KISS GYULA épitész

felvidéki munkáiról ld.

Stefan Slachta: Magyar épitészek munkássága Szlovákiában 1871 - 1918. = Pavilon, 2/3. sz. 1990 53 - 54. p. ill.

ADVANCED LIBRARY SYSTEMS
93 Main Street • P.O. Box 246 • Andover, Massachusetts
(508) 470-0610

December, 1989

Dear Librarian:

The Library of Congress catalogs that have been
microfiche by Advanced Library Systems for the past

Kiss Gyula

cikke: Pécs városközpont rekonstrukciós bővítése. – Műszaki Tervezés, 1967. 12.n. 31-34.l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1970. 1.sz. 68-107. l.

76. l.

KISS GYULA / Iskolai festő

Kert-részlet olaj 39 x 49,5

Vidéken élő képzőművészek kiállitása 2. Bp., 1955. /Kat./

15

MDK

Kiss Gyula, Kolozsvár

Megbízták Balits Mihály szobrának elkészítésével. A másfélszeres embernagyságú szobrot Szentgyörgyön állítják fel.

—: Balits szobor

?

ESTI HIRLAP, Bp., 1967. jún. 24

MDK

Kiss Gyula

A Hermann Otto muzeum Miskolcon kiállitást rendez. Fenti müvész alkotásai is résztvesznek. /miskolci müvész

/ceruzavázlatok/

Esti Hirlap 1958. 237 sz. 1958. okt. 9 2 old

19 MDK.

Kiss Gyula festő, Miskolc,

"Kertérészlet" /olaj/

Vidéken élő képzőművészek kiállitása
Nemzeti Szalon.1955. 15.1.

Kis Gyula

Közreműködik a ráckevei P-cs-féle hajómalom helyreállításánál

Tóth János: Az utolsómagyarországi hajómalom

Müemlékvédelem. 1965/4. 214. l.

KISS GYULA
ÉPITÉSZ
IRODÁJÁROL
MAGYAR ÉPITŐMŰVÉGET 1995, 4, 49
NÉHÁNY MŰVÉNEK BEMUTATÁSA
NO 50-58

GENTHON István:

A nagybányai iskola, Szm. V-1944. 1-8. Képek

→ 14 ↓

KISS ILONA

képzőművész

BALATONFÜREDI KIÁLLÍTÁSÁRÓL

MAGYAR IPARMŰVÉSZET 1995/4, 60

zereplő védett művek:

ános bucsuztatása

Ami az *akusztikai elemeket* ieti: itt is nagy a fejlődés. Több csoport is él saját maga által helyben keltett zenei vagy énekes kísérettel, zörejhatásokkal. Néhány csoport play-back zenét, jól kiválasztott zenei anyagokat használ. Más csoportoknál ellenben voltak bántóan hamis szólók: ének erőltetése arra alkalmatlan gyerekkel, a külön kórus elszakadása a bábszínészektől, hanghatások elmaradása csodák, átváltozások esetén, rosszul és rosszkor bevágott elemek.

A *színpadi beszéd* is akusztikai elem, de külön szót érdemel. Amilyen hittel és átütő erővel, belülről hozva a figurát, tudott megszólalni egy-egy szereplő, ha megfelelő volt a felkészülés, s a gyerekek értették, vállalták a darabot, olyan hamis, eldarált volt ellenkező esetben. Vagyis akkor, ha a gyerek nem tudott vagy nem akart azonosulni szerepével, esetleg a társa által mozgatott figurával. Ha verses, ha nem egészen értett vagy „beidomított" volt a szöveg, a gyerekhangok árulkodtak az elégtelen munkáról. Külön gond a kamaszok beszédstílusa, szövegelnyelése, egyre több a beszédhibás gyerek. Épp ezért még nagyobb a bábcsoportvezetők felelőssége, még nehezebb a munkája!

Számos régi csoportvezetővel találkozhattunk a fesztiválon. Töretlen lelkesedéssel, néhányan két-három csoporttal is indultak, példát mutatva az ifjabbaknak. De az új nemzedék — a frissen vizsgázottak, az egészen kezdők — is eljöttek, s örvendetes, hogy a képernyőre jutók között minden felsorolt réteg ott van, növekvő számban a B kategóriás tanfolyamot végzettek vagy most végzők.

A fesztivál utóéletéhez: az izgalmak csitultával talán a képernyőre nem kerülés okozta bánat is elmúlik, illetve az adásba jutók is elfelejtik a felvétel közbeni fáradalmakat, s a műsor sugárzásának idejére együtt izgul, örül majd újra minden bábos, s erősödik kedvük a további játékhoz.

TÖMÖRY MÁRTA

Egy amatőr kiállítás kapcsán

A Budapesti Történeti Múzeumban a vizuális művészeti hónap alkalmából megrendezték az *amatőr képző- és iparművészeti körök* kiállítását. Az anyag óriási és sokszínű volt, a színvonal pedig változó.

A bejáratnál kifüggesztett cédula jelezte, hogy itt valamiféle verseny is folyik, mert kitüntetett alkotók szerepelnek a festészet, a grafika, az iparművészet, a szobrászat kategóriákban, és kiemelt csoportok, körök, melyeknek összmunkáját, egységes szellemét (?) díjazta volna a zsüri. Ha nem jegyzem meg a díjazottak nevét, nem vezeti semmi a tekintetemet ebben a sokféleségben. Nagy szükség volna pedig valamilyen jelzésrendszerre, mert sűrűn váltják egymást a hivatásos szintű és a *rosszízűen* amatőr munkák. Nemcsak a minőség, hanem a stílusok stílustalan keveredése is kellemetlen hullámzást eredményez. Egy sorba került itt a népieskedő díszpárna, kendő, szőnyeg a batikolt terítővel, a perzsa mintájú szőnyeggel, a bravúros fafaragással stb. Pedig ahogy nézegetem sorban a munkákat, a kiállítók nagy részéből a tehetség sem hiányzik.

Félreértés ne essék: nem vitatom az unalmát elűző, farigcsáló, hímezgető, festegető ember munkájának értékét — de ez még nem művészet. Az amatőrművészet fogalmának elvi tisztázatlansága nagyon zavaró.

Mind a képző-, mind az iparművészeti ágakban hivatásos művészek bíráltak, a rendezést a Történeti Múzeum végezte.

Idézet a vendégkönyvből:

„A kezdeményezés jó, a zsürizés pocsék. Persze valamilyen haszna annak is van, hogy a képek 60 százaléka primitív alkotás. Az anyag összeállítása vizuális szempontból teljes hozzá nem értésről tanúskodik. Az ablakkal szemben felfüggesztett üveges képeket csak leguggolva vagy lehasalva lehet silabizálni. A lehetőségek gyöngén vannak kihasználva."

A vélemények persze nem egyformák. A közönség nagy része lelkesen fogadta a kiállítást, ahogy a bejegyzésekből is kitűnik:

„Ezúton szeretném tiszteletemet kifejezni azoknak, akik ezt a kiállítást megszervezték, és akik részt vesznek rajta . . ."

— *„Megfogott a kiállítás sokszínűsége, hangulata. A képzőművészet és iparművészet ilyen csokorban ritkán látható . . ."*

És valóban, a siker óriási azoknak körében, akik örömmel látják az ügyes kéz munkáját:

— *Kiss Gyula* fakatonáit, amelyek kábelt húznak, s az egész egy darabból van kifaragva, *Blaskó Sándor* nagyméretű faszobrán ugyan hosszú „árok" látszik (a szakszerűtlen kezeléstől kettétört), de jó munka, kár érte. A többi díjazott szobrász munkáján átüt a túlírás. Az emberek pedig örömmel távoznak, hogy lám, mégiscsak lehet szép dolgokat is látni. A zsüri örömet szerzett nekik, amikor kiemelte őket. *Fodor Gyula* realista szobrocskái *(Lópatkolás, Ökrös szántó)* remek fafaragások, *Újfalussy Antal, Ziman Lajos* hadirokkantjaira is elismerőleg néz az ember. Nem hiányzik a realitás, ám jobb, ha naturálist mondunk.

Hiányérzetemet az okozza, hogy kevés a látvány az igazi gyönyörködéshez. Statikusak, vértelenek ezek a szobrocskák, nem lényegültek át azzá, amiért készültek. A *Hadirokkant* valahogy nem eléggé „rokkant", nem tudok szánakozni, sem a sorsán elgondolkodni, még létezése sem hiteles számomra. S így van ez szinte mindegyik díjazott szoborral. Mert az ügyesség díjazása helyénvaló, ha „Ügyes kezek" címmel rendeznek kiállítást. Akkor rendjén van a batikterítő, a hímzett

„Játsszunk bábszínházat!" – hatodszor

A Magyar Televízió, a Népművelési Intézet és az úttörőszövetség által 1983-ban meghirdetett gyermekbáb-versengés utolsó szakaszához érkezett: május 14-e óta folynak a döntőbe jutott 32 produkció televíziós felvételei. A szerkesztők tizenhárom adássá formálják az anyagot, s e sorozat még ez év őszén képernyőre kerül.

Az elődöntők után — s még az adások előtt — megpróbálom fölvázolni a „fesztivál" mérlegét.

A lebonyolítást az intézet és a megyei művelődési központok végezték. 220 jelentkezési lap érkezett be, s két megye kivételével mindenütt megrendezték a területi válogatókat, ezeken négytől tizenhétig váltakozott a csoportok száma. A legtöbb együttes Szabolcs-Szatmárban, Somogyban, Budapesten szerepelt.

A hét tájegységi elődöntőre 110 produkció jutott el, teljesítményüket egységesen *ugyanaz a zsüri* értékelte. Az esélyesnek ítélt kb. 40 közül kellett végül kiválasztani a tizenhárom adásba belesűríthető 32 csoportot.

Mit mondhatok röviden a minőségről?

A mozgalom általában *jól vizsgázott*. Nemcsak a lelkes s igen nagy létszámú gyerekcsapatok miatt, hanem több vonatkozásban is új tendenciákat figyelhetünk meg. Megszűnt a zsákbáb, kesztyűsbáb, illetve a fakanál-botbáb túlsúlya, terjedőben vannak a *bonyolultabb technikák* is. A marionett egyszerű változatai még első-második osztályosoknál is feltűntek — sikerrel, s meglepően sok árnyjáték volt, talán a múlt nyári tanfolyam eredményeként?

Legalább ilyen örvendetes, hogy a szövegillusztráció és a mechanikus bábrázás helyett egyre nagyobb hangsúlyt kap a *játék*. Élő helyzeteket, néhol meglepő erővel megrajzolt bábkaraktereket láttunk hangban és gesztusban egyaránt. Egy-egy kiemelkedő tehetség kivillant még a gyöngébb teljesítményű csapatokból is (Szany, Kecskeméti Napsugár: róka); másutt a csapatmunka, az együttes játék színvonala szerzett örömet (Enying: Nyírfácska, Nyergesújfalu: Pinokkió stb.), s dicsérte a csoportvezetőt.

A bábok, díszletek a *vizuális összkép* szempontjából ugyancsak sok meglepetést hoztak. Ez a csoportvezetők és felnőtt segítőik képességeit dicséri (a paksiak mesevilágot idéző párnadíszletei, a görcsönyiek fehér kartonból kivágott háromdimenziós marionettjei, a karcagiak gyönyörű madárijesztőparavánja, a salgótarjániak dekoratív óriásbábjai stb.). Kifejezetten gyerekmunkára épülő, a gyerekek bábteremtő készségét felhasználó produkcióval nemigen találkoztunk. (Kivétel a kaposvári cigány gyerekek alkotóképességét felszabadító, terménybáb-remekekkel felvonuló Pacsirta, Feketerigó.)

Eredmények születtek a *darabválasztás, dramatizálás* terén is. Gyerekek vitték bábszínpadra — naiv pátosszal — az *Egri csillagok*at, jó érzékkel illesztve össze a regény kulcsjeleneteit (budapesti „Históriás kezek"); egy alig irányított gyerekcsapat az egyik legizgalmasabb problémát felvető mesét alakított ki (kár hogy nem segítette őket a vezető, s így epizódokra esett szét a játék). Témája igencsak élő: a magányos kisgyerek agyagból testvért formál magának, s meseimanói segédlettel életre kelti (budapesti Bogáncs). A sikeres bábdarabok listája megint bővült néhány szerencsés *saját dramatizáció*val. *Balogh Bea, Marék Veronika, Donászy Magda, Tarbay Ede, Séd Teréz, Hives László* ismert bábszerzők mellett néhány modern meseíró is sikert aratott *(Gianni Rodari, Lázár Ervin)*. S persze a népmesék mint örök forrás!

A jól bevált darabok — számos csoport választotta őket — némileg megkönnyítették a zsüri dolgát, mert egyszerűbb összevethetőségük miatt a döntőig kiverték egymást a mezőnyből (számos nyuszikaland, Tornyocska stb.).

Úgy látszik, a csapatok egyre bátrabban keresnek, s dramatizálnak maguk. Ennek részben az az oka, hogy elégedetlenek a kiadott szövegkönyvekkel, nem érzik eléggé testhezállónak őket, vagy más oldalról nézve, egyszerűen csak e daraboknak a töredékéhez jutnak hozzá. Még mindig túlzott a leírt darabok tisztelete, nem merik meghúzni, alkotóan értelmezni a szöveget, a végén ragaszkodnak a didaktikus „vörös farok"-hoz. De ha a zsüri szemükre veti a rossz darabválasztást, felháborodnak. A szöveggel való előzetes dramaturgiai munkát elhanyagolhatónak, lényegtelennek érzik, sőt kifejtik, elég bajuk van, nem érnek rá dramatizálni is, *adjuk ki úgy a darabokat, hogy játszhatók legyenek!*

Egy másik érzékeny pont: a *képi látvány egysége*, a bábszínpadi tér kihasználása, irányok, arányok tisztázatlanságai, a színdramaturgia mellőzése, jelentés nélküli díszletelemek, kellékek alkalmazása (másutt meg épp a lényeges kellék kihagyása).

E kérdések persze már a *rendezés*hez is kapcsolódnak. Különösen több szereplős daraboknál anarchikus a szereplők hemzsegése, nincs eldöntve, ki kivel milyen viszonyban van, mekkora és milyen a szereplők mozgástere, mozgásiránya.

SAJTOFIGYELO
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Kiss Gyula, amatőr fáskobrász
NÉPMŰVELÉS
1984 JÚL

párna, a bőrös tükör, a perzsa utánzatú szőnyeg.

De vannak itt remekek, igazi műalkotások is. Egy kicsit háttérbe szorulva. A szobroknál *Hegyi Béla Fej* című alkotása lendületes, érzékeny, anyaghű, eszköztelen, *Madárember* című munkája ugyancsak. Mindkettőnek az anyaga kő, vízmosta kövek is lehetnének valamelyik folyópartról. Márványból készült *Pataki Miklós Keszthelyi Vénusza*, ez ugyancsak színvonalas, szép alkotás, hagyományos formamegoldásokkal. Ide lehet sorolni *Szilágyi Frigyes Tekézőjét* és *Osztermayer Gyula Anyókáját*, mindkettő fából készült.

A kiállítást az is jellemezte, hogy csoportok, szakkörök, alkotó közösségek munkáit gyűjti egybe. Szobrokat a *Csepeli Munkásotthon*ból és az *Országos Vasutas Képzőművészeti Kör* tagjaitól láthattunk. A csepeliek fával, a vasutasok kővel, márvánnyal dolgoznak. A csepeliek munkáit viszonylag egységes látásmód jellemzi, ez pedig erős — túl erős? — irányító kezet sejtet. Nem bontakoznak ki igazán egyéniségek, stílusok, a munkák statikusak, próbálkozásnak nyoma sincs. A vasutasok szobrai klasszicizáló stílusukban műves, teljességre törekvő alkotások. Mégis a csepeliek vitték el a pálmát az egyénileg díjazottak sorában, a vasutasoknak az összteljesítményét emelte ki a zsüri.

Az *iparművészet*ben két nagy csoport munkája látható: az angyalföldi *József Attila Művelődési Központ kerámia-, tűzzománc- és textilszakkörének* kísérleteibe pillanthatunk be, s a *Jókai Klub* szőtteseit, gyöngyfűzéseit, bőrdíszműveit ismerhettük meg. Az angyalföldi textilesek, tűzzománcozók még nem jutottak túl a hullámzó szintű próbálkozáson, de kerámiáik, kisplasztikáik máris kiérlelt, egységes szemléletet tükröznek. A Jókai Klub munkái különösen figyelemre méltóak, rokonszenves a népi szőttesek modernizálása a sajátos színkeveréssel és anyaghasználattal. A zsüri méltán díjazta ezt a klubot. Kiemelkedik színvonalas alkotásával *Győrfi Zsuzsa, Korényi Kinga, Simon Nóra, Tolnai Ágnes*. Nem ehhez a közösséghez tartozik két másik kiállító, ők is a népi hagyományok nyomdokain haladva korszerűek és szellemesen ügyesek: *Balázs Katalin* és *Kovács László*. Ők is díjazottak.

A kiállítás legszínvonalasabb munkái nagyrészt *grafikák*. Többnyire a terem leghátsó részében kapnak helyet, de érdemes előttük időzni. Különösen kiemelkednek *Bándi András, Fieber Béla* színezett fotógrafikái, *Bakos Tamás* konstruktív nyomatai, ceruzarajzai ugyancsak színvonalas alkotások. Indokolatlannak érzem viszont *Nagy Zsuzsa* grafikáinak első helyre jutását. Túlméretezett organikus formái nem tartalmaznak annyi finomságot és szellemességet, mint sok mű a megelőzöttek közül.

✓ Béres Erzsébet: Helyzetelemzés

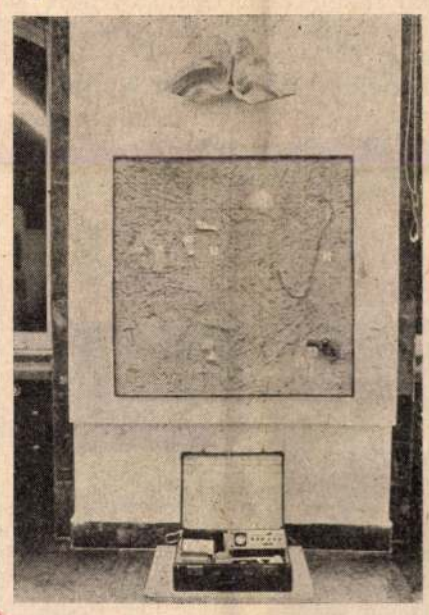

✓ Blaskó Sándor: Torzó (P. I. felv.)

A *festők*ről kellene még szólni, de nehéz, mert ez a kategória sem tiszta képlet. Az embernek végig az az érzése, hogy mindent kitettek, csak sértődés ne legyen. Még a kiemelt SZEM-csoport munkája sem üdít (rendezési hiba folytán keveredik is más munkákkal), valahogy nagyon készek, túl magabiztosak, hiányzik a keresés frissesége, őszintesége, és hiányzik a csoport arculatát tükröző elrendezés. Néhány ember munkáját láthatjuk csak, nem egy közösség útját, irányát. Két csoport szerepel még, a *Nagy Balogh János Kör*, (egy-két szép, lírai hangvételű festménnyel, tagjai közül *Bakos Tamás* külön is kiemelhető) és a *Tóth Menyhért Stúdió*, alacsonyabb színvonalon.

Bányay Ferenc elsődíjas munkái közül az életképek idillikus báját sugározza az *Esti csecsemőfürdetés*, a *Kórház kedvesnővérekkel*, a *Konyhai csendélet*. Néha azonban nem elég mély az élményalap, s ilyenkor a giccs veszélye fenyeget. *Béres Erzsébet Helyzetelemzése* érdemes neoavantgarde alkotás. Mindennapjaink, vizsgálódásunk, álmodozásunk kellékei, nyomai kerültek terítékre rajta.

Ahogy távozom, kezembe kerül egy nyomtatvány (felhívás), amelyből megtudhatja minden látogató: az angyalföldi József Attila Művelődési Központ művészeti csoportja *Amatőr Képző- és Iparművészeti Klub* néven állandó, rendszeres fórum létrehozását hirdeti meg az amatőr művészeti alkotóknak munkáik bemutatására, alkotói tapasztalatok cseréjére, szakmai és elméleti ismereteik bővítésére. Ígéretes kezdeményezés.

PASQUALETTI ZSÓFIA

A Munkásőrség Központi Férfikarának nemzetközi sikere

Május 2—6. közt harmincegyedszer rendezték meg Írországban corki nemzetközi kórusversenyt. Ezen a magyar dalkultúrát Munkásőrség központi kórusa képviselte tizenegy ország 74 ének kara között.

A munkásőrök — budapesti és főváros környéki emberek, főként munkások — a megalakulás óta eltelt több mint negyedszázad alatt közel ezerkétszáz fellépésükkel, három nagylemezükkel, nemzetközi és hazai díjaikkal, televíziós és rádiós fellépéseikkel kivívták a közönség és a zenei élet elismerését hazánkban és határainkon túl is.

A corki versenyen a férfikar kategóriában első helyen végeztek. Boughton *Quick Marsch*, Schumann *Lótuszvirág* és Bartók Béla *Elmúlt időkből* című kórusművét adták elő *Révész László* vezényletével.

A madrigálkórusok versenyében tizenkilenc együttes közt a központi férfikar a negyedik lett. Vecchi *Non mi stornir* és Durkó Zsolt *Pastorale* című művét énekelte.

A munkásőrök férfikara megérdemelt közönségsikert is aratott. Az írországi turnén nyolcszor lépett föl, klasszikusokból és magyar népdalokból összeállított műsorait több mint tízezer hallgató tapsolta meg. Kedves meglepetésül ír nyelven is előadtak népdalokat.

(f. pintér)

A Munkásőrség Központi Férfikara Írországban (Pinke Tibor felvételei)

IV. ORSZÁGOS SZÖVETKEZETI NÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS

A kiállítást a SZÖVOSZ, a MESZÖV és a gyöngyösi ÁFÉSZ közösen hirdette és szervezte meg.

Az előzsürizés után az országos pályázatra 1160 mű érkezett, s 660 került kiállításra a gyöngyösi Mátra Művelődési Központban. Az értékelést Borbély Jolán (Népművelési Intézet), dr. Petercsák Tivadar (egri Dobó István Vármúzeum), dr. Varga Marianna (Népművészeti és Háziipari Szövetkezeti Vállalat), Tompa Istvánné (a hevesi háziipari szövetkezet nyugalmazott ig. elnöke), dr. Bánszky Pál (kecskeméti Szórakaténusz Játékmúzeum) összetételű zsüri végezte.

A díjak és oklevelek száma meghaladta a negyvenet. A SZÖVOSZ nívódíját *Országh László* népi iparművész kapta, a Népművelési Intézet fődíját a *Komádi ÁFÉSZ* szakköre, a hímzés első díját a *GYÖNGYSZÖV ÁFÉSZ* díszítőművészeti szakköre, oklevelet pedig *Kivés Józsefné*, a Parádi ÁFÉSZ pályázója. A szőttesekről első díjat nem adtak ki. Második díjat kapott *Töttös Sándor* (Zengővárkony), harmadikat *Szegletes Jánosné* (Gyönk), fafaragásban első *Hegedüs József* (Tószeg), második *Kovács György* (Eger)

Kiss Gyula és
Schanda Ferenc
építészek

nincs
cêd

cród

Magyar Vilmos:
A Nemzeti Színház
tervpályázata. VI. közl.
Épitő Ipar 1913. 9. sz.
kepekkel

díjat nem nyertek

82/1943.sz.

R Ajánlott Kassa 4 837

üemlékek Országos Bizottsága
ytekintetü Elnökségének
d a p e s t.IX.
yes Endre-utca 10.

alagsor

Ajánlva

M.D.K.

Kiss Gyula

Ráckeve, Gyurcsik-féle hajómalom helyreállitása

Gondár Jenő, Kende Ferenc, Kiss Gyula, Mendele Ferenc közreműködésével

Magyar műemlékvédelem 1961-1962, Bp. 1966. 242.l.

MDK

Kiss Gyula épitész

Kiss Gyula és Schanda Ferenc épitészek terve, a Nemzeti Szinház tervp.Dijat nem nyertek.

Magyar Vilmos: A Nemzeti Szinház tervpályázata VI.közl.

Épitő Ipar, 1913. 9.sz.Képekkel.

Kiss Gyula festő, Képzőműv. Főisk. Műv.

A VIT. alkalmából magyar ifjuság képzőművészetének bemutatása a Főv. Képtár termeiben.

F.A.D.: "Haladó fiatal képzőművészek", című cikke Szabad Nép, 1949. augusztus 18. sz. 6. l.

MDK

Kiss Gyula, Szobrász
Képzöm. Föisk.

122. Ülö férfi.

Magy. Ifj. Képzöm. Kiáll. /VIT/
Föv.Képtár. 1949 aug.16.-szept.1e Kat.

Negativ

Petrás

Kerényiné

216 Kiss Gyula: Ülő férfi.

MDK

Kiss Gyula, festő.

/Miskolc/

Csendélet. Of.

III. Miskolci Oraz. Képzőmüv. Kiáll.
/Hermann Ottó Muz./ 1957.

Kiss Hermin

K

KISS HERMIN.
515 Csendélet. Olajf. Eladó.

MENDLIK OSZKÁR.
516 Tavaszi délután. Olajf. Eladó.

KÖRMENDI FRIM ERWIN.
517 Csendélet. (Rézedények.) Olajf. Eladó.

KUNWALD CÉZÁR.
518 Impresszió. Olajf. Eladó.

DOBAI SZÉKELY ANDOR.
519 Eperjesi főtér. Olajf. Eladó.

TELKESSY VALÉR.
520 Virágos földek. Olajf. Eladó.

LÁMNÉ HILBERTH IRÉN.
521 Rózsaszínű cickóró. Pastell. Eladó.

MÉRŐ ISTVÁN.
522 Falusi kovács. Olajf. Eladó.

PAPP BERTALAN.
523 Sárga ház. Olajf. Eladó.

SPÁNYIK KORNÉL.
*524 Leda. Olajf. Eladó.

ZORD ARNOLD.
525 Szikla-partie. Olajf. Eladó.

SKUTEZKY DÖME.
*526 Kohómunkás. Olajf. Eladó.

KUNWALD CÉZÁR.
527 Fritz von Hochberg német birodalmi gróf arcképe. Olajf. Eladó.

FESZTY ÁRPÁD.
528 Dunai malom. Olajf. Eladó.

KALLÓS ÁRPÁD.
529 B. L.-né úrnő arcképe. Olajf. Magántulajdon.

Képzőm. Társ. 1912/13
Téli Kiáll. Eat

ROTTMANN MOZART.

502 Alku. Olajf. Eladó.

ZEMPLÉNYI TIVADAR.

503 Derült nap az Adrián. Olajf. Eladó.

ROMEK ÁRPÁD.

504 Dans le boudoire. Olajf. Eladó.

JENDRÁSSIK JENŐ.

505 Leány sarlóval. Olajf. Eladó.

BOEMM RITTA.

506 Régi ház udvara Lőcsén. Vízf. Eladó.

VÁMOSSYNÉ ELEŐD C.

507 Forum Romanum. Vízf. Eladó.

BOEMM RITTA.

*508 Régi ház udvara Lőcsén. Vízf. Eladó.

CZENCZ JÁNOS.

509 Akt. Olajf. Eladó.

VÁMOSSYNÉ ELEŐD C.

510 Római részlet. Vízf. Eladó.

BOEMM RITTA.

511 Lőcsei háztetők. Vízf. Eladó.

XIII. TEREM.

MARÓTHI MAJOR JENŐ.

512 Eső után. Pastell. Eladó.

JUHÁSZ ÁRPÁD.

513 Gödöllői parkrészlet. Olajf. Eladó.

ZÁDOR ISTVÁN.

514 Dr. F. M.-úrnő arcképe. Olajf. Magánt.

K

~~Elischer Hilda~~

tovább

~~Fabinyi Emmi~~

~~Gálocsy Proska~~

~~Horgyi Laura~~

~~Hrenicky Ilona~~

Kiss Hermin

Knebel Riza

Manninger Edit

Rauscher Julia

Szentgállyné Rauscher V.

Képzőmű v. fönk
ifj. k. áll
1913-14.
Deák Ebner L.
növendékei

P

Berzeviczy Albert

Fabriczy Kornél tiszt. tag emlékezete.
A M. Tud. Akadémia elhúnyt tagjai fölött tartott emlékbeszédek. XVII. K. 1. sz.
Bpest, 1914. M. Tud. Akadémia, 8-r, 41, 2 l, arcképpel. Füzve.

I. 3. p. h. —.50 P.

Kiss Gyula, szobrász

L: Borbás Tibor

—: Hír 8:

Népszabadság, Bp. 1977. júl. 16

Kiss Gyuláné MDK

Rajz

Mücsarnok 1960. Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-743, 340-726

1977 MÁJ 2

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Gyula Kiss

Z 1021

Gyula Kiss: Denkmal des Bauernführers György Dózsa

Recht gefordert, nur so viel arbeiten zu müssen, wie es noch erträglich ist, sie protestierten gegen die Verlängerung der Arbeitszeit. Menschlich annehmbare Arbeitsbedingungen und anständige Belohnung waren ihre ersten Forderungen.

Die Menschen der Arbeit haben aber später erfahren, daß sie — besonders in Krisenzeiten — für Arbeit demonstrieren müssen, weil viele von ihnen entlassen wurden und als Arbeitslose vegetierten. In mehreren Ländern der Welt, und gerade in den entwickeltesten, demonstrieren die Arbeiter für die Acht-Stunden-Arbeitszeit in umgekehrtem Sinne: sie protestieren gegen die willkürliche Verkürzung

Kiss Gyula

butorterverő

1906-8.

Éimisk 1930. 85. l.

Kiss Gyula

keresk. min. tól 800 k

Értimisk 1908/9. 13 l.

T. 3936.

vidéken jobbra TOLNA-t látjuk,
mig a háttérben a parancsnokaik
ndbe állitott csapatokon innen
era és di S:A: di Lorena tábori
Felirata a diszes keretben:

TO
euato a di 27
bre,
si separa-
citi, e si
nissimo

9.9 : 38.4 cm.

6.

Kisslyzula

Kertész Tódor-féle ár-
jegyzék fedőlap pályázaton 100 K-ás I. díj.

Értimisk 1908/9

12. l

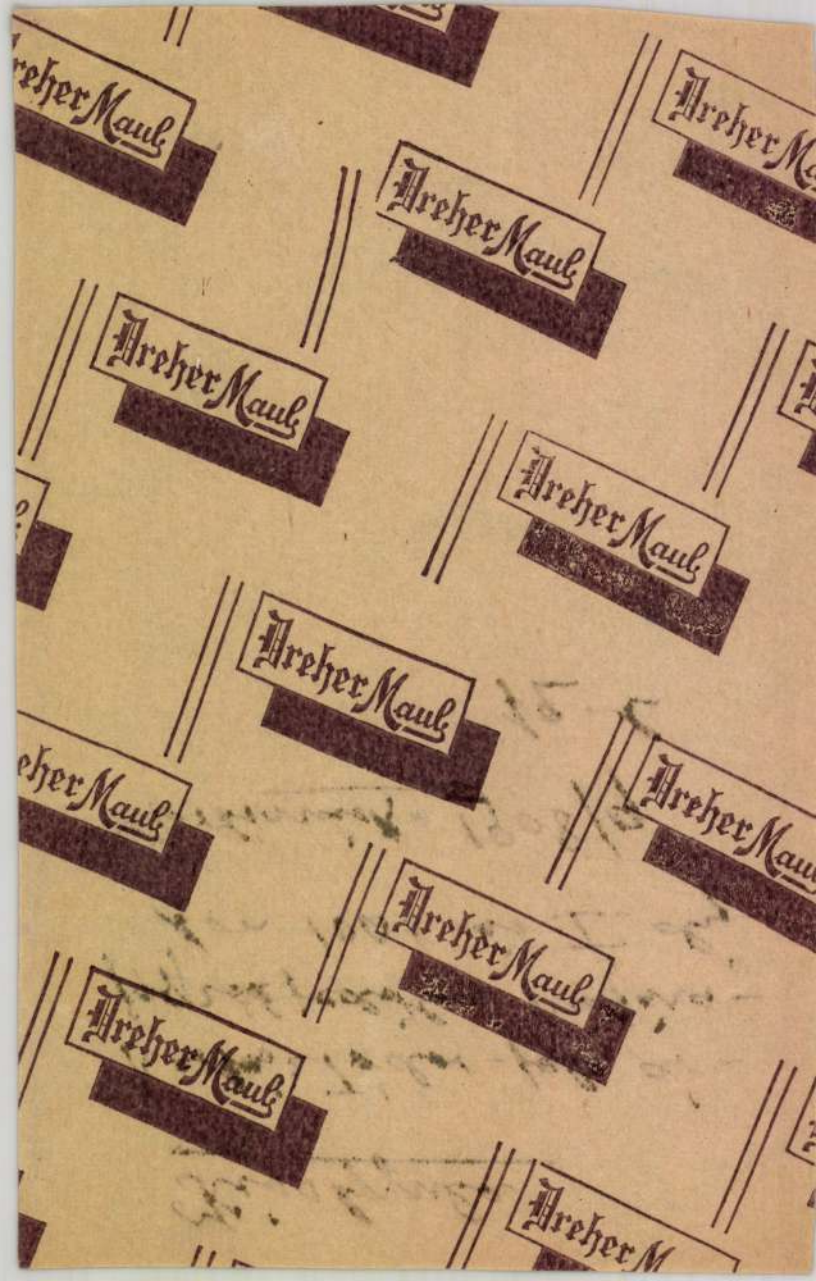
Dreher Maul

Kiss Gyula

lakásberendezéiből

II. díj:

Kőtimisk

1907/8. tv. e.

Kiss Gyula

Kandalló terve, repr.

Értesítő 1906/7.

XVII. t.

Kiss Gyula

lakberendező

végbiz. jeles

kredm.

Érimisk

1908/9

16 l.

Képesítő

oklevelet

nyert

n. o

I. 133.

Dahlström Gyula lepkegyűjtesseinye

Érkezett 1905 dec. 30.

1124/1905 sz. (Várospatak, 1905 dec. 16. 337 sz. a.)

Az ev. ref. főiskola nagykönyvtára államsegélyt kér.

Kiss Gyula

keresk. miniszterimutól
800 K segély.

Értiznisk 1907/8.

19. l.

Kiss Gyula

temesvári ker. és ipar-
kamarától 200 K

Értimisk 1908/9.

14. l.

Budapesti Petőfi-Ház működése

1914-ben IX. 47

Kiss Gyula

keresk. min.-tól

800 K

Erti mink 1906/7

16. l

480-486.

VÖRÖSK

refek

1021

Kiss Gyula

bb. 6. szobrot állitanak szekszárdon babitsnak

vid szf/fné/ká/gy/la

1967. julius 24.

a közeljövőben két uj szoborral gazdagodik szekszárd. a város nagy szülötte, babits mihály szobrának megalkotásával kiss gyula budapesti szobrászmüvészt bizták meg. a másfélszeres emberalak nagyságu szobrot a most épülő megyei müvelődési ház előtt állitják majd fel. bencsik istván fővárosi szobrászmüvész fekvő akt szobra a mészáros lázár utcai modern lakótelepet fogja disziteni./mti/

.-.

M. Hirdető, sajtófinnelő

bb.5. sétáló utca marad-e .....1. folyt;cs

ezt már sokan szóvá tették, s a helyzet komoly gondokat okoz a városrendezőknek, mert még a 9. számu ház földszintjének árkádositásával sem lehet a problémát megoldani, az utkorrekciót végrehajtani. ezzel a kérdéssel tehát még foglalkozniuk kell a szakembereknek.

a váci utcában nemcsak a most bontásra kerülő 21.számu ház telkének sorsáról kell dönteni, hanem több földszintes üzletsor jövőjéről is. a fővárosi tanács már korábban elhatározta a belváros rekonstrukcióját, érre vonatkozólag elhárültek már nagy vonalakban a tervek. legelőszőr a petőfi [illegible] utcának s az ezekbe

MDK

Kiss Gyula

Tiroli bucsusok, vf.

M. Akv. és Paszt.festők,Egyes. 8. kiáll. N.Szal.
1921. ápr. ~~[illegible]~~ lo l.

MDK

Árverési Csarnok aukc. kat. 1934. szept.
4o 1.

M. D. K.

Kiss Gyula szobrász

Az Operaház 2. emeleti teraszán

Palestrina és Jacopo Peri szobra

Ybl Ervin: Ybl Miklós 87.

Kiss Gyula, Miskolc

Csendélet, olaj

[illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1967 JUL 24.

ESTI HÍRLAP

1 kis cikk

BABITS SZOBOR

A közeljövőben két új szoborral gazdagodik Szekszárd. A város nagy szülötte, *Babits Mihály* szobrának elkészítésével Kiss Gyula budapesti szobrászművészt bízták meg. A másfélszeres emberalak nagyságú szobrot a most épülő megyei művelődési ház előtt állítják majd fel. *Bencsik István* fővárosi szobrászművész fekvő akt szobra a Mészáros Lázár utcai modern lakótelepet fogja díszíteni. (MTI)

lenne, ha figyelmen kívül hagynánk ezeket. A közvéleménynek a béke oldalára való irányítása a kis népeknek is joga és kötelessége.

— Ez nagy feladat, s e munkában mindannyiunknak megvan a maga helye —

Kiss Gyula

festő

l.

Szabad Művének

1949. 412. l.

Tárgy

Kelet

hó nap

Folyó szám

Bevétel		Kiadás	
korona	fill.	korona	fill.

Rigler J. E. r.-t. 1904. VII. m. sz. 02793.

MDK

Kiss Gyula, Miskolc

Épitkezés, of.

Vidéken élő képzőmüv.kiáll. Ernst Muz. 1954.nov.

9. 1.

MDK

Kiss Gyula, Miskolc, Borsod m.

Epitkezés olaj

A vidéken élő képzőművészek kiállitása.
1954.nov.20 - dec.4-ig.Ernst Múzeum. 9.1.

MDK

Kiss Gyula, Miskolc

Kert-részlet, of.

Vidéken élő képzőm.kiáll.II. M.Szal. 1955.

15. 1.

mdk

Kiss Gyula szobrászművész

Palestrina és Jacopo Peri szobrát mintázta meg.

Ybl Ervin: Az Operaház. Bp. 1962.

13. l

Kiss Gyula

Kiállított Miskolcon a 4. megyei kiállításon.

Hajdu Béla: A borsodi képzőművészek negyedik megyei kiállítása /III/
Északmagyarország 1954. okt. 27.

Kiss Gyula festő (nőv.)

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 9-10 sz. 411-414 o.

Sebestyén Gyön. kiállítás. beköszöntő
Magyar Ifjúsági képzőművészeti
kiállítás.

MDK

Kiss Hermin

Képzőmüv. Főisk. ifj.kiáll. 1913-14. Deák Ébner L. növendékei.

Kiss Horváth László, kiállítás-rendező és műgyűjtő

A Kéve, mint műnészszervezet 1947-ig egzisztált, de jogosan zárja le az eddig alig ismert históriát 1920-szal a kiállítást rendező Plesznivy Edit és Kiss Horváth László Kecskeméten: a Kéve, mint vállalkozás 1920 után nem működött.

Rózsa Gyula: „Alkotóközösség" a századelőn.
Népszabadság, 1984. júl. 13. 7-old.

MDK

Kiss Hermin

Csendélet.Olajf.

Képzőm.Társ. 1912/13. téli kiáll.kat.72.l.

MDK

Kiss Hermin

Csendélet, of.

KMT. 1912/13. téli kiáll. kat. 72.l.

M.D.K.

kiss Elemér Jenő

1914.-ben nagybányán a Szabadiskolában dolgozott

Kéti: Nagybánya... Bp., 1954. 331.l.

Kiss

K. 9. *Hermina*, festő. * Gödöllő 1887 nov. 13. Deák Ébner Lajosnál tanult. A Műcsarnokban és a Nemzeti Szalónban csendéleteket állított ki.

Ko. gy. I. 566 l

ezei mester.

dból.

zlopok.

ıra vannak csiszolva és dísz
ık kettő.

4 és átmérője 17 cm. — Lelt.
er 22-én a The Venice Art
·50 K-án. — Elszámoltatott
ız elszámolásra nézve lásd a
28-iki 61301 sz. min. elő-
váhagyta az 1900 november
)1 augusztus 26-iki 373 eln.

22. l. — Verzeichniss Nº 168.

-33

Kiss Hermina

szül. Gödöllőn 1887 nov. 13. ág. ev. keresk. tanf.

1911/12. I. elsőosztálybeli Deák Ebner Lajosnál –

1911/12. II. elsőosztálybeli u. o. és Erdössy Bélánál –

1912/13 I. másodikosz. u. o.

1912/13. II. " "

1913/14 I. harmadosz. u. o. és Pilch D. –

1913/14. II. " " "

Liszt-ereklyék VI.175.

Kiss Hermin

1914. MKE kiáll. Nemzeti halon
Retkek. vizf. 200.—

Temesvári vársi könyvtár III. 238.

Kiss Hermin

szül. Gödöllőn 1887

nov. 13. ág. ev.

1914/15. I. nagyedéves mű-

vésznő. Dear Ebner L.

Cavenaghi, Luigi, restaurator

III. 158.

Kiss Hermin

1911/12 - 1914/15 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

100. l.

arcképábrázolások. Egy másik szobában a mennyezeten egy alulról nézett korlát, melyen keresztül az ég és kivánesiak fejei, valamint mászkáló putók látszanak; benne M. az illuzionisztikus mennyezetkép első példáját adta. E mantuai korszakból való több függő képe: a színpompás aprólékos és mégis monumentális 3 részű oltár (Uffizi), középen a királyok imádása, két oldalt Krisztus körülmetéltetése és mennybemenetele, két ugyancsak szinte mintaszerű kép, Szt. György (Velence, Akadémia) és az antik romoktól környezett Szt. Sebestyén (Bécs, Kunsthist. Mus.), Lodovico Mezzarota bíboros szinte érchevöntött arcképe (1458—60 körül, Berlin); a Pietà (1475 körül), naturalizmusának és perspektivaábrázolásának főpéldája, a rövidült Krisztus aktjával kinek sebhelyes talpát látja legelőbb a néző és legszebb Madonnája, bodros felhők közül előbukó cherubfejektől környezve (1485, mindkettő Brera). Külön fejezetet képeznek életében antik tárgyú képei, melyek régi hajlamán kívül római utazásával és Isabella d'Este-nek Lodovico fiával, Franceskóval való házasságával (1490) is összefüggnek. A Caesar diadalmenete (1485—92), 9 papírra festett és vászonra ragasztott képből álló sorozat (Hampton-Court, London mellett) antik részlettanulmányainak legfőbb eredménye; az Isabella rendelésére készült Parnasszus, inkább a szrelem és művészet diadala, továbbá az Erény diadala a bűnök fölött (mindkettő Louvre), a szürke-szürkébe festett Scipio diadala (London). Nem lankadó erejét mutatják kései idejének nagyszerű alkotásai: a sziklás tájképben ülő kis Madonna a gyermekkel (1489, Uffizi); az ünnepélyes,

Kiss Hermin

Mussarnok festő Bpest

1912-13. téli kiáll. 575

(Drumond-hegedü IV. 170. — Nicola

Amati, -féle violoncello

IV. 170.

Kiss Honvári László műgyűjtő

A műveket a Kéve-tagok honvédtanárai, műgyűjtők, valamint országos gyűjtőkörű és vidéki műtárnak kölcsönözték a Kecskeméti Galéria számára. A legjelentősebb műtárgyanyag a Magyar Nemzeti Galériából került ide. A műgyűjtők közül külön jelentőséggel bír Kiss Honvári László gyűjteménye, aki a Nemzeti Galériában dolgozó Plesznivy Edit művészettörténész mellett a bemutató társrendezője.

S.M.: Századelejei művésztársaság kiállítása a Kecskeméti Galériában.
Petőfi Népe, 1984. júl. 1.

< Kiss J. >

Könyve

< 7 Északnyugati
Európa építészete

N Y U G T

474630

146.040 B P, azaz Egyszáznegyvenh
összeget gazdasági ellenőri tiszt
hó első félhetére a Műemlékek Ors
vettem.

Budapest, 1946 julius 5.

1.155 rr

Kiss Ibolya, [illegible]

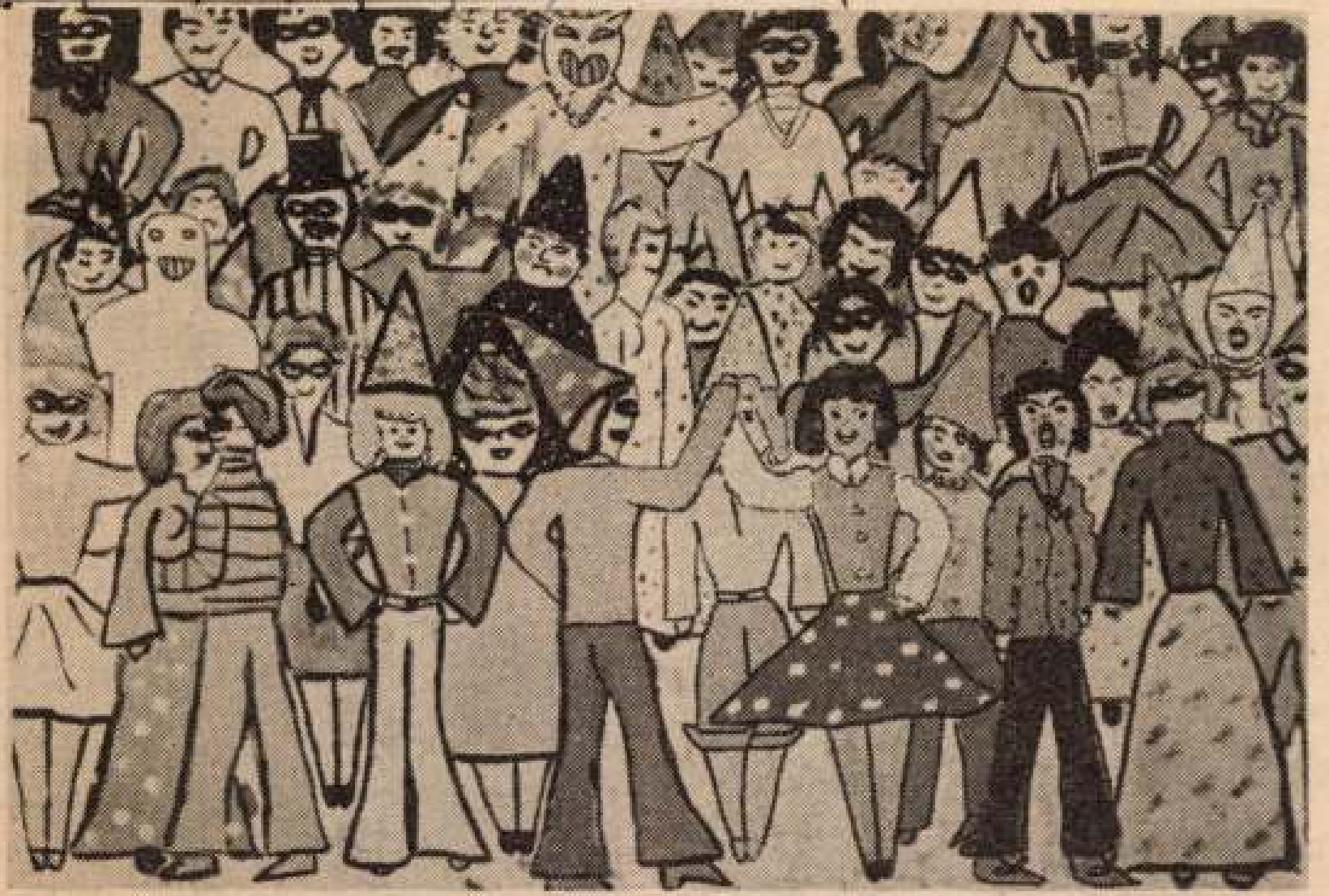

Kiss Ibolya Várpalota: Farsang

Napló | Veraprém | 1977. augusz. 4.

zet, s az előjelzés után erre felelt meg.

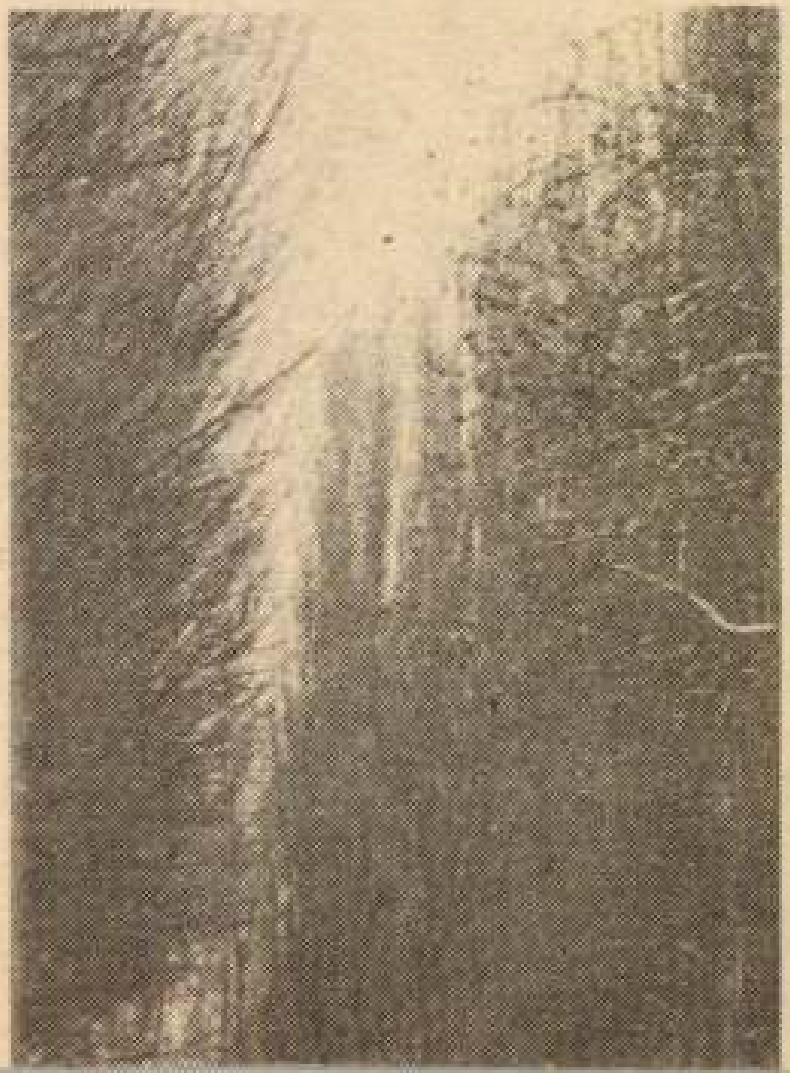

Raposkától Szigligetig

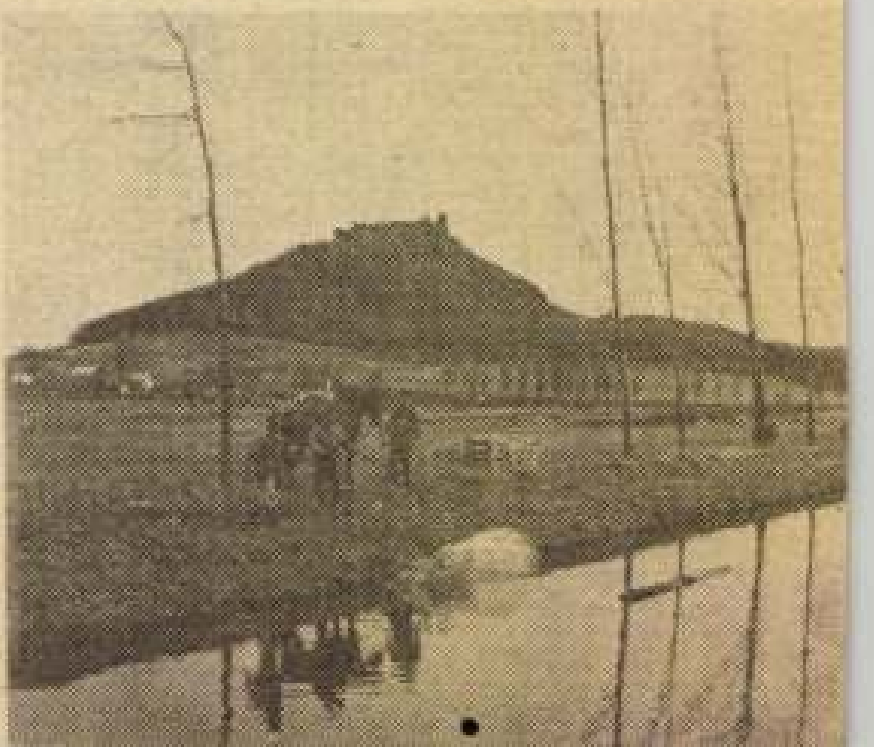

KÖRKÉRDÉSÜNK:

ÉS AZ ÚJSÁGRAJZ?

ÉS 1992. III. 13

Az Élet és Irodalom, amely mégiscsak újság a maga módján, rendszeresen közöl rajzokat, s ezek így, a dolgok természetéből fakadólag, újságrajzok, ebből pedig az következnék, hogy ilyen műfaj csakugyan létezik és bizonyos megkülönböztető sajátosságokkal bír. Ámbár az is lehetséges, hogy nem létezik, s ily módon kitüntető esztétikai jegyei sincsenek. Kételyeinket megosztottuk néhány kiváló grafikussal, az eredmény alább olvasható.

Kiss Ilona

Ha az újság Élet és Irodalom, akkor az újságrajz élet, költészet, dráma, politika, mese, lapozható lélek, megélt rossz és jó, végtelen szeretet. Ötlet-gyár, mely szépen üzemelget. Ha konkrét is, mégis minden irányban nyitott. Rajtunk múlik, hogy besétálva bármely irányból, a szemünkbe ragyogó gondolatokat, érzéseket megőrizzük-e, gazdagítjuk-e emlékezetünket. Bátor őszinteség, békekötés haragosainkkal. A papír csodálatos fekete-fehér válasza bonyolult kérdéseinkre. Egy szempillantás alatt megragadható tömör igazság. Látható vágyaink, reményeink.

Püspöky István

Mi az, hogy újságrajz?

Újságrajz nincs, ahogy újságvers sincs, és újságnovella sem tekeredett még ki az írógépekből.

A rajz az rajz, a vers az vers, az újság az újság — mind külön külön.

E három fogalom közül kettőnek nagyon szoros a kapcsolata — jelesül a versé és a rajzé. A vers és a rajz egy tőről fakad, ez a tő a szív, amely egy lépéssel előrébb halad az agynál, motorja a szónak, hogy egyre kifejezőbb, egyre tömörebb, és motorja a vonalnak, hogy egyre meztelenebb legyen!

A rajz a katarzis, a vonal pedig szent.

Újságban is és újság nélkül is.

Legfeljebb jól közölhető, illetve kevésbé jól közölhető rajz létezik.

Ami az Élet és Irodalom képanyagát illeti — három szakaszra tudnám osztani.

Az első szakasz a klasszikus, a Nagy László nevével fémjelzett, amelyben a mindig is erős magyar rajzművészet szine-java emelte az újság rangját. Ebben az időben érezhettük, hogy a rajz igazi társa a versnek, hogy a művészetek e két törékeny, szuperérzékeny csodája talán képes hatni az emberekre, és segít a közöny, a tespedtség páncélján áthatolni.

A második szakasz két részre osztható. Az indulás kezdeti lendületére, az új, friss szemű és agyú fiatalokat felvonultató két-három évre, és a nyolcvanas évek végének kapkodására, kifáradására. Ez elég nagy baj volt, mert akkor kellett volna bizonyítani, hogy a fellendülő festészet mellett egyáltalán nincs lemaradva a grafika, a rajzművészet.

A mostani az új, „vállalkozó" szakasz ígéretes, sőt, az *Élet és Irodalom* címet *Élet és rajzzá* kellene változtatni, mert ahogy az irodalmi részét olvasom a lapnak, egyre az jár a fejemben, hogy az író urak inkább rajzolnának a lapban, a rajz ugyanis, uraim, nem öl, nem rágalmaz, nem sérteget, nem csúsztat — még ha olykor lila is egyik-másik. De hát ez is egy szín a palettán, és a vonalak és a színek legalább toleránsak — feltéve ha jó a kép.

Szemethy Imre

Patafizikai becslésem ez ügyben azon rajzténta-priccentők egyikének nézete, ki maga is tisztában van a lapkészítés bonyodalmaival, így csöndes káromkodásai sosem fordulnak önborbélylásba, valahányszor az átalakulás szélső határáig módosult munkája rémlik elébe a hetiújságból. Ha elfogadom azt a régiesen hangzó hírlapírói regulát, hogy az újságrajzok kicsinke zátonyok a betűtengerben, vagy a karteziánus dekadencia hitágazati terebélye szerint olyan másodtermészetű szegletek, melyek lehetővé teszik, hogy kellő tér maradhasson a decimálisan osztott olvasói figyelem számára, akkor már közel járok ahhoz a végső megfogalmazáshoz, miszerint az újságrajz számtalan, a stilizáció különböző fokát képviselő esztétikai réteg egyesült vízmértéke, éspedig azon gyámpilléri szerepkörben, melyben a tördelőszerkesztő elméjének természetfölötti működésére utaló egyéb tényezők is megnyilatkoznak.

A kész újságot lengető-forgató vevő ebből azt is láthatja, hogy a tördelés törvényei nem föltétlenek, hogy a tördelés nagyon jól megbírja a kivételeket, amiért is a csodák miatt sem dől ösze a világ, amint hogy a reprodukált, rotációs papíron megjelenő rajzocska nem meneszti Barguzinba a tördelőgyakornokot, éppúgy a felismerhetőség sem első rendű kritérium.

A szemelvényi tárgyalásból eleve kirekesztve a direkt illusztrációt, program-karikatúrát, műteremfecnit, fiókcetlit, és a terepjáró múzsa egyéb mángorlatait, a viszonylagosan önálló újságrajzot olyan, a szövegképpel összhangban lévő eredeti hangolású mutatványnak definiálnám, mely az önvisszavágásra termett, a jó tettleges gyakorlata és az ösztön ellenszegülete közt hidaló fantázia permutációja.

Zárójelben megjegyzem, én az újságrajzot Brehm tanár nyomán a füvészeti osztályba sorolom, s a kubusba meredt lisztel egy polcra helyezem.

Szurcsik József

Amíg nem ismertem a BETÜT, addig csak egyenes vagy kanyargós, jobbára fehér alapon fekete rajzolata hozott rendkívüli módon izgalomba. Valószínűleg a dolog metakommunikatív része foglalkoztatott azon túl, hogy a pszichológiából ismert „dologi látás" fogalmának részemről elképzelhető minden variációját ezekbe az absztrakt „ábrákba" vetítettem. Így volt ez minden jellel, tárgygyal és ábrával is. A dolgok-mögé-látás kényszere a betűk megismerése után fokozatosan erősödött bennem, kerestem a „másik" jelentést mindenben, ami csak körül vett. Számomra a képzőművészeti alkotások árultak el ily módon a legtöbbet a világról. Hazudni persze minden vizuális állapotban lehet, de azért az nem az igazi. A jó „kamu" verbális, sőt le van írva. Ezeket az írásokat aztán kitűnően lehet illusztrálni. Azonban az a problematika, miszerint a művész számára az igazmondás nemcsak erény, de kötelesség is, létezik.

Erről az jut eszembe, amikor katona koromban az egyik TÖRZSELFTÁRS feszült hangulatú buzgalommal igyekezett belegyőzködni a KISZ-be. „Ottan ragadna legalább magára egy kis ez-az, meg tudás vagy ilyesmi. Nemcsak firkálgatna itt össze-vissza, kimüvelődhetné a lényegkönyveket. Vagy olyan okosnak érzi má' magát?!" — Hát hogyne! — háborodtam föl —, például a Kincskeresőt is eredetiben olvastam, ráadásul már gyerekfejjel!

Másnap aztán híre ment a dolognak. Csend és tisztelet övezett. Két nap múlva derült ki, nem tudom hogyan, hogy rászedtem. Persze jól megleckéztetett (szivatott), mert ezzel az ócska trükkel aljas módon előnyöket próbáltam elérni, míg a dolgozók milliói három műszakban tartanak be a kapitalistáknak, szorgosan és erőn felül. Bár ezen ominózus kijelentésem messzemenően megfelelt a valóságnak, mégis félrevezettem a TÖRZSELFTÁRSAT, mivel alulműveltségére alapoztam diadalomat. Megutáltattam vele egy életre a művészetet, az összes kulturális ágazatot és ezek művelőit, de még a puszta betűket is.

Ezek után, úgy gondolom, lehetnek bár különféle szempontok, stílusok és irányzatok, újságrajzról lévén szó a sokféleség színesíti a jobbára fekete-fehér képek hatását, de a hamis, tisztességtelen, megalkuvó, felületes dolgokra nem érdemes időt sem pazarolni. És anélkül, hogy különösebb jelentéstartalmat tulajdonítana bárki is egy puszta vonalnak, vegyük figyelembe a vonal (fekete) és a papír (fehér) viszonyát egymáshoz, a vonal helyzetét, irányát, terjedelmét és az alkotói indítékot vagy szándékot. És akkor megvilágosodunk. Mert a büntetőjogban sem mindegy ám, hogy előre megfontolt szándékból, különös kegyetlenséggel, hirtelen felindulásból, féltékenységből, netán nyereségvágyból vagy csak úgy ímmel-ámmal!

Az ostobákat pedig nem gyűlölni kell, hanem nagyon-nagyon szeretni! Akkor aztán végük.

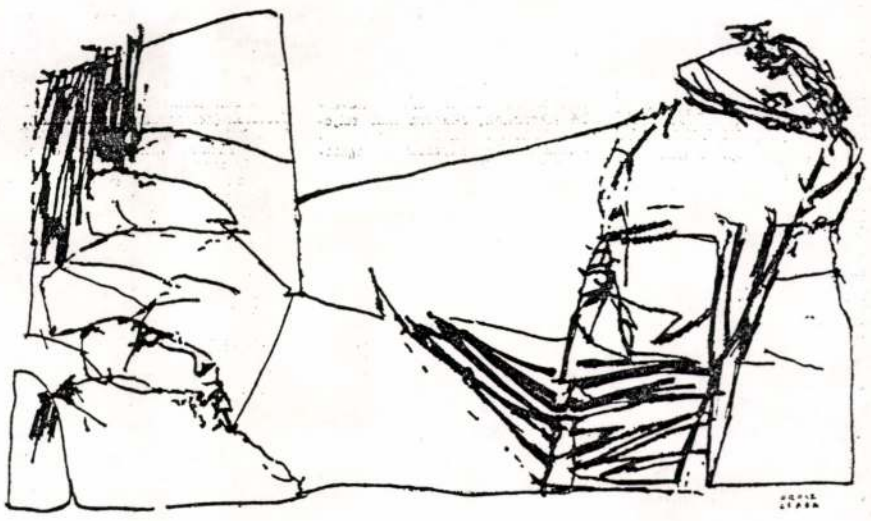

Orosz Csaba rajza

KISS Hana grafika

MDK

S.Kiss Ida, festőm.

685. Tájkép. J.l.b. Pasztell.

Árverési Közlöny.1929.ápr.3.rb.sz. 31.1.

Kiss Ignác

festő

1901 – 6.

Születik 1830. 85. l.

KIS ILDIKO

Kovács Orsolya: Tolna Baranyában. In. Új Tükör, XXV.évf.3o.sz.1988 24&25.p.

Betürendes

[illegible] selyemipar egyik központja 413.
[illegible] díszítés 376; — gyöngyök 376; — [illegible] utánzata, XV. század 376; — tech- [illegible] 375; — üveg 375.
[illegible] 78; — franczia 77.
I. [illegible] Bassaraba havaselvi vajda háromféle [illegible] 1383—1418. 312.
II. [illegible] Bassaraba érmei 1419—20. 313.
[illegible] 441.
[illegible] ruha 257.
[illegible] kehely 422.
[illegible] bolgár város 246.
[illegible]vai templom 265.
[illegible] 69; — elnevezései 69; — dombormű- [illegible] bikaölés 69; — tisztelete 69.
[illegible]smus és keresztyén felfogás közt pár- [illegible]am 69.
[illegible]za, Sz. Sinerotus-féle sír 183.
[illegible]wai barlang csontkészítményei 189.
[illegible] római sáncz 133.
[illegible] lelőhely 355.
[illegible]vai vajdaság állása, a magyar és lengye- [illegible]amokhoz 246; — magyar befolyás I. Lajos [illegible] 247; — magyar pénz forgalma 247 — szláv jellege 246.
[illegible]va kezdetei 241.
[illegible]ji halom 60; — koponyamaradványok 61 — leletek kora 62.
[illegible] hadjárat 239.

Kiss Ildikó MDK

Önarckép I-II. toll

Tornyai János Muz.1964.Vásárhelyi őszi tárlat

Kiss Ildiko

tanuló MDK

Szerepelt a szabadiskola kaposvári kiállitásán.

"Kompozició"

---: A "Balázs János" képzőművészeti szabadiskola SOMOGYORSZÁG. 1957. dec. 18.

Kiss Ildikó

Erzáró kiállítást rendezett a rácke-
vei Ady Endre gimnázium képzőmű-
vészeti szakköre, mely jún. 14.-ig lát-
ható. — Szerepel képe a kiállítá-
son.

Losonci Miklós: Diák festők tárlatai.
Pestmegyei Hírlap 1975. jún. 12.

KISS Hetiló Keramikus

10. 25-p. Kerámiaplantétájuk a Pakri Képtárban

Új Müvészet 1992

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Pestmegyei Hírlap

Kiss Ilona Mária

1977 JUL 7 9

Tanulmány

1021

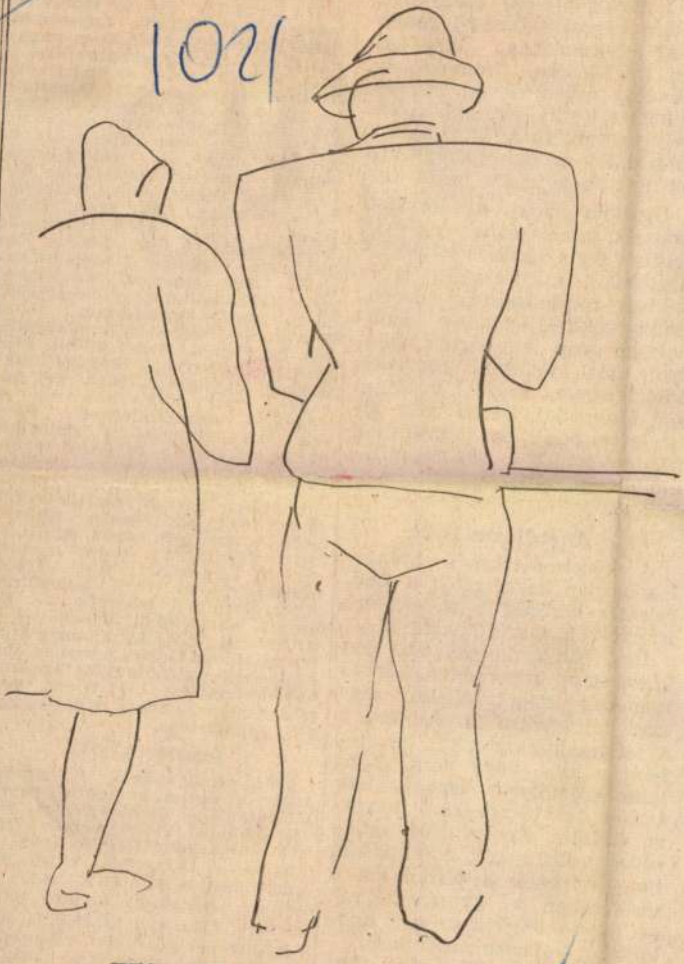

Kiss Ilona Mária rajza

szik az ilyen
lehet, nincs sz
leti szerv bel
a helyiség (te
telére város-
zés, telekalak
tés, közlekedé
illetőleg műemlékvédelem érdekében kerül sor, a kötelező helyiségnormákat meghaladó mértékű irodahelyiség-terület igénybevételére kerül sor.

Ugyanis azok a közületi szervek, amelyek a normán felül, vagyis az indokolt szükségletüket meghaladó mértékben rendelkeznek irodahelyiségekkel, azoknak módjukban van ellenérték fejében más közületi szervnek ideiglenesen, vagy véglegesen átengedni, bérbe vagy albérletbe adni, és ugyancsak felajánlhatják kártalanítás mellett az elhelyező hatóságnak is.

A szülőtartásról.

A közelmúltban a hivatalos lapban közzétették a Legfelsőbb Bíróság 8-as számú irányelvét, a szülőtartásról.

Úgy tűnik, helyes volt ezt közzétenni, mert ez a kérdés nemcsak magánjellegű, hanem társadalmi is. Államunk a társadalombiztosítás keretében az idős, vagy munkaképtelen személyek eltartásának terhét túlnyomórészt magára vállalja. Éppen ezért szükséges volt annak kimondása, hogy ezeknek a terheknek a viselésében a gyermekeknek — (egyes esetekben az unokáknak is) osztozniok kell.

Lerögzíti az irányelv többek között, hogy szülőtartásra az jogosult, aki arra rá-

Csák Gyula írása. [illegible]
juk új Melódia-lemezeinket. Közben: 13.45: Diák voltam Nizzában. Betlen János összeállítása. 14.05: A Bemutatjuk új Melódia-lemezeinket c. műsor folyt. 14.49: Otven évvel Petőfi előtt. Hegedűs Géza előadása. XIX. rész. 15.00: Hírek. 15.05: Időjárásjelentés. 15.08: Lázadás a Cső utcában. Novobáczky Sándor rádiójátéka. 15.58: Egy amerikai Párizsban. Részletek Gershwin .filmzenéjéből 16.07: Petőfi-kalendárium. 16.12: Kedves lemezeim. 16.58: Hallgatóink figyelmébe! 17.00: Hírek. Időjárásjelentés. 17.05: Faluról falunak — muzsikával. 18.02: Fél óra szanzon. 18.32: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek. Közben: 18.58: Hallgatóink figyelmébe! 19.00: Hírek. Időjárásjelentés. 19.10: A Nagy mesterek — világhírű előadóművészek c. műsor folytatása. 19.58: A szocialista kőltészet nagyjai. Nicolas Guillén. 20.48: A zene nem ismer határokat. 21.33: Beethoven: F-dúr szonáta, Op. 24. „Tavaszi." 22.00: Hírek. Időjárásjelentés. 22.10: Sporthírek. 22.15: Berlinből jelentjük... Riportok, hangképek, tudósítások a X. VIT-ről. 22.40: Luxemburg grófja. Részletek Lehár Ferenc—Gábor Andor operettjéből. 23.20: Kórusok, hangszerszólók. 24.00: Hírek. Időjárásjelentés. 0.10: Virágénekek. 0.25: Műsorzárás.

PETŐFI RÁDIÓ

6.58: Hallgatóink figyelmébe! 7.00: A római katolikus egyház félórája. 7.30: Orgonaművek. 8.00 Mit hallunk? Érdekességek a jövő hét műsorából. 8.30: Berlinből jelentjük... Riportok, hangképek tudósítások a X. VIT-ről. 8.55: Zenei anyanyelvünk. Sárosi Bálint műsora. 9.05: Rita Streich és Juss Björling énekel. 9.50: Verbunkos és csárdásmuzsika. 10.20: Magyar Múzsa. „Visszatekintés." A magyar rádió irodalmi osztálya nyil

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
PEST M
HIRLAP

1973 JAN 14

Kiss Ilona Mária

1973. JANUÁR 14., VASÁRNAP

1021

TANULMÁNY

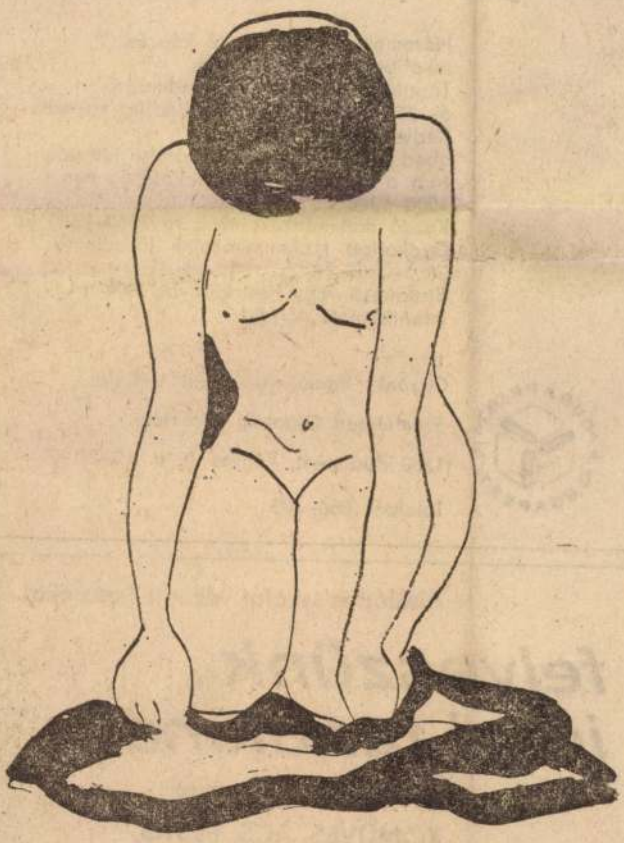

Kiss Ilona Mária rajza

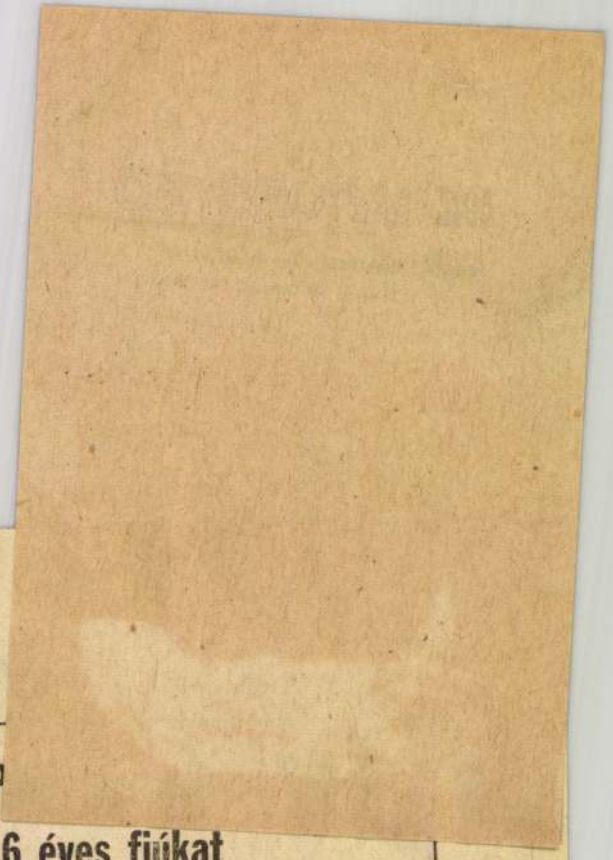

A Budaprint P

felvesz 14–16 éves fiúkat

textilnyomó szakmunkástanulónak

Hároméves emelt szintű képzés,
továbbtanulási lehetőség.
Tanulóink 110–550 Ft tanulmányi
és 250 Ft társadalmi ösztöndíjat kapnak.
Kedvezményes étkeztetés,
ebéd napi 1 Ft-ért, munkaruha-juttatás.
Már a harmadik évben lehetőség van
1000–1200 Ft keresetre.
Kezdő szakmunkásaink bére 2200–2600 Ft.
Gyakorlott szakmunkásaink jövedelme
3000–3500 Ft.
Budapesti vagy Pest környéki fiúk
jelentkezését várjuk!

Címünk: Pamutnyomóipari Vállalat
Személyzeti Oktatási Főosztály,
1300 Budapest, Fényes A. u. 19–21.
Telefon: 886–703.

Altalános iskolát végzett fiatalokat

felveszünk
ipari tanulónak

az 1973/74-es tanévre

KÖMŰVES, ACS, FESTŐ,
VILLANYSZERELŐ, PARKETTÁS

szakmába.

Vidékieknek szállást,
teljes ellátást adunk.

Kiss Ilona, ip.müv.köv. MDK

munkáját a bőrdíszművesség terén maga tervezte változatos mintákkal.
A tanfolyam vezetője Müller tanár.

A karácsonyi ip.müv.kiáll. 1965.
MIP.1966. 13.1.

KDK

Kiss Ilona, ip.müv.-növ.

A bőrdíszművesség terén Nádler Róbert vezetése alatt álló női ip.müv. tanfolyam növendékei szép munkákkal szerepeltek.

8 karácsonyi iparművészeti kiállítás.
Magyar Iparművészet. 1966. 13.l.

MDK

Kiss Ilona

A karácsonyi iparművészeti kiáll. Magyar Iparművészet 1906. 13.1.

MDK

Kiss Ilonka,

1904-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje./1902-1912./ 8o.l.

B. Kiss Ilona MDK

Fából faragott képek mestere
Népszava 1959. márc. 12.

Kiss Ilona

Nagybányai kiáll-kat.
1912. 80

Sümegi Kovácsbányai lelet

VI. 124.

Kiss Ilona

1909/10 - 1912/13

Ferkèpzomfoiskèvk

100. l.

Kiss Ilona

1904/5 II. – 1908/9

Ferképzőmfoiskévk

100. l.

MDK

Kiss Ilona

O.M.Iparmüv. Társ. Kerámia Kiáll. 1947. dec.

M. D. K.

KISS Ilonka festő

1904-ben Nagybányán a Szabadiskola növendéke

Réti Bn. 1954. 326. l.

KISS ILONA

Könyvek és képek igazsága

Kiss Ilona pályaképe

Cs. Tóth János

Minden lehetőséget kipróbált, a plakáttól az arculattervezésen át a könyvig. Autonóm munkái közül a fotóalapra készített festmények és szabad grafikák is felölelnek egy jelentős mennyiséget. A legutóbbi időszakban a művészkönyv heterogén műfajában hozott létre nemzetközileg is figyelemre méltó objekteket.

A legjelesebb tipográfusok és alkotóművészek között szerezte szakmai ismereteit és kapott etikai mintákat. A főiskolán tanárai voltak: *Baska József, Finta József, Haiman György* és *Kass János*. Az ő szakmai útravalójuk alapján mélyült el benne a komponálás és a tipográfia tradícióinak tisztelete. Egyedien értelmezi azonban a világot már az első munkáinál is. Más formanyelven mutatkozik be, mint elődei, de éppen a különállásával egészíti ki a körképet. Nem csupán a spontán alkotókedv, a tanulmányok, hanem a töprengő műhelymunka eredménye nála a sajátos megnyilatkozás. Az alkalmazott grafikától az autonóm művészetig — címszerűen — így jellemezhetnénk másfél évtizedes munkásságát.

Színházi és filmplakátjai a legszabadabb asszociációkat rejtik, miközben a művek hangulatát is kifejezik. Az Operaház, a Rockszínház produkciói mellett a Gyulai Várszínház emblémáját és arculattervét készítette el. 1993-ban az Európa Tanács nemzetközi plakátpályázatán különdíjat nyert. Pályakezdő művészként tizenöt diafilmet rajzolt (*La Fontaine: A holló és a róka, Zelk Zoltán: Az állatok iskolája, Kádár Kata balladája stb.*). A gyermekek számára hangolt diaképeken az eleven kolorizmus és a fantáziát megmozgató ábrázolás a jellemző. Később, a szabad grafikáin éppen ennek köszönhetően a tömörítés és a szuggesztivitás egyszerre van jelen.

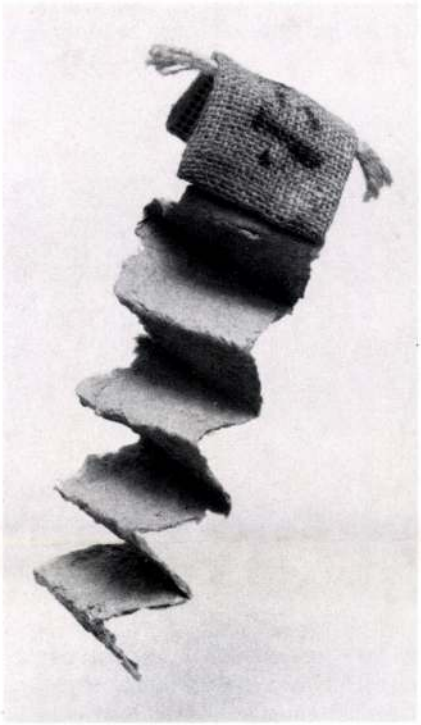

Kiss Ilona: G.A. úr 134. könyve,
1992, öntött papírmassza, textil,
8×5×4 cm

1989-ban a Barcelona mellett lévő Sant Pere de Vilamajorban a Centre D'ART Rectoriában első magyar művészként kapott spanyol ösztöndíjat.

Az itt ért hatások egyfelől a nemzetközi stáb tagjainak összetétele (amerikai, francia, spanyol, holland), másfelől a művészettörténeti óriások (Dalí, Picasso, Tapiés, Miró) eredeti műveinek megtekintése által friss formai és szemléleti újdonságok képében hagytak jelet munkáin.

Jelentős területet ölel fel könyvtervezői munkássága. Alapelve, hogy a borító vizuális tömondat legyen. A könyvvásárló az utóbbi fél évtizedben hozzászokott, hogy utcán is megveheti kedvenc olvasmányát. A városi forgatagban egy pillanat alatt kell a figyelmet felkelteni és kiváltani azt az érzést, amitől az emberek a kínált könyv felé nyúl-

lemiről a művészetben című könyvében. S a narancssárgával kapcsolatban pedig így folytatja: „A hozzákeverés következtében a vörös belső mozgása a környezetébe áramló sugárzássá alakul. A komolyságot a narancssárgában nagy szerepet játszó vörös biztosítja. Ez a szín az erejében bízó emberhez hasonlít és a kivételes egészség benyomását kelti. (...) A narancssárga akkor jön létre, amikor a vörös szín az emberhez közeledik." De Kandinszkij megállapításai összecsengenek máshonnan származó információinkkal is. A színszimbolikában például a négy égtáj jelölésénél a zenithez a

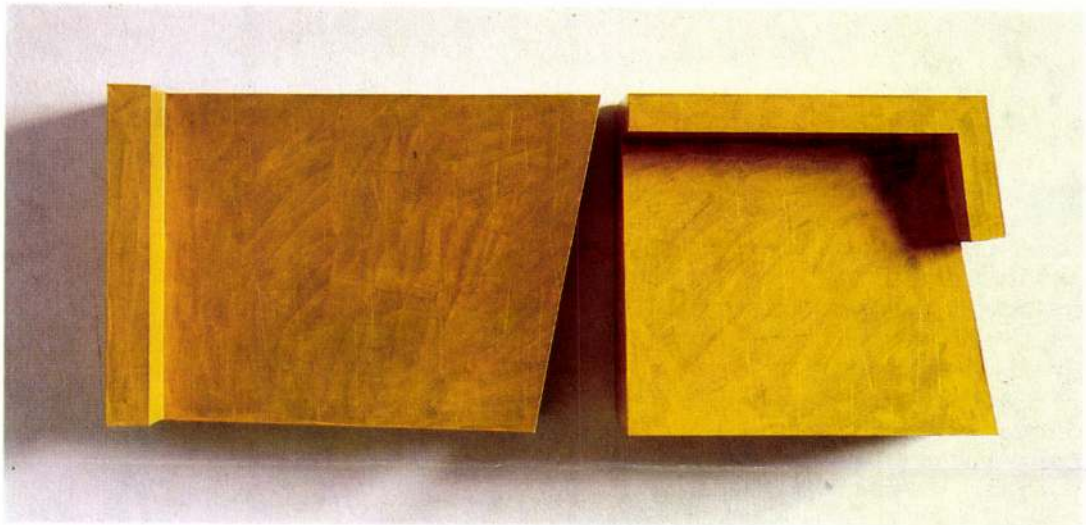

Haász István: Objekt (Stanza I.)/Object, (Stanza I.), 1994, olaj, karton, kollázs, fa, 31×85×12 cm (Fotók Deim Péter)

fehéret (esetleg a sárgát) rendelték; az ókori Egyiptomban a sárga (ill. az arany) a halhatatlanságra utalt; a görögöknél Püthagorasz társította először a színeket a négy elemmel, s szerinte a levegő a léleknek felel meg, s a színe a sárga. A sárga a magyarság színszimbolikájában általában rossz képzeteket kelt (betegség, halál), szemben az arany szakrális jellegével. A sárga néha még a sár fogalmával is összekapcsolódik, de többnyire a testiség megjelenítője. (Jelképnaptár, 1990).

Haász objektjeinek a hiány, a megkomponált rés, a geometrikus bevágás, a felület, az árnyék és a fény éppúgy alkotó- és építőelemei, mint a sík és a tér, a szín és a forma, vagy a ritmus, a szerkezet és az arány. De ahogy *Josef Albers* mondaná: „nem az elemek, hanem ezek kapcsolatai biztosítják a formanyelv gazdagságát". Haász ügyel ezeknek a kapcsolatoknak a szépségére, különös harmóniájára; figyel a pontosan kimesterkedett diszharmóniák végső soron megnyugvást (!?) keltő kordában tartására; s talán az ember belső hangjai, az ösztönök és az intuíciók sem hagyják őt közömbösen alkotás közben.

Metaphores slip away, object-metaphores stay

István Haász's New Works

For some years István Haász works in one of the studios (built in 1972) of the restored "Szentendre's Old Colony of Artists" (founded in 1929!). But, as most of the artists working here, he has almost nothing to do with the traditions of the colourful colony of artists which used to start as a school of Post-Nagybánya. Although he has learned to respect the works of some famous, already dead masters of the "Old Colony of Artists" and he also recognizes the virtual existence of the "Szentendre school" discussed by many even today, especially its abstract tendencies outside the artists'colony, (which belong to the "European school" branch and to its followers), but he still has not become a devotee of "the spirit of place" ("genius loci"). The modern studio he has got in use, which hides here, under the trees of the old garden in the refreshing breeze, serves rather practical purposes in a continuous work that completely absorbs him.

Though if we liked to look for precursors and connections within Szentendre-art, as Haász being an artist of "abstract geometry", then we could find these masters and links in *Jenő Barcsay* and

(Continued on page 76)

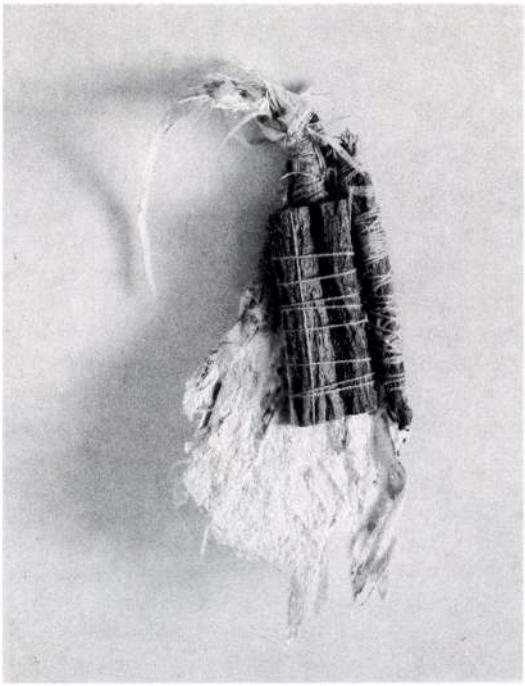

lényegi mondandót, mint például *Pitigrilli: Kokain* című könyvén az orr vörös-lila kinagyításával jelzi a történetet. A többi borítótervében is a világos képletek és az evidens gondolatok híve.

Könyvtábláinak egyéni stílusa van, melyeken ritkán használt színárnyalatok fedezhetők föl, a tört rózsaszín, a világoskék, a kénsárga és kontrasztként néha belép a fekete. Az amerikai retus (air brush) teremti meg felületei egységességét, amelyeken általában nyolc-tíz szín vonul föl. Ez a nyomdatechnikából keletkezett újdonság finom permetet hagy a papíron, ennek köszönhetően míves megmunkálásra van mód. Kiss Ilona a mesterségbeli tudás következtében a könyvet mint a tömegkultúra termékét megnemesíti — maradandó értéket hozva létre.

Egy idő után felébredt benne a vágy a lehetséges könyv szürreális megközelítésére: könyvobjektek jönnek létre keze nyomán. Többször járt e műfaj központjában, Párizsban, és az elmúlt évben francia ösztöndíjat kapott e munkássága okán. Szakmai megbecsülését mutatja, hogy a Magyar Művészkönyv Alkotók Társasága elnökévé választotta.

Kiss Ilona: Legyezőkönyv, 1993, öntött papírmassza, fa, lenfonal, 20×30 cm

Kiss Ilona: Elfelejtett nyelv, 1994, öntött papírmassza, fém, textil, 16×10×3 cm (Fotó Hapák József)

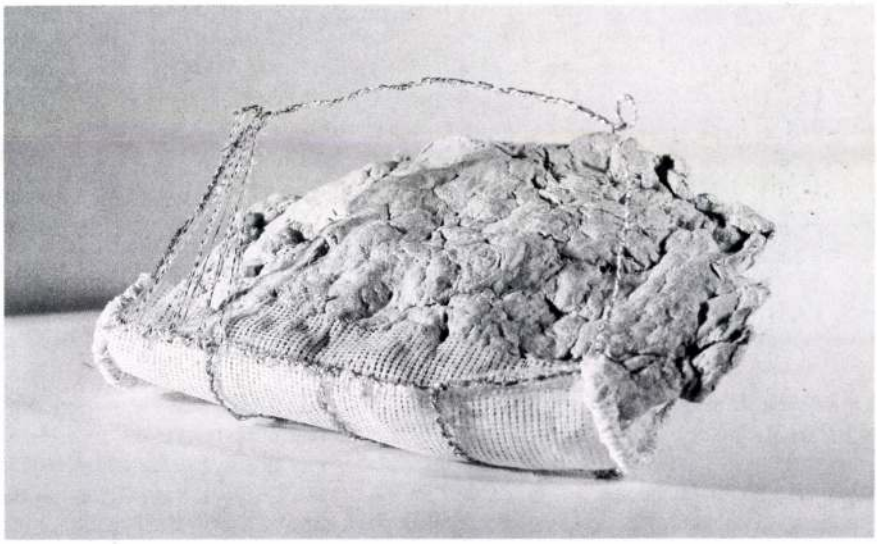

nak. A 2V sorozatban öltöttek testet azok a kötetek, amelyek közhasznú tárgyuk mellett szellemi izgalmat hoztak a magyar értelmiségnek. Egyik terve az *Amit a Harvardon sem tanítanak, avagy a józan ész iskolája* című kötet. Borítóján egy fehér galléros alak látható, de a fejen az orr és a száj helyett egy-egy gomb jelenik meg, közülük az utóbbi éppen lepattan. Ebben a szellemben születtek azok a munkák, amelyek a Boris Vian (Láng Kiadó) és az Arany könyvek (Tevan Kiadó) sorozatban jelentek meg. Ezeken is egy-egy testrész kiemelésével egyértelműsíti a könyv tartalmát és a

Fölvetődik a kérdés: milyen gondolkodási pozíció késztet valakit arra, hogy könyvszobrot hozzon létre? Kiss Ilona, a térbeliség látszatának avatott megjelenítője, úgy tűnik, a három dimenzió vonzásának nem akar ellenállni. A hétköznapi tárgynak felfogható könyvet megszokott funkciójától elszakítja, irritálja eddigi beidegződéseinket. A klasszicizáló, időtlen könyvmodell helyett az egyéni invenciót helyezi a hagyományos felfogás fölébe. Az anyaggal való küzdelem, a kockázat vállalása, a formai kötöttségek kerülnek előtérbe e munkáknál. A könyvre csupán csak emlékeztető

objektjeit különleges illusztrációkkal — általa élő közegnek nevezett motívumegyüttessel — látja el. A végeredmény vizuális költészeti dokumentum, amely könyvként kézbe fogható, lapozható, de sokszorosítással nem gyártható. Festi, falra akasztja, vizezi, kottatartóra, posztamensre állítja, vitrinbe helyezi új formációit, hogy a könyv minden eddigi készítési módját fölrúgja. Az ő művei is bizonyítani tudják: a korszerű alkotások megfrissítik a létező rendet, és beépülnek a konszolidáltan tervezett könyvek világába. Nemzetközi kiállításon is számos alkalommal megjelentek munkái. Párizsban a Független Művészek Közössége (alapítva: 1884) tárlatán legutóbb is kiállított. A legnevesebb, művészkönyvvel foglalkozó galériás, Caroline Corre mutatta be műveit.

Köztudott róla, hogy grafikusként progresszív művész, de kevésbé ismertek szabad grafikái és táblaképei. Mindig erősen foglalkoztatták a tisztán festői kompozíciós problémák. A más területen elgondolt vizuális megjelenítések táblaképeken is teret kértek maguknak. Grafikai vénáját itt sem tagadja meg, mert fekete-fehér fotók felnagyítását írja át festménnyé színezéssel. A fénykép szubjektív időben fogalmazódik, s művészi hatásától emelkedik át az időtlenségbe. A gyermekkori élmények hátizsákjából kerül elő több téma, amely egy tipikusan budapesti ábrázolás archetípusát jeleníti meg. Kedvenc helye, a Moszkva tér, csak az utóbbi két évben vált hasonlóvá egy keleti bazárhoz, előtte évtizedekig a „bármikor történhet valami" érzését keltette a felnövekvő nemzedékben, és fontos ismeretségek helye volt számára. A nyugat-európai utazásokról hazajövet folyton rácsodálkozik szülővárosára. Megjelenik képein a sárga villamos, a Duna-part és a nyüzsgő emberáradat. Élő-

Kiss Ilona:
„GYES...", 1994,
kasírozott fotóvászon,
vegyes technika,
70×100 cm

mába sorolható az a vállalkozása, hogy képein az érzékelhető valóságon túli, szemmel nem látható világot igyekszik megragadni. A természetelvű, nagyon is evilági életképeket színezve, már-már az analitikus-geometrikus absztrakciókhoz jut el a tüllfüggönyszerű motívumegyüttes alkalmazásával. A trapéz, a háromszög, a pont, az árnyékok és vonalhálók áttetsző együttese harmonikus összfelületet eredményez. Összeötvöződik az élet drámaisága és a művészet emelkedettsége, ezzel kínálva a világ átformálásának lehetőségét. A konk-

Kiss Ilona: Nagy nőkönyv, 1992, papír, vegyes technika,
40×30 cm (Fotók Sulyok Miklós)

világ is létezik a Kalefon (a Moszkva tér beceneve volt). *Ezen a héten totó-lottó* című képén a villanydróton ülő szürke verebek közül színes tollakkal száll fel egy madár, és elindul a maga útján. Többi képének a címe is szarkasztikus: *Ez a mi vakációnk (Néhány esős nap), Ma lenne a holnap tegnapja, Ez a mi Rádiónk, GYES, Digestif...* Ezt a sorozatot a budapesti Francia Intézet mutatta be 1995 január—februárjában.

Külön kell szólni a képek közös jellemzőjéről, „az élő közegnek" nevezett jelhalmazról. Cézanne írja egy helyütt: „...nem szabad egyetlen laza szemnek sem maradnia, egyetlen lyuknak sem, melyen át elszökik az igazság". Nem az ezotéria szférájába tartozik, inkább a metafizikai szemlélet területéről időből az időtlenségbe lép át, amikor a profán tájat megmunkálja. Ahol nincs fotóalap, ott is az említett motívumok adják a perspektívát, ez az, amit a könyveknél és szabad grafikáknál ezerszer elemzett, kipróbált. Ars poeticájához tartozik a *„Make art, not war"* szemlélet (Csinálj művészetet, ne háborúz!). Egy valódi katonai sátorlap darabja szerepel ezen a pacifista tárgyú képén.

Amikor Kiss Ilona további ösvényeinek lehetséges változataira gondolunk, eddigi életútjából arra következtetünk, a gondolat érdekli elsősorban. A létrejövő műveknél a művészi koncepció ugyanolyan erejű, mint a kivitelezés. Nála a képzőművészet nem dekoráció, hanem a művészi üzenet hordozója.

TALÁNYOK

Szubjektív válogatás a Magyar Nemzeti Galéria, a Kecskeméti Képtár, a Herman Ottó-, a Vajda Lajos Múzeum és az Új Vizuális Kultúra Alapítvány anyagából

Szegő György

Három dolgot is érintenem kell, mielőtt magára a miskolci tárlatra térnék. A kortárs művészetnek az utolsó száz esztendő magyar művészetéhez illeszkedéséről, a kiállítás koncepciójáról, valamint a katalógusról, mint fura, félbesikerült opponenciáról.

Hiányérzetünk támad, amikor az ezred- és századvégi alkonyon elgondolkodunk a modernek és az azt megelőző XIX. századiak egymást tagadó, de az építkező időben a másikat mégis tudomásul vevő szellemi vonulatán. Nemcsak az olyan elvont területeken, mint mondjuk a történelemfilozófia, hanem olyan érzéki szférákban is, mint a művészeté, s azon belül a vizuális művészeteké. A gerincünkben valahol olyan helyen, ahová a képzőművészetet tapintó ujjaink nem érnek el, valami bizsereg. Mintha az olyan terminus technicusok, mint nonfiguratív, lírai absztrakt stb. kiüresedett fogalmakká váltak volna, vagy az önmagukat ilyen-olyan izmusokként kikiáltó mozgalmaknak utólag, lehiggadva sem lenne átfogó képük önmagukról, sem a kívülállóknak róluk. Ez kevéssé természetes: kívülről mindig jobban látszódnak a körvonalak, a szimpátiák és antipátiák, jobban hallik az összhangzat, szembeötlőbb az ellenpont. Mi a természetesebb, a rend vagy a káosz?

Valamelyikben nyakig ül(t)ünk folyton: nincs tehát összefoglalás, pedig az akadémizmusnak és az art decónak a posztmodern trójai falovába történt becsempészése nyilvánvalóan korszakhatárt jelöl. Ám a modernizmust summázva ítéli meg, nem összefoglalja. Az állóvíz nem is lehet szintézis. Az pedig tény, hogy a (mindenkori) kortárs kritika és az egy-két generációval „bölcsebb" művészettörténet tehetetlenül fogadja ezt az állapotot. Jó éve művészek és művészettörténészek gyűltek össze időről időre a Fészekben: firtatni, mik a tehetetlen hiányok okai. Úgy fogalmaztam ott: „A művészettörténet nagyon is polgári dolog". Derültek, az hitték, viccelek. Kérdeztem, hogy lehet: néhány képzőművész ugyan világpiaci (nekünk csillagászati) áron tudja értékesíteni a műveit, mégsem forgat vissza a magyar művészeti élet foghíjas intézményrendszerébe egy fillért sem a honorárium-okból, például 4 perccel 2000 előtt egy egész huszadik századi képzőművészet-történet megírására. Egyenes választ kaptam: amíg ezek a drákói adótörvények érvényben vannak, addig senki sem bolond ilyen lépést megkockáztatni.

Rendkívül örültem, amikor az Új Vizuális Kultúra Alapítvány megtörte a jeget, és hozzáfogott ennek a kiállításnak a megszervezéséhez. (Ebben egy ideig magam is szerepet vállaltam, addig, amíg a magyar pre- és valódi modernek teljessége és az össz-kortársak szóban forogtak.) Míg a leszűkülő látókört teljesen megértem, a defenzív szakmai óvatosságot kevésbé, de a saját gyűjtemények előtérbe tolását már inkább. Ha valaki végre tabukat döntöget, ám tegye, saját gyűjtő hite szerint. A szervezők korrekt szándéka így már nem a magyar „titok" teljes körüljárására vonatkozott, hanem egy „én Múzeumom" című szubjektív megközelítésre.

Mi a talány? A talány maga a titok, ha tetszik, az enigma. Amit a modern természettudományok nemhogy nem ingattak meg, de meg sem érintettek. Száz-százötven év spirituális érzékenységű képzőművészetének azonban éppen ez volt és változatlanul ez maradt a tárgya. Kierkegaard a transzcendentalitást számára megtestesítő Krisztusról mint abszolút történelmi paradoxonról beszél. Hegel olyan Abszolút Eszmét értelmez titokként, amely azonos az önmaga felé közeledő Totalitással (ezt a társadalmaiban totalitáriánus XX. század tragédiái cáfolni látszanak). Kant ismeretlen és megismerhetetlen istenekről gondolkodik. A titok valóban kimondhatatlan: transzcendens fogalom, amely mind a filozófiában, mind a művészetekben

CENTRUL CULTURAL AL
REPUBLICII UNGARE
vă invită

miercuri, 18 martie 1998,
ora 18.00

la vernisajul expoziției

KISS ILONA

ZILE DE ADUCERE AMINTE

Hommage à
BITZAN

Str. Batiștei nr. 39, tel.: 210.48.84

Tiszteletted: Kiss Ilona

Kiss Ilona

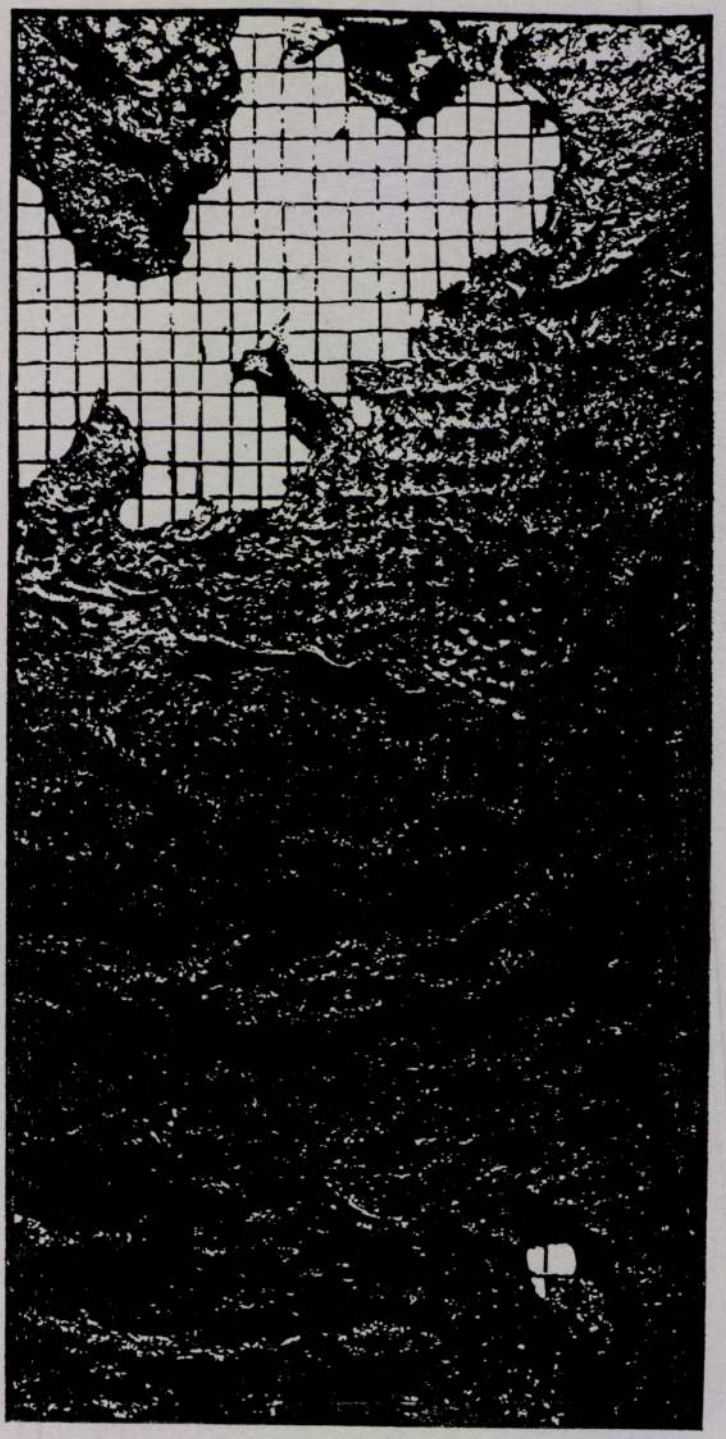

KISS Ilona – könyvtervezőművész

Új Pest Megyei Hírlap

Művek többféle értelmezésben

Apácahímzések a Kilátó Galériában

***Kiss Ilona* könyvtervezőművész új oldaláról mutatkozik be a képzőművészet kedvelőinek, kiállítások, tárlatok látogatóinak. A budapesti Szent István-bazilika tornyában, a Kilátó Galériában mutatja be új munkáit, Apácahímzések címmel.**

A textilművészetből ismertek azok a szép, régi hímzések, melyeket arany- és ezüstszálakkal készítettek az apácák, s egy alátömős technika segítségével reliefszerűvé vált a textil.

– Úgy gondoltam, a mai zűrzavaros világban nehéz kiválogatni: mi a fontos, mi a lényegtelen. Ezért számomra szimbolikus és példaértékű, hogy egy-egy apáca képes volt egész életét egy fogadalom miatt feláldozni. Természetesen ez az áldozat csak képletesen nevezhető áldozatnak, hiszen miközben sokmindenről lemondott, időt és energiát nyert, hogy a fogadalmát megvalósítsa. Magam is arany- és ezüstszálakat, illetve fémszálakat, fémszitát használok – indokolja a névválasztást Kiss Ilona.

– Amikor megszületett a gondolat a fejemben, hogy elkészítem ezt a sorozatot, eljöttem, megnéztem a Bazilika kiállítótermét, s úgy találtam, ez a hely alkalmas a kiállítás megrendezésére. Csodálatos a falfelület, s külön megragadott, hogy itt nincs mesterséges világítás, csak természetes, derengő fény világítja be a helyiségeket. Ezáltal minden napszakban, szinte percről percre megváltozik a hatás.

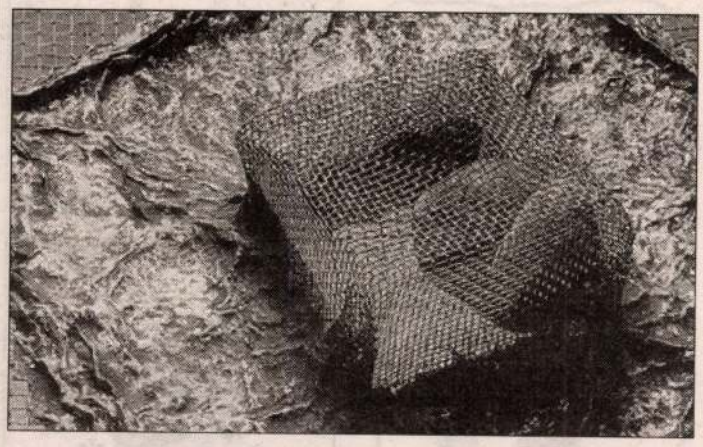

Tavaszi hangulat

Az apácák szigorú, fegyelmezett gondolkodásmódja példa értékűvé vált Kiss Ilona számára, ezért is adott néhány munkájának olyan címet, mint Fogadalom vagy Az odaadó, Az alapító.

– Erre a kiállításra készítettem a Tanítvány című képemet. Fémhálóra, szitára applikált papírmassza, festett vászoncsíkok és vászondarabok együttese adja a kompozíciót.

A művek többféle értelmezést nyerhetnek, mivel nem figurálisak, szabad asszociációra adnak lehetőséget. Színeikben, anyagaikban nagyon markánsak.

– Két kedvencem egyike Az apáca visszaemlékezése, ami szitafelületre felhordott papírkép, bizonyos textilanyagok együttes alkalmazásával. A bútorszövethez hasonlatos textilcsík a polgári élet emlékét idézi fel, csakúgy, mint a bársony, mely lehet ruha, de kárpit is.

A másik Az apácacsöndek, mely a feketéknek a különböző tónusaival, a fényes, a matt,

Kiss Ilona

a bársonyfekete kombinációjával operál. A kis textildarabok mindegyikével szemben egy-egy szürkés, általam csöndnek nevezett darabok.

Kiss Ilona nem figurális képeiben nemcsak a látvány, de az anyaghasználat a megragadó. Néhány képén a hálóra gipsztörmeléket vitt fel, hogy a festékhordozó ne nehézkes, hanem légies anyag legyen, s a színek a maguk tisztaságában érvényesüljenek. Egyik keret szürkés, a másik sárgás, a harmadik bronzos árnyalatú, s ennek köszönhetően a képek színvilágával harmonizálnak.

A kiállítás május 31-ig tekinthető meg.

Kassovitz László

APRÓHIRDETÉS

Oxigén-, dissou- és CO-szénsav palack eladó. 06-29-427-231 este.*MAHIR 67597/21K*

Hirdetésfelvétel Monoron az Új Pest Megyei Hírlap számára: Aqua Könyvesbolt, Monor, Deák Ferenc u. 2. Telefon: 06 (30) 464-220 és 29/415-043.

Az Új Pest Megyei Hírlap számára ceglédi olvasóink hirdetéseiket Cegléden, a Trombitás u. 2-ben adhatják fel. Telefon: 53/310-993.

Dunakeszin, a „Discovery Toys" képességfejlesztő játékok mintaüzlete (Fő út 124.) reggel 6 és este 6 óra között bármilyen hirdetést felvesz az Új Pest Megyei Hírlap számára. Telefon: 06-27/342-971.

HIRDETÉSFELVÉTEL: Sződ, Sződliget, Göd, Dunakeszi, Fót térségében Kovács Attilánál. Telefon: 27/330-048, délután 4 óra után. Név és cím meghagyása után 48 órán belül felkeresem.

Hirdetésfelvétel Nagykőrösön, az Új Pest Megyei Hírlap számára Miklay Jenőnél, Dugonics u. 10. Telefon: 53/350-588.

A Dunakeszi Áruházban, Gáspár Rezsőnél (kulcsmásoló) adhatják fel hirdetéseiket az Új Pest Megyei Hírlap számára olvasóink. Telefon: 27/341-108 és 27/342-097.

Autóügynökségünk bizományos értékesítésre átvesz személy és tehergépjárműveket. Reális ár esetén készpénzes felvásárlás. Tel.: 06-30-345-198 és 06-27-348-054.

Kész-Ház '96 Kft. Páty, Iskola u. 2. Adósz.: 11452401-2-07 bélyegzője 1997. május 14-től érvénytelen. Illetéktelen felhasználás miatti kárt cégünk nem térít meg.

Zöldövezeti igényesen kialakitott sorházrész telekkel Veszprémben eladó. Irányár: 11.5 millió. Tel.: 88/402-059, 88/ 430-157.

A PILISI PARKERDŐ Rt.

PÁLYÁZATOT HIRDET AZ ALÁBBI INGATLANAINAK MEGVÁSÁRLÁSÁRA:

Szentendre, földingatlan
Hrsz.: 7519. Terület: 2363 m² 1/2 része
Irányár: 2 millió Ft

Szentendre, földingatlan
Hrsz.: 7461. Terület: 4039 m²
Irányár: 4 millió Ft

Szentendre, földingatlan
Hrsz.: 7463/1. Terület: 2898 m²

Kiss Ilona grafikáihoz

1955-ben született, 1979-ben végzett az Iparművészeti Főiskola Könyvművészeti szakán. 18 éve van a pályán, melynek szépen emelkedő ívét néhány gondolatommal az Élet és Irodalom felkérésére szeretném nyomon követni. Az első tíz évben főleg alkalmazott grafikákat készített könyvkiadói megrendelésre. Klasszikus tudásának biztonsága mellett kezdettől fogva vonzotta a szabad grafika. Fáradhatatlanul kutatta új lehetőségeit, melyek mostanra kialakították művészetének sajátosságát, sokféleségét.

Megjelentek például a fényérzékennyé tett vásznain a fotó-montázs festmények, a frottage „átdörzsölés" festményei, melyek már előre sejttették a sztereometria sík két dimenziójából való kilépést a térbe. Újabb lehetőségek nyíltak számára különféle alkotói manipulációk által újabb térképzésekre, melyek visszhangra és otthonra találnak a nyugat-európai galériákban. Így a drótháló szerkezetei: a rejtett arányok mellett újabb műveinek térrács rendszereiben kiformálódik gondolkodásának súlyozása, melyek egy magasabb meditációs szinten nem csak tér, hanem idősíkokban is beteljesítik formái gondolatmenetét.

Így például Az Anubisz-arcú grafikáján az arché-hoz köti a jelenvalót. *A megbocsájtás* című művében a múlt jelenvalóságát hangsúlyozza, csak az adhat megbocsájtást, ami azonban nem jelenthet felejtést. *A mélyben gyűlik a felmagasodó* szintén a múlt feldolgozásának egy újabb stációja. Itt a mű nem csak esztétikai kategória, hanem etikai követelmény. *Angyali üdvözlet* című művében Mária egy semleges lény („angyal") által kap üzenetet, hogy várandós. A kék szín itt az üzenet hordozója.

Az *Ómagyar Mária-siralom* című főművében a magyar kultúra fontos ősi csomópontját fejezi ki egy bizonyos kék szín által, mely Máriának a Megváltó anyjának tisztaságát és elvontságát jelenti. A kék szín itt egyúttal mint alaptónus kiegyenlíti az egész képet: E főművét az Iparművészeti Múzeum vette meg a közelmúltban.

A *Vándor könyv* eltér a könyv szokványos anyagától: faágak; itt-ott odatapadt homok: összehozott objektum, valóságos „összegyűjtött kert" – mint mondja.

Sok munkájának témája a kérdésfeltevés: „Csak az képes jó kérdést feltenni, aki ismeretekkel bír; ezek nélkül a kérdések visszahullanak önmagukba."

Úgy összegezhetjük Kiss Ilona művészetének jelentőségét, hogy minden egyes műve az előzőek továbbgondolása. Kérdésfeltevések, melyek az építkezést szolgálják; meditációs folyamatok részei, építő téglái, melyből egyre jobban kibontakozik művészetének temploma. Keresés, építkezés stációi az isteni és az emberi között. Hitének állhatatossága, született és szerzett adottságai mellett, francia és német nyelvtudása hozzásegítették a hazai kiállításai mellett, hogy gyakrabban hívják meg külföldi (francia, német, spanyol) galériák kiállításaira.

A Magyar Nemzeti Galéria kortárs művészeti gyűjteményében is ott vannak művei.

Kiss Ilona a fiatal magyar művészgeneráció egyik markáns személyisége.

Úgy gondolom, hogy teljesítménye alapján munkásságát a szakma „egyéb módon" is elismerhetné.

Schéner Mihály

fuldokló földrészen egyedül itt szerveződött térré, hirdetve a máig feledtetni akart tényt, hogy igenis, *volt* modern Magyarország. Ez azonban nem csak – mint azt sokan hiszik – fal, födém, erkély, árnyék meg szeszélyes tetőépítmény, hanem ahogy mondom, *térszervezés* is, aminek ilyen egységére nincs pél-

egész teret a folyótól elvágták. A térnek nem csak az egyébként szép, és jól megépített medencék vize kölcsönöz sajátos jelleget, a tér arányait és – nem kis mértékben – a szépségét vízparti volta adta, amitől az egész együttest megfosztották.

De ez még mind nem volt elég. Túlméretezett acélokból és fogpisz-

nál találkozik még a gyermekjátszótereken is, pedig ha valahol, akkor itt igazán oda kellett volna figyelni a burkolat úgynevezett *biológiai keménységére*. Arról nem is beszélve, hogy a hintáról leeső gyerek is betonba veri a fejét.

Az egykor volt eleganciáját hatvan évig megőrző tér a mindent akarás, és a mindent lehet képévé lett. Érthetetlen, hogy műemlékeseink, akik Don Quijote elszántságával védelmezik múzeumi szemléletüket, miért nézik tétlenül azt, hogy a magyar építészet nagy – ha ugyan nem a legnagyobb – korszakának legszebb együttesét át nem gondolt közkívánatokat teljesítendő – és el ne felejtsem, a feladathoz kellő alázat nélkül közelítve – örök művészi értékeiből kiforgatják.

Jól tudom, hogy fontos a lakosság közérzete, és közel vannak a (fővárosi) önkormányzati választások is. De a demokrácia nem azonos a *populizmussal*. Építészeti, mi több, építészettörténeti kérdések kezelésének nem a lakossági fórum a legmegfelelőbb kerete. Kéretik észbevenni a *Tragédia* Ötödik színét, amiből kitűnik, hogy a klasszikus demokráciák bukásának nem utolsó oka volt az a végletekig képviselt elv, hogy egy ember az egy szavazat, függetlenül attól, hogy az eldöntendő kérdés igényelt-e szakértelmet, tehetséget, netán zsenialitást?

Figyelő-szemmel

Címlapon az induló árverési szezon: Miként érinti a tőzsdeválság a műtárgyaukciós piacot?

Agrárcsatlakozás: Milyenek a magyar kilátások az uniós tárgyalások legkényesebb területén?

Gyógyszernagy-kereskedelem: Hová vezet az árrésháború?

Megrendelhető: Figyelő Rt.,
1406 Budapest, Pf. 45. Fax: 351-0325

Zöld szám: 06-80-200-024

MEGHÍVÓ

AZ OTP BANK RT. TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT
1998.JÚLIUS 13-ÁN (HÉTFŐN) 18 ÓRÁRA
AZ OTP BANK GALÉRIÁBA
(BUDAPEST, SZABADSÁG TÉR 7-9. BANKCENTER ÉPÜLET)

KISS ILONA

KÉPZŐMŰVÉSZ

„HAJÓZNI MUSZÁJ!"

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
DR. HOTVÁTH JENŐ AZ OTP BANK RT. ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓJA
ÉS JÁNOS SZWARC A NEOART IGAZGATÓJA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ: JÚLIUS 13-TÓL AUGUSZTUS 1-IG
NAPONTA 10-TŐL 18 ÓRÁIG, SZOMBATON ÉS VASÁRNAP IS

Bár Kiss Ilona tipográfusnak tanult, a könyvművészeten kívül mégis úgyszólván a képzőművészet minden ágát műveli, így könyvtervei, könyveinek lapjai önálló képzőművészeti alkotások, a térből kilépve új tereket hoznak létre. Kiss Ilona modern értelemben vett új anyagi és technikai lehetőségek számos ágát műveli, a papírmerítésen, pépesítésen, beavatásán és festékekben való áztatásán kívül a drótházórendszerek sokféle fakturális, téri megoldását alkalmazza. Kiss Ilona legújabb alkotásai előző műveinek páratlanul gazdag kibontakozásai. A felívelés folyamatos és pregnáns logikára épül, a tehetséget teljes odaadás mélyíti el, hiszen Kiss Ilona egész élete az ő sajátos művészetét szolgálja.

Portréfotó: **SIBYLLE OSTERMANN**

Páratlan eredetiségére, fantáziájának erudíciójára én is hadd hívjam fel a figyelmet!
A tárgyi világ és a szellem mai modern problémamegoldásai, új anyagi lehetőségei – matériában és technikákban – komplex módon találkoznak nála. Kiállítása az európai értelemben vett, összetett, egyben diszparált, fragmatikussá vált világnak koegzisztenciális, autentikus összegzése. Drótháló lapon különböző téri, fakturális, egyben szellemi szekvenciák. Számára minden anyag szellemi inspiráció, ami az ő kitűnő filozófiai és irodalmi képessége álltal korának tökéletes tárgyi jelenségévé válik. Jelentőségük nemcsak a kiforrott és ezáltal művi-művészi létezésben rejlik, hanem a kor jel- és jelentéshordozó üzeneteiben is.

SCHÉNER MIHÁLY festőművész, akadémikus

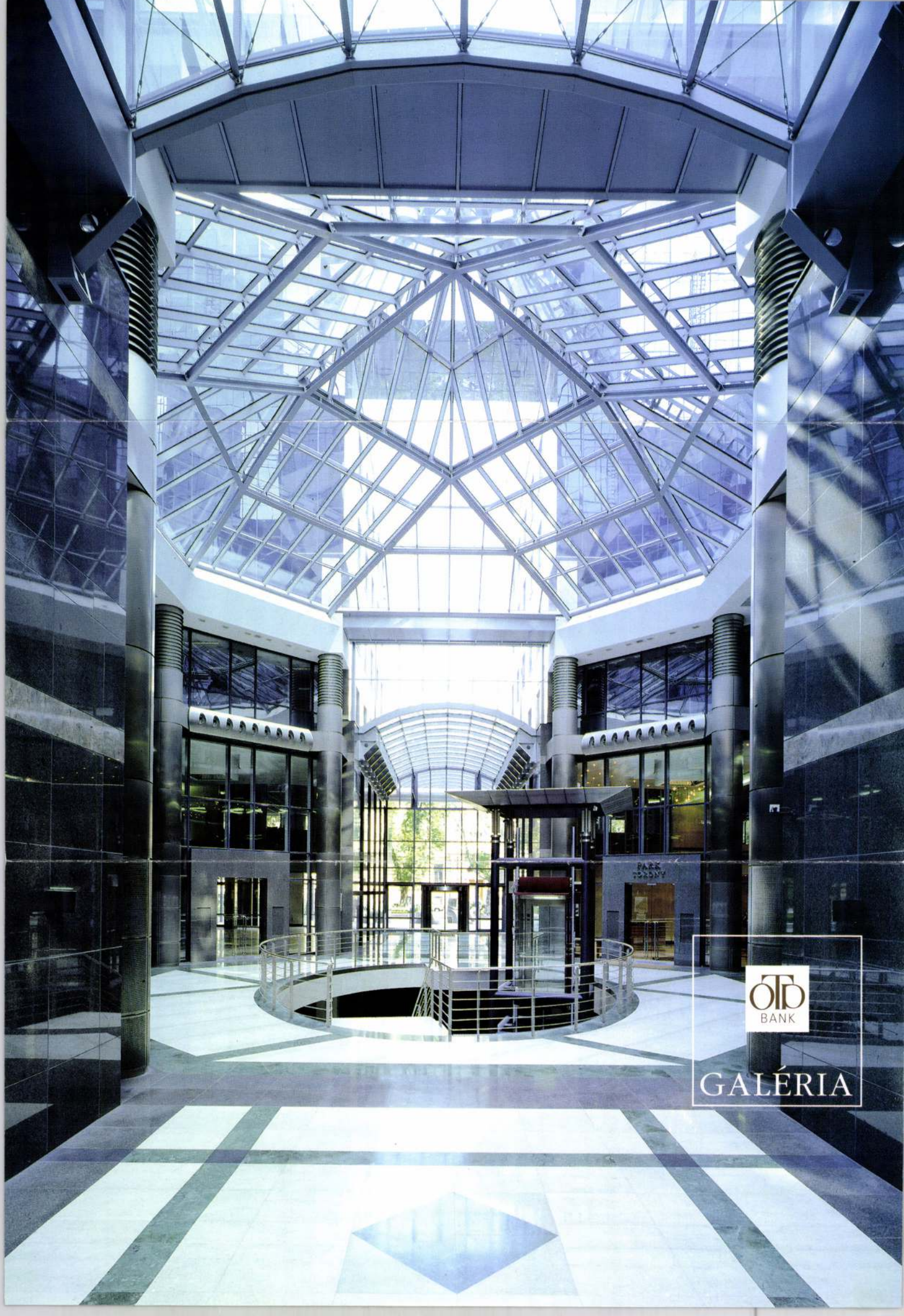
OTP
BANK
GALÉRIA

s mondhatom, rengeteg holmit „elnyelnek". Sőt, még a konyhába is jutott belőlük! Ezzel eldőlt a műterem fehér jellege, amit később tudatosan törekedtem megtartani, mert ebben a szinte sterilen fehér környezetben jobban látom a színeket is. A háló-nappali berendezésének magva egy idős hölgytől kapott, régi szekrény és cérnafüggöny volt. A többit lassanként, jártambankeltemben, amikor igazán megtetszett egy-egy bútor, vásároltam meg.

A barátok, kollégák munkái mellett Ilona eddigi pályafutásának „lenyomatai" is megtalálhatók a lakásban. Rendkívül érdekesek például a hazai és külföldi kiállításokon már szerepelt, fotóvásznas sorozata (a kinagyított fotót megfesti), vagy a könyvek ihlette, úgynevezett könyvtárgyak, ezek a sajátságos alkotások. Kétségtelen, hogy a lakás nem mindennapi hangulatának ezek is részei.

Czeglédi Cecília

További ötlet: az ajtó üvegbetétjét azonos méretű, natúr fakeretbe foglalt képek borítják

Antik sarokszekrény ad dekoratív helyet Ilona legújabb munkáinak, a „könyvtárgyaknak"

Az mdv-polcok a konyhába is bevonultak, s láthatóan jól helyettesítik a divatosabb konyhaszekrényt

SZÉKELY PÉTER FELVÉTELEI

1997/2.

A kényszeres ötlet
meghökkentő valósággá lett:
az előszoba feketében
ASSOCIATION DES ARTISTES HONGROIS DES LIVRES - OBJETS
ASSOCIATION DES ARTISTES GRAPHIQUES HONGROIS
LE LIVRE-OBJET HONGROIS

Jól szolgál a közlekedő falát borító, praktikus mdv-szekrénysor és polcrendszer. „Ősdiságát" talán éppen a szemet vonzó, régi ülőalkalmatosság ellensúlyozza

Ötletek, hangulatok

Szeretem az iparművész-, képzőművészlakásokat. A „művészi rendetlenség" közepette is mindig találni bennük izgalmas, gyakran mellbevágóan szokatlan enteriőröket, megoldásokat. Amilyeneket, sajátos fantáziájukkal, látásmódjukkal, csak ők képesek kialakítani. Ám az ötleteket érdemes tanulmányozni és átültetni, kinek-kinek ízlése szerint.

A fiatal grafikusnemzedék egyik érdekes hangvételű alkotója, Kiss Ilona az Iparművészeti Főiskola könyvművészeti szakán végzett, s csak néhány éve költözött belbudai otthonába.

– A sokadik cserelehetőség megtekintése után bukkantam erre a hagyományos beosztású lakásra, s percek alatt megszerettem – mondja. – Különösen a csupa ablak sarokszoba, amelyet az isten is műteremnek teremtett, fogott meg. Belépve szinte rám zúdult a fény.

– *Ha fényimádó vagy, akkor miért fekete az előszobád?* – firtatom a szokatlan látvány okát.

– A fekete csodálatos szín! Amellett, hogy rendkívül dekoratív, számtalan árnyalatot rejt. Ami az előszobát illeti, praktikus okból lett fekete. Lévén, hogy a lakás legsötétebb része, itt rendeztem be a fotólaboromat, ehhez viszont a falakat is sötétre kellett festenem. Végül annyira megszerettem, hogy a labor fölszámolása után így hagytam.

– *Ám a belépőt nem csupán a feketeség, hanem az ember nagyságú, szintúgy fekete próbababa is meghökkenti...*

– Egyik kiállításomból maradt kellék ő, s nem volt szívem megválni tőle. Új szerepkörében egy-egy könnyebb holmit „tartva" szobainasként szolgál.

– *Érdekes, hogy az avantgárd hangulatú előszoba után a háló-nappali berendezése, a maga nyugalmat árasztó, régi bútoraival, polgári ízlésről vall. A műterem viszont modern, a sok fehértől szinte áttetsző. Tudatos ez, vagy véletlenül alakult így?*

– Inkább azt mondanám, hogy tudatos és véletlen egyszerre, amiben némi kényszer és szentimentalizmus is szerepet játszott. Az előző lakásomból megmaradt, remekül variálható mdv-szekrénysort és egy fekhelyet hoztam magammal új otthonomba. Ma sem válnék meg e divatjamúlt, ám hasznos daraboktól. A polcos részt a műterembe, a maradékot az átjáróba helyeztem,

Váratlan fordulat az előszobából nyíló közlekedő a maga világos színeivel

Mintha a tiszta, kék ég egy darabja borítaná az ablakokat. Ilona ötlete, persze, a műterem közönséges, fehér vászonlepedőből, batikolással készült függönye

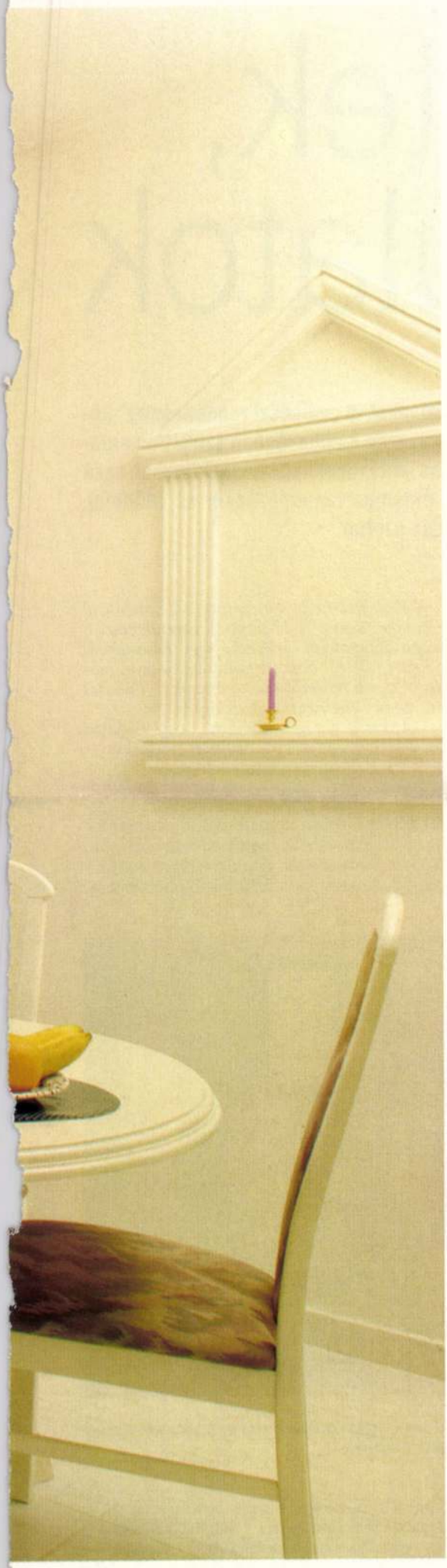

SZÉKELY PÉTER FELVÉTELEI

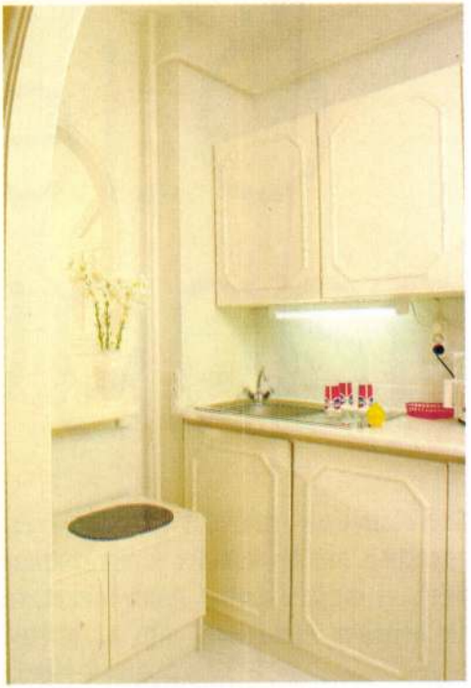

A „felöltöztetett" konyhabútor és egy tükrös falikazetta

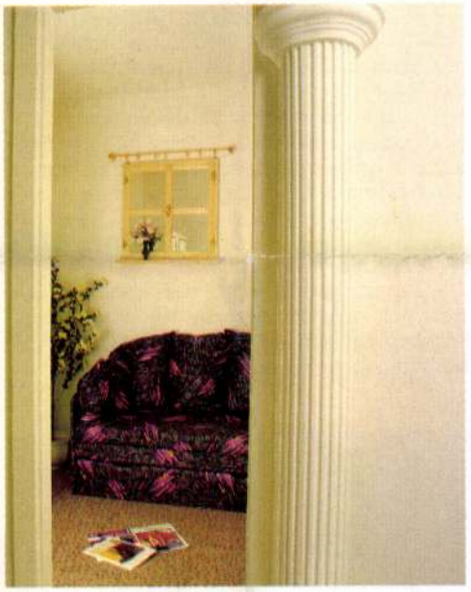

A mai vendégszoba eredetileg gardrób volt. Ablaka nem ablak, hanem keretbe foglalt tükör

Az eredeti gardróbszekrényt ezzel a tükrös ajtajúval cserélte ki a házigazda

Haffner Béla egy úgynevezett csúszózsalus épület egyik lakását vásárolta meg. Azonnal tudta: ez kell neki, s azt is, hogy nem úgy, ahogy van. Nem olyan siváran. Jómaga a popzene világában mozog, élete során a világ oly távoli sarkaiban is járt, mint Ausztrália és Amerika, sőt, évekig Németországban élt. A világjárás nem múlt el nyomtalanul: megemelkedett igényekkel érkezett új otthonába.

Átalakító kedve persze enélkül is érthető lenne, hiszen az ajtókkal teletűzdelt szobafalak nem mutatnak valami jól, és a szétszabdaltság nem is felel meg ízlésének. Ezért a hálót, a fürdőt és a gardróbból átalakított vendégszobát kivéve, az összes többi helyiséget egybenyitotta. Ám nem elégedett meg az ajtók kioperálásával: szép keretbe akarta foglalni a megnyílt terek látványát.

Szerencséjére, a válaszfalak gipszből készültek, így nem jelentett különösebben fogós feladatot átszabásuk. A leakasztgatott ajtók körül kiverték a keretet, majd a legegyszerűbb „mérnöki" módszerrel, szögspárga-ceruza-körzővel megszerkesztette a kívánt ívet, aztán fafűrésszel kivágta a formát. Az így kialakított íveket asztalosmester szegte körbe, itt furnérlemezzel, de a célnak a gipszkarton is megfelel.

Mindettől igencsak megváltozott a lakás látványa: a belépő első pillantásával szinte az egész teret befoghatja, s tekintete végül a nappali szemben levő ablakán „röppenhet ki". A társalgósarok garnitúráján üldögélő a csinos étkezőre és mögötte, a szűk átadóablak helyén vágott íven át, a megszépített konyhára lát.

Megszépített, mondjuk, mert az elődöktől maradt, sivár egyenbútor is megkapta, ami neki jár: a csinosító rátéteket. Akárcsak a meghagyott szobaajtók. A „filungok" elővarázsolása sem volt ördöngősség: nem kellett hozzá, csak néhány díszléc, egy-két tucat apró szög és végső smink gyanánt a frissítő festés. A végeredmény pedig: „vadonatúj", az eredetinél jóval nemesebb küllemű ajtók.

Az igazi „művészi munkát" Laki mester egyik tanítványa, a pápai Varga Tibor végezte: ő körítette gipszből készült oszloptörzsekkel és -főkkel az íveket, s ugyancsak ő formázta meg az étkező és a konyha falát díszítő gipszkazettákat is.

Aki látott már hasonló, „tizenkettő egy tucat" lakótelepi lakást, annak el kell ismernie: ez egészen más. Pedig lényegét tekintve ugyanolyan, mint az alatta és fölötte levő. A végső tanulság: „aki mert, az nyer". Nem is keveset. Mert – mint Haffner Béla vallja – a csekély pénzért vásárolt másság, kincset ér.

Bors Edit

La **Galerie Újpest**
a le plaisir de vous inviter
au vernissage de l'exposition d'

ILONA KISS

le vendredi 29 octobre 1993 à 17 heures

Présentation par
László Gyémánt
peintre.

L'exposition
est ouverte jusqu'au 19 decembre 1993,
tous les jours de 11 à 18 heures.
Budapest, IV., Árpád út 66.
Tel: 1893-114

Az **Újpest Galéria**
és az **Újpesti Önkormányzat**
szeretettel meghívja Önt és barátait

KISS ILONA

grafikusművész

kiállításának megnyitójára

Bevezeti:
Gyémánt László
festőművész

1993. október 29-én, pénteken 17 órakor.

A kiállítás megtekinthető:
1993. december 19-ig
naponta 11-18 óráig.
Budapest, IV., Árpád út 66.
Tel: 1893-114

Budapesten
születtem 1955. június 11-én.
1979-ben kaptam diplomát
a Magyar Iparművészeti Főiskola
Typo-grafikai Tanszékének Könyvművészeti szakán.
A főiskola befejezése után
szabadfoglalkozású grafikusként
kezdtem dolgozni.
Szeretek festeni,
szerepeltem több hazai és külföldi kiállításon,
tevékenykedtem a szakma szinte valamennyi ágában.
Speciális területem
a könyvtárgy.

M·A·H·O·L·N·A·P

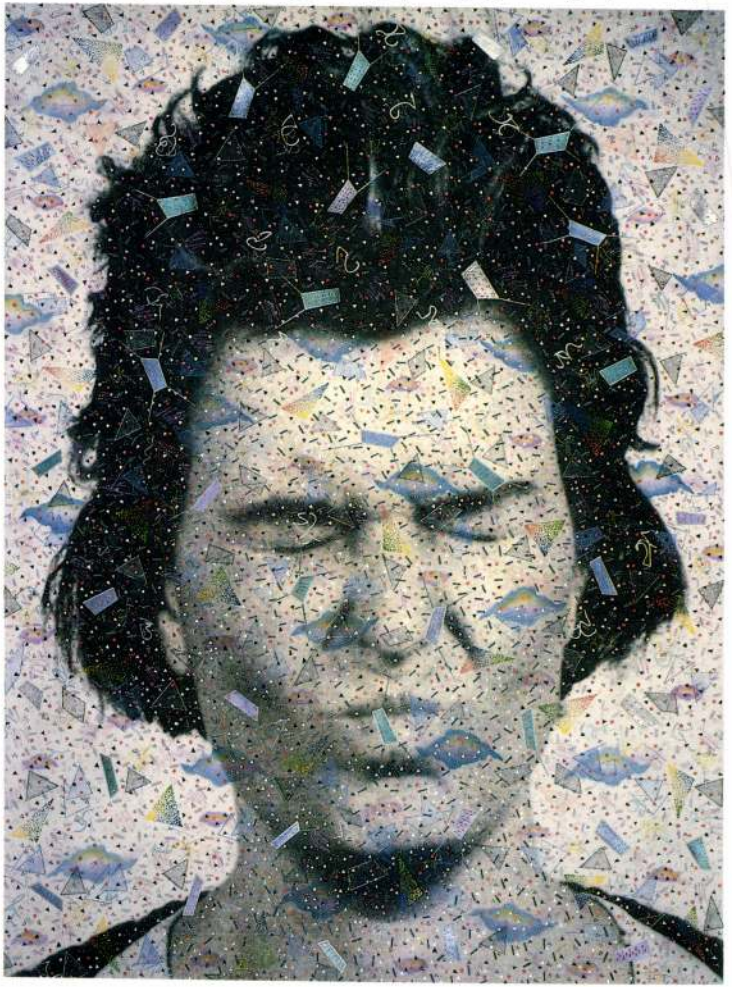

Ki tud többet a...

Mintha egy jelvirágos ablakon át

Kiss Ilona képeiről

Amikor meghozzák a húst, én akkor érek a hentesüzlet elé; ez napra nap és évre év így van, így alakul; hogy valamelyest tétován megállok a Moszkva térnél – az egy rendkívül lenyűgöző hely –, azért is, hogy miért lépnék meg nyomban onnét a hatossal, hát nézelődöm a húsbolt tárt ajtaja előtt, tágra nyílt szemekkel és egy megrögzötten távolságtartó férfiúnak igénytelen eleganciájával, mélyen a kabátzsebbe nyomott kézzel nézem tehát, ahogy maszatol a féldisznó egy (másik) férfiú vállán meg a nyakában; fakópiros és mélybíbor csíkok, foltok, fröccsenések, rajzolatok a fehér munkaköpeny gallérján, és lentebb is, egész odáig, hol önfeledten verdes a fartő. Azután eltűnik a (másik) férfiú a féldisznó mögött, a féldisznó meg az ajtószárny mögött. Egyébként az ablaküvegen jel és jelölt azonnalisága: HÁZI ZSÍR, illetve *házi zsír.*

Cigarettát veszek elő. És egyszerre csak azt hallom, hogy nézek, holott, kérem, szerintem már nem is...; de valaki sugallatot kaphatott, s méghozzá kérdőmondat formájában. „Mit nézel, te fasz?" Hát ez az, helyben vagyunk, nyugtáztam magamban, ez a *Budapesti vakáció.* (Egy szál cigaretta az ujjak között, ez a legjobb, ilyenkor rá lehet gyújtani, és egy füst alatt a jelenetből is ki lehet szállni.)

Majd jóval később aztán Kiss Ilonának a Moszkva térnél készült képein (is) magamat keresem, ott kell, hogy vergődjek a többiek között, nincs mese; annyiszor megfordultam ott, *azon a téren* otthon vagyok, ahogy mondani szokás, szóval, hogy kicsit meg is szédültem, az utóbbi években, mint budapesti vakációzó, gyakran átvágtam magam a különböző etnikumú árusok és sorsjegyesek ostromgyűrűjén, ha nem akartam, hogy ők vágjanak át valami kínai habpapuccsal, reklámáron. (Mennyi életerős férfi és nő!)

(Hagyjuk.) Vagy nézzük ezt egy számomra kevésbé szerencsés megmutatkozásban! Ha a Nap (szimbólum, asztrológia) *az egyén*, akkor az nincs, elveszett tényleg, állítják; és viszont, ha a Hold *a személyiség*, az még azért lehet, létezhet, csak –, hogyan? Amennyiben a Hold a Nap visszatükröződése, és nincs Nap. Mint ahogy Kiss Ilona képein sem tündököl fel egyetlenegyszer sem a mi Napunk. Úgy valahogy szétködlött; mindig olyan rózsaszínes meg sárgás a levegőég; mint a malacperselyek meg a húgyfoltos fehérneműk. Akkor tehát. Létezhet önmagában vett *reflexió?*

Jelszitáláson keresztül látott alakok; hétköznapian és közlekedősen nyomorúságos utcakép vagy Dunapart, eget kémlelő tekintetek, *hull a suska nemsokára*, ki ne szeretne pénzben úszva eltűnni, akkor most inkább a Moszkva tér, mindegy, eldobnánk, hogyne, tovább rontva az utcaképet, egy ilyen fotográfiát, ha csak annyi volna. (Most komolyan! Tényleg nem vagyok rajta?) És amilyen jó megfigyelő hírében állok, többek szerint kevés híján precíz vagyok, színeket emlegettem ugyan, de valójában az alapképeket, a fotográfiákon szereplő embereket, a jeleneteket, a villamosokat, és a házakat én azért szürkének *vettem*, annak képzeltem, miközben a képeket néztem – végül is hiába...? (Ennyi ideig nem nézhetek valamit hiábavalóan.) És vissza is színeződnek, olyanra, amilyenre Kiss Ilona festette, aztán visszaszürkülnek, de van, amikor olyan színűek, amilyennek napra nap, éveken át láttam az embereket és a Moszkva teret. S még azok a színek is vannak, amikor én egyszerűen rosszul emlékszem, rosszul képzelem el, rosszul látom. Rosszul hallom. (Ez a mi Rádiónk.) És akkor megint Kiss Ilona gondolatszínein és viszonyjelein meg sugallathálózatán át látom, amit látok. Elfordulnak, elmozdulnak a dolgok, folytonos alakulásban van minden. Egy szempillantás alatt még egy ilyen magamfajta budapesti vakációzót is tízezer olyan reflexivitást igénylő politikai, pszichikai, szociológiai stb. esemény, jelenség vesz körül, melyben azután „szubjektiválódna".

És most *Deleuze*-t idézem; „...a szubjektum is az, ami híján van az eseményeknek (»az eső esik«)". Azért mégsem vinne rá a lélek, hogy hiányról, az Isten hiányáról vagy a transzcendentálisnak a hiányáról beszéljek, egyáltalán, s Kiss Ilonának a képeit nézve kiváltképp' nem beszélnék semmi hiányról. Nincs ott a Nap, és nincs ott igazából a kör szimbóluma sem és a négyzet szimbóluma sem, legfőljebb *elvétve* akadhat meg a tekintet egy-egy ilyen geometriai alakzaton. Én az *Éther* egy alaktalan és tárgyszerű zajának a közepén fedeztem föl például egy lyukat, át lehet rajta látni...; és vannak ilyen lyukak a „tavirózsajelek", „víziamőbák" közepén is (eltűnt idő). Viszont, hogy hova láthatunk, azt én meg nem mondanám. Arra az időre, amit *jelenlét*nek lehetne nevezni. (Bocsánat.)

Elsőre úgy tűnhet, hogy *az* esemény ünneplésébe kirekesztett emberek forgatagában, sorsában Kiss Ilona nem részt vállaló, hanem passzív megfigyelő, afféle „becsületbeli ügyként kezeli", s beszámol arról, hogy ő mit gondol a vakációban, önünneplésben leledzőkről. (Háttérként az Országház, Budapest.) Nem így van. Nézünk. Várunk. Csudálkozni, már semmin... Akkor? Itt van az, hogy *most*, mi, mintha egy jelvirágos ablakon át látnánk ezt az egészet.

Áramlás van, a jelek áradása, kalligrammok, a tudat, a szellem és a lélek rezonanciái a megvoltra és az éppen elillanóra stb.

A képzetes világ visszavetül a *kül*világ képzeteire, és viszont, valami kikristályosodik és megfolyik, kirajzolódik összefüggéseiben, akárha a (másik) férfiú vállán. Jelek és az árnyalakjaik, *ők*, a többiek és árnyalakjaik. S hadd forogjon itt fönn még két név is, Seurat, Pollock. Ők jutnak eszembe.

Egy sajátos racionalizálás mindegyik kép, a nem is minden szenvedélyt nélkülöző gesztusok, a szétszóródó érzetek és viszonyok jelrendszere, szabályozott bemutatása. Mindezt Kiss Ilona esetében a láttatás intelmes mosolya övezi, és mindenekelőtti türelme. (Ahogy egy női szempillantás – nyugodt és kíméletlen.) Egyébként a budapesti vakációzót általában véve az jellemzi, hogy a levegőt nézi és lélegzik. Vagy egy másik budapesti vakációzót néz, engemet, és lélegzik. Jegyezzük meg, nem is rossz elfoglaltság, nekünk, szegényeknek. (Ha engem néznek, gondolom, nem az a kimondott *nyaralóvidámság.*) (Elveszett idő.) És a lehelet? Az sem egy utolsó szó. Közben egy jel madárrá lesz és szárnyalni kezd, azután jellé a madár, én meg újfent lemaradok a hatosról. (Ezen a héten, Toto-Lottó) Egyszerű, szép kis figyelmetlenség.

És akkor búcsúzóul Tandori Dezső *„Az én..." – Az ők...!* című írására (Enigma '94/4) hagyatkozva, hogy Otto Alfred Wolfgang Schulze... akinek „minden fölösleges volt", aki Antonin Artaud-t idézte: „Aki elhagyja a bizonytalan mezejét, és meg akarja határozni, mi zajlik a fejében, disznó." És akkor én? Mit akartam azzal a féldisznóval mondani? (Ide már nem kell semmi.)

Solymosi Bálint

Budapesti vakáció. Kiss Ilona kiállítása a Francia Intézetben (Bp., I., Fő utca 17.). Megtekinthető 1995. február 10-ig.

Helios Creed

Tavasszal újra Európába látogat a Helios Creed. Története 1977-ig, San Franciscóba nyúlik vissza, amikor megalakult a ma már kultikus csapatnak számító Chrome. Bádogosan csengett a hangzása, torzították a vokált, loopokat használtak, s ez mind újszerű volt akkoriban. Az együttes tagjai, Helios Creed és Damon Edge űrodüsszeiára invitáltak, s bizony sokaknak ez volt az „univerzum hangzása", a „jövő zenéje". De a Chrome legfontosabb lemezei, a *Half Machine Lip Moves* vagy a *3rd From The Sun* minden lemezgyűjteményben ékes kincs lehet. A Jesus Lizard és a Prong is a Chrome-áldozatok közé tartoznak, legalábbis átdolgozásaik ezt tanúsítják.

1983-ban megszűnt a zenekar, megette őket egy fekete lyuk. Damon Edge ugyan Chrome néven jelentetett meg szólólemezeket, de csupán szintibuborékokra tellett a „pszeudointellektuális new age-technokraták" számára. Helios Creed viszont valóban új galaxisok felé tört. Első szólóalbuma 1985-ben jelent meg *X-Rated Fairy Tales* címmel, majd 1988-ban a *Superior Catholic Finger* következett, mely valahol ott folytatta, ahol a *Half Machine* egykor abbahagyta. Kemény spacerock, a nyomástól szétrobban a koponyánk, mintha a rakétahajtóművek mellett állnánk. Egy év múlva az Amphetamine Reptile lemeztársaság bolygóján kötött ki a csapat, s nagyjából kilenchavonta vissza is tért oda. Helios Creed csak úgy ontja magából a hanganyagot, úgy van ezzel, mintha naplót írna, sőt. E lemezekkel érzi bizonyítottnak a létezését. Csupán két esztendőt hagyott ki, amikor a Hawkwind-tag Nick Turnerrel utazott.

Mindenféle rosszmájúskodással ellentétben lemezeit józanul veszi fel. Esetleg – ezt bevallja – egy kis aciddel meghallgatja az eredményt, csupán kíváncsiságból. Egyébként hangvarázslónak tartja magát, nem gitárosnak. Effektjei között *fuzz, wah-wah, distorcio, vocaldelay* s még ki tudja mi minden szerepel. A noise és az ambient kombinálásán ügyködik, befolyásai között a Hawkwind, a Pink Floyd, a King Crimson, Jimi Hendrix s a Residents említett. 1991-ben átszervezte zenekarát, manapság Z Sylver nevű élettársával, egy Chris McKay nevű dobossal s a basszusgitáros Paul Delle Pellával dolgozik. A legújabb, a *Planet X* című albumot is együtt készítették. Ezenkívül még két élő felvételük is megjelent 1994-ben, *Your Choice* és *Bursting Through The Van Allen Belt* címmel. A terveiről pedig így vall: „Szeretném, ha az én együttesem lenne az első, amelyik interplanetárisan jelenteti meg a lemezeit."

Nagy Elisabeth
(Berlin)

Diszkográfia

Chrome: *Alien Soundtracks, The Visitation, Half Machine Lip Moves, Red Exposure, Blood On The Moon, Third From The Sun, Raining Milk*

Helios Creed: *X-Rated Fairy Tales, Superior Catholic Finger, The Last Laugh, Boxing The Clown, Lactating People, Kiss To The Brain, Bursting Through The Van Allen Belt, Your Choice, Planet X*

Rock-poézis

Vadpartok

Közel háromszáz oldalnyi rockköltészetet válogatott és fordított *Vadpartok* című kötetébe Göbölyös N. László. A kiválasztott harminc szerző – közöttük Dylan, Lennon, Neil Young, Lou Reed, Patti Smith, Iggy Pop, Nick Cave – jó ízlésről és széles látókörről vall, ígéretes kezdet a kötet végén a tartalomjegyzék. (Ötlete vagy hiánya persze mindenkinek akad, ez ilyenkor elkerülhetetlen.) A továbbiakban azonban figyelmetlenségekkel is találkozhatunk.

Talán szerencsésebb lett volna, ha Göbölyös N. László ahhoz tartja magát, amit az alcímben ígér: vagyis *magyarítja*, nem pedig *műfordítja* a szövegeket. Abban az esetben megtudtuk volna, hogy miről szólnak, míg így felmerülhet a kétely, valami hősi halált halt a tartalomból a rím kedvéért. Más típusú kellemetlenségek is elő-előfordulnak. A fordítások olykor túl-, olykor alulexponáltak. Eszem ágában sincs hibavadászni, mindössze a példa kedvéért: az *I need something that will be found* túlzott változatának tűnik a *valamit kurvára kutatok* (**Iggy Pop**: *I Need More*), a *take a walk on the wild side* viszont többet sejtet annál, hogy *tégy egy vadparti sétát* (**Lou Reed**). Az sem tűnik előnyösnek, hogy a Patti Smith-szövegekből egyszerűen száműzetett a – ritmust alapvetően meghatározó – központozás (*Easter, Rape*).

Mindez persze nem drámai hiány, ezeknek a szövegeknek némelyike istentelenül bonyolult, nekem speciel jó párszor belém törött gyengécske angoltudásom, s az összkép tulajdonképpen hiteles. Bosszantóbb hiányosságnak tartom a filológiait: a kötetben nincsenek a források megemlítve, pedig fontos lenne tudni, hogy a fordítások alapjául verseskötetek, dalszövegkönyvek vagy lemezek szolgáltak-e. És mindenképpen szükség lett volna néhány alapvető és objektív információ a szerzőkről az őket bevezető lila köd helyett.

Ezek gondok bizony. De ha megkövezneknek, akkor sincs se kedvem, se szándékom lehúzni ezt a kötetet. S még csak nem is a ráfordított munka jelentős súlya miatt, hanem azért, mert Göbölyös N. László így és úgy, de legalább megtette a magáét. Elképesztően régóta tudjuk: botrány, hogy ezek a szövegek hozzáférhetetlenek – akár eredetiben, akár fordításban – Magyarországon. Göbölyös lépett, s hogy egyet vagy kettőt vagy hármat, az majd akkor lesz kérdés, ha összevethetjük a többi próbálkozással.

De addig azt kell mondanom: akik szeretnének közelebb kerülni ezekhez a jelentős költőkhöz, vásárolják meg a *Vadpartok*at. Egyelőre sem jobbat, sem rosszabbat nem találnak.

m. l. t.

Revelation, 1994

Spiritus Noister

Immár második kazettájával próbál gyökeret verni zenei életünkben a magyar szabad improvizációs/zajzenei mozgalom. Kovács/Sőrés/Szkárosi mintegy 35 percen keresztül önti elénk zajos lelkét (10 percre még a SoKaPaNaSz group is összeáll). Kétségtelenül forradalmi vállalkozásuk sikerét illetően azonban felmerülhetnek kételyek. Ugyanis a mit sem sejtő *hagyományos* zenehallgató (az MTV divathullámain széllovagoló fiatalabb generációktól kezdve a progresszív/alternatív rockereken keresztül a komolyzenei gurmandokig) két perc elteltével egyazon ösztönös mozdulattal reagál majd a hangfalakból áradó rezgésekre. A stop/eject gombban kiteljesedő toleranciahiány és értetlenség voltaképpen érthető a részükről. A kazettán található anyag nélkülöz minden megszokott vezérelvet, a formába öntött kakofóniában avantgárd hangköltészet keveredik a hangszerekből kifacsart fals improvizációval, csak időnként villan fel egy-egy enyhítően hagyományos motívum. Habár Cage óta fogalmunk sincs, mit nevezzünk zenének, és mit nem, a közvélemény makacsul ragaszkodik a maga elképzeléseihez, és olyan idealista, homályos dolgokat kér számon minden zenei megnyilvánulástól, mint a „szépség" meg az „öröm". Márpedig Kovács/Sőrés/Szkárosi zenéje, hogy politikailag korrekt terminológiával éljünk, *differently nice*, másképpen szép. Ez az eufemisztikus jelző azonban megtölthető valós tartalommal, ha megpróbálunk túllépni hagyományos zenei kultúránk korlátain, és tiszta lappal indulva elgondolkozunk azon, mit is akar ez a zene. A teljes elutasítás mellett ekkor új lehetőségek mutatkoznak az értelmezésre.

Esztétikai helyett ideológiai élmény: „Ez tényleg borzasztó, de nyilván kifejez valamit: hogy ilyen szar a világ, hogy ellehetetlenült a művészet stb."

A jelrendszerek felfrissítése: „Vannak benne szörnyű részek, de csak azért, hogy mellettük más füllel, intenzívebben, szebbnek halljuk a hagyományos motívumokat a megváltozott környezetben."

Új jelrendszerek felfedezése: „Nem tudni, mi a szép, csak megszokás kérdése minden. Ha elsőre furcsának tűnik is a zene, később még tetszhet, és hozzásegíthet, hogy másképpen lássuk a világot."

Mielőtt úrrá lenne rajtunk a stop/eject radikalizmusa, érdemes végiggondolni e három variációt. Persze megkérdezhetnénk a szerzőket is, de nagy valószínűséggel (és teljesen jogosan) visszadobnák a labdát: a műnek meg kell állnia az alkotója nélkül, a befogadó feladata, hogy megtalálja benne, amit számára jelent.

- tag -

KISS ILONA

Új művészet

2002/jan

17.o.

Széles választék.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kiss Ilona Mária

Pestmegyei Hírlap

1973. ÁPR. 1

1021

Piacon

Kiss Ilona Mária vázlatrajza

VASO
VA N
DÉSSE
DONSA

Ox

— gépkocsiknak

Újfajta, benzinnel működő gépkocsimotorokat próbáltak ki nehéz, magas hegységi utakon. Közönséges üzemanyag esetén a motor már ezer méteres magasságban is 10—13 százalékot veszít teljesítményéből, és nő az üzemanyag-fogyasztás is. A 3000 méteres magasságot túllépve, a motor teljesítménye majdnem egyharmadával csökken. A metanolból, benzinből és acetonból készült újfajta „koktél" az utóbbi magasságon óránként 15 kilométerrel növeli a kocsi sebességét, kiküszöbölve a motor „oxigénéhségét".

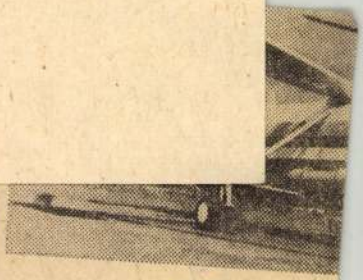

A V—12-es óri

Mil kísérleti repülőterén (amely Kolosenko munkahelyének közelében volt) látott először helikoptert. Az akkoriban még szokatlan repülőalkalmatosság felkeltette érdeklődését. Némi gondolkodás után felajánlotta szolgálatait a kísérleti irodának.

Egy különleges tanfolyam elvégzése után Kolosenko Északra repült. MI—1-es gépe volt az első légi felderítő, amely a Jermak jégtörő fedélzetéről szállt fel, és segített a hajóknak az északi-jeges-tengeri hajózásban.

Oroszország főutcája

A Volga az északi országrészben ered és dél felé haladva olcsó víziúttal köti össze a Szovjetunió fontos gazdasági területeit, majd a Kaspi-tengerbe ömlik. A folyón

Ukrajna, Belorusszia, Kazahsztán és a többi szövetségi köztársaság folyóin 1972-ben több mint 400 millió tonna rakományt szállítottak. Ugyanebben az időszakban körülbe-

Népmdsg

1997. november 21., péntek

KISS GYŐZŐ festő

Összevarrt textilálmok

Csengetésre nyílik a bemutatóterem

A patchwork nem amerikai találmány, eredete fellelhető a korábbi afrikai és európai népművészetben. A foltmunkák az utóbbi években nálunk is divatosak, készítésük mozgalommá terebélyesedett, de nem mindegy, hogy milyen színvonalon művelik ezt a textiltechnikát. A különböző anyagdarabok – bársony, selyem, piké, flanel és sok más – tartalmi, formai egységbe varrása adja a műfajra jellemző különös összhangot. Az Aranykézmíves Társaság csütörtökön megnyitott kiállítására olyan foltmunkákat válogatott, amelyek között van meleget sugárzó ágytakaró, indázó növénymintás párna, egyedi ruha és költői szárnyalású falikép. Alkotónként változik a szín- és formavilág: harmonikusan egészítik ki egymást a bordók és szürkék, csíkok és kockák, az egymásba varrott zöldek, vagy éppen a nyersvászonra applikált tengerikagyló és a kerámiamozaik hatását keltő, Svájcban méltán díjat nyert mű. A Színe-java '97 című kiállításnak a Dekoratőr és Kirakatrendező Szakképző Iskola adott helyet.

A tárlatot megnyitó *Kiss Győző* festőművész-igazgató szerint a foltmunkák közel állnak az iskola szelleméhez. A Lyka Károly által az utca művészetének nevezett dekoráció és kirakatrendezés külső látvány, amelytől a különleges textilek a belsőbb, személyes térbe és gondolatvilágba invitálják a látogatót.

A Lövölde térnél, a Király utca 110. szám alatti bemutatóteremben csengetve tekinthető meg a kiállítás. November 20. és december 3. között, naponta 14 és 18 óra között várják a látogatókat.

N. G. H.

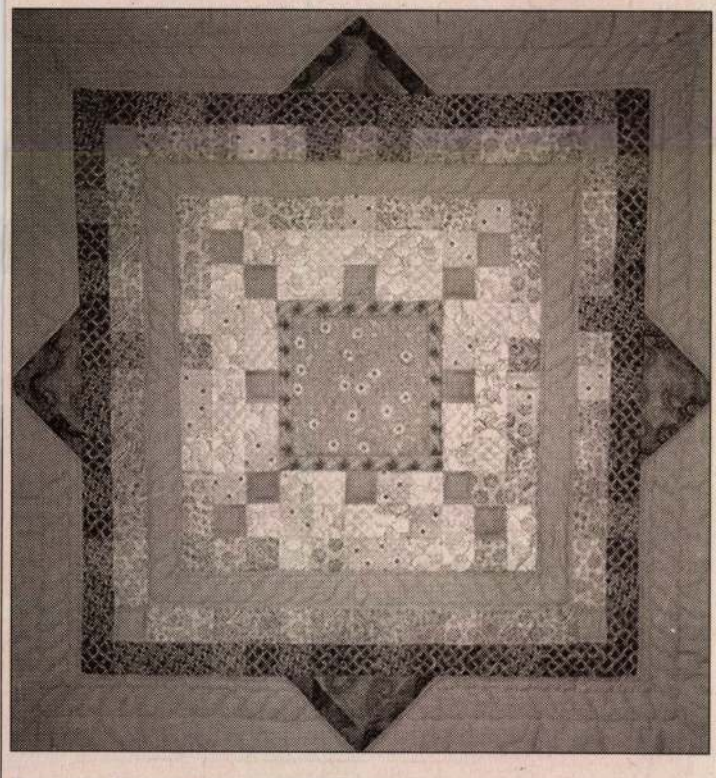

Egy szép foltvarrottas a kiállításról BÁNHALMI JÁNOS FELVÉTELE

De nál

8690

4

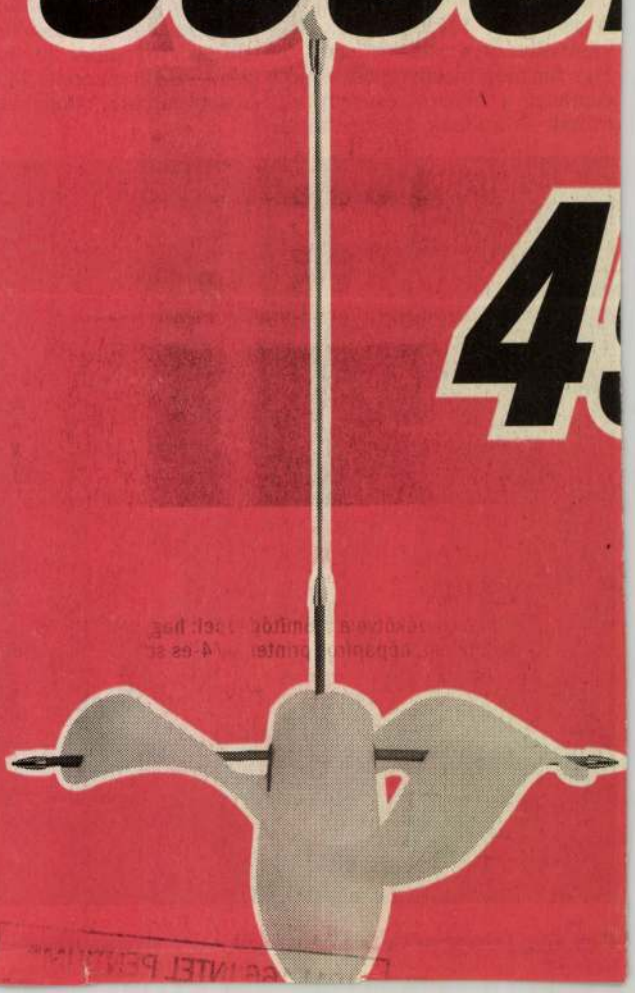

sért felelősséget nem vállalunk. Csak háztartásban használatos mennyiségeket szolgálunk ki.

Kiss György

festő

1921 – 25

Éimisk 1930. 85. l.

Kiss Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI
NÉPLAP

1967. [illegible] 23.

Szobrot kap Babits

A közeljövőben új szoborral gazdagodik Szekszárd. A város nagy szülötte, *Babits Mihály* szobrának megalkotásával *Kiss Gyula* budapesti szobrászművészt bízták meg. A másfélszeres emberalak nagyságú szobrot a most épülő megyei művelődési ház előtt állítják majd fel.

kert aratott. Ha ezt is ki-
nyomják, címkéinek száma
meghaladja a tízmillió dara-
bot. Ezen a szép címkén...

— Ha szabad kérnem, er-
ről még ne szóljunk.

— Titok talán?

— Úgy is lehetne monda-

Kiss Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 JUL 25.

NAPLÓ (VESZPRÉM)

Szobrot állítanak Babitsnak

A közeljövőben új szoborral gazdagodik Szekszárd. A város nagy szülötte, Babits Mihály szobrának megalkotásával Kiss Gyula budapesti szobrászművészt bízták meg. A másfélszeres emberalak nagyságú szobrot a most épülő megyei művelődési ház előtt állítják majd fel.

Az Annák keringőjét a Veszp

KISS Gyula építész

Új magyar építők.
Bp. Darabont Galéria, 1998
24.

árából.

n. XVII. sz.

om ágú

yszky György

-ből.

orú.

nborművekkel.

, fegyverek,

nnyezetes

ormában

ztboltos szobák

vösművek: A

Kiss Gyula.

Az esztergom-kemjésmezei nyári művésztelepre előadóként meghívást kapott.

Fényi András: Hegyek, tornyok, gyárkémények – változatos témavilág.

Pedagogusok Lapja, 1971. aug. 23.

KISS GYULA, asztalosmester

A szombathelyi vérellátó központot 1960-ban kezdték építeni Heckenast János építészmérnök tervei alapján. Az asztalosmunkákat a Szombathelyi Asztalos Ktsz végezte Tárnoki István és Kiss Gyula műszaki vezetők irányításával. 91.old

HECKENAST JÁNOS-ISTVÁN ludvig: Az új Vé-ellátó központról, szerepéről és jelentőségéről 47.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1.szám, 1969. Szombathely

1967 JUL 25

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Kiss Gyula

SZOBOR BABITSNAK

A közeljövőben új szoborral gazdagodik Szekszárd. A város nagy szülötte, Babits Mihály szobrának megalkotásával Kiss Gyula budapesti szobrászművészt bízták meg. A másfélszeres emberalak nagyságú szobrot a most épülő megyei művelődési ház előtt állítják majd fel. (MTI)

A P
ás al
sárnap
lett fe
Rico
zösség
son fe
kal. Ezt a megoldást támogat-
ta a szavazók 60 százaléka, az
Egyesült Államok tagállamá-
nak státusára szavazott nem
egészen 40 százalék és 0,6 szá-
zalék a függetlenségre adta
voksát.

Gerald Walser svájci professzor elnöklete alatt bizottság alakult Svájcban a

Kiss Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

1961 JUL 25.

Szobor Babitsnak

A közeljövőben új szoborral gazdagodik Szekszárd. A város hagy szülötte, Babits Mihály szobrának megalkotásával Kiss Gyula budapesti szobrászművészt bízták meg. A másfélszeres emberalak nagyságú szobrot a most épülő megyei művelődési ház előtt állítják majd fel.

először minőséghátrányban volt. Centrumgyalogjai erősnek bizonyultak, visszanyerte a minőséget, és állása nyertnek mondható.

Háromnegyed 9 után Flesch minőségelőnyre tett szert, és

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss Gyula

PESTMEGYEI HÍRLAP
1961. JUL 25.

1021

rlap

SZEKSZÁRD

Babits-szobor

A közeljövőben új szoborral gazdagodik *Szekszárd*. A város nagy szülötte, *Babits Mihály* szobrának megalkotásával *Kiss Gyula* szobrászművészt bízták meg. A másfélszeres emberalak nagyságú szobrot a most épülő megyei művelődési ház előtt állítják majd fel.

apkő

zepesen gazdálkodó termelő-szövetkezetben.

AZ AKTUALITÁS és a sajátos adottságok helyes fölmérése már félig nyert csata. A csata teljes megnyeréséhez az kell, hogy *igényesen, valóban lényegeset mondva szól-*

Kiss Gyula, építész

Playhouse in Amsterdam. Nemzetközi ideapályázat, 1987. Kiszállította: Vargha Mihály.

Díjazott terv. (repr.)

Építész: Kiss-Járomi Irén és Kiss Gyula. (Magyarország.)

A szcenográfusok, színháztechnikusok és építészek nemzetközi szervezete (OISTAT) tavaly rendezte meg harmadik színházépítészeti pályázatát. A díjak — az elismerő oklevélen túl rövid tanulmányutak — inkább erkölcsi elismerést jelentenek, ennek ellenére az érdeklődés a pályázat iránt növekedett. Az 1975-ös 112 résztvevő után most 341 fiatal küldte el pályamunkáját. A magyar pályázók 1987-ben kiemelkedően szerepeltek. A kilenc terv közül kettő díjban részesült — összesen hat díjat adtak ki! — egyet pedig a zsűri kiemelt dicséretben részesített.

Magyar Építőművészet, 1988., 4-5., 41-old.

Kiss Gyula, építész
a Magyar Építőművészet 1988. évi Pályázata.

Építészek álma egy hajóút alkalmából." (szept.)

Építész: Járomi Iván, Kiss Gyula.

Poétikus pályamű görög és olasz emlékekkel egy exkluzív cervazárjon. Az építészeti grafikai feldolgozást értékelte a Bizottság.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám 113-ald,

Magy. Hirlap
1997. FEBRUÁR 25., KEDD

A Tháliában legfőbb albérlő az Operaház

Magyar Bálint művelődési miniszter és Demszky Gábor főpolgármester tegnap szándéknyilatkozatot írt alá a fővárosi színházi struktúra átalakítására. Ennek részleteit közös sajtótájékoztatón ismertették.

Magyar Bálint elmondta: a Thália Színházat úgy kívánják felújítani, hogy az kamaraoperák játszására is alkalmas legyen. Ezért a Tháliában zenekari árkot nagyobbítani szükséges, ennek költségeit (5 millió forintot) a Művelődési és Közoktatási Minisztérium pótlólag vállalja. Az eredeti koncepció szerint a Thália befogadó színház lesz, 1998-tól havonta minimum nyolc estén kamaraoperai előadásoknak ad helyet. A Művelődési Minisztérium tervezi az Erkel Színház működésének átalakítását, elképzelhető, hogy az Erkel leválik az Operáról, közhasznú társasággá alakítják vagy privatizálják. A jelenlegi Nemzeti Színház Hevesi Sándor téri épülete, az egykori Magyar Színház 2000-től – miután felépül az új Nemzeti – várhatóan befogadó színház lesz. A Játékszínt feltehetően még az idén átveszi a tárcától a főváros. Továbbra is napirenden van a Budapesti Kamaraszínház státuszának megváltoztatása. A főváros vezetői remélik, hogy a jövő év őszére elkészül a Liliom utcai Kortárs Művészetek Háza, amely azután a Fiatal Művészek Klubjának feladatait látja el. A fővárosi önkormányzat idei költségvetésében szerepel az az összeg, amellyel hamarosan elkezdődhet a Fővárosi Levéltár megépítése. Demszky Gábor hozzátette, a levéltár leendő helyszínéről még nem döntöttek.

A minisztérium és a főváros közösen 2000-ig óhajtja megvalósítani az úgynevezett Pesti Broadway koncepciót, amely szerint a Nagymező utca és környéke kulturális központtá válna. Azt tervezik, hogy a Nagymező utcát a Mozsár utcától a Király utcáig sétálóutcává alakítják, a parkolást pedig mélygarázsokkal oldják meg. A konkrét döntés előtt közlekedési tanulmányterveket készíttetnek. Hamarosan pályázatot írnak ki az Arizona mulató hasznosítására és elkezdődik az Ernst Múzeum felújítása is. Kívánatos, hogy a Moulin Rouge is mielőbb visszakapja régi rangját, ennek érdekében, ha kell, új üzemeltetőt keresnek.

Továbbra sem dőlt el a Tivoli Színház sorsa. A napokban újabb tárgyalás várható a fenntartó fővárosi önkormányzat és az üzemeltető TE-ART Rt. között. Schiffer János főpolgármester-helyettes reméli, hogy mielőbb kiderül, megalapozottak-e a TE-ART Rt. által jelzett műszaki kifogások, vagy csupán indokolatlan ijedelemről van szó.

• B. Gy.

Kiss Ilona drótvilága

Keleti Károly utcában a ...inkár egykori házában, ...óbb a Hazafias Népfront ...ületében, jelenleg a Közéleti ...ozgalom szalonjában, Kiss ...na kiállítása látható. Szerda ...után a báró egykori zene...ében a kamarakórus ská...ik rendületlenül, a mellette ...ő helyiségben dr. Fekete ...tja ingyen jogi tanácsait. ...re még 1955 májusában kér... fel Bárczi Gusztáv, aki ...bb gyógypedagógiai főis...ává avanzsált. Ám Fekete ... elmondhatja, hogy immár ...éve minden szerda az övé. ...ső kis gyerektartás? – pislog ...n reménykedve. – Nem – ...om le, legfeljebb kutyát ve... k most, egyébként a kiállí... a jöttem. A nagyteremben ... Ilona legfrissebb munkái ...atók, az úgynevezett dró...képek, az apácahímzések ..., zatból, a többi terem a pá...egülönböző stációit mutatja ...A drótos kép, ha tetszik ...ény, ha tetszik szobor, iz...as fény–árnyék játék. Al...

kotását a művésznő fordítva kezdi. Először a keretet készíti el, és úgy építkezik befelé. Mintha a századvégi embert formázná, aki külső keretekkel, segédletekkel, reklámokkal és divatokkal próbálja összetartani magát.

Kiss Ilona eredetileg tipográfusnak tanult, könyveket tervezett és illusztrált, művészkönyveket álmodott meg, festményeket készített, míg elérkezett ehhez a fénylő kis drótvilághoz. Olyan művész, akinél az ember nem tudja hirtelenjében eldönteni: az anyag szüli-e a gondolatát vagy az ihlethez keres anyagot. Olyan szuverén és kreatív módon használja fel ugyanis a mindennapi életben ismeretes matériákat. Nemcsak Budán láthatók most képei, hanem Pesten is, s az elmúlt három hónapban Németországban, Hollandiában, Franciaországban állított ki. Önmenedzselő művész, nem várja az állami mecenatúra

„sültgalambját", hanem pompás ösztönnel, intuícióval és vállalkozó kedvvel keresi meg azokat a közegeket, ahol érzékenyek művészete iránt.

– Egy művésznek – mondja – legyen mindig készen katalógusa, fotók és némi információs anyag, s tudjon bármikor beülni a kocsijába, ha tárlatra kap meghívást. A véletlen az egyik legjobb impresszárió, ha az ember egy kicsit besegít.

Tavaly például kiment a Frankfurti Könyvvásárra, hogy megnézze, hol tart a szakma a művészkönyvek terén, és persze vitt ki mutatót saját munkáiból is. Az eredmény nem maradt el. Kiállították a könyveit és újabb tárlatokra kapott meghívást. Lelemény és talpraesettség, ötlet és invenció nemcsak a képekhez, az élethez is szükséges.

Bereczky Loránd írja róla: „Számára az alkotó munka nem egyszerű hivatás vagy kötelezettség, hanem maga a teljes élet, munkásságával magatartásával a 20. század végének megfelelő, reneszánsz elkötelezettsége és érdeklődést mutat".

Nézem a Keleti Károly utcai kiállítás vendégkönyvét. Elragadtatott beírások, s a hatást fokozza, hogy a szomszéd szobában a kórus most fortissimóra vált.

• V. Bálint Éva

A pesti föl... ...magá...

A tanár fizetése

A tanár, a múzeumi dolgozó, az óvónő, a könyvtáros fizetése megalázóan alacsony volt az elmúlt évtizedekben. Szabadon választott kormányok jönnek és mennek, a fenti tény nem változik. Csaknem egy éve megkötteted a három évre szóló közalkalmazotti megállapodás, ezt a Horn-kormány az érdekegyeztetés egyetlen sikerének könyvelheti el. Az érintett szakszervezetek pedig azért örülnek ennek, mert így legalább van mire hivatkozni, amikor az éves bérmegállapodások rendre nem teljesülnek.

A Költségvetési Intézmények Érdekegyeztető Tanácsában olykor a késő esti órákba nyúló viták után köttetnek meg az egyezségek. A nehezen kialkudott béremelést a sajtó nagy csinnadrattával tálalja, így azután az ártatlan néző, hallgató és olvasó azt képzelheti, milyen jó is ezeknek a közalkalmazottaknak, állandóan emelik a bérüket. A pedagógusok pedig számolnak. De még a matematika szakosoknak sem jön ki soha az a végeredmény, amelyről a tudósítások szólnak. Nem véletlenül és nem azért, mintha elfelejtettek volna szorozni és osztani. Hanem mert mindig közbejön valami. Tavaly például úgy szólt az egyezség, hogy a közszféra dolgozói átlagosan 19,5 százalékos keresetnövekedéshez jutnak. A tavasszal kiosztandó pótjuttatással ez a felsőoktatásban átlagosan 11 (nem tévedés!) százalék lesz, ami egy icipicit azért elmarad az ígérttől.

Erre az esztendőre nettó 18 százalékos keresetnövekedést ígérő megállapodást írtak alá a közalkalmazotti szakszervezetek még tavaly decemberben a kormányzattal, ezt később kormányrendelet hirdette ki. Ám az ország több településén máris kiderült, hogy az intézményvezetők hiába készítették el az új bértáblának megfelelő besorolást a dolgozókról, az önkormányzatok nem engedik továbbítani. A központi költségvetés pedig a tavaly január elsejei bértömegre számította ki a bérfejlesztéshez szükséges összeget, ám 1996-ban két emelés is volt, így az intézményeknek juttatott összeg persze nem stimmel. Talán meg kellene fogadni ez egyik érintett szakszervezeti vezető javaslatát, és törvényt alkotni arról, hogy a törvényt be kell tartani.

TÖRÖK KATALIN

Kis bank, nagy botrány

Tíz napig vizsgálták, s végül elmondták mindazt, amit már eddig is tudtunk. Személyi összefonódások, hiányzó kereskedelmi banki tevékenységek, egymilliárdos – vagy ezt meghaladó – veszteség, azonnali tőkeemelés szükségessége. Mindezeket a decemberben visszaállamosított Polgári Bankról állapította meg a bank új felügyelőbizottsága a pénzügyminiszter felkérésé[re] [meg]bízottság az idő rövidségével indo-

Máthé Éva

Kolozsvár – funarióta

Konstantinápoly Fanar nevű városrészének az égvilágon semmi köze Kolozsvár mai polgármesteréhez, Gheorghe Funarhoz. Mégis az onnan származó fanarióták nevéből származik a funarióta jelző, mindössze annak okán, hogy a két szó csupán egy betűben különbözik egymástól. A konstantinápolyi Fanar városból származtak azok a gazdagabb görög lakók, akik némelyike a török uralom idején a Porta tolmácsa volt, sőt egyesek a XVIII. században Havasalföld és Moldva „hoszpodárjaivá", majd néhányan uralkodóivá váltak. Minthogy román alattvalóik zsarolásából akartak még nagyobb hasznot húzni, vagyont szerezni, nem örvendtek rokonszenvnek a románság körében, bár kétségtelenül hozzájárultak a térség szellemi fejlődéséhez. Tehát a névhasonlóság és némi ellenszenv sodorta egy zsákba a fanariótákat és a funariótákat. Ez utóbbiakat sem kedvelik a haladó román értelmiségiek. A kereszténydemokrata vagy liberális gondolkodók már az 1989-es változások óta sűrűn hangsúlyozzák: a funárok és a hozzá hasonló vadimtudorok szigetelték el Nyugat-Európától Romániát, és ők az okai annak, hogy napjainkban az országnak kevesebb a csatlakozási esélye, mint a Visegrád-államoknak. Ezt ismerhették fel a Román Nemzeti Egységpártban most, amikor Funar helyére a gesztusaiban, szavaiban megfontoltabb Valeriu Tabarát ültették a pártelnöki székbe.

Hogy Gheorghe Funar gesztusai és szavai miért oly elképesztők, arra az utóbbi évek romániai sajtójában számtalan elemzés és feltételezés jelent meg. Az első meglepő tény: Funar nem kolozsvári születésű. A nemzeti toleranciájáról híres Bánságból, Bartók szülőhelyéről, Nagyszentmiklósról származik. De felesége egy olyan [ ] készítette, és hogy Mátyást, az igazságost a magyarok a maguk legrokonszenvesebb vezetőjének tartják, és ezt tőlük akkor sem lehet elvitatni, ha bebizonyosodott, hogy apja valószínűleg román származású volt. Aztán óhatatlanul fel kell néznie a Szent Mihály-templomra, meg kell látnia rajta Zsigmond király címereit. Ott tornyosul előtte eltávolíthatatlanul ez a hatalmas, csodaszép kolosszus, melynek falai között – Gál György kolozsvári történész könyve szerint – Báthory Zsigmondot harmadszor fejedelemmé ütötték, ahol Rákóczi Zsigmondot, Báthory Gábort, Bethlen Gábort uralkodóvá választották, Márton Áront pedig püspökké szentelték. És figyelmét semmi nem vonhatja el a Bánffy-palotáról, a gyönyörű, tizenhat tengelyes, barokk épületről vagy a Rhédey-palotáról, melynek báltermében 1792-ben az Erdélyi Magyar Nemes Színjátszó Társaság megtartotta első nyilvános előadását, természetesen magyar nyelven. És látnia kell a Jósika-palotát, melynek emeletén sokáig a Nemzeti Kaszinó kapott helyet, és maga a városháza is a magyar történelem szerves része, lépcsőházából 1980-ban távolították el Báthory Kristóf és Rákóczi György címerét. Mindettől – és a titokzatos Házsongárdi temetőtől, e magyar történelmi panoptikumtól – ugyancsak álmatlan éjszakái lehetnek Gheorghe Funarnak, aki minden tettével a magyar múlt e masszív dominanciáját szeretné ellensúlyozni. Valaho[ ]sítani, latinosíta-

„Gondoljunk bele egy ilyen paranoiás e[ ] aki ráadásul Kolozsvár első számú pol[ ] amikor végigmegy a kincses város főter[ ] településrészről ne is beszéljünk. Először kell a Mátyás-szoborral, melyről nyilvá[ ] hogy Fadrusz János készített

[ ]riás nacion[ ] a nemes [ ] olyan szél[ ]lisan gond[ ]ség, mint a [ ] Paler is t[ ] ámulva fog[ ]ghe Funart [ ] mesterré ü[ ] logikai magy[ ] ta annak, h[ ] mánság kép[ ] ni őt e büsz[ ]

[ ]velt város v[ ] gikus négy [ ]

Amikor [ ] szavakba ö[ ] világot láto[ ] sabb napil[ ] mania libe[ ] keimből b[ ] melyet an[ ] okokból [ ] mélyére, [ ] tüskeként [ ] radt. Val[ ] évek köze[ ] ge felé a b[ ] adásának [ ] kolozsvári [ ] nehézgépg[ ] portot ké[ ] stáb nélkü[ ] tem. Az ig[ ] jelentett a[ ] ván, hogy [ ] tól vagyo[ ] vott, vele [ ] volt az ir[ ] megtudta [ ] (román [ ] Kárpátok [ ] igazgató [ ] atyafival [ ] egy körü[ ] lecke. El[ ] bernek, [ ] nehézgép[ ]

Kiss Ilona grafikus
(Bp. 1955 –

Az Iparművészeti Főiskola hallgatója, részt vett a lépcsei Nemzetközi Könyvkiállításon. Plakáttervezéssel foglalkozik.

Békéscsabai Alakalmazottgrafikai Biennálé
Plakátkiállitás, Munkácsy Muzeum, 1978. IV. 2-V. 2o.
-katalógus a könyvtárban-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Kiss Ilona
ÉLET ÉS IRODALOM
grafikusművész
1980 FEB 1 6
1021

Kiss Ilona: Saint-John Perse illusztráció

— Na, akkor mit hozzak — kérdi pincér a töltés után türelmetl-l, szemszöglete idegesen ráng, r még mindig messzenézően bá-ul el a vendég feje fölött.

— Én nem is tudom...

— Hozzam az étlapot? — hang-k a fenyegető kérdés.

— Nem, nem kell — tiltakozik nberünk, aki egyébként sem ki-nelkedő tagja az Olvasó népért ozgalomnak, az étlap olvasásától dig egyenesen irtózik (mintha ttentottául volna írva).

— Van rántott szeletem, cigány-csenyém...

— Milyen az a rántott szelet?

— Kirántott hús — mondja mér-tetlen undorral a pincér, és a pol-ba kíván minden fajankót, aki ő vendéglőjébe meri tenni a lá-t.

A fajankó sietve kapkodja be a ántott szeletet", amely több he-en is felsérti a szájpadlását, bűn-datosan issza meg sörét, hosszan berálja a kettő forint hetven fil-nyi borravalót, kiiszkol, kabátját ir az utcán gombolja be, aztán ny a legközelebbi talponálló, ol gyorsan lekap három korsó rt, s a harmadik után már mesé-hogy járt. A következő eszten-kben pedig minden vasárnapi ntott húshoz megvan a téma: — nikor én a vendéglőben... A tör-et egyre színesebbé, kerekebbé ik, teljesen kifejlődve pedig így eződik be: — Nem azt mondom, g egy olyan igazán fényes he-n, amiről úgy hallani lehet, nem tam, nem is akarok menni, de n hinném, hogy főznek úgy, mint én anyukám. (Előfordulhat, hogy za is van.)

A kettes típus rövidebben leírha-

[illegible] azzal, a vendég kiszolgáltatottságának megszüntetését. Fehér Klára szerint azonban Váncsa a vendéglátóipartól azt követeli, „hogy minden vendéggel külön-külön lelkiéletet éljen". Én viszont azt olvasom ki Váncsa frásából, hogy akkor érezné jól magát a vendéglőben, ha nem kellene ott lelkiéletet élnie. Ha az állva fogyasztott tizenegy hatvanas fasírt gusztusos lenne, meleg; esetleg fűszereket, ketchupot, mustárt kapna melléje, s amíg egy szelet kenyér kíséretében megenné, nem kéne semmi másra gondolnia, vagy ha igen, nem arra, amire most: miért hideg, miért büdös, vajon hány napos, miből készült ez a fasírt.

Amikor Fehér Klára Váncsa szemére hányja — jóllehet kifogástalan tapintattal —, hogy a vendéglőben lelkiéletet akar élni, lényegében véve azt hányja a szemére, hogy egy olyan elitfogyasztást sír vissza, amelynek ellenpólusa a tömegfogyasztásban a cibereleves és a süllttök volt. Amellett, hogy Váncsa nem ezt teszi, opponensének másban sincs igaza. Részben azért, mert a fogyasztási kultúra története világosan mutatja, hogy a tegnapi elitfogyasztás ma tömegfogyasztás. Sőt, a tegnapi elitfogyasztás ma nevetségesen alacsony szintű dolognak számít. Régi és triviális példa: egy középkori várúr álmában sem tudta elképzelni egy mai lakótelepi lakás komfortját. Továbbá azért sincs igaza Fehér Klárának, mert amit ő elitfogyasztásnak tart, nem biztos, hogy az volt teljesen.

Mint ismeretes, az első világháború előtti Magyarország Európa egyik leggyorsabban iparosodó or-

ni, hogy a vendéglátóipar égbeszökő árai mögött nincsen fedezet — ráadásul egy vendéglátás-kultúra-történeti könyv kapcsán —, akkor nem értekezhetek arról, hogy a negyven évvel ezelőtt rosszul táplált tömegek mára túltápláltakká lettek. Ha azt akarom megírni, hogy tisztességes ebédet méltányos áron már csak otthon ehetek, nem bocsátkozhatok fejtegetésekbe az utóbbi másfél évtizedben produkált vendéglátóipari fejlődésről (mert hogy ilyen is van, méghozzá nem is kicsi, az tagadhatatlan).

Mindezt nem azért írom, mert Váncsát akarom védeni (életemben sem láttam), vagy az írását (az nem is szorul védelemre, mert műfajában nehezen felülmúlható, kerek kis munka). Akkor miért? Mert nem szeretném, ha legközelebb egy vendéglőben, miután kifogásoltam, hogy a sörösüveg csupa sár, azzal utasítanának el, hogy nem élnek velem lelki életet: amidő.. pedig azt teszem szóvá, hogy a kétujjnyi gulyáslevesen három ujjnyi zsír van, arcomba vágnák, hogy bezzeg volt idő, amikor örömmel megettem volna. S mindezt Fehér Klára cikkére hivatkozva. Továbbá pedig azért, mert Váncsával és Fehér Klárával egyetértésben azt szeretném, ha minél előbb elavulna a „Magyar ember vendéglőben" című példázat.

Reviczki László

KISS ILONA MÁRIA RAJZA

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÚLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

1981 NOV 7

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 VI. 19

PEST MEGYEI HÍRLAP

1071

Vásáron

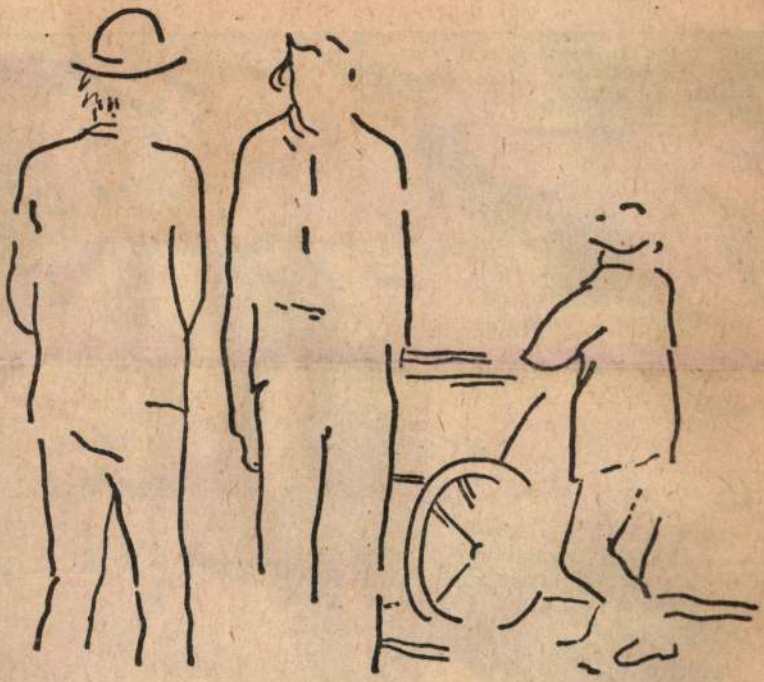

Kiss Ilona Mária műve

A végtermék

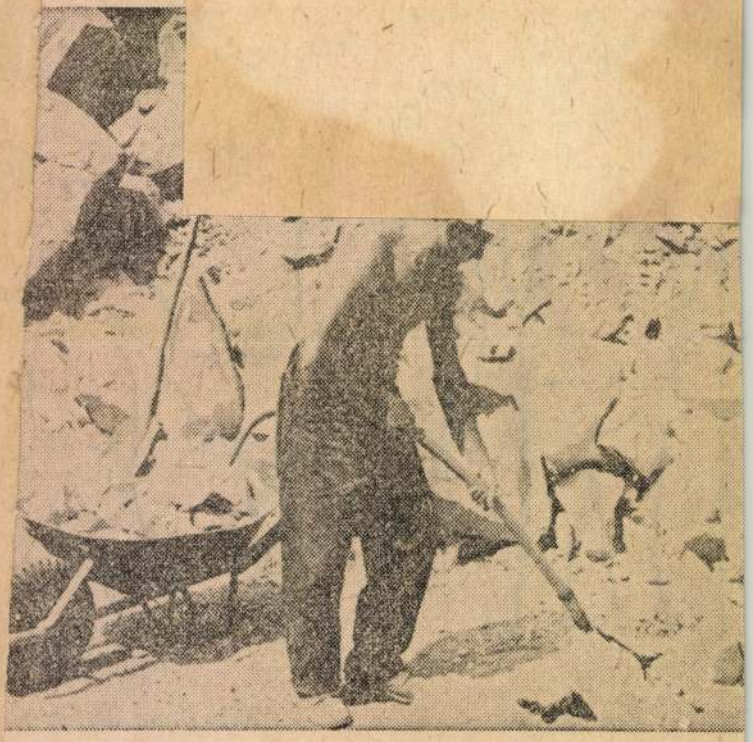

Az apraja ciklopnak, kockakőnek már nem használható

1981.II.21. Petőfi lo.oo/ ZJ.
SZOMBAT DÉLELŐTT
1021
€==========

- Miként a házat is alulról kezdik épiteni, azonképpen a magyar irodalom olvasó közönségét is alul, a gyermekeknél kell kezdeni. Irta Benedek Elek, a magyar gyermekirodalom atyja. Hogy irt-e és mit a mesekönyvek illusztrációjáról azt nem tudom. De bizonyára ő is érdeklődéssel hallggtmá Incze Zsuzsa most következő történetét.
- Tanusithatom, hogy Kiss Ilona grafikus, és Szentmihályi Szabó Péter költő 5 perccel ezelőtt ismerkedtek meg. Hogy lehet az, hogy Önök, annak ellenére, hogy közös müvük megjelent már, csak most találkoztak, itt a rádióban először?
- Én a kéziratokat, diplomamunkát, riport feladatot kaptam meg, és szóba se jött az, hogy a szerzővel találkoznom kell. Csak a kiadói emberekkel és tanárokkal beszéltem, a készülő munkáról.

KISS Ilona

- Szentmihályi Szabó Péter lo.kötete után is itt tart,hogy nincs lehetősége arra,hogy konzultáljon azzal,akivel közös művet hoznak létre.
- Igen. Hát ennek nem szeretném,ha tetemrehivás jellege lenne, ezért szeretném hangsúlyozni, hogy a legtöbb kiadó gyakorlata hasonló ehhez, vagyis a szerzőnek az égadta világon semmi beleszólása nincs abba,hogy a kötete hogyan fog kinézni.Illusztrálják-e, ki illusztrálja, és igy tovább. Ha a könyv felnőtteknek szól,és amúgy is elviszi a tartalma, akkor erre olyan különösebb szükség nincs. De gyermek könyvnél határozottan úgy érzem,és azt hiszem,hogy ez nem támadható álláspont,hogy mindenféleképpen közös és kölcsönös alkotásról van szó,ahol a szöveg,és a kép kiegészíti egymást, egymás ellen nem szabad dolgoznia a kettőnek, társalkotás,mindenképpen.
- Azt hiszem,hogy felnőtteknek, gyerekeknek egyaránt nem közömbös, hogy esztétikailag és tartalmilag,teljesen különböző formavilág jelenik meg a képekben és a versekben.
- Egy személyes példát hadd mondjak el, a lányom most már 11 éves, és már nem annyira ijedős, de 4-5 évvel ezelőtt volt egy könyv, egy gyerek könyv,amelynek a láttán a lányom formálisan sirva fakadt és kénytelenek voltunk eldugni a spajzba,és soha elő nem venni,mert nemcsak hogy rondák voltak az illusztrációk, hanem kifejezetten horror jellegüen ijesztőek is.Aztán megmutattam ezt más gyerekeknek is, mert gondoltam,hogy hátha csak az én lányom ilyen, de nem. Na most ennél a könyvnél szintén végeztem egy felmérést,ami abból önmagából már összeáll,hogy az ember egy új könyvét szivesen adja oda embereknek, kölcsön, ahol gyerek is van. Na most minden hol, enyhén szólva furán néztek rám,hogy én ezt adom nekik, és hogy ők elfogadják,deőogy ők maguktól ezt a büdös életben nem vették volna meg ezt a könyvet.Persze, valószinüleg átkozottul konzervativ az izlésem. Ezek a versek hagyományos gyerek versek, amelyek közérthetőek, szerintem, rimük is van többnyire, szólnak is valamiről,no most ehhez egy elvontabb grafika véleményem szerint alapvetően nem illik.
- Na most mondja, nincs tudathasadása akkor,amikor egyik szempontból Szentmihályi Szabó Péter költő, aki aggódik a saját verses kötete miatt, másik szempontból viszont nem a Móra Ferenc ifjósági könyvkiadóban,hanem a szépirodalmiban Szentmihályi Szabó Péter szerkesztő, ugyanúgy nem tudja,vagy nem avatja be a költőtársait,amikor felnőtt versekről van szó.?
- Nézze, a dolognak van egy tisztán ügyrendi része is, ez azt jelenti gyakorlatilag, hogy amelyik szerzőnek már vannak kellemetlen tapasztalatai, az rámenősebb és mondjuk a személyéhez füződő jogait nem hagyja megsérteni,mert ezek lényegében azok. Most ha megnézem a másik oldalról, az anyag beérkezik hozzám és nekem éppen ezt megmutatják, és már alá is kell irnom valamelyiket, nekem arra nincs módom, szóval nincs határidőm se, hogy a szerzőt behivjam, és megkonzultáljam a dolgot. Tehát maga a mechanizmus olyan,hogy én magamnak is 5 perc alatt

kell dönteni egy ilyen kérdésben.
- Akkor, amikor Magyarországon évek kellenek ahhoz, hogy egy könyv átfusson, akkor nincs idő arra, hogy a szerző és a grafikus találkozzék?
- Hát nagyon jó lenne, hogyha igy lehetne csinálni, de hát azért azt is vegyük figyelembe, hogy nálunk a legtöbb esetben a mi könyvkiadásunkban nem készülnek a könyvek ilyenfajta átgondolással.
- Ilona közben nagyon szerényen hallgatott.
- Az a véleményem és eddigi tapasztalatom, hogy rettentő irodalomszemléletü ez az egész. És mint ennél a könyvnél ahogy én próbáltam, valahogy meg kéne próbálni elszakadni ettől a rossz gyakorlattól, mert igenis joga van az illusztrációnak arra, hogy egy önálló világot hozzon létre. És úgy, mint ahogy azt a főiskolán tanultam, csak inspirációként tekintse a szöveget. És ugy érzem, hogy ez sikerült ebben a könyvben. Az igaz, hogy hangulatában nem ugyanolyan, mint a szöveg, de az az igazság, hogy ez a szöveg nem az én világom. Ez látszik is szerintem. A másik oka pedig az, hogy 25 éves vagyok. Két éve diplomáztam. Nem nagyon válogathatok, másrészt nem jelenthetem azt ki, hogy én ezt a munkát nem vállalom el, mert más a gondolatom.
- Mert akkor nem kap más munkát. Ugy-e?
- Igen. Igen. ez is igaz, de még egy másik oka is van, mert lehetőséget kell teremteni, hogy próbálkozzon az ember, és új utakat keressen, és ne mindig ez a megszokott dolog jelenjen meg a mesekönyvekben, egyetértek egyébként Szentmihályi Szabó Péterrel abban, hogy nagyon csúnyák a mesekönyvek, a többi könyv is csúnya, de ez nem azért van, mert a grafikusok nem tudnak rajzolni, vagy ilyen oka lenne.
- Na de hát azért ezek kooperációs dolgok, kooperációs jellegü dolgok legalábbis, ugy-e hogyha egy ilyen könyvön az lenne, hogy Kiss Ilona képeihez verseket irta Szentmihályi Szabó Péter, most ebben az esetben még mindig Kiss Ilonának joga lenne kérdőre vonni engemet, hogy milyen marhaságokat irtam én a képei alá? Ez a könyv az én nevem alatt van a kirakatokban, és ennek folytán én nekem vállalni kell, akár akarom, akár nem, most nem olyan drágai a helyzet, mert ez nem tudom 26,-Ft vagy mennyi, én ugyan csodálkozom, de elfogyott. Én azt hiszem, hogy a kisérletezésnek nem könyvvel kell történnie, hanem mit tudom én, adjanak ki olyan antológiákat, amelyeket az illusztrátor készit, és hogy mondjam, tegyék lehetővé a választást, akár kiadói, akár közönségi szinten, hogy no, ez tetszik nekem, vagy ezek jók, vagy ezek tehetséges dolgok. Tehát a kiadók igazi alkotó műhelyek legyenek, ahol igenis, találkozzanak egymással az emberek, mert én valóban a nyomdai lenyomatait láttam ezeknek a dolgoknak, de akkor már hogy mondjam, nem lehetett rajta segiteni.
- Iparszerüen készülnek a könyvek, de nem lehet iparszerü idegenséggel müvészi alkotást létrehozni. Nekünk találkozni kell. Különben a müvészet nem más, mint müipar. A vers és a kép együtt vezeti a gyereket az irodalom és a müvészetek világában

1981.II.21. Petőfi lo.oo/ ZJ.
SZOMBAT DÉLELŐTT
==========

- A gyermek irodalom után felnőttek számára ajánlunk olvasmányt. A szóbeli illusztrátor szerepét Keresztes Ágnes költő,és Kulcsár Katalin vállalta.
- Az Angara folyó mélyére kerül egy sziget,mert épitkeznek,átalakitják a természetet. Erről szól ez a könyv,amelyet Keresztes Ágnessel olvastunk. És a szigettel emberek búcsúznak egész addigi életüktől. A távoli szibériai földdarab emlékezetére irta Valentin Raszputyin, Isten veled Matyóre cimü regényét.
- A vidék távoli, de amiről szól, az igenis nagyon közeli,mindannyiunkhoz. A szigetet azért árasztják el, mert vizierőmü épül a közelében, és az ott lakóknak el kell költözniük. Ebben nagyon sok ismerős vonást is találhatunk. Hát elég csak a Szigetközre gondolni,és a Magyarországot is érintő vizierőmüre. Nem tudom, hogy volt-e valóban ilyen Matyora nevü sziget az Angara környékén, a neve az mindenesetre arra utal,hogy anyaföldről van szó. Amely többé nem fogja ellátni, eltartani,és fölnevelni a gyermekeit, hiszen a viz alá kerül, és ezzel az itt élők egy teljesen más és új életformát kénytelenek vállalni. Az öregek, a nagyon öregek, el sem tudják képzelni az életet. A fiatalabbak közül vannak olyanok,aki azon gondokozik,hogy most hogyan fog megélni tehén nélkül, ültessen-e krumplit az utolsó nyáron,vagy ne ültessen, betakaritsák-e a szénát,vagy ne takaritsák be, hiszen nem is tudják tenni hova, a gyerek pedig nem is érti tulajdonképpen,hogy mit kell ezen annyit keserggni,hiszen épül az új, és ő is ott keres majd munkát. A
- A könyvnek a drámáját és feszültségét az adja, hogy ezen a végnapjait élő szigeten miképpen fogadják ezt a hirt az ottélő emberek?
- A bennük hordozott tulajdonságok felnagyitódnak. Új oldalukról mutatkoznak meg még egymás előtt is.
- A legmegrázóbb, és az,amiről az iró is a legtöbbet ir, az öreg embereknek a sorsa, akik minden egyes tárgytól kénytelenek elbúcsúzni, méghozzá soha viszont nem látásig. A drámája a búcsúzásnak abban van,hogy valóban a soha viszont nem látásig búcsúznak, a temetőtől például. Ezt meg sem tudják érteni,el sem tudják fogadni az idős emberek,hogy miért kell a kereszteket kiszedegetni, a siremlékeket elpusztitani,mielőtt a viz elárasztaná a szigetet. Visszarakosgatják, nem tudják elfogadni a halottaiknak ezt a fajta halálát. Nagyon szép,és emlékezete részlet ugyancsak az, amikor egy öreg házaspár minden egyes tárgyát külön kézbeveszi, megfogja, el tudja-e vinni, itt kell-e hagyni? De talán a legmeghatóbb az, mikor az az öregasszony, aki a regénynek a főszereplője, mielőtt elégetnék, felgyujtanák a házát, amiben az életét leélte, kifesti, kimeszeli, kitakaritja, és ahogy ő is megfogalmazza, pontosan úgy fölkészíti a halálra,

mint ahogy egy kedves halottat szokás.
- Más meg épp az ellenkezőjét csinálja, idő előtt gyujtja fel a házát. A haszontalan Petruha.
- Eddig arról volt szó,hogy ez milyen szép, milyen megható, nade hát ennél sokkal bonyolultabb, és kevésbé sematikus ez az egész könyv, hiszen arra is figyelmeztet,hogy egy kényszerü változás mennyi nemszükségszerü kárral,és pusztitással is jár. Ezek az emberek a sziget zeg-zugát jól ismerik.Minden jelent nekik valamit. Az egyik kimagasodó jelkép, az öreg fenyő, a fenyők cárja. Ennek a pusztulása a sziget pusztulásával egyenlő. Ez a fenyő, ez messze komagaslott a szigen élő összes többi nyövény közül,és nem is igen könnyen adja meg magát, kivágni sem lehet,
- Legendák is övezik egyébként,egy tragikus szerelem története, és egyéb meséket füznek hozzá.
- Azt hiszem minden környéknek megvan, talán pontosabban ugy mondanám,hogy megvolt az ilyen fája, növénye, emlékezetes helye. Ez is egyfajta pusztulásra utal, hiszen valószinüleg abban az épületsorban, ahova a szigetről elköltöznek az emberek, nem lesz xx semmilyen emlékezetes,és nevezetes növény, fa, tárgy.
- Lehetne ez a könyv egy könnyes, szomorú, érzelmes dráma. De sokkal keményebb. Hiszen azt kell megjegyezni az embereknek,hogy előbb a tárgyaik, majd a saját korábbi életük, tehát saját maguk is használhatetlenné válnak. Valami újat kell kezdeni. Raszputyin ezt nagyon érdekesen,és markánsan oldja meg.
- Nagyon is jellemző ez az iróra,hogy az Angorán épülő új vizierőműről neki ez jutott eszébe.
- Meg lehetett volna irni a másik oldalát is, ez a gyakoribb.
- Azt sokan meg is irták. Raszputyint inkább ez a része érdekelte a dolognak,éppen ugy,mint egy korábbi regényében,nem a nagy honvédő háború sok hős katonáját irja meg,és annak állit emléket, hanem arról beszél, aki gyáva, aki elbújik, aki fél a haláltól, és éppen ezért élő halálra itéli magát. Érzékletesen ir mindarról, ami nem feltétlenül velejáró kellemetlensége ennek a szükségszerü változásnak.

1981.II.21.Petőfi lo.oo/ ZJ.
SZOMBAT DÉLELŐTT
==========

Kiss Ilona, grafikusművész

A Nemzetközi Gyermekév alkalmából a Képzőművészeti Világhét alkalmából ajándékkal kapcsolatos pályázatot hirdettek meg: címe „Gyermekkönyv nemzetközi mezőben a grafika". A pályázatra beérkezett anyagból kiállítás nyílt Miskolcon, a József Attila Könyvtár kiállítótermében. A művész műve szerepelt e tárlaton.

Képzőművészet a gyermekekért.

1979. IX. 21. TV. 2. műsor, 20.34 /Gné/.

Kiss Ilona, grafikus

Dsida-est

Ma, a költészet napján este hétkor Dsida Jenő-est lesz az Egyetemi Színpadon, a „Forrás-kör" és a Magyar zsoltárosok előadásában. A *Kelényi István* által rendezett est előtt *Pomogáts Béla* tart bevezetőt. (Dsida Jenő válogatott verseit tavaly adták ki a Kozmosz-sorozatban, *Jékely Zoltán* szerkesztésében.) A versünnephez kapcsolódik *Kiss Ilona* grafikusművész vers-poszterkiállítása az előtérben.

– Dsida-est

2.

Esti Hírlap, 1981. márc. 11.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 347-648, 340-726

1980 JÚL 19.

ÉLET ÉS IRODALOM

Kiss Ilona,
grafikusművész

1021

Kiss Ilona rajza

Ha görcsösséget, egyoldalúságot, bezárkózottságot tapasztalunk ebben a fiatal irodalomban, az épp az azonossággal függ össze, szinte minden esetben. Az önazonosítás konok keresésével, kimérésével, dokumentálásával, megtartásával. Mintha egyedül önmagukat tudnák ragozni és fokozni az epikai és lírai jellemek: én, énebb, legénebb, és így tovább. Csakhogy ez nem egoizmus. Nem monománia. Nem megalománia. Eleve más: a személyiség, az egyén fölépítésének nyomozása, a lehetőségek, az esélyek, az alkotóelemek aprólékos kipuhatolása, megismerése, mérlegelése nevezetesen. Eltér mindenféle egocentrizmustól, mert nem a kész, befejezett egyéniséget, a maga körét óvó egyént demonstrálja. Éppenhogy az in statu nascendi állapotából indul. És kételyek, kérdések, szembesítések, latolgatások, egymás mellé sorakoztatott viszonylatok között halad tova (nem biztos, hogy előre, följebb). Azzal a száraz, hideg elszántsággal, hogy lássuk, ebből az alaktalan és ismeretlen valóságból milyen emberi valóság (minőség, alakzat) kelhet életre.

Itt okvetlenül meg kell állnunk. Mert az alaktalan és ismeretlen valóság, amelyet a fiatal irodalom tételez, mintha félresöpörné, semmisnek nyilvánítaná, tagadná az eddig fölgyűlt ismereteket, fölépült alakzatokat. Ebben a gyanúban akad is igazság. Rendben van, ha ez a világkép nem a kollektívumokból vezeti le az egyéneket, ha

vetkezik. Mi lehet az oka?

Csaplár Vilmos hallgat, Dobai Péter a Tartozó élet óta nem találja önmagát. Fábián Lászlónak sem sikerült az elsőhöz hasonló

KATKÓ ISTVÁN:

A KORSZAKVÁLTÁS JELEI

Olvasom a fiatal írókról szóló vitát. Különféle vélemények és különféle vérmérsékletű hozzászólók jelentkeztek. Alkatomnál fogva igyekszem toleráns lenni, nem ijedek meg az indulatoktól sem, de valami gonoszkodó káröröm bujkál bennem, amikor azt látom, hogy a mai, huszonéves írók körében is el-elformátlanodik a reális értékrend: az igazi tehetség mértékét gyakran nem a teljesítmény, hanem a hangerő, a gesztusok és pózok látványossága dönti el.

Van, amikor a hangerő csak a hozzászólások, rövidebb cikkek terjedelmére korlátozódik. Ez még a jobbik eset.

Vajon miféle vonzalmak jellemzik a most induló irodalmárokat? Szerencsére nem egy-két példához tapadva tevékenykednek. A szerelmet sem lehet uniformizálni, bár hasonlatosan a pályaválasztás min-

Akad prózavállalkozás is, amely feladványokat kínál. Sőt, egynémely író nyomatékosan hangsúlyozza regényének, elbeszélésének összerakósdis, rejtvény jellegét. Vonzódom minden ötletes és értelmes kísérlethez, de nem tudok szabadulni attól a félelemtől, hogy sok esetben blöfföt olvasok. Egyszerű trükköt, amelynek célja, hogy meghökkentse a derék műpártoló közönséget.

Persze, ez a látványosabb, mintha a hagyományos eszközökkel csinált elbeszéléssel mindössze unalmat árasztanának.

Mert ez is előfordul.

De nem féltem a fiatal irodalmat. Féltsék ők magukat! Személyes gondom, hogy a tarsolyomban hordozott témákat megírhassam a következő esztendőben. Ezenkívül *kölcsönösségi alapon*, kéretlenül is feljogosítva érezhessem magamat a

1071

Kiss Ilona tipográfia- és illusztrációterve
(Juhász Ferenc: A nap és a hold elrablása)

Falburkolatterv
(Ajtai Tamás
diplomamunkája)

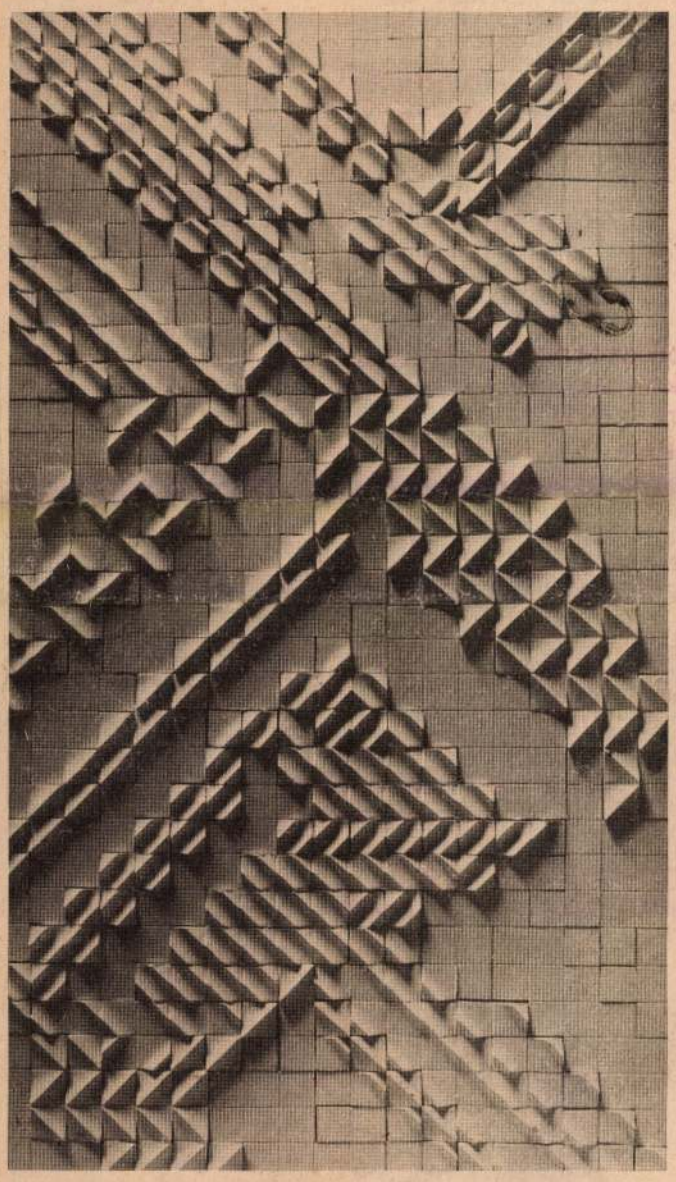

FŐISKOLÁSOK DIPLOMAMUNKÁI

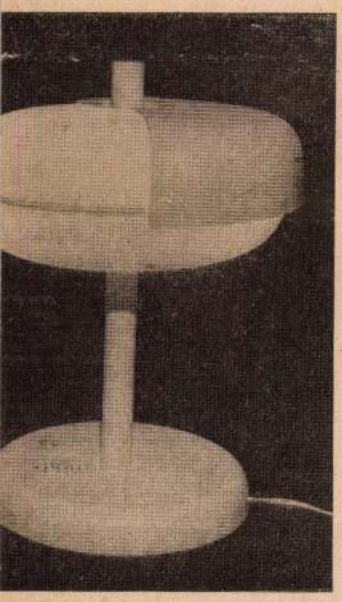

Székely Orsolya
diplomamunkája

A megrongálódott

Akárhogy vizsgáljuk a kérdést — a társadalmi összharmóniát serkentő, esztétikailag tisztázott és teljessé növelt környezet holnapjának minősége sarkalatosan az Iparművészeti Főiskola műhelyeiben, tanszékein dől el. Amilyen színvonalú ma az oktatás, olyan értékű lesz tárgykultúránk az ezredfordulóra!

Arról van szó, hogy tömeges számú minőség hozhat csak alapvető fejlődést, tényleges, közvéleményre ható szemléletváltozást. Arról van szó, hogy tízmillió ember számára szükséges a nap minden órájára, tartózkodásának minden helyére iparművészeti színvonalú miliőt biztosítani. Égető kérdés ez. Nemcsak a látvány rongálódott meg a természetben, hanem a környezet is szennyeződött — veszélyes mértékben. Az iparművészeti rangon szerveződő tér jelenti az általános ellentámadást. Ehhez azonban milliós létszámú kerámiával, textillel, grafikával, formatervezett tárggyal, optimális szintű belsőépítészettel kell rendelkeznünk.

Ma ez a reális távlata végzős iparművészeinknek, még akkor is, ha pillanatnyilag akadnak elhelyezkedési gondok, státusproblémák. Az elhelyezkedési gondok azonban szűnőben vannak, mert az ipar mindinkább felismeri, hogy természetes, első szövetségese az iparművészet. Növekszik a kapcsolat a könnyűipar, a belkereskedelem és az Iparművészeti Főiskola között, növekszik az itt végző formatervezők és belsőépítészek fontossága is. Ezzel párhuzamosan két dolog időszerű.

Az egyik a minőség; az, hogy minden tárgy — mondjuk — *Suky Benedek* kelyhének szintjén valósuljon meg, s értékével jellemezze korát, a mi korunkat, melyben született. A másik az elosztás problémája. Mivel az iparművészet hivatása napjainkban a környezet teljes átalakítása, ez csak olyan arányban lehetséges, hogy a kézműveskarakter megmaradása mellett az ipari formatervezésnek nagyobb ütemben szükséges „baráti közeggé esztétizálnia" az olykor ellenséges vagy közömbös teret. Másképpen szólva: elszigetelt magánvalóját a lenini fogalom szerint „nekünkvalóvá" kell fejlesztenie. Ma nem az a központi kérdés, hogy sikerül-e évek során egy *Benvenuto Cellinihez* méltó ötvöstárgyat szerkeszteni, hanem az, hogy milliós számegységű design váljék az elromlott természet helyett klasszis értékű mesterséges környezetünkké. Nyilvánvaló, hogy az ősi technikák alkalmazása mellett új technológiák elterjesztésére van sürgős megrendelése az iparművészetnek. A tér és

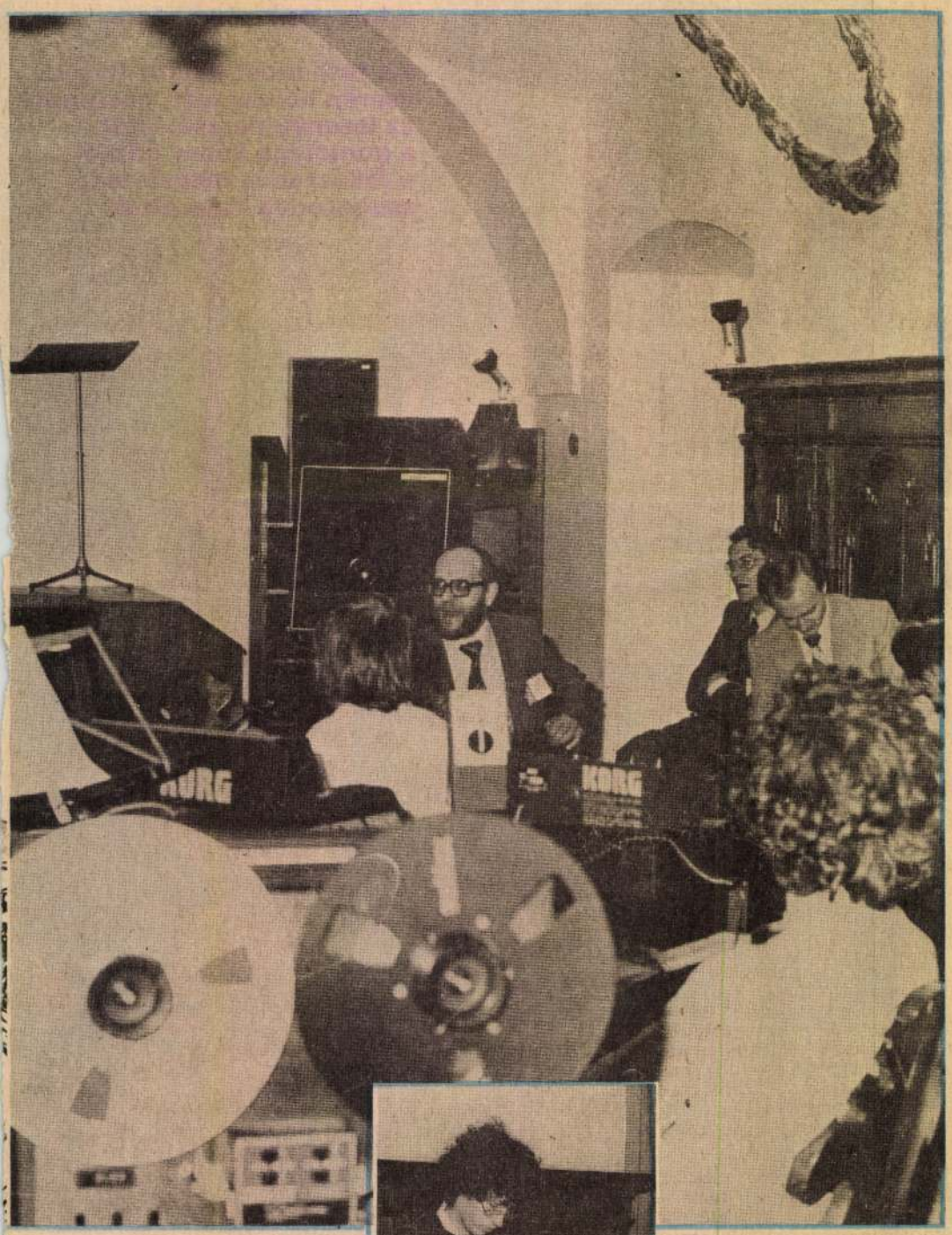

sincs hiány. Évekkel ezelőtt, Szegeden, a József Attila Tudományegyetem hallgatói faggatták törekvéseik helyességéről az Új Zenei Stúdió tagjait. Győzködték egymást, ám többre nem jutottak. Nem csoda, hiszen mindez csak akkor válik épületessé, ha magában rejti az igény, a gondolat ápolásának a rendszerességét. Erre pedig Budapesten is csak egy példa akadt: a KISZ Központi Művészegyüttes Rottenbiller utcai székházának vasárnapi koncertsorozata. A napi két-három rendezvényre tódultak az emberek. *Simon Albert* irányításával, *Jeney Zoltán, Sáry László, Vidovszky László, Kocsis Zoltán* intenzív akarásával évtizedek lemaradását kellett pótolni. Volt is értelme. Mert *műhellyé* vált! S száz-kétszáz ember érdeklődött is. De hol voltak a többiek? Akikben motoszkált valamilyen csíra, csak éppen a kibontakozás útját nem találták?

— Néha többet rágódunk a csonton, mint amennyit megérdemel — folytatta

Göran Bergendal, a svéd Rikskoncert munkatársa. — Ez a szimpozion is élő példája annak, hogy akadnak tetszetős és rendkívül hasznos dolgok, de vannak rossz kezdeményezések is. Így voltam én is. Tarkó Magda és Szabados György improvizációja rendkívüli tanulságokkal járt. Művészileg elsőrangúak és meggyőzőek is. Azt reprezentálták — Gonda János előadásával egyetemben —, hogy az új utakat, az új kezdeményezéseket is be lehet fogni, meg lehet mutatni. Kötetlen formában, a megfelelő emberi érzésekre és megnyilvánulásokra építve. Vidovszky László bemutatóját azonban zeneellenesnek tartottam, mint ahogy a kecskeméti óvodásfoglalkozást is erőltetettnek, sőt színpadiasnak találtam. Leginkább Dimény Judit rádióműsoraiban leltük meg azt, amit mindenki „díjazott": a gyerekeket kell közelebb hozni a zenéhez, és nem a zenének a társadalomban betöltött helyét kell mindenekelőtt meghatározni. Tehát nem manifesztálni kell, hanem megnyerni. Hogy megismerjék az alkotás folyamatát, nyitottak legyenek minden további hatás befogadására. Ittzés Mihály pont így tett a kecskeméti szakmunkásképző intézetben: Penderecki művét úgy értelmezte a gyerekekkel, hogy valamennyien érdekeltté váltak a meghallgatásban és megismerésben. Bepillantottak az alkotás műhelytitkaiba, a régi zenét összekapcsolták az újjal, tehát nem kellett szakadékon átugraniuk. Ittzés programja azért volt jelentős, mert a folyamatra irányította a figyelmet. Az alkotó és a befogadó feltételezett közös párbeszédére, ami minden értelmezés alfája és omegája.

Svédországban éppen ezért zeneszerzők keresik fel a városok és falvak iskoláit. A lengyel *Zygmunt Krauze* minden találkozó előtt szemügyre veszi leendő partnereit, s az életkoruknak megfelelő lemezt tesz fel a korongra. De milyent? Amilyet hasonló korában ő írt! Szinte észrevétlenül kezdődik a találkozás, egyszer csak elindul a zene, és a részvevő akarva-akaratlanul azon kapja magát, hogy figyel. Krauze végül előadja Kőzene című művét: pompás köveket rak a zongora húrjaira. Penget, dobol, ütöget, különböző hangzásokat produkál. Érdekes? Hát persze! A hallgató előtt alakul a zene, már ez is vonzó. És mellette az élő magyarázat. A különlegesség rögvest természetessé válik, amint a felhangokról kezd beszélni, s a törvényszerűségeket ismerteti. S mindez ezúttal sem a Zeneakadémián csendült fel, hanem a találkozó színhelyén, a főváros harmadik kerületének ifjúsági házában.

Azok a gyerekek, akik „betévedtek" a terembe, lelkesülten távoztak. Igaz, kevesen voltak. Érdemes lett volna zenehallgatókkal is kibővíteni a részvevők körét. Hiszen egyet kell értenünk *Peter Lyne*-nel:

— A gyerekeket könnyű beterelni egy terembe, még agitálni sem nehéz. De mit ér ez akkor, ha a találkozás mindössze mézesmadzagnak bizonyul? Ezért a kortárs zenének is felelősséggel kell íródnia. Felelősséggel a társadalom tagjai iránt. A zeneszerző egyszerre vállalkozik szerepre és szolgálatra, azzal a csöppet sem mellékes szemponttal, hogy remekművek valóban csak ritkán jönnek létre.

Kortárs zene és ifjúság? A sok-sok kezdeményezés ellenére még mindig a pedagógiai szempontok meghatározásánál tartunk. Ez vezérli a belga szintetizátorkvartett, a Daleth tagjait is, akik zeneszerző, könnyűzenész, mérnök, mivoltukban az élő elektronika lehetőségeit keresik. Az eszközöket akarják a muzsika szolgálatába állítani és nem fordítva. Ma még más műveket írnak át, mindenekelőtt az eredeti hangszereket utánozzák. S nagyon kíváncsiak a véleményekre, mert lépni akarnak. Úgy, ahogy *Dimény Judit* teszi: beleilleszteni a mindennapi szellemi táplálékba a kortárs zenét is.

— Azért foglalkozom vele, mert meggyőződésem, hogy egyre nagyobb szükség van a kortárs zene megkedveltetésére. Azt akarom elérni, hogy az ifjúság megismerje az arra érdemes műveket, aztán válasszon, ki-ki döntse el: kell-e neki az a zene?!

Nehéz, ám okos kérdés; benne rejlik a feltételezhetően igenlő válasz. Mint ahogy az Óbudai Zeneiskola is otthont ad minden új kezdeményezésnek. *Till Ottóéknál* azok az instrumentumok részesülnek előnyben, amelyeknek nincsenek tradíciói, amelyek az elmúlt fél évszázadban kerültek bele a zene mindennapi áramába. *Balázs Oszkár* tanítványai — a hétévestől a tinédzserig — ezért is kedvelték meg a marimbát, a különböző fadobokat, kereplőket, csattogtatókat, mert mindenekelőtt érzelmeket fejeznek ki, és egymást *szórakoztatják* velük. Saját személyükben vállalnak felelősséget a kortárs zenéért.

Ezt hangsúlyozta *Láng István*, a Magyar Zeneművészek Szövetségének főtitkára is: a fiatalok és a kortárs zene kapcsolata meghatározó mind a zenei nevelés, mind a kulturális élet gazdagodása szempontjából.

— A bennünket egyre inkább körülvevő stressz és esztétikai környezetszennyezés időszakában a zenének egyre inkább arra kell törekednie, hogy minél több ember számára mondjon új és friss dolgokat. Nehéz ügy? Meglehet. De nem fölösleges hangsúlyozni. Ezért volt jelentős, hogy tizenöt ország másfél száz szakembere társalgott Budapesten az ifjúság és a kortárs zene kapcsolatáról.

A szimpozion ideje alatt éjszakánként *Leonard Bernstein* pompás könyvét, A megválaszolatlan kérdést olvasgattam. Az utóbbi évek zenei könyvtermésének e legérdekfeszítőbb olvasmányát. A tanácskozás utolsó napján türelmetlen szomszédom figyelmébe ajánlottam. Azért, mert Bernstein — minden egyéb rosszalló megállapítása ellenére csak optimista tud lenni. Azt írja: „Hiszem, hogy bármilyen ... a zene, mindaddig költészet marad, amíg a földben gyökerezik. És hiszem ... hogy a föld költészete véget mindaddig nem lel, amíg a telet tavasz követi, és van ember, aki észleli."

Most nyár jön. A téma örök. Akárcsak a négynapos tanácskozás beszélgetéseinek a tárgya. Illik tehát megállíthatatlanul folytatni. Illetve — mindig *újrakezdeni*.

Molnár Zsolt

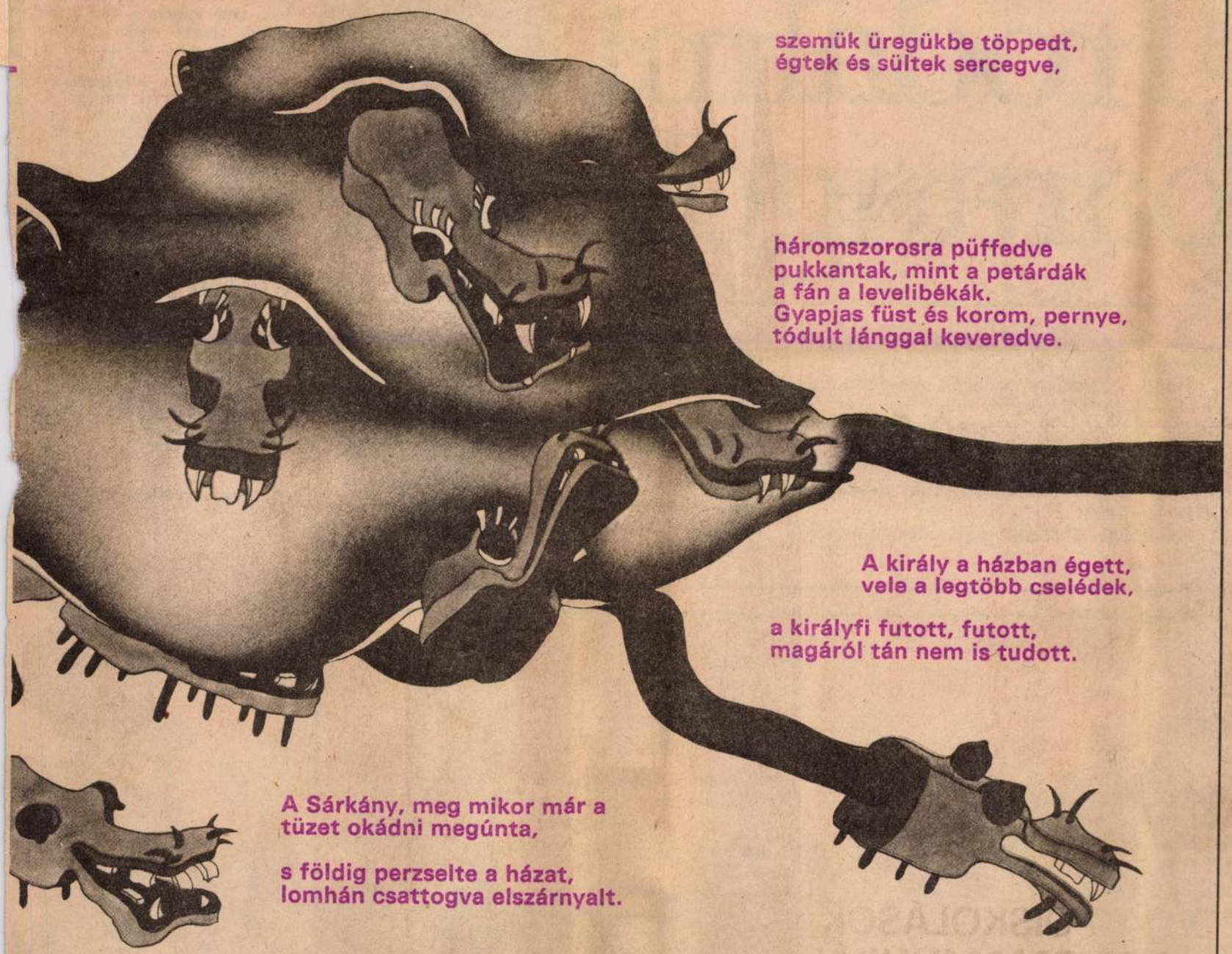

látvány helyreállítása

idő egyetemes humanizációja csak így lehetséges.

A kérdés az, hogy mit jeleznek az 1978-as, 1979-es és 1980-as diplomamunkák a jövőt illetően. Annál is inkább fontos e kérdés tisztázása, mert a tallinni bőrmunkákat, a leningrádi Muhina Főiskola gobelinjeit, az athéni kerámiákat szemlélve nyilvánvaló, hogy *a világszínvonal magas*. Örvendetes, hogy az, hiszen *van mértékünk*. Az sem lekicsinylendő, hogy az Iparművészeti Főiskola gyors reagálóképességgel vállal feladatokat, így ipari formatervező tanszéke remek játékprogramot valósított meg a Monori Kefegyár részére, és — *Brindzay Gábor* révén — olyan betegszállító kocsit ajánl a gyógyászatnak, mely küllemével, de még inkább rázkódásmentes szerkezetével az emberiesség szenvedésenyhítő új eszköze.

Tény, hogy a mai Görögország állami költségvetésének harmadrésze az antikvitás, Periklész, Pheidiász jóvoltából az idegenforgalomból gyűjtődik. A mai magyar iparművészet hasonló lehetőséget tár fel. Az idei textil-diplomamunkák kanadai exportra vállalkoztak, s olyan szín- és formaigénnyel készültek, melyek sok devizaforintot hozhatnak. Az iparművészeti szépség létrejötte a gazdasági lehetőségektől is függ és része a közjónak. A magyar iparművészet utánpótlása biztosítva van. Örvendetes az, hogy az egyes műfajok mesterei vállalkoznak tanári feladatra — ez is meghatározza a fejlődés intenzitását és ütemét. A nemzetközi összehasonlításnál nincs szégyellnivalónk. Elég, ha arra utalok, hogy Hallében komoly teret szentelnek a játékgyártásnak, de a mi formatervezőink szellemesebb és ötletesebb produktumokat hoznak létre, s ez így van sok másban is.

Semmi nem veszélyesebb az önelégültségnél, de — ez az igazság! Az is kiderült a tavalyi és az idei diplomamunkákból, hogy például az ötvösök az ékszertől és műemléki jellegű kelyhek készítésétől az emlékműszobrászatig sok feladatot sikerrel oldottak meg ugyanabban a műhelyben, ugyanabban a műfajban. Az élet minden közegét áthatják a belsőépítészeti tervek, a szilikát tanszék kerámia tárgyai, csempéi, a typografika jövendő könyvművészetünket meghatározó teljesítményei. Megnyugtató a mesterség magas értékrendje, melyhez a művészi fantáziát ki-ki maga csatolhatja a tárgyakhoz.

Biztató az ipar állandó jelenléte, a diplomavédések hallgatóságában és a referensek között. Mindez a pályára lépő iparművészt is *informálja a teendőkről*. Természetesen az egyes iparművészi életutak rejtenek, rejthetnek akadályokat is. Sürgető a főiskola utáni továbbképzés biztosítása a mesterdiplomák irányában az Iparművészeti Főiskolán; ez is szerepel a tizenöt éves távlati tervben.

A lényeg azonban az, hogy *az ipar egyre erőteljesebben kopogtat* az iparművészet ajtaján; alkotókat és műveket kér. Ezt a folyamatot azonban állandósítanunk és gyorsítanunk kell, mert ettől függ, hogy 2000-re megvalósuljon *itt* és *akkor* az iparművészetileg szerkesztett tér, az emberi harmóniának keretet adó szép környezet.

Losonci Miklós

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 387-748, 340-726
1980 MÁJ 30
MAGYAR IFJÚSÁG

Irodalmi barangolások

Felütöm az Irodalmi barangolások forgatókönyvét, második lapján ez olvasható:

Hang 1.: „Irodalmi emlékek nyomában indulunk. Régen élt alkotók szülőházait keressük fel; a falvakat, ahol gyermekkorukat töltötték, a tájat, amely műveik ihletője volt. És a táj embereit, akik segítették az első szavak és gondolatok megszületését, akikről és akikért az életmű létrejött.

Felidézünk alkotókat, akik számára a szülőhely életre szóló élményforrás volt. Olyanokat, akik elkerülve is újra visszajártak ide s végül olyanokat, akiknek csupán az élet lépéseit jelentette a szűkebb hazai környezet. Felkeresünk szülőházakat és kopjafás temetőket, emléktáblákat, érc- és márványszobrokat. De leginkább azt keressük, hogyan él tovább szellemük a nép között, melynek híradói lettek, mi lett a szellemi örökséggel azok között, akik az alkotók mindennapjainak társaivá váltak."

Tanyabokrok, apró erdők, hagyásfák között, füzes partoktól szegélyezve kanyarog a Szamos. Csendes holtágak, bokros szigetek kísérik útját, halnak és halásznak egyaránt pompás pihenő. Itt, Tunyogmatolcsnál keresztezi az országút a folyót. A hagyomány szerint kettőjük találkozásánál állott az a bizonyos épület, amelyet PETŐFI SÁNDOR is megörökített.

(Falu végén kurta kocsma,
oda rúg ki a Szamosra,
meg is látná magát benne,
ha az éj nem közelegne . . .)

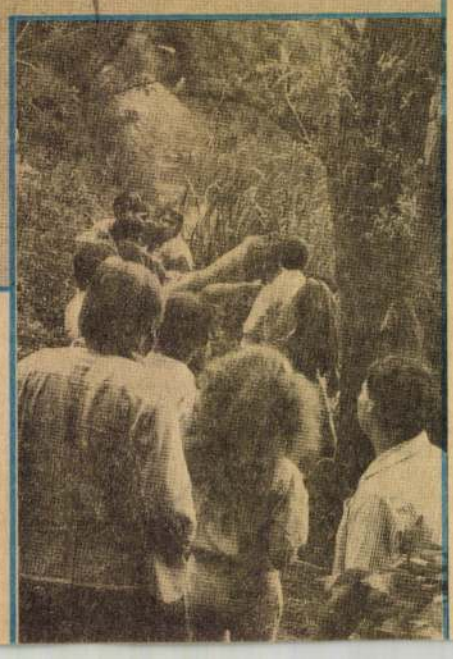

... felekszá-... az utcát szegélyező, túlnyomórészt szegényes, ritkán s alig módosabb parasztházak tisztelettel tágulnak terecskévé a különös, régi építésű kis templom körül. A templomocska furcsa, magában álló, ódon fatornya Erdély hegyeinek hangulatát idézi erre az alig dimbes-dombos alföldi vidékre, s arra emlékeztet, hogy valaha Partium, az erdélyi fejedelemség éléskamrája, hadak országútja volt ez a vidék. A falu utcájának abban a sarkában, ahol az szinte megriadva az elébukkanó Tiszától hirtelen elfordul, áll egy picike, szalmatetős ház; MÓRICZ ZSIGMOND szülőháza." *(Nagy Péter: Móricz)*

A Beregi-síkság szélén fekszik Szatmárcseke, ez a Tiszától félig körülölelt falu, amely „a magyar nép zivataros századaiból" ad hírt. *Petőfi Sándor* 1847-es Úti leveleiben így írja le látogatását: „Badalóval csaknem szem-

KISS ILONA

KISS ILONA

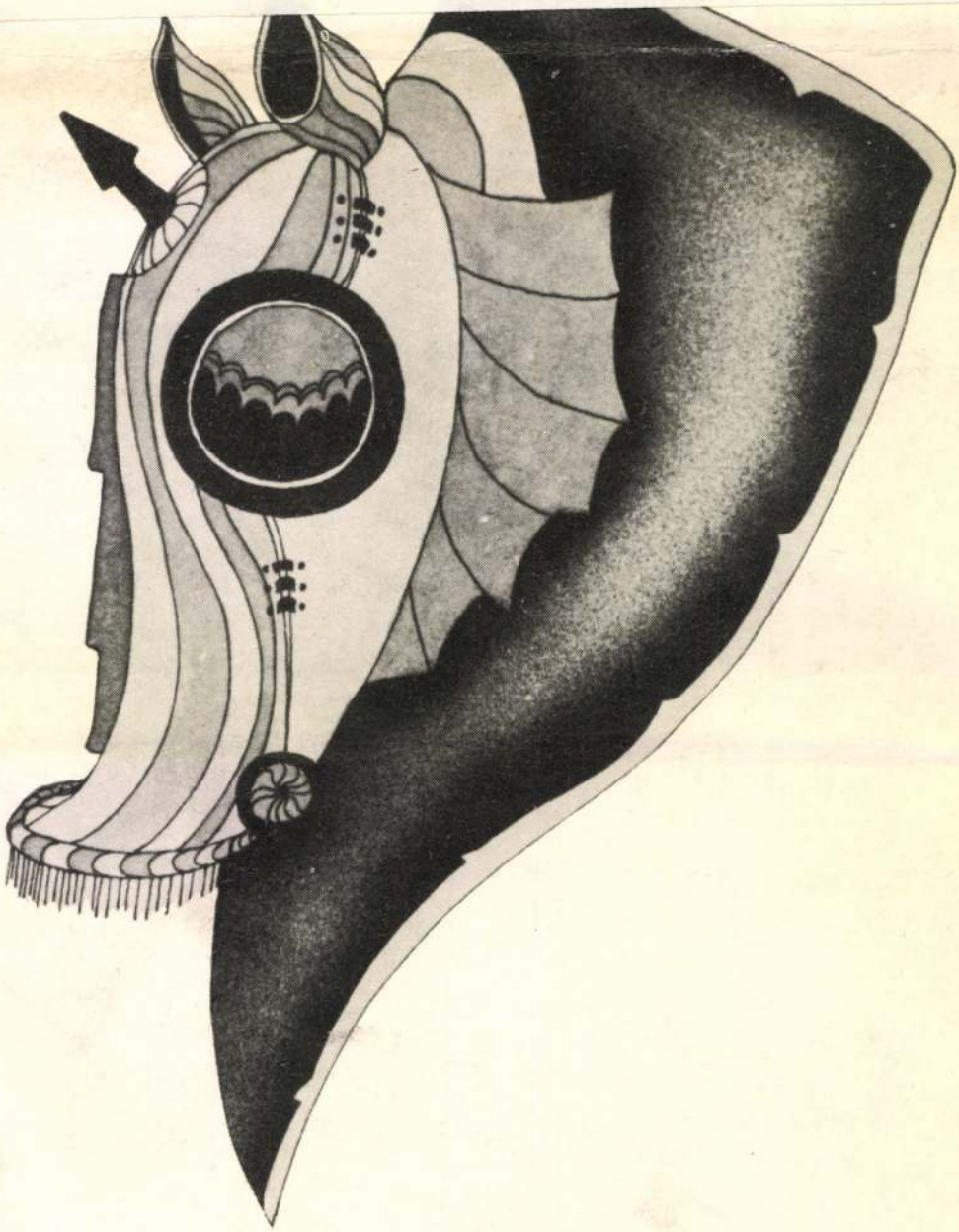

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss Ilona, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 JUL 25

1021

Kiss Ilona: Zoo

(Folytatás a 4. oldalról.)

ág. S abban a saját világunkban, melyben a rohamosan változó objektív viszonyok lebontották a hajani társadalmi válaszfalakat, feldják a feudális eredetű elkülönülést, fellazítják az osztályközösségeet Akkor milyen közösség marad neg fiainknak?

Mi a magyar ma? Van-e nemzeti élja, jövője? Nem abszurd a kérdés, legfeljebb újságolvasóknak. Sokfelől hallatszik aggály, sokfelől tétkedés. Egy tudatvizsgálat alkalmával a megkérdezett magyar diáknak csak egyhatoda válaszolt gennel arra a kérdésre: lesz-e még 500-ban Magyarország? Hetven zázalék válasza a tökéletes viszonyagosságot tükrözte: „Abban az

dezzük saját magunktól, vajon tanítottuk-e, kifejtettük-e, hogy mi a sajátosan magyar szerep a világban, hogy a szocializmus általános emberi jövőépítésében mi a magyar hivatás?

★

Cseres Tibor regényének hősei túlélők, beilleszkedők. A legtöbben megtalálták helyüket az új rendben, de őrzik magukban, gyakran csak a tudattalanban, az egyéni és a nemzeti traumákat, a feloldatlan félmúltat. Ebből a helyzetből az azonosság zavarai, válságai fakadnak. A gazdasági sikerek, a növekvő jólét és a műveltség, ami üdvös a hazának, egyúttal erősíti a rendszert is, a politikai vezetést, amelylyel nem tudnak teljesen azonosulni. A régi középosztály nagy részezulásának okait, köztük a nemzettudat halványulását és belső vívódásait tisztábban lássuk.

Empirikus tények és halmozódó tapasztalatok figyelmeztetnek a nemzettudat relativálódásának veszélyeire. Mert amennyire szükséges volt, létkérdés a nacionalista eredetű öncélúság, az abszolutummá avatott nemzetközpontúság leküzdése, a múltbeli és a jelen helyzetünk reális, racionális felfogása, annyira bomlasztó a nemzeti lét és hivatás, a jövőkép elbizonytalanodása. Lehet, hogy a kialakuló „magyar életérzés" közelebb visz egyetemes fejlődéstendenciák, sőt általános egzisztenciális szorongások megértéséhez, de ugyanakkor olyan súlyos identitászavarokba, örvényekbe is sodor, amilyeneket kis nép századunkban aligha bír el.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

Kiss Ilona, grafikusművész

1980. október 3., péntek

1021

Két művész az MMK-ban

Grafika és térplasztika

„Remek könyvillusztrátor!" — ez fogalmazódik meg elsőként a látogatóban, miután végignézte Kiss Ilona grafikusművész MMK-beli tárlatát. „Bizonyára jól mutatnak ezek a térplasztikák, valamely park zöld füvén." — ezt a gondolatot már a másik kiállító művész, B. Hegyi László keramikus munkái sugallják. A Munkásművelődési Központban ugyanis szeptember 29-től közös kiállításon két, harminc év alatti művész mutatkozik be a dunaújvárosi közönségnek.

Műveik alapján ítélve, kettőjük közül Kiss Ilona grafikusművész a markánsabb egyéniség, annak ellenére, hogy az ő világa korántsem olyan egységes, mint B. Hegyi Lászlóé. Kiss Ilona 1979-ben szerzett diplomát a Magyar Iparművészeti Főiskola typo-grafikai tanszékének könyvművészeti szakán, nem véletlen tehát, hogy verseket, regényeket illusztrál. Az viszont meglepő és érdekes, hogy munkájához mennyire különböző alkotásokat választ: Pablo Neruda, Weöres Sándor, Ady Endre művei csakúgy szerepelnek a sorban, mint Déry Tiboré, vagy Juhász Ferencé. Kiss Ilona illusztrációi attól válnak értékessé, hogy hűen közvetítik a tartalmat, ugyanakkor önállóan is megállnak a helyüket. Művészi gazdagságra utal, hogy Juhász Ferenc költői rémeit épp olyan jól sikerült megjelenítenie a grafikusnak, mint a gyermekversek kedves csiga-bigáját, játékos ablakát. Formai szempontból szintén változatos az, amit Kiss Ilona felvonultat; nemcsak a színekkel bánik jól, hanem a különböző technikákkal is: rajzol ceruzával, tussal, de látunk tőle fotógrafikát, ofszet-próbanyomatot, szitanyomatot is. Az illusztrációk mellett önálló grafikákkal is megismerkedünk, amelyek helyenként szimbolisták, helyenként már-már a sci-fi műfajába tartoznak, de nem érik el az illusztrációk magas színvonalát...

Vasárnap a D. Építők–Kossuth KFSE NB II-es bajnoki labdarúgó-mérkőzés szünetében a fegyveres erők napja tiszteletére megrendezett fegyveres váltót a Komszomol csapata nyerte az MN dunaújvárosi alakulat csapata előtt. A váltó „B" csoportjában első a tűzoltóság, második a BV. Pálhalma csapata lett. Képünk a rajt utáni pillanatot örökített meg.

Tömegsport:

Főiskolai

Röplabda:

Idegenben is győzelem

D. Kohász—Szegedi DÉLÉP 3:0 (14, 14, 15)

NB II. bajnoki mérkőzés. Dunaújváros, vezette: Gulyás, László.

D. Kohász: Gyurcsányi, Hegyi, Laszczik, Kelemen, Szilvássy, Fülöp. Csere: Ancsa. Edző: Fehér József.

Az első játszmában A DÉLÉP már 14:9-re vezetett, amikor egy sajnálatos sérülés történt. Nyári, a szegedi csapat játékosa bokatőrést szenvedett, és a mentők a kórházba szállították. A tizenötperces kényszerszünet után a Kohász egyenlített, sőt meg is nyerte a játszmát. A folytatásban is eleinte a vendégcsapat jeleskedett, 12:12-nél fordítottak ismét a hazaiak. Az utolsó játékrészben viszont a Kohász kezdett jobban, ám az ellenfél kiegyenlített, 15:14-nél játszmalabdája is volt. Ezt azonban nem tudták értékesíteni, és a dunaújvárosiak 17:15-re nyertek.

Szerdán ismét bajnoki forduló következett. Ezúttal a fővárosban játszott a Kohász.

D. Kohász—MAFC 3:2 (-3, 6, 3, -10, 16)

Budapest, vezetett: Fátyol, Jakab.

D. Kohász: Gyurcsányi, Hegyi, Laszczik, Kelemen, Szilvássy, Fülöp. Csere: Ancsa,

Az első játszmát a hazaiak, a másodikat és a harmadikat pedig a Kohász nyerte meg, majd a folytatásban ismét a MAFC következett. Az ötödik játékrészben már 14:3-ra vezetett a MAFC. Tulajdonképpen el is könyvelte magának a győzelmet, s ez a lazítás megbosszulta magát. A Kohász fokozatosan dolgozta le hátrányát, és 18:16-ra nyert. A nehéz, ötjátszmás mérkőzés kilencvenkét percig tartott.

H. T.

Kézilabda:

Versenyben a feljutásért

D. Kohász—Békéscsabai Előre Spartacus 26:24 (15:13)

Békéscsaba, NB I B-s ffi mérkőzés. V.: Bakos—Sziklai (Bp.)

D. Kohász: Kácsor — Jezsek (3), Kovács A. (3), Vura (2), Végh (6), Deáki (1), Saliga (1). megközelíteni a csömöri formát, csak a második félidei védekezésünk érte el a kívánt szintet. Ezzel a győzelemmel ismét valamivel előnyösebb pozícióból folytathatjuk a további küzdelmet a feljutásért.

Szombaton (15.30-kor) az egy-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss Ilona Mária

NÉPSZABADSÁG

1981 AUG 30

1024

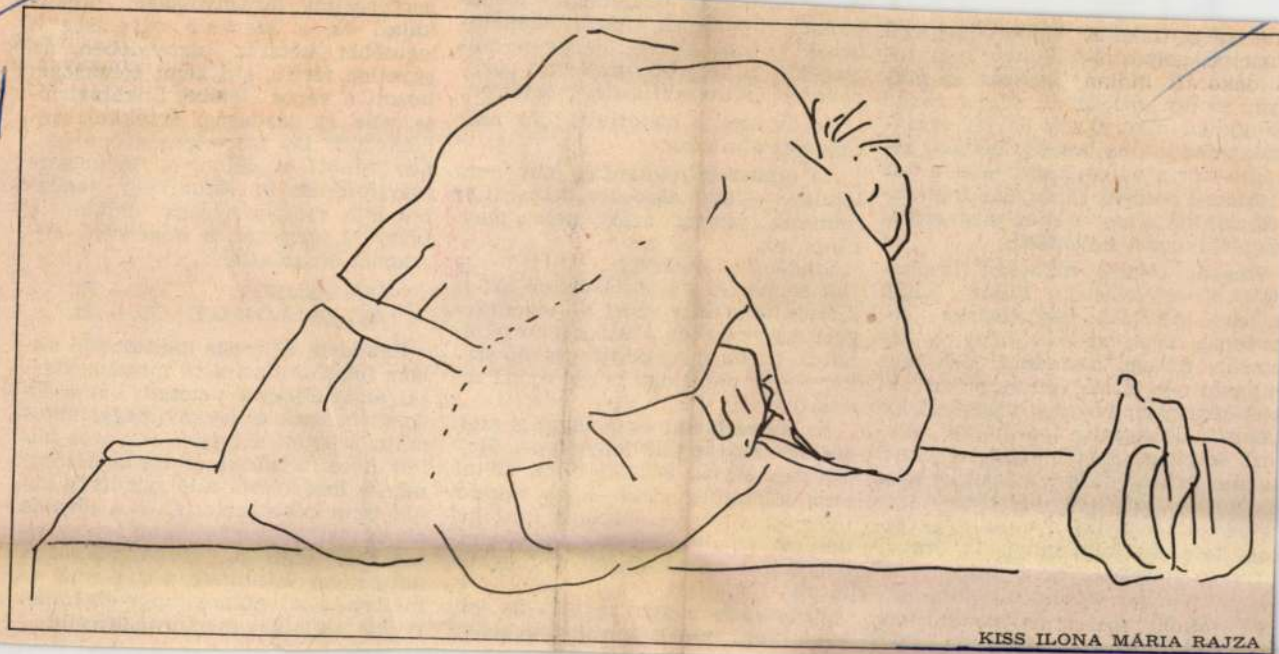

KISS ILONA MÁRIA RAJZA

A négy markos ember meglepő
zakértelemmel bocsátotta le a to-
onyból III. Károly császár és ma-
yar király ajándékát, amely zengő
angjával már jó két és fél évszá-
ada köszöntötte reggel, délben, al-
onyatkor a város lakóit — és a hat
uraközi sörösló, sörényébe font vö-
ös pántlikákkal, a meg-megreccse-
ő stráfkocsin elvontatta.

Hosszú évekig némaság uralko-
lott Kölesvásárhely fölött. Végül
város újonnan megválasztott ve-
etősége úgy döntött, hogy a la-
osság mégse maradhat déli ha-
angszó nélkül. Ha nincs császár, aki
ajándékozzon, valami mást kell ki-
alálni. Új harang vásárlása tete-
nes összegbe került volna — ennél
okkal kifizetődőbbnek látszott az a
megoldás, hogy négy hangszórót sze-
relnek a toronyba, a világ négy ég-
tája felé, és mindennap 11 óra 59
perckor rákapcsolják a Kossuth rá-
dió adását. Ily módon a pontos idő-
jelzés öt bip-jelét is hallani lehetett,
és utána szárnyalón felzendült a dé-

[illegible] együtt az odalátogató idege-
neknek. Sikerének titka a szakem-
berek szerint az volt, hogy a mo-
zsarakat a legjobb minőségű, úgy-
nevezett „harangbronzból" öntötte.

No de ezek a historikus idők má
régesrég elmúltak.

Az emberek manapság már nem
lopnak — egy alapos szociográfiai
felmérés szerint azért nem, mert
nincs mit.

Szegény az eklézsia.

A felmérők a jelentésükben azt is
kimutatták, hogy ezért a szegénysé-
gért nagy részben a város lakói okol-
hatók. Elrobog mellettük az idő sze-
kere — ők pedig egy helyben marad-
nak.

És ehhez dokumentációval is szol-
gáltak, összesen 28 fényképpel. Rej-
tett kamerával készült fotók voltak
ezek a helység életéről. De mindene-
nekelőtt a városi autóbusz közleke-
déséről, amely mint csepp a tenger-
ből, sok mindent elárult és megmu-
tatott.

Kölesvásárhelyen ugyanis az volt
a helyzet, hogy a tömegközlekedést

[illegible] delkezett. De szertelenségében saj-
nos túllőtt a célon: a lóvontatta
helytörténeti kuriózum egy vagon-
ból álló szerelvényének oldalán a
kíváncsi idegenek a következő díj-
szabást olvashatták:

VONALJEGY	50,— Ft,
ÁTSZÁLLÓJEGY	75,— Ft.

Ráadásul a kocsis mellett ülő ka-
lauz felsőbb utasításra minden utas-
sal átszállójegyet vetetett, bár a ló-
vasútról csak a savanyúhegyi kocs-
mába lehetett átszállni. A város fel-
lendítését célzó dicséretes akciót egy
népi ellenőrökből álló bizottság rö-
vid úton berekesztette, és a lóvasút
azóta forintos sárga villamosjegy el-
lenében szállítja a városlakókat,
akik néha leszállnak a vagonból és
mellette gyalogolnak, hogy elgémbe-
redett tagjaikat megtornáztassák.

KISS ILONA

KISS ILONA

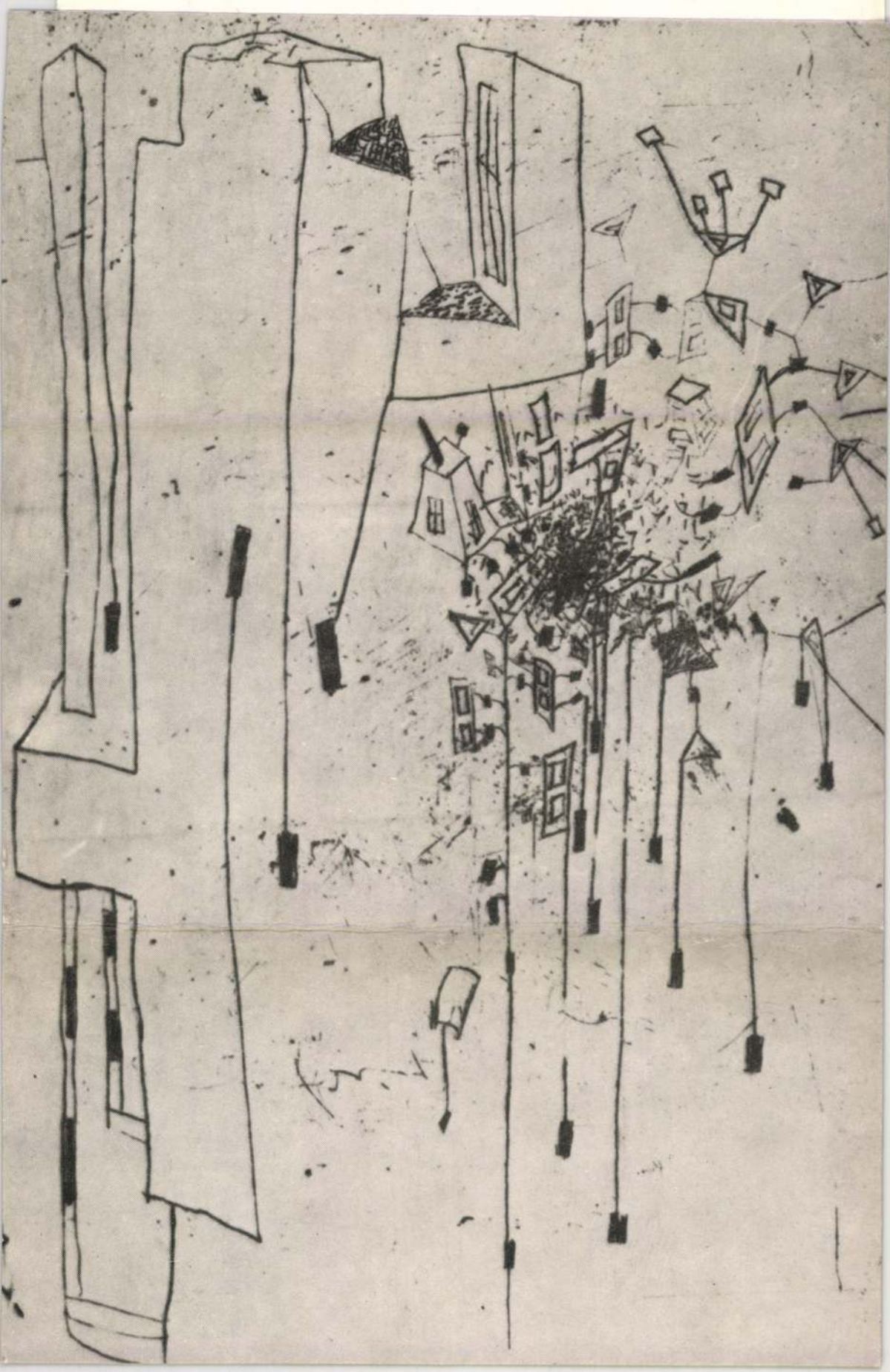

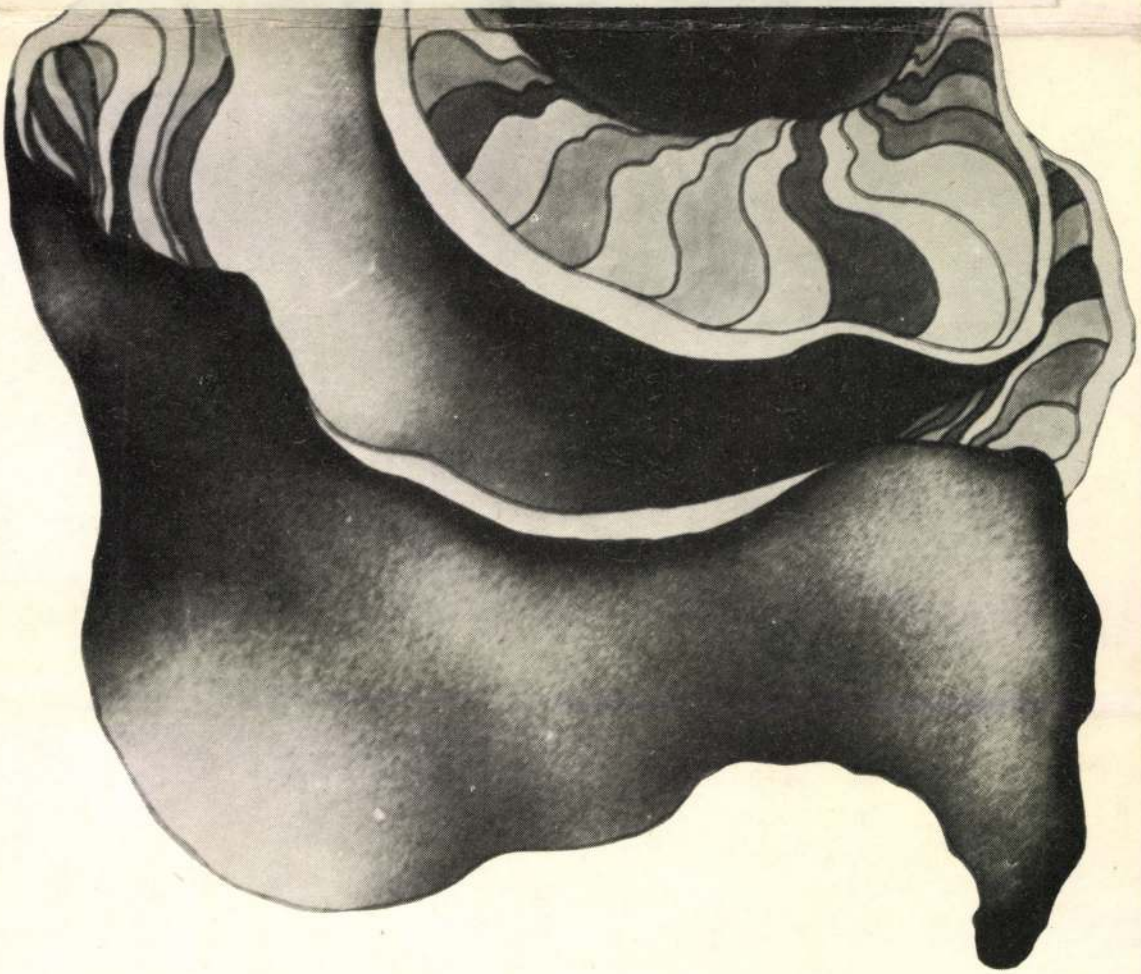

új írás

ÁRA: 12,– FT

KISS ILONA

KISS ILONA

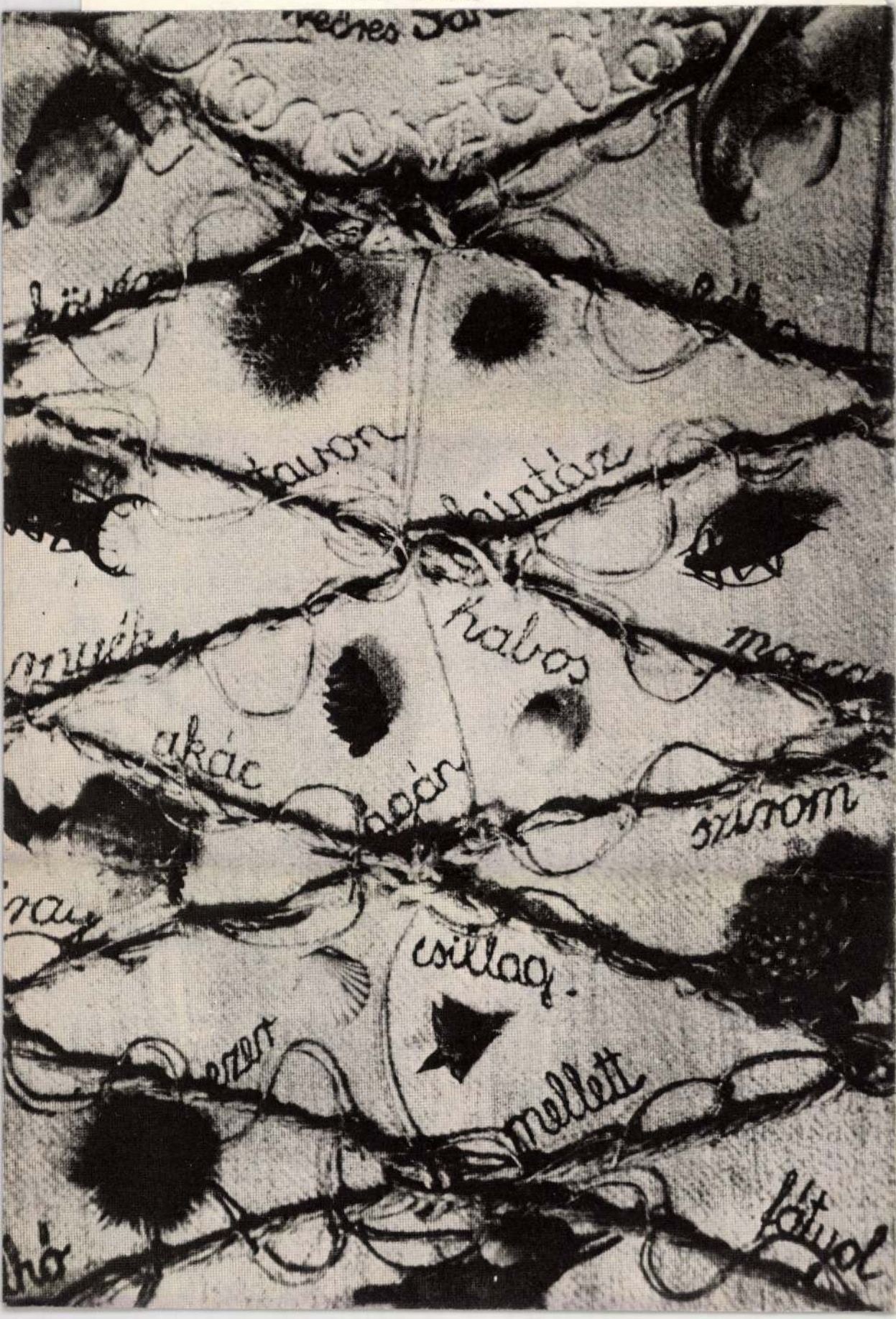

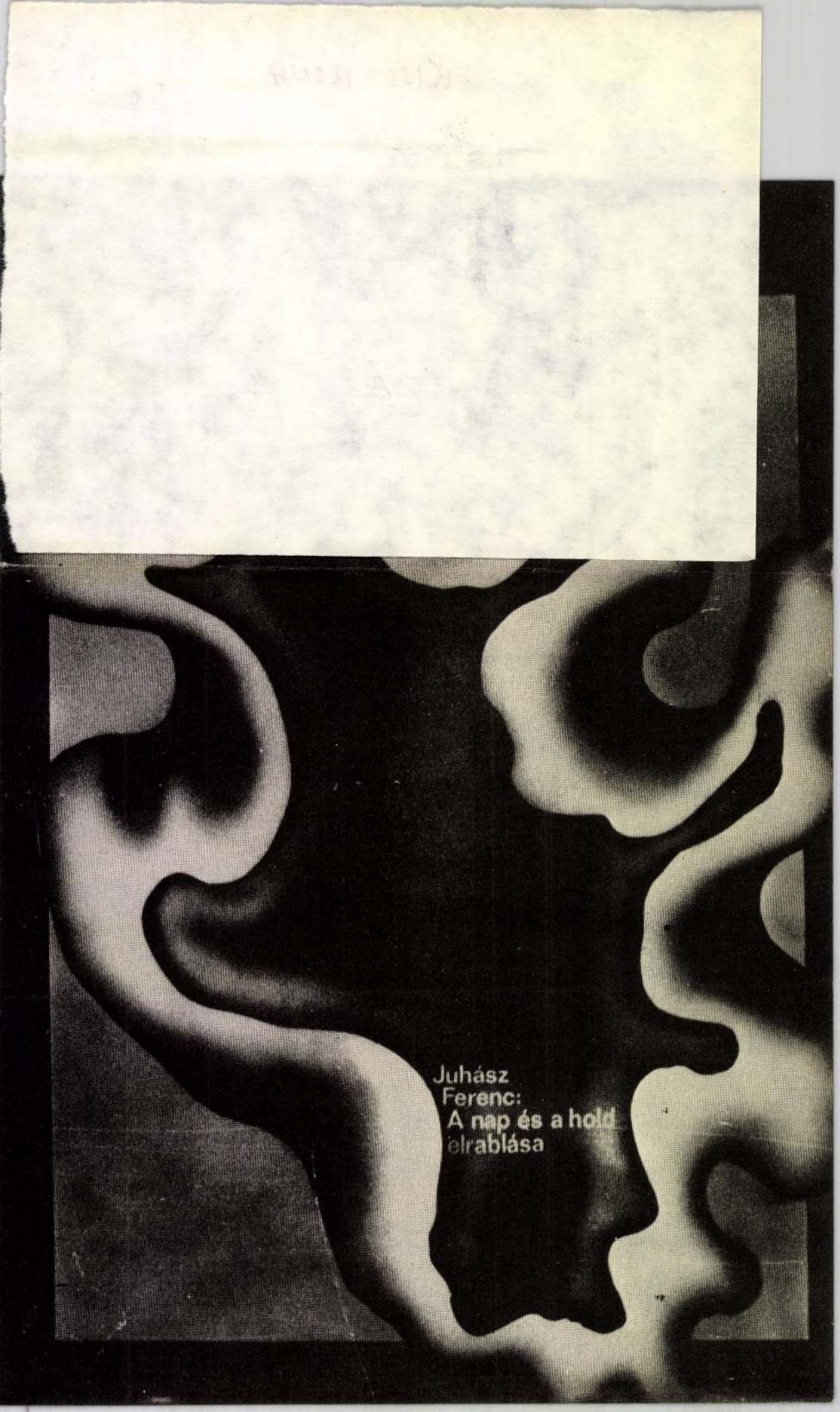
Juhász
Ferenc:
A nap és a hold
elrablása

KISS ILONA

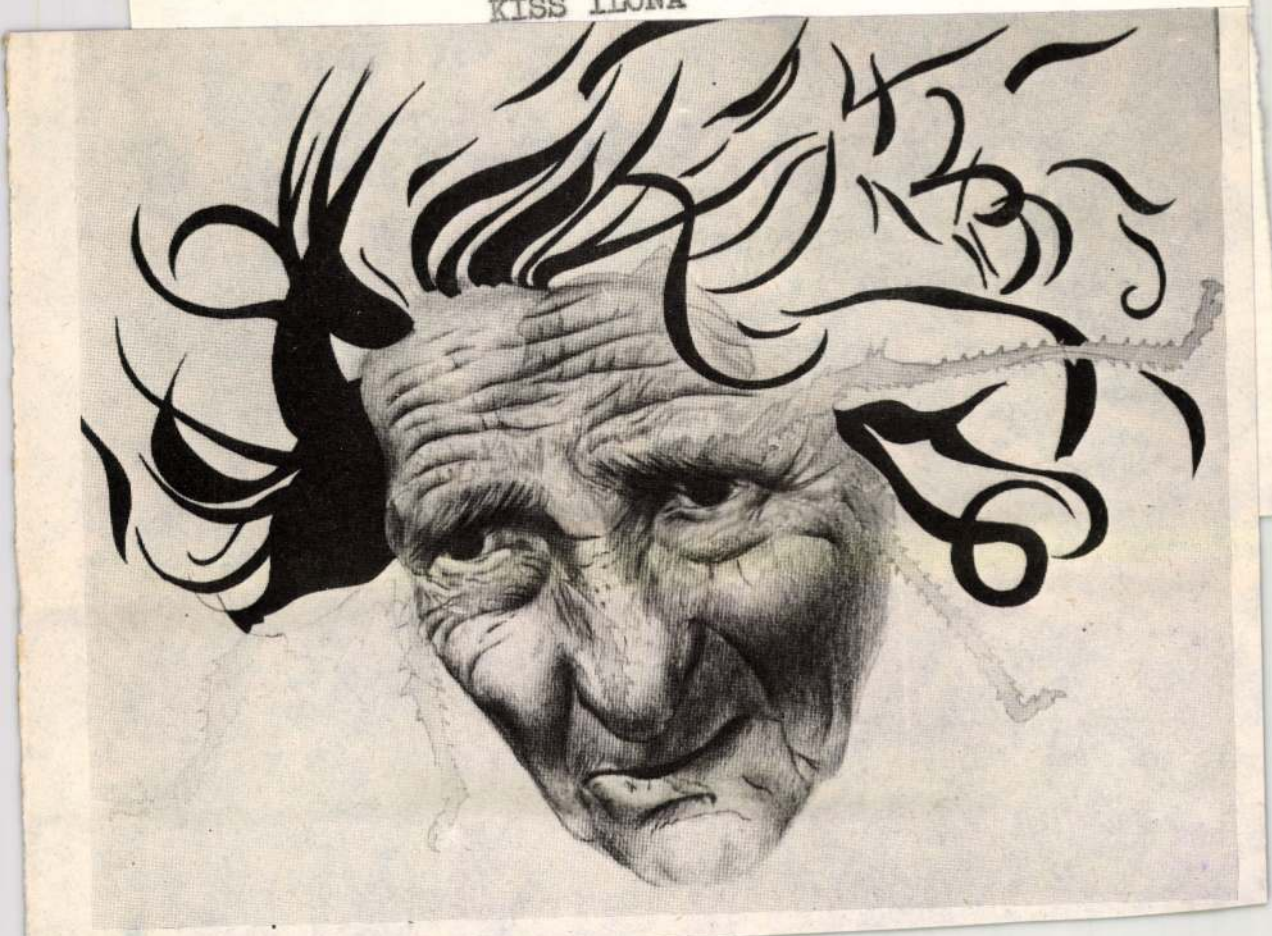

KISS ILONA

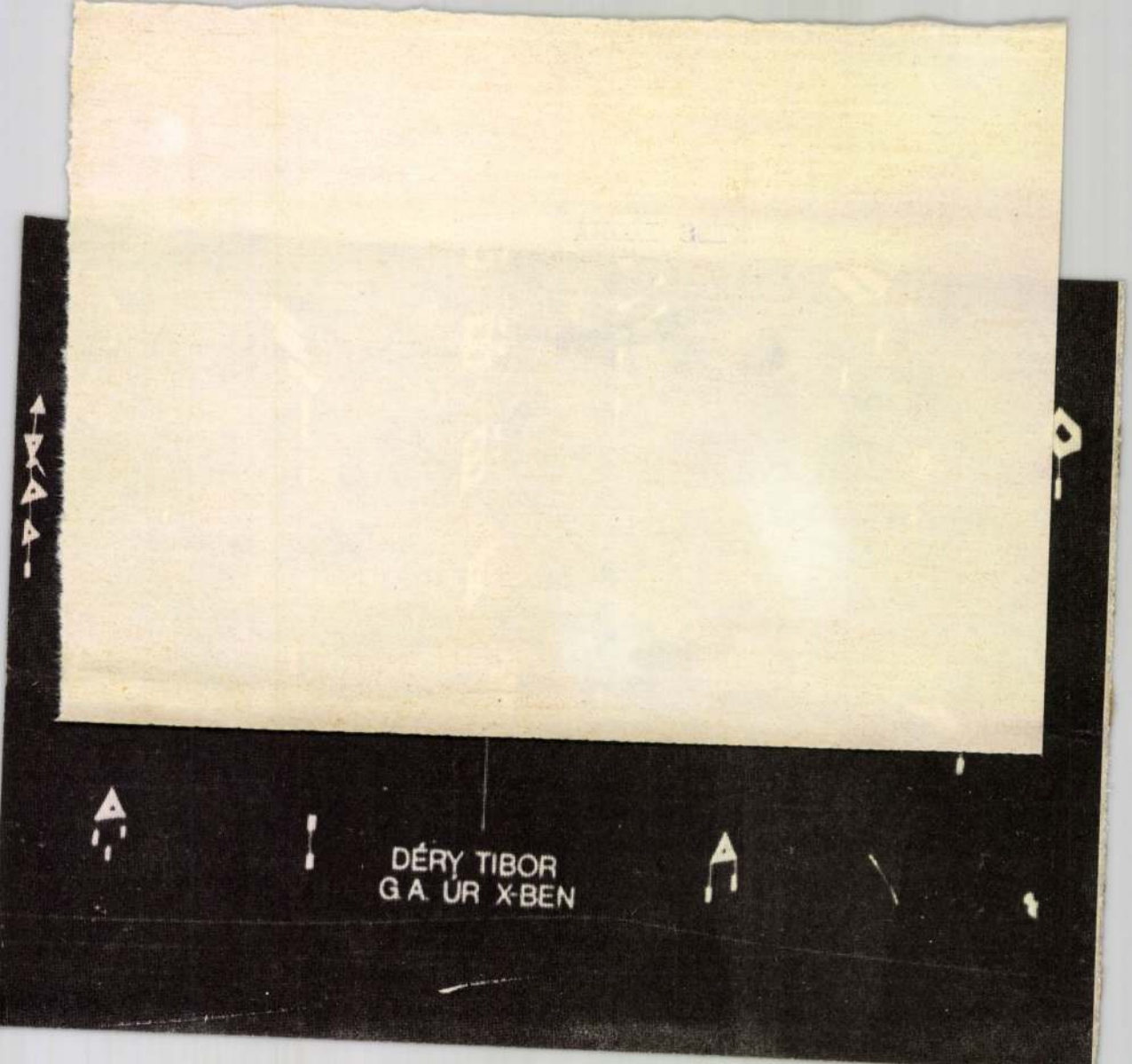
DÉRY TIBOR
G.A. ÚR X-BEN

1021

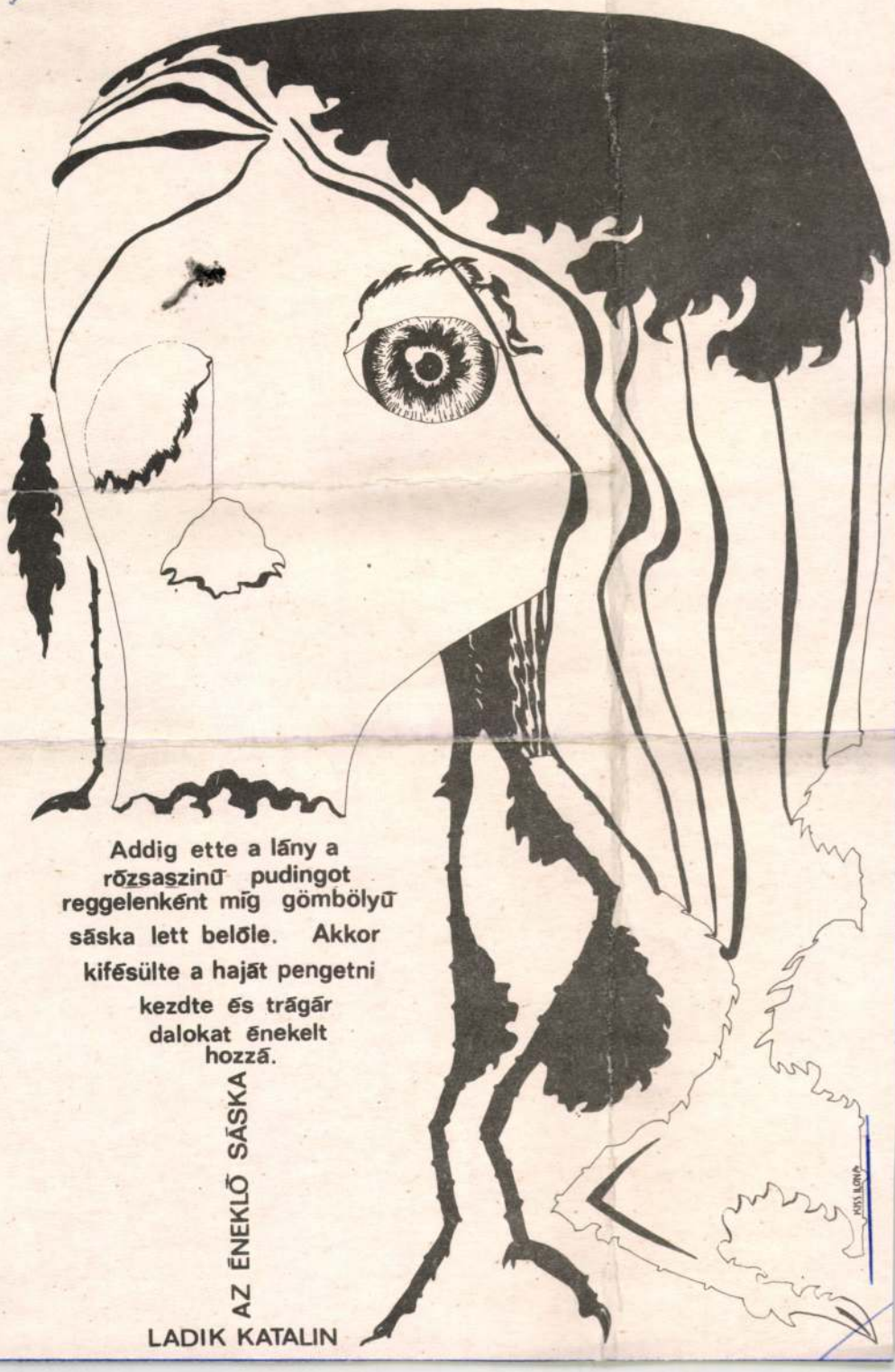

Addig ette a lány a rózsaszínű pudingot reggelenként míg gömbölyű sáska lett belőle. Akkor kifésülte a haját pengetni kezdte és trágár dalokat énekelt hozzá.

AZ ÉNEKLŐ SÁSKA

LADIK KATALIN

Ára: 10,— Ft

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1980 10
ÉLETÜNK
Kiss Ilona,
Grafikus

KISS I. MÁRIA

1021

Ifjú művészek kiállítása Esztergomban

Az esztergomi Petőfi Művelődési Központ Universum Klubja őszi képzőművészeti tárlatsorozatának első kiállítását nyitották meg a napokban az ifjúsági klub kiállítótermében. A képeket Kiss I. Mária, Vadász Anna, Kovács Erzsébet budapesti, Csáky Lajos hódmezővásárhelyi és Kollár György esztergomi ifjú művészek munkáiból válogatták. A kiállító tagok középiskolások, egy részük rajztagozatú gimnáziumokban, a többiek más középfokú intézményben végzik tanulmányaikat. Képeiket a bátor útkeresés, a fiatalos lendület jellemzi. Már régebbről ismerik egymást, a mártélyi művésztelepen kötöttek barátságot, s így a kiállítás egyben baráti találkozót is jelent. Találkozásukkor elhatározták, hogy ezután még inkább törekednek az együttműködésre, hogy egymás fejlődését elősegítsék. Ennek érdekében önképzőkört alakítanak. Az ifjúsági klub ezzel a kiállítássorozattal a fiatal tehetségeknek akar lehetőséget, és segítséget nyújtani a továbbfejlődésükhöz. Nemes, elismerésre méltó kezdeményezés ez.

Pirchala Imre

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 NOV 14

Komárom Megyei Dolgozók
Lapja

mün haladó
val. E tényező
don való eg
alapja az elmú
politikai és ga
désének.

A politikai
realitások fig
a szélsőségek
kitűzött célok
és mértéktartó
szemenő helye
párttagságunk
tagság és a
megfontoltnak

beszélgetések,
ezreit szerveztük meg annak érdekében, hogy a IX. kongresszuson elfogadott határozatokat megértessük. Ebben a munkában jelentős szerepe volt a szóbeli és

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

Kiss Ilona Mária
grafikus

1982. JANUÁR 16., SZOMBAT 1021 PES

Piac

Kiss Ilona Mária rajza

Verőce művésze

Humanizmus agyagban

A Duna partján, festői környezetben, Váctól északra fekszik Verőcemaros. A kisközség hangulatos, mesebeli sárga, rózsaszín és fehér házai között barokk templom emelkedik, amelyhez a dombra hosszú lépcsősor és kálvária vezet.

Verőcemaros neve már 1923 óta összeforrt Gorka Géza nevével. Az akkor már elismert, jónevű művész ugyanis ekkor alapította itt a Keramos Vállalatot, az iparszerű kerámiagyártó RT.-t.

Fazekasok hagyománya

Az emeletes házban, amelyben Gorka Géza kerámikusművész élt és alkotott, halála után, 1975-ben kerámiamúzeumot nyitottak.

A múzeumlátogatást a *népies kerámiák* megtekintésével kezdjük, amelyeket a földszint vitrinjeiben állítottak ki. A virág- és állatmotívumokkal díszített tálak, köcsögök, edények, a népművészet ihletésére születtek. Színben, formában, motí-

A művész sokat fáradozott a kerámia technikai, technológiai problémáinak megoldásán és tökéletesítésén. *A díszítést mindig összehangolta a formával.* Ennek tulajdonítható, hogy mázai és színei átlényegülnek az anyaggal, s figuráinak, edényeinek anyaga a mázzal és a színnel szinte azonosul.

A kerámia széles körű alkalmazási lehetőségeinek egyik szép példája a *kerámia-üvegablak*, melyből a művész néhány különleges szépségűt állított ki. Az egyik tárló őrzi a sokoldalú művész hivatalos elismeréseit. Gorka Géza 1958-ban Brüsszelben a világkiállítás *Grand Prix-jét* kapta, 1955-ben *Munkácsy-* és 1963-ban *Kossuth-díjjal* tüntették ki. 1959-ben *érdemes művész* elismerést kapott.

Keze nyomát őrző tárgyak

A múzeum mellett az *egykori műhelyben* — mely fölött ott magaslik az égetőkemence emeletes kéménye —, megismerkedhet a látogató a

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss Ilona, Mária,
grafikus

NÉPSZABADSÁG

1984 MÁR 31

1021

KISS ILONA MÁRIA RAJZA

szem uraságodat a legjobb szállodába, hogy úgy mondjam, első osztályú kvártély!

A német e szavak hallatára felderült, és kezével a szájára mutatva, azt mondja:

— Akad ott valami ennivaló is magánál, „spejzen"?

— A legjobb „spejzenek" — válaszolom. — Adja Isten, német uram, nagy élvezetben lesz része, mert az én nőm, vagyis a „frau", kiváló „majszter", a süteményeinek és lekvárjainak híre van... Azt a halat, amit ő főz, még a kájzer is megehetné, vagyis Áhásvéros király...

— Jawohl! — mondja vígan a német, és a szeme csillog, s az arca úgy sugárzik, mint a nap.

„Okos német!" — gondolom, és

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTOFIGYELO
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Vuor Ilona Mária

Arafi Mikis

NÉPSZABADSÁG

1984 APR 7

1021

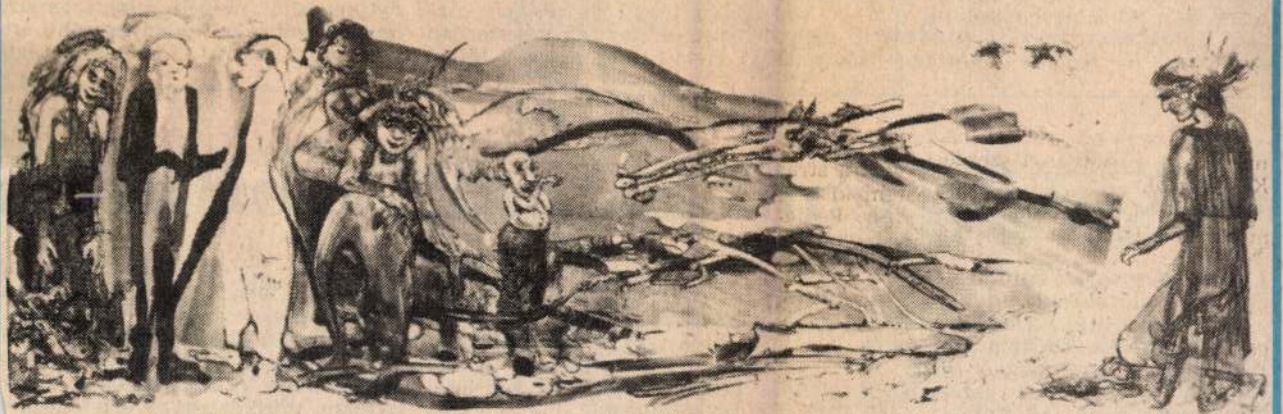

KISS ILONA MARIA RAJZA

mi léptékű változás emberi-művészi következményeit vonultatja föl esztétikummá lényegített formában. A hasonló irányú gondolatok, a rokon élménykörök által ihletett költemények egybegyűjtésével — az új szövegkörnyezet révén — a kötet javarészt már jól ismert alkotásai (például *A tékozló ország, A mindenség szerelme, A virágok hatalma, A*

san új minőségért. A „lépé
ját", az emberiséget már a
felvilágosodás vagy a reform
egy klasszikus költője, írója
Csokonai, Kölcsey, Vörösma
tőfi, Eötvös) is viszonyítási
rének mértékei közé emelte
ő vonzó, feltétlenül progress
ményük történetileg szükség
„csupán" elvont ideál marad

SZÁSZ JÁNOS: Emil Isac erdélyi balladája

— Hová megy, Szász?

— Jó napot, Mester.

Emil Isac ott állt a Fő tér sarkán, az egykori New York kávéház bejárata előtt. Ezüst hajában arany ösvény a tavaszi-nyári napsütésben. Szalonkabátszerű zakójában, sötét, galambszürke pásztákkal halványan csíkozott nadrágjában, csokornyakkendőjével, sétapálcájával — maga a múlhatatlan századelő. Az emléke-

már. „Szegény" helyett „koldus" — tromfoltak egymásra kártyásoknál is hevesebb szenvedéllyel.

— No, ki a győztes? — kérdezte végül Isac Sütőtől, akivel egymás mellett ültünk szemben a két játékosan csatázó öreggel.

— Ady — vágta rá Sütő.

— Jó szűcs vagy te kis Sütő — nevetett Isac. — Ezt jól kisütötted.

Amikor bő harmincöt évvel ezelőtt Emil Isac a műhelyében élénk rakos-

bortjának; az emberiessége termé
szetes volt, hiszen Erdélyben egymá
mellett éltek románok és magyarok
földrajzi és társadalmi helyzetü
szomszédokká tették őket, és vér
mérsékletük rokon vonásai lépten
nyomon kiütköztek az értelmiségie
egész magatartásában és mind
megnyilvánulásában. Ezért aka
Ady a zseniális emberekre jellen
őszinteséggel összebékíteni a mag
rokat a románokkal. "

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 334-748/340-726

Kiss Ilona, grafikus-
művész

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 AUG 2 3

1021

Kiss Ilona: Hajsza

inak türelmetlenség
nem jön az a
bogárnak van itt
ga jellemét vallja
védekezne valami-
gy szovjet kato-
y magyar muraközi-
között nemzetközi
egy pillanatra a
gondolunk, megin-
várakozás után ví-
t álmodtam,
Sz. I. falumbelivel,
todafé, de még szol-
örös bort, nekem
az őrszoba
eltem emlékművemet,

GODA GÁBOR

ÁLLA

Hatvankilenc évnél is régebben nézelődöm szerteszét a világban. Hogyan is mondta Goethe? Valahogy így: az ember fanyalgó vendég ezen a sivár bolygón.

Azért sok minden van, amit még szeretek. Például szeretném zavartalanul szeretni tudni Dömöst, a Duna-kanyarnak ezt az igéző szép-

kus, olyan kortalan — olyan re-
lis.

Hűs levegő, jó vízszag, tágu
tüdő. A zordság és az előke
szépség keveréke. Talán még
osztrák wachaui Duna-szaka
nagy szépsége sem közelíti e t
varázsát. Szinte látom még a D
mös fölötti hegyek közeli tete
az Árpád-korabeli fejedelmek

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss Ilona Mária

NÉPSZABADSÁG

1984 FEB 11

Grafika

1021

ne mutass hát oly pinceajtót,
ami mögött nincsenek hordók!

KISS ILONA MA

RIA RAJZA

ezt a fi-
, miféle
Az em-
körülöt-
i volna
nat a le-
a költők
l... Le-
kat. Ha
t az én

i értékű
pok szép
i ételek-
kolbász.
ldául. A
krumpli
ülönösen.
ésű zsír-
kenyeret.
. Mikor
mi Piros
ja van a

szerepét
küldi az
Egyszer-
ók, holt-
okat az
sikere-
kell be-

érdeztem.

zoktál...

elletlenül
Jó ideje
elyet eb-
em tarto-
ó vonalá-
néha...
genkedik
valamely
l. Néme-
ható egy

nyot rendelt a szüleitől. Mert, ugye, mit követeljen egy tízéves kislány? Hi-Fi tornyot. Mit kapjon az a tízéves kislány? Hi-Fi tornyot. A folytatás nyilvánvaló: az emberek őrjöngtek a kibírhatatlan lárma miatt. Valaki egyenesen azt állította, hogy rosszabb a háború hangkulisszáinál, azok nem olyan intenzívek, néha elülnek... Az első számú kárvallott az ismerősöm volt. Átment hát a szomszédba, csöngetett. Termetes asszonyság nyitott ajtót. Az ő kislánya igenis szereti hangosan élvezni a jazzot, így mondta, jazzot, ő meg a férje éppen eleget szenvedtek a múltban és az ötvenes években, ne merjen senki beleavatkozni a kislánya örömébe, és menjen mindenki a fenébe, az ő lakásában az lesz, amit ő akar, és nem az, amit más akar. A kislány az anyja kötényében mögül lesett, gonosz vigyor a formás kis pofikáján... Más lakók is próbálkoztak, szépen, gorombán, a tanács négyszáz forintos bírságolással — semmi. Az asszonyság a gangról ordította bele a lakók tudatába, hogy őket az a négyszáz forint nem vágja földhöz, és mehet mindenki, ahová akar... Ám a sors!

Az én ismerősöm szerepelt a televízióban. Magához hasonló, nagy tudású emberekkel együtt. Másnap az asszonyság találkozott vele a lépcsőházban. Ő nem tudta, mekkora nagy ember a kedves szomszéd. Hogy olyan nagy, nagy ember. Benne volt a tévében. Nahát!

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss Ilona Mária

NÉPSZABADSÁG

1984 FEB 25

grafikus

KISS ILONA MÁRIA RAJZA

A lány mondott még néhány bá-
orító és egy kissé dicsekvő szót, de
Zvjagincev, bárhogy igyekezett is,
már nem hallotta tisztán ezeket a
zavakat. Zvjagincev ismét ájulatba
uhant.

Sok-sok órával később, a Don bal
partján, az egészségügyi zászlóalj-
ál tért magához. Hordágyon feküdt,
s az első, amit érzett — gyógyszer-
ek, szesz csípős szaga volt, aztán
negpillantotta a tágas sátor alacsony
öld kupoláját meg néhány fehér kö-
enyes embert, akik puha léptekkel
öttek-mentek a ponyvával leterített
öldpadlón.

„Háromszor is elvesztettem az esz-
méletemet, és mégis élek... Tehát
letben is maradok, tehát ráérünk
még meghalni" — gondolta egyre nö-
vekvő reménnyel Zvjagincev.

Valahogy nehéz volt lélegzenie, és
gy kissé félve, lassan szájához emel-
e a piszoktól fekete kezét, s belekö-
ött. Fehér volt a nyála. Egyetlen-
gy rózsaszínű buborék sem látszott
tenyerén. Zvjagincev felvidult,
végképp meggyőződött arról, hogy
most már szerencsésen megúszta. „A
üdőm ép, minden jel arra vall, ha
edig a hátamon keresztül valami
epeszdarab került a májamba — azt
sipesszel majd kihúzzák a doktorok.
Hisz bizonyára akad itt bőven min-
lenféle sáncszerszám. Az a legfonto-
abb — mi van a lábammal? Érte-e
aj a csontomat vagy sem? Tudok-e
majd járni, vagy nyomorék leszek?"
– gondolta, és még mindig figyelme-
en, firtatóan nézegette a nyálát ha-
almas, kérgesre cserzett tenyerén.

Mellette két egészségügyi
egy sebesült vöröskato-
nát vetkőztetett. Az egyik
a karjánál fogva támo-
gatta a sebesültet, a má-

fonal könnyű, vidám recsegését. El-
szorult a szíve, elakadt a lélegzete,
amikor hanyagul a falhoz dobott
csizmájának sarka puhán megkop-
pant. Ekkor nem tudta tovább türtőz-
tetni magát.

— Te kopasz kutya! — mondta
dühtől remegő hangon. — Te ronda
csupasz ördög! Mit művelsz, te in-
gyenélő?!

— Csak hallgass, halgass, már kész
is van. Különben is neked árt a kár-
omkodás. Inkább hadd segítsek ol-
dalra feküdni — mondta békítően az
egészségügyi.

— Eredj a segítségeddel oda, ahon-
nét a világra jöttél, meg még annál
is beljebb! — mondta a felháborodás-
tól és a tehetetlen dühtől fuldo-
kolva Zvjagincev. — Te kártevő, te
vedlett teve, te pápaszemes kígyó!
Mit műveltél ezzel a kincstári csiz-
mával, te ebszülte dög? És ha ősszel
majd megint hordanom kell, akkor
mit kezdek én ezekkel a széthasított
csizmaszárakkal? Fakadjak sírva?!
Hát nem érted, hogy hiába varrod
vissza, csak beázik a varrás mentén.
Te koszos, kopasz dög! Tudod, mi
vagy te? A nép ellensége — az vagy!

Az egészségügyi szótlanul és na-
gyon óvatosan lecsavarta Zvjagin-
cev lábáról az izzadságtól nedves,
véráztatta, meleg, párolgó kapcát;
amikor a másikat is levette, kiegye-
nesítette görnyedt hátát és anélkül,
hogy mosolyát rőt bajusza alá rej-
tette volna, rekedtes, vidám őrmes-
teri basszus hangján azt kérdezte:

— No, befejezted a káromkodást,
te dalia?

Zvjagincev elgyengült a harag fel-
lobbanásától. Szótlanul feküdt, érez-

Kiss Ilona Mária

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTŐFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Arafi Mi u.

1984 MÁR 7

NÉPSZABADSÁG

1021

KISS ILONA MÁRIA RAJZA

egyaránt — megfogytak ezek a hősök. Nem bántja ez Szirtes Ádámot?

— Nem arról van szó, hogy bánt-e vagy sem, mert bár a kitüntetéseimet, elismeréseimet — köztük az Érdemes és Kiváló Művész címet — munkásalakításaimért kaptam, ez nem az én személyes ügyem. A kérdés bonyolultabb annál, mintsem néhány odavetett mondattal válaszolni lehetne rá. Csak a jelenséget nevezem meg, azt ugyanis, hogy filmjeink és színházaink mind kevésbé figyelnek a dolgozó emberek valós problémáira. Kevés a munkáshős? Ebben közrejátszhat a sematizmustól való félelem, de közben egy ellensematizmus alakult ki, ami együtt jár a problémalátás és láttatás beszűkülésével.

Személyesre terelve a szót: nekem hiányoznak azok a hősök, azok a problémák, akik és amelyek válaszolhatnának korunk és sorsunk nagy kérdéseire. Amelyek építenék az ember legszebb tulajdonságait, tehát — az előbbi metaforát idézve — felöltöztetnék az embereket kívül és belül. Nem akarok senkit megbántani, de számomra nem a *Macskák*

aki maga mondja el balsorsát Buenos Aires szegénynegyedeinek tolvajnyelvén, így a többi halandóval együtt mindannyian kinn rekedtünk volna az elbeszélésből, ha a sok pajkos tangószövegből meg nem sejtjük a szavak lényegét. Ennek ellenére Cortázar maga választotta ki ezt a novellát, hogy dobogóra állva a tágas, kivilágított téren felolvassa a sokaságnak, amelyben mindenféle ember akadt, felszentelt költő, munka nélküli kőműves és forradalmi vezérek csakúgy, mint ellenfeleik. A tapasztalat ismét káprázatos volt. Habár szigorúan véve még azoknak sem volt könnyű követniük az elbeszélés tartalmát, akik jól ismerték a tolvajnyelvet, mégis szinte saját bőrünkön éreztük, és nekünk fájtak az ütések, amelyeket Puhány Nápoles kapott a szorítóban, és sírni lett volna kedvünk ábrándozásán és nyomorán, mert Cortázar olyan bensőséges kapcsolatot tudott teremteni hallgatóságával, hogy senki sem

hogy kilete után érdeklődjek, mert félt a hűvös haragtól, mellyel hasonló megszólításra ő maga is válaszolt volna. Az a furcsa, hogy ama délutánon az Old Navyban én sem mertem Cortázarhoz közeledni, ugyanettől rettegve. Néztem ahogy ír, gondolkodásnyi szünetet sem tartva, nem is ivott, csak egy fél pohár ásványvizet, amíg kinn az utcán sötétedni kezdett, akkor zsebre dugta töltőtollát, és hóna alatt a füzettel kiment, mint a világ legsoványabb, legnyurgább diákja. Évek múltán

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MTI
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss Ilona Mária

NÉPSZABADSÁG
1984. MÁR 10

1021

KISS ILONA MÁRIA RAJZA

paprikára valót is megkereste vele. Egyszer a keresztkomájánál bepityiáltak, és tévedésből trisót kevert a fűszerezett kolbászhúsba. A balfogásra csak vacsora közben jöttek rá a torozók, mikor kifordult a szájukból a falat. Nem firtatom, ki mekkora szemeket meresztett a körösztapura, annyi azonban bizonyos, hogy az „elsózott" kolbász a kutyának sem kellett. Az eset a családi titoktartás ellenére is kiszivároghatott, mert mesterünk hentestudománya iránt jócskán megcsappant az érdeklődés.

✸

Az ivászatokba belefáradva szóltam Feri bácsinak, engedjen dolgozni, egyébként kilépek a cégtől. Kívánságomat könynyű volt teljesítenie, hiszen a termelés, a belőle származó jövedelem miatt számára is fontosnak bizonyult. A havi nyolcszáz forint öszszöndíj akkoriban még szép summának számított, s engem az önálló cselekvés vágya mellett ténylegesen is érdekeltté tett a munkában. Ha volt mellettem segítség, aki ellátott anyaggal, bármilyen feladatot megoldottam. Önállósodásomnak az

[illegible] őket sem az Operából, sem a kiállítótermekből. Még a hivatalokból sem, de oda is a feleségüket küldték.

✸

— Nijjed mán, pajtikám, a mesterünk megjavul! — mondta kajánul Mihály. A következő pillanatban beszakadt a tető, és a mester nagy puffanással esett a kémény tövén összegyűlt koromhalomba. A fölrebbenő szemcsék lebegő fekete függönynyel takarták el a helyszínt. Előbb jajgatást hallottunk, majd a jaj-forrás körvonalai is kibontakoztak. Feri bácsi Fernandel-arca fájdalmas mosolyba torzult. Lerohantam a portára telefonálni. Mire a mentők megérkeztek, elvesztette az eszméletét. Csak nehezen sikerült leügyesked-

Nefelejtabadság,
1984. május 12.
16. óra

Kiss Ilona Mária,
grafikusművész

KISS ILONA MARIA RAJZA

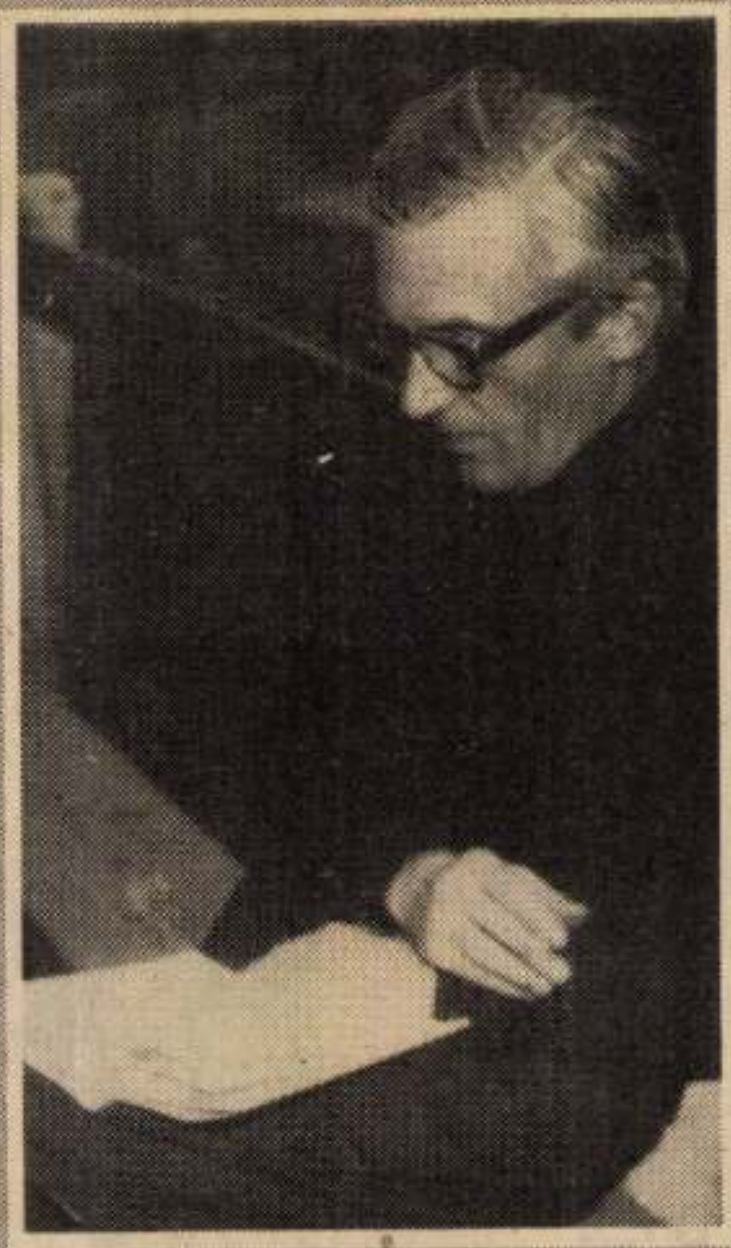

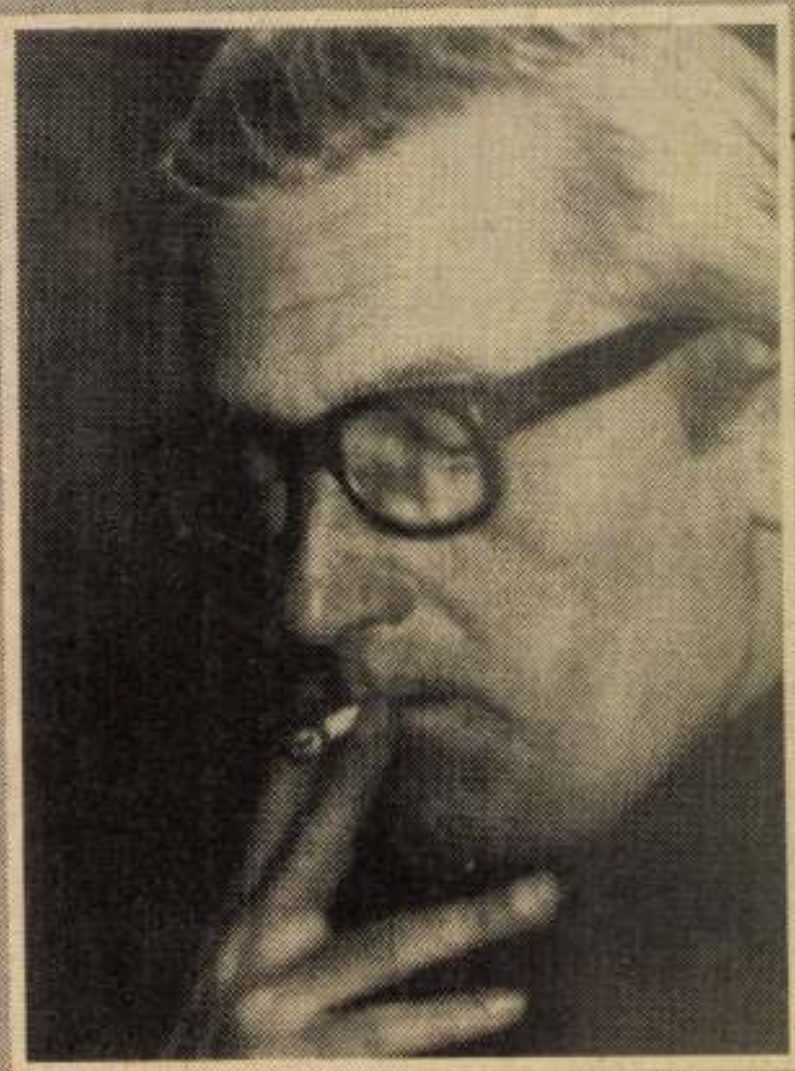

WATTAY ELEMÉR FELVÉTELEI

Kiss Ilona Mária

Hétfő, 1986. február 3. Magyar Nemzet

A Magyar Nemzet Galériája

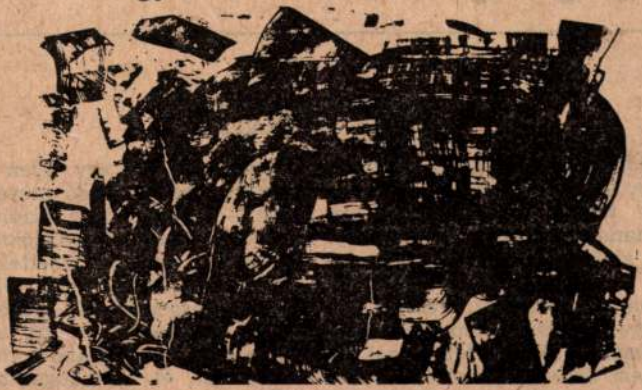

Kiss Ilona Mária rajza

Kiss Ilona
Mária

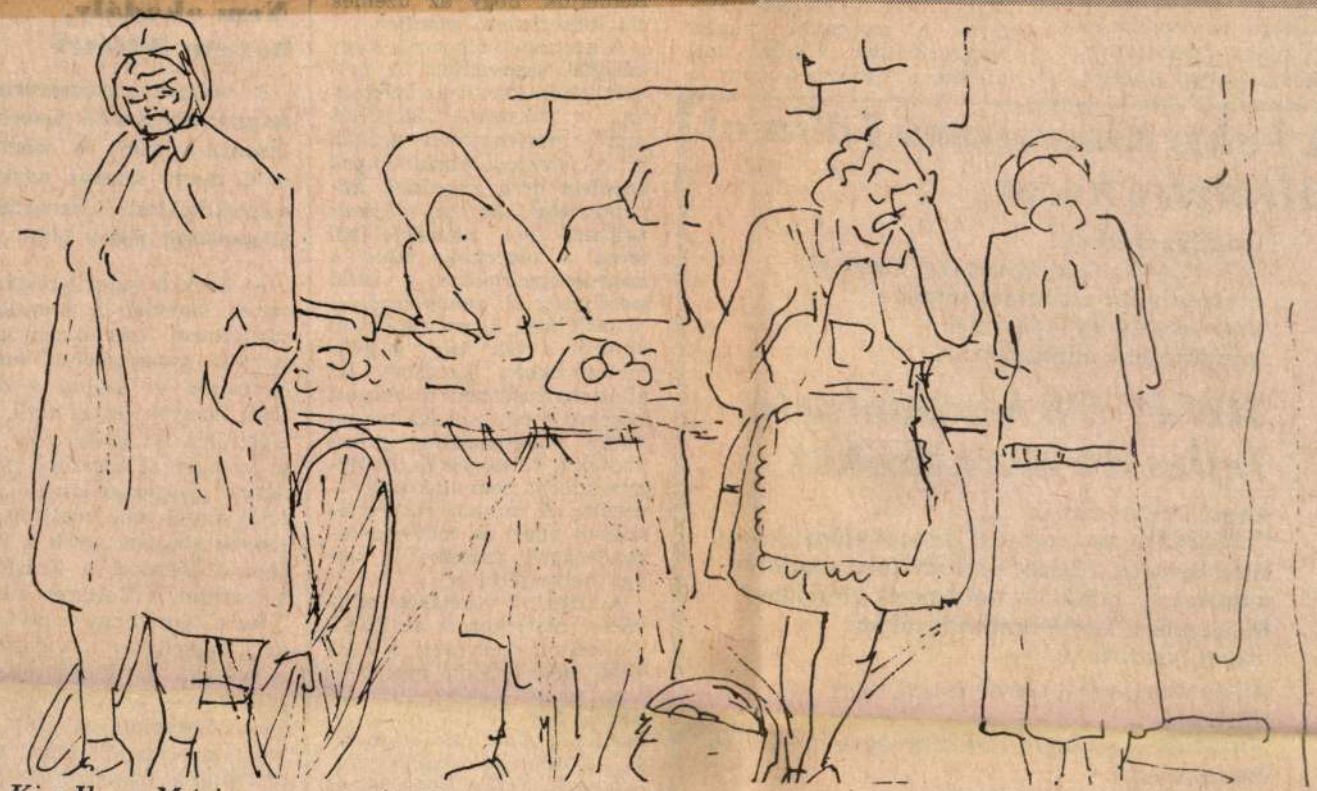

Kiss Ilona Mária

PIACON

Vajnacra
1985. V. 11.

letek is.

— Ezt a tervezetet széles körű vitára bocsátottuk — mondotta Varga György —

demokrácia fejlesztése,
mint a mozgalmi n
korszerűsítése. Többen
hívták a figyelmet, h

A Paksi Atomerőmű Vállal
felvételre keres:

létesítés alatt álló
TPA 11/440 számítógépekkel üzemelő
atomerőművi szimulátorrendszer
üzemeltetési és fejlesztési
feladatainak ellátására:

HW és SW karbantartó
fejlesztő mérnököket

Angol nyelvtudás és
FORTRAN programozási ismeret előnyt jele
Havi bérezés a besorolási rendelet szerint
munkahelyi pótlék és rendszeres prémium.
Megegyezés esetén családosoknak
lakást biztosítunk.

A jelentkezéseket személyesen, vagy
írásban –
– részletes, szakmai tevékenységre is kiterjedő
önéletrajzzal –
az üzemgazdasági főosztály
terv- és munkaügyi osztályára kérjük.

Cím: 7031 Paks. Pf. 71

által meghirdetett programhoz, mely szerint 1985 az *Erdők Éve*. A KV az erdőgazdaság előtt álló termelési, műszaki és közjóléti feladatokat sorakoztatta fel és hívta cselekvő együttműködésre valamennyi érintett tagját.

L. V.

nagyságát és korszerűségét tekintve — az időnként jogosan bosszantó zavarok ellenére is — kielégítőnek mondható, *egyértelműen a magyar gyógyszeripar folyamatosan bővülő külkapcsolataira vezethető vissza.* Te-

Kiss Ilona, grafikusművész

Szegő György: Exodus. Studió 88 kiállítás az Ernst Múzeumban.

Kiss Ilona asztrálmitikus lapján „Szidónia vesszelei"-t foghatjuk, amelyeket az égő világegyetemből küld. (említve).

Művészet, 1989., 4., 39-old.

BABONÁS IDŐK

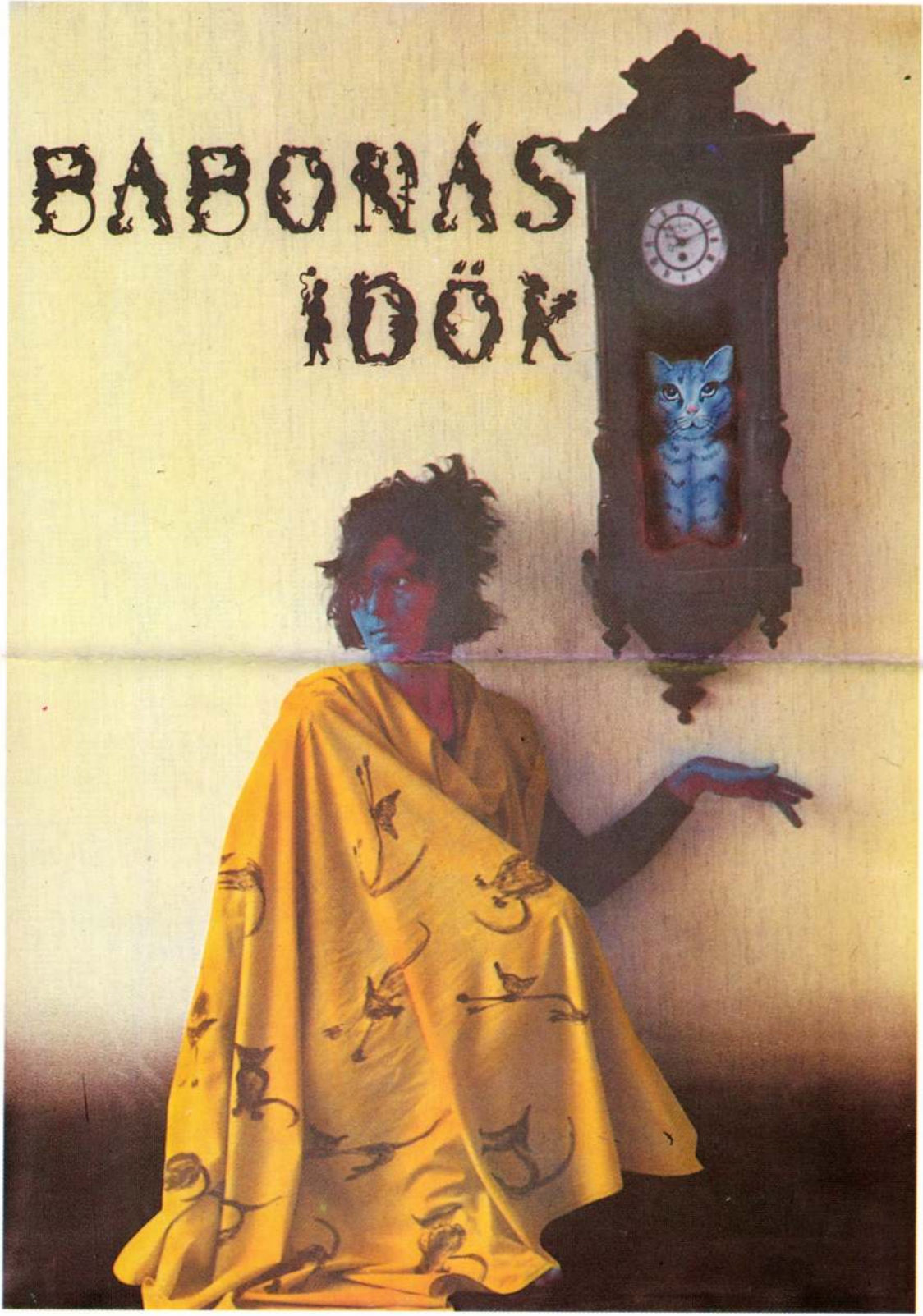

MOZGÓ VILÁG
Kiss Ilona: Babonás idők

-ty 86

BABONÁK

Krúdy Gyula Álmoskönyvéből

HALÁSZ

Halászháló, amely hosszan húzódik: szerencse, ha nem húzódik: kellemetlenség. Halászfonál: ravaszságban lesz részed. Halászhálót segíteni vonni: tisztesség. Halat kézben vinni: száraz betegség. Tengeri halat látni: rémület. Halcsont: eléred célodat. Halszálka: veszekedés. Halikra: sok pénz. Halpikkely: rágalom, bepiszkolás.

Öreg halász, aki szólna hozzád: szavát meghallgassad.

Halat sütni: egészség. Hallal hálni: nem rossz.

Kiss Ilona

MOZGÓ VILÁG
Kiss Ilona: Babonák

1986

Kiss Ilona

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 ÁPR 2 5

XXV. ÉVFOLYAM, 17. SZÁM

1021

Kiss Ilona fotógrafikája

régi tábla fölé kell kifüggeszteni."

Kerületünkben a Szakigazgatási Szerv, tehát a jogszabály előírásainak megfelelően járt el, a közérdeket szem előtt tartva.

Javaslom, hogy ilyen cikk megjelenése előtt a hatályos jogszabályokról és azok indokairól győződjenek meg.

Dr. Cséplő Beatrix
Szerv. Oszt. vez.

★

Egy jogszabállyal nehéz vitatkozni. A Szakigazgatási Szervvel is nehéz, ha nem gyanítanánk, hogy emberekből áll, akiknek az érvényes rendelkezés végrehajtásakor is eszébe juthat, hogy történelmi személyiségek neve, „piros átlós áthúzással", sérti a jóízlést. Az átlósan kiiktatott Wesselényi fölé helyezett új tábla éppen egy olyan miniszterünknek állít emléket, aki művelt, művészetbarát ember volt. Meggyőződésünk, hogy Csanády György is sérelmezné, ha bárhol találkoznék egy pirossal kiiktatott Rákóczi, Petőfi, Kossuth vagy akár Lenin névvel s maga kérné meg a Szakigazgatási Szervet, hogy tegyen kivételt, amikor Wesselényi Miklós utcáját r ó l a nevezik el.

Lehet, hogy „széplelkűek" vagyunk ebben a kérdésben, a szabály gépies betartása viszont lélektelen.

(Ám ha egy Tulipán utcát Ibolyára változtatnak bárhol, még a botanika megszállottjai se tiltakozhatnak. A k k o r jogos a jogszabály érvényesítése.)

ÉS

Hol a cilinder?

Az ÉS április 4-i számában *Totem és nyárfa* címmel olvashattuk Kemsei István írását, melyben egy évtizedek óta elharapózott, fájdalmas és szánalmas jelenséget analizál: a szakmai sértődöttséget, érzékenységet, talán gőgöt is.

Milyen ismerős kép: egy író szemügyre veszi egy réteg vagy csoport néhány tagjának jellemző tulajdonságát, mire dühödten felhorkannak azok is, akiknek „nem ingük", de a „kaszthoz" tartoznak. Megindul a hadakozás oda-vissza, látványosan őrölnek a közélet mal- [illegible] átlagember észre

E[illegible] víz[illegible] la, milyen igazságtalanság történt egy fiatal technikussal a Gagarin Hőerőműnél. Szeretne végre arról hallani, hogy valakik kiálltak az igazság mellett, azok pedig, akik a szocialista erkölccsel összeférhetetlenül viselkedtek, elnyerték méltó büntetésüket. Mert — most már szó szerint idézzük levelét „a példa erejével ható pártos és elvszerű igazságtevés nagyobb indíttatást adna az állampolgári aktivitásra, a közérdekű cselekvésre, mint ezer noszogató (szólaljunk meg) újságcikk."

Indulatait megértjük, de **bíróság** sem vagyunk, a felsőbb pártszervek igazságtevéssel megbízott **képviselői** sem. Az újságíró a maga eszközével, szavaival és gondolataival vesz részt a közügyekben, s mellesleg azzal is, hogy olvasóit bátor és tisztességes emberi magatartásra, állampolgári jogainak és kötelességeinek érvényesítésére biztatja.

TÓTH KÁROLYNÉ, KAPOSVÁR. A kitüntetések évadján azon töpreng olvasónk, vajon **miért nem vesznek vissza kitüntetést** olyanoktól, akiket utóbb visszaélések vagy törvénybe ütköző cselekedetek miatt „elcsapnak". Tudomásunk szerint a magas állami kitüntetések esetében ez megtörténik. Azt azonban remélhetőleg Ön is csak tréfának szánta, hogy ha egy József Attila-díjas író a kitüntetést követő évben „valami vacakot ír", a Jászai-díjas színész, aki a díj átvétele után megbukik egy szerepben, töröltessék a „díjasok" listájáról. Ha ezt a tréfás javaslatot továbbgondolja, el kéne jutnia odáig, hogy klasszikusainkat is **babértalanítsuk,** hiszen talán egy sem akad köztük, aki **kizárólag** remekműveket vetett volna papírra.

DR. VAJKAI AURÉL, BALATONALMÁDI. „Csodálatos jóslat — beteljesedett" című írása igen megható, de nem illeszkedik az ÉS stílusához. Javasolnánk, hogy juttassa el valamelyik ifjúsági vagy gyermeklapnak. Nem ártana, ha a fiatalok értesülnének róla: 1799-ben Nagyszentmiklóson csodálatos régészeti leletekre bukkantak, melyek „mintha valami titkos jóslatot" rejtegettek volna magukban: itt, Nagyszentmiklóson születik majd Bartók Béla. A kéziratot visszaküldtük.

BARTALICS IMRÉNÉ, PÉCS. Félreértette Bertha Bulcsu **Húsvét előtt** című, április 19-i számunkban megjelent írását. [illegible] dolgozunk

Kiss Ilona grafikus

● „FEKETE SETTEE" címmel Kiss Ilona grafikusművész kiállítása nyílik meg kedden a Fészek Klubban. A tárlat megtekinthető november 24-éig, szombat és vasárnap kivételével mindennap, délután kettő és nuolc óra között.

Népszabadság, 1989. nov. 13.

Kiss Ilona

Kiss Ilona: Saint-John Perse illusztráció

Élet és Irodalom, Bp. 1980. febr. 16.
XXIV. évf. 7. sz. 3. lap.

bontja, és (főleg nyá[illegible] tölt is. A pohár alj[illegible] többi hab. Tíz perc [illegible] tűnik, akkor újra tö[illegible] már a vendégnek) és lehet inni.

— Na, akkor mit hozzak — kérdi a pincér a töltés után türelmetlenül, szemszöglete idegesen ráng, bár még mindig messzenézően bámul el a vendég feje fölött.

— Én nem is tudom...

— Hozzam az étlapot? — hangzik a fenyegető kérdés.

— Nem, nem kell — tiltakozik emberünk, aki egyébként sem kiemelkedő tagja az Olvasó népért mozgalomnak, az étlap olvasásától pedig egyenesen irtózik (mintha hottentottául volna írva).

— Van rántott szeletem, cigánypecsenyém...

— Milyen az a rántott szelet?

— Kirántott hús — mondja mérhetetlen undorral a pincér, és a pokolba kíván minden fajankót, aki az ő vendéglőjébe meri tenni a lábát.

A fajankó sietve kapkodja be a „rántott szeletet", amely több helyen is felsérti a szájpadlását, bűntudatosan issza meg sörét, hosszan guberálja a kettő forint hetven fillérnyi borravalót, kiiszkol, kabátját már az utcán gombolja be, aztán irány a legközelebbi talponálló, ahol gyorsan lekap három korsó sört, s a harmadik után már meséli, hogy járt. A következő esztendőkben pedig minden vásárnapi rántott húshoz megvan a téma: — Amikor én a vendéglőben... A történet egyre színesebbé, kerekebbé válik, teljesen kifejlődve pedig így fejeződik be: — Nem azt mondom, még egy olyan igazán fényes helyen, amiről úgy hallani lehet, nem voltam, nem is akarok menni, de nem hinném, hogy főznek úgy, mint az én anyukám. (Előfordulhat, hogy igaza is van.)

A kettes típus rövidebben leírható:

szorosan összefügg azzal, a vendég kiszolgáltatottságának megszüntetését. Fehér Klára szerint azonban Váncsa a vendéglátóipartól azt követeli, „hogy minden vendéggel külön-külön lelkiéletet éljen". Én viszont azt olvasom ki Váncsa írásából, hogy akkor érezné jól magát a vendéglőben, ha nem kellene ott lelkiéletet élnie. Ha az állva fogyasztott tizenegy hatvanas fasírt gusztusos lenne, meleg; esetleg fűszereket, ketchupot, mustárt kapna melléje, s amíg egy szelet kenyér kíséretében megenné, nem kéne semmi másra gondolnia, vagy ha igen, nem arra, amire most: miért hideg, miért büdös, vajon hány napos, miből készült ez a fasírt.

Amikor Fehér Klára Váncsa szemére hányja — jóllehet kifogástalan tapintattal —, hogy a vendéglőben lelkiéletet akar élni, lényegében véve azt hányja a szemére, hogy egy olyan elitfogyasztást sír vissza, amelynek ellenpólusa a tömegfogyasztásban a cibereleves és a sülttök volt. Amellett, hogy Váncsa nem ezt teszi, opponensének másban sincs igaza. Részben azért, mert a fogyasztási kultúra története világosan mutatja, hogy a tegnapi elitfogyasztás ma tömegfogyasztás. Sőt, a tegnapi elitfogyasztás ma nevetségesen alacsony szintű dolognak számít. Régi és triviális példa: egy középkori várúr álmában sem tudta elképzelni egy mai lakótelepi lakás komfortját. Továbbá azért sincs igaza Fehér Klárának, mert amit ő elitfogyasztásnak tart, nem biztos, hogy az volt teljesen.

Mint ismeretes, az első világháború előtti Magyarország Európa egyik leggyorsabban iparosodó or-

Nem akarok Fehér Klárával, az íróval, műfaji kérdésekről vitatkozni. Nálam nyilván jobban tudja, hogy a Váncsa által választott műfajban és terjedelemben nem lehet egy problémáról egyrészt-másrészt módon írni. Ha azt akarom megírni, hogy a vendéglátóipar égbeszökő árai mögött nincsen fedezet — ráadásul egy vendéglátás-kultúra-történeti könyv kapcsán —, akkor nem értekezhetek arról, hogy a negyven évvel ezelőtt rosszul táplált tömegek mára túltápláltakká lettek. Ha azt akarom megírni, hogy tisztességes ebédet méltányos áron már csak otthon ehetek, nem bocsátkozhatok fejtegetésekbe az utóbbi másfél évtizedben produkált vendéglátóipari fejlődésről (mert hogy ilyen is van, méghozzá nem is kicsi, az tagadhatatlan).

Mindezt nem azért írom, mert Váncsát akarom védeni (életemben sem láttam), vagy az írását (az nem is szorul védelemre, mert műfajában nehezen felülmúlható, kerek kis munka). Akkor miért? Mert nem szeretném, ha legközelebb egy vendéglőben, miután kifogásoltam, hogy a sörösüveg csupa sár, azzal utasítanának el, hogy nem élnek velem lelki életet: amidő.. pedig azt teszem szóvá, hogy a kétujjnyi gulyáslevesen három ujjnyi zsír van, arcomba vágnák, hogy bezzeg volt idő, amikor örömmel megettem volna. S mindezt Fehér Klára cikkére hivatkozva. Továbbá pedig azért, mert Váncsával és Fehér Klárával egyetértésben azt szeretném, ha minél előbb elavulna a „Magyar ember vendéglőben" című példázat.

Reviczki László

Kiss Ilona

Lósd Koncz Andrásnál
(Graz és Döbling. A Stúdió az Ernst
Múzeumban. P. Szűcs J.)

Népszabadság, 1988. dec. 17.

KISS Ilona

ÉS 1992. június 26.

MAJTÉNYI LÁSZLÓ:

A tökéletes bűntény

Az emberek — ki tudja miért — azokat a kérdéseket kedvelik leginkább, melyekre soha nem kaphatnak választ.

Mennyire szellemi természetű a világ? Vagy:

Létezik-e a tökéletes bűntény?

A majdnem tökéletes bűntényt Budapesten követték el. A Köberl-gyilkosságról van szó, melyet az osztrák gyilkos urak — Frodl és Pesti — Bécsben terveztek és Pesten hajtottak végre.

Eljő az ideje mindennek, még az európázás ideje is eljő.

Maguk a gyilkos urak — mindketten afféle pervertált értelmiségiek, talán még a *Világ-ausztria* eszméjéről is hallottak — európáztak itt Pesten egy nagyot.

Kis hibával követték el ugyanis a majdnem tökéletes bűntényt.

A helyszín egy békebeli pesti bérház, melynek vastag és hűvös falai tökéletesen szigetelik a zajokat. A gyilkos urak mindenesetre a tett előtti napon végigjárták a szomszédokat, és mosolyogva elnézést kértek: zajosak lesznek; nem, nem gyilkosságról van szó, csupán átalakításokat végeznek a lakásban. Aztán a szépséges Biza Novakov, Köberl szerelme, a budapesti lakásra csalta az áldozatot, ott elaltatták, majd lelőtték a szerencsétlen filmrendezőt.

Azután az áldozat gépkocsiját külföldre viszik, telefonálnak és leveleket írnak a nevében, sőt a zseniális Frodl merészen magára ölti az áldozat személyiségét, ezzel pedig Köberl egyetlen rokonát is megtéveszti, majd — ez azért már szemtelenség — Ausztriában bejelentik az áldozat feldarabolásához használt bárd és fűrész ellopását.

A gyilkosok Európából, társadalomismeretből buktak csak meg, amikor a húsz egyenlő darabra vágott holttestet megfelelő csomagolásban az éjszaka leple alatt a csepeli kukákba rejtették.

Csakhogy — ugyebár nem vagyunk Ausztriában — hála a guberálók szorgos rajának, nagyobb rendőri erőfeszítés nélkül, úgyszólván percek alatt elkészülhetett a holttest-puzzle.

A történeti tudományok behatóan foglalkoznak a társadalmak különbözőségével. Miközben elég szkeptikusak az emberi viselkedés előre jelezhetősége dolgában.

Akkor létezhet-e a tökéletes bűntény?

És milyen természetű a világ?

Minden héten
két kulturális oldal
a Vasárnapi Hírekben
Hírek,
kritikák a legújabb
színházi
bemutatókról,
képzőművészeti
kiállításról,
zenéről, filmekről,
könyvekről.
Művészportrék,
írójegyzetek, tárcák.
Minden héten
két oldalon
a Vasárnapi Hírekben.

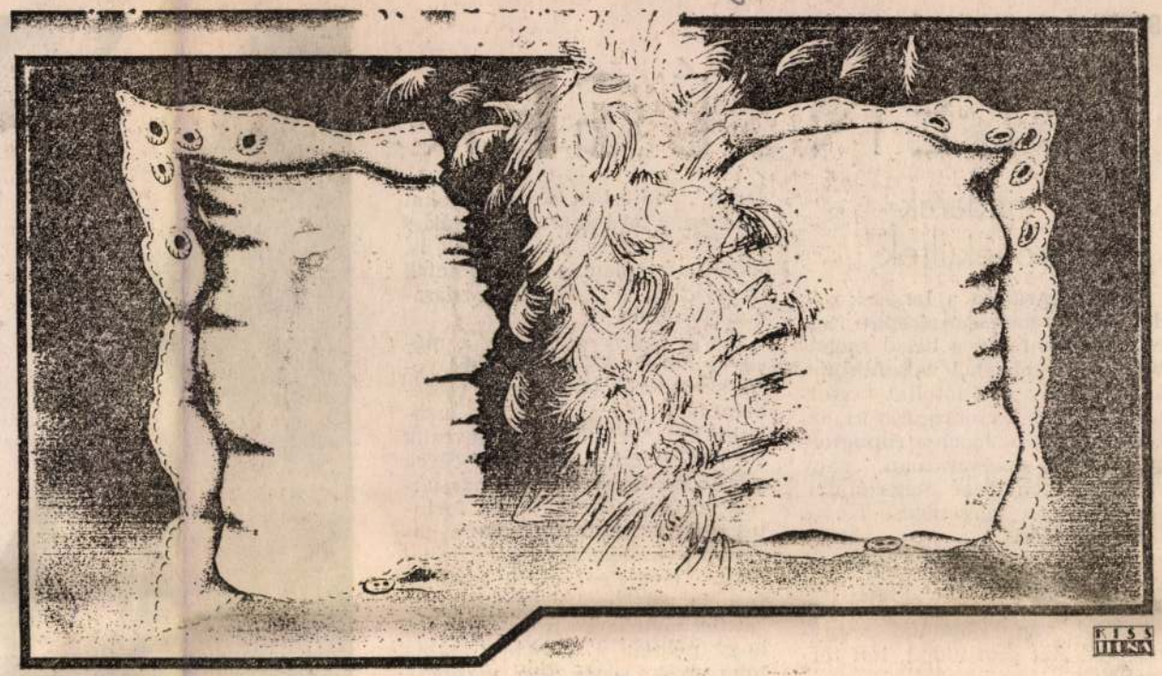

Kiss Ilona: Válás

HALMAI GÁBOR:

Úti beszámoló

Egyre gyakrabban vesz erőt rajtam a magyarországi közéletből való kikapcsolódás vágya. Kikapcsolódni ebből a mi rosszkedvű, ingerült „forradalmunkból". A minap öt nap moszkvai tartózkodás hozott némi felüdülést. No, nem mintha elirigyelném az ottani változatlanságot, de az ő sokkalta nagyobb bajaik kissé elfeledtették velem az itthoni politika idegölő tényeit, melyek kicsinyességük ellenére — vagy tán éppen ezért — képesek húsunkba vágni.

Idehaza aztán a félretett sajtóból rám is zúdult a feledni vélt őrület. Egyik parlamenti pártunk székházát ostrom alá veszi az elnököt kizáró és az elnök elmesélése szerint az ÁVH egykori rettegett vezetője megjelent egy pesti zsinagógában. Valószínűleg a sok őrülmény ment az agyamra midőn dekódolni próbálom e közlést.

Talán az is megzavart receptoraim hibája, hogy nem tudom osztani politikus barátom örömét, aki a hét reményt keltő jelenségeként ecseteli: a minikormány-átalakítás azt jelzi, hogy a kormánykoalíció kádertartalékai kimerültek. Engem ez egy kissé a „minél rosszabb annál jobb" manapság sehova sem vezető felfogására emlékeztet. Mintha a csalódott értelmiség — magamat is beleértve — a mostani miniszterelnöknek a Kádár-

Az elmúlt hónapokat barátom külföldön töltötte. Hetente igyekeztem telefonon tájékoztatni az itthon történtekről. Ahogy haladt előre az idő, úgy éreztem a telefonvonalon keresztül annak a távolságnak a növekedését, ami őt a hazai eseményektől elválasztotta. Ma már újra itthon van, nyakig rosszkedvünkben. Magam is hosszabb külföldi tartózkodás előtt állok. Irigyeim száma rohamosan növekszik. Barátomtól elvárom a rendszeres tájékoztatást, de titkon remélem annak a kis távolságnak mielőbbi kialakulását. De reményem szorongással vegyes: talán visszavonhatatlanul lemaradok valami fontosról, miként az 1989-es évben, melyet külföldön töltöttem. Ha újra hazaérkezem, talán majd megint beszámolok — az idehaza történtekről.

BERTHA BULCSU:

JELENSÉGEK

A madarak elmenekültek

Tudós barátom a tanácskozás déli szünetében sárgarépát rágcsál. Valahonnan a belső zsebéből húzza elő, ahol valamikor a középosztály a töltőtollát tartotta. Alufóliából csomagolja ki, aztán beleharap. Jóízűen ropogtatja, közben magyarázóan, vagy talán mentegetőzve megszólal:

— Nagyon egészséges. Kevés hús, sok zöldség . . .

— Nem biztos, hogy egészséges — mondom, mint nagy magyar gyanakvó. — Lehet, hogy nitráttal vagy ólommal szennyezett. Azt sem tudod, hol termelték.

— Ez dán sárgarépa, hámozva érkezik.

Ha dán, persze az más. A dán sárgarépaviszonyok számomra ismeretlenek. A magyar „zöldségfelhozatalt" viszont borzongva figyelem. Fogalmunk sincs róla, hogy mit veszünk meg, mivel mérgezzük magunkat, amikor kitör rajtunk a tavaszi vitaminéhség.

A nagytétényi mérgezési ügyek évek óta ismertek, mégis alig történik valami. Betegek a gyermekek, a férfiak, még az állatok is, mert a gyárak megmérgezték a termőtalajt. A madarak elköltöztek, a lovak megdöglöttek. A friss zöldséggel, salátával hatalmas ólomadagokat erőltettek le az emberek a torkukon. Mérgezett húsú tyúkot, nyulat esznek, és mérgezett húsú sertésből készítik egész évre a kolbászt és stifoldert. Mi a garancia arra, hogy ebből a térségből nem szállítanak zöldséget a fővárosi piacokra? Semmi. Zöldség érkezhet a csepeli öntödék és az ózdi üzemek tövéből ugyanúgy, mint a tsz-mellék-tarka". Miközben a parasztokat a tehenek levágására biztatják, s ezt fél éve még jutalmazták is, időnként romantikus történetek hangzanak el a farmergazdaságok jövőjéről.

Egyik héten sok a tej, a másikon kevés. A „piac" szabályozó szerepéről elhangzott mesedélutánok tehénvonalon is megbuktak. A gazdálkodók keveslik a tej felvásárlási árát, a tejcégek sokallják. Az eredmény már látszik az üzletekben. A 26 forintos magyar tej mellett, de a nagyobb nyaralóhelyeken már ahelyett, megjelent a 70 forintos francia tej. Erről az újabb „választékbővítésről" már kiderült, hogy például a francia Cambia tejet még senki sem vizsgálta meg. Lehet, hogy jó, de az is lehet, hogy káros anyagokat tartalmaz. Azt sem tudjuk ellenőrizni, hogy a magyar tehén hol, mit zabál össze, a francia tehénszokásokról, az olcsó tej előállításának ottani trükkjeiről pedig fogalmunk sincs. A magyar infláció növelésébe a francia tej már hatékonyan beszállt. Érdekes körülmény, hogy az egyik francia intim betétet és a tejet, egyaránt a Silhuette márkanévvel hirdetik.

Huszonöt évvel ezelőtt elköltöztem Pécsről, de időnként még mindig eszembe jut egy piaci jelenet. Korán reggel orvos ellenőrök mentek végig a piacon, s Geiger—Müller-számlálóval végigpásztáztak a friss zöldség, gyümölcs és minden növényi áru felett. Nagy kofakosár epreket, zöldséget és sok más terményt öntöttek ki a szemétre. Pécsen ez az eljárás logikus volt, mert akadtak jóhiszemű emberek, akik az uránbánya meddőhányójának a közelében láttak neki epret termelni. Olyanok is akadtak, akik a lezárt kutak vizét ti-

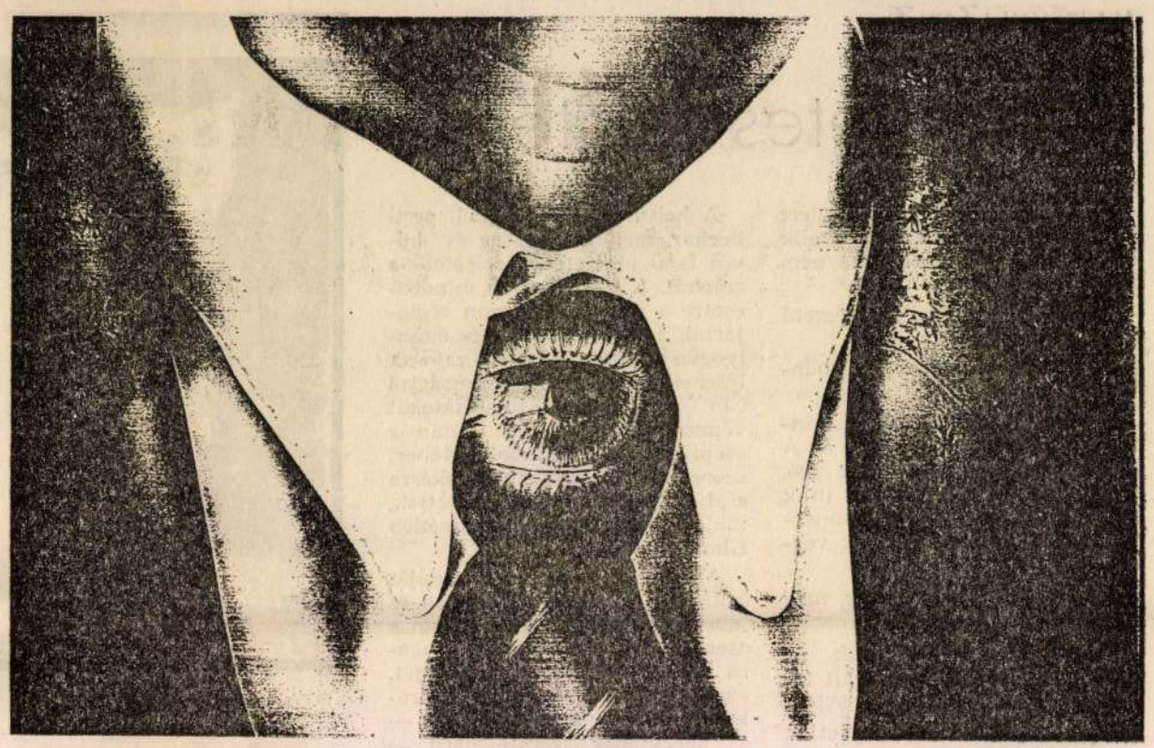

Kiss Ilona: Figyelem

forgatókönyvírás. Így abszurd módon csak három helyen találkoztunk az előszezoni vendégekkel: a liftben, mert nem is a szobáikban, hanem a liftben laktak, az ebédlőben és a parkolóban. Az ebédlőben szerettem őket a legjobban.

A roham, azt hiszem, reggel hétkor kezdődött, és órákon át tartott. Ez a „reggeli evés" programja volt. Aki nyaral, vagy előszezonban pihen, annak programokból áll a napja. A szervezett vendéglátás nagyon vigyáz rá, hogy ne legyen ideje a vendégnek gondolkodni, eltűnődni, körülnézni, ténferegni. A vendég erre fizetett be.

A „reggeli program" az evés. Lezúdulnak a lifteken, lezuhannak és megrohamozzák az étermet, ahol a szálloda főnökei és pincérei már mindent előkérázta nekem, hogyan működik a lift. Mikor mit kell megnyomni, és mikor mit nem. Náluk a gyermekeknek már egészen korán liftkezelési tanfolyamot tartanak, mondta. Így nem fordulhat elő, hogy valaki, amikor felfelé akar menni, nem nyomja meg a lift csukógombját. Azt sem tudtam, hová süllyedjek szégyenemben. Bizony, elfelejtettem megnyomni az egyik gombot. Mivel csak németek álltak az inkriminált liftben, megkértem az urat, hogy magyarázza el még egyszer, mit kell megnyomni és mikor? Mondtam neki, hogy szeretnék tanulni tőle, mivel náluk a kultúrfölény elég jelentős. Nem sajnálta az idejét, és a többi német sem. A reggeli csúcsforgalomban, miközben az utcá-

gát. Zaj, szenny, korom, bűz zúdul az emberek nyakába, s már panaszkodás közben is levegő után kapkodnak.

A déli autópálya, ipari és üzleti meggondolásokból bármennyire is kívánatos, a tervezett útvonal mentén élő emberek tízezrei rettegnek tőle és tiltakoznak. Vége a csendes kisvárosoknak, falvaknak, kertecskéknek. A tájon átzúdúló nemzetközi kamioncsorda szétveri a csendet, nyugalmat, és teleokádja ólommal a mezőket, patakokat. A fővárosban most a körgyűrűk útvonala ellen tiltakozik a lakosság. Ami megépült, nem lehet megnyitni, ami ezután épülne, az ellen egy egész kerület szót emelt.

Valóban megdöbbentő az a körgyűrűterv, amivel a II. kerület zöldövezetét Remetét, Hi-

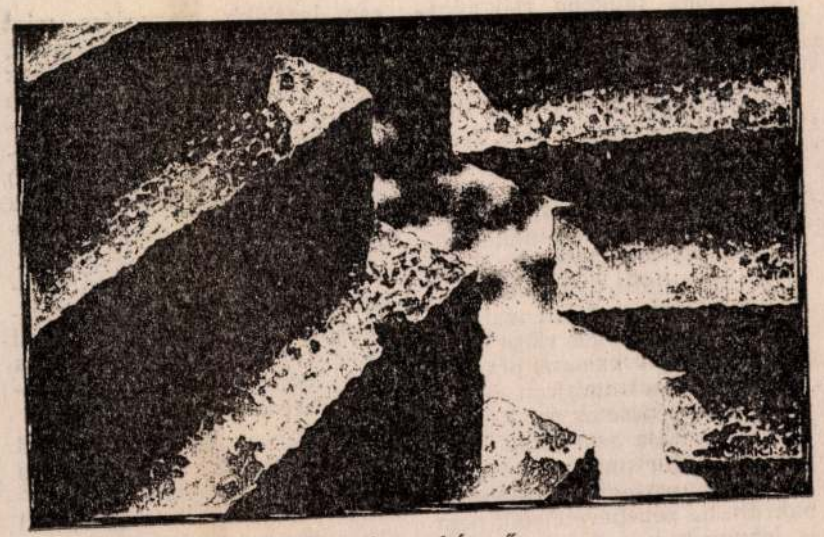

Kiss Ilona : Lépcső

egy valódi, működő rabszolgapiacra.

A Csepel-sziget csúcsán kijelölt kiállítási területen, ahol jelenleg a városrész több évtizednyi ürüléke ülepszik, már nem is kellene csinálni semmit, hiszen, ahogy a költő mondja: „Múltunk mind össze van torlódva". Itt kerülne sor a játékos természetünket hűségesen tükröző „Kőmíves Kelemen várépítési vetélkedő"-re. Aki a helyszínen talált matériából a legmagasabb várat építi, annak arcképét kalocsai pingálóasszonyok barlangrajzon örökítik meg. Az épületek és a terület utóhasznosítása sem jelenthetne gondot: a turisták a cipőjükön az egész országba széthordanák. És ha pénzbevételeink nem is lennének túlzottan magasak, haszonnak az sem semmi.

sem legalább negyedóra, mint tizenöt perc, egy ember pedig, akárhogyan számolom is, csak egy ember, nos, feltéve, de nem megengedve ezt a fatális tévedést, akkor is minden egyes sápinak (kisdedekkel stb. együtt) öt óra hosszat kellett volna sportolnia, hogy kijöjjön a hivatalos eredmény.

Arra már gondolni sem merek, hogy nem tudták, mi húszezer-hatszázhetvenhárom és mi mennyi, vagy hogy át tudtak Sápra csábítani minimum tizenkilencezer-hatszáznegyvennyolc idegent, bejelenteni őket sápi lakosnak, megszámolni őket, amint negyedóráig sportolnak, majd megint kijelenteni őket, miáltal Sáp lélekszáma változatlan marad, de a kétezer-

Kiss Ilona: Szónok

npernel

James McCargar halk, művelt, írástudó férfiu, a Stanford Egyetemen történész tanársegédként kezdte, könyvkritikusként, újságíróként folytatta. Budapesten 1947-ben bizonyos napokon beszállt várbéli lakása előtt a követség egy furgonjába, amiben deszkaládák voltak. Felhajtott a Hármashatár-hegyre, s az ott várakozó emberek bebújtak a ládákba. Hosszú, bonyolult út következett Csehszlovákián vagy a Dunántúlon át, először Ausztria orosz megszállási övezetébe, onnan tovább az amerikai zónába. Szovjet ellenőrzési pontok egész során átmenve. — Ha valahol belenéznek egy ládába, vagy valaki odabenn eltüsszenti magát, őket is elvitték volna... Nem vittek el senkit, McCargarek még azt is tudták, miyen fényjelekkel lehet megtéveszteni az orosz őrségeket: felemelkedtek a sorompók, akárcsak NKVD-akcióhoz nyitnának utat.

Bizarr, de valódi történet a koronatanútól: Megjelent nála — 1947 szeptemberében — Chornoky Viktor, Tildy Zoltán, a névleges államfő veje, bejelentve: Az elnök menekülni akar családjával — segítsenek. McCargar támogatást ígért azzal, hogy a dolog természeténél fogva legfeljebb nyolc személyről lehet szó, a legszűkebb család tagjairól. Chornoky 14 emberhez ragaszkodott — ráadásul mindezt előadta egyszer akkor is, amikor amerikai ismerősénél éppen másik vendég is volt: Robert Low, a Time hírmagazin kelet-európai tudósítója. Low a háború alatt (és után) maga is dolgozott az amerikai hírszerzésnek, ám sem ez, sem McCargar intelme nem akadályozta meg abban, hogy megírja a szenzációs sztorit — így Tildy menekülése végképp lehetetlenné vált.

McCargar Budapest után alkonzul volt Genuában, 1948-ban, a sorsdöntő olasz választások idején. Majd az '50-es években az Albánia felszabadítására irányuló brit—amerikai erőfeszítéseket irányította. Ejtőernyőn ledobott embereit azonban már várták és megölték. McCargar partnerét ugyanis, a brit kémelhárítás [illegible] túl jelentős posztokon dolgozott, a kormány Kulturális Alapjánál, részt vett UNESCO-konferenciákon, tanácsadója volt az AFL—CIO-nak, a Demokrata Párt nemzetközi intézetének. Írt — álnéven — egy, a maga nemében kitűnőnek számító könyvet a hírszerzés világáról, amelynek második részében — mintegy az elmélet gyakorlati illusztrációjaként — magyarországi munkájáról is beszámol. A kötet 1963-ban jelent meg először, idén harmadszor, s az első amerikai kiadás után éppen 30 évvel a tervek szerint megjelenik Budapesten is.

Egykori amerikai külügyi, katonai főtisztviselők általában igen szép nyugdíjakból élnek, nemcsak a tisztes államiból, hanem azokból a járandóságokból, vagyonokból, amelyeket a nyílt, vagy titkos frontokon töltött évek után üzleti vállalkozóként, tanácsadóként, lobbistaként szereztek. Ennek ismeretében némileg megdöbbentő, hogy ez az ember, aki múlhatatlan érdemeket szerzett a legújabbkori magyar történelemben, amerikai mércével mérve rendkívül szerény körülmények között él feleségével egy parányi washingtoni lakásban. A két szoba egyikét elöntik

ÉLET ÉS IRODALOM

IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

XXXVI. ÉVFOLYAM, 26. SZÁM ÁRA: 24 FT 1992. JÚNIUS 26.

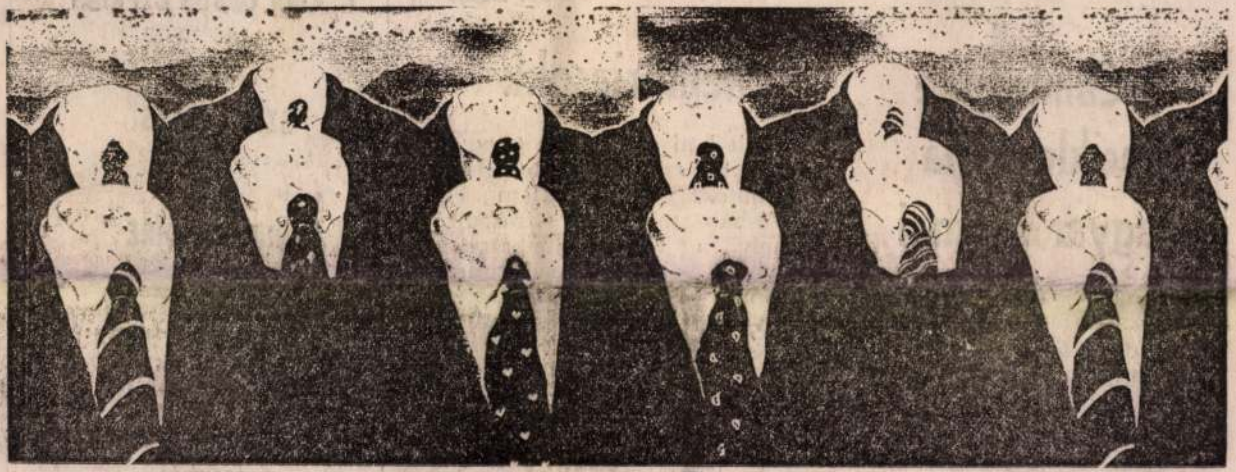

Kiss Ilona rajza (részlet)

Tel.: 168-2002
Fax: 188-9504, Tlx:22-7958

Hirdetéseit 72 órán belül megjelentetjük

ki (ill. nincs nyitva). A költségvetésnek (ha úgy tetszik) több mint a fele kell a bérekre (39 százalék bér + TB-járulék, ami együttesen az 50 százalékon túl van; — különben hasonlóan a többi múzeumokhoz). A százalékelvonás egyetlen hónapra volt érvényes. A múzeumpedagógiai munkát a múzeum nem csökkentette. A költségvetés összege két éve nem nőtt ugyan — de az energiaárak emelkedésére és fenntartási célokra a múzeum pótlásokat kapott. Nem számítjuk ide persze a rekonstrukciós kiadásokat, amelyek az évi teljes kiadások többszörösei.

Mojzer Miklós
főigazgató

A Cambridge Enciklopédia magyar számai

A Magyar Hírlap mellékleteként ez év április 2-tól hétről hétre folytatólagosan megjelenő Cambridge Enciklopédia magyar nyelvű változatának első számáról Bodor Béla e lap április 17-i számában már alapos elemzést adott.

Az ezt követően megjelent tíz szám anyagát áttekintve a legszerepelnek az anyagban első helyen, például Pozsony szlovákul, Brassó magyarul. Holott valamennyit elsőként kellene feltüntetni, és második helyen vagy zárójelben idegen nyelven.

Hibásan szerepel az anyagban Dvořák, Antonín. Így: Dvorák. Születési helye — Nelahozeves — nem Prága, hanem Kralup városa mellett van.

Nagy fogyatékossága az enciklopédiának, hogy a személyek adatai közül csak a születési és halálozási évszámokat tünteti fel. Hiányzik a születés hónapja és napja, valamint a helye. Márpedig ez arra készteti az enciklopédia leendő használóját, hogy más kézikönyvekből szerezze meg ezeket az adatokat.

Sándor László

Memóriasokk

Múlt heti cikkemben *(Hogyan játsszunk színházat Peter Brook látogatása után?)* utaltam egy 1973-ban megjelent írásomra, amely a Királyi Shakespeare Társulat akkori vendégjátéka nyomán született. Említettem, hogy Brook rendezése milyen sokkot okozott a magyar színházi szakmában. Így történt, azzal a lényeges különbséggel, hogy nem a *Lear királyt* (mint írtam), hanem a *Szentivánéji álom* című vígjátékot hozták Budapestre. A Lear királyt, ugyancsak Brook rendezésében, ugyancsak az említett társulat

VÁNCSA ISTVÁN

Főmunkatársak:
BERTHA BULCSU
MEZEI ANDRÁS

Olvasószerkesztő:
DIPPOLD PÁL

Tervezőszerkesztő:
BAGOLY MELINDA

Rovatok és fogadóóráik

Grafika:
SZIKSZAI KÁROLY
szerda 10–12

Könyvkritika:
BATA IMRE
hétfő 10–13

Művészetkritika:
CSAJKA GÁBOR CYPRIÁN
hétfő 10–12

Széppróza:
SZÉKY JÁNOS
szerda 10–12

Vers:
ORAVECZ IMRE
kedd 10–12

Kiadó és szerkesztőség:
Budapest,
Széchenyi utca 1.
1054
Telefon:
153-3122
153-3287
153-3590
111-3221
Fax: 111-1087

KISS Ilona

ALTER-EGO

Magyar Narancs 1992 május 21

FÖLDI CSÚCS

Globális ökológiai problémákra keresik a megoldást június első két hetében Rio de Janeiróban az ENSZ-tagországok kormánydelegációi, szakemberei és a környezetvédő szervezetek képviselői. Több mint harmincezer résztvevőre számítanak Rióban, s kérdés, a sok bába közt nem vész-e el a gyerek: a szükséges környezetvédelmi forradalom. A résztvevő országok kormányai jelentést készítenek országuk környezeti állapotáról és a követendő stratégiáról. A magyar beszámoló is elkészült, a Nemzeti Bizottság jóváhagyta. E beszámolót is alapul vettük, amikor elkészítettük áttekintésünket a magyarországi környezetvédelem helyzetéről. Bármi is legyen a Riói konferencia hozadéka a globális problémákat illetően, a magyarországi tények – melyeket a *Noé Hírlevél* munkatársai állítottak össze – önmagukért beszélnek.

Bár a tervutasításos rendszer sok mindenben igyekezett a Nyugatot utánozni, a környezetvédelem számára ez nem sok lehetőséget jelentett. Magyarországnak a harmadik évezred küszöbén nemcsak gazdasági és társadalmi, hanem súlyos környezeti gondokkal is szembe kell néznie.

A politikai átmenet évei, különösen Magyarországon, hamis illúziókat keltettek a környezet iránt aggódókban is. Erre okot a Bős-Nagymarosi Vízlépcső ellen ökológiai alapon indult tiltakozás szolgáltatott, amely maga köré gyűjtötte szinte a teljes demokratikus ellenzéket. A környezetvédők joggal várták, hogy az első szabadon választott Parlament, a kormány és a társadalom változatlanul szívén viseli majd a környezet ügyét. Ebben is csalódni kellett. A valamikor környezetvédő szlogeneket skandáló tüntetők közül sokan ma már ilyen-olyan pártok színeiben kormánypárti vagy ellenzéki hatalomhoz jutottak, s kiderült, már nem is olyan fontos számukra a környezet ügye. Így történhetett meg, hogy a különböző politikai alkuk eredményeként a kormányban az egyik legszürkébb miniszter a környezetvédelmi, pedig neki hivatalból is zöldnek illene lenni.

Számunkra csak egy kényszerpálya maradt, amelyen persze lehet haladni, csak nagyon nehezen. A kelet-európai térségben az elvesztegetett húzóerő helyett most két dolgot lehet kihasználni. A mindenképpen szükséges gazdasági modernizáció részévé kell tenni a környezetvédelmet, amelyben a nyugati tőke fokozott szerepet vállal. A másik politikai motiváltságú ösztönző: társult tagságunk az Európai Közösséghez már most bizonyos kötelezettséget jelent, de hosszú távon sem tehetünk mást, mint ami a Közösség országaira érvényes. A nyugati világ saját jólfelfogott érdekében is támogatja a környezetvédelmi törekvéseinket. Világbanki hitelek és a PHARE (a 24 fejlett ország által Lengyelországnak és Magyarországnak nyújtott) segélyprogram jelent némi támaszt, bár az igazi segítség egy jól összehangolt környezetvédelmi Marshall-segély lenne. Erre hiába áhítozunk, ám attól joggal lehet tartani, hogy a nyugati környezetvédelmi normáknak már nem megfelelő technológiák és termékek érkeznek az országba, mivel nincs sem törvény, sem intézmény, amely ezeket feltartóztatná.

Információs forradalom helyett szocialista nagyipar

Magyarországon a külföldi hitelekből a korszerűtlen ipari tömeggyártást finanszírozták. Ennek egyetlen pozitív következménye: a munkanélküliség húsz évvel eltolódott, ám közben a szellemi munka leértékelődése miatt a minőség, mint olyan, megszűnt. A szocialista nagyipar anyag és energiapazarló jellegén túl további energiapazarlást jelentett az első olajárrobbanás teljes félreértése. A Nyugaton akkor kezdett energiatakarékosság helyett fokozták a gyenge minőségű hazai energiahordozók kitermelését, bővítették az energiatermelő kapacitásokat. Így maradt életben az elavult üzemek többsége, amelyek zabálják az energiát, szennyezik a környezetet, ráadásul koncentráltan, egymáshoz közel helyezték el. Az így kialakult régiókban embertelen körülmények uralkodnak. Azzal is szembe kell nézni: sok korszerűtlen üzemnél az anyag- és energiatakarékossági programok, az adó- és hitelkedvezmények segítségével a környezetszennyezést utólag szüntették meg, s most ezek a befektetések becsukott üzemekben holt beruházásokká válnak.

A magyar mezőgazdaság, amely az aktív keresők 18 százalékát foglalkoztatja, a hetvenes intenzívebb termelési eljárásokat alkalmazott, növekvő energia-, műtrágya- és növényvédőszer felhasználással. A hetvenes évek közepén műtrágyafelhasználásunk „túlszárnyalta" az Európai Közösség országainak átlagos fogyasztását. Bár voltak halvány kísérletek környezetkímélő módszerek bevezetésére, de eddig egyik kormány sem merte ösztönözni a vegyszermentes gazdálkodási formát a terméseredmények csökkenésétől tartva. Magyarországon sokkal jobbak az ökogazdálkodás feltételei, mint máshol Európában, mégis eddig csupán 16 nagyobb gazdaság folytat vegyszermentes gazdálkodást, főként exportra termelve.

A környezetvédelemhez közel álló infrastruktúra-elemek közül a szennyvíztisztítás és a hulladékkezelés terén van a legtöbb pótolnivaló. Az ivóvízhálózat mindig megelőzte a csatornahálózat kiépítését. A kettő közötti különbség a közműolló, talán most kezd a záródás irányába elmozdulni. A vízügyi minisztériumban most készül a nemzeti csatornázási program. Eszerint 2010-re a 6,0 millió m^3/nap vízműkapacitásból 3,5 millió m^3/nap, mintegy 60 százalék lenne a biológiailag megtisztított szennyvíz. Ma még ott tartunk, hogy országosan 3,35 millió m^3 ivóvízből 2,4 millió m^3 kerül tisztítatlanul a közcsatornákba. Budapesten az országos átlagnál is rosszabb a helyzet. Az 1,0 millió m^3 szennyvízből mindössze 214 000 m^3, azaz 21 százalék kerül biológiailag megtisztítva a Dunába.

Öntevékeny társadalom?

A volt szocialista országok gazdasági fejlődésében kulcsszerepet játszik a privatizáció, amely egy sor problémát hoz felszínre a környezetvédelemben is. Most derül ki, mennyire hiányzik egy jól használható környezetvédelmi törvény. A meglévő szennyezés sorsának jogi tisztázatlansága miatt a privatizáció során az új tulajdonos fél zsákbamacskát vesz, új beruházások esetén pedig – mivel a környezeti hatástanulmányt nem írja elő kötelezően a törvény – a magyar társadalom nincs biztosítva arról, hogy az új létesítmények hosszútávon is megfelelnek majd a környezetvédelem követelményeinek.

Ez a veszély fenyeget az 1996-os expo kapcsán is, de említhetném az új lágymányosi Duna-hidat, amelyhez szintén nem készült környezeti hatástanulmány. Pedig, ha készült volna, a jog eszközével lehetne az építkezést megakadályozni. Ma még úgy tűnik, a híd megépítése ellen szervezett tüntetésnek nem nagyon lesz foganatja. A ma érvénybenlévő 1976-os környezetvédelmi törvény igazából csak arra jó, hogy elismertesse az ügy politikai fontosságát. Már megszületett a piacgazdaságra épülő öntevékeny társadalom környezetügyi kódexének tervezete. A törvénytervezet – érthető módon – a külföldi szakemberek elismerését, a hazaiak értetlenségét, ellenérzését váltja ki. A tervezet parlamenti és egyéb vitái során sajnos rendre kiderül: a magyar közgondolkodástól még nagyon távol áll a piacgazdaság és az öntevékeny társadalom ideálja.

A szocialista gazdaságban rejlő skizofrénia miatt – az állam mint hatóság korlátozza és büntesse az állami tuljadonban lévő szennyező vállalatokat – a veszélyes hulladékokról, a víz- és levegőszennyezésről készült jogszabályok sem tudtak igazán érvényesülni. Még ma is e jogszabályok megszegése miatt szedett bírságok a környezetvédelem finanszírozásának fő forrásai. Úgy tűnik, talán fejlődésnek indul a piacgazdasági módszerek rendszere. Ennek első jele: márciusban a Parlament elfogadta az első környezetvédelmi termékdíjról szóló törvényt. A benzin árába beépített ötven fillér a Környezetvédelmi Alapot gyarapítja. Az első termékdíjat követi majd a többi: gumiabroncs, szárazelem, mosóporok, csomagolóanyagok. A környezetbarát termékeket máris el lehet látni a fogyasztót figyelmeztető címkével, ám hatósági kapacitás hiján erre még várni kell. Az adórendszerben is megjelent a környezetbarát elem: a katalizátoros autó súlyadója feleannyi, mint a nem katalizátorosé. A vámszabályok is előnyben részesítik (ha nem is számottevő mértékben) a katalizátoros járműveket.

Bős-Nagymaros ügyében az Antall-kormány két évvel ezelőtt elmulasztotta a hatalomátvétel nyújtotta lehetőséget azzal, hogy nem mondta föl akkor a pártállami kormányok által kötött szerződést. Ezzel kezdetét vette a bonyolult taktikázgatás, amely, hol a szlovák belpolitikára, hol a nemzetközi helyzetre való hivatkozással keresi a nemlétező, ám környezetkímélő műszaki kompromisszumot. Az Európai Közösségben a Duna-Rajna-Majna csatorna miatt érzett aggodalom némi idegességet vált ki, s már ott is előszeretettel hivatkoznak a Bősbe ölt milliárdokra, amely kizárólagos akadálya a lebontásnak. Juraj Holcík **szlovák** biológus erre csak annyit mondott: a kommunizmusba is sok pénzt öltek, mégsem akarja senki befejezni.

Pusztuló növények, állatok, emberek

Magyarország területének 88 százaléka termőterület, ennek háromnegyedét művelik meg. Kedvezőtlen jelenségek – savanyodás, erózió, szikesedés, ár- és belvizek stb. – a termőterület felén tapasztalhatók. A levegőszennyeződés jelentősen hozzájárul a talaj elszennyeződéséhez, megjelentek a kén-, nitrogén- és foszforvegyületek, szintetikus szerves anyagok és a nyomelemek. Időzített bombaként ketyeg az illegálisan lerakott vagy a környezetvédelmi és közegészségügyi előírásoknak nem megfelelő szeméttelepeken elhelyezett hulladék. Az ipari szennyvizek és hulladékok a talajvizet, az utak mentén a forgalomból eredő ólom a mezőgazdasági termékeket szennyezi. A szovjet csapatok magyarországi tartózkodása a kivonulást követő felmérések szerint 60 milliárd forint kárt okozott a termőföld, a talaj és az élővilág károsításával. (A magyar katonai bázisok környezetszennyező hatását még senki sem vizsgálta meg.)

Felszíni vízkészletünk 94 százaléka külföldről származik (egyre csökkenő mennyiségben), az ország területén minősége egyre romlik. Nőtt a vizek foszfát-, nitrát és ammóniumtartalma.) A kisemmizett folyók hulladék-, szenny- és tápanyagfeldolgozó képessége jelentősen károsodott, tulajdonképpen nitrátszállító csatornává váltak. Ha a folyamatot nem sikerül fékezni, a talajvizek és a folyómenti ivóvízbázisok ihatatlan nitrátlévé válnak. A megoldás: csatornázás, biológiai, és ha kell, kémiai szennyvíztisztítás; kevesebb vagy semmi műtrágya; a légkörből eredő szennyezés csökkentése lenne. Magyarországon az ivóvíz fele a felszín alatti készletekből származik, ezért ezek minősége a jövő szempontjából stratégiai kérdés. A belterületeken a talajvizek (0-20 m mélységig) oly mértékben nitrátosak, hogy ivóvíznek már nem használhatók. S mivel a karsztvizek mennyisége csökken a bányászat, minősége pedig romlik a fent említett okok miatt, 6-700 településen nincs közegészségügyileg megfelelő ivóvíz. A vizet zacskóban árulják, vagy lajtkocsiban szállítják.

A levegő a vizeknél is rosszabb állapotban van. Az ország területén leülepedett légköri kén és nitrogénvegyületek fele a Cseh-Szlovákiából, a volt NDK-ból, Lengyelországból és Olaszországból származik. A saját magunk által kibocsátott légszennyező anyagok egyharmada itt marad az országban, fele a környező országokban ülepedik le, a többi távolabbi földrészekre megy. Az ipari emisszió, a gépjárműforgalom és a fűtés együttes hatására több ipari városban a rákkeltő szerves vegyületek koncentrációja a megengedett érték 2-4-szerese. Budapest nagy forgalmú útjainak szervesanyag-szennyezettsége az észak-amerikai norma ötszörösét is meghaladja. A budapesti lakók több környezetvédelmi mozgalmat is szerveztek az ólomszennyezettség ellen tiltakozva. A gyermeküket az ólommérgezéstől féltő édesanyák többször is tüntettek. Aggodalmukat alátámasztja egy két évvel ezelőtti egészségügyi vizsgálat, miszerint a Budapest forgalmas, sűrűn lakott belső területein élő felnőttek vérében csak kissé több, a gyerekek vérében azonban kiugróan több az ólom, mint a külső városrészekben lakókéban. (Férfiaknál 0,8 µg/dl, nőknél 2,1 µg/dl, **gyerekeknél 17,2 µg/dl** különbséget találtak.)

Nem csak az emberek szenvednek a környezet káros hatásai miatt. A vízgazdálkodás múlt századi és még ma is érvényesülő hibás szemlélete miatt egyre kisebb területre szorulnak vissza a természetes erdők, nádasok, mocsarak, lápok és különböző típusú rétek. Veszélybe kerülnek a természetes növénytársulások, csöklken a vadon élő növény- és állatvilág fajainak száma. A hazai állatvilágból eddig bizonyíthatóan 40 növény- és 53 állatfaj pusztult ki, és 1130 faj (a hazai fajok 2,5 százaléka) veszélyeztetett.

Sokszor a természetvédelem sem nyújt védelmet a barbár szennyezéssel szemben. A Kiskunsági Nemzeti Park területén úgy csináltak helyet a veszélyes hulladékot tartalmazó hordóknak – amelyeket engedély nélkül ástak el –, hogy egyszerűen arrébb vitték a Kiskunsági Nemzeti Park feliratú táblát.

Hangzatos jelszavak: „ÖSZP"

A politikai vezetés hosszú ideig megkísérelte elszigetelni az országot az egyre jobban kibontakozó nemzetközi környezetvédelmi kezdeményezésektől. Olyan nagy hatású mű, mint amilyen például a Római Klub első jelentése, **A növekedés határai**, csak megbízhatónak számító vezetőkhöz jutott el. 1972-ben Magyarország hivatalosan nem vett részt az ENSZ stockholmi környezetvédelmi világkonferenciáján, bár később ajánlásait és ENSZ környezetvédelmi programját elfogadtuk. Stockholm után pedig minden lényeges nemzetközi egyezményt aláírtunk, sokszor egyedül a szocialista országok közül.

Tavaly három nagy nemzetközi szervezet, az IUCN, a WWF és az UNEP elkészítette a Föld megmentésének programját, amelyet ugyanazon a napon ismertettek világszerte az újságírókkal. Ez volt az első alkalom, hogy Antall József környezetügyben a nyilvánosság előtt színt vallott. Szerinte nem mondhatunk le a fogyasztói társadalom húzóerejéről, a termelés ellenes környezetvédelem nem működik. A modern „öko-szociális piacgazdaság" egyensúlyban tudja tartani a termelést és a környezetvédelmet. A miniszterelnök szerint gazdasági szabályozókkal kell elérni, hogy minél kevesebből húzzuk ki a maximumot, amely egyet jelent az anyag- és energiatakarékos termeléssel.

Antall József beszéde jól visszhangozta a nyugati konzervatív néppártok jelszavait. Ők hirdetik meg gazdasági célként az általuk „öko-szociális piacgazdaságnak" nevezett fából vaskarikát, és sajnos a valóban alternatív, progresszív zöld pártok is egyre inkább beletörődnek az ökológiával „ékesített" reformkapitalizmus megvalósításába. Mi azonban még nem engedhetjük meg magunknak, hogy modernizációnk ne legyen több, mint hogy a termelés mítoszát felváltjuk a fogyasztás mítoszával. Pedig úgy tűnik, hogy ma Magyarországon pusztán ennyiről van szó, hiszen minden szinten és téren előnyt élveznek a rövid távú érdekek a hosszútávúakkal szemben. Ez pedig – növények, állatok, emberek halála mellett – a környezetvédelem halálát is jelentené.

ÉLETMÓD

BERLIN FELETT, AZ ÉGEN

(Marlene Dietrich halálára)

Mikor született Marlene Dietrich? 1901 december 28-án, a berlini Schöneberg kerület egyik szűk utcájában? Vagy 1930-ban, a „Kék Angyal"-ban, amikor magasan keresztbe veti sötét selyemharisnyás lábát, dús, fehér combok villannak a rövid, csipkés kombiné alatt, férfiak nemzedékei számára tisztázva a vágy végső tárgyát?

„Teremtőnek teremtményétől" – dedikálta Marlene nyíló ajkú, homályosuló tekintetű fényképét rendezőjének, Josef von Sternbergnek. És: „Azt gondoltam, hogy a film szörnyű és közönséges. Hiszen jólnevelt német lány voltam." Mennyire lehetett valaki jólnevelt német lány a húszas évek Berlinje, a bűnös város színésznőcskéjeként? Maradjon kérdés.

Marlene Dietrich, a végzet asszonya a „Kék Angyal"-lal született: a mind szőkébb Marlene, messze ülő szemével, arca egyszerűen szerkesztett, puhán egymáshoz hajló síkjaival. Hitler is hívta ezt a – majdnem – germán arcot, vissza Hollywoodból, amikor Berlin már nem a weimari magánbűnök paradicsoma, hanem a fasiszta közerkölcsök pokla volt. „A Dietrich", ahogy a berliniek nevezték szeretett-gyűlölt divájukat, nem jött; „tisztességtudás"-ból, mint mondta, mivel „ártatlan emberek üldözése utálatos cselekedet". Kötelesség, fegyelem, önfeláldozás és engedelmesség – így írta le saját magát, porosz neveltetését Hollywood sztárja, s így látta ezt Sternberg után Ernst Lubitsch és Billy Wilder is.

A második világháborúban Marlene az amerikai katonáknak dobálgatta szép lábait. „Lefeküdt-e Eisenhowerrel?" – „Hogyan tehettem volna? Hiszen ő sosem volt elöl, a frontvonalban" – hangzik a sokat idézett párbeszéd. Marlene Dietrich amerikai egyneruhában érkezett vissza és vonult be a legyőzött Németországba.

Voltak, akik ezt nem bocsátották meg neki. „Marlene, tűnj el!" – állt a plakátokon 1960-ban is, amikor az elegáns, szőke filmcsillag – először a háború után – kiszállt Berlinben a repülőgépből, s kissé meghökkenve, de udvariasan válaszolgatott a stüszikalapos, vastagtarkójú riporter buzgó kérdéseire.

Az utolsó tíz évben alig mozdult ki lakásából Párizsban, a városban, amelyet a legjobban szeretett. Az elfüggönyözött szobában csak legközelebbi rokonait engedte magához. Cédulák ezrei maradtak utána, és az egyiken ez állt: „Megvannak mind a / fogaim / De hová lettek / lábaim". Marlene izomsorvadásban szenvedett.

Amikor meghalt, pár hete, Párizs nagyobb szeretettel búcsúztatta, mint ahogy Berlin temette. A szenátus, tekintettel a hazafias választókra, vagy sem, de csenevész külsőségekkel, egy hanyagul szervezett, majd lemondott emlékesttel hívta fel magára a figyelmet. „Nekem nem tetszik, ha valaki megtagadja a hazáját" – nyilatkozta egy berlini színésznő, és a szerkesztőségekbe dühös, gyalázkodó levelek érkeztek. A temető bejáratánál újfasiszták osztogattak szidalmazó röpiratokat. Ez volt Berlin egyik része: a fasizmus kiöregedett neveltjei és a demokrácia ifjú torzszülöttei.

Aztán ott volt a város színejava is, a sírhoz zarándokoló fiatalok ezrei, közöttük könnyedén öltözött transzvesztiták, akik a nemek szerepeivel éppúgy, mint velük sem törődő frakkos-nadrágos-cilinderes Marlene Dietrichet köszöntötték.

Akire egyesek „hazaárulót" kiáltottak, azt mások „világpolgárként" búcsúztatták. Közben meg Marlene marad, aki volt: színésznő, akiből a porosz és züllött Berlinben lett ember, a fasizmus idején amerikai és végső magányában párizsi; a Kék Angyal, aki csábosan és hidegen, könnyű mosollyal és elnézően pillant le a nyomában tülekedőkre.

Schauschitz Attila

Ez volna hát az új rovat a Magyar Narancsban, a folyamatos és szemérmetlen áremelést ellensúlyozandó (ez csak vicc egyébként, most jó sokáig nem lesz áremelés). Komoly felelősséget és nehéz terheket rak ez kicsiny, ám hallatlanul lelkes csapatunk nem igazán sportos vállaira, de az Olvasó iránti heveny elkötelezettség könnyűvé fogja tenni a viselésüket. *Az élet – és hogyan éljük*, nagyjából ez a zászlónkra hímzett jelmondat, ilyen tekintetben szeretnénk Olvasóink megbízható révkalauzai lenni a modern fogyasztói társadalom zátonyai közepette; ennél kisebb léptékű cél megvalósítása érdekében fel se kel az ember reggelenként így az évezred vége felé.

Kedves Olvasó! Mire e sorokat olvasod, azok már megjelentek a lapban. Több gondolatunk ezzel kapcsolatban most nincs, jó mulatást, önfeledt szomorkodást kívánunk.

Csillag János
Nádori Naár Péter

MINDEN SZINTEN SZINTE MINDEN

Súlyos választásra kényszerítették nemrégiben az alternatív művészet, zene, nők kedvelőit. A nem motorizált tudósító is cikázhatott a helyek között, mérlegelve, vajon hol érdekesebb a történet? Újpesten a **Saját Idő Művészeti Zóna** – *Női Szakasz* című rendezvényén, a **Goldman menzán** az *Aranyember fesztiválon*, netalán annak ellenfesztiválján *(Sehonnai ember?)* a **Hangárban**?

Az Újpesti Gyermek- és Ifjúsági Központot egy éjszakára birtokba vette a Női Szakasz. Képzőművészek, előadók, kívülállók, gimnazisták, akiket **Gyimesi Ágnes** szervezett „szakasszá". A részvétel döntő kritériuma, a nemi hovatartozástól függetlenül, a bemutatandó mű „nőisége" volt. Az egész estnek valóban lett egy nőies, de nem fenimista jellege.

A több emeleten zajló események közül különösen érdekes, finoman provokatív „szórakozóhelyet" hozott létre **Bojtár Vera** *Automata Játékterem* címmel. Ahol saját maguk tervezte, lengén extravagáns ruhákban álltak gimnazista osztálytársnőivel kirakati üvegkalitkákban és a falak mentén. Előttük dobozok, amelyekben – ha pénz csörrent –, riszáltak magukon néhányat a lányok. Záróra után elmondták: nekik azon túl, hogy fárasztó volt állni, nem volt kellemetlen a munka. Amszterdami nőkirakatokhoz nem szokott férfitársaim sokkal inkább zavarban ögyelegtek közöttük, lehetőleg „ingyért stírolva" bájaikat, semmint megkockáztatva, hogy a pénzbedobás után szemébe kelljen nézni a hamvas bőrű élő-automatáknak.

A tetőtérben kiállítók között a Boris Vian-kötetek borítóiról ismerősnek tűntek **Kiss Ilona** munkái.

A földszinti színpadon laza szervezésben, félórás szünetekkel követték egymást a műsorszámok. A sokaktól várt vajdasági színész-költő **Ladik Katalin** sajnos nem tudott eljönni. (Hajdanában a Katona József színházban vendégszerepelve jelenségének asszonyosan erotikus kisugárzása emlékezetes maradhatott.)

Ellenben **Soma** művésznő sűrű húsát és hangját csodálhatta a nagyérdemű, amint „abszolút szexista disznóságait" bemutatta.

Műsorát ellenpontozta **Monori Margitnak** az önmaga filozofikus szövegeiből összeállított *Delejezés* című műsora, aminek a végeztével a közönség valóban delejezetten ült, szinte tapsra képtelenül.

Az angyalföldi Hangárban az itt szokásos koncerthangulat fogadott. Hat együttes fellépésével tartottak ellenfesztivált a több tucat alternatív zenekart felvonultató Aranyemberrel konkurálva. A téren egy hordóban Nagy Feró (bábujából) leves készült. (Utasítás: Csikket bele!)

A Műszaki Egyetem menzáján két emelet színpadán követték egymást a fellépők. Odaértem előtt állítólag jó, „beindulós" koncertet adtak a **Kispál és a borz** meg az **Üllői úti fuck** együttesek. Négy óra felé lent már könnyed disco ment, mindent elöntött a mocsok, amiben hanyatt fekve aludt egy részeg. Egy vidám fiú ketchuppel körberajzolta, és buborékot írt a szájához: „Jó a buli!"

Sós B. Péter

Dear Narancs!

Össze-vissza keverted, amit mondtam legutóbb, vízlépcső-ügyben. Pl. azt kérded, „miért *nem* jó, ha az államközi szerződés felbomlik"? Elöl-hátul az derül ki, hogy én a szerződés megszüntetése mellett, és nem ellene érvelek. Calfa leveléről meg azt mondtam: egy esetleges kompromisszumos válasz (ha nyitva hagyta volna a kiskaput) a *magyar kormányt* nem kötelezte volna semmire, nem a *szlovákokét*, ahogy a számba adtad. A kisebb figyelmetlenségeket hiába is hánytorgatnám, de ezúton tudatom a t. Narancsfogyasztókkal: nem nekem ment az agyamra a tavasz.

Lányi András

Kedves András!
A tavasz valóban ráment az agyunkra, de ezzel kapcsolatban már tavaly ilyenkor letettük a garast. Az elkövetett hibákért az összes érintettek: Te, Olvasóink és a vízlépcső elnézését kérjük. Bocsánat!

A szerk.

ÜNNEPI KÖNYVHÉT 1992

Az Írók Boltja könyvheti programja
1992. június 5. – június 8.
Liszt Ferenc tér
A megjelölt időpontokban az ott feltüntetett szerzők dedikálnak.

Június 5., péntek
13 óra:
Cserépfalvi Könyvkiadó: Kornis Mihály, Nagy Atilla Kristóf
Szépirodalmi Könyvkiadó: Szabó Magda
14 óra:
Pesti Szalon Könyvkiadó: Csiki László, Pomogáts Béla
Szépirodalmi Könyvkiadó: Szőcs Géza
15 óra:
Ab Ovo Könyvkiadó:
Spíró György
T–Twins Kiadó:
Eörsi István
16.30 óra:
A terézvárosi ünnepi könyvhét megnyitója: Jókai Anna, az Írószövetség elnöke
17 óra:
Jókai Anna, Fodor András

Június 6., szombat
11 óra:
Csokonai Kiadó: Kabdebó Tamás
12 óra:
Orpheusz Kiadó: Döbrentei Kornél, Petőcz András, Tamás Menyhért
13 óra:
T–Twins Kiadó: Heller Ágnes
14 óra:
T–Twins Kiadó: Lengyel László
Széphalom Könyvműhely: Krasznahorkai László
15 óra:
Liget: R. Várkonyi Ágnes, Poszler György
16 óra:
Magyar Világ: Faludy György

Június 7., vasárnap
14 óra:
Holnap Könyvkiadó: Galántai Zoltán, Kertész Imre, Marno János, Németh Gábor, Tillmann József
15 óra:
Széphalom Könyvműhely: Keresztury Tibor – Mészáros Sándor, Esterházy Péter, Lengyel Péter, Mészöly Miklós, Oravecz Imre, Petri György, Szőcs Géza
16 óra:
Jelenkor Kiadó: Nádas Péter–Richard Swartz, Lengyel Péter, Márton László
17 óra:
Életünk: Határ Győző

Június 8., hétfő
13 óra:
Szépirodalmi Könyvkiadó: Vígh Károly, Koppány Zsolt
14 óra:
Szépirodalmi Könyvkiadó: Czakó Gábor
Magvető Könyvkiadó: Köntös Szabó Zoltán
Publica Rt.: Sándor György
15.30 óra:
Századvég Kiadó: Vajda Mihály
Gond folyóirat
16.30 óra:
Thalassa folyóirat
Athenaeum folyóirat

Minden érdeklődőt sok szeretettel vár az Írók Boltja.

KISS Ilona festő

Nemzetőrség
1992. dec. 1.

Kiss Ilona két képe Párizsban

(Párizsi tudósítónktól)

Mint a Független Művészek Társaságának 1884-ben történt megalapítása óta minden évben, idén is megrendezték Párizsban a „Függetlenek Tárlatát". A Grand Palais 2500 kiállítója között, egyetlen magyarként, ott találjuk Kiss Ilona festőművésznő *Özvegyek* című, két képből álló kompozícióját.

A művésznő joggal büszke arra, hogy a párizsi Grand Palais-ban, a világhírű kolumbiai művész, Fernando Botero társaságában állíthat ki, noha tudja, hogy a rendkívüli lehetőség nem feltétlenül személyének szól. Ő maga „üzeni haza" az ismeretlenségből kitörni vágyó fiatal művészeknek, hogy a „Függetlenek Tárlatán" bárki kiállíthat, aki befizeti a nem túlságosan magas jelentkezési összeget.

Seres Attila

nach M

22. März 9.00 bis 26. März 15.30 Uhr: HIDA

29. März 9.00 bis 2. April 15.30 Uhr: WORD

Die Wochenenden sind jeweils frei. Außer freitags fin
täglich von 9.00 - 17.00 Uhr statt.

Zur Anmeldung bedienen Sie sich bitte des anhängenden

KISS Rona

Mésalliance? — avagy a Szépirodalmi esete Vörösváryval

Megjelent az idei ünnepi könyvhéten egy vaskos kötet Márai Sándor tollából, Ami a Naplóból kimaradt címmel, a Vörösváry Publishing Co. Ltd. (Toronto) kiadásában. Alcíme — két évszám: 1945—1946.

Az olvasó, a vásárló kissé elcsodálkozhatott ugyan, hiszen az Akadémiai és a Helikon — példamutatóan szakszerű gondozásában — a Márai-életműsorozat Napló-köteteiből már korábban is napvilágot látott egy 1945—1947 alcímű kötet. Dehát a torontói kiadó címadásával jelzi, hogy ebben a kiadványban azt közli, ami a Naplóból „kimaradt"... Különös és nehezen magyarázható persze, hogy a copyrighttulajdonos Vörösváry miért és hogyan tarthatott vissza több mint háromszáz nyomtatott oldalnyi szöveget akkor, amikor a magyarországi kiadásban a szóban forgó két év diáriuma mindösszesen harmincvalahány oldalt tesz ki, és fragmentum voltát még egy féloldalas utalás sem jelzi.

Vagy már megint...? Ad usum Delphini? De uramisten, 1992-t írunk!!!

Mindegy... Legyen ez a két, azaz három kiadó (édes) üzleti titka!

Bár a szigorúan vett filológiai követelmények szerint ez a különös tény, azaz e suba alatti osztozkodás megérne — ha nem is egy misét, de — néhány szakszerűen tájékoztató, eligazító mondatot — mindkét kiadványban! Csak mert úgy volna tisztességes!

De maradjunk egyelőre a Vörösváry gondozta kötetnél! Mely, ha tetszik, referenciakiadványnak is tekinthető, hiszen a kanadai illetőségű cég ezzel a művel „tört be" a magyarországi könyvpiacra. Méghozzá — feltételezem és remélem — sikerrel, mert Márai minden mondata lebilincselően izgalmas, már-már kőtáblaért kiált, egyszóval: letehetetlen olvasmány, valódi intellektuális kaland... volna. Volna — hangsúlyozom, mert szavanként-mondatonként megtorpanásra készteti az értő olvasót az az eléggé el nem ítélhetően slendrián, dilettáns sajtó alá rendezés, az ún. szöveggondozás, a műfajban nélkülözhetetlen jegyzetapparátus hiánya, amely — ha nem is a szerző, de — a kiadó dédája. Hozzátéve persze, hogy Márai gondolatainak értékéből még ez sem von le semmit, csak elképesztő szerkesztői hozzá nem értésről tanúskodik. Ami viszont valódi blaszfémia, ha tetszik, botrány, az a kiadói ajánlás, amely magát a Naplót bevezeti, és mint ilyen, a Magyarországon először megjelenő Vörösváry Co.-t is bemutatja...

A már-már írástudatlan zagyválás nemcsak Máraihoz méltatlan, de az olvasót is sérti. Az anonim írásmű retorikai handabandázása — bántóan semmitmondó pátosszal — még a formális logika alapszabályainak is ellentmond; kusza lihegés, férc-mű, mely egy közepes iskolai dolgozat színvonalát sem éri el.

Idézném azért azt a mondatot, amelytől minden ép nyelvi és logikai érzékkel rendelkező olvasó elborzadhat: „Márai Sándor végigélte a két világháborút és a trianoni békediktátum után húszéves korában elhagyta élete végéig visszasírt szülővárosát, Kassát, mivel életét kizárólag a magyar nyelv térfogatában tudta elképzelni".

Ha nagyvonalúan feledjük is az interpunkciós hibákat, amelyek értelemzavarók ugyan; a „magyar nyelv térfogatát" nem lehet és nem szabad megbocsátani. A magyar — és minden más — nyelvnek lehet: közege, vonzása, aurája, sőt író esetében meghatározó volta, csak egy nem lehet: térfogata! De idéznék tovább: „Nem volt tekintettel (Márai) senkire és semmire, csak az igazságra, a valóság költötte tényekre és ismeretekre". Ez majdnem igaz, hiszen az író valóban — tanúbizonyság rá az egész kötet — mindenről elmondja véleményét, csakhogy: „Valóság költötte tények" mint olyanok nem léteznek. Jó, hagyjuk! Írjuk a bakit a szárnyaló fantázia sodrásának rovására... De akkor miért jelenti ki Anonymusunk tíz sorral lejjebb?: „Felmerülhet a kérdés, hogy miért maradtak ki ezek a naplójegyzetek a máig megjelent kötetekből? Azért, mert a nagyon szegény emigrációs könyvkiadás csak korlátozott oldalszámban tudott könyveket kiadni. Azonkívül a szerző ni." Nos: vagy — vagy! Azaz vagy az egyik állítás igaz, vagy a másik. Mert a kettő együtt kioltja egymás igazságtartalmát.

Nem szemelgetek tovább — pedig bőséggel lehetne! — ebből az abszolút dilettáns és mindössze másfél oldalas előszóból.

Inkább térjünk rá a valódi botrányra!

Hiszen éppen két héttel ezelőtt, e lap kulturális mellékletében jelent meg Murányi Gábor háromalanyos interjúja, amelyet őszinte megrökönyödéssel és döbbenettel olvashatott mindenki, akit a magyar irodalom és könyvkiadás sorsa érdekel — Fantomkiadó eladó címmel. Ebből értesülhettünk, hogy a hajdanvolt jónevű irodalmi műhely immár nem könyveket ad ki, azaz közvetett módon könyveket árul, hanem közvetlen módon önmagát árulja (el).

A Szépirodalmi — mert róla van szó — a kulturális kormányzat által „hűtlenül cserbenhagyott" cég. Szétvert, lefejezett vállalat, amelyhez — szinte véletlenül betoppant a tőkeerős (?) kanadai kiadó megbízottja, s akinek a hatszemélyes fantomkiadó miniszteri biztosa, dr. Pálffy Imre Péter rögvest felkínálja a céget megvételre; hagyta magát átvilágítani, mondhatnánk — meztelenre vetkőztetni, majd amikor a Vörösváry Co. Ltd. „szakemberei" megállapították, hogy nem találják eléggé ígéretesnek a kiadó szellemi apportját (az ő értelmezésükben a kéziratállományt!), akkor dr. Pálffy előrukkolt a Szépirodalmi könyvátírással bekebelezett „hozományával", az Írók Boltjával. Dr. Jáky János, a Vörösváry képviselője (egyébként Márai Sándor unokaöccse) erre úgy tesz, mintha holmi alpári árukapcsolásról volna szó, dehát ő igazán nagyvonalú: jó, hát megvesszük ezt a lerobbant, működésképtelen céget néhány milliócskáért (körülbelül egy jobb öröklakás áráért!), és elfogadjuk mellé a hozományt is, mert mi mást tehetünk... Lehet persze, legyünk jóhiszeműek, hogy dr. Jáky valóban nem tudja, de mi tudjuk, hogy az Írók Boltja talán az ország, de mindenképpen Budapest egyik legjobban, legszakszerűbben működő könyvesboltja, amely — ki, író és olvasó egyaránt, akár vásárlási szándékkal, akár anélkül.

Mert ebben az egész adásvételi tranzakcióban az egyetlen, még valóban működőképes hozomány ez a bolt, amely a főváros hosszú távú rendezési tervének keretében a Pesti Broadway topográfiai centrumában található, de már ma is bibliofil gyülekezőhely, oázis a sivatagban, amelyről mondhatja ugyan a miniszteri biztos, hogy „összetétele az irodalom egyetlen rétegét képviselte", csak tudnám, mit ért ő egyetlen réteg alatt, hiszen éppen a riport előző mondatában deklarálta, hogy — idézem — a bolt „...szellemi működéséről nem tudok véleményt mondani, mert nem vagyok irodalmár".

Számtalan kérdést lehetne itt és most feltenni annak kapcsán, hogy egy bevallottan nem irodalmár miniszteri biztos árulja a vitathatatlanul patinás céget egy olyan kiadónak, amelynek első magyarországi bemutatkozását, azaz referenciakötetét fentebb jellemeztük.

Nem vagyok én a privatizáció ellensége, sőt...! Ha a Julius Meinl megveszi a magyar Közért-hálózat jó részét, hát tegye... Pénze is van, szakértelme is van. Mindenki jól jár, legfőképpen a hazai fogyasztó. De azt hiszem, az egész magyar közvélemény felhördülne, ha — in extremis — eladásra kínálnák fel, mondjuk, a Magyar Állami Operaházat, teszem azt, egy amerikai kisvárosi dalszínházának — amely — tokostul, vonóstul — az egészet talán még a mellényzsebéből is kifizethetné. Mert ki világítja itt át a vásárlót? Szakmai szempontból ki vizsgálja meg, hogy kire bízzák a magyar kultúra értékeit?

Kiadót kiadványáról — tartja a szakmai mondás.

A Vörösváry Co. Ltd. Magyarországon már bemutatkozott.

És — finoman szólva is — leszerepelt.

Ezek után csak nagyon halkan merem megkockáztatni a kérdést: hát nekünk már

Faludy György

Jegyzetek a kor margójára

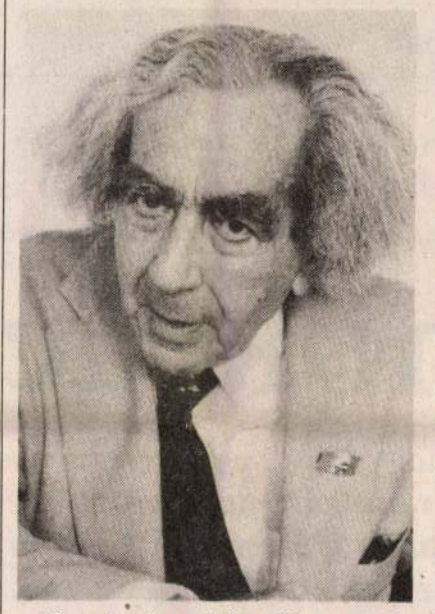

Századunk egyik legjobb történelmi részletmunkáját a nálunk kevéssé ismert Hugh Trevor-Roper, időközben Lord Trevor-Roper írta 1967-ben. A mű címe: „Az európai boszorkánytéboly a 16. és 17. században" (The European Witch-Craze of the 16th and 17th Centuries). E könyvet, legújabban a Penguin kiadásában, háromszor, vagy talán négyszer is elolvastam. Nem annyira a boszorkányok miatt, mint azért, mert a történetíró fejtegetései más dolgokra is fényt vetnek, köztük a magyar társadalom jelenkori állapotára.

Az emberiség ősidők óta hisz a boszorkányokban. A régi római írók közül Petronius és Apuleius is szerepelteti őket. Ám ezek még nem égetni való boszorkányok, hanem titkokat ismerő vénasszonyok, akik hatékony gyógyszert tudnak bizonyos betegségekre, és az impotenciát is meggyógyítják. Jóval később Lorenzo de' Medici is így gondolkozott, amikor Itáliában 1480 után a nagy boszorkányüldözés elkezdődött. Azt parancsolta rendőrfőnökének: hagyja békén a boszorkányokat, mert jó tanáccsal szolgálnak kétségbeesett szerelmeseknek, és pontosan fizet[illegible]

nak, gyilkos füveket főznek és így tovább — mindezt a kereszténység elpusztítására. Érdekes, jegyzi meg Trevor-Roper, hogy pontosan ugyanezeket a vádakat hozták fel eretnekek, nemzeti kisebbségek, zsidók és mórok ellen. A zsidók mágusok: éjente farkassá változnak és úgy irtják a barmokat és keresztényeket. Az ördög is tud gyereket nemzeni: másként hogy születhetett volna Luther Márton? Húsvétkor a zsidók ártatlan kislányok vérét isszák, máskor összeesküsznek a világhatalom megkaparintására: egyszer Mohamed szultánnal, máskor a szabadkőművesekkel avagy Churchillel és Rooseveltel.

Trevor-Roper nem érti — én sem —, miért nem szabadította meg a reneszánsz racionalizmusa a világot a boszorkányságba vetett hittől. De nem szabadította meg, sőt jóval intenzívebbé tette, bár Erasmus, Rabelais vagy Montaigne kigúnyoltak mindenkit, aki boszorkányokban hitt. A nagyarányú üldözés éppen a reneszánszban indult meg, 1480 után, és tartott jó kétszáz esztendeig. A boszorkányok mint Belzebub hívei, eretnekeknek számítottak, így a törvénykezési eljárást gátlástalan mennyiségű kínzás kísérte.

Ez azt jelentette: a bíró megkérdezte tőlük: mikor repültek seprűn a boszorkányszombatra és melyik ismerősüket látták ott? Ha azt válaszolták: nem jártak boszorkányszombaton, addig kínozták őket, míg beismerték, hogy voltak és megnevezték, mit láttak ott. Így a vallomásokat voltaképpen nem a vádlottak tették, hanem a bírák kényszerítették reájuk, pontosan úgy, mint a kommunista politikai perekben. Irgalmat az inkvizítor nem ismert. Johann von Schöneburg trieri érsek és választófejedelem például előbb a protestánsokat, aztán a zsidókat irtotta ki; a boszorkányokat a végére hagyta. 1587 és '93 közt huszon[illegible] faluban 368 boszork[illegible]

Ahogy tetszik

SZERKESZTI: MÉSZÁROS TAMÁS

1992. október 31., szombat

A MAGYAR HÍRLAP KULTURÁLIS MAGAZINJA

Gosztonyi Péterrel beszélget Lukácsy András

A demokrácia tűréshatára

Az elmúlt héten — nagy kár, hogy a nyilvánosság kizárásával: éjfélkor — igen jól felépített portréműsort sugárzott a televízió a jeles és igen népszerű újkortörténészről, Gosztonyi Péterről. A kérdező Erdi Sándornak válaszolva, a historikus beszélt életéről és arról, hogy ennek tényei miként befolyásolták témái kiválasztásában, hogyan lett elsősorban az elmúlt világháború és ötvenhat kutatója. Arra a kérdésre, politizál-e, azt mondta, hogy természetesen van véleménye a hazai eseményekről, de óvakodik a napi politikába beleszólni, mert ő Svájcban él, és nem szeretné kitenni magát annak a megjegyzésnek, hogy a kibicnek semmi sem drága.

— Most mégis hajlandó megváltoztatni egyébként igen korrekt és érthető álláspontját. Miért?

— Az elmúlt hetekben Prágában dolgoztam, és ezúttal csak azért tettem rövid kitérőt Budapestre, hogy az idei október 23-ikai ünnepségeken részt vehessek. Szerettem volna a helyszínen felidézni a harminchat évvel ezelőtti eseményeket, és most azt kell mondanom, hogy keserű szájízzel utazom el. Már maga az ünneplés is meglehetősen uniformizált és konvencionális volt, de hát [illegible]udja, hogy ezen túl mire gondolok. Felháborítónak tartottam a durva, provokatív támadást a Nyugaton is igen tisztelt Göncz Árpád államelnök ellen, a demokrácia megcsúfolásának és október [illegible]szent emléke parlagi [illegible]k is politikus magyar parlament az európai normák szerint kimondja a tilalmat az ilyen uniformisok és jelvények viselésére, amelyek valójában már rég a történelem szemétdombjára kerültek.

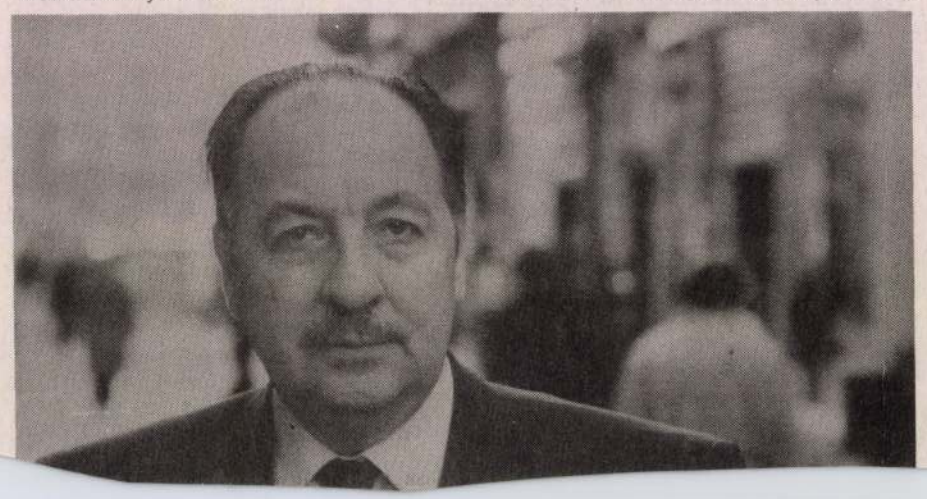

tozódik. Egynéhány — egyébként itt főként egyházi — kivétellel az iskolák sem állnak még a hivatásuk magaslatán. Mindehhez társul a gazdasági elnyomorodás. Ha a tételeket összeadjuk, elég parádéznak, a megfelelő jelvényekkel felszerelve. A bonni belügyminisztérium legutolsó felmérése alapján Németországban ötezer főre becsülik az aktív szélsőjobboldali csoportokban tevékenykedő személyek létszámát, és kiemélik, hogy az általuk szervezett kampányok leginkább az új, keleti tartományokban sikeresek. A negyvenhét esztendős kettéosztottság bizony kialakított egy keletnémet politikai tudatot, amihez persze hozzájárult a szovjet ideológiai félrenevelés, ami az 1989. novemberi váratlan egyesülés után nagyon hamar visszütött Bonnban. Gazdaságilag a volt NDK-tartományoknak is rosszabbul megy, noha ők szentül meg voltak győződve arról, hogy az egyesülés után nyomban részük lesz a nyugatnémet jólétben, sőt hogy ez nekik kijár. De Lengyelországban ugyanúgy megvannak a bőrfejűek, a cigányverők, és az ottani hagyományoknak megfelelően az agresszív németellenesek. Egy kamionsofőrt nemrég agyonvertek Varsóban, csupán azért, mert németül beszélt. De ugyanúgy megtalálhatók ezek a tünetek Szlovákiában is, ahol például szobrot emeltek Tisónak, aki mégiscsak Hitler kegyelméből lett államfő. Temesvárott és másutt Romániában léteznek már Antonescu utcák, a volt diktátor műveit pedig újra kiadják. Belgrád utcáin szabadon sétálgathatnak a szerb csetnikek, akik a világháború egy szakaszában Tito ellen Hitler fegyvertársai voltak. Tehát

Kiss Ilona

Néhány évvel ezelőtt, amikor a boldogult emlékű Mikroszámítógép Magazin még élt, és az egyik legnépszerűbb számítástechnikai lap volt az országban, egyszercsak új grafikus készítette a címlapokat, merőben más stílusban, mint elődei. Ezek a képek sajátos művészi kódrendszerben adták vissza a lap szellemiségét. A grafikust, akit akkor felfedeztünk, Kiss Ilonának hívták. Bajban lennék, ha válaszolnom kellene arra a kérdésre, miért is szeretem az ő képeit, hiszen nem vagyok se művész, se műtörténész. Képei közül mindenesetre kedvencem az a mindannyiunk által ismert Szónok, aki — elnézést a kifejezésért — segget csinál a szájából. (Kiss Ilona kiállítása november 5-én nyílik meg a Home Galériában, Budapest XIII., Róbert Károly krt. 58.)

KOVÁCS GYŐZŐ

KISS Ilona grafikus

1992

Titok a falon

Kiss Ilona grafikusművész tárlata december 10-ig tekinthető meg a Home Galériában (XIII., Róbert Károly krt. 58.).

Kiss Ilona: Beköltözött az életünkbe a politika. Mindig hívatlanul jön, leül az asztalunkhoz, belekanalaz a levesünkbe, és persze kiveszi a serclit.

II. Erzsébet. Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyság uralkodója, ötven ország államfője, hazája leggazdagabb asszonya, Károly herceg anyja, Lady Diana anyósa... Őfelsége negyven éve uralkodik. Magán is.

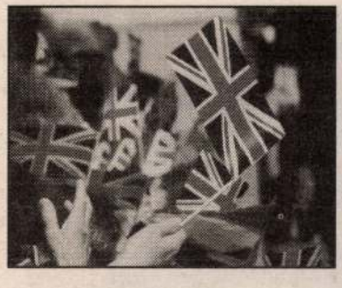

Tömegvonzás

Magán uralkodónk

Lássuk csak, feljött-e már a Mai Nap?

Nem akarod megnézni? Ott van fenn a Mai Nap!

Szép – de igaz

Kiss Ilona 1979-ben végzett az Iparművészeti Főiskola tipografika tanszékének könyvművészeti szakán, mesterei **Kass János** és **Haiman György** voltak. Már pályakezdő éveiben szakmai rangot szerzett míves és eredeti könyvborítóival, illusztrációival és diafilmjeivel.

Ma már talán képzőművészként ismerik jobban. Dekoratív hatású, gazdagon festett képei, sorozatai és könyvobjektjei nem csupán díszesek és tetszetősek. Kiss Ilona képein a szépség mellett mindig megláthatni a drámát is; hihetetlen feszültségeket képes ábrázolni. Munkái egyebek mellett azt is tanúsítják, hogy a természet, vagyis maga az anyag mindig rendezett, s ezt akkor látni igazán, ha a csillagokat vagy a parányi részecskék világát szemléljük. Igen, a világban mégis csak rend van. És mibennünk?

(Kiss Ilona kiállítása augusztus közepéig látható a Copy General Alkotmány utca 18. szám alatti szalonjában.)

cyprian

LAPozgató

Gondolkodjunk a kapitalizmusról!

A **Kritika** című, havonta megjelenő, se kicsi, se nagy, méretét tekintve kedvesen kajla folyóiratot elsősorban a jámborabb, amúgy nem mindenben hibátlan értelmiségiek veszik. Azért ők, mert társadalomelméleti kistanulmányokat, művészetkritikai írásokat, igényes publicisztikákat olvashatni benne. Afféle szolid rétegújság (sőt hártyalap). Hasábjain a politikai tárgyú írásokból se szokott dőlni vértarajos pataknyál; olyik röpdolgozat nem csupán okos, de szórakoztató is.

A legutóbbi, májusi számot mindenkinek jó szívvel ajánlom. Sok kitűnő dolgozat mellett van abban két interjú – az egyik **Kis János** filozófussal, az SZDSZ egykori elnökével, a másik **Debreczeni Józseffel,** az MDF ismert politikusával készült –, s emez írásokban dereng egy ritka minőség, amelyet, talán fellengzősen, a fehér hollóhoz hasonlíthatunk: **érdekesek!**

Debreczeni József a tőle immár megszokott fegyelmezettséggel és eleganciával vezeti föl gondolatait a közelmúlt majd mindegyik jelentős politikai kérdéséről. Nem kell **egyetérteni** vele; hanem a képviselő úr ezúttal is teljesíti azt, amit minden közszereplőtől minden esetben elvárhatunk: **meg lehet érteni**, amit mond.

Kis János a **mi a magyar?** kérdését elemzi „liberális szemszögből", azaz voltaképpen sűrítve összefoglalja és értelmezi a progresszív polgári eszmehagyomány idevágó tételeit. S olyan lényeges – és valljuk meg, az úgynevezett független értelmiség által kőkeményen **hanyagolt** – kérdésekről is szó kerül, mint a nyugati társadalmak válságjelenségei, vagy hogy kiknek is lenne feladata a polgári demokráciák történelmi perspektíváit, jövőképét elemezni, megalkotni. A politikai pártoknak bizonyosan nem, nekik nem ez a feladatuk. „A kapitalista demokráciák, a készen adott nyugati integrációk bajainak elemzése az értelmiségi nyilvánosságban kellene hogy megkezdődjön", mondja Kis János.

Sajnos azonban ennek semmi jelét nem tapasztalhatni. Lehet, hogy nincs is a nyilvánosságnak egy kis maradék, független, gondolkodó értelmisége?

Csajka Gábor Cyprian

Hamar jön a jenki reszli

Vidám pofonok a zsozsóért

A pénz sohasem érdekelte a csempész Dani Servigót, egészen addig, míg meg nem tudta, hogy hol rejtettek el egy kerek négyszázmillió dolláros summát. Ettől kezdve viszont csak ez érdekelte.

Hozzá hasonlóan egyetlen dolog érdekli Cole Parkert, a New York-i zsarut. Nevezetesen a bosszú, hiszen apját a pénz elrablói ölték meg.

Ők ketten tehát szemben állnak egymással, mégis egymásra utaltak: csak közösen tudják megtalálni a pénzt. De hogy a dolog tuti legyen, nyakukba zúdul egy sereg könyörtelen briganti, naná, hogy ők is a pénzt akarják.

Ennyit s ne többet a **Fenegyerekek** című akcióvígjáték tartalmáról. A filmmel kapcsolatban pedig még annyit, hogy az egyre inkább akcióhősöket alakító **Christopher Lambert** viszi benne a főszerepet. S mi, magyar nézők abban a szerencsében részesülünk, hogy Európában nálunk kerül először a mozikba.

Hogy ez minek köszönhető? Talán annak, hogy a film a gyártók szerint nem annyira jó... Vagy inkább a hazai forgalmazó ügyességének? Ki tudja? Annyi biztos, hogy a Flamexnek már volt egy ilyen dobása: s épp egy Christopher Lambert-filmmel. A **Börtöncsapdát** ugyanis egyenesen világpremierként láthattuk annak idején. Nem is volt annyira jó. De hát ez már ízlés dolga.

kiskáté

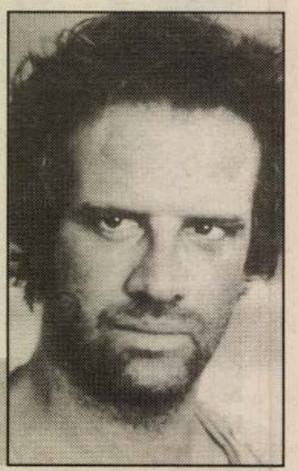

Christopher Lambert, a szúrós szemű fenegyerek

Mai Nap

KISS Ilona

Könyvtárgyak c. Tiáll. szerepelt. 1993

10. 49. p.

Új Mív 1993

KISS Ilona grafikus

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI

1993. AUGUSZTUS 10., KEDD IV. ÉVFOLYAM 185. SZÁM ÁRA: 13,80 FORINT

24 ÓRA

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYE

Tatabánya, Esztergom, Dorog, Kisbér, Komárom, Nyergesújfalu, Oroszlány, Tata és környékük napilapja

Mai számunkban:

Amikor a cukor is savanyú 3. oldal

E-hitel – új feltételekkel 3. oldal

Kézműves varázslat... 4. oldal

Jopi, a vállalkozó szellem... 5. oldal

Strandröplabda és petanque az Oázison 7. oldal

Az MDF aggódik az égetőmű miatt

A Magyar Demokrata Fórum Komárom-Esztergom Megyei Választmánya – az MDF Dorogi Szervezetének meghívására – Dorogon, a Közösségi Házban kihelyezett választmányi ülést tartott. A választmányon áttekintették az egyéni országgyűlési képviselőjelölés helyzetét, a megyei listaállítás belső etikai szabályait. Dorog város problémái ismeretében az alábbi állásfoglalást adták ki: „Választmányunk a dorogi Égetőművel kapcsolatos változásokat nehezményezi, és aggasztónak tartja, hogy az Égetőmű tulajdonosváltása és üzleti szándékai a helyi lakosság tájékoztatása nélkül történtek. Ezekről csak a sajtón keresztül utólag szerezhettek tudomást az érintettek. Megítélésünk szerint az Égetőmű kapacitásának többszörösére bővítése Dorog lakosságának támogatása és egyetértése nélkül nem etikus.

Az Égetőmű fejlesztése nem került egyeztetésre a város távlati gazdasági és fejlesztési célkitűzéseivel.

Így akadályozhatja más, nem környezetszennyező vállalkozás letelepülési szándékait. A Választmány felkéri az MDF helyi önkormányzati képviselőit a fentiek fokozott figyelemmel kísérésére."

Gazdakör Mocsán

Augusztus 1-jén megalakult Mocsán 34 fővel a Gazdakör, az egyéni gazdák érdekvédelmi szervezete. 7 fős a vezetőség, amelynek első embere *Gutai István*. Elfogadták az alapszabályt, megállapították a tagdíjat, s várják a még belépni szándékozókat.

Támogatás a kórháznak

Amerikai magánszemélyektől kap támogatást műszerparkjának fejlesztéséhez a komáromi kórház – hangzott el a Városi Egészségügyi Műszeralapítvány kuratóriumának ülésén. A Kaliforniában élő, magyar származású *Kolosvári Zoltán*, a város szülötte eddig ötezer dollárt adott át, s kétmillió forint értékű műszert gyűjtött össze. Ezeket szeptemberben juttatja el a kórháznak.

Edda koncert Tatán

Tatán is koncertezik a népszerű Edda Művek. Augusztus 14-én, 20.30-tól a szabadtéri színpadon lépnek a rajongók elé. A koncertre jegyek még kaphatók a Magyary Zoltán Művelődési Házban.

Feldúlták a mozgássérültek székházát

Vandál módon pusztítottak

A Komárom-Esztergom Megyei Mozgássérültek Egyesületének székházát, Tatabányán, a Bánhidai lakótelepen véres verítékkel építették fel a tagok és segítőkész emberek. Megdöbbentő és felfoghatatlan, hogy augusztus 8-ára virradva, immáron hatodszor törtek be a székházba...

Magyar Attila hadnagy, a Tatabányai Rendőrkapitányság bűnügyi osztályának nyomozója tájékoztatta lapunkat arról, hogy egy idős ember fedezte fel a bűntényt vasárnap hajnali 4 óra 15 perckor. A rendőrség helyszínelő bizottsága megállapította, hogy a bejárati ajtó melletti ablakon hatolt, vagy hatoltak be az elkövetők. Az épületben vandál módon törtek-zúztak, bútorokat rongáltak meg. A nyomozó hadnagy elmondta, megérti az egyesület felháborodását. Manapság kis összeg reményében is betörnek, sajnos, a vandál pusztítás azonban riasztó és megdöbbentő.

Válóczi Ferenc, a Komárom-Esztergom Megyei Mozgássérültek Egyesületének elnöke – érthető módon – elkeseredett. Nem ártunk mi senkinek – mondja, – és pénzünk sincs egy korszerű riasztóberendezésre, rácsokra... Mozgássérült emberekhez betörni? Hát már semmi sem szent?

Úgy tűnik *semmi*. De talán, mint arra eddig mindig volt példa ebben a megyében, valaki, vagy valakik segítenek abban, hogy a székházat megfelelő riasztóberendezéssel, rácsokkal, és biztonságos zárakkal szerelhessék fel a mozgássérültek.

A tettes(ek) után a rendőrség nyomoz, reméljük kézre kerül(nek).

Monos Zsuzsa

Német ellenőrzés

A Német Szövetségi Egészségügyi Hatóság (BGA) szakértőinek egyhetes ellenőrzése kezdődött el a veszprémi Toxikológiai Kutató Központban.

Az a cél, hogy megállapítsák, megfelel-e a tudományos intézmény, illetve az itt folyó munka a német, továbbá a nemzetközi szabványoknak.

Bogarak, ha találkoznak

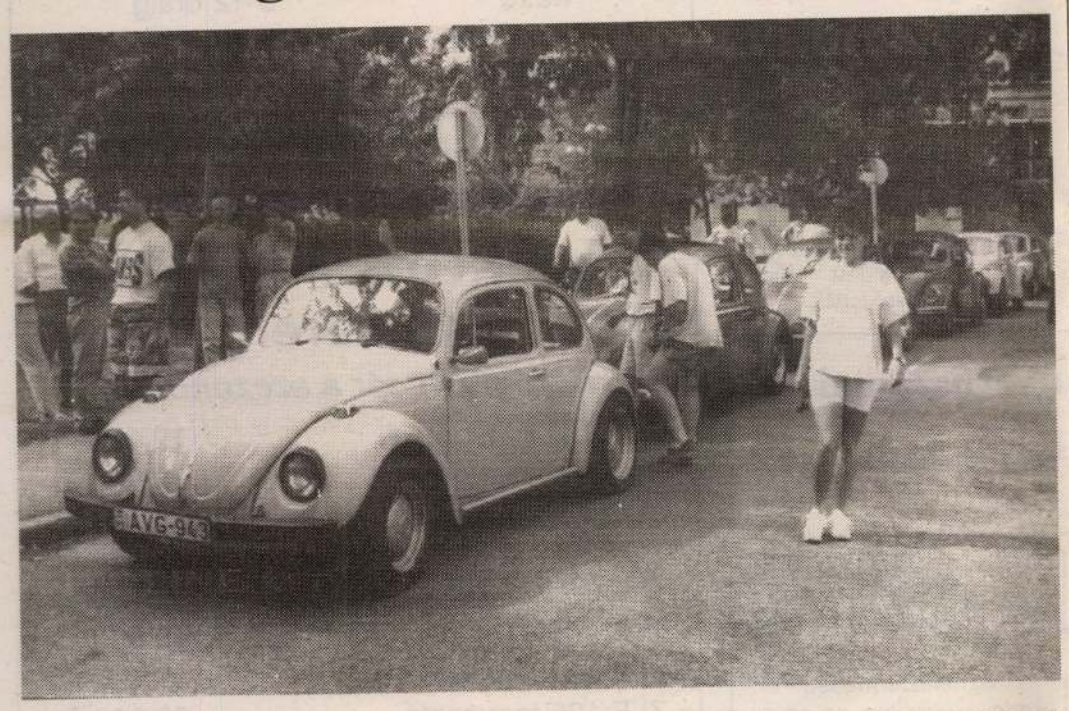

A Bogarak, ha találkoznak – manapság egyre sűrűbben teszik ezt – nagyon jól érzik magukat. A júliusban Agárdon megrendezett Bogár-partyn felbuzdulva *Bogár Tamás* elhatározta, hogy megszervezi Komárom-Esztergom megye „bogarasainak" találkáját.

E célból gyülekezett vasárnap délután három órakor majd' kéttucatnyi „csodabogár" a Centrum Áruház parkolójában. A német *Volkswagen* gépkocsigyár közel hat évtizedes múltra visszatekintő vérbeli népautójának máig létező „példányai" türelmetlenül várták az *utódot*. Az viszont pontosan fél négykor érkezett, hogy felvezesse „nagyszüleit" a Turulhoz. Még a szirénáját is bekapcsolta, nehogy az eseményről bárki is lemaradjon. *(Folytatás a 2. old.)*

Művészparadicsom Majkon

Páratlan szépségű környezetben, az Oroszlányhoz tartozó, nemrég felújított majki művésztelepen ezekben a napokban ifjú tehetségeknek képzőművészeti mesterkurzusokat tartanak. Az Eszterházy-grófok egykori vízimalmát *Juhász Attila* fotóművész állíttatta helyre, és bővítette az eredetit túlszárnyaló szépségű művészparadicsommá. Jelenleg heti turnusokban váltva, 10-12 fiatal, tehetséges gyermek alkotótáborának ad otthont a művésztelep. Neves hazai és külföldi képzőművészektől leshetik el a gyermekek a legfontosabb mesterfogásokat, a festészet, a térplasztika, a szobrászat és fotózás szakmai rejtelmeit.

Ottjártunkkor éppen *Kiss Ilona* grafikus társaságában találtuk őket...

– Juhász Attila felkérésére, igen nagy örömmel jöttem – mondja Kiss Ilona. – A legnehezebb feladat az volt, hogy kiválasszuk a sok-sok tehetséges gyermek közül azokat, akik végül is eljöhettek ide. Igazán inspiráló, festői a környezet. Egyetlen művész sem álmodhatna szebbet. Véleményem szerint Tatával együtt csodálatos fellegvárává válhat ez a hely az alkotásnak, a fantázia szárnyalásának, a művészetek világának.

A tizenkét éves *Kovács Viktória* Dorogról érkezett. Egy karosszék kényelmében festeget...

– Nagyon szeretek rajzolni. Otthon, Dorogon a rajzszakkörön hallottam, hogy lehet pályázni ide a táborba. Beküldtem egy képet, és szerencsére a kiválasztottak közé kerültem.

– Mit ábrázolt a képed?

– Egy tájképen egy meggyfát festettem, az iskolánk kertjében. Ez a fa hozta meg a szerencsét.

– Komolyabb terveid vannak a festészettel?

– Ez csupán hobbi, valójában újságíró szeretnék lenni – mondja búcsúzóul a fiatal, kedves arcú „kolléganő".

N. Zs.

Fotó: Haraszti

Halpusztulás

Halpusztulást okozott a Velencei-tó egyes részein az oxigénhiány – tájékoztatott a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium. Az oxigénhiányt a szokatlanul nagy meleg, az alacsony vízállás, valamint a kedvezőtlen meteorológiai helyzet idézte elő.

Először a nagy oxigénigényű süllők és fogasok, majd a nagytestű harcsák és busák pusztultak. A tavon kisebb mértékben keszeg és pontyelhullást is észleltek. A Közép–Dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőség és Vízügyi Igazgatóság augusztus első hetétől III. fokú károrelhárítási készültségben vizsgálja a tavat, és gondoskodik a haltetemek ártalommentes elhelyezéséről is.

Antifasiszta egyezmény

A Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetsége és a Szlovák Antifasiszta Harcosok Szövetsége együttműködési egyezményt ír alá augusztus 11–én Budapesten. A megállapodás – amelynek elfogadását a szlovák fél kezdeményezte – a két szervezet együttműködését, a kölcsönös látogatásokat és rendezvényeket, valamint az antifasiszta hagyományok ápolását kívánja elősegíteni. Az egyezmény az éledő újfasizmus és az idegengyűlölet elleni harc elveit is rögzíti – mondta el *Sugár Klára*, a MEASZ alelnöke. Hozzátette: gondjaik hasonlóak, mert az ellenállók anyagi és társadalmi megbecsülése „hagy némi kívánnivalót".

Egy indián Mogyorósbányán

Az Esztergomban zajló *XI. Nemzetközi Gitárfesztivál* koncertjeit élvezheti a közönség többfelé az országban. Nemcsak Esztergom – hanem Tata, Komárom, Sopron és Budapest közönsége is részese lehet a gitármuzsika különleges élményének.

Idén nagyobbra nyitották a fesztivál kapuját. Esztergom vendégei több falut is felkeresnek, hogy játékukkal örvendeztessék meg a közönséget. Sőt, arra is gondoltak, hogy a könnyűzene iránt is fogékony gitárosok több esztergomi művésztanyán, népszerű szórakozóhelyen esteket tartsanak. Lesz német, orosz és másféle nemzeti asztali muzsika is.

(Folytatás a 2. oldalon)

Megegyeztek Tengizben

A Tengizben dolgozó valamennyi magyar felvette hétfőn a munkát, miután sikerrel zárult a helyi sztrájkbizottság és a Vegyépszer Rt. kiküldött vezetőinek egyeztető tárgyalása. Erről *Maráczi István*, a cég jamburgi igazgatóságának helyettes vezetője adott tájékoztatást.

A tengizi megbeszélésen a dolgozók meggyőződhettek arról, hogy a Vegyépszer Rt. az általa korábban megígért időpontra átutalta a pénzt.

Még mindig dühösek a kereskedők

„Nyugtával dicsérd a napot”

A piaci kereskedők körében még korántsem higgadt le a hangulat a nyugtaadási kötelezettséggel kapcsolatban – derült ki a „Nyugtával dicsérd a napot” című fórumon hétfőn az újpesti ifjúsági házban. Az újpesti és csepeli kereskedők által összehívott találkozón a meghívottak közül csupán az APEH Üldözötteinek Szövetsége képviselői jelentek meg. Többen is hiányolták az adóhatóság és az Országgyűlés emberi jogi bizottságának képviselőit. *Roth Miklós* ügyvéd, az APÜSZ alelnöke arra szólította fel a kereskedőket, hogy kérelmeiket a nyugtaadási kötelezettség alóli mentesítésre együttesen adják be azok, akik azonos okból kérik a felmentést. Egyben azt is javasolta, hogy mindenki fellebbezzen a 300 forintos illetékkötelezettség ellen. Kmetty Ágoston, a Csarnoki, Piaci Kereskedők, Vállalkozók Kamarájának vezetője azonban arra figyelmeztetett: a kérelmeket egyénileg kell beadni és hangsúlyozta: a kormányzattal folytatott tárgyalások révén az érdekvédelmi szervezetek javaslatát a kedvezmény megadására nagyrészt figyelembe veszi az APEH. Ezt bizonyítja, hogy már több kérelmet el is bíráltak. Szerinte egyébként sem a nyugtaadás a fő probléma, hanem a könyveléssel kapcsolatos teljesíthetetlen előírások.

A találkozón heves vita bontakozott ki arról, hogy vajon a tárgyalásokon résztvevő érdekvédelmi szervezetek helyes taktikát választottak–e, amikor nem fordultak közvetlenül a Parlamenthez, hanem a minisztérium és az APEH illetékeseivel tárgyaltak.

Abban ugyanis egyetértés volt, hogy a problémák többségét csak törvénymódosítással lehet megoldani.

II. Albert, az új király

Hétfőn mondta el a hagyományos uralkodói eskű szövegét a belga parlament két háza előtt Albert herceg, aki az alkotmány értelmében ettől a perctől kezdve vált Belgium hatodik királyává, II. Albert néven. Albert trónra lépésére azt követően került sor, hogy augusztus 1-jére virradó éjszaka elhunyt bátyja, aki I. Baldvinként 42 éven át állt a monarchia élén, s akitől múlt szombaton vettek végső búcsut Brüsszelben. Mivel a néhai királynak nem volt közvetlen utódja, így fivérére szállt a korona.

Egy indián Mogyorósbányán

(Folytatás az 1. oldalról)

Vasárnap este *Mogyorósbánya csöppnyi, mélyen vallásos indulatokat keltő temploma* várt a gitárfesztivál egyik különlegesen kedves vendégére.

Cristina Azuma, sajátos személyiség: a fiatal hölgy egy brazíliai indián család gyermeke, aki a párizsi Sorbone-egyetem barokk esztétika tanszékének hallgatója. Latin-Amerika szülöttjétől eleve „elvárható” a gitártudás. Nos, Cristina Azuma kisasszony ösztönös muzikalitásához másfél évtizedes iskolázottság is járul. A koncertterem adottsága, a nosztalgikus templom sokat „segített” a gitárest hangulatán. Remek akusztika, a legfinomabban megpöngetett gitárdíszítések is eljutottak a közönség füléhez. *Octave Agobert* francia szerző 11 gitárdarabjából, majd *Jacob do Bandoloim* brazil szerző siratóénekét (a brazil kultúrkör temetési sirató éneke más mint a nálunk általában ismert) hallottuk. Több francia és brazil szerző műve között *Bartók Béla* „Bolgár táncok”-ja is elhangzott. Nem szeretnénk, ha *Cristina Azuma* művésznő roppant szép koncertjének művészi értékeiről az előadó etnikai hovatartozása elterelné a figyelmet. Fölényes hangszertudás, a zenei finomságokat nemcsak felismeri, hanem élvezhetően előadja. Ritmusaiban érzünk valamiféle tudatos, szándékolt visszafogást. Véljük, iskolázottsága, a barokk művészi világhoz, élményhez való vonzódása teszi, hogy kerülni igyekszik a „húrszaggató” fergeteges gitárművész allűröket. És éppen az őszinte muzsika, a tisztaság miatt volt hálás a közönség Cristina Azumának.

Cs. Nagy Lajos

Fekete sarok

Gyilkosság – halálos balesetek

A szegedi rendőrség őrizetbe vette H. Dezső 22 éves, szolnoki lakost, mert szombaton éjjel egy szegedi lakásban, szóváltás után késsel hasba szúrta T. László 32 éves helyi lakost.

Kiskunlacházán a rendőrség körözést adott ki egy ismeretlen tettes ellen, aki szombaton este egy lőfegyverrel combon lőtte S. József 42 éves, császártöltési lakost. S. József súlyos sérülést szenvedett.

A Somogy megyei rendőrség nyomozást indított az ellen az ismeretlen ellen, aki a román-magyar határon segítséget nyújtott egy bolgár és tíz kínai állampolgárnak az illegális határátlépéshez.

* * *

A Bács-Kiskun megyei Csengődön vasárnap – a vizsgálat eddigi adatai szerint – M. Lajos 20 éves, budapesti lakos gyorshajtás miatt kisodródott az útról, majd felborult. A gépkocsi utasa, B. Piroska 20 éves budapesti lakos az orvosi rendelőbe szállítás közben életét vesztette.

Székesfehérvár külterületén vasárnap hajnalban F. Elemér 19 éves budakalászi lakos egy mikrobusszal, eddig ismeretlen okok miatt áttért a menetirány szerinti bal oldalra, ahol összeütközött a vele szemben szabályosan közlekedő személygépkocsival. A személyautó vezetője H. Hasan 40 éves olasz állampolgár a helyszínen meghalt.

Győr külterületén vasárnap H. Csaba Béla 29 éves, helyi lakos – a vizsgálat eddigi adatai szerint – személygépkocsijával az úttestről kisodródott és egy fának ütközött. A jármű vezetője a helyszínen életét vesztette.

Debrecen külterületén vasárnap K. István 21 éves helyi lakos személygépkocsijával – a vizsgálat eddigi adatai szerint – előzés közben megcsúszott és egy fának ütközött, majd elütötte a buszmegállóban várakozó B. Gábor 78 éves helyi lakost, aki a kórházban belehalt sérüléseibe.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Fehérgyarmaton szombaton délután F. Károly 24 éves tunyogmatolcsi lakos személygépkocsival – a vizsgálat eddigi adatai szerint – elütötte a kivilágítatlan kerékpárral közlekedő M. Tamás 45 éves helyi lakost, aki a helyszínen életét vesztette.

Megyei eseményeink közül említésre méltó az a baleset, ami vasárnap történt Tatán. A Fáklya úton L. F. 55 éves, tatabányai lakos személygépkocsijával a Boróka út felől, a Fáklya út felé közlekedett. A vizsgálat eddigi adatai szerint a kanyarodás közben a kocsi bal első kereke a homokos útpadkára csúszott. A vezető kezéből a kormány kiugrott, a kocsi visszatért az útra. L. F. elvesztette az uralmát a jármű felett és elütötte a járdán közlekedő H. A. 20 éves, tatabányai lakos gyalogost, aki felcsapódott a motorháztetőre, majd az autó az út jobb szélén álló fának nyomta. A baleset következtében H. A. súlyos, életveszélyes sérülést szenvedett.

NATO-döntés a boszniai légicsapásokról

Bombákkal a szerbek ellen

A NATO Katonai Bizottsága Brüsszelben vasárnap késő este megegyezett a boszniai szerbek elleni légicsapások módozataiban. A döntéseket továbbítják az észak-atlanti szövetség hétfőn kezdődő nagyköveti tanácskozása résztvevőinek.

A Reuter vasárnapi jelentése szerint a határás találkozót követően egy szóvivő kijelentette, hogy a bizottság megyegyezett a légicsapások katonai aspektusait illetően. A résztvevők az ellenőrzéssel, parancsnoklással és döntéshozatallal kapcsolatos kérdéseket vitatták meg – tette hozzá a szóvivő, de nem közölt részleteket. Ezt azzal indokolta, hogy semmit nem hozhat nyilvánosságra a hétfőn a kora délutáni órákban kezdődő nagyköveti tanácskozás előtt. A Katonai Bizottság már szombaton összeült, a megbeszélés azonban kétnaposra sikeredett, mivel számos kérdésben nem tudtak megegyezni.

Beiktatták az új japán kormányt

A stabilitás érdekében...

Hétfőn *Akihito* japán uralkodó jelenlétében beiktattákk a *Hoszokava Morihiro* vezette új japán kormányt. Ezt megelőzően Japán pénteken megválasztott miniszterelnöke, megalakította kormányát, amely átveszi a hatalmat a közel negyven éve uralkodó Liberális Demokrata Párttól. Hoszokava a hétpárti koalíció valamennyi pártjának vezetőjét alapos egyeztetés után bevonta az új kormányba, hogy ezzel is növelje annak stabilitását. A legfontosabb tárcák vezetését a Sinszeito pártjának képviselői veszik át. A Liberális Demokrata Pártból kivált politikusokból alakult párt tagjai kerülnek a japán külügy-, a pénzügy-, a nemzetközi kereskedelmi és ipari minisztérium, a mezőgazdasági minisztérium, illetve a nemzetvédelmi ügynökség élére. Hata Cutomu veszi át miniszterelnök-helyetteseként a japán külügyek irányítását.

Bogarak, ha találkoznak

(Folytatás az 1. oldalról)

Huszonkét büszke tulajdonos pompázott púpos kis gyöngyszemével a Turul emlékmű parkolójában. Kevés? Sok? Ha arra gondolunk, hogy a Velencei-tónál száznegyvenhatan jöttek össze az egész országból, akkor semmiképp sem tarthatjuk a huszonkettőt kevésnek. Tatabányán kívül érkeztek Esztergomból, Vértesszőlősről, Oroszlányból és Tatáról.

A rövid bemutatkozás után autók és tulajdonosok felmérték tudásukat. Mintha mindenki *erre várt volna!*

Eredmények:

A Bogaras-öttusa helyezettjei: 1., *Gaál Győző*, Esztergom. Nyereménye: egy kétszemélyes vacsora a tatabánya-dózsakerti Pizzéria di Venezzia jóvoltából. Kiefer Miklós felajánlása. 2., *Falusi Erzsébet*, Tatabánya. Nyereménye: egy videokazetta, melyre az oroszlányi televízió munkatársai rögzítették a bolondos nap eseményeit. Bogár Tamás felajánlása. 3., *Nagy Zsolt*, Tata. Nyereménye: Vincze Zsolt felajánlása, egy magasfényű autóápoló balzsam.

A LEG-ek:

Legszebb „bogara” *Kovács Antalnak*; *Legbogarasabb* „bogara” *Pszota Attilának*; *Leggyáribb* „bogara” *Musziejovszky Lászlónak*; *Leghangosabb dudájú* „bogara” *dr. Boross Péternek* volt.

A „legrégebben lejárt forgalmi” kategóriában a szervezők szerencsére nem tudtak eredményt hirdetni. De volt legtöbbször megbírságolt „dudu” tulajdonos. Ezt ő cédulákkal is igazolni tudta. A szervezők ezúton is szeretnék megköszönni a rendőrök munkáját, mellyel a Bogaras felvonulást teljesen zökkenőmentessé tették.

A Hatoslottó nyerőszámai

A Hatoslottó sorsolás nyerőszámai a következők:

9, 19, 23, 24, 37, 43, a pótszám: 40

ZOMBORI FIVÉREK
Amerikai PVC-padló
és falburkoló anyagok
nagy választékban kaphatók
180 cm szélességben
500-890 Ft/fm
360 cm szélességben
1 780 Ft/fm
TAPÉTA 560 Ft/tekercs
Tekintse meg üzletünket!
Tata, Május 1. út 26. 17891

Külföldi használt ruhák vására
A Közművelődés Háza
Színháztermében
1993. augusztus 12-13-án
AKCIÓ!
Naponta más-más
árufeléségekből
30-50 % engedmény!
Mi jó cuccokba öltöztetjük! 18138

NÉHÁNY MONDATBAN

RATKO MLADIC, a boszniai szerbek katonai vezetője bejelentette, hogy megállapodtak a boszniai szerb csapatok fokozatos visszavonásáról a Bjelasnica-magaslatról és az Igman-hegység egy részéről is. A Reuter szerint Mladic közölte: hárompontos megállapodást kötött Francis Briquemont tábornokkal, a volt Jugoszláviában állomásozó ENSZ-békefenntartók parancsokával a szarajevói repülőtéren.

ELHALASZTOTTÁK az augusztus közepére tervezett orosz-ukrán csúcstalálkozót. Az orosz rádió hétfő reggeli jelentése szerint a halasztás oka, hogy nem sikerült kidolgozni az aláírandó megállapodásokat. *Borisz Jelcin* orosz és *Leonyid Kravcsuk* ukrán elnök a Krímben találkozott volna pénteken, hogy megvitassa a fekete-tengeri flotta megosztásával, illetve Szevasztopol státusával kapcsolatos vitás kérdéseket. A flottavita, illetve az orosz parlamentnek Szevasztopol orosz fennhatóság alá helyezését célzó döntése mellett a két ország viszonyát megterhelte az is, hogy Kiev ukrán tulajdonnak minősítette az ország területén található atomrakétákat.

KÉT MIG-21 típusú jemeni repülőgép vasárnap a tengerbe zuhant, s mindkettő pilótája életét vesztette – közölte a szanaai védelmi minisztérium. A szerencsétlenség a Vörös-tenger fölött, Hodeida kikötőváros határában, gyakorló repülés közben érte a szovjet gyártmányú harci gépeket. Mentőakciójuk során a jemeni haditengerészet hajói és helikopterei felfedezték az egyik gép roncsát, s valamelyik szerencsétlenül járt pilóta sisakját, de a holttesteket nem lelték. A szerencsétlenség körülményeinek tisztázására vizsgálat indult.

A BEJRÚTI KORMÁNY csapatai hétfőn megkezdték a bevonulást az ENSZ-erők ellenőrizte ütközőzónába az Izrael által megszállt dél-libanoni határsáv szomszédságában. A libanoni hadsereg ötödik dandárjának mintegy 600 katonája, csapatszállító járművek és tankok kíséretében, hétfőn reggel három oszlopban megkezdte felvonulását a Bejrúttól 83 kilométernyire délre fekvő Tirusz (Súr) térségében, ahol az ENSZ ideiglenes békefenntartó erőinek (UNIFIL) kéksisakosai állomásoznak. Az Izrael által 1982-ben végrehajtott invázió óta most első ízben telepítettek libanoni kormánycsapatokat az UNIFIL által ellenőrzött ütközőzónába.

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK tbiliszi nagykövetségének egyik diplomatáját, *Fred Woodruffot* agyonlőtték – közölte hétfőn a grúz belügyminisztérium. Ismeretlen tettesek hétfőre virradó éjjel a grúz fővárostól tíz kilométernyire lévő Natahtari helység mellett, egy rendőrposzt közelében lőttek rá a diplomata Lada Niva típusú gépkocsijára. Woodruffot fél évre bízták meg a nagykövetség politikai részlegének irányításával, s pár nap volt hátra hazatéréséig – jelezte az amerikai képviselet.

DURAY MIKLÓS szerint Horthy Miklós földi maradványainak magyarországi eltemetése a Horthy-család kizárólagos magánügye, s a tervezett eseménynek indokolatlanul tulajdonítanak politikai színezetet. Az Együttélés elnökét a TA SR szlovák hírügynökség hétfőn arról kérdezte meg, vajon a mozgalom kapott-e meghívót a temetésre. Duray Miklós elmondta, hogy a tervezett gyásszertartásra az Együttélés Politikai Mozgalmat nem hívták meg.

Ferrokontakt Kft.
Diszkont Áruház
Kisbér, Széchenyi út 23. Telefon: 34/354-354
Nyitva tartás:

hétfő	8-12 óráig
szombat	8-12 óráig
keddtől-péntekig	7-17 óráig

Megnyílt! Megnyílt! Megnyílt!
A Ferrokontakt
Diszkont Áruháza
Kisbéren
Hűtőgépvásár a szezonban!

ZLR 162 hűtőgép	19 100 Ft
ZLR 202 hűtőgép	21 900 Ft
ZLR 242 hűtőgép	23 300 Ft
ZLK 280/60 komb. hűtőgép	32 200 Ft
ZLK 260/75 komb. hűtőgép	36 900 Ft
ZLK 300/115 komb. hűtőgép	42 500 Ft
ZLF 60 fagyasztó	17 800 Ft
ZLF 125 fagyasztó	22 900 Ft
ZLF 230 fagyasztó	36 700 Ft

Nézzen be hozzánk! Érdemes!
Kárpótlási jegyét napi árfolyamon beszámítjuk! 18202

POLIFÓNIA

Soros Kortárs Művészeti Központ éves kiállítása '93

KissRádió-Budapest

(... ez a bizonyos dolog, amit régebb óta egyezményesen '**rádiónak**' nevezünk, hanglabbdákat gurigál a térben és a *„hallgatlak!"* című világszámmal gyakorlatoztatja képességeinket:

visszaszólni ugyan nem lehet neki, de minden hallhatóvá tett mondatán keresztül telítődhetünk az ámulattal, hiszen tényleg a fülünk*be* beszél valaki

– aki bemutatkozik, vagy elmondják róla, tehát bemutatják, hogy kicsoda, de mégsem tudható,

sőt eleve már a rádió üzenetének vételekor lemondva személyesítése:

mármint, hogy alak is tartoznék a hanghoz-,

a személyesség zuhanásának gyorsított korszakában, amikor is, egymáshoz hasonlóan *felmérhetetlenül* hallgatjuk a **rádiót**,

amire egyszerűen *aki*-ként kérdezünk rá, – BÁR!! –

ha *bár*mifajta lehetőségünk is adódna, hogy monológját megszakítva beszélgetésbe elegyedjünk **Vele**...)

Természetesen **Nincs Csend** ebben a városban, hiszen, ha az összes hajszárítót, trolit, és *hazafelétartót* hangkorlátozásra intenénk, a levegő még mindig telítve lenne a **rádió** szerváival (**is**), ami ellen (*tudjuk, nem vagyunk delfinek* – **kár!**), mégis védekeznünk kell távlatibb érdekeink hangosan jelentkező igényei szerint.

Kiss Ilona triptichonjának középső része, e technikailag heroikus, ám kritikában szükséget szenvedő *jelenség*ét jeleníti meg, mármint azt, hogy mivel is találkoznánk szemünk láttára, ha mi magunk is frekvencia alakzatokban zavarnánk egymás álmait.

Kurdy Fehér János

Kiss Ilona: Triptichon: Kossuth Rádió Budapest – Éter – Petőfi Rádió Budapest

KISS ILONA

1993. December 19-ig látható az Újpest Galériában

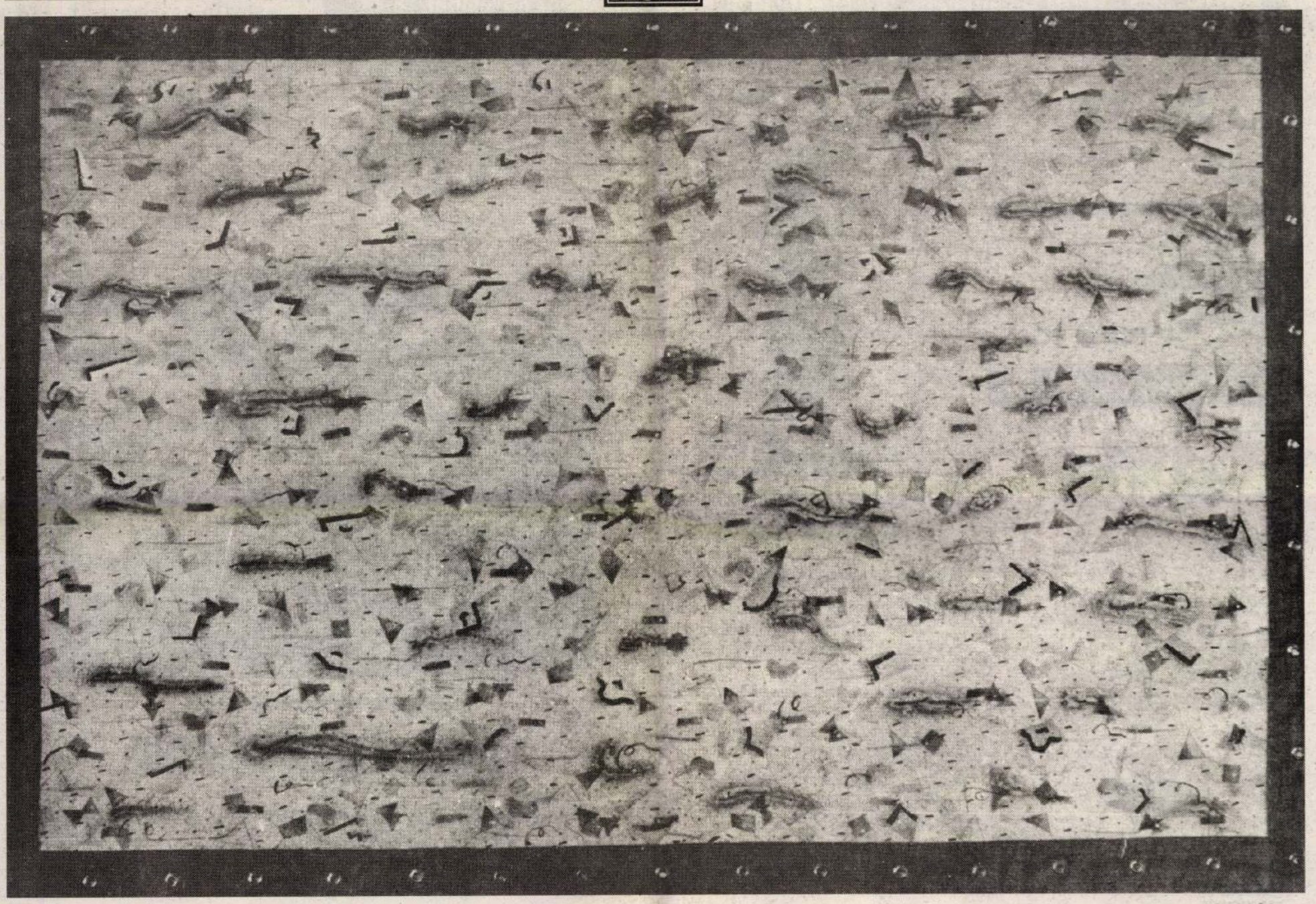

KISS Ilona

SNOBLESSE

heti sznobkalauz

Főmottó: „Sznob az az ember, aki tudatosan foglalkozik a kultúrával."

Almottó: „David! Hallasz, pajtikám?!"

Szépen megjössz, keresztül egy nagy darab osztrák hegyen, szépen gurulsz, sebesen, picike esőcske a magasban, a hidegben, de hó még semmiképpen. Szépen megjössz, vizionálsz a határon, mintha Boross úr integetne egy gigantposzterről, és csúszik az ország, ez a langyoska-lapos, a hóban. Tessék, kérem szépen, mi ez, ha nem az utolsó jel, gondolnád, pedig még nem tudod a végsőbb csapást: már a *Knight Rider* is kifarolt a tévéből.

Peter Weibel: Virtuális világok című interaktív komputeres installációja a Műcsarnok Dorottya utcai kiállítótermében december 5-ig.

PÉNTEK

november 19.

15.30 Tabán – *Végelgyengülés* (Muratova)

17.00 Kecskemét, Erdei Ferenc Művelődési Központ – a *Múlt és Jövő* folyóirat zenés irodalmi estje + Jancsó Miklós: *Kövek üzenete*

19.00 I. ker. Művelődési Ház – **Téka** táncház

19.00 Szeged, Nemzeti Színház – Mozart: *Requiem* (Balett-bemutató)

19.00 Nyíregyháza, Móricz Zsigmond Színház – Mrozek: *Tangó*

19.00 Kaposvár, Csiky Gergely Színház – *Tisztújítás* (bemutató)

19.00 Francia Intézet (I., Fő u. 17.) – *UPIC* elektroakusztikus zene

19.00 Óbudai Társaskör (III., Kiskorona u. 7.) – **Mark Fewer** és **Gödény Márta** kamaraestje (Schubert, Dompierre, Bartók, Prokofjev)

19.30 Budapest Sportcsarnok – **Pál utcai Fiúk**-koncert

20.00 Pécs, Gyár – **Houdinis**-koncert

20.00 Közgáz Jazz Club – **Dresch Quartet**

20.00 FMK – **Green Calerpillar** és **Üllői úti Fuck**-koncert

SZOMBAT

november 20.

19.00 Szeged, Nemzeti Színház – **Zanpa Ufodzsishi Daiko** japán dobszínház

19.00 Lágymányosi Közösségi Ház – **Zsarátnok**-koncert

20.00 I. ker. Művelődési Ház – **Török Ádám és a R.A.B.B.**

20.00 Miskolc, Vian Klub – **Houdinis**-koncert

20.00 Egyetemi Színpad – *Dalok Közép-Nirvániából* (Kamondy Ági és barátai)

20.00 R. S. 9. Stúdiószínház (VII., Rumbach Sebestyén u. 9.) – Gombrowicz: *Operetka*

20.00 Szkéné Színház – Utolsó Vonal: *Hamlets*

20.00 Tatabánya, Fesztivál – **Fuchsia's Fall**-koncert

20.00 Szentendre, Dalmát pince – **Quimby**-koncert

20.00 Tam Tam Klub – **Menyhárt Jenő–Másik János**-koncert

21.00 FMK – **Korai Öröm**-koncert

21.00 Szt. Kristóf Jazz Galéria (Budafok, Kossuth u. 88.) – **Pege Quartet**

22.00 Lyuk – **Southern Special**-koncert

VASÁRNAP

november 21.

17.00 Almássy téri Szabadidő Központ – Izraeli táncház

18.00 Almássy téri Szabadidő Központ – Görög táncház

19.00 Lágymányosi Közösségi Ház – **Hobo**: bluesok, versek, nóták, kuplék

20.00 Egyetemi Színpad – *Dalok Közép-Nirvániából* (Kamondy Ági és barátai)

20.00 Picasso Point – **Lakatos „Ablakos" Dezső** együttese

20.00 Szentendre, Megyei Könyvtár – **Kispál és a Borz**-koncert

20.00 Szkéné Színház – Utolsó Vonal: *Piroska*

Mű-Terem Kiállító (VII., Dohány u. 16.)

megnyitó november 21. 18.00

Holló Fesztivál Salgótarján, József Attila Művelődési Központ november 18–20.

Liget Galéria

Tóth Gábor
Tálcaképek

megnyitó: november 18. 18.00

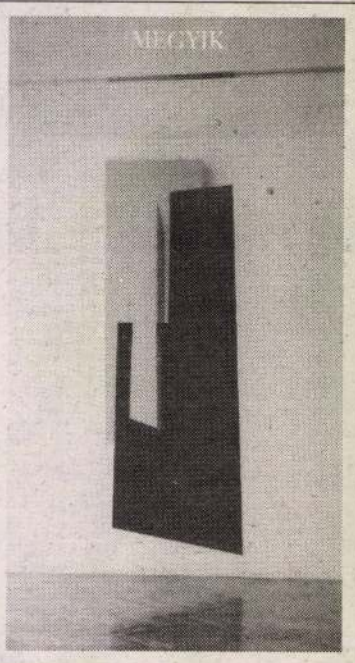

Megyik János kiállítása
a székesfehérvári Szent István Király Múzeumban december 12-ig.

B-Shop For The Poor turné
november 19. Szeged, JATE
november 20. Tilos az Á
november 24. Debrecen, NETN-12 Klub
november 26.
Hajdúböszörmény, Haj Do You Do Club
november 27. Miskolc, Vian Klub

Merlin Jazz Club
Gyárfás trió + Téli Márta
november 19–21. 22.00

Bécs – Arena (Baumgasse 80.)
The Levellers
november 21. 21.00

Luckies
PUB & DISCO
II. Moszkva tér 6.

SAIGON
NOV. 18. CSÜTÖRTÖK X TEXAS
NOV. 19. PÉNTEK QUIMBY
NOV. 20. SZOMBAT DEÁK BILL GYULA
NOV. 21. VASÁRNAP BRILLANTIN ROCK'N ROLL HÁZIBULI
NOV. 22. HÉTFŐ ROCK DISCO
NOV. 23. KEDD HEVESI TAMÁS ÉS JUHÁSZ LÁSZLÓ
NOV. 24. SZERDA ST. MARTIN
MINDENNAP + ROCK DISCO
STELLA ARTOIS

20.00 Egyetemi Színpad – *Szín és Más*

20.00 Postás Művelődési Központ (VI., Benczúr u. 27.) – **Grencsó Kollektíva**

20.00 Lágymányosi Közösségi Ház – **Andersen**-koncert

20.00 Hajdúböszörmény, Haj Do You Do Club – **Fuchsia's Fall**-koncert

21.00 Tatay Klub (III., Bécsi út 343.) – **KZSBK** és **Origó**-koncert

23.00 Lyuk – **Leukémia**-koncert

23.00 Tilos az Á – **Sunstreet** és **ef Zámbó HDB**-koncert

A Magyar Filmintézet bemutatja

A GORILLA DÉLBEN FÜRDIK
DUŠAN MAKAVEJEV FILMJE

Színes, német–jugoszláv film, november 26-tól az Örökmozgó műsorán.

KISS Roma

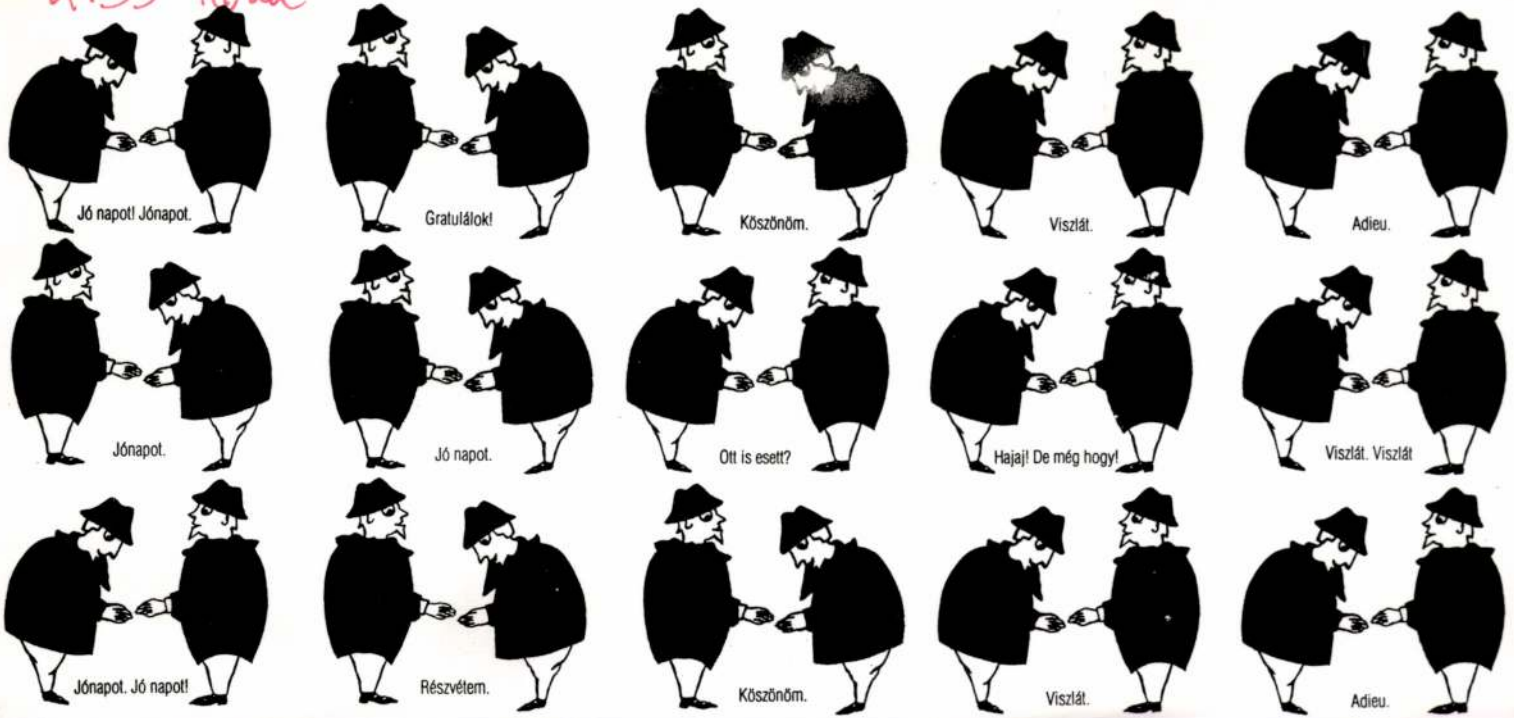
Jó napot! Jónapot.
Gratulálok!
Köszönöm.
Viszlát.
Adieu.
Jónapot.
Jó napot.
Ott is esett?
Hajaj! De még hogy!
Viszlát. Viszlát
Jónapot. Jó napot!
Részvétem.
Köszönöm.
Viszlát.
Adieu.

A **COPY GENERAL** ÉS A *ROCZKOV GALÉRIA* TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT KISS ILONA GRAFIKUSMŰVÉSZ –HOLNAPI EMLÉKEZETÜNK– CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA 1993. MÁJUS 6-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN 22^{00} ÓRÁRA A COPY GENERAL ALKOTMÁNY UTCA 18 SZ. ALATTI FÉNYMÁSOLÓ SZALONJÁBA. VERNISSAGE: KURDY FEHÉR JÁNOS –KÖLTŐ.

KISS ILONA

THE **COPY GENERAL** AND THE *ROCZKOV GALLERY* CORDIALLY INVITE YOU TO THE OPENING OF –THE MEMORY OF TOMORROW– AN EXHIBIT BY ILONA KISS AT THE COPY CENTER AT 18 ALKOTMÁNY STREET, ON THURSDAY, THE 6TH OF MAY '93, AT 10 O'CLOCK PM. VERNISSAGE: JÁNOS KURDY FEHÉR –POET.

művészi alkotóerő és a politikai hatalom kapcsolatát a sztálinista szocialista realizmus korszakától a korlátlan művészi szabadság mai állapotáig.

*

Budapesti és berlini amatőr labdarúgócsapatok javára rendeztek a berlini Állami Operában jótékonysági hangversenyt. A bevétel: ötvenezer márka. Ebből városok közötti barátságos mérkőzést rendeznek. Csak megjegyzésül: az idei német kupadöntőben egy berlini amatőr csapat lép pályára a Bundesliga egyik leggazdagabb egyesülete ellen.

*

A Vajdaságban idén a Híd Irodalmi Díjat *Kalapis Zoltán* kapta a Betűk és Képek című művelődéstörténeti kötetéért. A Fórum Képzőművészeti Díjat *Szombathy Bálintnak* ítélték oda „autentikus művészi kordokumentumaiért."

*

Nagy sikerrel mutatkozott be Rómában az Európai Utas szerkesztősége. A Magyar Akadémián több száz érdeklődő, újságíró, irodalmi szerkesztő előtt Módos

Egy washingtoni hangverseny margójára

A budapesti Zsidó Múzeum a közeljövőben néhány ezer dolláros csekket kap. Az összeg egy, a washingtoni magyar nagykövetségen rendezett hangverseny bevétele. A közönség — csaknem 230 személy — 25 dollárt vagy többet fizetett a meghirdetett célra a Friends of Hungary Alapítvány kasszájába. A cél: restaurálni a Zsidó Múzeum számos, az évtizedek sorozatos, kényszerű költöztetései során megrongálódott, értékes műkincsét.

A hangverseny gondolata egy budapesti levél nyomán született. *Dr. Benoschofsky Ilona*, a Zsidó Múzeum igazgatója ez év márciusában körlevelet küldött számos amerikai címre, üzletembereknek, kulturális személyiségeknek, és a budapesti külügyminisztériumon keresztül a washingtoni magyar nagykövetségnek is. Kérte, segítsenek a múzeumnak abban, hogy valóban reprezentatív, szép, gondozott anyagot állíthassanak ki a Nemzeti Galéria termeiben, ahová nagyméretű, impozáns kiállítást terveznek.

Tar Pál nagykövet francia születésű felesége, *Anne-Marie* azonnal elhatározta, hogy a kérdést ő veszi gondjába. *Szabó Csaba* követségi tanácsossal együttműködve megkereste Izrael washingtoni nagykövetének feleségét, *Efret Rabonovichot*. Hamarosan bekapcsolódott a tervezésbe-szervezésbe Budapest 1943 előtti híres főrabbijának, *dr. Hevesi Simonnak* Washingtonban élő unokája, *Erlichné Hevesi Éva*. Négyük lendületes munkája eredményeképp, rövid időn belül a követségek szétküldhették a meghívókat: 1993. április 17-én, szombaton, a varsói gettólázadás 50. évfordulójának előestéjén a magyar nagykövetségen jótékony célú hangverseny lesz.

Az estet a Washington melletti kertváros, Mclean zsidó közösségének magyar származású főrabbija, *Laszlo Berkowits* nyitotta meg okos, közvetlen szavakkal. „Legyen maguknak egy jó hétvége"—zárta angol nyelvű beszédét gyerekkora óta ritkán gyakorolt magyarsággal, majd zongorához ült két fiatal izraeli művészjelölt, a világhírű baltimore-i Peabody Intézet ösztöndíjasai. Előbb *Igal Kasselmann* szólaltatott meg egy-egy rövidebb Scarlatti-, Csajkovszkij- és Liszt-művet, majd követte *Yael Weiss* négy kis Chopin-kompozícióval, végül négykezest játszottak: Bizet—Waxman Carmen-fantáziája előadásával megérdemelt sikert arattak.

A hangverseny után a vendégek még egy jó órát együtt maradtak kis poharazásra, beszélgetésre, a terem egyik sarkában látható zsidótárgyú könyv- és fényképkiállítás megtekintésére. (*Kovács Emese* néprajzkutató állította össze.)

A vendégek között e sorok írója felismerte többek közt *Charles Fenyvesit*, akinek When the World Was Whole című, Tisza-táji családja történetét feldolgozó regénye nemrég jelent meg Budapesten *Mikor a világ kerek volt* címmel; a Buffalóból érkezett *Baranski Tibort*, akit 1979-ben az izraeli kormány a Righteous Gentile (Igaz Keresztény) címmel tüntetett ki háromezer magyar zsidó megmentéséért; a Budapestről Fulbright-ösztöndíjjal Amerikában tartózkodó *Fröhlich Idát*, a holt-tengeri tekercsek nemzetközi rangú fordítóját; Semjén Anitát, a hajdani filmszínésznőből lett pszichológust és abból lett művészmenedzsert, aki nagyszabású magyar képzőművészeti kiállítás washingtoni megnyitását készíti elő; *Granasztói Györgyöt*, Magyarország Washingtonon átutazó brüsszeli nagykövetét *Philip Kaisernek*, az USA volt budapesti nagykövetének társaságában; *Bernard Nussbaumot*, Clinton elnök egy tanácsadóját, jogi irodája vezetőjét és *Stewart Eisenstadtot*, aki Jimmy Carter alatt a Fehér Ház irodafőnöke

Kórkutas

„...furcsa, de az volt az érzésem, hogy nem léphettek be a világba magyarázkodás nélkül."

...Igen, hát én is Gombrowiczot olvastam, mint Eörsi (Horribilie dictu: Pista az én Bakonyom), tudniillik a korok különbözősége: én úgy olvashatom azt, hogy P. Gombrowiczot olvas, ahogy Ő olvassa G.-t.

Az első nap papírhiányban szenvedtünk, úgyhogy a vendégszobában talált háziáldással gyújtottunk alá a sparheltben a faszemétnek.

Csirke, rizzsel — egyszerűség. Másodnap reggel elvánszorogtunk a vegyesboltba, ahol Junoszty tévétől vasvájdlingig mindenfélét árusítottak, de füzetet nem. Megnéztük a lottó tárgynyeremény-sorsolás eredményét hirdető újságkivágást a bolt falán; a 879345-ös szelvény boldog tulajdonosa nyert egy Sharp margarétafejes írógépet. Hjaj. Végül otthon a lomturkálásban ráleltem egy patinás kecskebőr böröndre, tele magán- és hatósági levelekkel — csak a M. Kir. Adóhivatal fizetési meghagyásaiból volt vagy két tucat — és egy csatos, virághímzésű borítóval díszített emlékkönyvre; no ebbe — igen, ebbe — kezdem el magamat írni — határoztam. Kivittem a kertbe a nagy fehér asztalt, amit a fészerben találtam, leszereltem róla a húsdarálót meg a kolbásztöltőt.

Szép, magas támlás ágyak voltak a tulipánfalas szobában. Magas embert megtöri az ilyen, jó, ha 175 centi volt a két támla közt, nekem is nagy derékfájást okozott a fekvés. A parasztság önnevelése: itt kétrét hajlik, aki eredendően nagyobb az úrnál.

Hogy hülyeségeket beszélek. Jó, azt mondom el, ami van, amit itten látok, ami körülvesz, de hát most ez van Nekem. Sári. Sáriról nem szívesen írok, ez már mindennek a teteje, hogy az én szerelmem is Sári, mint a Papáé és Ő is öngyilkos lett, mint édesapám barátnője volt.

A téma leírásának vágyánál nagyobb kín volt az események azonossága, ha már — még kiskamaszként — kikecmeregtem abból a bajból, hogy én is költő legyek és a próza egyszerű rendjébe írom a sorokat, ez a tragédia nem adhat okot a visszasüllyedésre, hogy hitetlenek kételkedjenek a történet igazában, szigorúak méricskéljék a leírások differenciáját.

Jó, hát meghalt. Ez az élet. De, hogy meghalt, honnan tudom, hogy ez velem történt volna? Anyám halála az például egy biztos ügy: *mérhetően* (örökség) kimutatható számomra.

Csak mások halála adatik meg nekünk, a magunkét nem mi kapjuk, légyen önkezünktől is akár.

Most iszom egy pohár bort talán.

Mi történik velünk?

Ki az, akivel éppen most, kedden délután, amikor írom, az történik, ami? Sorolom. A kert alatt kergetik és nem éppen kedvtelésből, egyszerűen — micsoda szószerzet ez itt, Istenem! — halálra keresik; fegyver csövét szorítják vérben fürdő arcához, szakszerűen; látom; gyermekei szeme láttára megerőszakolják; kisemmizik; megalázzák; megszomorítják; földönfutóvá teszik. Hogy leereszkedve segíthessenek rajta. Felfigyelnek ragacsos szegénységére és gyermekére kötnek bomba üzletet, meg is veszik, el is szállítják.

Testét tűzre adván világpolitikai helyzetet hoznak létre belőle, hogy majd meg is oldják.

Sorolom. Békebeli gépem — Hermes! — meghitten ropog.

Mégis, ha már: kik is volnának ezek, akikről beszélek?

Nos, nem tudom. Csak nézem riadtan a World Press Photo idei díjnyertes fényképeit a kolozsvári Bánffy-palotában, nézem hosszan és riadtan mások halálát, mások szenvedését, mások *dayly news* pusztulását. Mások Kodak Color Gold színű vérét. Embernek halálra van csak ízlése. A világ, amelyben élek és amely az enyém is, immár egyetlen szenzációban tudja igazán kigyönyörködni magát — perverzül, bizony —, és ez a szenvedés. A másoké. A pusztulás színpompás bája, itt,

Amit érezni lehet, valamilyen századvégi minimál-depresszió. Valami közeledik felém, ami még most ott van, nem is tudom, hol. Mondhatnék néhány helynevet — hej! —, megnevezhetném a régiót, de mi az ahhoz képest, ami valójában történik. Emberi arcok sírnak bele arcomba, és hangtalanul, a kiontott vér szagától révült, szép arcú katonák mutatják felém a győzelem Véit, miközben látnom adatik, kik is a legyőzöttek.

Oly idők jöttenek ránk, amikor immár végképp és visszavonhatatlanul csak vesztesek vannak, vesztesek, azok közé tartozom magam is, szemlélődő keresztény minimál-depresszióval együtt.

Íme ez történik most, feleim, a szenvedés nagyhetében. És ez folyik tovább a Feltámadás hajnal-hasadta után. Hétről hétre a szenvedés nagy hetei. Mindig a másik szenved. Míglen, egyszer, közelesen, én is a másik vagyok. Akkor majd, akkor én leszek az, aki múzeumok *verőfényes* — Isten nem ver bottal! — falairól ordítozom. Hangtalanul.

Addig meg, addig mi legyen?

Dicsértessék a Kodak, az Agfa, a Super VHS, a CNN, a Sky Channel, a PRO 7, a Rompress, a World Press és a Depress.

Ez itt, az egész nagy, kerek [illegible]klám helye.

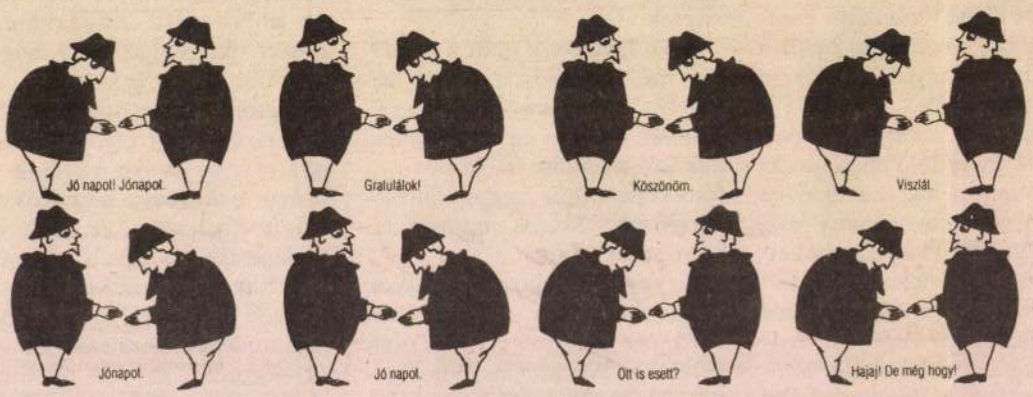

Kiss Ilona rajza

Holnapi emlékezetünk

Ez a címe Kiss Ilona grafikusművész kiállításának, amely a *Copy General* Alkotmány utca 18. szám alatti fénymásolószalonjában látható.

ÉS

KISS Llona

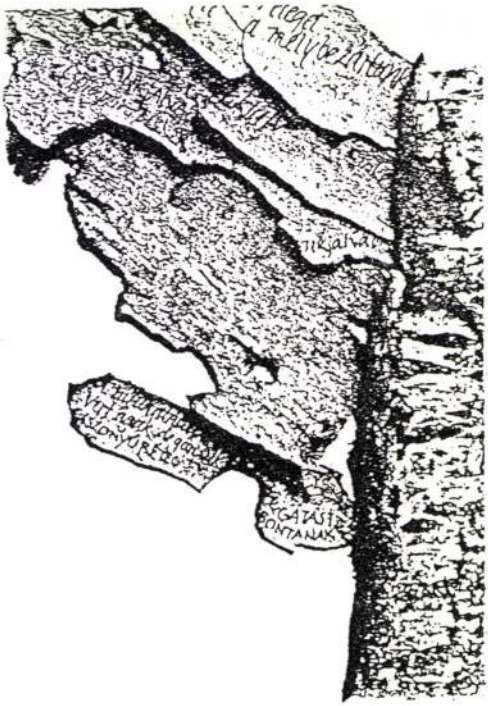

A Magyar Grafikusművészek Szövetsége, a Magyar Művészkönyvalkotók Társasága és a Balassi Kiadó szeretettel meghívja Önt a

„METAMORFÓZIS"

című művészkönyv kiállítás megnyitójára.
1994. szeptember 9-én 17órára a Balassi Könyvesboltba.
1023 Budapest, Margit u. 1.
A kiállítást megnyitja:

JELES ÉVA
Jeles és Tsa. Könyvkereskedő Cég vezetője

MEGHÍVÓ

Ávra Ilona
Békés Rozália
Budahelyi Tibor
Bulak András
Damó István
Gémes Péter
Hegedűs 2. László
Kelecsényi Csilla
Kiss Ilona
Kovács Péter
Balázs

László Bandy
Lengyel András
Móder Rezső
Olajos György
Pataki Tibor
Sárkány Győző
Sóvárnai Valéria
Szirányi István
Vasvári László
Sándor
Vámai Gyula

KÖNYVES EMBEREK

Artist's books

A véletlen és a baráti szálak segítettek ahhoz, hogy az I. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál tavaszi napjaiban megismerkedhessek a Magyar Művészkönyvalkotók Társasága *néhány tagjával és a csoport tevékenységével. A rendezvényre önálló információs kiadványt, minialbumot is közzétettek. Ez volt a második közös bemutatkozásunk. Mivel pár héttel ezelőtt a Csók Galériában nyílt kiállításuk, novemberben és decemberben pedig a tervek szerint a Párizsi Magyar Intézet ad otthont műveiknek, jó alkalom kínálkozott arra, hogy egy viszonylag új képzőművészeti ággal és hazai reprezentánsaival ismét találkozzunk. A társaságot két alkotó:* Kiss Ilona *elnök, valamint* Szirányi István *képviselte a beszélgetésen.*

– Mikor és miként jött létre a csoport?

Kiss Ilona: – 1993 májusában, a Széchényi Könyvtárban rendezett „seregszemle" után jött az ötlet, hogy az ottani résztvevőkre, illetve a műfaj ismert művelőire építve állandó, szervezett gárdát toborozzunk. A művészkönyv más jellegű produktum, mint amit a szobrászat, az iparművészet vagy a grafika általában létrehoz.

– Egészen pontosan mit fed a művészkönyv kifejezés?

K. I.: – Nem könyvművészetet, a szó könyvtervezést, magas színvonalú könyvnyomtatást asszociáltató értelmében! A művészkönyv nem előzmények nélküli, de nagyjából az 1970-es évek eleje óta állandósult kategória. Hazai tradíciói közt a képzőművészetből a *mail art*, a könyvtörténetből a Corvinák említhetők, vagy a Tevan, a Kner nevezetes kiadványai, bár ezekhez viszonyítva is az eltérés a jelentősebb. Idegen szóval *artist's book, object-book, livre d'artist;* magyarítva nevezik – túl általánosan – *objekt*nek, és nevezik *könyvtárgy*nak, csak ez utóbbit sajna az avatott fül is sokszor *könyvtár*nak hallja, s amint lemarad a *gy*, átértelmeződik vagy értelmét veszti a dolog. A művészkönyv önálló karakterű, egyedi műalkotás, speciális művészi gondolathordozó. Lehet épített könyv, könyvszobor, amilyeneket például *Butak András* fest-ragaszt-ír közülünk; lehet fából, fémből, kőből készített, mondhatni klasszikus szobor – itt *Budahelyi Tibor* nevét említhetem; és lehet átalakított, transzformált, roncsolt könyv mint plasztika. Ilyet alkot többek között *Pataki Tibor, Várnai Gyula,* és ebben illetékes Szirányi István is. Lehet a környezettel együtt alakított könyv *(environment)*, aminek igen jelentős képviselője *Lengyel András.*

Szirányi István: – Mint azt a Székesfehérváron rendezett *„...Újabb meglepetés olvasóink részére!"* II. nemzetközi művészkönyv-kiállítás katalógusának előszavában a neves művészkönyvművész, *Guy Bleus* megállapította, az object-book nem „antikönyv", hanem a kiszélesített könyvfogalom formát öltése. Benne anyag, kép, esetleg szöveg, illetve szöveg-kép békül össze, amit nem annyira olvasni, inkább „feltárni" kell. Az anyag mint könyvtárgy találja meg jelentését és harmóniáját. Historikumát tekintve itt, Közép-Európában az a politikai elem is hozzátapadt, hogy jó ideig némi szamizdat kapcsolódással rendelkezett. Mint általában kis műalkotást, zavartalanul lehetett küldözgetni, viszegetni, postázni. Ez azonban csak alkalmi és lokális színezet – volt.

– Mi a kiállított könyvtárgy sorsa, ha vége a tárlatnak?

K. I.: – Ugyanaz, mint egyéb képzőművészeti munkáké. Nosztalgikus emlékké válik, megőrződik a katalógusban, és persze várakozhat az újabb közszemlére, vagy bekerülhet valamely gyűjteménybe. Franciaországban, ösztöndíjasként irigykedve tapasztaltam, hogy nem egy kiállítóhelyiség, illetve gyűjtő csak erre a műfajra specializálódik. Volt nálam magyar dokumentáció, ráéreztek arra, hogy „Jé, ez mennyire más!". Van tehát helyi jelleg, szellemiség, mely sem nem privát, sem nem ellenzéki, egyszerűen az alkotókat jellemzi.

– Mi a haszna a könyvkiadásnak a művészkönyvből? Finomabban szólva: a könyvek előállításának ipara miben találkozhat az artist's bookkal?

Sz. I.: – Mivel a művészkönyv egyedi példány, vagy csupán nagyon kis szériában készül, ellentettje a magas példányszámú, tömegesen gyártott könyvnek. Doppingoló ereje van, az igényesség, a vizuális kultúra serkentőjévé válhat. Ötletek, technikák is átmehetnek az alkalmazott grafikába, de ehhez szükséges, hogy a kiadó, a nyomda nyitott legyen a friss kezdeményezésekre. Egyébként a könyv mindig is szakrális, misztikus tárgy volt, tehát a művészkönyvben ez az ősi forma is tovább él. Réges-régi könyvemlékeink: egy agyagtábla, egy szövegtekercs, egy kódex, amelynek alkotóját nem ismerjük, művészkönyv módjára viselkedik, a látvány erejében mint művészi alkotás hat ránk, de persze ott másról van szó...

– Ki lehetne állítani a műfaj mai darabjai között mondjuk egy Holt-tengeri tekercset?

Sz. I.: – Nem. Ehhez mégiscsak több kell: teremtő erővel, művészkézzel, materiálisan belenyúlni a tárgyba. Perzselni, vágni, lyuggatni, színezni, átlényegíteni a könyvet!

K. I.: – A „művészkönyvesek" egy része idegenkedik a könyvtervezéstől, mások állandó, termékeny munkakapcsolatban vannak a cégekkel, nyomdákkal. Számomra sem gát, hanem inspiráció a kiadó, a kézirat, a nyomdaüzem: igen sok könyvet terveztem. Nem szabad viszont elfelejteni, hogy a művészkönyv filozófiai, esztétikai törvényszerűségei miatt sem kerülhet be a nyomdai gépezetbe, s ami netán bekerülhetne, annak sorozatszerű előállítása sem valósítható meg. Ez nem a tárgykészítés manufakturális jellegéből, sokkal inkább személyességéből, vallomásosságából következik. Nem ritka, hogy a művész autobiográfiai, deklaráló, gyónó szándékkal saját noteszét, naptárát használja alapanyagnak, alapműnek, vagy (ön)portréból indul ki. Ha ennél az alfajnál tartunk, *Sóváradi Valéria* nevét említhetem...

Sz. I.: – ...és *Kovács Péter Balázs*ét. Ez az „életem könyve" sugalmazás, az önmitológia művészi mondandóként a kézírásból is kibomolhat. A betűformálás, a kézírás nemcsak a grafológusokat izgatja. Ha a könyvtárgy tartalmaz szöveget, az olvastatja magát, kíváncsivá tesz. Ennek ellenére a betűnek metaszerep jut, mint a kottában a hangjegynek, a megszólaló zenéhez képest.

K. I.: – Az írás esztétikumára szívesen épít *Árva Ilona:* az önálló vizuális gondolat egyik hordozója a kalligráfia.

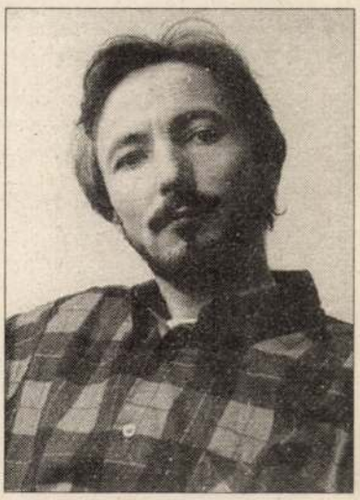

Sz. I.: – Ezeket a gondolatokat abban lehet talán összefoglalni, hogy a művészkönyv, mint minden művészeti alkotás, a szabadság jegyében és a szabadságért keletkezik. Részint ezzel, részint technikájával összefüggően az artist's book nem is akar kereskedelmi lenni. Alkalmanként azonban találkozik a művészkönyv és a könyvművészet.

– Hol találhatók a műfaj hazai „fellegvárai"?

Sz. I.: – Jelentős gyűjteménnyel rendelkezik *Galántai György*, valamint a székesfehérvári Szent István Király Múzeum, és immár az Országos Széchényi Könyvtár is. Értékes kollekció lehet a valószínűleg legelső magyar object-bookokat készítő *Lakner László, Perneczky Géza,* továbbá *Tót Endre* és *Tóth Gábor*, valamint a Párizsban élő *K'dar* birtokában.

– Mit tartogat a közeljövő?

K. I.: – Ösztöndíjasként a csoport érdekében is igyekszem „szervezkedni" Franciaországban. Most teljes erővel a november 9. és december vége közt látható párizsi kiállításra készülünk, amelyet a Magyar Intézetben tekinthet meg az érdeklődő.

Tarján Tamás

Lapunknak ezt a számát a Magyar Művészkönyvalkotók Társasága tagjainak alkotásaival illusztráltuk. Mivel terjedelmi okokból csupán néhány művész munkáit reprodukálhatjuk, itt közöljük a társaság teljes névsorát:

Árva Ilona, Békés Rozália, Budahelyi Tibor, Butak András, Damó István, Gémes Péter, Hegedűs 2 László, Kelecsényi Csilla, Kiss Ilona, Kovács Péter Balázs, László Bandy, Lengyel András, Móder Rezső, Olajos György, Pataki Tibor, Sárkány Győző, Sóváradi Valéria, Szirányi István, Vasvári László Sándor, Várnai Gyula.

1994/10

KISS Laura

TISZTELETPÉLDÁNY AZ OLVASÓNAK

Kosáry Domokos

Azok közé tartozik, akik nemcsak széltében-hosszában-mélységében, nemcsak fordulópontjaiban, feszültségeiben, konfliktusaiban, ellentmondásaiban, nem csupán forrásaiban, adataiban, feldolgozásaiban, hanem a maga egyetemes és helyi szövevényében-szőttesében, ok-okozati hálózatában-láncolatában, mindennapjainak elevenségében, élénkségében, utókorának elfogultságaiban és ténykeresésében, egyszóval: a történészek történészeként ismerik a históriát. Életkorából ítélve pátriárkának kellene hinnünk, a bölcsek tanácsának elnökeként fennkölt szellemnek, holott mi sem áll távolabb tőle, mint az akadémikus tételesség, a megcsontosodott teóriák. Így aztán megsarkantyúzott figyelem szükségeltetik hozzá: beszédgaloppján így ütnek át a gondolatvágták. Szigorral szűri, persze, a szót: országnyi hallgatóságának oly kevéssé ismert országa történetéről van mit mondania. S kivált személyiségeiről: mintha magaslesről szemlélné őket, s mégis személyes, közelképi ismerősünk volna.

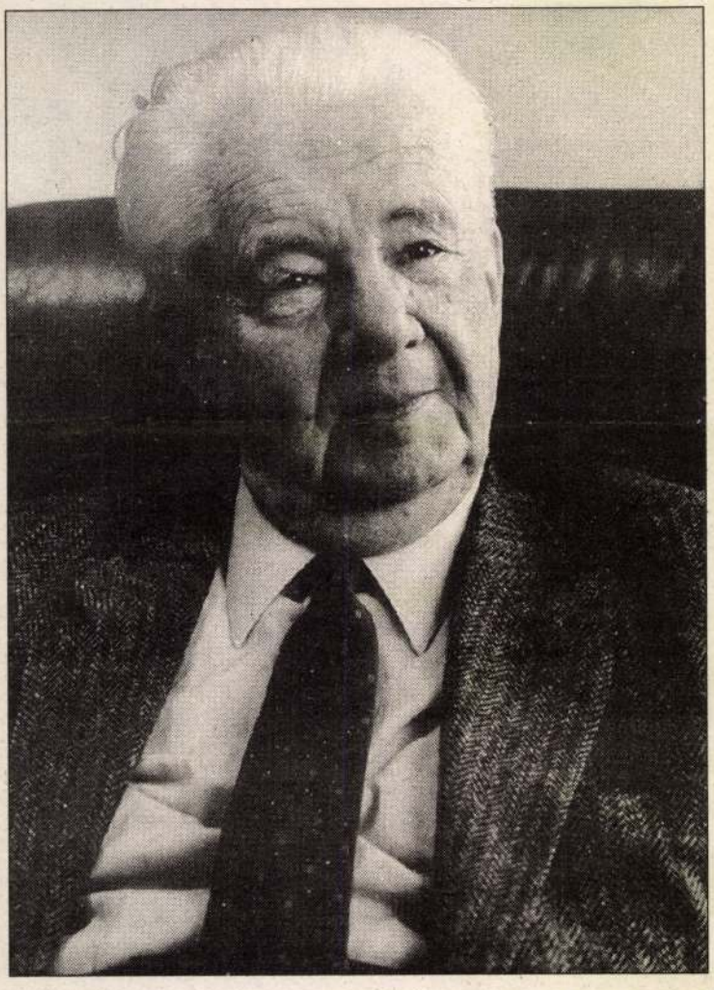

Fotó: Vahl Ottó

– Ismeretes, ön doktori disszertációja tárgyául választotta a Görgey-kérdés történetét. Az 1936-ban könyvalakban is megjelent dolgozat lényegében ugyanúgy láttatja Görgey Artúrt, mint a mostani nagymonográfia. Miért tért vissza első „választottjához"?

– Számos levéltári, kéziratos forrás akkor még nem volt hozzáférhető. Sok emlékirat volt például magánkézben, ezek a második világháború után az Országos Széchényi Könyvtárba kerültek. Korábban ismeretlen adatok bukkantak elő, nagyszámú újabb publikáció taglalta a magyar szabadságharc történetét. Újra- meg újraértékelték Görgey történelmi szerepét is, gyakran politikai torzításokkal, napi érvényű megállapításokkal. Ismereteink azonban kétségtelenül bővültek. Ami megállapításaim lényegét illeti, azt valóban nem kellett módosítanom. Az utólagos megítélés története azonban – értelemszerűen – jócskán gazdagodott. Jelezve egyszersmind, hogy a Görgey-kérdés iránti érdeklődés az eltelt majd' hatvan esztendőben sem lankadt.

– A Görgey-kérdés veleje, gondolom, ma már nyilvánvalóan nem az, hogy áruló volt-e a tábornok vagy sem. Vajon nem azt jelzi-e ez a história, hogy a politikai gondolkodás előítéleteihez és megrendeléseihez gyártott a történetírás modelleket, például hőst és árulót?

– A politikai nézetek, természetesen, többé-kevésbé mindig befolyásolták a történetírást. Görgey megítélésében is ez történt. A múlt században például a kiegyezés híveinek és ellenfeleinek vitájában ez éppúgy szerepelt, mint századunk ötvenes éveiben, amikor a hajdani Ausztria megfelelője lett az amerikai imperializmus, Kossuth alteregója maga Rákosi Mátyás, Görgeyé pedig, mondjuk, Rajk László, vagyis a koncepciós perek árulónak bélyegzett vádlottja. Persze, sztálinista történeti mintára, szovjet sablon szerint…

– Könyvének olvasója érzékelheti: ez korántsem a nemzeti dicsőség- vagy szégyentáblára írandó újabb portrékísérlet, hanem a rendkívüli események és szereplők köznapi, napról napra, cselekvésről cselekvésre araszoló története. Így kiderül: a nagyságban akkor is jelen volt a kicsinyesség, az eszmében a személyes érdekeltség, sőt a személyi harc is. Akárcsak a Görgey-kérdés megítélésének utókorában…

– De azért nagy ügyek és nagy elhatározások, jelentős cselekvések is voltak, mert az emberek nemcsak kicsinyesek, nemcsak hétköznapiak, hanem rendkívüliek, mi több, olykor ünnepiek. Együtt volt mindez 1848–49-ben is… Könyvem a következőképpen épül fel. Először elmondom, hogy legjobb tudásunk szerint akkor mi történt. Már amennyire egy történész ezt rekonstruálni képes, a lehető legrészletesebben s persze mennél pontosabb adatokra támaszkodva. Aztán azt veszem sorra, hogy időről időre miként mondták el újra meg újra másképp – ugyanazt a történetet. Regények, novellák jellemzik gyakran így hőseiket, azok egymáshoz való viszonyát. De azért ez is történelem. Egyebek közt a politikai gondolkodásé.

– Ön nem teszi-e végül is ugyanezt? S ha van is kikristályosodott álláspontja Görgeyről és koráról-utókoráról, nem nyilvánvaló, hogy bizonyos idő elteltével másokban újabb kép rajzolódik föl róla? Most milyennek látja őt?

– Változó kor, változó megítélés: egész könyvem ezt fejtegeti. Miért lennék akkor én kivétel? Ami véleményemet illeti: szerintem Görgey nem volt áruló. Politikai vezér sem volt, hanem kitűnő katona, tele ambíciókkal és keménységgel, de persze tapasztalatlansággal is. Már 1848–49-ben is folyton változik. Az a Görgey is más, aki 1848 őszén átveszi Schwechatnál a megázott és megfutott sereget, és az is más, aki a magyar hadsereget 1949 tavaszán győzelemre vezeti.

– Görgeyt jellemezve, ön egy helyütt éles pillantásúnak nevezi őt. Mire gondolt: arra, hogy egy szigorú és lényeglátó „szakember" jelent meg itt, aki szembesült Kossuthtal, a politikussal?

– Nem, valójában a jó katona állt a politikus mellé. Nem képviselt vele szemben politikai ellenkoncepciót, de ahhoz elég okos és gyors észjárású volt, hogy a Kossuth által nagyvonalúan képviselt felfogásnak ne csak az előnyeit lássa meg, hanem a hibáit is. Bismarck szerint Görgeynek át kellett volna vennie a hatalmat, feloszlatva a debreceni parlamentet. Ő azonban, noha jól látta a Kossuth képviselte álláspont gyengéit, sőt veszedelmeit, sosem tudott kilépni ebből a koncepcióból. Talán éppen azért, mert nem politikai egyéniség, hanem kitűnő katona volt. Meglehet, a legjobb a magyar történelemben. De mindenképp a legjobbak közül való. Például épp a legfontosabb erényt birtokolta kivételesen: elsőrendű volt a helyzetfelismerésben.

– Engedjen és bocsásson meg egy merőben történetietlen kérdést: jól látva Kossuth, Széchenyi, Görgey és mások erényeit, hibáit, nem volt-e eleve reménytelen az a hajdani szabadságharcos küzdelem? Az európai összefüggések rendje, az erőviszonyok valósága nem írta-e meg előre a bukás forgatókönyvét? Nem erről tudott-e valamit Görgey másoknál jobban?

– A történész nem szívesen játszik effélékkel. Nem hihet sem a feltevésekben, sem az eleve elrendeltetésben. De azért az ilyen kérdést sem kerülheti ki. Tehát: ezt a szabadságküzdelmet nagyon széles rétegek vállalták, igen sokféle ember vállalta. Vállalta Kossuth, vállalta Görgey is. Görgey jó ideig Kossuth legbizalmasabb, leghívebb emberei közé tartozott. Ám amikor az orosz intervenció után nyilvánvaló lett, hogy Magyarországnak immár semmilyen esélye nem maradt a győzelemre, a tábornok felismerte: már csak az a kérdés, miképpen lehetne kevesebb veszteséggel, kisebb tragédiával tudomásul venni az elháríthatatlant. Hogy mindez eleve hiábavaló lett volna? Az a nemzet, amely nem vállalja az önvédelmet, akkor is veszít, ha ez netán kevesebb áldozattal járna. Kossuth ezt így fogalmazta meg: Magyarország veszteségként, bukásában is nemzetközi tényezővé vált, olyan erővé, amellyel azután számolni kellett. S bármennyire negatív jelenségnek tekintették is bizonyos időkben 1867-et, ma már tudnivaló: óriási pozitívuma is volt ennek, hiszen korábban elképzelhetetlen európai felzárkózási lehetőséget nyitott meg számunkra a kiegyezés. Görgey fehér zászlaját ebbe az összefüggésrendszerbe kell elhelyezni.

Kosáry Domokos:
A Görgey-kérdés története 1–2.
Századvég.
774 oldal, fűzve 950 Ft.

Kaffeehausgeschichten, handgefiltert

Gegengift zum Fastfood-Kulturkonsum: Das Kunstbuch singt den Unterschied — Das Hohelied des Handgeschöpften

Von Thomas Wolff

Preist den Wert des Handgeschöpften: Ilona Kiss, (Kunst-)Buchgestalterin aus Budapest. (FR-Bild: Georg Kumpfmüller)

Thema heute: das Kunstbuch. Da fliegen die Finger. Es melden sich die beiden Herren vom Verlag D.M. Klinger: Sie bieten „die größte illustrierte Gesamtausgabe erotischer Kunst" auf der Buchmesse feil, in 29 verschwiegenen Kunstlederbänden zusammengeleimt. Auch die „Internationale Kochkunst Edition", Verlagssitz Holzminden, darf sich angesprochen fühlen. Zu schweigen von der Stiftung Buchkunst, die wieder eine halbe Halle mit dem Versprechen füllt, „Die schönsten deutschen Bücher" herzuzeigen. Buchkunst? Kunstbuch?

Mag der Begriff auch unscharf scheinen: In Zeiten immer rascher rotierender Romane, der Dutzendware auf Dünndruckpapier, der aseptisch verschweißten CD-ROMS, deren Präsenz im heimischen Bücherregal ja eher den Charme einer Tiefkühlpizza verströmt: In diesen harten Zeiten also singen die Connaisseure alter Prägung wieder das Hohelied des Handgeschöpften, Selbstgenähten, eben: des kunstvoll gefertigten Buches. Die Form spricht schließlich Bände über den geistigen Gehalt des Gedruckten.

Wovon Ilona Kiss (sprich: Kisch), Inhaberin des „Atelier Kiss" (Budapest) fest überzeugt ist. „Jedes Buch, jedes Blatt hat seinen eigenen Charakter", sagt die gelernte Grafikerin. Wer die Seiten in ihrem „Ostblock" wälzt, weiß, was sie meint: Wochenlang mit Acrylfarbe eingeweichte, ausgefaserte, gebügelte und dann wieder handzerknautschte Blätter im Unformat gilt es da zu goutieren. Eine jede Seite so schillernd, so vielfarbig „wie die Sprachen, Länder und Kulturen" des vormaligen Ostblocks.

Zu Zeiten des Umbruchs Anfang der 90er geschaffen, sollte das massive Buchobjekt eine differenzierte Sicht auf die Blockstaaten symbolisieren, erklärt Kiss der Kundschaft. Solche Sorgfalt hat ihren Preis: Für 1400 Mark kann das Unikat den Besitzer wechseln. Es geht freilich auch etwas günstiger. Für 200 Mark kann man das ebenso vorzüglich in Leder und Stoff gebundene „Café-Büchlein" erwerben, in einer Auflage von neun Stück zur Buchmesse handgefiltert. Nämlich: Als Seiten spannte Frau Kiss leicht gebrauchte Filtertüten in ihre Schreibmaschine. So ist ihre Kurzgeschichte auf malerisch marmoriertem Filterpapier zu lesen, gesättigt mit dem Wohlgeruch der Budapester Kaffeehäuser.

Eine Marotte? Ein liebenswerter Sonderfall? Mitnichten. In der Halle 3, komplett der Sparte „Kunst und Buch" (aha!) zugeschlagen, kann Kiss Schwestern und Brüder im Geiste finden. Wie Marty Brito, Chilenin mit Bremer Wohnsitz. Die unerklärliche „Lust, Sachen in die Welt zu setzen, die eigentlich unmöglich sind" hat sie getrieben, nach sieben Jahren ihr nunmehr zweites Kunstbuch eigenhändig auf den Markt zu bringen. Der chilenischen Volkssängerin bzw. -heldin Violeta Parra gewidmet, bilden die vielfarbigen Seiten „eine Art Landschaft, deren Farben an die gewebten Decken aus Chillán (Südchile) erinnert", erklärt die Künstlerin/Autorin/Verlegerin dem Unkundigen. Seite für Seite im Siebdruck durchgewalzt, sechsmal, manche siebenmal. Alles auf schwerem 160-Gramm-Karton der französischen Edelmarke „Canson". Brito streichelt über die Seiten: Natürlich hätte ein Verlag das im Offsetdruck schneller und billiger gemacht. Aber: „Sowas fühlt sich einfach anders an." Buchtitel: „Yo canto la diferencia — Ich singe den Unterschied".

„Die schönsten deutschen Bücher / Buchkunst International", Halle 3, Stand D 555; „Das Buch als Kunstobjekt", Deutsche Bibliothek, Adickesallee 1 (bis 6. Dezember).

Frankfurter Rundschau

Unabhängige Tageszeitung

S-Ausgabe · Preis 1,70 DM

Donnerstag, 16. Oktober 1997 · Jahrgang 53 · Nr. 240/42

FRANKFURT UND HESSEN

Hohes Lied der Fadenheftung: Ilona Kiss zeigt auf der Messe das Buch als pure Kunst.

Kulturspiegel Seite 30

Kiss Ilona

Kiss Ilona

Magyar Iparművészet az
ezredfordulón 2003

275.l.

Kerényi János

ATYPI

Association Typographique Internationale

Kiss Ilona

1955-ben született Budapesten.
Végzettség: Iparművészeti Főiskola
Tevékenységi terület: az alkalmazott grafika minden területe
Lakcím: 1122 Budapest, Csaba u. 10.

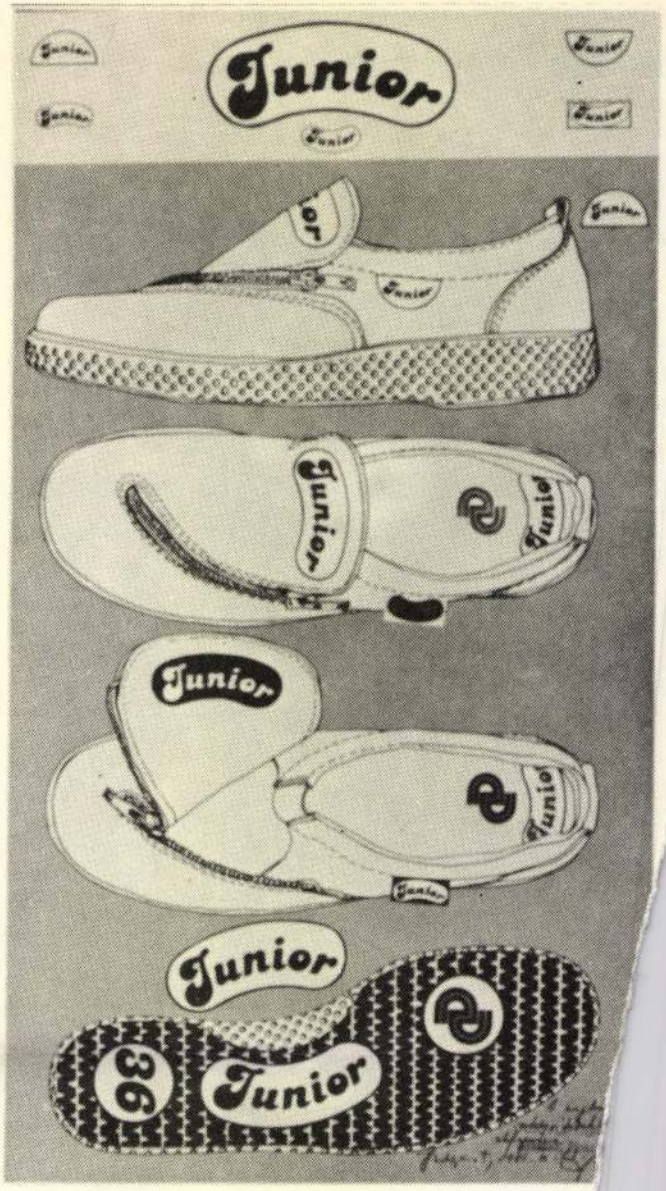
Junior
Junior
Junior

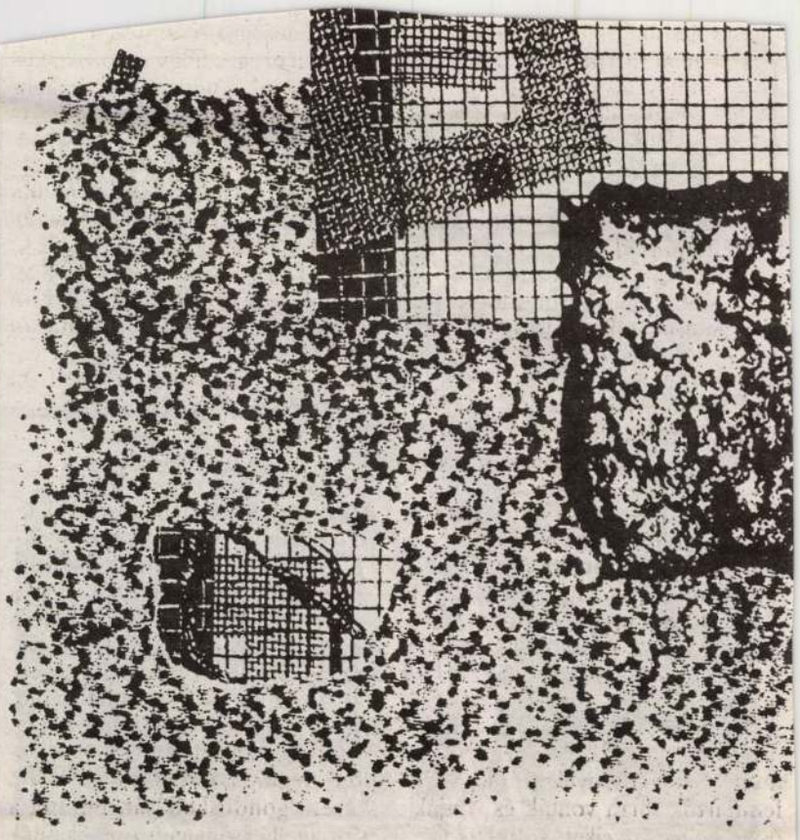

Kiss Ilona munkája

nem a sajtópiac, hanem a politikai-hatalmi piac kulcsfontosságú játékosa volt 1996 és 1999 között. Az a szolgáltatás, amivel ezen a piacon jelentkezett, korántsem a közvélemény hatalmi és üzleti érdekektől független tájékoztatása volt, hanem – épp ellenkezőleg – a közvélemény meghatározott politikai célok érdekében történő manipulálása. A médiaszolgáltatás megrendelője és vásárlója pedig – a látszat ellenére – nem a média fogyasztója volt, hanem egyik vagy másik hatalmi csoport. 1996-ban Jelcin és a „család", 1999-ben Luzskov és a moszkvai hatalmi csoport.

Nagy pénzt keresni pillanatok alatt, vagy legalábbis biztosítani a médiaüzlet dinamikus felfuttatásához szükséges befektetéseket szabályos üzleti úton aligha lehetett Oroszországban (szabályosnak tekintem mind a magántőke bevonását az üzletbe, részvényeladás vagy oligarchának nem sikerült szépszerével megegyeznie a hatalommal, médiája „rászállt" a hatalomra, aztán, ha mégiscsak sikerült jobb belátásra bírnia – az anyagi javakban, privilégiumokban, hitelekben megfizetett „védelmi pénz" bekasszírozása után – leszállt róla. Éppen az „információs racket" tette szükségessé a Moszt-csoport grandiózus biztonsági szolgálatának és adatgyűjtő apparátusának kiépítését.

Mert nem a kremli hatalom csúcsán, hanem a Moszt-birodalom hatalmi piramisának csúcsán, a biztonsági és információs szolgálat kötelékében tűntek fel először exkágébések. Rossz nyelvek szerint azért, mert magát a színházrendezői szakon végzett és a 80-as években hivatalos tömegrendezvények és ünnepségek rendezésére specializálódott Guszinszkijt is gyengéd szálak fűzték a KGB-hez. Egy 1999-ben forgalomba hozott kompromat szerint „Denisz" fedőnéven maga Guszinszkij is a KGB-nek dolgozott, kezdetben a színházi világról, később a feketegazdaságról informálva megbízóit, amiért cserébe több köztörvényes vádat is ejtettek vele szemben a 80-as évek második felében, amikor üzletelni kezdett. Ennek a KGB-dokumentumnak a tényszerűsége kérdéses, noha létezését még nem cáfolta senki. Dezinformáció és információ kéz a kézben jár. Az a kompromat, amit itt Guszinszkij lejáratására bevetettek, egy a sok ezer közül, amelyek nap mint nap forgalomba kerülnek Oroszországban. Ezt a kompromat-technológiát Guszinszkij médiabirodalma is magas fokon művelte. Vannak azonban vitathatatlan tények is. Tény például, hogy a Moszt-csoport Információs Elemző Szolgálatának vezetője – kezdettől fogva – az a Filipp Bobkov volt, aki a 70-es években megteremtette és vezette a KGB – disszidensek megfigyelésére és üldözésére szakoso-

Stefánia -2001)

től idegen a halál tagadása. Nem szédek szónokai kedvtelve ismétel- *neg, tovább él köztünk emlékezetünkben tjuk, csak elő kell vennünk verseskötete- ma is elevenen lélegzik művészettörténeti óló monográfia lapjain.* Nem. Mándy m pótolható hiányt hagyott maga *zonyítéka"* – a költőnő férje, a filozórve köré építette egyik utolsó esszéánia után maradt szövegek szembesztettünk, és ennek a veszteségnek – életének a bizonyítéka. Verseiben n: a csendről és a zenéről. Magáról *:m szólani/ a szó szólt"* – írta Csontvá- hallgatnak-e zenét a halottak. *Hall-* a szavait és hallgatását.

Bodor Béla

Bagolyasszonyka

– Kiss Ilona munkáihoz –

Kiss Ilona művészkönyvei (franciául livre-objet) nagy műgonddal „megszerkesztett" metaforák, szinte mértani precizitással (és roppant igényességgel) kitalált tárgyak. Mihez képest? Kérdezhetné bárki, aki nézője, befogadója ennek a tipográfiai panoptikumnak. Ahhoz viszonyítva, hogy ez a „szerkesztettség" nem pusztán a technikai fegyvertár hiánytalan (profi) alkalmazását jelenti, hanem a témákhoz rendelt fazon, matéria és kifejezési mód adekvát konstellációt. Másképp nem lehet, mint ahogy épp van, fogalmazhatnánk tandorias terminológiával, és Kiss Ilona valóban szinte minden esetben beletalál a dolgok közepébe, ahogy eltervezi, megálmodja a művet, az létre is jön a látható térben keze munkája nyomán. (Szép keze van.)

Hann Ferenc mondata, mely szerint: „Titokzatos és misztikus, transzcendens és valóságos egyszerre", Kiss Ilonára nézve igaznak tűnik. Anyagismeretből jeles, nem mintha színelméletből gyengébb lenne, tehát a lényegénél ragadja meg a problémát, amit közöl vizuálisan (és fantasztikusan). Anyagszeretete központi kérdés nála, de nem bálványozza, használja, gyűri, gyúrja, égeti, töri, darabolja, „rágja, harapja", legyen az filterpapír, krepp, papírmassza, szövet, kígyóbőr vagy linóleum, szeg és selyem, pergamen meg vas, gallyak és homokszemcsék, drót és gomb, harmonikus egységbe ötvözi őket. Mindenből könyvet csinál, akármiről is a könyv jut az eszébe. Miért? Csak. Nehogy megmondja már neki valaki, hogy mit csináljon ebben a digit világban, könyveket csinál és kész! Cappuccinó-könyvecskét, kávé-könyvecskét, melyeknek valódi íze lesz attól, ahogy kinéznek. Csak novellista vagy lírikus találhat ki ilyen frappáns címeket, mint a *Legyező könyv, Megőrizni királykék álmot érdemes, A múlt könyve a holnapkönyvtárban, A szkarabeusz útja*...

A Kiss Ilona-féle beszédmód nem verbális, hanem olyan, mint a *Frankfurti zöld szósz* (ez is egy cím), minden benne van, csak az nem, ami. Apró hétköznapi mozzanatokból a kozmikus dilemmákig kíséri el a befogadói elmét, s ezt úgy teszi, hogy különösebben nem fáj. Nem szájbarágós, nem erőltet semmit. Egy kis fémtokba belehelyezi a kivasalt kígyóbőr-kártyalapokat és aláírja: mérges szavak. A kis ördög ebben az esetben nem az apró részletekben van, sőt a kis ördög helyből ki lett rúgva, itt az apró részletekben is az öröm, az isteni teremtőerő szelleme munkálkodik.

Akár Gutenberg vagy Kner Imre és Kner Izidor az ihlető, a játék nem marad el, a hagyományokat is áttördeli. Láttak már olyan könyvet, amelyiknek mind a két oldalán gerinc van, én igen, és működik mint műtárgy. Ezek a könyvek nem verbális üzeneteket (message) hordoznak, még ha elő is fordul bennük egy-egy eltévedt betű. Kierkegaard-ral szólva „az örökkévalóság megnyílása az időben, az a pillanat", ahol Kiss Ilona folyékony könyveket tervez, gumikönyveket, körbedrótozva, láng fölé tartva, szóval kreatívan, szabadon. A természetfölötti kötődés ebben lehet.

Kántor Zsolt

KISS ILONA

Budapesti vakáció

január 17 - február 10.

Ezek az önfeledt pillanatok, az 1988 utáni félig-meddig legális tüntetések sokat jelentettek a magyar polgároknak. Tükrözték vágyaikat. Kiss Ilona művészete azt mutatja meg, hogy hogyan: a mikroszkopikus méretű térmorzsák, sötétség és szivárványmolekulák átjárják a figurákat, a levegőt és a köveket. Ott, az akkori budapesten, ahol kitisztult az égbolt. Magyarországon megszűnt a cenzúra. De a művésznek, aki ebben a városban akar élni és megszólalni, nehéz elkerülni a "tipikusan magyarnak" kikiáltott kifejezésmód csapdáit. Ebben az egyszerre kitárulkozó és rejtőzködő közegben megadatott nekem, hogy belélegezzem az igazi Pest szellemét.

Paul Gradvohl

Vacances à Budapest

17 janvier - 10 février

Ces moments de flânerie, avec ceux de manifestations politiques quasi-légalisées après 1988, étaient les plus doux consentis au citoyen hongrois. Il savait les emplir de toutes les couleurs de son inspiration. Et la main d'Ilona Kiss montre bien comment, telles des particules dignes des neutrinos, les grains de géométrie, d'arc-en-ciel et de noirceur traversent hommes, éther et pierres ; et à Budapest et en ces temps-là, où le ciel existait déjà. Une censure est morte en Hongrie. Mais il est bien difficile pour l'artiste de vivre ce pays, cette ville, tout en lui parlant, sans revenir aux références estampillées "exclusivement et purement hongroises". En plongeant dans cet univers à la fois décrypté et masqué, avec bien d'autres, il m'a été donné de vivre comme une communion avec l'esprit qui souffle sur Pest. Ce rare moment de transparence hongroise méritait d'être partagé.

Paul Gradvohl

VICTOR SEGALEN

17 JANVIER - 10 FÉVRIER

Les photos de Victor Segalen ont été réalisées au cours de ses trois expéditions chinoises. Elles représentent des paysages de la Chine du début du siècle et surtout des exemples uniques de la statuaire chinoise archaique dont certains furent exhumés par l'écrivain et son compagnon de voyage, Gilbert de Voisin.
L'exposition sera présentée par le poète Christian Doumet, maître de conférences à l'Université Paris VIII, qui a écrit plusieurs ouvrages sur Segalen. Le dernier de ses livres, qui paraîtra au mois de janvier, retrace la vie de Segalen à travers les photographies du célèbre poète-explorateur.

JANUÁR 17 - FEBRUÁR 10.

A bemutatásra kerülő fotókat Victor Segalen három kínai útján készítette. Többségük a század eleji kínai vidéket mutatja be, s különösen érdekesek az archaikus szobrászat remekeit ábrázoló képek. A szobrok némelyikére maga a az író bukkant rá Gilbert de Voisin társaságában tett felfedezőútja során.
A kiállítást Christian Doumet költő , a Párizs VIII. Egyetem előadója nyitja meg, aki több könyvet is közzétett már Victor Segalenről. Legutóbbi munkája, amely 1995 januárjában jelenik meg, végigköveti Segalen életútját, költői ihletettségű szövegek kíséretében mutatva be a híres régész és költő fotóit.

KISS ILONA

A **COPY GENERAL** ÉS A *ROCZKOV GALÉRIA* TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT KISS ILONA GRAFIKUSMŰVÉSZ –HOLNAPI EMLÉKEZETÜNK– CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA 1993. MÁJUS 6-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN 22^{00} ÓRÁRA A COPY GENERAL ALKOTMÁNY UTCA 18 SZ. ALATTI FÉNYMÁSOLÓ SZALONJÁBA. VERNISSAGE: KURDY FEHÉR JÁNOS –KÖLTŐ.

KISS ILONA

THE **COPY GENERAL** AND THE *ROCZKOV GALLERY* CORDIALLY INVITE YOU TO THE OPENING OF –THE MEMORY OF TOMORROW– AN EXHIBIT BY ILONA KISS AT THE COPY CENTER AT 18 ALKOTMÁNY STREET, ON THURSDAY, THE 6TH OF MAY '93, AT 10 O'CLOCK PM. VERNISSAGE: JÁNOS KURDY FEHÉR –POET.

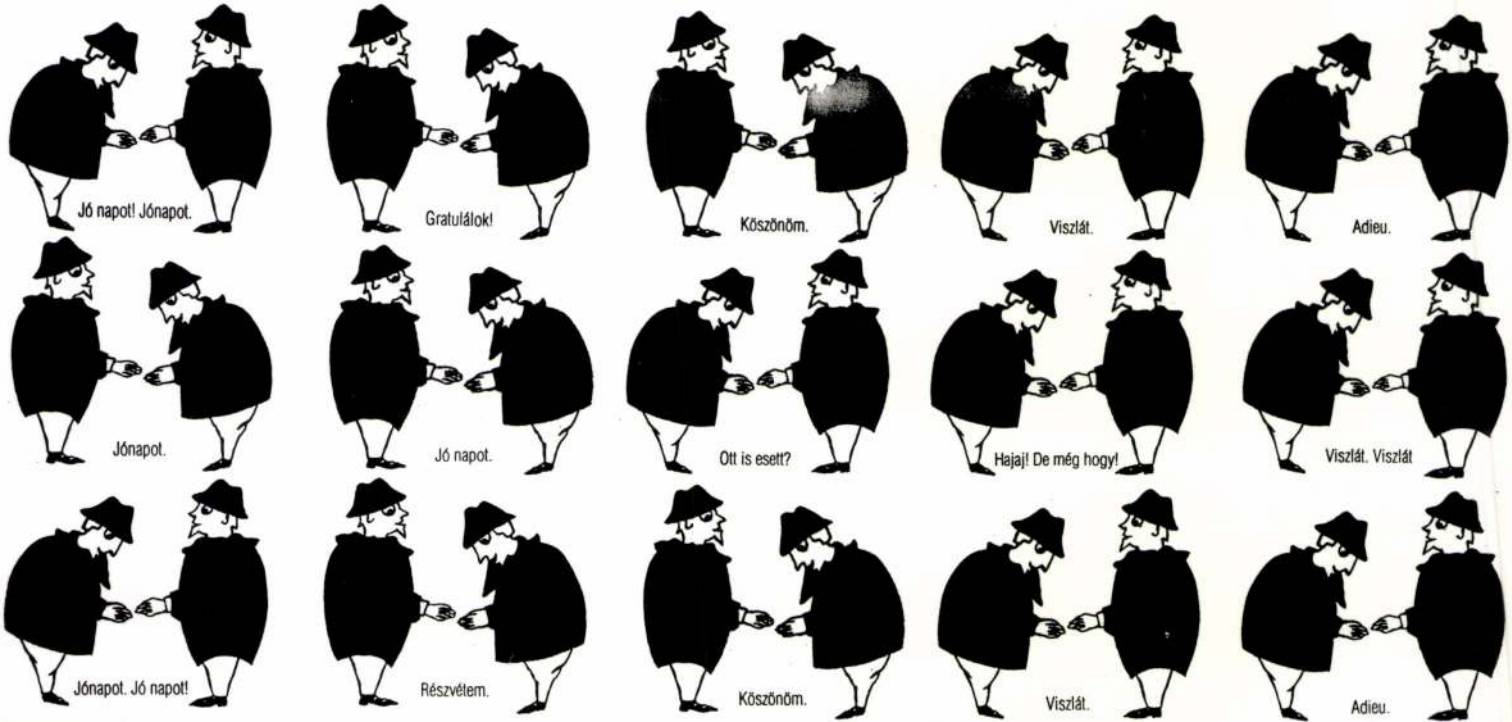
Jó napot! Jónapot.
Gratulálok!
Köszönöm.
Viszlát.
Adieu.
Jónapot.
Jó napot.
Ott is esett?
Hajaj! De még hogy!
Viszlát. Viszlát
Jónapot. Jó napot!
Részvétem.
Köszönöm.
Viszlát.
Adieu.

KISS ILONA

Le Conseil administratif de la Ville de Carouge a le plaisir de vous convier à l'inauguration de

l'exposition

Ilona Kiss
Vacances à Budapest

Exposition ouverte jusqu'au 15 juin
tous les jours de 14 à 18 h., sauf le lundi
Tél. et fax 022/342 33 83

le mercredi 17 mai 1995 dès 18 h. au
Musée de Carouge
2, place de Sardaigne à Carouge (Genève)

Cette exposition de tableaux d'une jeune artiste hongroise est organisée dans le cadre du jumelage du premier arrondissement de Budapest et de la Ville de Carouge.
Elle a été présentée à l'Institut Français de Budapest du 17 janvier au 10 février 1995.

INSTITUT FRANÇAIS EN HONGRIE

ÚJ MŰVÉSZET

Tisztelt szerkesztőség!

Mindenek előtt szeretném a Francia Intézet minden munkatársa nevében megköszönni az elmúlt évben nyújtott segítséget és remélem, hogy jó kapcsolatunk a jövőben is megmarad.
BOLDOG ÚJ ESZTENDŐT!

A Francia Intézet nagy lendülettel és különlegesen értékes programokkal kezdi az 1995-ös évet. Kérésükkel és kérdéseikkel továbbra is keressenek a 202-11-33-as telefonon.
Együttműködésüket előre is köszönöm!

Budapest, 1995 január 10.

Falvai Györgyi
sajtótitkár

SAJTÓKOMMÜNIKÉ

KIÁLLÍTÁS:
Victor Segalen fotókiállítása 1995 január 17 - február 10.
A kiállított fotók a **híres régész és költő (1878-1919) három kínai útja során készültek**. A különös hangulatú képek csak töredékét képezik a Párizsi Nemzeti Könyvtár Segalen gyűjteményének. Többségük századeleji kínai tájat, az archaikus szobrászet remekeit mutatja be, némelyikükre maga a költő bukkant rá a régészeti expedíciók során. A kiállítást Christian Doumet költő nyitja meg, aki Segalen életútjának jó ismerője, több könyvet publikált róla.

Kiss Ilona képei ugyanúgy január 17. és február 10. között láthatók az első emeleti klubgalériában
A művész 1979-ben végzett a Képző- és Iparművészeti Főiskola könyvszakán, számos kiállítása volt már itthon és külföldön, a papírt és a könyv formátumát eredeti fantáziával felhasználva könyvszerű tárgyakat készített. Ez a kiállítása tulajdonképpen **80-as évek végi változás Budapestjét mutatja be a magyar polgár szemével, de elkerülvén a "tipikusan magyar" kifejezésforma csapdáit.**
" A mikroszkópikus méretű törmorzsák, sötétség és szivárvány molekulák átjárják a figurákat, a levegőt és a köveket. Ott, az akkori Budapesten, ahol kititsztult az égbolt."

KISS Ilona

Az Országos Széchényi Könyvtár
a Magyarországi Francia Intézettel együttműködésben
tisztelettel meghívja Önt

KISS ILONA

képzőművész

FRANCIA ÖSZTÖNDÍJ-BESZÁMOLÓ KIÁLLÍTÁSÁRA

"PROMENADE"

címmel a Vitrintárlatban.

A megjelenteket üdvözli:
Poprády Géza
főigazgató.

A kiállítást megnyitja:
Jean-Luc Soulé
a Francia Intézet igazgatója.

Megnyitó: 1995. március 27-én, hétfőn 15.00 órakor.

A kiállítás 1995. május 5-ig látható
hétfőn 13-18 óráig, keddtől szombatig 10-18 óráig,
vasárnap zárva.

Cím: Budapest, Országos Széchényi Könyvtár
Budavári Palota F épület

KISS Jlona

Tisztelettel: Kiss Ilona

Le Conseil administratif de la Ville de Carouge a le plaisir de vous convier à l'inauguration de

l'exposition

Ilona Kiss
Vacances à Budapest

Exposition ouverte jusqu'au 15 juin
tous les jours de 14 à 18 h., sauf le lundi
Tél. et fax 022/342 33 83

le mercredi 17 mai 1995 dès 18 h. au
Musée de Carouge
2, place de Sardaigne à Carouge (Genève)

Cette exposition de tableaux d'une jeune artiste hongroise est organisée dans le cadre du jumelage du premier arrondissement de Budapest et de la Ville de Carouge.
Elle a été présentée à l'Institut Français de Budapest du 17 janvier au 10 février 1995.

ART-EAST
GALÉRIA

Cím: 8230 BALATONFÜRED, Blaha Lujza utca 9.
Telefon: 87/343-229

KISS Ilona

KISS ILONA: „Elfelejtett nyelv"
(könyvtárgy) 1994. Párizs
16x10x3 cm
öntött papír, fémhuzal

Fotó: Hapák József

Az **ART-EAST GALÉRIA** szeretettel meghívja
Önt és családját

KISS ILONA
képzőművész

KÉPEK ÉS KÖNYVTÁRGYAK
című kiállítására,

melyet 1995. június 10-én 16 órakor

SZEMADÁM GYÖRGY
festőművész

nyit meg.

Megtekinthető június 22-ig, mindennap 10–18 óra között.

KISS ILONA

forum book art

94. *forum book art* Präsentation in der Handsatzwerkstatt Fliegenkopf

im Stadtteilzentrum Hei
81667 München, Wörthstraße 42
13. bis 15. März 1999
von 11 bis 19 Uhr

Auf Einladung der Handsatzwerkstatt Fliegenkopf präsentiert *forum book art* Hamburg zum 5. Mal in München Pressendrucke, Malerbücher, Künstlerbücher und Mappenwerke von Buchkünstlern aus rund 40 deutschen und internationalen Pressen, Werkstätten und Ateliers.

Wie bei allen *forum book art* Präsentationen, können auch diesmal die ausgestellten Exponate in die Hand und fachmännisch unter die Lupe genommen werden.

An allen drei Ausstellungstagen erklären, kommentieren und beantworten Stefan und Wibke Bartkowiak Ihre Fragen zu den Künstlern und den Werken.

Im Rahmen dieser exklusiven *forum book art*-Ausstellung findet am Samstag und Sonntag zusätzlich eine zweitägige Verkaufsmesse statt, auf der man Buchjuwelen von ca. 25 persönlich anwesenden Buchkünstlerinnen und Buchkünstlern aus dem In- und Ausland erwerben kann.

Christa Schwarztrauber zeigt in ihrer Handsatzwerkstatt Fliegenkopf das Handwerkszeug der Schwarzen Kunst, deren Erfinder Johannes Gutenberg jüngst zum »Mann Nr. 1 des Jahrtausends« erklärt wurde.

Unser besonderer Gast aus Ungarn: Ilona Kiss

anwesende Buchkünstlerinnen und Buchkünstler:

Heinz Becker
Ingeborg Bernhard
Wilfried Bohne
Ingo Cesaro
Harald Goldhahn
Reinhard Grüner
Axel Hertenstein
Werner Hiebel
Alois Karner
Christine und Georg Koenigstein
Anton Kurz
Gerhard Multerer
Nana+Goni
Gisela Oberbeck
Birgit Olzhausen
Andreas Opperer
Kai Pfankuch
Brigitte Reich
Nicolai Sarafov
Annie Sauerwein
Theodor Scholl
Nadja Schrade
Christa Schwarztrauber
Kristina Semar
Nham-hee Völkel-Song
Hans Witte
Gerd J. Wunderer

Bitte fordern Sie weitere Informationen über das Datum der Pressekonferenz an unter 040 279 36 74

forum book art

forum book art
H. Stefan Bartkowiak
Körnerstraße 24
22301 Hamburg
Telefon 040/279 36 74
Fax 040/270 43 97

Handsatzwerkstatt
Fliegenkopf
Christa Schwarztrauber
Wörthstraße 42 Rgb.
81667 München
Telefon + Fax 089/486667

iKIoSnSa

KISS ILONA

„A bölcső: az ÉLET első kapuja.
Kapuk: az utak kezdete és vége.
Kapuk: bejárat valahova
és kijárat valahonnan.
A felvirágzottak: öröm.
A feketébe vontak: szomorúság.
A zárt kapuk: titkokat rejtő akadály.
A kitárult kapuk: a csodák világa.
Az életünk: nyitott és zárt kapuk sora.
A koporsó: az élet utolsó kapuja."

Kovács Győző

"Cradle: the first gate of LIFE.
Gates: the start and end of roads.
Gates: entrance into somewhere
and exit from somewhere.
Adorned with flowers: joy.
Wrapped in black: grief.
Closed gates: obstacles hiding secrets.
Open gates: the world of marvels.
Our life: a line of open and closed gates.
Coffin: the last gate of Life."

Győző Kovács

Címlap/Cover page:
KAPUK–Pénzesgyőr–(Kilincselők) / GATES–(From door to door) 1998.
Papír, drótháló, vegyes, egyéni technika, 60 x 43 cm
Paper, wire screen, mixed media, unique technique, 60 x 43 cm

Foto: Sibylle Ostermann

KAPUK

Kiss Ilona képzőművész kiállítása

Ericsson Képzőművészeti Galéria

1999. május 11. – 1999. június 21.

GATES

Exhibition of artist Ilona Kiss

Ericsson Gallery of Fine Arts

11 May – 21 June 1999

Szüleimnek/For my parents

Kiss Ilona

Budapesten születtem 1955. június 11-én.
1979-ben kaptam diplomát a Magyar Iparművészeti Főiskola Typografikai Tanszékének Könyvművészeti szakán. A főiskola befejezése után szabadfoglalkozású grafikusként kezdtem dolgozni. Szerepeltem több hazai és külföldi kiállításon, működtem a szakma szinte valamennyi ágában. Tíz éve festek. Speciális területem a művészkönyv, könyvtárgy. E témára '94-ben francia ösztöndíjat kaptam, s május-júniusban Párizsban dolgoztam. A könyvtárgyakból kinőtt, drótházóra készített új képeimmel 1996-ban elnyertem Frankfurt város egy hónapos művészeti ösztöndíját. 1997-ben Waltrop város ösztöndíját kaptam meg, s a „Stadtmaler" program keretében egy hónapig ott dolgoztam.

Művek közgyűjteményekben:

- Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
- Magyar Iparművészeti Múzeum
- Klingspor Múzeum, Offenbach/Main, Németország
- Bayerische Staatsbibliothek-München, Németország
- Frankfurt/Main város gyűjteménye, Németország
- Carouge/Genéve város gyűjteménye, Svájc
- Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár
- Xantus János Múzeum, Győr
- Zenetörténeti Múzeum, Budapest
- Hajdúszoboszlói Modern Múzeum
- Francia Intézet, Budapest

Ilona Kiss

I was born in Budapest on 11 June 1955.
I graduated from the Hungarian Academy for Applied Arts, faculty of Typography, bookdesigning branch in 1979. After finishing my studies I started working as an independent graphic designer. I have participated in several exhibitions in Hungary and abroad, and I have worked in almost every branch of design. I have dealt with painting for ten years. I create book-objects, artist's books, bookworks.
I won a French scholarship for this topic in 1994, and I worked in Paris in May and June. I obtained a one-month arts scholarship of Frankfurt for my new pictures developed from bookworks, prepared on wire screen in 1996. I received the scholarship of Waltrop, and I worked there in the frames of "Stadtmaler" programme for a month in 1997.

Works of arts in public collections:

- Hungarian National Gallery, Budapest
- Hungarian Museum of Applied Arts
- Klingspor Museum, Offenbach/Main, Germany
- Bayerische Staatsbibliothek, Munich, Germany
- Collection of Frankfurt/Main, Germany
- Collection of Carouge/Genève, Switzerland
- St. Stephen King Museum, Székesfehérvár
- Xantus János Museum, Győr
- Museum for the History of Music, Budapest
- Hajdúszoboszló Modern Museum
- French Institute, Budapest

KAPUK–(Jövevények) /**GATES**–(Newcomers) 1999
Fa, drótháló, fém, papír, textil, vegyes technika, 48 x 20 cm
Wood, wire screen, steel, paper, textile, mixed media, 48 x 20 cm

KAPUK–(Leskelődők)/**GATES**–(Peepers) 1999
Fa, dróthálló, papírmassza, vegyes technika, 50 x 30 cm
Wood, wire screen, pulp, mixed media, 50 x 30 cm

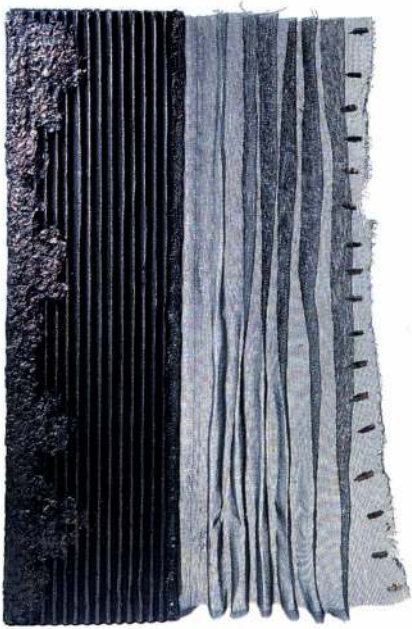

KAPUK–(Kívülrekedtek)/ **GATES**–(Staying outside) 1999
Fa, drótháló, fém, szeg, vegyes technika, 50 x 36 cm
Wood, wire screen, steel, nails, mixed media, 50 x 36 cm

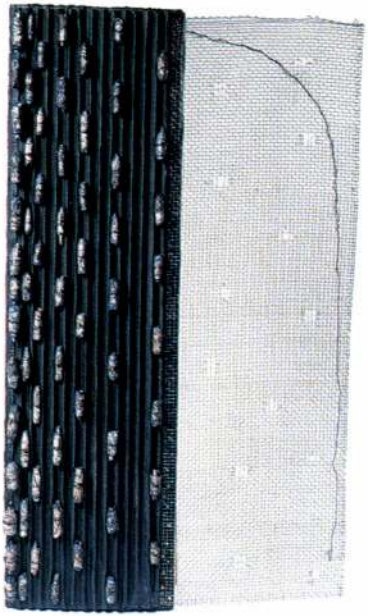

KAPUK–(Bámészkodók) / **GATES**–(Onlookers) 1999
Fa, drótháló, papír, vegyes technika, 50 x 29 cm
Wood, wire screen, paper, mixed media, 50 x 29 cm

KAPUK–(Soha)/**GATES**–(Never) 1999
Fa, drótháló, fém, textil, vegyes technika, 48 x 39 cm
Wood, wire screen, steel, textile, mixed media, 48 x 39 cm

Műtárgyfotók/Photos: Hapák József

Cím/Atelier: H–1015 Budapest, Csalogány u. 40.
Tel./Fax: (36-1) 202-0872
Internet elérhetőség: www.ericsson.hu/galeria/gal/html

Ericsson Magyarország Kft.
1037 Budapest, Laborc u. 1.
www.ericsson.hu

A VINCZE MŰHELYBEN

(Szent Mihály Kápolna / Budai Vár: a Mátyás templom mögött a Szent István szobornál található)

Kiss Ilona

képzőművész

Barbár imakönyv
című kiállítása nyílik

1999. május 28-án pénteken 18 órakor.

A kiállítást megnyitja:

Dr. Hann Ferenc
művészettörténész

Közreműködik:

Faragó Laura

A kiállítás megtekinthető:
hétfő kivételével 10-17 óráig egy hónapon át.

KISS ILONA

/him

Le Conseil administratif de la Ville de Carouge a le plaisir de vous convier à l'inauguration de

l'exposition

Ilona Kiss
Vacances à Budapest

Exposition ouverte jusqu'au 15 juin
tous les jours de 14 à 18 h., sauf le lundi
Tél. et fax 022/342 33 83

le mercredi 17 mai 1995 dès 18 h. au
Musée de Carouge
2, place de Sardaigne à Carouge (Genève)

Cette exposition de tableaux d'une jeune artiste hongroise est organisée dans le cadre du jumelage du premier arrondissement de Budapest et de la Ville de Carouge.
Elle a été présentée à l'Institut Français de Budapest du 17 janvier au 10 février 1995.

KISS ILONA: „Elfelejtett nyelv"
(könyvtárgy) 1994. Párizs
16x10x3 cm
öntött papír, fémhuzal

Fotó: Hapák József

Az **ART-EAST GALÉRIA** szeretettel meghívja
Önt és családját

KISS ILONA
képzőművész

KÉPEK ÉS KÖNYVTÁRGYAK

című kiállítására,

melyet 1995. június 10-én 16 órakor

SZEMADÁM GYÖRGY
festőművész

nyit meg.

Megtekinthető június 22-ig, mindennap 10–18 óra között.

ART-EAST
GALÉRIA

Cím: 8230 BALATONFÜRED, Blaha Lujza utca 9.
Telefon: 87/343-229

1999. május 11-től június 21-ig Kiss Ilona
képzőművész kiállítása látható az Ericsson
Képzőművészeti Galériában. 1037 Bp. LABORC u. 1.
A kiállítást május 11-én, délután 3 órakor
Kovács Győző újságíró nyitja meg.
Közreműködik a Rasma Trió: Tóth József -
oboa, Kalanovics Zoltán - basszusgitár,
Gerencsér Gyula - ütőhangszerek.
Mindenkit szeretettel várunk!
Ericsson Magyarország

Meghívó

KISS ILONA

Invitation

Exhibition of artist Ilona Kiss
can be seen in the Ericsson Gallery of Fine Arts
between May 11 - June 21, 1999.
Opening ceremony will be addressed by
journalist Győző Kovács,
on 11th of May, at 3.00 pm.
Musical performance will be provided by Rasma
trio; József Tóth - oboe, Zoltán Kalanovics
- bass guitar, Gyula Gerencsér - percussion.
Everybody is welcome.
Ericsson Hungary

AZ IFJABBIK

SZAKCSI LAKATOS BÉLA DZSESSZZONGORISTÁT ISMERI A VILÁG. CSAKHOGY EZT A NEVET MÉG VALAKI VISELI, AZZAL A „MEGJEGYZÉSSEL", HOGY IFJABBIK. A HÍRES APA ÁRNYÉKÁBAN FELNÖVŐ ZONGORISTA NEM TIPIKUS SZTÁRCSEMETE. CSUPÁN NEMRÉG SIKERÜLT KIADNIA NÉGY MUZSIKUS BARÁTJÁVAL KÉSZÍTETT DZSESSZLEMEZÉT. A KRITIKUSOK SZERINT MEGÉRTE A VÁRAKOZÁS, ZENÉJÜKKEL AZ ÚJABB GENERÁCIÓ PÉLDAKÉPEIVÉ VÁLTAK

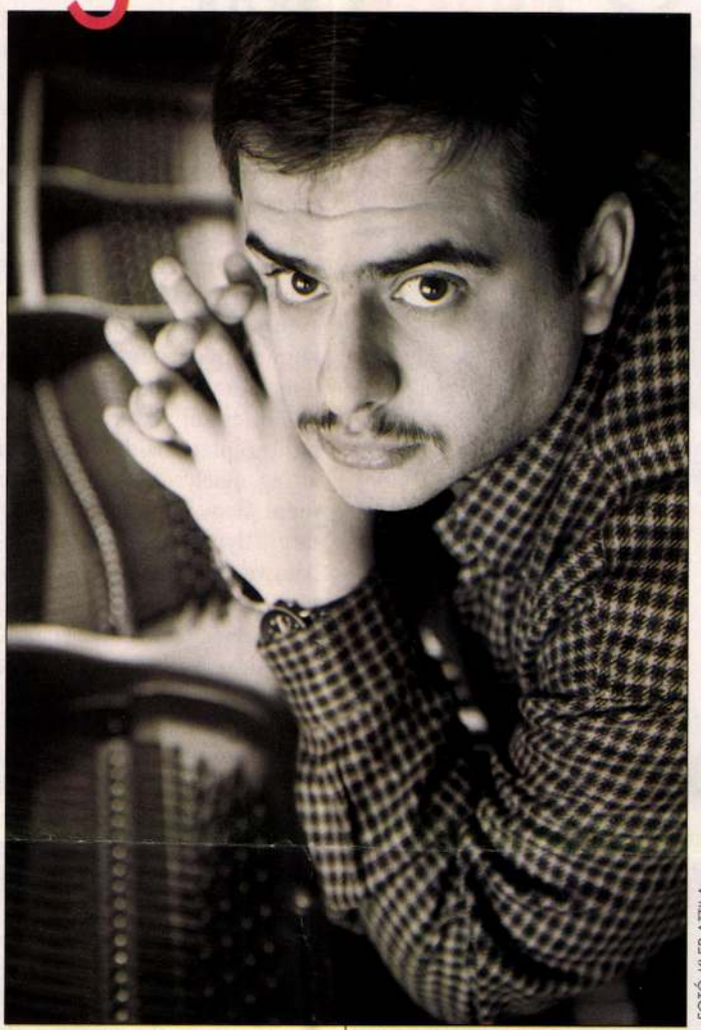

FOTÓ: KLEB ATTILA

– Hogy lehetséges az, hogy Szakcsi Lakatos Béla fiának csak harmincegy évesen jött össze az első lemeze?

– Nem értem, hogy ez miért olyan meglepő. Ez a formáció, amelyben játszom, négy évvel ezelőtt állt össze. Most érkeztünk el addig a pillanatig, hogy néhány támogató segítségével ki tudtunk adni egy lemezt. Az csak a látszat, hogy a sztárcsemetének minden könnyű. Nekem ugyanúgy meg kellett küzdenem mindenért ebben a szakmában, mint bárki másnak. Nem éreztem előnyét, hogy apám ismert. Nagyon sokat tanultam tőle, de mindig azt mondta, hogy a problémáimat elsősorban magamnak kell megoldanom.

– Szakcsi névvel azonban könnyebb a gondokat leküzdeni, nem? Miért használja ezt, ha önállóságra törekszik?

– Nem ragaszkodom a Szakcsi névhez. Nem az a fontos, hogy mi az ember neve, hanem az, hogy mit csinál, hogyan tud zenélni. Az emberek többségének könnyebb, ha kötni tudja valamihez a dolgokat. Ezért döntöttünk úgy a kiadóval, hogy ez a név és az én fotóm kerüljön a CD borítójára.

– Kihez szól ez a zene?

– A legfontosabb kérdés nem az, hogy kihez, hanem az, hogy miből. Támogató hiányában semmilyen produkció sem tud életben maradni. A dzsessz nem divatos zene, de nekem ez tetszik, ezt játszom, ezt tudom játszani. Hiszem, hogy van kinek zenélni. Klubokban, koncerteken érezzük, hogy vannak még, akik szeretik a dzsesszt. A fiatalok többsége kétségkívül a zenei csatornákból folyó szennyet hallgatja. Nem követem figyelemmel a zenei divatot. Ha kinyitok egy zenei magazint, fogalmam sincs, kiről írnak benne. Diszkóban nem is tudom, mikor voltam utoljára.

– Mindig azt játssza, amit szeret?

– Kevés a lehetőség a zenélésre, meg kell becsülni minden felkérést. Előfordult már, hogy kellemetlen helyzetbe kerültem, mert nem a megfelelő közönség elé hívtak. Az ilyen helyzeteket próbálom elkerülni. Néha azonban az embernek kompromisszumot kell kötni, s ahogy egykoron apáink, mi is tánczenét játszunk, olykor el kell szegődni iparosnak.

– Ez az ön számára kudarc?

– Kudarcot az jelent, ha nem megy a zenélés. A legnagyobb művészek is tudnak pocsékul játszani, ha nincsenek jó passzban. Időnként előfordul velem is, hogy nem úgy megy, ahogy szeretném. Ettől napokig rossz kedvem van. Próbálok rájönni, mi lehetett a gond, de nincs magyarázat.

– Hogyan keveredik ki a nehéz helyzetekből?

– Van, aki alkohollal kísérli meg leküzdeni a problémát, ám az nem segít. Nekem nincs semmilyen módszerem. Egyszer csak, amikor újra leülök a zongora elé, megint a régi vagyok. Már nem érzem az ürességet.

– Kivel tudja a gondjait megosztani?

– Feleségemre mindig számíthatok. Ám az ilyesmit nem szoktam elmesélni, úgysem értené, nem zenész. Inkább megtartom magamnak, falat emelek magam köré, s töprengek a megoldáson. A zenésztársaimnak fölösleges volna elmondanom, ők érzik, hogy gond van. Akivel az ember évek óta együtt zenél, azzal szó szerint egy húron pendül.

– A hétköznapok gondjai elől hová tud elmenekülni?

– A zene és a film a menedékem. Dzsesszt, újabban klasszikus zenét is hallgatok. Otthon, teljes nyugalomban. Csaknem ötszáz dzsesszlemezem van. A példaképeim; mindenki, aki számít. Emellett Woody Allen-filmeket gyűjtök.

– Mindig zenésznek készült?

– Tizenhárom évesen a foci jelentette a mindent. Párhuzamosan jártam zeneórára és fociedzésre. Gyakran el is lógtam a szolfézsről, hogy rúghassam a labdát. Emlékszem, egyszer be is jelentettem otthon, hogy futballista akarok lenni. Apám azt mondta, nekem kell döntenem. Ahogy elnézem a mai magyar labdarúgást, jól választottam.

KUFÁR RÓBERT

VÉSZ-KIJÁRAT

Nem igaz, hogy a dzsessz arra hivatott: vacsora közben a háttérben szóljon

IFJ. SZAKCSI LAKATOS BÉLA

SZOBOR

MŰHELYTITKOK

FOTÓ: KLEB ATTILA

sé lett, sőt, sokszor nincs is szöveg, mégis a könyv klasszikus formáját követik, esetleg valami szövegemlékre utaló, lapozható vizuális eszközök."

Ahogy a másik helyiségben sorra kezembe vehetem a most készülő vagy éppen befejezett „könyveket", már kezdem érteni a lényeget. Ezek a tárgyak szépek vagy éppen felkavarók, elidegenítően ridegek, esetleg simogatni valóan melegek. Van, amelyiknek rézszita teszi hűvössé a lapját, más a bolyhos szarvasbőr kötéstől válik barátságossá. Egy közös bennük, hogy minden porcikájuk Kiss Ilona keze nyomát viseli. Hogy miből lesz új alkotás, arra nehéz receptet találni. Van olyan anyag, amelyről első ránézésre tudni, hogy egy valóságos műtárgy. Ilyen egy félreszőtt fémháló vagy éppen egy szép mintájú textildarab. Aztán van, ahol a téma születik meg előbb, és ahhoz kell megkeresni a megfelelő fát, fémet, régi posztót. A könyvművész azt mondja, mostanában a kép és a könyv közötti átmeneti dolgok foglalkoztatják. A szép raszteres sziták és ami fönnmarad rajtuk, a ragasztóval kevert papírmassza.

„Bár jó itthon lenni, az igazság az, hogy nagyon szeretek máshol, vagyis nem itthon dolgozni – árulja el a művész. – *Az ösztöndíjaimat mindig arra használom föl, hogy rengeteget dolgozzak. Frankfurtban vagy Párizsban nem csörög a telefon, nem jön a víz-, gáz-, villanyszámlás, védett környezetben vagyok, még az ételt is elém teszik, így csak azt kell csinálnom, amit akarok. Itthon, ha elkezdek egy nagyobb könyvet, biztos, hogy közben felhívnak, mert le kell adnom egy elszámolást, vagy beugrik egy munka, amit azért kell elvállalni, mert valamiből élni is kell. Ha sokszor megzavarnak, kiesek abból a hangulatból, ami elindította a munkát, és nem tudom befejezni. Örökre ott marad, félig készen."*

HEGEDŰS NOÉMI

drága, merített papíron áll. Az alapanyagok különlegesek, a tipográfia és a kötés is – erre még ráismernék, nyugtázom magamban. – *Aztán vannak a könyvobjektek – tárgyak –, amelyeknél a szöveg mellékes-*

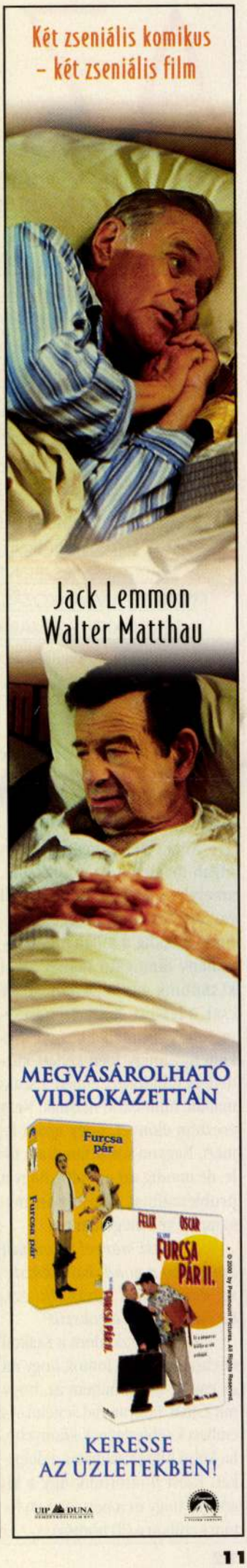

FOTÓ: FEB/GAMMA

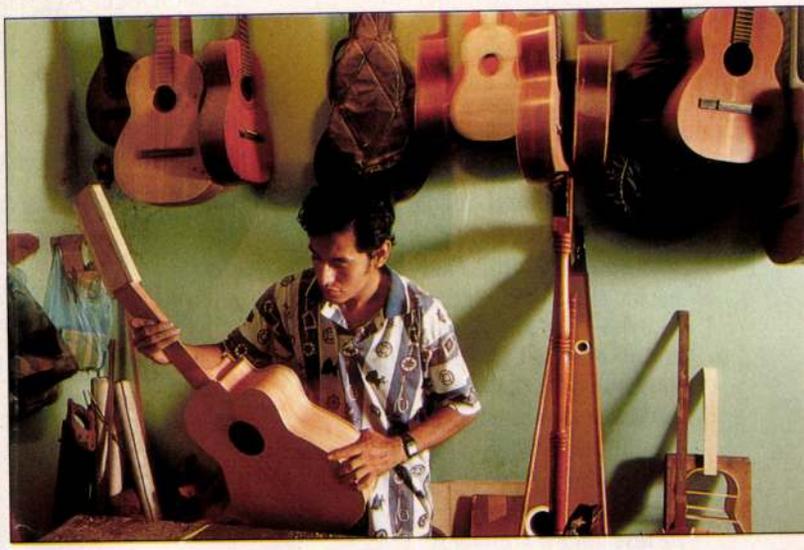

● Valahol az Andok és az Amazonas őserdeje között található Llanos, füves síkságaival, és néhány csenevész fájával. Az ott élők hagyományainak egyike, hogy minden újszülött kap egy tehenet szüleitől, mintegy első tagját a későbbi nagy gulyának. A természetes szaporulatnak köszönhetően apránként nő a csorda, és mire felnő a gyerek, kész állatseregelet birtokosa lesz. Ez az ő hozománya egész életére. Persze nem ez az egyetlen különlegessége az életüknek. A llanosi emberek folyton-folyvást énekelnek, sokszor még beszéd helyett is. Dalaikban őrzik meg történelmük eseményeit, de a zene mindennapi életük része is, a születésnek, a halálnak, a félelemnek, a szeretetnek, sőt a helyi politikai életnek is. Nem csoda, hogy mindenkinek van saját hangszere, gitárja természetesen, melyet régi szokás szerint maga készít el. Ahogy múlnak az évek és vetemedik a gitár, egyre jobb és jobb minőségű hangszer készül, hiába, itt is a gyakorlat teszi a mestert.

Llanos népe gyakran költözik, hiszen az állatok előbb-utóbb friss, dús füvű legelőre vágynak. Ilyenkor a cowboyok összecsomagolják, amijük van. Mivel távol áll tőlük a gazdagság, igazán kis batyu kerekedik az indulás idejére. De a batyu tetején mindig, mindenkinek ott van a hangszere.

H. N.

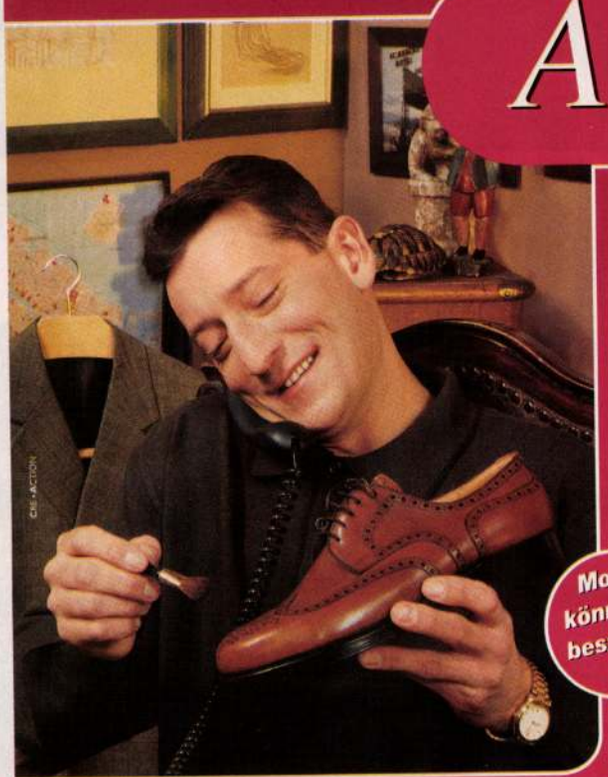

A telefon kíméli a lábat

Ügyes-bajos dolgainak ne járjon utána, inkább **intézze el telefonon!**

Ezt könnyen megteheti, hiszen mostantól a telefon nemcsak a lábát, hanem a pénztárcáját is kíméli. A helyi hívások ugyanis ezentúl nappal **10,50 Ft helyett csak 9 forintba** kerülnek percenként*. A jövőben tehát könnyen beszélhet:

15%-kal könnyebben.

Azért a cipőjéről nehogy megfeledkezzen! Ráfúj, töröl, ráfúj, töröl...

Most könnyen beszélhet!

*Ehhez jön a sikeres hívások utáni egyszeri kapcsolási díj, amely most 7,50-forintra csökkent. Az árak az áfát is tartalmazzák.

1212 Egymás közt

www.matav.hu
További információk a díjmentesen hívható **1212**-es telefonszámon és a MATÁV Pont boltokban.

MATÁV

KISS ILONA

KÖNYV

A SZOKÁSOS ESTI REGÉNYNEK ANNYI KÖZE VAN A MŰVÉSZKÖNYVHÖZ, MINT A FESTŐ FELESÉGÉNEK A KÉSŐBBI REMEKMŰHÖZ: IHLETET AD ÉS MODELLT ÁLL, HA KELL, DE A LÉNYEG A MŰVÉSZ SZEMÉBEN ÉS FEJÉBEN JÁTSZÓDIK LE. **KISS ILONA** EGYIKE AZOKNAK A MŰVÉSZKÖNYV-KÉSZÍTŐKNEK, AKIKET NEMCSAK ITTHON, DE KÜLFÖLDÖN IS ELISMERNEK

● Az ember azt gondolná, hogy egy műteremlakás elsősorban nagyon világos. Nos, ez *Kiss Ilona* művészkönyves előszobájáról egyáltalán nem mondható el. A fekete falakat fekete mennyezet borítja, és az egészet a feketére festett padló teszi teljessé. Igaz, hogy a félhomálytól alig venni észre a felfüggesztett műalkotásokat, de ha az ember tudja, hogy mindez a művész korai, fekete korszakának terméke, már képes más szemmel látni a helyzetet és az előszobát. Szerencsére beljebb már könnyebb eligazodni, és mivel jöttünkre vendéglátónk elpakolta félkész és majdnem kész munkáit, a műteremből lakás lett.

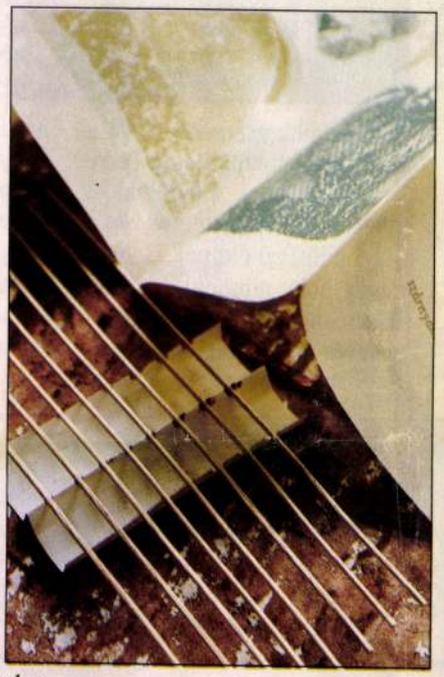

„Amikor dolgozom, minden a munka terepe lesz, még a konyha is – mondja. – *Ott, a sarokban található például az a kis prés, amellyel itthon is tudok nyomtatni. De ha nejlonnal vagy papírokkal leterítem a padlót, akkor nyugodtan használhatom a ragasztót, a papírmasszát, sőt, a vastag szőnyegre tett két régi sámlin még szögelhetek is. Ha pedig nagyobb dolgot kell festenem, kimegyek a lépcsőházba."*

Ahogy az előző századfordulót idéző karosszékekben üldögélünk, mindenfelől kész munkák néznek viszsza a falakról. Fakeretben fémsziták, melyeken papírmassza idézi a könyv anyagát. A művész egyik kedvence egy keskeny, hosszú alkotás, legjobban valami lecsupaszított könyvgerincre emlékeztet, melyből minden lapot kiszedtek már. Az ember csak nézi, nézi a „képeket" a falon, aztán nem bírja tovább, még ha sértődés lesz is a dologból, kénytelen feltenni a kérdést, hogy ha nem tudjuk elolvasni, akkor miért nevezzük könyvnek ezeket a műveket? Szerencsénk van, Kiss Ilona nem sértődős alkat:

„A művészkönyv a képzőművészet és a könyv köztes műfaja. Van olyan fajtája is, amikor kis példányszámban nyomtatják, akár rézkarccal illusztrálva, a benne lévő szöveg ólombetűs, magasnyomásos,

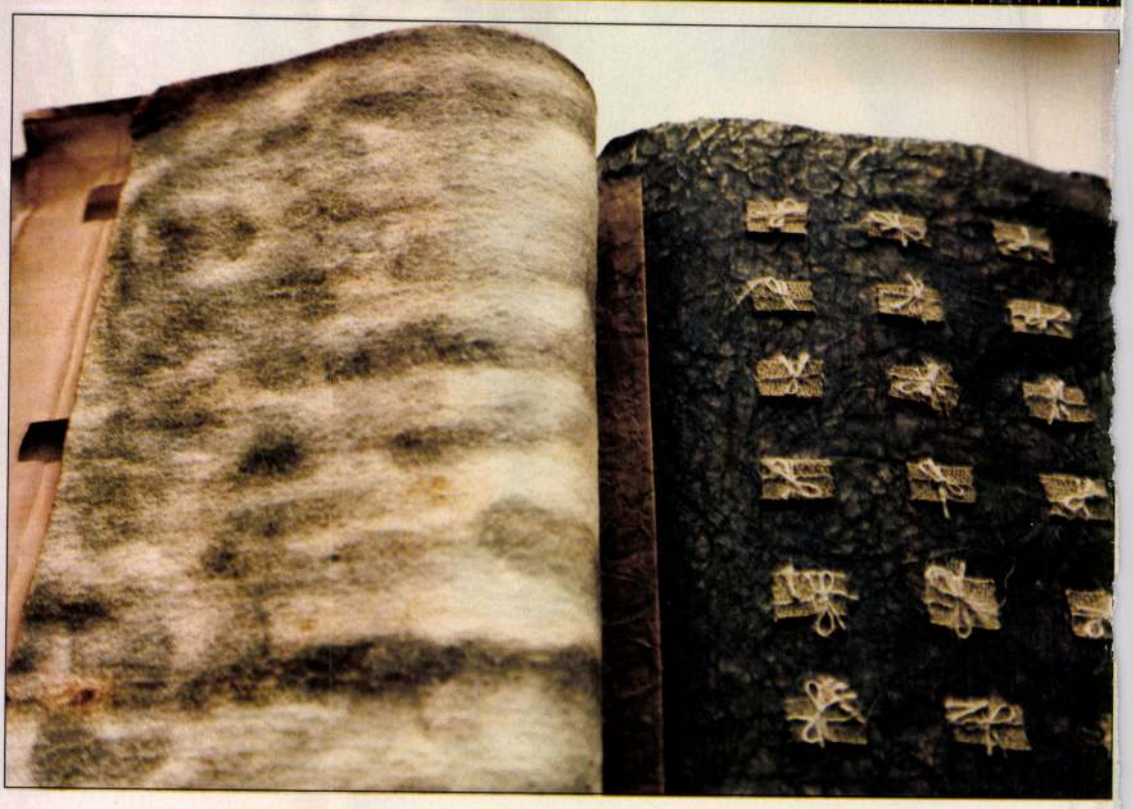

Kiss Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

TOLNA MEGYEI NÉPUJSÁG

1967 JUL 23.

Új szobrokat kap Szekszárd

Az utóbbi években lendületes építkezés folyik Szekszárdon. A Tolna megye székhelyét városiasabbá átalakító munkák közben sem feledkeztek meg az esztétikai igényekről. Már a közeljövőben két új művészi szoborral gazdagodik a megyeszékhely. Szekszárd nagy szülötte: Babits Mihály szobrának megalkotásával Kiss Gyula budapesti szobrászművészt bízták meg. A másfélszeres emberalak nagyságú szobrot a most épülő megyei művelődési ház előtt állítják fel. A város első akt szobrának Bencsik István fővárosi szobrászművész a megformálója. A fekvő akt szobor a Mészáros Lázár utcai lakótelepet fogja díszíteni.

oer — általában — nem érzi meg az időjárás normális ingadozásait.

— Más a helyzet a beteg szervezettel. Itt már, a betegségtől függően jelentkezhet bizonyos fajta érzékenység. Ha az időjárás ezt az érzékeny pontot

Férfi-, női segéd-munkásokat

rendszerezése. Az OKFI biometeorológiai osztályán együtt dolgozó szakembereknek sikerült az időjárási tényezőket két csoportra osztaniok, aszerint, hogy azok a szervezet, illetve az alkalmazkodási reakciókat szabályozó idegrendszer működését milyen irányban befolyásolják. Ez tette

1015 Budapest, Csalogány u. 40.
Tel/Fax: 00(36-1) 2020-872 HUNGARY

KISS ILONA

1955	Budapesten született
1979	Diploma a Magyar Iparművészeti Főiskola Typografikai Tanszékének Könyvművészeti Szakán.

Független művész, szabadfoglalkozású, a szakma minden ágában tevékenykedik. Szerepelt több hazai és külföldi kiállításon. Könyvtárgyakat készít.

KIÁLLÍTÁSOK:

1991	„La crèation en Europe", Paris, CNIT (Ader-Tajau) II. Nemzetközi Mintatriennálé, Budapest, Ernst Múzeum.
1991,1992, 1993,1994	Art-EXPO-Budapest.
1991	International Memory Collection, Bruxelles „IP manifesto e il libro dell'Ell", Milano, Palazzo Duguani
1992	„La Grange de Dovigny", Universitè de Lausanne. Paris-Jardin, Draveil Medium-paper International, Budapest, Szépművészeti Múzeum
1992,1993	Salon des Independants, Paris, Grand Palais
1993	„Könyvtárak", Nemzetközi, Budapest, Országos Széchenyi Könyvtár 2. Nemzetközi Grafikai Biennálé, Győr „Le livre dans tous ses états-Europe" Nemzetközi Művészkönyv Kiállítás, Irország, Franciaország, Belgium, Bulgária... (Szervező Galerie Caroline Lorre, Paris) Olasz-magyar grafikai kiállítás Róma-Pécs-Milano Egyéni kiállítás Budapest, Újpest Galéria „Polyfónia" Soros alapítvány Kortárs Művészeti Központ éves kiállítása
1994	Egyéni Kiállítás, Kassel, Galerie Vision

DÍJAK:

1979	Különdíj, Miskolc
1985-87	„Stúdió" ösztöndíjak
1990	3 hetes tanulmányút Centre d'Art la Rectoria, Spanyolország Saint Pere de Villamejor
1993	Európatanács Nemzetközi plakátpályázata, Különdíj
1994	2 hónap francia ösztöndíj - Párizs

1955	Born in Budapest
1979	Graduated at the Hungarian College of Arts and Crafts, Typographic Faculty, Bibliographic

She is working, as free-lance artist, in all scopes of this field. She has been largely represented at several exhibitions, both at home and abroad. Her main speciality is creation of objects of artistic bibliogarphic value.

EXHIBITIONS:

1991	„The Creation in Europe" Paris, CNIT (Ader-Tajau) 2. International Triennal Artistic Fair, Budapest, Museum Ernst.
1991,1992, 1993,1994	Art-Expo, Budapest
1991	International Memory Collection, Brüsseles „Manifestation and Book in the East", Milano. Palazzo Duguani
1992	„La Grange de Dovigny", Lausanne University Paris - Le Jardin, Draveil Medium Paper International, Budapest, Museum of Arts
1992,1993	Salon des Indépendents, Paris, Grand Palais
1993	„Objects of Artistic Bibliographic Value", International, National Library Széchenyi 2. International Biennial Exp. of Graphic Art. Győr The book in all its forms Europe, International Artists'Circle Ireland, France, Belgium, Bulgaria Organiser; Caroline Louvre Paris Italian-Hungarian Exhibition of Graphic Art, Rome - Pécs - Milano Individual Exhibition, Budapest Gallery Ujpest „Polyfonia", Soros Foundation. Annual Exhibition of the „Kortárs" Centre of Arts
1994	Individual Exhibition, Kassel, Gallery Vision

PRIZES AND AWARDS

1979	Special Prize, Miskolc
1985-87	„Studio" scholarships
1990	Study trip /3 weeks/, Centre d'Art de la Rectoria, Spain Saint Pere de Villaumejor
1993	Poster Competition of th European Council, Special Award
1994	French Scholarship, 2 months, Paris.

III. Nemzetközi Művészeti Találkozó
Tata, 1994

JYTTE RASSMUSSEN

Krabbesholmsallé 3
8260 Viby J
Tel: 086 1464 33 DANMARK

1980 óta vesz részt különböző kiállításokon galériákban, múzeumokban, társaságokban, stb...
Dániában és Németországban.

Oktatással / selyemfestéssel foglalkozik.

Tagja a Dán Képzőművész-közösségnek.

Munkáihoz papírt, dróthálót, plexiüveget, gipszet, selymet, stb. használ.

1980 Participated in exhibition since that time at museums, galleries and societies etc...
In Danmark and Germany.

Theacher /silk painting/

Member of Danish Crafstmen

Work materials are paper, wire, plexiglas, gypsum, silk etc...

Maria Eker-Guest / Nigth detail

Kiss Ilona

Big millbook of Malk
Small happiness ordering
Stumatoss

KISS Ilona

EX LIBRIS

SZOMBATHY BÁLINT

„Megszülettél-e már?"

„Egy művész életrajzát gyakran csak a halála után írják meg, tökéletlenül és hiányosan. Mivel nem örülnék neki, ha rólam ilyesfajta életrajzot írnának, elhatároztam, hogy én magam fogom megírni." Ezzel az idézettel kezdődik Marcia E. Vetrocq *Sürgönyök a művészet dzsungeléből* című tanulmánya, amely az öntörténiesítés talán legzseniálisabb mesterének, az 1990-ben elhunyt Guglielmo Achille Cavellininek az életútjával és művészi pályájával foglalkozik, azzal a két rokon területtel, amely ez esetben teljesen összefolyik.

Cavellini, aki 1914-ben született, arról vált ismertté, hogy a második világháború után ő volt az egyetlen, aki támogatta az újonnan kibontakozó absztrakt festészetet, jelentős gyűjteményt alakított ki, előbb a stílusirányzat olasz úttörőinek, majd nemzetközi vezéregyéniségeinek a műveiből. Műkereskedői pályája spontán döntések, belső megérzések szerint alakult. Az idő múlásával új művészeti törekvések jelentek meg a porondon, a stílusok egyre fokozódó sebességgel váltották egymást világszerte. A műgyűjtő Cavellini nem kívánt lemaradni, ezért gyűjteményét folyamatosan frissítette, s több ízben teljesen kicserélte.

Műgyűjtői szenvedélyéhez azonban, 1960 táján, egy másik társult, amely az önkibontakozás késztetéséből fakadt. Művészként mintegy utol próbálta érni műgyűjtői énjének ízlésváltozásait, így hát rövid idő alatt átviharzott az újdadaizmus, a koncept-művészet, a testművészet, a küldeménymővészet és a performansz poétikai útvesztőin.

A kettős tevékenység — tudniillik az „én" megosztottságának — példamutató gyakorlatából Cavellini két lényeges tanulságot vont le. Azt, hogy a művészeti tevékenység alapvetően magatartásforma, illetve, hogy a művészettörténet nem más, mint olyan fikció, amit a művész anyagként kezelhet és alakíthat, így hát manipulálhatja is kedve szerint. A továbbiakban ez a két meglátás befolyásolta életútját és munkásságát, melyet úgy jellemezhetnénk, mint a művészeti rendszerrel szembeni aknamunkát.

A műgyűjtőként és művészként egyaránt mellőzött Cavellini a destruktív cselekedetek egész sorát hajtotta végre. Előbb úgy, hogy megsemmisítette saját műveit, majd másokéval is ezt tette: „Szó szerinti értelemben valósította meg az avantgarde központi gondolatát: az új művészet megteremtését a régi szétrombolásával kell kezdeni." Közben gyűjteménye jócskán elapadt, hiszen egyre több pénzt fektetett saját művészetének kibontakoztatására.

A meg nem értés és az el nem ismerés kétségbeesésének terhét viselő Cavellini úgy határozott, hogy önmaga teremti meg mindazt, amit más alkotó a művészeti rendszertől vár: szakmai elégtételt, hírnevet, a halhatatlansággal felérő dicsőséget. Így hát egyre több pénzt áldozott önmaga reklámozására, illetve, pontosabban fogalmazva, magát a reklámozást emelte a művészeti alkotás szintjére. Ezrével gyártotta az énközpontú posztereket, a művészbélyegeket, a saját történetét rekonstruáló könyveket, az öntapadó címkéket és a trikókat, melyeket a küldeménymővészet hálózatában bérmentesen forgalmazott. Néhány év elteltével Cavellini neve fogalommá vált meghatározott művészeti körökben.

Az öntörténiesítés gesztusa nem volt egészen hiábavaló, mert Cavellini — egészen sajátos, egyéni módon — bebizonyította, hogy éppen a művészeti rendszertől való függetlenség árán tudta magát életben tartani a művészet dzsungelében.

A kötetet — szorosan a Cavellini-jelenséghez kötődően — David Loy *Az élet és a halál nemkettőssége* című tanulmánya egészíti ki, amely az elfojtás buddhista felfogását értelmezi.

(Kalligram, Pozsony, 56 oldal, 199 Ft)

A modern poszt-jai

Mint mindegyik összefoglaló kiállítás, a nyolcvanas évek magyar művészetét sommázni hivatott Ernst Múzeum-beli szemle sem maradt visszhangtalan, 1994-ben. Akárcsak az 1991-ben a Magyar Nemzeti Galériában lebonyolított *Hatvanas évek* című korszakos tárlatot, ez utóbbit is alaposan előkészített, szakmai szempontból megbízható kiadvány kísérte, melyet Keserü Katalin, a Műcsarnok akkori igazgatója szerkesztett.

A kiadvány előélete azonban némileg rendhagyónak mondható, tekintve, hogy jelentős egyetemi kutatómunka eredménye, amelynek elindítója az ELTE Művészettörténeti Tanszékének néhai vezetője, Németh Lajos volt 1991-ben.

A nyolcvanas évek magyar művészetét tárgyaló esszéket, tanulmányokat, dokumentumokat és áttekintéseket tartalmazó kollektív mű a hetvenes évek végén bekövetkezett korszakváltást tekinti kiindulópontjának, amit az a különös mozzanat tesz hangsúlyossá, hogy a posztmodern beköszönte egybeesik a nyolcadik évtized naptári felléptével. Ettől a pillanattól kezdve a művészetfilozófiai tájékozódás irányt változtat, s a hetvenes évek ideaközpontú művészetének leáldoztával a képiség újból visszanyeri már-már veszni vélt dicsőségét.

Az új korszak még egy jelentős dologban eltér az előzőtől. Tudniillik abban, hogy a hetvenes évek művészetének félillegalitása ellenében immár hivatalos művészetpolitikai irányzatként szerezhet magának érvényt.

A nyolcvanas években tehát gyökeresen megváltozik a művészet eszmerendszere és nyelvezete, ami abban nyilvánul meg — többek között —, hogy a markáns és jórészt tömör poétikájú konceptuális attitűd fokozatosan oldódni kezd — Andrási Gábor szerint „érzékivé" válik —, sokaknál pedig teljesen leáldozik. A néhai progressziót jellemző szellemi lázadás lendületét veszti, s a nagy kísérletezések korszakának bevégeztével ismét becse lesz az intézményesített keretek között szerzett művészi tudásnak.

A korszakváltás nyomán kitapintható fogalmi és stilisztikai módosulásokat mindenekelőtt Forgács Éva, Bohár András és Hegyi Lóránd történeti dolgazatai helyezik előtérbe. A nyelvi, fogalmi és tipográfiai irányzatok természetét vizsgáló elemzések mellett jelentősnek mondhatók azok a tanulmányok, melyek a korszak művészetét meghatározó műhelyek, csoportok és egyének munkásságával foglalkoznak (Vajda Lajos Stúdió, Erdély Miklós köre, Rabinec Stúdió, Inconnu és Xertox csoport, Szirtes János opusa stb.)

(ELTE Bölcsészettudományi Kar, Budapest, 336 oldal)

Bundev-Todorov Ilona: Meštrović

Ivan Meštrović (1883-1962) horvát szobrász a mai napig a legtermékenyebb és nemzetközi kifutás tekintetében is a legsikeresebb délszláv alkotó. Életművéről mindeddig nem született végső értékelés; a hagyatékával foglalkozó művészettörténészek egyelőre még korszakainak stiláris megítélésében sem egységesek.

Bundev-Todorov Ilona gazdagon illusztrált monográfiája arra vállalkozott, hogy a hat évtizednyi opust közelebb viszi a magyar művészetszerető közönséghez.

A leglényegesebb életrajzi és művészettörténeti adatok láttamoztatásával kettős célt szolgál: magának a produkciónak a bemutatását és értékelését, illetve egy rendhagyó életpálya eseményeinek felgöngyölítését, amelyben a művészeti sikerek összefonódnak bizonyos etikai és politikai mozzanatok immanenciájával.

A szerző ügyesen mutat rá a nemzeti és politikai tényezőknek arra a befolyásoló voltára, amely a délszláv népek történelme folyamán az élet valamennyi szegmensét áthatja, még a művészetet is. Meštrović művészete egy a tipikus példák közül, amelyben a délszláv egység eszméje és a nemzeti elkülönülés gondolata szakadatlanul küzd egymással. Nem véletlen, hogy a jugoszlávság eszméjétől áthatott szobrász szakmai megítélésében igencsak kritikus Miroslav Krleža elmarasztalóan ír a mester számos művéről — éppen a nemzeti ideológia szemszögéből foglalva állást. Az már természetesen nem Krleža kritikai észrevételeinek tudható be, hogy Meštrović végül is kiábrándul a közösségi eszmékből és a politikai miliőből is kivonul.

A karrierjét és életét az USA-ban bevégző Meštrović a század talán legszámottevőbb szobrászati teljesítményét mutatta fel. Pályaképe szinte tőretlen, az állandó felívelés stádiumában van. Tizenhét éves falusi gyerekként kerül, 1900-ban, a bécsi Képzőművészeti Akadémiára, s attól fogva — hatalmas kitartást és szorgalmat példázó — munkássága a nemzetközi hódítás jegyében zajlik. London, Párizs, Madrid, Prága, Budapest és számos amerikai nagyváros adózik tehetségének.

A michelangelói egyéniség kétségkívül külön korszakot jelöl a délszláv művészet fejlődésében. Hogy napjainkban kevésbé van jelen a művészeti köztudatban, annak fő oka talán az, hogy egy alapjában véve modern korban kevésbé mutatkozott korszerűnek; túlságosan emberközpontú volt, ha ezt hátránynak lehet venni. Egy kis nép fiaként nem tudott megszabadulni a hazafiasság komplexusától, elementáris erejű tiszta formáinak tartalmi hátterét pedig képtelen volt megtisztítani a nemzeti heroizmussal átitatott jelképektől.

„... életműve attól egyetemes, hogy egy nép vágyait és törekvéseit fejezte ki, s közvetítette a világ kultúrközönsége felé", szögezi le Bundev-Todorov Ilona.

(Gondolat Kiadó, Budapest, 168 oldal, 880 Ft)

Cs. Tóth János: Művészeti metszetek

A szerző a Békés megyei képzőművészeti élet kiváló ismerője. Tíz esztendős műkritikusi tevékenységének keresztmetszete elsősorban az e tájon született, illetve itt munkálkodó alkotók törekvéseire reflektál, de foglalkozik mindazokkal, akik valami oknál fogva kötődnek a délalföld kulturális-művészeti vonzköréhez.

Terjedelmileg mértéktartó, mondanivaló tekintetében azonban annál beszédesebb szövegei egy korszerű gondolkodású művészeti író arcélét rajzolják ki, aki kerüli a vidékiességre jellemző korlátozott értékrendszerek buktatóit. Az országos viszonylatban is értékálló nevek mellé olyanokat is felsorakoztat, akik még nem váltak kellően elfogadottá, de művészetük hitelesen képviseli egy adott szellemi közeg pozitív sajátosságait.

„...amikor az első képzőművészeti kiállítás okán tollat ragadtam, olyan szavakkal minősítettem, amelyek a bemutatásra koncentráltak. Azaz magamban elvégeztem a reménytelenül kilátástalan alkotók és művek rostálását", jegyzi meg Cs. Tóth, jelezve, hogy a helyi teljesítményeket is kizárólag egyetemes mércék alapján értékelte.

Az olvasók szélesebb táborához is szóló írásai Schéner Mihály opusát domborítják ki a legalaposabban — vele hosszabb interjú is készült —, mellette pedig Tóth Ernő, Aknay János, Szurcsik József, Lonovics László és mások munkássága kerül napirendre. Az egyéni teljesítményeken túl Cs. Tóth számbaveszi a régió képzőművészeti életének közösségi megmozdulásait is, úgymint a Vásárhelyi Őszi Tárlatokat, az Alföldi Tárlatokat és a Békéscsabai Grafikai Biennálé rendezvényeit.

(Orpheus-Tevan, Békéscsaba, 216 oldal, 248 Ft)

Kiss Ilona: Könyvtárgyak Párizsból

Az egyedi példányban készülő könyvtárgyak nem tévesztendők össze a művészi igénnyel megtervezett klasszikus luxussorozatokkal.

A könyvobjektek, az úgynevezett „művészek könyvei" műfajta a hatvanas-hetvenes évek lázadó légkörében vált nagykorúvá. Megjelenését több tényező befolyásolta, úgymint az esztétikai normák felrúgásának szándéka, a sokszorosított forma egyediségének visszaszármaztatása, a papírtömb teresítése, s egyaránt közrejátszottak szobrászati, illetve kisplasztikai műfajértékelő szándékok.

A műfaj korai darabjai általában önreflexívek voltak, a könyv fogalmának és természetbeli jegyeinek határait és jellegzetességeit kutatták, miközben a formát a legszélsőségesebb halmazállapotokban láttatták; a konceptuális művészetfelfogás szolgálatában álltak.

Az idővel elismert alkotói irányzattá avanzsált kifejezőeszköz hitvallása abban az értelemben módosult, hogy inkább a hagyományos képzőművészeti sarktételek, tudniillik a látvány (a képiség és a forma) ismérvei határozzák meg nyelvi sajátosságait.

Kiss Ilona ennek a rangot szerzett, de még mindig újnak számító törekvésnek nemzetközileg is neves ápolója és népszerűsítője. A *Könyvtárgyak Párizsból* című kiadvány a művésznő 1993-94 között született műveinek reprodukcióit tartalmazza. Különböző méretben kivitelezett könyvtárgyainak változatlanul a papír(masé) a központi alapanyaga, amelyhez a legkülönbözőbb szobrászati-plasztikai materiák járulnak: textíliák, fémhálók és -huzalok, csapszegek, műanyagbetoldások, faágak stb.

Kiss stílusát egy erősen lírai — sajátosan női-es — felhang határozza meg, amely nem csak formakultúrájában érhető tetten, hanem mindenekelőtt színhasználatában. Könyvtárgyai kártyalapokként bomlanak ki előttünk, azt a benyomást keltve, hogy maga a teremtő lélek gombolyította ki féltett titkait.

(Országos Széchenyi Könyvtár, Budapest, 56 oldal)

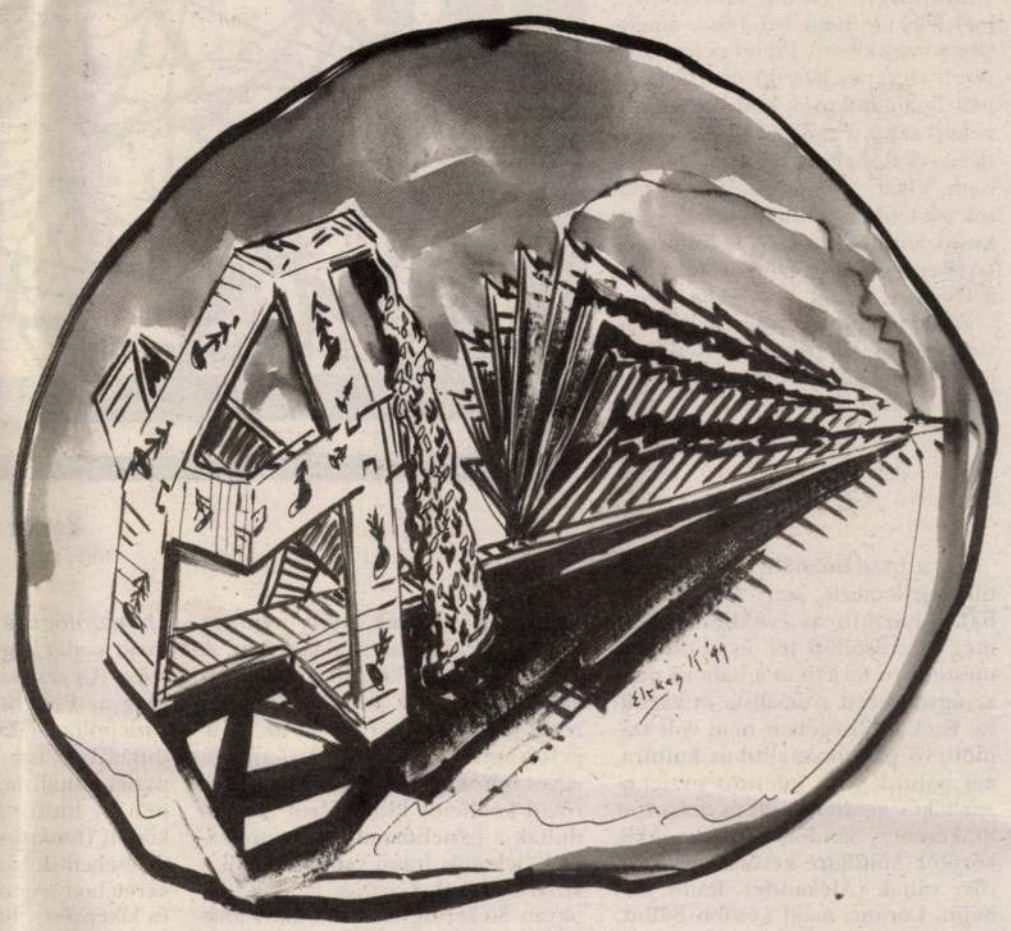

Elekes Károly rajza

A Pont Könyvesbolt (1051. Bp. Mérleg u 6.) Sikerlistája az elmúlt hónap könyveiből

1. Vermes Géza: A zsidó Jézus (Osiris Kiadó)
2. Vámos Miklós: Anya csak egy van (Ab Ovo)
3. Mircea Eliade: Vallási hiedelmek és eszmék története II. (Osiris Kiadó)
4. Heinrich von Kleist: Elbeszélések (Jelenkor Kiadó)
5. Révész Sándor: Antall József távolból (Sík Kiadó)
6. Csizmadia Ervin: A magyar demokratikus ellenzék (T-Twins Kiadó)
7. Tar Sándor: Minden messze van (Határ)
8. Jacob Katz: Kifelé a gettóból (MTA Judaisztika)
9. Kérdőjelek: A magyar kormány 1994-1995 (Korridor)
10. Gabriel Garcia Marquez: A szerelemről és egyéb démonokról (Magvető)

BUDA BÉLA DR.:

Freud — itt, nálunk, napjainkban

■ Sigmund Freud írásai az utóbbi években szinte elárasztják a könyvpiacot. Ma már alig van olyan — jelentősebb — Freud-írás, amely ne lenne megtalálható magyar nyelven, rendszerint önálló kötetben. A terápiás technikával, vagy az úgynevezett metapszichológiával (az ösztönök és a tudattalan freudi elméletével) foglalkozó írások egy része válogatásokban, egyetemi jegyzetekben olvasható. Igazában Freud műveinek kiadása már a nyolcvanas évek elején megkezdődött, de a sok új Freud-kötet most szembetűnő. Most vetődik fel a kérdés, mi is történik e téren. Valamiféle Freud-reneszánsz kezdődik? Valami pezsgés, mozgás indult meg az önismereti igényekben? A pszichológiai kultúra fejlődött volna ilyen nagy mértékben? Vagy csak egyszerűen sok évtizedes hiányt pótol most az ismert gazdasági gondok miatt érthetően rugalmasabb, szemfülesebb hazai könyvkiadás?

A kérdéseket be lehet szűkíteni. A lélektani érdeklődés növekedésének nincsenek meggyőző jelei. Leginkább olyan szerzők művei jelennek meg most gyakran, amelyek bestsellerek, a közgondolkodást befolyásolták az elmúlt évtizedekben (Berne, Harris, Gordon, Aronson, Laing, stb.). Bizonyos irányzatok, amelyek nyugaton nagyon népszerűek és közismertek lettek, nálunk most sem váltanak ki visszhangot. Inkább az lehet a helyzet, hogy a pszichoanalízis eszmeáramlata és ebben Freud munkássága valamiképpen feldolgozatlan a magyar értelmiségi köztudatban, és ezt pótoljuk most a Freud-könyvekkel.

Erre mutat Jung és Adler hasonló sikere, különösen a Jung-könyvek „dömpingje" (tehát általában a mélylélektan nagy befolyása, amelyben a nagy alkotó, Freud persze központi szerepet játszik) és a magyar pszichoanalitikusok könyveinek növekvő számú megjelenése (Hermann és Róheim a régiek közül, Paneth, Vikár, Nemes, Székács és mások a jelenkori vezető pszichoanalitikusok soraiból, a szép kiállítású és tartalmas pszichoanalitikus folyóirat, a Thalassa, stb.).

Freud előtérbe kerülése tehát sajátos és semmiképpen sem véletlen. A jelenség megértésének kulcsa részben a múlt vizsgálata.

A múlt

Ezt a pszichoanalízis ideológiai tiltása jellemezte, ami a Szovjetunióban a harmincas években indult meg és erősödött fel, és szinte természetesen terjedt át a háború után az úgynevezett szocialista országokra. Ezek többségében nem volt számottevő pszichoanalitikus kultúra, ám nálunk volt. Jelentős pszichoanalitikus nemzedék élt és dolgozott itt, Ferenczy Sándorral az élen. Akik közülük külföldre kerültek, világhírűvé váltak (Alexander, Radó, Róheim, Lóránt, majd később Bálint, Bak, stb.), de jelentős személyiségek maradtak itthon is. Sok érdekes könyv, tanulmány jelent meg magyarul, köztük sok Freud-fordítás. Említést érdemel, hogy később, illetve napjainkban e — közben mintegy klasszikussá vált — fordításokat adják ki újra (pl. a *Bevezetés a pszichoanalízisbe* Hermann Imre fordításában /1986, Gondolat/, a *Pszichoanalízis. Öt előadás...* Ferenczy Sándor fordításában /1992, Kossuth/, illetve Lengyel József 1943-ban készült fordításában *A lélekelemzés legújabb eredményei* című kötet /1994, Könyvjelző Kiadó, Nyíregyháza/, — és itt talán érdemes szólni arról, hogy az eredeti fordítás, az Ampelos könyvek kiadása is a „keleti végeken", Debrecenben jelent meg —, stb.). Ugyan a hivatalos Magyarország igazában a háború előtt sem fogadta be a pszichoanalízist (előbb az egyetemek és kulturális intézmények kozervativizmusa, majd később az erősödő antiszemitizmus miatt, hiszen sokan „zsidó tudománynak" próbálták beállítani, és maga Freud is, mint tanítványai többsége a főbb művekben is kétségtelenül kifejezte és vállalta a zsidó identitást), de Freud eszméi a magyar polgári kultúrát erősen áthatották. Mély nyomot hagytak például az irodalomban. A két világháború közötti időszakban az irodalmi lapok ezt világosan tükrözik (a Nyugat már előbb, az 1910. évfolyamtól kezdve láthatóan, de egyes írásokban már korábban is. A rövid koalíciós időszakban megindultak a pszichoanalitikus publikációk, jelentős írásai vannak ebből a korszakból pl. Gartner Pálnak, aki ugyan Stekel úgynevezett aktív analitikus iskolájához tartozott, de ez volt az az „elhajlás", amely legközelebb maradt Freudhoz, itt inkább a két vezető összeveszése keltett az irányzatok között távolságot).

1948 után viszont a teljes ideológiai tiltás vált urakodóvá. Erős Ferenc érdekes könyve (*Pszichoanalízis, freudizmus, freudomarxizmus,* 1986, Gondolat) mutatja, hogy szinte véletlenül (és mégis nagyon törvényszerűen) lett ideológiai ellenség Freudból, ám ez évtizedekre megpecsételte a pszichoanalízis sorsát a keleti tömb országaiban. Burzsoá áltudomány, irracionalizmus, pánszexualizmus... — a régi vádak újrafogalmazódtak, Freud írásait bezúzták, kiadásra gondolni sem lehetett. Talán a gondolatkör hazai jelenléte miatt nálunk a kritikai irodalom hangereje nagyobb volt, mint másutt. Lukács György külön fejezetet szentelt a pszichoanalízis szidalmazásának *Az ész trónfosztása* című művében, egy sor kritikai könyv jelent meg (Pálóczi-Horváth és mások).

1956 hozott némi változást. Az 1957-ben kezdődő „konszolidáció" bizonyos mozgástereket kitágított. Szalai Sándor közreműködésével megjelent *A mindennapi élet pszichopatológiája* (1958, Gondolat), majd pedig a pszichológia újraélesztése (Gegesi Kiss befolyása révén, a Magyar Pszichológiai Szemle és a Pszichológiai Tanulmányok újra indulásával) ismét felszínre hozta a pszichoanalízis kérdését. Nemcsak néhány tucat pszichoanalitikus működött (titokban, különböző szakrendeléseken dolgozva, magángyakorlat keretében végezve analitikus kezelést és kiképzést), hanem szinte minden gyakorló pszichológus (különösen a gyermekpszichológiában) analitikus képzettségű volt. Köztük néhány nagyon befolyásos, mint pl. a Gegesi Kis mellett dolgozó Liebermann Lucy, Pikler Emmi, a „Lóczy" létrehozója és vezetője, György Júlia, aki a Faludi utcai rendelőt vezette stb. Valóságos „ideológiai harc" bontakozott ki. Megjelentek pszichoanalitikus írások (pl. már 1960-ban kiadta az Akadémiai Kiadó Bálint Mihály *Az orvos, a betege és a betegség* című világhírű könyvét, az 1957-ben megjelent könyv első idegennyelvű kiadása volt ez; a szerkesztőnő emiatt el is veszítette állását), ezek szakfórumokon, kis példányszámban láttak napvilágot, míg az ideológiai kritika valóságos „nehéztüzérség" volt. Olyan emberek álltak csatasorba a pszichoanalízis ellen, mint a jeles filozófus Hermann István, vagy a filozófusnak induló, de később szociológiára térő Huszár Tibor. Nagy példányszámban kiadták a korszak kritikai pamflettjeit, pl. egy Wells nevű, obskurus, baloldali amerikai szerző Freud-kritikáit (Harry K. Wells: Pavlov és Freud, 1962, Kossuth; Freudtól Frommig — A pszichoanalízis kudarca, Kossuth 1965), amelyek értetlenségükben és „megsemmisítő" elmarasztalásaikban vetekedtek Basszin és más szovjet ideológusok hangnemével (amely utánozta a nagy elődök, Marx, Engels, Lenin gyakran bántó, szinte piszkolódó kritikai hangvételét; erre talán a legjellemzőbb a *Materializmus és empiriokriticizmus*, amelyben minden ellenfél együgyű, félkegyelmű, vagy szinte őrült a maga képtelen állításaival, — szemben a marxizmus tiszta tételeivel...).

Kb. egy évtizednyi „elfojtás" következett be, és valószínűleg ez az időszak véste bele a „káderek" és a korszak „adaptálódott" értelmisége tudatába, szinte máig tartóan, hogy a pszichoanalízis tudománytalan, veszélyes dolog, amit jobb elkerülni.

A múlt későbbi szakasza már nem túl érdekes, a viszonyok lassan felszabadultak. Magam is résztvettem azután Freud „rehabilitálásában"; részben a *Valóság* című folyóirat adott ehhez teret, részben a Gondolat Kiadó, ahol egy kulturált, okos szerkesztő felkarolta a pszichoanalízis ügyét, segítségével kiadhattam az első teljesen értékelő, pozitív válogatást (*A pszichoanalízis és modern irányzatai*, 1971, Gondolat), majd pedig — ismét némi megtorpanás után — a hetvenes évek végétől megindultak a Freud-kiadások. Fehér Imrénének hívták a szerkesztőt, kár lenne, ha neve feledésbe merülne. Ezek az első kötetek (pl. az *Eszszék* című kötet — ebben a viccről írt könyv, a Leonardo-tanulmány, a *Rossz közérzet a kulturában* és *A pszichoanalízis foglalata* — ez utóbbi két írás a kilencvenes években a Kossuth Kiadó kis zsebkönyvei között külön is megjelent — az *Esszék* /eredetileg: 1982, Gondolat/ 1995-be újra kiadásra került) még mindig nem jelentettek igazi áttörést, kis példányszámuk és a már beidegzett kritikai álláspontok miatt. Az olvasók főleg szakemberek köréből kerültek ki, hiszen az értelmiség többségében nem volt ismereti előzménye a témának, nemcsak évtizedeken át nem hallottak igazán a pszichoanalízisről, de az egész pszichológia kimaradt képzésükből, műveltségükből, nem volt meg tehát a befogadás kontextusa. Éppen ebben rejlik a Freud-életmű egyik alapproblémája, amely a mai recepció megértése szempontjából fontos.

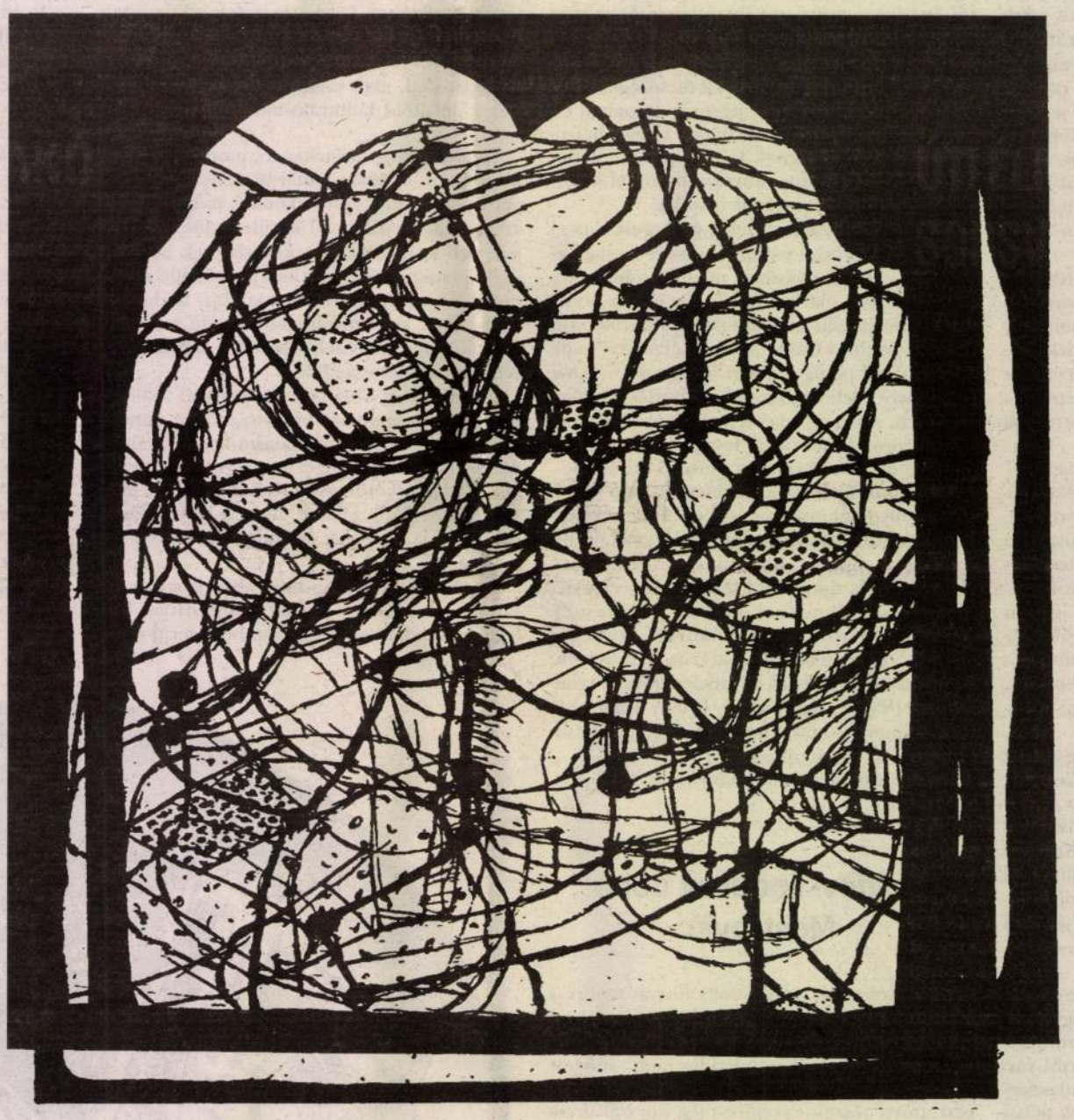

Kováts Albert rajza

A probléma

Freud jelentősége és gondolatkör-e ugyanis csak bizonyos kontextusban érthető meg. Megjelenésének korában ez a művelt emberek megnyíló pszichológiai érdeklődéséből, ez Európában nagyon szerteágazó eszmei folyamatok összefolyásából adódott (a megértő lélektantól Wundton, Bergsonon át a német individualista filozófiai hagyományig nagyon sokféle áramlatból, Amerikában William James lélektanából). Freud korán szembekerült a kor mérvadó pszichológiájának szűk, érdekközpontú (utilitárius) racionalizmusával. Aki tehát valamennyit nem tud a pszichológia történetéből, legalábbis a klasszikus lélektanból (amit „érzelem — értelem — akarat" lélektanaként is szoktak csúfolni, bár leginkább az érzékeléssel és a pszichofiziológiai alapokkal foglalkozik), nem igazán érti Freud elméleteinek, módszerének jelentőségét. Később a hivatalos lélektan a logikai pozitivizmus és a kísérleti empíria (a húszas évektől kezdve világszerte hódítóvá vált behaviorizmus) modelljében vitte tovább a klasszikus hagyományt, amely azután akadémikus pszichológiaként — a kommunizmus idején előbb „pavlovizmus", majd „marxista pszichológia" formájában — ugyancsak hozzájárult a pszichoanalízis kiszorításához az egyetemekről és az iskolai tananyagokból. Mindenesetre, amint az *Így írtok ti* olvasói csak a humort tudják érzékelni az egyes stílusutánzatokból, ha nem ismerik a századelő divatos hazai és világirodalmát, amelyre Karinthy utal, úgy a pszichoanalízis is sokat veszít érthetőségéből, ha valaki úgy olvassa, hogy semmit sem tud a lélektan alapjairól, nem ismeri meg azt a gondolati építkezést, amely a lélektani kérdésfeltevésekben, megközelítésmódokban Arisztotelésztől és Platontól kezdve összeadódott. Márpedig a nyolcvanas évek magyar értelmiségében csak a legfiatalabbak között voltak olyanok, akik már valamit tanultak pszichológiából az egyetemeken.

De nem csupán a lélektan a szükséges kontextus a pszichoanalízis, és azon belül Freud megértéséhez. Az az *értelmezés* is, amit ez az eszme az irodalomban, kultúrában kapott. Ez talán a mi szempontunkból még külön jelentőséggel is bír. A két háború között még az ember konfliktusos, ösztönvezérelt, tudattalan motívumokkal teli lényének ábrázolása tükröződött a magyar irodalomban is, és nem kell irodalmárnak lenni, hogy felvillanjon az e körül kialakult „népi-urbánus" ellentét (elég csak Illyés *Lélekbúvár*-ját ismerni); majd ez a kérdés évtizedekre kiveszett a magyar kultúrából. Ismét 1956 után jött vissza, de kerülő úton, az amerikai (kisebb mértékig a nyugat-európai) irodalom és film révén. E téren is megmutatkozik a forradalom utáni — mondhatjuk talán, kényszerűen — nagyobb szabadság, ahogy Miller, Bellow, Malamud és sokan mások, Woody Allen és a többi jeles, lélektani témákat elemző filmalkotók munkái nálunk hozzáférhetővé és sikeressé váltak.

Ezek révén a közvélemény lassan érzékennyé vált a pszichoanalitikus gondolatok iránt. Korántsem olyan mértékben, persze, mint a nyugati országokban, ehhez az említett előismereti hiányon kívül jelentősen hozzájárult a magyar valóság. A magyar élet kitermelte az értelmiségi önkizsákmányolást, hiszen ennek révén lehetett megteremteni a polgári lét alapfeltételeit,

KISS Ilona

Tisztelettel meghívjuk
1995. szeptember 12-én 17.00 órára
a Városi Művelődési Központba,
(Zalaegerszeg, Landorhegyi u. 21.)

KISS ILONA
képzőművész
KÖNYVKINCSEINEK
bemutatójára

A kiállítást
Hujber Katalin
ajánlja az érdeklődők figyelmébe

A kiállítás megtekinthető: 1995. szeptember 12 - 30 -ig.
hétköznap: 10-18.00 óráig, szombaton: 8-12.00 óráig.

Kiss Ilona. Látható kollézet (könyvtárgy) Párizs 1994.
Fotó: Hajdák József

DÍJ HITELEZVE
Zalaegerszeg 3.
8903

Új Művészet Szerk.
Sinkovits Péter
Szerk.
Budapest
Báthori u. 10.

1054

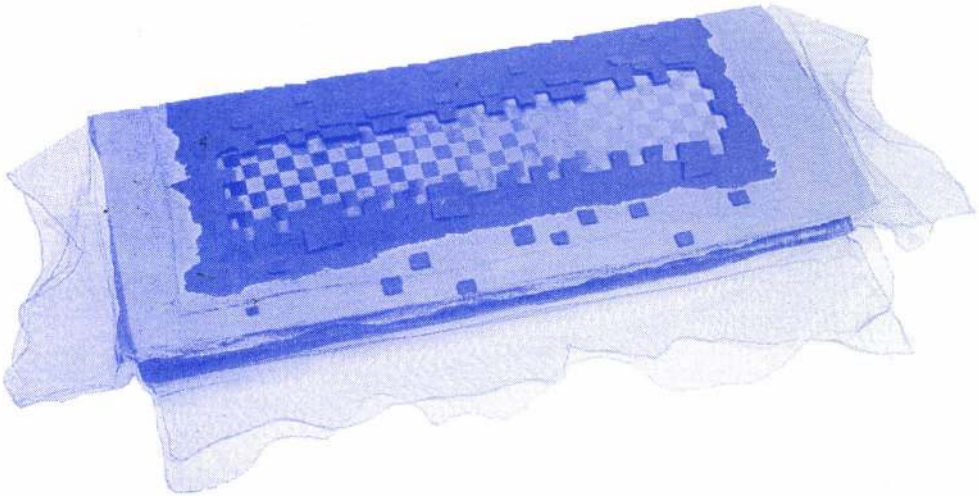

Kiss Ilona Átrium 96/2

Kiss Ilona, (portréfotó: Boldizsár Zoltán)

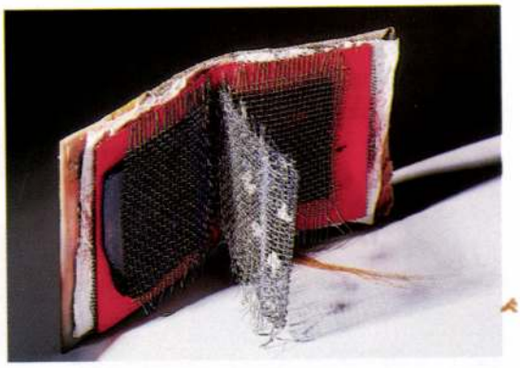

„Kis anarchista könyv" 1994, Párizs, könyvtárgy; gumi, len, festett papír, alumínium szita (10x8x7 cm, magántulajdon, P. D. Svájc)

Kiss Ilona fémhálókat vagy textilt alkalmaz, de leginkább papírt. Bevizezi, összegyűri, megszárítja, majd színezi és festi. Képei és könyvtárgyai valahol majd találkozni fognak.

SZÖVEG: BÁRKÁNDY NAGY VERONIKA,
FOTÓ: HAPÁK JÓZSEF

A drótos tót, a párizsi pisztráng és más könyvtárgyak

„A festészet által civilizált, a barátok által felnevelt párizsi pisztráng" című könyvtárgyamban a párizsi ösztöndíj alatt szerzett benyomásaim összegződnek. A műteremben az asztalomat egy üres csomagolópapírral takartam le, hogy ne legyen piszkos. A papír a munka során teljesen elhasználódott. Festék, tinta, ceruza, kréta, ragasztó és sok hasonló anyag került rá, persze festői összevisszaságban. A hazautazáskor, miután mindent elcsomagoltam, nem maradt más hátra, mint az asztal letakarítása. Ezt a papírdarabot nem volt szívem kidobni, megőriztem, hogy majd készítek belőle valamit. Így

A művészkönyv-könyvtárgy olyan képzőművészeti alkotás, amely a hagyományos könyv kereteiből kiindulva, de azon továbblépve, valami újat hoz létre.

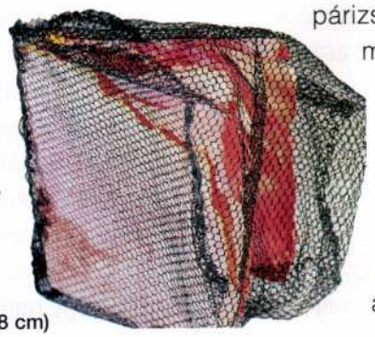

„A nők titka" 1994, Párizs, könyvtárgy; festett papír, fekete tüll (8x8x8 cm)

született meg a pisztráng. Az ötletet a párizsi utcákon, a járda mellett folyó vizesárkokban összetekert és átkötött rongydarabok adták. Ezek a víz irányítására szolgálnak, s mivel a legtöbbször a sodrással szemben úsznak, nekem a pisztráng jutott róluk eszembe.

Én már korábban is készítettem festett könyveket, de a műfaj gazdagságát először a frankfurti könyvvásáron ismertem meg. Magyarországon a könyvtárgyak most reneszánszukat élik, olyannyira, hogy több kolléga is foglalkozik velük. Alakítottunk egy csoportot, ez a Magyar Művészkönyvalkotók Társasága.

Rendszeresen vannak kiállításaink, tavaly októberben a Csontváry Galériában szerepeltünk, több más művésszel, festőkkel, szobrászokkal együtt. Idén januárban pedig az Operaházban volt egy önálló bemutatkozásunk.

A könyvtárgyaknál fémhálókat vagy textilt alkalmazok, de leginkább papírt. Bevizezem, összegyűröm, megszárítom, majd színezem, festem.

„Színarany magasról" 1995, sárgaréz szita, papírpép, vegyes technika (100x42 cm, részlet)

„Válasz nélkül" 1995, alumínium, sárgaréz szita, papírpép, vegyes technika (100x50 cm, részlet)

A „drótos tótok" és társaik

A könyveknél alkalmazott technikák a képeken is nyomon követhetők.

Az általam „drótos tót"-nak nevezett képek abból a korszakból származnak, amikor fémszitás könyveket készítettem, mint például a „Cenzúrázott könyv"-et. Ennél a könyvtárgynál a fémszita a cenzúrát képviseli, hiszen az a gondolatokat szűrte meg.

A szitás képek közül a „Tavirózsák könyve" Monet-t idézi. Párizsban sokat jártam múzeumokba, így az Orangerie-be is, amelyet azért építettek, hogy ott bemutathassák Monet monumentális alkotását, a Tavirózsákat. Régebben nem igazán értettem őt, most viszont nagy hatással volt rám, akárcsak Louis Cane, egy kortárs francia képzőművész munkái, valamint technikája. Ekkor találtam rá az áttört anyagokra, amelyeket először a könyvtárgyaknál, majd a képeimnél is alkalmaztam.

Ezek közül a „színarany magasról" című kép csupa arany ragyogás; az anyagok kemények és durvák, az összhatás mégis olyan, mintha lebegne az egész. A fémháló nagyon különleges hatásokat eredményezhet.

„Megőrizni az utolsó humán gesztusokat" 1994, Párizs, könyvtárgy; gumi, szegecs, alumínium szita, lenszál (17x13x5 cm)

Egyszerre látható a rátett anyag, a háló és a háttér, vagyis ami a kép mögött van. A szövésminta is segít a megfelelő forma megtalálásában.

Az „Origó" című kép például egy gyári hibás szitából készült. Egymásra merőleges vonalak voltak benne, s ebben egy koordináta-rendszert láttam.

Most „A nagy Hortobágy" könyvön dolgozom. Nagyon szeretem a Hortobágyot. Az a hatalmas pusztaság, amelyet mások egy jellegtelen sivatagnak látnak, nekem igazi csoda. A tágas ég, a földig lelógó felhők, az a hihetetlenül gyönyörű táj, amelynek a növény- és madárvilága is rendkívül gazdag. A borítóját ugyanúgy tervezem összeállítani, ahogy a „Routier" címűnél, azaz faágakból.

„Összegyűjtött könyvlapok" 1993, Párizs, könyvtárgy; festett, gyűrt papír, selyem, csipke, krepp-papír, aranyszál (24x13x2 cm)

A textilből készült könyvtárgyak közül az „Összegyűjtött könyvlapok" régi táncrendre emlékeztet, s formájában is jobban kötődik az igazi könyvekhez. Tudatosan kerestem olyan anyagokat, kiegészítőket, amelyek ezt az érzést erősítik. Egy régi, mintás selyemdarabot pasztellrózsaszínre festettem, selyemszalagokkal, apró gyöngyökkel rögzítettem, s csipkével díszítettem.

A jövőben a „drótos képeknél" szeretném a textilt úgy használni, hogy jobban érvényesüljön. Az is valószínű, hogy nem fogok egész életemben

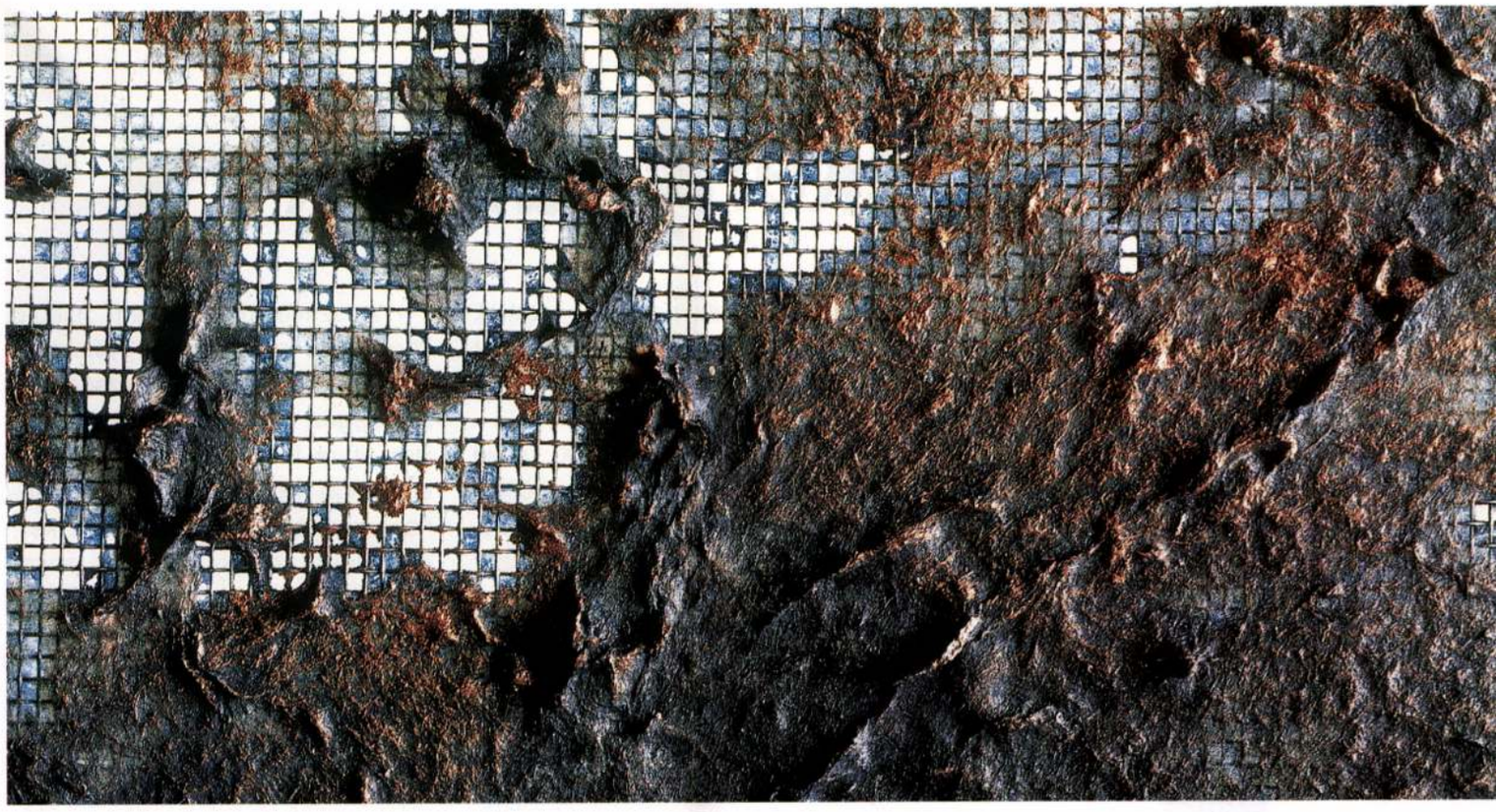

„Origó" 1995, fém szita, papírpép, vegyes technika (59x91 cm, részlet)

könyveket készíteni, mint ahogyan vége lett a fekete korszakomnak, a rizspapír képeknek és a fotóvásznas sorozatnak is. Mindig találok valami újat, ami megragadja a képzeletemet.

Úgy érzem, hogy a képek és a könyvek valahol majd találkoznak. Ez nem szándékos, csak sejtem előre, hogy ötleteim a plasztika irányába mozdulnak el. Ez az új irány olyan kompozicionális megoldást jelez, amelyben nem a három dimenzió az érdekes. Ugyanezek az anyagok maradnak, csak nagyobb felületen és letisztultabb formában.

„Cenzúrázott könyv" (szinte betűk nélkül) 1994, Párizs, könyvtárgy; sárgaréz szita, festett papír (20x22x5 cm, magántulajdon, J. V. Svájc)

Kiss Ilona, *képzőművész*

1979: Diploma a Magyar Iparművészeti Főiskola Typo-grafikai Tanszékének könyvművészeti szakán

Hazai és külföldi kiállítások: a szakma szinte valamennyi ágában
Speciális terület: a könyvtárgy.

1994: Francia ösztöndíj a könyvtárgy témakörében

1996: Frankfurt város ösztöndíja a könyvtárgyakból kinőtt, dróthálóra készített új képekkel

Munkái közgyűjteményekben és privát gyűjteményekben találhatók

VIGYÁZAT, TÖRÉKENY!

Szöveg: Réz András

Törékeny túlélők

– Nem vagyok jártas a porcelánok világában. De ha teszem azt, mégis kedvet kapnék a vásárlásához, mit kell szem előtt tartanom?

Polgár Árpád (Polgár Galéria és Aukciósház): Először is azt, hogy a porcelán törik. Az európai porcelánt a kínaiak után jó két és félezer évvel Johann Friedrich Böttger állította elő 1708-ban, aztán két évvel később ő lett a meisseni porcelánmanufaktúra vezetője. De még a fiatal európai porcelán is törékeny, nem kedveznek neki a történelem viharai. És ha valaki porcelánt vásárol, tisztában kell lennie azzal, hogy az nála is törékeny marad.

Zsolnay-váza, orientalista dekorral, rózsákkal és pillangókkal 1870 – 1880 körül, 54 cm

– Öregszik a porcelán?

– A kétszer (egyszer 800, majd 1400 fokon) égetett valódi porcelán nem nagyon öregszik, időtálló anyag. Egy, a 17. század közepén készült meisseni porcelánon szabad szemmel nem lehet észrevenni repedéseket.

– Honnan tudhatom meg, hogy valódi-e?

– Az elsődleges azonosítási jegy, a védjegy a porcelánok alján van általában. Ezt égetés előtt elhelyezik a tárgyakon. Vannak persze furcsaságok. A nagy gyárak termékeit már a saját korukban is hamisították. Furcsa, de még maguk a nagynevű porcelángyárak is „hamisítanak", újra gyártják korábbi nagyon sikeres termékeiket változatlan kivitelben. A meisseni gyár például a 18. században reprodukálta az induló, böttgeri időszak sikeres darabjait. Ugyanez előfordult a Nimphenburgnál és a Ludwigsburgnál is. Most Magyarországon például a Zsolnay gyártja változatlan formában a sikeres eozin tárgyait, amelyek még Zsolnay Vilmos idején, a múlt század végén, majd a századelős szecesszióban voltak sikerdarabok. Ezek persze nem hamisítványok, mert a korabeli jelek mellett a gyártó elhelyezi rajtuk, a mai jeleket is.

– A civilnek nehéz felismerni.

– A szakembernek sem mindig könnyű. A múzeumi tárgyak esetében néha laboratóriumi vizsgálat is szükséges. Bár ami a hamisításokat illeti, itt a festmények még mindig előkelőbb helyen állnak. A porcelánhoz ugyanis komoly ipari háttér kell, kemencék, festők, speciális anyagok.

– Mennyire határozza meg a porcelán értékét a festés minősége?

– Nagyon. Még mindig Meissennél maradva: készítettek fehér figurákat, az eredeti jelzéssel, s ezeket eladták, aztán később festették, úgy a 20. század elején. A festés szépsége abszolút meghatározó. A régi tárgyaknak híres festői voltak. Valóságos harc folyt értük, átcsábították őket Berlinből Drezdába vagy Meissenből Sèvres-be. A festetlen fehér porcelánt nagy mennyiségben lehetett gyártani, de a festés gazdagsága meghatározó az érték szempontjából. A gazdagon díszített Viktória-mintás herendi például jóval értékesebb, mint az egyszerűbbek.

– Gyerekkoromban még divatosak voltak a kis porcelánszobrocskák, bár ezeket kispolgári giccsnek tekintették.

Kávéscsésze aljjal, porcelán, Meissen, 19. sz. közepe
Felületét színes plasztikus és festett virágok díszítik, 8 cm

Kávéscsésze aljjal, porcelán, Bécs, 1822
Felületén gazdag aranydíszítéssel

KISS Ilona

Kurdy Fehér János: Kiss Ilona: Triptichon. =
M.Narancs, 1993. nov. 18. 29. ill.

gelten im großen und ganz

METHODISCHER LEITFADEN FÜR DIE A

Angesichts der Notwendigkeit, d
und den neuen Erfordernissen de
arbeiten, soll diese präzisiert
der praktischen Arbeit die bish
liches neues Regelwerk ersetzen

I. ZUR EINHEIT DER AUFNAHMEKRIT

Als das Nachschlagewerk mit
loser Darstellung aller hist
levanten Namen darf die angg
der Namensanzahl gehen. Dafü
Bd.I, S.VIII) auch weiterhin

1. Nicht aufgenommen werden gen
Studenten und Vergolder bese
Fälscher und Kopisten erscho
ken.

2. Prinzipielle Vollständigkeit
Künstler ohne Werke, wird an
freien Künste (Maler, Grafik
teter Berufe wie Glas- und P
Illustratoren etc.) sowie die
Eingrenzungen:

a. Bis Ende des 16.Jh. ersch
Werke erwähnten Vertreter
Handwerk, also alle Baub
rer, dazu alle Buchbinde

KISS Ilona

V.J.[VADAS József]: Kiss Ilona. = Magyar Hirlap, 1993. május 22. I. ill.

KISS Ilona

KOVÁCS Győző: Kiss Ilona. = Magyar Hírlap, 1992. okt.31. I.ill.

ismert, a Kondort nem, és a
Aczél én, Kondor és a Fodor
cseresznyéket, és erre akko
és akkor mondott ilyenekt a
Aczél elvtárs, addig nem le
nem engedik a ..... irók
etikai dolog, szóval xxx ig
müvészetről , a Vajdáról, a
hát a nézze, maga még nem
barátom volt, valami ilyene
gyelli magát, ...
den Vajdát, szóval nagyon
valahogy a maga kurvája, m
Aczél gondolkozott, hogy h
egy Horváth nevü mazckóval

K155 Ilona

András Bálint Kovács
Conseiller culturel de l'Ambassade de Hongrie
Directeur de l'Institut Hongrois de Paris

a le plaisir de vous inviter au vernissage de l'exposition des artistes

ILONA **KISS** – EVA **WELLESZ**

" G R I L L A G E S "

le mercredi 10 avril 1996 à 18 h 30.

L'exposition est ouverte jusqu'au 30 avril le matin de 9 à 13 h (de lundi à vendredi)
l'après-midi de 15 à 18 h (lundi, mercredi, vendredi) ou de 15 à 20 h (mardi, jeudi)

entrée libre

92, rue Bonaparte 75006 Paris
Métro: Saint-Sulpice, Mabillon, Bus: 58, 84, 89. · Téléphone: 43.26.06.44. Télécopie: 43.26.89.92.

úgy döntött, megvonja a hivatásos nevelőszülők fizetését. Valahol spórolni kell. Na most, ezek a családok egyszerre négy-öt-hat állami gondozott gyereket vállaltak, a nevelőanyának emellett nem igazán jut ideje dolgozni, a nevelőapának pedig vagy van munkája, vagy nincs. A polgármester okoskodása megkapó. Igaz ugyan, hogy a hivatásos nevelőszülői hálózatot olcsóbb fenntartani, mint az intézeti férőhelyeket, de legjobb üzlet az, ha egyiket sem kell fizetni. Mert a szülők nem adják vissza a gyerekeket, még akkor sem, ha saját szájuktól kell megmű[illegible]szer a beteg kockázata.

Mindenki megszólalt viszont a Recsk mellett épített mesterséges tó tulajdonvitájának ügyében, a helyzet mégsem lett világosabb. Józan ésszel érthető-e, hogy más birtokolja a vizet, a benne élő halakat és az alatta lévő földet? Aligha. Pedig ez a helyzet.

Meg az, hogy lopják a csatornafedőket, a kábeleket és az edzőcipőket.

(„Magyarországról jövök..." A vidék magazinja. Kossuth, keddszerda-csütörtök-péntek 17.05)

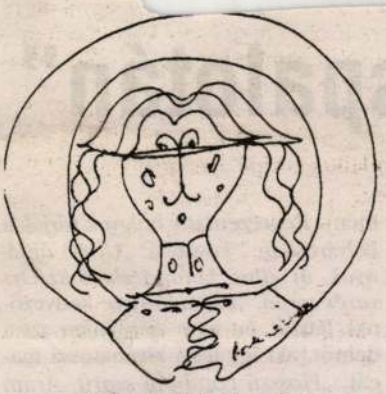

Schéner Mihály rajza

SCHÉNER MIHÁLY:

Tárlat

Kiss Ilona kiállítása

Kiss Ilona képzőművész kiállítása december 20-án nyílt meg Budapesten, a Keleti Károly utca 22. szám alatt, a „Társalgó" Értelmiségi Klub Egyesület helyiségeiben és szervezésében. Megnyitót Bereczky Lóránd, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója mondott. Ritkán hall az ember ilyen ökonomikus méltatást egy alkotóról és műveiről. Bár Kiss Ilona tipográfusnak tanult, a könyvművészeten kívül mégis úgyszólván a képzőművészet minden ágát műveli, így könyvtervei, könyveinek lapjai önálló képzőművészeti alkotások, a térből kilépve új tereket hoznak létre. Kiss Ilona modern értelemben vett új anyagi és technikai lehetőségek számos ágát műveli, a papírmerítésen, pépesítésen, beavatásán és festékekben való áztatásán kívül a drótháló-rendszerek sokféle fakturális, téri megoldását alkalmazza. Éppen ezt az alapos mesterségbeli szakmai tudást emelte ki volt tanítványa művészi erényeiről szólva Bereczky Lóránd, de méltatta tehetségét is, és azt a következetes építkezést, amelynek íve olyan szépen emelkedik. Kiss Ilona legújabb alkotásai előző műveinek páratlanul gazdag kibontakozásai. A felívelés folyamatos és pregnáns logikára épül, a tehetséget teljes odaadás mélyíti el, hiszen Kiss Ilona egész élete az ő sajátos művészetét szolgálja.

Páratlan eredetiségére, fantáziájának erudíciójára én is hadd hívjam fel a figyelmet! A tárgyi világ és a szellem mai modern problémamegoldásai, új anyagi lehetőségei — matériában és technikákban — komplex módon találkoznak nála. Kiállítása az európai értelemben vett, összetett, egyben diszparált, fragmatikussá vált világnak koegzisztenciális, autentikus összegzése. Most kiállított negyven műve két teremben látható. 1994-ben datált munkáinak javát párizsi ösztöndíjának idején készítette. (A Louvre éjszakája, A Cluny kávéház árnyékában, Integetés a Pierre de Coubertin kollégium teraszán.) Külföldi tanulmányainak idején számtalan művészi, technikai megoldást kísérletezett ki, palettája azóta egyre gyarapodik, és új megoldások jelentkeznek művészetében. Nem csoda, hogy egymást érik az utóbbi években a külföldi meghívások! 96-ban frankfurti ösztöndíjat kap, amit ott kiállítás követ a Galérie Brumme-ban, ugyanebben az évben, novemberben, Kölnben nyílt kiállítása a LITkom Galériában. A párizsi „Grande et Jeunes d'Aujourd'hui" nemzetközi képzőművészeti szalonra pályázat útján nyert részvételi lehetőséget.

Mai műveinek nagy része, huszonkét alkotás, most a nagy teremben látható a Keleti Károly utcában. Drótháló lapon különböző téri, fakturális, egyben szellemi szekvenciák. Számára minden anyag szellemi inspiráció, ami az ő kitűnő filozófiai és irodalmi képessége által korának tökéletes tárgyi jelenségévé válik. Jelentőségük nemcsak a kiforrott és ezáltal művi-művészi létezésben rejlik, hanem a kor jel- és jelentéshordozó üzeneteiben is. A meghatóan szívhez szóló Ómagyar Mária-siralom nemcsak művészi objektum, hanem könyv is. Meghatóan közvetíti nekünk, magyaroknak tizenöt lapon át a régi könyvek üzenetét, és közvetíti Európa civilizációja számára, hogy mit jelentett régen és mit jelent napjainkban a magyaroknak Mária kultusza.

Izgalmas, bonyolult, fragmatikus, olykor dekadens, morbid és a kiúttalanságban megüresedő korunkban tanúi lehetünk annak, hogy könyvtárnyi anyagokat tudnak egyetlen floppyra rögzíteni. Gutenberg örökösége, a fóliánsok, a képes bibliák, a kódexek vajon végleg eltűnnek, a kéz és a szív öröme nem fog a könyvben manifesztálódni többé? Nos, Kiss Ilona művei azt példázzák, hogy újfajta művészkönyv születik, amely a mai kor modern jel- és jelentéshordozó eszközeivel fogalmazza meg a könyvek üzenetét. A kódexminiáló apácák, szerzetesek és Gutenberg könyvművészete után íme létrejött a Művészi Könyv, amelynek megteremtői a humanista felfogású művészek.

Kiss Ilona művészete nemcsak figyelemre méltó, hanem elismerésre is. Alkotó tevékenysége a mai kor szellemének humanista paradigmája, jó volna, ha a művészeti díjakat osztók és javaslók idejében támogatnák őt! Az idő itt van, ne késlekedjenek!

(Kiss Ilona kiállítása 1997. február 14-ig tekinthető meg.)

1997. január 17

spalotán"

mény. Reprezentatív hölgyek várják a belvárosban." Továbbá: *„Új év, új lányok, új stílus. Januári akció az Őrs vezér terén."* Bármennyire kedvezőnek látszik, én nem ajánlanám azt a delnőt, aki így teszi kívánatossá magát: *„Hosszú combom szorít. Áram szolíd."* Nem lehet tudni ugyanis, hogy nem azért szolíd-e az ára, mert a combja szorít. Cipőboltban már pórul jártam ezzel, nem is egyszer.

Valójában topográfiailag sem érdektelenek ezek a hirdetések, a szex behálózza egész Budapestet, mint a Meinl áruházak láncolata. *„Lehel téren szexunikum"... „Jó és olcsó az Árpád hídnál"... „Csepelen vár Viki"... „Erotikus szőke hölgy Óbudán"...*

Amikor letettem a lapot, szomorúan kellett megállapítani magamban, hogy még ez a széleskörű választék sem bírta eloszlatni érett korom lankatag közönyét, s kizárólag a rákospalotai dudák szították fel már-már elhamvadt érzékeimet.

Ismeretes az anekdota a dekadens vendégről, aki egy perverzióiról híres előkelő szalonban fásult képpel legyint a változatos szerelmi ajánlatok egész sorára, majd unottan azt kérdezi:

— És mondja... halban mit tud mutatni?

A különbség mindössze annyi közöttünk, hogy az én kérdésem valószínűleg így hangzott volna:

— És mondja... rákospalotaiban mit tud mutatni?

külföldi felsőoktatási intézmények magyar vendégoktatói állásaira

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium, valamint a Nemzetközi Hungarológiai Központ pályázatot hirdet külföldi egyetemek, főiskolák magyar vendégoktatói (vendégtanári és lektori) állásainak elnyerésére.

A vendégoktatói megbízás elnyerésének előfeltétele:

a magyar szakos egyetemi végzettség; a fogadó ország kultúrájának, nyelvének, illetve az ott használható közvetítő nyelvnek magasszintű ismerete; hazai felsőfokú, esetleg középfokú oktatási intézményben szezett hosszabb oktatási gyakorlat.

A meghirdetett vendégoktatói helyekre pályázni az alább felsorolt dokumentumok benyújtásával lehet:

— *rövid, 1 oldalas pályázati kérelem* (pontos címmel, telefonszámmal), amelynek tartalmaznia kell a megpályázott külföldi oktatóhely(ek) pontos megnevezését (maximum 2), a külföldön vállalt évek számát (maximum 4 év); — *rövid, 1 oldalas önéletrajz* (magyar és idegen nyelven), amely a jelölt családi körülményeire is kitér (a külföldre utazó, vele egy háztartásban élő családtagok száma, életkora, stb.); — *rövid, 1 oldalas szakmai önéletrajz* (magyar és idegen nyelven); — *a fontosabb publikációk jegyzéke maximum 1 oldalon;* — *a kiküldetés időtartamára tervezett oktató- és kutatómunka rövid, 1 oldalas vázlata* (magyar és idegen nyelven); — *diploma-másolatok, a nyelvtudást igazoló dokumentumok másolatai;* — *munkahelyi javaslat* (állandó munkahellyel rendelkezők esetében); — *két, a hungarológia terü-*

elismert szakember ajánlása (ezeknek benyújtása nem kötelező, de a pályázat elnyerésének esélyeit növelheti).

Pályázni a következő helyekre lehet: **Amerikai Egyesült Államok,** New Brunswick, Rutgers Egyetem — lektor; **Ausztria,** Bécs, Bécsi Egyetem — lektor; **Észtország,** Tartu, Tartui Egyetem — lektor; **Franciaország,** Lyon, Jean Moulin Egyetem — lektor (egyéni munkavállalóként); **Horvátország,** Zágráb, Zágrábi Egyetem — lektor; **Lengyelország,** Krakkó, Jagellő Egyetem — lektor; **Lengyelország,** Poznan, Adam Mickiewicz Egyetem — lektor; **Lengyelország,** Varsó, Varsói Egyetem — lektor; **Románia,** Kolozsvár, Babes-Bolyai Tudományegyetem — vendégtanár (nyelvtudomány); **Románia,** Kolozsvár, Babes-Bolyai Tudományegyetem — vendégtanár (irodalomtudomány); **Szlovákia,** Pozsony, Komensky Egyetem — vendégtanár (nyelvtudomány); **Szlovénia,** Ljubljana, Ljubljanai Egyetem — lektor; **Szlovénia,** Maribor, Maribori Egyetem — lektor; **Törökország,** Ankara, Ankarai Egyetem — lektor; **Udmurtföld,** Izsevszk, Udmurt Állami Egyetem — lektor

A határidőre beérkezett, hiánytalanul felszerelt pályázatokat a Nemzetközi Hungarológiai Központ előterjesztése alapján a Magyar Ösztöndíj Bizottság bírálja el. A bizottság döntésének utólagos felülvizsgálatára nincs lehetőség.

További felvilágosítás kérhető a 2092-011-es vagy az 1668-443-as telefonszámon hétköznap délelőtt 10 és 14 óra között.

Művelődési és Közoktatási Minisztérium
Nemzetközi Hungarológiai Központ

KISS Ilona

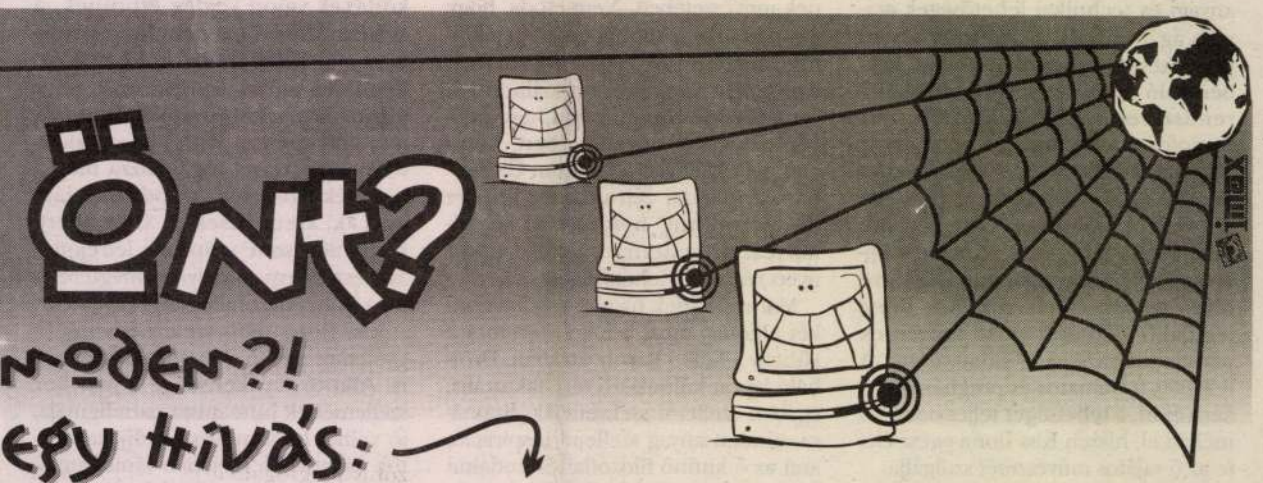

KISS ILONA

Könyvek és képek igazsága

Kiss Ilona pályaképe

Cs. Tóth János

Minden lehetőséget kipróbált, a plakáttól az arculattervezésen át a könyvig. Autonóm munkái közül a fotóalapra készített festmények és szabad grafikák is felölelnek egy jelentős mennyiséget. A legutóbbi időszakban a művészkönyv heterogén műfajában hozott létre nemzetközileg is figyelemre méltó objekteket.

A legjelesebb tipográfusok és alkotóművészek között szerezte szakmai ismereteit és kapott etikai mintákat. A főiskolán tanárai voltak: *Baska József, Finta József, Haiman György* és *Kass János.* Az ő szakmai útravalójuk alapján mélyült el benne a komponálás és a tipográfia tradícióinak tisztelete. Egyedien értelmezi azonban a világot már az első munkáinál is. Más formanyelven mutatkozik be, mint elődei, de éppen a különállásával egészíti ki a körképet. Nem csupán a spontán alkotókedv, a tanulmányok, hanem a töprengő műhelymunka eredménye nála a sajátos megnyilatkozás. Az alkalmazott grafikától az autonóm művészetig — címszerűen — így jellemezhetnénk másfél évtizedes munkásságát.

Színházi és filmplakátjai a legszabadabb asszociációkat rejtik, miközben a művek hangulatát is kifejezik. Az Operaház, a Rockszínház produkciói mellett a Gyulai Várszínház emblémáját és arculattervét készítette el. 1993-ban az Európa Tanács nemzetközi plakátpályázatán különdíjat nyert. Pályakezdő művészként tizenöt diafilmet rajzolt (*La Fontaine: A holló és a róka, Zelk Zoltán: Az állatok iskolája, Kádár Kata balladája stb.).* A gyermekek számára hangolt diaképeken az eleven kolorizmus és a fantáziát megmozgató ábrázolás a jellemző. Később, a szabad grafikáin éppen ennek köszönhetően a tömörítés és a szuggesztivitás egyszerre van jelen.

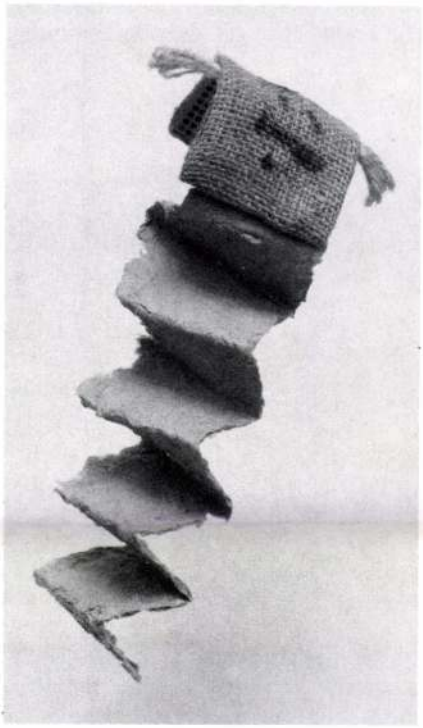

Kiss Ilona: G.A. úr 134. könyve,
1992, öntött papírmassza, textil,
8×5×4 cm

1989-ban a Barcelona mellett lévő Sant Pere de Vilamajorban a Centre D'ART Rectoriában első magyar művészként kapott spanyol ösztöndíjat.

Az itt ért hatások egyfelől a nemzetközi stáb tagjainak összetétele (amerikai, francia, spanyol, holland), másfelől a művészettörténeti óriások (Dalí, Picasso, Tapiés, Miró) eredeti műveinek megtekintése által friss formai és szemléleti újdonságok képében hagytak jelet munkáin.

Jelentős területet ölel fel könyvtervezői munkássága. Alapelve, hogy a borító vizuális tömondat legyen. A könyvvásárló az utóbbi fél évtizedben hozzászokott, hogy utcán is megveheti kedvenc olvasmányát. A városi forgatagban egy pillanat alatt kell a figyelmet felkelteni és kiváltani azt az érzést, amitől az emberek a kínált könyv felé nyúl-

lemiről a művészetben című könyvében. S a narancssárgával kapcsolatban pedig így folytatja: „A hozzákeverés következtében a vörös belső mozgása a környezetébe áramló sugárzássá alakul. A komolyságot a narancssárgában nagy szerepet játszó vörös biztosítja. Ez a szín az erejében bízó emberhez hasonlít és a kivételes egészség benyomását kelti. (...) A narancssárga akkor jön létre, amikor a vörös szín az emberhez közeledik." De Kandinszkij megállapításai összecsengenek máshonnan származó információinkkal is. A színszimbolikában például a négy égtáj jelölésénél a zenithez a

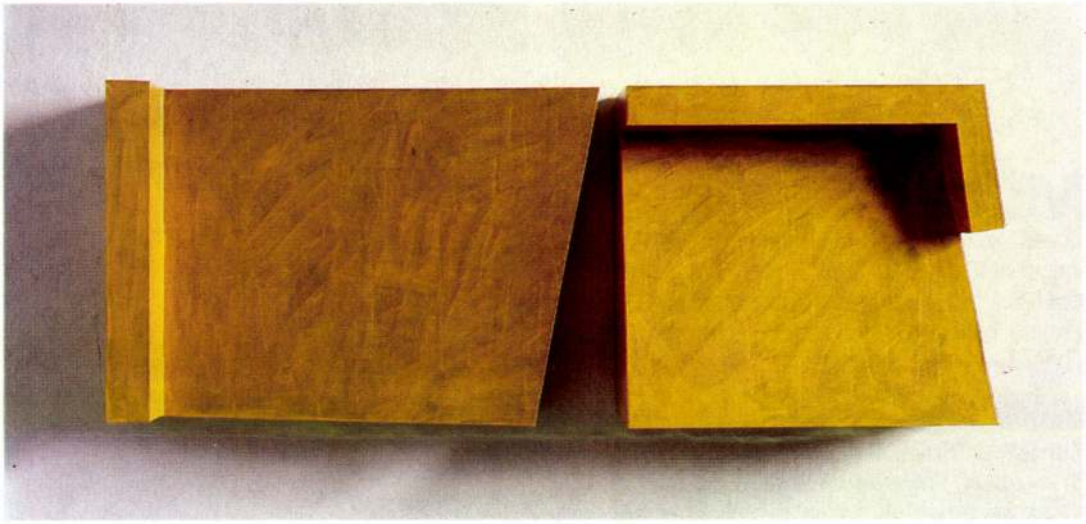

Haász István: Objekt (Stanza I.)/Object, (Stanza I.), 1994, olaj, karton, kollázs, fa, 31×85×12 cm (Fotók Deim Péter)

fehéret (esetleg a sárgát) rendelték; az ókori Egyiptomban a sárga (ill. az arany) a halhatatlanságra utalt; a görögöknél Püthagorasz társította először a színeket a négy elemmel, s szerinte a levegő a léleknek felel meg, s a színe a sárga. A sárga a magyarság színszimbolikájában általában rossz képzeteket kelt (betegség, halál), szemben az arany szakrális jellegével. A sárga néha még a sár fogalmával is összekapcsolódik, de többnyire a testiség megjelenítője. (Jelképnaptár, 1990).

Haász objektjeinek a hiány, a megkomponált rés, a geometrikus bevágás, a felület, az árnyék és a fény éppúgy alkotó- és építőelemei, mint a sík és a tér, a szín és a forma, vagy a ritmus, a szerkezet és az arány. De ahogy *Josef Albers* mondaná: „nem az elemek, hanem ezek kapcsolatai biztosítják a formanyelv gazdagságát". Haász ügyel ezeknek a kapcsolatoknak a szépségére, különös harmóniájára; figyel a pontosan kimesterkedett diszharmóniák végső soron megnyugvást (!?) keltő kordában tartására; s talán az ember belső hangjai, az ösztönök és az intuíciók sem hagyják őt közömbösen alkotás közben.

Metaphores slip away, object-metaphores stay

István Haász's New Works

For some years István Haász works in one of the studios (built in 1972) of the restored "Szentendre's Old Colony of Artists" (founded in 1929!). But, as most of the artists working here, he has almost nothing to do with the traditions of the colourful colony of artists which used to start as a school of Post-Nagybánya. Although he has learned to respect the works of some famous, already dead masters of the "Old Colony of Artists" and he also recognizes the virtual existence of the "Szentendre school" discussed by many even today, especially its abstract tendencies outside the artists'colony, (which belong to the "European school" branch and to its followers), but he still has not become a devotee of "the spirit of place" ("genius loci"). The modern studio he has got in use, which hides here, under the trees of the old garden in the refreshing breeze, serves rather practical purposes in a continuous work that completely absorbs him.

Though if we liked to look for precursors and connections within Szentendre-art, as Haász being an artist of "abstract geometry", then we could find these masters and links in *Jenő Barcsay* and

(Continued on page 76)

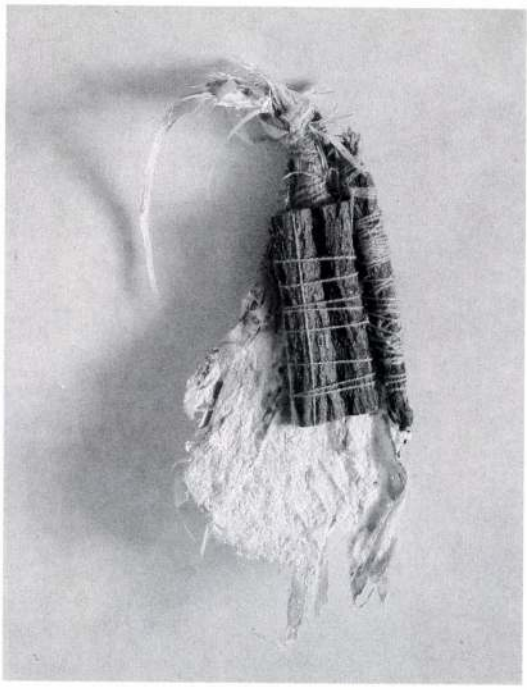

lényegi mondandót, mint például *Pitigrilli: Kokain* című könyvén az orr vörös-lila kinagyításával jelzi a történetet. A többi borítótervében is a világos képletek és az evidens gondolatok híve.

Könyvtábláinak egyéni stílusa van, melyeken ritkán használt színárnyalatok fedezhetők föl, a tört rózsaszín, a világoskék, a kénsárga és kontrasztként néha belép a fekete. Az amerikai retus (air brush) teremti meg felületei egységességét, amelyeken általában nyolc-tíz szín vonul föl. Ez a nyomdatechnikából keletkezett újdonság finom permetet hagy a papíron, ennek köszönhetően míves megmunkálásra van mód. Kiss Ilona a mesterségbeli tudás következtében a könyvet mint a tömegkultúra termékét megnemesíti — maradandó értéket hozva létre.

Egy idő után felébredt benne a vágy a lehetséges könyv szürreális megközelítésére: könyvobjektek jönnek létre keze nyomán. Többször járt e műfaj központjában, Párizsban, és az elmúlt évben francia ösztöndíjat kapott e munkássága okán. Szakmai megbecsülését mutatja, hogy a Magyar Művészkönyv Alkotók Társasága elnökévé választotta.

Kiss Ilona: Legyezőkönyv, 1993, öntött papírmassza, fa, lenfonal, 20×30 cm

Kiss Ilona: Elfelejtett nyelv, 1994, öntött papírmassza, fém, textil, 16×10×3 cm (Fotó Hapák József)

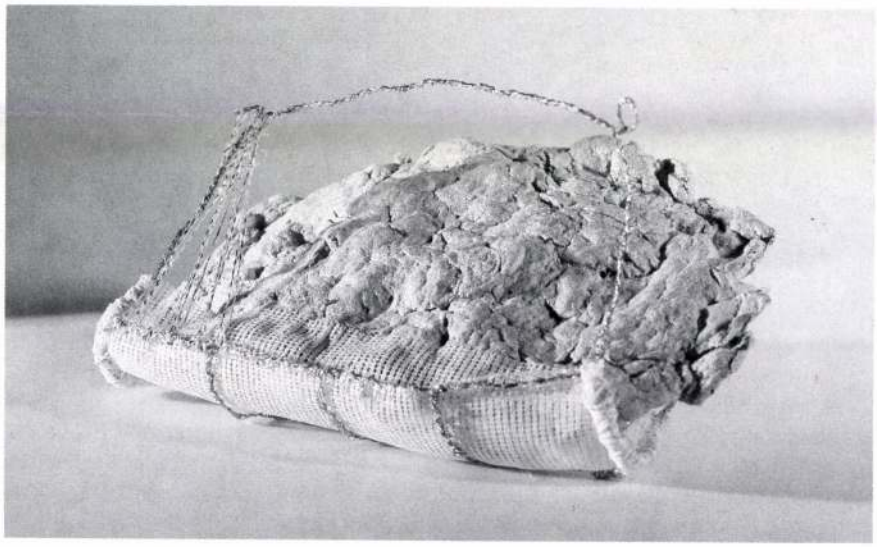

nak. A 2V sorozatban öltöttek testet azok a kötetek, amelyek közhasznú tárgyuk mellett szellemi izgalmat hoztak a magyar értelmiségnek. Egyik terve az *Amit a Harvardon sem tanítanak, avagy a józan ész iskolája* című kötet. Borítóján egy fehér galléros alak látható, de a fejen az orr és a száj helyett egy-egy gomb jelenik meg, közülük az utóbbi éppen lepattan. Ebben a szellemben születtek azok a munkák, amelyek a Boris Vian (Láng Kiadó) és az Arany könyvek (Tevan Kiadó) sorozatban jelentek meg. Ezeken is egy-egy testrész kiemelésével egyértelműsíti a könyv tartalmát és a

Fölvetődik a kérdés: milyen gondolkodási pozíció késztet valakit arra, hogy könyvszobrot hozzon létre? Kiss Ilona, a térbeliség látszatának avatott megjelenítője, úgy tűnik, a három dimenzió vonzásának nem akar ellenállni. A hétköznapi tárgynak felfogható könyvet megszokott funkciójától elszakítja, irritálja eddigi beidegződéseinket. A klasszicizáló, időtlen könyvmodell helyett az egyéni invenciót helyezi a hagyományos felfogás fölébe. Az anyaggal való küzdelem, a kockázat vállalása, a formai kötöttségek kerülnek előtérbe e munkáknál. A könyvre csupán csak emlékeztető

objektjeit különleges illusztrációkkal — általa élő közegnek nevezett motívumegyüttessel — látja el. A végeredmény vizuális költészeti dokumentum, amely könyvként kézbe fogható, lapozható, de sokszorosítással nem gyártható. Festi, falra akasztja, vizezi, kottatartóra, posztamensre állítja, vitrinbe helyezi új formációit, hogy a könyv minden eddigi készítési módját fölrúgja. Az ő művei is bizonyítani tudják: a korszerű alkotások megfrissítik a létező rendet, és beépülnek a konszolidáltan tervezett könyvek világába. Nemzetközi kiállításon is számos alkalommal megjelentek munkái. Párizsban a Független Művészek Közössége (alapítva: 1884) tárlatán legutóbb is kiállított. A legnevesebb, művészkönyvvel foglalkozó galériás, Caroline Corre mutatta be műveit.

Köztudott róla, hogy grafikusként progresszív művész, de kevésbé ismertek szabad grafikái és táblaképei. Mindig erősen foglalkoztatták a tisztán festői kompozíciós problémák. A más területen elgondolt vizuális megjelenítések táblaképeken is teret kértek maguknak. Grafikai vénáját itt sem tagadja meg, mert fekete-fehér fotók felnagyítását írja át festménnyé színezéssel. A fénykép szubjektív időben fogalmazódik, s művészi hatásától emelkedik át az időtlenségbe. A gyermekkori élmények hátizsákjából kerül elő több téma, amely egy tipikusan budapesti ábrázolás archetípusát jeleníti meg. Kedvenc helye, a Moszkva tér, csak az utóbbi két évben vált hasonlóvá egy keleti bazárhoz, előtte évtizedekig a „bármikor történhet valami" érzését keltette a felnövekvő nemzedékben, és fontos ismeretségek helye volt számára. A nyugat-európai utazásokról hazajövet folyton rácsodálkozik szülővárosára. Megjelenik képein a sárga villamos, a Duna-part és a nyüzsgő emberáradat. Élő-

Kiss Ilona: „GYES...", 1994, kasírozott fotóvászon, vegyes technika, 70×100 cm

mába sorolható az a vállalkozása, hogy képein az érzékelhető valóságon túli, szemmel nem látható világot igyekszik megragadni. A természetelvű, nagyon is evilági életképeket színezve, már-már az analitikus-geometrikus absztrakciókhoz jut el a tüllfüggönyszerű motívumegyüttes alkalmazásával. A trapéz, a háromszög, a pont, az árnyékok és vonalhálók áttetsző együttese harmonikus összefelületet eredményez. Összeötvöződik az élet drámaisága és a művészet emelkedettsége, ezzel kínálva a világ átformálásának lehetőségét. A konk-

Kiss Ilona: Nagy nőkönyv, 1992, papír, vegyes technika, 40×30 cm (Fotók Sulyok Miklós)

világ is létezik a Kalefon (a Moszkva tér beceneve volt). *Ezen a héten totó-lottó* című képén a villanydróton ülő szürke verebek közül színes tollakkal száll fel egy madár, és elindul a maga útján. Többi képének a címe is szarkasztikus: *Ez a mi vakációnk (Néhány esős nap), Ma lenne a holnap tegnapja, Ez a mi Rádiónk, GYES, Digestif...* Ezt a sorozatot a budapesti Francia Intézet mutatta be 1995 január—februárjában.

Külön kell szólni a képek közös jellemzőjéről, „az élő közegnek" nevezett jelhalmazról. Cézanne írja egy helyütt: „...nem szabad egyetlen laza szemnek sem maradnia, egyetlen lyuknak sem, melyen át elszökik az igazság". Nem az ezotéria szférájába tartozik, inkább a metafizikai szemlélet területét időből az időtlenségbe lép át, amikor a profán tájat megmunkálja. Ahol nincs fotóalap, ott is az említett motívumok adják a perspektívát, ez az, amit a könyveknél és szabad grafikáknál ezerszer elemzett, kipróbált. Ars poeticájához tartozik a *„Make art, not war"* szemlélet (Csinálj művészetet, ne háborúz!). Egy valódi katonai sátorlap darabja szerepel ezen a pacifista tárgyú képén.

Amikor Kiss Ilona további ösvényeinek lehetséges változataira gondolunk, eddigi életútjából arra következtetünk, a gondolat érdekli elsősorban. A létrejövő műveknél a művészi koncepció ugyanolyan erejű, mint a kivitelezés. Nála a képzőművészet nem dekoráció, hanem a művészi üzenet hordozója.

TALÁNYOK

Szubjektív válogatás a Magyar Nemzeti Galéria, a Kecskeméti Képtár, a Herman Ottó-, a Vajda Lajos Múzeum és az Új Vizuális Kultúra Alapítvány anyagából

Szegő György

Három dolgot is érintenem kell, mielőtt magára a miskolci tárlatra térnék. A kortárs művészetnek az utolsó száz esztendő magyar művészetéhez illeszkedéséről, a kiállítás koncepciójáról, valamint a katalógusról, mint fura, félbesikerült opponenciáról.

Hiányérzetünk támad, amikor az ezred- és századvégi alkonyon elgondolkodunk a modernek és az azt megelőző XIX. századiak egymást tagadó, de az építkező időben a másikat mégis tudomásul vevő szellemi vonulatán. Nemcsak az olyan elvont területeken, mint mondjuk a történelemfilozófia, hanem olyan érzéki szférákban is, mint a művészeté, s azon belül a vizuális művészeteké. A gerincünkben valahol olyan helyen, ahová a képzőművészetet tapintó ujjaink nem érnek el, valami bizsereg. Mintha az olyan terminus technicusok, mint nonfiguratív, lírai absztrakt stb. kiüresedett fogalmakká váltak volna, vagy az önmagukat ilyenolyan izmusokként kikiáltó mozgalmaknak utólag, lehiggadva sem lenne átfogó képük önmagukról, sem a kívülállóknak róluk. Ez kevéssé természetes: kívülről mindig jobban látszódnak a körvonalak, a szimpátiák és antipátiák, jobban hallik az összhangzat, szembeötlőbb az ellenpont. Mi a természetesebb, a rend vagy a káosz?

Valamelyikben nyakig ül(t)ünk folyton: nincs tehát összefoglalás, pedig az akadémizmusnak és az art decónak a posztmodern trójai falovába történt becsempészése nyilvánvalóan korszakhatárt jelöl. Ám a modernizmust summázva ítéli meg, nem összefoglalja. Az állóvíz nem is lehet szintézis. Az pedig tény, hogy a (mindenkori) kortárs kritika és az egy-két generációval „bölcsebb" művészettörténet tehetetlenül fogadja ezt az állapotot. Jó éve művészek és művészettörténészek gyűltek össze időről időre a Fészekben: firtatni, mik a tehetetlen hiányok okai. Úgy fogalmaztam ott: „A művészettörténet nagyon is polgári dolog". Derültek, az hitték, viccelek. Kérdeztem, hogy lehet: néhány képzőművész ugyan világpiaci (nekünk csillagászati) áron tudja értékesíteni a műveit, mégsem forgat vissza a magyar művészeti élet foghíjas intézményrendszerébe egy fillért sem a honorárium okból, például 4 perccel 2000 előtt egy egész huszadik századi képzőművészet-történet megírására. Egyenes választ kaptam: amíg ezek a drákói adótörvények érvényben vannak, addig senki sem bolond ilyen lépést megkockáztatni.

Rendkívül örültem, amikor az Új Vizuális Kultúra Alapítvány megtörte a jeget, és hozzáfogott ennek a kiállításnak a megszervezéséhez. (Ebben egy ideig magam is szerepet vállaltam, addig, amíg a magyar pre- és valódi modernek teljessége és az össz-kortársak szóban forogtak.) Míg a leszűkülő látókört teljesen megértem, a defenzív szakmai óvatosságot kevésbé, de a saját gyűjtemények előtérbe tolását már inkább. Ha valaki végre tabukat döntöget, ám tegye, saját gyűjtő hite szerint. A szervezők korrekt szándéka így már nem a magyar „titok" teljes körüljárására vonatkozott, hanem egy „én Múzeumom" című szubjektív megközelítésre.

Mi a talány? A talány maga a titok, ha tetszik, az enigma. Amit a modern természettudományok nemhogy nem ingattak meg, de meg sem érintettek. Száz-százötven év spirituális érzékenységű képzőművészetének azonban éppen ez volt és változatlanul ez maradt a tárgya. Kierkegaard a transzcendentalitást számára megtestesítő Krisztusról mint abszolút történelmi paradoxonról beszél. Hegel olyan Abszolút Eszmét értelmez titokként, amely azonos az önmaga felé közeledő Totalitással (ezt a társadalmaiban totalitáriánus XX. század tragédiái cáfolni látszanak). Kant ismeretlen és megismerhetetlen istenekről gondolkodik. A titok valóban kimondhatatlan: transzcendens fogalom, amely mind a filozófiában, mind a művészetekben

KISS Ilona

Hatvan százalék 87 millió dollárért

Elkelt a Budapest Bank

(Folytatás az 1. oldalról)

A Budapest Bank mérlegfőösszege a múlt évben meghaladta a *215 milliárd forintot*. Jelenleg 74 fiókkal rendelkezik, így mind az üzleti vállalkozásokat, mind a lakosságot egyaránt kiszolgálja, és tőkepiaci szolgáltatásokat is nyújt.

Az új tulajdonos, a General Electric Capital Services a *General Electric Company* 100 százalékos tulajdonában lévő, pénzügyi szolgáltatásokat nyújtó leányvállalata. A GE Capital Services egyaránt foglalkozik vállalatfinanszírozással, speciális finanszírozási, biztosítási és lakossági pénzügyi szolgáltatásokkal.

A privatizáció során a magyar kormány és a Budapest Bank közös tanácsadói a tranzakció végrehajtásában a *Salomon Brothers* és a *Lehman Brothers* volt.

*

A GE Capitalben *„fantasztikus stratégiai befektetőt"* sikerült találni – így vélekedett a Budapest Bank privatizációjának tanácsadója, a Salomon Brothers.

A nemzetközi pénzügyi társaság londoni irodájának szakértője, aki az *MTI* kérdésére kommentálta a kedden bejelentett [illegible] elmondta:

A cég véleménye szerint a kedden bejelentett privatizációs megállapodás *„jelzésértékkel is bíró stratégiai lépés"*, hiszen a BB valójában az első magyar állami bank, de a térségben is az első olyan pénzintézet, „amely igazi stratégiai befektetőt tudott felhajtani, olyat, amelyik kizárólag pénzügyi megfontolásokból tevékenykedik a piacon".

A Salomon Brothersnél igyekeztek kisebbíteni a privatizációs bejelentés többnapos késedelmének jelentőségét, amelyet a nyilatkozó szakértő *„említésre sem érdemes technikai okokkal"* magyarázott. A brit pénzügyi körök lapja, a *Financial Times* éppen kedden írta, hogy a GE Capital vezérkara, amely az aláírásra Budapestre érkezett, a hét végén *dolgavégezetlenül távozott*, mert a szombatra tervezett szerződéskötés előtt olyan akadály merült fel, amelynek megoldásához *Bokros* Lajos pénzügyminiszter kellett volna, *„ám ő a hétvégére elutazott"*.

A londoni szakértő az MTI-nek ugyanakkor *cáfolta*, hogy a GE Capital vezetői kivonultak volna a megbeszélésről. Minden összeállt, s „nem volt értelme, hogy egy jelen-

részletekbe bocsátkozni a késedelmet okozó akadály természetéről.

*

Ha megerősítést nyer a hír, miszerint a Budapest Bank többsége külföldi tulajdonba kerül, az *a kelet-európai bankszektorba való egyik legjelentősebb nyugati befektetést* jelentené – írta még az aláírást megelőzően, keddi számában az *Il Sole 24 Ore* című olasz gazdasági napilap az MTI jelentése szerint.

Az olasz üzleti körök lapja felidézte a BB eladásának elhúzódó történetét. A magyar banknak „a nemzetközi befektetők sokáig udvaroltak, majd faképnél hagyták". Idén márciusban a *Credito Svizzero* mondott le róla, miután szakértői hónapokig vizsgálták a bank költségvetését, mindenekelőtt hitelkintlevőségeit. A holland *ING* is mutatott bizonyos érdeklődést.

Az, hogy a BB elkelt, *meglódíthatja* a magyar bankszektor privatizálását, ami ez idáig a politikai érdekek és az átstrukturálás fáradságos folyamatának foglya volt. A magyar bankok még mindig a behajthatatlan hitelek terhét nyögik – írta a lap.

Megtakarítás az idős korra

Pénztártagok kedvezményei

Az öngondoskodáson kívül adómentésre is lehetőséget ad a munkavállalóknak a nemrég megalakult *Első Magyar Közszolgálati Nyugdíjpénztár*. A nyugdíjpénztárat a *Magyar Köztisztviselők és Közalkalmazottak Szakszervezete* (MKKSZ) a *Janus Biztosító Pénztárszervező és Szolgáltató Rt.* alapította.

A közalkalmazottak, a köztisztviselők a nyugdíjpénztárba befizetett összeg 50 százalékát – legfeljebb évi 100 ezer forintig – levonhatják adóalapjukból. A járandóságot nem terheli személyi jövedelemadó – jelentet a tegnapi budapesti tájékoztatóról az *MTI*. A péztártag halála esetén a kedvezményezett is adómentesen jut a pénztárban megmaradt összeghez.

A munkáltató a pénztártag számlájára befizetett tagdíj vagy egyéb adomány után nem fizet tb-járulékot a munkavállaló évi bérének 25 százalékáig (de legfejlebb évi 500 ezer forintig). A befizetett összeget a munkáltató költségként elszámolhatja hívták fel a figyelmet a mai adóterhek között egyre jelentősebb előnyre a sajtótájékoztatón..

Az alaptagdíj havi 1000

Végleges döntés a tb-költségvetés elfogadása után

Előzetes megállapodás a Valutaalappal

(Folytatás az 1. oldalról)

Tény az is, hogy az *infláció* a kalkuláltnál 1,5-2 százalékkal magasabb lesz.

Ennek kapcsán jegyezte meg az IMF-delegáció vezetője, Leslie *Liepsitz*, hogy a magyarországi stabilizációs programból következően minden jel arra mutat: jövőre már az infláció csökkenésével lehet számolni. Az egyezmény végleges megkötésének egyetlen függő feltételéről, a társadalombiztosítási alapok költségvetése parlamenti elfogadásáról is optimistán érvelt a valutaalapos szakértő. Mint mondta, találkozott a tb vezetőivel, és számára is fontos véleményeket hallhatott e szervezetek helyzetéről, problémáiról. E megbeszélésekből is az tetszett ki – hangsúlyozta Leslie Liepsitz –, hogy a magyar lakosság érzékelhető *pénzügyi realizmussal* rendelkezik.

A pénzügyminiszter szerint az IMF delegációja visszaigazolta a magyar kormánynak: *már valóban láthatók a strukturális reformok körvonalai*, jó esély van az államháztartás korszerűsítésének jövő évi kimunkálására, s a program megkezdésére. Surányi György – egy kérdésre is válaszolva – ezt a gondolatot egészítette ki azzal az előrejelzéssel, hogy rövid időn belül, 1996–1997-ben már a lakosság számára is több tekintetben *érezhető lesz a gazdaság helyzetének javulása*, amelybe a reáljövedelmek emelkedését is bele lehet érteni.

G. L.

Pénzügyőrök Visontán

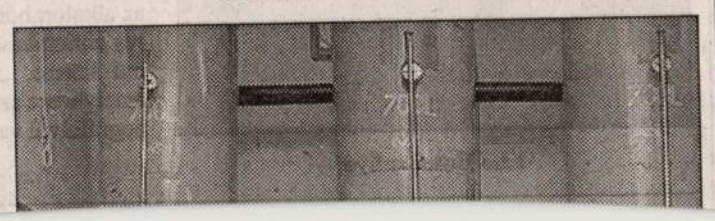

RÖVIDEN

A MATÁV RT. privatizációja folytatódik, miután az ÁPV Rt. megállapodott újabb állami részvénycsomag eladásáról. A szerződést ma írják alá Budapesten. A privatizációs szervezet képviselője a szerződéskötés előtt nem kívánt tájékoztatni a vételárról és a vevőről sem, de információk szerint a cég elővételi joggal rendelkező, jelenlegi külföldi tulajdonosa, a MagyarCom veheti meg a részvényeket. A Matáv Rt. jegyzett tőkéje 104,23 milliárd forint, a részvények 66,8 százaléka van még jelenleg az ÁPV Rt.-nél. Ezekből 25 százalék plusz egy szavazatnyi csomag állami tulajdonban marad.

ESETT AZ EGIS árfolyama a tőzsdén, mert kedvezőtlenül hatott a cég tőzsdei árfolyamára a többségi tulajdon eladási híre. Nyitáskor még 3300 forinton is kötöttek üzletet a gyógyszergyár részvényeire, majd az árfolyam szép lassan csordogált lefelé egészen 3230 forintig. A másik gyógyszergyártó, a Richter árfolyama továbbra is növekszik: 2340 forintos nyitóárról 2430 forintra emelkedett záráskor a részvények ára.

A MALÉV RT. rendkívüli közgyűlése új tagokat választott a cég igazgatóságába és felügyelő bizottságába tegnap. Az Igazgatóságban Oszetzky István volt főpilóta helyett ezentúl Nagy Imre, az Alitália részéről pedig Michael Harrington helyett Giovanni Lionetti foglal helyet. A

NAPLÓ

SZENTMÁRTONI JÁNOS Útszéles magány, és Oravecz Péter Mindenség-kalitka című első verseskötetének bemutatója ma délután öt órakor lesz a Litea Könyvesboltban (Budapest I., Hess András tér 4.). A köteteket bemutatja, és a Gérecz Attila-díjat átadja Pomogáts Béla, a Magyar Írószövetség elnöke és Kárpáti Kamil, a Stádium Alapítvány elnöke.

A QUATR'UN francia énekegyüttes karácsonyi koncertje december 21-én este nyolc órakor kezdődik a Király Színben (Budapest Székesfőváros Könyvesháza és Kávéháza VI., Király u. 50.). A műsorban klasszikus feldolgozások (Palestrina, Lassus), sanzonok (Piaf, Brel), népdalok, karácsonyi énekek csendülnek fel.

A BUDAPESTI TUDOMÁNYEGYETEMEK BARÁTI EGYESÜLETÉNEK december 21-én délután öt órakor kezdődő klubbeszélgetését dr. Iván László egyetemi tanár vezeti be Az egészségünkről és az öregedés esélyeiről az ELTE Tanári Klubjában (Budapest V., Szerb u.).

KARÁCSONYI HANGVERSENYRE várják az érdeklődőket december 21-én este fél nyolckor a Zeneakadémia nagytermében (Budapest VI., Liszt Ferenc tér 8.). Horgas Eszter (fuvola), Vigh Andrea (hárfa), és Várjon Dénes (zongora) hangversenyén közreműködnek a Budapesti Vonósok. A műsor-

A meditáció könyvei

Francia folyóirat magyar művészekről

December közepéig láthatták az érdeklődők a párizsi *Pont-Neuf Galériában* rendezett, *Livres à mediter* címmel nyolc magyar alkotó – *Dezső* Andrea, *Butak* András, *Damó* István, *Kelecsényi* Csilla, *Kiss* Ilona, *Pataki* Tibor, *Sóváradi* Valéria, *Széchy* Beáta – műveit bemutató kiállítást. A tárlatra, amelyet az azonos nevű, a kelet-nyugati szellemi kapcsolatok erősítésén munkálkodó társaság szervezett, az egykori központi vásárcsarnok helyén épített kulturális-kereskedelmi központ közvetlen közelségében került sor, igen kedvező helyen tehát. A magyar könyvművészet franciaországi hírnevét tovább erősítheti, hogy a tárlat alkalmából az *Art et Métiers du Livre* című szaklap november-decemberi száma Joelle Naim tollából cikket közöl a kortárs magyar könyvművészetről, előzményei között *Kassák* Lajos és *Moholy-Nagy* László műveire is utalva. *„Magyarországon is a fal leomlása után kerülhettek csak előtérbe a progresszív törekvések* – írja –, *mint a kommunista tömb egyéb országaiban is, a mostani bemutató a párizsi Magyar Kulturális Intézetben tavaly rendezett tárlat után újabb alkalmat ad a kreatív törekvések megismerésére. „A művészkönyv a könyv ideájának kiterjesztése és apológiája"* – állapítja meg a szerző, aki a magyar művészek alkotásait végtelen változatosságuk, vizuális gazdagságuk, az általuk hordozott alkotóerők összetettsége miatt tartja figyelemre méltónak.

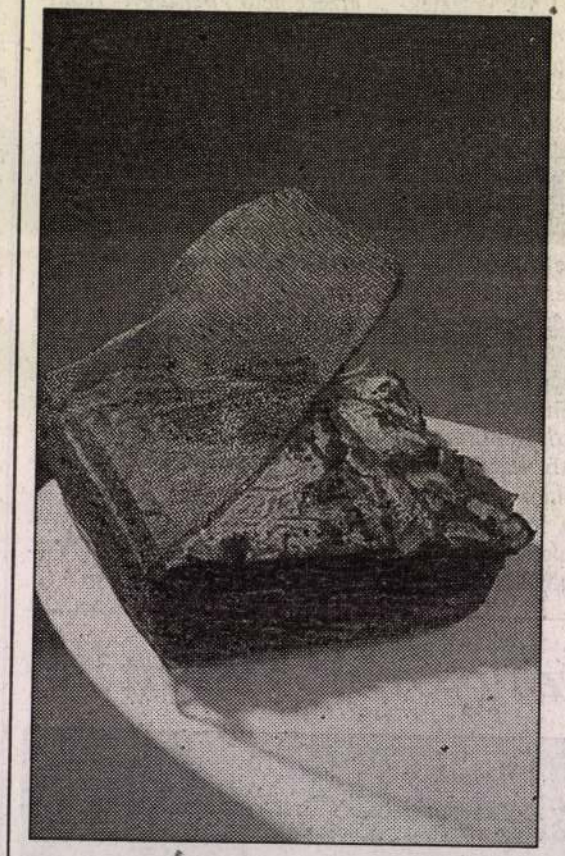

Kiss Ilona műve

Ugyanennek a szerzőnek a cikkét olvashatjuk a lapban az 1956 óta Párizsban – s a rendszerváltozás óta részben újra Budapesten – élő *Nagy* Pálról, a *Magyar Műhely* alapítójáról abból az alkalomból, hogy a *Centre National des Lettres* támogatásával megjelent *Journal in-time* című kötete, *„ez a derűs és poetikus esszé"*, amelyben a szavakkal való játék a betűkkel, a tipográfiával való játékkal ötvöződik.

(p. sz. e.)

A Domján Edit-díj idei kitüntetettje Palásthy Bea

Palásthy Bea, a zalaegerszegi *Hevesi Sándor Színház* művésze kapja meg az idei *Domján Edit-díjat*. Az immár negyedik alkalommal odaítélt elismerést *Szakonyi* Károly, a *Domján Edit Alapítvány* kuratóriumának elnöke szerdán adta át. A díjkiosztó ünnepségnek – mint az már hagyomány – a *Madách Kamara* adott otthont.

Palásthy Bea

Palásthy Bea 1985-ben fejezte be tanulmányait a *Színház- és Filmművészeti Főiskolán*. Elsőként a veszprémi *Petőfi Színház* társulatának volt a tagja, majd 1988-ban Zalaegerszegre szerződött. Többek között játszotta Beatricét *Goldoni Két úr szolgájában*, Céliát *Shakespeare Ahogy tetszik* című vígjátékában. Színpadra lépett mint Tóth Manci *Szép* Ernő *Lila ákác* című művében, alakította Ányát *Csehov Cseresnyéskertjében*, és megformálta Sally Bowles szerepét is *Kander-Ebb* musicaljében, a *Kabaréban*.

A Domján Edit Alapítványt 1991-ben hívta életre *Almási* Éva, *Avar* István, *Kaló* Flórián, *Lőte* Attila, *Nagy* Anna, *Petrovics* Emil, *Psota* Irén, *Szabó* Gyula, *Szinetár* Miklós, valamint az időközben elhunyt *Káldy* Nóra színművész és *Mándy* Iván író. Az alapítók Domján Edit művészetének, nevének és emlékének megőrzésére művészeti díjat hoztak létre. A Domján Edit-díjat – a kuratórium döntése alapján – a legjobb művészi teljesítményt nyújtó vidéki színésznőnek ítélik oda.

Költözés előtt árkedvezmény

A Mentor karácsonya

Aki ismeri az *Országos Közoktatási Intézet* mellett működő *Mentor* könyvesboltot, tudja, hogy a legalapvetőbb képességfejlesztő műveket, tankönyveket, munkafüzeteket itt tudja megvásárolni. Helyesebbolt vezetője, *dr. Salné Lengyel* Mária rendszeresen fogadja a nevelési tanácsokra szoruló gyerekeket és szüleiket is. Főként a *dyslexiásoknak* segít a boltban ingyen. (A jövőben a 342-2121-es telefonon lehet je-

zik meg. Minden könyvre tizenöt százalék kedvezményt adnak. Egyedül náluk kapható *Buda* Béla *Empátia, Montágh* Imre *Tiszta beszéd* című könyve, a *Kamaszkapaszkodó* és

A kiállítás fő támogatója:

SZERENCSEJÁTÉK RT.

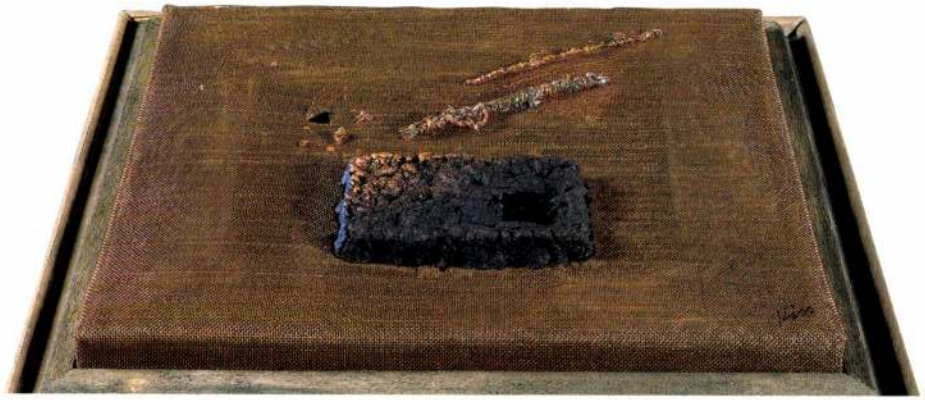

APÁCAHÍMZÉSEK I.
„ANGYALI ÜDVÖZLET" 1996.
Sárgaréz szita, papírpép
vegyes technika, 25x30 cm
fotó: Hapák József

A kiállítást a „Társalgó" Egyesület rendezi
a „Közéleti Mozgalom" helyiségében.
Budapest, II., Keleti Károly u. 22.
Telefon: 212-5648

A kiállítás
1996. december 20-tól 1997. február 14-ig
tekinthető meg.

Felelős kiadó: B.E.S.T. - M. Kft., Borsos Mihály

KISS ILONA

„ÓMAGYAR MÁRIA - SIRALOM"
1996. BUDAPEST
Művészkönyv, 47x58x8 cm
festett papír, vegyes technika
fotó: Szelényi Károly

Kiss Ilona

Tisztelettel meghívjuk Önt
és barátait

KISS ILONA

képzőművész
kiállításának megnyitójára
december 20-án, pénteken 17 órára
Cím: Budapest, II., Keleti Károly u. 22.

„A jó könyvet a gyermekek kezükbe veszik, az ifjak olvassák, a férfiak értik, s az öregek magasztalják."

(Cervantes)

A tipográfusnak tanult Kiss Ilona választott hivatásának gyakorlásával - könyvet tervezett, illusztrált - kezdte pályáját. Azonban e pályakezdés a létfenntartáshoz szükséges, a hagyományokhoz igazodó munkák mellett már az első pillanattól kezdve felmutatta, hogy az alkotó a könyvről a hagyományoktól eltérően gondolkodik.
Számára ugyanis a könyv, benne vizuális jelekkel kifejezett tartalom, szobor és festmény is egyszerre. Egy olyan kulturális tényező, amely mind a szem, mind az értelem számára értéket képvisel.
Természetesnek tekinthető tehát, hogy munkásságában a különféle műfajok iránti érdeklődés, illetve azok művelése a lehető legtermészetesebb módon egyszerre van jelen, a különböző elemek magától értetődő módon kapcsolódnak egybe.
Így valósulhatott meg, hogy korábban, a nagyobb léptékű festményein a merkantil grafika és az illusztráció eszközeivel és a legkorszerűbb stiláris tájékozottsággal fejezte ki önmagát.

APÁCAHÍMZÉSEK IV.
„MEGBOCSÁJTÁS"
1996. BUDAPEST
Drótháló, papírpép,
vegyes technika, 25x25 cm
(részlet)
fotó: Hapák József

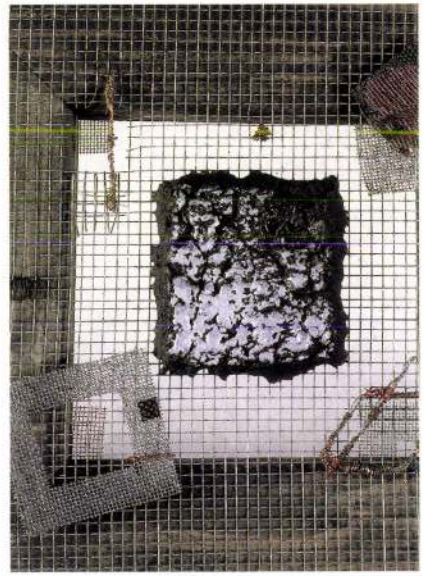

Ezen művek tartalma is igen összetett volt; s talán a legizgalmasabbak azok a képek, ahol a szituációba helyezett önportrék sora jelenik meg.
A mindennapi tárgynak tekinthető drótháló képzőművészeti eszközként való felhasználása is abból az attitűdből ered, amely a műfaji sokfelé figyelés eredményeként a könyv térbeliségének hatásaként jelenik meg.
Önállóak ezek a művek, határmezsgyén vannak a festészet és a szobrászat között és végtelenül izgalmas fény-árnyék dinamika is jellemzi őket.
Ugyanakkor mintegy iniciálé, vagy egy fontos értelmező illusztráció a gyújtópontba kerül egy finom mívességgel megoldott, önmagába is fakturálisan bontott folt, amely a kompozíció egységét és feszültségét teremti meg.
Hihetetlenül sokoldalú kulturális örökségből építkező világ Kiss Ilonáé és ez a világ egy érzékenyen gondolkodó, tehetségét szorgalommal művelő és felelősséggel nyilatkozó alkotót mutat.
Számára, az alkotó munka nem egyszerűen hivatás, vagy kötelezettség, hanem maga a teljes élet; munkásságával, magatartásával a XX. század végének megfelelő reneszánsz elkötelezettséget és érdelkődést mutat.
Humánumot tisztelő művészt becsülhetünk személyében.

Dr. Bereczky Lóránd

Kiss Ilona grafikái

Mostantól kéthetente bemutatjuk Kiss Ilona grafikus és könyvművész egy-egy képét. A művész bemutatkozásképpen rövid interjút adott lapunknak.

– Iskolák?

– A Magyar Iparművészeti Főiskolán végeztem könyv szakon, 1979-ben. A könyvkészítés a mai napig nagyon fontos nekem. Gondolok itt az oldaltervezésre, a plakatív borítóoldal-készítésre, vagy a kis szériás művészkönyvek megalkotására.

– A grafikáit „időrendben" nézve az ember úgy érzi, hogy a realisztikusabb, kidolgozottabb ábrázolásmódtól egyre inkább egyfajta elvont, metaforikus stílus felé mozdul el. Feltűnő eszköztárának tágassága is. Nem ragad le egyfajta ábrázolásmódnál. Ez ritka a mai mezőnyben.

– Nem tudom, hogy ritka-e, de az biztos, hogy sokféle technikát kipróbáltam, és minden újdonság érdekel. Amikor elkezdtem újságoknak rajzolni, meg borítókat készíteni, akkor nagy divat volt a szórópisztoly. Én is nagyon szerettem, más technikákkal kombinálva. A mai napig szeretem keverni a technikákat.

– Mindez azért nem válik öncélúvá, mert mély gondolatiság hatja át. Az ön munkái között nemigen találunk öncélú formai játékokat, amelyek egyébként oly gyakoriak a kiállításokon.

– Az irodalomhoz való kötődés, a társadalmi mondanivaló mindig nagyon fontos volt nekem. Dekorációs céllal, a vakvilágba festegetni értelmetlen. Ha nincs gondolatom, akkor inkább nem csinálok semmit. Egyébként ha az ember alkalmazott grafikusként is működik, akkor megtanulja, hogy a kívánt mondanivalóhoz igazítsa a technikát, és ne fordítva. Persze vannak olyan grafikus kollégák, akik megmaradnak egyetlen technikánál, és mégis remekműveket hoznak létre. Az, hogy alkalmazott grafikusként kezdtem a pályát, azért is hasznos volt, mert ott hozzászoktam ahhoz, hogy a megrendelőkkel, a vásárlókkal tárgyalni kell, és el kell nekik adni a munkámat. Az effajta meggyőzés minden művész számára nehéz feladat. Egy nőnek még inkább. *(mh)*

FOTÓ: HERNÁD GÉZA

PÁLYAKÉPE

Kiss Ilona Budapesten született 1955. június 11-én. A Magyar Iparművészeti Főiskola typografikai tanszékének könyvművészeti szakán. A főiskola után szabadfoglalkozású grafikusként dolgozott. Fontosabb díjai: Miskolc, gyermekkönyv, különdíj (1979), Nemzetközi plakátpályázat, Európa Tanács különdíja (1993), Novosadski Sajam-díj, Újvidék (1997), Kecskemét, Festészet, NKÖM-díj (2001), Szegedi Nyári Tárlat díja (2001).

FÉNYRAJZOK

Kiss Ilona: Beszélgetők

Gyorsan végez a bepötyögéssel. Negyven perc múlva már hozza is vissza a készletet. Mehetünk falunapozni.

Minden határőr, útlevélkezelő udvarias.

Előzékeny.

Mosolygós.

Nincs küzdelem, nincs harc.

Béke van, és nyugalom.

Már elment a hajó.

A busz is repeszt.

Tóth Lajos nagyszelmenci polgármester azt kérte, hogy fél egyre, de legkésőbb egyre érjünk vissza, mert szeretnék elkezdeni a falunapot. Csak nekem jut eszembe, hogy hiszen ez a szelmenci falunap! A várakozások a határokon, a bélyegeztetések az oficérekkel. Nem teljesül Tóth Lajos kérése: 13.55, mire befutunk. Kezdődhet a félfalunap.

A nagyszelmenci parkoló már délelőtt megtelt. Az óta építették ki, hogy a határállomás megnyílt. Aki Kisszelmencre akar menni, itt parkolja le az autóját. A parkolóőrzés is munkahely. És egyetlen munkahely is számít. Kelet-Szlovákiában, Felső-Bodrogközben és itt, Ungvidéken egyaránt nagy a munkanélküliség. Kiépült az út, lett járda, bicikliút. A legszembeötlőbb változás azonban az, hogy a Checkpoint Lizáknál, az út túloldalán méretes határőrlaktanya épült, legény- és leányszállással a családtalan szolgálatosoknak. Reggelente onnan bújnak elő, és foglalják el posztjaikat, és napszállta után oda vonulnak vissza.

Kisszelmenc változása látványosabb. Hat óra felé már gyülekezniük kell az ottaniaknak, ha sorra akarnak kerülni az útlevélkezelő kisablakánál, ahol megint bepötyögik az adataikat, hogy hazamentek. Miközben várakozunk, egy géppisztolyos ukrán közkatona szolgálati gereblyével a határszántást szépítgeti mellettünk. Egy macska tappancsai kuszálták össze a vonalakat. A falu magyar neve ma sincs kiírva sehol, még másodikként se. Mindenütt Mali Szelmenci virít, holott vilna Ukraina, szabad Ukrajna első elnöke, Leonyid Kravcsuk rendelete visszaállította számos magyar település valódi nevét. Kiírása az önkormányzat és a polgármester, Illár József ügyszeretetén múlik. Senki nem küldené Szibériába, ha a falu szélén, a határon meg a buszmegállóban kitenné a táblát: Kisszelmenc. Szili Katalin itt járt tavaly, akkor kint volt a falunév magyarul. Utána leszedték. Majd ha eljön ide Sólyom László, megint kiteszik.

– Itt vagyunk, a szitiben! – mondja Mitro Ambrus, alias Öcsi, a kovács, Kisszelmenc lakosa. – A templom és a határ közötti részt hívjuk így, ahol az üzletek, kávézók nyíltak. Szinte minden házban van bolt, némelyikben kettő is. Vodkától a bicikliig mindent lehet kapni, a feléért meg a negyedéért, mint Szlovákiában vagy Magyarországon. Az eladó házak, telkek ára ellenben nyolc-tízszeresére szökött.

Egy taxis invitál bennünket, tört magyarsággal:

– Jonapot! Ungvár? Piac?

– Ma már taxik várakoznak Kisszelmencen – dicsekszik Rajkó Tamás. – Néhány évvel ezelőtt még a busz se tartotta érdemesnek, hogy legalább naponta egyszer kikanyarodjon hozzánk. A határnyitás óta

napi nyolc-tíz busz jön ki Ungvárról. A környékből ide járnak bulizni a fiatalok, nagy élet van.

Alkotmányos kötelesség

Konténerek állnak az udvarokon, ahol a házban már nincs szabad árusítóhely. Kiírják, hogy mixcenter, meg cipő majdnem ingyen – és megy az üzlet. Egy átlagos havi nyugdíj kilencven dollár. Havi kétszáz dollárt kap a háztulajdonos, ha konténerbolt működhet az udvarán. Minden egyes boltnak van valamilyen jó háttere: vámtiszt, adóhivatali főnök... Hamarosan nyolcvanöt telket is kioszt az önkormányzat. Ott, ahol 2005 karácsonya előtt építkezni se nagyon akart senki. Kérdés, hogy helybeliek hozzájuthatnak-e ezekhez a házhelyekhez. Vagy a náluk tehetősebb és érdekérvényesítésben erőteljesebb ukránok és oroszok kapják-e meg? Akkor az eddig szinte százszázalékosan magyar Kisszelmenc nemzetiségi arányai alapvetően módosulnak.

Minden kicsicsázva, kifestve, kimeszelve. Sok a műanyag. Mindenen rajta a sietség nyoma. Csillog a falun a gyorsfény.

Másnap benézünk Ungvárra – húsz kilométer sincs –, és a várfalhoz támaszkodó kávézóban megkérdezzük Brenzovics Lászlót, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség és a Kárpátaljai Területi Tanács alelnökét, hogy mi lesz 2008. január 1. után, amikor a határon életbe lép a schengeni egyezmény.

– Még rosszabb lesz, mint most – mondja Brenzovics László. – Meg fog szűnni a díjtalan vízum. Előírás lesz, hogy a konzulátuson minden vízumkérelmezővel el kell beszélgetni, tizenöt percet legalább. De arra nem gondoltak napnyugaton, amikor meghozták ezt a szabályt, hogy itt százezres nagyságrendekről van szó. Elképzelem a főkonzult meg a konzuljait, ahogy csak százezer emberrel személyenként tizenöt percet beszélgetnek arról, hogy milyen céllal akarnak a schengeni határon túlra, az Európai Unióba, pontosabban Magyarországra menni, és vízumkérelmükhöz milyen támogató dokumentumokat tudnak csatolni. Segítene a kishatárforgalom, de még mindig csak a tárgyalások folynak. Még azt se döntötték el, hogy a határtól harminc vagy ötven kilométerre lakók élhetnek-e majd ezzel a lehetőséggel. Már a harminc kilométeres körzetbe is beleesik a kárpátaljai magyarok nyolcvan százaléka, viszont Magyarországra is csak harminc kilométeres mélységben mehetnek be. Ebben egyetlen jelentősebb város sincs benne. A mindenkori magyar kormánynak alkotmányos kötelessége elősegíteni a kapcsolattartást az anyaország és a határon túli magyarok között. Kevés az idő.

ZELEI MIKLÓS

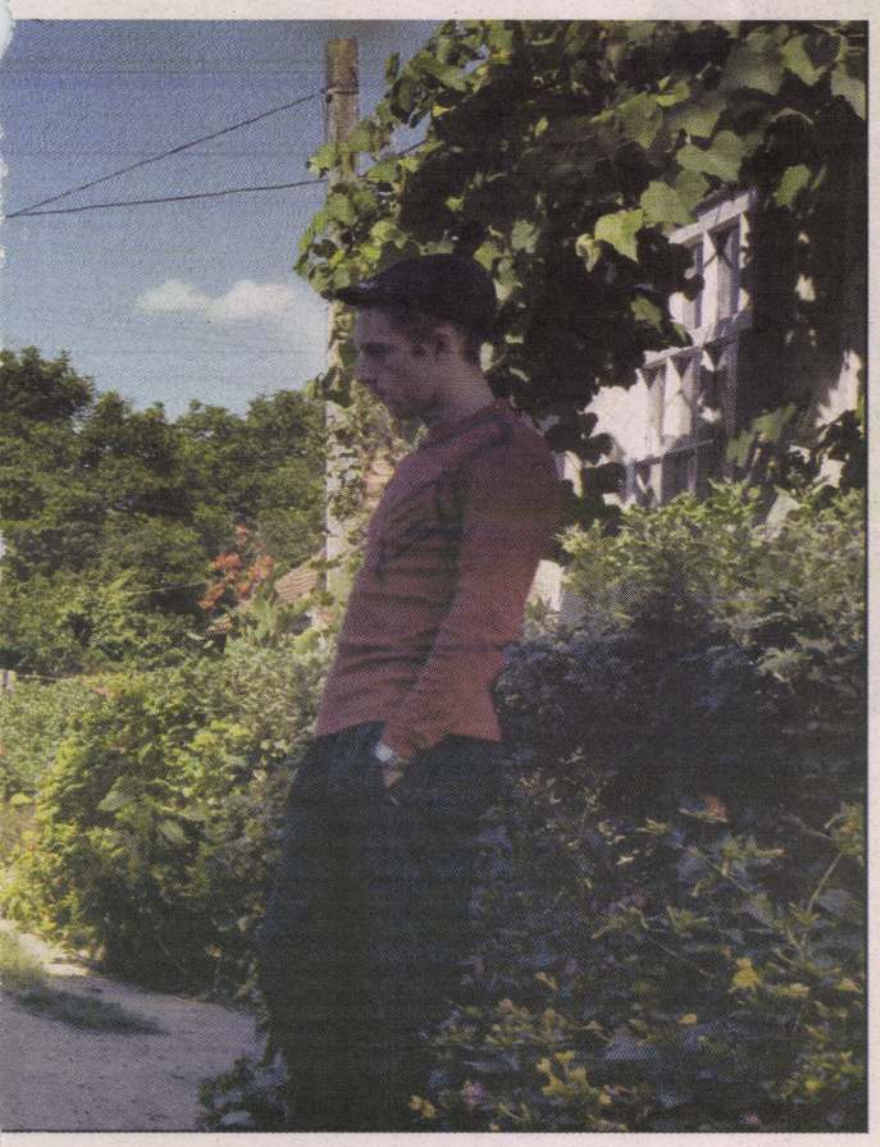

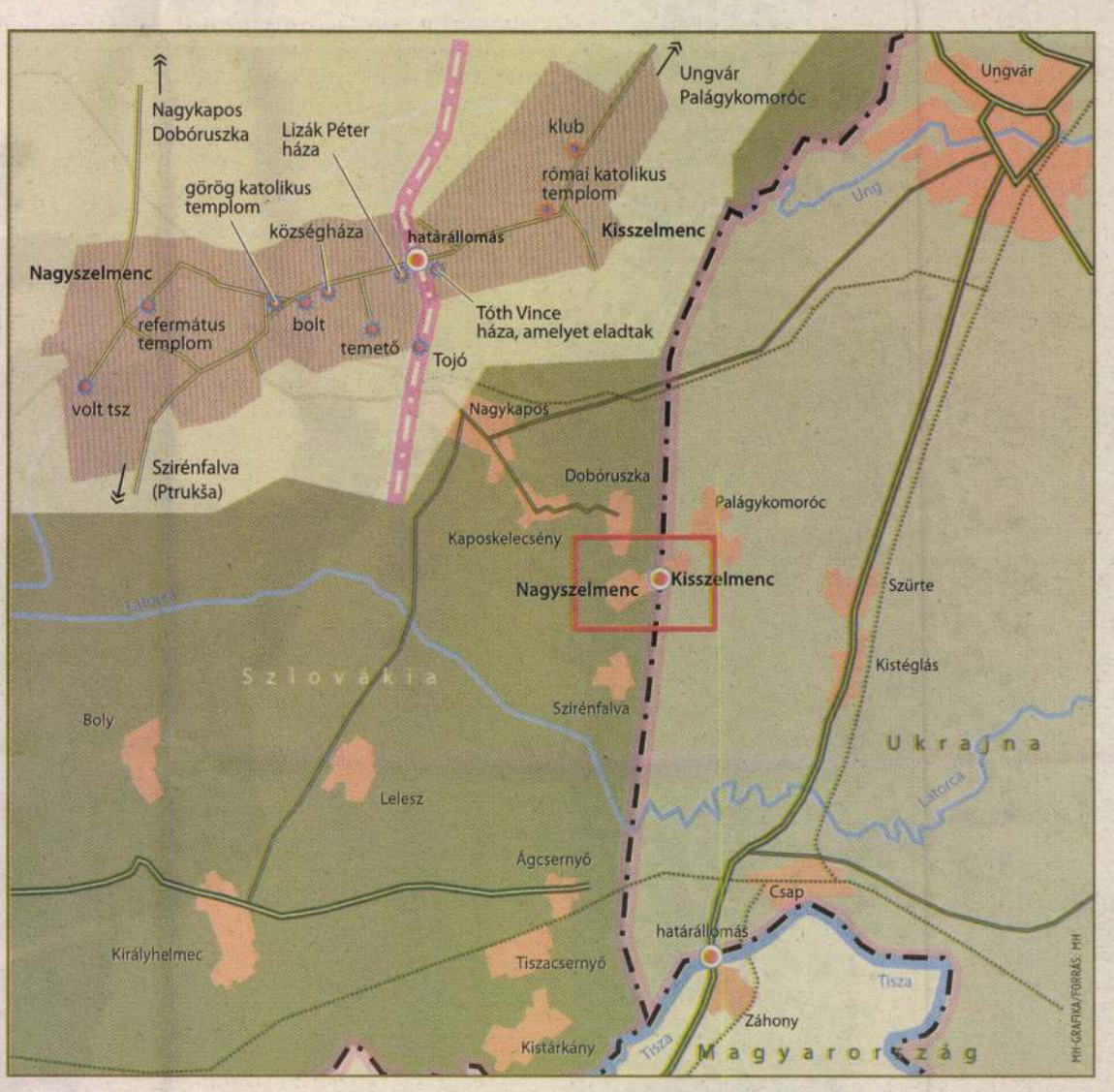

Nagyszelmenc-Kisszelmenc ikerfalu az 1920-as Párizs környéki békékig a Magyar Királyság szerves része volt, Ung vármegyében. Ezután Csehszlovákiához tartozott. Az első bécsi döntés után, 1938 és 1944 között visszakerült Magyarországhoz. Kárpátalja szovjet elfoglalása után az ikerfalut kettézárták a szovjet–csehszlovák vasfüggönnyel. Kisszelmenc a Szovjetunióba, Nagyszelmenc Csehszlovákiába esett. A Szovjetunió felbomlása, Csehszlovákia kettéválása után, a kilencvenes évek elejétől az ukrán–szlovák határ vágta ketté a falut, átjárhatatlanul. Ungvár felé oda-vissza ötven kilométert kellett kerülnie annak, aki át akart menni a szomszéd házba. 2004. május 1-jén a Nagyszelmencet és Kisszelmencet kettézáró sztálini vasfüggöny az Európai Unió aranyfüggönyévé változott. A kilencvenes évek közepén kezdődő küzdelem után 2005. december 23-án gyalogos-biciklis nemzetközi határátkelő nyílt Szelmencen. 2008. január 1-jén Szelmenc határán életbe lép az európai uniós schengeni egyezmény. A kisszelmenciek átjárása nagyszelmenci rokonaikhoz ezzel véget ér.

Budapesten születtem 1955. június 11-én. 1979-ben kaptam diplomát a Magyar Iparművészeti Főiskola Typo-Grafikai Tanszékének Könyvművészeti Szakán. A főiskola befejezése után szabadfoglalkozású grafikusként kezdtem dolgozni. Szerepeltem több hazai és külföldi kiállításon, tevékenykedtem a szakma szinte valamennyi ágában. Speciális területem a művészkönyv.

Ösztöndíjak:

1985-87 Stúdió-ösztöndíjak
1990 Spanyol ösztöndíj, 3 hét, Centre d'art la Rectoria
1994 Francia állami ösztöndíj, 2 hónap Párizs (livre-objet)
1996 Frankfurt város ösztöndíja, 1 hónap
2002 Forcalquier, 1 hónap

Díjak:

1979 Miskolc, gyermekkönyv, különdíj
1993 Nemzetközi plakátpályázat, Európa Tanács különdíja
1997 Novosadski Sajam díj, Újvidék
1999 Kaposvár, Papírművészeti kiállítás
2001 Kecskemét, Festészet, NKÖM díj
2001 Szegedi Nyári Tárlat díj
2003 Budapest, Petőfi Irodalmi Múzeum különdíja

Művek közgyűjteményekben:

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
Iparművészeti Múzeum, Budapest
Klingspor Muzeum, Offenbach/Main, Németország
Capouge/Geneve város gyűjteménye, Svájc
Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár
Xantus János Múzeum, Győr
Zenetörténeti Múzeum, Budapest
Hajdúszoboszlói Modern Múzeum
Rippl-Rónai Múzeum, Kaposvár
Miskolci Galéria
Bayerische Staatbibliothek, München, Németország
Francia Intézet, Budapest
Városi Könyvtár, Riom, Franciaország
Kner Múzeum, Gyoma
Országos Széchenyi Könyvtár, Budapest
Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, Budapest
Public Library, New York, USA
Visual Studies Workshop, Rochester, New York, USA
Móra Ferenc Múzeum, Szeged
Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest
Munkácsy Mihály Múzeum, Békéscsaba

Cím: 1015 Budapest, Csalogány u. 40.
Tel/fax: (36-1) 20 20 872 mobil: 06 20 33 28 441 Email: atelier.kiss@freemail.hu

SZERBTEMPLOM
(Balassagyarmat, Szerb utca 5.)
2004. április 2 - május 27 -ig

„A kapuk lelke" I.
Forcalquier, Place du Palais 2002.
papír, kréta, frottage, 64 x 45 cm, keretezve: 80 x 60 cm
Fotó: Vargha János

KISS ILONA

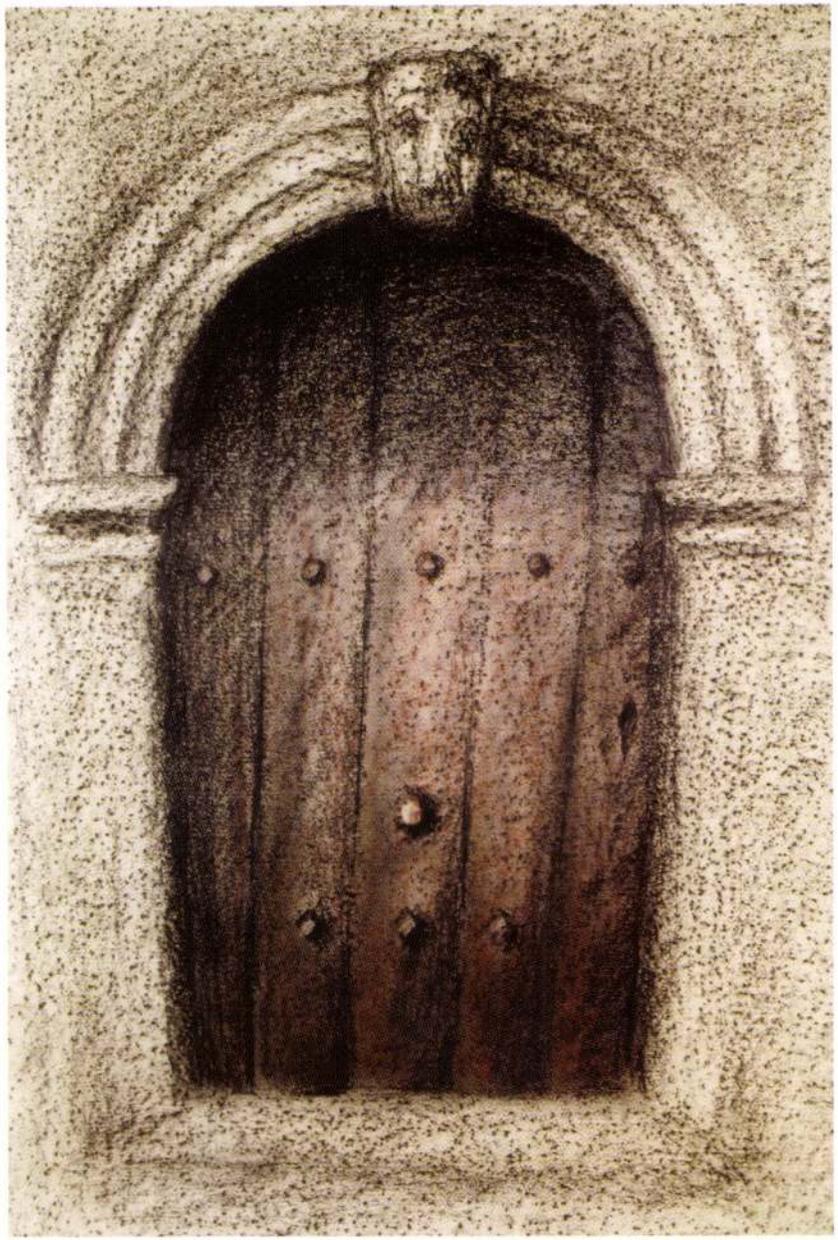

„A kapuk lelke" II.
Forcalquier, Rue du Collége 2002.
papír, kréta, frottage, 64 x 45 cm, keretezve: 80 x 60 cm
Fotó: Vargha János

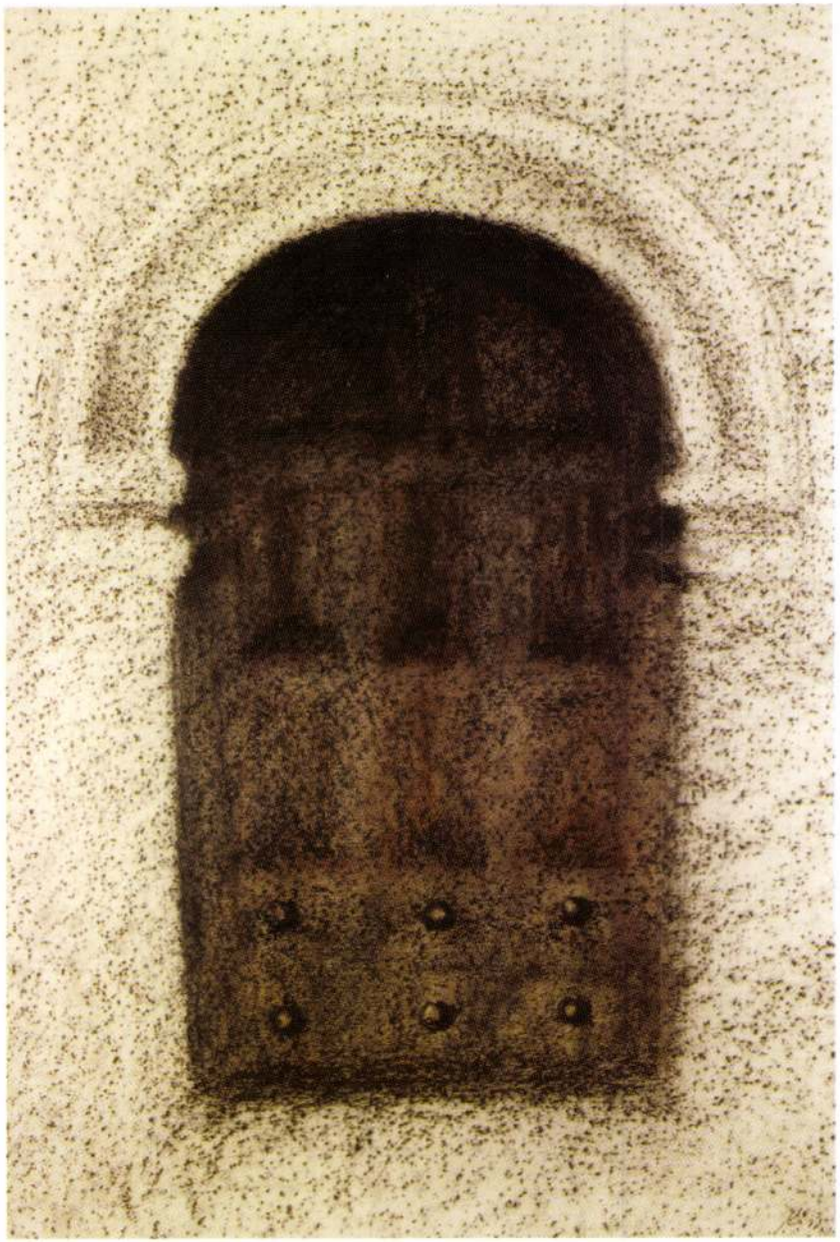

„A kapuk lelke" III.
Forcalquier, Place Jeanne d'Arc 2002.
papír, kréta, frottage, 64 x 45 cm, keretezve: 80 x 60 cm
Fotó: Vargha János

SZERB
TEMPLOM
GALÉRIA

Balassagyarmat
Szerb utca 5.
Tel./fax: (35) 300-622

a balassagyarmati
Mikszáth Kálmán Művelődési Központ
meghívja
KISS ILONA
képzőművész
kiállítására
2004. április 2-től május 27-ig
megnyitja: április 2-án, pénteken 17 órakor
Csach Gábor

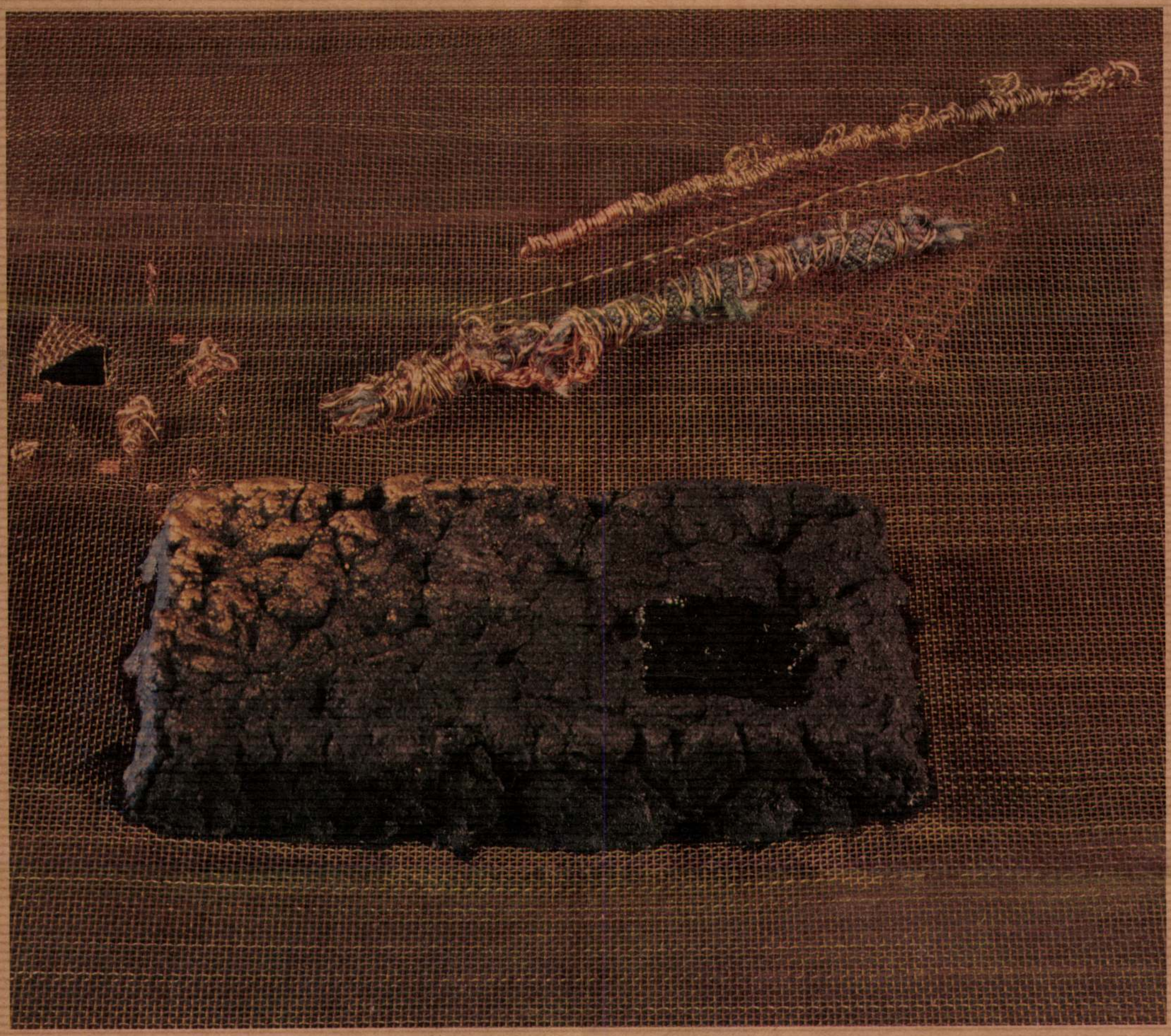

Apácahímzések I. „Angyali üdvözlet" 1995. 25 × 30 cm drótháló, papírmassza, vegyes technika (francia magángyűjteményben) fotó: Hapák József (részlet)

KISS ILONA

KÉPZŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

Szoboszlói Galéria

1998. július 3–26.

Nyitva: naponta 10-13. ill. 15-18 óráig (vasárnap 9-12 óráig)

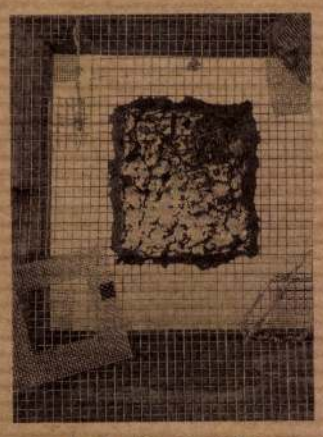

Apácahímzések IV.
„Megbocsájtás"
1996. 25 × 25 cm
drótháló, papírmassza,
vegyes technika

Az Iparművészeti Főiskolán könyvészként végzett Kiss Ilona mondanivalójának kifejezéséhez keresett módszer kutatása, kísérletezései során véleményem szerint törvényszerű véletlenként talált rá az általa „drótos-tótnak" nevezett technikára, eszközre-gondolkodásmódra. Mert Kiss Ilona, mint minden alkotó, új ablakot nyit a világra: lázadó. Video- és computertechnikával elárasztott világunk el akarja hitetni velünk, hogy életünk pontokkal és négyzetekkel, az igen-nem leegyszerűsített logikájával megfogalmazható. Ez a valós világot egyre inkább átfogó virtuális világra igaz lehet, de a komplementer érzelmekből szövődő, fölépülő emberi világnak a megismeréséhez és megismertetéséhez kevés.

Kiss Ilona gondolkodása és alkotói módszere kettős jellegű, komplementer akár a fény. Egyszerre, egyidőben elfogad és tagad. Elfogadja, kiválasztja a drótból készült négyzethálót – talán Ilona szitakötő nagyapja szellemi örökség ajándékát – művei tartószerkezetének, majd azonnal nyílást, ablakot vág, hajlít belőle, hogy a sík háló a tér részévé váljon. Tudja, hogy az emberi tudatban is védekezésből a fölfoghatatlan ellen szellemi hálót építünk viszonyítási alapul. Így próbáljuk például az időt lineáris és hierarchikus rendszerbe gyömöszölni, napokkal, hetekkel, hónapokkal (stb.) „mérni" a mérhetetlent. Kiss Ilonánál ez a viszonyítási alap a drótháló, amelyre ráépíti, ráfolyatja az igazi élet láváját színezett, ragasztóval keményített papírmaséból. És az alkotásban, Kiss Ilona szitáján, a rostán az igazi élet marad fenn, a lényegtelen eltűnik a semmiben. A fémháló is érzelemmé, az élet részévé válik.

Áhítatos munkával rostálja életünket, keresi az értéket és értékest, amire vágyakozunk. Egész munkásságát jellemzi a „hétköznapok" sorozata: németül, franciául, angolul, magyarul, szerbül, jiddisül sorolják a kompozíciók címei a hétköznapokat. A kívánságot: a kultúrák, az emberek ugyanolyan természetesen élhessenek együtt békében, ahogyan a hétköznapok követik egymást. Politikától szabdalt világunkban fontosabbat, szebbet aligha fogalmazhat meg igazi művész…

Kerényi József
építész

KISS ILONA

Műterem:
1015 Budapest, Csalogány u. 40.
Tel./fax: 20-20-872

Portréfotó: Sibylle Ostermann (Waltrop)

A Szoboszlói Kulturális Közösség
és a Kovács Máté Városi
Művelődési Központ és Könyvtár
szeretettel meghívja Önt
és művészetszerető barátait

1998. július 3-án
(pénteken) 17 órára
a Szoboszlói Galériába
(4200 Hajdúszoboszló, Szilfákalja 2.)

KISS ILONA

képzőművész
kiállításának megnyitójára

A kiállítást megnyitja
Szakolczay Lajos műkritikus
A megnyitón közreműködik
Hell Tibor szintetizátor

A művészkönyv mint műtárgy az elmúlt évtizedekberkülönleges rangot kapott. Újszerű s egyúttal rejtélyes lényege attól csak még izgalmasabb, hogy se nem kép, se nem szobor. Készülhet papírból (papírmasszából), fából, kőből és fémből is, sőt mindezen anyagok kombinálásával. A könyv-objekt, az ősi és modern kultúrkincsnek, formák egybebékülésének ez a tárháza ugyan – a legjobbaknál legalábbis – visszautal a papirusztekercsek és agyagtáblák Isten kezétől vezérelt titkaira, ám ott lüktet benne a kor. Az anyag vagy az ember föltámadásának a reménye? Mindkettő. Fölfedezni ezt, nem más, mint az ihletet folyton tápláló erő biztosítása. Akárhogy is van, az anyagalakításra – a könyv építésre – mindig hatnak valaminő lelki folyamatok…

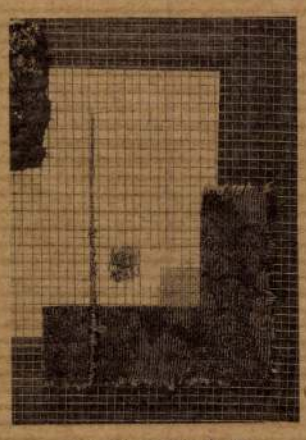

Apácahímzések III.
„Felemelő alázat"
1996. 25 × 25 cm
drótháló, papírmassza,
vegyes technika

Szakolczay Lajos
irodalom és művészetkritikus

Kiss Ilona művei közül – nyílván a papír és a műfaj iránti elfogultságból – könyveit szeretem legjobban. Sokszor hasonlítanak olyan sokrekeszes, évtizedek óta használt és szívünkhöz nőtt pénztárcákra, amelyet nem azért hurcolunk magunkkal, mert pénz tartunk benne: megkopott igazolványaink, elmorzsolódott céduláink és megfakult fényképek lapulnak meg a rekeszekben, majdnem hasznavehetetlen tárgyak, ugyanakkor nélkülözhetetlen és jótékony meglepetések – saját magunknak. Anyagok, papírok, bársony, drótháló, grafika keveréke mindegyik; a mindennapokból ismert matériák és formák fölött azonban – leheletnyi füstként egy fegyelmezett grafikus gondolat – és képzelet-futamai gomolyognak, sőt olykor a lapok közül fanyarkás kávéillat csap fel: megnyugodhatnak a szép lelkek, de a tenyeres-talpas valóság hívei is: képzelet és realitás egyidejűleg van jelen, egymást segítve, egymást cselesen elgáncsolva, majd felsegítve együtt mozgatják a dolgokat…

Kovalovszky Márta
művészettörténész

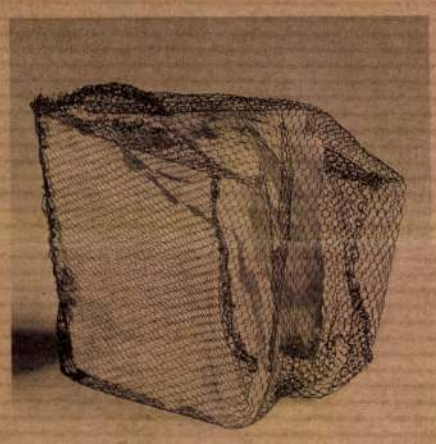

A nők titka
könyvtárgy, 1994. Párizs
8 x 8 x 8 cm
festett papír, fekete tüll
(francia magángyűjteményben)

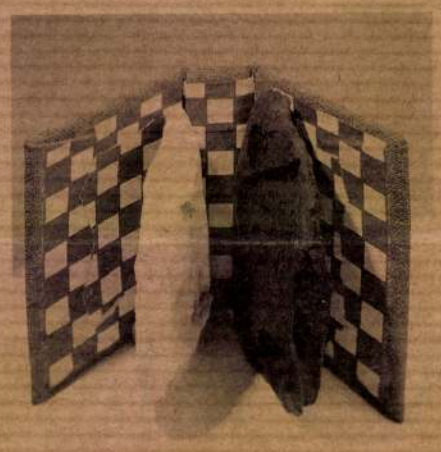

Feketén-fehéren
könyvtárgy, 1994. Tata
23 x 18 x 5 cm
papírmassza, festett len és papír
(Pero Galéria - Belgrád)

Összegyűjtött könyvlapok
könyvtárgy, 1993. Párizs
24 x 13 x 2 cm
festett papír, selyem, csipke
(magángyűjteményben)

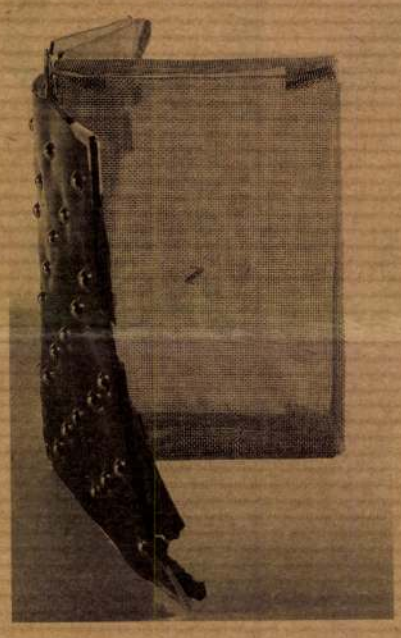

Megőrizni az utolsó humán gesztusokat
könyvtárgy, 1994. Párizs
17 x 13 x 5 cm
drótháló, gumi, szegecs, lenszál

fk.: Kovács Gábor, KMVMK / tipográfia: Vetró Mihály / nyomda: Wider Print

A Miskolci Galéria meghívja Önt és családját

Kiss Ilona

képzőművész

„Pannónia dicsérete”

című művészkönyv-kiállítására

2000. április 6-án, csütörtök délután 5 órára
a Miskolci Galéria műemléki szárnyába
(Miskolc, Rákóczi u. 2.).

A kiállítást megnyitja:
Dr. Hann Ferenc
művészettörténész, akadémikus.

Közreműködik:
Szántó Sándor (ütőhangszerek).

A kiállítás megtekinthető 2000. május 14-ig,
hétfő kivételével 9-17 óráig.

Transzcendens kacatok passiója

Kiss Ilona könyvtárgyai

Ütött az óra. Most megint *„olyanom”* van. Ilyenkor kihuzigálom a fiókjaimat, szétrámolok a padlón, az asztalon. Szinte minden felületre jut a kacatokból. Hasznosságukkal tüntető írószerek, Sancho Panza-i törlőgumik, dobókocka, rugó, csipesz, bélyeg, kokárda, gemkapocs, s a többi. És fényképek, rajzok. Tűrhetetlen káoszban.

De a téveszme már rám rontott. A bennem lappangó hivatalnok utasít, rendet kellene rakni. A majd ésszerűen csoportosított tárgyak között, a megregulázott környezetből visszaáramlik rám a nyugodt, hűvös megfontoltság. És akkor szépen, pontosan, filológiai igényességgel írom majd summázatát *Kiss Ilona* műveinek.

Ezt az ábrándot dédelgetem, míg pasziánszt rakok a művész képeslapjaiból. Közben beletörődőn konstatálom, hogy az áhított áttekinthetőség egyre reménytelenebb. Ilyenkor csak előre lehet menekülni, 19-re lapot húzni, kabátujjból Kosztolányit előcsenni: *„Mert idegen és őrült az egész, / de nyájas és rokon velem az rész.”*

Fogom kezemben a könyvet, és szétszóródott figyelmemben megkísért a játék, hogy milyen jól lehetne „kissilonásan” A szegény kisgyermek panaszait „megművészkönyvezni”. Ujjbegyeim még emlékeznek a néhány órája forgatott Ó-magyar Mária-siralom lapjaira. Az óvatosan ágyra fektetett nehéz album egyszerre sugallta a szellem megtestesülését és lélegzett transzcendens tartalmát.

Ilyenkor már könnyű megértően bólogatni, hogy ezért kellett gimnazistaként titokban, ebédpénzből fizetve rajzszakkörbe járni. A genetikában hívők a jogászcsalád egyetlen művészettel kacérkodó, amatőr festő nagybácsiját is nyilván a törvényszerűnek kijáró respektussal annotálják.

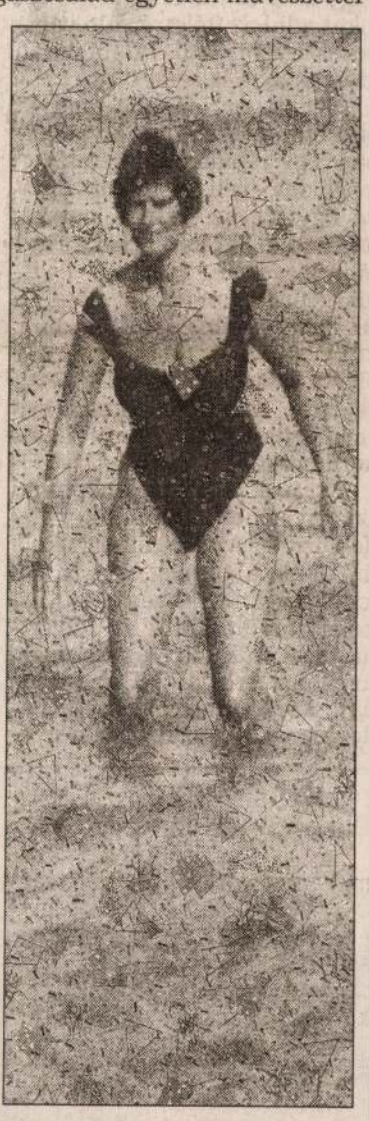

Pedig még a könyvtervező szakon elvégzett Iparművészeti Főiskola sem hozta automatikusan művészi invencióit. A megélhetés másfajta képességek aktivizálását igényelte. A kiadókkal, megrendelőkkel kellett küzdeni: *„erős borítót tessék csinálni”*, meg: *„nem ilyenre gondoltunk...”*

Aki nem tud, nem akar csak a kompromisszumokban élni, ilyenkor szokott csak úgy, szinte önmagának dolgozni. Kiss Ilona, amikor a nyolcvanas évek végén az Ernst múzeumbeli *Minta-triennáléra* beadta első leporellós, nagyalakú munkáját, fogalma sem volt arról, hogy egy létező művészeti kategóriába nyitott be. Vizuális mesekönyvet talált ki, minden oldalon három motívummal, amiből egy átmegy a következő lapra, és találkozik két újjal...

Átszakadt a gát! A frankfurti könyvvásáron szinte sokkoló volt rácsodálkozni, hogy milyen döbbenetesen nagy a művészi könyvtárgyak világa. De akit belső indíttatás vezérel, nem kedvetlenedik el, hogy mások is dolgoznak ugyanabban a műfajban. *„Amit nem tudok szeretni, azt nem vagyok képes megcsinálni”* – avat be az alkotás egyik érzelmi titkába. Fontos szakasz a készülődés is. Amikor *„hordozza lelkében a művet”*, s az aztán egyszer csak megjelenik belső képként.

Nincs idegen anyag. Még a csúnya papír is: szép. Kiss Ilona munkáiban az anyagok teljes életet élnek. Lapjait vízbe meríti, gyűri, vasalja, festi. A rostok átrendeződnek, a felületek mélységet és fényt kapnak. Szenvedélyes passiója ez az alkotóelemeknek, áradása a formáknak, a színeknek. Játék ez, melyben a kimondhatatlan dereng, és körötte a valóság bármilyen kacatokból áll is: felmagasztosul.

Szerényi Gábor

Majakovs

Reisenbüchler Sándor, a világhírű magyar animátor – többek között az *1812, A Nap és a Hold elrablása* alkotója – nemrég fejezte be egy orosz animációs filmbe készített klipjét, s már egy új és pályáján szokatlan hangvételű filmen dolgozik.

– Hogy született a Majakovszkij Moszkvája című filmje?

– Az EGI (Europe Gold International) nevű orosz cég Moszkva 850 éves évfordulója alkalmából egyórás animációs filmet készíttetett 27 neves orosz és külföldi, köztük amerikai, ausztrál, cseh, francia, iráni, kanadai, lengyel, olasz rajzfilmessel. Én egy 65 másodperces részt csináltam volt tanítványommal, *Rofusz Kingával*, aki az Iparművészeti Főiskola animátor szakán végzett, s nemrég fejezte be annak mesterképzőjét. Érdekesség, hogy Kinga nagybátyja, az Oscar-díjas *Rofusz Ferenc* kanadai színekben vesz részt a produkcióban, amelyet a tervek szerint 75 televízióállomás tűz majd műsorára.

– Miért Majakovszkijt választották filmjük „hőséül”, narrátoraul?

– Én már 1988-ban szerettem volna *Szilágyi Ákos* segítségével filmet csinálni róla, ezt azonban akkor megtorpedózták. Majakovszkij sokarcú, izgalmas figura volt, nemcsak költő, de előadó, futurista, kabarék sztárja s filmszínész. Festőnek, díszlettervezőnek is kitűnő. Idealista, tiszta ember, aki teljes életet akart élni. A moszkvai művésztársadalom egyik összetartója is volt, egyfajta apafigura. Az ő köre próbált a húszas évek elején legerőteljesebben a semmiből új művészetet létrehozni. A hatalomnak nem tetszett Majakovszkij tevékenysége, s ezért rágalmazták, módszeresen elszívták előle a levegőt, magyarán kicsinálták. Sátáni a sorsában, hogy tulajdonképpen kétszer halt meg: főbe lőtte magát, *Sztálinnak* pedig cinikus kinyilatkoztatásával – miszerint Majakovszkij volt és marad a szovjet irodalom legnagyobb poétája – a költőt egy életre sikerült meggyűlöltetnie a legtöbb orosszal.

– Mit tudtak megmutatni, felvillantani 65 másodpercben a húszas évek Moszkvájából, annak hihetetlen szellemi pezsgéséből?

– Szerettünk volna teljes képet adni a korabeli városról: bemutatjuk utcáit, a munkásfelvonulások, népi karneválok hangulatát, a szédületes építészeti és városrendezési terveket, *Rodcsenko*

Talán diákkora első randevújára sem készült ennyi izgalommal, mint erre a találkozóra. A múlt, az elsüllyedt ifjúság, a sohasem volt felhőtlen boldogság cserepei miatt? Hátha összeáll belőlük valami? Boldogság? Megnyugvás? Remény? Ugyan, mire? És mégis.

Ritkán vette elő a hegedűjét. Paganini? Bach? Beethoven? Megmerevedett, nehézkes ujjai, a hamis, színtelen hangok csak idegesítették. Leejtette a vonót. Régen nem úgy áll a kezében, mint amikor még álmodott fölötte: kristálytiszta muzsika, érzelmek, technika, Laczkó Péter, a világjáró művész, amikor Párizsba ment tanulni, és azt hitte... Még később is, amikor a háború után hazajött, s a zenekarban... még művészet, aztán csak munka... aztán már az se. És senki.

Kovácsnéval a sarki zöldségesnél találkozott egy januári délutánon.

– Jó, hogy látom – fordult hozzá a fonnyadt narancsok ládája mellől Kovácsné –, a múlt héten megemlítettem a régi kártyapartneremnek, a Sárinak, hogy maga itt lakik, a környékünkön. Azt mondta, jól ismerte az édesanyját, egyszer nála nyaralt.

Laczkó Péter felkapta a fejét. Az édesanyja. Anyuka, ahogyan az ő emlékezetében megmaradt. A fiatal, a fáradhatatlan Anyuka. Aki a harmincas években, a család egyre nyomasztóbb anyagi gondjai idején elhatározta, hogy gyerekeket fog nyaraltatni a Balatonnál.

s a Carmina Burana

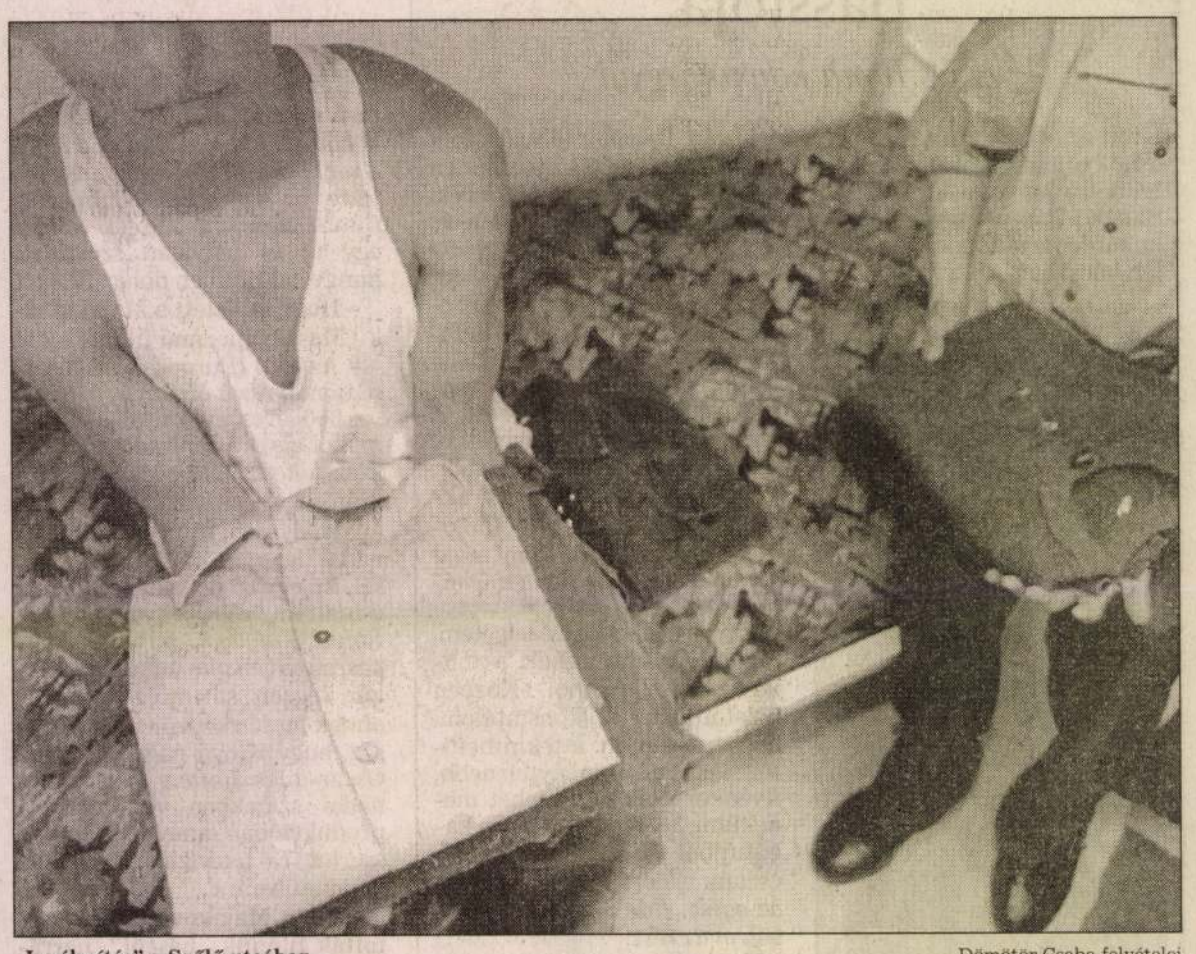

„Ingélesítés" a Szőlő utcában

Dömötör Csaba felvételei

a videón volt szerencsém látni a produkciót, szívbe markoló élmény volt látni ezeknek a törvénytől sújtott, nehezen kezelhető fiúknak átszellemült tekintetét, tökéletes koncentrációját.

– Hát először, amikor meghallottuk azt a zenét, égnek állt a hajunk tőle – ismeri el Edvárd, aki valódi király idebent, már ami a munkáját illeti. A tizenhét éves, huncut bajuszú, vigyori srác ugyanis bizalmi állásban van, a konyhán dolgozik, afféle Jolly Jokerként. Nem is tagadja, hogy elkényeztetik a konyhásnénik.

– Úgy másfél hónapja már kezdett tele lenni a hócipőnk a próbákkal, de Tamás bácsi egy-egy viccel mindig lelket vert belénk – veszi át a szót Pista. – Megmagyarázta, hogy ez az előadás mennyire fontos az intézetnek, s micsoda bizonyítási lehetőség nekünk, akikről senki sem gondolná, hogy erre képesek vagyunk.

A mozgásszínházi produkciót forró csokoládéval honorálta az igazgatónő. A múlt szerdán pedig diszkózhattak a tornateremben a gyerekek. A fiúk szerint az igazi ajándék az volna számukra, ha a félórás látogatási idő legalább a duplájára hosszabbodna. Pista és Edvárd egyaránt azt viselte idáig a legnehezebben, hogy barátnőik egyik napról a másikra elfelejtették őket.

Edvárdot, aki a darabban a „feláldozott" *Ábelt* alakította, benzinfejtés közben érték tetten a rendőrök.

– Ha elfogyott a benzin, mindig leszívtunk egy kicsit – somolyog a Mátra aljáról való fiú, akit kéthetente látogatnak szülei és testvérei.

Csak ezért aligha járt volna előzetes, úgyhogy Edvárd bevallja, hogy volt még „egynéhány betöréses lopás is". Neki nem voltak olyan ismerősei korábban, akik beszámoltak volna arról, mi folyik idebent, így aztán szorongva érkezett a Szőlő utcába.

– Nekem, meg azoknak, akik csak három napot töltöttek a rendőrségi fogdán, szerencsénk volt. Akik hetekig bent voltak az egeresben *(rendőrségi fogda – a szerk.)*, azok közül sokat megvertek.

Egy román fiú mesélte, hogy a bévében csicskáztatták, elvették a csomagját. Itt nem tudnak olyanról, akit felnőtt társai megerőszakoltak volna, de Pista hallott már ilyesmiről.

– Tökölről vittek át három srácot, ha jól emlékszem, Szolnokra, a bévé-intézetbe. Az egyik fiút a nagykorúak megerőszakolták, csikket oltottak el rajta, majd pedig brahiból halálra ítélték, szóval „játékból" felakasztották.

Úgyhogy Pista, akinek minden valószínűség szerint Tököl néz ki, azért drukkol, hogy minél később legyen a tárgyalása, s addig itt maradhasson. A Szőlő utcában letöltött előzetes ugyanis beleszámít a büntetésbe.

Az „előzetesházak" és a rendőrségi fogdák *Dante* poklának legrusnyább és legértelmetlenebb bugyrai. Hozzájuk képest a köznyelvben börtönnek nevezett „letöltőház" maga a megváltás a fogoly számára. Az előzetes letartóztatotthoz viszonyítva az elítélt valóságos kegyúr, akinek nem csupán kötelességei, de jogai is vannak.

A Szőlő utcai intézet – ahogy a lányok számára a rákospalotai otthon – attól több a csupán a vegetálás fenntartására berendezkedett intézményeknél, hogy akar és tud is értelmes célokat adni az ítéletre való várakozás nyomasztó, kilátástalan időszakában is.

– Ez itt egy oázis a magyar büntetés-végrehajtás sivatagában, egy rendkívül sikeres jogi megoldás – véli *dr. Molnár Emőke* ügyvéd, az intézet jogi tanácsadója, aki korábban a Legfőbb Ügyészség gyermek- és ifjúságvédelmi ügyésze volt. – Én ezt nagy eredménynek tartom, különösen szerencsés, hogy egy olyan időszakban került bevezetésre, amikor meredeken emelkedik a gyermek- és fiatalkorú bűnözés.

A srácok itt pontos napirend szerint élnek, tanulnak vagy dolgoznak. Az intézetben iskola működik, ahol még arra is van mód, hogy a delikvens középiskolai tanulmányait is folytathassa. A fiúk szőnyeget szőnek, üvegházi gazdálkodást tanulnak, kerámiát készítenek. Bedolgoznak a Suzuki hazai gyárának is, a napellenzőhöz hajlítják a fémhuzalt. Az igazgatónő nagy álma, hogy a srácok az itt eltöltött hónapok alatt számítógépes alapismeretekről papírt szerezhessenek. Sajnos nagyon kevés a használható komputer, így örömmel vennék, ha gondolnának rájuk azok, akik leselejtezett gépeiktől akarnak megszabadulni.

Arról is meggyőződhettem, amit pedig sehogy sem akartam elhinni, hogy a javítós beutaltak szeretnek és tudnak is vasalni. No persze ne gondoljanak itt holmi „Patyolat-szolgáltatásra": a gyerekek csak saját ingeiket és nadrágjaikat „élesítik". *Zommer Ferenc* üzemmérnök a hat kis kertész főnöke meg van elégedve a fiúkkal, ahogyan a konyhafőnök is, hiszen ők termelik meg az intézet számára az összes zöldséget, paprikát és paradicsomot.

Kígyó – akit nemcsak mozgásszínházi szerepére célozva szólít így az igazgatónő, hanem, mert egy két lábon járó perpetuum mobile is – a melegháziak rangidőse. Tavaly április 18-án került az intézetbe.

– Volt már egy kétéves, Aszódra szóló beutalóm, de van még egy másik ügyem, egy csoportos rablás, amiatt vagyok lefoglyosítva. Szeretek itt a Feri bácsival, otthon is végeztem kerti munkát. Mi építettük az Europarkot a Határ úton, ott dolgoztam másfél évig.

Kígyót a nagymamája nevelte, de sajnos ő nem tud bejönni hozzá, mert beteg. Az egyik bátyja látogatja.

Arra persze nincs lehetőség, hiába vetődik ez föl ugyanúgy a gyerekekkel foglalkozó pedagógusokban, mint az újságíróban, hogy azok a fiúk, akik itt bizonyítottak, mentesülhessenek a további büntetés alól. Pedig az újrakezdés igaz esélyét leginkább ez jelenthetné számukra.

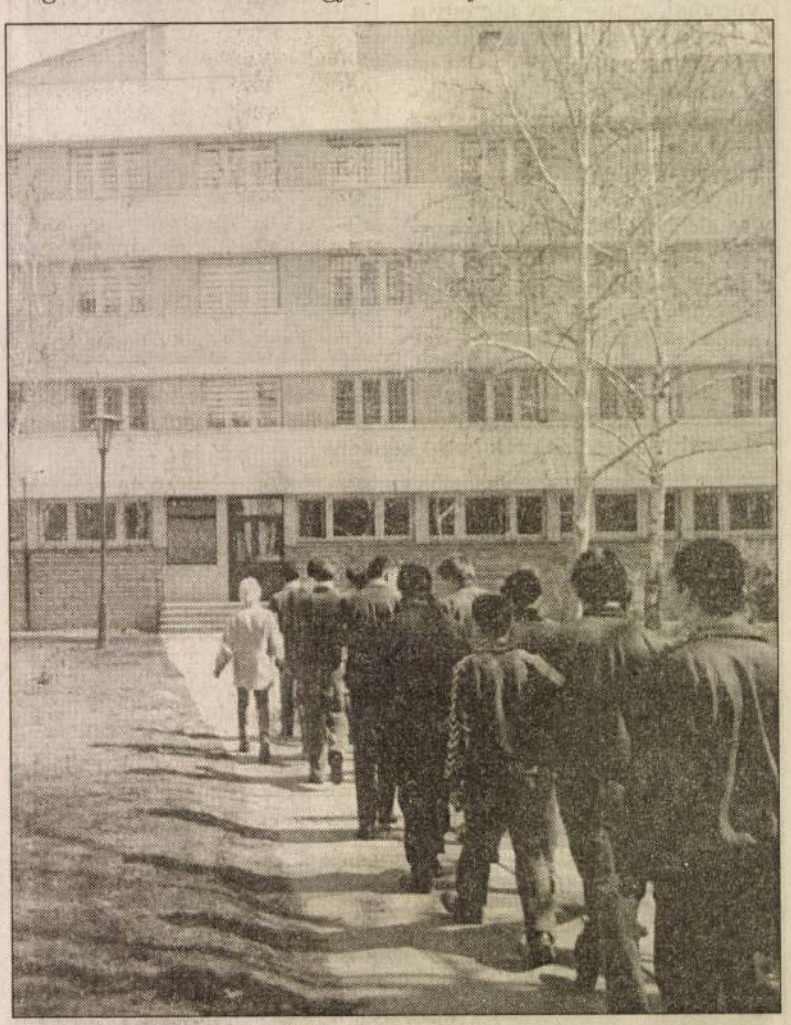

Aszódra vagy Tökölre vezet innen az út

– Amit segíteni tudunk, az az, hogy az első perctől igyekszünk beléjük sulykolni, hogy az itt róluk kialakított kép, a nevelői jellemzés Aszódra vagy Tökölre is elkíséri őket – mondja *Rajczy Emília* otthonvezető. – És azt tapasztaltuk, hogy ezt hála Istennek, figyelembe is veszik.

Tódor János

HOME GALÉRIA

MEGHÍVÓ

TITKOK A FALON

A kiállítás megtekinthető:
1992. december 10-ig.

KERTÉSZ CSABA
galériavezető
tisztelettel meghívja Önt
a

TITKOK A FALON

című tárlatára,
melyen bemutatja

KISS ILONA

grafikusművész képeit.

A titkokat megnyitja
Kovács Győző

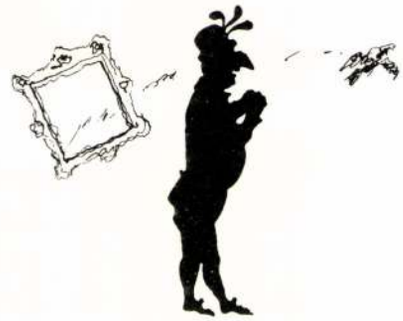

1992. november 5 -én este 7 órakor

Közreműködik:
Gyimesi Ágnes, Boudny Ferenc

Cím: Budapest XIII., Róbert Károly krt. 58.

KISS Ilona

JUHÁSZ Ferenc: A lét-tengészet a feketében =
Élet és Irodalom, 1989. nov. 24.

12.

[Hkp. kiáll. megnyitó: 1989. nov. 17.
Fészek Klub]

XX. sz. 45. n. / Mesterek

LIVRE CENSURE
PHOTO: JÓZSEF HAPÁK

ILONA KISS

H-1015 BUDAPEST, CSALOGÁNY U. 40.
TEL/FAX: (36-1) 2020-872

LES NAÏDES DE GIVERNY
PHOTO: TIBOR PATAKI

TIBOR PATAKI

H-1077 BUDAPEST, KIRÁLY U. 67.
TEL: (36-1) 1422-415

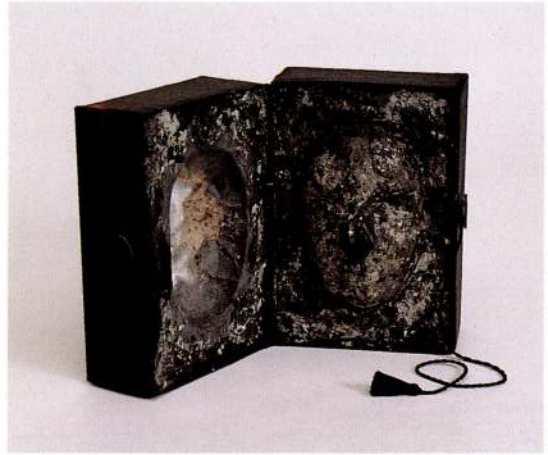

PAGE PERSONNELLE
PHOTO: MIKLÓS SULYOK

VALÉRIA SÓVÁRADI

H-1028 BUDAPEST, KOSSUTH LAJOS U. 14.
TEL: (36-1) 1768-428

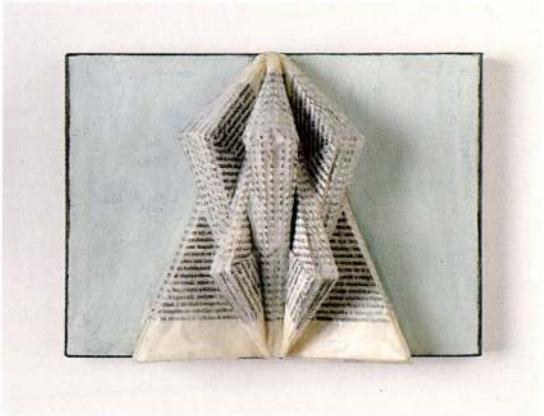

L' ECOLE DES PAUVRES
PHOTO: ZSOLT SZÁNTÓ

BEÁTA SZÉCHY

8850 FERGUSON ROAD #1114 DALLAS
TX 75228 USA TEL/FAX: 214-319-3292

ILONA KISS: GARDER LES DERNIERS GESTES HUMAINS · PHOTO: JÓZSEF HAPÁK

LIVRES A MEDITER

17. 11. 95 - 15. 12. 95
LE PONT - NEUF
P A R I S
31, RUE DU PONT - NEUF

KISS ILONA

LIVRE DES SIGNES
PHOTO: GÉZA MOLNÁR

ANDREA DEZSŐ

H-1053 BUDAPEST, KÉPÍRÓ U. 4.
TEL: (36-1) 137-0129

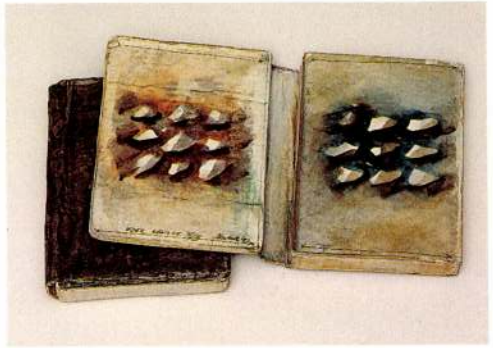

LIVRE DES FLEUVES
PHOTO: MIKLÓS SULYOK

ANDRÁS BUTAK

H-1046 BUDAPEST, LAHNER GY. U. 2-4.
TEL: (36-30) 495-318

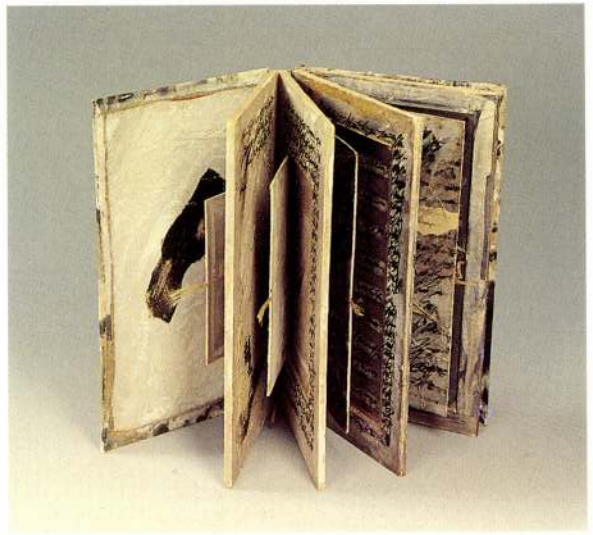

MA CELLULE
PHOTO: ISTVÁN DAMÓ

ISTVÁN DAMÓ

H-6000 KECSKEMÉT, HORVÁTH DÖME U. 6.
TEL: (36-76) 486-707

CARNET DE LONDRES
PHOTO: CSILLA KELECSÉNYI

CSILLA KELECSÉNYI

H-1112 BUDAPEST, BOTFALU U. 40.
TEL/FAX: (36-1) 186-7719

ASSOCIATION
DES ARTISTES HONGROIS DU LIVRE-OBJET

ASSOCIATION DES ARTISTES GRAPHIQUES HONGROIS

··· LIVRES A MEDITER ···
···LIVRES PRESQUE SANS LETTRES ···
···ABSTRACTIONS CONCRETISEES PAR L' ART ···
···POESIE A VOIR···
···INSTRUMENTS SPIRITUELS ···
···ESSENTIELLE DE NOTRE CIVILISATION···
···L' ESPOIR DE L' ART DE CETTE FIN DE SIECLE ···
···FORMES TRADITIONELLES DU LIVRE CLASSIQUE ···
···LIVRES A ENRICHIR TOUTES LES BIBLIOTHEQUES DE BABEL DU MONDE ···

FOND NATIONAL CULTUREL
INSTITUT HONGROIS DE PARIS
CIEH
CENTRE INTERUNIVERSITAIRE D' ETUDES HONGROISES
UNIVERSITE DE LA SORBONNE NOUVELLE - PARIS III.

PAPIER - GIPECO - BUDAPEST
QUADRICHROMIE: GMN REPRO
TIRAGE: NALORS - VÁC
IDEE, ORGANISATION, MAQUETTE: ILONA KISS

KISS ILONA

Hajdú - Bihari Napló

1998. július 3.

Kiss Ilona képzőművész tárlata mától július 26-ig látható a Szoboszlói Galériában.

Budapest, 1999. június 8.

Ti

MEGHÍVÓ

AZ OTP BANK RT. TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT
1998.JÚLIUS 13-ÁN (HÉTFŐN) 18 ÓRÁRA
AZ OTP BANK GALÉRIÁBA
(BUDAPEST, SZABADSÁG TÉR 7-9. BANKCENTER ÉPÜLET)

KISS ILONA

KÉPZŐMŰVÉSZ

„HAJÓZNI MUSZÁJ!"

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
DR. HOTVÁTH JENŐ AZ OTP BANK RT. ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓJA
ÉS JÁNOS SZWARC A NEOART IGAZGATÓJA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ: JÚLIUS 13-TÓL AUGUSZTUS 1-IG
NAPONTA 10-TŐL 18 ÓRÁIG, SZOMBATON ÉS VASÁRNAP IS

Bár Kiss Ilona tipográfusnak tanult, a könyvművészeten kívül mégis úgyszólván a képzőművészet minden ágát műveli, így könyvtervei, könyveinek lapjai önálló képzőművészeti alkotások, a térből kilépve új tereket hoznak létre. Kiss Ilona modern értelemben vett új anyagi és technikai lehetőségek számos ágát műveli, a papírmerítésen, pépesítésen, beavatásán és festékekben való áztatásán kívül a dróthálórendszerek sokféle fakturális, téri megoldását alkalmazza. Kiss Ilona legújabb alkotásai előző műveinek páratlanul gazdag kibontakozásai. A felívelés folyamatos és pregnáns logikára épül, a tehetséget teljes odaadás mélyíti el, hiszen Kiss Ilona egész élete az ő sajátos művészetét szolgálja.

Portréfotó: **SIBYLLE OSTERMANN**

Páratlan eredetiségére, fantáziájának erudíciójára én is hadd hívjam fel a figyelmet!
A tárgyi világ és a szellem mai modern problémamegoldásai, új anyagi lehetőségei – matériában és technikákban – komplex módon találkoznak nála. Kiállítása az európai értelemben vett, összetett, egyben diszparált, fragmatikussá vált világnak koegzisztenciális, autentikus összegzése. Drótháló lapon különböző téri, fakturális, egyben szellemi szekvenciák. Számára minden anyag szellemi inspiráció, ami az ő kitűnő filozófiai és irodalmi képessége álltal korának tökéletes tárgyi jelenségévé válik. Jelentőségük nemcsak a kiforrott és ezáltal művi-művészi létezésben rejlik, hanem a kor jel- és jelentéshordozó üzeneteiben is.

SCHÉNER MIHÁLY festőművész, akadémikus

OTP
BANK
GALÉRIA

„Fekete sellee"

KISS ILONA

grafikusművész kiállítása a Fészek Művészklub Herman Termében

megnyitja: **Juhász Ferenc** költö

1989. november **14**-én este **6** órakor

megtekinthető: 1989. november **24**-ig naponta, délután **2** és **8** óra között

szombat és vasárnap kivételével

Művészeti Szakszervezetek Szövetsége
FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

Tintelettel
várom:
Kiss Hova

F.k.: Galambos Tibor – Szövorg Ny.

DÍJELŐLEGES

Timár Árpád

Bp.

Üllői út. 119. IV. 65.

1091

KISS Hova

Helios Creed

Tavasszal újra Európába látogat a Helios Creed. Története 1977-ig, San Franciscóba nyúlik vissza, amikor megalakult a ma már kultikus csapatnak számító Chrome. Bádogosan csengett a hangzása, torzították a vokált, loopokat használtak, s ez mind újszerű volt akkoriban. Az együttes tagjai, Helios Creed és Damon Edge űrodüsszeiára invitáltak, s bizony sokaknak ez volt az „univerzum hangzása", a „jövő zenéje". De a Chrome legfontosabb lemezei, a *Half Machine Lip Moves* vagy a *3rd From The Sun* minden lemezgyűjteményben ékes kincs lehet. A Jesus Lizard és a Prong is a Chrome-áldozatok közé tartoznak, legalábbis átdolgozásaik ezt tanúsítják.

1983-ban megszűnt a zenekar, megette őket egy fekete lyuk. Damon Edge ugyan Chrome néven jelentetett meg szólólemezeket, de csupán szintibuborékokra tellett a „pszeudointellektuális new age-technokraták" számára. Helios Creed viszont valóban új galaxisok felé tört. Első szólóalbuma 1985-ben jelent meg *X-Rated Fairy Tales* címmel, majd 1988-ban a *Superior Catholic Finger* következett, mely valahol ott folytatta, ahol a *Half Machine* egykor abbahagyta. Kemény spacerock, a nyomástól szétrobban a koponyánk, mintha a rakétahajtóművek mellett állnánk. Egy év múlva az Amphetamine Reptile lemeztársaság bolygóján kötött ki a csapat, s nagyjából kilenchavonta vissza is tért oda. Helios Creed csak úgy ontja magából a hanganyagot, úgy van ezzel, mintha naplót írna, sőt. E lemezekkel érzi bizonyítottnak a létezését. Csupán két esztendőt hagyott ki, amikor a Hawkwind-tag Nick Turnerrel utazott.

Mindenféle rosszmájúskodással ellentétben lemezeit józanul veszi fel. Esetleg – ezt bevallja – egy kis aciddel meghallgatja az eredményt, csupán kíváncsiságból. Egyébként hangvarázslónak tartja magát, nem gitárosnak. Effektjei között *fuzz, wah-wah, distorcio, vocaldelay* s még ki tudja mi minden szerepel. A noise és az ambient kombinálásán ügyködik, befolyásai között a Hawkwind, a Pink Floyd, a King Crimson, Jimi Hendrix s a Residents említett. 1991-ben átszervezte zenekarát, manapság Z Sylver nevű élettársával, egy Chris McKay nevű dobossal s a basszusgitáros Paul Delle Pellával dolgozik. A legújabb, a *Planet X* című albumot is együtt készítették. Ezenkívül még két élő felvételük is megjelent 1994-ben, *Your Choice* és *Bursting Through The Van Allen Belt* címmel. A terveiről pedig így vall: „Szeretném, ha az én együttesem lenne az első, amelyik interplanetárisan jelenteti meg a lemezeit."

Nagy Elisabeth
(Berlin)

Diszkográfia

Chrome: *Alien Soundtracks, The Visitation, Half Machine Lip Moves, Red Exposure, Blood On The Moon, Third From The Sun, Raining Milk*

Helios Creed: *X-Rated Fairy Tales, Superior Catholic Finger, The Last Laugh, Boxing The Clown, Lactating People, Kiss To The Brain, Bursting Through The Van Allen Belt, Your Choice, Planet X*

Rock-poézis

Vadpartok

Közel háromszáz oldalnyi rockköltészetet válogatott és fordított *Vadpartok* című kötetébe Göbölyös N. László. A kiválasztott harminc szerző – közöttük Dylan, Lennon, Neil Young, Lou Reed, Patti Smith, Iggy Pop, Nick Cave – jó ízlésről és széles látókörről vall, ígéretes kezdet a kötet végén a tartalomjegyzék. (Ötlete vagy hiánya persze mindenkinek akad, ez ilyenkor elkerülhetetlen.) A továbbiakban azonban figyelmetlenségekkel is találkozhatunk.

Talán szerencsésebb lett volna, ha Göbölyös N. László ahhoz tartja magát, amit az alcímben ígér: vagyis *magyarítja*, nem pedig *műfordítja* a szövegeket. Abban az esetben megtudtuk volna, hogy miről szólnak, míg így felmerülhet a kétely, valami hősi halált halt a tartalomból a rím kedvéért. Más típusú kellemetlenségek is elő-előfordulnak. A fordítások olykor túl-, olykor alulexponáltak. Eszem ágában sincs hibavadászni, mindössze a példa kedvéért: az *I need something that will be found* túlzott változatának tűnik a *valamit kurvára kutatok* (**Iggy Pop**: *I Need More*), a *take a walk on the wild side* viszont többet sejtet annál, hogy *tégy egy vadparti sétát* (**Lou Reed**). Az sem tűnik előnyösnek, hogy a Patti Smith-szövegekből egyszerűen száműzetett a – ritmust alapvetően meghatározó – központozás (*Easter*; *Rape*).

Mindez persze nem drámai hiány, ezeknek a szövegeknek némelyike istentelenül bonyolult, nekem speciel jó párszor belejük törött gyengécske angoltudásom, s az összkép tulajdonképpen hiteles. Bosszantóbb hiányosságnak tartom a filológiait: a kötetben nincsenek a források megemlítve, pedig fontos lenne tudni, hogy a fordítások alapjául verseskötetek, dalszövegkönyvek vagy lemezek szolgáltak-e. És mindenképpen szükség lett volna néhány alapvető és objektív információ a szerzőkről az őket bevezető lila köd helyett.

Ezek gondok bizony. De ha megkövezznek, akkor sincs se kedvem, se szándékom lehúzni ezt a kötetet. S még csak nem is a ráfordított munka jelentős súlya miatt, hanem azért, mert Göbölyös N. László így és úgy, de legalább megtette a magáét. Elképesztően régóta tudjuk: botrány, hogy ezek a szövegek hozzáférhetetlenek – akár eredetiben, akár fordításban – Magyarországon. Göbölyös lépett, s hogy egyet vagy kettőt vagy hármat, az majd akkor lesz kérdés, ha összevethetjük a többi próbálkozással.

De addig azt kell mondanom: akik szeretnének közelebb kerülni ezekhez a jelentős költőkhöz, vásárolják meg a *Vadpartok*at. Egyelőre sem jobbat, sem rosszabbat nem találnak.

m. l. t.

Revelation, 1994

Spiritus Noister

Immár második kazettájával próbál gyökeret verni zenei életünkben a magyar szabad improvizációs/zajzenei mozgalom. Kovács/Sőrés/Szkárosi mintegy 35 percen keresztül önti elénk zajos lelkét (10 percre még a SoKaPaNaSz group is összeáll). Kétségtelenül forradalmi vállalkozásuk sikerét illetően azonban felmerülhetnek kételyek. Ugyanis a mit sem sejtő *hagyományos* zenehallgató (az MTV divathullámain széllovagoló fiatalabb generációktól kezdve a progresszív/alternatív rockereken keresztül a komolyzenei gurmandokig) két perc elteltével egyazon ösztönös mozdulattal reagál majd a hangfalakból áradó rezgésekre. A stop/eject gombban kiteljesedő toleranciahiány és értetlenség voltaképpen érthető a részükről. A kazettán található anyag nélkülöz minden megszokott vezérelvet, a formába öntött kakofóniában avantgárd hangköltészet keveredik a hangszerekből kifacsart fals improvizációval, csak időnként villan fel egy-egy enyhítően hagyományos motívum. Habár Cage óta fogalmunk sincs, mit nevezzünk zenének, és mit nem, a közvélemény makacsul ragaszkodik a maga elképzeléseihez, és olyan idealista, homályos dolgokat kér számon minden zenei megnyilvánulástól, mint a „szépség" meg az „öröm". Márpedig Kovács/Sőrés/Szkárosi zenéje, hogy politikailag korrekt terminológiával éljünk, *differently nice*, másképpen szép. Ez az eufemisztikus jelző azonban megtölthető valós tartalommal, ha megpróbálunk túllépni hagyományos zenei kultúránk korlátain, és tiszta lappal indulva elgondolkozunk azon, mit is akar ez a zene. A teljes elutasítás mellett ekkor új lehetőségek mutatkoznak az értelmezésre.

Esztétikai helyett ideológiai élmény: „Ez tényleg borzasztó, de nyilván kifejez valamit: hogy ilyen szar a világ, hogy ellehetetlenült a művészet stb."

A jelrendszerek felfrissítése: „Vannak benne szörnyű részek, de csak azért, hogy mellettük más füllel, intenzívebben, szebbnek halljuk a hagyományos motívumokat a megváltozott környezetben."

Új jelrendszerek felfedezése: „Nem tudni, mi a szép, csak megszokás kérdése minden. Ha elsőre furcsának tűnik is a zene, később még tetszhet, és hozzásegíthet, hogy másképpen lássuk a világot."

Mielőtt úrrá lenne rajtunk a stop/eject radikalizmusa, érdemes végiggondolni e három variációt. Persze megkérdezhetnénk a szerzőket is, de nagy valószínűséggel (és teljesen jogosan) visszadobnák a labdát: a műnek meg kell állnia az alkotója nélkül, a befogadó feladata, hogy megtalálja benne, amit számára jelent.

- tag -

Ki tud többet a...

Mintha egy jelvirágos ablakon át

Kiss Ilona képeiről

Amikor meghozzák a húst, én akkor érek a hentesüzlet elé; ez napra nap és évre év így van, így alakul; hogy valamelyest tétován megállok a Moszkva térnél – az egy rendkívül lenyűgöző hely –, azért is, hogy miért lépnék meg nyomban onnét a hatossal, hát nézelődöm a húsbolt tárt ajtaja előtt, tágra nyílt szemekkel és egy megrögzötten távolságtartó férfiúnak igénytelen eleganciájával, mélyen a kabátzsebbe nyomott kézzel nézem tehát, ahogy maszatol a féldisznó egy (másik) férfiú vállán meg a nyakában; fakópiros és mélybíbor csíkok, foltok, fröccsenések, rajzolatok a fehér munkaköpeny gallérján, és lentebb is, egész odáig, hol önfeledten verdes a fartő. Azután eltűnik a (másik) férfiú a féldisznó mögött, a féldisznó meg az ajtószárny mögött. Egyébként az ablaküvegen jel és jelölt azonnalisága: HÁZI ZSÍR, illetve *házi zsír*.

Cigarettát veszek elő. És egyszerre csak azt hallom, hogy nézek, holott, kérem, szerintem már nem is...; de valaki sugallatot kaphatott, s méghozzá kérdőmondat formájában. „Mit nézel, te fasz?" Hát ez az, helyben vagyunk, nyugtáztam magamban, ez a *Budapesti vakáció*. (Egy szál cigaretta az ujjak között, ez a legjobb, ilyenkor rá lehet gyújtani, és egy füst alatt a jelenetből is ki lehet szállni.)

Majd jóval később aztán Kiss Ilonának a Moszkva térnél készült képein (is) magamat keresem, ott kell, hogy vergődjek a többiek között, nincs mese; annyiszor megfordultam ott, *azon a téren* otthon vagyok, ahogy mondani szokás, szóval, hogy kicsit meg is szédültem, az utóbbi években, mint budapesti vakációzó, gyakran átvágtam magam a különböző etnikumú árusok és sorsjegyesek ostromgyűrűjén, ha nem akartam, hogy ők vágjanak át valami kínai habpapuccsal, reklámáron. (Mennyi életerős férfi és nő!)

(Hagyjuk.) Vagy nézzük ezt egy számomra kevésbé szerencsés megmutatkozásban! Ha a Nap (szimbólum, asztrológia) *az egyén*, akkor az nincs, elveszett tényleg, állítják; és viszont, ha a Hold *a személyiség*, az még azért lehet, létezhet, csak –, hogyan? Amennyiben a Hold a Nap visszatükröződése, és nincs Nap. Mint ahogy Kiss Ilona képein sem tündököl fel egyetlenegyszer sem a mi Napunk. Úgy valahogy szétkődlött; mindig olyan rózsaszínes meg sárgás a levegőég; mint a malacperselyek meg a húgyfoltos fehérneműk. Akkor tehát. Létezhet önmagában vett *reflexió?*

Jelszitáláson keresztül látott alakok; hétköznapian és közlekedősen nyomorúságos utcakép vagy Dunapart, eget kémlelő tekintetek, *hull a suska nemsokára*, ki ne szeretne pénzben úszva eltűnni, akkor most inkább a Moszkva tér, mindegy, eldobnánk, hogyne, tovább rontva az utcaképet, egy ilyen fotográfiát, ha csak annyi volna. (Most komolyan! Tényleg nem vagyok rajta?) És amilyen jó megfigyelő hírében állok, többek szerint kevés híján precíz vagyok, színeket emlegettem ugyan, de valójában az alapképeket, a fotográfiákon szereplő embereket, a jeleneteket, a villamosokat és a házakat én azért szürkének *vettem*, annak képzeltem, miközben a képeket néztem – végül is hiába...? (Ennyi ideig nem nézhetek valamit hiábavalóan.) És vissza is színeződnek, olyanra, amilyenre Kiss Ilona festette, aztán visszaszürkülnek, de van, amikor olyan színűek, amilyennek napra nap, éveken át láttam az embereket és a Moszkva teret. S még azok a színek is vannak, amikor én egyszerűen rosszul emlékszem, rosszul képzelem el, rosszul látom. Rosszul hallom. (Ez a mi Rádiónk.) És akkor megint Kiss Ilona gondolatszínein és viszonyjelein meg sugallathálózatán át látom, amit látok. Elfordulnak, elmozdulnak a dolgok, folytonos alakulásban van minden. Egy szempillantás alatt még egy ilyen magamfajta budapesti vakációzót is tízezer olyan reflexivitást igénylő politikai, pszichikai, szociológiai stb. esemény, jelenség vesz körül, melyben azután „szubjektiválódna".

És most *Deleuze*-t idézem; „...a szubjektum is az, ami híján van az eseményeknek (»az eső esik«)". Azért mégsem vinne rá a lélek, hogy hiányról, az Isten hiányáról vagy a transzcendentálisnak a hiányáról beszéljek, egyáltalán, s Kiss Ilonának a képeit nézve kiváltképp' nem beszélnék semmi hiányról. Nincs ott a Nap, és nincs ott igazából a kör szimbóluma sem és a négyzet szimbóluma sem, legföljebb *elvétve* akadhat meg a tekintet egy-egy ilyen geometriai alakzaton. Én az *Éther* egy alaktalan és tárgyszerű zajának a közepén fedeztem föl például egy lyukat, át lehet rajta látni...; és vannak ilyen lyukak a „tavirózsajelek", „víziamőbák" közepén is (eltűnt idő). Viszont, hogy hova láthatunk, azt én meg nem mondanám. Arra az időre, amit *jelenlét*nek lehetne nevezni. (Bocsánat.)

Elsőre úgy tűnhet, hogy *az* esemény ünneplésébe kirekesztett emberek forgatagában, sorsában Kiss Ilona nem részt vállaló, hanem passzív megfigyelő, afféle „becsületbeli ügyként kezeli", s beszámol arról, hogy ő mit gondol a vakációban, önünneplésben leledzőkről. (Háttérként az Országház, Budapest.) Nem így van. Nézünk. Várunk. Csudálkozni, már semmin... Akkor? Itt van az, hogy *most*, mi, mintha egy jelvirágos ablakon át látnánk ezt az egészet.

Áramlás van, a jelek áradása, kalligrammok, a tudat, a szellem és a lélek rezonanciái a megvoltra és az éppen elillanóra stb.

A képzetes világ visszavetül a *külvilág* képzeteire, és viszont, valami kikristályosodik és megfolyik, kirajzolódik összefüggéseiben, akárha a (másik) férfiú vállán. Jelek és az árnyalakjaik, *ők*, a többiek és árnyalakjaik. S hadd forogjon itt fönn még két név is, Seurat, Pollock. Ők jutnak eszembe.

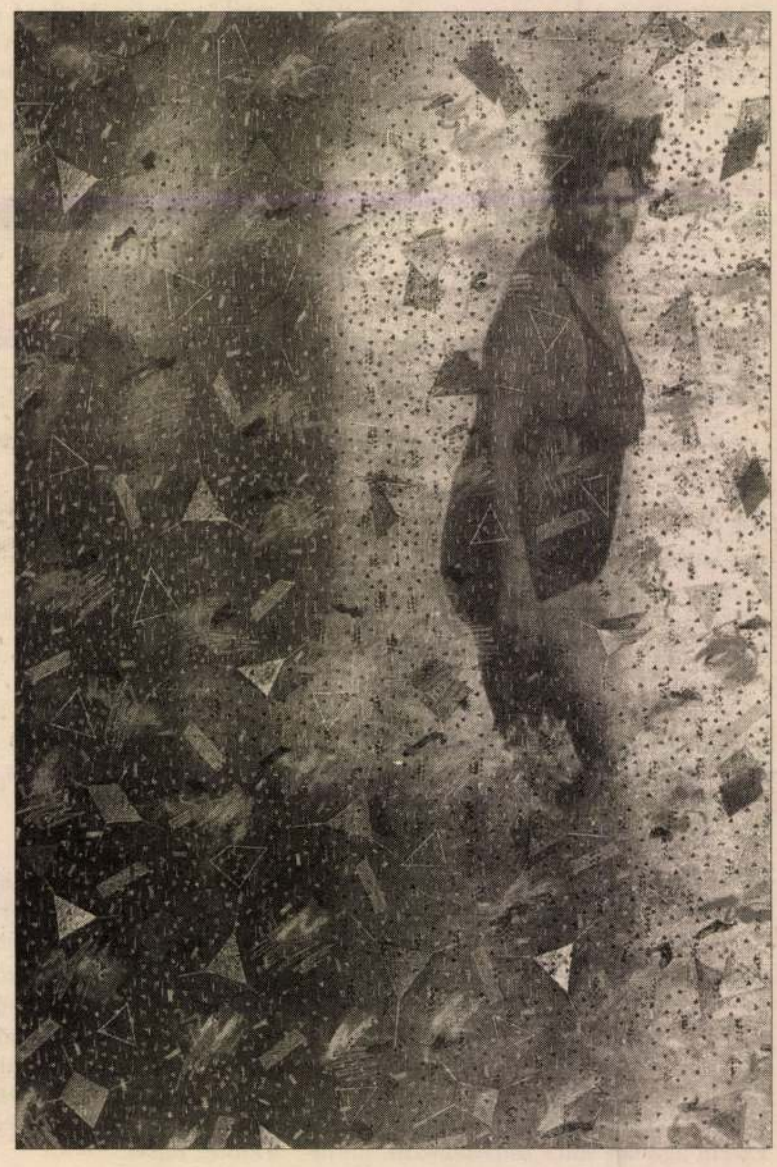

Egy sajátos racionalizálás mindegyik kép, a nem is minden szenvedélyt nélkülöző gesztusok, a szétszóródó érzetek és viszonyok jelrendszere, szabályozott bemutatása. Mindezt Kiss Ilona esetében a láttatás intelmes mosolya övezi, és mindenekelőtti türelme. (Ahogy egy női szempillantás – nyugodt és kíméletlen.) Egyébként a budapesti vakációzót általában véve az jellemzi, hogy a levegőt nézi és lélegzik. Vagy egy másik budapesti vakációzót néz, engemet, és lélegzik. Jegyezzük meg, nem is rossz elfoglaltság, nekünk, szegényeknek. (Ha engem néznek, gondolom, nem az a kimondott *nyaralóvidámság*.) (Elveszett idő.) És a lehelet? Az sem egy utolsó szó. Közben egy jel madárrá lesz és szárnyalni kezd, azután jellé a madár, én meg újfent lemaradok a hatosról. (Ezen a héten, Toto-Lottó) Egyszerű, szép kis figyelmetlenség.

És akkor búcsúzóul Tandori Dezső *„Az én..." – Az ők...!* című írására (Enigma '94/4) hagyatkozva, hogy Otto Alfred Wolfgang Schulze... akinek „minden fölösleges volt", aki Antonin Artaud-t idézte: „Aki elhagyja a bizonytalan mezejét, és meg akarja határozni, mi zajlik a fejében, disznó." És akkor én? Mit akartam azzal a féldisznóval mondani? (Ide már nem kell semmi.)

Solymosi Bálint

Budapesti vakáció. Kiss Ilona kiállítása a Francia Intézetben (Bp., I., Fő utca 17.). Megtekinthető 1995. február 10-ig.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss Ilona Mária
grafikusművész

NÉPSZABADSÁG

1984 ÁPR 30

1021

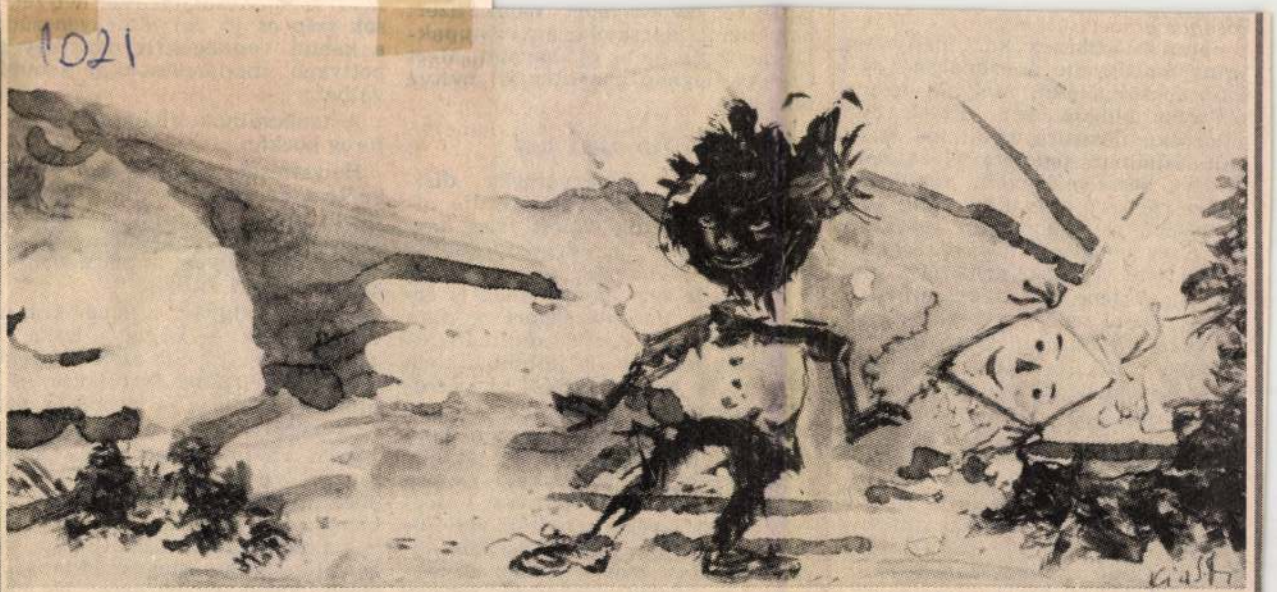

KISS ILONA MÁRIA RAJZA

pek közé.

Csernok kétségek közt hányódva, feszülten figyelte a tolmácsnő és a sofőr beszélgetését, melyből természetesen kukkot sem értett, csak gyanúsan hosszúra nyúlt, és szemmel láthatóan kedélyes és izgalommentes beszélgetés volt, nem pedig afféle célszerű szavakból álló, kellő rövidségű és szigorúságú tolmácsolás. S ez nyugtalanította Csernokot, és sértette is kissé, noha úgy tűnt, mintha értené, amit beszélnek; a nyelv rokoni zenéje tévesztette meg.

Végre a tolmácsnő szemének kék mosolyát Csernok felé fordította.

— Azt mondja, mindent ért, és nem kell izgulni. Most nem fordul már vissza, de holnap arra kerülünk, és felvesszük a padról a fényképezőgépet.

— Hogyhogy felvesszük a padról! És hogyhogy nem kell izgulni!? — képedt el Csernok. — Ez azt hiszi, egy gyufásdobozt hagytam ott.

— Nem hiszi azt — mosolygott a tolmácsnő, s mintha értené, a sofőr is odabólintotta nyugtató mosolyát

japán fényképezőgépet. Vala hozzányúlt. Rácsatolta a záró ját, ne lepje be az éji harma Csernok tegnap gondatlanul felejtette.

A harmadik pad

egy magyar ékszerváros terén, a szökőkút kő mellvé talmában nemrég kapott fris minszínt, hogy az idegenforgalmat méltóképp fogadhassa.

A tavaszi verőfényben meg is érkezett egy látogatócsoport a finn testvérvárosból. Kicsit tanulmányútra jöttek. Maguk is többségükben városatyák lévén odahaza, a városvezetés érdekelte őket.

Az ékszer városka vezetői megmutattak minden szépet és jót. Intézményeket, múzeumokat, szépen restaurált műemlék házakat, utcarészleteket, s végül a nyitott panorámabusszal megálltak a Dísz tér közelében, hogy magát ezt az ékszerdobozt is meggyönyörködjék, ott egy kicsit elidőzzenek, a padokon megpihenjenek, mielőtt a belőle nyíló

ki a téren bámészkodott. Tán sos hajolt ily mélyen a maga méltósá gában emberi fülhöz.

— Fiam, vigyázz a kabátokra, mi visszajövünk — súgta a laska fü kagylóba. Majd egy százast nyomv a gyerek markába, hozzátette: — D titokban, kisöreg, a vendégek észr ne vegyék.

Nem várt reprezentációs költsé — mosolygott a bajusza alatt. — D ilyen is van. Sietős léptekkel, á könnyűket lélegezve iparkodott hegyi sétányon a csoport után. El gedetten, hogy megmentette a lá szatot. Felnézett az égre. „Ne har gudj — mondta magában —, egy k csit rózsaszínűbbre festettünk."

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726.

Kiss Ilona Mária,
grafikusművésznő

NÉPSZABADSÁG

1984 JUL 28

1021

KISS ILONA MÁRIA RAJZA

Elvégeztetet
Mint a még
izzad ő is, h

Jaj, itt jön.
Talán most
De esküszöm, ma
Várok. Eljön egyszer az én napom.

Lévay Botond:

FÁK ÉS GYÖKEREK

a budai várban 600 éves szobrokat találtak

Én e szoboremberek szemét csodálom csak,
midőn homoksírjuk hályogát lefejtették róluk:
felébresztett tekintetük újra gyermekien szép.
A népet-abáló országdúlások paripái alatt
ájultan döngtek vermükben,
hajukon a mártírság-előtti Duna simogatása,
ajkukon romolhatatlan nyelvünk példabeszédei:
őseinkből gond-könnyű gyermekeink lettek,
visszafelé kellene gyökereznünk ezután,
hogy fává öregedjünk mi is.

KISS Ima Építész

Új név, új lakóhely, „új múlt”

A védett tanúnak továbbra sem a rendőrség fizeti a plasztikai sebészt

Az 1993–1994-es első magyarországi maffiaügyben a hatóságok java részben azért szenvedtek kudarcot, mert a tanúk védelmére a rendőrségnek nem volt törvényes lehetősége, így mindenki hallgatott – állítja a Belügyminisztérium szakértője. A kormány a múlt héten elfogadta a tanúvédelmi törvény tervezetét, amely szerint a bűnbánó maffiózók új nevet és „új múltat” kaphatnak, őket rejtekhelyre költöztethetik, sőt külföldre telepíthetik. Új arcot azonban legfeljebb saját pénzükből szabathatnak maguknak – húzta meg a védelem korlátait a BM illetékese.

Miközben a büntetőeljárásjog a gyanúsított és védője számára számos garanciális elemet tartalmaz, a tanúk – és a sértettek – egészen a legutóbbi időkig gyakorlatilag semmilyen jogvédelemre nem számíthattak. A tanúnak a hatóság előtt meg kell jelennie, vallomást kell tennie, s kötelező igazat mondania – sorolja *Borai Ákos*, a Belügyminisztérium főosztályvezető-helyettese. A nyomozást segítő tanút ugyanakkor senki nem védte meg az atrocitásoktól, mi több, az eljárási szabályok szinte kiszolgáltatták őt az elkövetőnek. A terhelt ugyanis legkésőbb a nyomozás befejezésekor, az iratismertetés során az ügy összes érintettjének adatait megismerhette, hiszen még a tanúk neve és lakcíme is szerepelt a jegyzőkönyvekben. De a védők már korábban is találkozhattak a terhelő tanúkkal, akiket egészen 1997-ig csak a gyanúsítottak ügyvédjeinek jelenlétében hallgathattak ki. Borai szerint a hatóságok az 1993–1994-es első magyarországi maffiaügyben – a közvélemény a Prisztás és a Tasnádi nevekkel akkor találkozhatott először – is jórészt azért szenvedtek csúfos kudarcot, mert a tanúk védelmére a rendőrségnek nem volt semmilyen törvényes lehetősége, így mindenki hallgatott.

A büntetőeljárási törvény 1997-től már lehetővé teszi, hogy bizonyos ügyekben a tanúnak nem kell a gyanúsított vagy védője jelenlétében vallomást tennie, adatait pedig titkosan kezelhetik. Egy 1999-es kormányrendelet pedig a tanú fizikai védelméről is szól. Borai szerint azonban már a jogszabály megszületésekor nyilvánvaló volt, hogy ez csak az első lépés, és hogy a tanúk – valamint szükség esetén hozzátartozóik – érdekében további intézkedésekre van szükség. A jogalkotást azért sem lehetett halogatni, mert a szervezett bűnözéssel összefüggő ügyekben gyorsan nyilvánvalóvá vált: a tanúk – akik gyakorta maguk is bűnözők – kifejezetten ellenérzésekkel fogadják a demonstratív rendőri védelmet, és kételkednek annak hatékonyságában is.

A főosztályvezető-helyettes elmondta: általános tapasztalat, hogy a jól szervezett alvilági csoportok leleplezéséhez gyakorta a bűnbánó maffiózók – akik többnyire a második vonalhoz tartozó emberek – nyújtják a leghatékonyabb segítséget, bár nem feltétlenül jó szántukból. Az egyes csoportok közötti rivalizálás, a különféle érdekek ütközése gyakran személyes leszámolásokba torkollhat ugyanis, ilyenkor pedig az érintetteknek szinte nincs is más választásuk, mint a hatóság segítségét kérni. Nemcsak ők szorulhatnak azonban védelemre, hiszen előfordult már, hogy egyes súlyos bűncselekmények vétlen tanúit, sőt áldozatait is megfenyegették. Az új tanúvédelmi program azonban alig titkoltan az előbbi csoportot, azaz elsősorban a pentitókat – a bűnbánó maffiózókat – célozza meg.

A tanúvédelmi programról szóló törvény tervezete tehát kifejezetten a szervezett bűnözéshez kapcsolódó súlyosabb esetekben kínál megoldást, amikor az átmenti időre szóló rendőri védelem már nem képes szavatolni a tanúk – esetleg hozzátartozóik – biztonságát – hangsúlyozza Borai. A jogszabály kétlépcsős modellt vezet majd be: az első szint a jelenleg kormányrendeletben szabályozott fizikai védelem, a második pedig a tulajdonképpeni tanúvédelmi program lesz. Ennek lényege – magyarázza a szakértő –, hogy a védelemre szoruló személyeket a demonstratív rendőri biztosítást meghaladó komplex intézkedésekkel igyekeznek megóvni. Ezen belül a védett tanút, illetőleg hozzátartozóit átmeneti időre elköltöztethetik, adatait zárolhatják – ezzel új tartózkodási helyét a kívülállók számára hozzáférhetetlenné teszik –, de szóba jöhet az ideiglenes, kivételesen a végleges névváltoztatás, új lakóhely kiválasztása, szélső esetben a kitelepítés. A jogalkotók azokra is gondoltak, akik éppen börtönbüntetésüket töltik: esetükben más fegyintézetbe történő áthelyezés, névváltoztatás, ezzel együtt valamilyen „legenda” konstruálása, esetleg a teljes szeparálás jelenthet megoldást. Új arcot viszont a rendőrség senkinek nem csináltat, bár nyilván készséggel segít, ha valaki saját pénzén plasztikai műtétet akar – reagált felvetésünkre Borai.

A tanúvédelem nem csak adminisztratív intézkedéseket jelent; a rendőrségnél létrejövő, egyelőre csupán hét-nyolc fős egység – szakemberek bevonásával – szociális, gazdasági és mentális támogatást is nyújt majd. (Ugyanakkor alapelv, hogy a védett tanú nem hagyhat maga mögött köztartozásokat, s nem bújhat ki más kötelezettségek alól.) A hatósági támogatás Borai szerint kiterjedhet többek között a meglevő gazdasági érdekeltségek felszámolására, a lakóingatlan értékesítésére, új egzisztencia létesítésére, megfelelő „legenda” kidolgozására. Kézenfekvő ötlet lehet például a védett tanút és családját „erdélyi áttelepülőként” kezelni; ebben az esetben a rendőrség segít a lakóhely megválasztásában, az életfeltételek megteremtésében. A cél azonban nem a védett tanú hosszú távú anyagi támogatása, hanem a megélhetés feltételeinek biztosítása, vagyis teljes reintegrálása. A hazai szabályozás alapelve egyébként az, hogy a védett tanút nem elkülöníteni kell, hanem – átlagemberként – a sokaságba vegyíteni – hívta fel a figyelmet egy újabb szempontra Borai.

A programban polgári jogi megállapodás alapján vehetnek majd részt a tanúk, s a szerződésben a felek jogait és kötelezettségeit pontosan rögzíteni kell. Kérdésünkre a főosztályvezető-helyettes elmondta: a rendőrség meghatározhatja többek között a védett személy számára kötelező magatartási szabályokat – például a tartózkodási helyet, az ismerősökkel való kapcsolattartás módját –, amelyek betartását az érintettnek vállalnia kell. Ahhoz ugyanis, hogy a tanú „dekonspirálódjék”, elég lehet egy könnyelműen postára adott levél, egy telefonhívás, vagy a kijelölt tartózkodási hely elhagyása. Éppen ezért a védett tanú a bíróság előtt sem jelenhet meg, hanem például „videokonferencián” tesz vallomást. Ha valaki a szigorú biztonsági szabályokat megszegi, azzal az egész program célját – elsősorban persze saját testi épségét – veszélyezteti, ezért „szerződésszegés” esetén a rendőrség felbonthatja a megállapodást.

Egyelőre még becsülni sem lehet, hogy ténylegesen hányan vesznek majd részt a tanúvédelmi programokban, Borai szerint valószínű azonban, hogy az ideiglenes elköltöztetés és névváltoztatás évente legfeljebb néhány tucatnyi embert érint majd. A végleges identitásváltozásra legfeljebb egy-két évente lesz majd példa, és ennél több alkalommal a külföldre telepítéssel sem számolnak. Ez utóbbira egyébként nemzetközi szerződés híján egyelőre nincs lehetőség, az uniós tagság elnyerését követően viszont a közösségi normák alapján bármely tagállamnak fogadnia kell a védett tanút. Kérdésünkre Borai elmondta: egyes nyugati államok már most szorgalmazzák, hogy mielőbb kössünk kétoldalú megállapodást, mert Magyarország megfelelő „búvóhely” lehet. Az áttelepítésnek egyébként rendkívül szigorú szabályai vannak, és a tanúvédelmet egyetlen ország sem tekinti üzletnek. A programra jövőre 1,6 milliárd forintot különítettek el.

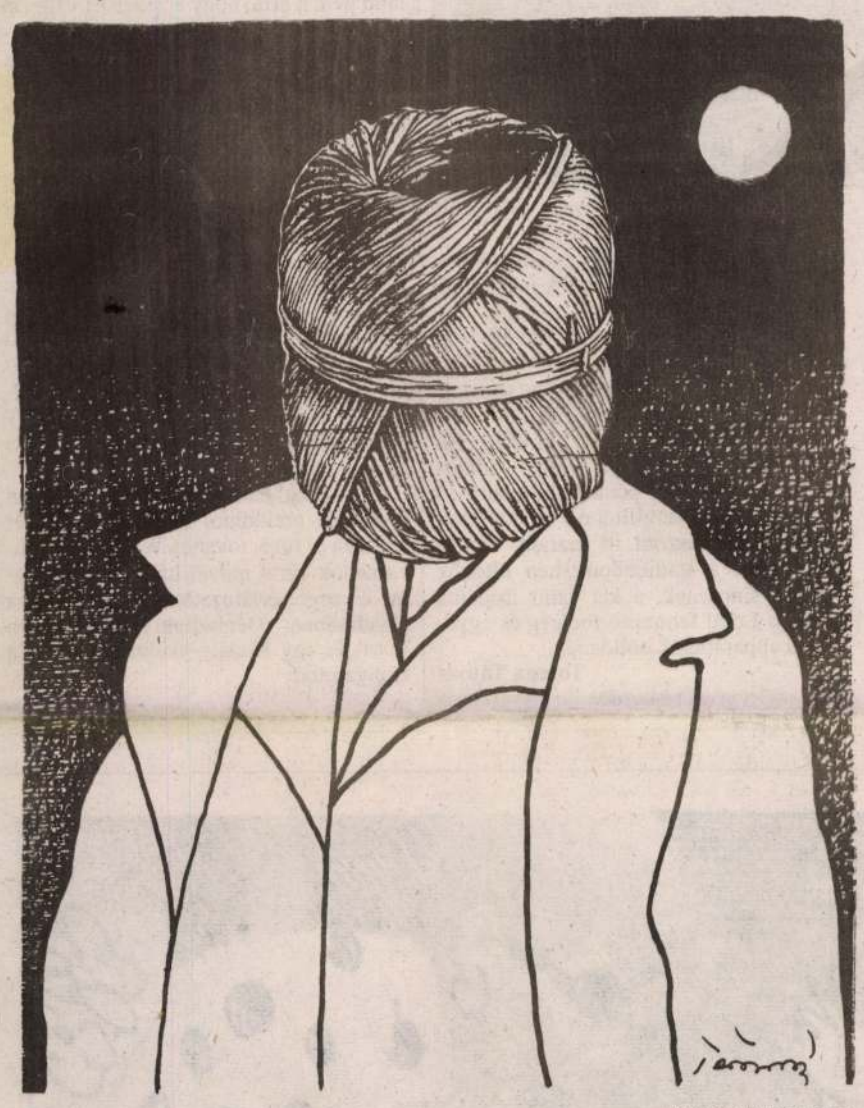

TETTAMANTI BÉLA RAJZA

Mire számíthatnak a pentitók külföldön?

Németországban 800-850 fő vesz részt évente a tanúvédelmi programban évente – olvasható egy *Vas Gizella*, a Belügyminisztérium munkatársa által összeállított dokumentumban. A módszerük lényege, hogy nem vonják ki az érintetteket a mindennapi életből, hanem a tanú és családja számára konstruált „legenda” segítségével igyekeznek biztonságos helyen az önálló életvitel feltételeinek megteremtéséhez segítséget nyújtani. Egyébként a magyar szabályozás alapvetően a német modellre épül, ahol szintén alkalmazzák a tanú ideiglenes elköltöztetését, az átmeneti névváltoztatást, kivételesen a végleges névcserét, illetve a kitelepítést.

Olaszországban 1999-ben több mint ötezer védett személyt tartottak nyilván, közülük mintegy négyezret a tanúk családtagjaként. Védelemben elsősorban a pentitók részesülnek, és a biztonságukról a rendőrség több osztállyal működő tanúvédelmi szolgálata gondoskodik. A rendszer lényege, hogy az érintetteket a szükségesnek tartott ideig szigorúan izolálják, akik teljes körű gondoskodást élveznek, sőt havi juttatást kapnak. A személyazonosság végleges megváltoztatása esetén – ami kivételes megoldásnak számít – a védett személyek kikerülnek a programból, ám az új egzisztencia megteremtéséhez jelentős segítséget kapnak.

Angliában a tanúvédelem kiterjed a fizikai védelemre, az ideiglenes vagy végleges elköltöztetésre, a személyazonosság megváltoztatására. A programban való részvétel feltétele, hogy az érintett a hatósággal megállapodást kössön. A briteknél a védett tanút ösztönzik a reintegrálódásra, vagyis a munkavállalásra, az önfenntartásra, és ehhez a hatóság segítséget nyújt.

Szlovákiában 1998-ban született döntés a tanúvédelmi programról, és szinte teljes egészében az olasz modellt alkalmazzák. Csehországban most készül az erről szóló törvény, és ott a német megoldást tekintik mintának. Észtország, Lettország és Litvánia kapcsán érdemes megemlíteni, hogy háromoldalú megállapodást kötöttek a tanúk ideiglenes vagy végleges külföldre telepítéséről.

L. K.

SZERDA

Nem turista

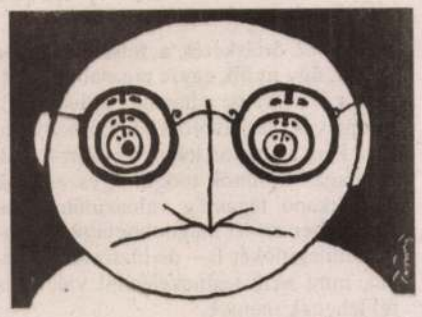

Egy ember áll a kertben, bajszos, mosolygós szemű magyar ember, a mellkasára mutogat, hogy ott dobog az ő zöld-fehér szíve, de csak feketeséget látni ottan, a mellkason, fekete pólót: Magyar vagyok, nem turista.

Ennek a MIÉP-szinten szellemesnek számító, eredetileg – ha jól emlékszem – P. Mobil-pólófeliratnak a mélyebb értelme után fölösleges kutatnunk, elég egyszerű a dolog: viselője erősen meghatározza magát a turistákkal szemben, büszkén hirdetve a nacionáléját, itthon, ahol ugyebár ez a tény – hogy tudniillik a póló viselője magyar – nem számít nagy szenzációnak, olyannak, amelyet hirdetni volna érdemes; az, hogy az illető magyar, kábé annyira erős önmeghatározás, mintha azt írná magára: bajszos, őszülő ember vagyok, mosolygós szemekkel – hát látjuk, drága, látjuk, és?

Lehetne áruházban „Eladó vagyok, nem vevő” pólókat nyomatni az eladóknak, „Vevő vagyok, nem eladó”-sakat a vevőknek; itthon büszkén hordanám az „Itthon vagyok, nem a szomszédban” pólót (a szomszéd dettó), és végül piacra dobhatnánk az „Én vagyok, nem te” felirattal szitázottakat, megközelítve (alulról) az óvodákban a mai napig népszerű, „én vagyok én, te vagy te...” ősmagyar mondóka színvonalát.

(Még ez alá is le tudott menni egy miniszterelnök közeli értelmiségi, aki többnyire érdekes, ám annál kevésbé értelmes iratokat gyárt főállásban, nos, ő egy hetilapban jónak látta a neve alá kurziváltatni: *„fehér, heteroszexuális, magyar”.*)

Az ember – a bajszos mármint, a tévében – egyébként azért állt oda a kertbe, hogy zsidózzon. Ezt ő nem is szégyelli, nem nagyon aggodalmaskodik, belezsidóz egyenesen a kamerába. (Néhány kormány közelinek mondott sajtótermék majd nyilván kikel, hogy szó sincsen itt zsidózásról, sőt nyilván a zsidók zsidóznak megint, egy szellemesebb publicista talán azon is elélcelődik majd, hogy egyes körök önkezűleg lődöznék saját magukat a Dunába, satöbbi.)

Ez ma Magyarországon teljesen normális politikai reakció, az ügyeknek természetes intézése, így lehet nyilatkozni minden további nélkül, mint ahogy buzizni is lehet, és azt miniszterileg támogatni is. Még ezzel sem volna bajom, illetve nem is, bocsánat, bajom az volna, hajjaj, de hát sajnos szokva vagyok már, vannak emberek, akiknek időnként zsidózniuk muszáj, ezekkel nekem nincsen semmi dolgom, azt gondolom. Hanem az ember a Ferencvárosi Torna Club okán zsidóz, és ez – az FTC ürügyén zsidózni – már olyan gyakorlat a magyar politikában, mint mondjuk a „miért loptok?” kérdésre azt válaszolni, hogy „kuss, ti is loptatok!” A Ferencváros neve már meg sem említhető máshogyan, mint a „zsidó” és a „nemzeti” szavak közvetlen környezetében.

Néhány éve előkerültek a politikai fradisták, akiknek nyomát nem láttuk annak idején a stadionban, amikor mondjuk a kiesés ellen küzdöttünk a rettenetes Zsinka–Kvaszta–Bánki-időkben, meg szerintem azóta sem: szürke pártemberek, hangos-ideges miniszterek, meglepően ostoba államtitkárok. Hirtelen ők lettek a Ferencváros, és hozták a maguk sunyi, sötét populizmusát, a legalantasabb érzelmekre hangolt mocsokság politikáját.

A politikai fradisták mögött pedig ottan sorakozik az a néhány száz (vagy ténylegesen, vagy szellemileg) kopasz, ökölrázó, bikanyakú antropomorf pitbull – őket újabban kinevezték szurkolótábornak, amellyel komoly tárgyalásokat folytatnak, nem a Markó utcában, hanem a klubházban, akik hétvégente utcai harcost játszanak, széjjelverve néhány hasonszőrű, de más színű sálat viselő fejét, meg persze időnként normális polgárokét is.

Mindez minden további nélkül megtehető a Ferencvárossal, amelynek vezetői sunyin lapulnak, várják a megmentő forintokat, jöjjön akárhonnan is, és még egyszer sem mondták azt, hogy most már aztán hagyjanak minket békén ezzel a baromsággal, ez itt egy sportegyesület, nem a müncheni sörház, nem az utcai verekedők és rasszisták érdekvédelmi szervezete, ha futballklub, még sosem mondták azt komolyan, hogy ehhez bagázshoz semmi közünk, ezeket nem engedjük be a stadionunkba. Hogy is mondták volna?

A mai magyar futball kábé ezzel a képlettel írható le: huszonkét, havonta milliókat sikkasztó szélhámos szaladgál a pályán, a nézőtéren meg néhány száz raszszista randalíroz. (Itt most persze elnézést kérhetnék a „becsületes szurkolók tömegeitől”, de ilyen tömegeket én már nem látok egyrészt, másrészt pedig bűnsegédnek tartom mindazokat, akik hajlandók pénzt fizetni a szélhámosoknak és falazni a rasszistáknak.) Ezt a remek társasjátékot egyébként tavaly körülbelül 20 milliárd forinttal támogatta az állam. Többel, mint a tudományos kutatást. Szédítő távlatok. Merjünk micsodák lenni? Azok.

Magyar vagyok, nem hülye, barátaim.

Uj Péter

fradista (nem dózsás), magyar (nem turista), fehér (nem lila), heteroszexuális (nem aszexuális), pollenallergiás (nem házipor-), Ramones-rajongó (nem Sex Pistols-), újságíró (nem olvasó)

A Diákhitel Központ Rt.
közleménye

A hallgatói hitelrendszerről és a Diákhitel Központról szóló 119/2001. (VI. 30.) Korm. rendelet 5. § (1) és a 6. § (3) bekezdései alapján a Diákhitel Központ Rt. az alábbi

közleményt

teszi közzé:

1. A 2001/2002. tanévben a felvehető hallgatói hitel legkisebb havi összege 10 000 Ft, köztes összege 15 000 Ft, legnagyobb összege 21 000 Ft.
2. A hallgatói hitel aktuális kamatlába évi 14,8 %.

DIÁKHITEL KÖZPONT

Budapest, 2001. július 30.
Diákhitel Központ Rt.

Debreceni narancs

Az új atlétikai stadion tornyai visszaköszönnek a rekortán vörösének

Ahogy az óriáskerék a felszálló ágába fordul, úgy nyílik egyre tágasabbra előttünk a látvány is: a harsogó zöld gyep a futópályák téglavörösétől körbefogva. Ez a kép, a stadion képe, a bezárt kapuk és magas tribünök mögül egyszer csak előbukkanó tágasság valószínűleg sok férfiember szívét megdobogtatja. És valószínűleg nőkét is – de biztosan többekét, mint akik testnevelésből valaha is fel lehettek mentve.

A debreceni vidámpark óriáskereke persze kicsi, már fordul is lefelé, feleakkora sincs, mint mondjuk a budapestié, a Práter-beli vagy netalántán a londoni meg senkinek eszébe se jusson, és ilyen a stadion is: kicsit kisebb, kicsit savanyúbb, de a miénk, mint Pelikán elvtárs és az ő magyar narancsa.

Egy ifjúsági atlétikai vb ugyan nem az olimpia, viszont vitathatatlanul valami: elszánás, nekifutás, dobbantás, teljesítmény – ami ebből itt marad kívül és belül nyereségként. Igen, ami itt marad. A nagyerdei kultúrparkban egymás mellett áll fedett csarnok és állatkert, csónakázótó, vidámpark és a Loki-aréna. A lepusztultság és az enyészet évgyűrűiből ítélve itt legalább harminc-negyven éve legfeljebb csak a fák nőttek, és ebbe a környezetbe került bele a felújított atlétikai pálya és az egyik hosszanti oldalához emelt stadionépület.

Látszólag kész, a vb rendezősége már kiköltözött belőle, de igazából így vált igazán befejezetlenné, mert ahhoz, hogy ne csak irodaépület, de igazi tribün is váljon belőle, a már nem VIP-ülőhelyek mögött folytatni kellene. Pénz persze valószínűleg arra nem lesz jó ideig megint, az igazi arénahangulat helyén tehát inkább űr tátong, benne pedig kicsit hátrébb egy szalmabálafészer az állatkerti növényevők számára.

De milyennek kellene lennie egy stadionnak, még ha kisebb is? Kiss Imrének és a KELETTERV tervezőinek ugyan gyakorlatilag folytatható hagyomány nélkül kellett nekikezdeniük, hiszen nemcsak a rendszerváltozás óta, de talán egy emberöltő óta sem épült Magyarországon hasonló – viszont valószínűleg ez a költségvetési ihletésű kishitűség volt a legrosszabb hagyomány, amihez fordulhattak. Mindenből szerényen kicsi, de semmiből sem Valami. A megmozgatott anyagi erőknek a többszöröse sem lett volna elég ahhoz, hogy a pályát teljesen körbeölelje, így aztán maradt a szellős edzőpálya jelleg. Tribünrésze halványan utal ugyan a valahai falelátókra (amilyenek régi angol filmekben bukkantak fel, vagy ha az NB I-be feljutott BKV Előre nem lép vissza, idén a fociközvetítésekben láthattunk volna), de a faszerkezet karcsú merészsége nélkül, vörös cserepes tornyai pedig „visszaköszönnek" ugyan a rekortán vörösének, de leginkább mégis egy nosztalgiázó gyógyfürdő – mondjuk a hévízi vagy egri – sarokbástyáira emlékeztetnek. Ha viszont már bástya, akkor a bejárat feletti, mint meghatározó, akár sokkal robusztusabb is lehetne, sokkal méretesebb és határozottabb kapunyílásokkal.

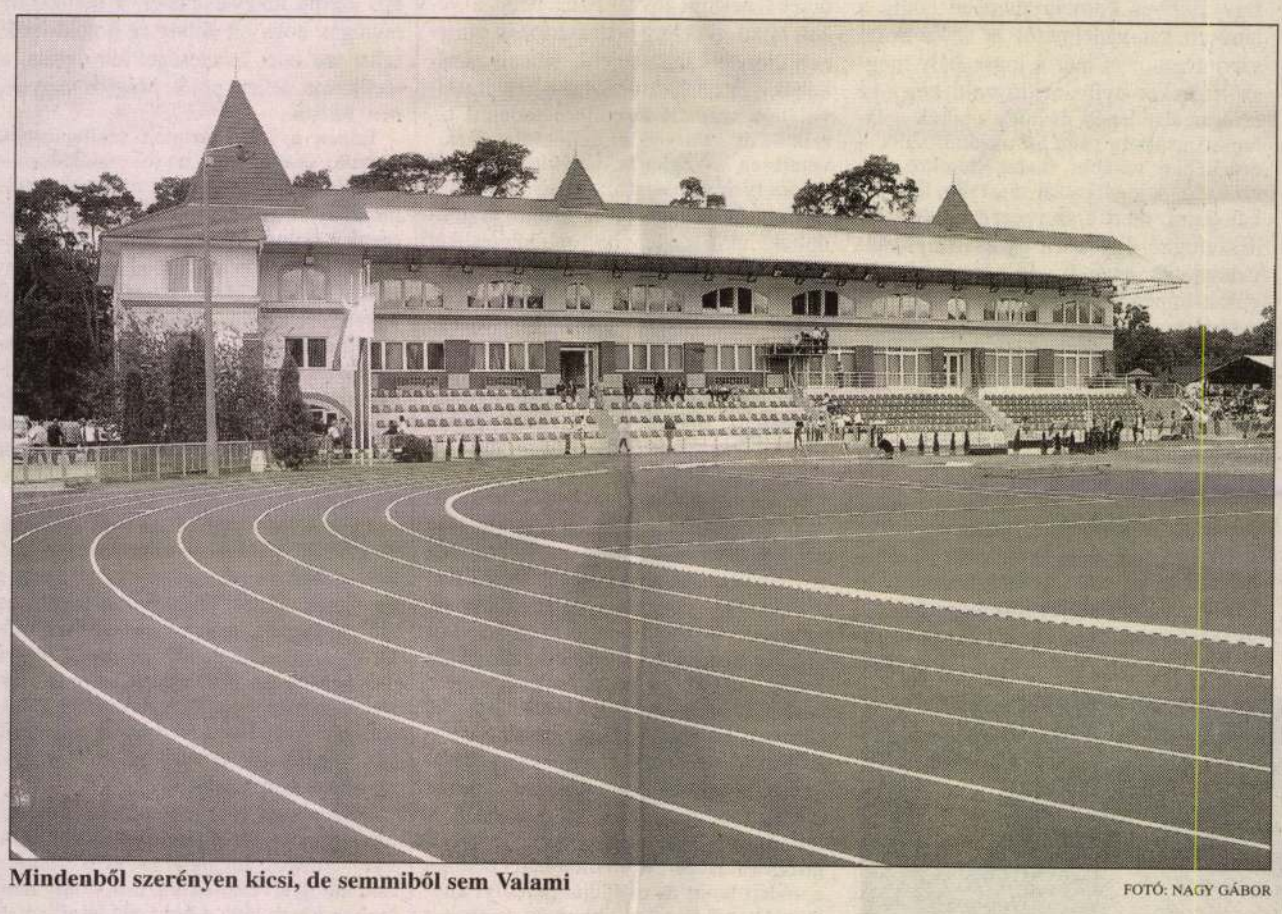

Mindenből szerényen kicsi, de semmiből sem Valami FOTÓ: NAGY GÁBOR

Újabb talány a falakon végigvonuló és meghatározó kék-zöld csík. Nem Debrecen és nem is a Loki színei, tulajdonképpen még a rendezők sem tudták a választ erre a talányra, utólag viszont ugyanezt a csíkozást kapta a világbajnokságot kiszolgáló többi épület is. Festőiek viszont a háttérül álló mediterrán óriásfenyők – igaz, az már szintén az állatkerthez tartozik. (A formálódó legenda szerint mikor az oroszlán nagy néha felbőgött, a kerítés túloldalán felvert sátrakban öltöző és pihenő versenyzők közül gyorsan meg is kérdezték néhányan: hol vagyunk pontosan?)

Annak az építésre okot adó ifjúsági atlétikai vb-nek néhány hete vége. Természetesen – vagy nem is annyira természetesen – sikeres volt, a fiatal versenyzők hazamentek, az egyharmad-kétharmad arányban a városi önkormányzat és az ISM pénzéből (valamivel több mint hatszázmillióból) újjáalakított atlétikai tér viszont itt maradt. Tanulság nincs, a stadionépületben öltözők amúgy sincsenek, a két szint irodáiba pedig a Lokit fenntartó focicég és egyesületi apparátusok költöznek.

Torma Tamás
az Octogon Építészetkritikai Műhely tagja

Janus-arcú zeneművek

Sajátos összeállításban jelent meg a közelmúltban Muszorgszkij Egy kiállítás képei című műve. A Hungaroton CD-n nemcsak a zongoradarabot hallhatjuk, hanem annak zenekari változatát is. Ez a negyedik korong abból a Janus-sorozatból, amelyet a kiadó a zeneirodalom többarcú műveinek bemutatására szentel.

– Muszorgszkijnak ez a műve „kakukktojásnak" számít a sorozatban, mert nem a szerző, hanem Ravel hangszerelte zenekarra – jegyezte meg lapunknak Hollós Máté, a kiadó ügyvezető igazgatója. Általában a szerzői feldolgozásokat szólaltatják meg. A Muszorgszkij-kiadványt megelőzően ilyen volt a Ravel és Sztravinszkij 'egy-egy művét tartalmazó CD. Ravel La valse című zongoradarabját a zeneszerző szimfonikus költeménnyé is átalakította. Sztravinszkij viszont éppen fordítva cselekedett: a Petruskát zenekari partitúrából formálta pianisztikus remekké. A darabok az archívum felvételeiről elevenednek meg Fellegi Ádám, illetve az MRT Szimfonikus Zenekara és a Budapesti Fesztiválzenekar előadásában.

– A zongora-zenekar párhuzamban találni példát arra, hogy a zenekari változat a zongoramű „puszta" meghangszerelése, de arra is, hogy a nagyobb együttes más arányokat kívánt, így nem hangszerelés, hanem átirat keletkezett, amely korántsem pontosan követi a zongorás változatot – mondja a Hungaroton vezetője. Utóbbira példa Bartók Este a székelyeknél című műve, melyen a szerző sokat változtatott, amikor zenekarra tette át. A Medvetánc esetében viszont híven követte az eredetit. A Tizenöt magyar parasztdalnak pedig csak a második felét, a Régi táncokat hangszerelte Magyar parasztdalokká. A Bartók-műveket Gabos Gábor, Zempléni Kornél, a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara és az MRT Szimfonikus Zenekara szólaltatja meg a Janus-lemezen.

A sorozat harmadik korongján Liszt B-A-C-H prelúdium és fúga, B-A-C-H fantázia és fúga, továbbá Weinen Klagen-variációk című művét hallhatjuk zongora- és orgonaváltozatban, Király Csaba előadásában. Megtudtuk: jövőre újabb Liszt- és egy Kodály-kiadványt tervez a Hungaroton.

V. Gy.

Nyugodtan **belefeledkezhet** a telefonálásba

Csúcsidőn kívül mindössze 4,50 Ft/perc*

*Csak Matáv-területen, egyéni előfizetői állomásról, Bázis díjcsomagról kezdeményezett helyi hívások percdíja. További részletekért **hívja az 1212-t!***

www.matav.hu

matáv
a szavakon túl

KISS Imre épitész

Az Év Lakóháza dij tegnapi átadásán miniszteri dicséretet kapott.

Magyar Nemzet, 1992,.febr.6.

X UR E'S NEJE

KITA'SI·TERVE·

·ALAGSO

KISS ISTVÁN 1134 Budapest, Dunyov I. u. 7.

1957 május 26-án születtem Nagykátán.
Az általános iskolai tanulmányaim elvégzése után Nyomdaipari Szakközépiskolát végeztem.
Az iskolában Varga Hajdu István magánrajzóráit látogattam, majd a Dési Huber István képzőművész körbe jártam két évig.
Ez idő alatt újságosoknak készítettem illusztrációkat, főleg linómetszeteket.
1981-ben a JAK füzetek sorozatában megjelent VERZIÓK című kötetében szerepeltem két képpel, melynek verseit Tóth Erzsébet írta.
Azóta főleg ez a terület izgat és verses képeket készítek lanyha szorgalommal.
Idáig csak csoportos kiállításokon vettem részt művelődési házak rendezésében.
Önálló bemutatkozást jövőre tervezek.

I was born on 26 May, 1957 in Nagykáta.
After finishing the elementary school I studied at the Secondary School for Printing Industry.
While at school, I visited the private art classes of Varga Hajdu István, and after that I attended the Dési Huber István art group for two years.
During this time I prepared illustrations, mainly linocuts, for newspapers. In 1981 two of my pictures appeared in the book titled „Versions" in „JAK" series, the poems of which were written by Erzsébet Tóth.
Since then this area is my main interest, and I compose pictures for poems with lack diligence. Till now I have only taken part in joint exhibitions, organized by Cultural Centres.
I plan to have an independent exhibition next year.

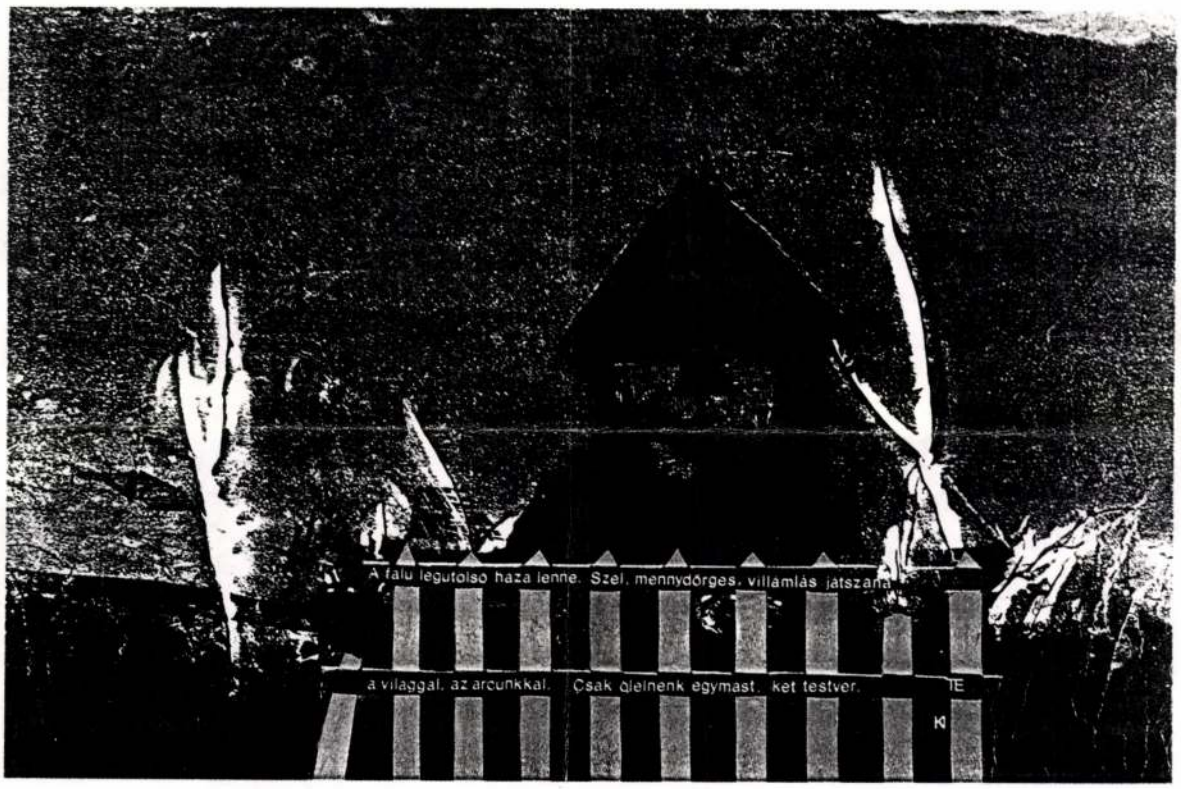

KISS István festő (1957–)

Felszabadulás lakótelep, 16 tantermes iskola, Szentendre

Építész: Kiss Imre (ÁÉTV)

Belsőépítész: Komlósy Magdolna
Szerkezet-tervező: Kisbán Sándor
Épületgépész: Lovas József, Balás Lóránt
Villamos-tervező: Gedeon Tivadar
Mélyépítő: Sadeczki Alajos
Parkosítás: Killer István
Tervező: ÁÉTV
Tervezés éve: 1974
Kivitelezés éve: 1976—1979
Kivitelező: Pestmegyei Beruházási Vállalat

Az épület a műemléki városrésztől távol a Felszabadulás lakótelepen házgyári épületek szomszédságában létesült. A létesítmény teljes mértékben követi a lejtős terep rétegvonalait. Felbontott tömegalakításával feloldja a házgyári lakótömbök merev rendjét. A tömegtagolás, amely egyben funkcionális tagolást is jelent, átmenetet képez az északi oldalon csatlakozó szabadonálló beépítési övezet felé, melynek jelentős része földszintes.

A terep teljes figyelembevételével félszint eltolást alkalmaztunk, így a tantermi szárny tömbjei a +1,65 méteres a kiszolgáló épületrészek a ±0,00 szinten vannak.

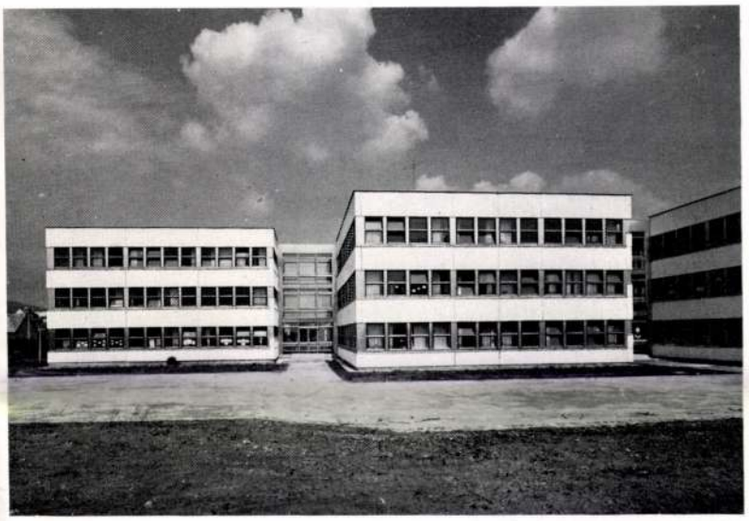

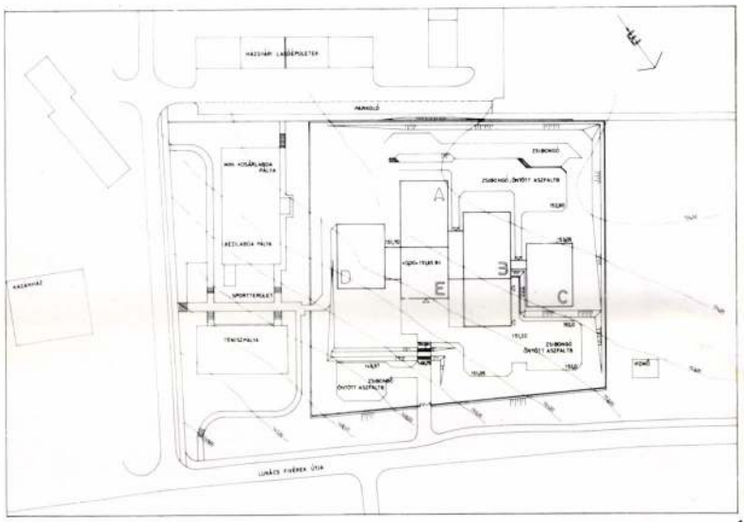

2

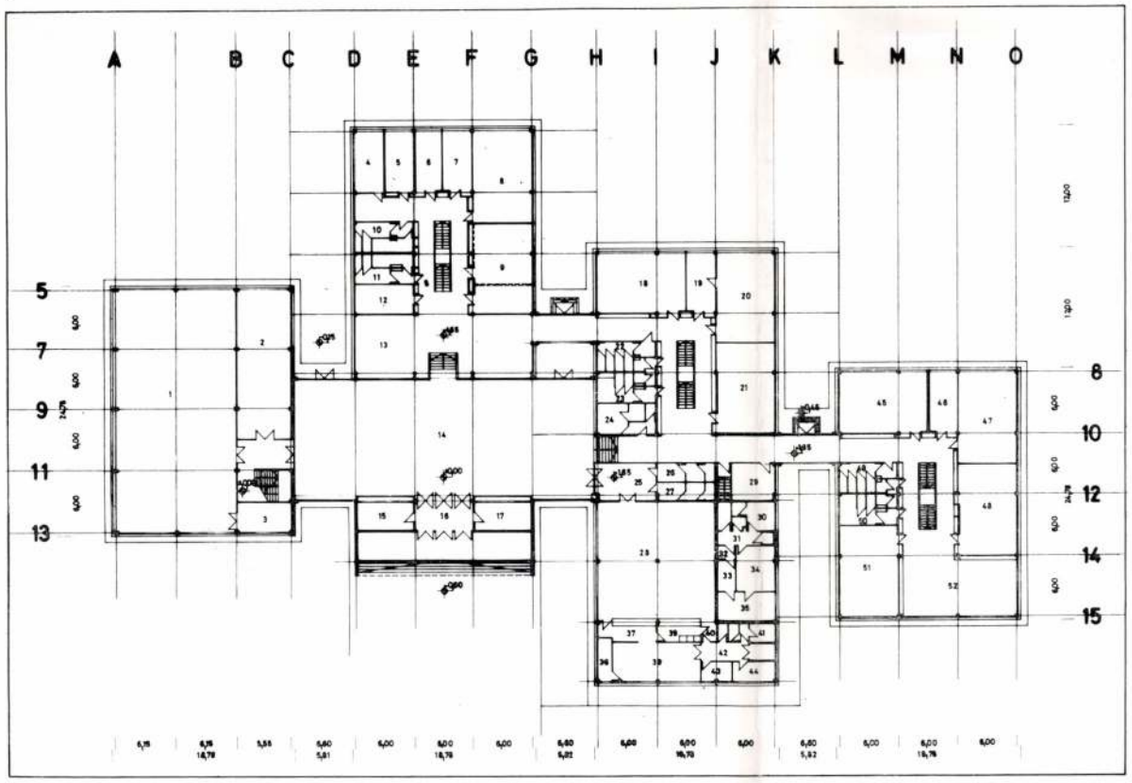

1

1. Plan de situation
2. Schéma de rez-de-chaussée
3. Schéma du premier étage

Magyar Építőművészet 1980/5

KISS IMRE.

homlokzati kéregpaneles „Dotrokomb" technológia. A szakipari felületeket — mint pl. a gázkazánház robbanófelületét — zöldesszínű Glasallal burkoltuk.

Az épületben 40 lakás helyezkedik el (38,70—71,30 m²). Az épület beépített térfogata: 10 500 lm³.

Az építkezés lassú beindulása, majd vontatottsága — mely 10 éves átfutást eredményezett a tervezéstől az átadásig — rengeteg problémát vetett fel. A kivitelező személyében történő változások, majd ugyanazon kivitelező vállalat (23. ÁÉV) ismételten módosuló álláspontja — az időközben hatálybalépő új rendeletek, majd az irodaszintek és a bisztró üzemeltetőjének személyében történő változások — újra és újra az áttervezés, módosítás igényével léptek fel. Ehhez járult a felelős építésvezetők folytonos cseréje, valamint — talán éppen ennek következtében — a legtöbb szakterületen az elképzelhetetlenül hanyag és rosszminőségű kivitel.

Egyes üzemeltetők „öntevékeny" változtatásait talán már nem is kell említeni.

Összességükben, a fenti tényezők az épület „Curriculum vitae"-jét az 1970-es évek — nem is ritka — építési gyakorlatának szinte pregnáns képviselőjévé teszik.

A 10 évvel ezelőtt tervezett, nem is a végleges városrendezési egységben megvalósult, a fenti adottságokkal terhelt épületek mostani közlésére azt hisszük csak a dokumentálási igény jogosíthat fel bennünket.

J. K.

5

1., 3., 4., 5., 6. „B" jelű épület részletei
2. A „B" épület általános emeleti alaprajza
1. Nappali. 2. Hálószoba. 3. Előszoba, garde-robe. 4. Konyha 5. Fürdőszoba. 6. Kamra. 7. W. C. 8. Beépített szekrények. 9. Szemétledobó. 10. Lift. 11. Raktár.

1., 3., 4., 5., 6. Détails du bâtiment „B"
2. Schéma d'étage général du bâtiment „B"

6

1. Helyszínrajz
2. Földszinti alaprajz
   1. Tornaterem 2. Hőközpont 3. Szertár 4. Igazgató 5. Igazgatóh. 6. Igazgató 7. Igazgatóh. 8—9. Tantestület 10. Női W. C. 11. Férfi W. C. 12. Szertár 13. Kiállító 14. Előcsarnok 15. Ruhatár 16. Szélfogó 17. Porta 18. Játékszoba 19. Raktár 20. Könyvtár 21. Úttörőszoba 22. Leány W. C. 23. Fiú W. C. 24. Szociális h. 25. Előtér 26—27. W. C. 28. Étterem 29. Gondnok 30. Konyha 31. Előszoba 32. Közlekedő 33. Fürdő 34—35. Szoba 36. Raktár 37. Tálaló 38. Konyha 39. Fehérmos. 40. Hulladék 41. Öltöző 42. Átvevő 43. Takarítók 44. Iroda 45. Napközi 46. Raktár 47—48. Napközi 49—50. W. C.-k 51. Napközi 52. Zsibongó
3. I. emeleti alaprajz
   1. Tornaterem 2, 5. Öltöző 3—4. Zuhany 6. Közlekedő 7. Tanári 8., 10., 13—14., 16., 18., 21—22. Tanterem 9., 17., 25. Szertár 11., 12., 19., 20., 29., 30. W. C. 15., 23. Zsibongó 24., 26., 27., 31. Műhely

3

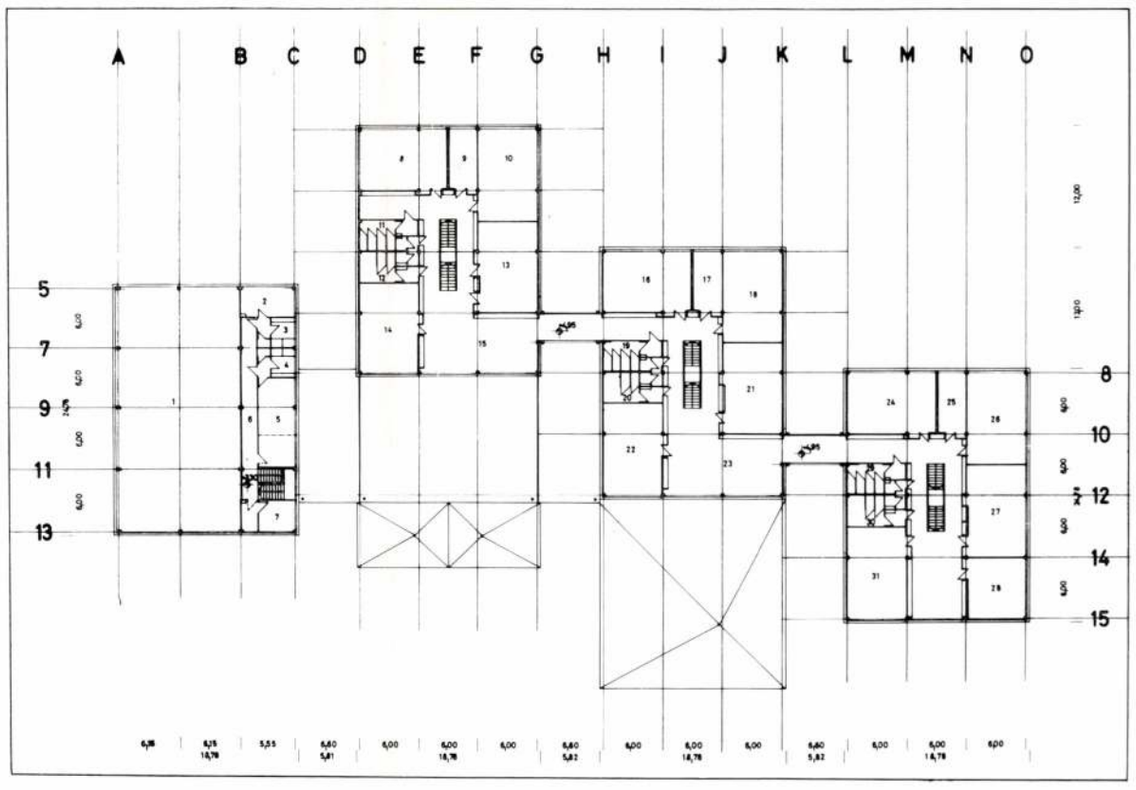

A négy tantermi tömbben az ÉSZ előírásainak megfelelő helyiségeket helyeztük el.

A kiszolgáló szinten van a tornaterem, amelynek öltözője galériás megoldásban az emeleten, a szertár a földszinten van. Ezen a szinten van a konyha és a gondnoki lakás, valamint az előcsarnok, amely a forgalom elosztását biztosítja, egyben a tornatermen kívül, rendezvények megtartására is alkalmas. Az előcsarnok galériája kiállítások rendezését biztosítja.

Az épület szerkezete komplett UNIVÁZ, (szerkezet és homlokzati elemek) kivéve a tornatermet, amely egyedi előregyártású pillérekkel és típus tetőpanelekkel készült.

Az alkalmazott anyagok a gazdaságosság maximális figyelembevételével készültek.

Az alkalmazott nyílászárók fa és fém típusszerkezetűek. A lapostető NEOACID szigeteléssel készült. A belső felületképzés a lehetőségeknek megfelelő fehér meszelés.

A homlokzati kialakítást az UNIVÁZ típus panelelemek és a típus nyílászárók egyszerű rendje határozta meg. Az épület színezése a Műemlékfelügyelőség kérésének megfelelően az összes homlokzati felület fehér VLIESIN festést, a fa nyílászárók SILADEKOR bevonatot, az acélszerkezetek négerbarna mázolást kaptak. A pillérek előtt és az ablakcsatlakozásoknál fenyőfa burkolat helyett a kivitelező trapéz alumínium lemezt tudott biztosítani, amelynek mázolására nem vállakozott. Így a szalagablaksorokat kedvezőtlenül megbontja az ott idegen trapéz alulemez.

A nagyméretű előcsarnok egységes képét a tölgyfurnérozott fal- és fűtőtestburkolat, ruhatári és büfépult, valamint a tört fehér gipszkazettás álmennyezet biztosítja. A tantermi szintek folyosói színes dekorit felületű beépített kabáttároló szekrénysorral és falburkolattal készültek. Az épület butorozása a kereskedelemben kapható típusbútorokkal történt.

1

2

3

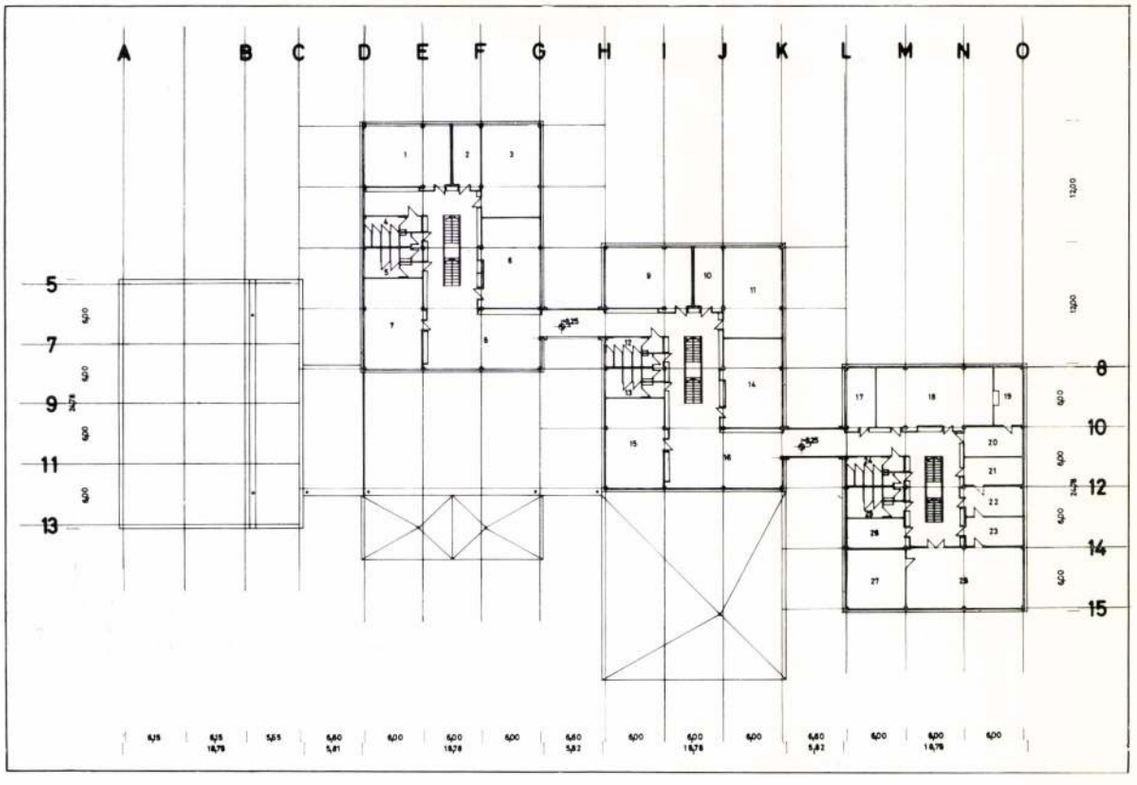

1. Cour de récréation
2. Vue du sud-ouest
3. Schéma du IIième étage
4. Cour de récréation de l'étage

5—6. Cour de récréation du rez-de-chaussée

Kiss Imre

Hinvásárhely Zsoldos festő u. 18/a.

Tanya

Violák

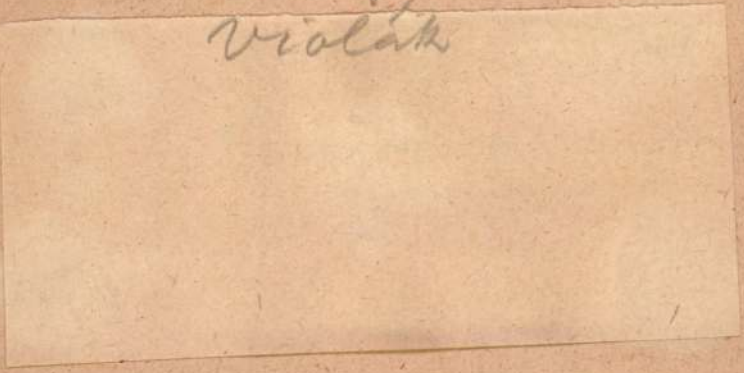

Szeged XXX

53.959/1946.
VII.ü.o.

Értesitem

szül: Berkovits Ilona eg

ségi szabadságát május h

engedélyezem.

Budapest,19

Müemléke

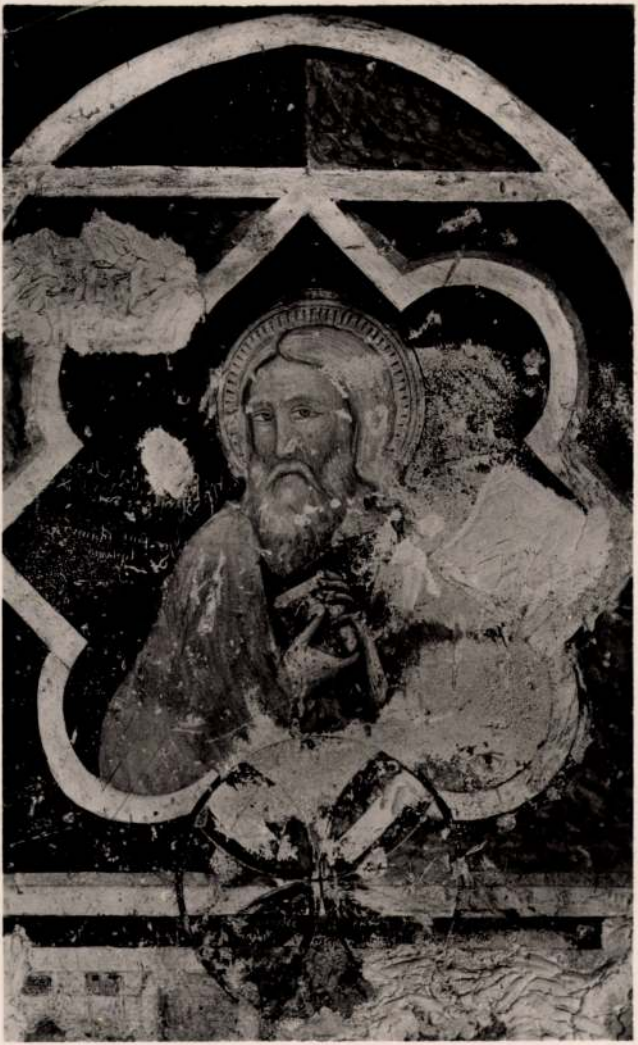

Kézbesítési előjegyzés

A Müemlékek Országos Bizottsága

Igen tisztelt M[illegible]

Hálára kötelezne, ha most készülő nagy müvészlexikonomban való felhasználás céljából nagybecsü életrajzi adatait beküldeni szives volna.

Az életrajz beküldése sem előfizetési, sem semmi néven nevezendő egyéb kötelezettséggel nem jár.

Kiváló tisztelettel

Dr Szentiványi Gyula

Budapest, XI. Lágymányosi utca 16.

ESZTERGOM
Niccolo di Tommaso: Próféta. Freskó a királyi kápolnában. XIV. század.

KISS IMRE

Erdészeti és Faipari Egyetem kollégiumi és konyha-éttermi épülete, Sopron

Építész: Kiss Imre (ÁÉTV)

Magyar Építőművészet 1975/4

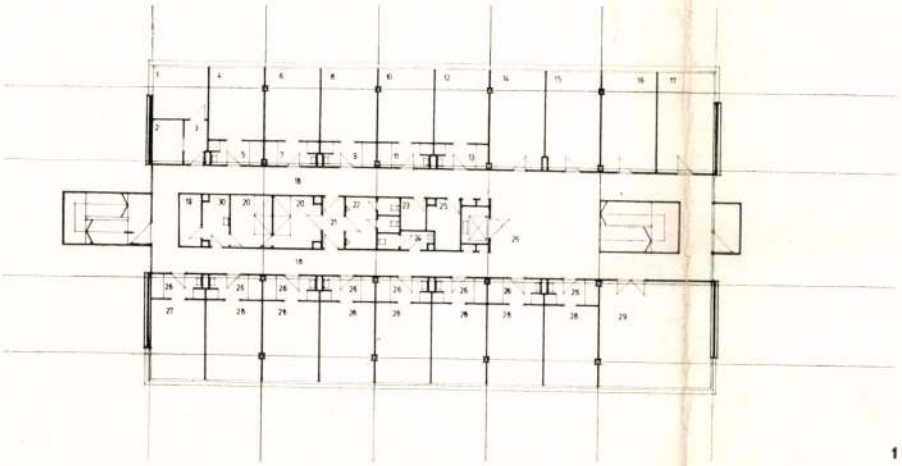

1

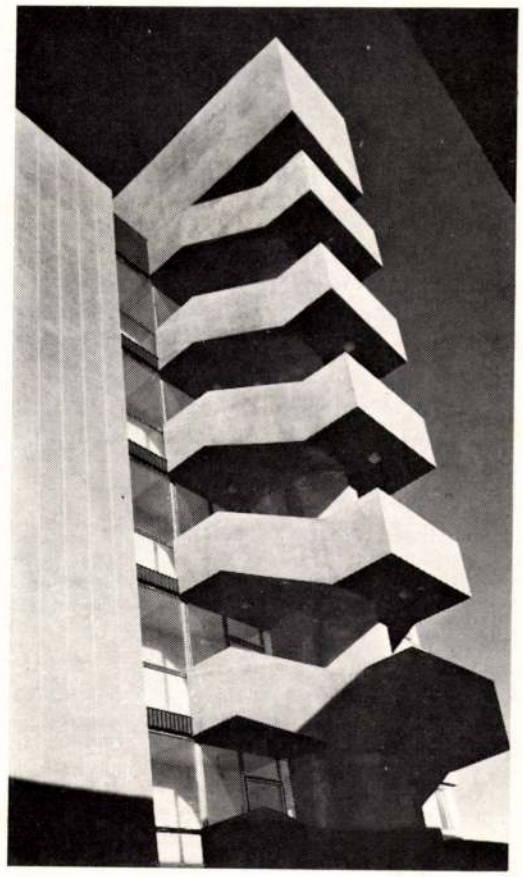

2

1. *A szálló I. emeleti alaprajza, 1 : 400*
   1. *Ételmelegítő*
   2. *Ételtároló*
   3. *Előtér*

4—12. *Mérnöktovábbképző*

14. *Gondnok*
15. *Titkár*
16. *Igazgató*
17. *KISZ*
19. *Vasaló*
20. *Zuhany*
23. *Takarító*
25. *Tisztító*
26. *Előtér*
27. *Nevelő*
28. *Szoba*
29. *Tanuló-rajzterem*
30. *Mosdó*

2. *Vészlépcső*
3. *A régi kollégium felőli nézet*
4. *A konyha, étterem földszinti alaprajza, 1 : 400*
   1. *Iroda*
   2. *Átvevő*
   3. *Előtér*
   6. *Előtér*
   8. *Szárazáru-raktár*
   9. *Hulladék*
   10. *Göngyöleg*
   11. *Földesáru-raktár*
   12. *Földesáru előkészítő*
   18. *Kézmosó*
   19. *Előcsarnok*

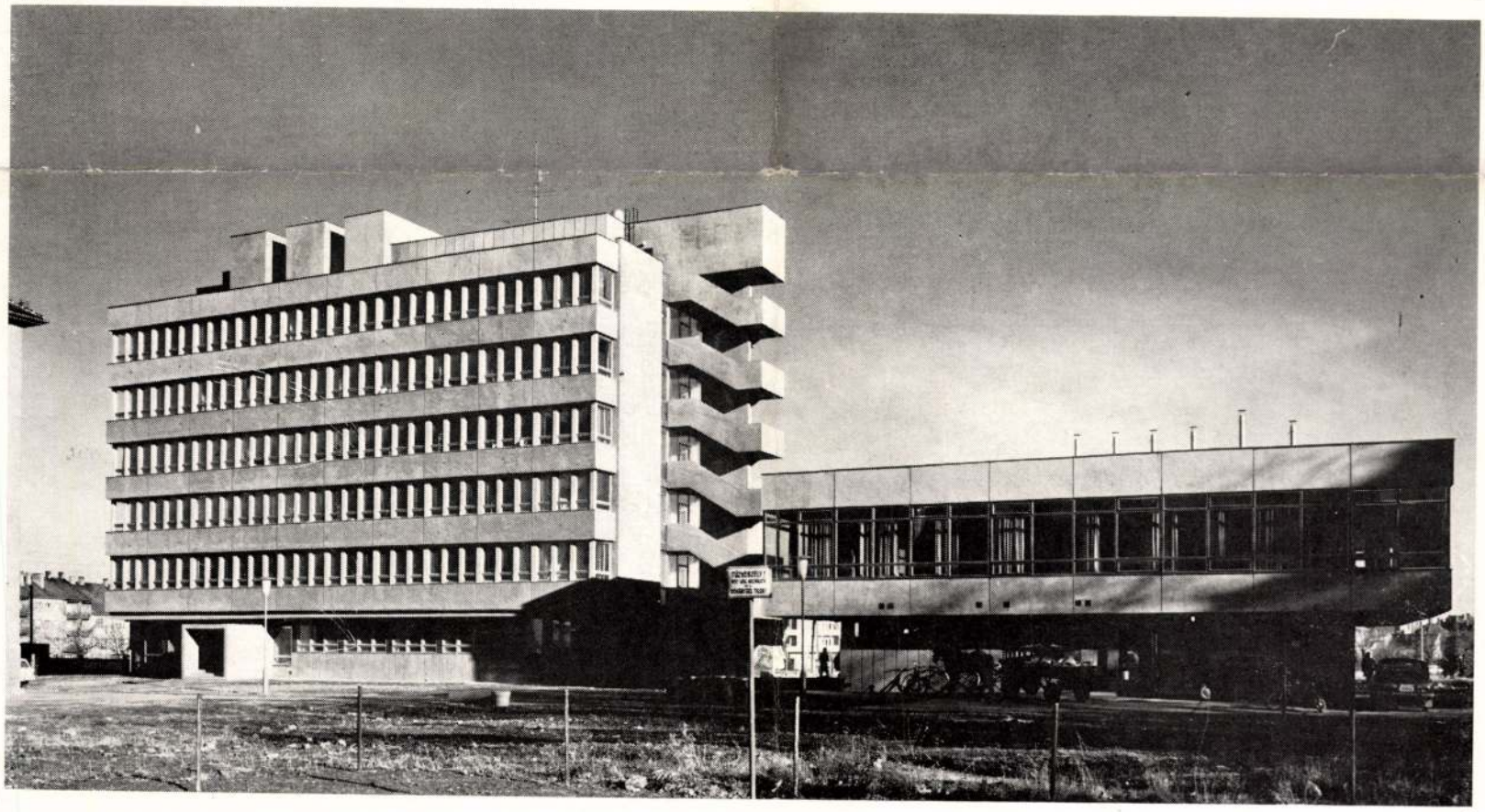

3

A 200 fős kollégium és konyha-étterem az egyetem bővítése során kialakuló új építészeti együttes részeként valósult meg, a már meglevő kollégiumi épület közelében.

A feladat megoldásához rendkívül szűkös terület állt rendelkezésre. Gondolni kellett arra, hogy ezen a viszonylag kis területen még a következő ütemben megépítésre kerülő rektori épületet is el kell helyezni. Ezért a tervezést beépítési terv előzte meg, amely a teljes együttes kialakítását tartalmazta.

A meglevő kollégiumi épület magastetős, biztosítani kellett az esztétikus átmenetet a régi és az új épület között Ezt a problémát a tető bontott tömegű kialakításával oldottuk meg oly módon, hogy ezek a formai elemek szükséges funkciókat elégítenek ki.

A másik jelentős probléma az adott igényeknek megfelelő program volt, azonban a rendelkezésre álló hitelkeret nem követte ezt a programot, ezért maximálisan gazdaságos épületeket kellett tervezni.

A javasolt tömör alaprajzi elrendezés, egyszerű tömegkialakítás gazdaságos épületeket eredményezett. Így az adott szűkös költségkeretből sikerült az épületeket megvalósítani.

Mindkét épület megközelítőleg észak—déli hossztengelyű. Az épület öttraktusos elrendezésű, a középső részben vizes csoportokkal. A földszinten az előcsarnok, a porta, az orvosi és a betegszobák, az elkülönítő került elhelyezésre, a szükséges szociális egységekkel.

A talajvíz miatt pince nem készült, ezért a raktárak a felvonógépház, a tágulási tartályhelyiség a tetőre került. Az épületre jellemző a tömör alaprajzi kialakításon kívül az egyszerű közlekedési rendszer.

A szobák előtérrel és beépített szekrényekkel, mosdóval készültek. Az épület szerkezete monolit vasbeton pillér és rejtett gombafejű födémlemez.

A tömegalakításnál a lépték növelésével, illetve fokozatos lebontásával megfelelő környezetet igyekeztünk teremteni a műemléki görög-keleti templomnak, valamint a környező térfalak magasságának figyelembevételével hangsúlyos városképi elemet kívántunk létrehozni.

A vegyes funkciók kielégítése, az esztétikus építészeti formálás igénye monolit vasbeton szerkezetek tervezését indokolta volna, ez a földszinten és az első emeleten is csak részben volt lehetséges, a többi szerkezet UNIVÁZ, illetve segédüzemi előregyártással készült.

A funkciók megfelelő csoportosításával törekedtünk az ellentmondások feloldására, a kis terű intézményeket, üzleteket a lakóház alatt, a nagy terű üzleteket, intézményeket, kiállítási termet a lepény-részben helyeztük el.

A homlokzatkialakítás követi a funkcióból, illetve a szerkezetből adódó formálási lehetőségeket.

Az üzletek, intézmények belső alakítása vegyes benyomást kelt, mivel a társberuházók csak részben igényelték a belsőépítészeti terveket.

A beruházást Szentes Városi Tanács VB Tervosztálya koordinálta igen példamutatóan.

N. I.

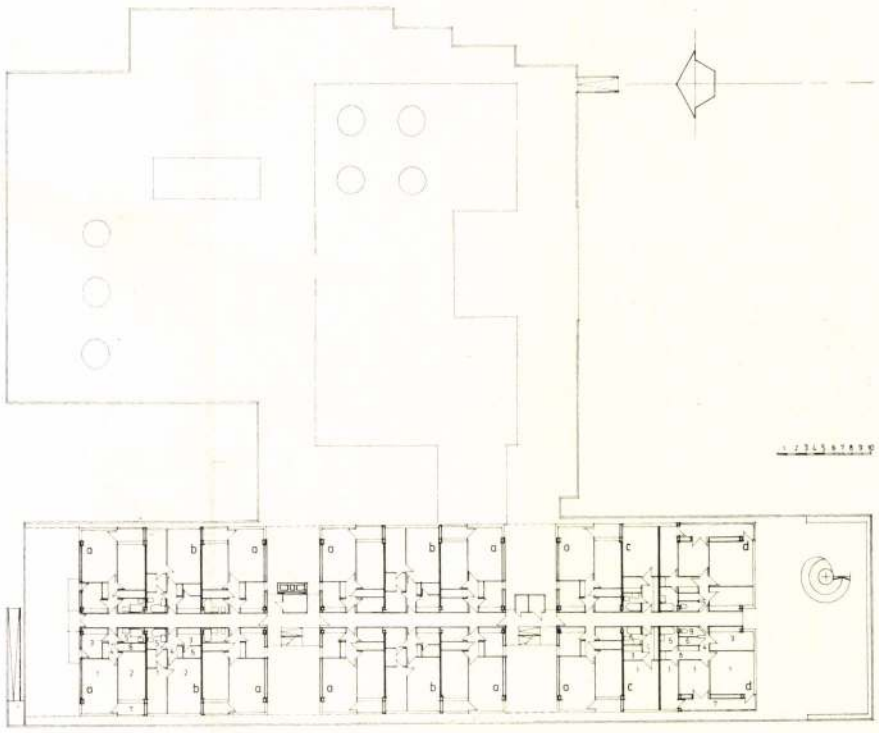

3

4

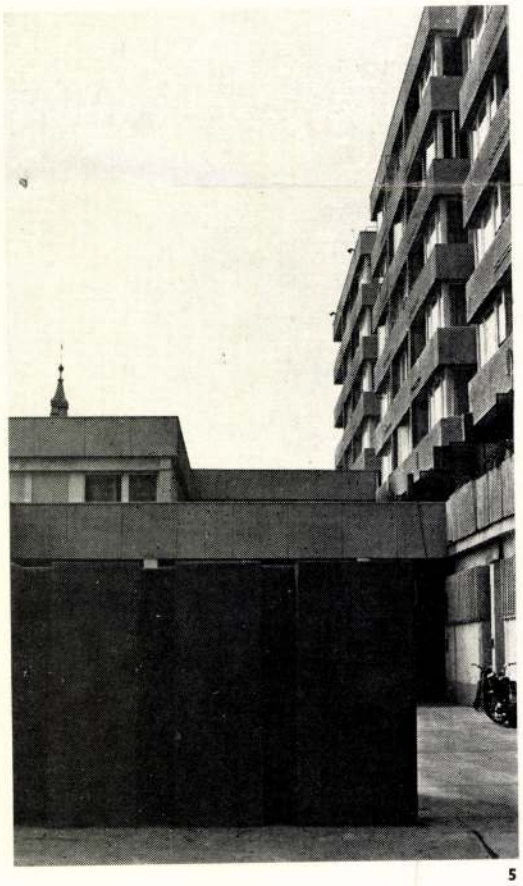

5

6

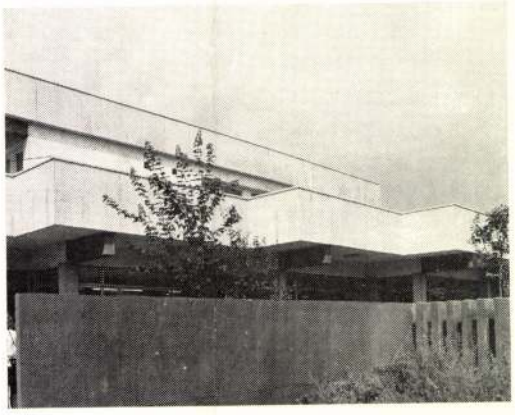

7

Dr. Pápai Zoltán (1909, Kolozsvár, róm. kat.) klinikai tanársegéd Kolozsvárról (Klimkó professzor) az első félévben végzett Berlinben sebészeti tanulmányokat. A második félévben Bécsben folytatta munkásságát. Jelentését ott adta be.

Dr. Sarkady László (1910, Debrecen, ref.) belklinikai tanársegéd Debrecenben (dr. Fornet Béla professzor). Katonai szolgálata miatt tanulmányi idejét csak 1942 januárjában kezdhette meg. A II. számú belgyógyászati klinikán Bergmann professzor mellett dolgozott (Berlin, Charité). Résztvett a klinika és poliklinika rendszeres napi munkájában. Főbb érdeklődési területe azonban a belgyógyászati diagnostika volt (laboratóriumi vizsgáló eljárások, elektrocardiographia, Röntgen). Ez idő alatt végzett tudományos munkái, melyek közlés alatt vannak: „Das Verhalten des Blutharnsäurespiegels beim Herzinfarkt als neues Symptom und seine prognostische Bedeutung" (Klinische Wochenschrift, 1942), „Resorption der selektiven und unselektiven Zuckerarten bei den Stoffwechselkranken" (Deutsches Archiv für experimentelle Medizin, 1942), „Die Bedeutung der Blutharnsäurebestimmung bei einigen inneren Krankheiten" (Zeitschrift für klinische Medizin, 1942), „Das Verhalten der Coronardurchblutung im Cardiazolkrampf" (Archiv für Kreislaufforschung, 1942), „Die Wirkung der Sterinderivate auf den Leber-Muskel-Herzglykogengehalt bei Ratten" (Naunyn-Schmiedebergs Archiv, 1942). A berlini Magyar Egyesületben előadást tartott „A magyar egészségügyi kormányzat problémái" címen.

Dr. Vargha Sándor Özséb (1909, Kisvárda, ref.) okl. ügyvéd, m. kir. külkereskedelmi hivatali főfelügyelő (Kunez professzor) a német gazdasági igazgatás szerkezetének tanulmányozásával foglalkozva, a berlini Wirtschaftshochschulen Fels professzor gazdaságföldrajzi, Mellerowicz üzemgazdaságtani, Süss fuvarjogi, Schmidt-Rimpler bank- és tőzsdejogi előadásait hallgatta. Látogatta ezenkívül a Frigyes Vilmos Egyetem jog- és államtudományi karán Bülow professzor kereskedelem- és közlekedéspolitikai, Beste professzor hitelpolitikai előadásait, a külügyi karon pedig Kiesewetter professzor külkereskedelempolitikai előadásait. Hedemann professzor egyetemi gazdaságjogi intézetében szemináriumi munkát végzett. Az irányított ipari gazdálkodás német alapintézményei közül a Reichsstellék és a Reichsgruppék szervezetéről és működéséről igyekezett képet alkotni. Ennek ismeretében vizsgálódásainak különös tárgyául közgazdaságilag a közszükségleti iparcikkek termelése és forgalma irányításának módszereit, gazdaságjogilag az áruforgalom irányítására vonatkozó jogforrási anyagot és üzemgazdaságilag és szervezéstechnikailag az ipari gazdálkodás piacszabályozó intézményei közül a Lenkungskartellek, az ipari Gemeinschaftswerkek, továbbá a Reichsvereinigungok alapelveit és szervezési módszereit választotta. Vizsgálódásainak eredményét „Kartellek a gazdasági irányítás szolgálatában" és „Az ipari gazdálkodás újabb csúcsszervezetei Németországban" című kiadásra kész tanulmányaiban foglalta össze. Gyakorlati szakismereteit a Wirtschaftsgruppe Gross-, Ein- und Ausfuhrhandelnél, valamint a m. kir. Külkereskedelmi Hivatal berlini kirendeltségénél bővítette.

Berlini Coll. Hungaricum

Rendszeresen résztvett a Standard Arbeitsgemeinschaftnak a középeurópai államok gazdasági együttműködésének „standard valuta" alapulvételével mutatkozó lehetőségeivel foglalkozó ülésein. Elvégezte a berlini egyetemi Deutsches Institut für Ausländer két felső nyelvtanfolyamát. Az év folyamán elnöke volt a Berlini Magyar Tanulóifjak Társaságának. E minőségében a Humboldt Klubban magyar estet rendezett és képviselte az egyesületet a Drezdában tartott Europäisches Studenten und Frontkämpfertreffenen és Salzburgban a Studentische Tage Deutscher Kunston. A diákegyesület hagyományos ismeretterjesztő előadássorozatán előadást tartott a berlini magyarság előtt „A gazdasági élet igazgatásának időszerű kérdései" címen. A vezetése alatt álló egyesület centennáriuma alkalmából a berlini egyetemen tartott ünnepélyen ismertette a berlini magyar diákság százéves történetét.

Végh Sándor (1912, Kolozsvár, ref.) hegedűművész féléves ösztöndíját művészeti tanulmányokra fordította.

Állami újságíró-ösztöndíjas:

vitéz Kárász József (1914, Szeged, ref.). Hallgatta a berlini egyetemen az újságírástudomány körébe tartozó előadásokat. Bekapcsolódott a külföldi laptudósítók munkájába; több mint negyven cikket, riportot és tanulmányt írt a legkülönfélébb témákról s ezek nagyrészben az „Uj Magyarság" című napilapban jelentek meg. Megismerkedett a berlini német sajtókörökkel. Résztvett a külügyminisztérium, valamint a propagandaminisztérium naponkénti sajtókonferenciáján. Személyesen megismerte a berlini német sajtó minden számottevő intézményét és tényezőjét. Általában elsajátította mindazt, amit egy külföldi sajtótudósítónak munkája elvégzéséhez tudnia kell. Bekapcsolódott a berlini magyar királyi követség sajtómunkájába. Látogatta a követség sajtóértekezleteit s munkáját. Tartózkodását négy hónappal meghosszabbítva, csak december 5-én tért vissza Budapestre.

Tanulmányi segéllyel lakott a Kollégiumban *Rajczi Sándor* műegyetemi hallgató.

A **csereösztöndíjasok** közül a Kollégiumban lakott berlini tartózkodása idején *dr. Bartha György* tavalyi ösztöndíjas, aki azonban tavaly később foglalván el helyét, még az első félévet idén is ösztöndíjjal töltötte Németországban. Itt laktak továbbá *dr. László Ferenc* okl. középiskolai tanár, *dr. Marczell István* klinikai gyakornok, *dr. Nagy Gyula* ev. lelkész (aki az egyik félévben különben is magyar állami ösztöndíjas volt), *dr. Orbán György* és *dr. Ország László* egyetemi magántanárok, valamint dr. habil. *Willer József* gimnáziumi r. tanár. A Humboldt-ösztöndíjasok közül *dr. Rex-Kiss Béla* orvos, egyetemi tanársegéd és *dr. Sólyom Ferenc* geológus, okl. középiskolai tanár, a Lübbert-ösztöndíjasok közül *dr. Barta István* tanítóképzőintézeti tanár és *dr. Halasy-Nagy Endre* orvos, tanársegéd, egyéb német támogatásban részesültek közül *dr. Agárdy Jenő*, a Nemzeti Munkaközpont tisztviselője, *dr. Bencsik Béla* meteorológus, a filozófia magántanára, *Kőhegyi Endre* szigorlóorvos és *Kis Imre* iparművész, előző évi Wirtschaftstag-ösztöndíjas laktak a Kollégiumban.

Orrözi 1941/42

KISS Imre

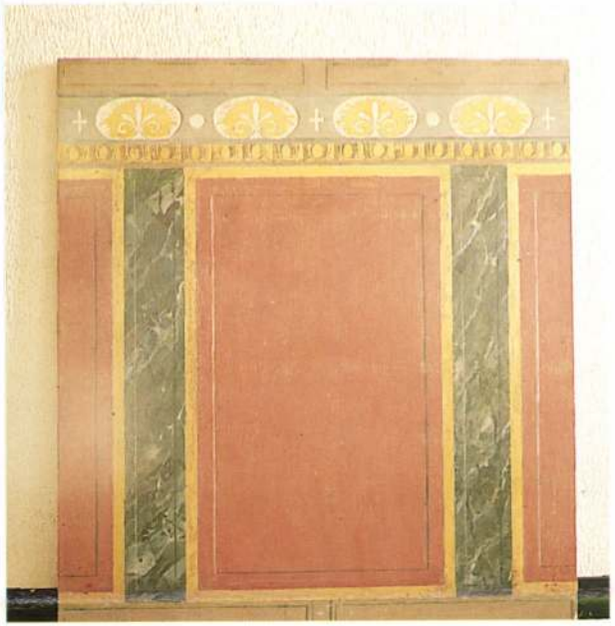

1068 Budapest, Felsõerdõsor u. 12-14. I/3 a. Telefon: 1414-808

Kézzel faragott, aranyozott, festett patinás képkeretek

KISS IMRE

ART DEKOR

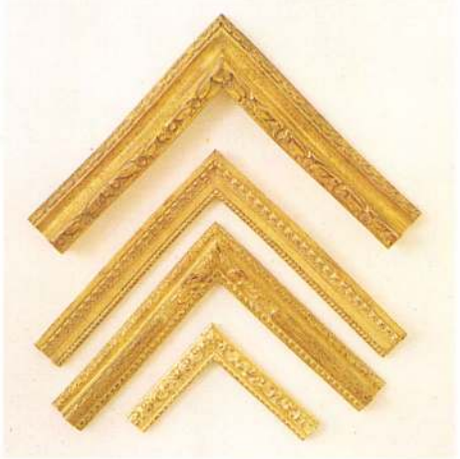

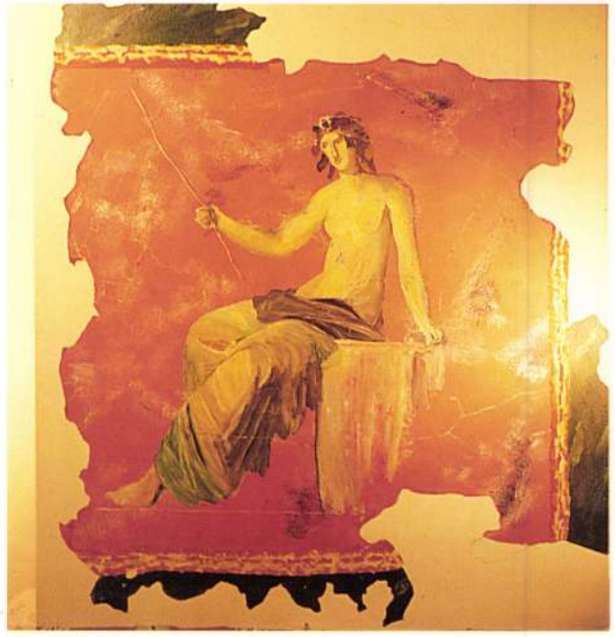

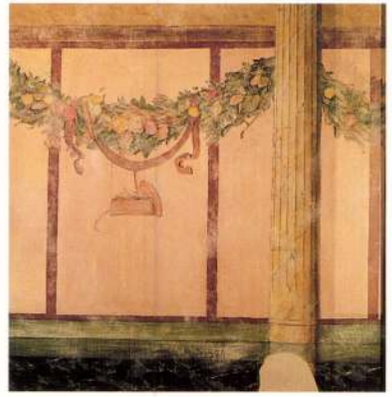

Freskó, panoráma, márványutánzat
díszítő festés

Kiss Irén: Betűkép

KISS IRÉN
ÉS XXXI. évf. 37. sz. 1987
6. p.

...kártya mánya lenne az akadálya, nem pedig a bizalomé. Egy bankszisztéma, melynek egyik fő tevékenysége saját hivatalnokainak ellenőrzéséből áll, mit képzelhet ügyfeleiről?

Igazolt devizából vett, érvényes biztosítású gépkocsin magyar határra érkezett a polgár. Érvényes rendszámtáblájától autóját megfosztják, útvonalengedéllyel engedik haza, s gépkocsiját mindaddig nem használhatja, amíg a honi műszaki vizsgán és a vámvizsgálaton túl nem esik, a bankengedélyről már nem is szólva. E visszásságok az adófizető polgárnak kétszeresen fájnak. Úgy érzi, hogy őt tovább már nem lehet *kiskorúnak* „vélelmezni". Tudja, hogy nem minden jogszabály egyszersmind jogszerű, s arra vár, hogy büntetőjogi felelőssége tudatában tett nyilatkozatainak súlya is legyen.

Tegyük fel, hogy a fogyasztás új, jövőbeli korlátozása különböző áttételekkel csakugyan a termelés növekedését szolgálja. Nehéz ugyan megjósolni a „korlátozás, mint ösztönzés" stratégiájának sikerét, de mindenesetre komolyabbak az esélyei, ha a társadalom megszabadul bizonyos fölös korlátozásoktól. Biztos iránytűje e felülvizsgálatnak csakis az emberi méltóság és a *citoyen* jogszerűség tisztelete lehet. Az állampolgári megbecsültség olyan ösztönző erő, mely az anyagi veszteségért részben kárpótol.

Megbecsülésen én bizonyos sérthetetlen alkotmányos jogokat értek, melyeket önkényes utasítások néha áthágnak. Nekem nincs külföldön rokonom, így nem kell kitöltenem a távolba szakadt hazánkfiát firtató kérdést. „Atyja fiáért számot ad a testvér", ez költői kijelentésnek szép, jogszabálynak csúnya. A fél világirodalom arról szól, hogy a vérrokonság nem feltétlenül jelent eszmei közösséget és azonosságot. Ha a kérdésen semmi se múlik, kár firtatni. Ha a jogszabály mérlegeli a választ, baj van.

KÁNTOR PÉTER:

Vége a nyárnak

vers uszályokkal és Lazar Bermannál

Alkonyul, szotyósodik odafönn a Nap
koszladoznak a vázában a fehér szekfűk
a fodrásznő elejti a fésűjét
az elővigyázatlan öregek szájából kiesnek a fogak.

Sercen a tű a fekete lemezen
az a nagy medve kivonul a pódiumra
meghajol, ráveti magát a kicsiny székre
Rahmanyinovot zongorázik Lazar Berman.

Ó miért is nem tudok én kottát olvasni
zongorázni, hegedülni, szaxofonozni
miért? miért? miért? miért?
sóhajtoznak az uszályok az esti Dunán.

Miért nem tudok még egy cigarettát se úgy elszívni
hogy abból a tüdőmnek igazán öröme legyen
vagy hogy az emberiség, a haza üdvére
kiheveredni valamilyen márványló tengerpartra.

Egy ifjú hölgy egyszer az Erzsébet hídon azt mondta:
Erre és erre vágytam. Megtörtént. Most mi lesz?
Ugyan mi lenne? Vége a nyárnak.
Sóhajtoznak az uszályok: Miért? Miért?

Kiss Irén rajza

KISS IRÉN

ÉS XXXI. évf. 14. p.

építész szülővárosában látni már egy másik Le Corbusier-tárlatot, amely szintén mintaszerűen sikerült, el sem tudtam képzelni: mi jöhet még ezek után. De kiderült: szegényes, gyarlóan hitvány a fantáziám. Itt, a Pompidou Központban nem beszélnek például az őt ért hatásokról, hanem bemutatják azokat: eredeti rajzokkal, könyvekkel, tárgyakkal. Másutt az a tény, hogy egykor Peter Behrens, a kiváló építész és még kiválóbb formatervező irodájában is megfordult 1910-ben (mielőtt Magyarországra vetette volna a sorsa), száraz adat. A Beaubourg-ban azonban, ahol a vitrinben Behrens teáskannája és ventilátora látható, élmény. S akkor még nem szóltam arról, hogy minden egyes tervét — nemcsak a kész épületeket — kis makettek tálalják a közönségnek, nevezetes enteriőrjeit pedig eredetiben szemlélhetjük. Amikor néhány éve Marseille-ben jártam, szerettem volna bemenni egy lakásba, hogy megnézzem: hogyan fest Le Corbusier háza belülről. Természetesen nem engedtek be. Az asszony, akivel a szűk folyosón összefutottam, azt mondta, ne haragudjak, sietnie kell. Most pótoltam a leckét. Elmondhatom tehát: a lakás a balkonon át a tengerre néz, a living-room a másik irányban az étkezőn keresztül a főzőfülkéhez csatlakozik, a mellékhelyiségekhez és a hálókhoz lépcső

boulangerie-kból és a patisserie-ból, a cukrászok és pékek nehezen elkülöníthető üzleteiből a friss (pék)sütemények illata árad, és ez az illat a tengeri levegőben az otthonosság meleg érzését kelti a járókelőben? Azaz: visszatérve Le Corbusier-ra, távol áll ez a lakás attól a falanszteri cellától, amivel — nem ismervén — kritizálni szokták.

A kiállítás, ahol éppen úgy látható Le Corbusier autójának egy példánya (nevezetes Voisin-konstrukció), mint az őáltala tervezett és soha meg nem valósult gépkocsi életnagyságú famodellja (a bogárhátú Citroën előde), ahol a festmények között azok az edények sorakoznak, amelyeket a képein megörökített, és ahol mindezen túl okos szövegek segítik a tájékozódást, rengeteg diákkal találkoztam, amint szorgosan jegyzeteltek. Irigykedve néztem őket. Ők ugyanis azzal szembesültek, amit a gazdaság területéről vett kifejezéssel, csúcstechnikának nevezhetünk. Már diákként (és nemcsak kiállításlátogatóként) a legfejlettebb technika fortélyait lesik el, azokat a szempontokat és követelményeket, amelyekkel nálunk még a szakemberek is csak ritkán kerülnek közeli érintkezésbe. Esetleg akkor, amikor már késő.

★

A szálloda ablakából, ahonnan minden reggel azt fürkésztem: esni

lyik aggályoskodhatott volna, hogy beáznak alatta a lakók. E több száz éves épületekkel teli városban a fafödémektől sem félnek olyan elképesztő óvatossággal, mint ahol én lakom, az ötödik kerületben. A Saint-Germain bulvár egyik leghangulatosabb, keleti stílusú lakberendezési szalonjában jól láthatóan meghagyták az épület fagerendáit, a Picasso Múzeumnak otthont adó barokk kastélyban is bizonyosságot szerezhet róla bárki: a fa sok mindent kibír. S ugyanakkor hangulatos.

A Pompidou Központ tárlata utal rá, hogy Le Corbusier is merített a párizsi hagyományból. Vannak ugyan teoretikusok, akik a modern művészetre mint merő tévedésre tekintenek, és úgy képzelik: ott kell folytatni ma, építészeknek és festőknek egyaránt, ahol a szecesszió annak idején abbahagyta, mert ami utána következett, az zsákutca. Hogy nem keveset tévedett Kassák és Le Corbusier nemzedéke (személy szerint egyik is, másik is), az ma már bizonyos; programjukat és szándékaikat a lehetetlent kísértő erőfeszítéseik tükrében annál inkább tiszteljük. De azt is egyre világosabban látjuk: korántsem szakítottak olyan gyökeresen a múlttal, mint ahogy írásaikban hirdették. A kassáki képarchitektúra eszméje („A képarchitektúra maga a

szerint k
metrólejá
tyúig, ho
klasszikus
Corbusier
raszt, a
dolt. Fig
egy fényl
ka háztet
záját, am
műteremi

A nyá
tam. Ez
azonban
az itteni
tással leh
sier-ra. K
leljük er
hangsúlyt
dicsérete)
pidou Kö
zői sem
Corbusier
musa, líra
rített a g
'geometri
letlen, ha
funkciona
kátéját é
ték meg
duláson),
a funkcio
ságban s
ba — az
lők még

Kiss Irén, grafikus

Kiss Irén rajza

Kiss Ire

Élet é

4

13. XXX/24

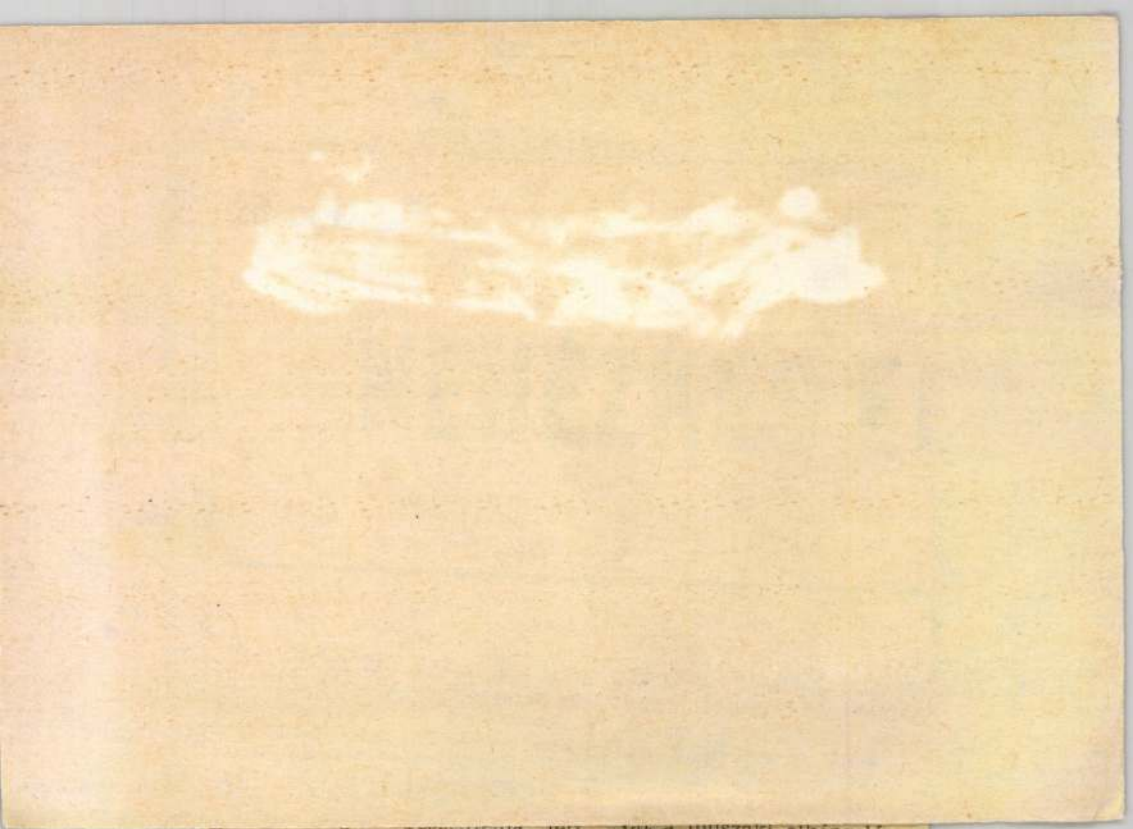

Persze, nem annyira, hogy hétfőn, a budapesti Tanács moziban, telt házat vonzzon. Otthon, a karosszékből megnéztük ugyan, el is gondolkoztunk rajta, sőt tapasztalatainkat megosztottuk a házbeliekkel, de úgy látszik, lelkesedésünket-fölháborodásunkat nem könnyű azon a hőfokon közvetíteni, hogy akik kimaradtak a közös televízióélményből, szükségesnek éreznék a magyar filmek mozijában ellenőrizni bennünket.

Ha nekem kellett volna moziba invitálni az érdeklődőket, akkor elmondtam volna, hogy mit köszönhetek a Nehéz embereknek. Frissen érettségizett diákként láttam, Szegeden. Annyira hatott rám, hogy hazamentem, nekiültem, kiírtam magamból a lelkesedésemet, a fogalmazványt másnap bevittem az egyetemi lap szerkesztőségébe. Csakhamar megjelent a legelső cikkem. Azóta megjelent néhány ezer, az első részletei elenyésznek a félmúltban, hangulata azonban megmaradt. Fölháborodtam, tehát voltam, illetve lettem, hiszen mégiscsak tűrhetetlen, gondoltam a hatvanas évek közepén, hogy ezek a zseniális feltalálók milyen nehezen valósíthatják meg elképzeléseiket. Ma, jóval tapasztaltabban, kevésbé háborodom fel. Úgy néztem a tévében ezt a kétségkívül hatásos riportfilmet, mint borongó kamaszkorom archivált

[illegible] elképzelés, m
Vigasztalhatnám magunkat
hellyel, hogy senki se pró
maga hazájában, de nem
hogy ez igaz. Elvégre a f
nehéz emberek közül Helle
fesszor, mielőtt néhány esz
meghalt volna, telerakta az
got — a világot is! — vízhű
nyokkal. Mohácsinak, a sz
di állami gazdasági igazg
mindenféle zűrjei voltak,
vizsgálati fogságban is ült,
részt vett a szójaprogram
gozásában, tavasszal, a E
című riportfilm bábolnai ő
tatóján találkoztam vele;
őszült hajjal és töretlen
dolgozik a mezőgazdaság m
lásáért. A csepeli szerszá
tos, aki Kossuth-díjat és
mellőzést kapott légpárná
szörűgépéért, végül is me
síthatta önmagát; a zseniális
nök, aki a kőbányai templ
belemuzsikált a nagy magy
szakába, tudomásom szerint
szidált; a görgőseke felta
változatlanul vívja a maga
cát. Az egyenleg tehát nem
— legalábbis annyian érvén
tek, mint ahányan nem.

Miért mégis, hogy a meg
zott körülmények ellenére
megnyugtató manapság az
ember sorsa?

★

Kiss Imréné

Mezőtúron a megyei amatőr képző-ipar és népi díszítőművészeti kiállítá-son faliszőnyeg munkája szerepel.

Sz. J.: Amatőr művészek seregszemléje.

Szolnok Megyei Néplap, Szolnok, 1971 máj. 6.

Kiss Ferenc

a IV. megyei képző-ipari és népi díszítőművészeti kiállításon vörös-fekete kompozíciója, textilképe, terepett. (említve).

Szabó János: Megyei kiállítás Mezőtúron.

Szolnok Megyei Néplap, 1972. máj. 6.

Kiss Irén grafikus

a Csepel Antógyár képzőművész szakkör tagja volt.

Losonci Miklós: Festőtaborzó.

Fényszóró, 1975. márc. 5.

Kiss Imre

dr. Kiss Tibor: OTP-lakóház, Budapest, XI. Vincellér utca. Építész Kiss Imre, statikus Vörszegi Katalin, víz-csatorna: Hangai László, parktervező Zimay János. - Ismertetés, Sági György és Mikusi László fotóival.

Magyar Ép.miv. 1971.3.sz. 38-39.l.

Kiss Imre

"Mátyás" étterem-kisvendáglő, Győr-Ipartelep. /Bognár István épitész, Kiss Imre belsőépitész./ - Ism: Ujváry Rudolf, Müszaki Tervezés, 1968. 12.sz. 37. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Irt. 1971.2.sz. 149-182. l.

154. l.

Kiss Imre

Orosházi Felsőfokú Mezőgazdasági Technikum, kollégium, konyha és étteremépületei /Kiss Imre építész, Kornicsek Erika belsőépitész./- Ism: Szendo László. Magyar Epitőm művészet, 1968.6.sz.14-15.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti ordalom bibliográfiája - Művtört Ért. 1971.2.sz. 149-182. l.

155. l.

Kiss Imre

és Scultéty János tervezték a bp-i Bercsényi utcai lakóházat. 1963. 374. p. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet (1867-1967. Budapest 1970.

1331

Kiss Imre
építész

A zaúkai Balatoni Üttörő város
központi épületének lesverője.

— : Képző művészeti pályázatok.
Művészet, 1974. március – 48 oldal

Kiss Imre

MOM Optikai Csizsoló Üzem. - Építész Kiss Imre, statikus Kónya József, parkterv Zimay János. - Ism.

48-49.l.

Magy.Ép.Ip. 1972. 1.sz.

Kiss Imre, [építén?]

Az egyik tervező

E. Gy.: Befejezés előtt a zánkai áttörő-
tábor építése. 4.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 17.

Kiss Imre

dr.Kiss Tibor: Lakóépület és óvoda, Bp,XI.Siroki és Váli utca sarok. - Épitész Kiss Imre, statikus Várszegi Katalin, mélyépitő Budai Béláné. - Ism.

Magy.Épitőmüv. 1972. 6. sz.

34-35.l.

KISS Imre épitész

Magyar Épitőművészet, 1990.2.sz. 8.p. ill.

1.sz- Postahivatal Engedélyezési és Beruházási progtamterv.

Debrecen

our membership directory. If you haven't done so already, please fill out the form at the end of this *Newsletter*. New members should also use this form.

FOREIGN CORRESPONDENTS

Arnout Balis, Antwerp, and Jeremy Wood, London (see the latter's interesting report on the Frans Hals Symposium below), have been joined by Fiona Healy reporting from Germany. Fiona is a doctoral candidate at the Freie Universität Berlin. She will keep us informed not only about Netherlandish events in Germany, but also about German art. Remember that, despite its name, the HNA includes historians of German art.

PAST, PRESENT AND FUTURE EXHIBITIONS

Remember that past exhibitions are listed only if catalogues are available. As exhibition catalogues have become an ever more important tool in art historical research and teaching, I feel that this information is of value to my readers.

Kiss Imre, III. ker. Tanácselnök
(-s-y): Vendégek a Budapest szerkesztőségében. pest. tükör

A III. kerület vezetői, *Steiner Arnold*, a pártbizottság első titkára és *Kiss Imre* tanácselnök július 13-án megtisztelték látogatásukkal a Budapest szerkesztőségét. Megelégedéssel fogadták, hogy a főváros lapját Óbudán szerkesztjük, a városrész múltját idéző környezetben, ahol már olyan szellemi műhelyek tevékenykednek, mint az OMF restaurátor-központja és a hányatott sorsú Építéstörténeti Gyűjtemény; ezekhez csatlakozik hamarosan a helyreállított egykori Korona-szállóban és kávéházban az Óbudai Művelődési Központ. A baráti eszmecserén lapunk vezetői hangsúlyozták, hogy a Budapest munkatársai akárcsak eddig, ezután is szívükön viselik a városrész sorsát.

(-s -y)

Budapest folyóirat, 1988., 8., 4-old.

Kiss Imre, építén

h: Csikós Zoltán

-: Meskrisholán

Magyar Építőművészet, Bp. 1983

16

83/5

Kiss Imre
épitész

Sengi József soproni „Ifjúság"
szobrának a posztamens terve-
zője Kiss Imre.

- : Köztéri munkák
Müvészet, 1975.december - 44.oldal

Cs. Kiss Imre, fazekas

L: Badai Balázs

Kresz M: Merre tart ...? 86-93.

Jászkunság, Szolnok, 1978. nov XXIV/3-4.

G. Kiss Imre, fazekas, kisiparos

Mezőtúron mintegy tíz fazekas dolgozik iparengedéllyel, némelyik régi fazekascsalád tagja, vagy volt szövetkezeti dolgozó. Stílusok másirányú, mint a szövetkezeti munka, a 20-as, 30-as évek stílusának folytatása. A kisipari fazekasok, - mint Borzi János, G. Kiss Imre (és többen), kitűnő szakemberek, mesteri korongosok, mind a régi fatüzelésű kattanban, mind a villany kemencében való égetést jól értik.

Kresz Mária: Merre tart Mezőtúr fazekassága?
Jászkunság, Szolnok, 1978. 4. 92. old.

Kiss Imre (ÁÉTV) építész

Soproni épületei közül említve: a sporterőnek, a menza és a kollégium, továbbá régletesen ír az Egyetemi Könyvtár 260.000 kötetre tervezett épületéről (+ foto)

Kubinyky Mihály: Sopron három új középülete

Magyar Építőművészet 1979/1 59.o.

Kiss Imréné iparművész

Alkotása a budapesti iparművészek szegedi kiáll.-én.

M.930.X.4.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dunántúli Napló

1969 MÁJ — 1.

1021

SZOT-díjasok

Kedden a Szakszervezetek Országos Tanácsának székházában — a május 1-i ünnepségek hagyományos eseményeként — átnyújtották a SZOT 1968. évben adományozott díjait azoknak a művészeknek, akik kiváló alkotásaikkal, a munkások körében végzett kulturális felvilágosító tevékenységükkel a legeredményesebben segítették a szocialista nevelési célok megvalósítását.

A SZOT 1968. évi művészeti díjait megkapták: Urbán Ernő Kossuth-díjas író, Czine Mihály kritikus, irodalomtörténész, Horváth Teri színművésznő, Németh Ferenc színművész, a Miskolci Nemzeti Színház tagja, Kovács András filmrendező, Kiss István szobrászművész, Xantus Gyula festőművész, Pauló Lajos, a magyar rádió- és televízió rendezője.

A viscosaszál sokféle [illegible] mellett, más cellulóz alap-arryagú termékek — szivacs

Kiss István, szabósegéd

A soproni sztrájkban részt vett k872-ben. Neve a többiekkel együtt csomagolópapirra irva maradt fenn. 35.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrajkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Kis István, szabósegéd

Az 1872-es soproni sztrájk alkalmával a második Nagyvár
radra küldött levélben szerepel, mint akinek küldjék leve
leiket. Cime. Sopron, Szentgyörgy utca. 17. 39.old

László Ernő: a soproni szabólegények sztrájkja
1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Kiss István, szabósegéd

Az 1872-es sopróni sztrájk alkalmával Nagyváradra küldött levelükben szerepel. Sopron, Szentgyörgy utca 17.sz.címmel. ℓ 39.old

László Ernő: a soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, helytört. folyóirat. XIII.1959. Sopron

Kiss Imre -

festő Hódmezővásárhely

Lázl

Szeged, Őszi tárl. 1913

felm
1944 febr.

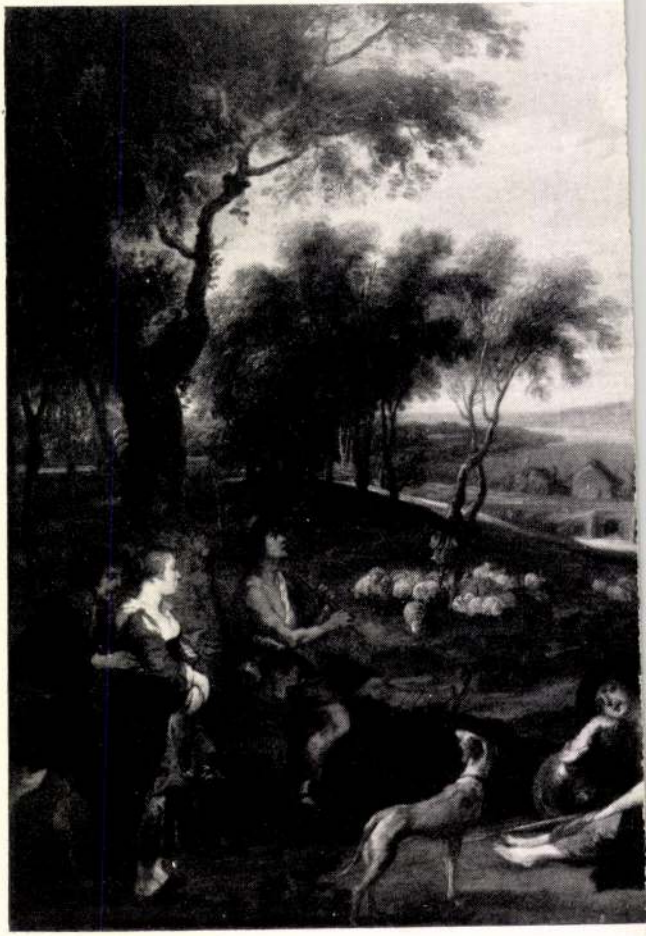

Kiss Imre

1920/21 - 1923/24

Ferképzomfoiskèvk

100. l.

gyümölcsfüzérekkel díszített lugasban trónoló u. n. Madonna della Vittoria (1496, Louvre), a térdelő Francesco Gonzaga arcképével; a cherubkoszorúban lebegő Mária szentekkel (1497, Milano, Trivulzi-képt.), a Trónolo Madonna Ker. János és Magdolna között (London), a komoly és egyben bájos Szent család, Erzsébet és a kis Ker. Jánossal (1495—1500, Drezda). M. a rézmetszés terén is vezető és messzeható egyénisége a XV. század olasz művészetének, inkább plaszticitásra, mint festőiségre törekvő metszeteivel. Ezek közül a megrázó Sírbatétel még Raffaelre is kihatott. Megemlítendő még a Bacchanál és a Tengeri istenek harca. — Irodalom: *Thode H.* (Bielefeld, 1897), *Kristeller P.* (London, 1903, németül Leipzig, 1902), *Yriarte Ch.* (Párizs, 1901), *Cruthwell M.* (London, 1901), *Knapp* (Stuttgart, 1910), *Fiocco* (Bologna, 1927). *Fónagy.*

MANTILLA, spanyol csipkefátyol, mely a fejen van megerősítve s az egész felsőtestet eltakarja. A XVIII. század második felében, párizsi divat szerint, a M.-t csak a vállon vetik át, a fejre külön a M.-hez készült kis csipkekendőt tesznek. Később a XIX. században három M.-forma divatos: egy fehér, melyet csak ünnepélyes alkalmakkor viselnek, egy fekete, széles fodorral s egy síma fekete. A XVI. században Németországban M.-nek neveztek különböző szabású, többnyire prémmel szegett női kabátkákat.

MANTUAI VÁZA, a braunschweigi múzeumban levő, sardonyxból metszett, karesú, 15.5 cm magas váza. Lába, talpa nincs, lefelé gyengén vékonyodik, erősen behúzódott nyaka a száj felé szélesül, testén körben 12 alakból álló ünnepi menet. Nevét Mantuától vette, melynek meghódítá-

Kiss Imre

könyvkötő

l. Budiparrajzisk

1935-36. 33. l.

MDK

Kiss Imre, festö

Baránski E.László tanár növendéke.

Táj.

Az OMKK Főisk.Növ.Munk.kiáll. 1923 márc.18-25. Kat. 23.
Ernst Múz.

K. D. K.

KISS Imre építész

Bocskai úti fogliják beépítési terve

1958-59 — munkatárs

A beépítési koncepció alapgondolata: Koromzay Vilmos

Tervező: Scultéty János

Munkatárs: Kovács Mihály

Bene László: Lakásépítés Budapesten

Magyar Építőművészet 1959. 5/6. sz. 174. l.

Kiss Imre épitész M.D.K.

ÁÉTV

55 lakásos lakóépület, Bp. XI. Bercsényi u.
Tervezés: 1961.
Épités: 1962-63. repr.
Épitésvezető: Csupor Pál

Magyar Épitőművészet 1963/6. 38-1.

M.D.K.

Kiss Imre épitész

ÁÉTV

Mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Akadémia tornacsarnoka, repr.

tervezés: 1962-63, épités: 1964-65

Épitésvezető: Tóth Vilmos

Magyar Épitőművészet 1 67/1. 32-33

M.D.K.

Kiss Imre épitész

Tervei a kiállitáson

Bp. Bercsényi u. 24. sz. lakóház

Társtervező: Némedy Anikó

Vidos Zoltán: " Épitészetünk 20 éve" c. kiállitás

MDK

Kiss Imre, építész

II. f. művésdíjat kapott.

– : Művésdíjak a legjobb ÁÉTI-épületek tervezőinek 8

Népszabadság. Bp. 1969. jan. 22.

٨٦٥

Kiss Imre

Szerepelt a vásárhelyi művészek

Kiállításán (1945)

Ambrus Tibor: A vásárhelyi
művészet multja

Korfárs 1968 II. 311 old.

Kiss Imre épitész /ÁÉTV/ M.D.K.

Bp. Xi. Bercsényi utca, lakóépület , épült: 1963-64

Épitésvezető: Csupor Pál

Magyar Épitőművészet 1964 / 6. 40-41.l.

Kiss Imre építész

M.É.K.

Bp. XI. Bercsényi utca. Lakóépület . építve: 1963-64

Építésvez tő: Csupor Pál

40-41.l.

Kiss Imre

ÉM Gyári Tervező Vállalat székházbővitése /Bircher László épitész, Horváth István, Kiss Imre belsőépitész/- Magyar Epitőipar, 1966, 15. évf. 1. sz. 21. l. Képpel.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört. Ért. 1969.3.sz., 243-283. l./

247. l.

Kiss Imre

K.I.: Lakóépület, Nagykanizsa, Vöröshadsereg út. Építész: Kiss Imre, statikus: Péntek Viktor.

Magyar épitőművészet, 1969.3.sz. 19.l.

Kiss Imre

Kriz László: Budapest, Bercsényi u. 38. lakóépület. /Kiss Imre épitész/ - Müszaki Tervezés, 1966. 3. sz. 21. l. Képpel.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Irt. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 248. 11.

Kiss Imre

cikke: Drosonmagyaróvári Mezőgazdasági Akadémia főiskolai tanulótermei. (Kiss Imre építész) - Magyar Építőipar, 1966. 15. évf. 11. sz., 699-700. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 248. l.

MDK

Kiss Imre, Hódmezővásárhely.

Faluvége, paszt. /

Szegedi Képzőmüv. Egyes. kiáll. Hungária-szálló, 1943. okt. 6 l.

Debrecen (Hajdú)

Kossuth Lajos-utca 29. Ház, f
kapuval, klasszicizáló. Egyko
ita, 1820.

/Debrecen V és MV. Bp. 1951,

MDK

Kiss Imre, Hódmezővásárhely.

Falurészlet, paszt.

Faluvége, "

Tanya, "

Szegedi, Képzőműv. Egyes. kiáll. Hungária-szálló

1943. okt. 6 l.

DEBRECEN (Hajdú)

Péterfia-utca 28. Városgazda-ház
cal, XIX.sz. eleje. Ma mentőállo

(Debrecen Vé. MV. Bp. 1957, 811

Kis Imre, butortervező, 1937. végbizonyitványt nyert

Iparművészeti Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.

33 l.

iratos tábla, röviditései itt fel-

UP/er/V/m/ REGINA SACELLUM
ADISLAUS AVIS
/RES POSUIT CHA/r/OSQ/e/ PARE/nt/E/s/
IO VT TURBA SEP/u/LTA TVO
ATER VOTISQVE FAVETO
LEME/n/S AD TUA TE/m/PLA VENI
és palmettával és "15o3" számmal.
szló sirkápolnát épittetett 15o3-ban
" s a szentségtartó fülke eredetileg
olgált. A hazánkban előforduló re-
rik szép, figurális diszü példánya,
)
zékre vezető feljárat falában vé-
is. Orgonakarzat belső falépcsős
lér nélkül/, erős felső és alsó
értől tagolva.
a balassagyarmati Palóc Muzeumban,

dezése teljesen uj.

Kis Imre, épitő iparmüvész, 1937-38.
iparmüvészeti szakoklevelet nyert

Iparmüvészeti Isk. Évk. 1880-1942. Bp. 1942.

34 l.

536

ényéből ismerjük. Itt 2 drb alaprajőriznek. A távlati képek és az egyik leg Graas. A várat nyugati és északAz alaprajz a tervezett átalakitásokat szinüleg az 1626-os épitkezésekkor ,39.,2o3. Glaser 2o3-2o5./
körül keletkezett /VI.44 jelü/ alaprajz ost öt kerek toronnyal erősitett négya.

ng des Königreichs Ungarn... Ulm, 166o,
Christian/: Neue und kurze Beschrei-
, Nürnberg, 1664, 181-183 l. -Birken,
nd. Nürnberg, 1674, 62 l. /képe 62 l.
no: Notizia particolare.... Bologna,
n., Christoph: Christlich und Tür-

Kiss Imre

K(iss) I(mre): Mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Akadémia tornacsarnoka. (Kiss Imre épitész). — Magyar Építőművészet, 1967. 16. évf. 1. sz. 32-33. l.

K/iss/ I/mre/: Felsőfoku Mezőgazdasági Technikum, Nagykanizsa. /Kiss Imre épitész, Hornicsek Erika belsőépitész./ - Magyar Epitőmüvészet, 1967. 16. évf. 6.sz. 5. l.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

74. l.

KISS IMRE

ÉPITÉSZ. TERVEZÉSÉBEN ÉPÜLT A BUDAPEST I., BATTHÁNYI UTCAI LAKÓÉPÜLET.

REPR: 1 RAJZ, 3 FOTO.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1969/6. 40. LAP.

KISS IMRE

ÉPITÉSZ (NÉTU). A NAGYKANIZSAI FELSŐFOKÚ MEZŐGAZDASÁGI TECHNIKUM KOLLÉGIUMÁNAK ÉPÜLETÉT TERVEZTE.

REPR: 1DB RAJZ, 6 DB FOTO. (26-28. LAP)

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1969/4. 26. LAP

Kiss Imre

(A'ÉTV)

Felsőfokú Mezőgazdasági Technikum, kollégium-, konyha és étteremépülete, Oroshaza – építése. 1964-65.

Magyar Építőművészet 1968. 6. a. 34. l.

Kiss Imre –
Rosch Gábor – Csizmadia
Vándorné

Magyar Televizió Székház tervpályázata 1967.
IV. díjat nyert.

Magyar Építőművészet 1968. 6.sz.2.1.

Kiss Imre építész M.D.K.

Az Orvostovábbképző Intézet, Sebészeti Tömb tervpályázat 4ooo Ft-os jutalom

Társtervező: Jaklics Ervin- Koroy Vilmos

Magyar Építőművészet 1966/5. 2-8.l.

Kiss Imre

Pannónia-utcai fővárosi elemi iskola folyosóját freskószerű képekkel díszítette, hogy a történelmi múltat szemléltesse.

PH. 932. VI. 7.

Kiss Imre

A Mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Akadémia bővitésének terve / tornacsarnok, kollégium, tanárlakások/

társtervező: Mészárosné Sipos Anna

repr.

Gárdonyi Jenő: Fejlesztik felsőoktatási intézményeinket, A gödöllői Agrártudományi Egyetem, A keszthelyi és mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Akadémia bővitése

Magyar Nemzet 1961. október 18. 7.1.

Kiss Imre M.D.K.

Gyöngyös Szőny. Kőplajipari Vállalt, Étterem és konyha belső tervezése.

repr.

Társtervező: Horváth István

Magyar Építőművészet 1962 /4. 26-27.1.

KLSS Istvân ejp. (1857-1902)

megjelenik évente háromszor: ősszel, télen és tavasszal

ISSN 0237–7225

a szerkesztőség címe: 7624 Pécs, Ifjúság útja 6.
telefon: 72-12-622/103

az OTP Pécs, Szigeti úti körzeti fiókjánál vezetett folyószámla száma:
249–98037 Hiv. sz.: 583–5121

a kiadvány megrendelhető a fenti címen,
illetőleg a fenti folyószámlára történő befizetéssel
(évi előfizetési díj 135 Ft, kérjük a befizetési lapon az összeg
rendeltetését és a pontos kézbesítési címet feltüntetni)
és megvásárolható példányonként is

kérjük szerzőinket, hogy nekünk szánt írásaikat
két példányban küldjék
(csak az egyik oldalra, oldalanként 25 sort, soronként
50 leütést gépelve) a főszöveg után külön oldal(ak)ra gépelve
a jegyzeteket és a bibliográfiát, ha van;
a táblázatokat és az esetleges egyéb (vonalas) illusztrációkat
ugyanígy. A hivatkozások és a bibliográfia megadásában
kérjük szerzőinket, hogy a JANUS jelen számában alkalmazott
rendszert kövessék. Végül kérjük, hogy cikkük végén
adják meg munkahelyüket és pontos postai címüket

KISS István épitész. A recski templomot tervezi 1891-ben, valamint fennmaradt a vámosgyörki templom tervrajza is ugyanezen évből. Mindkét templom rajzait az egri érs.gazd.lltár őrzi /Tervj.239,224./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Kiss István, építés

1891-ben készitett recski-, és vámosgyörki templomorhos szánt terorajzait az egri és seri gard. levéltár orzi

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 350. old.

KISS ISTVÁN

Koch Henrik, Diescher, Woita, Volkmann, Ducher, Unger, Kallina, Bukovics, Dützer, Gottgeb, Benkő, Landler, Nagy Virgil, Kauser István és Kauser János épitettek Budapesten és az ország más városaiban eklektikus stilusban épületeket.

Gerő László: Magyar épitészet a XIX. század második felében, Bp. 1955. 4o. l. TIT Utmutató 37.

M.D.K.

Kiss István, III. éves építész hallgató korából

100 ft-os jutalomdíjat nyert a Városligeti artézi kút fürdő célokra való felhasználásának kiírt tárgyú pályázaton

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1879. VIII.évf.

jan. 1. sz. 12. old.

M.D.K.

Kiss István, építész

második díjat nyert a bpesti zsidókórházra kiírt pályázaton.

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1887. XVI.évf.

ápr. 10. sz. 83. old.

+ máj. 1. " 97-98. "

KISS István építész

1901, sebészet épülete [SOTE]

ld. M Építőipar, 1993, 4. 112-115. ill

Kérjük, küldje be a melléke
Hírlapelőfizetési és Lapellát
Lehel u. 10/A

Megrendelem a MAGYAR ÉP

1 évre.....1/2 évre (nem k

Cím: .....

.....

Keltezés: .....

Aláírás:

Kiss István (id.) 71, 86 építész
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

VEMBER
u. 6.

sey nem jut el a halál naturális ábrázolásá
deredés, a halálban való megdicsőülés tor
tatja meg számunkra.

1920 után készült grafikái a vesztett
menekülés, a létbizonytalanság nyomaszt
Borongós hangulatú grafikái, sűrű, kusza
vesztett hontalanokat, gyászoló virrasztók
sey Zoltán ezen korszaka már Uitz, Pór é
években kicsúcsosodó expresszionizmus
ellenére, hogy lírai megfogalmazású munk
delő meditatív tolsztoji világszemléletét.

[1]1906-21 között előadásokat tartott Bu-Japesten (C
talin: A Gödöllői művésztelep, Bp., 1987.)

M.D.K

Kiss István ~~epitl~~ építész

Ybl Ervin: Ybl Miklós 199.,

Kiss István

l. Gereczerajztár

343-h.

FELAJÁNLÁSI JEGY

..... város / község ..... -u. ..... sz.

..... em. ..... a.

A Fasiszták Által Elhurcoltakat Segítő Bizottság céljaira a következőket ajánlom fel:

Készpénz: ..... P

Ruhanemű: ..... drb kabát

..... « felsőruha

..... « fehérnemű

..... « ágynemű

..... pár cipő

Egyéb adomány: .....

.....

.....

.....

....., 1945.....

Az adományozó aláírása:

.....

Salkra r. t. Budapest. 505.0879.

M.D.K.

Kiss István müegyetemi tanársegéd

Csengery Antal siremlékét tervezte, melyet a Kerepesi-Temetőben állitottak fel, -közli a Fővárosi Hirek c. rovat.

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. aug. 27. 4. évf. 48. sz. 766. lap

MDK

Kiss István építész

~~szobrász~~, az iskola v. növendéke

Iskolatörténeti kiáll. 1954. jun. 15. l.

Eötvös József gimn. 100 éves fennállása.

MDK

Kiss István

Gereczerajztár. 343.

Kiss István

MDK

A m. Ipm.Társ. választmánya... Műcsarnok, 1898, 21.sz. 203. l.

MDK

Kiss István

Művészeti hirek. Műcsarnok, 1899. 13.sz. 198 l.
A magy. iparmüv. társ. ...

M. D. K.

KISS István építész

Baross utcai klinikai épület

Ybl Ervin: Ybl Miklós 150.

Kiss István

Thieme Becker

XX. 387. l.

Kiss István

l.

Jbl Lötz

333. l.

Hol találtam:.....

192 .....

Az 1898. évi Hollán-pályadíjakat odaitélő bizottság jelentése.

Midőn az 1898-ik évi Hollán-pályadíjakat odaitélő bizottság a bírálat tárgyát képező Közlöny-cikkelyek fölött szemlét tartott, igazi örömmel tapasztalta, hogy az a fokozatos haladás, melyet Közlönyünk cikkelyeinek mennyiségében, terjedelmében és minőségében az előbbi bizottságok konstatáltak és hangsúlyozva kiemeltek, nem egyes nagyobbszabású technikai alkotásokkal járó élénkebb mozgalmak szüleménye, sem a közelmultban lezajlott nemzeti örömnapok emelkedettebb hangulatának folyománya vagy utóhangja, szóval nem muló jelenség, hanem hazánk kulturális fejlődésével járó s egészséges alapokon nyugvó konszolidált állapotoknak biztos és félreismerhetetlen jele, a minek tiszta hazafias szivből örvendezni kétszeresen is van okunk és jogunk, mert minden kétséget kizárólag azt láttatja, hogy a *magyar műszaki karnak van immár az iráshoz elegendő tárgya is, meg kedve is.*

A bírálat alá vonandó — terjedelemre és súlyra nézve egyaránt tekintélyes — anyaghalmazzal, ha szabad mondani az idei bő terméssel szemben tekintetbe véve a rendelkezésünkre álló jutalmi eszközök nagyon is szerény mértékét, igen természetes, hogy fokozott szigorúsággal kellett alkalmaznunk azt a rendszabályt, a mely szerint egyes dolgozatok — akár a szerzők önkéntes lemondása miatt, akár azért, mert más helyen vagy más alkalomból jutalomban, vagy kitüntetésben részesültek már, akár végül az illető közlemények leiró jellegében vagy efemér értékében rejlő más okoknál fogva a megbírálás alá kerülő cikkelyek sorából kiveendők; noha nem egy esetben a legnagyobb sajnálattal kellett tapasztalnunk, hogy olyan cikkelyt zárunk ki a versenyből, mely abszolut becsénél fogva nemcsak itthon, de a technikai téren előrehaladottabb külföldön is méltó feltünést keltett és osztatlan elismerésben részesült.

Igy vettük ki a megbírálandó dolgozatok sorából *Bánki* Donátnak: *A Diesel-motor és a hőmotorok* című, *Kolossváry* Ödönnek: *Városi szennyes vizek eltávolítása, tisztítása és értékesítése* című és *Rejtő* Sándornak: *A tárgy felszinén lévő erővonalak keletkezésének módja és törvénye* című cikkelyeket szerzőik azon kijelentése alapján, hogy a pályázatban részt venni nem óhajtanak; *Raum* Oszkár cikkét: *A Magyar korona országainak csapadékviszonyairól* és *Répássy* Miklósét: *Az öntözéshez szükséges vizmennyiség meghatározásáról* pedig azért, mert ezek más helyen nyertek már pályadíjakat.

A fenmaradt és pályázatra érdemesnek tartott többi cikkelyek fölött élénk és alapos eszmecsere fejlődött ki, melynek során az alább felsorolt dolgozatok mind egytől-egyig beható és lelkiismeretes megbírálás alá vétettek és kellő méltatásban részesültek, a minek legkisebb véleményeltérés nélkül való eredménye az lett, hogy a Közlöny 1898-ik évi cikkelyei közül a bizottság legeslegelső helyen állónak föltétlenül *Huszka* Józsefnek: *Magyar Ornamentika* című dolgozatát tartja, mely a magyar épitő és díszitő művészet szempontjából tekintve szinte eseményt képez és a mely dolgozat évtizedek hazafias lelkességű és hangyaszorgalommal végzett munkájának az eredményét adja. Az a mindnyájunk előtt lebegő ideál: hogy bár sikerülne épitő és ornamentális művészetünknek nemzeti jellemet, nemzeti zamatot adni, ha valaha megvalósul, abban az érdem oroszlánrésze kétségtelenül *Huszka* Józsefet fogja illetni, mint a ki a hozzávaló elemeket önfeláldozó bámulatos kitartással nemcsak egybegyüjtötte, hanem rendszeres módon összeállítva tárja azok elé, a kik a földolgozásra és ezen elemek művészeti érvényesítésére magukban hivatást éreznek. Nem pusztán anyagyüjtésről, avagy induktív bölcselkedésről van szó, hanem megtaláljuk az előttünk fekvő, nem sok szót szaporító, de annál magvasabb munkában a kikutatott és kézzelfogható adatokra épített deduktív bizonyítás gondolatmenetét, mely — ha itt-ott néha hazafias túlzásba csapong is — irányában és egységében a nemzeti ornamentális művészet önálló fejlődésének az alapját teremtette meg. S épen ezért — habár a közlemény utóbb kibővítve és kipótolva külön könyv alakjában is megjelent s habár a Huszka birtokában lévő nagybecsű anyagnak csak egy részével ismertet meg bennünket — e közleményt a biráló bizottság legeslegelső sorban figyelembeveendőnek találta.

Magasan kiemelkedő dolgozatot lát a biráló bizottság *Wittenberg* Ignác *Vonatellenállás és sebességmérő* című cikkelyében, mely a vasutak vontatási szolgálatára rendkivül fontos kérdést old meg meglepően egyszerű módon. A vonatok ellenállásának meghatározására eddig már sok mérést eszközöltek; az erre használt módszerek azonban mind abban a hibában szenvedtek, hogy költséges felszereléseket és szakavatott megfigyelőket igényeltek; szó sem lehetett tehát eddig arról, hogy valamely vasút összes vonalainak és összes vonattypusainak ellenállását egykönnyen megmérhették volna. Ezen a hiányon segitendők, a szakemberek többékevésbé komplikált képleteket állitottak föl a vonatellenállás kiszámitására. Rég tisztában voltak azonban azzal, hogy mindezek a képletek gyakorlatilag a szigorú kritikát nem állják meg, egy részük egyáltalán nem használható; legtöbbje pedig csak egyes esetekre ad a méréssel egyező eredményt. *Wittenberg* is egy új, igen egyszerű lineáris képlettel toldja meg a hosszú sort, de munkálkodásának valóban korszakot alkotó momentuma nem ebben rejlik, hanem egy új mérési módszer alkalmazásában, mely nem igényel egyebet, mint a vonatra felszerelt regisztráló sebességmérőt. Szerző igen egyszerű matematikai apparátussal megmutatja hogyan lehet a sebességmérő szalagján regisztrált kifutási görbe koordinátáiból a vonat ellenállását meghatározni s ezzel lehetővé teszi, hogy bármely vonat ellenállása bármely vonalon minden nagyobb vagy költségesebb előkészület nélkül egyszerű módon és biztosan meghatározható legyen.

Wittenberg módszere ma már nem javaslat, hanem a gyakorlati próbák által célszerűnek és helyesnek igazolt eljárás. Koncepciója új, kivitele megfelelő, a sebességmérőkön megkivántatott apróbb módosítások meg vannak adva, úgy, hogy nézetünk szerint itt egy kiváló szakértelemmel, a lényeges tényezők alapos ismeretével, nagy elméleti tudással és tárgyilagos itélettel kigondolt és kidolgozott módszer áll mindazok rendelkezésére, a kik az általuk üzemben tartott vonalak és vonatok ellenállását ismerni óhajtják.

Nagyon kiváló értékű cikkelynek tartja a bizottság *Kossalka* János tagtársunknak *A betonszerkezetek elmélete* című közleményt is, mint teljesen önálló és eredeti nyomokon haladó tanulmányok és vizsgálódások eredményét. Míg ugyanis *Neumann*, *Spitzer* és *Melan* vizsgálatai mind *egy bizonyos* vasbetonszerkezetre vonatkoznak, addig *Kossalka* — cikkelyének első részében — *egész általanosságban* és teljesen önállóan vizsgálja a többféle anyagból álló szerkezeteknek a külömböző ter-

helésekkel szemben való viselkedését és tisztán elméleti uton jut ugyanazokra az eredményekre, melyeket az előbb nevezett szakférfiak az egyes szerkezetekkel megejtett terhelési próbákból kaptak; t. i. hogy az összetett anyagú szerkezetek az egyes anyagok arányossági (rugalmassági) tényezőinek figyelembevételével számítandók. Különösen becsessé teszik *Kossalka* cikkét a második részben felsorolt és az előző elméleti vizsgálódások alapján számított példák, melyekben szintén egész általánosságban négy különböző, t. i. egy homogén és három összetett anyagú tartókeresztszelvény igénybevételét állapítja meg. Hogy pedig *Kossalka* elméleti vizsgálódásait a gyakorlat is teljesen igazolja, azt a cikkely végén röviden összevont eredményekből lehet látni, melyek a vasbetonszerkezetekkel eddig tett gyakorlati tapasztalatokkal teljesen összevágnak.

Fölötte érdemes, tanulságos és e mellett nagy helyi érdekkel bíró cikkelyt képez *Budapest székes főváros központi vásárcsarnokának* terjedelmes monografiája is, a melylyel *Pecz* Samu gazdagította Közlönyünket és vívta ki ezzel úgy olvasóinak, valamint a bíráló bizottság különösen dicsérő elismerését. Ezen instruktív ismertetés kiterjed a budapesti központi vásárcsarnok födiszpozicióinak, az egyes részek különféle rendeltetésük szerint való beosztásának, nemkülönben pedig a részletes felszereléseknek tüzetes magyarázataira. Különösen becsessé teszi ezt a monografiát az a körülmény, hogy a cikkíró, mint tervező, a végrehajtott szerkezeteket és elmés szerkezeti újításokat is konkrét alkalmazásuk szempontjából beható megokolással részletesen ösmerteti.

Kiváló helyet foglal el a cikkelyek sorozatában id. *Kerpely* Antalnak: *Adatok a vas történetéhez Magyarországon* cím alatt megjelent munkája, mint eddig egyedül álló dolgozat, mely hazánk nagyjelentőségű vasgyárainak, különösen a tökély magas fokán álló kincstári vasgyárak berendezését és működését ismerteti tanulságos kulturtörténeti vonatkozásokkal fűszerezett rendkivül vonzó és gördülékeny magyaros stilusban.

Péch Józsefnek: *A vízjelző-szolgálat hazánkban* című rövid ismertetését kiemelve, örömmel ragadja meg a bizottság az alkalmat, hogy *Péch* József tagtársunknak a vízépítészet és különösen a hydrografia terén kifejtett úttörő tevékenységéről a tudomány ezen ágának fejlesztése körül elért s a külföldtől is fényes elismeréssel méltányolt eredményeiről, e helyütt is megemlékezhessék.

Malina Gyulának: *Ujítás a vízszabályozás terén* című cikkében ismertetett árvédelmi rőzseponyvák szerkezete és alkalmazása, a hazai árvédelmünk terén határozott haladást képez

Megemlítendőnek tartjuk végül *Erdős* Ferenc: *A Balaton szabályozása* című értekezésének különösen a Balaton hydrografiai felvételét és hydrografiai adatait ismertető részét.

Ezeknek előadása után a bíráló bizottság azt az egyhangulag hozott határozatát illetőleg javaslatát bátorkodik a tisztelt Választmány elé terjeszteni, hogy az 1898-ik évi *Hollán*-pályázatnak I-ső (200 forintos) díját *Huszka* Józsefnek: *Magyar Ornamentika* című cikkelyeért a II-ik (100 forintos) díjat pedig *Wittenberg* Ignácznak: *Vonatellenállás és sebességmérő* című cikkelyeért odaitélni és kiadni kegyeskedjék.

Kelt Budapesten, 1899. március hó 1-én.

Faragó Lipót. *Hajós Sámuel.* *Jász Dezső.*
Kiss István. *Lipthay Sándor.* *Stark Lipót.*
Ney Béla.

A budapesti első gyermekmenhely-egylet új központi intézete.

Kiss István-tól.

(A IV. és V. számú rajzmelléklettel.)

A budapesti első gyermekmenhely-egyletet a 70-es években alapították, mikor özv. gróf *Károlyi* Istvánné és gróf *Károlyi Korniss* Clarissa grófné, meghatva a kitett, elhagyott vagy más módon árvaságra jutott csecsemő-gyermekek szomorú sorsán s felbuzdulva Olasz-, Francia-, Svéd-, Oroszország, Belgium és Ausztria példáján, elhatározták, hogy a fővárosnak jótékonyságáról ismert egyéneiből önálló egyesületet alakítanak, melynek célja lesz a segítségre, ápolásra szoruló kisdedek megmentése, valláskülönbség nélkül. Mind a főváros tanácsának, mind egyeseknek pártfogása, főleg pedig a gróf Károlyi-családnak hathatós anyagi támogatása mellett 1872-ben az egyesület a Knezits-utcai saját házába költözött, hol áldásos működését még részben ma is folytatja.

Időközben a főváros a IX-ik kerületben a Ranolder-intézet mögött egy nagy telket s az építkezéshez 10.000 forintot szavazott meg s 1885-ben az elnök grófnő bőkezű hozzájárulásával még a szomszéd üres telket is megvette az egyesület céljaira. Az egyesület pedig 25 évi fennállásának alkalmából 1895-ben közgyűlésileg kimondta, hogy ezen a telektömbön egy, a modern hygiene kívánalmainak minden tekintetben megfelelő intézetet építtet pavillon-rendszerben. Az épület tervezésével e cikkely íróját bízták meg.

Az L alakú telepet a IX-ik kerületben a Vendel, Szvetenay és Ranolder utcák, valamint a Ranolder-intézet nagyudvara s két magántelek határolják.

A telepre két nagyobb és két kisebb épületet, egy gazdasági udvart s istálló-épületet terveztünk. Az eredeti terv szerint a Szvetenay-utcai részt a főépület foglalja el, melyben a bennlakó 3 - 6 éves gyermekek tágas, kényelmes lakása és az ápoló-testvérek lakosztálya lenne. A Vendel-utcára néző pavillonban az orvosi s adminisztrációs helyiségeket és ezeken kivül a csecsemők és dajkáik lakását, a felvett és kiadandó gyermekek átmeneti helyiségeit, a dajkák várótermeit és a kórszobákat rendeztem el.

A telek e részének sarkára tervezett kis pavillonban az intézeti gondnok és a tanító lakása; a Ranolder-utcában a kápolna és a mellette levő pavillonban a serdülő leányok lakhelyisége találnának elhelyezést.

Pénzszűke miatt eddigelé csak a Vendel-utcai két pavillon készülhetett el. Az eredeti tervet tehát úgy kellett a két épületre nézve módosítani, hogy addig, míg az egész telep elkészülhet legalább azokat a helyiségeket helyezzük el, melyek a központi intézet működésével szervesen összefüggnek.

A Vendel-utcai nagyobb pavillonból igazgatják az intézet sokféle működését. Itt veszik fel az összes ápoltakat, innen nyerik a többi intézetek is a növen-

dékeiket, itt jelentkeznek a fővárosi és vidéki dajkák, hogy a kiadandó gyermekeket átvegyék.

A mint a IV. és V. számú rajzmellékletek és a szöveg közé fogott 1—4. ábrák láttatják, a Vendel-utcai két épület mindegyikét 3 emeletsor alkotja, ezek: souterrain, földszint és emelet 4·20—4·55—4·40 *m* emeletmagassággal, továbbá 6·00 *m* szobamélységgel és 3·00 *m* folyosószélességgel.

A nagyobb pavillonban a bejárattól balra nyílik a betegek várószobája, itt gyűlnek össze még az időközökben bemutatandó ápoltak dajkáikkal. A jelentkezők innen a rendelő-szobába mennek; ugyancsak itt gyülekeznek az ellenőrzésre jelentkezők is. A szoba közepén kényelmes kettős iróasztal, mögötte kárpitozott gyermekvizsgáló-asztal áll, mellette egy mérleggel, az ápoltak súlygyarapodásának megmérésére: ezenkivül egy álló iróasztal az orvosi anyakönyvvel és naplóval, egy eszközszekrény s párnával bélelt két öltöztető-asztal egészítik ki a rendelő-szoba bútorzatát.

megfürösztenek és tisztába öltöztetnek, e célra a ruhatár mellett egy fürdőszoba van nagyobb és kisebb káddal és öltöztető-asztallal felszerelve.

Az épület földszintjén az udvari jobb szárnyon egy beteg-szobát rendeztünk be, a ragályos és betegségre gyanús intézeti gyermekek megfigyelése céljából, mellette tea-konyha és fürdőszoba van.

Az emelet közepén a gyermekek hálótermét helyeztem el, tömör vaságyakkal, egy vetkeztető-asztallal és nagy kézi ruhaszekrénynyel. A hálóterem mellett jobbról van a nappali szoba, balról pedig a mosdó-szoba alacsony fayance mosdótálakkal, e mellett pedig még egy kéziruhatár. Az emelet baloldali szárnyában még egy külön hálótermet rendeztem el, hozzátartozó mosdóval. A jobbszárnyban van az óvó a fal mellett félkörű alakba elhelyezett padokkal és kis asztalkákkal, úgy, hogy az óvónő a gyermekek mindenikével folyton szemben van.

A magas souterrain közepén találjuk a központi fűtést, e mellett az ételkiosztó helyiséget és a kettős takarék-

1. ábra. A budapesti első gyermekmenhely-egylet új központi intézetének udvar felőli képe.

A rendelő-szoba egyik ajtaján egy előszobába s innen a kiadandó gyermekek várószobájába jutunk, melyben gyógyszerszekrény és két bölcső áll, míg a másik ajtó a műtő-szobába vezet, ebben kisebb műtéteket és kötéseket végeznek. A műtő-szoba gyermek-operációsasztallal, eszköz- és kötőszer-sterilizálóval, kötöző-asztallal, műszer- és víztartó-állvánnyal, dezinficiáló folyadékot tartalmazó üvegekkel stb. van felszerelve.

Szemben a folyosón túl levő épületszárnyban helyeztem el az adminisztrációnális helyiségeket az irattárt stb. egy előszobával együtt.

E bejárattól jobbra a kapusnő fülkéje mellett levő nagy 3 ablakos teremben gyűlnek össze a gyermekek ápolására jelentkezők, s a gyermekek átvételére berendelt dajkák. Az előbbiek közül az alkalmasakat itt veszik jegyzékbe, az utóbbiak pedig itt veszik át a reájuk bízott kisdedeket. Mellette közvetetlenül egy kis ruhatárt rendeztünk el, hol a kiadandó gyermekek ruhaneműit tartják a napi szükségletnek megfelelő mennyiségben.

Minthogy minden gyermeket fölvételekor azonnal tűzhelylyel felszerelt főzőkonyhát. A tűzhelylyel kapcsolatos rézüstben keringő víz a melegvízvezetéket táplálja. A konyhából egy-egy ajtó a mosogatóba, illetőleg éléskamrába vezet.

A souterrain baloldalán van a szürkenének és gyermekek ebédlője; az előbbi 12 személyre, az utóbbi 40—50 kisded számára van tálaló-szekrénynyel, asztalokkal és székekkel berendezve.

A bal udvari szárnyban találjuk a tágas ruhatárt, hol a bennlakó és kiadott gyermekek ruhaneműit őrizik nagy zárt szekrényekben. A jobbszárnyban van a cselédség lakása.

A kis pavillonból a főépület souterrainjébe alagút vezet, a földszinten pedig a két épületet üvegfallal zárt folyosó köti össze.

A kis épület földszintjén egymástól folyosókkal elválasztva a csecsemők és nem ragályos betegek osztályát helyeztem el. Az előbbi két teremből áll, az egyik a dajkák nappali szobájául, a másik pedig hálószobának van szánva, hol 4 nagy vaságy mellé két-két csecsemő-

ágyacskát állítottak, az egyiket a dajka-, a másikat pedig az intézet gyermeke számára. A fejletlen koraszülöttek részére még 2 melegítő-szekrény áll rendelkezésre.

A nem ragályos betegek befogadására két szobából álló kis kórház van összesen 8 ágygyal és a szükséges felszereléssel berendezve.

Az emelet kizárólagosan a menhely apácáinak áll rendelkezésére, kiknek szobái mellett az ideiglenes házikápolnát helyeztem el.

összes helyiségeket és folyosókat az ablakfülkékbe elhelyezett, bordázott vízkályhák fűtik, melyek úgy szabályozhatók, hogy minden egyes kályha a rendszerből külön s a legkisebb zavar okozása nélkül kapcsolható ki.

Az ablakok felső szárnyait szabadalmazott Lepter-féle szellőzőkkel láttuk el.

A vizet két vízvezetéki rendszer szolgáltatja, még pedig egy hideg és egy meleg, mely utóbbit a kisebb vagy nagyobb vízszükséglet szerint részben a nagy

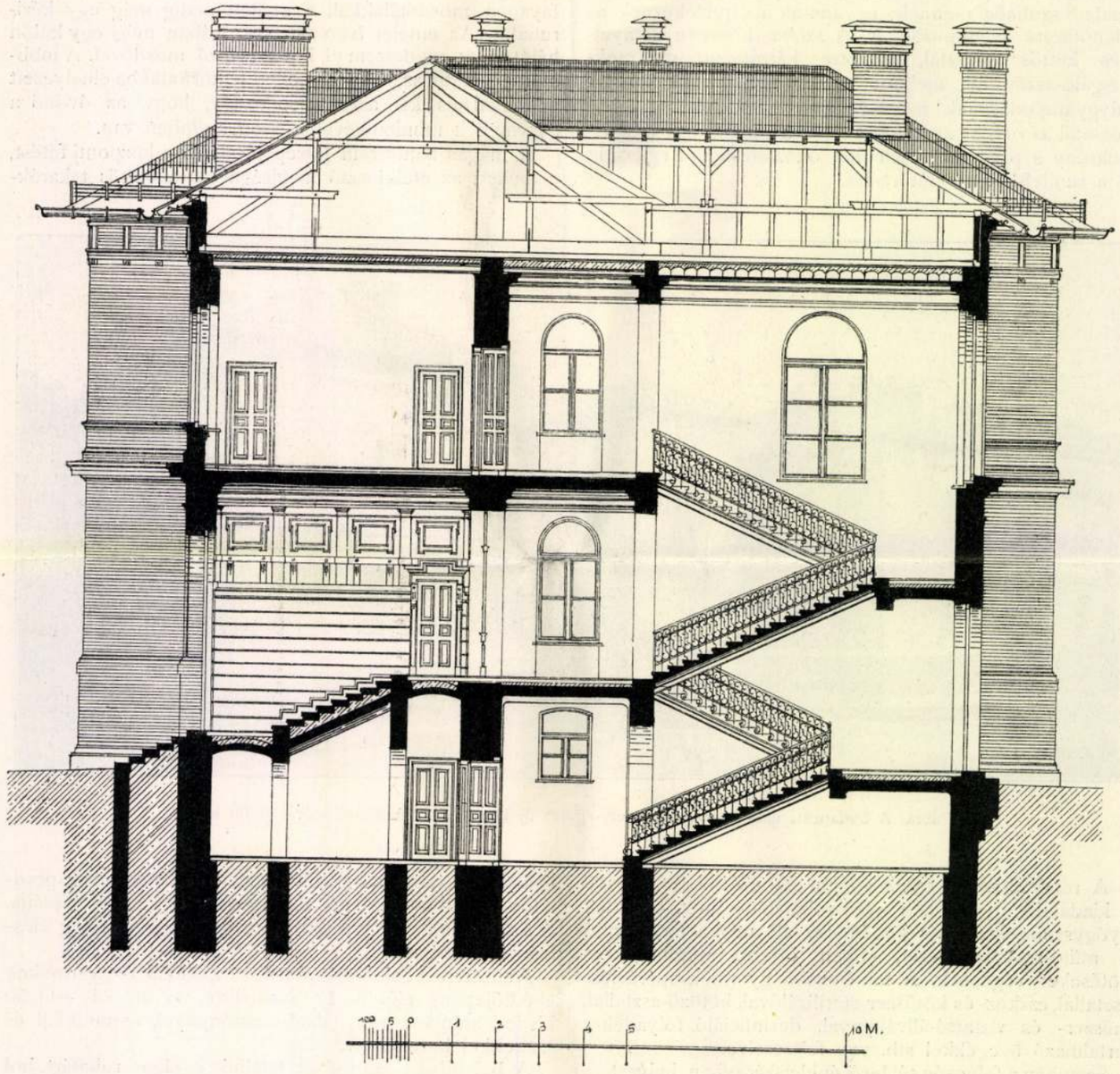

2. ábra. A budapesti első gyermekmenhely-egylet új központi intézetének keresztmetszete.

A souterrainban van a mosókonyha, mángorló, fürdő, szennyes-ruhatár és a központi fűtés helyisége.

A két épület kivitelét és berendezését tekintve, a modern technika és hygiéne minden kívánalmának megfelel. A fűtés központi rendszerű, még pedig minden pavillonnak különálló kisnyomású vízfűtése van. A szellőzés falban alkalmazott helyi szabályozókkal és Wolpert-féle sisakkal biró szellőző-kéményekkel történik. Az takaréktűzhely melegvíz-kazánja, részben pedig a souterrain egyik fürdőszobájában elhelyezett külön melegvíz-kazán táplálja. A fürdő-kádak az utóbbival vannak összekötve.

Az összes nagyobb és kisebb mosdók fayenceból, a mellékhelyiségek kiöntői pedig zománcozott öntöttvasból valók, mindegyikhez külön hideg és meleg vízvezetéki csap tartozik.

A világításhoz gázt és Auer-égőket használnak. A gázvezeték emeletenkint elzárható.

Az épület egészen téglából való, a mennyezetek vasgerenda közötti bolthajtások. A helyiségek nagy része, a folyosók mind 1·80 *m*-ig, a fürdőszobák 2·40 *m*-ig, a mosdó-terem és a kórszobák pedig teljes olajmázolást nyertek.

A helyiségek nagy részét keramintlappal, kisebb részét parkettával s a souterrain alárendeltebb helyiségeit pedig granitto-terrazzóval burkolták.

Az összes helyiségekben legömbölyített élű és sarkú tömör vas- és fabutorok vannak.

Az építkezést 1896. év julius havában kezdtük el s 1897. év szeptember havában fejeztük be

Az építkezést 168,695·36 frttal irányozták elő és vállalatba adták 158,534·26 frttal. A leszámolás 151,931·63 forinttal történt.

Az építkezésnél a következő munkákat az alábbiakban megnevezett vállalkozók végezték:

1. Föld-, kőműves- és elhelyező-munka: *Mészáros* és *Gerstenberger*.
2. Kőfaragó-munka: *Andreetti* Anzelm.

3. ábra. A budapesti első gyermekmenhely-egylet új központi intézetének lépcsőháza.

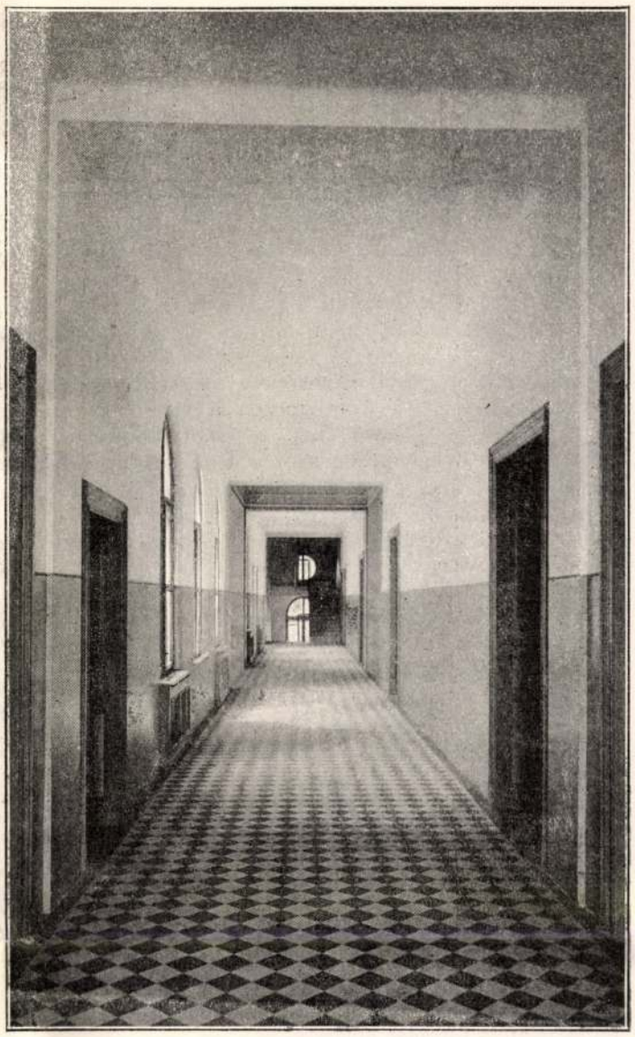

4. ábra. A budapesti első gyermekmenhely-egylet új központi intézetének folyosója.

3. Vas-munka: *Schlick-féle r.-társaság*.
4. Ács-munka: *Antony* Tamás.
5. Bádogos-munka: *Schlick-féle r.-társaság*.
6. Palafedő-munka: *Kirschenbaum* Gusztáv.
7. Szobrász-munka: *Langer* Ignác.
8. Asztalos-munka: *Thék* Endre.
9. Lakatos-munka: *Lepter* János.
10. Mázoló-munka: *Götz* Adolf.
11. Bútorok: *Gregersen* G. és fiai.
12. Üveges-munka: *Heisler* testvérek.
13. Szobafestő-munka: *Götz* Adolf.
14. Padlózó-munka: *Bernthaler* Béla.
15. Asphaltozó-munka: *Magyar aszfalt r.-társaság*.
16. Cementárú és burkolati munka: *Révai* Oszkár, *Cristofoli* Vince.
17. Gázvilágítás: *Knuth* Károly.
18. Villamos jelzőkészülék: *Egy. oszt.-magy. vill. r.-t.* (Egger B. és Társa.)
19. Csatornázó, hideg- és melegvízvezeték: *Zellerin M.-féle r.-társaság*.
20. Központi fűtés és szellőzés: *Knúth* Károly.
21. Kavicsoló munka: *Winkler* Sándor.

A fotográfia a technikai tudományok szolgálatában.*

Szesztay László-tól.

(A VI. számú rajzmelléklettel.)

A vége felé közeledő század tudományos felfedezései közül a tudomány különféle ágaira legátalánosabb értékű a fotográfia volt, mely rövid idő alatt a legtöbb tudományág fontos kutató és tanulmányozó segédeszközévé lett.

A tudományok mezején alig találhatunk olyan teret, hol a fotográfia még nem foglalta volna el megillető helyét.

Az asztrofotográfia segítségével a csillagász rögzítheti a fényérzékeny üveglemezen a teleszkop csudáit és az eltűnő égi jelenségeket. A szem ideghártyájánál érzékenyebb üveglemezen azok a csillagok, ködfoltok is megjelennek, melyeket a teleszkop az emberi szem előtt még soha fel nem tárt.

Ha Galilei a teleszkopot az emberiség tökéletesebb szemének nevezi, a fotográfia ennek a szemnek tökéletességét megsokszorozta.

A spektrálfotográfia segítségére jön a szinképelemzés tudományának. A csillagok spektrumának fényképei azok anyagára, mozgásának értelmére és gyorsaságára becses adatokat szolgáltatnak. Az utolsó két évtized alatt a csillagos égről felvett óriási fotográfiai anyag feldolgozása a jövő század tudósaira vár, kik ezekből talán kifürkészhetik a világegyetem általános mozgására vonatkozó fontos törvényeket.

Míg az asztrofotográfia és a spektrálfotográfia a végtelen nagyságok titkaiba engednek betekintést, addig a tudós előtt a végtelen kicsinységek birodalmát tárja fel a mikrofotográfia, mely a mikroszkop nyujtotta képeket és jeleneteket rögzíti meg az érzékeny lemezen.

A meteorologiában a természeti jelenségek fényképezése, a felhők, zivatarok, villámok képei s az azokból meghatározható mozgások és nagyságok méretei új tapasztalatok forrását alkotják.

A fiziológusnak a mozgó emberek, állatok, repülő madarak, úszó halak képei bő anyagot nyujtanak a tanúlmányozáshoz.

Az orvosi tudomány terén igen becses adatokat szolgáltatnak a kóros elváltozások képei és a gyógyulás menetét ábrázoló fényképsorozatok. Nagy gyakorlati értéke van annak is, hogy az orvos mind a beteget, mind saját magát egyaránt fárasztó megfigyeléseket és vizsgálatokat a kóros elváltozásról vett fényképen végezheti. Ennek példájaként rámutathatunk az utolsó időben feltalált Röntgen-féle fotográfiákra.

A természettudós kezében fontos vizsgálódások tárgyait alkotják az állatok, növények és ásványok mikroszkopikus képei.

Didaktikai szempontból a fotográfia nem eléggé méltányolható előnyt nyujt azzal, hogy a jelenségeket, tüneményeket nemcsak a közvetetlenül szemlélő tudós előtt tárja fel, de azokat hű és pontos képekben mások részére is szemlélhetővé teszi. E tekintetben bizonyos analogiát találhatunk a könyvnyomdászat és fotográfia között. Míg az első a gondolatokat veti papírosra, addig a fotográfia a tüneményeket állandósítja.

Hosszassá válnék ismertetésem, ha mindazokat az előnyöket felsorolnám, melyeket a fotográfia egyéb tudományágak és az ipar vagy a szépművészetek terén nyujt, azért ezeket mellőzve rátérek a fotográfiának azokra a tulajdonságaira, melyeket a mérnök a maga céljaira hasznosíthat.

Már 1839-ben *Arago,* midőn a fotográfia feltalálóinak, *Daguerre*-nek és *Niepce*-nek emlékiratát a francia képviselőházban bemutatta, rámutatott arra, hogy *a fotográfiák, melyek a természetnek hű másolatát bizonyos méretarányban nyujtják, alá vannak vetve a geometria törvényeinek, a miért is belőlük bizonyos méretek határozhatók meg, mely körülmény a fotográfia részére a térképezés terén is fontos szerepet jelöl ki.*

Az Arago kijelölte ösvényen haladva, sokan foglalkoztak olyan módszereknek a meghatározásával, melyek lehetővé teszik azt, hogy a fényképek szolgáltatta adatokból térképeket, helyszínrajzokat szerkeszthessünk.

A mérésnek e nemét *fényképes mérésnek,* az ezzel foglalkozó tudományágat pedig *fotogrammetriának* nevezzük.

A fotogrammetria tudományának úttörői a francia *Laussedat* és az olasz *Paganini* voltak. Ma már e tudományágnak kiterjedt irodalma van, melynek terén

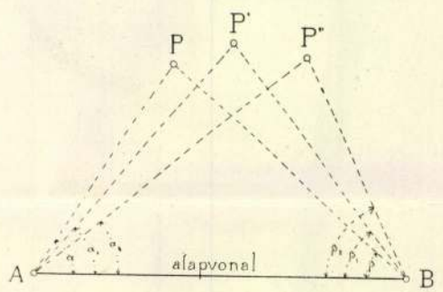

1. ábra.

különösen *Paganini, Koppe, Meydenbauer* és *Steiner** tűnnek fel.

A fényképes mérés módja visszavezethető két geodéziai műveletre; az előmetszésre és a trigonometriai magasságmérésre.

Az előmetszéshez hasonló módon meghatározzuk az egyes felvett pontok fekvését a vízszintes vetűletben. Ezután a trigonometriai magasságméréshez hasonlóan meghatározzuk a pont magassági fekvését.

A különbség az említett geodéziai műveletek és a fényképes mérés között az, hogy míg ott a pontok meghatározásához bizonyos vízszintes és magassági szögek közvetetlen megmérése szükséges, itt a szerkesztés adatait bizonyos feltételek betartásával készült fényképekről mérjük.

A fényképek függőleges centrális projekciókat képeznek s feladatunk lesz két vagy több ilyen függőleges

* Előadta a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet február hó 25-én tartott egyetemes szakülésén.

* *Paganini.* La Fototopografia In Italia. — Dr. E. *Koppe.* Die Photogrammetria oder Bildmesskuns. — Dr. C. *Koppe.* Photogrammetrie und Internationale Wolkenmessung. — *Steiner.* Die Photografie im Dienste des Ingenieurs. — *Rummer von Rummershofnak* a bécsi cs. és kir. katonai földrajzi intézet 1896. évi közleményeiben megjelent ismertetését *Jancsó* Jenő tagtársunk ismertette Közlönyünk 1897-ik évfolyamában 479—482. oldal. Lásd ifj. *Gradl* Sándor cikkelyét is a Heti Értesítő 1898-ik évfolyamában 6—7. oldal.

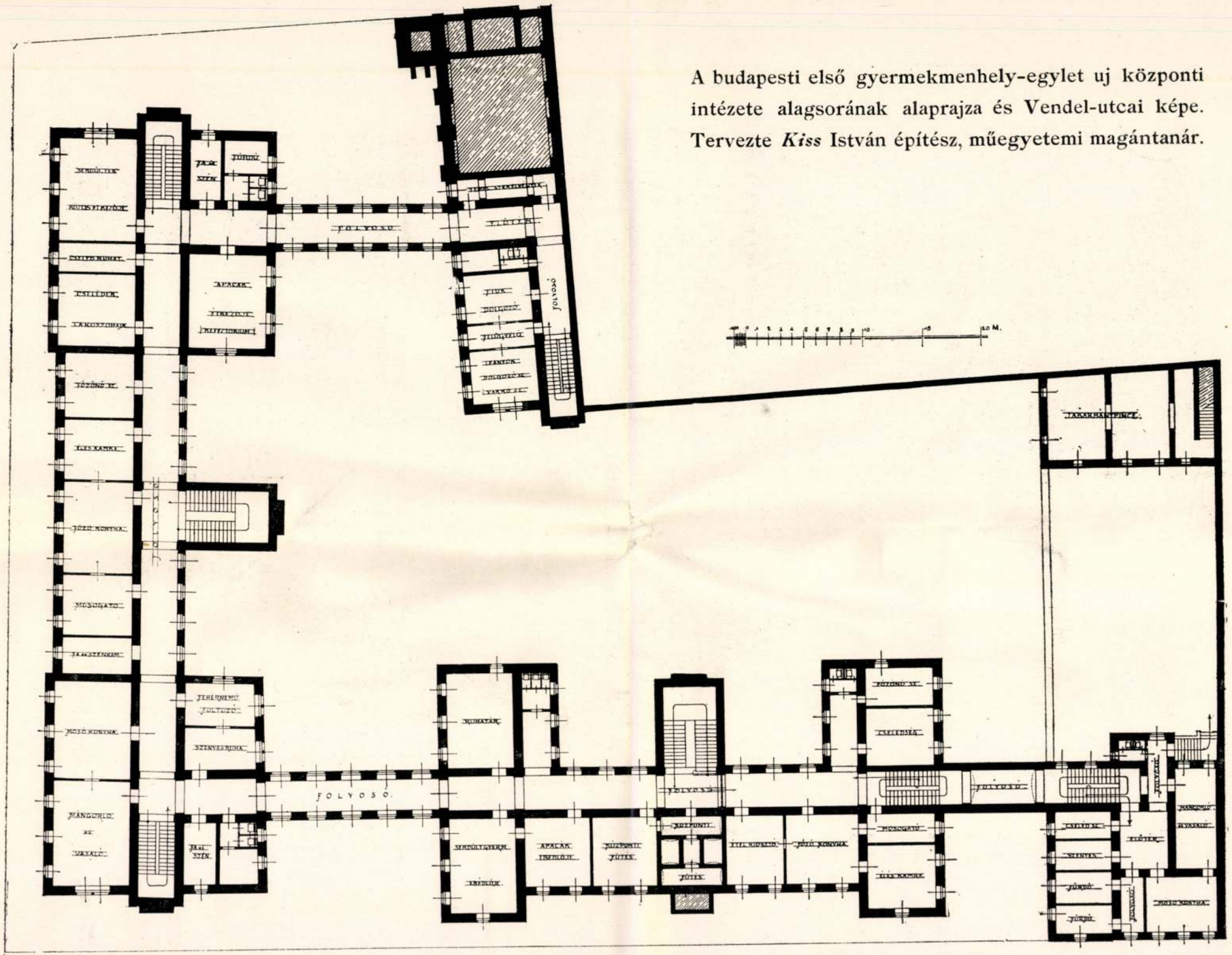
FOLYOSÓ
FOLYOSÓ
FOLYOSÓ

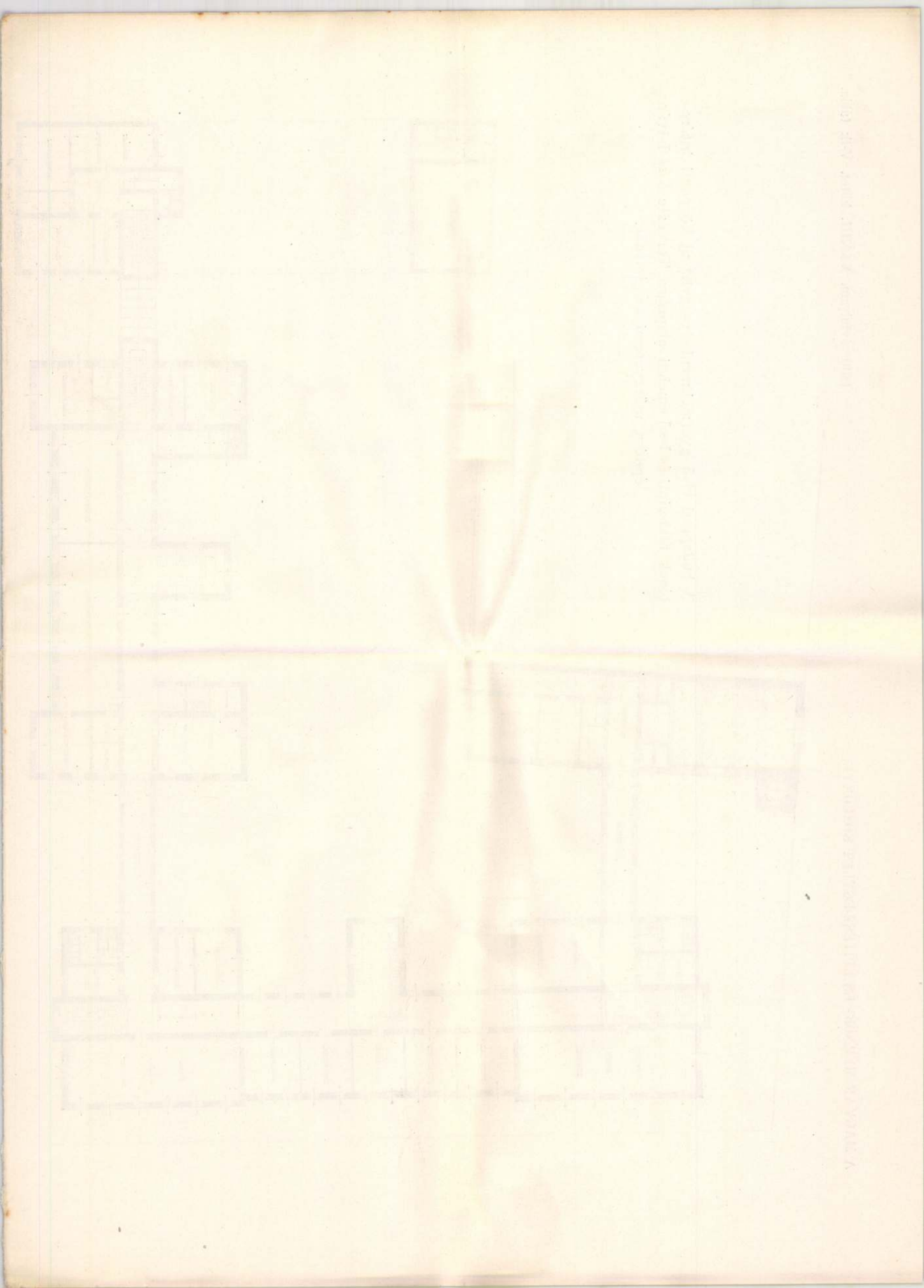

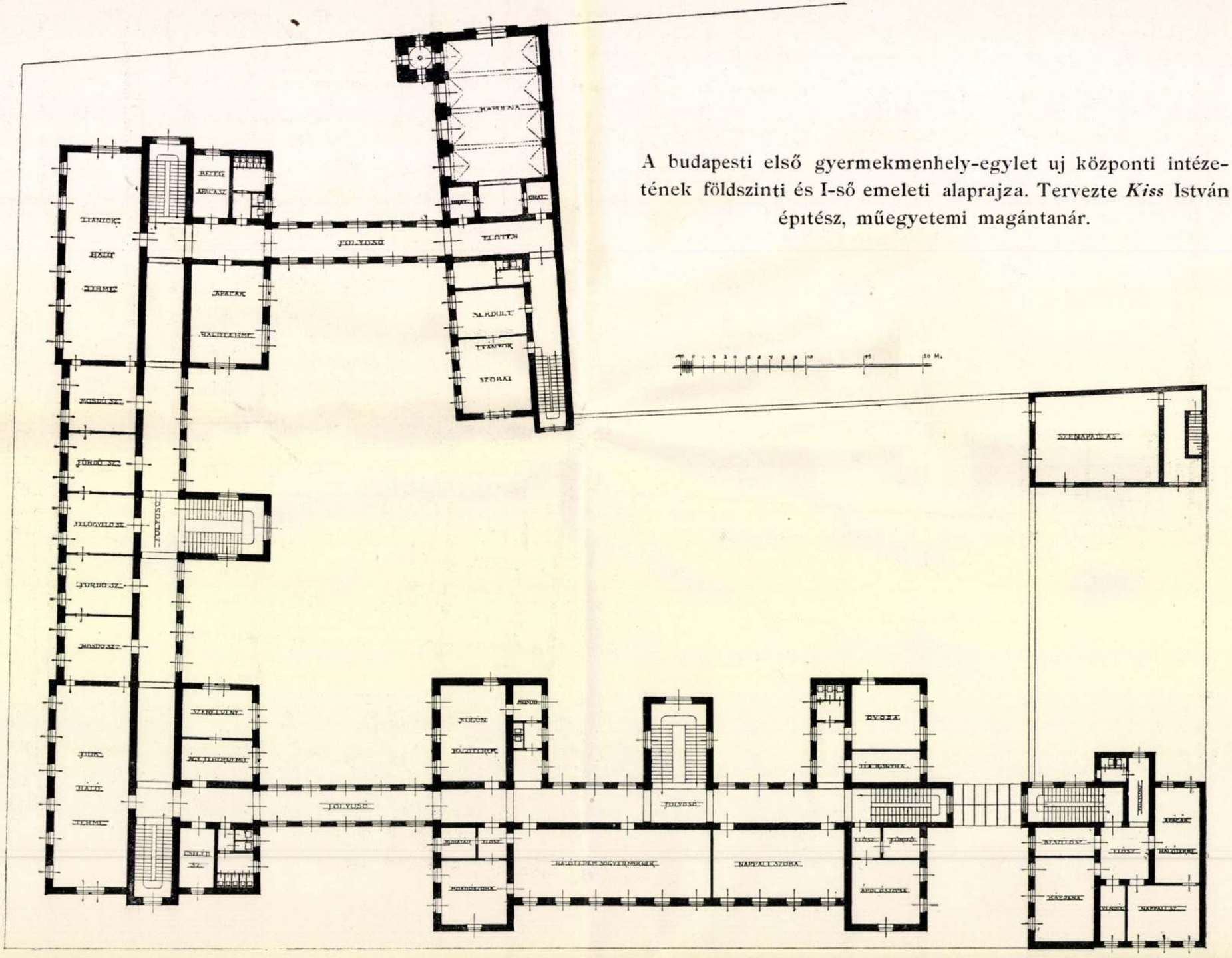

A budapesti első gyermekmenhely-egylet uj központi intézetének földszinti és I-ső emeleti alaprajza. Tervezte *Kiss* István épitész, műegyetemi magántanár.

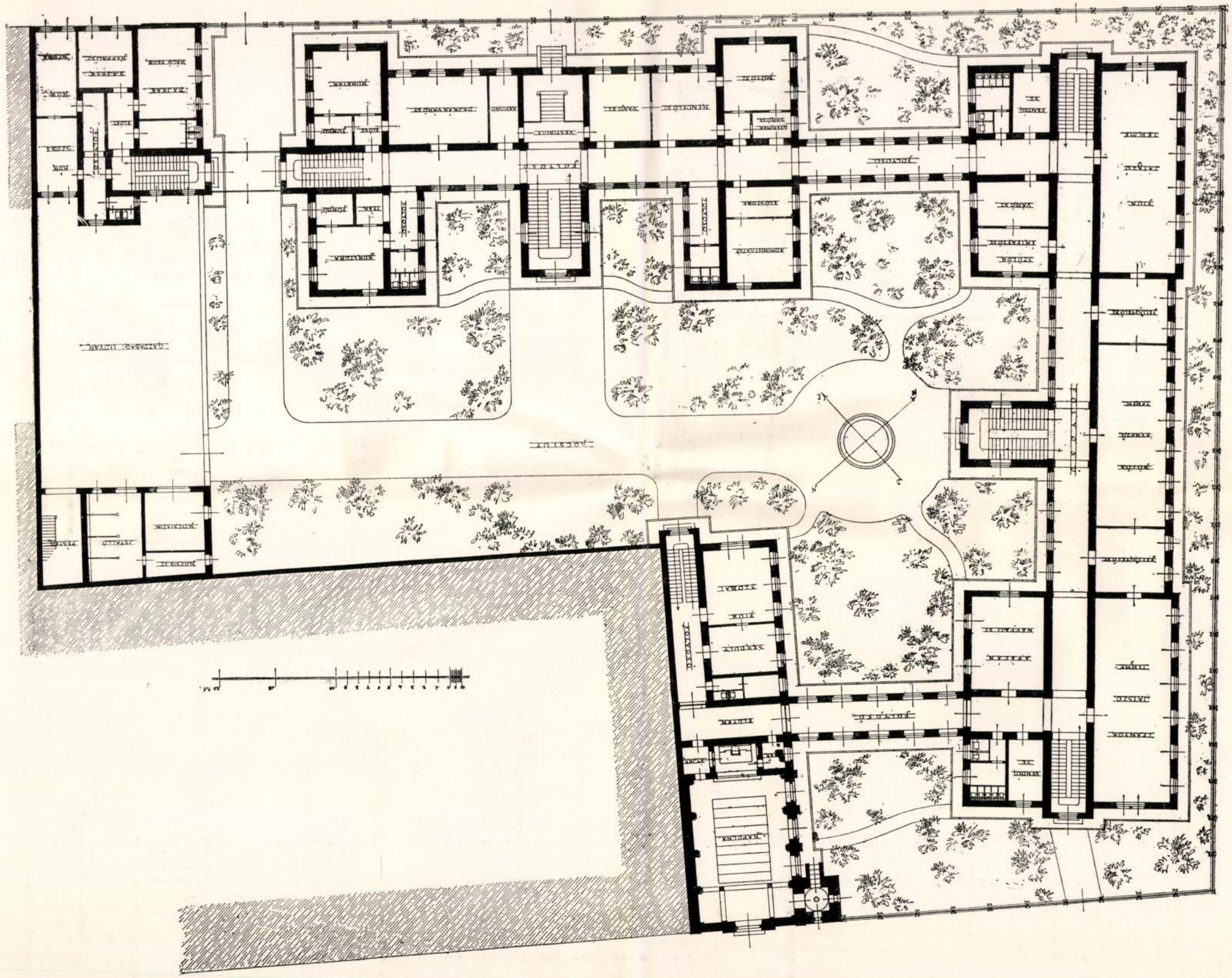

Kiss Zoltán

A tantermek metszete.

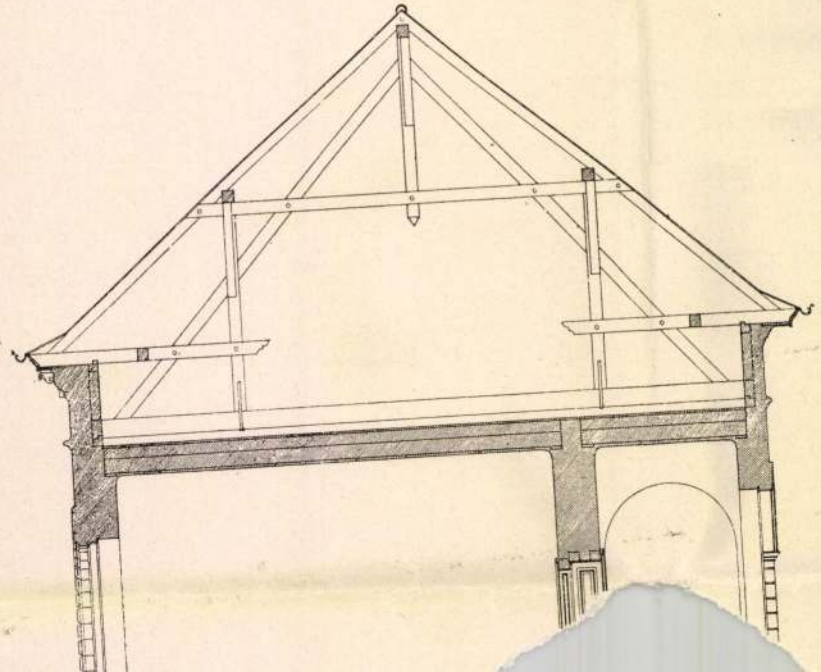

A főbejárat és díszterem

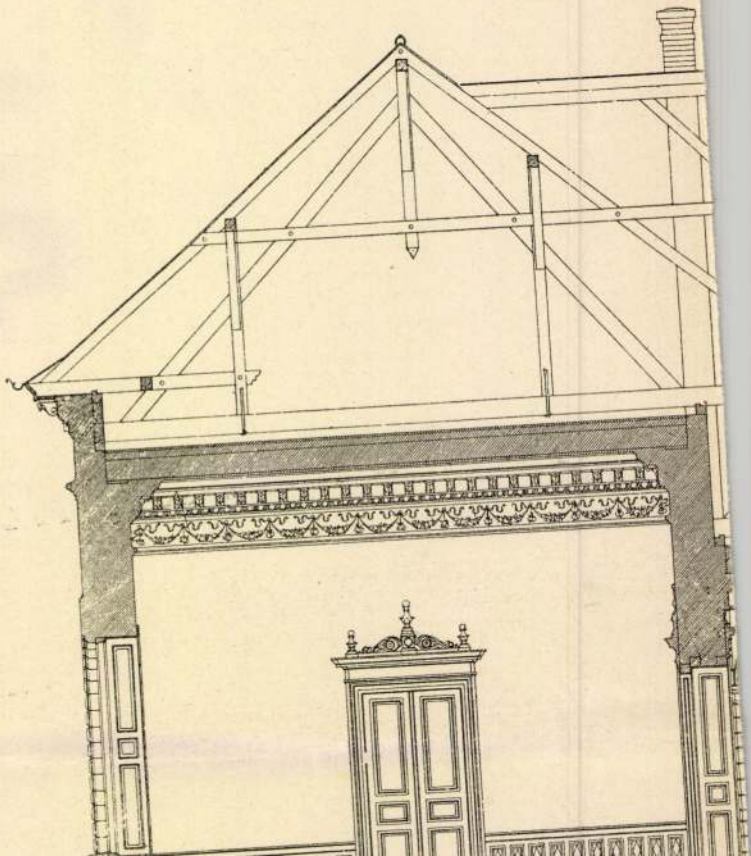

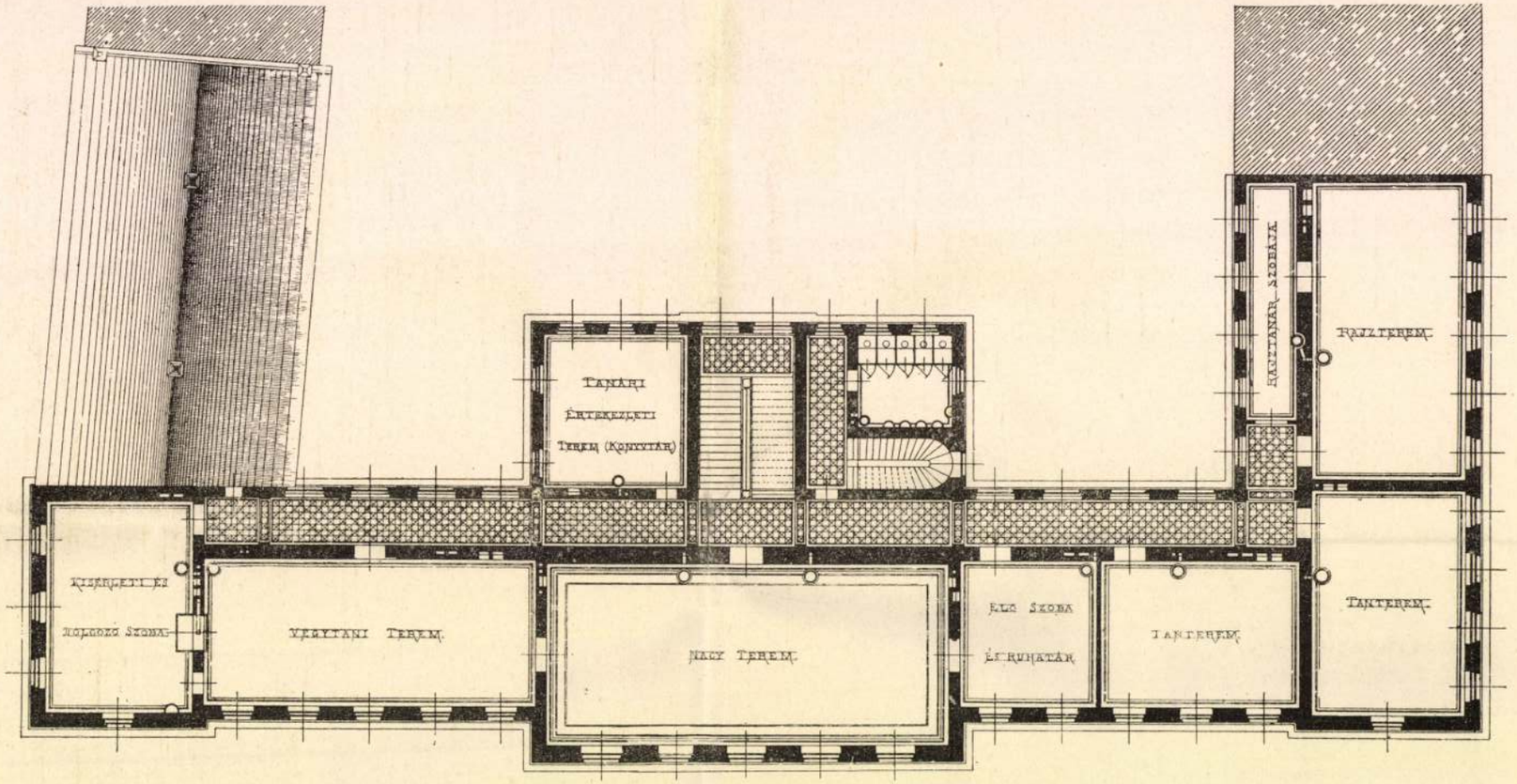

EMELETI ALAPRAJZ

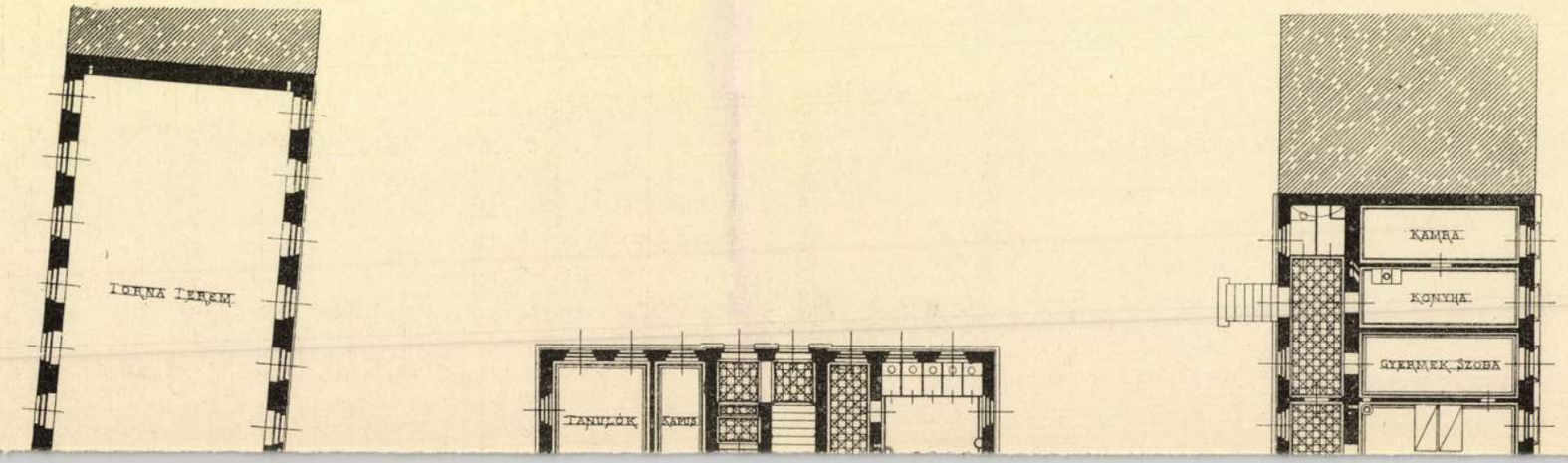

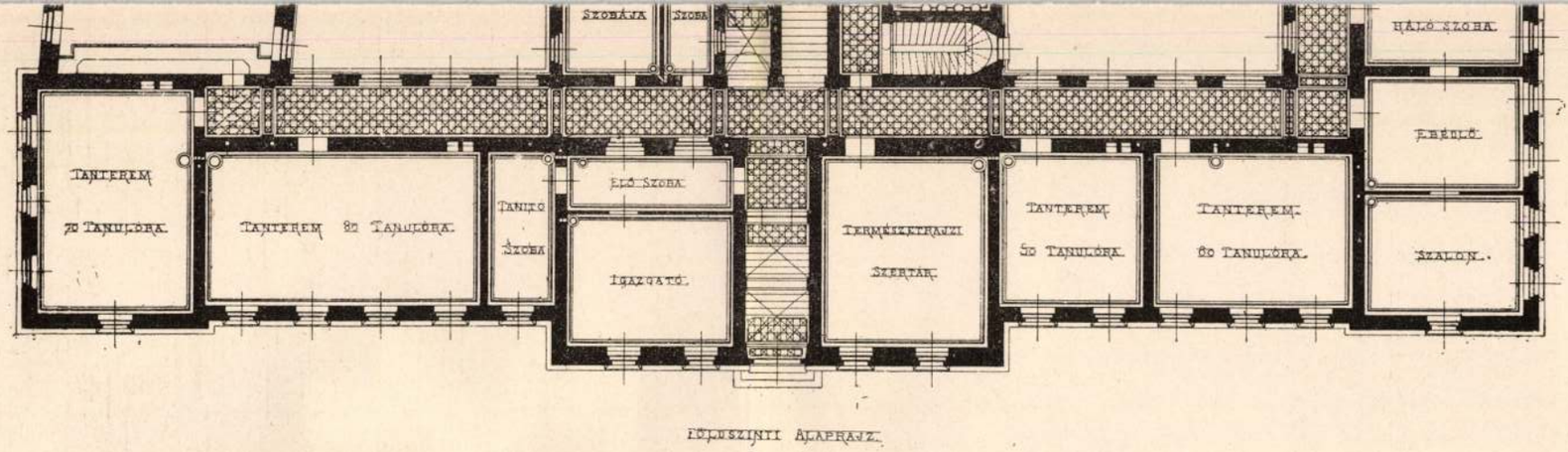

FÖLDSZINTI ALAPRAJZ.

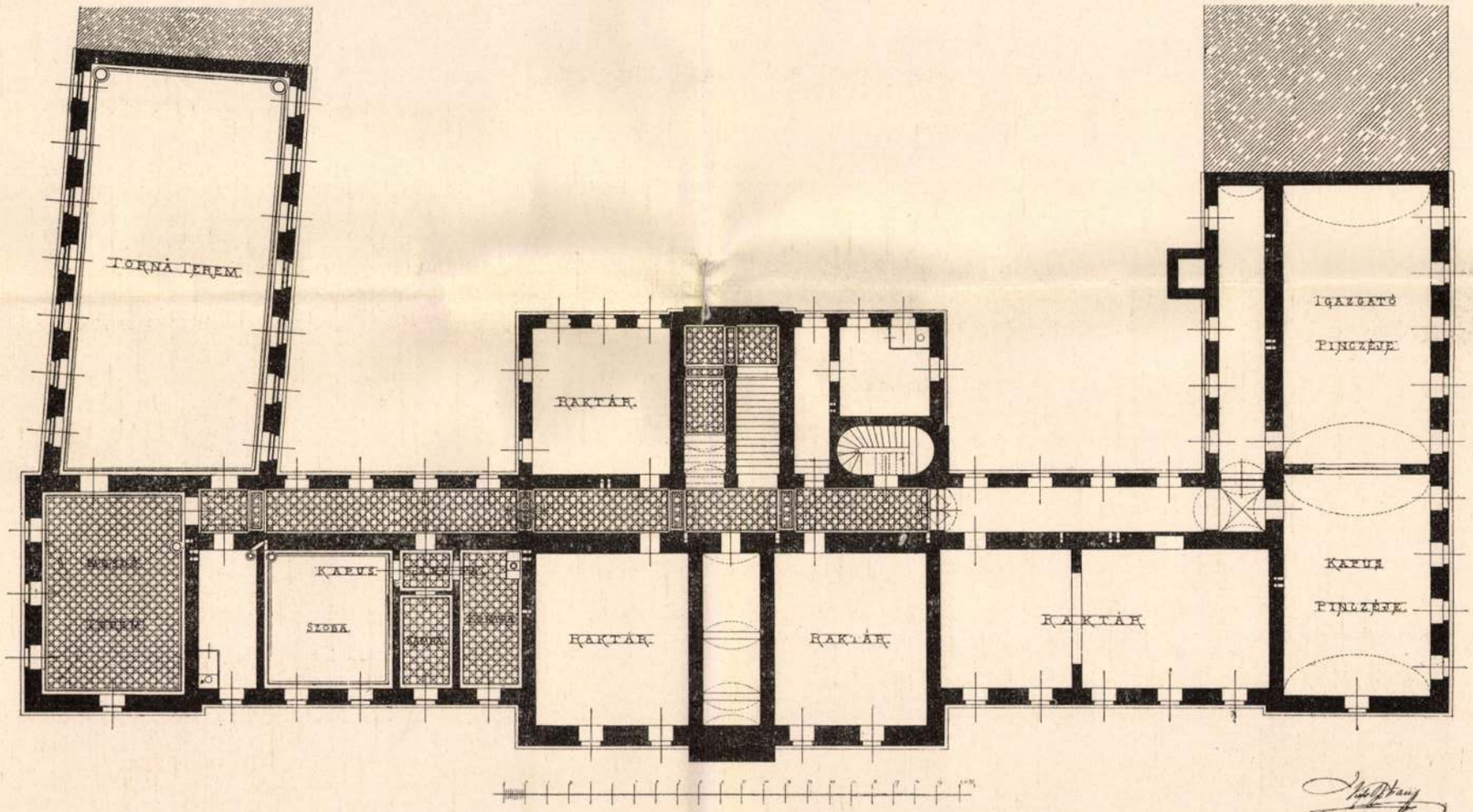

SOUTERRAIN ALAPRAJZ.

A nagybecskereki **állami polgári- és középkereskedelmi iskola** alaprajzai.

Építtette: Nagybecskerek r. t. városa; tervezte: **Kiss István** műépítész.

metszete.

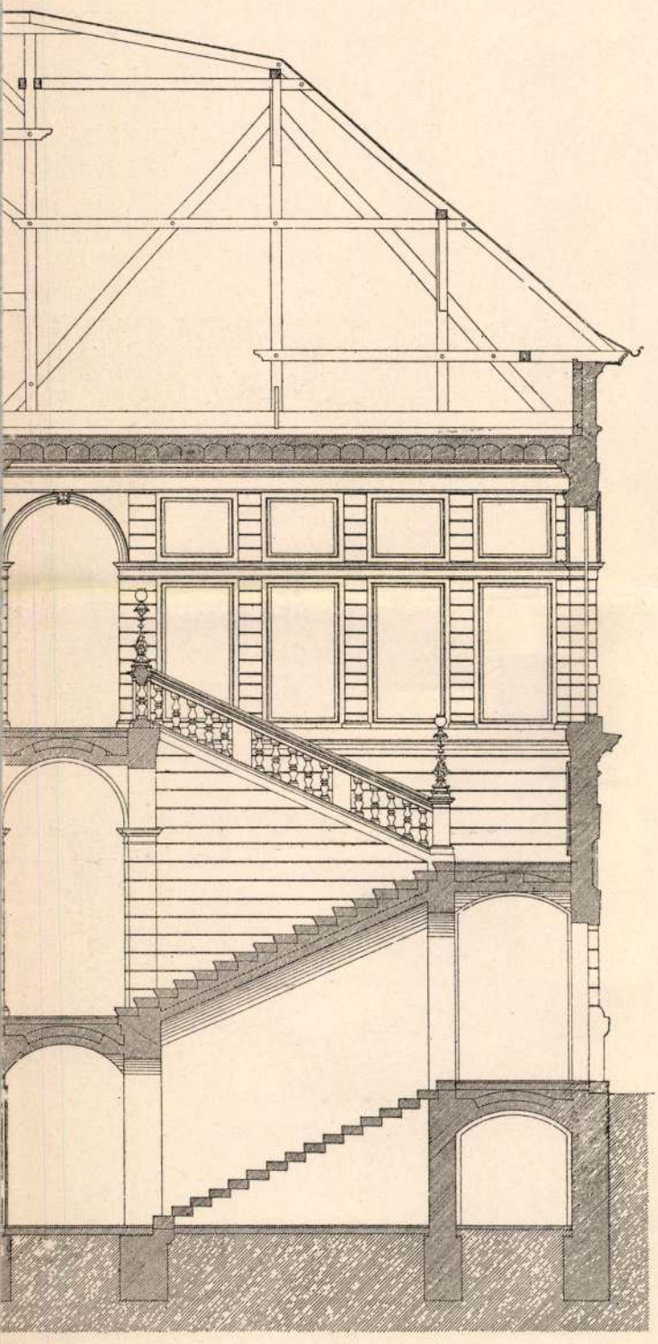

A tornaterem metszete.

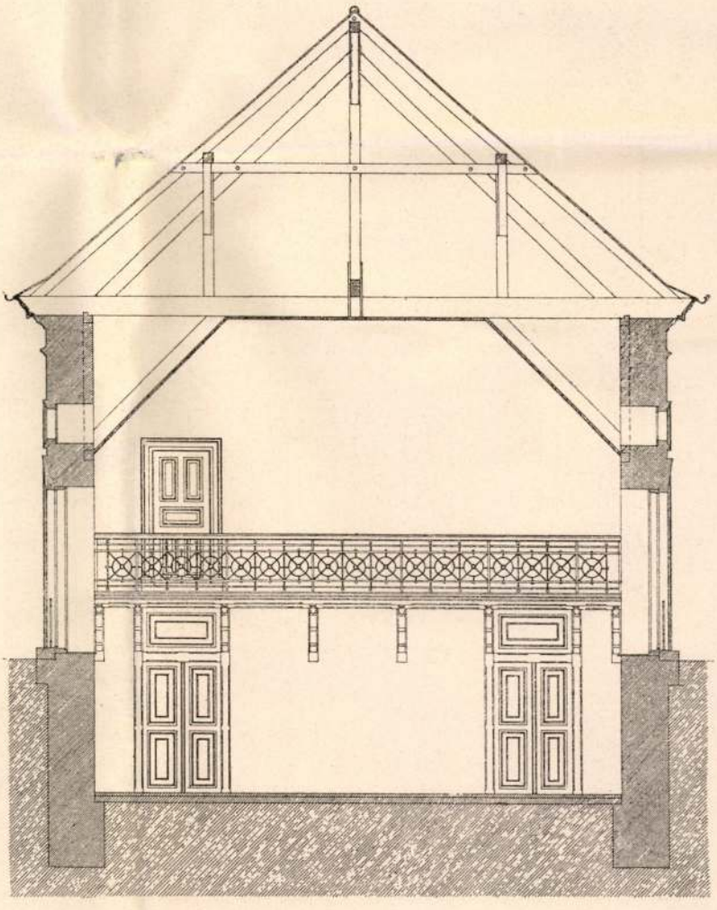

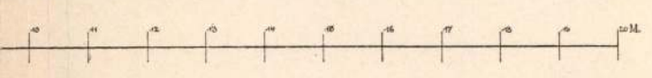

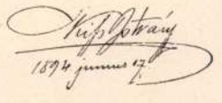

özépkereskedelmi iskola keresztmetszetei.

osa; tervezte: **Kiss István** műépítész.

Kiss István

Divald.

A budapesti tudomány-egyetem I. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinika fűtő- és szellőző-berendezésének alaprajza és az épületnek a Mária- és Baross-utca sarkáról való képe.

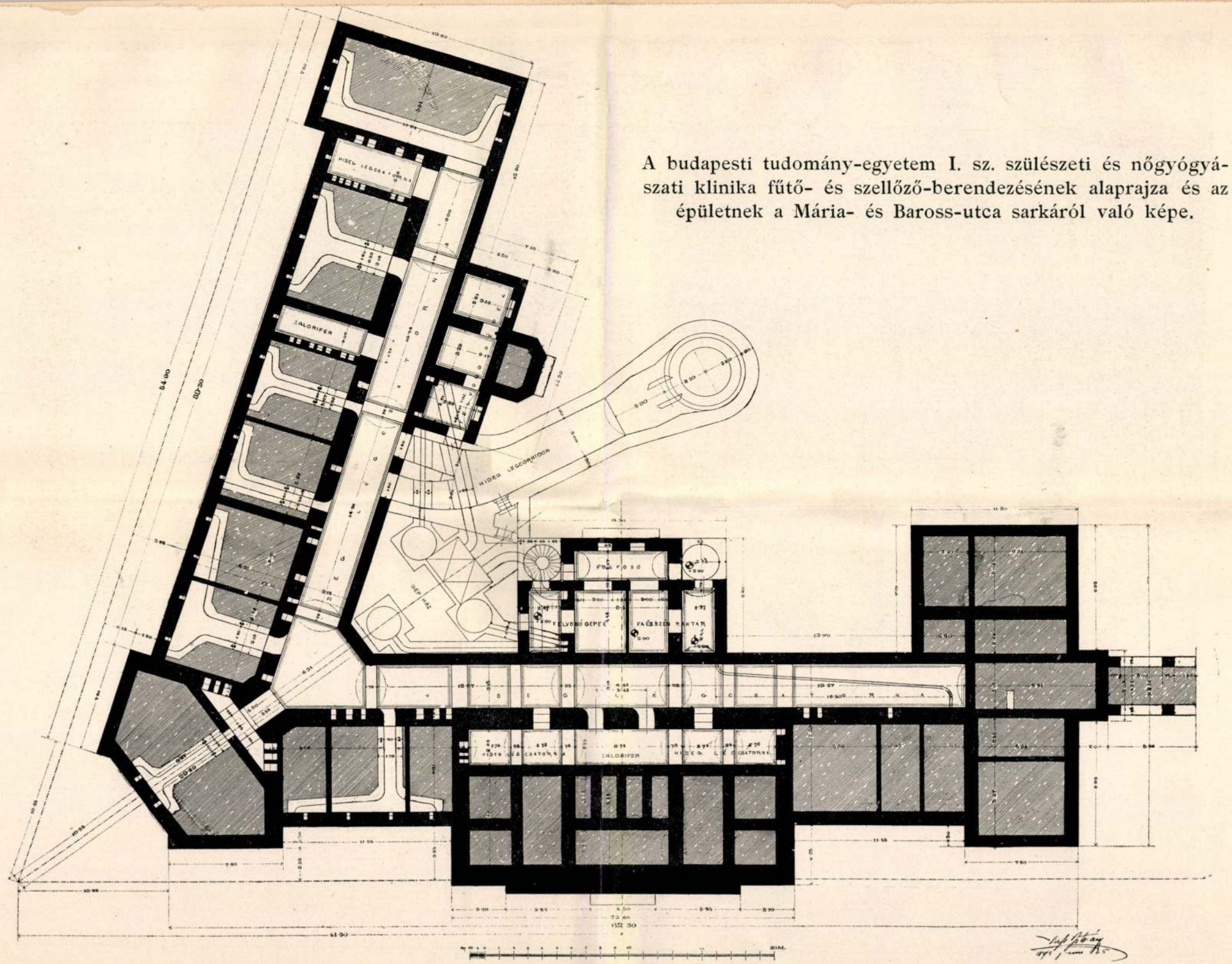

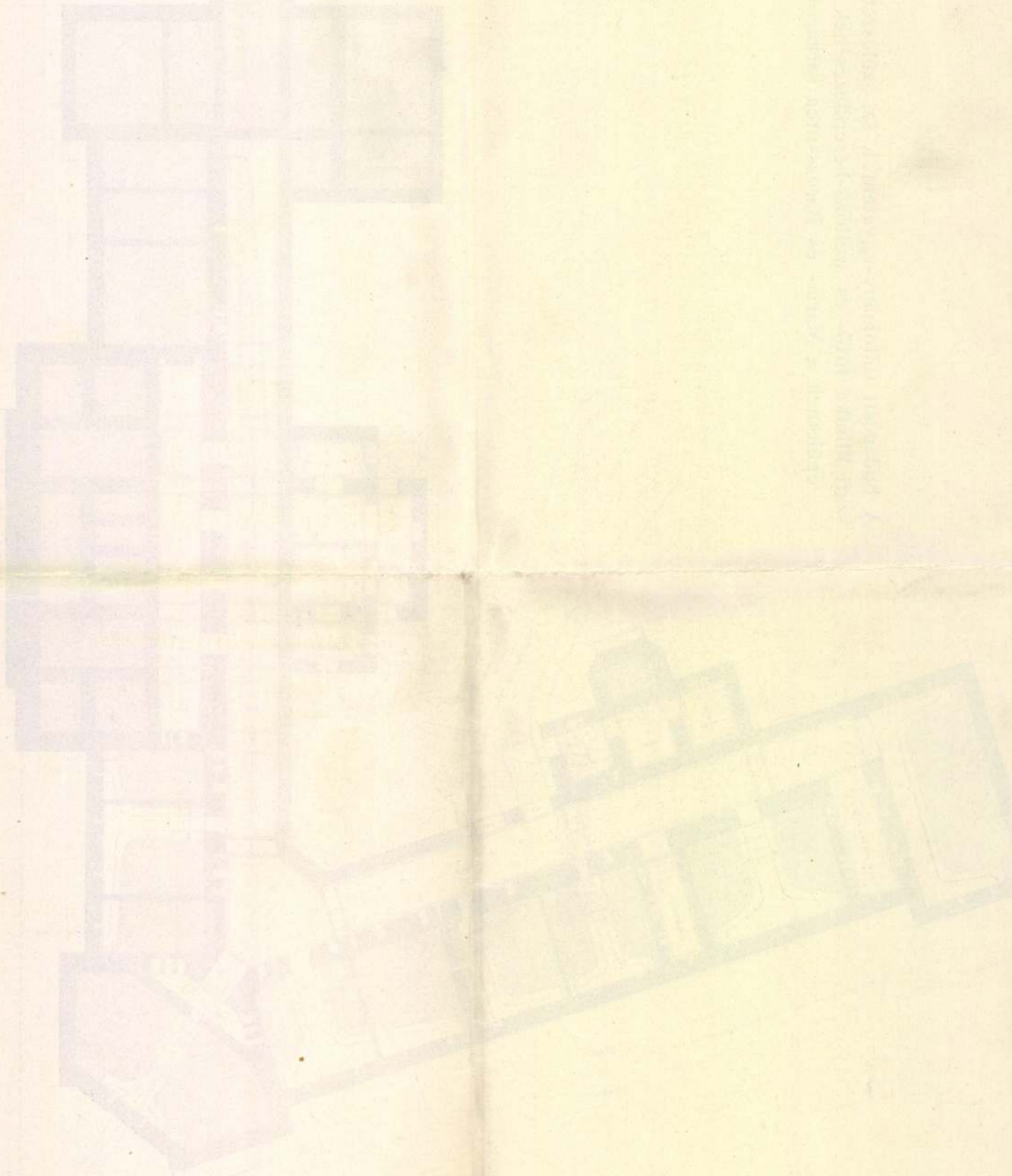

A budapesti m. kir. tud. egyetem I. szülészeti és nőgyógyászati klinikája.

(X—XV. számú táblamellékletekkel.)

Kiss István-tól.

Az I. számú szülészeti és nőgyógyászati klinika építését *Csáky* Albin gróf, vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztersége idejében (1893-ban) határozták el, mikor is *Kézmárszky* Tivadar dr. kir. orvos-egyetemi tanár, mint az intézet igazgatója és *Kiss* István kir. József műegyetemi magán-tanár, mint az új klinika épület tervezésével megbízott műépítész a közoktatásügyi kormányzat megbízásából tanulmány-útra indultak, hogy tapasztalataikat az építkezésnél érvényesítvén, a szóbanforgó új intézet a hygiene és technika legújabb követelményének lehetőleg mindenben megfeleljen.

A beosztó vázlatterveket, melyekben a fertőző gyermekágyi lázban szenvedők befogadására szánt izoláló pavillon fölötte célszerű beosztást nyert, a vallás- és közoktatásügyi magyar kir. miniszter 1894 ben fogadta el, mire a kiviteli tervezet, *Eötvös* Loránt báró minisztersége idejében, 1894—95. év telén el is készült. Miután azonban a részletes költségvetés összege, az előzetesen eszközölt alapfúrások kedvezőtlen adatai következtében, a telek a kisajátítás költségeivel együtt a törvényhozásilag erre az építkezésre szánt összeget meghaladták: az épület tervezete és költségvetése redukált beosztó programm alapján szintén redukálandó volt.

A redukció 1895. év **április havában** elkészült, de csak nagy áldozatok árán. Ugyanis az **izoláló pavillon** egészen, az épületnek pedig majdnem $^1/_4$-része maradt ki az eredeti programmból.

E redukció következtében a nőgyógyászati osztályban 12 ágygyal, a szülő osztályban 24 ágygyal, egy 80 m^2 területű szülőteremmel s a terhesek szobájában 15 ágygyal s minden osztályban a megfelelő mellékhelyiségekkel (fürdő, teakonyha, klozet stb.) lett kevesebb, mint a hogyan eredetileg terveztük, mely hiány a mai nagy betegforgalomnál, különösen a terhes és szülő-osztályokon máris érezhető.

A redukált tervezetet és a hozzávaló költségvetést 1895. május havában *Wlassics* Gyula dr. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter végleg elfogadta és az építkezés mihamarábbi foganatosítását elrendelte.

Az épület a VIII. kerületben a Baross- és Mária-utca sarkán levő 5580·00 m^2 területen épült 1760·00 m^2 kiterjedésben, még pedig oly módon, hogy a régi I. szül. és nőgyógyászati klinika egyemeletes épületét, mely az új építkezésnek útjában állott, addig le nem bonthattuk, míg az új épület egy része teljesen el nem készült s abba a régiből át nem költözködhettek.

Ez a kettős építkezés az építés administrációját s a vállalkozók munkáját jelentékenyen befolyásolta és sok nehézséget okozott; de gazdaságilag mintegy 30—35000 forint megtakarítással járt, mert az intézetnek ideiglenesen, 2—3 évre valamely bérházba való át- és visszaköltöztetése s az azokkal járó előzetes s utólagos átalakítások s bérletek, közel a fenti összeget eredményezték volna.

Az épület kettős (6·50 *m* mély kórterem s 3·46 *m* folyosó) traktusból áll, a traktusok a Mária-utca kereszteződésénél 72°-ú szöget alkotnak. A Baross-utca közepén van az 1. ábrában előtüntetett 4·25 *m* kiugrású, 26·00 *m* hosszú nagy középrizalit; az épület oldalain pedig a 7·50 *m* széles 1·50 *m* kiugrású oldalrizalitok állanak, a közbül eső visszalépő épületszárnyak 12·00 *m* hosszúak.

Az épület belső rendeltetése szerint 3 részre oszlik még pedig 1. kórházi, 2. publikus, vagyis iskolai és 3. lakó részre.

Ezek közül a kórházi rész (X. tábla felső ábra) a legcsendesebb fekvésű Mária-utcára esik, a hol az insoláció is a legkedvezőbb, a mennyiben ezen épületszárnyat reggeltől estig érik a napsugarak.

Az iskolai rész rendeltetése miatt szomszédos a kórházi részszel és így az épület közepét foglalja el; míg végül a lakások az épületnek legtávolabbi északi szárnyában vannak.

Minden egyes résznek belső közlekedésére meg van a maga lépcsőháza, úgy, hogy a kórházi személyzet, a közönség és a felügyelő személyzet egymástól egészen függetlenül közlekedhetik, akár emeletenkint egymással, akár az utcára. (Lásd a XI. tábla felső ábráját.)

Az épület 4 emelet-sorból áll még pedig 1. Magas souterrain 4·65 *m* szerkezeti magassággal s csak 1·35 méterrel az utca szinvonala alatt; itt vannak elhelyezve a Mária-utcai részben a terhesek, szám szerint 30 ágygyal s fejenkint 30 ·00m^3 levegő mennyiséggel, továbbá a kézi főzőkonyha, gáztakaréktüzhely berendezéssel, a kézi mosókonyha szintén gáztüzelő berendezéssel, a mángorló **és szárító helyiség** valamint az egyik kalorifer. A Baross- és Mária-utcai **sarokterem** a terhesek étkező és dolgozó szobájául van berendezve; **e** mellett van egy egészen elkülönített szoba a gáz- és **viziórák, továbbá** villamos árammérők, gáz- és vízvezetéki elzáró **csapok,** stb. számára; fehérneműsterilizáló helyiség és a fehérneműraktár.

A bejárattól jobbra a betegek ruháinak eltartására való kétablakos ruhatárt és három szolga-lakást találunk. A vesztibül alatt van a nagy kalorifer, e mellett egy szennyesruha-gyüjtő, mely a fölvételi szobával van összekötve. 2. Magas földszint 4·80 *m* magassággal s 3. I. emelet 4·95 *m* magassággal, ez a két emelet alkotja együtt a szülő-osztályt 80 szülő, illetőleg gyermekágyas nő részére berendezve fejenkint 55·00 m^3 levegő mennyiséggel számítva a kórtermekben. E két emelet tulajdonképpen parallel osztályt alkot, a melynek a földszinten van egy közös szülő-helyisége; van ezenkivül emeletenkint egy-egy izolált szülő-szoba is. A két osztályt külön betegfelvonó köti össze, mely felvonóba minden ágy belefér.

Az előcsarnoktól balra van a fölvételi szoba és bábavizsgáló helyiség 2 külön fürdővel a felvett betegek részére. A Baross- és Mária-utca többi részében, gyermekágyas terem, külön szoba, inspekciós orvos és ápolónő szobája, fürdők, klozettek stb. vannak elhelyezve. A Mária-utcai folyosó végén, mint az egész épület legnyugalmasabb s legcsöndesebb helyén terveztük a szülő-osztályt, a nagy, közel 80·00 m^2 területű szülőteremmel, a felügyelő bába szobájával, tágas előtérrel a különböző mérő és segédeszközökkel. A szülőosztály külön felvonó helyisége — kellő gázfelszereléssel — egyúttal teakonyhának van berendezve.

Az előcsarnoktól jobbra van a bejáró betegek váró és vizsgáló-terme (ambulatorium) 4 vizsgáló-asztallal s

1. ábra. A budapesti tudomány-egyetem I. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinikája Baross-utcai főhomlokzatának középrizalitja.

az egyéb szükséges felszerelésekkel. Ezenkívül van egy asszistensi lakás, az inspekciós orvosnövendékek terme és ezek részére külön lépcső, klozet és fürdőszoba.

Az első emeleten a Baross-utcai középső részen a vestibül felett van a 200 hallgató részére berendezett két emeleten átmenő 14·00 *m* hosszú, 10·00 *m* széles és 9·75 *m* magas nagy előadó-terem. (Lásd a XV-ik táblát.)

A padokat amphitheatralisan helyeztük el, a lépcsők 25 *cm* szélesek s 20 *cm* magasak. Egy padsorra három lépcső jut, úgy, hogy egyik padsor a másik fölött 60 *cm*-nyire van, tehát a lejtő meglehetősen meredek, de ennek előnye, hogy a hallgató még az utolsó padban is elég közel van a demonstráló helyhez s akadálytalanul lát oda. A padsorok massziv tölgyfából készültek, a falak pedig 2·30 *m* magasságig ólomtól mentes fajanszlapokkal vannak burkolva; a fal többi részét porcellán zománcfestékkel mázolták be.

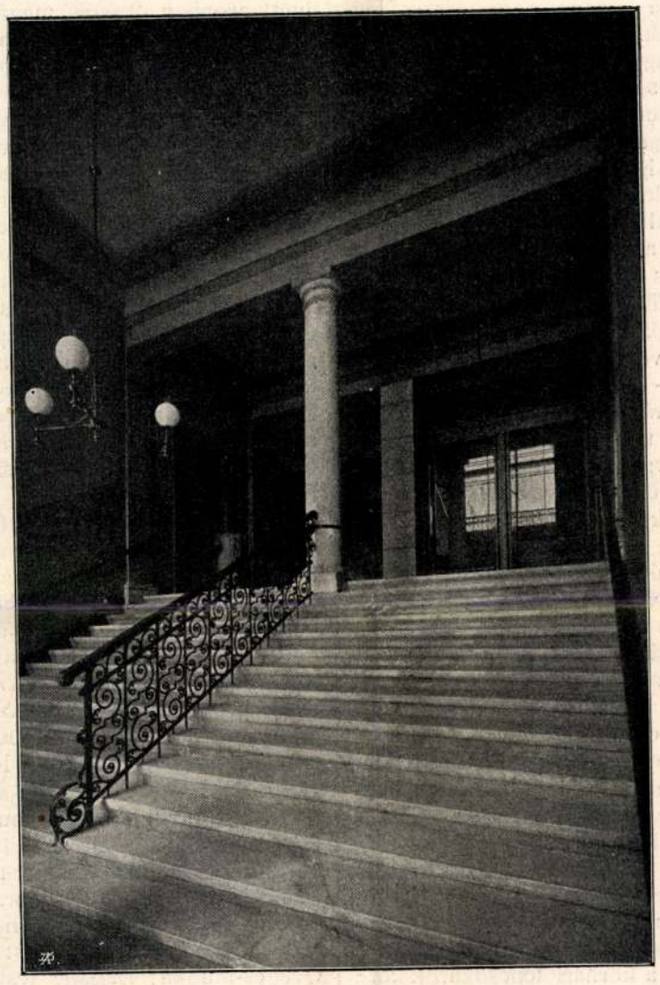

2. ábra. A budapesti tudomány-egyetemi I. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinikájának főbejárata.

A tanterem nappali világítását 6·50 *m* széles és 7·30 *m* magas félkörű zárású, éjszak felé néző ablakon és 10·00 *m* hosszú és 6·50 *m* széles felülvilágítón át kapja. (Lásd a XIII-ik táblát.)

Az amphitheatrum alatt van a hallgatók ruhatára, tömörvasból való ruhafogasokkal, esernyőtartókkal; ezek is fehér porcellán-zománcfesték mázolatot kaptak.

A tanteremtől balra van az előkészítő szoba. A Baross- és Mária-utcai gyermekágyas osztály beosztása épp olyan, mint a földszinté.

A tanteremtől jobbra van az igazgató-tanár szobája egy előszobával, két gyakornoknak, egy asszisztensnek és a főbábának lakása, a különlépcső, fürdőszoba- és klozet-berendezéssel, mint a földszinten.

4. II. emeleten, 4·80 *m* emeletmagassággal, van elhelyezve a nőbeteg-osztály (gynaekologia) 40 ágygyal, fejenkint 45·00 m^3 levegőmennyiséggel számítva. Az intézet tehát összesen 150 beteget képes egyszerre befogadni, beleszámítva a 30 terhest is.

A tanteremtől, — melynek itt is 2 bejáró ajtója van — balra terveztük a laboratoriumot, gipszből beépített thermostat szekrénynyel.

A Mária-utcai rész közepén van a 9·00 *m* hosszú, 6·50 *m* széles és 5·80 *m* magas műtőterem, nagy oldalablakkal és felülvilágítással. (Lásd a XIV-ik táblát.) Az egész terem minden oldalán, még a mennyezeten is ólomtól mentes fajansz-lemezekkel van borítva.

A műtőterem szennyesvizét külön lefolyó cső a souterrain egyik fülkéjében elhelyezett nagy vederbe vezeti, hogy így a terembe csatornalevegő ne hatolhasson fel. A szennyesvíz-gyüjtők átalában kettős szifonos elzárással csatlakoznak a házi csatornához; így legalább részben elértük azt, hogy csatornagáz alig hatolhat a helyiségekbe. A műtőteremben vannak a fecskendőtömlők külön vízcsapjai is, melyek segítségével operációk előtt az egész műtőterem, annak mennyezete, oldalfalai és keramit-burkolata is vízzel lemoshatók.

A műtőteremtől balra van az előkészítő, jobbra a mű- és kötszer sterilizáló-helyiség, mindkettőnek szennyesvize a terem külön vízgyüjtőjébe folyik.

Mindhárom helyiségnek hygienikus szempontból csak egy közös bejárója van a folyosóról az előkészítőn át.

A Mária-utcai II. emelet többi részén 3 nagy kórterem, 2 különszoba, ápoló női szoba, fürdő, klozet stb. van elhelyezve. A nagy teremtől jobbra van a készítménytár a präparatumokkal, e mellett tanári dolgozó és kisebb előadóterem, gyakornoki és asszistensi lakás, ismét külön lépcső, klozettel és fürdővel, mint lent.

Az épület kivitel és berendezés dolgában a modern technika és hygiene minden igényeinek megfelel.

A fűtés és szellőztetés központi rendszerű, még pedig a fűtés kisnyomású vízfűtés, a levegőt kisnyomású gőzzel melegítik elő; a szellőztetés pedig pulziós szellőztetés, villamos hajtásra berendezve.

Az összes kórtermeket, lakhelyiségeket, folyosókat, lépcsőházakat, klozeteket, előtereket stb. az ablakfülkékben elhelyezett bordázott kályhákkal fűtik, melyek úgy szabályozhatók, hogy minden egyes kályha a rendszerből külön s a legkisebb zavar okozása nélkül, kapcsolható ki.

A kályhákban cirkuláló vizet 4 kazán melegíti a föld alá süllyesztett gépházban, melynek csavarokra menő s egészen szétszedhető 8 szegletes világító teteje (laterna) van. Ennek ilyetén való szerkesztése azért volt szükséges, hogy idővel, ha esetleg a kazánok kicserélendők, ne kelljen nagyobb bontást végezni.

Az összes ablakok felső szárnyai mind szabadalmazott önműködő szellőzőkkel vannak ellátva. A levegő 3·00 *m* széles és 3·00 *m* magas földalatti csatornán áramlik be, mely az udvari friss levegőt a souterrain folyosó alatti, mintegy 2·10 *m* magas csatornába vezeti. (Lásd a XIII-ik táblát.)

A beömlő akna felett vasszerkezetű pavillon áll, melyet a madarak behatolása ellen oldalt drótháló burkol. (Lásd a XIII-ik tábla felső ábráját.)

A házikó eresze alatt két sűrűn átlyukasztott vörösréz vízvezetéki cső vonul végig, a melyen keresztül folytonos zápor alakjában hull alá a víz, tehát így nyáron a poros, száraz levegőt — a mely csakis ezen a vízzuhatagon keresztül juthat a légcsatornába — megtisztítja s nedvességtartalmát növeli. A friss, hideg levegő csatornája a souterrain folyosóban kettéágazik s a két kaloriferhez vezet, folytatásában pedig az emeleti helyiségek hideglég csatornáiban ágazik szét. (Lásd a X-ik tábla alsó ábráját.)

A két kaloriferből a meleg levegő, a souterrain folyosó Rabitz-szerkezetű mennyezete és a földszinti vasgerendaboltozatú folyosó padozata között elhelyezett meleg légcsatornába jut (Lásd a XIII-ik tábla alsó jobboldali ábráját.) A csatorna 0·75 *m* magas s az összes légcsatornák is ebbe torkolnak. E szerint az egyes helyiségekbe a friss levegő vagy egészen hidegen, vagy előmelegítve, vagy bizonyos arányban keverve juthat be. A meleg légcsatorna-beömléseknél elhelyezett keverő lappancsokat a kórtermekből kezelik.

Ezenkívül a friss levegőt bevezető és romlott levegőt elvezető csatornák külön-külön helyi szabályozó zsalukkal birnak. Fagypont körül levő hőmérséknél a betóduló előmelegített levegő a kellő hőmérsékre fűti az összes helyiségeket s csakis nagyobb hideg beálltakor kell a meleg vízfűtésnek működnie.

A romlott levegőt a szellőző kürtők vezetik el, ezek mind *Wolpert*-féle sisakkal végződnek s keresztmetszetük olyan nagy, hogy 0·90—1·00 *m* légsebesség mellett a levegő a kórtermekben óránkint háromszor újul meg.

A vizet két vízvezetéki rendszer szolgáltatja, még pedig egy hideg s egy meleg vízvezeték; mely utóbbit a gépházban elhelyezett külön melegvíz-kazán táplálja.

Minden kórteremben, lakóhelyiségben, egyátalában mindenütt fajansz-mosdók, a mellékhelyiségekben pedig zománcozott öntöttvasból való aláfalazott kiöntők vannak; mindenütt hideg és meleg vízvezetéki csapokkal. A fürdőkádakat meleg vízzel szintén a nagykazán táplálja.

A világítás kettős, t. i. gázvilágítás Auer-égőkkel és villamos világítás izzólámpásokkal. A gázvilágítás emeletenkint külön kezelhető s az utczai összeköttetésnél az épületen kívül is lezárható.

A villamos világító-berendezés úgy készült, hogy minden emelet folyosója, a lépcsőházak és az éjjeli lámpások külön-külön lezárhatók, ezenkívül minden gáz- és villamos lámpásnak külön kikapcsolója van.

A betegeket 2 felvonóval szállítják; az egyik a szülő osztályban a földszint és I. emelet között, a másik a főlépcső mellett van; ez a souterrainből a II. emeletig közlekedik hidraulikus nyomással, elektromos munkaátvitellel.

Az edényeket és ételeket a kórházi lépcsőkarok közé helyezett ételfelvonón szállítják, mely szintén a souterraintől a II. emeletig vezet. Az épület külsejét egyszerű renaissance formákkal alakított nyerstégla-építmény alkotja, mely csak a Barossutcai részben van némileg gazdagítva terrakotta keretezésekkel és betétekkel.

Az épület egészen téglából való, a mennyezetek kivétel nélkül mind vasgerenda közötti bolthajtások. A kórtermek összes mennyezet-homorlatait külön negyedkörbe tompítva falazták ki és vakolták. Az összes helyiségeket, a lakószobák kivételével, mind 1·80 *m* magasságig, a fürdőszobákat 2·40 *m*-ig olajfestékkel mázolták be. Egyes helyiségeket, mint a ruhatárt, ambulatoriumot, fölvételi szobát, szülőtermet, szülő-szobát, gynaekologiai kórtermeket mind egészen olajjal, vagy porcellán-zománcfestékkel mázolták be.

Az összes helyiségeket keramitlapokkal burkolták, kivéve a kemény padolattal (parket) burkolt lakásokat.

A kórtermek, a ruhaszekrények kivételével, mind tömör, részben gömbölyű, részben sarkos hajlított vasbútorokkal vannak felszerelve. A puhafából készített ruhaszekrényeket fehérre mázolták és fényezték, ilyenek a vasbútorok is.

A lakások bútorai nagyrészt tölgyfából valók.

Az építkezést 1895. év október 6-án kezdtük meg. Az alapozás nagy nehézségekkel járt a kedvezőtlen talajviszonyok miatt; némely helyütt nagy mértékben jött felszínre a talajvíz; éjjel-nappal kellett azt szivatytyúzni, hogy a portland-bétonozást a gépház alatti részben elkészíthessük.

A bétonréteg átlagos vastagsága 1·20 *m*; némely helyütt azonban 2·50 *m* magas bétonréteg volt alkalmazandó, mert a teherálló talaj a Duna 0 pontja felett + 1·00 *m* magasságban fordul elő, a leendő járdavonal pedig + 7·60 *m* a Duna 0 pontja felett.

Sok fáradtság után végre december hó 22-én a bétonozásokat és alapozásokat befejezték, de az építkezést csak a következő (1896) év március havában folytatták s rövid 4 hónap alatt, vagyis julius hó 11-én az épület tető alá került. A belső munkálatokat és felszereléseket a tél folyamán kellett elkészíteni, mely célból az épület kifűtése vált szükségessé.

A következő 1897 április havában a régi I. szülészeti és nőgyógyászati klinika épületéből az intézet átköltözött az új épület készen levő két szárnyába. A régi épületet május havában bontották le. Júniusban megkezdték az alapozást, augusztus hóban az épület tető alá került s 1898. év március 1-én az egész épületet az utólag közbeépített sarokrészszel együtt, teljesen készen, rendeltetésének átadtuk.

Az építkezést 530,870·29 forinttal irányozták elő. Vállalatba adták 500,422·35 frttal. A leszámolásra benyujtott végszámlák összege pedig csak 480,656·38 frtra rug.

Az építkezésnél a következő munkákat az alábbiakban megnevezett vállalkozók végezték: 1. Föld-, kőműves- és elhelyező munka: *Mészáros* és *Gerstenberger*. 2. Kőfaragó-munka: *Hauszmann* Sándor és *Andreetti* Anzelm. 3. Vas-munka: *Schlick-féle részvénytársaság*. 4. Ácsmunka: *Neuschloss* Ödön és Marcell. 5. Bádogosmunka: *Steiner* Ármin és Ferenc. 6. Palafedő-munka: *Schváb* Rezső. 7. Figurális szobrász-munka: *Róna* József. 8. Ornamentális szobrász-munka: *Langer* Ignác. 9. Asztalos-munka: *Thék* Endre. 10. Fabútorok: *Thék* Endre. 11. Lakatos-munka és kerítés: *Lepter* János. 12. Vasbútorok: *Buchwald* Sándor. 13. Mázoló-munka: *Götz* Adolf. 14. Porcellán-zománcfestés: *Lutz* Ede és társa. 15. Porcellán-zománcfestés: *Fischer* és *Heidelberg*. 16. Üveges-munka: *Heissler* testvérek. 17. Padlózó-munka: *Neuschloss* Ödön és Marcell. 18. Redőny-munka: *Magaziner* Lajos. 19. Szobafestő-munka: *Götz* Adolf. 20. Asphaltozó-munka és izoláló munka: *Hazai asphalt-ipar r.-t.* 21. Cémentárú és burkolati munka: *Révai* Oszkár. 22. Gázvilágítás és világító-tárgyak berendezése: Általános osztr. magy. légsz. társ. 23. Villamos világítás: Egyesült o.-magyar vill. r.-t. (Egger B. és Társa). 24. Villamos jelzőkészülék és házi telefon: Ugyanaz. 25. Villámhárító: Ugyanaz. 26. Felvonó-gépek: *Freissler* Antal. 27. Csatornázás, hideg és meleg vízvezeték: *Knuth* Károly. 28. Központi fűtés és szellőztetés: Budapesti szivattyú- és gépgyár r.-t. 29. Kavicsoló-munka: *Winkler* Sándor. 30. Pázsitfektetés: *Pecz* Ármin.

Az építkezés hivatalos ellenőrzését *Rupp* Frigyes ministeri építész, az építőmunkáknak a tervező építész nevében való folytonos állandó felügyeletét és vezetését pedig *Schoditsch* Lajos okl. építész teljesítette.

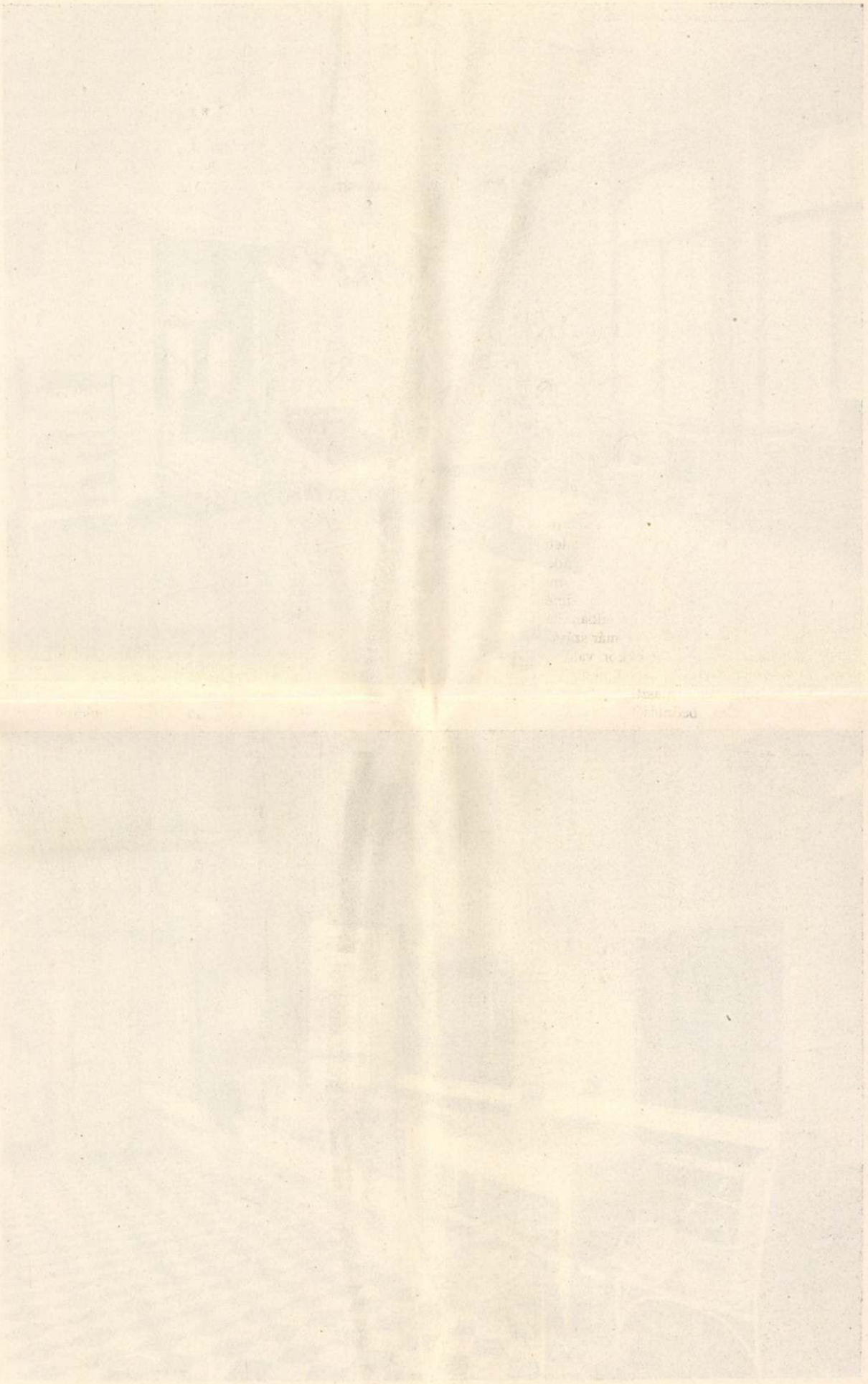

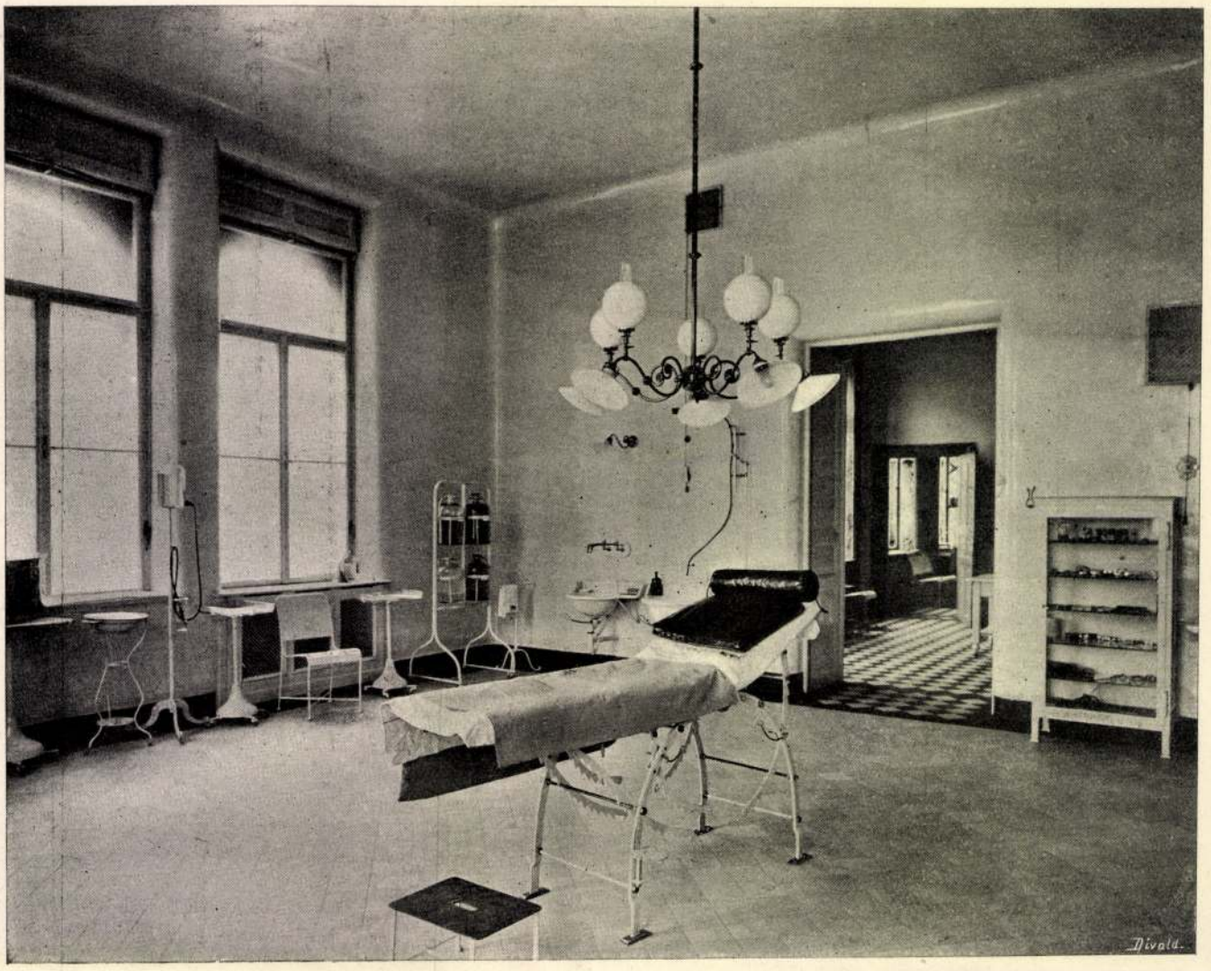

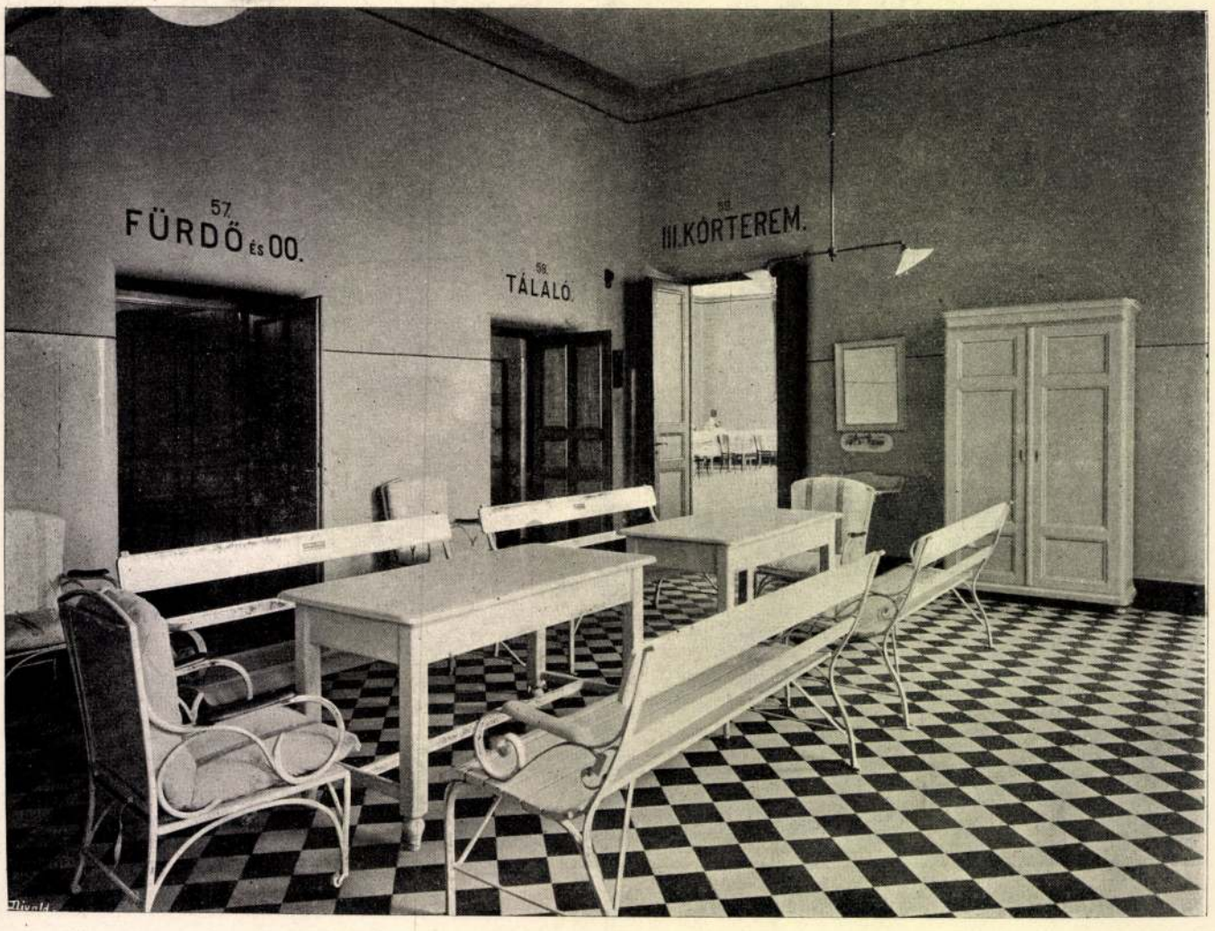

Előszoba és kis műtőterem.

A budapesti m. kir. tudomány egyetem II-i

Könyvtár és nagy kórterem.

számú sebészeti klinikájának belső helyiségei.

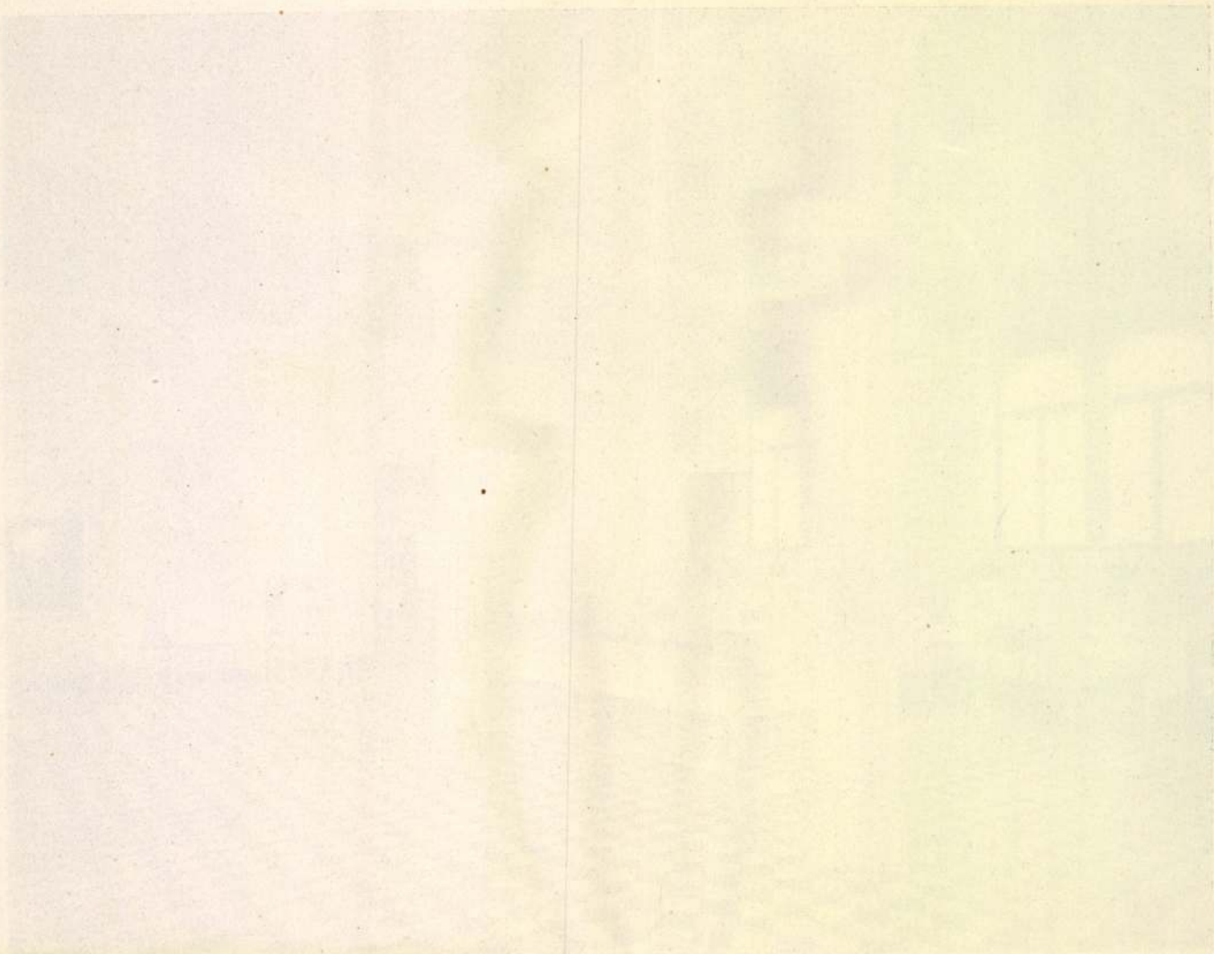

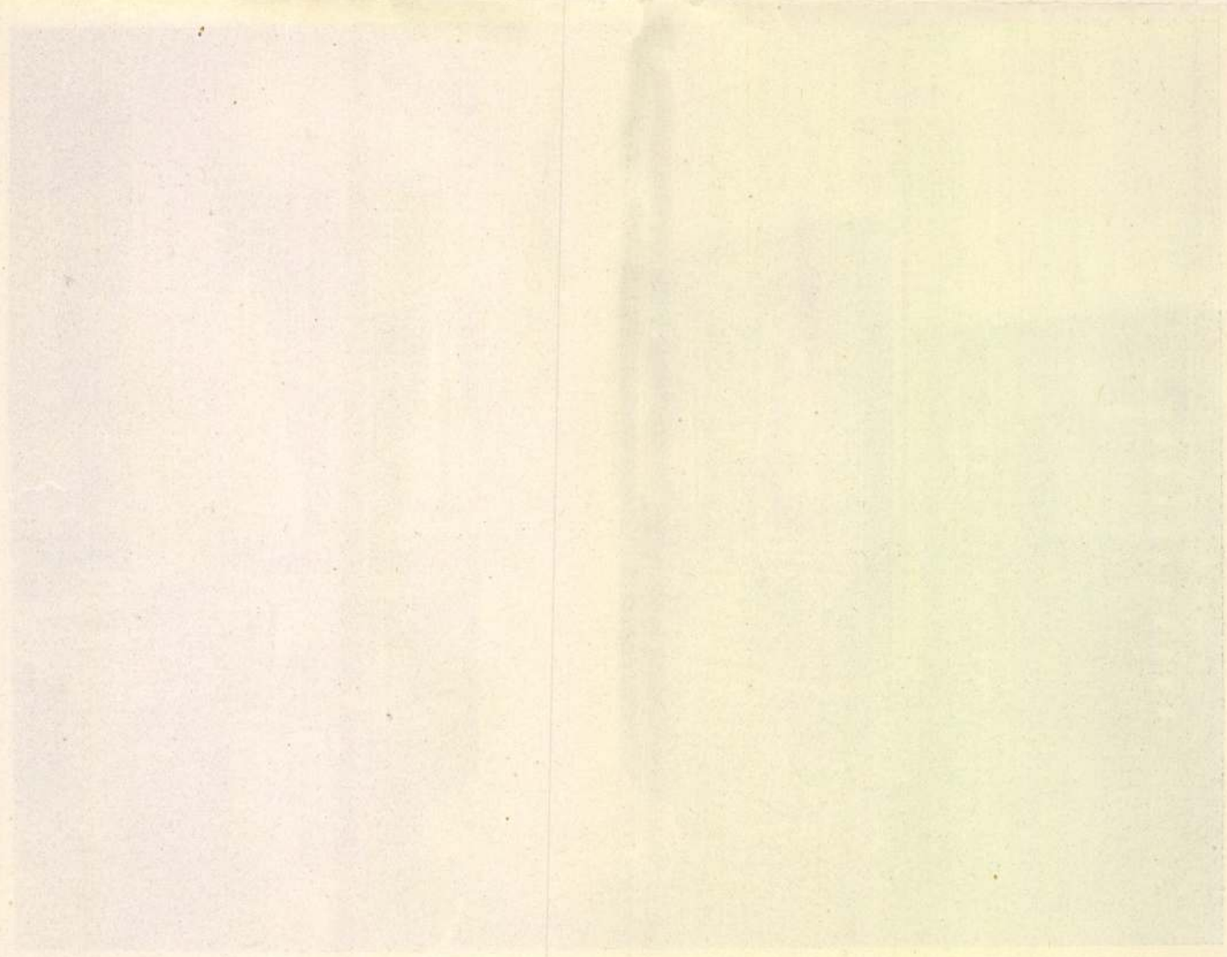

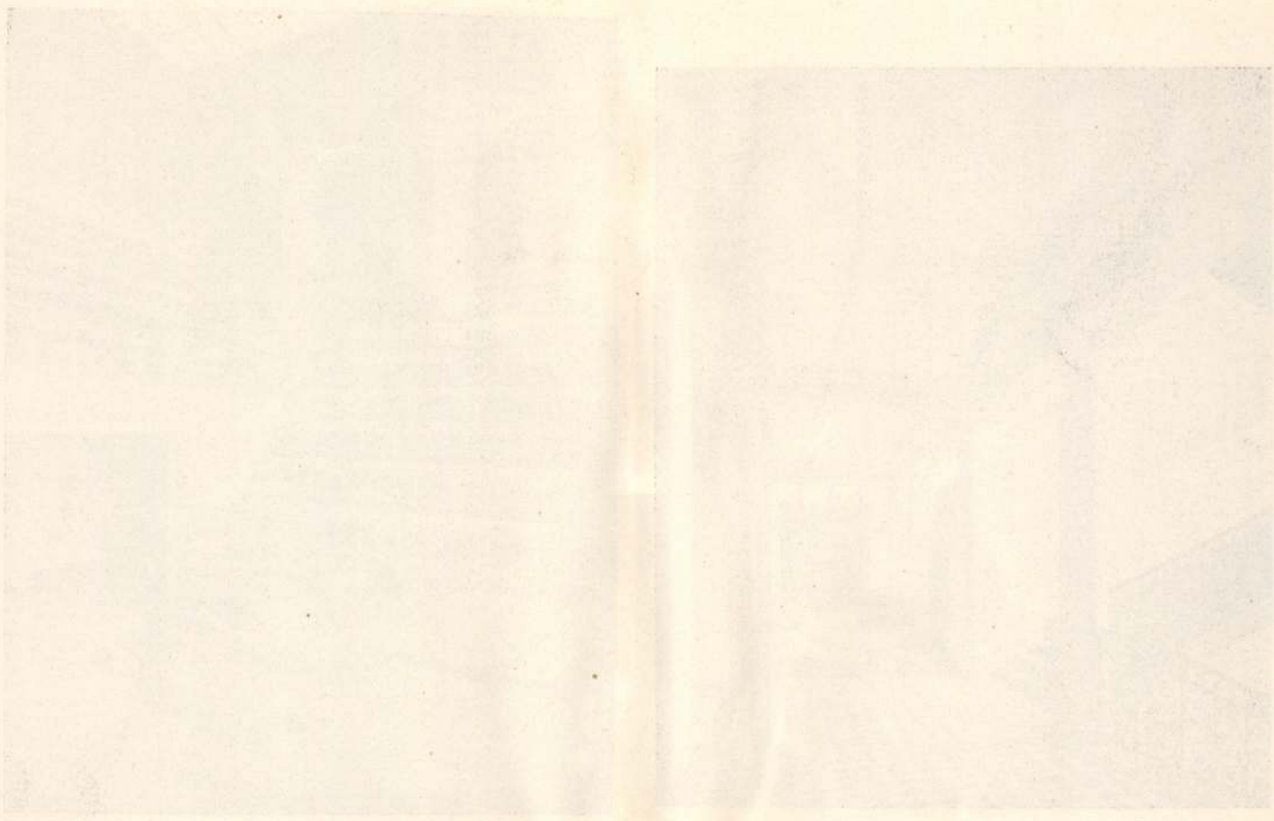

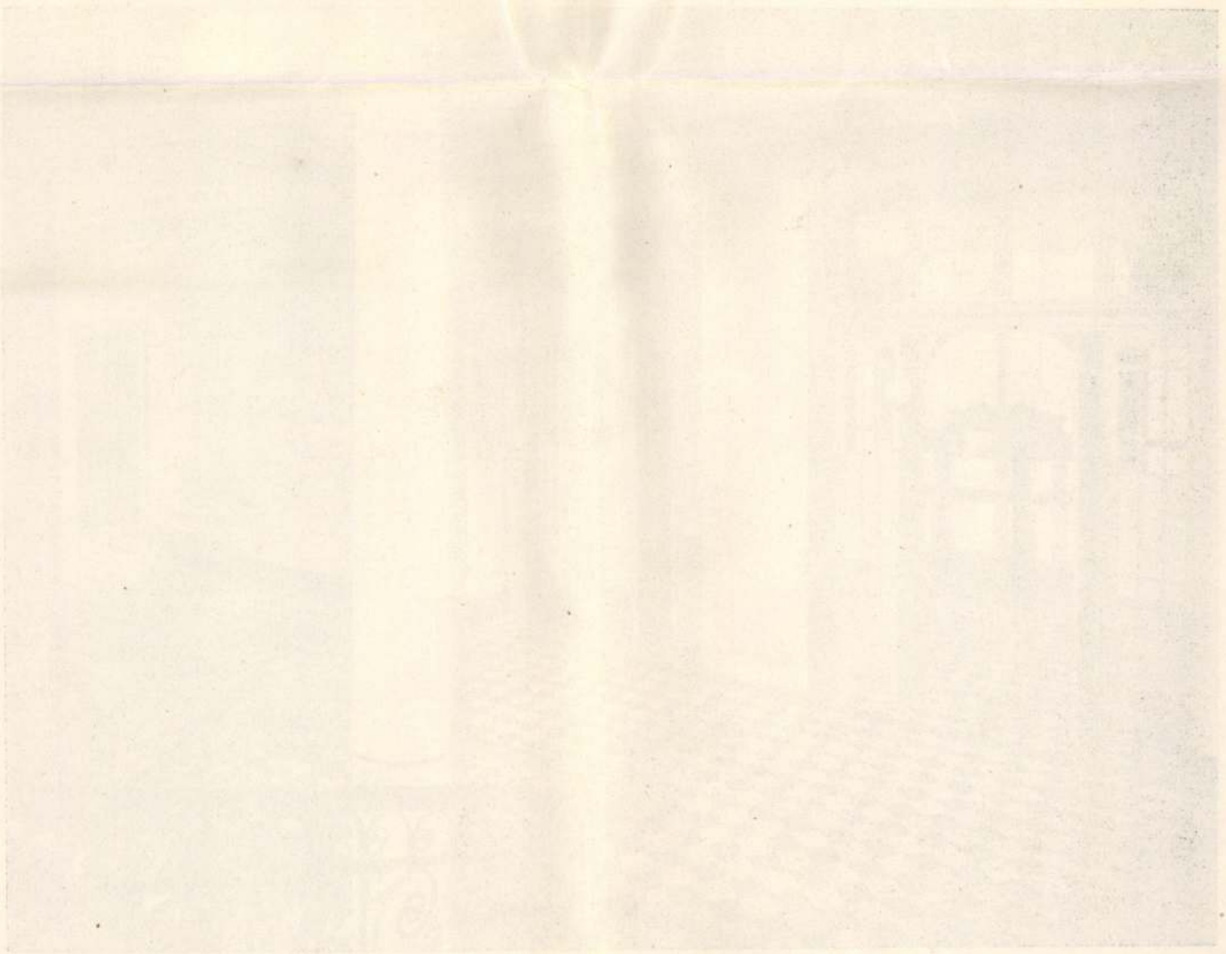

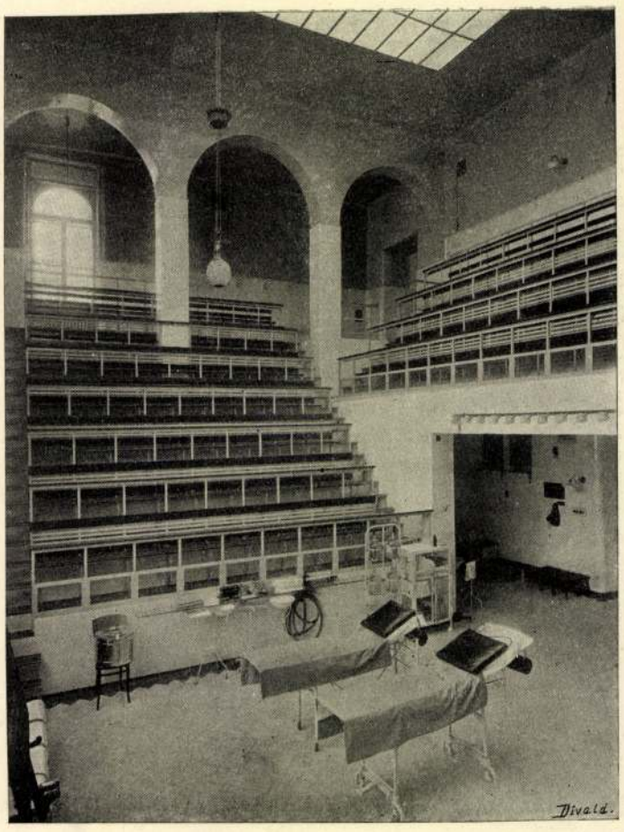

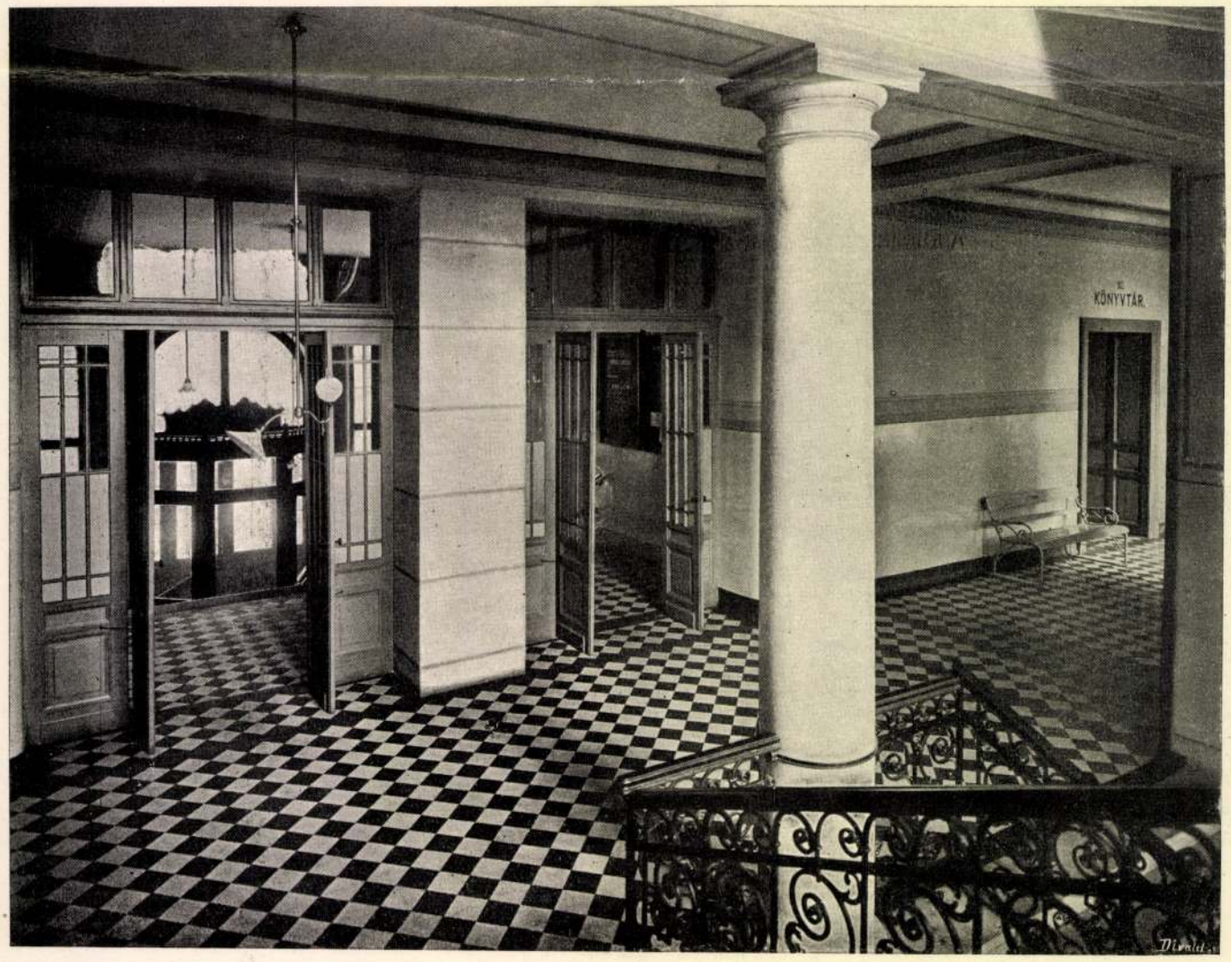

A budapesti m. kir. tudomány egyetem II-ik számú
sebészeti klinikája lépcsőházának, folyosójának és nagy műtőtermének részlete.

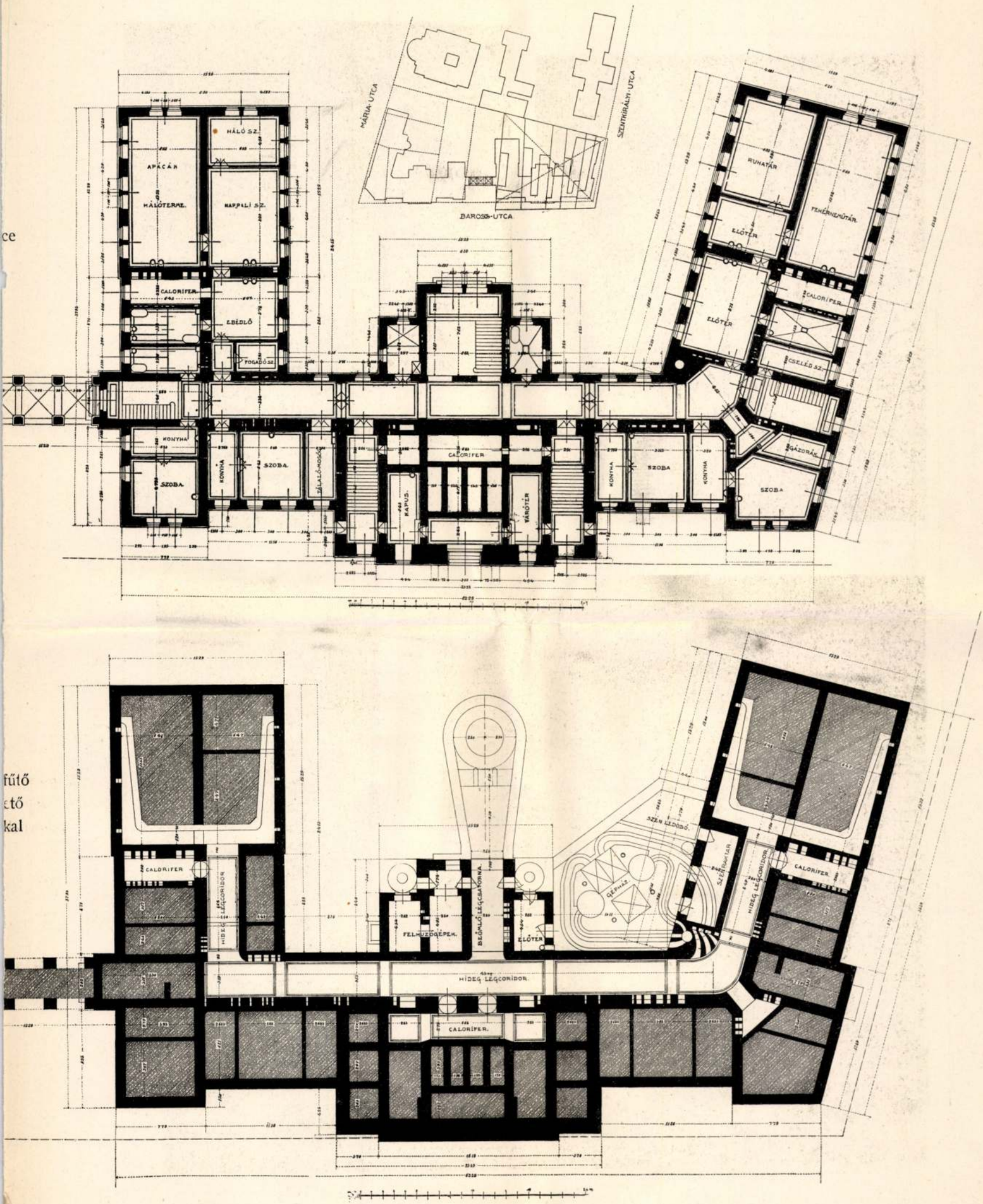

A budapesti m. kir. tudomány egyetem II-ik számú sebészeti klinikája fűtő és szellőztető berendezésének és pinczéjének alaprajza.

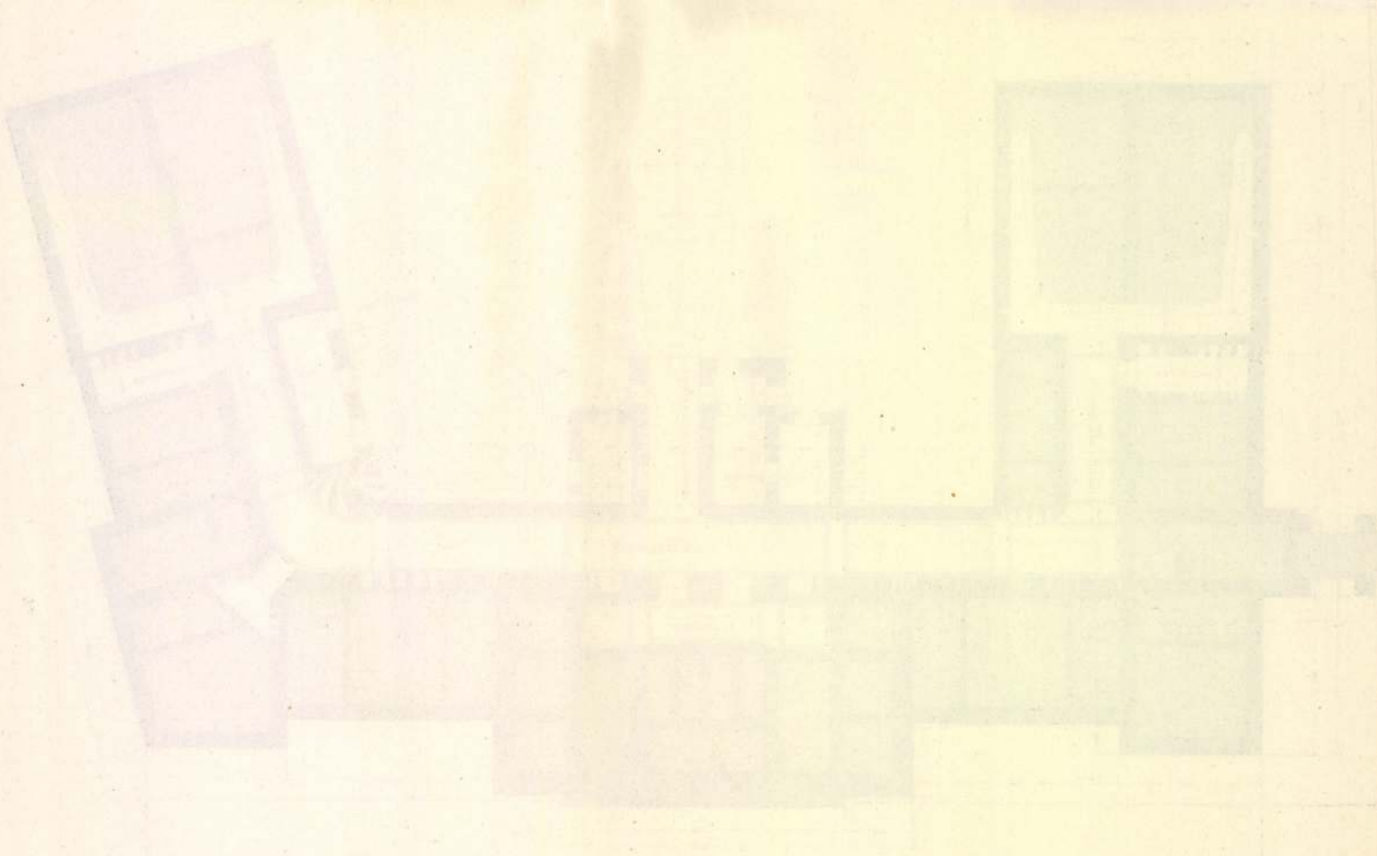

II. emelet

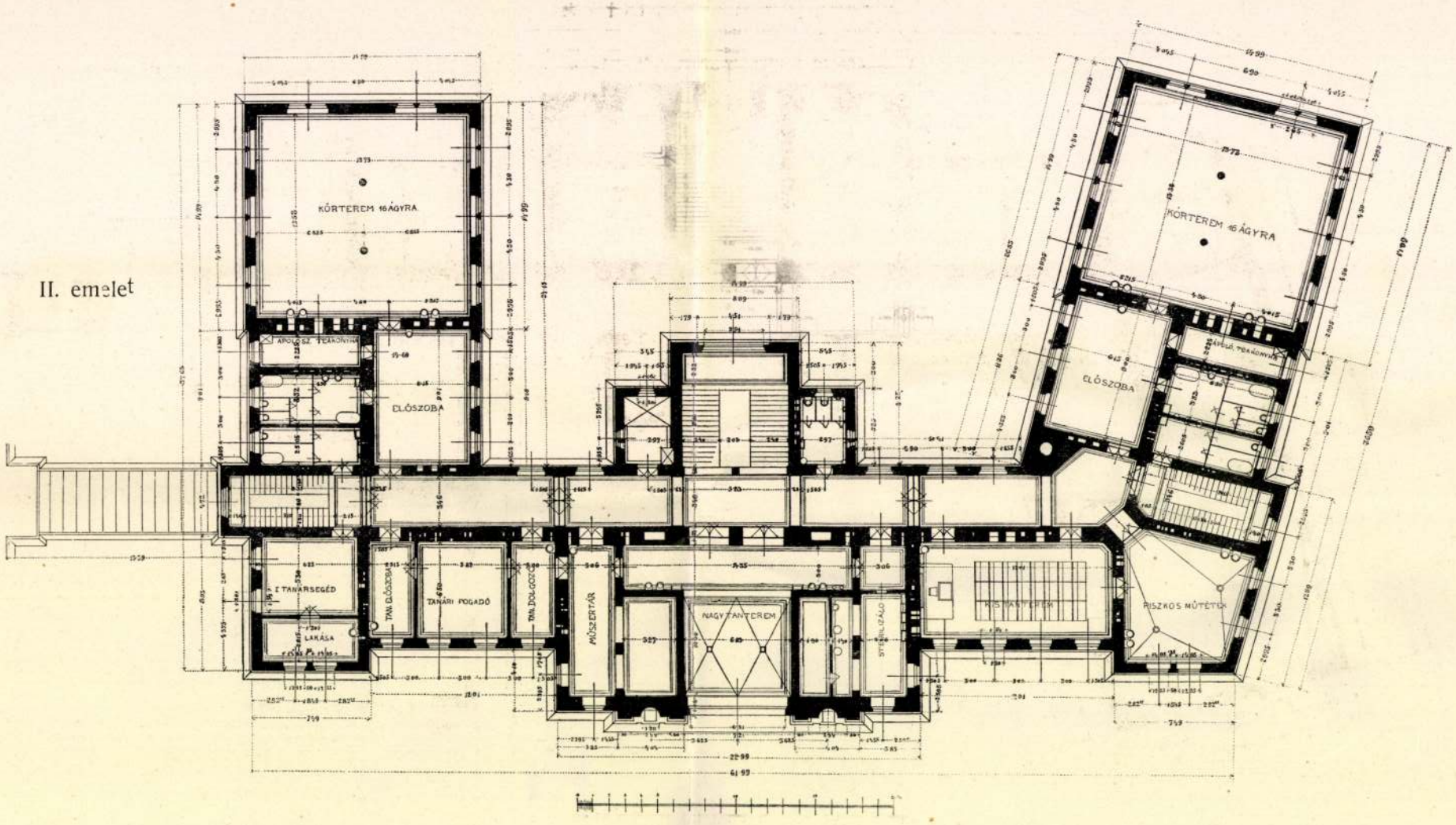
KÖRTEREM 16 ÁGYRA
ELŐSZOBA
TANÁRI FOGADÓ
MŰSZERTÁR
NAGY TANTEREM
RISZKOS MŰTÉTEK
KÖRTEREM 16 ÁGYRA
ELŐSZOBA

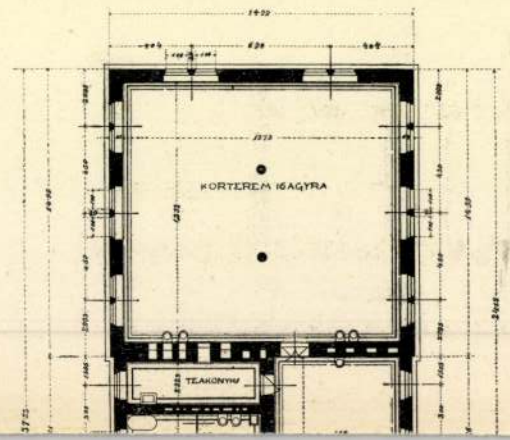
KÖRTEREM 16 ÁGYRA
TEAKONYHA

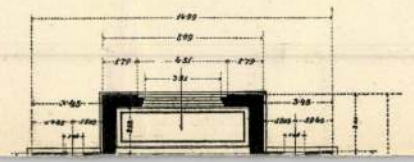

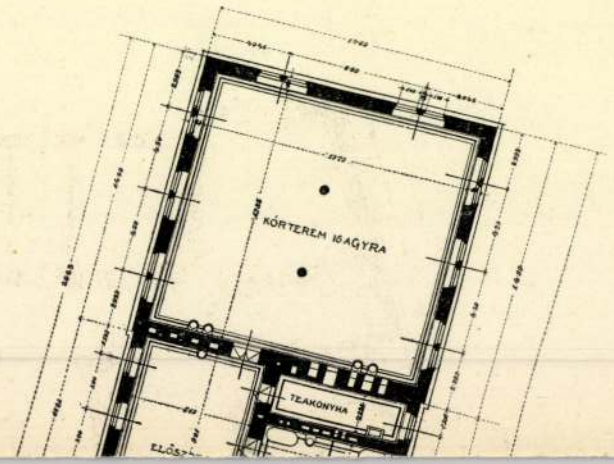
KÖRTEREM 16 ÁGYRA
TEAKONYHA

I. emelet

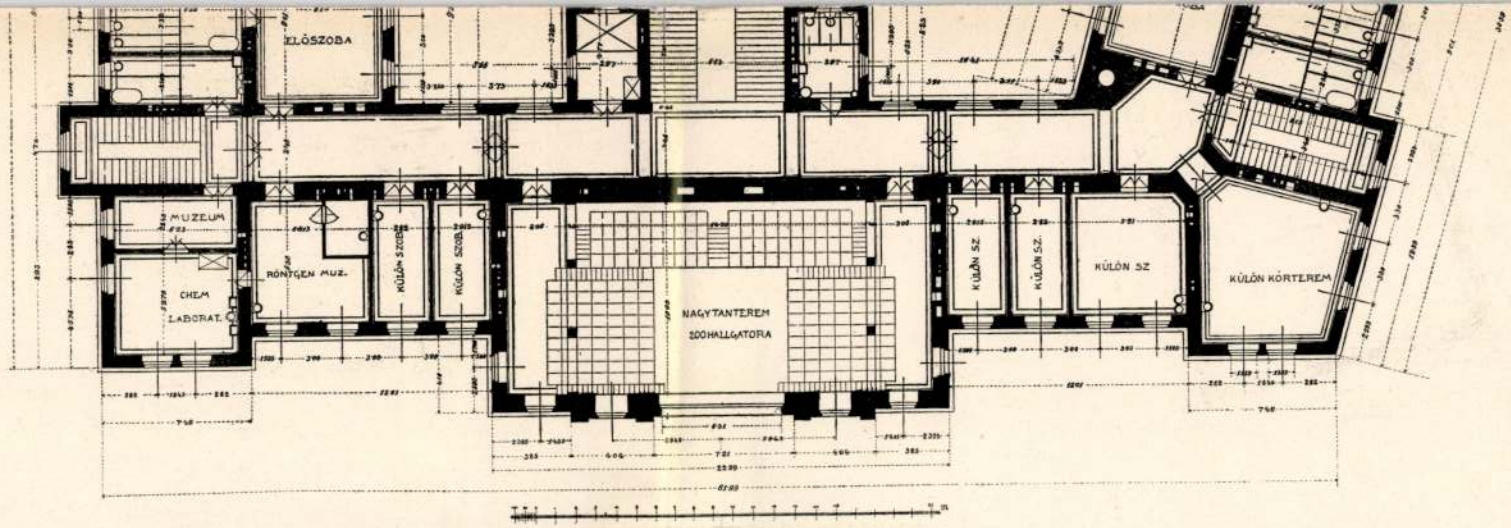

Földszint

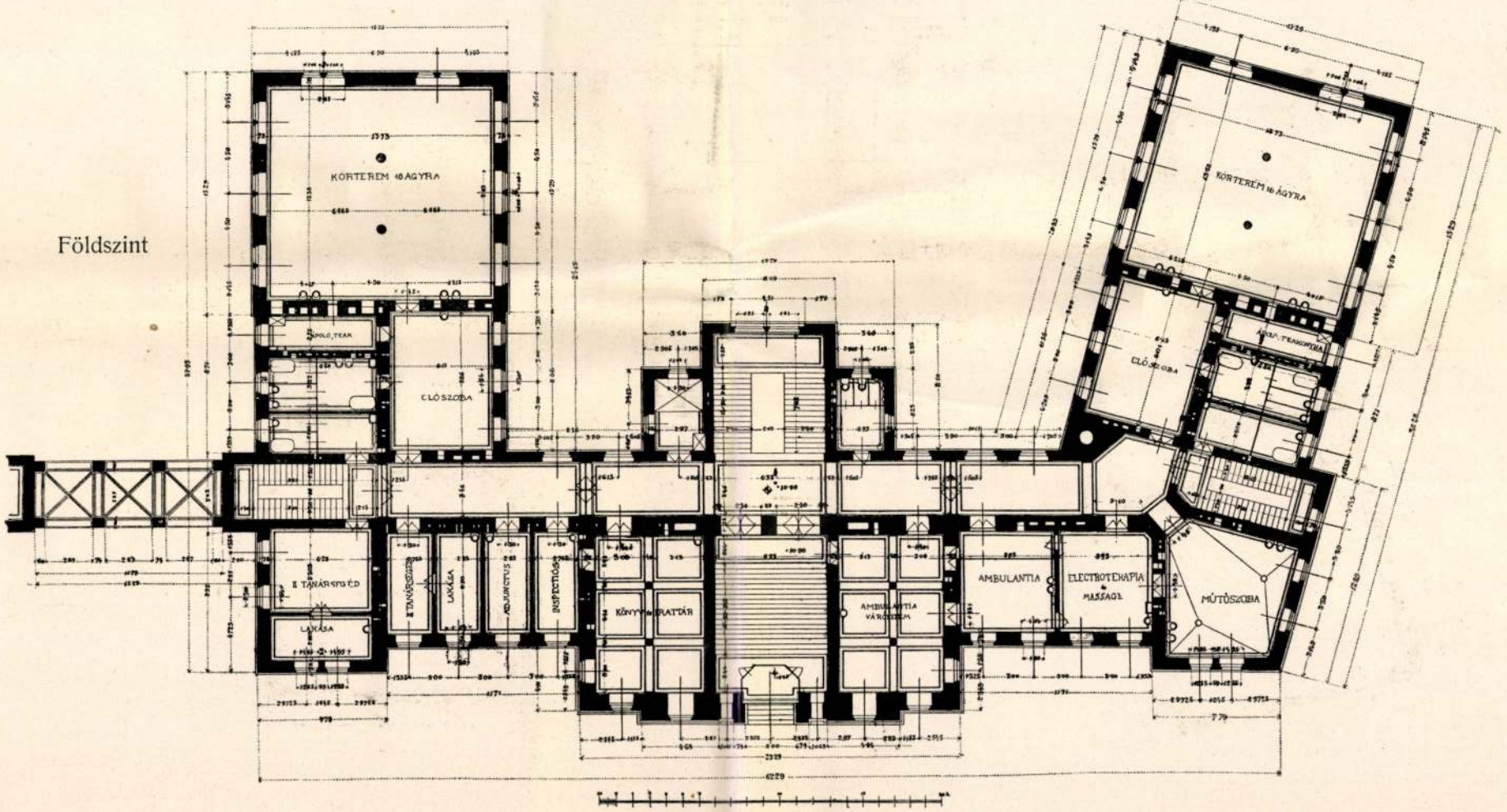

A budapesti m. kir. tudomány egyetem II-ik számú sebészeti klinikája épületének földszinti-, első- és második emeleti alaprajza.

Kiss István

épitész

M.D.K.

Kiss István, építész

a pesti izr. hitközség új kórháza tervére kiírt pályázaton második díjat nyert.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1887. VIII évf.
ápr. 13. sz. 3. old.

M.D.K.

Kiss István, építész

(Budapestről) nyerte el a Nyíregyházán építendő vármegyei szerkész terveire kiírt pályázat második díját.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1890. XI. évf.
nov. 18. sz. 2. old.

M.D.K.

Kiss István, építész

tervei szerint felépült budapesti m.kir. tud. egyetem II-ik a. belgyógyászati klinikáját ismerteti:

Schorditsch Lajos:

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1902. 36. köt. 110-115. old. 3 szöv. ábra
I-III. rajz mellékel.

Kiss István MDK

épitész

Kotsis Iván: A 100 éves müegyetem. Bp. 1947.
4-5.sz.

Kiss István épitéu M.D.K.

Veszprém, hegyei Tanácsháza

eklektikus, 1884.

Genth. Mülme 1959 I. 416.

Kiss István

Építész, Lechner kortársa,
magyaros sztilustörekvései

Bossos László: Kömpvismertetések

Műemlékvédelem 1962 1 n. 49. l

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

n: . . . . . .

. . . . . .

KISS Ilona építész

1891-1893 Székelyföldi Iparművészeti Múzeum

Kerekes Gyula: Marosvásárhely régi épületei
Mvh, 1998 64.

négyszögletes, hátsó szárnyában kosáríves
levéltárban két empir vasláda, egy XVII. szá
zászló Mária képpel, egy szakadozott selyem
század, három XVIII. századbeli banderiáli
selyemből, aranyhímzéssel, két nagyobb XVIII-
zászló.

A levéltár okiratai 1312-től kezdődnek.

Az alispáni szobában a korona vándorlás
olajfestmény 1608-ból, közepén a szent ko
Magyarország és társországainak czímerei, alul
felirat, amely szerint a képet Révai Péter
készítette, annak emlékére, hogy a koronát Prágá
onnan Zólyomba vitték. Illésházy...főisp
természetesen nagyságában, olajfestmény, XVIII.

A tanácskozó teremben:

KISS ISTVÁN
építész

A veszprémi megyei tanácsház tervpályázatának nyer
nyertese 1884-ben Felépült 1886-87-ben

Korompay György: Veszprém, Bp st, 1956. Müszaki
kiadó 231. l

M.D.K.

Kiss István, (Epesti) építés tanár

bervei szerint épül a miskolci törvényhatási épület és fogház.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1897. XVIII évf.

okt. 27. sz. 2. old.

Kiss István

Budapesti műépítész, tervezte a miskolci Kossuth szobor talapzatát.

Hajdu Béla: Az első Kossuth-szobor
Észak-Magyarország 1960. szept. 18. 4. l.

dekkel és szeretettel kezeli, azt — ismerve művész egyéniségét — külön tán mondani sem kell. Persze a nagy terjedelmű tárgyat kimeríteni a saját keze rajzaival bőven illusztrált és 392 oldalra terjedő könyvben neki sem volt szándékában; s ezt többször mondja is, utalva arra, hogy eme vagy ama részletnek kimerítő megírása maga egy nagyobb terjedelmű könyvet venne igénybe. De így is, a mint van, könyve úgy a rajzoló művész embernek, valamint bármily művelt olvasónak, s főleg az esztétikus íróknak nagy szolgálatot tehet.

Az ilyfajta s az író sajátos egyéniségének bélyegét magán hordó irodalmi műnek részletes ismertetése szinte lehetetlen, vagy majd ugyanakkora kötetet tenne, mint maga az eredeti; azért még legkivonatosabb ismertetését — a mennyire az t. i. lehetséges volna — itt mellőzve: egyenesen a könyv érdekére való utalással és ajánlásával beérjük.

MONOGRAPHIEN DES KUNSTGEWERBES. *Herausgeber: dr. J. L. Sponsel; Verlag: H. Seemann Nachf. Leipzig. 1901.*

Ily cím alatt az ismert nevű szerkesztő és kiadócég iparművészeti monografiák sorozatát indították meg, a melyben úgy a modern, mint a történeti érdekű művészi iparokat kisebb mérvű, jól illusztrált kötetekben, előnyösen ismert szakemberek feldolgozásában nyujtják az olvasónak. A vállalat szépnek igérkezik, s az érdeklődők bizonyosan türelmetlenül várják a prospektus egyik-másik kötetét. Reméljük, hogy e nagy és változatos programmból minél több lát napvilágot; különben is fölötte kivánatos volna, hogy ez a tárgy legalább egy nyelven, ily vagy más formában egyszer már feldolgoztassék. Mert monografiaszerű dolgozat van ugyan mindenféle, s van — a melyekről tudunk — angol, francia, német és olasz nyelven; de mindazok csak részei, csak darabjai ama nagy egésznek, a melynek fejlesztésén ma is mint századok és ezredek óta annyi erő, tudás és talentum fáradozik. Hogy az ilyféle irodalmi munkáknak ma nagyobb a jelentősége mint bármikor volt, az bizonyos; ma, a mikor a művészi ipar világszerte vett lendülete szinte megtéveszti az embert, a mikor tehát összefoglaló tájékoztatásra mindenfelé szükség van, s a mikor az irodalmi közlésnek oly kevés az akadálya és az ezzel kapcsolatos sokszorosítási tehnikák fejlettsége az irodalmi közlést szinte kihivja. Kivánatos tehát, hogy a terv sikerüljön, s a munka megindítóit fáradozásaikban siker kisérje.

A megjelent kötetek közül elsőben is a *Dr. G. E. Pazaurek „Moderne Gläser"* című monografiáját említjük. A nagy 8-r. alakú könyv a jelen művészi irányú üvegművességnek állapotát tárgyalja összesen 133 oldalra terjedő 12 fejezetben. Szól a modern üvegdekorációról, a színről, a kristály- és üvegstílusról, az üvegmetszés tehnikájáról; szól a zománcfestésről, az üvegiparban alkalmazott fémfényről; tárgyalja az új formákat, az angol és egyéb üvegcsiszolást; szól továbbá a párisi utolsó világkiállításról, s ennek alkalmából Nançyről és a francia műüvegességről, Ausztriáról és Németországról — sőt 2—3 helyütt külön Magyarországról, azaz magyar cégekről is megemlékezik; s végül mindezt befejezi egy „pillantás a jövőbe" fejezet.

Majd minden oldalon kitűnik, hogy a szerző gyakorlati ember, a ki a kinálkozó alkalmakat ugyancsak felhasználja, hogy elterjedt ferde nézeteket, állításokat helyreigazítson. Ha benne néha a művészt egy kissé nélkülözzük is, ezt bőven kárpótolja a tehnikai és ezzel a stilisztikai kérdések tekintetében az olvasónak nyujtott gondolatok és adatok gazdagsága. Hogy szerzőnél — úgy, miként az újabb német szerzőknél általában — a méltatás tekintetében a német viszonyok állnak előtérben, azon már nem csodálkozunk. Hogy azonban ez a munka értékét csorbítja, az kétségtelen. Mindazonáltal a könyvet olvasva, jól esik tapasztalni, hogy ez alkalommal az üvegről oly valaki ír, a ki az üveghez csakugyan ért, s a kinek tanításait, vezetését azért szívesen veszszük.

A négy színes mellékleten kívül a szöveg közé nyomtatott 149 autotipikus ábra a könyvet szépen dekorálja és — a mennyiben az lehetséges — a jelen művészi üvegművesség állapotát ezzel is érthetőbbé teszi. A könyv ára 6 márka. Olvasóink figyelmébe ajánlható.

DIE KRISIS IM KUNSTGEWERBE. *Studien über die Wege und Ziele der modernen Richtung. Unter Mitwirkung mehrerer, herausg. v. R. Graul. (Leipzig. S. Hirzel. 1901. VIII. u. 237 S. br. 8 Mk.)*

A művészi ipar újabb keletű mozgalmasságának ismertetése céljából gyűjtötte össze és adta ki Graul R. többeknek

5*

idevágó néhány tanulmányát könyvalakban. Hogy az eféle tanulmányok tizenhárom szerzője nem írhatott ugyanegy szempontból, az magától érthető; s olvasván az egyes cikkeket, kitűnik, hogy nem is mindegyik lát a jelen állapotokban — úgy mint a szerkesztő — krizist. Változatról, fordulatról és javulásról tudnak és szólnak; de döntőnek nem olyan döntő a fordulat, a mint azt túlhajtással világgá kürtölni szokás. Valami döntő nagy fordulatokról — krizisekről — ha azok a bennök élők számára általában észrevehetők volnának is — a művészi iparban, mint a művészetben egyáltalán soha sem voltak és nem is lehetségesek. S különben ha lennének is, róluk csak utólagosan lehetne szólani. De bármint legyen is a dolog, magáról az állapotról, s különösen annak részleteiről már most is lehet szólni, sőt okos dolog a hozzászólás, a feljegyzés és mérlegelés. Az utánunk következőkön kívül magunknak is szüksége van arra, mert a művészet propagálása, népszerűsítése, mint a mire joggal oly nagyon törekedünk, megkívánja a tájékozást; megkívánja különösen most, a mikor annyiféle az új jelenség, a mikor a meglepetések nap-nap után következnek. Mit kezdjen a szemlélő, a művészet-„fogyasztó“ nagyközönség azzal az újdonsággal, ha mint teljesen idegen áll előtte? Hogy vonzódjék hozzá, ha az újban esztétikai érzületéhez rokon vonásokat nem talál? Kétségtelen, hogy pusztán a divat és a megszokás is nagy hódító, s vele szemben az esztétikai érzésnek hallgatás a szerepe; de a divat egymaga művészetet még soha senkivel meg nem kedveltetett. A divat hódításaira tehát a művészet ne számítson és azokban ne is bízzék. A dolog tehát úgy áll, hogy azt a nagy „fogyasztó“ közönséget, a melynek segítsége nélkül minden erőlködés hiábavaló, fel kell világosítani művészi tekintetben mindarról, a mi őt körülveszi és érdekelheti. Hozzuk hát őt minden jóravaló eszközzel közelebb a művészethez, s tárjuk fel előtte, a mennyire lehetséges, a művészet világát.

Ezt a célt tartotta szem előtt könyvünk szerkesztője is, és ezért dicséretet érdemel. Kár azonban, hogy könyve csak részleteket nyujt s nem egészet. A modernség kielégítetlenségének érzésével teszszük le a könyvet kezünkből, mert meglátszik rajta, hogy gyorsan készült, gyorsan adódott ki, s a mutatkozó hézagok pótlására már nem volt meg a — szükségérzet. De azért így is sokan haszonnal olvashatják a többnyire jó tanulmányokat, a melyeknek hét elseje (1—7) az új iránynak az egyes országokban való keletkezését és fejlődését, többije pedig (7—13) az új iránynak a művészet és művészi ipar terén mutatkozó állapotát tárgyalja.

A ki e könyv tárgyát kiegészíteni óhajtja, annak az újabb folyóiratokhoz és irodalom termékeihez kell fordulni; ott számos kisebb-nagyobb, különféle értékű dolgozatra fog akadni, a melyekből az itt nyert kép több tekintetben kiegészíthető. Teljes jártasságot és tájékozást azonban az irodalomtól ne várjon senki; azt ismeretén kívül csakis a műipari produkció és a műipari kiállítások figyelemmel kisérése és tanulmánya adhat. Magában sem egyik, sem másik. Ezt magyar olvasó közönségünknek ez alkalomból is figyelmébe ajánljuk.

Cs. Gy.

HIVATALOS TUDÓSÍTÁSOK.

KISS ISTVÁN † Mélyen megdöbbentő hírt kaptunk e hó 9-ikén: Kiss István, a jeles építész, társulatunk választmányának kiváló tagja meghalt. A szomorú hírt mindenfelé a legőszintébb fájdalommal fogadták, mert Kiss Istvánnak, jóllehet nem mindennapi sikerekkel dicsekedhetett, kitünő egyéni tulajdonságainál fogva alig lehetett ellensége vagy irigye. Szerette őt mindenki a ki ismerte. Barátai, munkatársai pedig valósággal rajongtak érte. Soha sem tétovázott, ha valami jó ügyért síkra kellett szállni, s sokoldalú alapos tudása, rokonszenves egyénisége és ritka ékesszólása előre biztosították neki a diadalt. Önzetlenül s önfeláldozóan szolgálta első sorban kartársainak érdekeit, de társulatunk ügyeiben is szívesen, szeretettel munkálkodott. A jeles férfiú kidöltével érzékeny veszteséget szenvedett a hazai iparművészet, a melynek nemcsak tehetséges munkása, de lelkes támogatója is volt mindenkor.

Alig 44 éves korában ragadta el őt a kérlelhetlen sors, s örökre megbénította széleskörű s mindenfelé áldásos tevékenységét.

Magyar Iparművészet
1902. 36-k.

értékes műtárgygyal gyarapították a múzeumot. A lefolyt esztendőben a párisi kiállításon vásárolt gyűjteményből külön kiállítást rendezett a múzeum, az Iparművészeti Társulat kiállításán pedig a szokott módon közreműködött. Az ismeretterjesztő előadások sorozatából öt esett a lefolyt esztendőre, melyek nagyszámú közönséget vonzottak a múzeumba. A téli időszakban minden vasárnap délután népies előadások is voltak, összesen tíz, az ipari munkások részére, a kik nagy előszeretettel keresik fel az előadásokat. Az elmult évben összesen 149,174 látogatója volt a múzeumnak, melyben megnyitása óta 811,516 ember fordult meg. A múzeum és iskola könyvtárát 20,002 ember látogatta, 5688-al több, mint az előző évben. A könyvtár állománya 7536 kötet és 55,396 műlap.

AZ IPARMŰVÉSZETI KÖNYVTÁR 1901-iki forgalma. Az O. M. Iparművészeti Múzeum és Iskola könyvtárát az 1901-ik év folyamán látogatták d. e. 6795-en, este 13,207-en, azaz összesen 20,002-en; 5688 személylyel több, mint 1900-ban. Állandó látogatásra jogosító jegyet váltottak 2157-en. A kikölcsönzött művek száma 588. A látogatók a következő felosztásban használták a könyvtárt:

	Délelőtt	Délután	Összesen
Január	1012	1641	2653
Február	982	1352	2334
Március	889	1244	2133
Április	333	526	859
Május	317	558	875
Június	105	167	272
Szeptember	204	693	897
Október	1099	2855	3954
November	1156	2203	3359
December	698	1968	2666
Összesen:	6795	13207	20002

VIDÉKI MÚZEUMOK GYARAPODÁSA. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a közgyűjtemények számára évről-évre vásárolt képzőművészeti tárgyak közül öt festményt az aradi Kölcsey-egyesület múzeumának, hét festményt a békéscsabai múzeum-egyesületnek, öt festményt és egy szobrot a szolnok-dobokamegyei irodalmi, történelmi és ethnographiai társulat múzeumának, egy szobrot Kassa szab. kir. város múzeumának, hat festményt a biharmegyei és nagyváradi régészeti és történelmi egylet múzeumának, öt festményt Pécs sz. kir. város múzeumának, öt festményt és egy szobrot a tolnavármegyei múzeumnak, tíz festményt és egy szobrot Szeged sz. kir. város múzeumának, öt festményt a délmagyarországi történelmi és régészeti társulat múzeumának állami letétképpen átengedett.

A TORINÓI KIÁLLÍTAS *magyar* csoportjának előkészítésén serényen dolgozik a Magyar Iparművészeti Társulat választmánya által kiküldött bizottság. A helyi beosztás is megtörtént már, sőt az installáció főbb részei munkában is vannak. A csoport diszítésének tervét *Horti* Pál készítette. A kiállítás költségeire *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi miniszter eddig 8000 koronát utalványozott s a vallás- és közoktatásügyi miniszter is ez alkalomból nagyobb összeggel fogja támogatni a Magyar Iparművészeti Társulatot. A magyar csoportban szükségelt diszítő festészeti munkák elkészítését hazafias készséggel magára vállalta *Scholcz* Róbert udv. szobafestő, a ki ezeket a nem jelentéktelen munkálatokat a maga költségén végezteti. A csoport hét teljesen berendezett intérieurt foglal magába, a melyekkel legkiválóbb bútortervezőink: Faragó, Horti, Raffai, Spiegel, Wiegand és Weiszmann képviselve lesznek. A csoport legszembeötlőbb helyén, a főbejárattal átellenben levő nyiláson egy nagyszabású — 14 méter széles és 8 méter magas — diadalkapuszerű alkotmány lesz, a melynek főhelyét, üvegmozaikból kirakott koronás magyar címer fogja elfoglalni. Itt megjegyezzük, hogy a kiállítási tárgyak után nem kell vámot fizetni s csak a forintokban eladott tárgyakra rójják utólagosan a szabályszerű vámilletéket.

FESTŐMŰVÉSZETI ÖSZTÖNDÍJ. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter egy, magát megnevezni nem akaró nagylelkű alapító 223,000 koronás képzőművészeti ösztöndíj-alapítványának kamataiból a folyó évre Zombory Lajos és Wellmann Róbert festőművészeknek 4200—4200 korona ösztöndíjat adományozott.

A KARÁCSONYI IPARMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS STATISZTIKÁJA. A Magy. Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításának eredménye általában kielégítőnek mondható. A megnyitás napjától, november 16-ikától kezdve újévig 61,477 láto-

A végső tisztességtételkor társulatunk is volt képviselve. Ravatalánál Czigler Győző, társulatunk alelnöke, mint a M. Mérnök- és Építészegyesület elnöke fájdalomtól s meghatottságtól remegő hangon búcsúztatta az elköltözött jó barátot és kartársat. Búcsúszavai ezek: Ismét egy ravatal előtt állunk; úgy látszik, balvégzetem, hogy egyesületünk tagjai közül azok egyrészét, a kik legközelebb állottak szívemhez, én kísérjem utolsó útjokra. Fájdalmas az, ha kartársaink egy hosszú élet után annak alkonyán hagynak el; de százszorta fájdalmasabb, ha mint most, kidőlni látjuk mellőlünk azokat, a kik az élet delén állva, önzetlen munkásságuk, tetterejük által hívatva voltak karunk dicsőségét szolgálni, azt megszilárdítani. Drága halottunk! A Te életed ragyogó csillagként fényesítette meg karunk új korszakát, mely a közérdekért való küzdelmek szakadatlan láncolata. Csak alig pár hete, hogy tudásoddal, ékesszólásoddal az igaz ügyet szolgálva, magaddal ragadtad kartársaidat. Fájdalom, ez volt utolsó szózatod. Ajkad lezárva örökre. Nem lelkesíthet többé, de példád követőkre fog találni. Emléked fennmarad nagyszámú műveidben, de még sokkal jobban fenn fog maradni szívünkben, kik ösmertük és becsültük nemes jellemedet, boldogító életed és igaz, őszinte baráti szívedet. Találd fel sohasem nyugvó munkásságod után édes hazánk földjében nyugalmadat. Szeretett kartársunk, felejthetetlen jó barát, Isten veled! A M. Iparművészeti Társulat elnöksége részvétiratot intézett a megboldogult özvegyéhez.

A M. IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁSÁNAK KITÜNTETÉSEI. Már az előző számunkban jeleztük, hogy a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter iparművészeti állami nagy aranyérmének, továbbá a kereskedelemügyi m. kir. miniszter kitüntetései dolgában javaslattevéssel megbízott juryk megtették előterjesztésüket az illető miniszterekhez. Azóta megtörtént a díjak felett való döntés és pedig a vallás- és közoktatásügyi magyar királyi miniszter az iparművészeti állami nagy aranyérmet ez idén *Faragó* Ödön, budapesti felső ipariskolai tanárnak adományozta, a kiállításon bemutatott tárgyakért, különösen pedig a bútoriparnak művészi színvonalon álló tervezetekkel nemzeti irányban való sikeres fejlesztéseért.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter az általa alapított 2000 koronás állami nagy díjat a *Bútorcsarnok* szövetkezetnek adományozta. E díjjal a miniszter kitüntetni akarja a szövetkezet kismestereit, a kik a szövetkezés révén s az által, hogy művészi terveket kifogástalan munkával valósítottak meg, iparukat kiemelték a köznapiasságból a művészet felé s így elismerésre méltó eredményt tudtak elérni. Úgyszintén buzdítani óhajtja a miniszter a szövetkezetet, hogy a megkezdett úton még nagyobb ambicióval és kitartással haladjanak.

A kereskedelmi miniszter ezúttal az általa alapított állami éremmel három kiállítót tüntetett ki. És pedig *a) Forreider* és *Schiller* budapesti vasműveseket, művészi színvonalon álló kitünő kovácsmunkájukért és azért, hogy miután a mesterek maguk dolgoznak, alaposan kitanítják a vezetésük mellett dolgozó munkásokat s ezzel jó munkaerőket nevelnek a hazai iparművészetnek; *b) Huber* Oszkárnak, új formájú zománc-ékszereinek művészi ízléssel s olcsó árak mellett való készítéseért; *c)* a *Torontáli Szőnyeggyár Részvénytársaság* szőnyeggyárát (N.-Becskerek) jeles kidolgozású csomózott szőnyegeiért, különösen pedig művészi terveknek szabatos megvalósításáért.

A Magyar Iparművészeti Társulat pénzdíjainak odaítéléséről már az előző füzetünkben beszámoltunk.

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM JELENTÉSE. Az Országos Magyar Iparművészeti Múzeumnak a vallás- és közoktatásügyi miniszter elé terjesztett jelentése szerint, a mult évben nagy jelentőségű hagyatékkal gyarapodott a múzeum. Delhaes István, a tavaszszal Bécsben elhúnyt magyar származású festőművész, közel félmillió értékű műtárgyait a magyar országos múzeumokra hagyta végrendeletében. Az örökség egy része, a bútorok, régi szövetek, kosztümök, üveg- és agyagneműek az Iparművészeti Múzeumnak jutott. A gazdag örökséget már Budapestre szállították. E gyűjteményen kívül a múzeum tárgyai ajándékozás és vétel utján összesen 153 darabbal szaporodtak. Az ajándékozók közt szerepelnek, első helyen a király, a ki a prágai Szent György-szobor egy gipszmásolatát ajándékozta a múzeumnak, özvegy Lipthay Béláné báróné és özvegy Wodianer Albertné báróné, a kik több

Nagy-Becskerek r. t. városa által épített állami polgári és középkereskedelmi iskola.

Kiss István-tól.

Nagy-Becskerek r. t. városának hazafias közönsége és ügybuzgó hatósága belátván annak szükségességét, hogy azok az ifjak, a kik ipari vagy kereskedelmi pályára óhajtanak lépni, ne legyenek kénytelenek más városban keresni tanulmányaikat; másrészt pedig attól a meggyőződéstől vezéreltetve, hogy az iparos és kereskedelmi osztály művelődési fokának emelésével magyar nemzeti kulturális feladatot teljesítenek, azzal a kéréssel fordultak a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterhez, hogy Nagy-Becskereken állami polgári és középkereskedelmi iskolát állítson föl.

A miniszter e kérelem teljesítését ahhoz a feltételhez kötötte, hogy a város a szükséges épületnek fölépítését és annak berendezését magára vállalja. E föltételeket a város elfogadván, az iskolát 1891. szept. 1-jén megnyitották.

Az új épület tervező programmját a kir. tanfelügyelőség már 1891. évi október 24-ikén állapította meg, még pedig a következőképpen:

Az emeletes épület földszintje az állami polgári iskolának jutott. Kivántak 4 tágas tantermet, 1 természetrajzi szertárt, igazgatói irodát és lakást, végül szolgalakást. A programm az épület I. emeletére helyezte a középkereskedelmi iskolát. Ide volt beosztandó 3 tanterem, az egyik vegytani, illetve természettani tanterem mellett kisérleti és dolgozó szoba, tanári értekezleti szoba egyuttal könyvtár és díszterem ruhatárral; végül kivántak még téli tornatermet is.

Megkivánták továbbá, hogy a kishid melletti begapartra helyezendő új épület gyalogjárójának szintje a Bonnáz- és Kishid-útcai községi elemi iskola épületének gyalogjárójával egyenlő magasságú legyen.

Ezt a programmot még egy a földszinten elhelyezendő tanitói szobával és az emeletre szánt rajzteremmel bővitették ki. (XVII. tábla).

Az épületnek egész területe alatt van pince, melynek nagy része iskolai raktárul szolgál. A födémeket vasgerendák közötti boltozatok, illetve csapos gerendázat képezik (XVIII. tábla); a tetőhéjazat égetett cserép. Burkolatok: a pincében és padláson tégla, a folyósokon granitto terrazzo, a tantermekben hajópadló (a tornateremben is) a diszteremben pedig amerikai parkét.

Fütésre Meidinger rendszerű töltő és szabályozható kályhák szolgálnak, melyek talapzatai alá a friss külső levegő külön csatornákon át áramlik, az aspirációs szellőztetést téli és nyári szellőző-kémények közvetítik.

Külső kiképzésében az épület egyszerű florentinikus formákkal bir a nagy falsikokon diskrétül elosztott sgrafitto diszítésekkel, melyeket *Götz Adolf* budapesti mester ügyes keze rajzolt a falakra. (Szövegábra.)

Az épület délnek fekvő főhomlokzata előtt szabad térség nyilik, úgy, hogy a nap még télen is kelleténél jobban süthet a tantermekbe; ezért az iskoláknál különben kivánatos és célszerü négyszögletes ablakok helyett készakarva félkörives ablakokat alkalmaztam.

Az aláfalazott és kőkorláttal biró főlépcsőn kivül szolgálati célokra még egy szabadon függő mellékléphcső is épült; mindkettőnek anyaga vörös márvány. Az összes kőfaragó munka a Duna vidékéről való s a Dunán és a Bégán hajókon szállították azt az építés helyszinére.

Előirányoztak 93,652 frt 61 kr. költséget, azonban a végrehajtott építkezés leszámolásának összege csak 86,600 frt 41 krra rúgott; az építkezést *Ursits Lipót és fia* aradi építőmesterek nagyrészben nagybecskereki iparosok közreműködésével végezték el.

Az épületnek beépített területe 1265·28 m^2, illetve beépített köbtartalma — a pincetalajtól a főpárkányig számítva — 17517·12 m^3, úgy hogy átlag

1 m^2 beépített terület költségei . . 68 frt 40 krt.
1 m^3 » köbtartalom » . . 4 frt 94 krt

tesznek ki, a belső berendezés költségei nélkül.

Az építkezés befejeztével az építtető város a főlépcsőház nyugvójának oldalfalába a következő föliratú nagy fekete márványtáblát helyeztette el:

A HAZA DICSŐSÉGÉRE ÉS A MAGYAR KÖZMŰVELŐDÉS JAVÁRA
EMELTE AZ ÁLLAMI POLGÁRI ÉS KÖZÉPKERESKEDELMI ISKOLA EZEN ÉPÜLETÉT
NAGY-BECSKEREK R. T. VÁROS KÖZÖNSÉGE 1892—1893.
I. FERENCZ JÓZSEF
Ő CS. ÉS APOSTOLI KIRÁLYI FELSÉGÉNEK URALKODÁSA,
DR. WEKERLE SÁNDOR MAGY. KIR. MINISTERELNÖK,
GRÓF CSÁKY ALBIN VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MAGY. KIR. MINISTER,
RÓNAY JENŐ K. TAN. TORONTÁLVÁRMEGYEI FŐISPÁN ÉS DÁNIEL LÁSZLÓ ALISPÁN,
TOVÁBBÁ STEINBACH ANTAL K. TAN. TANFELÜGYELŐ ÉS KRSZTICS JÁNOS POLGÁRMESTER
MŰKÖDÉSE IDEJÉBEN.

*

KISS ISTVÁN MŰÉPITÉSZ ÉS MŰEGYETEMI MAGÁNTANÁR TERVEI SZERINT ÉS WINTER MIKSA
VÁROSI MÉRNÖK ELLENŐRZÉSE MELLETT ÉPÍTETTÉK URSITS LIPÓT ÉS FIA ARADI ÉPÍTŐMESTEREK.

*

ISTEN ÁLDÁSA LEGYEN E HÁZON ÉS AZ ÉPÍTTETŐ VÁROS KÖZÖNSÉGÉN!

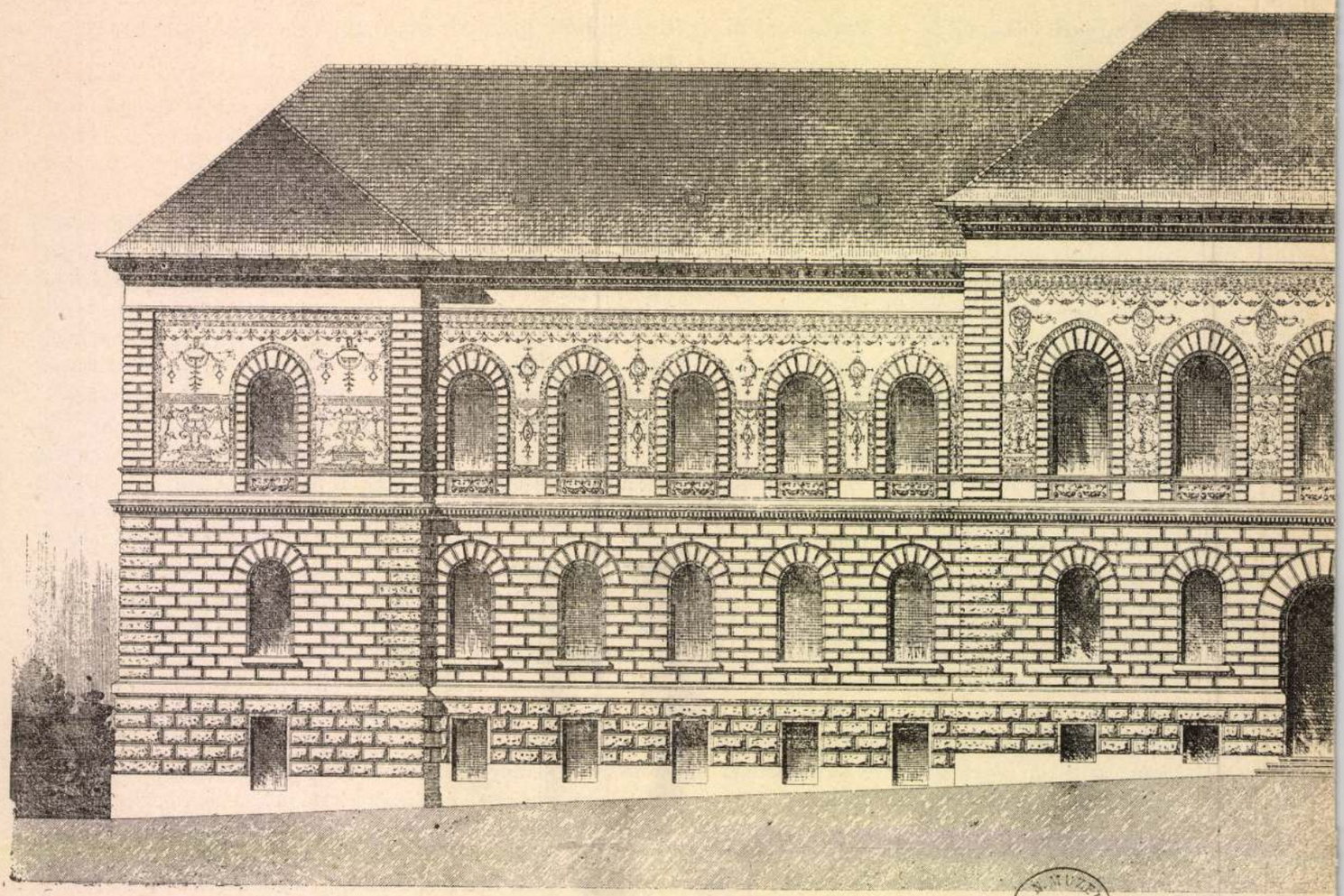

A nagy-becskereki állami polgári és középkereskedelmi iskola.

M. N. MÚZEUM KÖNYV-TÁRA

A székesfővárosi dunai hídak terveire kiírt pályázatról.

Kherndl Antal-tól.

(XII—XIV. tábla.)

(Folytatás.)

Magyarország nem volt, de lesz jeligéjű 11-gyel számozott eskütéri hídterv.

(XII. rajzlap.)

Egynyílású, merevítő gerendás kábelhíd. Tervezők: Eisenlohr és Weigle építészek Stuttgartban, és Kübler Gyula főmérnök az esslingeni gépgyárban.

A pályázók igen szépen kidolgozott képekben, szerkezeti s egyéb tervrajzokban terjesztették elő tervüket részletes leirás és szilárdsági számítás kapcsán. Mind a vas- és acélszerkezetnek, mind a hídfőknek tervezete illetékes szakerők művére vall.

A választott hídrendszer megokolására arra hivatkoznak pályázók, hogy az esztetikai szempontból támasztott, igen magasfokú igényekkel szemben, az egynyílású hídak közül, nézetük szerint, csak a függőhídak és ívhídak jöhetnek szóba, s összehasonlítva egymással e két hídrendszert, esztetikai, szilárdsági s ekonomiai szempontból, valamint a szerelésre való tekintettel is: a függőhídakat és ezek között pedig a merevítő gerendás acélkábelhídakat találják határozottan előnyösebbeknek.

A hídkapuzatokra térve át, (lásd a 4. és 5. sz. ábrákat,) fölhozzák a tervezők, hogy a helyi viszonyok szükségessé tették a horgonyzó-kötelet meredekebben vezetni le, mint máskülönben szokásos A tervezők ez okból a horgonyzó-falazatot mindjárt a rakodóparti áthidalás mellé helyezték el, a vámházakat e falazat további megterhelésére használták föl, s a hídfőnek e két részét, architektúrai szempontból, szerves összeköttetésbe hozták egymással. A vámházak céljára fölhasznált, épp említett megterhelő falazást nemzeti hősök lovas szobrainak talpazatául gondolták. A híd-

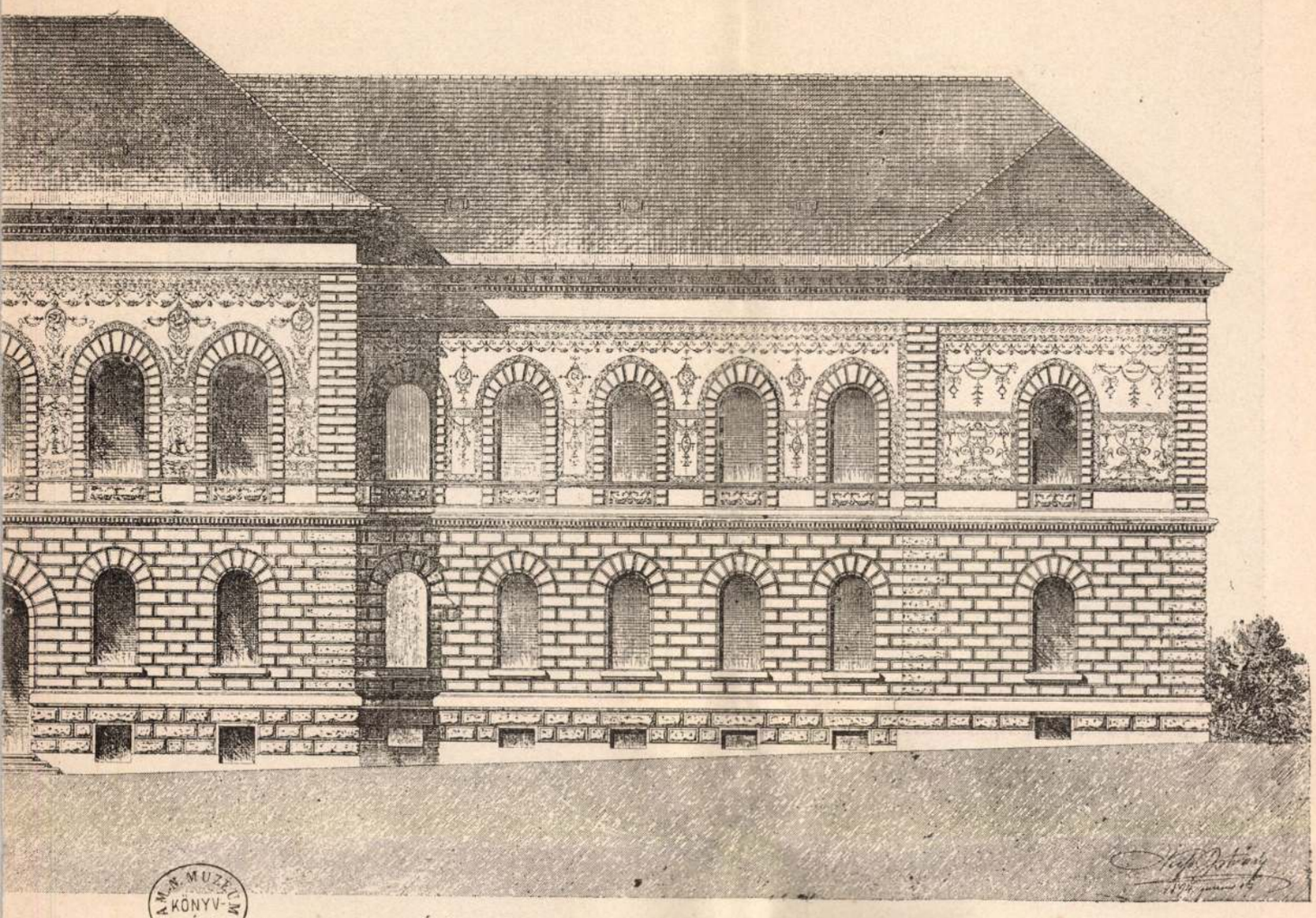

A. M. N. MUZEUM KÖNYV-TÁRA

Építtette Nagy-Becskerek r. t. városa, tervezte *Kiss István*, műépítész.

kapuzatok ez architekturai kiképzése, ha szükségesnek mutatkozik, tervezők szerint, gazdagabbal pótolható, vagy egyszerűsíthető, s ez utóbbi esetben a költségek is lényegesen alább szállíthatók. Kiemelik azonban a tervezők, hogy az esküteri híd, egy nyílásban építve, nagyszerűségében ritkítaná a párját, s kiválóan hivatva volna arra, hogy nemcsak mint a mérnöki építészetnek igen jelentékeny alkotása, de mint emlékszerű nemzeti mű is, méltó helyet foglaljon el.

A pályázók a fővámtéri híd építésére, ha ez is egynyílású lenne, szintén kábelhíd tervüket ajánlják, megfelelően egyszerűsítve és átalakítva. Előterjesztenek azonban külön, három nyílásra alapított, s szintén igen szépen kidolgozott tervet is akképpen, hogy számításaik szerint, a két híd összes költsége valamivel a versenyföltételekben kijelölt 10 millió korona alatt maradna.

Ezek előrebocsátása után az esküteri hídterv legfontosabb részeinek ismertetésére térve át, a főbb méreteteket illetőleg mindenekelőtt megemlítjük, hogy a főtartókat képező kábelek támaszköze 316·0 *m*, ívmagassága 27·83 *m*, átmérője 50 *cm*, síkjuknak a függőlegestől való elhajlása 0·099. A merevítő gerendák támaszköze 313 *m*, magassága 5·7 és 7·4 *m* között változik. A merevítő gerendákat abból az okból helyezték a gyalogútakon kívül, a középvonalak között mérve, egymástól 17·05 *m* távolságban, hogy alsó öveik között annál szilárdabb szélrácsozást rendezhessenek el.

Egyébiránt e tartók szimetrikus kétszeres rácsozatúak; csomópontjaik függőlegeseinek egymástól mért távolsága 6 *m*; a csomópontokon s a rácsrudak metszéspontjain függőleges összekötővasak vannak elrendezve. A keresztartók távolsága ennélfogva, a középvonalak között mérve 3 *m*; a kereszttartókat a merevítő gerendákkal össze kötötték, s ezeken túl, e célból kissé megnyúló végeiket, a kábelekre függesztették föl.

A kábelek 4 *mm* átmérőjű, cm^2-kint 13000—14000 *kg* szilárdságú, 6000—7000 *kg* rugalmassági határú, cinkelt acéldrótokból vannak tervezve. A drótok számát, beható szilárdsági számítások alapján, mindkét kábelre nézve

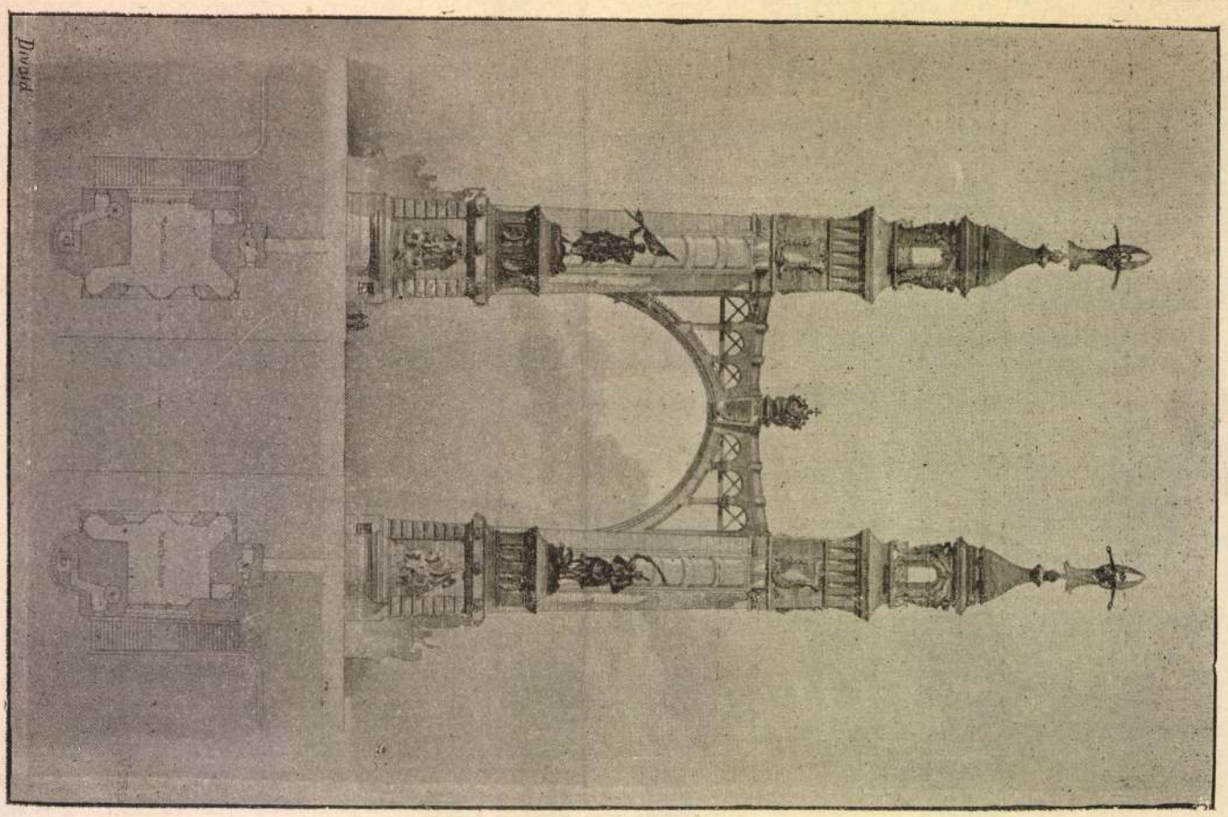

4. ábra. A hídkapuzat elölről nézve.

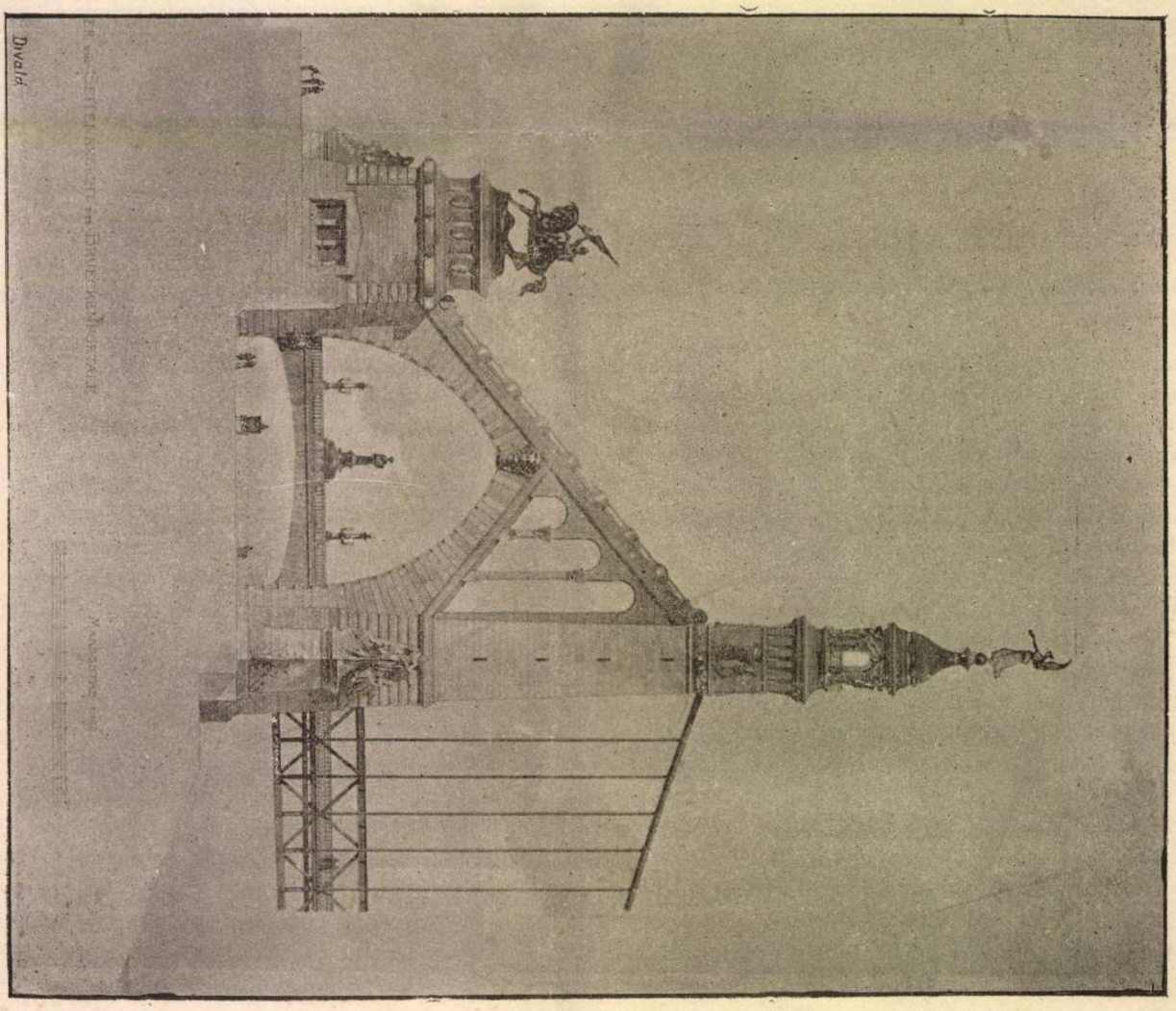

5. ábra. A hídkapuzat oldalról nézve.

A budapesti tudomány-egyetem I. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinikája alagsorának (alsó ábra) és földszintjének (felső ábra) alaprajza.

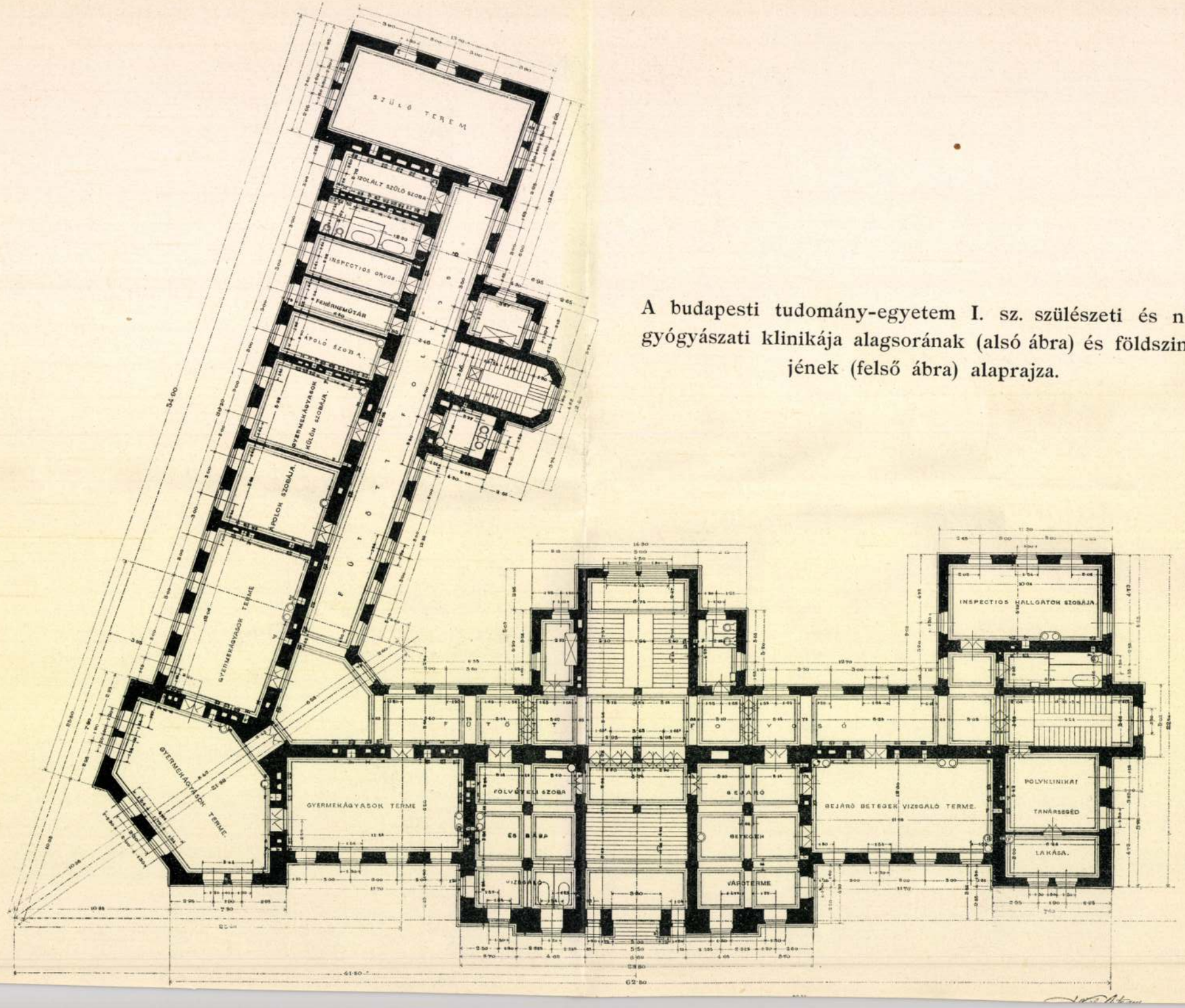

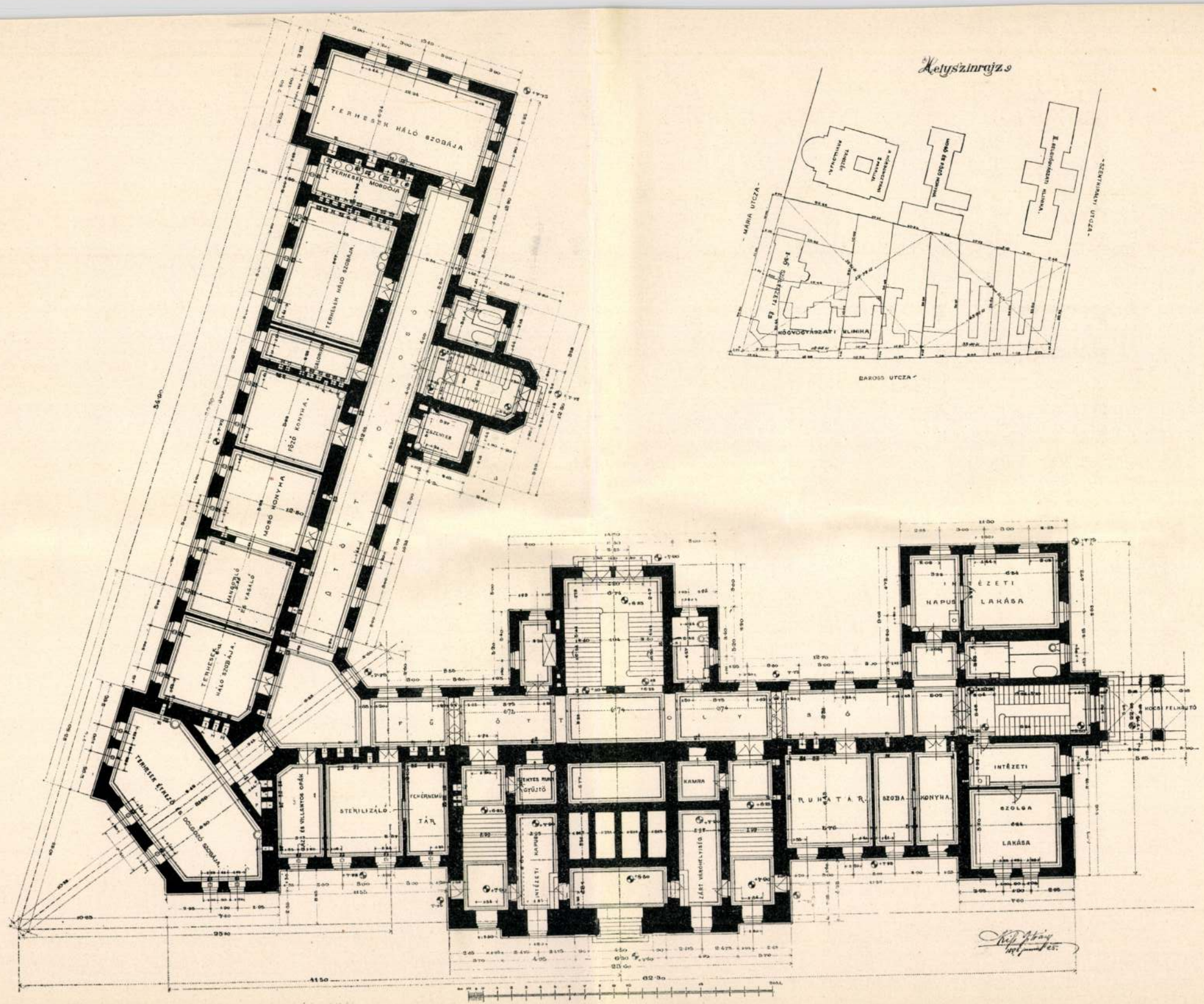
Helyszínrajz
TERHESEK HÁLÓ SZOBÁJA
TERHESEK MOSDÓJA
TERHESEK HÁLÓ SZOBÁJA
FŐZŐ KONYHA
MOSÓ KONYHA
MANGOLÓ ÉS VASALÓ
TERHESEK HÁLÓ SZOBÁJA
TERHESEK ÉTKEZŐ ÉS DOLGOZÓ SZOBÁJA
GÁZ ÉS VILLANYOS OPÁK
STERILIZÁLÓ
FEHÉRNEMŰ TÁR
SZENTES RUHA GYŰJTŐ
KAMRA
INTÉZETI KAPUS
ZÁRT VÁRÓHELYISÉG
RUHATÁR
SZOBA
KONYHA
INTÉZETI SZOLGA LAKÁSA
INTÉZETI KAPUS LAKÁSA
KOCSI FELHAJTÓ
MÁRIA UTCZA
BAROSS UTCZA
SZENTKIRÁLYI UTCZA
KÖGYÓGYÁSZATI KLINIKA

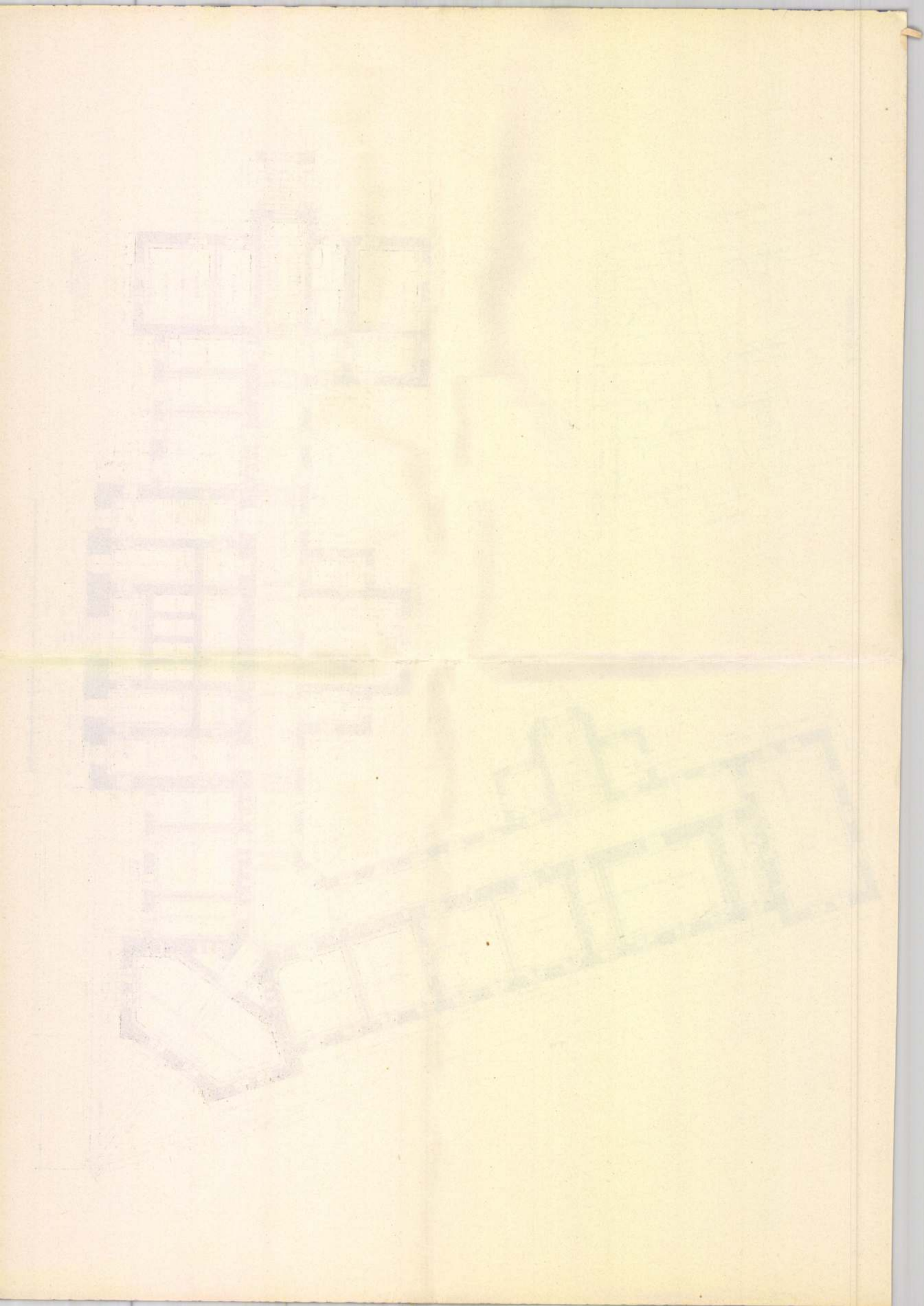

A budapesti tudomány-egyetem I. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinikája második emeletének alaprajza.

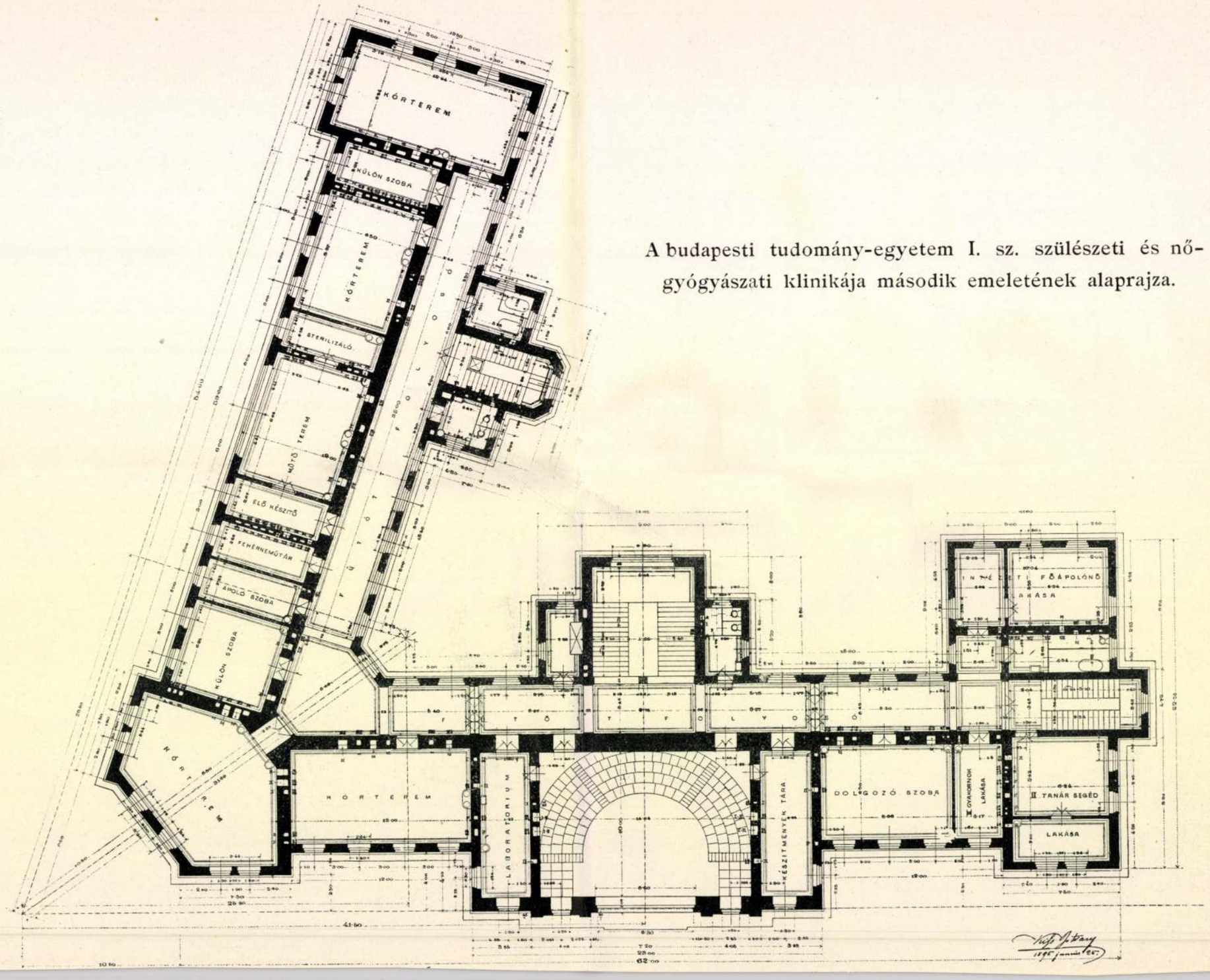

Az első emelet alaprajza.

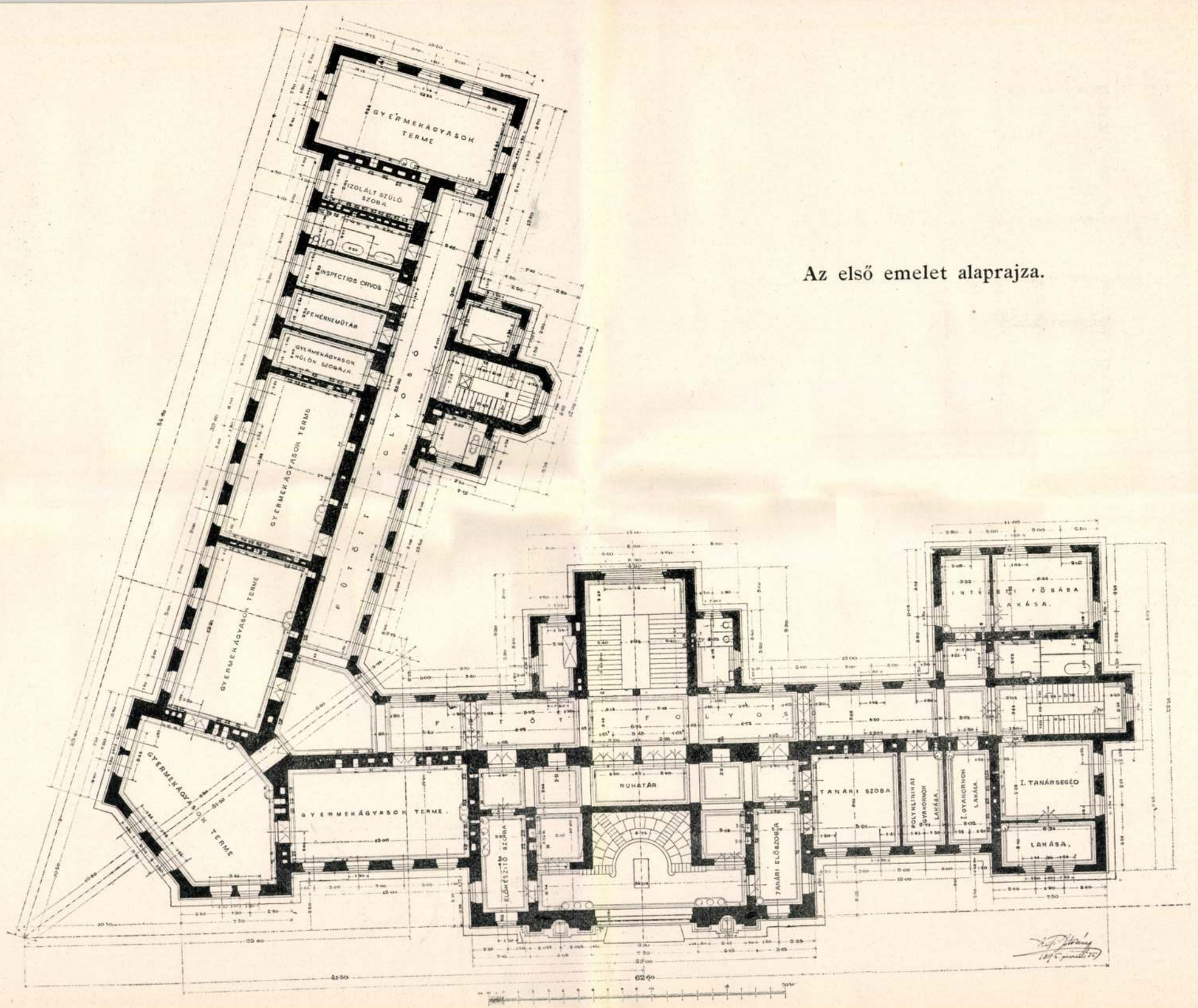

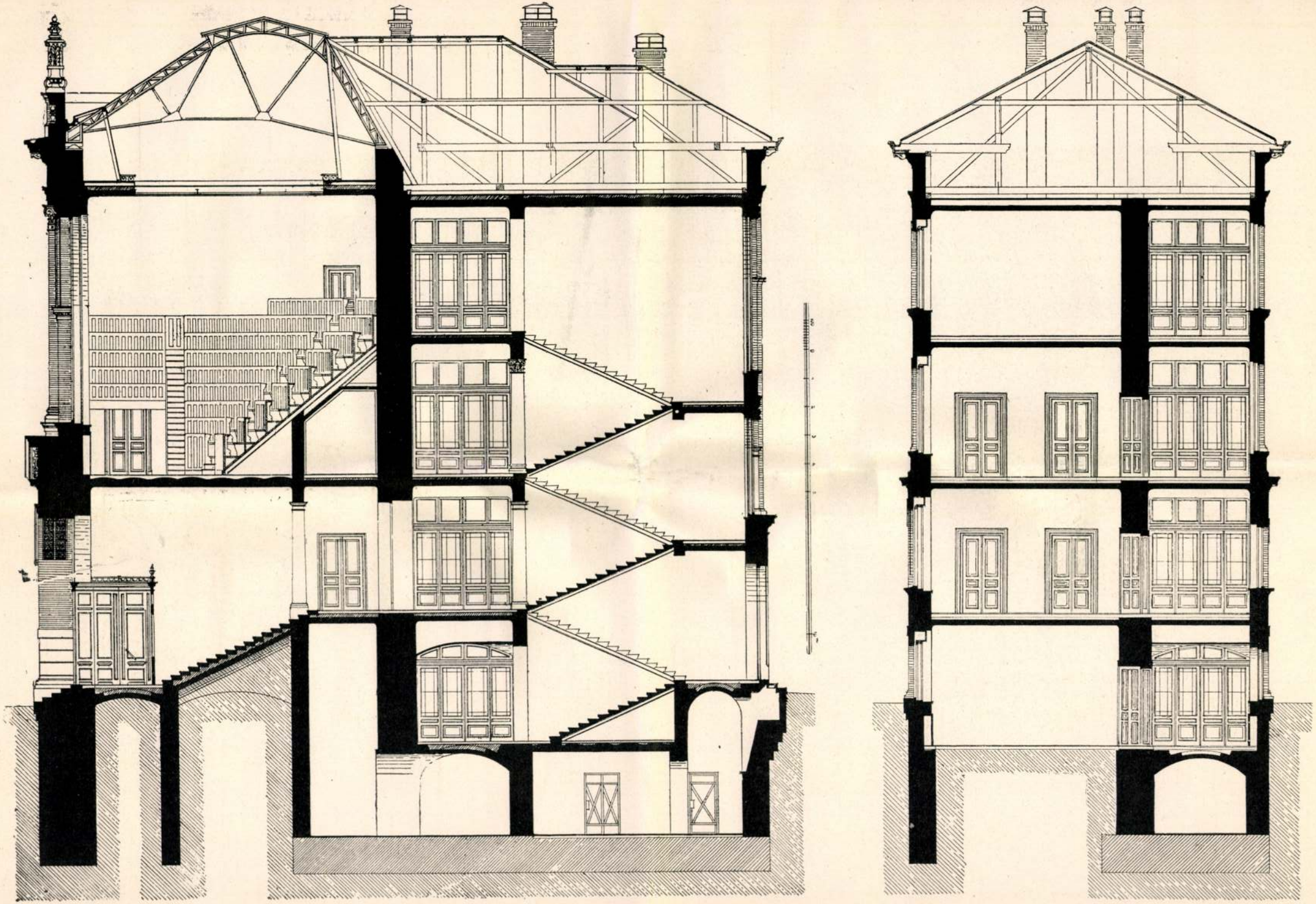

A budapesti tudomány-egyetem I. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinikája épületének az udvar felől vett képe és keresztmetszetei.

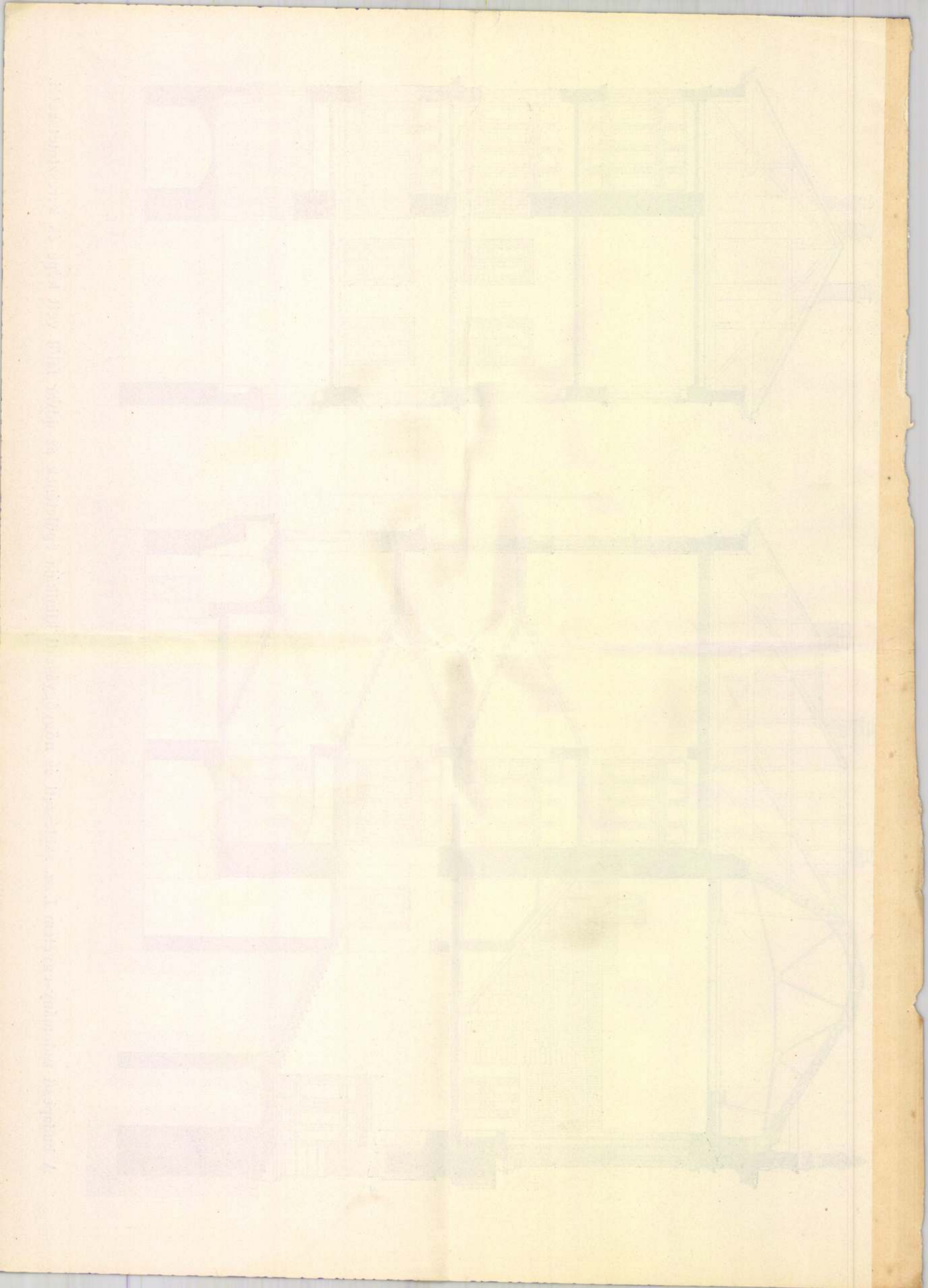

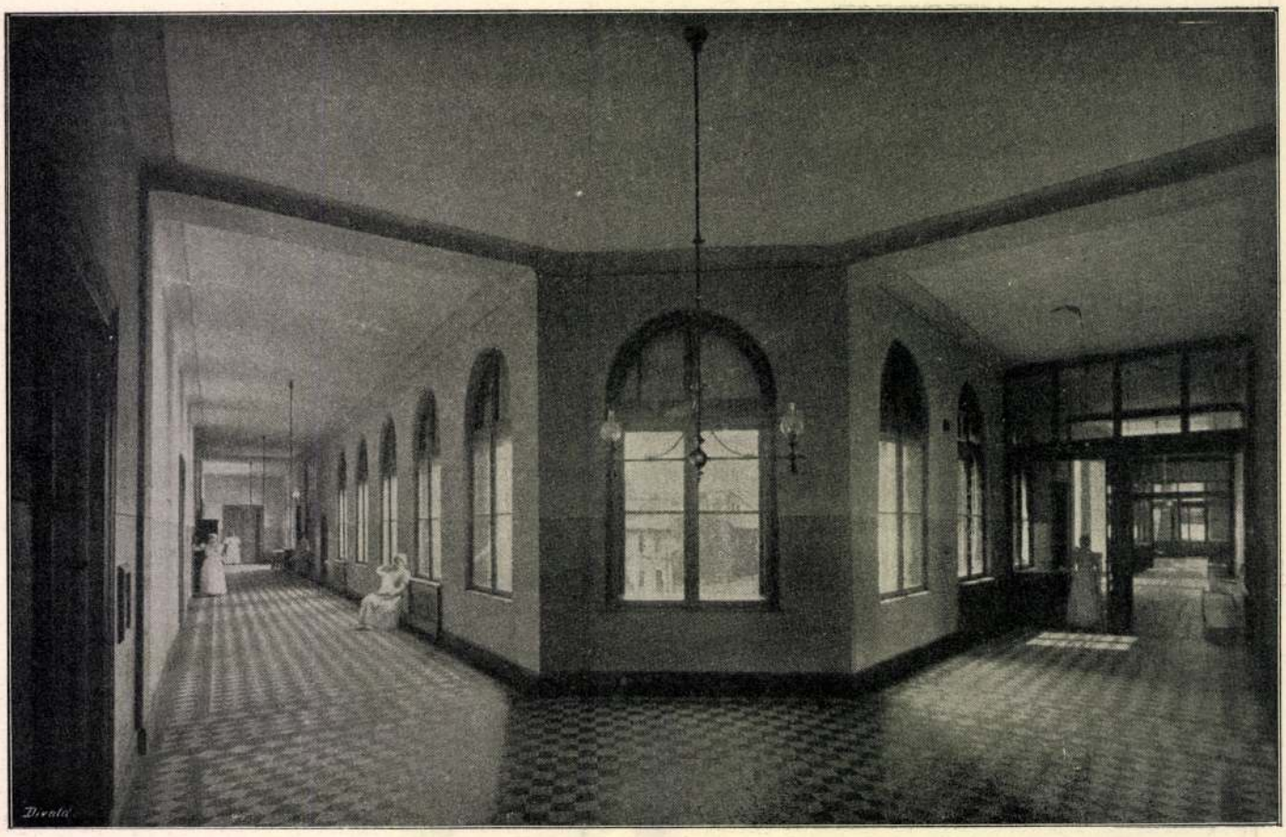

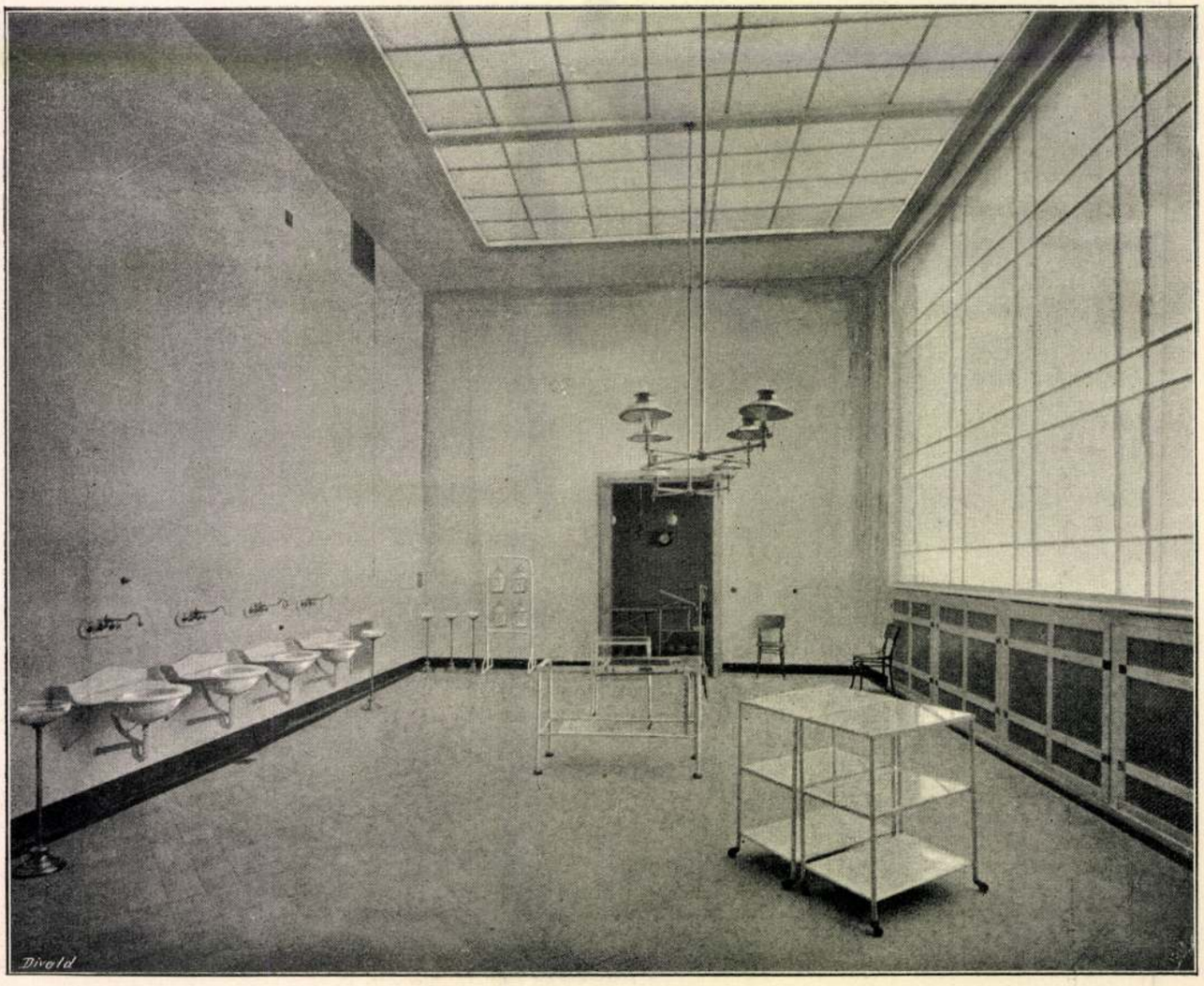

Folyosó és műtőterem.

A budapesti tudomány-egyetem I. sz. szülészeti

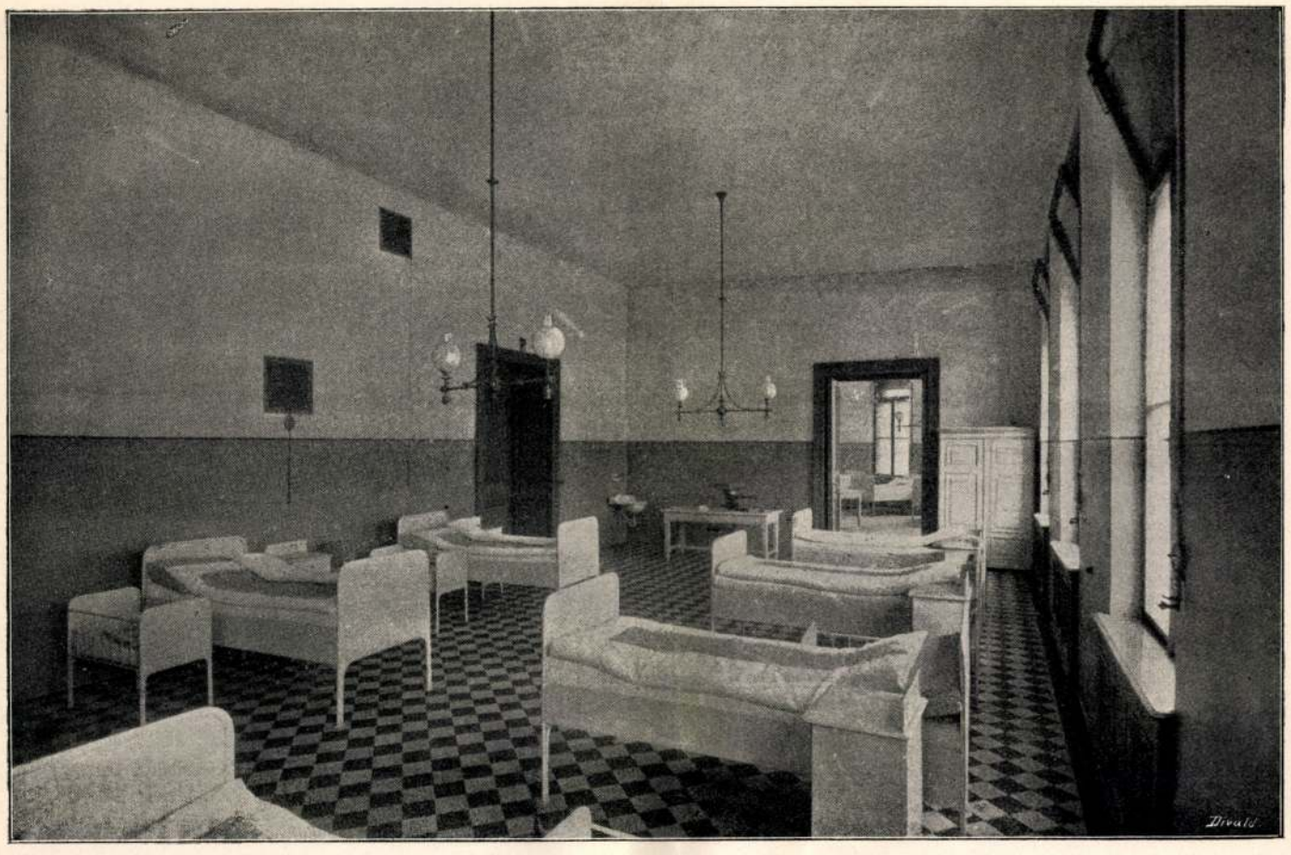

vászati klinikájának belső helyiségei.

Kórterem és tanterem.

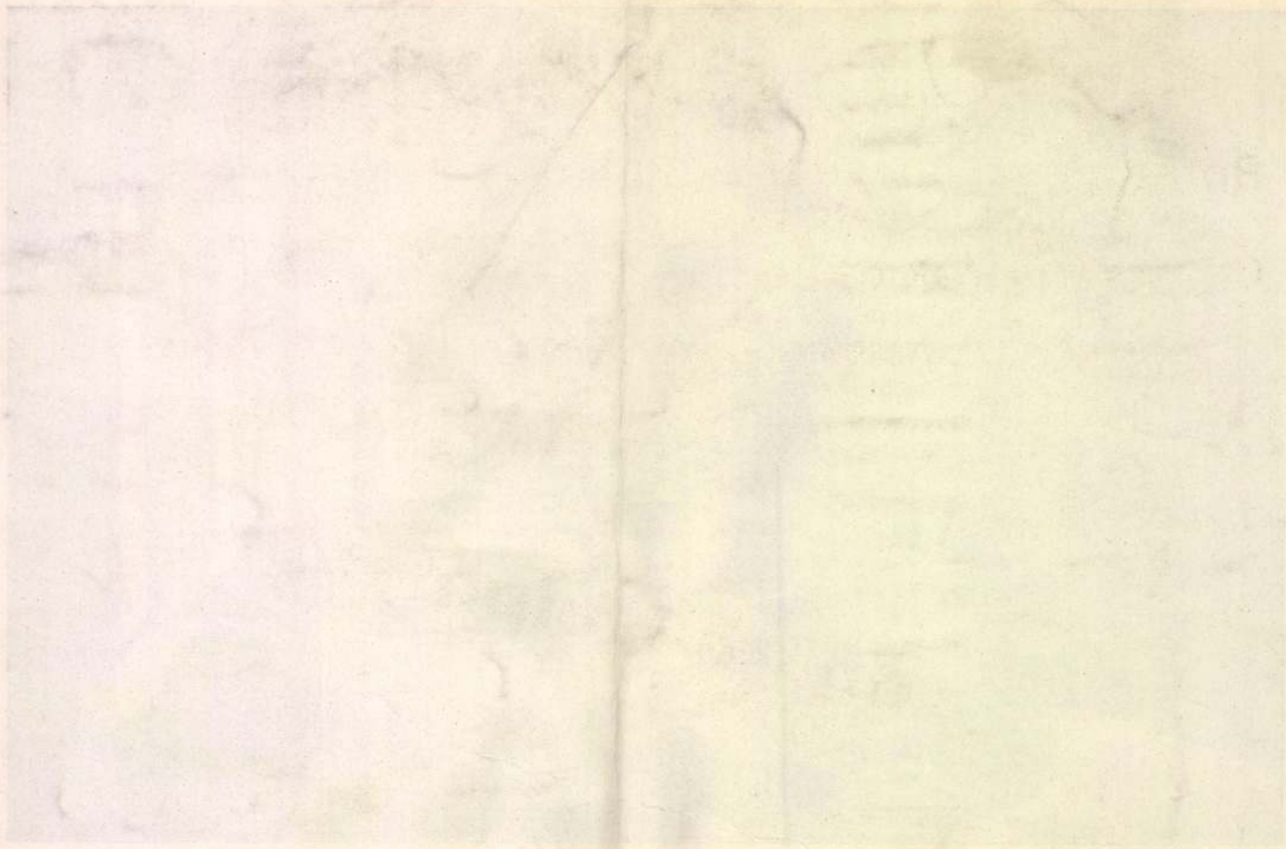

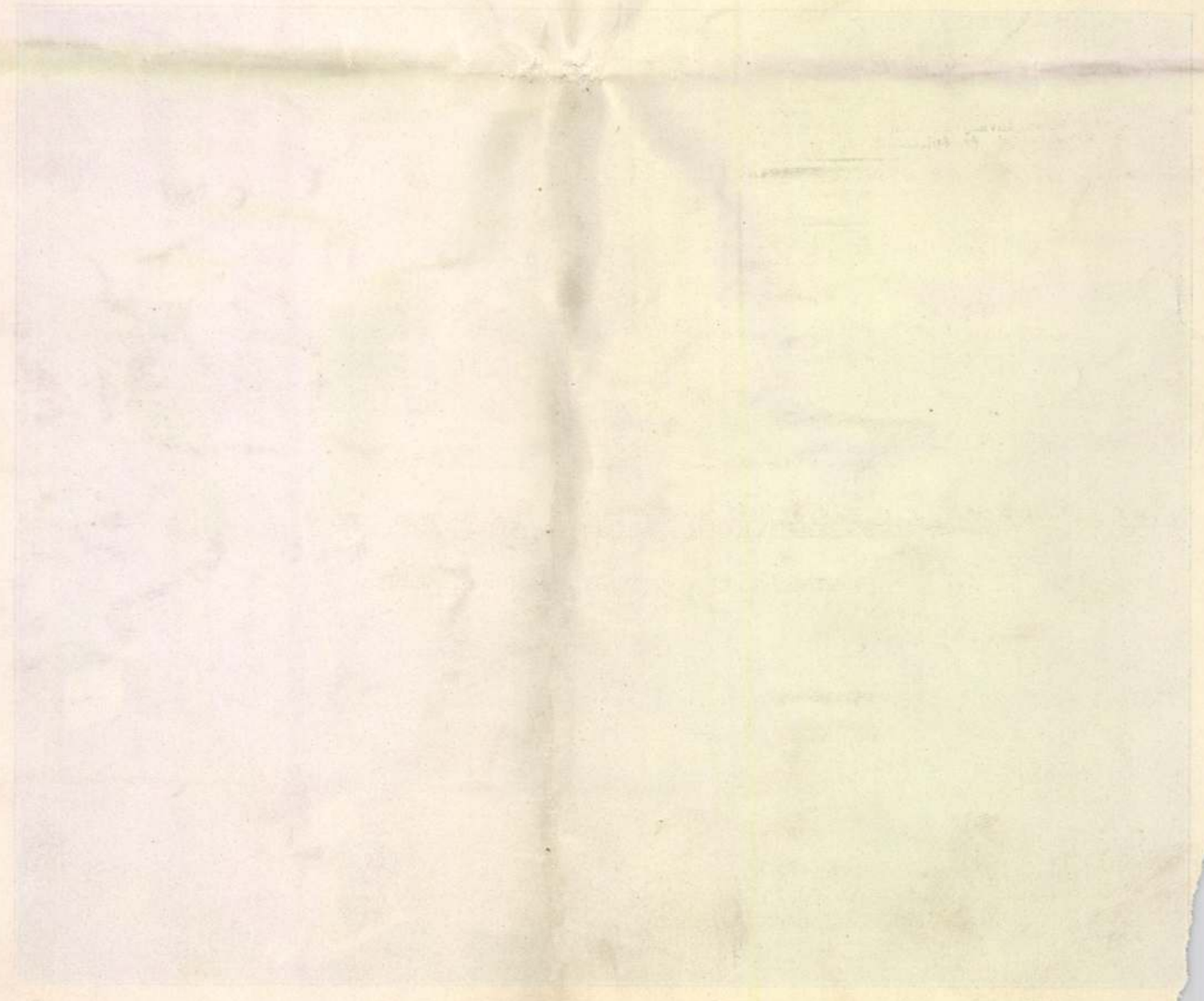

MI UJSÁG?

* **A «Vasárnapi Ujság» 1901. évi folyamának tartalomjegyzékét** jelen számunkhoz mellékelve veszik olvasóink. E számot és a tartalomjegyzéket kiadóhivatalunk mindazoknak megküldi, kik a múlt évben előfizetői voltak lapunknak.

A királyi udvar február elején több heti tartózkodásra Budapestre érkezik. A budai királyi palotában február 10-én udvari bál lesz és ebből az alkalomból nyitják fel először a Szent István-termet, a mely egyik művészi ékessége az uj királyi palotának.

Erzsébet főherczegnő menyegzője. *Erzsébet Mária* főherczegnő esküvője *Windischgrätz* herczeggel nem január 27-én, hanem már január 23-án fog megtörténni. A főherczegnő ünnepélyes renunciáczióját ennélfogva január 22-én lesz a mely napon *Mária Valéria* főherczegnőnél a Burgban estélyt rendeznek.

Erzsébet királyné szobra. A boldog emlékezetű királyné szobrára e hó 22-ikéig kell beküldeni a pályaműveket, melyeket a Műcsarnokban állítanak ki. A biráló bizottság körülbelől febr. 8-ikáig meghozza itéletét. A pályaműveket csak az itélet után szemlélheti meg a közönség.

* **Bertha Sándorról,** kinek működését arczképe bemutatása mellett mai számunk első czikkében méltatjuk, mint érdekes és hazafias buzgalmát jellemző adatot említjük még meg, hogy derék hazánkfia jelenleg azon buzgólkodik, hogy Páris egyik utczáját «*rue de Budapest*»-nek nevezzék el. Az ügyet nem sokára a párisi községtanács elé fogja hozni *Chautard* községi tanácsos.

Wesselényi Miklós szobrát, melyet *Fadrusz* János készített Zilah városának, junius hóban leplezik le. Ünnepi szónokúl *Thaly* Kálmán történetírót kérték föl.

Munkácsy szobra. Munkácsy Mihály szobrára a képzőművészeti társulatnál eddig összesen 30,367 korona gyűlt be. A képzőművészeti társulat minden legcsekélyebb adományt szivesen fogad.

A vidéki muzeumok gyarapítása. A kormány már az 1896-diki ezredévi kiállításra megrendelt festményekből, szobrokból, és a kiállításon feltünt műtárgyakból azzal a czéllal vásárolt, hogy azok egy részét a vidéki muzeumok gyarapítására fordítja. Ez az anyag időközben is nőtt. A szétosztás a vidéki muzeumok részére legközelebb megtörténik. Régi, jogos panasz, hogy a vidéki nagyobb városoknak nincsen képzőművészeti életük s hogy a fővároshoz képest aránytalanul kedvezőtlen bánásmódban részesűlnek. *Wlassics* miniszter már régebben szakított ezzel a téves politikával és néhány év óta tényleg élénk művészeti munkálkodás folyik vidéki városainkban, *Szegeden*, azután *Kolozsvárott, Debreczenben, Aradon, Temesvárott, Nagyváradon* stb. A miniszter legújabb elhatározása, a mely bizonyára csak az első döntő lépés ebben az új irányban, remélhetőlegúj irányba tereli a vidéki műgyűjtemények fejlődését is.

Rákóczi-kiállítás Kassán. A kurucz városban, Kassán, a Rákóczi-időkre vonatkozó emlékekből kiállítást rendeznek 1903-ban. A kurucz idők ereklyéinek gyűjtését már megkezdik. A kiállítás védnökségét *Bubics* Zsigmond kassai püspök elfogadta. A másik védnök *Csáky* Albin gróf, a kiállítás elnöke pedig *Thaly* Kálmán.

Házasság. *Nádai* Ferenczneк, a Nemzeti Szinház jeles művészének és nejének, *Widmár* Katalin énekművésznőnek leányát, *Nádai* Ilona kisasszonyt január 7-ikén vezette oltárhoz Budapesten, a belvárosi plebánia-templomban *Jeszenszky* Manó földbirtokos. A főváros előkelő társasága nagy számmal jelent meg az esküvőn s mindenki szeretettel gratulált az örömszülőknek és az ifju párnak.

A vidéki hirlapírók segélyalapjára a m. kir. osztálysorsjáték igazgatósága 25,000 koronát szavazott meg, melyet tíz év alatt fizet be. Ezzel a vidéki hirlapírók országos szövetségének segélyalapja 103,000 koronára emelkedett.

Az utolsó Árpádházi király. *III. Endre*, az utolsó Árpádházi király 1301 január 14-én halt meg Budán. Hűlt tetemét a budai várban annak a templomnak a sirboltjában temették el, a mely a jelenlegi várszinház helyén emelkedett. Ez a temp-

lom a tizenötödik században a Szent Zsigmond apátsághoz tartozott. A török világban egy rész elpusztult, de a tizenhetedik században a karmelitá ujra építették. József császár idejében a templomo német szinházzá alakították át, s azóta szinház. A Szent György-tér rendezése és az uj miniszter-elnöki palota építése következtében a várszinházat lerombolják és akkor fölkutatják az alatta rejlő sirokat, ha ugyan még rátalálhatni azoknak csak nyomára is.

Az éjszaki fény megfigyelése. A tavaszszal a norvég kormány költségén egy norvég tudományos expedició *St.-Maien* szigetére költözik. A tudós küldöttség az egész nyáron át az éjszaki fényt tanúl-mányozza.

Hibaigazitás. A «Vasárnapi Ujság» folyó évi 1-sö számának 3-ik lapján a «Hallgass meg Istenem» czimü költemény negyedik versszakában a harmadik sor igy olvasandó: «A szép, a jó bukása sért.»

* **VII. Edvard angol király** naponta mintegy háromezer ujságot és ezer levelet kap. Az ujságok közül csak a «Times»-t s a párisi «Figaro»-t olvassa a király. Az uralkodóház tagjai, vagy pedig idegen fejedelmek által irt leveleken kivül, melyeket a király szokott elolvasni, a többit a titkári hivatalban intézik el.

HALÁLOZÁSOK.

Kiss István, műépitész, műegyetemi m. tanár meghalt Budapesten 44 éves korában. Nagy tevékenységet fejtett ki úgy a magán gyakorlatban, mint az állami épitkezéseknél, különösen az igazságügyi és egyetemi épitkezéseknél. Épitette a komáromi kalocsai, marosvásárhelyi, nagy-váradi, dévai, miskolczi, brassói, lőcsei és legutóbb a nyitrai törvényszéki épületet és fogházat. Mint szakember szerepet vitt a «Magyar Mérnök- és Épitész-egylet»-ben is, hol 20 éven át küzdött az épitészi minősítési törvénytervezetnek elkészitésén. Mint hygienikus épitészt az «Országos közegészségügyi tanács» tagjává választotta. A magánéletben is nagy tiszteletben részesült. Kiss István 1857-ben született Kőrös-Ladányban. Középiskolai tanulmányait Nagy-Váradon és a fővárosban végezte, azután állami utazási ösztöndijjal beutazta a nyugatot. Visszaérkezve, a műegyetemen Hauszmann tanárnál volt tanársegéd majd Schmidt hires építészhez ment Bécsbe. Visszatérve Budapestre, a műegyetemen magántanár képesitést nyert, hol a «Gazdasági épületek tervezését» adta elő. Halálát feleségén és három gyermekén kivül nagyszámu rokonság, barát és ismerős siratja.

Bloch János orosz államtanácsos meghalt Varsóban 65 éves korában. A világbéke érdekében tett fáradozásaival és könyveivel szerzett magának hirnevet. Különben bankár és kereskedő volt. Számos történelmi és társadalomtudományi művet irt, s a háborúk okainak tanúlmányozása közben jutott arra a meggyőződésre, hogy az általános lefegyverzés nemcsak üdvös, hanem lehetséges dolog is. II. Miklós czár is nagyon érdeklődött Bloch művei iránt és állitólag ezekből nyerte a benyomást, hogy a világbéke érdekében lépéseket tegyen, s az első ember, a kivel a hágai békeértekezlet tervét megbeszélte, Bloch volt, a kit ő tüntetett ki az államtanácsosi czimmel is. Bloch, a mily jól ismerte a háborús dolgokat, épen olyan jól értett az üzletekhez is, a melyekkel óriás vagyont szerzett.

Gombos István földbirtokos, lelkes tanügybarát 83 éves korában elhunyt Puszta-Rádóczon, Vasmegyében. Puszta-Rádócz községben fennálló ref. iskola alapját 4000 koronával és öt és fél hold birtok adományozásával ő vetette meg, s az iskolát tiz éves fennállása alatt is sok adománynyal s végrendeletében tett hagyományokkal segélyezte és szegény iskolás gyermekek tanitásáról is gondoskodott. Az elhúnytról, kinek temetése nagy részvét mellett ment végbe, tudósitónk azt is fölemlíti, hogy több mint 40 évig a «Vasárnapi Ujság»-nak állandó előfizetője és olvasója volt.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Szánthó János, a pesti ref. egyházmegye esperese, kosdi nagy népszerűségű lelkész, 70 éves korában Kosdon, hol temetésére az egyházmegye lelkészi kara testületileg megjelent. — Dékay Lajos kegyes tanitórendi áldozópap, gimnáziumi tanár, 38-dik, szerzetesi életének 20-ik évében Sátoralja-Ujhelyen. — Keményi Dezső nyug. ev. lelkész Osgyán községben. — Jakó Pál kir. törvényszéki biró 38 éves korában Nyiregyházán. — Danczer Kornél kir. tanácsos, temesvári pénzügyigazgató, a ki azelőtt Zomborban működött. — Kressák Pál nyug. felső népiskolai igazgató 1848/49-iki honvédtüzér, az ág. ev. egyház hitoktatója Kecskeméten 69 éves korában. — Reitter József 1848/49-es honvédhadnagy, az önkéntes tűzoltóság tiszteletbeli főparancsnoka, Dunaföldvárt 77-ik évében. — Csorba Ákos hirlapiró a budapesti Szent István kórházban, közel 70 éves korában. Régebben Krassó-Szörény vármegye főügyésze volt, de állásától utóbb megvált, s a fővárosba jött ügy-

A budapesti m. kir. tud. egyetem I. szülészeti és nőgyógyászati klinikája.

(X—XV. számú táblamellékletekkel.)

Kiss István-tól.

Az I. számú szülészeti és nőgyógyászati klinika építését *Csáky* Albin gróf, vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztersége idejében (1893-ban) határozták el, mikor is *Kézmárszky* Tivadar dr. kir. orvos-egyetemi tanár, mint az intézet igazgatója és *Kiss* István kir. József műegyetemi magán-tanár, mint az új klinika épület tervezésével megbízott műépítész a közoktatásügyi kormányzat megbízásából tanulmány-útra indultak, hogy tapasztalataikat az építkezésnél érvényesítvén, a szóbanforgó új intézet a hygiene és technika legújabb követelményének lehetőleg mindenben megfeleljen.

A beosztó vázlatterveket, melyekben a fertőző gyermekágyi lázban szenvedők befogadására szánt izoláló pavillon fölötte célszerű beosztást nyert, a vallás- és közoktatásügyi magyar kir. miniszter 1894 ben fogadta el, mire a kiviteli tervezet, *Eötvös* Loránt báró minisztersége idejében, 1894—95. év telén el is készült. Miután azonban a részletes költségvetés összege, az előzetesen eszközölt alapfúrások kedvezőtlen adatai következtében, a telek a kisajátítás költségeivel együtt a törvényhozásilag erre az építkezésre szánt összeget meghaladták: az épület tervezete és költségvetése redukált beosztó programm alapján szintén redukálandó volt.

A redukció 1895. év április havában elkészült, de csak nagy áldozatok árán. Ugyanis az izoláló pavillon egészen, az épületnek pedig majdnem $^1/_4$-része maradt ki az eredeti programmból.

E redukció következtében a nőgyógyászati osztályban 12 ágygyal, a szülő osztályban 24 ágygyal, egy 80 m^2 területű szülőteremmel s a terhesek szobájában 15 ágygyal s minden osztályban a megfelelő mellékhelyiségekkel (fürdő, teakonyha, klozet stb.) lett kevesebb, mint a hogyan eredetileg terveztük, mely hiány a mai nagy betegforgalomnál, különösen a terhes és szülő-osztályokon máris érezhető.

A redukált tervezetet és a hozzávaló költségvetést 1895. május havában *Wlassics* Gyula dr. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter végleg elfogadta és az építkezés mihamarábbi foganatosítását elrendelte.

Az épület a VIII. kerületben a Baross- és Mária-utca sarkán levő 5580·00 m^2 területen épült 1760·00 m^2 kiterjedésben, még pedig oly módon, hogy a régi I. szül. és nőgyógyászati klinika egyemeletes épületét, mely az új építkezésnek útjában állott, addig le nem bonthattuk, míg az új épület egy része teljesen el nem készült s abba a régiből át nem költözködhettek.

Ez a kettős építkezés az építés administrációját s a vállalkozók munkáját jelentékenyen befolyásolta és sok nehézséget okozott; de gazdaságilag mintegy 30—35000 forint megtakarítással járt, mert az intézetnek ideiglenesen, 2—3 évre valamely bérházba való át- és visszaköltöztetése s az azokkal járó előzetes s utólagos átalakítások s bérletek, közel a fenti összeget eredményezték volna.

Az épület kettős (6·50 *m* mély kórterem s 3·46 *m* folyosó) traktusból áll, a traktusok a Mária-utca kereszteződésénél 72°-ú szöget alkotnak. A Baross-utca közepén van az 1. ábrában előtüntetett 4·25 *m* kiugrású, 26·00 *m* hosszú nagy középrizalit; az épület oldalain pedig a 7·50 *m* széles 1·50 *m* kiugrású oldalrizalitok állanak, a közbül eső visszalépő épületszárnyak 12·00 *m* hosszúak.

Az épület belső rendeltetése szerint 3 részre oszlik még pedig 1. kórházi, 2. publikus, vagyis iskolai és 3. lakó részre.

Ezek közül a kórházi rész (X. tábla felső ábra) a legcsendesebb fekvésű Mária-utcára esik, a hol az insoláció is a legkedvezőbb, a mennyiben ezen épületszárnyat reggeltől estig érik a napsugarak.

Az iskolai rész rendeltetése miatt szomszédos a kórházi részszel és így az épület közepét foglalja el; míg végül a lakások az épületnek legtávolabbi északi szárnyában vannak.

Minden egyes résznek belső közlekedésére meg van a maga lépcsőháza, úgy, hogy a kórházi személyzet, a közönség és a felügyelő személyzet egymástól egészen függetlenül közlekedhetik, akár emeletenkint egymással, akár az utcára. (Lásd a XI. tábla felső ábráját.)

Az épület 4 emelet-sorból áll még pedig 1. Magas souterrain 4·65 *m* szerkezeti magassággal s csak 1·35 méterrel az utca szinvonala alatt; itt vannak elhelyezve a Mária-utcai részben a terhesek, szám szerint 30 ágygyal s fejenkint 30 ·00m^3 levegő mennyiséggel, továbbá a kézi főzőkonyha, gáztakaréktüzhely berendezéssel, a kézi mosókonyha szintén gáztüzelő berendezéssel, a mángorló és szárító helyiség valamint az egyik kalorifer. A Baross- és Mária-utcai sarokterem a terhesek étkező és dolgozó szobájául van berendezve; e mellett van egy egészen elkülönített szoba a gáz- és víziórák, továbbá villamos árammérők, gáz- és vízvezetéki elzáró csapok, stb. számára; fehérneműsterilizáló helyiség és a fehérneműraktár.

A bejárattól jobbra a betegek ruháinak eltartására való kétablakos ruhatárt és három szolga-lakást találunk. A vesztibül alatt van a nagy kalorifer, e mellett egy szennyesruha-gyüjtő, mely a fölvételi szobával van összekötve. 2. Magas földszint 4·80 *m* magassággal s 3. I. emelet 4·95 *m* magassággal, ez a két emelet alkotja együtt a szülő-osztályt 80 szülő, illetőleg gyermekágyas nő részére berendezve fejenkint 55·00 m^3 levegő mennyiséggel számítva a kórtermekben. E két emelet tulajdonképpen parallel osztályt alkot, a melynek a földszinten van egy közös szülő-helyisége; van ezenkivül emeletenkint egy-egy izolált szülő-szoba is. A két osztályt külön betegfelvonó köti össze, mely felvonóba minden ágy belefér.

Az előcsarnoktól balra van a fölvételi szoba és bábavizsgáló helyiség 2 külön fürdővel a felvett betegek részére. A Baross- és Mária-utca többi részében, gyermekágyas terem, külön szoba, inspekciós orvos és ápolónő szobája, fürdők, klozettek stb. vannak elhelyezve. A Mária-utcai folyosó végén, mint az egész épület legnyugalmasabb s legcsöndesebb helyén terveztük a szülő-osztályt, a nagy, közel 80·00 m^2 területű szülőteremmel, a felügyelő bába szobájával, tágas előtérrel a különböző mérő és segédeszközökkel. A szülőosztály külön felvonó helyisége — kellő gázfelszereléssel — egyúttal teakonyhának van berendezve.

Az előcsarnoktól jobbra van a bejáró betegek váró és vizsgáló-terme (ambulatorium) 4 vizsgáló-asztallal s

1. ábra. A budapesti tudomány-egyetem I. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinikája Baross-utcai főhomlokzatának középrizalitja.

az egyéb szükséges felszerelésekkel. Ezenkívül van egy asszistensi lakás, az inspekciós orvosnövendékek terme és ezek részére külön lépcső, klozet és fürdőszoba.

Az első emeleten a Baross-utcai középső részen a vestibül felett van a 200 hallgató részére berendezett két emeleten átmenő 14·00 *m* hosszú, 10·00 *m* széles és 9·75 *m* magas nagy előadó-terem. (Lásd a XV-ik táblát.)

A padokat amphitheatralisan helyeztük el, a lépcsők 25 *cm* szélesek s 20 *cm* magasak. Egy padsorra három lépcső jut, úgy, hogy egyik padsor a másik fölött 60 *cm*-nyire van, tehát a lejtő meglehetősen meredek, de ennek előnye, hogy a hallgató még az utolsó padban is elég közel van a demonstráló helyhez s akadálytalanul lát oda. A padsorok massziv tölgyfából készültek, a falak pedig 2·30 *m* magasságig ólomtól mentes fajanszlapokkal vannak burkolva; a fal többi részét porcellán zománcfestékkel mázolták be.

A tanterem nappali világítását 6·50 *m* széles és 7·30 *m* magas félkörű zárású, éjszak felé néző ablakon és 10·00 *m* hosszú és 6·50 *m* széles felülvilágítón át kapja. (Lásd a XIII-ik táblát.)

Az amphitheatrum alatt van a hallgatók ruhatára, tömörvasból való ruhafogasokkal, esernyőtartókkal; ezek is fehér porcellán-zománcfesték mázolatot kaptak.

A tanteremtől balra van az előkészítő szoba. A Baross- és Mária-utcai gyermekágyas osztály beosztása épp olyan, mint a földszinté.

A tanteremtől jobbra van az igazgató-tanár szobája egy előszobával, két gyakornoknak, egy asszisztensnek és a főbábának lakása, a különlépcső, fürdőszoba- és klozet-berendezéssel, mint a földszinten.

2. ábra. A budapesti tudomány-egyetemi I. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinikájának főbejárata.

4. II. emeleten, 4·80 *m* emeletmagassággal, van elhelyezve a nőbeteg-osztály (gynaekologia) 40 ágygyal, fejenkint 45·00 m^3 levegőmennyiséggel számítva. Az intézet tehát összesen 150 beteget képes egyszerre befogadni, beleszámítva a 30 terhest is.

A tanteremtől, — melynek itt is 2 bejáró ajtója van — balra terveztük a laboratoriumot, gipszből beépített thermostat szekrénynyel.

A Mária-utcai rész közepén van a 9·00 *m* hosszú, 6·50 *m* széles és 5·80 *m* magas műtőterem, nagy oldalablakkal és felülvilágítással. (Lásd a XIV-ik táblát.) Az egész terem minden oldalán, még a mennyezeten is ólomtól mentes fajansz-lemezekkel van borítva.

A műtőterem szennyesvizét külön lefolyó cső a souterrain egyik fülkéjében elhelyezett nagy vederbe vezeti, hogy így a terembe csatornalevegő ne hatolhasson fel. A szennyesvíz-gyüjtők átalában kettős szifonos elzárással csatlakoznak a házi csatornához; így legalább részben elértük azt, hogy csatornagáz alig hatolhat a helyiségekbe. A műtőteremben vannak a fecskendőtömlők külön vízcsapjai is, melyek segítségével operációk előtt az egész műtőterem, annak mennyezete, oldalfalai és keramit-burkolata is vízzel lemoshatók.

A műtőteremtől balra van az előkészítő, jobbra a mű- és kötszer sterilizáló-helyiség, mindkettőnek szennyesvize a terem külön vízgyüjtőjébe folyik.

Mindhárom helyiségnek hygienikus szempontból csak egy közös bejárója van a folyosóról az előkészítőn át.

A Mária-utcai II. emelet többi részén 3 nagy kórterem, 2 különszoba, ápoló női szoba, fürdő, klozet stb. van elhelyezve. A nagy teremtől jobbra van a készítménytár a präparatumokkal, e mellett tanári dolgozó és kisebb előadóterem, gyakornoki és asszistensi lakás, ismét külön lépcső, klozettel és fürdővel, mint lent.

Az épület kivitel és berendezés dolgában a modern technika és hygiene minden igényeinek megfelel.

A fűtés és szellőztetés központi rendszerű, még pedig a fűtés kisnyomású vízfűtés, a levegőt kisnyomású gőzzel melegítik elő; a szellőztetés pedig pulziós szellőztetés, villamos hajtásra berendezve.

Az összes kórtermeket, lakhelyiségeket, folyosókat, lépcsőházakat, klozeteket, előtereket stb. az ablakfülkékben elhelyezett bordázott kályhákkal fűtik, melyek úgy szabályozhatók, hogy minden egyes kályha a rendszerből külön s a legkisebb zavar okozása nélkül, kapcsolható ki.

A kályhákban cirkuláló vizet 4 kazán melegíti a föld alá süllyesztett gépházban, melynek csavarokra menő s egészen szétszedhető 8 szegletes világító teteje (laterna) van. Ennek ilyetén való szerkesztése azért volt szükséges, hogy idővel, ha esetleg a kazánok kicserélendők, ne kelljen nagyobb bontást végezni.

Az összes ablakok felső szárnyai mind szabadalmazott önműködő szellőzőkkel vannak ellátva. A levegő 3·00 *m* széles és 3·00 *m* magas földalatti csatornán áramlik be, mely az udvari friss levegőt a souterrain folyosó alatti, mintegy 2·10 *m* magas csatornába vezeti. (Lásd a XIII-ik táblát.)

A beömlő akna felett vasszerkezetű pavillon áll, melyet a madarak behatolása ellen oldalt drótháló burkol. (Lásd a XIII-ik tábla felső ábráját.)

A házikó eresze alatt két sűrűn átlyukasztott vörösréz vízvezetéki cső vonul végig, a melyen keresztül folytonos zápor alakjában hull alá a víz, tehát így nyáron a poros, száraz levegőt — a mely csakis ezen a vízzuhatagon keresztül juthat a légcsatornába — megtisztítja s nedvességtartalmát növeli. A friss, hideg levegő csatornája a souterrain folyosóban kettéágazik s a két kaloriferhez vezet, folytatásában pedig az emeleti helyiségek hideglégcsatornáiban ágazik szét. (Lásd a X-ik tábla alsó ábráját.)

A két kaloriferből a meleg levegő, a souterrain folyosó Rabitz-szerkezetű mennyezete és a földszinti vasgerendaboltozatú folyosó padozata között elhelyezett meleg légcsatornába jut (Lásd a XIII-ik tábla alsó jobboldali ábráját.) A csatorna 0·75 *m* magas s az összes légcsatornák is ebbe torkolnak. E szerint az egyes helyiségekbe a friss levegő vagy egészen hidegen, vagy előmelegítve, vagy bizonyos arányban keverve juthat be. A meleg légcsatorna-beömléseknél elhelyezett keverő lappancsokat a kórtermekből kezelik.

Ezenkívül a friss levegőt bevezető és romlott levegőt elvezető csatornák külön-külön helyi szabályozó zsalukkal birnak. Fagypont körül levő hőmérséknél a betóduló előmelegített levegő a kellő hőmérsékre fűti az összes helyiségeket s csakis nagyobb hideg beálltakor kell a meleg vízfűtésnek működnie.

A romlott levegőt a szellőző kürtők vezetik el, ezek mind *Wolpert*-féle sisakkal végződnek s keresztmetszetük olyan nagy, hogy 0·90—1·00 *m* légsebesség mellett a levegő a kórtermekben óránkint háromszor újul meg.

A vizet két vízvezetéki rendszer szolgáltatja, még pedig egy hideg s egy meleg vízvezeték; mely utóbbit a gépházban elhelyezett külön melegvíz-kazán táplálja.

Minden kórteremben, lakóhelyiségben, egyátalában mindenütt fajansz-mosdók, a mellékhelyiségekben pedig zománcozott öntöttvasból való aláfalazott kiöntők vannak; mindenütt hideg és meleg vízvezetéki csapokkal. A fürdőkádakat meleg vízzel szintén a nagykazán táplálja.

A világítás kettős, t. i. gázvilágítás Auer-égőkkel és villamos világítás izzólámpásokkal. A gázvilágítás emeletenkint külön kezelhető s az utczai összeköttetésnél az épületen kívül is lezárható.

A villamos világító-berendezés úgy készült, hogy minden emelet folyosója, a lépcsőházak és az éjjeli lámpások külön-külön lezárhatók, ezenkívül minden gáz- és villamos lámpásnak külön kikapcsolója van.

A betegeket 2 felvonóval szállítják; az egyik a szülő osztályban a földszint és I. emelet között, a másik a főlépcső mellett van; ez a souterrainből a II. emeletig közlekedik hidraulikus nyomással, elektromos munkaátvitellel.

Az edényeket és ételeket a kórházi lépcsőkarok közé helyezett ételfelvonón szállítják, mely szintén a souterraintől a II. emeletig vezet. Az épület külsejét egyszerű renaissance formákkal alakított nyerstégla-építmény alkotja, mely csak a Barossutcai részben van némileg gazdagítva terrakotta keretezésekkel és betétekkel.

Az épület egészen téglából való, a mennyezetek kivétel nélkül mind vasgerenda közötti bolthajtások. A kórtermek összes mennyezet-homorlatait külön negyedkörbe tompítva falazták ki és vakolták. Az összes helyiségeket, a lakószobák kivételével, mind 1·80 *m* magasságig, a fürdőszobákat 2·40 *m*-ig olajfestékkel mázolták be. Egyes helyiségeket, mint a ruhatárt, ambulatoriumot, fölvételi szobát, szülőtermet, szülő-szobát, gynaekologiai kórtermeket mind egészen olajjal, vagy porcellán-zománcfestékkel mázolták be.

Az összes helyiségeket keramitlapokkal burkolták, kivéve a kemény padolattal (parket) burkolt lakásokat.

A kórtermek, a ruhaszekrények kivételével, mind tömör, részben gömbölyű, részben sarkos hajlított vasbútorokkal vannak felszerelve. A puhafából készített ruhaszekrényeket fehérre mázolták és fényezték, ilyenek a vasbútorok is.

A lakások bútorai nagyrészt tölgyfából valók.

Az építkezést 1895. év október 6-án kezdtük meg. Az alapozás nagy nehézségekkel járt a kedvezőtlen talajviszonyok miatt; némely helyütt nagy mértékben jött felszínre a talajvíz; éjjel-nappal kellett azt szivatytyúzni, hogy a portland-bétonozást a gépház alatti részben elkészíthessük.

A bétonréteg átlagos vastagsága 1·20 *m*; némely helyütt azonban 2·50 *m* magas bétonréteg volt alkalmazandó, mert a teherálló talaj a Duna 0 pontja felett + 1·00 *m* magasságban fordul elő, a leendő járdavonal pedig + 7·60 *m* a Duna 0 pontja felett.

Sok fáradtság után végre december hó 22-én a bétonozásokat és alapozásokat befejezték, de az építkezést csak a következő (1896) év március havában folytatták s rövid 4 hónap alatt, vagyis julius hó 11-én az épület tető alá került. A belső munkálatokat és felszereléseket a tél folyamán kellett elkészíteni, mely célból az épület kifűtése vált szükségessé.

A következő 1897 április havában a régi I. szülészeti és nőgyógyászati klinika épületéből az intézet átköltözött az új épület készen levő két szárnyába. A régi épületet május havában bontották le. Júniusban megkezdték az alapozást, augusztus hóban az épület tető alá került s 1898. év március 1-én az egész épületet az utólag közbeépített sarokrészszel együtt, teljesen készen, rendeltetésének átadtuk.

Az építkezést 530,870·29 forinttal irányozták elő. Vállalatba adták 500,422·35 frttal. A leszámolásra benyujtott végszámlák összege pedig csak 480,656·38 frtra rug.

Az építkezésnél a következő munkákat az alábbiakban megnevezett vállalkozók végezték: 1. Föld-, kőműves- és elhelyező munka: *Mészáros* és *Gerstenberger*. 2. Kőfaragó-munka: *Hauszmann* Sándor és *Andreetti* Anzelm. 3. Vas-munka: *Schlick-féle részvénytársaság*. 4. Ácsmunka: *Neuschloss* Ödön és Marcell. 5. Bádogosmunka: *Steiner* Ármin és Ferenc. 6. Palafedő-munka: *Schváb* Rezső. 7. Figurális szobrász-munka: *Róna* József. 8. Ornamentális szobrász-munka: *Langer* Ignác. 9. Asztalos-munka: *Thék* Endre. 10. Fabútorok: *Thék* Endre. 11. Lakatos-munka és kerítés: *Lepter* János. 12. Vasbútorok: *Buchwald* Sándor. 13. Mázoló-munka: *Götz* Adolf. 14. Porcellán-zománcfestés: *Lutz* Ede és társa. 15. Porcellán-zománcfestés: *Fischer* és *Heidelberg*. 16. Üveges-munka: *Heissler* testvérek. 17. Padlózó-munka: *Neuschloss* Ödön és Marcell. 18. Redőny-munka: *Magaziner* Lajos. 19. Szobafestő-munka: *Götz* Adolf. 20. Asphaltozó-munka és izoláló munka: *Hazai asphalt-ipar r.-t.* 21. Cémentárú és burkolati munka: *Révai* Oszkár. 22. Gázvilágítás és világító-tárgyak berendezése: Általános osztr. magy. légsz. társ. 23. Villamos világítás: Egyesült o.-magyar vill. r.-t. (Egger B. és Társa). 24. Villamos jelzőkészülék és házi telefon: Ugyanaz. 25. Villámhárító: Ugyanaz. 26. Felvonó-gépek: *Freissler* Antal. 27. Csatornázás, hideg és meleg vízvezeték: *Knuth* Károly. 28. Központi fűtés és szellőztetés: Budapesti szivattyú- és gépgyár r.-t. 29. Kavicsoló-munka: *Winkler* Sándor. 30. Pázsitfektetés: *Pecz* Ármin.

Az építkezés hivatalos ellenőrzését *Rupp* Frigyes ministeri építész, az építőmunkáknak a tervező építész nevében való folytonos állandó felügyeletét és vezetését pedig *Schoditsch* Lajos okl. építész teljesítette.

Divald.

A budapesti tudomány-egyetem I. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinika fűtő- és szellőző-berendezésének alaprajza és az épületnek a Mária- és Baross-utca sarkáról való képe.

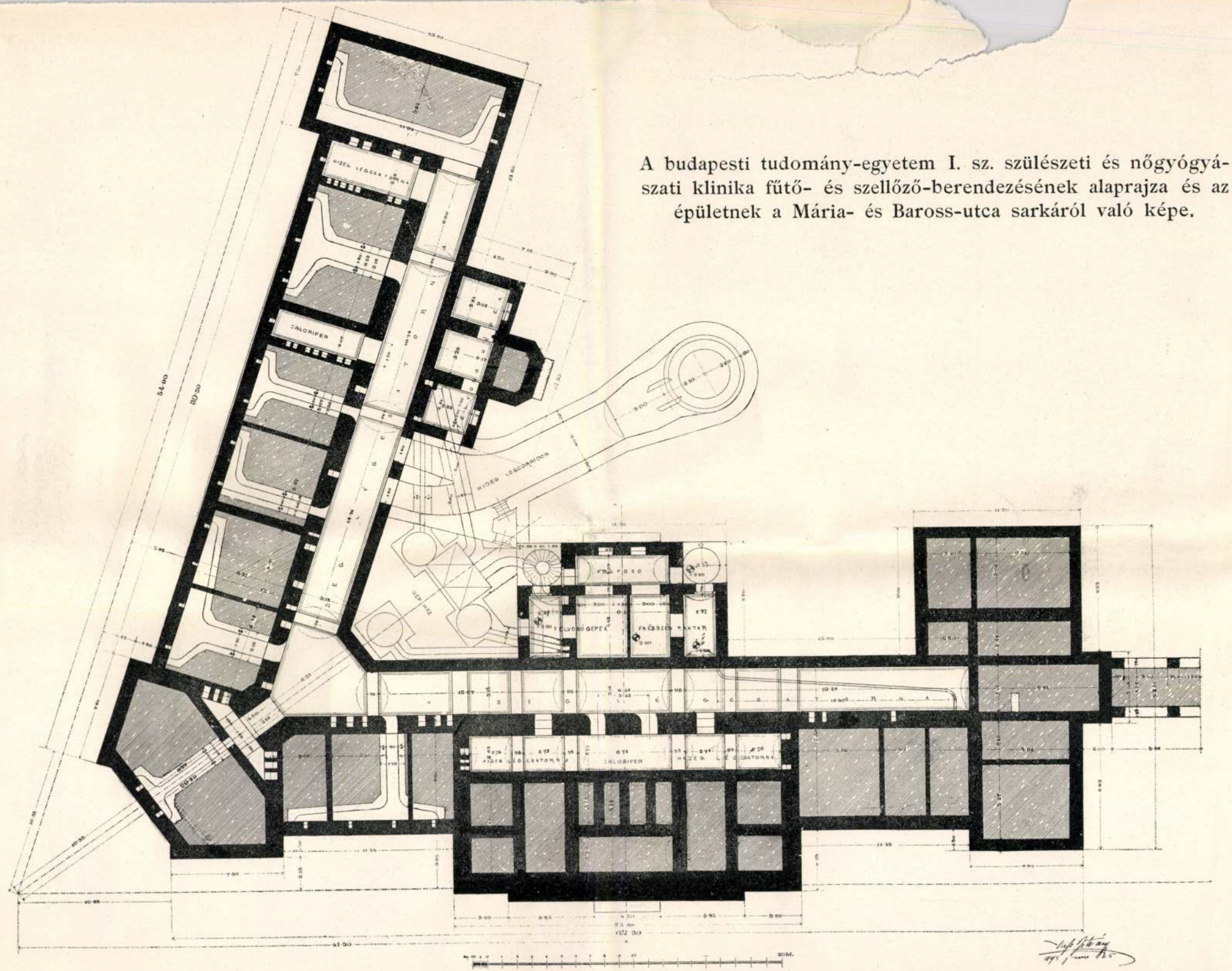

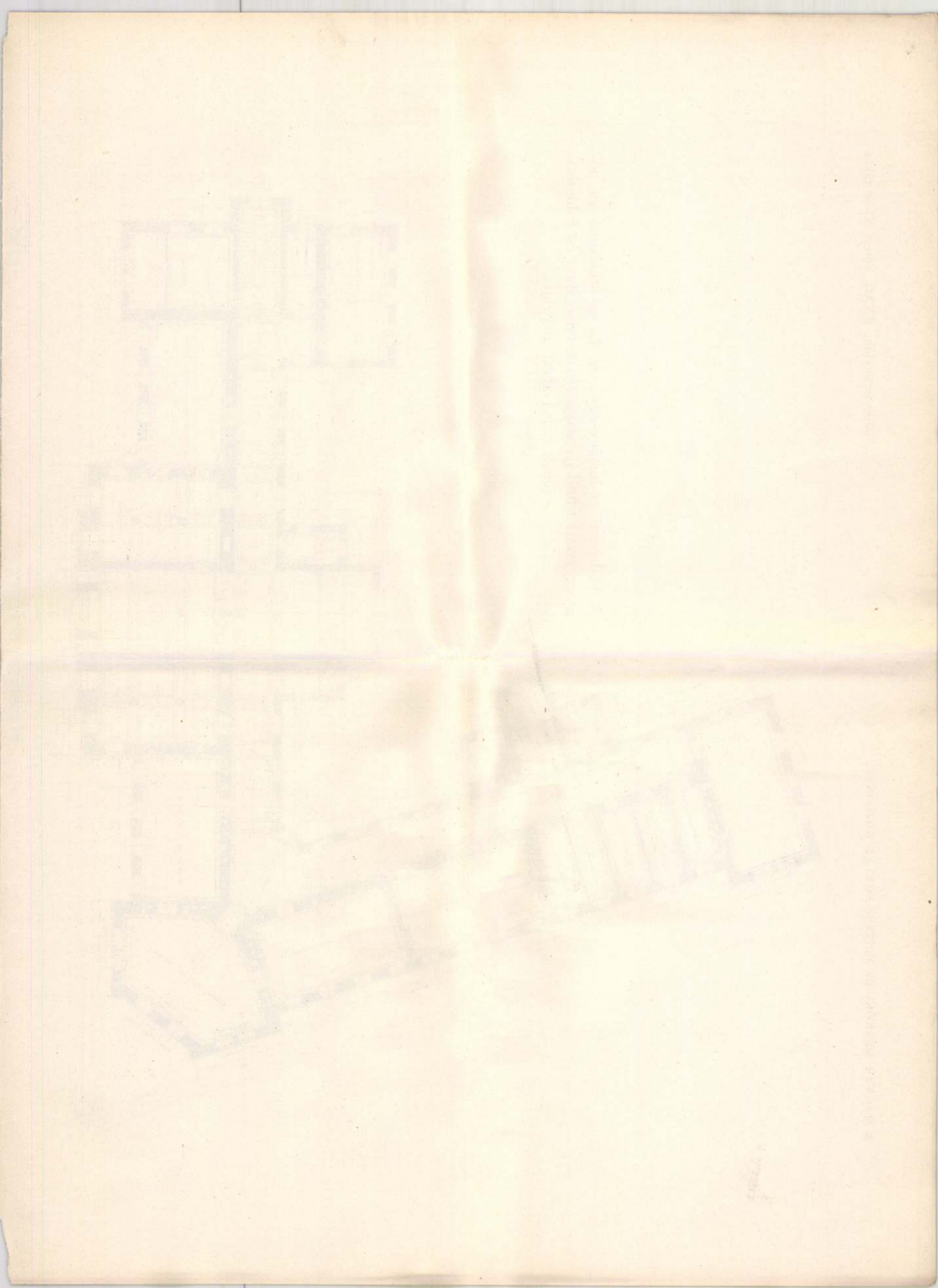

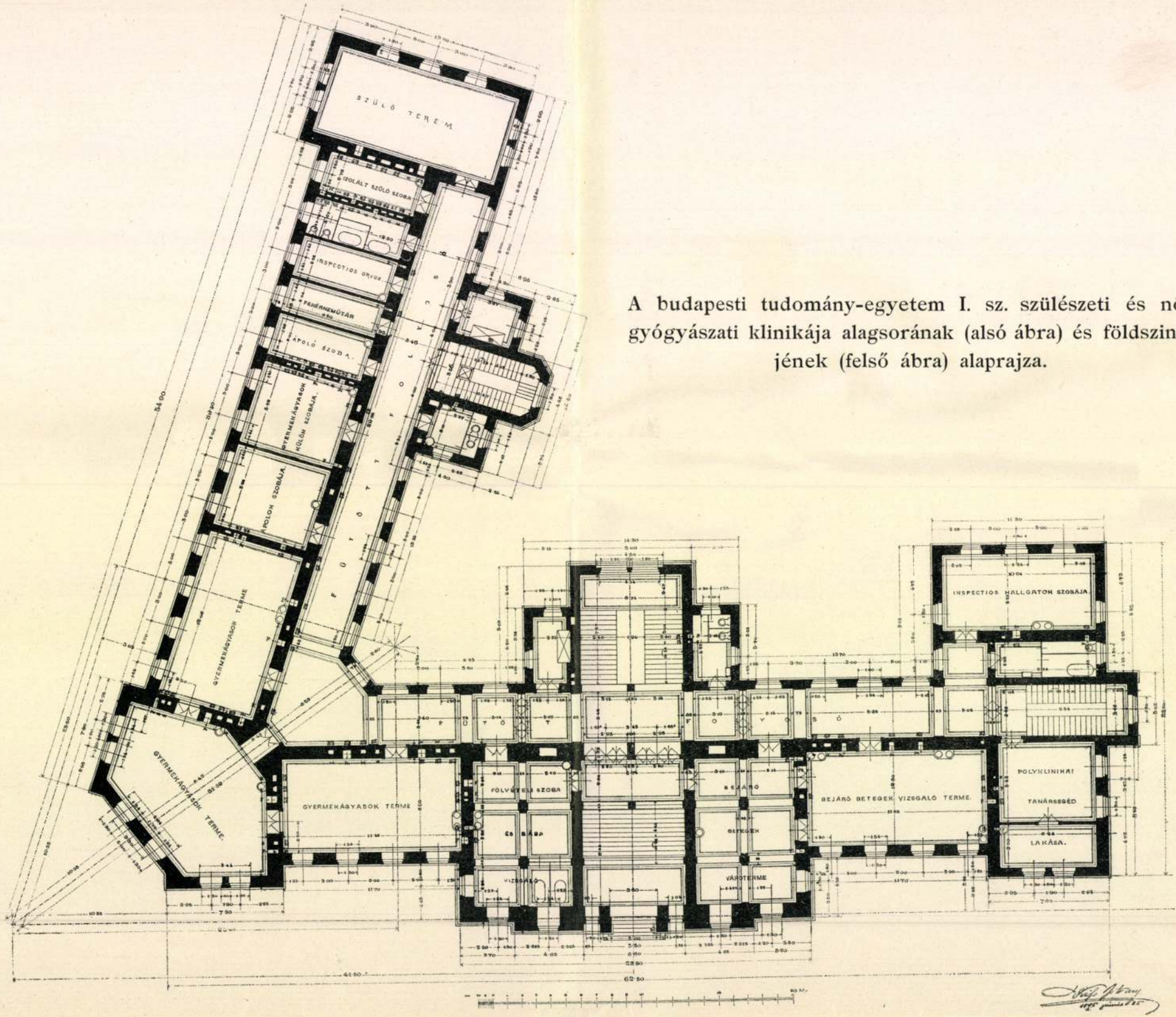

A budapesti tudomány-egyetem I. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinikája alagsorának (alsó ábra) és földszintjének (felső ábra) alaprajza.

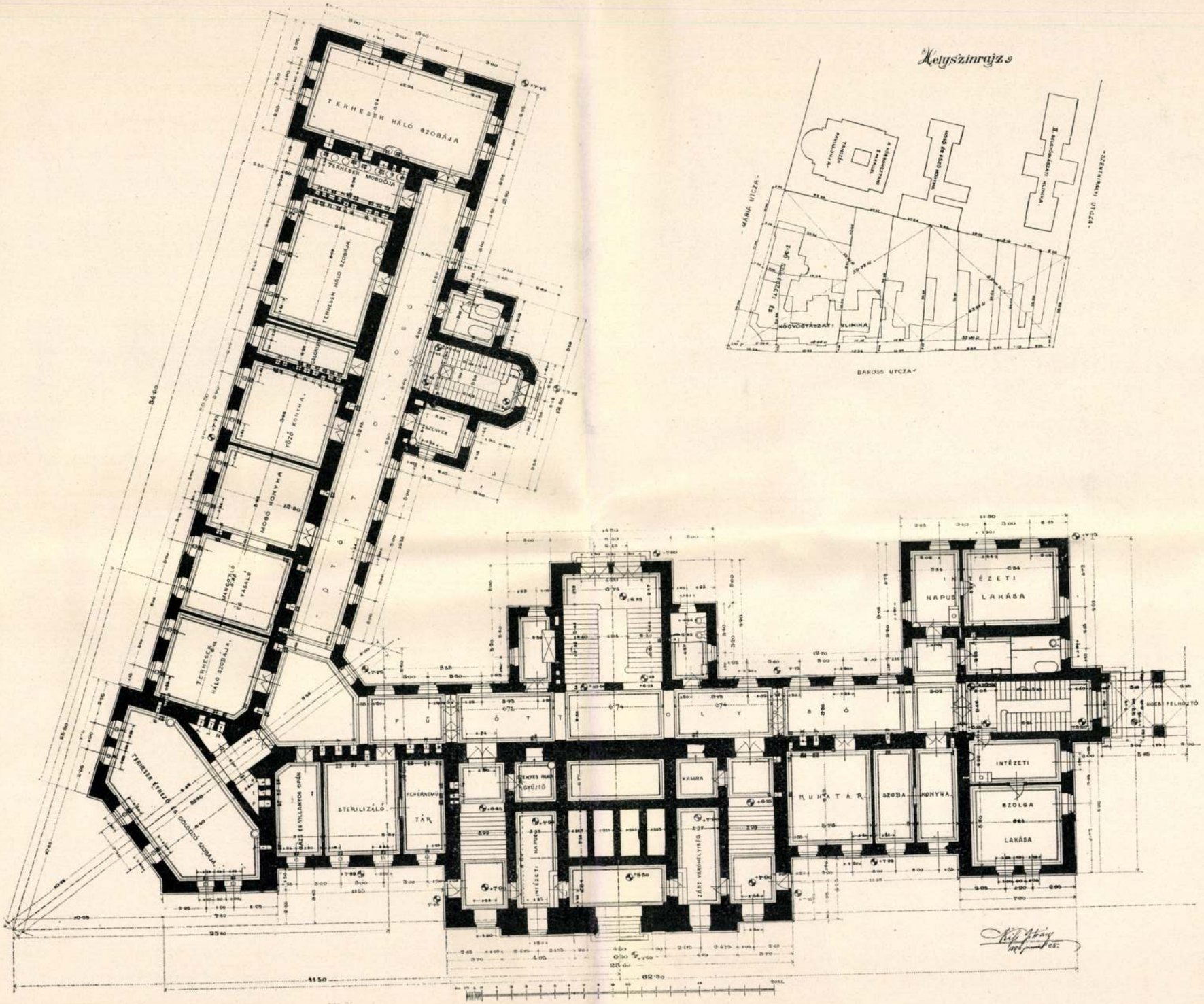
Helyszínrajz
MÁRIA UTCZA
SZENTKIRÁLYI UTCZA
BAROSS UTCZA
TERHESEK HÁLÓ SZOBÁJA
TERHESEK MOSDÓJA
TERHESEK HÁLÓ SZOBÁJA
FŐZŐ KONYHA
MOSÓ KONYHA
TERHESEK HÁLÓ SZOBÁJA
TERHESEK ÉTKEZŐ ÉS DOLGOZÓ SZOBÁJA
STERILIZÁLÓ
FEHÉRNEMŰ TÁR
KAMRA
RUHATÁR
SZOBA
KONYHA
INTÉZETI SZOLGA LAKÁSA
INTÉZETI NAPUS LAKÁSA
KOCSI FELHÚTÓ

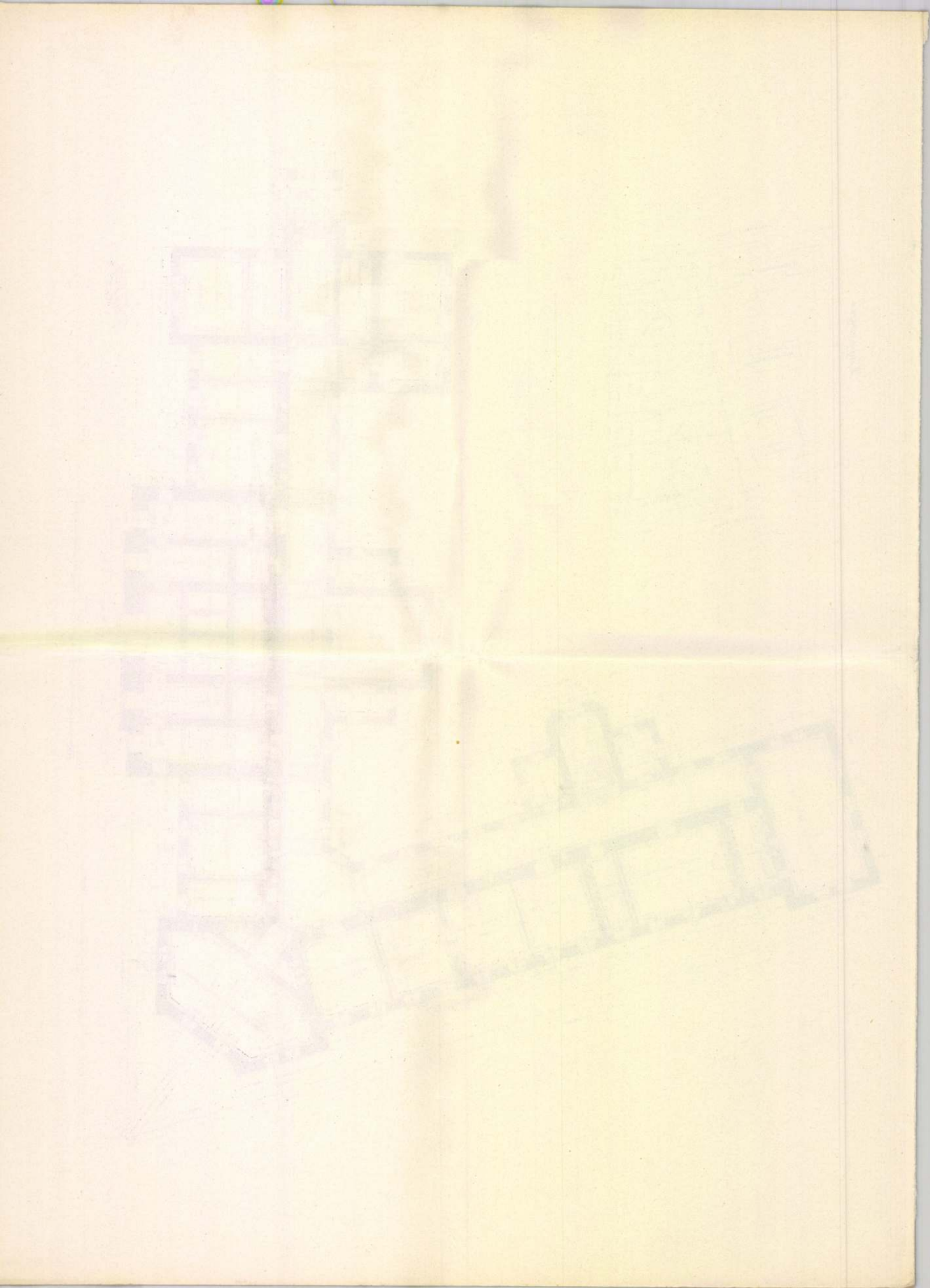

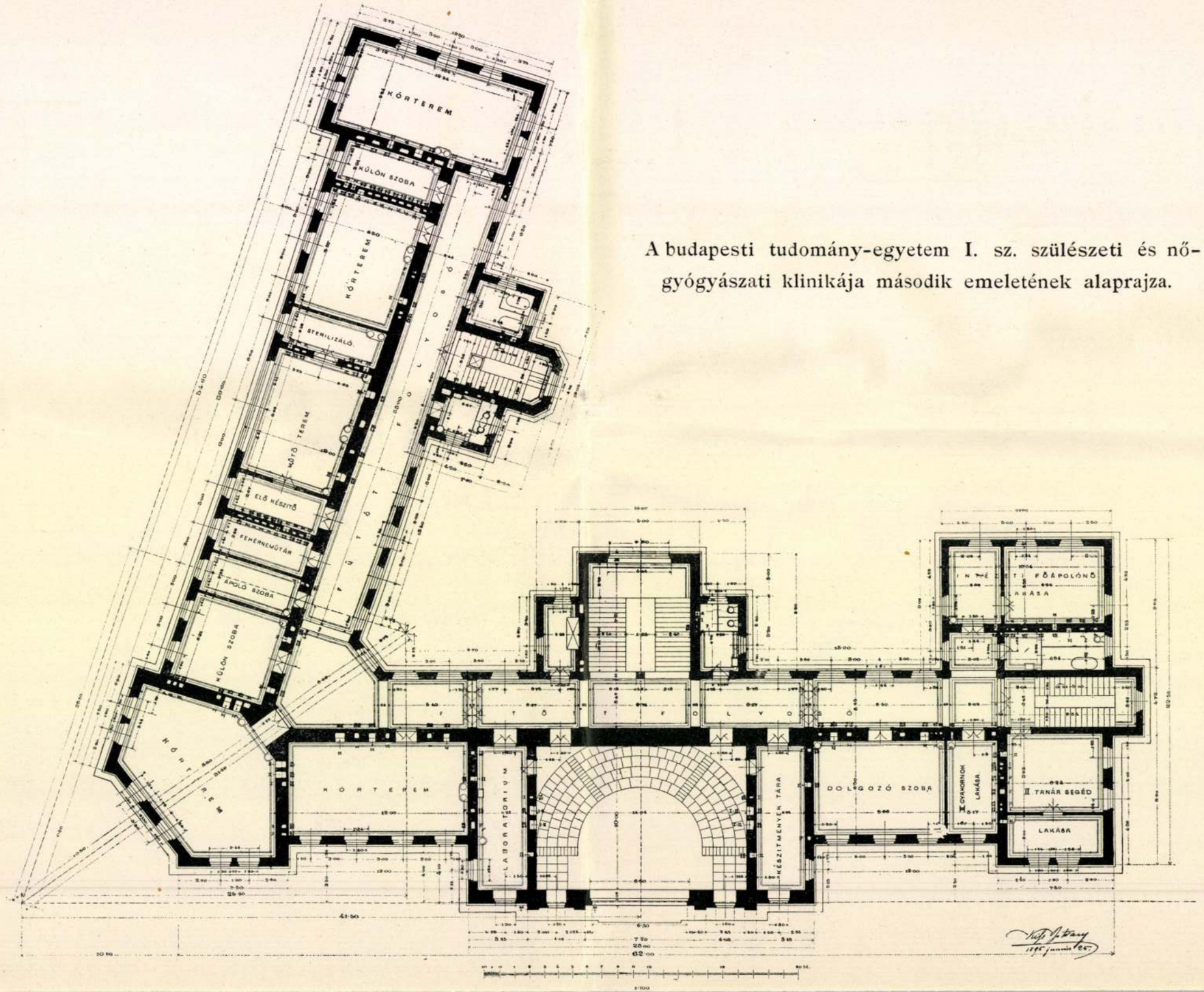

A budapesti tudomány-egyetem I. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinikája második emeletének alaprajza.

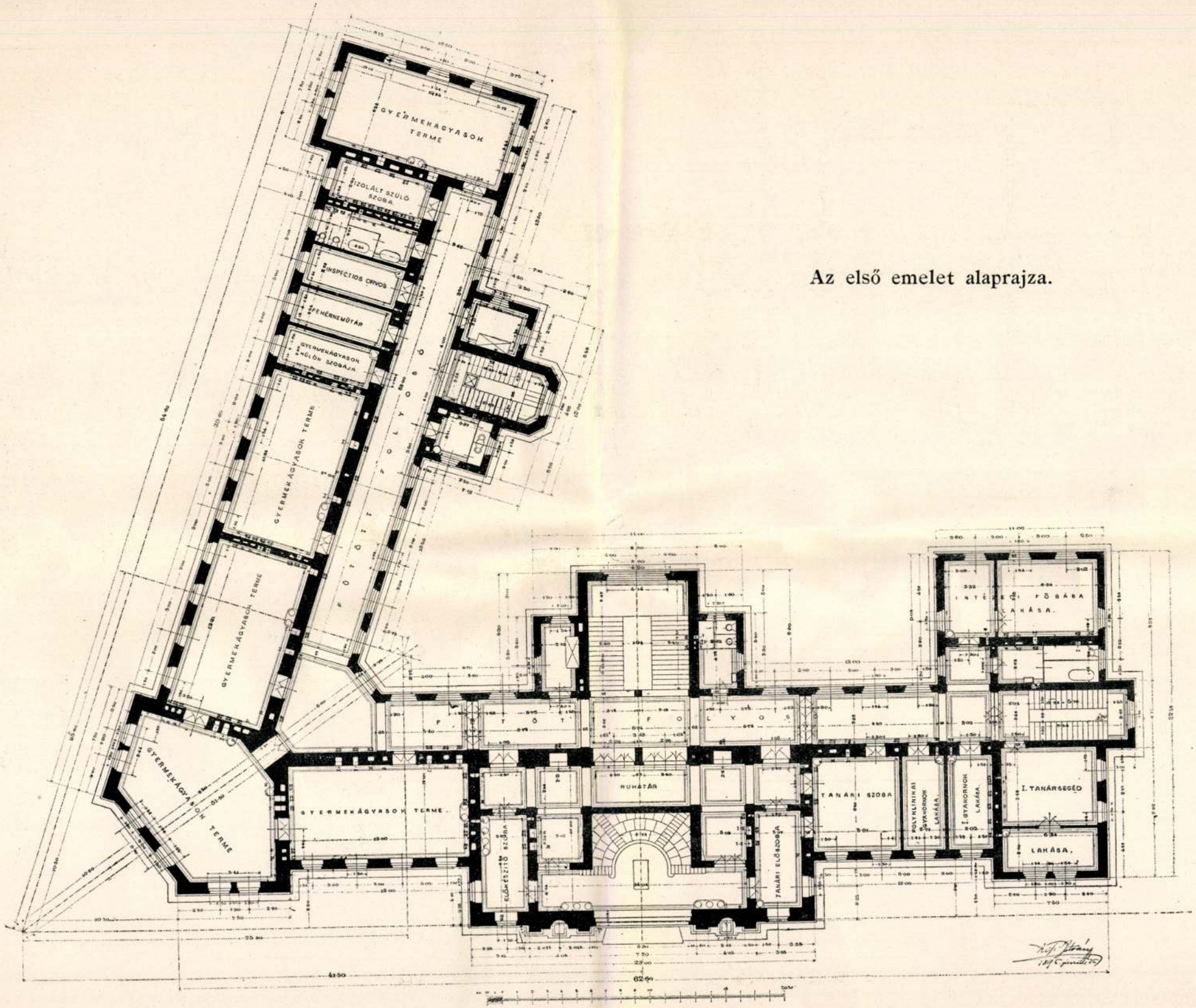

Az első emelet alaprajza.

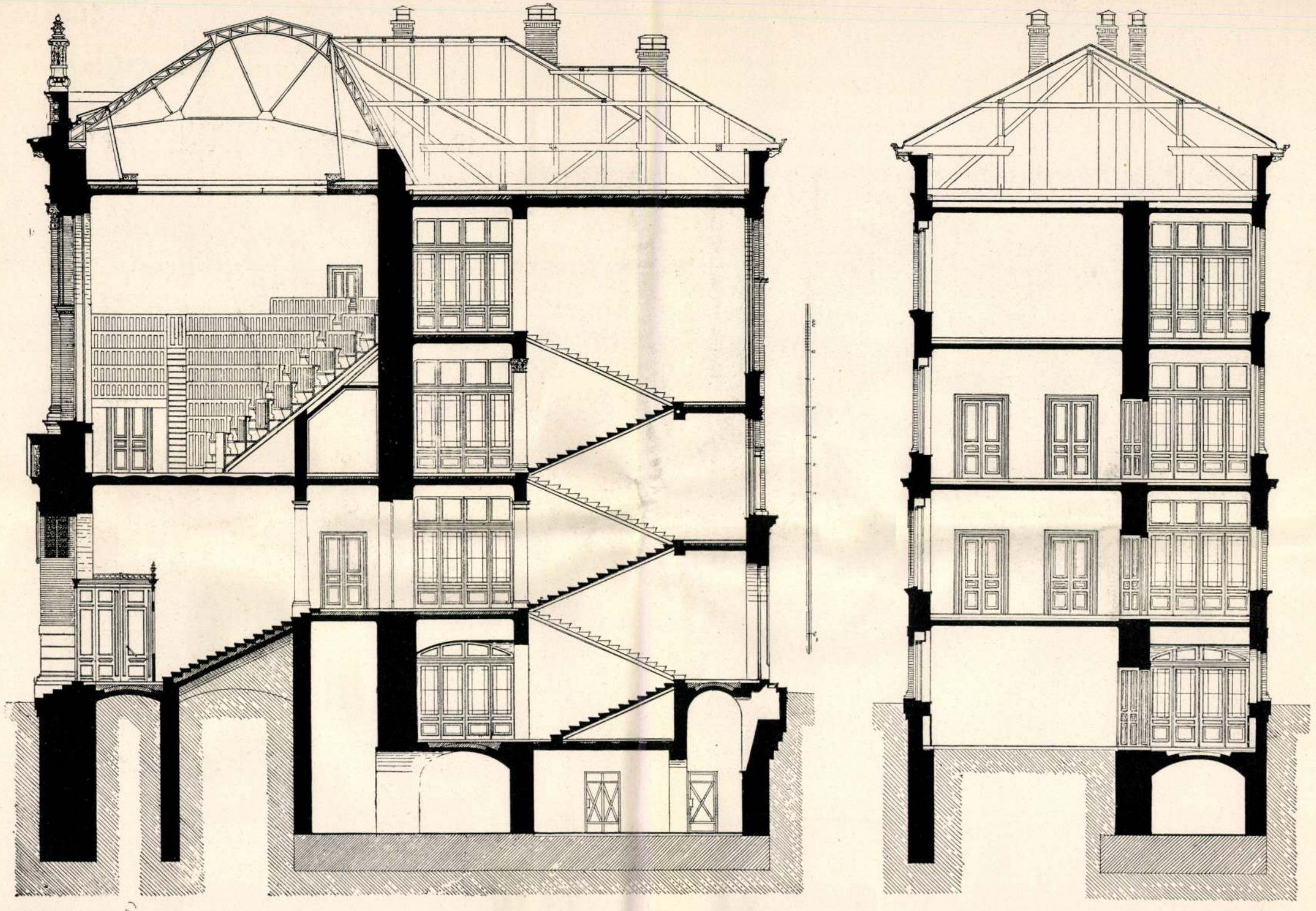

A budapesti tudomány-egyetem I. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinikája épületének az udvar felől vett képe és keresztmetszetei.

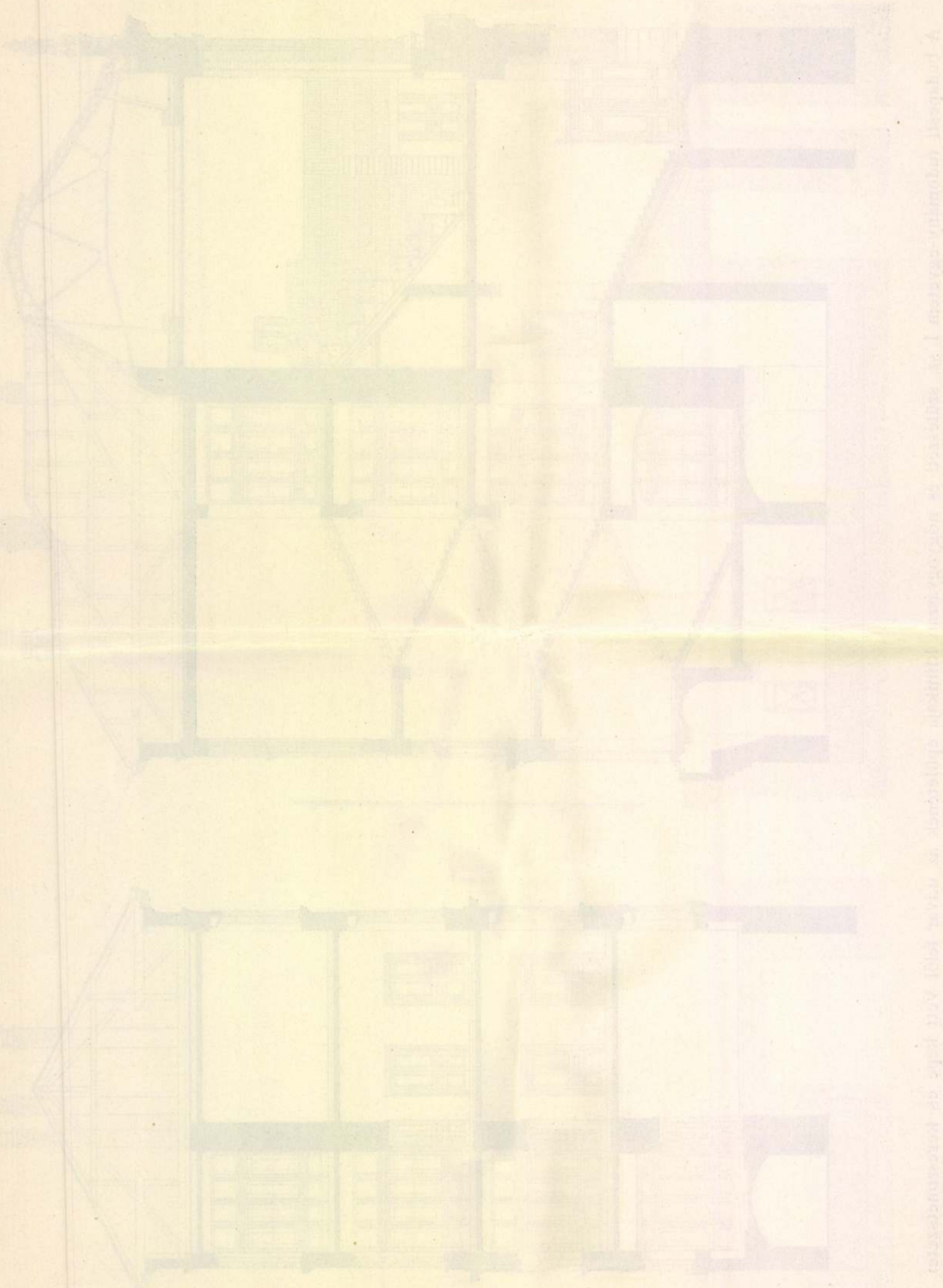

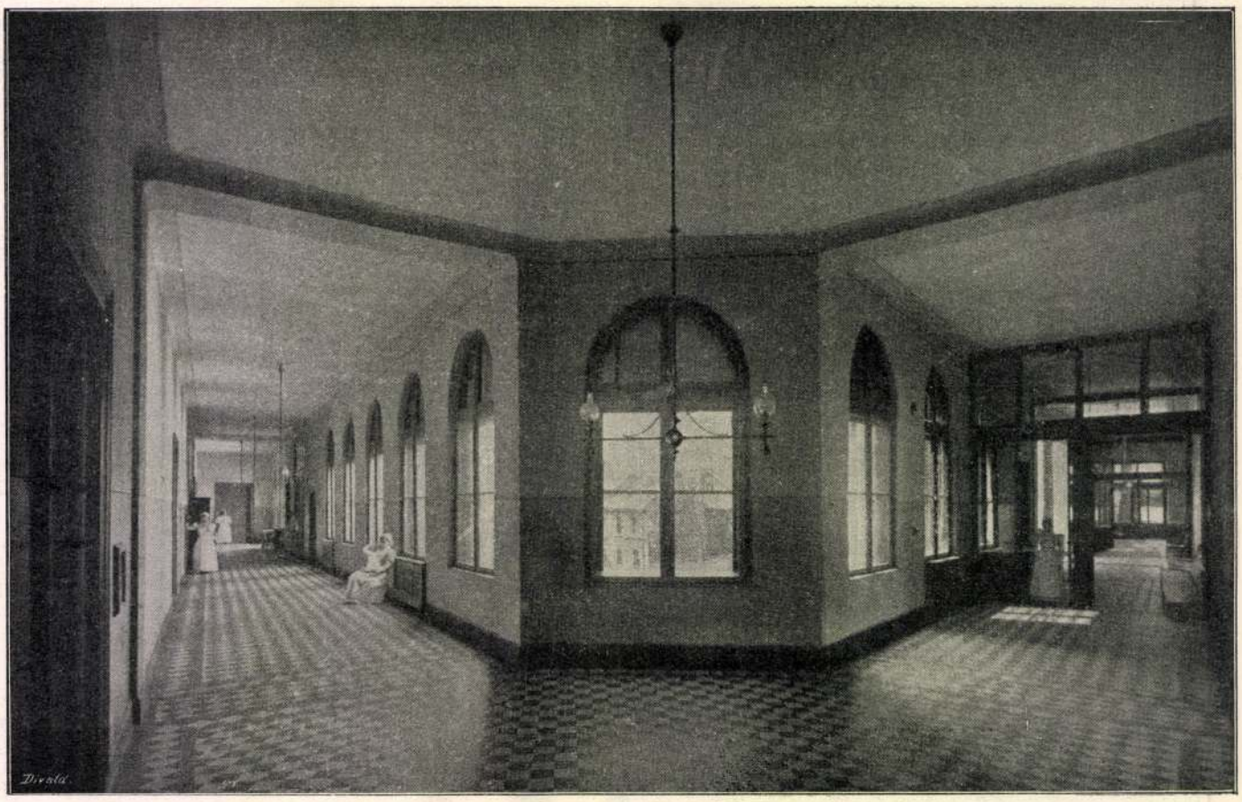

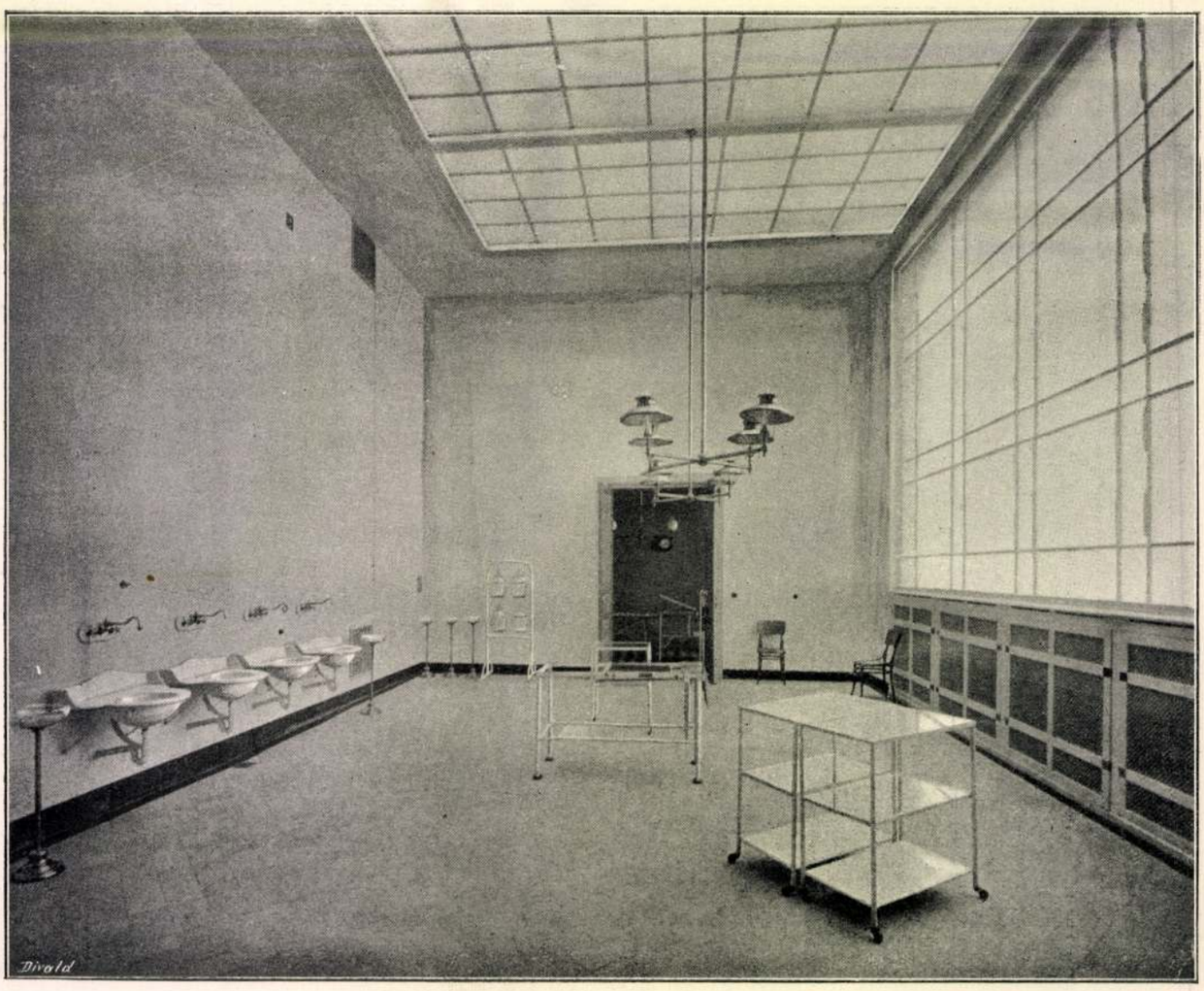

Folyosó és műtőterem.

A budapesti tudomány-egyetem I. sz. szülészet

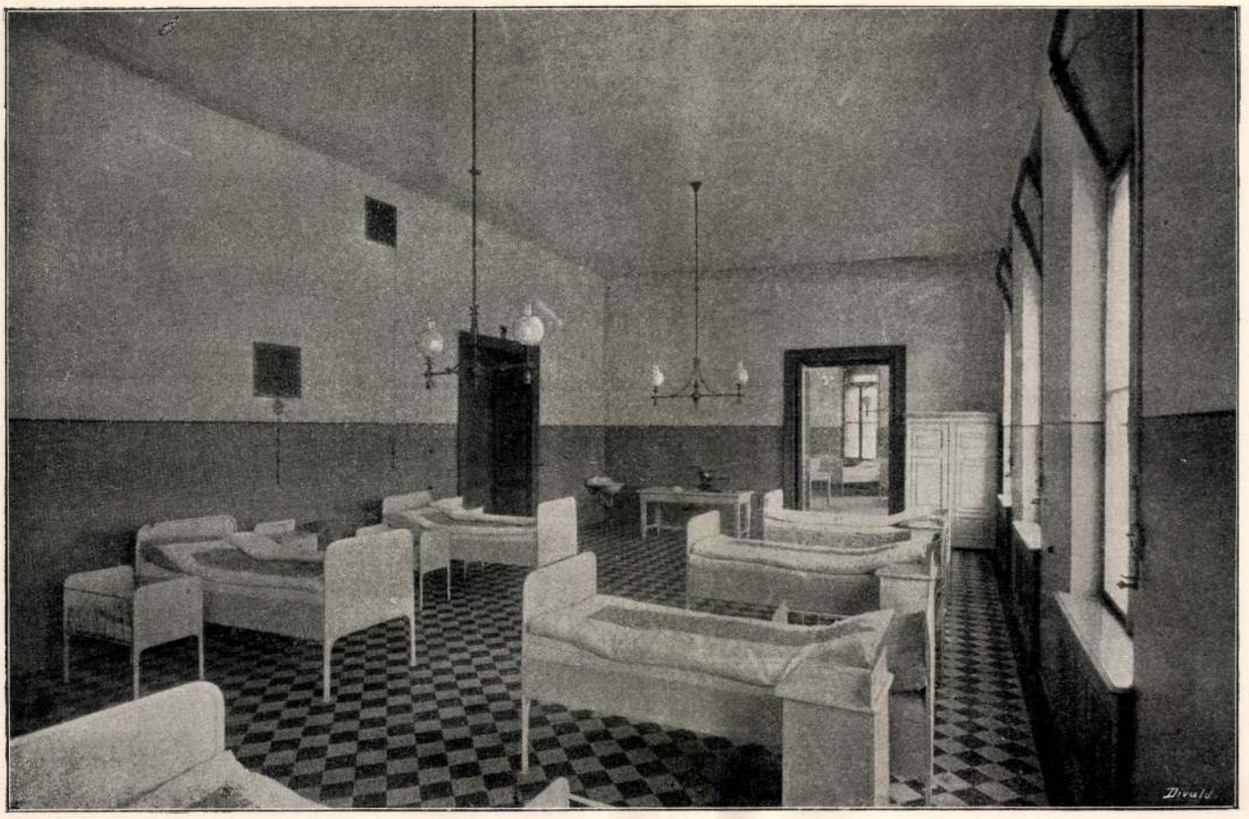

i és nőgyógyászati klinikájának belső helyiségei.

Kórterem és tanterem.

Kiss István

XXXII. KÖTET. 1898. NOVEMBER 20-án. XI. FÜZET.

A MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPITÉSZ-EGYLET KÖZLÖNYE.

Nemtagoknak a Közlöny előfizetési ára (a Heti Értesitővel együtt) egész évre 10 forint.

Hirdetéseket az egyesület titkársága vesz fel. Az egy egész oldalra terjedő egyszeri hirdetés ára 32 frt; fél oldalért 16 frt; negyed oldalért 8 frt jár. Ismételt vagy egész évre terjedő hirdetések árjegyzék szerint.

FELELŐS SZERKESZTŐ
EDVI ILLES ALADÁR.

A Közlöny 2250 példányban jelenik meg minden hónap középső vasárnapján.
Az egyesület helyisége:
Budapest, IV. ker., Újvilág-utca 2. sz., II. em.
Telefon. Telefonhirmondó.

TARTALOM.

A budapesti m. kir. tud. egyetem I. szülészeti és nőgyógyászati klinikája. 2 szövegábrával és X—XV. számú táblákkal. *Kiss Istvántól* ... 449
Épületek eltolása. 24 szövegábrával. *Zelovich Kornéltól* ... 453
Az ingás szabályozók *n* görbéjének gyakorlati kiszámitása és a Watt-szabályozó korrekciós emeltyűvel. 13 szövegábrával. *Fuchs Károlytól* ... 468
Szemle: 1. *Híd-, út- és vasútépítés:* Vasúthálózatunk fejlődése és forgalma 1897-ben. *E.-től.* — A hazai vasútak forgalmi eszközei. *E.-től.* — A Pilátus-vasút. *Z.-től.* — Villamos fogaskerekű vasút a Nagy-Szt-Bernhardra. *Z.-től.* — *X* alakú híd a Sarthe folyón. *B—y.-tól.* — 2. *Vízépítés és hajózás:* Árvíztömegek kiszámítása, melyek az Oriás- és Iserhegység északi oldallejtőiről 1897. július 29—31-ig lefolytak.... *s.-től.* — A hagymáz Budapesten. 3 szövegábrával. *I—s.-től.* — 3. *Bányászat, kohászat, gépészet, gyáripar, technológia és elektrotechnika:* A magyar vasútak forgalmi berendezése 1897-ben. *I—s.-től.* — Foszforbronz gyártása. *—ly.-től.* — Az ömlesztett vas ozmotikus nyomása. *I—s.-től.* — A vas és acél szénmodifikációi. Szövegábrával. *I—s.-től.* — A fémek gyártásának új módja. *I—s.-től.* — Újabb tégelykemencék. 3 szövegábrával. *I—s.-től.* — Fémek és oxidok fényemisszióképessége. *E.-től.* ... 474

E füzethez mellékeltük a X—XIV. táblákat.

NAPIREND.

Hétfőn, november 21-én esti 6½ órakor a mű- és középitési szakosztályok ülése. Tárgyak: 1. A kőfaragó munkák elszámoló szabályzata. — 2. Folyóügyek, inditványok. — *Ülés után társas vacsora.*

Szombaton, november 26-án esti 7 órakor a gépészeti és bányászati szakosztályok ülése. Tárgyak: 1. *Pfeifer* Ignác ismerteti a szénportüzelő szerkezeteket. — 2. Folyóügyek, indítványok. — *Ülés után társas vacsora.*

Műegyetemi hallgató (mérnök), ki az első szigorlatot sikerrel kiállotta, egész napi foglalkozást keres. A címét megadja az egyesületi iroda.

Brunovszky J. Pál gépészmérnök műszaki irodáját október 25-én IV., Muzeum-körut 39. sz. alá helyezte át. 320—4—4

Mérnök, kellő gyakorlattal vas- és hídszerkezeti munkák önálló tervezésére, egy budapesti gépgyár részére mielőbbi belépésre kerestetik. Ajánlatok curiculum vitae és az igények megjelölésével »*Hídszerkesztő*« jelige alatt a Pátria nyomdába, IX., Üllői-út 25. sz. küldendők. 322—3—3

Egy gyakorlott, representácio-képes gépészmérnök, ki a kereskedelmi terén működni óhajt, egy nagyobb budapesti gépgyárban állandó alkalmazást nyer. Ajánlatok fényképpel, az eddigi működés és a fizetési igények megjelölésével „*Gépgyár*“ jelige alatt a Pátria nyomdába, IX., Üllői-út 25. intézendők. 321—3—3

291—52—46
SZEPESSY SÁNDOR vizvezetéki-, légszesz- és csatornázási, closetek, fürdőszobák, központi fütések és szellőztetések berendezési valamint bádogos munkák vállalata. ☞ Telefon 56—85. VIII., József-utca 45. sz. BUDAPEST.

Kertek alakitására terv és költségvetés szerint helyben és vidéken, valamint mindennemü faiskolai cikkek (gyümölcsfák, díszfák, díszbokrok, fenyőfélék és rózsák) szállitására ajánlkozik **PECZ ÁRMIN** műkertész és faiskolatulajdonos. ***Budapest, VIII. Kálvária-tér 4.*** Árjegyzék ingyen és bérmentve. 46-52-41

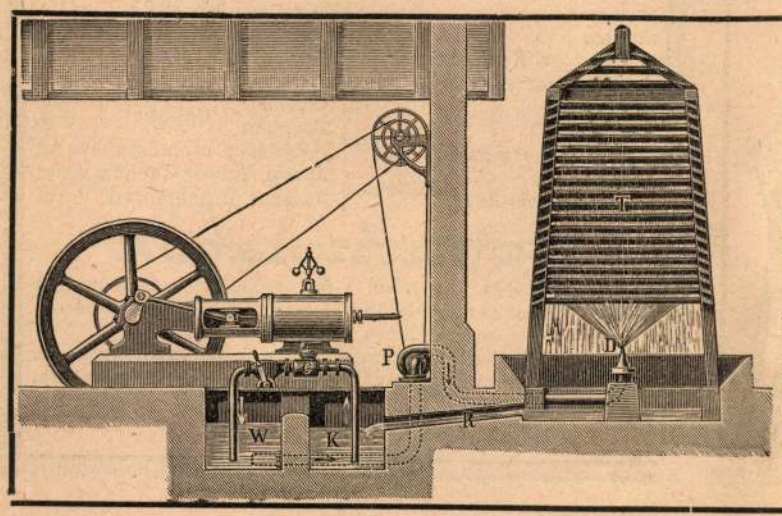

KORTING B. és E.
BUDAPEST, VI., Izabella-utca 47.
Vezérképviselő: **Braun János,** mérnök.
Készítenek mint különlegességeket:
SÜRÍTŐ ÉS HŰTŐBERENDEZÉSEKET
gőzgépek részére saját, részben szabadalmazott rendszerei szerint.
Központi fütő és szellőztető berendezések
minden rendszerét sok évi tapasztalatok alapján, saját szabadalmainak felhasználásával. 252—26—8
Szárító és nedvesítő berendezéseket
mindennemü anyagok és legkülönbözőbb célok számára.
GYÁRFŰTÉSEKET kipüffögő, vagy közvetetlen gőz által stb.
Ajánlások nagy számmal állnak rendelkezésre.
✲ Tervek és költségvetések ingyen és bérmentve. ✲

A szabadalmazott

Mátrai-féle födém-szerkezetek

ezen a héten a következő új épületekben készülnek:

		Összesen.
1.	**A Pesti ág. hitv. ev. egyházközség** 2 em. bérházában, VII., Klauzál-utca 21. sz.	**1100** m²
2.	**Glücksmann Adolf** 2, ill. 3 em. bérházában, VII., Klauzál-u. 32. sz.	**2100** m²
3.	**Első magyar betegs. és temetkezési egylet** 3 em. bérházában, VII., Akácfa-u. 22. sz.	**2000** m²
4.	**Hamvay Gyula** 3 em. bérházában, II., Batthyányi-u. 3333/1. hr. sz.	**1200** m²
5.	**Lebanovits Istvánné** 3 em. bérházában I., Fehérvári-út 13309/9. hr. sz.	**1400** m²
6.	**Vasvári Mór** 4 em. bérházában VII., Sip- és Vesselényi utca sarkán	**2600** m²
7.	**Schlenkerné és Bosnyákné** 3 em. bérházában I., Attila- és Alag-utca sarok	**1000** m²
8.	**Berg Adolf** 4 em. bérházában II., Fő-utca 51.	**4000** m²
9.	**Dr. Bindfeld Lajos** 1 em. bérházában VI. Figyelő és Kartács-utca sarok	**860** m²
10.	**Dr. Dick Vilmos** két 3 em. bérházában VII., Damjanich-utca 30.	**3700** m²
11.	**Dr. Dick Vilmos** 1 em. nyaralójában I. ker., Zugliget, Csermely-út 4. sz.	**220** m²
12.	**Révay Manó** 3 em. bérházában VII., ker., Csömöri-út 2704—2715 hrsz.	**1500** m²

Készíti a 281/30—52—51

Hazai Vasbeton-Építő Vállalat

MÁTRAI, GFRERER és GROSSMANN

Budapest, VI., Nagy-János-utca 22. sz.

Sz. 3276—1898.
D. V. T.

Pályázati hirdetmény.

Deés város képviselő testülete 188/898. jkvi. számú intézkedésével 1899. évi január 1-ső napjától egy évi 600 frt tiszteletdíjjal javadalmazandó

szerződéses mérnök

alkalmazását határozta el.

Felhívom a szerződni óhajtókat, hogy az okmányokkal felszerelt folyamodványokat

folyó évi december hó 15-ik napjáig

hozzám adják be.

A feltételek a hivatalos órákban a városi levéltárban megtekinthetők.

Deés, 1898. november hó 13-án.

Szilágyi Albert,
polgármester.

335—3—1

FROMME TESTVÉREK

BÉCS III/1. Fióküzlet IX. Universitätstrasse 12.

Mindenféle mérő műszerek különleges gyártása. 323—13—2

Tachyméterek távolságmérő messzelátóval az üvegre *feszített kereszt- és távolsági hajszálakkal.*

Régi műszereket is fölszerelünk távolságmérő messzelátóval.

Függő pantografok, szabályos transportőrök tachymetrikus 323—1—13 fölvételekre stb.

Mindenféle mérő és rajzoló eszközök.

Szabadalmazott kör-számtolóka ára 3—25 frt.

Javitásokat is elfogadunk.

Minden jó üzlet

Günther Wagner

folyós tusát árusitja,

melyért a cég jót áll, hogy szét nem folyik és a mely lepárolt vízzel higítható, továbbá

pelikan festéket,

szabadalmazott legfinomabb művész- és műszaki vízfestéket üvegcsékben, lemez- és gomb-alakban. 138—26—20

Építészek, mérnökök, geométerek és minden technikus számára.

A vásárláskor tessék a jelzésre vigyázni!

Günther Wagner

Hannover és Bécs X/1.

Alapittatott 1838-ban. **19-féle kitüntetés.**

RÜTGERS GUIDÓ

fatelítő- és faburkoló-vállalat

BUDAPEST, ***Corvin-tér 4.***

BÉCS, ***Maria-Theresienstrasse 8.***

Vasuti talpfák, távirda-, valamint villamos vasuti vezetékhez szolgáló oszlopok, híd- és épületfák (fagomba képződés ellen) beitatása.

Állandó beitató-gyárak:

Budapest
Kanizsa
Angern } a Ferd. császár
Dzieditz } északi vasut mentén
Budweis } Csehország
Rossitz }
Ybbs a Duna mentén
Doberlin } Bosznia
Han Compagnie-Vitez }

Szállítható intézetek működnek még:

Kemmelbach-Ybbs, } cs. k. államvasutak
Smichov, Prága mellett }
Chrylin } Galiczia
Zadworze }
Hirschberg, cseh északi vasut
Aussig, Aussig-Tepliczi vasut
Smichov, Buschtehradi vasut

Faburkolatok

fenyő-, bikk- és **tölgyfából** a fa minőségének és a munka rendeltetésének megfelelőleg legjobban itatva és béton-alapra fektetve;

utak, terek, udvarok, kapubejárók, városi vasutvágányok, istállók használatára, továbbá **hidakra, vasuti átjárókra,** nemkülönben **gyárak, műhelyek, árú-, kocsi-** és **gőzmozdony-szinekben** stb. stb.

Kiss István

epitem

Reivár lexikon

11. kot. 699 l.

ERK. A KIS SZEBEKI M. KIR. ADÓHIVATALHOZ

1903 Majus hó 5 n.

1211/905 szám Kovács

Elővezetett a vált illetm.
[illegible] 95 lap 3 tétel alatt

Erv

Kovács

Kiss István

1873/74 II

Ferkèpzomfoiskèvk

100. l.

760

Kiss István

A székelyföldi iparmuzeum leirása. A székely közművelődési és közgazdasági egylet által Marosvásárhelytt épített s e hó 2-án fölavatott iparmuzeum szakszerű leírását külön füzetben is kiadta a muzeum építője, *Kiss* István műépítész, műegyetemi magántanár. A füzetben három melléklet van, a muzeum épületének építészeti rajzaival.

Vas. Ujs. 1893.
480. p.

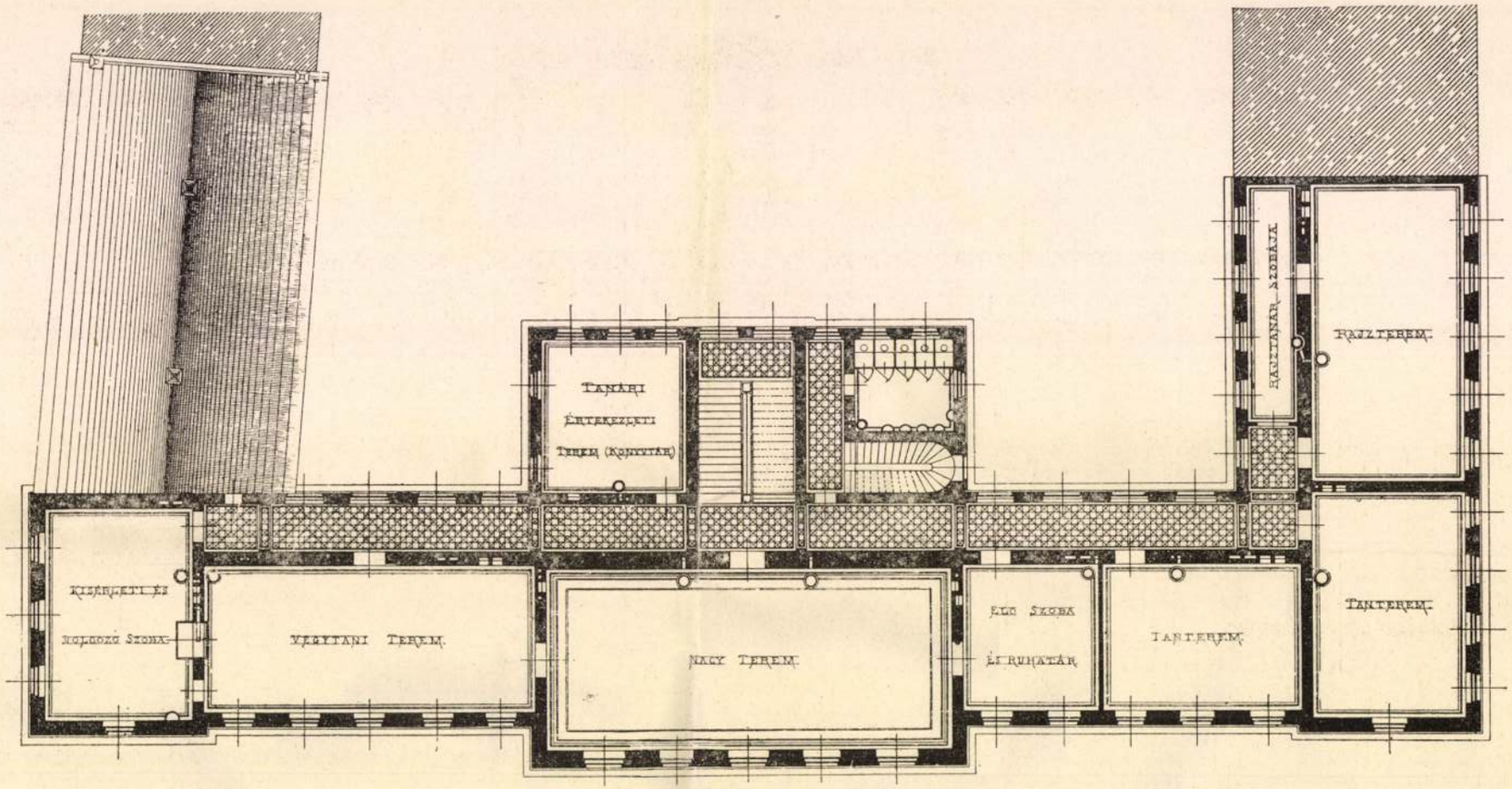

EMELETI ALAPRAJZ

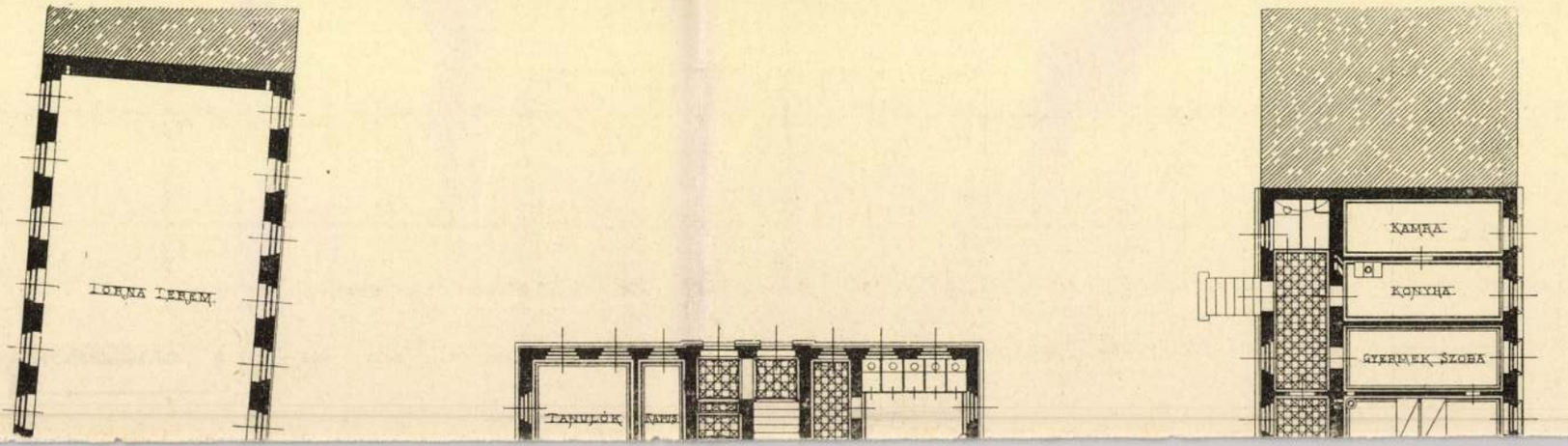

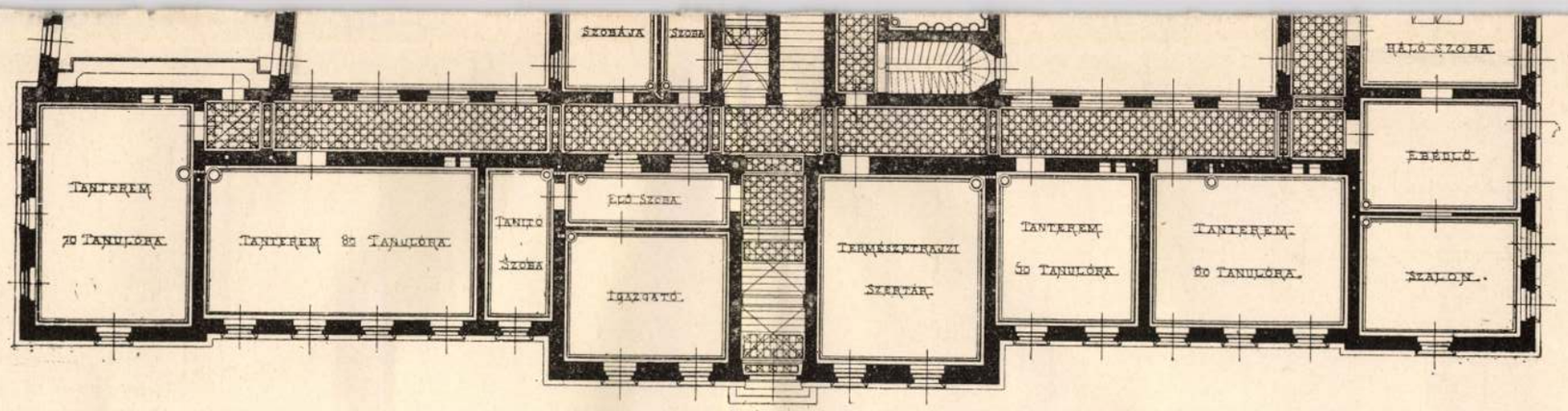

FÖLDSZINTI ALAPRAJZ.

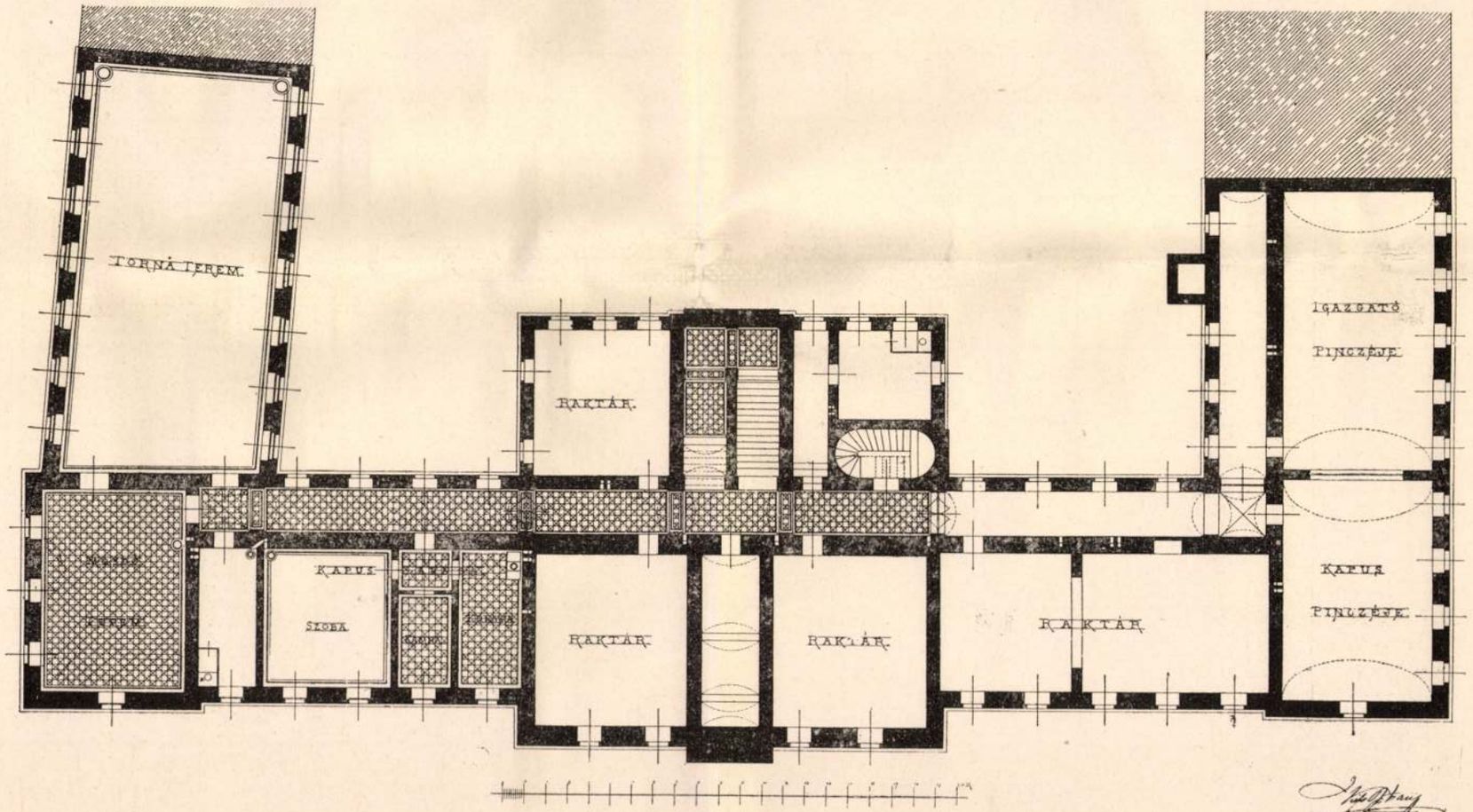

SOUTERRAIN ALAPRAJZ.

A nagybecskereki **állami polgári- és középkereskedelmi iskola** alaprajzai.

Építtette: Nagybecskerek r. t. városa; tervezte: **Kiss István** műépítész.

A tantermek metszete.

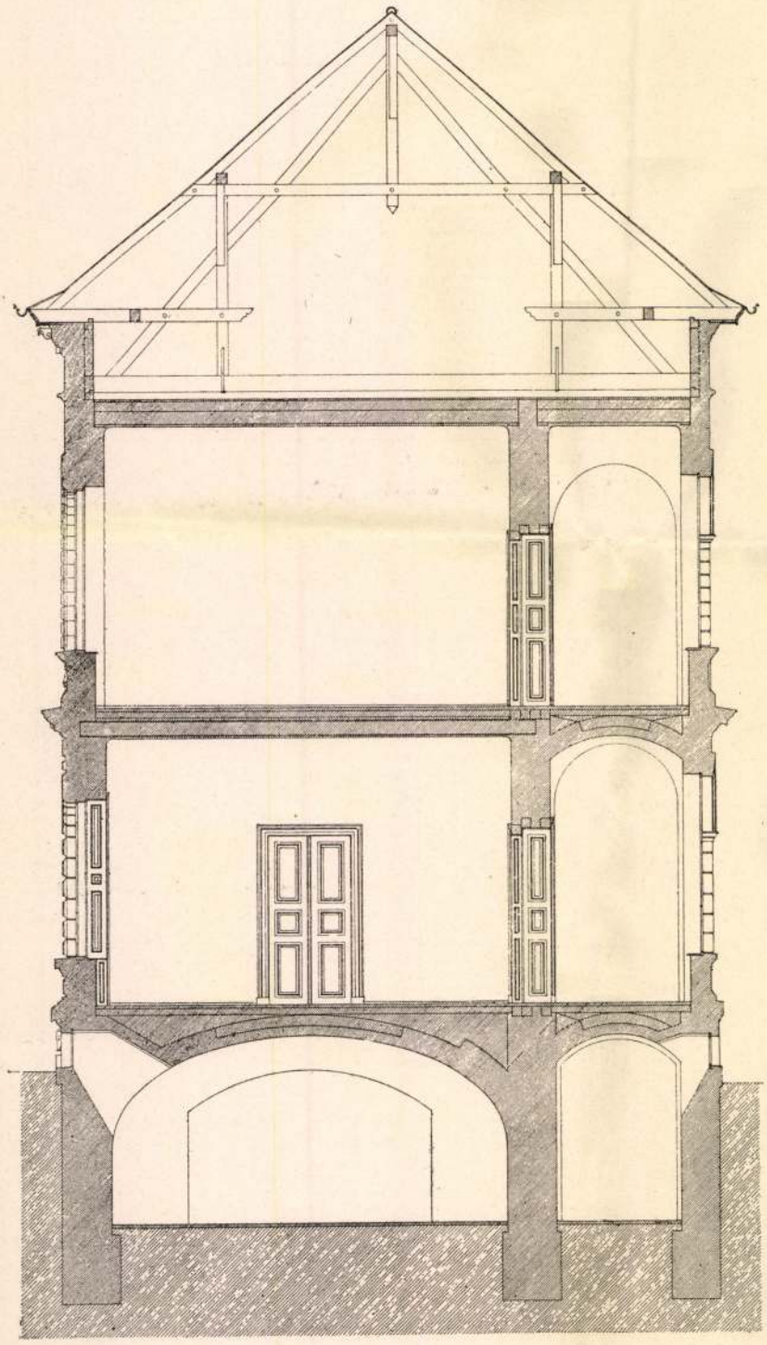

A főbejárat és díszterem

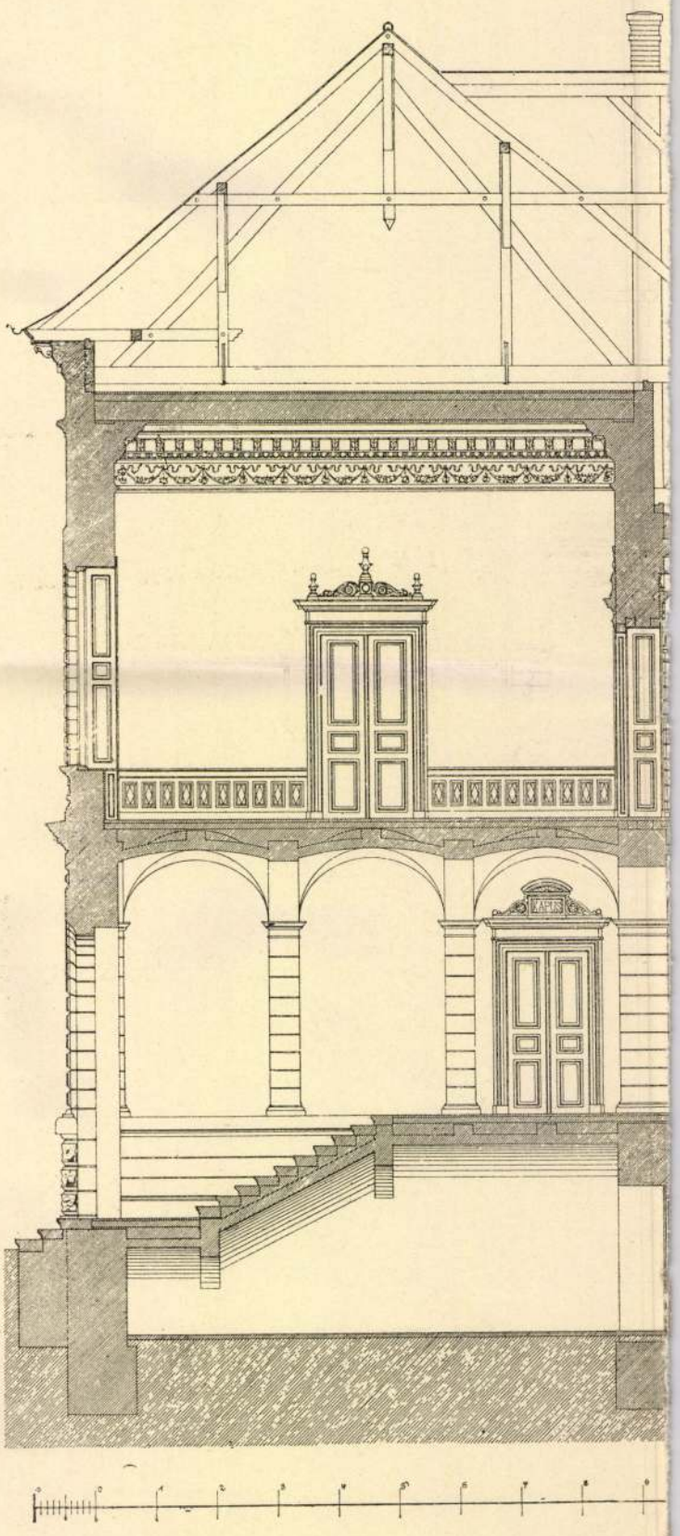

A nagybecskereki **állami polgári- és**

Építtette: Nagy-Becskerek r. t. v

metszete.

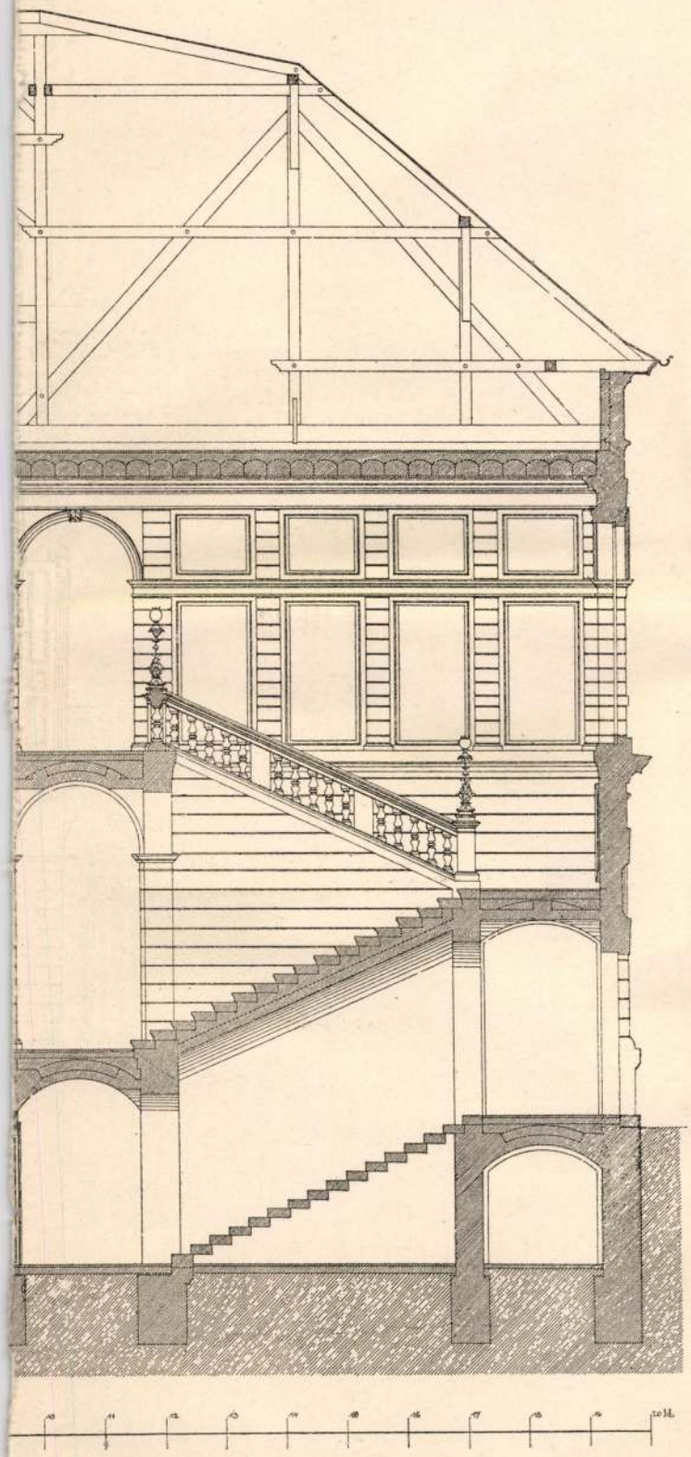

A tornaterem metszete.

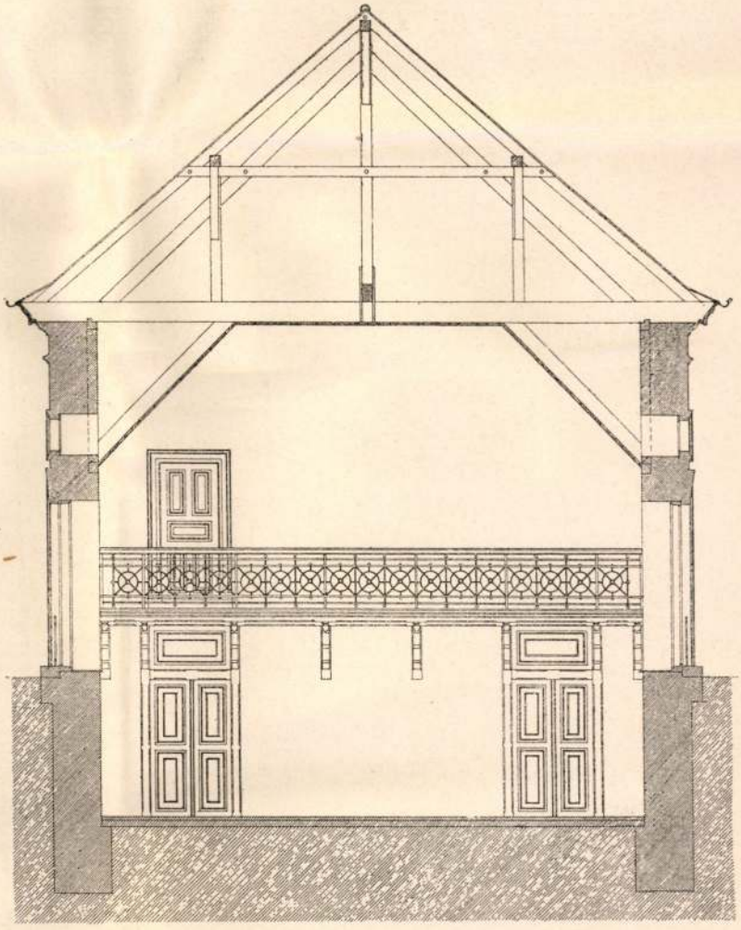

Kiss István
1894 június 17.

középkereskedelmi iskola keresztmetszetei.

rosa; tervezte: **Kiss István** műépítész.

Nagy-Becskerek r. t. városa által épített állami polgári és középkereskedelmi iskola.

Kiss István-tól.

Nagy-Becskerek r. t. városának hazafias közönsége és ügybuzgó hatósága belátván annak szükségességét, hogy azok az ifjak, a kik ipari vagy kereskedelmi pályára óhajtanak lépni, ne legyenek kénytelenek más városban keresni tanulmányaikat; másrészt pedig attól a meggyőződéstől vezéreltetve, hogy az iparos és kereskedelmi osztály művelődési fokának emelésével magyar nemzeti kulturális feladatot teljesítenek, azzal a kéréssel fordultak a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterhez, hogy Nagy-Becskereken állami polgári és középkereskedelmi iskolát állítson föl.

A miniszter e kérelem teljesítését ahhoz a feltételhez kötötte, hogy a város a szükséges épületnek fölépítését és annak berendezését magára vállalja. E föltételeket a város elfogadván, az iskolát 1891. szept. 1-jén megnyitották.

Az új épület tervező programmját a kir. tanfelügyelőség már 1891. évi október 24-ikén állapította meg, még pedig a következőképpen:

Az emeletes épület földszintje az állami polgári iskolának jutott. Kivántak 4 tágas tantermet, 1 természetrajzi szertárt, igazgatói irodát és lakást, végül szolgalakást. A programm az épület I. emeletére helyezte a középkereskedelmi iskolát. Ide volt beosztandó 3 tanterem, az egyik vegytani, illetve természettani tanterem mellett kisérleti és dolgozó szoba, tanári értekezleti szoba egyuttal könyvtár és díszterem ruhatárral; végül kivántak még téli tornatermet is.

Megkivánták továbbá, hogy a kishid melletti begapartra helyezendő új épület gyalogjárójának szintje a Bonnáz- és Kishid-útcai községi elemi iskola épületének gyalogjárójával egyenlő magasságú legyen.

Ezt a programmot még egy a földszinten elhelyezendő tanitói szobával és az emeletre szánt rajzteremmel bővitették ki. (XVII. tábla).

Az épületnek egész területe alatt van pince, melynek nagy része iskolai raktárul szolgál. A födémeket vasgerendák közötti boltozatok, illetve csapos gerendázat képezik (XVIII. tábla); a tetőhéjazat égetett cserép. Burkolatok: a pincében és padláson tégla, a folyósokon granitto terrazzo, a tantermekben hajópadló (a tornateremben is) a diszteremben pedig amerikai parkét.

Fütésre Meidinger rendszerű töltő és szabályozható kályhák szolgálnak, melyek talapzatai alá a friss külső levegő külön csatornákon át áramlik, az aspirációs szellőztetést téli és nyári szellőző-kémények közvetítik.

Külső kiképzésében az épület egyszerü florentinikus formákkal bir a nagy falsikokon diskrétül elosztott sgrafitto diszitésekkel, melyeket *Götz Adolf* budapesti mester ügyes keze rajzolt a falakra. (Szövegábra.)

Az épület délnek fekvő főhomlokzata előtt szabad térség nyilik, úgy, hogy a nap még télen is kelleténél jobban süthet a tantermekbe; ezért az iskoláknál különben kivánatos és célszerü négyszögletes ablakok helyett készakarva félkörives ablakokat alkalmaztam.

Az aláfalazott és kőkorláttal biró főlépcsőn kivül szolgálati célokra még egy szabadon függő melléklépcső is épült; mindkettőnek anyaga vörös márvány. Az összes kőfaragó munka a Duna vidékéről való s a Dunán és a Bégán hajókon szállitották azt az épités helyszinére.

Előirányoztak 93,652 frt 61 kr. költséget, azonban a végrehajtott épitkezés leszámolásának összege csak 86,600 frt 41 krra rúgott; az épitkezést *Ursits Lipót és fia* aradi épitőmesterek nagyrészben nagybecskereki iparosok közreműködésével végezték el.

Az épületnek beépített területe 1265·28 m^2, illetve beépített köbtartalma — a pincetalajtól a főpárkányig számítva — 17517·12 m^3, úgy hogy átlag

1 m^2 beépített terület költségei . . 68 frt 40 krt.
1 m^3 » köbtartalom » . . 4 frt 94 krt

tesznek ki, a belső berendezés költségei nélkül.

Az épitkezés befejeztével az épittető város a főlépcsőház nyugvójának oldalfalába a következő föliratú nagy fekete márványtáblát helyeztette el:

A HAZA DICSŐSÉGÉRE ÉS A MAGYAR KÖZMŰVELŐDÉS JAVÁRA
EMELTE AZ ÁLLAMI POLGÁRI ÉS KÖZÉPKERESKEDELMI ISKOLA EZEN ÉPÜLETÉT
NAGY-BECSKEREK R. T. VÁROS KÖZÖNSÉGE 1892—1893.
I. FERENCZ JÓZSEF
Ő CS. ÉS APOSTOLI KIRÁLYI FELSÉGÉNEK URALKODÁSA,
DR. WEKERLE SÁNDOR MAGY. KIR. MINISTERELNÖK,
GRÓF CSÁKY ALBIN VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MAGY. KIR. MINISTER,
RÓNAY JENŐ K. TAN. TORONTÁLVÁRMEGYEI FŐISPÁN ÉS DÁNIEL LÁSZLÓ ALISPÁN,
TOVÁBBÁ STEINBACH ANTAL K. TAN. TANFELÜGYELŐ ÉS KRSZTICS JÁNOS POLGÁRMESTER
MŰKÖDÉSE IDEJÉBEN.

*

KISS ISTVÁN MŰÉPITÉSZ ÉS MŰEGYETEMI MAGÁNTANÁR TERVEI SZERINT ÉS WINTER MIKSA
VÁROSI MÉRNÖK ELLENŐRZÉSE MELLETT ÉPÍTETTÉK URSITS LIPÓT ÉS FIA ARADI ÉPÍTŐMESTEREK.

*

ISTEN ÁLDÁSA LEGYEN E HÁZON ÉS AZ ÉPÍTTETŐ VÁROS KÖZÖNSÉGÉN!

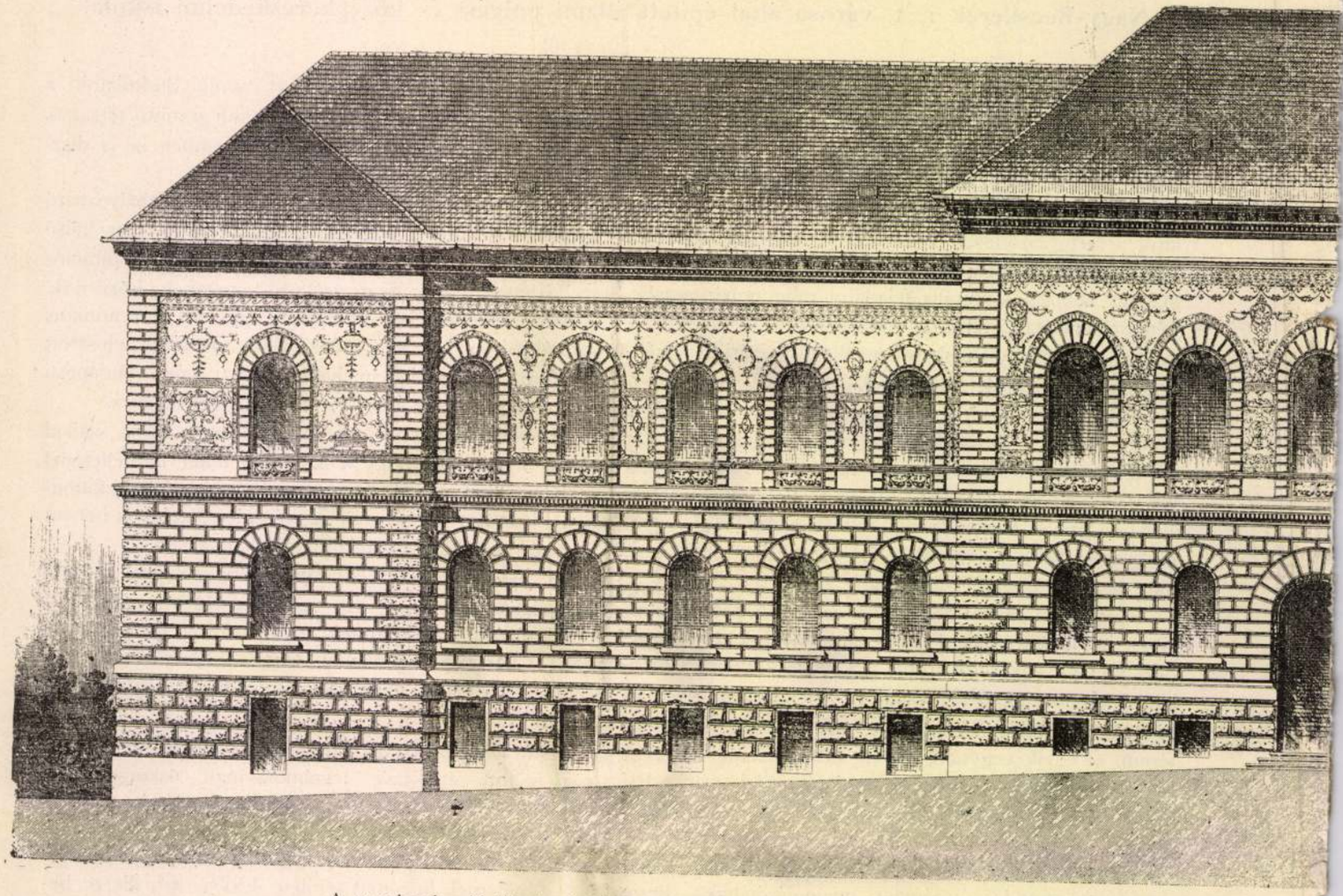

A nagy-becskereki állami polgári és középkereskedelmi iskola.

A székesfővárosi dunai hídak terveire kiírt pályázatról.

Kherndl Antal-tól.

(XII—XIV. tábla.)

(Folytatás.)

***Magyarország nem volt, de lesz* jeligéjű 11-gyel számozott eskütéri hídterv.**

(XII. rajzlap.)

Egynyílású, merevítő gerendás kábelhíd. Tervezők: Eisenlohr és Weigle építészek Stuttgartban, és Kübler Gyula főmérnök az esslingeni gépgyárban.

A pályázók igen szépen kidolgozott képekben, szerkezeti s egyéb tervrajzokban terjesztették elő tervüket részletes leirás és szilárdsági számítás kapcsán. Mind a vas- és acélszerkezetnek, mind a hídfőknek tervezete illetékes szakerők művére vall.

A választott hídrendszer megokolására arra hivatkoznak pályázók, hogy az esztetikai szempontból támasztott, igen magasfokú igényekkel szemben, az egynyílású hídak közül, nézetük szerint, csak a függőhídak és ívhídak jöhetnek szóba, s összehasonlítva egymással e két hídrendszert, esztetikai, szilárdsági s ekonomiai szempontból, valamint a szerelésre való tekintettel is: a függőhídakat és ezek között pedig a merevítő gerendás acélkábelhídakat találják határozottan előnyösebbeknek.

A hídkapuzatokra térve át, (lásd a 4. és 5. sz. ábrákat,) fölhozzák a tervezők, hogy a helyi viszonyok szükségessé tették a horgonyzó-kötelet meredekebben vezetni le, mint máskülönben szokásos A tervezők ez okból a horgonyzó-falazatot mindjárt a rakodóparti áthidalás mellé helyezték el, a vámházakat e falazat további megterhelésére használták föl, s a hídfőnek e két részét, architektúrai szempontból, szerves összeköttetésbe hozták egymással. A vámházak céljára fölhasznált, épp említett megterhelő falazást nemzeti hősök lovas szobrainak talpazatául gondolták. A híd-

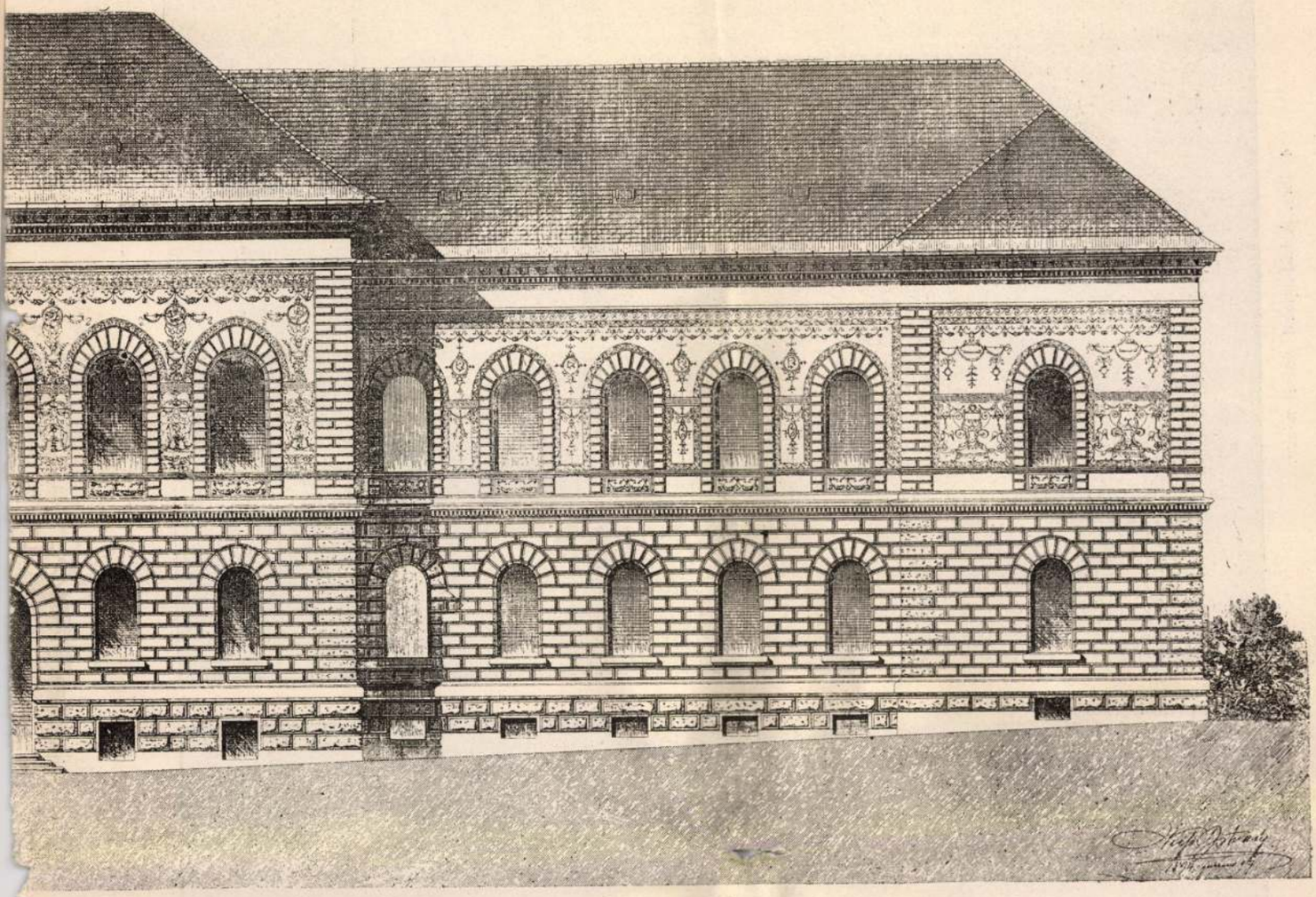

Épí ttette Nagy-Becskerek r. t. városa, tervezte *Kiss István*, műépítész.

kapuzatok ez architekturai kiképzése, ha szükségesnek mutatkozik, tervezők szerint, gazdagabbal pótolható, vagy egyszerűsíthető, s ez utóbbi esetben a költségek is lényegesen alább szállíthatók. Kiemelik azonban a tervezők, hogy az eskütéri híd, egy nyílásban építve, nagyszerűségében ritkítaná a párját, s kiválóan hivatva volna arra, hogy nemcsak mint a mérnöki építészetnek igen jelentékeny alkotása, de mint emlékszerű nemzeti mű is, méltó helyet foglaljon el.

A pályázók a fővámtéri híd építésére, ha ez is egynyílású lenne, szintén kábelhíd tervüket ajánlják, megfelelően egyszerűsítve és átalakítva. Előterjesztenek azonban külön, három nyílásra alapított, s szintén igen szépen kidolgozott tervet is akképpen, hogy számításaik szerint, a két híd összes költsége valamivel a versenyföltételekben kijelölt 10 millió korona alatt maradna.

Ezek előrebocsátása után az eskütéri hídterv legfontosabb részeinek ismertetésére térve át, a főbb méreteteket illetőleg mindenekelőtt megemlítjük, hogy a főtartókat képező kábelek támaszköze 316·0 *m*, ívmagassága 27·83 *m*, átmérője 50 *cm*, síkjuknak a függőlegestől való elhajlása 0·099. A merevítő gerendák támaszköze 313 *m*, magassága 5·7 és 7·4 *m* között változik. A merevítő gerendákat abból az okból helyezték a gyalogútakon kívül, a középvonalak között mérve, egymástól 17·05 *m* távolságban, hogy alsó öveik között annál szilárdabb szélrácsozást rendezhessenek el.

Egyébiránt e tartók szimetrikus kétszeres rácsozatúak; csomópontjaik függőlegeseinek egymástól mért távolsága 6 *m*; a csomópontokon s a rácsrudak metszéspontjain függőleges összekötővasak vannak elrendezve. A keresztartók távolsága ennélfogva, a középvonalak között mérve 3 *m*; a kereszttartókat a merevítő gerendákkal össze kötötték, s ezeken túl, e célból kissé megnyúló végeiket, a kábelekre függesztették föl.

A kábelek 4 *mm* átmérőjű, *cm*²-kint 13000—14000 *kg* szilárdságú, 6000—7000 *kg* rugalmassági határú, cinkelt acéldrótokból vannak tervezve. A drótok számát, beható szilárdsági számítások alapján, mindkét kábelre nézve

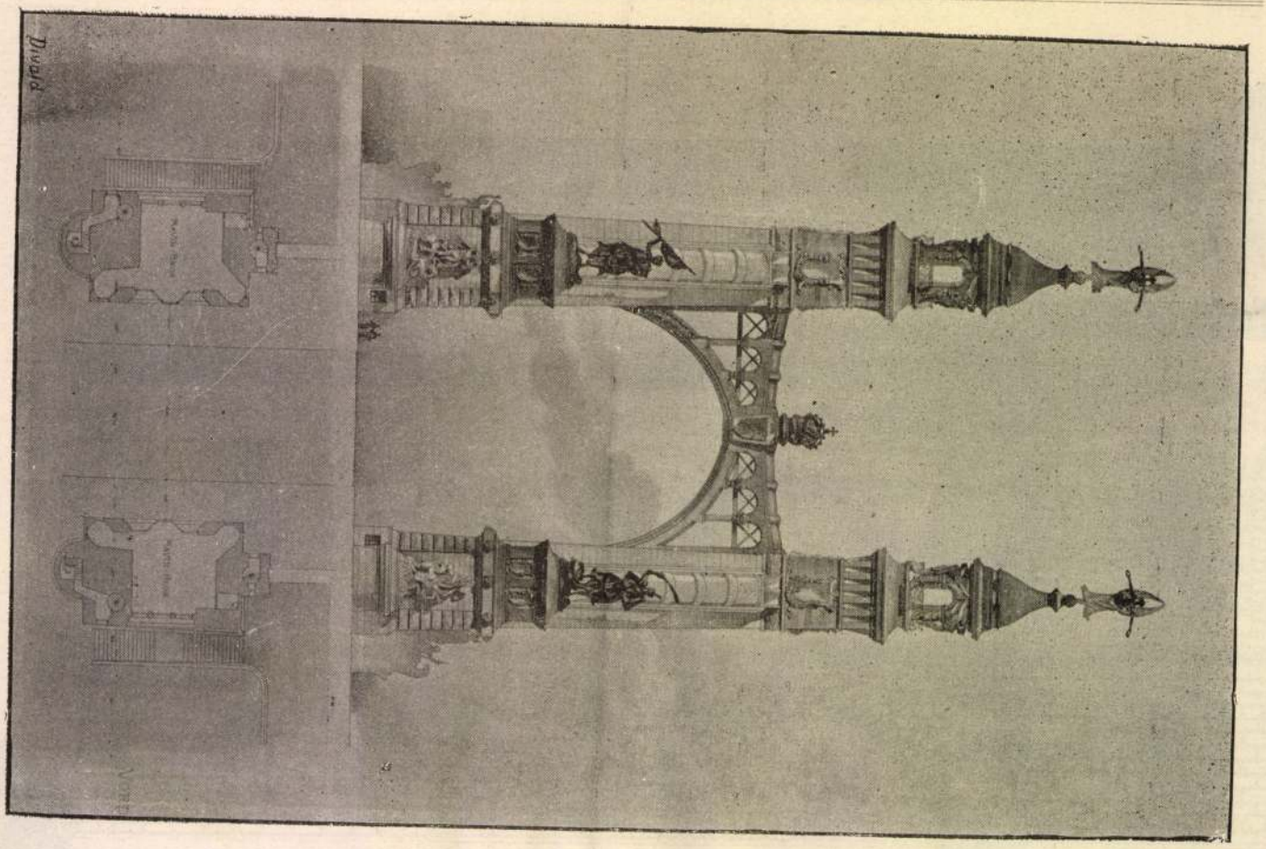

4. ábra. A hídkapuzat elölről nézve.

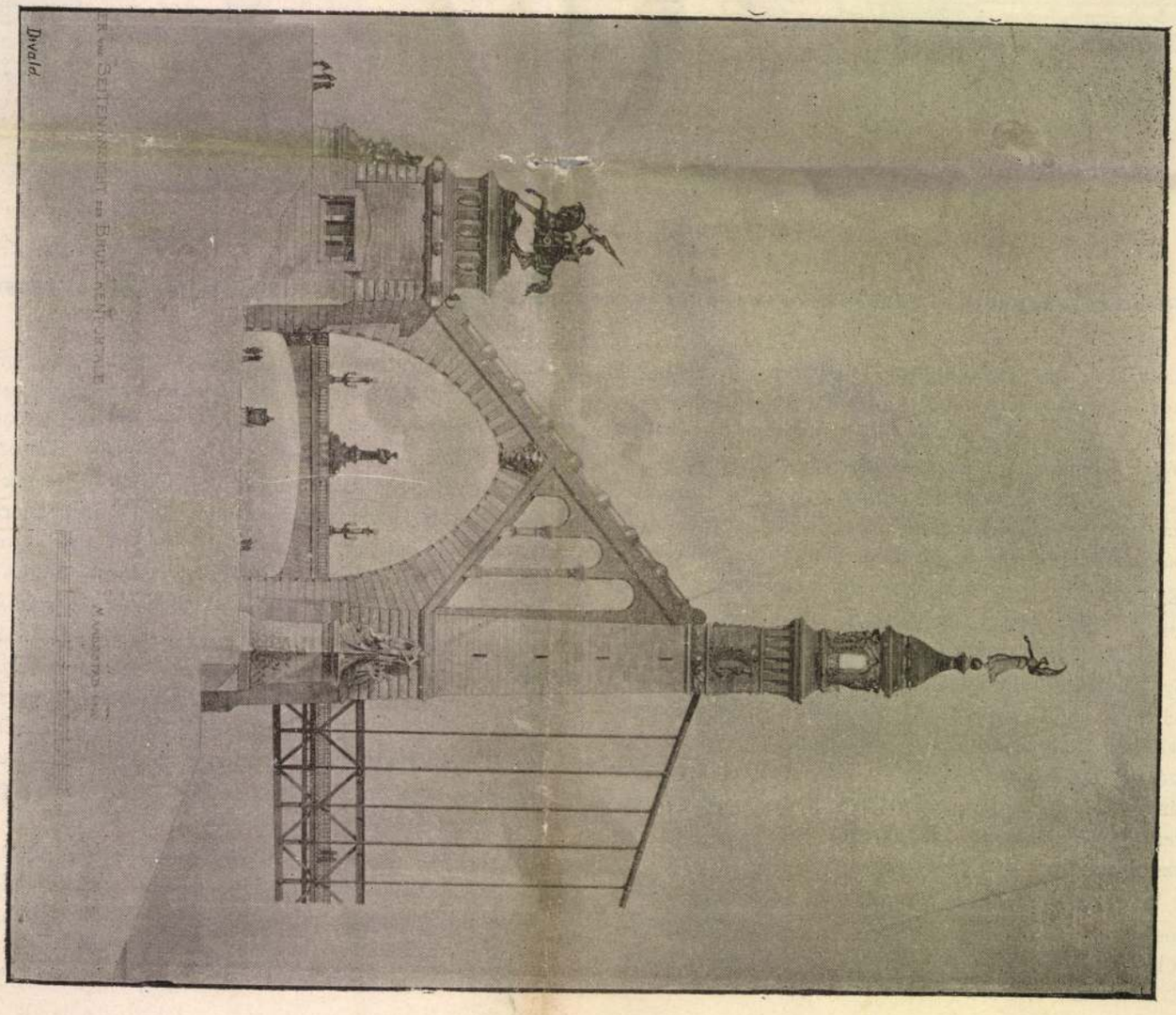

5. ábra. A hídkapuzat oldalról nézve.

Kiss

K. 10. *István*, építész, * Körösladány 1857, † Budapest 1902 jan. 9. A József-műegyetemen tanult s u. o. utóbb magántanár volt. K. tervezte a Veszprém vm. székházát, a Baross-utcai szülészeti klinikát, a bpesti gyermekmenhely-egylet központi intézetét, a komáromi, kalocsai, marosvásárhelyi, nagyváradi, dévai, miskolci, brassói, lőcsei és nyitrai törvényszéki épületeket stb. Irodalmi munkái: A szentmargittai kő (1884), Északnyugati Európa építészete (1885), A ferde dongaboltozatok kőszerkezetei.

E.G.I.5661

567.

567. Carl Ruthart.

Élt a XVII. század második felében.

Szarvas-vadászat.

A sziklás erdő tisztásán három kutya támad a szarvasbikára, melynek fülét a kutyák egyike megfogta. Hátrább szarvastehén menekül balfelé. Szemközt pedig lovas vágtat előre, ki jobb kezét kinyújtja. Az égbolt felhős és a magasban madarak röpködnek.

Vászon, méretei 98 : 78 cm. — Mündler: VIII. 21.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1835: XIV. 27. *C. Ruthart:* Wilde Gegend mit Hirschen. — 1844: IV. 9. *C. Ruthart:* Wilde Gegend mit Hirschen. — 1865, 1866, 1867, 1869: VIII. 21. *C. Ruthart:* Táj szarvasokkal.

b) Az Országos Képtárban. 1871: VIII. 21. *C. Ruthart:*

I

267.

A Székelyföldi Iparmuzeum.

Kiss Istvántól.

Az 1874-ben alakult »Székely Művelődési és Közgazdasági Egylet«, fennállásának és közhasznú működésének 20-ik évét egy, általa Maros-Vásárhely sz. kir. városában a magyar kultura szolgálatára épített muzeum, a Székelyföldi Iparmuzeum felavatásával ünnepelte meg.

A Székelyföldi Iparmuzeum létesítésének eszméjét az egylet központi választmánya 1885-ben pendítette meg; *Hajós János* egyleti elnök, *Ráth Károly* budapesti keresk. és iparkamarai alelnök és *Turócy Adolf* közp. választmányi tag voltak az ügynek legbuzgóbb szószólói.

A muzeum építésének végrehajtását azonban az, e célra alakított, iparmuzeumi bizottság vette át örökségképpen, a mely bizottság *Turócy Adolf* elnöklete alatt *Ráth Károly* társelnök, *Borszéky Soma*, *Gál Jenő*, *Illyés Lajos* és *Nagy Gábor* központi választmányi tagokból állott.

Miután az egyletnek Maros-Vásárhely sz. kir. városához és a vidéki választmányhoz intézett kérdésére előbbi készséggel magára vállalta az ideiglenes elhelyezés költségeit (évi 240 frt helyiségbért és 200 frt évi fenntartó költséget), utóbbi pedig a közvetetlen felügyeletet: csakhamar megkezdődött a tárgyak gyüjtése. Ezek egy részét az egylet áldozatkész budapesti kiállítóktól ajándékba kapta, nagy részét azonban a központi választmány körülbelül 7000—8000 frt költséggel maga vásároltatta össze.

Az ideiglenes muzeumot Maros-Vásárhelyt a Nagy Ferenc-féle nyári szinkörben Ráth Károly közp. választmányi tag fáradhatatlan ügybuzgósággal személyesen helyezte el és annak katalógusát is megszerkesztette; ezek után a muzeumot 1886. évi junius hó 27-én nagy ünnepséggel megnyitották. A megnyitó ünnepségről egy egykorú helybeli értesítés alapján következőket írhatjuk:

»A Székely-Egylet budapesti választmányának nagyobb része *Hajós János* miniszteri tanácsos elnöklete mellett személyesen vett részt a megnyitó ünnepélyen, valamint a budapesti iparosegyletnek 30—40 tagja is lerándult ebből az alkalomból Maros-Vásárhelyre. Nemkülönben részt vettek: városunk szine-java, a közhatóságok, a honvédség és közös hadseregbeli tisztikar, egyletek, társulatok stb. is a megnyitási ünnepségben.

A megnyitó beszédet *Hajós János* elnök tartotta s mikor az iparmuzeumot a vidéki választmánynak őrizet végett átadta, *Kovács Ferenc* vidéki választmányi elnök pedig annak gondozását átvette, hangsúlyozván azt, hogy a központi választmány fáradozása folytán létesített iparmuzeumnak előbb-utóbb állandó, hivatásának megfelelő díszes csarnokra leend szüksége, ennek létesítésére mulhatatlanul törekedni kell és a kormány megbizásából jelen levő *Szalay Imre* m. k. közoktatásügyi miniszteri tanácsosnak nemcsak az iparmuzeum ügyét, de azon eszmét is figyelmébe ajánlotta, hogy ezen iparmuzeum csak akkor töltendi be valódi hivatását, ha a kormány a székely nép és a város iparosságának érdekeit magáévá téve, ezen muzeum kiegészítéseül iparszakiskolát állít a város területére.«

A megnyitó ünnepség lezajlása után az állandó muzeum-csarnok és az ipariskola létesítésének eszméje nem aludt el.

Az állandó muzeumi épület létrehozásának történetét a következő marosvásárhelyi közlés adja elő dióhéjban:

»Különösen a vidéki választmány elnöke *Kovács Ferenc* foglalkozott tüzetesen és fáradhatatlan ügybuzgósággal mindkét eszmével.

Az állandó muzeumcsarnok költségeinek gyüjtésére az ideiglenes muzeum megnyitása alkalmából tartott nyilvános mulatság körülbelül 80 frtot jövedelmezett. Ezen jövedelmet Sándor Kálmán akkori vidéki választmányi titkár (most tordai m. kir. törvényszéki biró) szolgáltatta be. Később a vidéki választmány az állandó iparmuzeumi csarnok költségeinek a gyarapítására, a helyi daloskör közreműködése mellett, Szász-Régenben hangversenyt rendezett az ottani sétatéri nagy szinkörben; a szászrégeni dalegylet, valamint az odavaló tüzoltó-zenekar is közreműködtek azon. Ezen hangverseny eredménye 500 frt tiszta jövedelem volt. A hangverseny sikeres létesítésében nagy érdeme volt ifj. *Gidófalvi István* kir. közjegyzőnek és *Kerekes Sámuel* polgáriskolai tanárnak és lapszerkesztőnek, az utóbbi a mondott célból, több izben rándult fel Szász-Régenbe.

Később, mikor a muzeum ügye iránt kiválóan buzgolkodó *László Gyula* vette át a titkári teendőket, a vidéki választmány az összes székelyföldi törvényhatóságokat és városokat felszólította az állandó iparmuzeum csarnoka költségeihez való hozzájárulásra. Ezeknek adományaiból (Maros-Tordavármegye 100 frtot, Háromszékvármegye 100 frtot, Csíkvármegye 50 frtot, Szászrégen város 50 frtot, Gyergyó-Szt.-Miklós nagyközség 50 frtot adományoztak), valamint az időközben az iparmuzeum csarnoka javára rendezett helyi érdekű iparkiállítás tiszta jövedelméből, az iparmuzeum költségeit a vidéki választmány körülbelül 2400 frtra szaporította föl.

Ennyi pénz állott a vidéki választmánynak rendelkezésére, mikor 1889. julius hó 26-án *Baross Gábor* és *Wekerle Sándor* miniszterek, *Lukács Béla* akkori államtitkár kiséretében váratlanul M.-Vásárhelyt megjelenvén, első sorban az iparmuzeum csarnokát látogatták meg.

Ezen alkalommal a vidéki választmány elnöke *Kovács Ferenc* apátplébános az iparmuzeum helyiségében üdvözlő beszédet intézvén a váratlanul megjelent két miniszterhez, hangsúlyozta az iparmuzeum fontos hivatását a székelyföldi, de különösen a marosvásárhelyi iparosságra nézve.

Rámutatván egyidejűleg a jelenlegi ideiglenes csarnok rozzant és tűrhetetlen voltára, lelkes szavakban fölkérte a két minisztert: hogy »kegyeskedjenek az állandó muzeumcsarnok ügyét felkarolva, annak fölépítését adományaikkal lehetségessé tenni, annál is inkább, mert a vidéki választ-

mány e végből már 2400 frtot gyüjtött és az egylet központi választmányát is az eszme pártolására és felkarolására felszólította; — de kegyeskedjenek adományaikkal hozzájárulni azért is, mert a székely nép, habár áttörhetetlen bástyája a magyar érdekeknek Magyarország keleti részében, habár iparra hivatott nép, a magyar kormány vajmi keveset tett ezen jóra való népért; Maros-Vásárhely városért pedig semmit sem tett. Ezen lelkes hangon a miniszterekhez intézett kérésnek eredménye az volt, hogy a két miniszter külön-külön 6000 forintot tehát összesen 12,000 frtot igértek az állandó iparmuzeum csarnokának építésére.«

Eddig szól vidéki értesítésünk.

Ezen elért első sikerek után az egylet központi választmánya a maga részéről is 5000 frtot szavazott meg az állandó muzeumépület építésére.

A muzeum építésére ezen időpontig tehát a fentebb részletezett adományozások folytán körülbelül 19,000 frt állott rendelkezésre; úgy hogy immár az építő telek kijelöléséhez és megfelelő építő tervezetek készítéséhez lehetett fogni.

Maros-Vásárhely sz. k. városa a Hajós-utca mentén fekvő tűzoltói gyakorló térnek egy részét adta át az egyletnek a muzeumépítés céljára; e helyen az utca

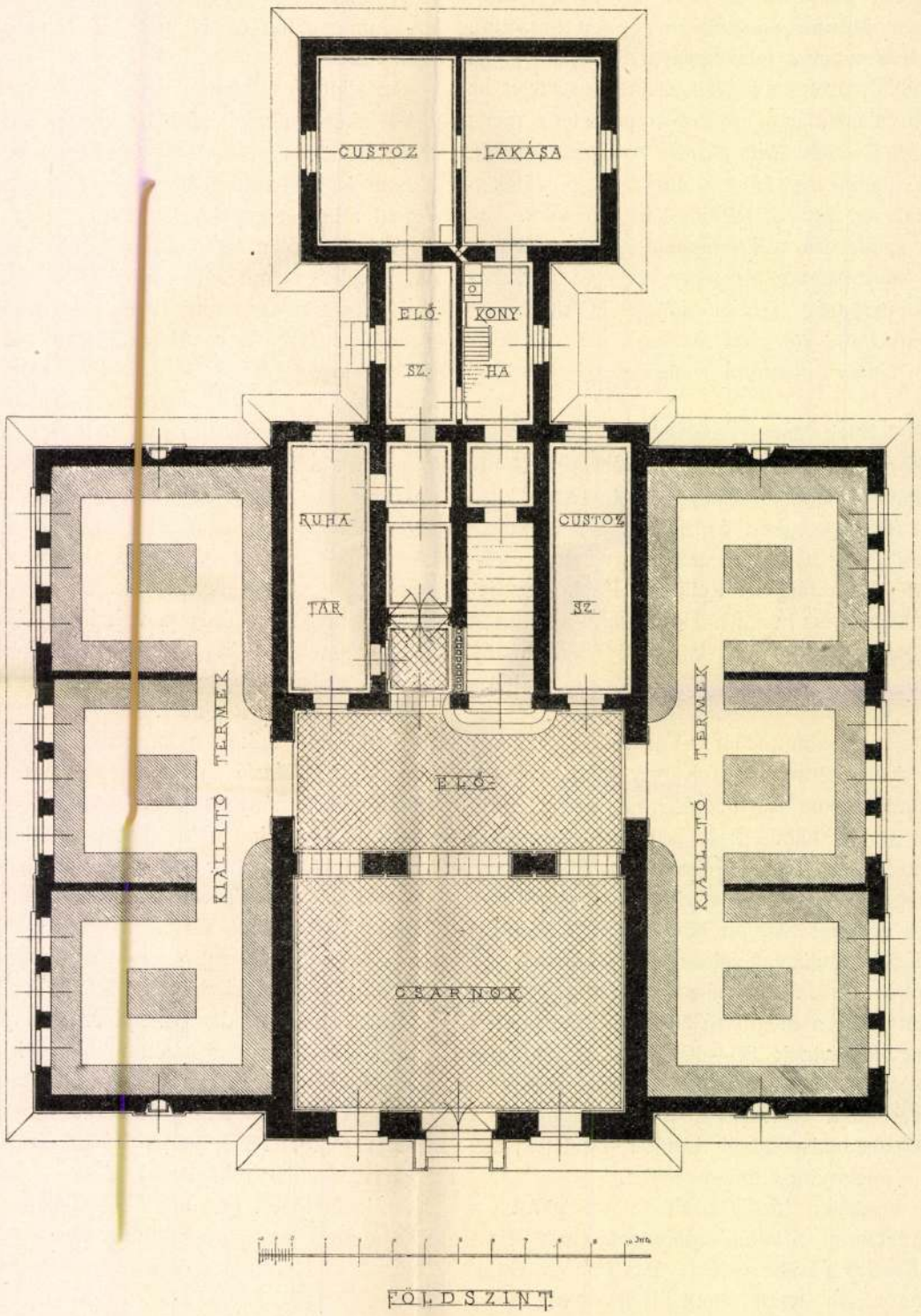

1. ábra. A marosvásárhelyi Székelyföldi Iparmuzeum földszinti alaprajza.

szűk volta miatt sem az épület, sem a muzeum mint olyan nem érvényesülhetnek eléggé. E hátrányon segítendő, valóban célszerű lenne a muzeum előtt, azzal szemben, a következő párvonalas utcáig szélesebb térszerű utcát nyitni és a legközelebb emelni szándékolt és a muzeummal amúgy is szerves kapcsolatba jövő Székelyföldi Iparmuzeum érdekeit egyaránt a szívén viseli és a ki ezen jóindulatú érdeklődésének eddig is oly számos jelét adta: e tervnek nemcsak helyeslője, hanem annak egyik legügybuzgóbb, leghathatósabb pártfogója leend.

Az épületet eleintén a többi házak mellé az utcasorba tervezték; az erre vonatkozó tervet hazafias áldozat-

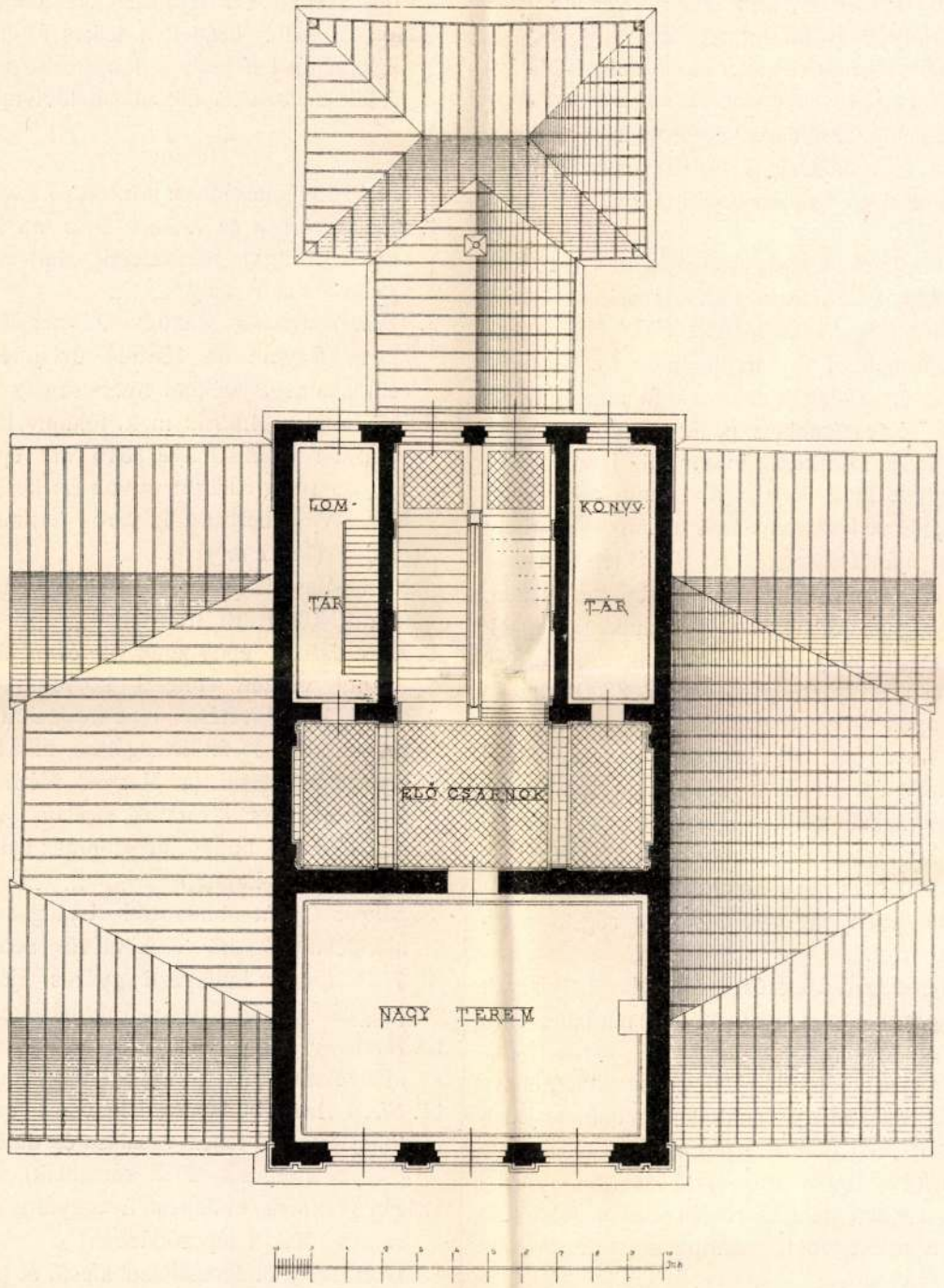

I. EMELET

2. ábra. A marosvásárhelyi Székelyföldi Iparmuzeum első emeleti alaprajza.

középületeket (állami ipariskola, városi iskola stb.) ennek az új utcának két oldalára helyezni; ezzel megadnák a székely főváros modern fejlődésére és továbbépülésére a legalkalmasabb alapföltételeket.

Bizton remélhetjük, hogy *Geréb Béla* polgármester, ki mind a városnak fejlődését és szépülését, mind a készséggel *Losonczy Dénes* kir. főmérnök készítette. Utóbb azonban az építtető egylet központi választmánya az egészen szabadon álló építmény emelését határozta el olyformán, hogy még a muzeumőr lakása is elkülönítve épüljön; ez építkezés a részletes költségvetés szerint körülbelül 36,654 frtba került volna.

Miután ily összeg fölött az építtető egylet nem rendelkezett; ezért részben takarékossági, részben célszerűségi okokból véglegesen oly beosztású tervben állapodott meg, hogy a muzeumőr lakása a főépülettől elkülönítve, de azzal mégis szerves összefüggésben legyen építve.

Ezen véglegesen megállapított és tényleg megépített beosztás a jövőre nézve még azzal az előnynyel is bir, hogy a földszinti 6 kiállító-terem fölé idővel az első emeleten is ugyanoly 6 kiállító-termet lehet építeni.

Ezeket az utóbb említett terveket és részletes költségvetéseiket és részletrajzaik szerkesztését, valamint az épület művezetését és felülvizsgálását e sorok irója számos utazásaival együtt saját költségén végezte és azok díját a Székely Művelődési és Közgazdasági Egyletnek adományozta.

Az építés a részletes költségvetés szerint 34,323 frt 16 krra volt előirányozva, azonban az árlejtéskor *Sófalvi József* (ki építésközben elhalálozott) és *Soós Pál* marosvásárhelyi vállalkozók 7% árengedménynyel, tehát 31,920 frt 54 kr.-ért vállalták el annak foganatosítását; az építő munkák végleszámolása pedig egynémely megtakarítás, részben áldozatkész budapesti iparosoknak *Kiss István* építész által kért ajándékmunkái folytán csak 29,000 frtot, illetve leszámítva még a Maros-Vásárhely sz. k. város által ajándékozott 100,000 drb tégla értékét (1500 frtot) végösszegében csak 27,500 frtot eredményezett.

Ehhez az összeghez jő még az oromzatba utólag elhelyezett és *Róna József* jeles szobrászunk műterméből kikerült cinköntésű szoborcsoportozatnak 2750 frtra és az utcai kőoszlopok közé foglalt kovácsvas-kerítésnek körülbelül 1662 frtra rúgó költsége, úgy hogy az építés az ajándékmunkák fuvardíjaival együtt megközelítőleg 32,000 frt készpénzkiadásba került az oromzati szoborcsoportnak és a keritésnek többletmunkájával együtt; az épület értéke az összes ajándékmunkálatokkal együtt természetesen tetemesen nagyobb összegre rúg s meghaladja a 39,000 frtot.

A muzeum berendezésének és a hivatalos helyiségek bebutorozásának munkálata most van folyamatban; ezek költsége ezidejűleg még nincs lezárva.

Ezekből az összegekből látható, hogy az egylet, illetve annak központi választmánya sokkal nagyobb, terjedelmesebb és hosszú jövő időkre szóló épületet emelt, sem mint azt a kezdetleges 19,000 frtos építő összegből remélni lehetett . . . . . Ezen minden reményeinket felülmuló eredmény volt a Székelyföldi Iparmuzeum felépítésének egyik legszebb vívmánya, a melyet *Turócy Adolf*, a Székely Művelődési és Közgazdasági Egyletnek elnöke vívott ki honfitársainak.

Turócy Adolf egyleti elnök és *Nagy Gábor* egyleti titkár szívós ügybuzgóságának és a központi választmány együttes működésének eredménye az volt, hogy 4 éven át az immár megépített muzeum létesítésére szükségessé vált további körülbelül 20,000 frtot előteremtette.

Ismételt kérelmezésüket, melyeket *Abonyi Emil*, majd utóbb *Gaál Jenő* miniszteri tanácsosok is jóakaratú támogatásaikkal pártolták, a kormányhatóságok újabb adományai jutalmazták; néhai *Baross Gábor* elhunyt kereskedelemügyi miniszter nem 6000, hanem 12,000 frtot, *Wekerle Sándor* pénzügyminiszter szintén nem 6000, hanem 8820 frtot adtak az építéshez, Lukács Béla kereskedelemügyi miniszter pedig a központi választmány kérelmére újabb 4000 frtot adományozott mint államsegélyt az építéshez.

Így tehát *Hajós János*, *Kovács Ferenc*, és *Turócy Adolf* a Székelyföldi Iparmuzeum tulajdonképpeni megalkotói; a bátor kezdet, a lelkes folytatás és a nemes ügyhöz méltó befejezés a három érdemkoszorú, melyet maguknak e hazafias alkotásnál kivívtak!

*

A muzeum építéséhez a következő adományokat adták:

1.	*Baross Gábor* és *Lukács Béla* m. k. kereskedelemügyi miniszterek által adományozott államsegély	16,000 frt
2.	*Wekerle Sándor* pénzügyminiszter közbenjárása folytán az 1889-ik évi jótékonycélú államsorsjátékból nyert segély	8,820 »
3.	Gr. *Bethlen András* m. k. földmívelésügyi miniszter államsegélye, 315 m^3 épületfa a tövén (még eddig nem volt értékesíthető)	
4.	Maros-Vásárhely sz. k. város telekadománya (1886 m^2)	
5.	Maros-Vásárhely sz. k. város tégla-adománya 100,000 drb 15 frtjával...	1,500 »
6.	*Kiss István* építésznek 4 éven át díjtalanúl végzett építészi közreműködése, tervei, költségvetései, részletrajzai, az építés vezetése és felülvizsgálása, utazásai és készpénzkiadásai (a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet hivatalos birálata szerint)	3,500 »
7.	*Szabó Antal* budapesti szobrász ajándéka (6 drb pillér-kapitel)	58 »
8.	*Sturm Gyula* budapesti bádogosmester ajándéka (6 drb cinköntésű acroteria)	218 »
9.	*Thék Endre* budapesti gyáros ajándéka (tölgyfa-ajtó az I. emeleti gyülésteremhez)	100 »
10.	*Bartolfy János* budapesti asztalosmester ajándékmunkája (főbejárati tölgyfa-ajtó)...	150 »
11.	*Sirch Antal* budapesti lakatosmester a. (a főbejárati ajtó teljes vasalása és díszes rácsa és a lépcsőházbeli két ablak)	150 »
12.	*Forgó és társa* budapesti üveggyáros a. (két színes ablak a lépcsőházban)...	120 »
13.	*Götz Adolf* budapesti szobafestő a. (a nagy terem pompéji festése)	100 »
14.	*Sattler testvérek* budweisi kályhagyáros a. (a nagy terem részére 1 db. díszes betétcserépkályha)	120 »
15.	A Székely Művelődési és Közgazdasági Egylet központi választmánya (Budapest)	6,875 »
16.	A Székely Művelődési és Közgazdasági Egylet vidéki választmánya (Maros-Vásárhely)	2,000 »
	Összesen	39,711 frt

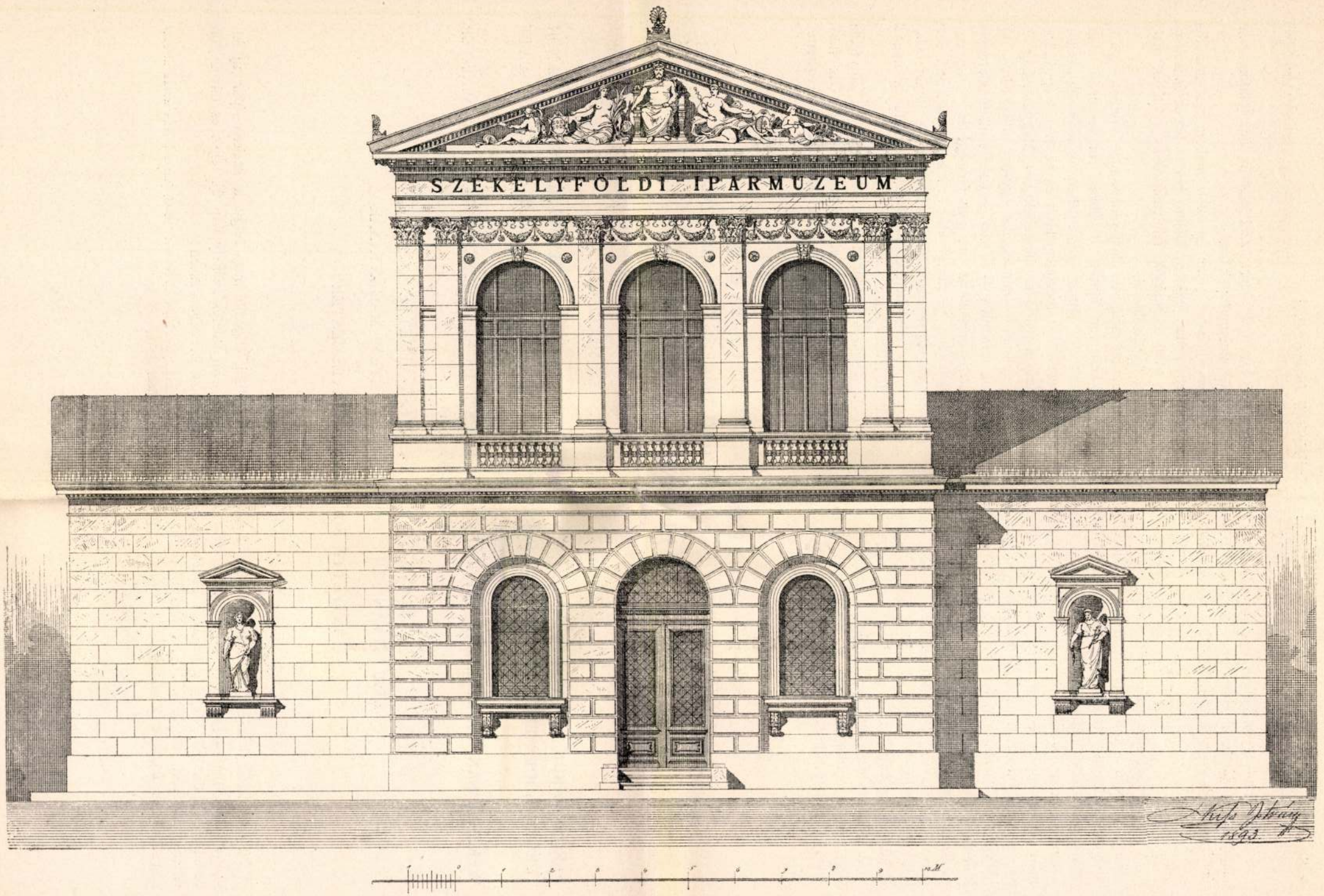

3. ábra. A marosvásárhelyi Székelyföldi Iparmuzeum homlokzata.

Az építtető egylet, hálájának emlékjeléül, az 1886-ban alapított bronzérmével viszonozza a felsorolt budapesti építő iparosok és gyárosok hazafias áldozatkészségét.

*

A muzeumépületbe belépve (1. ábra), tágas és világos előcsarnok vezet a kétoldalon nyiló 3—3 kiállító terembe, melyek mindegyike magas oldalvilágítással és fülkerendszerre berendezett oldalfalakkal bir. Ezekbe a termekbe a tárgyak az egyes műipari csoportok szerint elkülönítve, mint pl. agyagipar, fémipar, faipar, szövőipar stb. vannak beosztva; egyik terem a székelyföldi házi-ipar termékeinek időleges kiállításaira van fenntartva; az első ily kiállítás költségeit (1000 koronát) a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara adományozta az egyletnek; ugyancsak e kamara a m. k. kereskedelemügyi ministeriumtól a Székelyföldi Iparmuzeum évenkinti állami segélyezését is kérelmezte volt.

A kiállító termeken kivül még 4 terjedelmes helyisége van az épületnek; ezek a ruhatár, a muzeumőr irodája, a könyvtár és a nélkülözhetetlen lomtár; a főépülettől külön, de ezért azzal szerves kapcsolatban van építve a muzeumőr lakása.

Díszes kőlépcső vezet fel az I. emeleti előcsarnokba (2. ábra), a mely szintén kiállító helyet képez és a nagy terembe, mely előadások, felolvasások és gyülések megtartására fog szolgálni.

Az épület szigorú olasz-renaissance stylben (görög részletekkel) van építve (3. ábra). Az oromzati alakcsoportozat az Attila személyében ábrázolt népvándorlást, a székelyek megtelepedését és az ezen népvándorlásból idővel fejlődött államalakúlást, Magyarország és Erdély unióját — mindegyike egy-egy allegorikus női alak által ábrázolva — és ezen egységes államnak egyik fő kulturális misszióját, az ipar fejlesztését — egy-egy gyermekalakban — tünteti elő; . . . a szobrász művészi koncepciója történetirói hűséggel hirdeti az épület belső lényegét és rendeltetését és alkotó nemzetének másfél évezrednyi ősiségét.

Bent a díszes lépcsőházban a következő márványtábla hirdeti a muzeum épülését, melynek szövegét ősz tudósunk *Szilágyi Sándor* az egylet alelnöke szerkesztette:

A SZÉKELYFÖLDI IPAR FELVIRÁGOZTATÁSÁRA EMELTE
A SZÉKELY MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI EGYLET MDCCCXCIII

I. FERENCZ JÓZSEF
CS. ÉS AP. KIRÁLY URALKODÁSA IDEJÉBEN

HOZZÁFOGTAK AZ ÉPÍTÉSHEZ MDCCCXC

BAROSS GÁBOR M. K. KERESKEDELEMÜGYI MINISTER TÁMOGATÁSÁVAL **HAJÓS JÁNOS** TISZT. ELNÖK **TURÓCY ADOLF** ELNÖK ÉS **KOVÁCS FERENCZ** VIDÉKI VÁLASZTMÁNYI ELNÖK VEZETÉSE ALATT BEFEJEZTÉK MDCCCXCIII

WEKERLE SÁNDOR M. K. MINISTERELNÖK ÉS **LUKÁCS BÉLA** M. K. KERESKEDELEMÜGYI MINISTER TÁMOGATÁSÁVAL

TERVEZTE ÉS AZ ÉPÍTÉST VEZETTE
KISS ISTVÁN MŰÉPÍTÉSZ ÉS MŰEGYETEMI MAGÁNTANÁR

ÉPÍTETTE **SOÓS PÁL** KŐMŰVESMESTER

*

Fölépült tehát, készen áll a Székelyföldi Iparmuzeum; csarnokában márványba van vésve az építtető egylet hazafias jó szándéka, hogy e hajlékot a székelyföldi ipar felvirágoztatására emelte, ... legyen tehát a sors igazságos és engedje ezen hazafiasan önző vágyunkat beteljesülni, engedje meg, hogy a székely ipar új felvirágzásával a derék székely nép új, teljes és tartós boldogságnak örvendezhessen!*

* A Székelyföldi Iparmuzeumot 1893. julius 2-ikán adták át rendeltetésének.

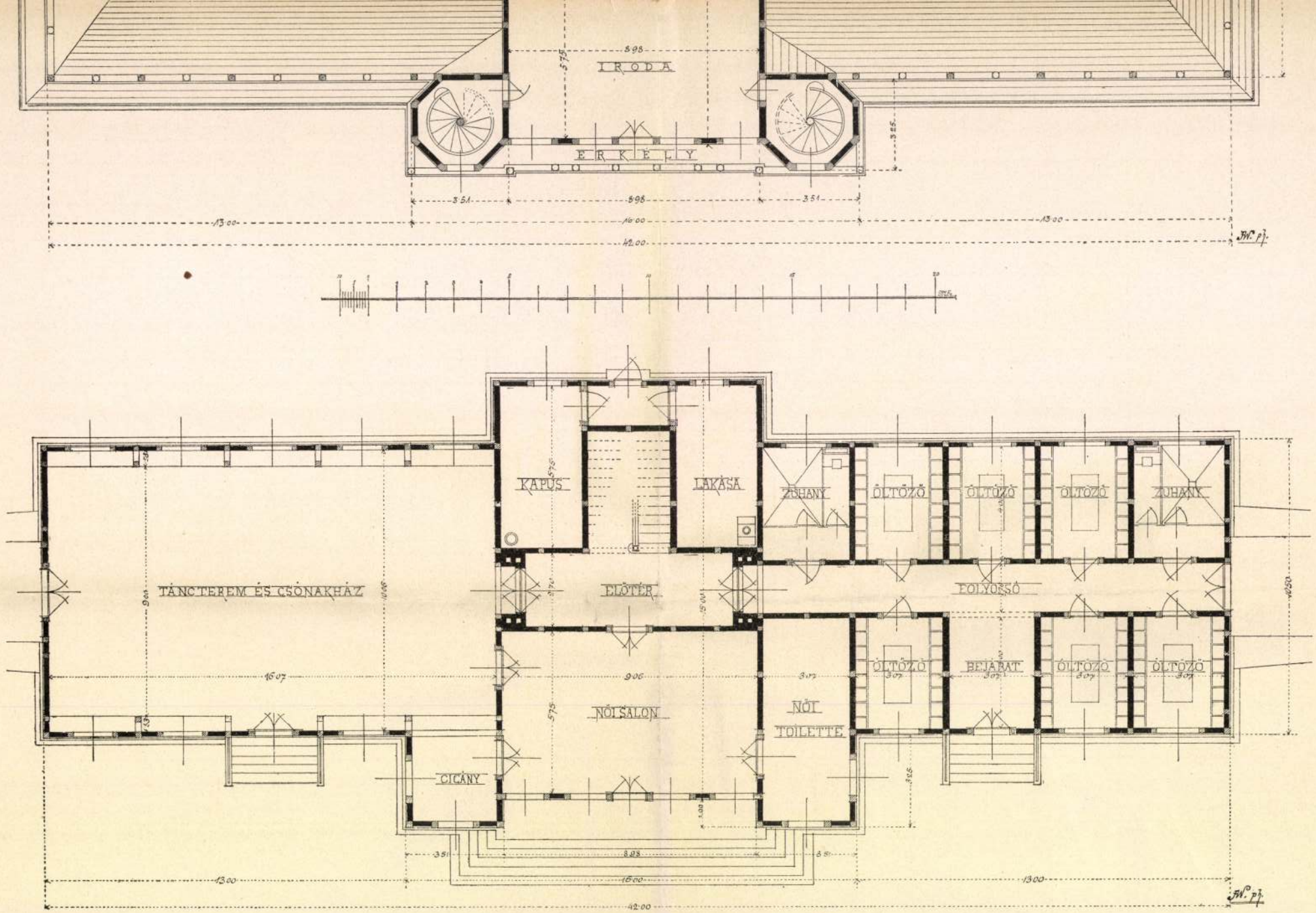

1—3. ábra. **A »Hunnia csónakázó-egyesület« csónakházának földszinti és első emeleti alaprajza és homlokzata.**

Tervezte *Kiss István* épitész.

A Pesti Lloyd-társulat könyvnyomdája.

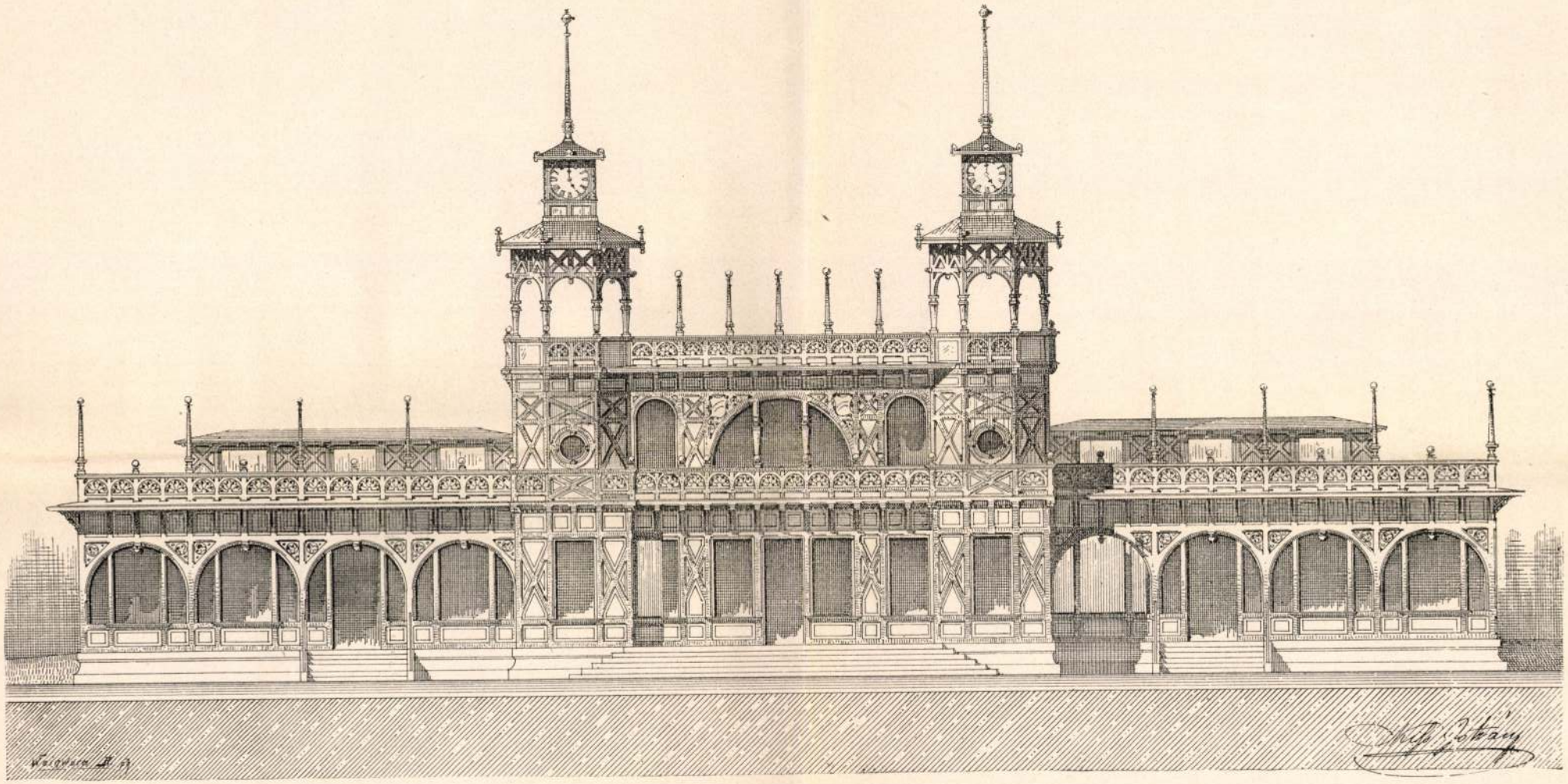

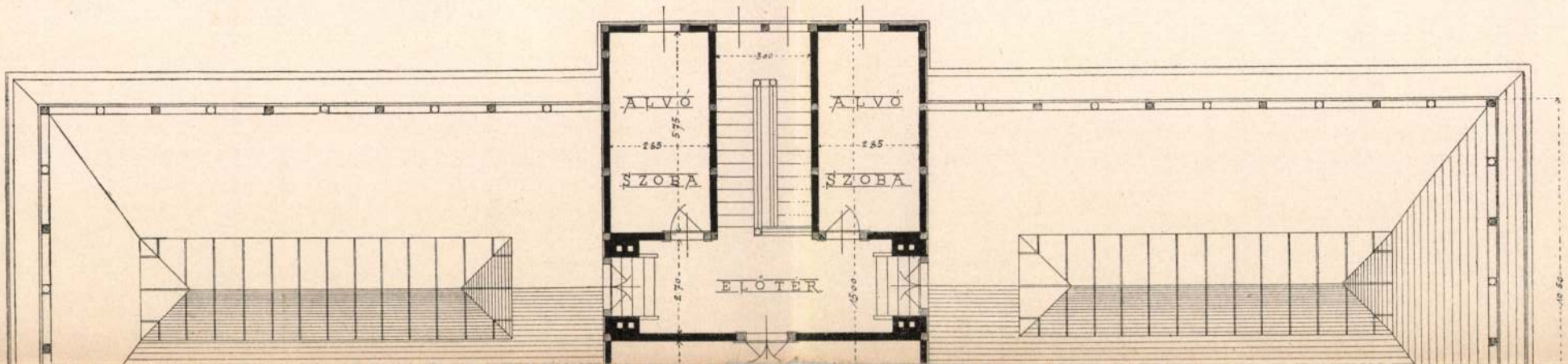
ALVÓ
SZOBA
ALVÓ
SZOBA
ELŐTÉR

A »Hunnia csónakázó-egyesület« csónakháza.

(A XVII-ik táblával.)

Kiss Istvántól.

A *»Hunnia csónakázó-egyesület«*-nek a XVII. táblán előtüntetett csónakháza a székes fővárostól használatra átengedett azon feltöltendő partterületen fog legközelebb épülni, a mely közvetetlenül a Császár-fürdő fölött, a régi és a szabályozott új dunapart közt, az 1. ábrában előtüntetett helyen, terül el.

Az épület programmja a következő helyiségek beosztását követelte meg. A földszinten voltak elhelyezendők:

1. a csónakház, mely egyúttal táncteremül is szolgáljon;
2. tágasabb női szalon (mellette toilette-szobával);
3. 6 öltöző szoba, egyenkint 16 ruhaszekrénynyel;
4. 2 zuhanykamara (mellette a klozettel);
5. az épületőr lakása (egészen külön bejáróval).

Az emeletre voltak tervezendők:

6. 1 tágasabb irodahelyiség;
7. 2 alvó-szoba.

E programm szerint a helyiségek nagyobb részét a földszinten kellett elhelyeznünk; a tervezés főfeladata tehát az volt, hogy a helyiségek belső organikus beosztása mellett, a $42{\cdot}_{00}$ *m*-nyi hosszúság ellenére külsőleg is kedvező szilhouettel biró épitményben csoportosuljanak. Legegyszerűbb és legcélszerűbb megoldásnak oly tornyok alkalmazása bizonyult, a melyeken a regattákkor oly fontos szerepű hiteles órákat kellő magasan elhelyezhetik. E tornyokat lapos tetők fedik, hogy itt a versenyekkor mérsékelt számú néző közönség

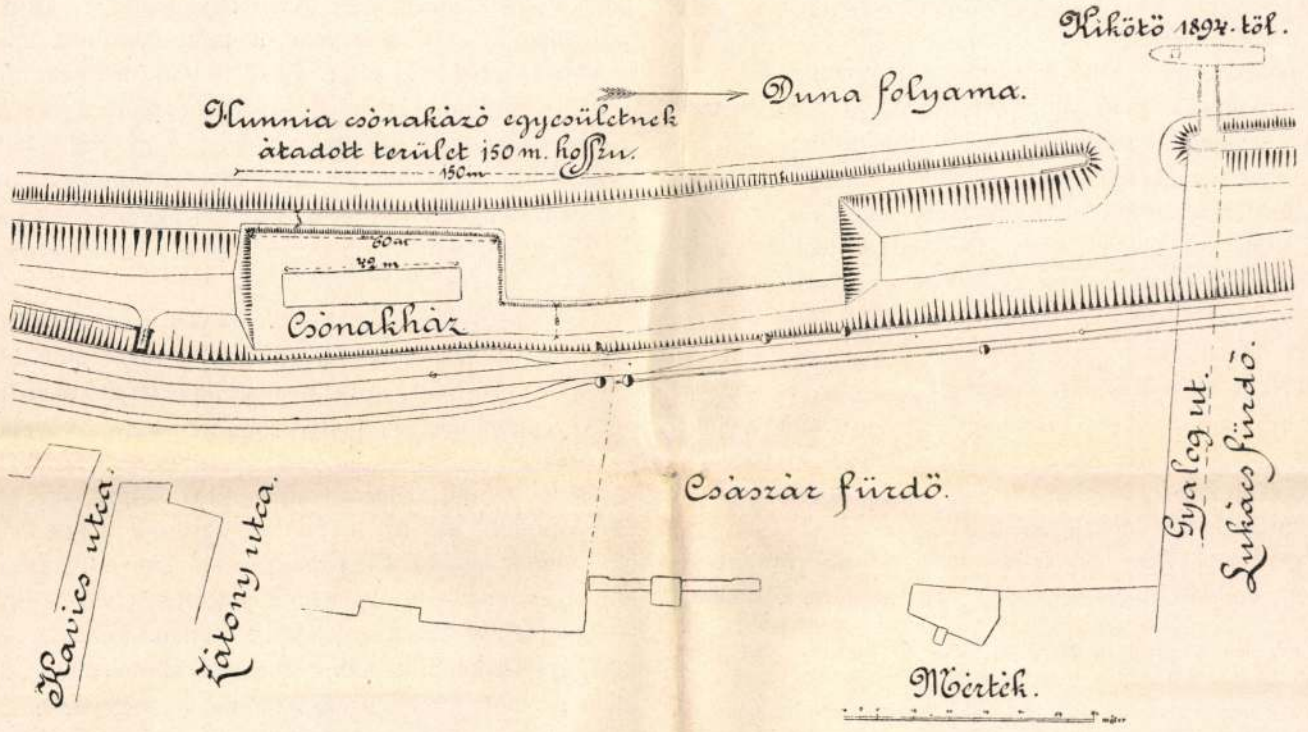

1. ábra. A »Hunnia csónakázó-egyesület« csónakházának helyszinrajza.

tartózkodhassék. A tetőkre a torony belsejében levő lépcső vezet. Az emeletes épületrész tetejére az imént említett tornyok, a földszintre pedig az első emeleti folyosó közvetitik a közlekedést.

Az egész építményt a, csak használatra átengedett épülő hely miatt, nem tartós jelleggel, hanem csak favázas szerkezettel terveztük. A tetőt díszitő árbocok regattákkor vagy más esetekben felhúzandó zászlók tartására valók. Az épülettől a Dunáig széles szabad lépcsőzet fog levezetni; építő költségeit a vállalati ajánlat megtétele után fogjuk közölni.

A magyar vasúti zóna-díjszabás és elméletem.

Ambrozovics Bélától.*

Ezelőtt kilenc évvel, 1884. március 27-én, értekezést tartottam a Magy. Mérnök- és Építész-Egyletben a vasútak közgazdasági hasznáról, mely értekezés később, 1886-ban, kissé kibővítve az egylet Közlönyében és azután külön füzetben is megjelent, és mely mind itt, mind a külföld illetékes köreiben némi figyelmet keltett.**

Értekezésemben a legelső s egyúttal főkérdésnek megoldását, hogy t. i. miben áll voltaképpen a vasútak közgazdasági haszna, illetőleg mi fejezi ki azt? csakis és tisztán mathematikai alapra fektettem, míg nyomtatásban megjelent dolgozatomban a mathematikai úton nyert eredményt közönséges közgazdasági fejtegetéssel is igyekeztem megvilágítani.***

Felolvasásom tartásakor megemlítettem, hogy az fejemben készülő terjedelmesebb műnek a része, és egyúttal — valamint megjelent dolgozatomban is — kifejeztem abbeli reményemet, hogy a fejtegetéseimből levonható következtetésekre vissza fogok térni valamikor.

Hosszú idő telt el azóta. De kedvezőtlen körülmények kizárták még csak a gondolatát is annak, hogy az elejtett fonalat felkapva, ezzel a tárgygyal újra, illetőleg tovább foglalkozzam.

Most se vagyok abban a helyzetben, hogy kiaknázzam és rendszeres nagyobb munkába foglaljam mindazokat a részint átalános, részint különleges, illetőleg vasútgazdasági nézőpontból érdekes igazságokat, melyek említett művem mélyén rejlenek.

Egy-egy a fölszinen fekvő dologra való rámutatás-mellett, ezúttal különösen csak arra akarom t. szaktársaimnak és az érdeklődőknek a figyelmét irányozni, hogy elméletem igen hasznos támaszpontot nyujt a tarifákra vonatkozó kérdések célszerű megoldására is.

Azok kedveért, kik elméletemet nem ismerik, vagy arra nem emlékeznek eléggé, szabad lesz talán lényegét röviden a következőkben ismertetnem.

*

Ha valamely tárgy bizonyos díjegységgel bizonyos útat tehet meg: ekkor $^1/_2$, $^1/_3$, $^1/_4$ stb. díjegységgel 2-szer, 3-szor, 4-szer stb. akkora útat tehet meg ugyanazon az áron. Ha tehát a vasúti díjegység — teszem — hatszorta kisebb mint a közúti díjegység: ekkor ugyanazon az áron hatszor akkora útat tehet meg a tárgy vasúton, mint a mekkorát tehetne közúton, illetőleg hatszor olyan hosszú vonalon osztható is el egyenletesen, mint a milyenen közúti szállítással eloszthatő volna; vagy pedig hatszor akkora tömeg szállítható ugyanoly távolságra, illetőleg osztható el ugyanoly hosszú vonalon ugyanazon az áron.

Ez a hosszant való, vagyis lineáris szállításra nézve áll így.

De a vasúti szállításnál területen való elosztásról is van szó; mert a szállítmányok legnagyobb része jobbra-balra bizonyos távolságra tovább megy, szekéren, a vasúttól.

A vasútaknak ezt a »forgalmi területét« a következőképp kapjuk meg:

Ha O pontból a ponthoz bizonyos mennyiséget szállítok közúton, ezt az a pontot úgy tekinthetem, mint súlypontját egy az O-ba csúcsosodó kis háromszögnek, a melyen tehát — a súlypontok ismeretes elmélete szerint — az a mennyiség egyenletesen eloszthatő a csúcspontból kisugárzólag kiinduló útak közvetítésével, még pedig ugyanazon az áron, a mely áron azt a mennyiséget az a ponthoz elszállíthatnók (a többszöri fel- és lerakodást stb. figyelmen kivül hagyva).

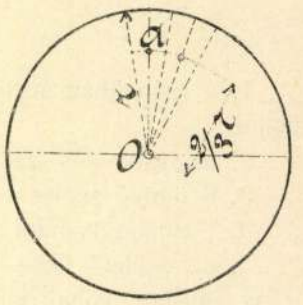

1. ábra.

Ámde a háromszög súlypontja a csúcsponttól számított magasságának $^2/_3$-ában fekszik . . . így tehát az a háromszög, a melyen ez a mennyiség ugyanazon az áron egyenletesen eloszthatő, $1\,^1/_2$-szer olyan magas, mint a mekkora az Oa távolság (1. ábra).

A tömegnek, további elaprózódása mellett való további területi elosztása, — illetőleg az O pont körül, egymáshoz támaszkodólag, ugyanilyen háromszögek képződése — elvégre *kör*területet ad, melynek sugara az *egy* pontra való szállítás távolságának másfélszerese; és ez a kör az O pontra nézve a belőle kiinduló közútak forgalmi területét ábrázolja.

Ezzel szemben az O ponton keresztül vezető vasútnak forg. területe, az O pontra nézve, nem lehet kör-

* Részben felolvasta a Magy. Mérnök- és Építész-Egylet 1893. február 25-ikén tartott egyetemes szakülésén.

** A fönnebbi cím alatt Budapest 1887. Eggenberger (Hoffmann és Molnár) könyvkereskedésében.

*** Első sorban egyesületünk jutalmazta meg és tüntette ki a Hollán-féle pályadíjjal, melyet akkor adott ki legelőször. Később, miután a mű a szerző saját fordításában német nyelven is megjelent (»Der gemeinwirthschaftliche Nutzen der Eisenbahnen und dessen Berechnung« Verlagsbuchhandlung Spielhagen & Schurich. Wien 1888) sok külföldi szaklap rendkivül kedvező birálat kiséretében többé-kevésbbé terjedelmes ismertetéssel — némelyik vezércikkel — tisztelte meg; míg a nemzetközi vasúti kongresszusok állandó bizottságának Brüsselben megjelenő közlönye (»Bulletin de la Commission internationale du Congrès des Chemins de fer« 1888. Volume 2. Nr. 4. Avril. (Külön füzetben: »Sur l'utilité des Chemins de fer au point de vue de l'économie politique, et du calcul de cette utilité.« Bruxelles, P. Weissenbruch Imprimeur du roi), valamint az Olaszország első mathematikusa hírében álló *F. Brioschi* szenator és tanár vezetése alatt álló »Il Politecnico« cimű milanói folyóirat — 1888. 8—11. számában — (külön füzet »Vantagio economico delle strade ferrate e calcolo del medesimo. Conferenza tenuta alla Società Ungheresé degli Ingegneri ed Architetti, e tradotta a cura della Direzzione del Giornale il »Politecnico«. Milano Prem. Tipographia degli Ingegneri) érdemesnek találták franciára, illetőleg olaszra lefordítatni, és egész terjedelmében közölni — az utóbbi folyóirat, szerkesztő bizottsága ajánló sorai kiséretében.

Nehány külföldi birálatból rövid kivonatot közölt az »Építő Ipar« 1889. aug. 18-án. *A szerk.*

Az 1901. évi Hollán-pályadíjakat odaítélő bizottság jelentése.

Mielőtt alulirott bizottság a pályadíjak odaítélésének kérdését érdemlegesen tárgyalás alá vette volna, a díjakra pályázó dolgozatok közül ki kellett választania azokat, melyek valamilyen oknál fogva a díjak odaítélésekor versenyen kívülieknek tekintendők. Ilyennek mondotta ki a bizottság első sorban dr. *Zielinski* Szilárd *Budapest forgalmi viszonyainak rendezése* című dolgozatát. Ezt az értekezést ugyanis már a kir. József-műegyetem igen előnyös bírálatban részesítette és ennek alapján nyerte el szerzője a doktori címet; oly cikkelyek közé sorozható tehát joggal, melyek kitüntetésben már részesültek és így régi usus szerint a Hollán-pályadíjak odaítélésekor számba nem jöhetnek. Ennek kijelentését a bizottság annyival inkább szükségesnek tartotta, mert a műszaki doktorátus örvendetes életbelépésével a jövőben a doktori értekezések, melyeknek nyomtatásban meg kell jelenniök, bizonyára szivesen fogják felkeresni közlönyünket. Miután pedig már rendeltetésüknél fogva rendszerint kiválóak lesznek, ez értekezések a Hollán-pályadíjakra mindenkor méltán versenyezhetnének. E pályadíjak alapításakor azonban más cél lebegett az egyesület előtt; célszerű tehát a doktori értekezésekre eleve kimondani, hogy a Hollán-pályadíjakat illetőleg versenyen kívülieknek tekintendők.

Hasonlóképpen régi usus alapján kellett *Divald* Kornél *A régi Buda és Pest művészete Zsigmond és Mátyás király s a Jagellók korában* címen megjelent, magas tudományos szinvonalon álló, temérdek kútfő és adat alapján önálló következtetésekre jutó cikkelyét versenyen kívülinek tekinteni, mert a cikkely érdemes szerzője nem tagja egyesületünknek.

Ugyanez okból ide kellett soroznunk dr. *Meller* Simon *A modern művészi ipar* című közleményét is. Ennek első részében a szerző a modern művészi iparral foglalkozik átalános szempontból; ez a rész igen becses aesthetikai és kritikai fejtegetésekből áll. A második rész röviden foglalkozik a modern könyvvel, a modern szobával és a modern utcával, melyekhez találó epigrammszerű jellemzéseket füz. A közlemény súlya és értéke határozottan az első részben van.

Végül ide kellett sorozni *Hajós* Sámuel kitünő dolgozatát *A vízsebességmérő szárnyak forgásegyenletéről* is, mert a szerző, tagja lévén az alulírott bizottságnak, ezt így kívánta.

Beható bírálat alá véve már most a Közlöny XXXV. kötetének többi részét, a következő cikkelyeket tartjuk kiemelendőknek:

Palóczi Antal *Az 1900. évi párisi nemzetközi kiállítás* című cikkelyében ezt az emlékezetes kiállítást ismerteti. A cikk a kiállítás átalános elrendezésének lényegét igen jellegzetesen felismeri és jól jellemzi a felmerült nehézségeket és azok leküzdésének érdemét. Átalános szempontból ismerteti a legutóbbi kiállítást és éles megfigyeléssel összehasonlítja a régebbi párisi kiállításokkal, levonván ez összehasonlításból a legutóbbi kiállítás elrendezésében jelentkező jellegzetes művészeti és gyakorlati intentiókat. Ez átalános ismertetés után áttekinthető rövid keretben ismerteti az egyes alkotásokat építészeti szempontból és kellő csoportosítással kitünően adja elő azt, a mi lényeges és a mi a jellegzetes dolgok felismerésére szükséges. Átalában véve átalános szempontból egyik legjobb ismertetése a párisi kiállításnak, melynek érdekességét nagyban növelik a jól megválasztott kitünő ábrák.

E kiállítás egyik csoportjával foglalkozik *Wittenberg* J. *Lokomotivok a párisi kiállításon* című cikkelye, melyben a szerző nagy szakértelemre valló, alapos tudással széles mederben tárgyalja a kiállítás idevonatkozó részét. Foglalkozik külön-külön a kiállított összes mozdonytypusokkal és azokat fontosabb alkotó részeikkel együtt kritikai vizsgálatoknak veti alá. Különösen érdekessé teszi *Wittenberg* J. cikkelysorozatát az a körülmény, hogy lokomotivok dolgában az 1900. évi párisi kiállítás jóval felülmulta minden elődjét és a szerzőnek érdekes, eredeti megfigyelési eredményekkel és elméleti fejtegetésekkel bővített terjedelmes ismertetése, a bemutatott számos terv, részletterv és táblázat segítségével az egész tárgyról az olvasónak teljes képet nyújt.

Schick Emil *A kisvíz-szabályozás, tekintettel a felső Duna gázlóira* címen azokat a nagy körültekintéssel végzett tanulmányokat és tervbe vett munkálatokat ismerteti behatóan, melyeket a pozsonyi folyammérnöki hivatal a felső Duna körtvélyesi és vajkai gázlócsoportjánál előállott forgalmi akadály megszüntetésére foganatosított.

Hoszpotzky Alajos *Vízsebességmérések az Aldunán* című cikkelyében a kir. művezetőség által a sebességmérések végrehajtására vonatkozó utasítást, a mérések végrehajtását, a végrehajtás alkalmával felmerült nehézségeket, a mérések eredményeit és az eredményekből levonható tanulságokat ismerteti. Ebből a nagy szorgalommal és tudással megírt közleményből, a Duna vízműtani szempontból még nem ismert szakaszáról nyerünk tájékozódást és így elvitázhatatlanul hézagot pótol.

Kain Albert *Az alagutak szellőztetése* és *A Simplon-alagút építése* című mindkét cikkelyével becses adalékot szolgáltatott az alagutak literaturájához.

Magas szinvonalon álló eredeti elméleti munka *Mueller* H. Ottó cikkelysorozata *A szivattyúszelepek*-ről, melynek első közleményeit már a Közlöny 1900-iki évfolyama hozta. Megadja benne a szerző a szivattyúszelep játékának elméletét, a mely elméletbe mint teljesen új tényezőt az időt is bevezeti: nevezetesen a szelepjáték idejét, valamint a szelepjáték és köldöklöket ideje közötti viszonyt és ez alapon meglepő világos eredményekre jut. Elmélete tiszta képet nyujt a szelepjáték minden részletéről, úgy, hogy annak figyelembevételével a szerző képes azokat az elveket megadni, melyeket egyrészt különféle viszonyok között, a helyes szivattyúszelep tervezésekor, követnünk kell és a melyek másrészt, biztos támaszpontot nyujtanak, a meglevő szelepszerkezetek elbírálásakor. A mit eddig a szerkesztő mérnök, hosszú gyakorlat és alapos megfigyelések útján nyert empirikus adatokkal, többé-kevésbbé tapogatódzva volt csak képes összeállítani, illetőleg megtervezni, arra nézve *Mueller* elmélete biztos támaszpontot nyújt és tiszta képet szolgáltat. *Mueller* H. Ottó elméletét mind a lendítőkerekes, mind a lendítőkerék nélküli szivattyúkra alkalmazza és végig tárgyalja a különféle szivattyúrendszerekben alkalmazott összes szelepszerkezeteket, kimutatva, hogy mely rendszer mily viszonyok között felel meg leginkább, és rámutatva mind az előnyökre, mind a hiányokra, melyek egyes szerkezetekben feltalálhatók. Tárgyalja a szelepütéseket, azok okát, elhárításának, illetőleg csökkentésének módját és átalában felöleli mindazt, a mire a szivattyúszelepek szerkesztése közben a tervezőnek tekintettel kell lennie. Az elmondottakból kitünik, hogy *Mueller* H. Ottó cikkelysorozata a szivattyúgépek terén

hézagpótló és fontos elméletet nyujt, mely hivatva van ezek tervezését helyes mederbe terelni.

Kisebb elméleti tanulmány *Herzog* József cikkelye az *Elektromos kábelek fölmelegedéséről*, melyben a szerző síkra száll az eddigi empirikus gyakorlattal szemben az elektromos áramvezető kábelek terhelését illetőleg. Fejtegetései becsesek, mert több kisérleti sorozat nyujtotta adattal bizonyítja elmélete helyességét.

Jeles cikkely a gyakorlati elektrotechnika köréből *Seefehlner* E. Egon dr. tanulmánya az *Elektromagnetikus gépek súly-oeconomiájáról*, melyben a szerző nagyszámú összegyüjtött adatból grafikus ábrákon igen tanulságosan mutatja ki, mekkora az elektrotechnika mai állásában az anyagszükséglet valamely haszonteljesítmény előállítására.

Inkább közgazdasági tárgyú, de műszaki szempontból is fölöttébb érdekes tanulmány *A magyarországi keskenyvágányú vasutak országos hálózatáról* — *Gönczy* Bélától. A szerző nagy anyagot felölelő, terjedelmes munkájában helyes közgazdasági érzékről tesz tanúságot, számos jó eszmét vet fel s ezekkel bizonyára irányító hatással lesz, ha a viszonyok kedvezőbbre alakultával hazánk helyiérdekű vasúthálózatának tovább fejlesztése ismét folyamatba jön.

Kiváló szellemi munka termékével állunk szemben *Virág* József cikkelyében *A Polláh- és Virág-féle betüiró gyorstelegráfról*.

Méltó feltünést keltett már e találmány első ismertetése most harmadéve, mikor még csak az képezte a feltalálók ambitióját, hogy az ismert telegrafikus Morse-féle *abc* jeleivel továbbítsák a sürgönyöket, de a rendes kézi munkánál számtalanszor nagyobb gyorsasággal. Abban a találmányban, mely alapvető volt a továbbiakra nézve is, a jelvevő minden addig ismert rendszertől eltérő új szerkezet volt, tudniillik egy különlegesen, a célnak megfelelőleg szerkesztett telefon, mely rezgő membránja segítségével fényérzékeny papirosra vetítette a jeleket. Az akkor elért eredmény: 650 *km*-nyi távolságra óránkint 100,000 szónak táviratozása mindenkit bámulatba ejtett s mutatta, hogy mily alaposan ismerik a feltalálók az elektromos áram alaptulajdonságait és a rezgés törvényeit, s mily elmés szerkezetekkel oldották meg a maguk elé tüzött feladatot.

Virág mostani cikkelyének tárgya e találmány oly irányú tökéletesítése, hogy a táviratot ne még átirandó telegráfjelekkel, hanem bárki által közvetetlenül olvasható írott betükkel adja le. Céltudatos kutatással, nyomról-nyomra haladó próbákkal egyszerű módon oldják meg a feltalálók ezt a nehéznek látszó kérdést. A jeleket fényérzékeny papirosra vetítő fénysugár-nyaláb rezgését vízszintes és függélyes összetevőjére bontják és e kétirányú rezgést a jeladó készülékkel öntudatosan meghatározott sorrendben és mértékben befolyásolva kényszerítik a fénysugár-nyalábot rendes írott betük vetítésére. Ily berendezéssel 600 *km* hosszú vonalon sikerült 40—50 ezer szót rendes sorokba írott betükkel a címzettnek közvetetlenül kézbesíthető papiroslapra táviratozni. Hogy mily haladást jelent ez a táviratozás terén, kitünik, ha megemlítjük, hogy a Hughes-féle betünyomó táviró óránkint átlag 3600 szót képes továbbítani és a Wheatstone-féle automatikus gyorstelegráf óránkint 18,000 szót továbbit, de Morse-irással.

Az általános elismerésre, melyet a külföld sem tagadott meg, a feltalálók tehát méltán rászolgáltak. E geniális találmányt ismertető cikkely pedig, mely önálló s eredményes kutatásra vall, Közlönyünk legjobb munkái között foglalhat helyet.

Mérlegelve az elmondottakat, a bizottság első helyre helyezendőnek véli *Virág* József és második helyre *Mueller* H. Ottó cikkelyét, egyben kifejezést kíván adni annak, hogy *Gönczy* Béla cikkelyét is díjazásra teljesen méltónak találta, de mivel tartalma inkább közgazdasági mint technikai, a két másik közleményt elébe helyezte.

Ezek alapján az alulirottak javasoljuk, hogy az 1901. évi Hollán-pályadíjak elseje *Virág* Józsefnek, illetőleg gyászos elhunyta időközben bekövetkezvén, árváinak: *A Polláh- és Virág-féle betüiró gyorstelegráf* című cikkelyéért, — a második pedig *Mueller* H. Ottónak *Szivattyú-szelepek* című munkájáért adassék ki.

Budapest, 1902. évi március hó 2-án.

Châtel Vilmos s. k. *Hajós Sámuel* s. k. *Jász Dezső* s. k.
Kolossváry Ödön s. k. *K. Lipthay Sándor* s. k.
Nagy Virgil s. k. *Ney Béla* s. k.

A budapesti m. kir. tudomány-egyetem II-ik számú sebészeti klinikája.

Tervezte: néhai *Kiss* István. (I—III. számú rajzmelléklettel.) Közli: *Schoditsch* Lajos.

A II. számú sebészeti és az I. számú szülészeti és nőgyógyászati klinika építését még *Csáky* Albin gróf, vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztersége idejében (1893-ban) határozták el, ugyanekkor a kormány elhatározta azt is, hogy az Üllői-út, Mária-, Baross- és Szentkirályi-utcák közötti telektömböt egész terjedelmében klinikai épületek elhelyezésére kisajátítja, miért is a tervezésnél mindkét épület beosztását egyszerre kellett figyelembe venni.

Az előzetes beosztási vázlatterveket néhai *Kiss* István, kir. József-műegyetemi magántanár, mint az épület tervezésével megbízott műépitész, még 1893-ban készítette el. A végleges vázlatterveket dr. *Réczey* Imre, kir. orvos-egyetemi rendes tanár, intézeti igazgatóval véglegesen 1897-ben állapították meg.

A munkatervezetet és költségvetést 1898 december hó 28-án *Wlassics* Gyula dr., vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter végleg elfogadta és az építkezésnek azonnal való foganatosítását elrendelte.

Az intézetnek az orvoskari telep északnyugati sarkán a Baross- és Szentkirályi-utca sögletén 3500 m^2 területet szántak s e telek alakulásának megfelelően az épületet is sarokra tervezték, s két szárnya 105 fokú szög alatt találkozva 1780·00 m^2 területet foglal el. A baross-utcai rész közepén van a 4·25 m-nyire kiugró, 26·00 m hosszú nagy középrizalit a bejárással (1. ábra), az épület oldalain pedig az 1·50 m-nyire kiugró, 7·50 m széles oldalrizalitokat látjuk. A közbüleső visszalépő épületszárnyak 12·00 m hosszúak. A középrizalitot kivéve, mely az utca vonalát éri, az épület többi utcai részét vasrácsozat veszi körül, mely mögött az épületig előkert van. Tágas udvara (2. ábra) a telep felé szabadon nyílik s parkká van alakítva.

Az épületnek 6·50 m utcai és 3·46 m udvari folyosó-

M. MÉE Közl. 1902.

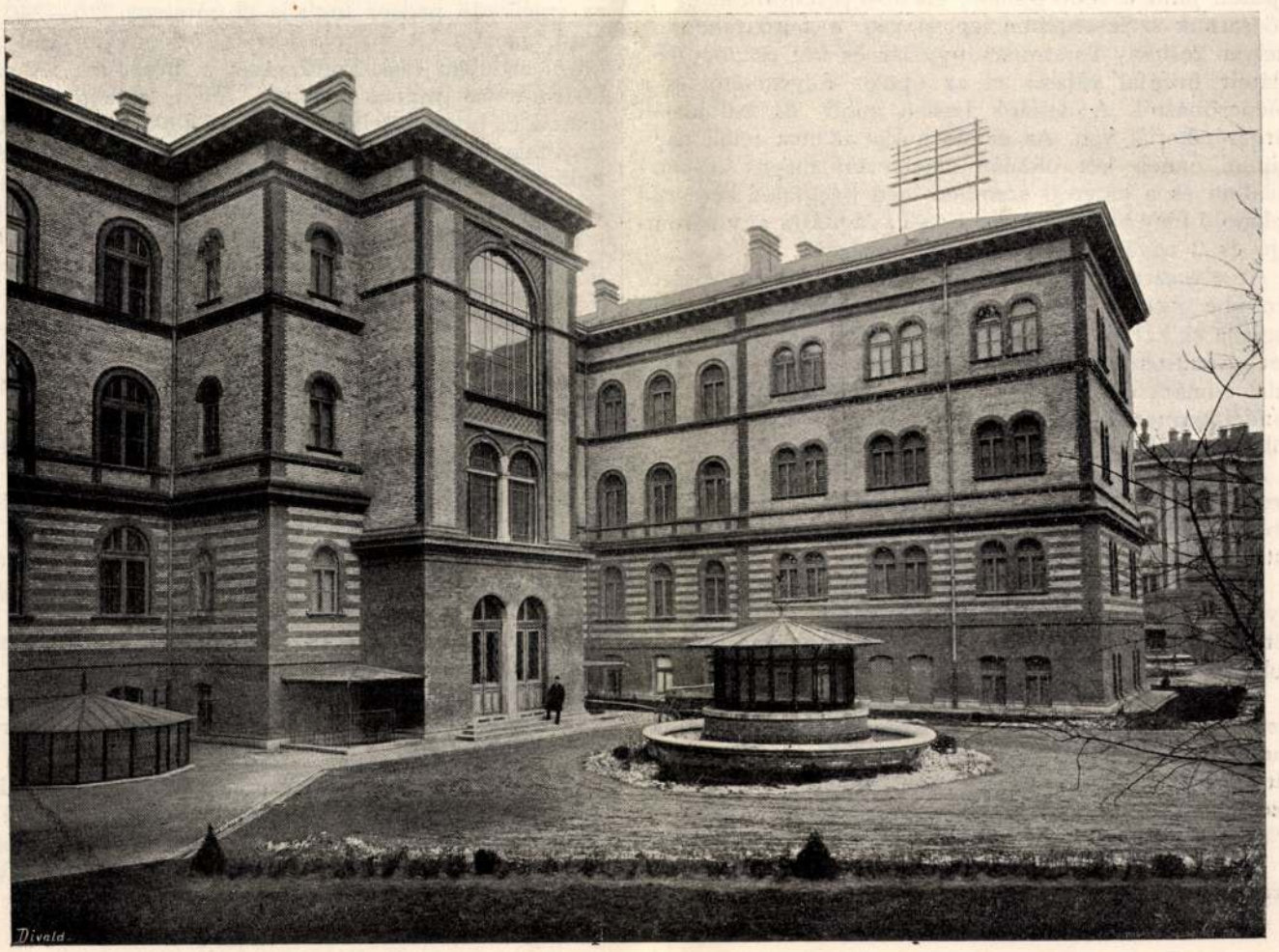

1—2. ábra. A budapesti m. kir. tudományegyetem II-ik számú sebészeti klinikája épületének Szentkirályi-utca és Baross-utca sarkáról és az udvar felől vett képe.

traktusa kettős. A két 13·73 *m* széles kórterem-szárnynak egy traktusa van, ezek közepét 2, bádoggal borított négyzetes keresztmetszetű oszlop két részre osztja.

A folyosóhoz csatlakozik középen az udvarra kiugró főlépcsőház (3. ábra) s mindegyik végén egy-egy mellék-lépcső.

Az épület belső rendeltetése szerint 3 részre oszlik, még pedig: 1. baloldali kifutó szárnyban a női beteg-osztály; 2. a közép részen a bejárás körül a publikus és iskolai rész (ambulancia, tantermek, tanári szobák. tanársegédi lakás stb) s 3. a jobboldali szárnyban a férfibeteg-osztály külön szobákkal és kisebb műtőtermek-kel. Mindegyik résznek külön lépcsője van, úgy, hogy mindegyikben, függetlenül a szomszédostól, közlekedhetnek emeletről-emeletre. Mindegyik lépcsőház a szabadba is nyílik.

A kórházi szárnyak a csendesebb fekvésű kert felé, illetőleg a szentkirályi-utcai részre esnek s minden kórterem 3 oldalról kapja a világítást a magas könyökfalú ablakokon át, úgy hogy a kórtermeket reggeltől estig érik a napsugarak.

A tanítási rész, rendeltetése miatt, az épület közepét foglalja el.

Az épületnek (lásd a II. és III. táblát) 4 emelete van, még pedig: 1. a magas souterrain 4·65 *m* szerkezeti magassággal s csak 1·35 *m*-rel az utca színvonala alatt; 2. a magas földszint 4·80 *m*; 3. az I. emelet 4·95 *m* és 4. a II. emelet 4·80 *m* magassággal, szerkezettel együtt.

A baross-utcai kaput néhány lépcsővel elérve, a tölgyfából készült szélfogó-fülkén át az előcsarnok alsó pihenőjére (3. ábra) jutunk. Az alsó pihenő magasságában balra van a kapus fülkéje 20 állomással berendezett házitelefon-központtal és az állami telefonállomással, mely az emeleti tanári szobára is átváltható. A jobbra fekvő fülkét várohelyiségnek rendezték be. Mindegyik fülkéből külön lepcsőn jutni a souterrainbe. Az alsó pihenőről az egész előcsarnok szélességében lépcső visz a felső pihenőre, melyet keskeny karst-márványpillér és két csapóajtóval ellátott üvegfal választ el az épület folyosójától és a főlépcsőháztól. A feljáró lépcső jobb- és baloldalán sárgaréz-korlát van. Az előcsarnokot az utca felőli nagy kapun, ennek két oldalán elhelyezett magas keskeny ablakon és a kapuval szemben levő üvegfalon keresztül behatoló fény világítja meg. Esteli világításra egy háromágú és 2 egyágú villamos csillár szolgál.

Az előcsarnokból jobbra a járóbetegek a nagy váró-terembe jutnak, mely a főrizalitnak egész mélységét foglalja el, két ablakkal előrefelé, egygyel oldalt; középen két gránit-oszlop támasztja a mennyezetet. Az egész falat zománcfestékkel festették be. Innen 2 ajtó visz a rendelőtermekbe, egy pedig a folyosóra nyílik, hol a főlépcső mellett 2 klozet és 2 pissoir van.

Az egyik kétablakos rendelő-szobában az új betegeket veszik fel és vizsgálják meg, a másik távolabbi két-ablakosban, melyhez az üvegfallal ellátott folyosóról jutni, a bejáró betegeket kezelik.

A második rendelőszoba az ú. n. kis műtőszobába nyílik, ahol a bejáró betegeken végzik a kisebb műtéteket. Ennek a helyiségnek külön kijáró-ajtója van a folyosóra az intézeti személyzet részére.

Az előcsarnoktól balra, a járóbetegek nagy várótermének megfelelően, van az ú. n. könyvtár-szoba (I. tábla), melyben a műtőnövendékek tartózkodnak. E mellett látjuk az ügyelő-orvos és az adjunktus egyablakos szobáit, s a III-ik tanársegéd lakását 2 egyablakos szobával.

A baross-utcai front baloldali kiugró szárnyában van a II-ik tanársegéd lakása egy két- és egy egyablakos szobával.

A földszinten, valamint az I. és II. emeleten a két folyosó végéről az udvar felé nyúló szárnyban az előszobába (I. tábla), illetőleg a betegek nappali szobájába s ebből egyik ajtón át a klozettekhez, mosdókhoz, pissoirokhoz, fürdőkhöz és kiöntőkhöz jutunk. A másik ajtó a tálaló-, illetőleg tea-konyhába nyílik, melynek kis ablaka a kórterembe néz.

A tea-konyhában gáztakaréktűzhelyet, gázlepedőmelegítőt és mosogató készüléket találunk. A nagy kórtermeket (I. tábla), eltérőleg az eddigi általános kórházi elrendezésektől, a szárnyak legvégébe helyezték el, úgy, hogy azokba csakis a betegek juthatnak. Minden kórteremben 16 betegágy van elhelyezve, mindegyikre 50—52 m^3 férőség jut, úgy, hogy szükség esetén még pótágyakat is állíthatnak be. Mivel a kórtermek ablakpadkáinak magassága 1·65 *m*, az ágyakat léghuzam nem érheti, tehát az ágyakat bárhová állíthatják.

A főhomlokzat közepét az I. és II. emeleten áthaladó tanterem, illetőleg nagy műtőterem (II. tábla) foglalja el, melynek baloldalához egy előtérrel a sterilizáló, jobbra pedig a műszerszoba csatlakozik. Ezt a folyosóval 2 ajtó köti össze. A műtőterem 21·00 *m* hosszú, 10·00 *m* széles és 9·75 *m* magas, a műtőtér pedig 7·00 *m* hosszú és 6·80 *m* széles, úgy hogy egyszerre két műtétet is végezhetnek. A műtőtermet 6·50 *m* széles, 7·30 *m* magas félkörű zárású, észak felé néző ablak és 10·00 *m* hosszú és 6·50 *m* széles mennyezetablak világítja. A façonvasból szerkesztett nagy ablak belsejét homályos tükörtáblák töltik ki, hogy egyrészt a szembelevő lakásokból át ne lássanak, másrészt a nagy felszínű éles világítást némileg eltompítsák. Este 2 nagy 16 ampères ívlámpás, 30 darab 32 gyertyafényű ívlámpásból álló szuffita, 15 fali kar- és függőlámpás világít. Az egyik oldalfalon a villamos égetésekhez szükséges szerkezeteket helyezték el. Két erős reflektor részére is van fali csatlakozás. A terem három oldalát az emelkedő padsor foglalja el, mintegy 220—240 hallgató számára. A padok között 7 lépcsősor van, ezek közül azonban csak kettő vezet a műtőtérre. A padok 60 *cm*-nyire vannak egymás felett, a lejtő azért ily meredek, hogy a feljebbülő az előttelevőnek feje fölött zavartalanul letekinthessen. A padokat zománcfestékkel bekent vasváz alkotja, csakis az írópolc, az ülés és háttámla van deszkából, illetőleg lécekből készítve; a padok alatti mennyezetet fehér csempe borítja. A vasváz alkotta lépcsőket és lábrészeket linoleummal borított vaslemez fedi.

A termet egész a II-ik emeleti részig s ott is 2·00 *m* magasságig fehér csempe burkolja s a folyosó melletti padsor alatt még a mennyezetet is. A fal többi részeit fehér zománcfestékkel mázolták be. A padozatot fehér keramitlapok burkolják.

E terem fűtőszerkezeteit fehér zománcozott radiatorok alkotják, melyek körül egyszerű sárgaréz-korlát van. A terembe a hallgatóság a II. emeleti folyosóból jön kétoldalt. A terem felső részében jobbra és balra 3—3 nyilású loggieszerű tér van a ruhafogasok és esernyő-tartók számára. A kettős (oldal és felső) világítás egyenletes fénynyel árasztja el a termet, úgy, hogy a felső padsor is teljesen világos; az ablaknak homályos táblái pedig oly kellemesen tompítják el a fényt, hogy még a szembenülőket sem bántja. A kettős világítás természetszerűen a műtőtéren pontosul össze, hol az operációkat végzik s ahol a bemutatások történnek.

A műtőterem baloldalán van még egy u. n. előtér, hol a járóbetegek várnak a kötések megújítására. Ebből egy ajtó a sterilizálószobába nyílik, mely 2 nagy sterilizáló kazánnal, az operációhoz használandó sterilvízfejlesztő kazánnal és 3 műszersterilizálóval van felszerelve.

A műtőteremből jutunk a műszerszobába, itt a falba beépített szekrényekben vannak a különböző kötőszerek és műszerek. Innen a tapétajtón át a tanári dolgozószobába lépünk, e mellett van a tanári fogadószoba és tanári előszoba. A baross-utcai bal kiugrásban rendezték el az I-ső tanársegéd lakását egy két- és egy egyablakos szobával.

A főrizalittól balra van a négyablakos előadó kis tanterem, mely elméleti előadásokra és kurzusokra szolgál. A Baross- és Szentkirályi-utca sarkát alkotja a kis

A souterrain baloldali udvari szárnyában az apácák lakásait találjuk két hálóteremmel, egy ebédlővel, egy dolgozószobával. A főnöknőnek egyablakos külön szobája van.

A baross-utcai részen van a kapus, 1 gépész és 2 szolga lakása. A sarkon a gáz-, villamos- és vízórakat helyezték el, ugyancsak itt kis kéziraktár is van.

A szentkirályi-utcai szárnyban találjuk a nagy fehérneműraktárt és ruharaktárt. Minden egyes betegnek 100 *cm* széles, 50 *cm* mély és 50 *cm* magas, az ágy

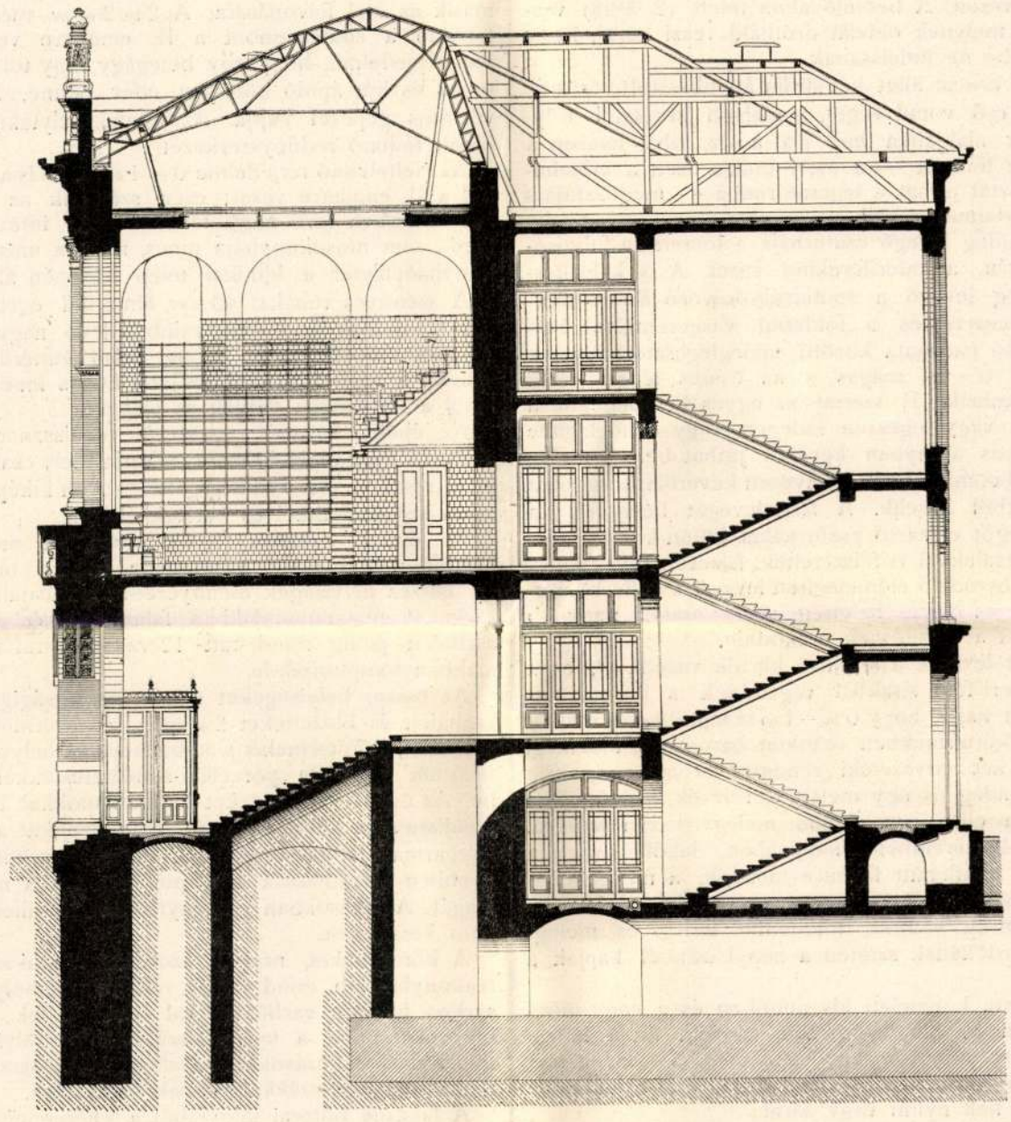

3. ábra. A budapesti m. kir. tudomány-egyetem II-ik számú sebészeti klinikája épületének keresztmetszete.

műtőterem (I. tábla), mely épp olyan, mint a földszinti kis műtő.

A II. emeleten, a baross-utcai balszárny sarkán van a laboratorium 2 dolgozó asztallal, egy vegyi asztallal és egy fülkével szövettani, vegyi és bakteorologiai vizsgálatokra. E mellett az egyablakos múzeumot rendezték el. A laboratoriumtól balra van az ú. n. Röntgen-fotografáló szoba.

A Baross-utca többi részén 5 egyablakos különszoba van egy-egy beteg részére s egy háromágyas és egy ötágyas sarokszoba. A kórházi részt épp úgy rendezték el, mint az I. emeleti, illetőleg a földszinti részeket.

számának megfelelően jelzett szekrénye van. Itt állították fel a házi dezinfektort is.

Az épület és annak berendezése a modern technika és hygiene minden követelményeinek megfelel. A fűtés és szellőztetés (II. tábla) központi rendszerű, még pedig a fűtés kisnyomású vízfűtés; a levegőt kisnyomású gőzzel melegítik elő, a szellőztetés pedig pulziós villamos hajtásra berendezve.

Az összes kórtermeket, lakóhelyiségeket, folyosókat, lépcsőházakat, klozeteket, előtereket stb. az ablakfülkékben elrendezett bordáskályhák fűtik. Minden egyes függőleges vezeték és minden egyes kályha a rendszer-

ből külön s a legkisebb zavar okozása nélkül kapcsolható ki. A kályhákban cirkuláló vizet 4 kazán melegíti a föld alá süllyesztett gépházban, melynek csavarokra menő s egészen szétszedhető nyolcszögű világítója (laterna) van. Hogy idővel, ha esetleg a kazánok kicserélendők, ne kelljen sokat bontani.

Az összes ablakok felső szárnyait mind szabadalmazott önműködő szellőzőkkel szerelték fel. A levegő az udvaron levő kiömlőaknán át a 2·80 *m* széles és 3·00 *m* magas földalatti csatornán áramlik be, mely az udvari friss levegőt a souterrain folyosó alatti, mintegy 3·00 *m* magas csatornába vezeti. A beömlő akna felett (2. ábra) vaspavillon áll, melynek oldalát drótháló veszi körül, hogy a madarak be ne juthassanak.

A házikó eresze alatt két sürűn átlyukasztott vörösréz vízvezetéki cső vonul végig, a melyen keresztül folytonos zápor alakjában hull alá a víz, tehát nyáron a poros száraz levegőt — a mely csakis ezen a vízzuhatagon keresztül juthat a légcsatornába — megtisztítja s nedvességtartalmát növeli.

A friss, hideg levegő csatornája a souterrain-folyosóban elágazván, a kaloriferekhez vezet. A 3 kaloriferből a meleg levegő a souterrain-folyosó Rabitz-szerkezetű menyezete és a földszint vasgerendával boltozott folyosó padozata közötti meleglégcsatornába jut. A csatorna 0·75 *m* magas s az összes légcsatornák is ebbe torkolnak. E szerint az egyes helyiségekbe a friss levegő vagy egészen hidegen vagy előmelegítve vagy bizonyos arányban keverve juthat be. A meleg légcsatorna-beömléseknél elhelyezett keverőlappancsokat a kortermekből kezelik. A friss levegőt bevezető s a romlott levegőt elvezető csatornákat külön-külön helyi szabályozó zsalukkal is felszerelték. Alacsonyabb hőmérsékletnél a betóduló előmelegített levegő a kellő hőmérsékletre fűti az összes helyiségeket s csakis nagyobb hidegnél kell a vízfűtésnek működnie.

A romlott levegőt a szellőző kürtők vezetik el, ezek mind Wolpert-féle sisakkal végződnek s keresztmetszetük olyan nagy, hogy 0·90—1·00 *m* légsebesség mellett a levegő a kórtermekben óránkint háromszor ujul meg.

A vizet két vízvezetéki rendszer szolgáltatja, még pedig egy hideg és egy meleg vízvezeték, mely utóbbit a gépházban elhelyezett külön melegvízkazán táplálja.

Minden kórteremben, nappaliban, lakóhelyiségben egyátalában mindenütt fayence-mosdók, a mellékhelyiségekben pedig zománcozott öntöttvasból való alófalazott kiöntők vannak, mindenütt hideg- és melegvízzel. A fürdőkádak szintén a nagykazánból kapják a melegvizet.

A földszinti, I. emeleti kis műtőben és a nagy műtő teremben ú. n. lábítós-mosdók vannak, itt a hideg, melegvíz hozzávezetése, illetőleg a piszkos víz elvezetése csakis lábbal szabályozható, úgy hogy kézzel semmiféle csapot nem kell nyitni vagy zárni.

A felsoroltakon kivül minden műtőteremben van egy szublimátra berendezett fayance-mosdómedence is.

A nagy műtőteremben van 2 fayence-mosdó és egy fayance-kiöntő, a mely közvetetlenül kaphat hideg vagy meleg, vagy hideg és meleg sterilvizet anélkül, hogy a sterilvizet előre kellene készíteni. E célra 2 önműködő gázvízmelegítő szolgál, ezeket is a lábítóval szabályozzák.

Az összes mosdókat a faltól mintegy 5—6 *cm*-re szerelték, hogy minden oldalról jól megtisztogathassák.

Minden kórosztálynak és minden lakórésznek külön fürdője van.

A folyosókat, kórtermeket és a kis műtőtermet villamossággal vagy gázzal világítják, a többi helyiségeket szintén villamossággal. Minden emelet külön kikapcsolható, de egyes folyosórészek, lépcsőházak és helyiségek is külön kezelhetők, sőt maguk az egyes világító testek is külön kapcsolhatók ki.

Minden kórteremben és külön szobában még kék üveges éjjeli lámpások is vannak. A kórteremben külön fali csatlakozásokat is szereltek hordozható villamos lámpások részére, hogy éjjeli vizsgálatokat is tehessenek. A teakonyhák, sterilizálók, lepedőmelegítők, gáztakarék-tűzhelyek és laboratoriumi berendezések számára külön ipari gázvezeték van, külön gázórával.

Az intézetben 2 felvonót is találunk, egyik a betegek, másik az étel felvonására. A 2·55/2·00 *m* méretű betegfelvonó a souterrainból a II. emeletre vezet, és oly nagyterjedelmű, hogy egy betegágy vagy tolókocsi, egy orvos és két ápoló könnyen elfér benne. A felvonót villamos gépezet hajtja. Az ajtaja, helytakarítás miatt, oldalt tolható redőnyszerkezet.

Az ételfelvonó terjedelme 0·80/1·00 *m*. Ez is a souterrainből a II. emeletre vezet; ezen szállítják az ételeket a souterrainben levő nagy tálalóból. Az intézetnek sem főző-, sem mosókonyhája nincs, mert a mosó- és főzőkonyhaépületet a klinikai telep közepén állították fel.

A szennyes ruhákat 40 *cm* átmérőjű égetett agyagcsövön dobják le a souterrainben levő nagy gyűjtőbe. Az elromlott kötőszer 30 *cm* belső átmérőjű hasonló csövön a gépház gyűjtőkocsijába hull s innen közvetetlenül a kazánokba dobják és elégetik.

Az épület külsejét egyszerű renaissance-formákkal alakított nyerstégla-építmény alkotja, mely csak a barossutcai részben van némileg gazdagabban kiképezve terrakotta-keretezésekkel és betétekkel.

Az épület egészen téglából van, a mennyezetek kivétel nélkül mind vasgerenda közötti bolthajtások. Az összes helyiségek mennyezet-homorulatait, valamint sarkukat negyedköralakban falazták ki és vakolták, a sarkokat pedig mindenütt 12 *cm* sugárral negyedköralakban tompították le.

Az összes helyiségeket 1·80 *m* magasságig, a fürdőszobákat és klozetteket 2·40 *m*-ig, a kórtermeket, különszobákat, műtőtermeket s ambulatoriumi helyiségek teljes felszínét Lutz-féle porcellán-zománcfestékkel mázolták be. Az összes helyiségeket keramitlapokkal burkolták s a hajlatukban külön homorú keramitlapokat alkalmaztak egyharmad lappal megtoldva, hogy a burkolatot könnyebben tisztíthassák s a por a sarokba ne fészkelje magát. A lakásokban keményfából való amerikai padolatot készítettek.

A kórtermeket, nappali szobákat, ápoló-szobákat és teakonyhát stb. mind tömör, részben gömbölyű, részben sarkos, hajlított vasbútorokkal szerelték fel. A puhafabútorokat mind a legegyszerűbb legömbölyített párkányokkal és tagozásokkal készítették. Az összes bútorok fehér zománczfestékkel vannak bemázolva.

A lakások bútorai tölgyfából, a fehérneműtár, ruhatár, múzeum, laboratorium és könyvtár bútorai pedig fenyőfából valók, az utóbbiak mahagoni pácolással.

Az építkezést 1899. év julius 11-én kezdték meg. Az alapozás, a kedvezőtlen talajviszonyok miatt, nehézségekkel járt, némely helyütt portland-betonozásra volt szükség, különösen a gépház alatt, hol talajviz jött felszínre.

A betonréteg átlagos vastagsága 1·80 *m*, némely helyütt 2·60 *m* magas betonréteg volt alkalmazandó; mert a teherálló talaj a Duna 0 pontja felett + 1·80, + 2·80 és + 3·20 *m* magasságban fordul elő, a végleges járdavonal pedig + 7·60 *m* a Duna 0 pontja felett.

Sok fáradtság után, végre november havában a betonozásokat és alapozásokat befejezték, de az építkezést

csak a következő, 1900. évi március hó 19-én folytatták s rövid 3 hónap alatt, vagyis június hó 23-án az épület tető alá került. A belső munkálatokat és felszereléseket a tél folyamán kellett elkészíteni, mely célból az épületet ki kellett fűteni.

Az épületet 1901. évben butorozták be s 1901. év november hó 15-én adták át, de teljes használatba csak 1902. január hó 1-én vették.

Az építkezésre, telekrendezéssel és a berendezéssel együtt, 1.150,332·76 koronát irányoztak elő s vállalatba adták 963,488·50 koronával. A leszámolásra benyújtott végszámlák összege 918,366·44 koronára rúgott.

Az építkezésnél a következő munkákat az alábbiakban megnevezett vállalkozók végezték: 1. Föld-, kőmíves, elhelyező, telekrendező és kavicsoló munka: *Mészáros és Gerstenberger*. 2. Hazai kőfaragó-munka: *Weisinger* György. 3. Karst- és gránitkőfaragó-munka: *Kauser* J. és társa. 4. Vasmunka, tanteremberendezés és kerítés: *Schlick-féle részvénytársaság*. 5. Ácsmunka: *Gregersen* G. és fiai. 6. Bádogos-munka: *Szepessy* Sándor. 7. Palafedő-munka: *Schwáb* Rezső. 8. Figurális szobrász-munka: *Mayer* Ede. 9. Ornamentális szobrász-munka: *az ungvári agyagipar-részvénytársaság*. 10. Asztalos-munka: *Kuzen* József. 11. Fabútorok: *Kovács* Zsigmond. 12. Lakatos-munka: *Lepter* János. 13. Vasbútorok: *Buchwald* Sándor. 14. Hajlított fabútorok: *Thonet-testvérek*. 15. Kárpitos-munka, szőnyegek stb.: *Roth* J. 16. Mázoló-munka: *Götz* Adolf. 17. Porcellán-zománcfestés: *Lutz* Ede és társa. 18. Üveges-munka: *Kaufmann* B. és társa. 19. Padlózó munka: *Neuschloss* Ödön és Marcel. 20. Szobafestő-munka: *Götz* Adolf. 21. Aszfaltozó és izoláló-munka: *Magyar aszfalt-ipar részvénytársaság*. 22. Cementáló és keramitburkoló munka: *Cristofoli* Vince. 23. Csempeborítás: *Zsolnay-féle részvénytársaság*. 24. Gázvilágítás, hideg-melegvízvezeték és házi csatornázás: *Knúth* Károly. 25. Külső csatornázó munka: *Bründl* János. 26. Villamos világítás, csengőhálózat és villamoslámpák: *Rieder* Ottó. 27. Villámhárító: *Süss* Hermann és társa. 28. Felvonógépek: *Wertheim* F. és társa. 29. Központi fűtés és szellőztetés: özv. *Keller* Józsefné. 30. Pázsitfektetés: *Petz* Ármin. 31. Esslingeni redőnyök: *Justus* Sándor és fiai. 32. Lenvászon-függönyök: *Magaziner* Lajos. 33. Felirati táblák: *Steiner* Ármin és Ferenc. 34. Csiszolt üvegneműek: *Burger* A. és fiai. 35. Műmárvány-munka: *Melocco* Péter.

Az építkezést hivatalosan *Rupp* Frigyes miniszteri építész ellenőrizte.

Az építőmunkáknak, a tervező néhai *Kiss* István, kir. József-műegyetemi magántanár, műépítész nevében való folytonos felügyeletét és művezetését, a vallás- és közoktatásügyi magyar királyi minisztérium beleegyezésével, *Schoditsch* Lajos okl. építész, m. kir. állami felső építőipariskolai tanár teljesítette.

A víztömegmérés pontosságáról.*

Hajós Sámuel-től.

Mintegy másfél évtizedre terjedő fennállása óta méri már a vízrajzi osztály a hazai folyókban levonuló víztömegeket; többek közt azzal a végső céllal is, hogy hazánk élővizeinek statisztikáját a mindenféle körülmények között lefolyó víztömegek adataival tökéletessé tegye, s a Hydrológia és Hydraulika körében még homályos vagy éppenséggel téves fogalmak és tételek tisztázása érdekében közreműködjék.

Hogy kezdetben milyen eszközökkel mértünk és milyen módszereket használtunk azok végrehajtására, s mely átalakulásokon mentek azok keresztül, míg a mai épp oly egyszerű mint gyors és kényelmes — s büszke önérzettel mondhatjuk: a külföldön is követésre méltónak talált *részletező módszer*-hez eljutottunk — azt a vízrajzi osztály évkönyveinek egyes kötetei a szükséges részletességgel örökítették meg.

Ugyancsak a vízrajzi osztály évkönyvei számolnak be a víztömegmérés anyagbeli eredményéről is, s ebből, de még inkább az ország vízi ügyeinek tárgyalási adataiból lehetne némi fogalmat szerezni arról a tudományos és gyakorlati fontosságról, melyre a víztömegmérés méltán felvergődött; mert tudnivaló, hogy ma már alig van vízműtani kérdés az országban, melynek megoldásánál a közvetlen víztömegmérés adatait és az ezekből levonható tanulságokat mellőzni lehetne.

Midőn a mérnöki tevékenység ezen nem is nagy multú ágazatának térfoglalását szemünk előtt végbemenni látjuk, lehetetlen meg nem állapodni egy percre és felvetni azt a nagyfontosságú kérdést, melyet minden más mérőműveletnél egyébiránt legelső sorban szoktak elintézni, hogy t. i. *mekkora az a pontosság, melyet a választott módszerrel elérünk vagy elérhetünk?*

Ha netalán azt kérdezné valaki, hogy ezt a nagyfontosságú kérdést miért vetjük fel csak másfél évtizedig folytatott gyakorlat után s miért nem hoztuk tisztába a pontosság kérdését mindjárt legelején? erre azt felelhetjük, hogy a víztömegmérés és különösen a Woltmann-szárnnyal való mérés iránt oly általános és teljes a bizalom a hydrotechnikusok körében, hogy soha és sehol (a szakirodalomban legalább tudtommal nem) kétségbe nem vonták az avval végzet méréseket; de arra igenis van eset, hogy egyenesen összehasonlító mértékül használják a Woltmann-szárny adta eredményt, a mikor valamely más mérő módszer elbírálásáról van szó.

De nem mintha mi is feltétlenül megbíztunk volna a szárnymérés adatainak csalhatatlanságában s minden kritikai mérlegelés nélkül átvettük volna a külföldön kipróbált és jónak talált eljárásokat, . . . ellenkezőleg! — Aki csak némileg figyelemmel kisérte a víztömegmérések terén kifejtett működésünket bizonyára észrevette és elismeri, hogy vízsebességméréseink története egyszersmind története ezen mérés elvei, eljárási módozatai és eszközei tökéletesítésére irányuló törekvéseknek; a mihez pedig a hajlam soha sem ébredhetett vala fel bennünk, ha mi is abszolut pontosnak tartva a Woltmann-szárnnyal való mérést, azon semmi változtatni vagy javítani valót nem találtunk volna.

A mikor ugyanis a sebességmérő-szárnyak világszerte használt küllős alakjától letérve, a *küllő nélküli hegyes végű* lapátalakot kreáltuk, akkor erre nem az exkluzivitás felé irányuló hajlam vagy a mindenáron való ujítás vágya ösztönzött, hanem a tapasztalatokból merített azon mély meggyőződés, hogy az eddig használt műszerek az ő vaskos, és túlsok meddő alkatrészszel terhelt testükkel, a vízszálak mozgását a megengedhetőnél nagyobb mértékben akadályozzák; . . . még pedig nem is állandóan egyértelmüen akadályozzák

* Felolvastatott a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet vízépítészeti szakosztályának 1902. évi február hó 18-án tartott ülésében.

meg, hanem mindenféle sebességeknél más-más mértékben.

A mérés pontosságának emelése volt a célunk akkor is, midőn a szárny forgás-egyenletének meghatározásánál (a tarázásnál) szintén világszerte követett régi rendszerrel szakítva, a szerintünk elégtelen szélességű (1—1·5 méteres) csatornáról a 7—8 *m* esetleg végtelen széles állóvízre mentünk át, s a bemérés módszerének alapját az *átlagok* elvéről a *részletezés* elvére fektettük; nemkülönben akkor is, midőn a feldolgozásnál a szokásos *formulába szorítás* helyett a tisztán *grafikai eljárásra* tértünk.

Ezzel a rendszerváltozással azt értük el, hogy a műszerbemérés és a gyakorlati sebességmérés között a mértékadó külső viszonyok dolgában fenforgó szélsőség egymáshoz közelebb jutottak, a mi végeredményében néhány százaléknyi javulást jelent; s hogy még egyet említsünk a sok újítás közül, utalunk a külföldi szakkörökben is mindenütt elismeréssel fogadott — újabban meg már át is vett — *részletező sebességmérési módszerünkre*, melylyel a végrehajtás gyorsaságának rendkívüli fokozása mellett mindazokat a hibaforrásokat küszöböltük ki, vagy szorítottuk a teljes jelentéktelenség nivójára, a melyek a mérés alatti vízszínváltozás káros hatásából származnak.

Midőn tehát másfél évtizedes vízsebességmérési gyakorlatunk alatt a pontosság kérdésének szolgálatában is folytonosan szemlélve és vizsgálva, a javításokkal és ujításokkal odáig jutottunk, hogy a szárnymérés pontosságát fokozni avagy az eljárást egyszerűsbbíteni és kényelmesebbé vagy gyorsabbá tenni már alig lehet, akkor láttuk elérkezettnek az időt, hogy megvizsgáljuk, vajjon az *ennyire kifejlesztett szárnyméréssel milyen pontosságot érhetünk el*?

A pontosság fogalmát illetőleg tudjuk, hogy abszolut pontosságról a világon semmiféle mérésnél nem lehet szó, hanem mindig csak arról a viszonylagosságról, mely a megmérendő tárgy és az alapul vett mérték között kiadódik. A gyakorlati életben jóformán még akkor sem lehet szó *abszolut* pontosságról, ha a megmérendő tárgyat az alapmértékkel, (a mértékegységgel) közvetetlenül összehasonlíthatjuk — hisz a mindennemű (még a legfontosabb) mérések után járó hibaeloszlatás és maga a magas tudományos színvonalon álló egész hibaelmélet is élő bizonysága, hogy abszolut pontos mérés semmi téren nincsen.

Ha ez a tétel áll, mennyivel inkább áll az a vízsebesség- és víztömegmérésnél — különösen a Woltmann-szárnynyal való mérésnél — a hol alapmértékünk voltaképpen nincs is s a hol a víznek a mérőeszközre gyakorolt dynamikai hatásából következtethetünk csak a megmérendő hosszúságra és térfogatra.

Noha ezek szerint a víztömegmérésben csakis viszonylagos pontosságról lehet szó, vagyis arról, hogy az elbírálandó módszerrel elért eredmény mennyiben közelítheti meg valamely más elven alapuló — és *pontosnak*

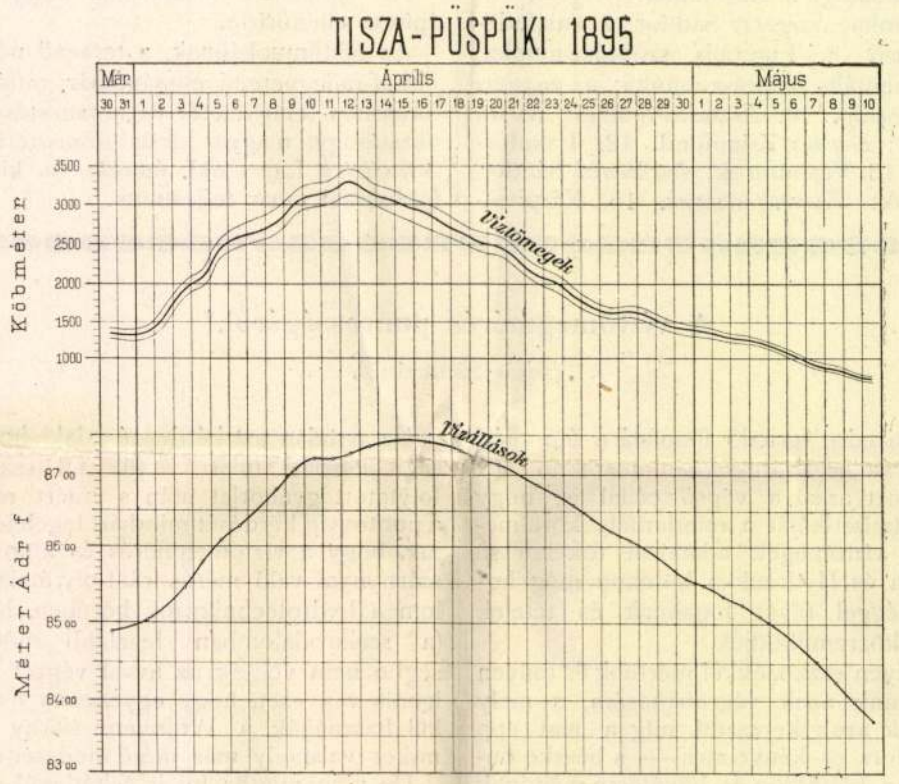

1. ábra. A Tisza-Püspökinél 1895-ben végzett sorozatos tömegmérés eredménye.

tartott eljárását vagy az elbírálandóval azonos, de a viszonyok kedvezőbb összejátszása következtében *pontosabb*-nak vehető módszerrel nyert eredményt, . . . mi mindazonáltal az *abszolut pontosság* szempontjából is akartuk megvizsgálni a méréseinknél követett eljárást, s ehhez képest két feladatot tűztünk ki magunk elé; még pedig megvizsgálandó:

A) hány százalékra egyező eredményt várhatunk a Woltmann-szárnynyal végzett méréseinktől, ha egyazon víztömeget valamely folyóban ismételten ugyanavval vagy esetleg más-más műszerrel megmérjük, . . . a miről azután a *relativ pontosság* százalékos mértékén kívül egyszersmind a műszerbemérés, a sebességmérés, a kiszámítás, a szelvényfelvétel s a különféle külső körülmények behatásának, valamint az egyes végrehajtó mérnökök egyéni befolyásának kritériumát is megkapjuk.

B) megvizsgálandó, hogy mekkora az *abszolut pontosság* mértékének tekintendő azon arányszám, mely kiadódik, ha valamely előre pontosan köbözött tartóba ömlött víztömeget a tápláló csatornában vagy folyóban

OROSZ ÉLETKÉPEK.

A gorodnói medvevadászat.

Tolstoi gróf után.

Miklós czár annak idején szigoruan megparancsolta, hogy az összes főnemesség által rendezendő medvevadászatoknál csakis lőfegyverrel ellátott hajtók alkalmaztassanak, mert ritka eset volt, hogy ily vadászatok alkalmával 6—8 szegény jobbágy életét ne vesztette volna.

A hajtók tehát puskát kaptak; de ekkor meg több izben megtörtént, hogy fegyvereikkel uraikat vagy pedig ezek tisztjeit támadták meg a fellázadt muzsikok, ugy, hogy végre ágyukkal kellett őket széjjel verni. Exempla trahunt. Maradt tehát minden a régi szokásnál, s igy, ha a medve a hajtók közé került, néhány ember mindig ott hagyta a fogát. De azért puskát nem kaptak többé!

T. gróf grodnoi uradalma rengeteg erdeiben ezelőtt néhány évvel annyira elszaporodtak a fekete medvék, hogy a postának három verstnyi kerülőt kellett tennie, nehogy az éhes fenevadak közé jusson; midőn pedig egy izben a nisni-novgorodi országos vásárról hazatérő klabok-i kereskedők, kiket a hózivatar utolért az erdőben, az éjszakát ott voltak kénytelenek tölteni: reggelre kilencz lovat és hat embert téptek széjjel a medvék.

A tartomány kormányzója, Axentieff tábornok, kihez e tekintetben számtalan panasz érkezett, bizalmas uton felszólította a Szent-Pétervárott időző T. grófot, hogy a medvék és farkasok elszaporodásának megakadályozása végett legalább minden héten tartasson embereivel a téli idény alatt hajtóvadászatot; ámde a büszke főúr egyszerüen félretette a kormányzó felhivását, sokkal jobban el levén foglalva a Comédie Française szépségeivel, semhogy gondolt volna a medvékkel.

Magas körökben a dolog nagy lármát csapott, sőt maga a czár is, kit a rendőrminiszter figyelmetessé tett reá, érdeklődni kezdett az ügy iránt.

Végre T. gróf is kénytelen volt a vett felsőbb parancscsal foglalkozni, s e czélból a fővárosban mulató főuri sportsmaneket meghivta Gorodnowba, hova egy szép deczemberi napon az orosz jeunesse dorée valami harmincz tagja külön vonaton el is indult.

A fejedelmi módon berendezett kastély lakosztályaiban csak úgy hemzsegett a sok vadász, de az éjjel-nappal szakadatlanul tartó sürü hóesés miatt evés-ivással és kártyával kellett az időt tölteni.

A ki az orosz főnemesség életmódját ismeri, nem fog azon csudálkozni, ha azt mondjuk, hogy Gorodnowban e nehány nap alatt óriási pénzbe menő játékok fordultak elő, melyekhez képest a párisi vagy londoni klubokban szokásos hazardjátékok afféle kedélyes piquet-játszmáknak mondhatók.

A dőzsölés és játék ide s tova majdnem három hétig tartott, mire a hózivatarok megszüntek és a házi gazda, kinek eddigelé már 120 ezer imperiálja uszott el a zöld asztalon, a vadászat megkezdését inditványozta.

— «Uraim, holnap reggel felkeressük a medvéket ősi fészkeikben. Hatszáz hajtó áll rendelkezésünkre, kik ma éjfélkor már elfoglalják állásaikat, s ha nem csalódom, mi közülünk sem marad senki itthon.»

E szavakat a házi gazda intézte vendégeihez a fényes ebéd alatt, s az indítvány általános lelkesedéssel lőn elfogadva, habár sokan s ezek közt a szerencsés nyerők, bizonyára jobban szerették volna, ha a medvék helyett a roulette járja.

Másnap reggeli hat órakor 16 ötlovas szánon indult el az egész társaság. Az ukraini telivér mének nyílsebességgel vágtattak végig a tükörsimára fagyott havon. Biborvörös kaftánba öltözött ó-orosz faju kocsisok hajtották a lovakat, mindenik szánon két-két vadász ült egymás mellett, ezereket érő bundákba burkolva, míg angolmüvü express-fegyvereik az ülés mindkét oldalán voltak elhelyezve.

A lovakon ez alkalommal nem voltak csengettyük, csak a rövid nyelű nogájka csattanása hallatszott némelykor. Két órai erős hajtás után a társaság az ugynevezett főtalálkozóhoz ért, hol a szolgák egész serege várta. Melegített bordeaux-i borok, punch, thea, s az orosz és franczia konyha százféle ételei általános elismerésben részesültek az úri vendégek részéről, míg az erdészeti személyzet szintén bőséges reggelit kapott. A főerdőmester, kinek vonásai cseh eredetre vallottak, rövid jelentést tett a grófnak, mely szerint a már beosztott hajtásokban e napon legalább 60—70 darab erős medve kerülend a vadászok elé, és tekintettel a vad kiéhezett voltára, czélszerü lenne, ha minden egyes vadász mellé két fegyverhordozó állíttatnék.

PÁRBAJ UTÁN.

— «Én ez ellen részemről ünnepélyesen protestálok, — kiáltá egy fiatal testőrtiszt, ki épen a hatodik pohár «punch à la commune» végére járt; — csak nem járnak talán tuczatszámra a medvék; de különben ismétlő express-fegyveremmel akár háromnak is megfelelek egyszerre.»

— «Bocsáss meg, kedves herczegem, veté közbe nevetve a házigazda, — ez egyszer maradjunk meg a mellett, mit Iván Ivánovits javasol; nem foglyokra vagy nyirfajdokra vadászunk, hanem éhes medvékre, ezekkel pedig nem jó tréfálni. Még jól emlékszem, midőn ezelőtt husz évvel boldogult édes atyámmal épen itt vadásztam, s alig harmincz lépésnyire tőlünk egy óriási nősténymedve darabokra tépte Szutkov ezredest, daczára annak, hogy ez két golyót lőtt a fenevad mellébe.»

Ezen, és ehhez hasonló beszélgetések után délelőtti 11 órakor megérkezett a jelentés, hogy az első hajtás készen áll, mire az uri vadászok előre kijelölt helyeiket elfoglalva, három ismételt kürtjel jelezte a hajtók megindulását.

A ki nem látta az orosz erdők téli pompáját, annak fogalma sem lehet e látvány elragadó szépségéről. Bármennyire dicsérje is más ember tulajdon hazája erdeinek nagyszerüségét, annyi bizonyos, hogy az orosz erdőségek kiváló és páratlan kifejezését sehol sem lehet megtalálni. — A gorodnoi erdők mintegy negyven mértföldnyi kiterjedésben kizárólag T. gróf vadas kertjét képezik s évszázadok óta a favágó fejszéje legfeljebb csak a cserkész-utak kibővitésekor hangzott bennük. Két óriási kiterjedésü tó, és több erdei patak látta el a vadon lakosait vizzel s az erdőn keresztül vezető utat mindenki kerülte a medvék és farkasok miatt, úgy, hogy az egész vidék majdnem egy őserdő jellegével birt. Voltak erdőrészek, melyek a korhadt s kidőlt fák tömkelege miatt egészen járatlanok maradtak, de azért T. gróf a világért sem engedte volna, hogy a roppant értékü fa fentartására az erdei gazdászatnak bár legprimitivebb szabályai is alkalmaztassanak. Itt tehát méltán elmondhatat mindenki, hogy a czivilizációtól menten maradt területen, nem pedig holmi angol módra megnyirbált parkokban vadász, hol az erdész minden egyes szarvas vagy őzbak állandó helyét ismeri.

De térjünk vissza a főuri vadászokhoz.

Alig hogy a hajtás megkezdődött, sürü fegyverropogás hallatszott.

Még szó sem lehetett a hajtókról, kik legalább egy, vagy másfél órai távolságban voltak felállítva, miért is az erős lövöldözés mindenki előtt feltünőnek tetszett. Nemsokára ismét minden elcsendesült, de az erdő egyik oldalán gyanus kinézésü alakok mutatkoztak, kik futó lépésben iparkodtak egy mély út felé, fegyvereiket lövésre készen tartva. Kettő közülök vértől elboritott arczával alig tudott többi társai után vánszorogni.

Most T. gróf alakja jelent meg egy kis dombon, ki, midőn a sebesült embereket meglátta, az egyiket azonnal czélba véve lőtt. A golyó talált, mert az ember halva rogyott össze.

A mi azután és közvetlenül előbb történt, azt csak a nisni-nowgorodi törvényszék termében előadott közvádlói beszédből tudtuk meg.

Ugyanis a gorodnoi erdőkben hamis pénzverők ütötték volt fel tanyájukat, kik ott a legnagyobb kényelemben folytatták mesterségüket.

Midőn a nagy hajtó - vadászat megkezdődött, épen Nowgorod felé készültek a pénzverők, s a véletlen ugy akarta, hogy a főuri vadászokra bukkanjanak, kik azon hiedelemben, hogy legfeljebb eltévedt utasokkal van dolguk, gyors távozásra intették őket. De a miként később kitünt, T. gróf az egyik pénzverőben megszökött kertészére ismerve, ezt megállította. Heves szóváltásból tettlegességekre került a dolog, s I. herczeg testőr-hadnagy, ki legközelebb állott a grófhoz, ennek segitségére sietett, de mielőtt odajutott volna, egy golyótól sziven találva azonnal szörnyet halt. Hasonlóképen járt még a vadásztársaság kilencz tagja, kiket részint orozva, részint nyilt harczban lőttek le a hamis pénzverők. — Mire a hajtók odaérkeztek, tiz halott feküdt egymás mellett a havas talajon. A pénzverők közül csak kettő esett el, míg három nehéz lősebet kapott.

T. grófot egy oldalt irányult lövés mindkét szeme világától megfosztotta.

Ilyen volt a gorodnói medve-vadászat.

EGYVELEG.

* **A könyvek kivitele** az Egyesült-Államokba évről-évre növekvőben van. 1876—7-ben a lipcsei piaczról még 275,000 dollár értékü könyvet vittek ki, 1886—7-ben ellenben 454 ezernyit. A könyveken s folyóiratokon kivül a zeneművek is nagy szerepet játszanak.

VESZPRÉMMEGYE UJ SZÉKHÁZA. Fénykép után.

templomban. A szent barát egy művésznő helyett kettőt talált a légyotton. Et cognitionem factus, hunc inde sæpius convenire eos dicunt. *Vjekoslav* megváltozott, kerülte, ha csak szerét tehette, a közös imagyakorlatokat, nem dolgozott, gyakran beszélt hajósokkal, priorja nem tudta, mi a baja lehet. A két istentelen apácza megbabonázta. Mindig együtt voltak. Szent Bertalan éjszakáján a két apáczának hült helyét találták. Keresték mindenfelé őket, nem találták. Azonkép Frater Vjekoslav is hajós-ruhát öltve, elszökött. Bárkát fogadtak, hogy majd az éj leple alatt leszöknek az arnauták földjére. De vihar támadt s reggel ott találta mindhármukat a parti őr, kétségbeesve, összefogódzva a bárkában. Ismerte őket, de nem segíthetett rajtuk, a révfőnök (capo del porto) utasítása szerint jelentést kellett tennie. Bevitték őket a tanács házához. A szerzetesek nem akartak ez istentelenekről tudni semmit. Törvényt látott hát felettük a tanács. Nem vallottak egyebet, mint hogy szerették egymást. S a két apácza egyetértve szemérmetlenül megvallá, hogy mindkettőjüké volna a «frate nero» s hogy ők meghalnak érette. *Vjekoslav* megadással türte sorsát. Kivégezték őket, előbb *Sour Annát*, aztán a *barátot*, végül *Sour Terezát*. És meggyóntak mindhárman, egyéb kegyelmet nem kérvén, csak hogy megcsókolhassák egymást, mielőtt a bakó hozzájok érne. A nép sajnálta őket, kiásták őket a bűnösök temetőjéből s bedobták a tengerbe, hogy a delphinek tündére segítsen kínjaikat elviselni. Fejeiket azonban a tanács kiszegeztette, elrettentéseül azoknak, kik több asszonyt szeretnek, s miután elrothadtak; márványba vésette. Prior Aleardo könyveit azontúl nem festette a Klarissza-záknál és szomorú ember volt élte végéig és megtiltotta, hogy beszéljenek a szegény Vjekoslavról.

*

A másik írásbeli hagyomány rövidebb.

Stracimir albán királyfi beállott barátnak; két szeretője volt, a kik egyakarattal Klarisszák lettek. Stracimir csak később tudta meg, kik azok a szűzek, kik mindig nyomában járnak. Szerették egymást, míg el nem árulták őket. A tanács kivégezteté őket.

*

A szóbeli hagyomány ezt tartja:

Sandal Hranič hires herczegovinai vajdának fia, *Milos* — apja és családja patarén (bogomil) hiten lévén — beleszeretett egy pásztorleánykába, ki egy barát-klastrom jobbágy-emberének leánya, buzgó katholika vala. A leányka megtérítette Milost, ki apja ellen pártot akart ütni, letaszítni őt a trónról s a pápa uralmát szilárdítni meg a vidéken. Ugyancsak a vén Sandal udvarában növekedett *Lokris, Balsa* arnót herczeg tüzes leánya, a ki szerette Milost, de buzgó patarén volt s nagyravágyó. Birodalmat akart alakítani az adriai tenger mentén, császári koronát óhajtott fejére, leverni a törököt s uraltatni magát a keleten. Erre kellett neki Milos. Milos az elégedetlen hegyi törzsek élére áll, de apja cselt vet neki s a pásztorleánynyal együtt elfogatja. Mint lázadókat, ökörbőrbe akarja bujtatni őket s úgy tűzre tétetni. Ekkor Lokris odalopódzik a foglyokhoz, kihallgatja bús éneküket s kiszabadítja őket. Azt az ajánlatot teszi erre a pásztorleánynak, érje be Milos fél szívével. A vitát Milos úgy oldja meg, hogy mindkettőt szivébe zárja, megfér ott mindkettő együtt. Lokris s a pásztorleány erre tündérei lesznek. Megérkeznek Ragusába, hol apjának a kémei már várakoznak rá. Lokris erre is gondolt s a leányok apáczáknak mennek a Klarisszákhoz, Milos dominikanusnak. A két leány csakhamar megnyeri a priorissa szivét, Milost meg priornak teszi meg, kitudván herczegfi voltát. Így éltek ők teljes boldogságban.

De *Lokrist* nagyravágyása emészti; kémeket fogad fel s *Nápoly királyát* izgatja, jőjjön Ragusába és segítsen leverni a herczegovcz, feketehegyi s dalmát, meg albán törzseket, elismeri hűbér-urának. Nápolyban van egy régi imádója, ki *Lokrisért* még mindig rajong s rábírja a királyt, hogy egy kis hajóhadat küldjön a gravosai révhez.

Ragusa követei azonban rájönnek ez üzelmekre. Figyelemmel kisérik a három szeretőt, kikkel Lokris azt a hirt hiteti el, hogy a nápolyi király országot akar nekik adni, azért küld érettük. A ragusaiak felbőszültek, mert mint vendégeket fogadták őket s most veszélybe dönti a köztársaságot egy hóbortos apácza. Lokris bárkákat fogad s ráveszi Milost s a leánykát, hogy éjjel kimennek a tengerre csillagot nézni s fogadni a nápolyi izenetet. Vesztükre, a nápolyi bárkához közel elfogták őket mind a hármat. Halálukat a mese is úgy beszéli, mint a legelőbb megírt írásbeli hagyomány. — «*Egyek a halálban.*» — «*Nagyon szerették egymást: Isten úgy segélje őket.*» — «*Vigyázz leány, nehogy úgy járj mint a két kőasszony*» — ezek a közmondások élnek a mesékkel, babonákkal teli hajósnép között róluk.

VESZPRÉMMEGYE UJ SZÉKHÁZA.

Folyó évi november 24-ikén avatták föl nagy ünnepélyességgel Veszprémmegye uj székházát, melynek képét ez alkalommal olvasóinknak bemutatjuk.

1883-ban határozta el Veszprémmegye közönsége, hogy a kor igényeinek többé meg nem felelő székházát alapjából ujjá építteti s 1885-ben fogadta el Kiss István budapesti építésznek s egyetemi magántanárnak erre vonatkozó tervét és költségvetését. A közgyülésileg megállapított költség megszavaztatván s a belügyminiszter által jóvá hagyatván, az építés Kéler Napoleon budapesti építész-vállalkozónak adatott ki Veszprémben 300.000 frtért.

Az építési munkák 1886 márczius 18-án indultak meg s 1887 augusztus 1-én a teljesen elkészült palotaszerű épület rendeltetésének átadatott.

Az épület egy zárt hosszukás nagy udvart kerít be s főhomlokzata nyugat felé néz, s nagy kiszökelésekkel bir. Az udvart tágas, világos folyosók köritik, melyek az egyes hivatalcsoportok között közvetítik a közlekedést. Belső beosztásában az épület az egyes hivatalcsoportok szerves összefüggésénél fogva igen czélszerűleg van berendezve, s becsületére válik tervezőjének. Külön csoportositvák földszinten: a pénztári és árvaszéki hivatal, jobboldalt pedig a szolgabirói hivatal, közelében börtönczellákkal. Az I. emeleten vannak a nagy- és kis terem, az alispáni, ügyészi és az államépítészeti hivatal. A II-ik emeleten vannak a levéltár, a főorvos, tanfelügyelő, erdőgondnok, gazdasági egyesület, közgazdasági előadó stb. hivatalos helyiségei és a kis gyülés-terem. Lakóhelyiségekül az I. emeleten az alispáni, a II. emeleten a főjegyzői lakások és ugyanott a szolgabirák szállószobái (előszobákkal), továbbá földszinten a várnagy és a kapus lakásai szolgálnak.

A nagy terem kétoldali, stucco-márványnyal bevont kőoszlopokon nyugvó karzattal bir, a melynek mennyezetét hermaalakok hordják; a nagy terem előtt tágas előcsarnok és ruhatár van. A hivatalos helyiségek mind tágasak, világosak és legegyszerűbb berendezésüek; a lépcsőház és az előcsarnokok, valamint a három hajós kocsi-aláhajtó egyszerű, de izléses kiképzésüek; egyedül a gyülésterem bir némi, középületet megillető fénynyel; ilyenek a szines ablakok (a megye czimerével), a márványutánzatos falfestés, stucco-márványoszlopok, a párkányok szinezése és helyenként aranyozása és a kasszettás mennyezet. A nagy terem magas oldalvilágitással bir; a magasra helyezett nagy ablakok alatt nyilnak az erkélyajtók. Az épület az olasz renaissance-styl egyszerű formáiban van tartva; épitészeti gazdagság csakis a gyüléstermet képező kiszökellésen van; korinthiai faloszlopokon nyugvó oromzat, a 3 nagy ablak alatt 3 erkély, helyenkénti figurális dísszel s két fülkében egy-egy szoboralak (erő és igazság). A nagy ablakok ivei fölött ülő allegorikus női alakok: a közigazgatást, az igazságszolgáltatást, az ipart és kereskedelmet, valamint a tudományt és művészetet jelentik; az oromzat csúcsát a megyének czimerét tartó két gyermek-alak (kőben faragva) fejezi be.

Az épület eleje a kocsialáhajtónál trachytkoczkákkal van kövezve, a gyalogjárók pedig aszfaltozvák; ugy az udvaron, valamint az épület éjszaki oldalán levő előkertben pázsitcsoportok vannak ültetve. Az épület hossza 61, szélessége a kiszökelléssel együtt 50½, magassága az oromzat csúcsáig 24, átlagos magassága a főpárkányig 18 méter: az udvar hossza 23, szélessége 17 méter. A nagy terem hossza 22, szélessége 11, magassága 9 méter és a karzatokkal együtt elfér benne több, mint ezer ember; az összes beépített terület több mint kétezer négyszögméter.

Az egész építési ügy munkáját a törvényhatósági közgyülés által kiküldött ügybuzgó építési bizottság vállalta el, mely bizottság a megye alispánjának, Véghelyi Dezsőnek elnöklete alatt Ányos László, Békássy Károly, dr. Bezerédj Viktor, dr. Fenyvessy Ferencz, Kenessey Károly, Kenessey Pongrácz, Kovács Imre, id. Purgly Sándor, Pöschl Károly, Paál Dénes, Ruttner Sándor, Rothhauser Mór, Szabó Imre és Woyta József megyei bizottsági tagokból állott.

Kiss István

építész. 1884. Ferstel-
munkaszerétője volt Bécsben
a leégett Ringszintár helyén
felállítandó „Sühnhaus"
építkezésénél.

Róna II. 450. l.

Kiss István

építész.

Róna II. 520. l.

< Kiss István >

cikke

épitész

műegyetemi majan-
tanár

< > A ferde don-
gaboltozatok kö-
szerkezetei.

MMÉE közl

1886. 281-290

313-325. l. VIII-XIII. t.

Budapest 5. Postafiók 118.

..... szám.

Miniszterelnök Országos Bizottsága

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Díj átalányozva.

Budapest, 1

Kiss István

épitész cikke

lásd oko

[ ] Északnyugati Európa épitészete.

MMÉE Közl

1885. 35–85. l.

101–146. l.

II. 1.–689 M. ——— m.o., 1864

III. 1.–577. M. ——— m.o. 1865

(Kiss István)

épitész

cikke

( ) A margitai

kő.

MMÉE köl

1884. 39–61. l.

I. – X. +1. – 80. ll.
1. – 18. čísel tabla.

London
Williams and Norgate
1866.

Kiss István

építész

l. Edvi Bp.

143. L

Frühlingsgruß. Gemä

Nach einer Photographie aus dem Verl

Kiss István
építész

1.

Edvi Bp

191. l.
195. l.
196, 197. l. 198. l.
201. l. 202. l. 205. l.

Kiss István

műépítész

1891-93-ban épült a marosvásárhelyi Székelyföldi Ipar-muzeum épülete melyet fenti terve-zett.

M. Kiss Pál: Marosvásárhely művelődés története Marosvásárhely 1943. 42. l.

< Kiss István >

építész

könyve

< >: A Hunnia csónakázó egylet csónakháza. Bp. 1893

Gent (1230)

Megvizsgálta ~~és a 17.167/9~~

~~s. v. elfogadhatónak találta~~

és észrevételeztetett 24.722/910 szv. q. c.

Stv. Kizsán

~~Mondor~~

XI/4

Mondor

XI/4

felj. ~~II B. 54 l.~~ II B. 54 l. 4 t. a.

Kiss István

műegyetemi magántanár terverte az irgalmasrendiek óbudai rend- és kórházát. Épült 1902-3-ban. Fliegauf Károly építésszel együtt

Emlékirat az Istenes szent Jánosról nevezett irgalmasrend magyar tartománya Budapest (budai) ren- és kórházának ujjáépítése és 1903. szept. 29-én történt ünnepélyes felavatásának alkalmára. Bp. 1903.

36–72. l.

képekkel

Tekintetes t

van kerenesém tisztelette
munkák befejeztetvé
az ócsai munkákat.
A szükséges faragott
még Augusztus 29ᵉ Sc
mesternél megrendelvén
alkalmazásban volt
az ócsai munkákho
alkalmaztam.
Tisztelettel kérem a

K

~~Dévécs Dévecchio Ferenc volt szekelyi. Mérőpiteszi igazgató, 1873-ban nyerte mérnöki oklevelét az alábbi intézetben.~~

~~Hauszmann Alajos~~

Kiss István épitész
1880-ban kapta épitészmérnöki oklevelét

Petz Samu
Schulek Frigyes
Steindl Imre

Kotsis Iván: A
100 éves műegyetem.
Budapest. 1947. 4-5.
N.

...ápóry Vas
...ér Baranya
...ér Bara.
...écsol Zala
...lesse Szathm.
...ereg Pest
...est Pest
...etö szinye Abaúj
...lis n. Ker. Pest
...ovni Vár Poson
...ába z. Miklós Győr
...ajk Zala
...aszlavity Sáros
...átóth Veszpr.
...átóth Veszpr.
...ihnó Szepes
...ámot Poson
...arló (Kis) Hont
...emecz (nagy) Liptó
...ma Szathm.
...adolcza Nyitra
...gány Zólyom
...ékely Szabolcs
...-Jehérvár Jehér
...emeth Poson
...epes Vásárlya Szepes
...epesi vár Szepes
~~...plak (Mária) Tolna~~

Kiss István

épilen

1889. a nyíregyházi me-
gyeház tervpályáza-
tán II. díj.

Magy Alp. II -

40. l.

LOM JÓSZÁGIGAZGATÓSÁGA
ERVÁR (VÁR.)

yulafehérvár, 1911 januari 15

...ués nr

Budapest

...yeges nyugtát aláírva.

Csalathfer
jószágigazgató

Kiss István épitén

Schoen - Pest Buda

Beiträge 1826. — 3. A pesti jóltévő Asszonyi-Egyesület... 1830. — 4. A buda-pesti jótékony-nőegyesületek alapszabályai... 1843. — 5. Országh Sándor: A budai jótékony nőegylet 1817—1897. Bpest 1898 . . . . . 180.—

452 **Gyermek-védelem.** 1. Bericht über die vier ersten Kleinkinder-Bewahranstalten... 1832. — 2. Statuten-Entwurf des National-Vereins zur Beförderung frühester Erziehung kleiner Kinder 1830. — 3. Ausweis über den Bestand der Klein-Kinder-Bewahranstalten... 1832. — 4. A Négy első Kisgyermeki Őr- s Gondviselés Intézetekről... 1832. — 5. Szalárdi M.: Néhány szó a lelencház történetéhez 1892. — 6. Toldy L.: A bpesti Erzsébet leányárvaház története 1861-től 1886-ig. Bp. 1888. — 7. Schmall L.: A bp. József fi-árvaház története. Bp. 1893. — 8. Emléklapok a pesti izr. hitk. uj fi-árvaházának felavatása alkalmából. 1900 . . . . . 400.—

453 **Kiss István.** A bp. első gyermekmenhely-egylet uj központi intézete. 4 ábrával és 2 táblával. 4⁰ Bp. 1899. 4 l. . . . . 120.—

454 **Rózsay Jos.** Das Pesther städtische Versorgungshaus Elisabethineum. 8⁰ Pest 1857. 30 S. . . . . 120.—

455 **Rózsay József.** Sz. k. Pest városi szegény-gyámolda (Elisabethinum)... Pest 1861. 8⁰ . . . . . 100.—

456 **Varga Péter.** Nefelejts, vagy azon erkölcsi mondások, énekek és imádságok gyüjteménye, mellyek a pesti belvárosi kisdedóvó intézetben gyakoroltatnak. 8⁰ Pest. 32 l. Pp. . . . . 100.—

— Ugyanaz németül . . . . . 100.—

Járványok, köztisztaság.

457 **Eckstein Fr.** Die epidemische Cholera beobachtet in Pesth in d. Monaten Juli, Aug., Sept. 1831. Pesth 1832. 8⁰ 98 l. . . . . 120.—

458 **Grósz Emil.** Compte-rendu. Volume general. XVI-e congrès international de médecine. Bp. 1909. Avec illustr. 8⁰ Bp. 1910. 481 l. . . . . 180.—

459 **Rózsay József.** Az 1866-iki cholera-járvány... Pesten 1868. 4⁰ . . . . . 120.—

460 **Thirring Gusztáv.** Budapest közegészségügyi és közművelődési viszonyai. 14 képpel és 1 térképpel. (Magyar és francia nyelven.) 8⁰ Bp. 1894. 230 l. . 100.—

461 **Tormay Carl.** Medizinische Topographie d. Stadt Pest. 8⁰ Pest 1854. 132 S. L. . . . . Eladva

Kórházak.

462 **Dolezsálek Antal József.** Tudósitás a vakok intézete alkotmányáról Pesten. 8° Pest 1836. 47 l. . . . . 100.—

463 **Dolezsálek A. J.** Nachricht von der Verfassung des Blinden-Instituts in Pesth . . . Pesth 1836 . . . . 100.—

464 **Haffner Mich.** Versuch eines Vorschlages an d. loebl. Magistrat u. d. Publikum d. kgl. Freystadt Pesth. zur Errichtung Einrichtung u. Unterhaltung eines zweckmaessigen Krankenspitalles. 8° Bp. 1793. 175 S. Leder . . . . . Eladva

465 **Müller Kálmán.** A fővárosi kórházügy jövője. Bpest 1889. 4° . . . . . 100.—

466 **Pólya Jakab.** A Ferenc József kereskedelmi kórház, a budapesti kereskedelmi betegápoló-intézet ötvenéves története 1846—1896. Képekkel. 4° Bp. 1896. 127 l. . . . . 100.—

467 **Sámuel Alajos.** Az irgalmas nők. Budán 1842 . . 120.—

468 **Schwarczl Jos.** Nosocomium civium Pestiensium ad sanctum Rochum. 8° Pest 1834. 58 p. fv. . . . . 120.—

Közigazgatás, tisztujitás.

469 **Alapitványi,** Budapest főváros törvényhatóságának — oklevelei. 2 rész. 8° Bp. 1883. fv. . . . . 120.—

470 **Barna Zs.** Emlék-beszéd . . . Rottenbiller Lipót Pest város volt főpolgármestere . . . arcképének leleplezési ünnepélyén . . . Pesten 1871. 8° . . . . . 100.—

471 **Farkasdy Lajos.** Egy fővárosi tanácsnok visszaélései. 8° Bp. 1891. 39 l. fv. . . . . 100.—

472 **Közgyülése,** Budapest . . . 1896. máj. 11-én tartott ünnepélyes — 4° Bp. 1897. 20. l. . . . . 100.—

473 **Pistory Jos.** Namenverzeichnis d. nach d. am 21., 22. u. 23. Nov. 1831 abgehaltenen Magistratual Restauration bestehenden Magistrats d. kön. freien Stadt Pesth. Nr. 5. 16° . . . . . 120.—

474 **Radocza János.** Ünnepi beszéd az ezredéves ünnep alkalmából. Bp. közgyülésén. 8° Bp. 1896. 23 l. fv. 100.—

475 **Konvolut.** — Szabályrendeletek 1881. Törvényhat. ellenőrzés 1887. Közigazgatás 1894. Közigazgatás szervezete 1900. Közigazg. 1909 . . . . . 100.—

Kiss István

építész

l.

Erődi — Bodnár

188. l.

mohácsi vészig. Bp., 1927., 57. l. — Gen
Az apostolvértanúságok mestere. AÉ., X
1929., 161. l. — Gerevich, IPGY, 86.
Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 38. szár
Genthon RMF., 31. l. (Képe: 5. ké
Pigler Evag, 132—134. l. — Csánky M
A szepesi és városi táblaképfestészet 14
Bp., 1938., 9. l.

KOLOZSVÁRI TAMÁS (működött 1427

1. *Kálvária* (4. kép)
Középkép, oromdísz nélkül 242×177 cm.
Restaurálta Nikássy Lajos 1937—1939.

2. *Olajfák hegye* (5. kép)
Belső bal felső kép 90×67 cm.
A képfelület fele, köztük sok fontos részl
Krisztus feje) új.
Restaurálta Nikássy Lajos, 1936.

3. *Keresztvitel*
Belső bal alsó kép. 87×68·5 cm.
Restaurálta Nikássy Lajos, 1933.

4. *Krisztus mennybemenetele* (6. kép)
Belső jobb felső kép. 90×71·5 cm.
Restaurálta Nikássy Lajos, 1935.

5. *Feltámadás*
Belső jobb alsó kép. 87×68·5 cm.
Restaurálta Nikássy Lajos, 1933.

Kiss István.

műépítész

1857–1902

l.

Erődi–Bodnár

158. l.

1. képet 1934-ben, 2.-at 1933-ban restaurálta Nikássy Lajos. A donátoros kép felirata: hoc opus fieri fecit dominus Joannes abas ad sanctum benedictum anno domini 1510. A donátor III. János apát, Mátyás kedvelt embere.

A passiojelenetek Ulrich Pinder Speculum passionis domini nostri Jhesu Christi (Nürnberg 1507) Schäuffelein, Baldung és W. Traut által készített metszetei után. (B. 34.)

Jordánszky Elek: Magyarországban s az ahhoz tartozó részekben lévő boldogságos Szűz Mária kegyelem képeinek rövid leírása. Pozsony, 1836., 27—28. l. (Az első hét kép rézmetszetével.) — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 32. l. — -ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 19. szám. — Rényi 18—19. l. — z: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 524. l. — Körösy László: Esztergom. Esztergom 1887., 237. l. — Knauz Nándor: A Garam melletti szentbenedeki apátság. I. kötet. Bpest 1890., 44—45. l. (1. kép, 13. tábla.) — Maszlaghy II., 30., 41., 23., 24., 25., 26. szám. — Tört. Főcsoport 1525—26. szám. (Első kettő.) — Divald Kornél: Csúcsíveskori szárnyasoltáraink Bars és Túrócz vármegyében. A M. Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye XLV., 1911., 539. l. — Divald: Magyarország csúcsíveskori szárnyasoltárai. II. füzet. Bpest 1911., 40. l. — Haiczl Kálmán: A garamszentbenedeki apátság története. Bpest 1913., 20., 23. és 144. l. (Az első kettő képe mellékleten.) — Gerevich: Az Újság,

Kiss István

épitéz

l.

Kalmücsul

70, 71. l. 73. l.

74. l. 75. l. 80. l.

466. Ismeret

A XVIII. szá

Brankovics György.

Térdig látható, jobbrafor
Jobb kezét csipőjére támasztot
vel letakart asztal sarkán nyu
pagja van. Hosszú haja, baju
melines palástja piros, reveren
balról vörös függöny lóg, mí
sátort veszünk észre. Az égbo

Vászon, méretei 118 : 85 cm.
Steiner Mórtól 12 K-án (91–893).
5-én. — Elszámoltatott 1894 júni
jóváhagyta az 1894 július 10-iki 313

Kifüggesztésére vonatkozó ac
len festő a XVIII. szból: Branko
Ismeretlen festő a XVIII. szból:
despota.

Kiss István

minepitést

életrajzát laid

vas. Up 1902. 30 l.

eskor halt meg.

Kiss István

epitest

tervezte a meskolczi
Kossuth szobor telep
fatáts.

Vaszy 1898.
390 l.

Kiss Ivan

épiten

ined

Az Épitési Ipar

1887. 214. l

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztar

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Kiss Istvan

Epitesi

Lind

=

Az Epitési Ipar

1881. 258

..... *mühely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Kiss István

ajtóm

Lásd

M. Szarmiwerdt

1902. 36 l.

Kiss István

Mineralien és Mineralien-
ered tenn magántanár

Kiss István. A Székely-
földi Iparmuzeum. M.
Mérnök és Ép. Egyl. közl.
1893. ~~XXVII~~-k - 233 — 238.
l.

Ő tervezte 1893 ban adták
ás rendeltetésének

Kiss Istvan

gyüttest

laid

Vas-Lys 1893. 28 szám

Kiss István

Irod

Kiss István. Nagy Becskerek r. t. városa által épitett állami polgari és közepkereskedelmi iskola. M. Mérnök és Épitész Egylet Közlöje. XXVIII. k. 1894. 241–242 l.

Az ö terve alapján épult fel 1892–936

Kiss István

ejtett Budapesten és egyetem m. tanár
Terverte Veszprém megye szék-
házát. A tervet 1885 be fo-
gondtak el, az épületet
felavattár 1887. nov. 24 e

Vörd

Veszprém megye új
székháza. Vas. Ugy
1887. 85 j. l. Egyet.

Kiss István

epitett

J E Kepekkel.

Kiss István
épitész

vrod

Az Épitési Ipar

1886. 54. l.

.....' nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláirása.

yezem:

.....

igy helyettesének
rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

mutatása. Pénztári maradvány

ny-befizetés: .....á;

.....K; pártfogóktól nyert

ijak: .....K; használati dijak

tok: .....K; rendkivüli bevé-

.....K.

yvtári: .....K; régiségtári.....K;

szeti:.....K; természetraj-

.....K.

~~Árpád Kori — vasfegyver II. 204.~~

Kiss István

az 1890-es évekbe ~~építette~~ tervezte a Baross-utcai szülészeti klinikát.

Bpmúsz 143. l.

Kiss István

László Zsigmond bárhoza a Rákóczy ut és nagykörút sarkán. 1893-95.

Bp. műsz. 191. l.

Kiss István

építész

vrod

Építő Ipar 1888. 572

(Bókai János der siren-
léke)

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m.

vi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Kiss István: A Hunnia csónakázó egyesület csónakháza

4°, 1 k., 1., Budapest, 1893.

Kiss István

épitesz

Szül. 1857 máj. 4. Körös-
ladányban.

lásd

Fleischer Béla. 57. l.

Temesvár.

A középtért a bástyákkal é
város foglalja el, az előtérbe
malmot, mig jobbról egy csolna
pedig hegyek képezik. Felirata:

TEMESWAR

magyarázó szövegének kezdete:

Rm., mér. a vk. 1

Wagner: Delineati

Kiss Istvánn

építén

ind

Lechnérem 515. l.

mintegy a szentek /alsó kép/ extáziás
apostolok csoportjába más alakokat is
szerepük van,mint pl.a nyavalyatörős
sok által köti össze a földön állókat
észrevenető Michelangelo hatása,a fel
de itt több liraiság van.-- A Kereszt
lia/ jelenete nem felelt meg az ő müv
változatos gesztusokkal,a főalak szin
benne lirai részek /Mária és Magdolna
zició az övé,de a kivitel nyers;Giuli

A különböző európai muzeumo
Rafael neve alatt,ezek azonban legfel
latai szerint készültek.Ilyen XXXXX I
Madonna del divin amore Nápolyban,stb

Kiss István

épitész

ujod

Kiss István. A budapesti első gyermekmenhely egylet új központi intézete. Magyar Mérnök és Épitész Egylet közlönye. XXXIII 1899: 90–93. l.

Kiss István

építész

l. Medvey

82. l.

Kiss István
[épitész] - tanár.

Fővárosi Lapok 1896. nov. 2., 5. old.
(Ujdonságok a komárom törvényszéki palota felavatása.)

Kalmár

Kiss István

építész

Hul. 1857.

Rövid életrajz,
archeppet

Építészet

1942. 2. füzet.

67. l

VII. Sándor pápa arcképe

Vászon, olaj, 62×52 cm. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 518. szám.

OLASZ FESTŐ, XVII. század

X. Kelemen pápa arcképe

Vászon, olaj, 73×61 cm. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 408. szám.

OLASZ FESTŐ, XVII. század

XII. Ince pápa arcképe

Vászon, olaj, 72×61 cm. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 412. szám.

OLASZ FESTŐ, XVII. század

Szent Lőrinc vértanúsága

Keresztlevétel

Grisaille. Vászon, olaj, egyenkint 108×58 c
(39. szoba.)
Mindkettőt Simor prímás vásárolta Rómáb
Maszlaghy: Az esztergomi érseki képt
Új Magyar Sion, VII., 1876., 34. l. —
Az esztergomi érseki képtár leírása. Új M
gyar Sion, XVI., 1885., 765. l. — Maszlag
II., 140. és 141. szám.

OLASZ FESTŐ, XVII. század

Szent Jeromos a pusztában

Ovális, fa, 16×11 cm. (39. szoba.)
A Bertinelli gyüjteményből.
Maszlaghy II., 82. szám.

Ui-g

Kiss István

épitész

l Dornyay Veszprém

zi. l

SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT
EGYESITETT ÜZEMEI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
KÖNYVKERESKEDÉSE

Budapest, IV. Kerület, Kecskeméti-utca 2. szám. Telefon: Aut. 241–19.

Méltóságos
Nagyságos
Főtisztelendő
Tekintetes

VII/68

Műemlékek Országos Bizottsága

úrnőnek
úrnak

Budapest

u. p. Attila út 6. I.

vármegye

Kiss István

épitém

l.

Széchy-Thirring

Magyaróvár

11. l.

T.3431.

t szinházat, a mely előtt
ők élénkitik meg, és a
, jobbra pedig a Szinház
épületek kötik le figyelmünket.
szemünkbe. Felirata

ERE

ATZ

lynek mér 12.3: 18.5 cm.

Kiss István
épitéz
l.
Gereczerajztár
219. h. 24, 25 n.

FENYŐ

Kiss István

budapesti építész

cvód

z

Petz Győr

227. l.

Draskóczy Istvánnéj

Kiss István

épitész

l.

Közlezskiall

756 l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Kiss István

épitész

l.

Közlezrkiàll

1279. l.

Kiss István

épitész

l. Gereczeraptár

413. h

415-h

ra, talapzatra helyezett tojásdad me-
iának fürtjei vállaira omlanak, baju-
tvált. Vértbe van öltözve s nyakkendő-
ak. A pálmával s babérkoszorúval
kítmények veszik körül. Felirata a

H.R.R. Fürst
oli"
."

gletes háttérrel, melynek méretei 19: 14.7 cm.

heime Kriegs-Nachrichten des Fürsten
Von dem eigenhändigen Manuscript
egt in dem Weidmannischen Buch-

Kiss István

épitész

erőd

Jánosi II. kor reálisk.

127. l.

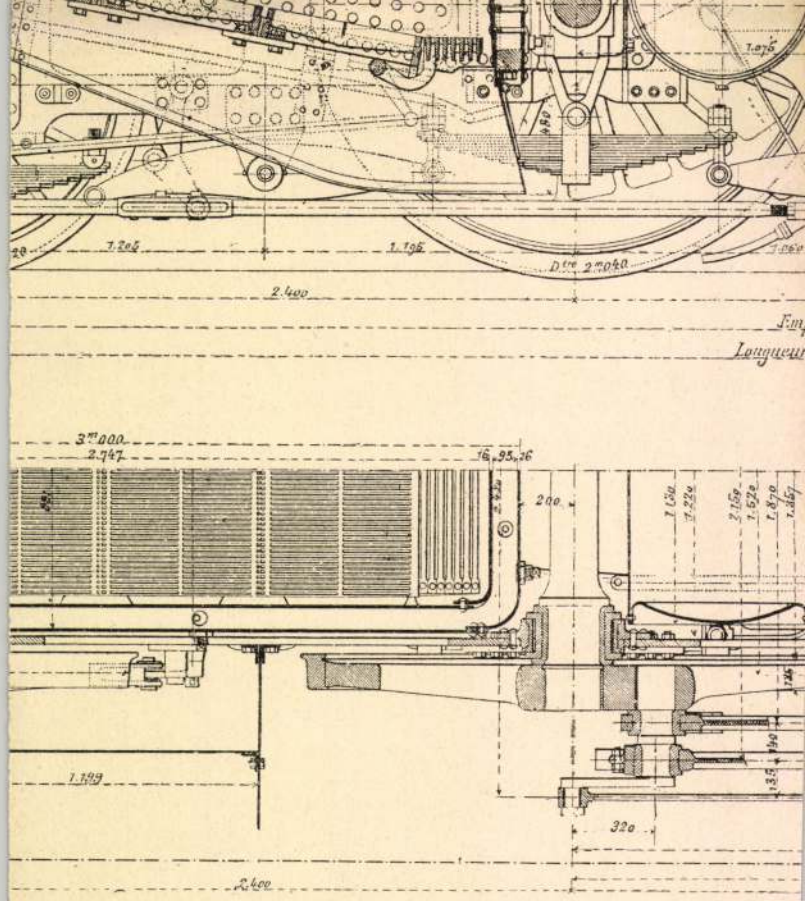

A Nord-vasút Atlantic tipusu gyorsv

Kiss István

épitész

cród

1.

Ezredéves kiáll

III. Cs. 24. l.

Kiss István

~~épitész~~

1857 - 1902

tervezte a veszprémi vármegyeházát

Életr -

Szikl Veszpr

320. l.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Kiss István

építész

archeje a MMÉE

fulajdonában

vód

Fábián Gáspár dr.

Nagy magyar építészek

kitüntetései MMÉE

Közl 1936. 143. l.

n. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

4410, szám.

BUDAPEST
938 JAN -5 15

Műemlékek Orsz. Bizottsága lek. Elnöks.

Budapest

Ráthos u 10

livatalból.
lgálati ügyben.
átalányozva.

Kiss István

építészhallgató

Részletek a körmöcbányai Legyi templom karszekeiről.

Rajzolta és autografálta

Steindl Imre

Magyarországi műemlékek Bp. 1878.

12, 13. l.

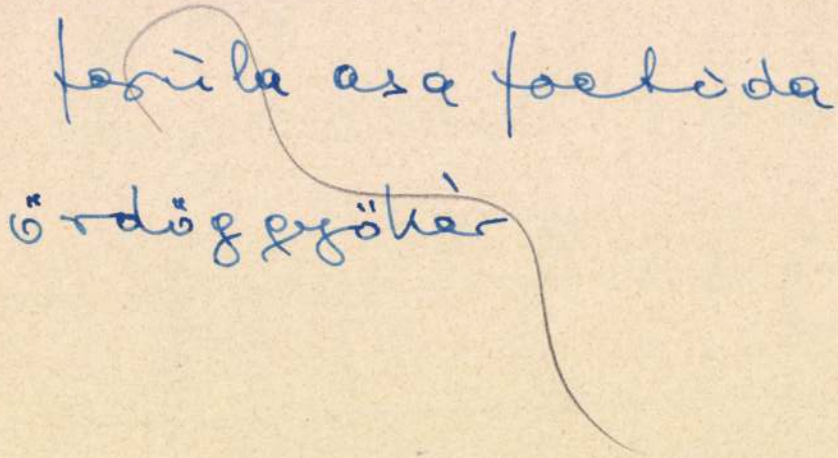

Kiss István

épitesz

l.

Thirfelsödmantul

86. l.

BUDAPEST
62

Kiss István

ÉPÍTÉSZET

Kiss István emlékezete. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Heti Értesítője, febr. 8.

1903.

(Művészet 1903. 149. l.)

L A U F F E

HAENDCKE	ENTWICKLUNGSGESCHI farb.Bildern u.389
HAUSENSTEIN,W.	Das Werk des VITTO Abbildungen u.77 T
- " -	GIOTTO.Mit 111 Abb 4° Halbleder
- " -	KAIRUAN oder die G Mit 43 Abbild.,dar
- " -	REMBRANDT.Das berü 4° Mit 19 ganzseit
JACOBY,Heinrich	EINE SAMMLUNG ORIE leinen,mit 97 Abbi
JUSTI,Karl	DIEGO VELAZQUEZ un 64 ganzseit.Abbild
KÜHN,Herbert	DIE KUNST DER PRIM farbigen Abbildung
MACKOWSKY,Hans	MICHELANGELO. 4°,4 tafeln.Halbleder
MEISTER DER GRAPHIK	Die Radierung Abbildungen auf 20
- " -	CALLOT.Text von Na in Lichtdruck.Lei

Kiss István

epilen

mücsystemi megmutatná szekerfőv. törvh. biz. tag. 1902. január 9-én 44 éves korában meghalt Budapesten. Ő épitette a komárvmi, kalocsai, marosvásárheli, nagyváradi, devai, miskolczi, brassai, tőcsei és nyitrai törvényszéki épületet és bortönt. O épitette az I szülészeti és nőorvosi klinikat.

cred

Épitő Ipar 1902. 8. l.

..... *műhely.*

őnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

.

i ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Kiss István
épitész

lásd

M. Mérnök és Épitész
egylet Évfolyai
1902. 110. l.

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

azaz: ..... Korona ..... f-rő

y összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190.... évi .....

Kis István

[illegible]

[illegible]

abc. A játszbereiji nagy-
[illegible] magyarítása
Egri Egyházmegyei Kisly
1887. 190–191 l.

Kiss István

építész

Irod

Kiss István. A „Hum-
ma csónakáró épület"
csónakháza. M. Mér-
nök és Ép. Egl. Közl-
XXVII. k. 1893. 329. l.
egy táblával.

Nemet és Kiss

---

eptenek
Brest

ined

M. Pályázatok

1904/5. 64. 26-27

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

yezem:

.....

gy helyettesének
ása.

- Endrényi Imre, Szeged.

Kiss István

mnépítész

terverte a marosvá-

sárhelyi Székelyföldi

Iparmúzeum épülétet.

Felépült 1891–93 Ezrott –

Ki P. 108. l.

Kiss István

epites

vrad

Az Épitesi Ipar

1882. 354 l. (Csengery Antal síramlékei)

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Kiss István

épitész

Szül. Körösladány 1857.

Oklevelet nyert 1880.

Négyzmüegyetem 1. l

10735.

n fodritott parókával, csipkemell-
ata:

102-901
901-4.

Kiss István, építész M.D.K.
tanár

terveri a Déván felépi-
tendő törvényhezési
épületet.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1897. XVIII évf.
nov. 24. sz. 2. old.

KISS ISTVÁN
építész

miskolciKossuth szobor talapzata

Horváth Béla - Marjalaki Kiss Lajos- Valentiny Károly
Miskolc, 1962. 121. l.

Kiss István, építész M.D.K.

a megyei körgülés megbírásából elkészítette a Torontál-megyei kórház épületének terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV. évf.

febr. 20. sz. 2. old.

MDK

Kiss István épitész

MM és ÉE kiáll. kat. Szombathely, 1934. szept.

Kiss István

Bámos igazságügyi épületet tervezett.

Mérényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

36 p

KIS ISTVAN, épitész

Hochmann Ignac fakereskedő csődje Miskolcon 1889-ben, KLeltarkönyv szerinti fennálló követelése 624 személyt érint. Miskolci iparosok és kereskedők főleg. és környékiek. Tartozik Hochmannak 59.79 Frt-tal. S. Vamos. 351.ol

DOBROSSY ISTVAN: Kereskedelmi kapcsolatok és hitelviszonyok Miskolcon a 19. sz. végén 335. old

A Herman Ottó Múz. Évkönyve, XIII-XIV, Miskolc, 1975

Kiss István épitész

Pesti Hirlap. 1881. nov. 22. 3.

A magyar mérnök és épitészegylet

szakosztálya....

Kiss István építész.

Pesti Hirlap. 1882. aug. 18. 1-mell. 2. l.

M.D.K.

Kiss István, építész

tervei szerint épült meg a budapesti első gyermekmenhely-egylet uj központi intézete.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1899. 33. köt. 90-93. old. 4 szöveg ábra és IV-V. rajz mellékl.

Kiss István, épitész

M.D.K.

terve a nagy-becskereki állami polgári és középhereskedelmi iskola számára.

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp. 1894. 28. köt. 241. old. XVII.-XVIII. t. Homlokzat: 243. l.

M.D.K.

Kiss István, építész

Tervei szerint épült a m. kir. tud. egyetem I. szülészeti és nőgyógyászati klinikája a Baross-utcában.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1898. 32. old. 449-452. old. 2 szöveg-ábrával és a X-XIV. táblákkal

Kiss István, épitész M.D.K.

Szerének ismertetése a Császár fürdő fölötti dunaparton megépitendő „Hunnia csónakázó-egyesület" csónakháza tárgyára.

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp.
1893. 27. köt. 329-old. 1 rajz. ábra + XVII. tábla

Kiss István, építész

M.D.K.

Tervei szerint épült fel a Maros-vásárhelyi Székelyföldi Iparmúzeum, melynek felavatásával a „Székely Művelődési és Közgazdasági Egylet" fennállásának 20-ik évfordulóját ünnepelte meg.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp., 1893. 27. köt. 233-238. old. 3 növ. ábra

M.D.K.

Kiss István, építész, tanár

, készítette a maros vá-
sárhelyi törvénykezési
épület tervét, mely a
lezaglott árlejtés szerint
× 289098 frt. 28 kr.-ba fog kerülni

Vállalkozók Lapja, Bp.1896. XVII.évf.

márc. 17. sz. 2. old.

M.D.K.

Kiss István, épitész, tanár

tervezte és vezette a kalocsai törvénykeresi épület, fogház és rabmühely épitkezését.

Vállalkozók Lapja, Bp.1895. XVII.évf.

marc. 3. sz. 3. old.

Kiss István, építész tanár M.D.K.

tervei szerint kezdték meg a Tüzoltó-utca sarkán emelendő lelenchár építését, mellyel kapcsolatban egy kisebb szerű kápolna és egy 3-emeletes bérház is fog épülni.

Vállalkozók Lapja. Bp.1896. XVII.évf.

Jul. 21. sz. 2. old.

K.D.K.

Kiss István (Epesti) építész
műegy. tanár
nyert megbírást a Szatmár németiben felépítendő
hangversenyterem - és klub-
ház terveinek elkészítésére x)

x) Az egész hőrlemény cáfolata
az aug. 13. sz. 2. oldalán

Vállalkozók Lapja, Ep.1895. XVI.évf.

jul. 30. sz. 2. old.

M.D.K.

Kiss István, (Epesti) építész, tanár

nyert megbírást a besztercebányai törvényszéki pelota terveinek elkészítésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1895. XVI évf.

okt. 22. sz. 2. old.

Kiss István, építés M.D.K.

tervei nyomán épül a Baross-utca és Mária-utca sarkán a szülészeti és nőgyógyászati klinika, közel 400.000 frt. építési költséggel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1895. XVI.évf.

szept. 3. sz. 1 old.

M.D.K.

Kiss István (bpesti) építési

tervei szerint épül fel a nagy-becskereki pénzügyi palota.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1892. XIII évf.

okt. 4 sz. 2. old.

mdk

Kiss István épitése

tervezte a Kossuth szobor talapzatát
A szobor-Rona József alkotása-1898-ban lett
leleplezve.

ifj. Horváth Béla Miskolc

1962. 121. l

Kiss István, építész-tanár M.D.K.

tervei szerint fog felépülni a bpesti tud. egyetem I. és II. kórbonctani intézete a Mária utcában

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII. évf.

febr. 6. sz. 7. old.

mak

Kiss István műépítész

tervei szerint épült az igazságügyi palota, a kereskedelmi és iparkamara palotaja az Erzsébet kortáz stb. jelzik a városépítés lendületét.

ifj Horváth Béla Miskolc

1962

53. l

MDK

Kiss István épitész

Halálhirét közli a lap.

Magyar Iparművészet, 1902. 36.l.

M.D.K.

Kiss István, építész-tanár

tervei szerint új törvényhezési épület és foglár épül Nyitrán, közel egy millió korona költséggel

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII évf.

jul. 17. sz. 9. old.

M.D.K.

Kiss István, építés-tanár

kezdte meg az Üllői-ut, Baross-utca és Mária-utcák által határolt telken a klinikai épület-csoport tervezését. Időkörben halála folytán e munkálatokat Czigler Győző fogja átvenni.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.

febr. 5. sz. 6. old.

M.D.K.

Kiss István, építész, tanár

44 éves korában meghalt. Nekrológjában nagy elismeréssel emlékeznek meg lelkes és önzetlen közérdekű tevékenységéről, javaslatainak alapértelmű elbírálásáról. (Építészi működéséről nem!)

Vállalkozók Lapja, Bp. 1962. XXIII. évf.

jan. 15. sz. 3. old.

mDK

418. Kiss István, ép.

Szül. Körösladány, 1857 Okl. kelte: 1880 Sz.: 46

A m.kir. József müegyetemen oklevelet, absoluteriumot vagy oklevélhonosítást nyert épitészek névjegyzéke 1873-1928-ig.

mP-IP - ÉP-MÜV. 1931.márc.1. 41.l.

M.D.K.

Kiss István, építész tanár

tervei alapján épül fel az orvostani egyetem bővítési programjában az üllői-úti kórbonctani intézet.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.

nov. 28. sz. 4 old.

Kiss István, építész, tanár M.D.K.

tervei szerint törvényre-
zési épület és fogház épül
Lőcsén 532.207 korona 75 fill.
költséggel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.
jul. 4. sz. 5. old.

Kiss István, építész, tanár M.D.K.

tervei szerint építendő besztercebányai kórházra hiirtár a versenytárgyalást

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.

jul. 25. sz. 5. old.

M.D.K.

Kiss István, építész, tanár

tervei alapján épül fel a brassói törvény hozási palota és fogház 250.000 frt. költséggel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.

febr. 8. sz. 6. old.

Kiss István (bpesti) építészt M.D.K.

bírta meg Beszterce-bánya város tanácsa a létesítendő városi kórház tervezésével.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX. évf.

dec. 28. sz. 5. old.

MDK

Kiss István épitész, műegyetemi magántanár

Marosvásárhelyen a Székelyföldi Iparmúzeum és az állami ipariskola számára, Kiss István bpesti épitész elkészitette a terveket és a részletes költségvetést, magára vállalta az épitkezésnél a művezetést és a felülvizsgálast is. Az őt megillető dijról 3500 frtról lemondott.

Cikk: A székelyföldi iparmúzeum.

Vas.Ujs. 1893. 40.évf. 28.sz. 469-470.lap

mBk

M.D.A.

Kiss István, építész, tanár

tervei alapján felépítendő gyergyódítrói templom versenytárgyalására összesen két ajánlat érkezett, melyek felett még nem történt meg a döntés.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1897. XVIII. évf.
ápr. 27. sz. 3. old.

M.D.K.

Kiss István (bpesti) építész

terve nyomán épül fel Gyergyó-Ditró r.k. új temploma 185.776 frt. 84 krajcár költség-elő irányzattal.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1897. XVIII. évf.
márc. 9. sz. 2. old.

KISS bterain en

45 Ft

JANUS

a Janus Pannonius Tudományegyetem kiadványa

felelős szerkesztő: Horányi Özséb
szerkesztette: Bókay Antal, Kengyel Miklós és Szűcs Tibor
tipográfus: Vigh László

szerkesztőbizottság: Andrásfalvy Bertalan, Bachman Zoltán,
Benedek Ferenc (elnök), Bernáth József, Csepeli György,
Enyedi György, Gáspár László, Grastyán Endre,
Herczeg Géza, Hoóz István, Jóri János, Kanyar József, Keserű Ilona,
Kézdi Balázs, Molnár Péter, Ördög Ferenc, Sipos Béla,
Szépe György, Szita László, Tóth Tibor és Újvári Jenő

megjelent az MM Kiadói Főigazgatóságának engedélyével

a kiadásért felel: Ormos Mária rektor

készült a SZÜV és a DATORG Nyomdákban

Kiss István építész

ház tervrajzok

Tér és Forma, 1934 VII. 161

Kiss István

építész.

Szül. Gyergyó 1902.
Oklevelet nyert 1928.

Kolozsvári műegyetem 1. l.

10736.

fodorral, egyelejű gallér nélküli ka-
a felhőkön nyugvó koszorús lira,
a nap szórja sugarait. Felirata:

VS HAYDN.

0.6 cm.

08-901
901-10.

Kiss István
építész

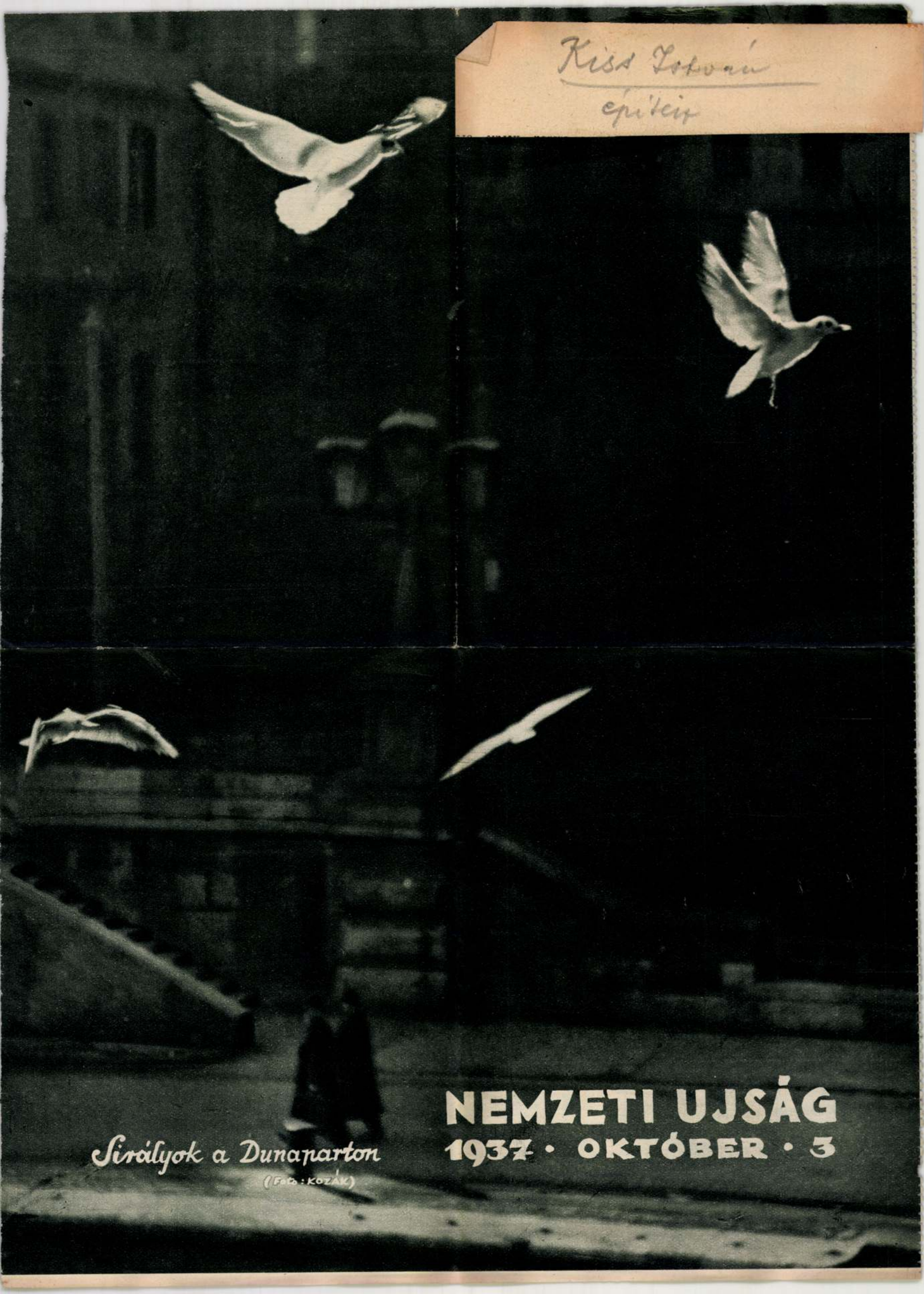

Sirályok a Dunaparton
(Foto: KOZÁK)

NEMZETI UJSÁG

1937 · OKTÓBER · 3

A magyar ifjusági Actio Catholica első temploma Csurgón épült fel

A templom esti kivilágitásban

A csurgói uj templom

Kiss István katonamérnök, a templom tervezője (Foto Fényes)

A márványszószék és a mellékoltár

A templom belseje

Kiss István

építész

Tér és Forma 1934. 162, 163. l.

(Badacsonyi nyaraló és
- presskáv - Családi ház
kombathelyen, képekkel)

~~Fejsze vasból VII. 246.~~

Kiss István

okl. építésmérnök

s dobbót álló kollekciója

a szombathelyi mérnök

kiállításon 1934. szept. 1–10.

Katalogus Wälder Gyula

csomagjában.

28 PENGŐ

BOLTI ÁR HELYETT

16 PENGŐÉRT

kaphatja meg a kiállításon dr. Kogutowicz Károly egyetemi tanár DUNÁNTUL ÉS KISALFÖLD IRÁSBAN ÉS KÉPBEN cimü pompás müvét.

A felnőtt ebből ismerheti meg a Dunántul gyönyörü tájait, a serdült ifjuságnak hasznos hazafias olvasmány. A fenti kedvezményt megkapja akkor is, ha a könyvet közvetlenül a Földrajzi Intézettől (Szeged) rendeli meg. A rendeléssel jogot szerez arra is, hogy a közeljövőben megjelenő II. kötetet is hasonló áron kaphassa meg.

Kérjen részletfizetési kedvezményt.

Egyetemi Földrajzi Intézet
Szeged, Zerge ucca 19. sz.

ABLAKA GYÖRGY, SZEGED, KÁLVÁRIA-U.

A MAGYAR AKÁRBUNKULUS

REGÉNY

IRTA: ORBÁN DEZSŐ

Hát nem a kincsért jöttünk, hogy fölvegyük és siessünk?

— Időbe telik az, amig előkaparjuk!

— Hát hol takarította el kigyelmed az újlaki várban azt a sok hadizsákmányt?

— A déli bástyában, a legkülső sáncfal mögött. Magam rakattam azokat a falakat, hát jól meg is tudtam adni a módját. Nem kell belül kerülni a váron, mert kívülről is ki lehet bontani a bástyát. Jól meggondoltam, amikor csináltam.

— Kutya munka lesz, kívülről meglékelni a falat! Milyen vastag az?

— Rendes helyeken másfél öles is van, de ott, ahol bontani akarjuk, csak két araszos...

— Csuda, hogy nem jutott másnak is az eszébe ott keresgélni!

— Ki volt az számítva apróra. Ki gondolhatott arra, hogy a bástyát bontogassa! Meg aztán igaz, hogy a maga helyin két araszos a fal, de ott meg három fal van egymás mögött, mindegyik két araszos, az több, mint fél öl.

— És belül a várból nem találhatta meg a várnép? Gonzales elnevette magát.

— Azt aztán nem. Mert ott meg csupa kétöles szikla van, annak még a puskapor se árt!

— Akkor...

Egy kis jó hallgatás után megint csak hangosan tünődött Csáky János uram.

— Azért mégse lesz keresztény munka, kívülről bontani a bástyát. Észreveszik a strázsák fölülről és a nyakunkba rontanak!

— Az még nem a legnagyobb gond. Mert a bástya aljában rác kalibák vannak. Egy sort, még akkor, magam verettem vályogból, a fal mellé, úgy mint a fecskefészket. Azóta mind gazdára is talált, és az a rác, akinél szállást veszünk, épen ott kalibázik, ahol üres a fal. A szobából bonthatjuk a követ.

Most már Csáky is elnevette magát.

— Jó fifikája van kigyelmednek!

— Csak az kell, hogy a rác elmenjen hazulról!

Csáky uram nagyon komolyat bólintott:

— Hogy elmegy-e? Ne tartson attul kigyelmed. Örömest elmegy az akár Belgrádig is gyalog, csak egyszer én beszéljek vele!

Hanem azért megint csak újra kezdte:

— Úgy veszem a dolgot, hogy azt az arany-ezüst portékát majd csak kihozzuk Ujlakbul, de aztán hogyan visszük tovább, hiszen ahhoz málháskocsik kellenek, meg lovasőrség... Vagy sajkák. Ezeket várom váltig, hogy gondoskodik róluk kigyelmed!

— Vizen megyünk — felelte Gonzales —, a szeraszkir-pasa defterdárja nekem jó cimborám. Megegyeztem vele még Belgrádban, indulás előtt, hogy evezős naszádot küld utánunk Ujlak elé. Mert holnap, úgy-e, csütörtököt mondunk keresztény szokás szerint?

— Úgy van az. Holnap csütörtök napja lesz!

— Akkor holnap hajnalban Ujlak előtt leszen a naszád. Ezért értünk rá Monostoron kedvünkre tölteni az időt.

Most már Csáky János megtalálta az igazságot.

— Egyet mondok, Gonzales uram, ne rója fel, hogy jártattam a számat, de nem teszem többet. Kigyelmed nagyuram pedig csak parancsoljon ezután, és ha nem találom el a gondolatát, csak üssön kupán a fokos nyelivel. Vállalom.

Ezzel a fogadkozással ültek nyeregbe s a meredeken leszállva az újlaki útra kanyarodtak, ahol már a völgy végében látszott a hegyi vár, s a bástyák alatt sűrűn feketéllettek a deszkás tetejű rácházak.

Az alkonyat lassan beköszöntött és éledezett is már az egész rácváros. Mindegyik viskó bormérőház volt, ahová sűrűn kapaszkodott fel estefelé a dunai hajósnép. Minden ház előtt sütötték a halat és a muzsikás rácok verték a tamburát meg a guzlicát. Zengett tőlük a hegy, mint valami méhkas.

Gonzales nagyon ismerte errefelé a járást. Legszélről, a hegy alatt még, a régi török karaván szerájban istállóba kötötték a lovakat és egy nagyon fekete képű kövér rác becsületére bízták. Csak az iszákokat, meg a kulacsokat akasztották le a nyeregből. Ezeket Dömötör félvállra vette és úgy eredtek neki a kapaszkodónak.

A templomtelek tele volt mindenféle bozóttal, giz-gazzal. Ezt is rendbe kell hozni, a dzsungelt ki kell irtani, mire az építkezés megindul.

A nagyszünidő elején, most már egész nap, a „diák munkáshadsereg" kivonult irtókapával, ásóval. A példa vonzott — s a főszolgabíró is beállt a fiúk közé irtókapával irtani. Persze, a főszolgabíró tenyere is átesett a vérhólyag-betegségen, de ő annyira a szívén viseli a templomépítést, hogy még a kőműveseknek és az ácsoknak is segít a munkában.

Az elemista fiúknak legjobban az tetszett, mikor égettük a száraz bozótot. Szorgalmasan hordták ők is a gizgazt, hogy minél nagyobb lánggal égjen.

A diákok sokszor megható módon tettek tanuságot áldozatkészségükről. Az egyik tanonc a borravalóra kapott pénzt hozta a templomra. Két felsős gimnázista testvér, jeles tanulók, más fiúkat tanítanak s az instruálásért kapott pénzen egy ablakot csináltatnak a templomnak Fiúk, leányok játékaikat, kedves gyermekkori emlékeiket hozzák el jó szívvel a templom javára a decemberben rendezendő karácsonyi vásárra. A Jézus Szíve templomépítési mozgalom jelszava: „Az áldozat épít" s amit a templomnak, Istennek adunk, azt jó szívvel kell adni.

De a magyar ifjúsági Actio Catholica első temploma az idén nem épül fel Csurgón, ha az ország katolikus diákjai, fiúk és leányok a tűszúrólap akcióval nagy lelkesedéssel nem támogatják a csurgói Jézus Szíve ifjúsági templomot. A tűszúrólap akció eddig 6000 pengőt eredményezett. Isten fizesse meg a gyüjtők buzgó áldozatkészségét s a főtisztelendő hittanár urak fáradozását.

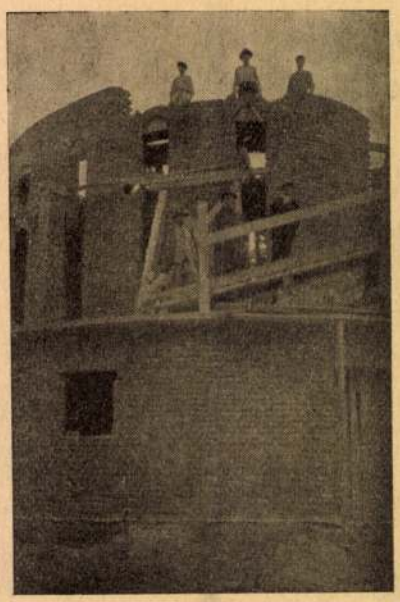

Épül a templom. A szentély falai.

A csurgói Jézus Szíve ifjúsági templom az ifjúsági Actio Catholica egyéves munkájának eredményeképpen novemberben tető alá került. Bizony még 30 ezer pengőre lenne szükségünk. Minden hittanóra végén, a diákmiséken jótevőkért imádkozunk, hiszen Bosco Szent János is tanítványaival úgy imádkozta össze a turini Segítő Szűz Mária bazilikát.

A nehéz gazdasági viszonyok között is teljes lesz a siker. Ha minden Zászlónkat olvasó diák csak a mellékelt tűszúrólap kiszúrásával támogatja az ifjúsági Actio Catholica első templomát, akkor a csurgói Jézus Szíve ifjúsági templom a tanév végére készen lesz.

Aki az egész tűszúrólapot kiszúrja, az Márton-féle szentképet kap emlékül. A gyüjtött pénzt adjátok át a hittanár úrnak azzal a kéréssel, hogy a postai költség megtakarítása végett egyszerre küldje el Csurgóra az ifjúsági Jézus Szíve templomnak.

„Az áldozat épít" jelszóval mutassuk meg, hogy a katolikus magyar diákok is tudnak lelkesedni, áldozni és alkotni Isten országáért. Ez az igazi Actio Catholica!

Longauer Imre, hittanár (Csurgó).

Szent Karácsony éjszakáján
Muki álmot álmodott.
A szeretet fenyőfáján
Száz kis gyertya csillogott,
Száz ajándék ragyogott.
S Muki foga vacogott.

Egyik gyertya — mintha élne! —
A szent fáról lefutott
(— Szegény Muki, hogyne félne?! —)
S csillagszórót ragadott,
Szórta a sok „csillag"-ot!
— Muki foga vacogott.

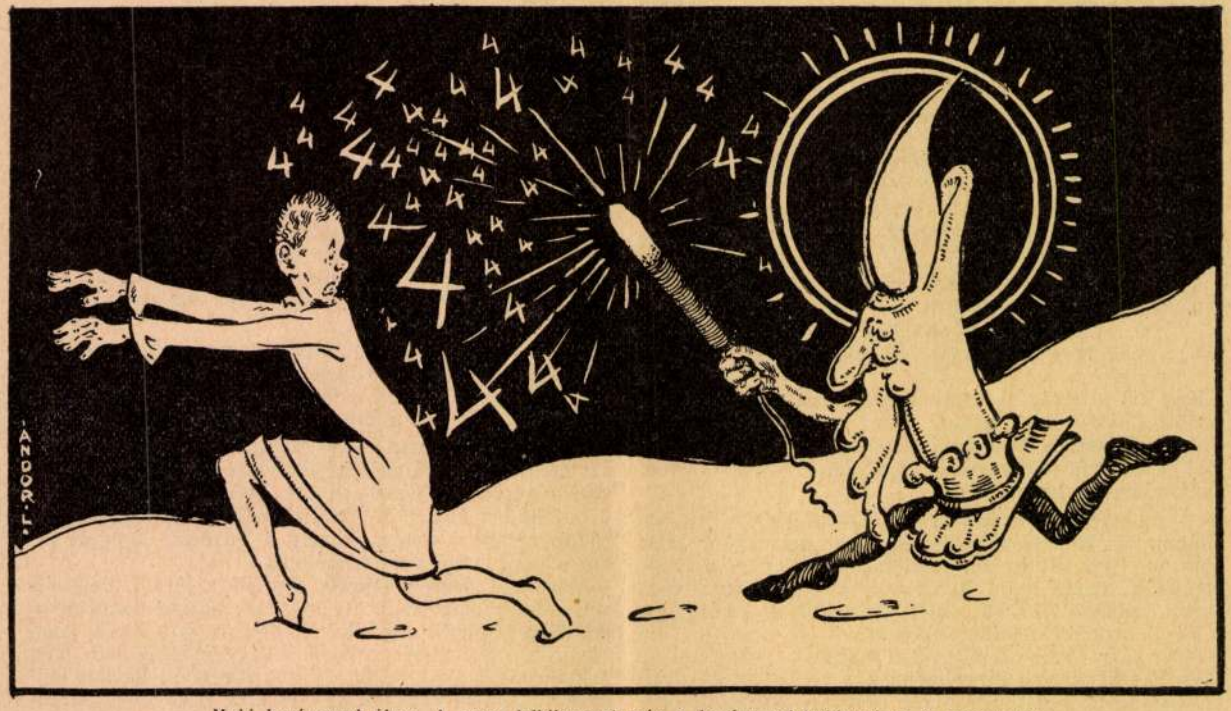

Muki karácsonyi álma. A rossz lelkiismeret még a karácsonyi boldogságot is megzavarja.

földön álmodtatok szép messze határokról; ahol magyar lombok suttogtak és a magyar ég csillagai ragyogtak édes álmaitok felett. Igen, az a csodálatos csillagos magyar égbolt borult akkor ott reátok, amely most is fölöszthatatlanul borul Szent István király vérző, széttépett országa fölé!

Nyáron Gödöllőn édes akácvirág- és orgona-illat tölt be mindent és valami csodálatos csend van, nagy titokzatos csend, tele édes emlékekkel!

...És amidőn a suttogó lombok, az illatot lehelő virágok és madarak éneke között járok, úgy érzem, hogy itt minden rólatok beszél, rólatok, akik nem régen itt jártatok. Jó lelketekben most is itt vagytok körülöttem és mindig szeretni fogjátok azt a földet és népet, amely titeket annyira megszeretett és visszavár ismét.

„...My Marest Pather! Nagyon Kedves Atyám! — írja Harold — miért írta azt, hogy ne felejtsük el a magyarokat?

Feltenné-e rólunk, hogy hálátlanok tudnánk lenni annyi jósággal szemben? Nem, mi nem felejtjük el azt, amit ott Önnek igértünk, ott a fehér prémontrei kanonokok kertjében...

...Édes Tisztelendő Atyám! Amíg Önnek e sorokat írom itt a kertünkben, növéremnek. Katalinnak szobájából kedves, ismerős dallamok szállanak felém. És olyan jól esik most ezen édes dallamokat viszonthallani:

„Sárbogárd, Dombóvár! Vadvirágos vidék, napsütött Hortobágy, visszavártok-e még? Százszínű délibáb csókja csábít engem, Sárbogárd, Dombóvár, ringasd el a lelkem!...

...És most ismételten hálásan köszönöm az édes, szép magyar dalokat, amelyek úgy Katalint, mint engemet is igen boldoggá tesznek.

...Ha látna engem, Kedves Tisztelendő Atyám, amikor kezemben az Önök szép történetével vendégeinknek előadást tartok a gyönyörű Magyarországról, az ott látott nagyszerű kultúráról, akkor, tudom, megelégedését érdemelné ki az én buzgalmam...

És én, valahányszor csak az ön hazájáról beszélek, mindig azt mondom, hogy Magyarország szép és csodálatos! Igen, csodálatos! Kérem, ne tartsa ezt üres szépmondásnak részemről!

Mert kérdezem: nem csodálatos ország-e az, ahol az emberek az utcán Jézus Krisztus szent nevével köszöntik egymást; ahol az első magyar fiú, Szent Imre herceg, szűzességet fogadott és szentté avattatott; és ahol az országalapító nagy, Szent Királynak keze nem tud elporladni?! — Bizony, csodálatos ország ez!

...Igen, ezért volt a magyar Jamboree annyira csodálatos dolog, amilyent mi még sohasem láttunk... A Jamboree alatt bepillantottunk a magyar szívbe és megláttuk gyönyörű titkait: a hűséget, a mély hitet, az egyeneslelkűséget, az önzetlen emberszeretetet.

Dr. Vaszary Mihály váci külföldi levelezőink körében.

Közli:

dr. Vaszary Mihály, pápai kamarás, püspöki titkár.

AZ EGYHÁZ HÓDÍTÁSAI.

XIX-ik századfordulója van a Megváltásnak. Attól a naptól fogva, melyen az Isten-ember vére bíborszínre festette a Kálvária ormát, a mai történelmi pillanatig, melyben XI. Pius a hívő emberiség egyetemes érzelmét tolmácsolja és visszaidézi és búcsúval ünnepli a legfőbb elégtétel fenséges eseményét, 19 század múlt el. Ennek folyamán sok, viharos változás közepette a Megváltás műve örökössé vált azzal, hogy a népeket az igazság fényében és a kegyelem kincseiben folyvást megújította. Hány lélek üdvözült a hosszú századok alatt! Hány nemzet került a Kereszt árnyékába és növekedett és élt abból az éltető vérből, mely e csodás fából fakadt! A keresztény kor története nem más, mint folytonos emelkedések története, mely által az emberi nem, levetve a barbárságot, helyébe állítva a jogot; átalakítva az erkölcsöket, megizlelte az élet legtisztább örömeit és beleírta a kultúra, a művészet, a tudomány és a haladás évkönyveibe a maga nagyságának bizonyságait.

Ezek azok a hódítások, melyeket az Egyház, Krisztus küldetésének zászlóvivője és drága vérének örököse, a legborzasztóbb harcok közt véghezvitt; leküzdötte a babonákat és tévedéseket és a népeknek az erkölcsi és polgári haladás biztos útját jelezte.

A titáni erőfeszítéseknek, melyek a modern korban vallásos, tudományos és politikai téren az Egyház megzavarására és apostoli küldetésének megakadályozására történnek, nem sikerült eltorlaszolni hódításának diadalútját. A katolicizmus győzelmesen nyomul előre Afrika, Ázsia nagy kontinensein és az oceáni szigeteken, a Megváltó igéjét hirdeti és bőségesen arat azon népek közt, melyek tegnapig még nem ismerték, vagy lebecsülték az Evangélium szent törvényeit. Az új idők hajnala ez, mely világosságot áraszt s ígéri a keresztény és civilizált élet verőfényes delét ama távoli földekre, melyeket a hős misszionáriusok verejtéke és vére megtermékenyített.

De, sajnos, a hódítások tündöklő képét némileg elhomályosítják azok a megszámlálhatatlan tömegek, melyekhez a misszió hatása még nem ér el.

Igy vész el millió és millió lélek, kik számára hiábavaló a Kálvária áldozata. Vessünk egy pillantást a föld térképére és látjuk azokat a mérhetetlen területeket, melyeken nincs még elplántálva a Názáretinek keresztje. El kell szomorodnunk, sőt sírnunk is lehet a nagy szent Bosco Jánossal, kit a távoli népek megtérítésének vágya emésztett. Nyugtalanító látvány ez, mely gyötörte XV. Benedek lelkét és gyötri XI. Pius nagy szellemét, kinek a pogány világ megtérítésére irányuló erőfeszítéseit egész sereg szent és dicséretreméltó kezdeményezés kíséri. Ennek a lesujtó látványnak hiteles tanui a mi misszionáriusaink, kik küzdelmeik sáncárkaiból mindennap felénk küldik elszomorító kiáltásaikat s kérik az eszközöket, hogy rohamra indulhassanak a pogányok sorai ellen és őket Krisztus országának meghódíthassák.

Kiss István
építész.

A TEMPLOMÉPÍTŐ

A csurgói diákok országépitö munkájukat templomépitéssel kezdik s ezzel bizonyságot tesznek az igazi, őszinte vallásosság teremtő, nagyot alkotó erejeről.

Az Actio Catholica mozgalomba bekapcsolódott a Zászlónk is: az irodalom eszközeivel szolgálja a nagy katolikus összefogást, az egység szent ügyét s a hitnek tettekben való kivirágzását.

S most levelet kaptunk a Zászlónk csurgói diákjainak a vezérétől. Ez a levél beszámol arról a megható munkáról, amelyet az ottani ifjúság az első Actio Catholica ifjúsági templom épitésének az előkészitésével végzett.

Magyar fiúk, magyar lányok, álljatok csurgói testvéreitek mellé, segitsetek nekik befejezni az új magyar ifjúság templomát, mert ez a templom a ti összefogo erőtök próbaköve!

A levelet itt közöljük:

Levél a Zászlónk olvasóihoz!

Kedves Fiúk! Többé-kevésbbé minden katolikus fiú hallott már valamit az Actio Catholicáról, a Katolikus Tevékenységről.

Szentséges Atyánk gondviselésszerű intézkedése megmozgatta az egész katolikus világot.

P. Bangha a nyáron felkereste, meglátogatta Délamerikába vándorolt magyar testvéreinket s útinaplójában azt olvasom, hogy az ifjúsági Actio Catholica már az őserdő magyar telepesei között is meg van szervezve. Nálunk Magyarországon eddig sok volt a dictió, de kevés az actió, sokat beszéltünk és keveset cselekedtünk. Pedig rengeteg a tennivaló.

Igy volt ez a somogymegyei Csurgón is.

Már 60 évvel ezelőtt elhatározták a katolikusok, hogy templomot épitenek, de az elhatározást tett nem követte.

Téli időben sokat fáztak a tanitóképzősök, gimnázisták, leánypolgáristák és az elemisták, mikor a több kilométernyire lévő templomba mentek.

A templomtelket a csurgói képviselőtestület fölajánlotta, de a templom mégsem épült meg.

1933 őszén végre megindult a templomépitési mozgalom, de most már nem olyan tessék-lássék módon, hanem az ifjúsági Actio Catholica jegyében. A munkát a kis óvodások kezdték meg. A jó óvónéni vezetésével szindarabokat adtak elő s az eredmény 150 pengő volt: ötezer téglának az ára.

A gimnázisták sem hagyták magukat. Csak nem engedik, hogy az óvodások lefőzzék őket! Nagyszabású műsoros estet rendeztek 300 P tiszta jövedelemmel az ifjúsági Jézus Szive templom javára.

A nagyközönség, a felnőttek, akik eddig fejcsóválva nézték az ifjúsági templomepitő mozgalmat, szintén kedvet kaptak az ifjúság lelkesedésétől és buzgóságától s minden család vagyoni viszonyaihoz mérten havi pénzbeli adományt ajánlott föl az ifjúsági templomra.

Jött a karácsony. Minden diák tűszúrólapot is vitt haza. A szúrás nem a papirosnak fájt, hanem a pénztárcának.

Karácsony után vettünk 190 ezer téglát s most már a pesszimisták is kezdtek reménykedni: „Talán mégis lesz valami a templomból?"

A volt csurgói diákok is megmozdultak. Egy öreg diák, Kiss István okl. épitészmérnök, díjtalanul készítette el a templom tervrajzát és a költségvetést.

Közben a polgárista leányok és a jó nénik lázasan készülődtek a tombolára. Sok volt a dolguk; ezer tárgyat kellett összehozni, mert minden jegy nyert. A tombola fényesen sikerült, mindenki meg volt elégedve s 1000 pengőt jövedelmezett.

A tégla a templom helyén volt már s nemsokára megjött a betonkavics és a homok is.

Ahol nincs sok pénz, ott mindennel takarékoskodni kell. Éppen azért délutánonként, ebéd után a felsősökkel kimentünk az állomásra, kavicsot lapátolni.

Az ingyen-fuvarosok nem igen örültek neki, mert a huncut diákok néha nagyon is megrakták a szekereket. De más baj is történt. A fárasztó testi munkához hozzá nem szokott diáktenyerek bizony vérhólyagosak lettek a lapátolástól, 2—3 nap alatt azonban a hólyagok megkeményedtek s a munka vigan ment tovább.

CSURGÓI DIÁKOK.

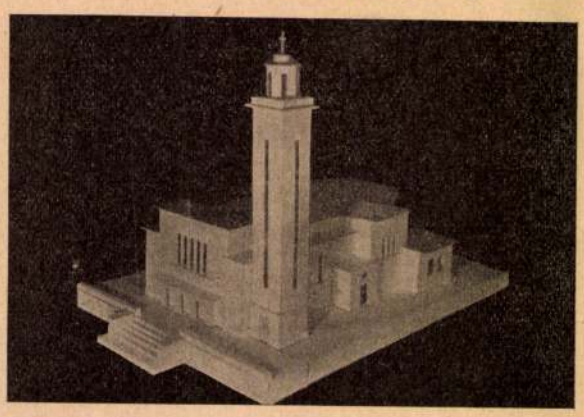

Ilyen lesz az ifjúsági Actio Catholica első temploma.

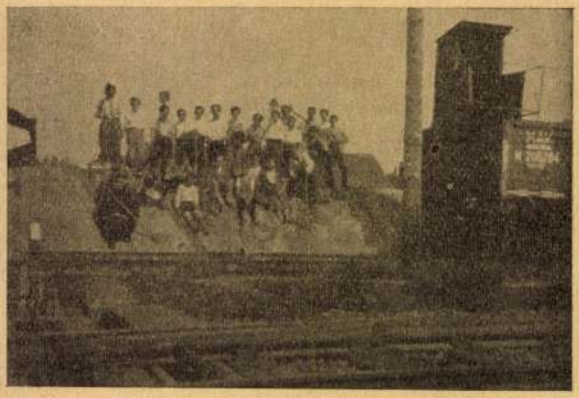

A felsősök kavicsot lapátolnak a vasút mellett.

mDK

419. Kiss István,ép.

Szül.: Csurgó,1902 Okl.kelte: 1928 sz.: 9984

A m.kir. József müegyetemen oklevelet,absoluteriumot vagy oklevélhonosítást nyert építészek névjegyzéke 1873-1928-ig.

MP-IP - MP-MÜV. 1931.márc.1. 41.l.

KISS btvám ej.

3
A MOSOLY

1987 tavasz

Kiss István, [építész] MDk

A veszprémi egyetem új épületegyüttesének terveit készíti.

–: Nagyarányú építkezések a műszaki egyetemek bővítésére 11. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. márc. 31.

Kiss István épitész M.D.K.

/KÖZTI/

Megyei Könyvtár , Kaposvár / 1961-64/

repr.

Kerttervezö: Németh Györgyné, Szobrász: Józsa Bálint, Illés Gyula, kermikus: Csekovszky Árpád,
Épitésvezetö: Lukács László

Magyar Épitömüvészet 1965/2. 27-31.l.

M. D. K.

Kiss István építész

Javaslatára nem bontatták le a sopro-
ni Tűztornyot

Csat. Sopron 22. l. 27. e.

M. D. K.

KISS István építész

Bővíthető hétvégi nyaraló (Balaton)
Repr

Magyar Építőművészet 1958. (VII.) 4/5. sz.

166. l.

Kiss István, építész MDh

Tervei szerint építették fel Siófokon az új tanúsházát.

Repr.

— Kép.

11. l

Népszabadság. Bp. 1960-júl. 21. [Vidéki]

M. D. K.

Kiss István építész

(Ell. Körép. kerv. vakl.)

4 tantermes alsó tagozatu típus

ált. iskola

Repr.

Magyar Építőművészet 1961. 3. 17. 24. l.

M. D. A.

KISS István építész

Laid: Borosnyay Pál - Gillyén - Kiss
(Viztorony-pályázat)

Rácz Péter: Százkilométeres viztorony
Terpályázata
Magyar Építőművészet 1956. (V.) 2. sz.
46-49. l.

Kiss István épitész M.É.K.

/KÖZTI/

Dióskál, 4 tantermes, alsótagozatu tipusiskola

repr.

Magyar Épitőművészet 1963/1. 47.1.

Kiss István von Zombor, Bp. V. Árpád-u.6.III.8.

Adressenverzeichniss der ungarische Medailleure

Thiss István
festő

M.D.K.

Méltatás,

Magyar Nemzet, 1959. július 23
Napló

7 l.

Mátészalka, Szinház (1988)

KISS István: Menyezetkép vagy zsinórpadlás?

z Szinháztechnikai Fórum. 16 1989., 3., 28-29.

XX n. 45 n. / Építészet

- . -

áció folytonos fejlődésével
nlélet állhatja meg a helyét,
yosságát nem holdkóros abszo-
mi és anyagi produktivitás,
élet különböző ágai között
függések föltárádában látja.
truktiv egységet alkotnak,
tve a szakadatlan fejlődés
általános összefüggést vise-
lődés tényére sem ontológi-
arázatunk nincsen. A töredékes-

KISS btrain oabrain

Tóth Tibor és Ujvári Jenő
megjelent a MM. Kiadói Főigazgatóságának engedélyével
a kiadásért felel: Ormos Mária rektor
készült: a SZÜV Nyomdában 86,7997

ISSN 768465

a szerkesztőség címe: 7624 Pécs, Ifjúság útja 6.
telefon: 72-12-622/103 és 72-24-048

a kiadvány megrendelhető a fenti címen, vagy megvásárolható a
Könyvértékesítő Vállalat könyvesboltjaiban:
Budapesten: 1057 Báthori u. 7. (Könyvtárosok Áruháza)
1061 Népköztársaság útja 6. (Illyés Gy. könyvesbolt)
1092 Ráday u. 3. (Múzsák könyvesbolt)
Győrött: 9021 Egység tér 1.
Miskolcon: 3530 Korvin O. u. 5.
Pécsett: 7621 Kodolányi u. 1.
Sopronban: 9400 Színház u. 9.

megjelenik évente háromszor: ősszel, télen és tavasszal

Átadás előtt a Jubileumi Park

A magyar főváros alkotmánynapi ünnepének egyik kiemelkedő eseménye a Jubileumi Park megnyitása. Augusztus 20-án veszik birtokukba a budapestiek a minden eddiginél szebb, modern pihenő ligetet. Az építkezéshez a lakosság egymillió forint értékű társadalmi munkával járult hozzá. Az utakon, a pázsiton, a kutak mellett már elhelyezték az új szobrokat. Képriportunk ezekből a képzőművészeti alkotásokból mutat be négyet.

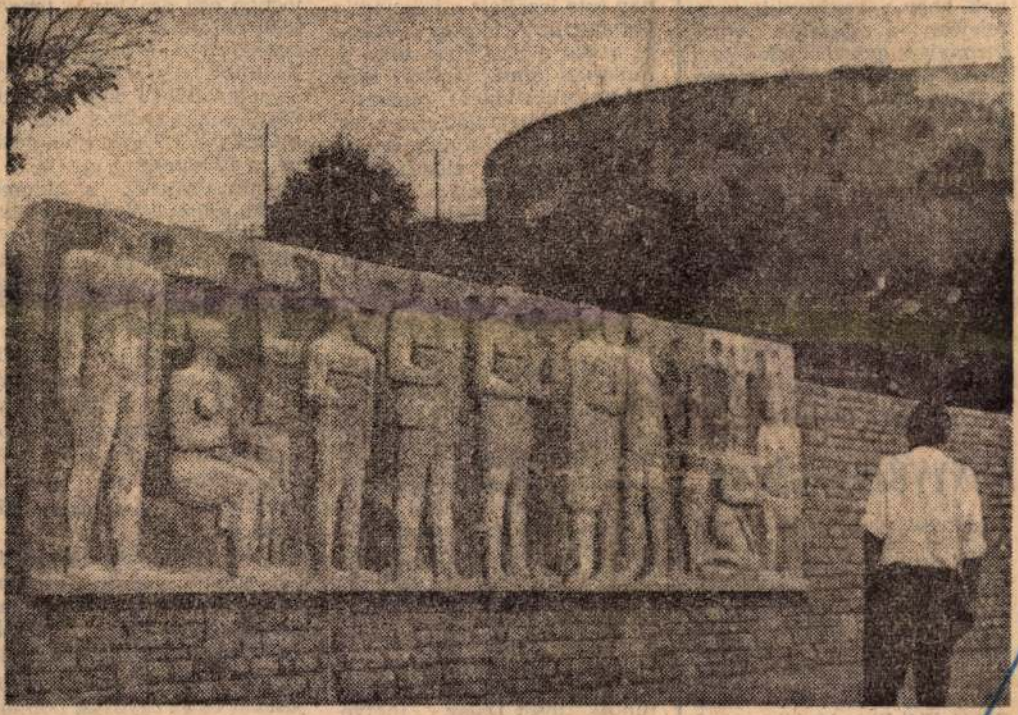

Kiss István dombormüve, a felfelé haladó sétaút teraszának falában. (Folytatás a 3. oldalon). Wormser felv.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Kis István
ESTI HIRLAP

Fekete város

Mikszáth drámai izgalmakban bővelkedő regénye, a Fekete város szolgál a közeljövőben egy új magyar film alapjául. *Bán Frigyes* írt forgatókönyvet a regényből, rendezni is ő fogja a filmet.

Bán Frigyes elmondotta, hogy *a XVIII—XIX. század fordulóját kell megeleveníteni.* Érdekessége lesz a filmnek, hogy a regénynek megfelelően a lőcseiek valamennyien gyászos feketében járnak-kelnek benne, hiszen a magisztrátus ezt írta elő a polgároknak arra az időre, amíg a vicispán túlkapása megtorlásban nem részesül. A legnehezebb feladat lesz — mondotta a rendező — *érzékeltetni azt a sajátszerű iróniát,* amely Mikszáth történelmi hátterű regényeit áthatja.

Nehéz problémának látszik a helyszín megtalálása is, nincs kizárva, hogy *Lőcsén készülnek majd a felvételek.*

KÖNYVÚJDONSÁGOK

Az Olcsó Könyvtár sorozatban megjelent Boccaccio **Dekameron**jának rövidített kiadása. A Medicina Kiadó Színes Sportkönyvtár sorozatának új kötete Sirokmány Lajos **Sikerek, bukások, aranyérmek az öttusában** című érdekes munkája. Az Európa Kiadó jelentette meg Dumas **Luisa San Félice** című izgalmas, romantikus regényét. Balla László **Hidi Pista biciklista** című gyermekkönyve a Móra Kiadó újdonsága.

A [illegible] ZTA

Trieszt, augusztus 11.

Változatlan a hőség és a közönség érdeklődése Triesztben, a Fővárosi Operettszínház vendégjátéka iránt. Tegnap este lezajlott a harmadik premier is. A mosoly országa és a Bál a Savoyban után a *Budapest Show címmel hirdetett zenés-táncos operettesztrád* is megtalálta az utat a nemzetközi közönség szívéhez. Hiszen az előadásokat az olasz lakosságon kívül a város közelében fekvő, festői szépségű Miramare és a csodálatosan kék vízű Sistiane-öböl luxusüdülőinek német, angol, amerikai és francia vendégei is felkeresik.

Az olasz lapok, a *Piccolo* és a *Gazettino* helyi kiadásai elragadtatással írnak a magyar együttesről, hangsúlyozva, hogy amit ebben a műsorban produkálnak: szinte egyedülálló a világon. A Bál a Savoyban című operettben Gallai Judit a debreceni opera énekesnője debütált, kitűnően illeszkedve az együttes játékába. Partnere *Baksay Árpád* volt. Ismerősként üdvözölte a közönség *Lehoczky Zsuzsa és Rátonyi Róbert* kitűnő kettősét Daisy, illetve Musztafa bej szerepében.

A magyar operett művészeihez kegyes időjárás — Trieszt felett éjszakánkint több mint egy hete felhőtlen, csillagos égbolt ragyogott —, hirtelen viharosra fordult. A tegnap esti órákban a tenger felől hatalmas erejű orkán szabadult el, s megtépázta a felállított díszleteket. A közönség azonban nem tágított: végignézte a műsort, amelyet a Cigánybáró, a Marica grófnő, a Luxemburg grófja, a Csárdáskirálynő, a Mágnás Miska számaiból, *Fényes Szabolcs és Vince Ottó* dalaiból állította össze. Rátonyi ezúttal nemcsak énekelt és táncolt, hanem Lehár katonaindulóját *dirigálta is a Teatro Verdi zenekarának.* A gálaműsorban a színház csaknem egész társulata fellépett. Az operettek és az esztrádműsor sikerében nagy része volt Békés Ritának, aki *olaszul konferálta mind a három műsort.*

A magyar operettművészetből ízelítőt nyújtó, igényes műsor ma este mégegyszer bemutatásra kerül. *A Fővárosi Operettszínház szerdán befejezi olaszországi vendégjátékát* és az együttes holnap, a déli órákban indul haza.

Potoczky Júlia

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

NÉPSZAVA

1965 JUL 20

1021

ELKÉSZÜLT A GELLÉRTHEGYI JUBILEUMI PARK

A tizenegy és fél hektárnyi területen 1963. április 4-én kezdték meg a munkálatokat, s az elmúlt években ezrek és ezrek vettek részt a főváros legszebb virágoskertjének kialakításában. A statisztika: 12 ezer köbméter földet mozgattak meg, 700 fát, 280 fenyőt, 3000 különböző díszcserjét, 10 000 rózsatőt, 38 000 évelő- és sziklakerti növényt, mintegy 50 000 egynyári virágot ültettek ki. A beruházás értéke meghaladja a 16 millió forintot. Több értékes művészi alkotást helyeztek el itt, így Kiss István 18 négyzetméteres, a felszabadulás gondolatát kifejező »Budapest« című domborművét is. A csütörtök délutáni avatóünnepségen Galambos Dezső, a XI. kerületi tanács elnöke mondott beszédet

(Jentetics László felvétele)

APRÓHIRDETÉSEK

APRÓHIRDETÉS ÁRA: Hétköznap szavanként 2 forint. Vasárnap szavanként 3 forint. Az első szó két szónak számít.

HIRDETÉSEKET FELVESZ: Népszava kiadóhivatal, Budapest, VII., Rákóczi út 54 és a Magyar Hirdető Vállalat irodái

Az apróhirdetés ára feladható postautalványon, vagy a postán kapható biancó csekken. Csekkszámla számunk: 75 915 001—K—95.

ÁLLÁS

KONFEKCIÓ MUNKÁRA gyakorlott gépi varrókat (singereseket) FELVESZÜNK Jelentkezés: V., Gerlóczy u. 11.

Gyártmányfejlesztésben jártas

gépészmérnököket,

KGM területén dolgozó kereskedelmi

ügyintézőt

és

vegyészmérnököt,

felületi kikészítésben gyakorlattal,

azonnali belépéssel felvesz

SZELLŐZŐMŰVEK, Budapest, XI., Gyapot u. 1.

keres azonnali felvételre

LAKATOS szakmunkásokat, BETANITOTT LAKATOSOKAT, FÉRFI SEGÉDMUNKÁSOKAT

Közlekedés a Körtértől a 47-es villamos vonalán, vagy 10-es autóbusszal az Építész utcai megállóig.

Munkásszállás nincs.

Kohó- és Gépipari Minisztérium Tervező Irodái (Budapest, I., Krisztina körút 55)

KERES

kohómérnököket, kohász technikusokat

Tetőfedő, központifűtés szerelő, és épületlakatos

szakmunkásokat

és

kőműves

segédmunkásokat

VESZ FEL a Posta Épületkarbantartó Üzem

Budapest, VII., Verseny utca 12. Telefon: 429—572.

Munkásszállás van.

HETI 42 ÓRÁS CSÖKKENTETT MUNKAIDŐRE

(3 műszakban való foglalkoztatás)

NŐI

és

FÉRFI DOLGOZÓKAT

A Vasmegyei Faipari Vállalat

(Szombathely, Ady tér 30)

több éves gyakorlattal rendelkező faipari mérnököt, erdőmérnököt, faipari technikust, erdőtechnikust

ALKALMAZ

azonnali belépéssel az alábbi munkakörökben:

Központ, bútoripar: bútoripari díszpécser, bútoripari gyártáselőkészítő, bútoripari technológus.

fűrészipar: díszpécser, szállítási előadó, technológus.

Üzemekben: üzemmérnök, üzemtechnikus (művezető), továbbá most végzett faipari és erdőtechnikusokat technikusi munkakörben.

Nőtlenek részére munkásszállás biztosítva. Fizetés kollektív szerint. Jelentkezés írásban, vagy személyesen a vállalat központjában, Szombathely, Ady tér 30.

A Komárom megyei Állami Építőipari Vállalat

Szobafestő-má hidegburkol szigetelő

szakmunkásol

valamint

betanítc

munkáso

és

segédmunkáso

azonnal belépéss alkalmazu

változó munkare.

Munkahelyeli szállást biztos

Bérezés teljeménybérben nik.

Jelentkezés s lyesen, vagy ben:

Budapest, V Báthori u. 12. emelet 224. sz munkaerőgazdálkodás.

A Budapesti Konzervgyár sertés- és marhcsontozásban gyakorlott

húsipari szakmunkásoka

keres felvételre

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1985 NOV 1

NAPJAINK

Kiss István

— **XI. századi** férfit, nőt katonát és kézművest ábrázoló szobrokat állítanak fel az egri Dobó István Vármúzeumban. A szobrok — Kiss István szobrászművész alkotásai — már megérkeztek Egerbe.

l-
tt
a-
61
m
ul

Kiss I. t.v.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296. 188-307

MAGYAR NEMZET

1963 DEC — 5.

December 5

A készülő Gellérthegyi Jubileumi Parkban állítják fel Kiss István nagyméretű dombormüvét a felszabadulásról, Somogyi József szobrát az ifjúságról. A parkot díszítik majd Borsos Miklós, Bartha Lajos, Mester Árpád, Segesdi György, Bene László és Metky Ödön szobrai, illetve dombormüvei is.

##

Szövetségének titkára köszöntötte. A beszélgetésben John Steinbeck hangsúlyozta: Ma-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kiss István
SOMOGY MEGYEI NÉPLAP
1963 AUG 28

Hozzászólás a szoborügyhöz

1921

Lapunk augusztus 7-i számában cikket közöltünk »Séta egy szobor körül« címmel. *Kiss István* »Tanácskozó munkások« című szobráról írtunk. *Kiss János* »Kinek tetszik a szobor?« című hozzászólását a lap augusztus 11-i számában jelentettük meg. Most újabb hozzászólás érkezett szerkesztőségünkbe:

»Az SZMT székháza előtt felállított »Tanácskozó munkások« című szobor erényeivel és hibáival jelentős terméke mai képzőművészeti életünknek. A szobor kapcsán lehetőség nyílhat arra, hogy a lap hasábjain vita alakuljon ki a művészi kifejezés problémáiról. Előrebocsáthatjuk, hogy nem a művészet közízléshez való idomításának, hanem a közönség és a műalkotás közötti kapcsolat egyértelműségének kell megvalósulnia.

A szakmabeliek ismerik műfajuk lehetőségeit, a társadalom problémáit, hiszen enélkül nem lehet alkotni. Ez azonban nem elég: a közönségnek is ismernie kell a műalkotás létrejöttének szükségszerűségét, a kifejezés megvalósulásának törvényeit.

Kiss István új szobrának indítéka a szocialista eszmeiség, a szervezettség szimbólummá emelt megjelenítése. Témája tehát alapvetően igaz és helyes. Sajnos, a szobor nem fejezi ki egyértelműen a fölvetett gondolatot. Agitatív jellegét keresztezi a megkomponáltságból eredő »megközelíthetetlenség«. Zártsága miatt nem hathat szocialista eszmeiségével nagy tömegekre. Pedig a szervezettség szigorú fegyelme nem zárkózhat el a jó szándékú közeledés elől. A figurák karaktere, a fejek azonossága, a gesztusok hasonlósága vészesen súrolja a sematizmus határát. A zártságot meglazíthatná a szemlélőnek háttal ülő figura tenyérrel kifele fordított keze. Ez utal a tartalom és a környezet kapcsolatára. Ez azonban rejtve marad, mert a szobrot — noha jellemzően körplasztika — nem lehet körüljárni. A »Tanácskozó munkások«-at beleerőltették az adott térbe. A tartalom és a forma egyenetlenségeit a tér kiélezi, a figurák ebben a közelségben szinte köemberekké válnak. Csak a lehetőségek figyelembevételével lehet szobrot komponálni az adott térbe. A szobor kétségtelen értékeivel sem felelhet meg rendeltetésének, nem képviselheti alkotóját.

Az augusztus 7-én megjelent »Séta egy szobor körül« című cikk a szobrász alapgondolatának helyességét méltatja. Ez vitathatatlan. Azonban az alapgondolat megjelenítése, a megfogalmazás erőszakoltsága, a tér meg nem felelő adottságai idegenné teszik a szobrot.

Szabados János
Kaposvár, Május 1. u. 26.«

So

AZ MSZMP MEGYEI BIZOTTSÁGA ÉS A MEGY

LEÁNYSZÖKTETÉ

A legényes háznál tucatszámra vágták a baromfit, sütötték az illatos tésztákat, a foszló belű kalácsot, pintes üvegekbe töltögették a lakodalmi bort, amikor... Amikor futótűzként szaladt szét a faluban a döbbenetes hír: eltűnt hazulról a menyasszony, senki sem tudja, hova lett. Másnap tartották volna az esküvőt...

Nosza egyszeriben felvágták az öregasszonyok nyelvét, a két család a mendemondák középpontjába került.

1

T. Jancsi pár hónapja udvarolgatott a nála vagy tíz évvel fiatalabb kislánynak, *P. Ibolyának.* Hogyan ismerkedtek össze, hogyan gyúltak egymás iránt szerelemre ilyen rövid idő alatt? Ami az előbbi kérdést illeti, arra könnyebb a válaszadás, az utóbbira meg talán azt lehetne felelni, hogy sehogy sem. Ibolya szívében ugyanis nem fakadt szerelem, legalábbis nem T. Jancsi iránt.

Hogy mégis ujjára került a jegygyűrű, ahhoz legkevésbé volt köze a szerelemnek, kényszer következménye volt az, és sok lelki gyötrelem, kétség okozója.

Nehéz elhinni, pedig így van: nem más, mint a szülői ösztön, egy valamilyen régi-régi törvénynek való

vére iratott lak is. Csak az érdekelte a hiú anyát. Nem törődött azzal, hogy mit szólnak az emberek, meg volt győződve róla, hogy majd ha egybekeltek, megszeretik egymást a fiatalok. Hogy minél gyorsabban tette formálja elhatározását, kivette a lányát a gimnáziumból, s kitűzték az esküvő napját.

2

Ahogy közeledett az esküvő időpontja, úgy lett mind halványabb és szomorúbb Ibolyka arca. Csak akkor jelent meg rajta egy kis boldog mosoly, amikor néha-néha titokban találkozhatott *B. Imrével.* Imrének nem volt földje meg olyan nagy háza, mint Ibolya szüleinek, de a szövetkezetben szorgalmas és kötelességtudó ember hírében áll, ott van minden munkában, mint traktoros a gazdaság egyik oszlopa.

Ibolyka már régóta különös

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-397
Kiss István
NÉPFRONT
1964 JÚL 23

1021

MŰTEREM LÁTOGATÁS

A budapesti XIV. kerületben legutóbb Kiss István szobrász műtermébe hívta meg látogatásra a népfrontbizottság a képzőművészetek iránt érdeklődőket

A részvevők meghallgatták a művész munkájáról szóló ismertetőt, megtekintették a műtermet, s kellemes meglepetésként egy kis hangversenyen is részt vettek

(Tőry Klára felvételei)

ben tett vállalásukat is teljesítették. Példát mutatnak a közös vagyon védelmében, a szocialista együttélés normáinak betartásában, a társadalmi, politikai életben is. A hodászi Béke Termelőszövetkezetben két szocialista brigád dolgozik 44 taggal, közülük 12 fő mezőgazdasági technikumban tanul és a brigád többi tagjai is részt vesznek valamilyen továbbképzésben.

A különböző versenyek mozgalmi jellegének tényleges kibontakozását gátolja, hogy a gyakorlatban nincs megfelelő gazda. A versenybizottságok működésére vannak miniszteri,

tása a fe
ben tapas
kb. 55—6
ez évben,
is, akik
nyerték.
séges a mozgalom meg-
pozása érdekében még ez évben országosan egységes alapelv kidolgozása a szocialista brigádmozgalomban való részvétel feltételeire, a cím odaítélésére és megtartására. Gondoskodni kellene arról is, hogy év végére rendelkezésre álljon a címet elnyerő brigádok részére egységesen előállított oklevél, s jelvény.

Végezetül, ami bennünket legközelebbről érint, az.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

NÉPSZABADSÁG

1964 MÁJ 29

102

A két világhírű magyar matematikus, Bolyai János és Bolyai Farkas bronz mellszobrát, Kiss István szobrászművész alkotásait, a nyáron állítják fel a szegedi egyetem előcsarnokában.

yával,
izottsá
lik. Me
villamo
port le
gát, v
nelés
negosz

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss
Iván

1964 — 7.
IFJÚ KOMMUNISTA

1021

DÓZSA

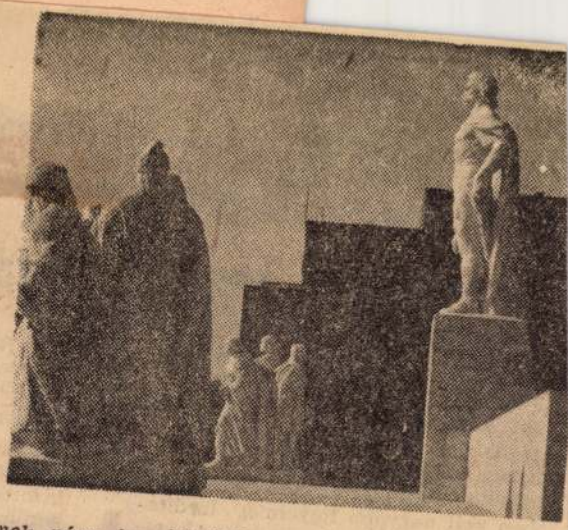

A PALOTA TÉRI DÓZSA SZOBORCSOPORT
Kiss István alkotása

Embertelen kivégzésének négy és félszázados évfordulóján idézzük a magyar föld népe nagy forradalmi megmozdulásának vezérét, Dózsa Györgyöt. A hadbaszállt parasztság harcában nőtt igazán nagyra, ért hadvezérré. Sikereket elérni tudó félelmetes hadsereggé egyesítette az összesereglett jobbágyokat és a csatlakozó mezővárosi polgárokat, pásztorokat, fegyverhez értő marhahajtókat, sok szegény falusi papot, sőt kisnemeseket is. Fegyverük többnyire csak dorong, kasza, csép volt, de akadt kard is, majd az elfoglalt várakból ágyú, lőpor.

A kíméletlen kiuzsorázása miatt végsőkig elkeseredett népet a végpusztulástól való védekezés vezette a felkelés seregébe. Míg soraik nem bomlottak meg, majd minden útjukba eső várat elfoglaltak, majd minden csatájukban győztek. A parasztoktól való rettegés az egymással szüntelenül civódó, viszálykodó nemességet és főpapokat is összefogásra késztette. Zápolya János erdélyi vajda ugyan feneketlenül gyűlölte vetélytársát, Báthory István délvidéki főkapitányt, a fenekedést félretéve, legádázabb ellenfelének segítségére sietett. A parasztok győzelmétől való félelem, a nép gyűlölete minden más érdeket és érzést elnémított. Zápolya, új seregének szervezése közben, június 19-én már kemény hangon rendelkezik: „A bíráknak teljes hatalmat adok arra, hogy elfogják azokat, akik kurucoknak vallják magukat, vagy azok akarnak lenni. Az elfogottakat lefejezni, vagy megnyúzatni, megsütni és a lehető legnagyobb kínzásokkal megölni, kinek és a vajdának felhatalmazása és tekintélye alapján."

1514. július 15-én, a pihent, gyakorlott és jól felfegyverzett nemesi sereggel szemben, a paraszti had Temesvárnál döntő csatát vesztett. Súlyosan megsebesülve Dózsa is Zápolyáék kezébe került. A nemesi csapatok a csatát szörnyű mészárlással zárták. Temesvár falai alatt mintegy húszezer parasztot öldöstek le, de ez még nem volt elég. Július 20-án, Zápolya parancsára Dózsa Györgyöt hevített vasszékre ültették, fejébe koronának vörösre izzított bivaly-szájkosarat nyomtak. Hatodik napja éheztetett fogolytársait kényszerítették, hogy nádsíp hangjára az izzó rostrón körül táncoljanak és fordulónként harapjanak a vezér húsából. Ugyanabban az órában, mikor Dózsát elevenen megsütötték, a kivégzés örömére az egyház hálaadó istentiszteletet tartott.

Egy hónap múlva elfogták az addig még hősi módon harcoló csapatával, a ceglédi szegénypapból lett alvezért, Mészáros Lőrincet. Zápolya vasrostélyon süttette meg. Nem volt, aki az urak bosszújának útját állja. Az irtóztató megtorlásnak — az egykorú források szerint — hetvenezer paraszt esett áldozatul. A vérengző bosszú nem kímélt gyermeket, aszszonyt, öreget. Számos korabeli leírás örökítette meg a borzalmakat.

A legrégibb ránk maradt magyar tárgyú hőskölteménynek is az 1514. évi parasztfelkelés a tárgya. A latin nyelvű mű címe Stauromachia — Keresztes háború. Szerzője a humanista műveltségű Stephanus Taurinus, aki bár nem rokonszenvezett a parasztok mozgalmával, mégis sok hitelesnek tűnő részletet szőtt, a kortárs meglátásával — az 1514 és 1519 között alkotott komor hangvételű — költeményébe.

Ekkoriban Németország területén parasztháborúk tüzei piroslanak, Angliában már megjelent Thomas Morus kancellár Utópia című műve, a wittenbergi szerzetes, Martin Luther harsog az egyház visszaélései ellen. Erasmus Svájcból humanista széplelkekkel levelez Délen a törökök már nagyban készülnek: fegyvereket kovácsolnak, kardokat köszörülnek. Magyarországon pedig akasztófaerdők, feldúlt, felgyújtott falvak romjai — teljes erővel működik az urak hóhérnagyüzeme.

Bárhogy is akarták a fent levők elhomályosítani, Dózsa és a nagy parasztmegmozdulás emléke nem merült feledésbe. A nép ajkán élt, szülőről gyermekre szállt. Dózsa vitézeinek nevét, a keresztes „kuruc"-ra módosult elnevezését a későbbi századok magyarországi szabadságmegmozdulásainak harcosai büszkén vállalták. A nép legjobbjai példaképükké avatták a vitéz székely szabadságharcos vezért. Erről vall Petőfi. Arannyhoz írt egyik levelében: „Én Dózsát a magyar történet egyik legdicsőbb emberének tartom és szentül hiszem, hogy lesz idő (ha fennmarad a magyar nemzet), midőn Dózsának nagyszerű emlékszobrot fognak emelni és talán mellette lesz . . . az enyém is."

BONYHADI JENŐ

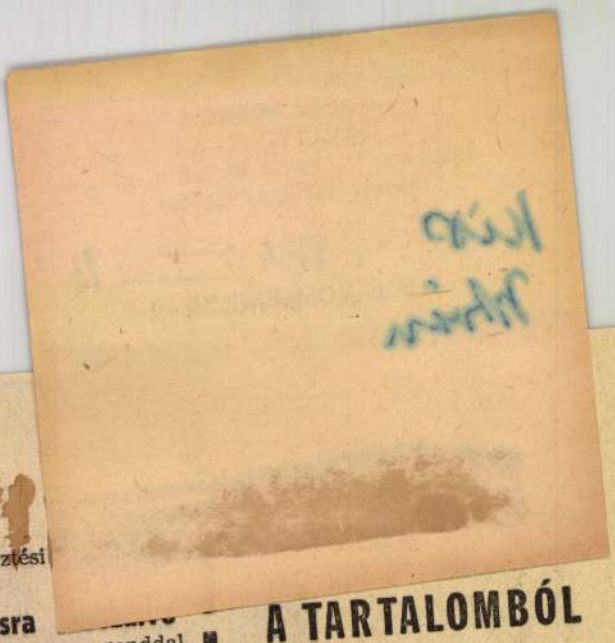

és más városfejlesztési
ban.

A kongresszusra

KISZ-szervezeteink nagy gonddal tegyék tartalmasabbá, színesebbé alapszervezeteink életét. Bátrabban kell alkalmazni és elterjeszteni a szervezeti élet új módszereit és formáit, a jó és helyes kezdeményezéseket. Elsősorban a középiskolák és iparitanuló-intézetek első osztályaiban kell nagyobb figyelmet fordítani az életkori sajátosságokra, a játékos, színes, vonzó mozgalmi munkára.

Szervezeteink fejlesszék tovább a KISZ pártépítő tevékenységét, elsősorban a munkásfiatalok, a nők, a legjobb KISZ-aktivisták pártba való ajánlásával. A párt- és a KISZ-megbízatások rendszerének továbbfejlesztésével növeljék a KISZ-tagok aktivitását.

A választási munka fontos feladata a *vezetők kiválasztása.* A szervezetek vezetőinek olyan fiatalokat válasszanak meg, akik megfelelő politikai képzettséggel, műveltséggel és aktivitással, szakmai tekintéllyel és szervezőkészséggel rendelkeznek. Olyan fiatalokat válasszanak, akiknek legyen érzékük a fiatalok közötti sajátos munkához, munkastílushoz és előreláthatólag több éven keresztül irányítani tudják a KISZ-szervezet munkáját.

A KISZ budapesti és kerületi bizottságai részletes *forgatókönyvet* készítettek a választások sokrétű feladatainak végrehajtására. Szervezeteink felkészültek a második kongresszus téziseinek megvitatására, és az abban foglalt irányelveket érvényesítik az alapszervezeti és bizottsági beszámolókban, határozati javaslatokban. A nyári vezetőképzés időszakában 5100 KISZ-alapszervezeti titkárt és vezetőségi tagot *egyhetes kongresszusi tanfolyamon* készítünk fel a választások feladatainak jó elvégzésére.

A kongresszusig előttünk álló öt hónap csak látszólag hosszú idő. Feladataink sokrétűek és bonyolultak. A kongresszus tevékenységének sikerét KISZ-szervezeteink jó munkája alapozza meg. A KISZ-szervezeteket akkor illeti meg a párt ifjúsági szervezete kitüntető név, ha ifjúkommunista lendülettel és szorgalommal, és fiatalos lelkesedéssel küzdik le a jelentkező nehézségeket. Ha így dolgozunk, akkor bátran el lehet mondani: a budapesti KISZ-szervezetek készen állnak a párt újabb határozatainak végrehajtására.

NAGY RICHÁRD
a KISZ Budapesti Bizottságának első titkára.

A TARTALOMBÓL

Nagy Richárd: Kétszázezer budapesti ifjúkommunista készül a KISZ II. kongresszusára 1

Pedagógusok kitüntetése . . 5

Pápai János: A KISZ revíziós bizottságainak tevékenységéről és a küldöttértekezletekkel kapcsolatos feladataikról 22

Dr. Fekete György: A paraszt-fiatalok pályaválasztása és a mezőgazdasági tanulóképzés 33

MUNKÁVAL, TANULÁSSAL A SZOCIALIZMUSÉRT

Borsos György: Szívügyünk: a szőlő- és gyümölcstelepítés 6

Molnár Kálmán: A KISZ-oktatás néhány tapasztalata az V. kerületben 8

Hol, hogyan készülnek a kongresszusra (ifjúsági lapszemle) 10

Mayer Rudolf: Megvalósul-e a termelékenységi határozat? 12

Mészáros Zoltán: A vasutas fiatalok kongresszusi felkészülése 14

Komornik Ferenc: Hatvanezren szórakoztak 16

Somos Ágnes: Nyári munkát vállaló diákok között az I. István Gimnáziumban . . 18

Simon Gy. Ferenc: Egyetemi művészeti szemlék. 1964. 20

Vezetők a táborokban . . 28

Király Ernő: Ahol mertek a fiatalokra támaszkodni . . 30

Zentai Ferenc: Mennyit ér a terv? 36

TUDÓSÍTÓINK ÍRJÁK

Tóth F. István: Többet kell törődnünk velük (14—16 évesek a gyárakban) . . . 27

Andrássy Antal: Fiatalok Gézaházán 32

KÜLFÖLDÖN

Gazsó Pál: Látogatás a „szomszédnál" 34

Bögös László: Mire készülsz, Kambodzsa ifjúsága? . . . 35

JÁTÉK

Ismerd meg hazádat (klubműsor) 38

Könyvekről 48

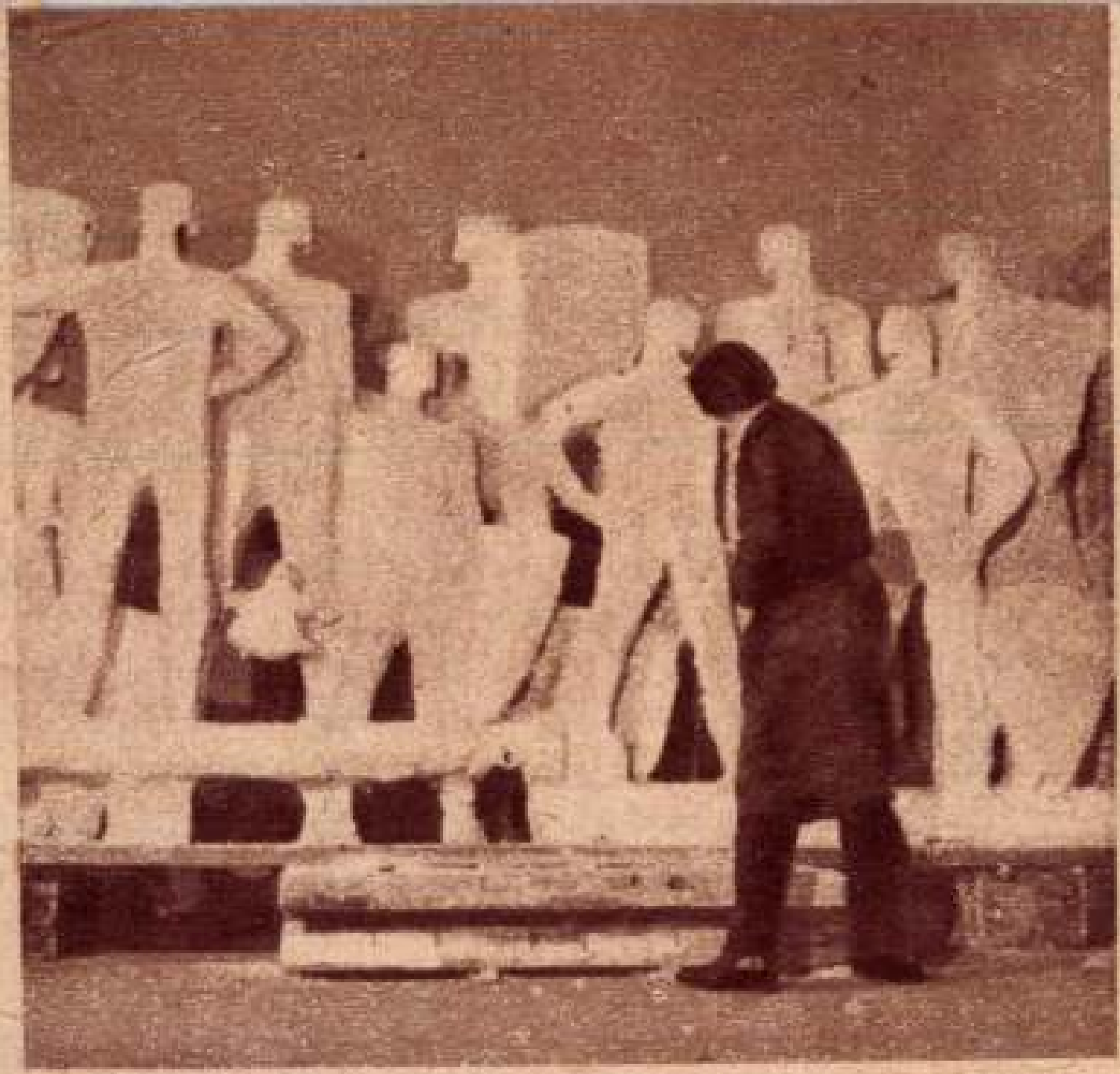

Középkori harcosokat ábrázoló kőrács készül Kiss István szobrászművész műtermében. A művészi kőrácsot Vácott állítják fel

címe.

A 2 Légzési és testgyakorlási gyakorl

A 3 83 éves Kossuth-díjas művészün
ségeitekért, gyermekeitekért előre!" c. pl

A 4 Marx barátja.

A 5 A legnagyob angol drámaíró.

A 6 A „Kakuk Marci" írója.

B 1 A János vitéz szerzője.

B/2 A modern elméleti fizika megalapítója.

B 3 Anglia fővárosa.

B/4 Történelmi múltú város, híres borvidék

B/5 A színjátszás istennője.

B/6 Jellegzetes görög oszlopforma.

A helyesen megfejtők között mint már közö
rint értékű jutalomtárgyakat fogunk kisorsol

Figyelem!

Keressük elő az előző hat számunkban közö
szeti rejtvényeket, s az eddig nyert megfejté
írjuk a megfejtés-gyűjtőbe. Egy kiváló szobrá
juk végső megfejtésként kapni, akinek egyik
címlapon látható „Testvériség" c. szoborkompo
védelmi Minisztérium előcsarnokában van
szobrász nevét írjuk egy levelező lapra, s „R
ÁLLÍTÁS" jeligével kérjük a szerkesztőség cí

Kis István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HÍRLAP

1958 JÚN 28

610

Ma ha

□ KIS ISTVÁN NYERTE MEG a Tanácsköztársaság-emlékmű pályázatát. A tehetséges fiatal művész a Dózsa György-emlékmű befejezése után fog hozzá a nagyméretű kompozícióhoz. Szobra Berény Róbert híres 19-es plakátját eleveníti meg plasztikai fogalmazásban.

□ ÉRDEKES KÖZVÉLE-

r küldöttség ti
bolgár főváros

Kiss István

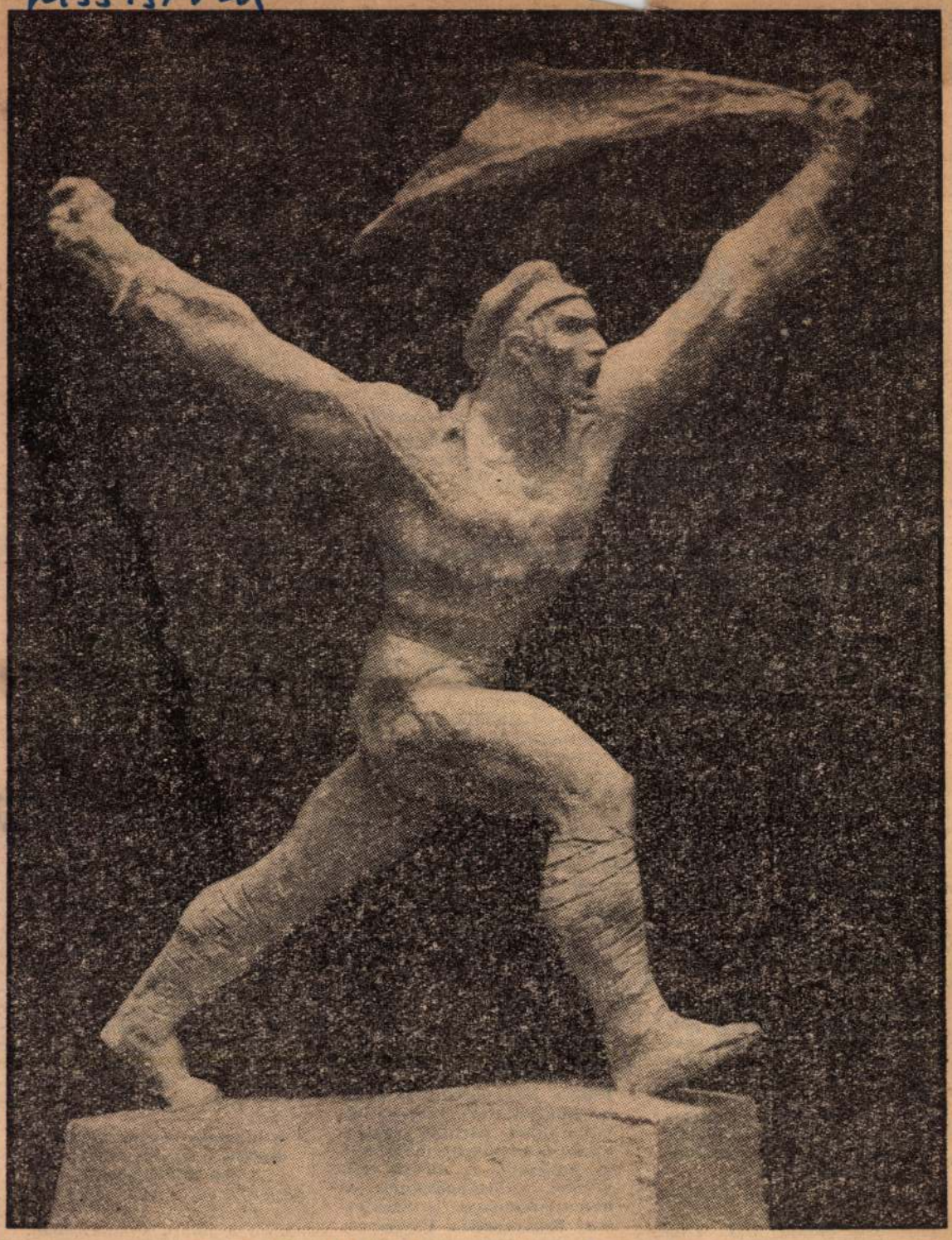

Kis István: A Tanácsköztársaság emlékművének terve.

Hol?

...lomása. A földesúri-tőkés uralkodó osztály politikailag csődbe volt, a nép forradalmi változás után sóvárgott, a revizionizmus és osztályárulás mocsarába süllyedt szociáldemokrata jobboldal pedig a tőkés rendszer megmentésére vállalkozott.

A magyar munkásosztály legöntudatosabb emberei ebben a helyzetben, a szociáldemokrata jobboldal osztályárulásával határozottan szakítva, a megalkuvás erőivel folytatott elszánt harcban hozták létre a magyar marxista—leninista munkáspártot. Ezzel

olyan pártot szerveztek és indítottak el történelmi útjára, amely azóta is dacol minden viharral és halad előre a maga győzelmes útján.

A könyörtelen osztályellenség, a burzsoázia pártunkat megalapítása napjától rágalmazta, gyalázta, sokszor holt hírét költötte. S amikor hatalmában állott, minden elképzelhető eszközzel üldözte a magyar munkásosztály forra-

...at a legkegyetlenebb ...sággal üldözte, kínozta és ...kolta.

Hol van már a burzsoázia hatalma? *A magyar munkásosztály forradalmi pártja viszont négy évtized viharain keresztül vezette és a Magyar Szocialista Munkáspártban testet öltve ma is vezeti munkásosztályunk, népünk minden akadályon diadalmaskodó harcát az új, szocialista társadalom megteremtéséért. (Nagy taps.)*

Az út hosszú, a harc kemény volt ama negyven évvel ezelőtti naptól mostanáig és az úttörők közül sokan kidőltek a sorból a hosszú harc alatt. Sokat megöltek közülük a fasiszta gyilkosok 1919-ben, Horthy sötét negyedszázada alatt és 1956 fehérterrorjának napjaiban. Ritkította soraikat az ellenséges golyó a harctereken, ahol a nép szabadságáért küzdöttek. Az elesett harcosok emlékét örökké őrizni fogja szívében a nép.

A Szovjetunió Kommunista Pártjától tanultunk, tanulunk és fogunk tanulni a jövőben is

A párt alapítói, első harcosai közül az élők ma is egy sorban küzdenek velünk. Ma szeretet és megbecsülés, tisztelet övezi őket. Ennek a tiszteletnek mindenütt és mindenkor élnie kell a veterán harcosok iránt, nem is csak azért, mert erre ők a maguk személyében bőven rászolgáltak, hanem azért is, mert személyükön keresztül a párt is, a nép is a legszebb erényt, a zászló iránti hűséget és önmagát, saját múltját becsüli meg.

A magyar kommunista párt születéséről szólva fel kell idéznünk annak emlékét, akinek eszméi és tanításai vezették pártunk alapítóit.

A nagy Lenin emléke előtt hajlunk meg mi, magyar dolgozók ezen a napon, aki anynyi más történelemformáló műve között a munkásosztály újtípusú, a hatalom megragadására, a néptömegek vezetésére alkalmas forradalmi pártjának kovácsa, megalkotója is volt.

Bensőséges szeretettel fordulunk Lenin pártja, a Szovjetunió dicső kommunista pártja felé. *(Nagy taps.) Sohasem csináltunk titkot abból, ellenkezően, büszkék vagyunk rá, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártjától tanultunk, tanulunk és tanulni fogunk a jövőben is.* Már a pártunkat megalakító első magyar kommunistákat is a Szovjetunió Kommunista Pártja példája ösztönözte. Negyven éven át vértezték fel a magyar kommunistákat az úttörő, az előttünk járó idősebb testvérpárt tapasztalatai. Negyven éven át is mindig így volt ez pártjaink között — ma is a legszorosabb eszmei, elvtársi, baráti kapcsolatok kötik össze a Szovjetunió Kommunista Pártját és a Magyar Szocialista Munkáspártot. Mély meggyőződésünk, hogy a pártjaink kapcsolatait ma jellemző teljes eszmei közösség és jó elvtársi kapcsolat a jövőben is mindenkor fennmarad és az idő haladtával mind mélyebb és bensőségesebb lesz.

Ettől a meggyőződéstől áthatva, küldjük forró, elvtársi üdvözletünket pártunk megalakítása negyvenedik évfordulója ünnepéről az idősebb testvérnek, példaképünknek és harcostársunknak, a Szovjetunió Kommunista Pártjának.

(Hosszantartó, nagy taps.)

Szívünk mélyéből kívánunk tel-

...osztály hatalma, a kapitalista kizsákmányolást a kizsákmányolástól mentes szocialista társadalom, az imperialista rabságot a nemzeti függetlenség, a háborút a béke váltsa fel és szorítsa ki örökre. *Negyven éve lobog a párt zászlaja, amelyre mártírjaink vére írta a szocializmus, a nemzeti függetlenség, a béke számunkra szent szavait.*

A Tanácsköztársaság munkásosztályunk nagy büszkesége

E zászlóval, e jelszavakkal indult harcba pártunk 1918 őszén, és rövid néhány hónap alatt meghódítva a munkásosztály, a dolgozó nép többségét, 1919 március 21-én diadalra vitte a Magyar Tanácsköztársaság megteremtésének ügyét A Magyar Tanácsköztársaság kikiáltása őrjöngő dühöt váltott ki a magyar tőkésekből és földbirtokosokból, az egész nemzetközi imperializmusból. Hogyan is ne őrjöngtek volna? Hiszen az első magyar munkás-paraszt állam elvette tőlük a hatalmat, a földet, a gyárat, elveszett az ország az imperialisták számára, mélyítette a kapitalizmus általános válságát, zavarta szovjetellenes terveiket, lekötötte erőiket.

Velük szemben örömmel üdvözölte a Magyar Tanácsköztársaság létrejöttét Lenin, a Szovjetunió, Európa és az egész világ munkássága.

A hatalo... a munkásosztál...

Élve a felszabadulás adta lehetőséggel, a Magyar Kommunista Párt, a nemzet haladó erőinek élén széles fronton vezette harcba a magyar népet a háborúban mérhetetlen károkat szenvedett ország újjáépítéséért, a demokratikus reformokért, a népi demokratikus állam kiépítéséért. E harc eredményeként népünk rövid három év alatt megvalósította a polgári demokratikus forradalom reformjait és békés úton győzelemre vitte a szocialista forradalmat is.

A hatalom ismét a munkásosztály, a gyár, a föld ismét a nép tulajdonába került.

Megszületett a szocialista ipar, megszülettek a szocializmus első állásai a falun, a kultúrában.

A magyar munkásosztály erői meghatványozódtak, hatalma tel-

Kiss István

Nemzedékének egyik legtevékenyebb és legsikeresebb tagja Kiss István szobrászművész. Pályájának kezdete óta a nagy szabadtéri kompozíciók foglalkoztatták, s e vállalkozásaihoz kitűnő alapot jelentett mestereinek — Kisfaludi Strobl Zsigmondnak, Mikus Sándornak és Pátzay Pálnak — növendékük számára sokoldalú tájékozódást és teljes fegyverzetű mesterségbeli felkészültséget adó nevelőmunkája. És Kiss István nem lett hűtlen e tanításhoz. Monumentális kompozíciói, emlékszobrai a nem csupán formai, de lélektani nagyság kellékeivel is rendelkeznek. Jeles munkái, a Diósgyőrött felállított Lenin-szobor, a budapesti Dózsa György emlékmű, a debreceni Munkásmozgalmi emlékmű és végül, legújabb nagyszabású műve, a Dózsa György téren, a Tanácsköztársaság kikiáltásának ötvenedik évfordulója alkalmából leleplezett emlékszobor, a rohanó forradalmár matróz figurája, töretlen fejlődésének biztos lépteit jelzik.

Kiss 1970

Magyar Nemzet
1970 IV. 4
N.N. Kossuth díjasok 1970

nyára alaposan megbírságoltak volna. Rekordidő alatt kiértünk a reptérre. A gép leszállhatott, hiszen már volt, aki fogadja a vendégeket. A bolgár elvtársak szemlátomást meglepődtek kissé, hogy ilyen szerény fogadtatásban van részük, de mikor tudomást szereztek Vorosilov elvtárs egyidejű érkezéséről, megértették a helyzetet.

2. *A tizedik évfordulón*

Felszabadulásunk tizedik évfordulójára a párt és a kormány meghívására szovjet párt- és kormányküldöttség érkezett hozzánk. A delegációt Vorosilov elvtárs vezette:

A vendégeket szovjet különvonat hozta Csapig; ide a párt és a kormány — ugyancsak különvonattal — fogadó bizottságot küldött eléjük, melyben a Külügyminisztériumból

KELLEMES
HAZÁNK FELSZABAD

Ifj. Kiss István

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

1970 APR 26

1021

Lenin alakja a magyar szobrászatban

Lenin alakja a magyar szobrászatban címmel kiállítás nyílt a Magyar Nemzeti Galériában, Lenin születésének centenáriuma alkalmából. A tárlat mintegy negyven szobrot, portrét és domborművet mutat be, ezeken kívül tizennégy nagyméretű fotó is látható azokról a monumentális szobrokról, amelyek többek között *ifj. Kiss István*, *Mikus Sándor* és *Szabó Iván* műtermében kerültek vidéki városaink közterein.

ságbaesés ideje
sem oly gyötrő, de
még a halált megelőző hatvan perc sem terheli meg annyira a lelket — mert felfoghatatlan és hihetetlen, hogy vége legyen mindennek —: a katona számára a háborúban az átállás órája a legnehezebb.

Mert abban az órában minden benne van: a megsemmisülés (tehát a halál) minden előbbit kétszerező eséllyel, mert kétfelől érkezhet. Benne van a hosszan érlelt elhatározás és a gyors mozdulattal lecckára tett becsület — amelyekhez képest lövészárokban pusztulni, vagy

Kiss István

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ESTI HÍRLAP

Budapest

Dunaújváros vendégei

Kettős jubileumot ünnepel 1970-ben Dunaújváros. A felszabadulási évfordulóra meghívták a szovjet Kommunarszk és az olasz Terni városok küldöttségét, a városalapítás 20. évfordulóján tartandó ünnepségekre pedig a francia Villejuif, az angol Coventry és a román Constanza küldötteit fogadják. Az ünnepi programhoz tartozik még: április elsején a városban látják vendégül *a nemzetközi repülő csillagtúra* résztvevőit, április 21-én pedig a város főterén felavatják *Kiss István* szobrászművész rézlemezekből hegesztett Lenin-szobrát.

mint vad

A Tolna megyei Bátaapát
készik az erdőben Kósa Józse
egy vadmalacot talált a kör
A már feleseperedett vadkoc
dáját, aki rendszerint vele i
vaddisznó annyira megszokta
gától is hazatalál a vadászh

ÉV VÉGÉRE HÁROMS

Szeged szobrai

Éneklő ifjúság

(211.) A Csongrád megyei tanács Rákóczi téri székházának előcsarnokát díszíti az Éneklő ifjúság című dombormű. Készítője: Kiss István.

A ZALA MEGYEI
TER

ÉPÍ

Szükség esetén lakást biztosítunk.
Jelentkezni
a vállalat központjában,
ZALAEGERSZEG, KOSZTOLÁNYI U. 12.
szám alatt lehet
személyesen vagy írásban.

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRSZERZŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kiss István
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1970 FEB - 3
DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

Szeged szobrai

1071

Bolyai János (1802—1860)

Bolyai Farkas (1775—1856)

(163—164.) A két matematikus-zseni szobra a József Attila Tudományegyetem Természettudományi Kara Rerich Béla téri központi épületének előcsarnokában áll. A bronzból készült alkotások Kiss István szobrászművész munkáját dicsérik.

HI
fo

apr
hir

AI

Zongor
kétezer
Sajtóház.

Bőrkabátját már most alakíttassa, javíttassa vízhatlan bőrpuhító festéssel Csordás bőrruhakészítő mesternél. Szent Miklós u. 7. Felsővárosi templom mögött. x

Nagy macskákat vesz a Gyógyszertani Intézet (Dóm tér 12.). x

Skoda 1000 MB személygépkocsi, jó állapotban eladó. Megtekinthető vasárnap és szerda délután. József A. sgt. 165/b. x

Bútorokat vásárolok és eladok, hármasszekrényeket, rekamiét, sezlont, hálószobabútort, konyhabútort, asztalokat, székeket, ágybetéteket, ruhaszekrényeket, gáztüzhelyt palackgal, tüzhelyt, könyvszekrényt. Teleki u. 6. x

Keveset használt iker fehér mély babakocsi szép nylon takaróval eladó. Szeged, Szécsi u. 17. sz. x

Macskát veszünk a Sebészeti Klinikán. x

Szép szelon, háromajtos szekrény, négyszemélyes rekamié, fotelok olcsón eladók. Lengyel u. 32.

Orion lemezjátszós rádió eladó. Érdeklődni 14-től. Fejős Gézáné, Kossuth L. sgt. 23.

Kévés here eladó. Szatymazi u. 36.

Kifogástalan állapotban levő két ágy és két éjjeliszekrény eladó. Juhász, Pulcz u. 4. Érd.: 9—4-ig.

21 600 km-t futott Fiat 850-es igényesnek eladó. Érdeklődés 157-59 telefonszámon.

30 W-os egybeépített német erősítő-hangfal és Grundig mikrofonok eladók. Újszeged, Jankovich u. 1.

befőttesüvegek eladók. Bécsi krt. 31., fsz. 4. x

Eladó lemezjátszós rádió, porszívó, Pannónia varrógép. Somogyi u. 10. udvar.

Nagy épület bontásra és cserép, faanyag sürgősen eladó. Peták-tanya, Dorozsmai út 33.

Modern, új konyhabútor és egy másfélévés törzskönyvezett hím német boxer eladó. Lumumba u. 13.

CZ 408-as drapp színű garanciális Moszkvics eladó betegség miatt. Kiskunhalas, Zalka Máté u. 8.

1 db 70—80 kg-os húsdisznó eladó. Thököly u. 42/c.

Moszkvics CA-s üzembiztosan áron alul eladó. Tarjántelep, 116/L. IV., 19.

Fűrészporos, samottos kályhák eladók. Tolbuhin sgt. 51.

Igényes, modern hálószobabútort veszek. „Sürgős 77 511" jeligére a Hirdetőbe.

Gitárokat, mindenfélét, valamint fúvóshangszereket vásárolok. Sági, Somogyi u. 19. x

Hízott sertés 140 kg-os és minikalor kályha eladó. Fecske u. 8.

Lakodalmi felszerelés, sátorfák, 14 asztal eladó. Szt. Antal u. 18.

Continentál írógép igényesnek eladó. „Kifogástalan 77 588" jeligére a Hirdetőbe.

Faragott ebédlő bútorok olcsón eladók. Szeged, Hunyadi János sgt. 15. II. em. 1. ajtó.

Keveset használt teatűzhely eladó. Érd.: 16 óra után. Tábor u. 7/b. I. 3.

Egyedülálló, csinos, reprezentatív külsejű hölgy házasság céljából megismerkedne jó megjelenésű, leinformálható férfival 44—50 évesig. Kézzel írott fényképes levelekre válaszolok. „Igényes 77 571" jeligére a Hirdetőbe.

165 cm magas, szőke, 37 éves független gépkocsivezető keresi 25—30 év közötti, kissé molett, vigkedélyű, házias nő ismeretségét házasság céljából. Fényképes levelekre válaszolok. „Tavasz 77 505" jeligére a Hirdetőbe.

EGYÉB

Állatszeretőnek macskát ajándékozunk. Bokor u. 1. sz. 3. ajtó.

Matematikus korrepetálót keresek, díjmegjelölést kérek. „Érettségiző" 2417. jeligére a Sajtóházba.

Bejárónőt keresek 2 tagú családhoz délelőttre, napi 4 órás elfoglaltsággal. Lehet nyugdíjas is. Püspök u. 9., II. em. 2. x

Kezdő gépíró állást keres. „Képesítés nélkül 77 597" jeligére a Hirdetőbe.

Idős, lakással rendelkező személyt gondoznék. „Összeköltözünk 77 585" jeligére a Hirdetőbe.

Gépkocsivezető állást, változtatna. „Hat éves gyakorlat 77 508" jeligére a Hirdetőbe.

Idősebb nőt, esetleg házaspárt eltartanék lakásomon egyszoba-konyha lakáscserével. „Azonnalra is" 77 524 jeligére a Hirdetőbe.

Eltartanánk idős egyedülállót vagy házaspárt. „Megegyezés" 77 523 jeligére a Hirdetőbe.

Lovász József szobra Salgóbányán

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész és a Képző- és Iparművészeti Lektorátus képviselői nemrégiben felkeresték a salgóbányai KISZ-vezetőképző iskolát, megszemlélték azt a helyszínt ahova a megyei tanács megbízása szerint a művész Lovász Józsefről készített szobrát elhelyezik. Mint ismeretes, a salgóbányai vezetőképző iskola tavaly vette fel a pásztói ifjúkommunista mártír, a KIMSZ egyik nógrádi vezetőjének nevét. Ha elkészül, Kiss István alkotása nem az első, Lovász Józseffel kapcsolatos alkotás lesz a KISZ-iskolán. A tavalyi névadó ünnepségre Czinke Ferenc grafikusművész egy Lovász Józsefet ábrázoló nagyméretű grafikát és zománctáblát ajándékozott az iskolának. A terv szerint Kiss István alkotását a felszabadulás évfordulón adják át.

1. Bgy. SE						
2. S.-újfalu	24	17	1	6	78:41	35
3. M.-novák	23	16	2	5	75:35	34
4. Szécsény	23	17	-	6	74:47	34
5. Dejtár	23	15	1	6	67:23	31
6. Romhány	23	14	-	9	63:50	28
7. Baglyas	22	10	6	6	50:34	26
8. V. Cs. SE	23	8	7	8	36:46	23
9. Jurisits SE	23	9	3	11	43:60	21
0. Sz.-patak	23	8	3	12	37:40	19
1. K.-keszi	23	8	2	13	40:85	18
5. M.-gerge	23	3	4	16	29:69	10
3. St. ZIM	23	7	1	15	35:69	15
4. É.-vadkert	22	3	4	15	39:65	10
5. M.-gerge	23	3	4	16	29:69	10
6. Forgács*	23	1	1	21	9:85	3

*Forgács-bt visszalépett.

1969 OKT 1 11

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR NÉPKÉTŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-740, 340-726
NÓGRÁD
Salgótarján

1969 SEP 27

1021

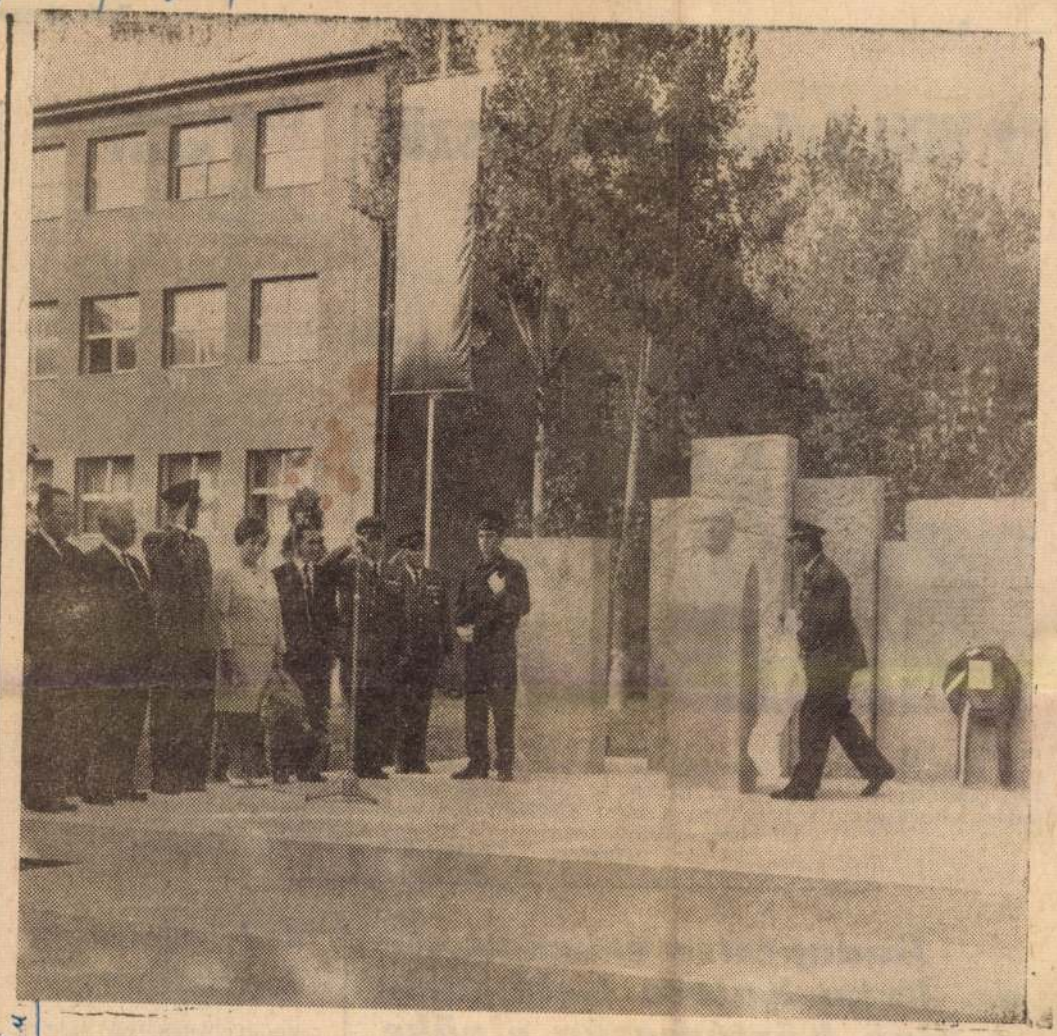

Kiss István

Szoboravatás a dr. Münnich Ferenc laktanyában

Bensőséges ünnepség keretében avatták fel a székesfehérvári Dr. Münnich Ferenc laktanyában a névadónak, a nemzetközi munkásmozgalom kimagasló harcosának szobrát.

A szoboravatási ünnepségen Kiss Lajos vezérőrnagy köszöntötte a hős harcos özvegyét, dr. Münnich Ferencnét, a megye, a város párt- és állami szerveinek vezetőit, Gyenge Károlyt, a megyei pártbizottság titkárát, Hajba Kálmánt, a megyei tanács vb-elnökhelyettesét, Bodnár Lászlónét, a városi pártbizottság titkárát, Dancs Kálmánt, a városi tanács vb-titkárát, Németh Győzőt, a munkásőrség megyei parancsnokát, Kiss István Munkácsy-díjas szobrászművészt, a Münnich-szobor alkotóját.

Részt vettek az ünnepségen a munkásmozgalom vezetői, a dr. Münnich Ferenc nevét viselő megyei intézmények képviselői, valamint a Zalka Máté úttörő honvédelmi zászlóalj tagjai.

A Himnusz hangjainak elhangzása után Kiss Lajos vezérőrnagy avatta fel a laktanya névadójának szobrát.

A szoboravatási ünnepség az Internacionálé hangjaival ért véget.

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP
Székesfehérvár

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Az NDK évfordul

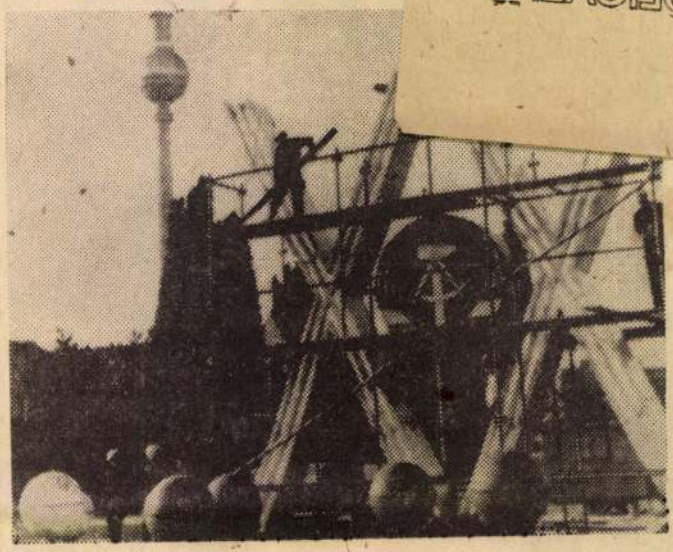

Október 7-én ünnepli a Német Demokratikus Köztársaság megalakulásának 20. évfordulóját. A berlini dolgozók már készülnek az ünnepségekre. A képen: a „XX" a 20. évfordulóra emlékeztet. A háttérben a most elkészült hatalmas televíziós-torony.

(Telefoto — AP—MTI—KS)

OSZ
rtott
rszá-
n a
a
i ta-
részt
vettek.

Első napirendi pontként dr. Beckl Sándor, a SZOT titkára az első félévi gazdálkodásról és az ezzel kapcsolatos szakszervezeti munka tapasztalatairól számolt be.

Ezután Somoskői Gábor, a SZOT titkára a két ülés között végzett munkáról számolt be.

Harmadik napirendi pontként a SZOT meghallgatta a VII. Szakszervezeti Világkongresszus előkészítéséről szóló jelentést.

A kongresszust ez év október 17—31-ig Budapesten rendezik.

A tanácsülés a beszámolókat, előterjesztéseket vita után elfogadta.

Budapestre érkezett dr. Urho Kaleva Kekkonen, a Finn Köztársaság elnöke

Losonczi Pálnak, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa elnökének meghívására pénteken hivatalos látogatásra Magyarországra érkezett dr. Urho Kaleva Kekkonen, a Finn Köztársaság elnöke.

Az elnököt és kíséretét ünnepélyesen fogadták a Ferihegyi repülőtéren, ahol már jóval az érkezés előtt több ezer fővárosi dolgozó gyűlt össze. A repülőteret magyar és finn zászlók, üdvözlő feliratok díszítették. A betonon díszzászlóalj sorakozott fel csapatzászlóval.

Losoczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke mondott üdvözlő beszédet, amire Kekkonen elnök válaszolt.

A díszegység díszmenete után a vendégek gépkocsikba ültek és a magyar államférfiak társaságában szállásukra hajtattak. (MTI)

A Minisztertanács ülése

A kormány tájékoztatási hivatala közli:

A Minisztertanács pénteken ülést tartott. A kormány meghallgatta és jóváhagyólag tudomásul vette Fehér Lajosnak, a Minisztertanács elnökhelyettesének beszámolóját

A dél-vietnami hadszíntérről

érkezett jelentések szerint gyalogsági összetűzések péntekre virradó éjszaka és hajnalban csak szórványosan fordultak elő.

Az amerikai főparancsnokság bejelentette, hogy megkezdődtek a Nixon elnök által elrendelt csapatkivonások: az előirányzott 35 000 amerikai katonából 90 (!) elhagyta Dél-Vietnamot, továbbá 180 állítólag szombaton indul.

*

Visszaindult Moszkvából Párizsba Nguyen Thi Binh asszony, az ideiglenes forradalmi kormány külügyminisztere, aki a párizsi béketárgyalásokon a forradalmi kormány küldöttsé-

Telefon: 138-068, 337-748, 340-176

NÉPHADSEREG
Budapest
1959 AUG 16

1021

KŐKATONÁK

Kiss István Münnich Ferenc mellszobrát készíti

A beszökő napsugarak pásztázta, tágas műteremben mintha miniatűr tárlat lenne: a magasba rugaszkodó falak mentén körbefutó polcokon aprócska szobrok sorakoznak. Gipszminták, tervek, vázlatok, tanulmány-figurák. Az ország számos közterét ékesítő, jól ismert szobrok eredeti, liliputi másai állnak itt egymás társaságában: a Felvonulási téren március 21-én avatott monumentális rohanó vöröskatona szobor arasznyi mintája, a robusztus *Dózsa* szoborcsoport apró gipszterve, az egri várban, *Dobó István* sírja mellett őrködő végvári harcosok, s a Vácott feltárt vár elé került pajzsos vitézek csöppnyi másai, míg a bejárattal átellenben *Ady* impozáns, dacos bronzalakja tornyosul...

E korábbi alkotások gyűrűjében, a műterem közepén új szobor körvonalai bontakoznak ki a kiváló művész, *Kiss István* keze nyomán: *Münnich Ferenc* portréja.

— *Többéves ismeretség fűzött a magyar munkásmozgalom e nemrég elhunyt jeles alakjához, de amikor olykor-olykor találkoztam vele, sosem gondoltam, hogy rövidesen szoborral kell emlékét megidéznem* — vallja a művész. — *Mégis, amikor a honvédségtől megkaptam a megbízást, s azzal kezdtem munkához, hogy a személyes ismeretség révén viszonylag könnyű feladat vár rám, csakhamar kiderült: Münnich Ferenc portréját nehéz megmintázni. Emlékezetemben kedélyesen okos, idős emberként élt, de vajon melyik korban ábrázoljam? A rendelkezésemre bocsátott legutolsó fényképekhez tegyem-e hasonlóvá, vagy emlékműhöz illendő magasztosságúvá formáljam-e a tekintetét? Végül úgy döntöttem: az lesz a legméltóbb Münnich Ferenchez, ha portréján a mozgalmi lendület és bölcs humanizmus egyaránt tükröződik. Hiszen ez az ő igaz arca. S hozzá tartozik még valami: egész életében a népért élt...*

Ezt a gondolatot a szobrászat és építészet közös nyelvén — az architektúrával — roppant tömör eszközökkel igyekszik kifejezni *Kiss István* és *Vellai István* építész: a mellszobor mögött tömegeket érzékeltető, nyers bányakövekből emelt kőszálak nyújtóznak, s az egyik ilyen kőszálból faragják majd ki — az együvétartozás példázásaként — Münnich Ferenc portréját is, mely a róla elnevezett egyik magasabb egység ünnepélyes dísze lesz.

Ám szeptember 29-én, a Fegyveres Erők Napján nemcsak a névadó mellszobrát avatják majd fel a magasabb egységnél, hanem Kiss István egy másik alkotását is, a háromalakos, impozáns katonakompozíciót is.

— *Ezt a megbízást tavaly augusztusban, a Münnich-porté megrendelése előtt kaptam a hadseregtől* — újságolja Kiss István, miközben műtermében a Képzőművészeti Kivitelező és Iparvállalat kőfaragó műhelyébe kalauzol, a készülő szobor megtekintésére. — *A felkérés így szólt: készítsek a proletáriátus fegyveres erejét jelképező szobrot. Őszintén szólva az ötlet hamar megszületett: a kompozíció az 1919-es Vörös Hadsereg, a mai néphadsereg és munkásőrség összefonódásával kívánja kifejezni a fegyveres örökség és a jelen folyamatosságát.*

A felemelt kezükben drapériát összefogó három figura realista szobor, mentes minden modernkedő bűvészkedéstől, mégis mai, mégis meglepő.

— *Kettős választ előtt álltam a kompozíció tervezésekor* — avat „műhelytitkaiba" a művész —, *a szimbólikus vagy a realista ábrázolás között kellett választanom. Én az utóbbi mellett döntöttem. Ezt kívánta egyébként a szobor helyéül szolgáló tér jellege, s szerkezete is: a lapos, de nagytömegű kompozíciót igénylő térben igen dekoratív lehet az általam egyébként is kedvelt, viszonylag sík, de „perforált" felület alkalmazása. Ennyiben például bizonyos rokonság van e három katona és a váci végvári vitézek megoldása között.*

A közösen zászlót emelő, három méteres katona-figurák fehér kőalakjai — melyek mintázásakor a megrendelő magasabb egység az öltözet és a fegyverzet ábrázolásában készséggel sietett a művész segítségére — amikor a Fegyveres Erők Napján lehull róluk a lepel — azt is hirdetik majd: ismét értékes, szép művészeti alkotásokkal gazdagodott a hadsereg.

MÉSZÖLY GÁBOR

A kőkatonák magasba emelt zászlóval — Foto: Ferkis Emil

Diákotthoni elhelyezés

K. L. őrvezető az alábbiakat írja: *„Sorkatonai szolgálat letöltése után egyetemre szeretnék jelentkezni. Kérem, szíveskedjenek közölni, hogy tanulmányi ösztöndíj hiányában is lehet-e diákotthoni elhelyezést kérni."*

Kérdésére közöljük, hogy a felsőoktatási intézmények nappali tagozatának hallgatói részére juttatható állami támogatásról szóló utasítás szerint az a hallgató is igénybe veheti a diákotthoni elhelyezést (étkezéssel együtt), aki ösztöndíjat nem kap. Az erre irányuló kérelmét az egyetem dékáni hivatalának kell előterjeszteni.

Felhívjuk azonban figyelmét arra, hogy az önköltség megtérítésében módosítás állt be, ezért javasoljuk, hogy előzőleg részletesen tájékozódjék az egyetemen és mérje fel, hogy a felmerülő költségek kifizetésére ösztöndíj hiányában van-e lehetősége.

Amennyiben konkrétan megírja, hogy melyik egyetemen óhajt tanulmányokat folytatni és közli velünk családja anyagi helyzetét, szívesen küldünk pontosabb választ.

A kitüntetett szülő jogán

S. T. levelezőnk kérdezi: *„Az egyetemi felvételnél mikor, milyen körülmények között veszik figyelembe azt, hogy a jelentkező szülője a „Munkás-Paraszt Hatalomért Emlékéremmel" rendelkezik?"*

A felsőoktatási intézményekbe való felvetelt szabályozó rendelkezés szerint a jelentkezők felvételi vizsgát tesznek. A vizsgabizottság e felvételi vizsga eredménye alapján tesz javaslatot arra, hogy a jelentkező igényét miként lehet figyelembe venni.

A felvételi bizottság a megfelelő magatartású jelentkezőket — a megadott felvételi keretszámok figyelembevételével — a felvételi vizsgán megállapított összpontszámuk sorrendjében köteles felvenni. (A középiskolai tanulmányok során elért eredményt és az érettségi eredményt is figyelembe kell venni, az e címen adható pontszám az elérhető összpontszám felénél több nem lehet.)

A munkásmozgalom mártírjainak, a „Magyar Szabadság Érdemrend" és a „Munkás-Paraszt Hatalomért Emlékérem" tulajdonosainak gyermekei, amennyiben a felvételi vizsgán megfeleltek, az összpontszámuk sorrendjére való tekintet nélkül is fel kell venni. Ez utóbbi esetben tehát nem a megállapított összpontszámok sorrendjében történik a felvétel.

A nyugellátás megállapítása

S. K. főtörzsőrmester elvtárs kérdésére — a nyugellátással kapcsolatos jogi kérdésekről — az alábbiakat válaszoljuk:

A nyugellátásokat a társadalombiztosítási szervek (SZOT) állapítják meg. A rokkantsági nyugdíjra való igényt legkésőbb a leszerelés, illetőleg a táppénzsegélyezés megszünése napjától számított két éven belül lehet bejelenteni. Abban az esetben, ha a baleset nyugellátásra jogosító követelményeit — vagyis azt, hogy a baleset valóban a katonai kötelmekkel összefüggő feladat ellátása közben érte a hadkötelest —, csak a két évi határidő eltelte után lehet megállapítani, az igénybejelentés határideje egy évvel meghosszabbodik.

A baleset következtében meghalt hadköteles hozzátartozói nyugdíjigényüket a haláleset napját követő két éven belül jelenthetik be.

A leszerelő hadkötelest a kiegészítő parancsnokságon részletesen tájékoztatják arról, hogy az igénybejelentést melyik szervnél és milyen módon kell előterjeszteni. Ezzel egyidőben a kiegészítő parancsnokság olyan értelmű igazolást ad, amely a nyugdíj-megállapítással kapcsolatos eljárás megindításához alapul szolgál.

A nyugellátásokra vonatkozó igényeket a SZOT Társadalombiztosítási Főigazgatóságának az igénylő lakóhelye szerint illetékes igazgatósága (kirendeltsége) bírálja el. Kivételt képez az az eset, ha a hadköteles a katonai szolgálatra bevonulás időszakában a Magyar Államvasutak, vagy a Győr—Sopron—Ebenfurti vasút dolgozója volt. Bár a nyugdíjakat ugyanezek a szervek folyósítják, a nyugdíjigényt ezekben az esetekben az említett vasutak igazgatási szervei bírálják el.

Ha a rokkantsági nyugdíjra jogosult hadköteles elhalálozott, a hozzátartozók nyugdíjigényét ugyanaz a szerv bírálja el, amely az elhunyt részére a rokkantsági nyugdíjat folyósította.

CENTRUM ÁRUHÁZAK

Mindenütt a centrumban

a CENTRUM ÁRUHÁZAK

CENTRUM ÁRUHÁZAK

VIDÉKI ÁRUHÁZAINK:

Békéscsaba
Debrecen
Eger
Győr
Kecskemét
Kiskunfélegyháza
Ózd
Pécs
Salgótarján
Szeged
Székesfehérvár
Szolnok
Szombathely
Tatabánya
Veszprém

Calvin téri
Corvin
Csepel
Csillag
Divatcsarnok
Extra
Lottó
Luxus
Otthon
Újpest
Úttörő
Verseny

KERESZTREJTVÉNY

1	2	3	4	5	6	7		8	9	10	11	12	13	

nálunk is nagy sikerrel szerepelt (Georg). 12. Férfinév. 13. Egy belga városból való. 25. Sétány, allé. 26. Női név. 29. Árusítás. 32. Nekiindul, elindul. [illegible] huszonnégy óra. 35. A

János tiszthelyettes, Bernáth Lóránt őrvezető, Drozdik Imre honvéd, Monori Edit, Molnár Géza tiszt, Nagy Antal honvéd, Rábai Gyula szakaszvezető, Venczel Ferenc honvéd

Nem lesz gond

Kiss István
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG
Budapest

1969 SEP. 21

1021

A fegyveres erők napja ünnepségei

A KISZ LEVELE A FEGYVERES ERŐK TAGJAIHOZ

A *fegyveres erők napja* alkalmából a fegyveres testületek magas rangú képviselőinek és a KISZ központi bizottsága több vezető munkatársának jelenlétében szombaton a *Hotel Ifjúságban* kitüntetéseket adtak át a honvédelmi nevelésben, a katonai szolgálatra való felkészítésben huzamosabb időn át kiemelkedő munkát végzett katonafiataloknak és a polgári életben dolgozó ifjúsági vezetőknek. Az ünnepség részvevőit *Molnár György*, a KISZ központi bizottságának titkára üdvözölte, s méltatta a fegyveres erők napjának jelentőségét.

Ezt követően felolvasták *a KISZ központi bizottságának a fegyveres erők tagjaihoz intézett levelét*, amelyben szeretettel köszöntik békénk, nemzeti függetlenségünk, szocialista hazánk fegyveres védelmezőit: a néphadsereg, a határőrség, a karhatalom, a rendőrség és a munkásőrség tagjait.

Ezután kitüntetéseket nyújtottak át, majd a KISZ központi bizottsága fogadást adott a kitüntetettek tiszteletére.

A Hévízi úti sporttelepen tegnap *ünnepi nagygyűlést* rendeztek, amelyen jelen voltak a Vietnami Demokratikus Köztársaság, a Dél-vietnami Köztársaság, a dél-vietnami ideiglenes forradalmi kormány budapesti nagykövetségének, valamint a szovjet hadsereg ideiglenesen Magyarországon állomásozó csapatainak képviselői is.

Gobbi Hilda szavalata után *Horváth Károlyné*, a III. kerületi tanács vb-elnöke üdvözölte a nagygyűlés részvevőit, majd *dr. Sós György* rendőr vezérőrnagy, a Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetője mondott ünnepi beszédet.

Sarlós István, a fővárosi tanács végrehajtó bizottságának elnöke a fegyveres erők napja alkalmából szombaton hivatalában fogadta a *budapesti fegyveres erők* parancsnokait. A találkozón részt vett *Venéczi János*, az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára is.

Szombaton a munkásőrség országos parancsnokságának tanácstermében rendezett ünnepségen *Papp Árpád*, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a munkásőrség országos parancsnoka kitüntetéseket adott át munkásőröknek, parancsnokoknak a társ fegyveres testületek, az állami élet és a gazdasági vezetés olyan képviselőinek, akik a munkásőrség tevékenységét példamutatóan segítették.

Tegnap este *díszünnepséget* tartottak a székesfehérvári Vörösmarty Színházban.

A *döbröntei vár* romjainál hetedszer rendezték meg a fegyveres erők napja alkalmából a *várünnepségeket* és a hagyományos ifjúsági találkozót. Az ünnepség alkalmából a községi népkönyvtárban *honismereti találkozót* rendeztek.

Székesfehérvárott, a Münnich Ferenc-laktanya udvarán felavatták a tanácsköztársasági emlékművet, *Kiss István* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását.

Az ünnepségen *Kálozi József* vezérőrnagy mondott beszédet.

NÉPSZABADSÁG

A pártmunka első

Lapozgattam az egyik központi folyóirat *1962-es* példányait, s a júniusi számban olvasom a XIX. kerület hat nagyüzemének pártcsoportjairól: *„... általános jelenség, hogy az üzemek pártszervezetei nem fordítanak elég gondot a pártcsoportokra ...”*, ezért *„... nevelő-, tudatformáló munkájuk visszaesett ... a helyi körülményekről tájékozatlanok ... nem végzik el agitációs feladataikat ...”*

Több mint hét éve írták e sorokat. Mi a helyzet ma? Egy friss összefoglaló a IV. kerület többségében üzemi pártcsoportjairól egyebek között ezt állapítja meg: *„... a pártvezetőségek jelentős része még mindig nem él azokkal a lehetőségekkel, amelyeket a pártcsoportok munkája nyújthat ... még mindig elég sok a bizonytalanság, az útkeresés azzal kapcsolatban, hogy mivel foglalkozzanak a pártcsoportok ... hiányos vagy egyáltalán nincs tájékozódása (a csoportoknak) a helyi politikai, gazdasági feladatokról ...”*

Amint látható, a mai értékelés — más kerületben és más üzemekből ugyan —, de *sok tekintetben hasonló*, mint a hét évvel ezelőtti. Mi történt? Megállt az élet a pártcsoportok felett? Megrekedtek az őket irányító pártszervezetek is?

A párt a legkisebb szervezeti egységekre, *a pártcsoportokra* épül. A műhelyek, irodák dolgozóihoz szervezetten a pártcsoport egyénileg az egyes kommunisták állnak *a legközelebb:* azonos munka- és életfeltételek, közös érdekek kötik össze őket. Pártonkívüliek számára a párttal, kommunistákkal való kapcsolat rendszerint a pártcsoportoknál annak tagjainál *kezdődik*. Kommunisták számára a részvétel a csoport munkájában s az egyéni pártfeladat *az első vonal* a párt munkában. Kölcsönös és megszakíthatatlan kapcsolat ez, amelyben lehetnek megtorpanások, visszaesések, de *hosszabb időre megrekedni egyszerűen lehetetlen.*

Bizalmiak, alapszervezeti vezetőségek, párttagok rendszerint azzal indokolják a pártcsoport gyengeségeit, hogy azok *gyakran* tényező is valószínűleg [illegible] káig vágyálommá teszi a v[illegible]lan, stabil üzemi, műhelyi pártcsoportokat. *Ilyen feltételek között kell tehát kialakítani a szervezett pártmunkát is.*

Hallani azt is, hogy a kommunisták egyéni és kiscsoportos agitációs politikai munkája ma már *„versenyképtelen”, jórészt felesleges is.* A javuló és gyorsabb párttájékoztatás, az újságok, a rádió és a televízió bőven informálják a hazai és a világeseményekről az érdeklődő százezreket. Tapasztalat viszont, hogy minél bővebb, több forrású a tájékozódás lehetősége, annál *nagyobb a kíváncsiság és a kívánság* is az ismeretek cseréjére, azok kiegészítésére, a még jobb eligazodásra [illegible] tények és fel-

Ezek után [illegible] gyári történet folytatása. Megkezdődött az új termékek gyártásának előkészítése. Egy szép napon a szövödében megjelentek a kísérletező műszakiak, és új hengereket szereltettek egy gépcsoportra. A munka nem ment, sok volt a leállás, ideges a légkör, a gépen dolgozók féltették a keresetüket, a műszakiak a kísérletek sikerét. A pártcsoport gyorsan tanácskozott, s mert nem értették, miről van szó, panaszra mentek a pártbizottságra. S ekkor derült ki; *senki nem tartotta fontosnak, hogy az érdekelt szövödei dolgozókat tájékoztassák az egész gyárnak fontos kísérletről.* Nem kérték a segítségüket, s nem közöl-

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 FEB 6

KISALFÖLD
Győr

ŐLD

Ajándék egy NDK-beli gyárnak

Kádár János és *Fock Jenő* berlini tartózkodása alkalmával meglátogatta az *Október 7. Szerszámgépipari Kombinátot.*

E látogatással összefüggésben *dr. Nagy Lajos*, a Magyar Népköztársaság berlini nagykövete csütörtökön átnyújtotta *Wolfgang Biermann-nak*, a kombinát vezérigazgatójának Kádár János és Fock Jenő elvtársak ajándékát, *Kiss István „Proletár"* című szobormüvét.

Wolfgang Biermann az ajándékot megköszönve elmondotta, hogy *az üzem dolgozóira mély benyomást tett a magyar vezetők látogatása. Különösen jólesett nekik a látogatás protokoll-mentessége és a magyar vezetők közvetlensége.* (MTI)

OTTSAGA ÉS A MEGY

★ XX

elvényt a

yei tanā

Az arany fokozat 30, 35 és 40 évi szolgálati idő után *ismételten adományozható.*

Az alapítás évében megkaphatja a bronz fokozatot az a dolgozó, akinek 16—19 évi folyamatos tanácsi munkaviszonya van. (Ez az adományozás nincs összefüggésben az ezüst fokozatra való jogosultsággal.) Kivételes esetekben a jelvényre jogosultság előtt *2 évvel korábban is*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
Budapest
1969 SEP 27

Felavatták dr. Münnich Ferenc szobrát

Székesfehérvárott — a fegyveres erők napja alkalmából — pénteken ünnepélyesen felavatták *dr. Münnich Ferencnek*, a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő harcosának mellszobrát. Az ünnepségen megjelent *dr. Münnich Ferenc* özvegye, ott voltak Fejér megye párt- és állami vezetői, a munkásmozgalom nagy harcosának nevét viselő intézmények képviselői, továbbá a szobor alkotója, *Kiss István* Munkácsy-díjas szobrászművész is.

Kiss Lajos vezérőrnagy méltatta *dr. Münnich Ferenc* életét és munkásságát.

sában, Budapesten rende-
zik meg. A magyar szak-
szervezetek egyetértésével
hozott megtisztelő döntést
örömmel fogadtuk és vál-
laltuk a reánk háruló *po-
litikai, szervezeti* és *tech-
nikai feladatokat* — mon-
dotta bevezetőben Tim-
mer József, majd rámuta-
tott: *Olyan kongresszus
ül össze, amely konstatál-
hatja az SZVSZ közel ne-
gyedszázados fennállásá-
nak, tevékenységének je-
lentőségét, az SZVSZ sze-
repét a világ munkásosz-
tálya érdekeinek képvise-
lésében.* Olyan kongres-
szus lesz ez, amely tükrö-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1970 MÁR 7

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

1024

Dunaújváros húsz éves

Gazdag programmal ünneplik a dunaújvárosiak az 1970-es jubileumi esztendőt. A felszabadulási évfordulóra meghívták a szovjet *Kommunarszki* és az olasz *Terni* városok küldöttségét, a városalapítás huszadik évfordulóján tartandó ünnepségekre pedig a francia *Villejouif*, az angol *Coventry* és a román *Konstanza* testvérvárosok delegációját.

A programban szerepel a nemzetközi repülő csillagtúra résztvevőinek fogadása, *Kiss István* szobrászművész rézlemezekből hegesztett Lenin-szobrának felavatása a város főterén. A városalapítás huszadik évfordulója alkalmából ünnepi tanácsülésen első ízben adnak át dunaújvárosi *emlékplaketteket* és *okleveleket* a város építésében és fejlesztésében tevékenyen részt vevőknek. Megnyitják azt a *kiállítást*, amely bemutatja, mit ad a Dunai Vasmű és Dunaújváros a népgazdaságnak. Nemzetközi *labdarúgótornára*, *MHSZ-versenyekre* és *bemutatókra* is sor kerül.

Jubilál a hengermű

Pénteken jubilált *a Dunai Vasmű hideghengerműve*, amely az üzembehelyezése óta elkészítette *egymilliomodik tonna finomlemezt*. Az első félmillió tonnához még 38, a második félmillióhoz már csak 18 hónapra volt szükségük a hengerészeknek.

Szalai Gyula, a hideghengermű főmérnöke elmondta, hogy a mennyiségi növekedéssel párhuzamosan csökkent *a hengerelt finomlemezek önköltsége*. Az üzembehelyezés óta — az időközbeni finomlemez-árleszállítás figyelembevételével — majdnem 8,1 milliárd forint értékű készárut állítottak elő *1,2 milliárd forintos tiszta nyereséggel*.

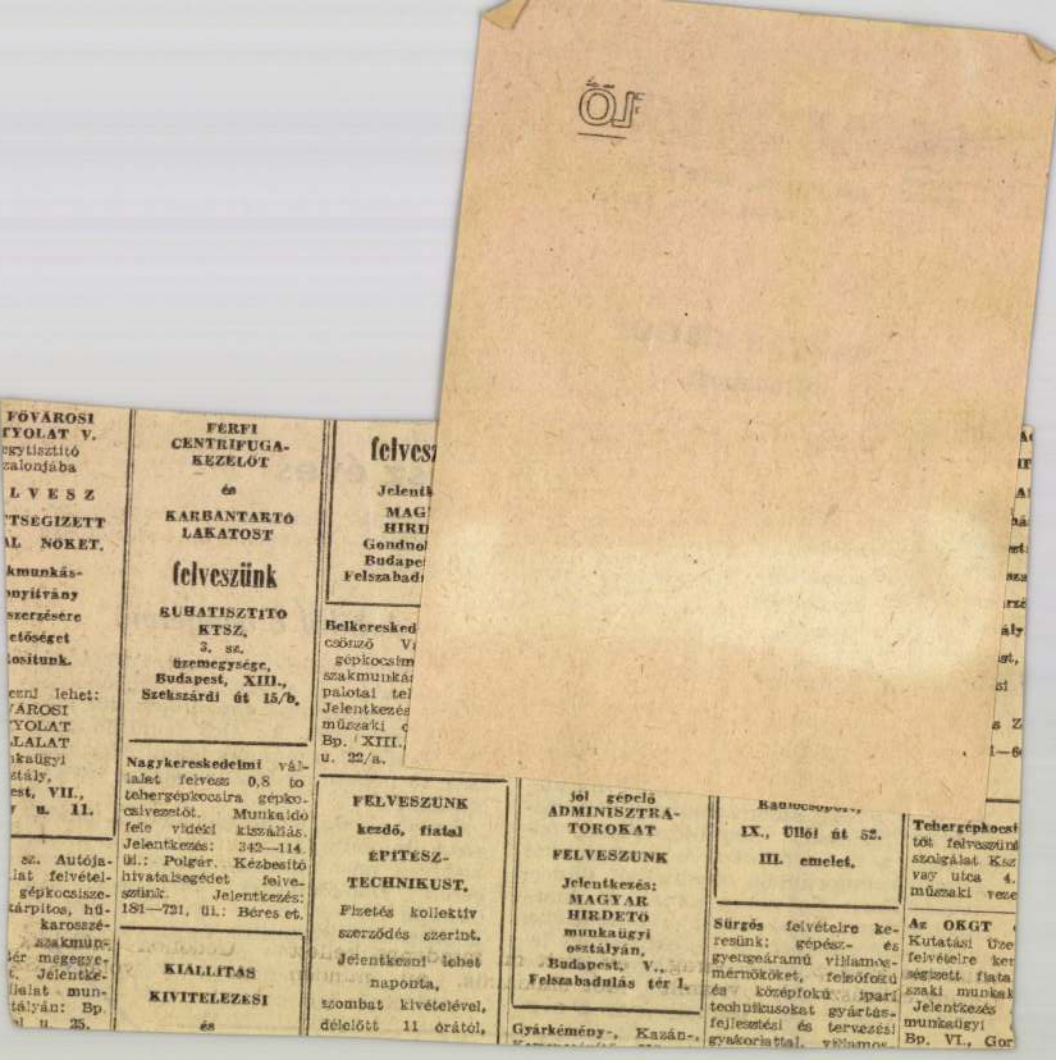

FŐVÁROSI
TYOLAT V.
egytisztító
zalonjába

L V E S Z

TSÉGIZETT
AL NŐKET.

kmunkás-
nyítvány
szerzésére
etőséget
ositunk.

ezni lehet:
VÁROSI
YOLAT
LALAT
nkaügyi
ztály,
est, VII.,
u. 11.

sz. Autója-
lat felvétel-
gépkocsisze-
kárpitos, hű-
karosszé-
szakmun-
tér megegye-
t. Jelentke-
llalat mun-
tályán: Bp.
l u. 25.

FÉRFI
CENTRIFUGA-
KEZELŐT

és

KARBANTARTÓ
LAKATOST

felveszünk

RUHATISZTÍTÓ
KTSZ.
3. sz.
üzemegysége,
Budapest, XIII.,
Szekszárdi út 15/b.

Nagykereskedelmi vállalat felvesz 0,8 to tehergépkocsira gépkocsivezetőt. Munkaidő fele vidéki kiszállás. Jelentkezés: 342—114. üi.: Polgár. Kézbesítő hivatalsegédet felveszünk. Jelentkezés: 181—721, üi.: Béres et.

KIÁLLÍTÁS
KIVITELEZÉSI
és

felvesz

Jelentk
MAG
HIRD
Gondnol
Budapes
Felszabadu

Belkereskedel
csönző V
gépkocsim
szakmunká
palotai tel
Jelentkezés
műszaki c
Bp. XIII.
u. 22/a.

FELVESZÜNK
kezdő, fiatal
ÉPÍTÉSZ-
TECHNIKUST.
Fizetés kollektív szerződés szerint.
Jelentkezni lehet naponta, szombat kivételével, délelőtt 11 órától,

jól gépelő
ADMINISZTRÁ-
TOROKAT
FELVESZÜNK
Jelentkezés:
MAGYAR
HIRDETŐ
munkaügyi
osztályán,
Budapest, V.,
Felszabadulás tér 1.

Gyárkémény-, Kazán-,

Radiocsoport,
IX., Üllői út 52.
III. emelet.

Sürgős felvételre keresünk: gépész- és gyengeáramú villamosmérnököket, felsőfokú és középfokú ipari technikusokat gyártásfejlesztési és tervezési gyakorlattal, villamos-

Tehergépkocsi
tőt felveszünk
szolgálat Ksz
vay utca 4.
műszaki veze

Az OKGT
Kutatási Üze
felvételre ker
ségizett fiata
szaki munkak
Jelentkezés
munkaügyi
Bp. VI., Gor

1021 KISS ISTVÁN

A felszabadulás évfordulóján is kegyelettel emlékezünk a Tanácsköztársaság hőseire, akiknek Kiss István szobrászművész alkotása állított emléket fővárosunkban.

Kertész Emil felvétele

ség körülbel
kolcra 32 f
kanyarba 12 f

CSEPEL
1969 APR 4
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-397

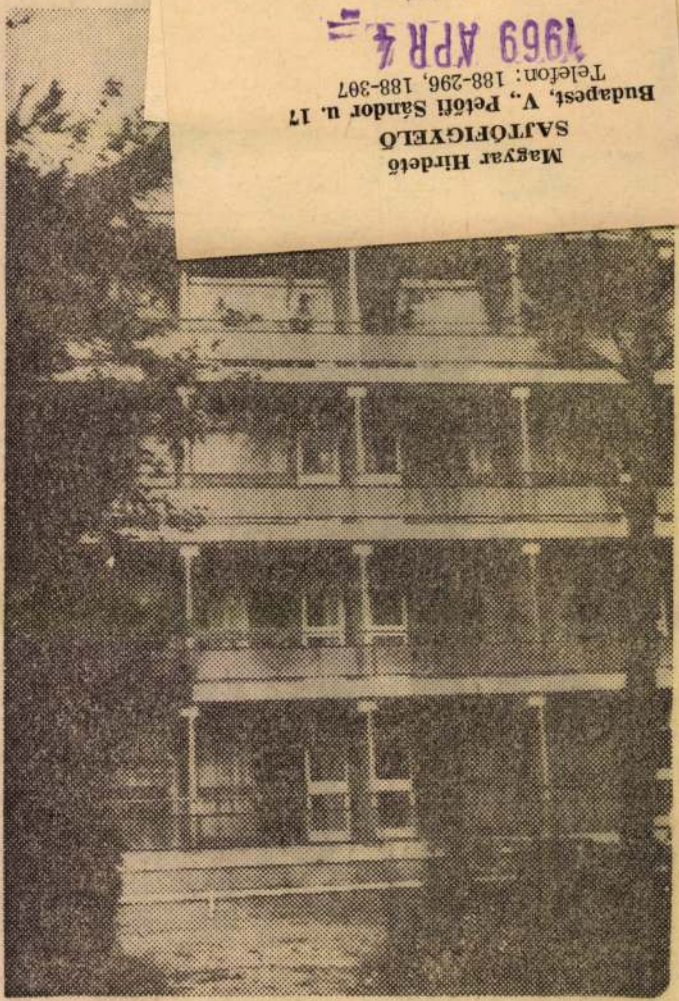

Elkészült az új siófoki, modern üdülőszálló.

Kiss István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1981 JUL 29

Nemzet 1021

NAPLÓ

Július 29

Lenin-szobrot avatnak Szegeden a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulóján a Csongrád megyei párt- és tanácsszékház előtti téren. A szobrot — pályázat eredményeként — Kiss István szobrászművész és Dávid Károly építőművész készíti.

~

Magyar Ne

tása

s Gépgyárban

titkárának megnyitója után el-
mondott beszédében méltatta
a Ganz-MÁVAG eredményeit,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

967 VII 29

NÉPSZABADSÁG

Kiss István

— LENIN-SZOBROT avatnak a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulóján Szegeden, a megyei párt- és tanácsház előtti téren. A szobor elkészítésére kiírt pályázatot Kiss István szobrászművész és Dávid Károly építőművész nyerte.

— **A legutóbbi törökországi föld-**

bb. 17. lenin szobrot avatnak a nagy októberi szocialista forradalom 50. évfordulóján szegeden

1021

Kiss István

a vid kz/sk/ká/gy/cz

1967. julius 28.

a nagy októberi szocialista forradalom 50. évfordulóján lenin szobrot avatnak szegeden, a csongrád megyei párt- és tanácsszékház előtti téren. a szobor elkészitésére kiirt pályázatot kiss istván szobrászmüvész és dávid károly épitőmüvész nyerte. a terveik szerint a teret kétszintesre épitik ki és az egész területet csiszolt fehér mészkővel burkolják. három lépcsőn át lehet majd feljutni a második szintre, ahol posztamentre kerül lenin három és félméter magas bronzba öntött alakja./mti/

.-.

9.05/gy

,,fertődi 056,,-os névre keresztelt uj fajtát a helyi uj tavasz termelőszövetkezet próbálta ki üzemi méretekben. az eredmény megfelelt a nemesitők várakozásának: az uj fajta holdanként 20 mázsás átlagterméssel fizetett. a magas hozam mellett nem elhanyagolható előnye, hogy nem dől meg, s hogy sörárpának is kiválóan alkalmas. a vidék közös gazdaságai máris érdeklődnek az uj fajta iránt. jövőre már 120 győr-sopron megyei közös gazdaságban termesztik a ,,fertődi 056,,-os tavaszi árpát./mti/

.-.

bb. 15. rekord buzatermés a tiszaföldvári Lenin tsz-ben

vid kz/sk/ká/gy/cz

1967. julius 28.

a tiszaföldvári Lenin közös gazdaság esztendők óta az ország legjobb gabonatermesztő szövetkezetei közé tartozik. az idén azonban minden eddiginél kimagaslóbb buztarermést takaritottak be: 2 000 hold átlagában 28 mázsa buzájuk termett. a gazdaság holdanként 20 mázsát értékesit és ebből több mint 12 millió forint bevételre számit./mti/

.-.

9.00/gy

György Dózsa,
leader of the peasant
revolts of the
sixteenth century

PHOTOGRAPHS BY GYULA ZARÁND AND MTI

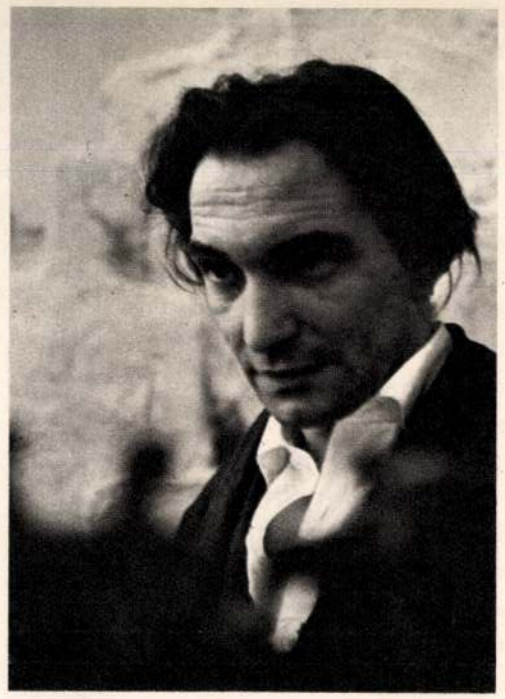

ISTVÁN KISS AT WORK

The whistling of the electric welder can be heard as you approach the studio. The manes of metal horses glow, then the light of heat cools down, the blackened copper gleams less brightly, and there in front of us are the five horses, the most recent work by sculptor István Kiss.

He was born in 1929 at Nagyszalonta, and first attracted attention with clay figures at the age of twelve. His drawing master said he was a born sculptor.

In 1948 István Kiss entered the College of Fine Arts in Budapest from where he graduated in 1953. He was lucky enough to have his "diploma" statue, *Peace*, set up in front of a school in a Budapest square, which is quite an achievement for a first significant work. Today István Kiss's statues are in many towns in Hungary.

He was reluctant to tackle metal for a number of years, but now he finds it the material suitable for expressing man through the trends of a new age.

And what about the five life-sized metal horses?

"I feel that this piece of sculpture has opened a new phase in my life. I have rarely been so happy about completing anything. It's perhaps my favourite piece. I like the sculptures I had to struggle with—and I really fought with these horses."

And the future?

He mentions an anniversary very important for Hungarians: János Arany, the greatest Hungarian epic poet, was born a hundred and fifty years ago at Nagyszalonta, where he too was born. And the sculptor wants to pay tribute to his native town as well as to its great poet.

Gyula Fábián

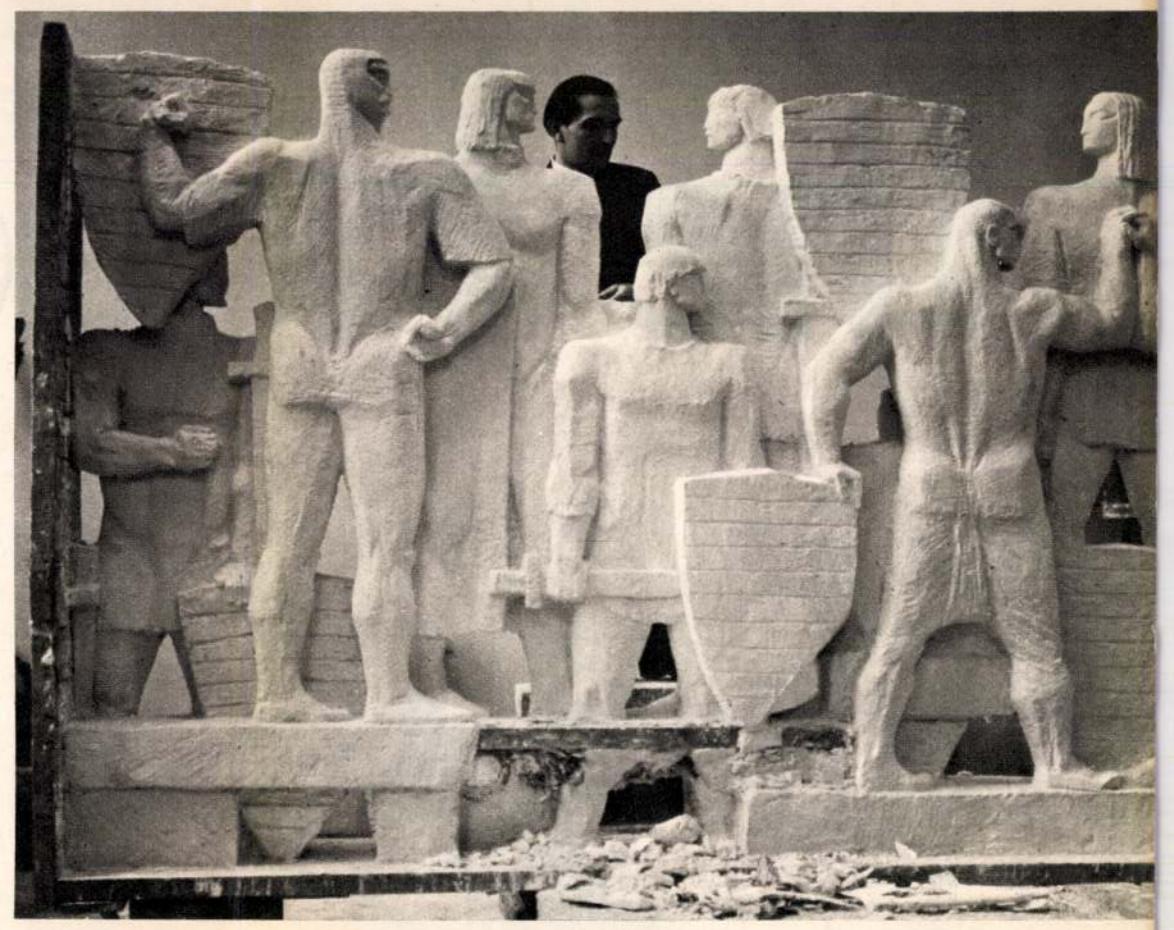

"The braves of the frontier fortress"

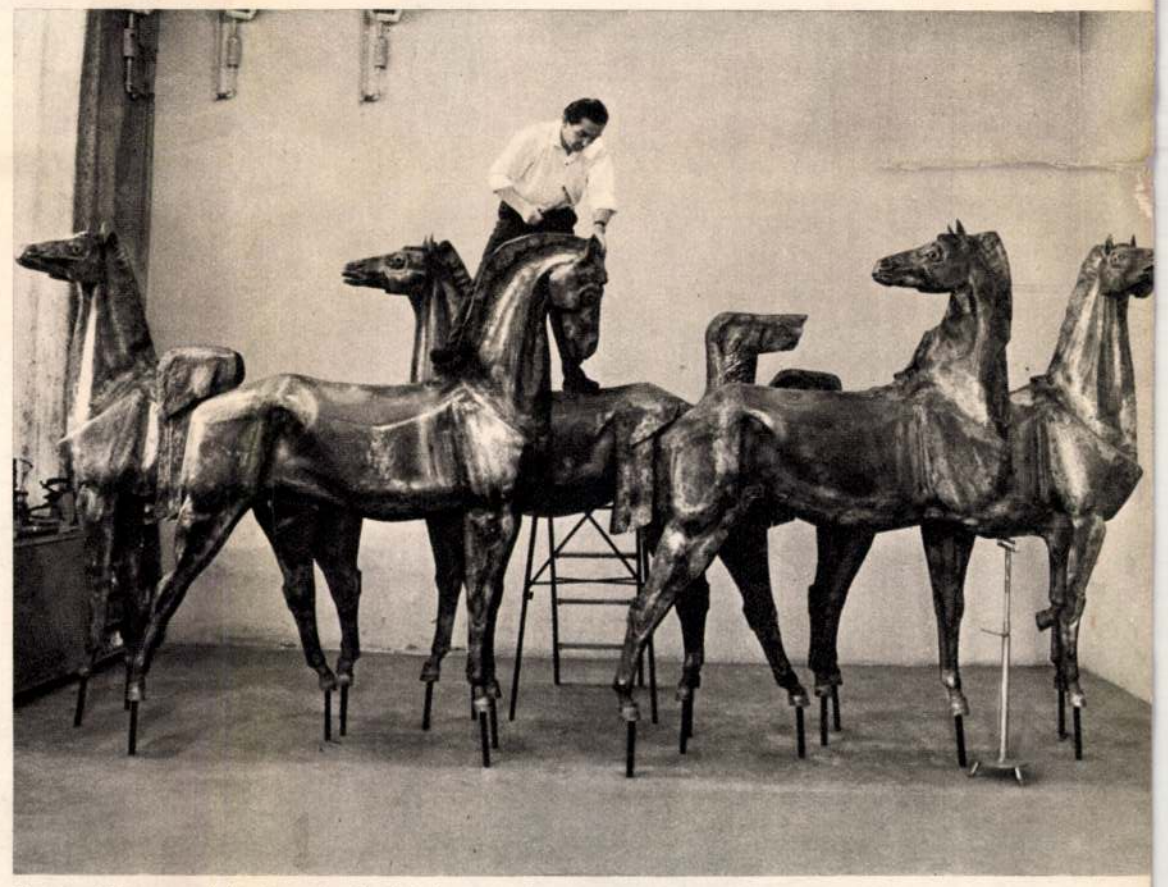

Horses. This composition is made of welded copper-plates

The Honeymo

Drawing by Endre Szász

"Then, in April 1962, the real restoration work began. We got permission from the authorities to reopen the quarry in the Mecsek Mountains where the stones for the tower were originally quarried, and two hundred stone carvers—working chiefly during their leave from other constructions through the worst cold spells of winter—shaped 2,241 large ashlars to replace the damaged and peeling masonry of the towers. As a next step we had the three thousand square metre copper roof of the church repaired. A protective layer of roofing was laid down between the outer shell of the roof and the ceiling wherever it was required, in order to give the greatest possible protection to the valuable frescoes and other ornamentation inside.

"Now, after a great deal of work, the exterior of the Cathedral is fully restored.

HELP FROM AT HOME AND ABROAD

"The enormous costs of such an undertaking have been met to a large extent through local resources and the voluntary support of people and clergy both from the Pécs diocese, and Hungarians living all over the world. This fine willingness of so many people to help us with the first phase of our restoration programme encouraged us to push on with the second phase—the restoration of the interior, in particular the frescoes and pictures and other ornamentation badly in need of attention.

"This second great project was launched in 1965 after negotiations with the National Monuments' Board and we hope to complete it by the end of 1967 or the middle of 1968. Apart from all the restoration work being done by painters and architects, etc., the whole lighting system will be modernised, the ventillation improved (for future preservation of the frescoes) and a loud-speaker system developed to improve the acoustics.

The knave

AMBITIOUS PLANS FOR THE CATHEDRAL SURROUNDINGS

"Parallel with the work being done on the Cathedral, there are plans to complete the external renovation of the bishop's palace and the capitular archives by the end of 1967. Responsibility for these plans lies with the bishopric. Further projects are even more ambitious: an entirely new look for the Cathedral surroundings. The local authorities want to focus attention on the entire lay-out of the historic fort of Pécs—the castle walls, barbicans, castle promenades and the medieval barracks from the period of King Louis the Great. When this plan is achieved, the Cathedral Square will be one of the finest and most spectacular in Central Europe.

"I would just like to add that while we were at work on the Cathedral, we decided that over the next ten years we would tidy up every single church in the diocese that needed repair. We are confident that this programme too will be accomplished," the bishop concluded.

Sándor Igaz

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

1967 JUL 26.

LOBOGÓ

...pek...hírek...

1021

Fába álmodott

történelem... Kiss István gyulai nyugdíjas pedagógus kedves időtöltése a fafaragás. „Gyulavár eleste" című fél-reliefjén másfél évig dolgozott. A két méter hosszú és 70 centi széles faragványon 621 alak szemlélteti a korabeli nagy csatát

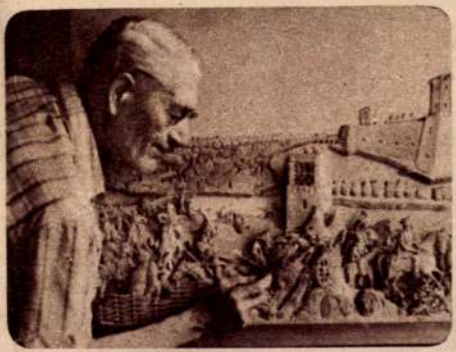

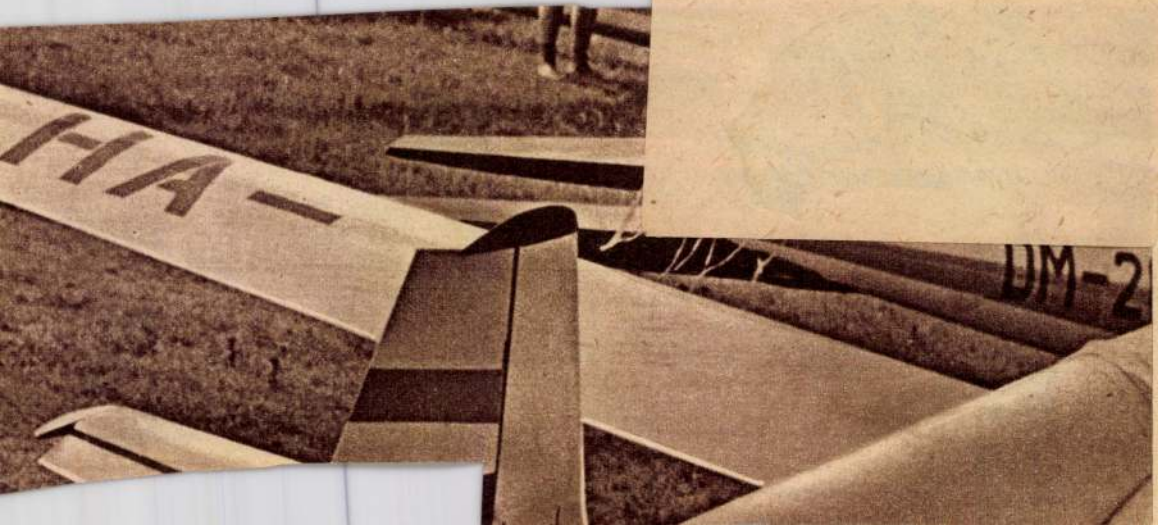
-HA-
UM-2

1967 MÁJ 25

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

— **Kiss István festőművésszel** és kiállított műveit mutatja be a székesfehérvári városi ifjúsági klub 9-én este hét órakor kezdődő klubfoglalkozásán tagjainak.

ISTVÁN KISS

(b. 1927) sculptor. Prominent representative of the new generation of sculptors. The Dózsa sculptural group erected below Castle Hill was modelled by Kiss. A holder of the Munkácsy Prize

Hungarian Review
1962 VII.

ıms.
he reason why I chose Vaskút is
ıuse in this school the budding
ng artists are particularly clever
ı the brush and the palette.

Ferenc Zentai

Pensioner Solya,
who lives next door
to Angela Svaka
was caught unawares
by the youthful artist
one fine afternoon

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Hevesmegyei Népujság,
Kiss István
1965 AUG 15

Elkészült a Jubileumi Park a Gellérthegyen

Az augusztus 20-i ünnepségek egyik jelentős eseménye lesz a fővárosi Jubileumi Park megnyitása. A Gellérthegy oldalán eddig elhanyagolt, kietlen részből gyönyörű és modern pihenő ligetet varázsoltak. A park szépségét emelik az ott elhelyezett szobrok és szökőkutak.

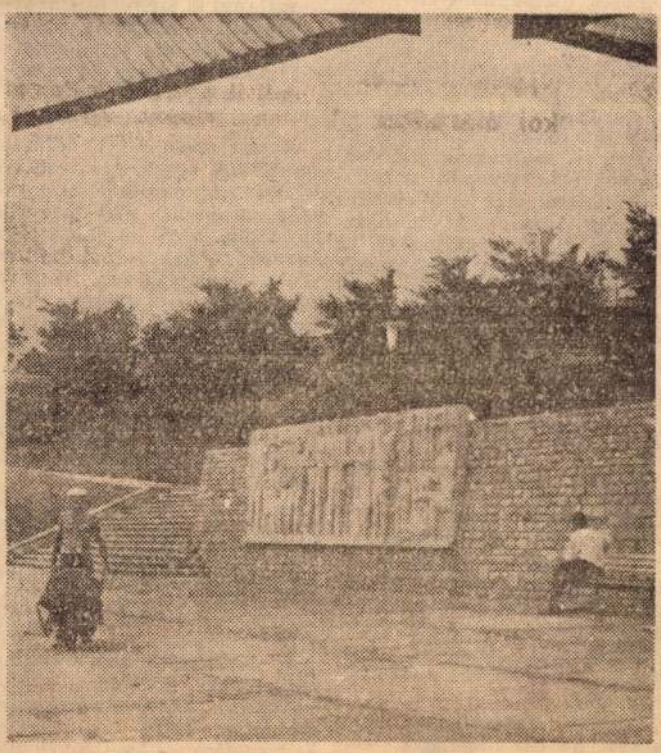

A terméskő-falba szépen illik Kiss István szobrászművész domborműve.

Már felállították Somogyi József „Lány a csikóval" című szobrát. *(Wormser Antal felvételei)*

két.

— *Hogyan ál általában a bí ciája?*

— A szociali ban fokozatosar megteremtődnel telek, amelyek a bunozesnek, mint társadalmi jelenségnek a felszámolásához vezetnek. A bűnözés megszűnése egy történelmi korszak fejlődésének eredménye lesz. Átmenetileg még hatnak olyan másodlagos tényezők, amelyek a szocialista gazdasági keret, a szocialista társadalmi körülmények között is szülhetnek bűncselekményeket. Ilyenek: a tudati elmaradottság, az ellenőrzés lazasága, a felügyelet elmulasztása, az önzés, a kapzsiság, a a közöny, vagy például, annak a fel nem ismerése, hogy a társadalmi tulajdon a köznek és nem egyeseknek a tulajdona. Hatnak a régi maradványok. Hat és olykor-olykor új erőt nyer a burzsoá befolyás. Sokakat fűt még a gyors meggazdagodás vágya is.

Nyilvánvaló, hogy viszonyaink között — mert a kizsákmányolás megszűnt — a bűnözés elsődleges forrása kiapadt. Ésszerű azonban az is, hogy a bűnözés elleni küzdelem nem kizárólagosan igazságügyi feladat, hanem társadalmi erőt, társadalmi összefogást igénylő komoly probléma.

— *Miért nem javul az élet elleni bűncselekmények statisztikája?*

— **Társadalmunkban a legfőbb értéket képviselő em-**

azt a kívánságot is, hogy

az ilyen helyzetek ismerője, azoknak akarva-akaratlanul is szemlélője avatkozzék be akkor is, ha ez a beavatkozás pillanatnyilag kényelmetlen és veszélyes is, ha haragot vált ki vagy izgalommal jár.

Éppen azért, mert büntetőpolitikánk egyik alapvető célkitűzése az emberölés megelőzése, az emberi élet megvédése, foglalkozott a Legfelsőbb Bíróság is a közelmúltban ezzel a kérdéssel. Az irányelvben kifejezésre jut az a meggyőződés, hogy a társadalom segítségét a megelőzés terén nélkülözni nem lehet.

— *Miben látja az emberi élet megfelelő védelmének biztosítását? Kik vegyenek részt a fokozottabb védelem biztosításában?*

— A nemrég megjelent irányelvek szerint az ítélkezés legyen határozott a bekövetkezett bűnügyek elbírálása során, vegye el mindenkinek a kedvét attól, hogy mások életére törjön.

A társadalom és a bűnüldöző szervek egyértelmű és következetes harcára van szükség ahhoz, hogy a jelenlegi kedvezőtlen állapotban lényeges javulás állhasson be. Szocialista társadalmunkban megvannak az objektív feltételek

Bőr — a só alatt

Nagy forgalom egy kis telepen
A vágóhidról hozzák a legtöbbet
Néha vadászok is jönnek

Gyöngyös peremén — a karácsondi út mellett— fák közé dugott lapos tetejű kis épület. Az üzletfeleken kívül aligha ismerik sokan. Nagyon is érthető hát *Telepő Gusztáv* telepvezető csodálkozása — amikor idegent lát a gonddal parkosított udvarban.

— Ugyan, mondja már, hogyan akadt ránk itt, az „isten háta megett?" — fogad meglepetten.

— Hallottam róla, hogy itt a bőrgyűjtő állomás, s hogy jó helyre kalauzoltak, a tábla is igazolta ...

Aztán a telepvezető végigvezetett kis birodalmán, és elmondta, mi a feladata napnap után annak a négy embernek, aki itt dolgozik. Mint közölte, *a legnagyobb szállítójuk a Heves megyei Húsipari Vállalat.* A gyöngyösi vágóhídról szarvasmarha-, sertés- és lóbőröket küldenek, de *üzletfél a MÉH is és sok-sok ma-*

gánember. Olykor eljönnek a vadászok is és magukkal hozzák zsákmányuk „skalpját"; nyulak, vaddisznók, nyestek, vidrák bőrét. Meglepő volt hallani, hogy a telep „gyűjteményében" — még görénybőr is szerepel!

— *Évente csaknem 5 és fél millió forint értékű bőr kezelését végezzük itt,* a gyöngyösi telepen — mondta a telepvezető. — A technológia szerint három hétig sóban tartjuk valamennyit, hogy a nedvessége kivonjuk belőlük és egyben konzerváljuk is. A háromhetes „kifolyató sózás" után aztán a központi gyűjtőbe, Budapestre küldjük a Mátra vidéki bőröket, további feldolgozás végett.

Röviden: ennyi a fák közbújt, város széli kis telep mindennapi munkája.

Amelyről kevesen tudna Gyöngyösön.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Kiss István
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1963 AUG 18
6 1021

Felavatását várja a Jubileumi Park Budapesten

Az augusztus 20-i ünnepségek egyik jelentős eseménye a fővárosi Jubileumi Park megnyitása lesz. Az építése befejeződött. A Gellérthegy oldalán eddig elhanyagolt, kietlen részből gyönyörű és modern pihenő ligetet varázsoltak. Kertészeti megoldásokkal az ismert Horváth-kerttől a Gellért Szállóig, illetve a Busuló juhász vendéglőig virágokkal, pázsittal, bokrokkal díszített összefüggő parkrendszerré változik a táj, amelyet számos dísztárgy és képzőművészeti alkotás ékesít.

A Gellért tértől fölfelé indulva — a kagyló formájú parkrész felső peremén — magas támfalba illesztett dombormű fogadja a látogatót. A mintegy 25—30 négyzetméteres, haraszti kemény mészkőből készült domborművön a felszabadult főváros életének néhány eseményét ábrázolja alkotója, Kiss István szobrászművész. A parknak ezen a részén három nagyméretű, szintén haraszti mészkőből készült határozatlan alakú, úgynevezett amorf vázát — helyeztek el. Ezeket Metky Ödön szobrászművész mintázta. A domb peremén rózsaágyakból, vízmedencékből, pázsitos részekből kiképzett dísztér nyújt majd színpompás látványt. Itt állították fel Somogyi József szobrászművész „Ifjúság" című szoborkompozícióját. A fiatal lányt és csikót ábrázoló, két méternél magasabb bronzmű előterét öt művészi kivitelű vízmedence díszíti, amelyeknek peremére Borsos Miklós szobrászművész készített különböző groteszk fejeket, vízsugárzó figurákat.

Több képzőművészeti tárgy ékesíti majd a gyermekek parkját is. A kapupillér 9 méter magas bronz szélkakasa Segesdy György szobrász alkotása, kovácsoltvas-tartó oszlopát Dávid Károly építőművész tervezte. Játszóeszközül is szolgál majd a műkőből készült, leegyszerűsített formájú három lófigura. Az új park képzőművészeti alkotásai közé tartozik még a bejáratnál elhelyezett feliratos emlékkő, amely a főváros felszabadulásának 20. évfordulóját örökíti meg, továbbá a díszes kivitelű ivókút. Ennek nőalakot ábrázoló szobrát Tar István szobrászművész készítette, a kút építészeti részét Mester Árpád tervezte.

A főváros egyik legszebb parkjának építéséhez 1963 tavaszán kezdtek hozzá és mintegy 22 ezer köbméter földet mozgattak meg.

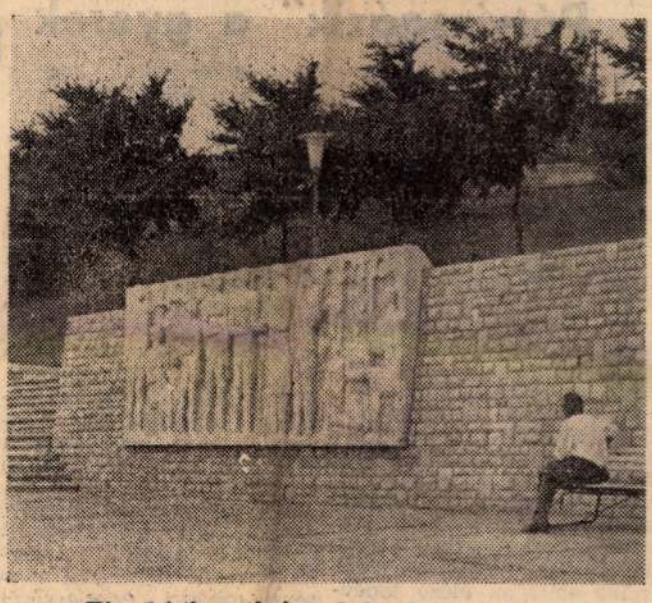

Kiss István szobrászművész domborműve

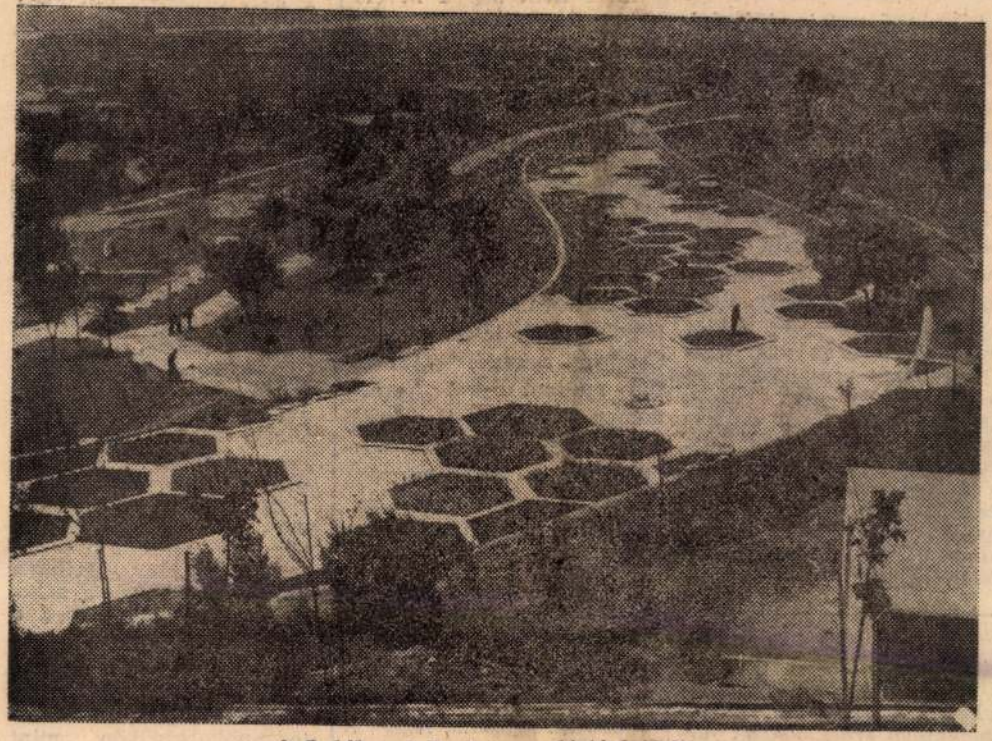

A Jubileumi Park — madártávlatból

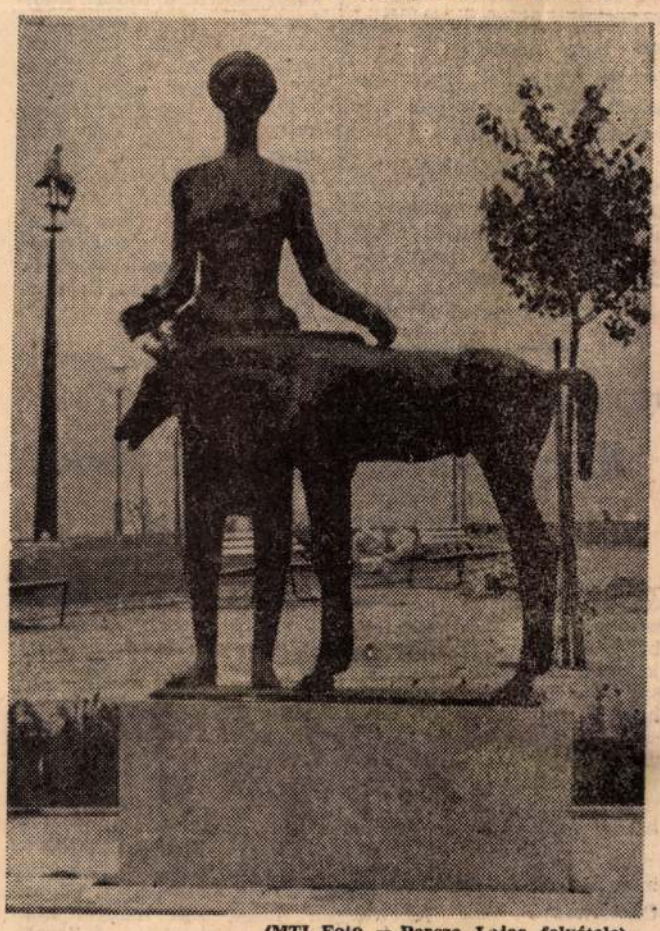

(MTI Foto — Percze Lajos felvétele)
Somogyi József „Lány a csikóval" című szobra

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP. a Magyar Szocialista Munkáspár a szerkesztő bizottság: Főszerkesztő: Rácz Lajos. Szerkesztőség fonszáma 38-06. Hódmezővásárhelyi szerkesztőség: Ady Endre Telefon: 470. Kiadja a Csongrád megyei Lapkiadó Vállalat. Fel ban és előfizetésben a Csongrád megyei postahivatalok terjes nyomja, Szeged, Kárász utca 8. T

Szülők és nevelők fóruma

„Pótvizsgázik" a gyerek

A SZÜNIDŐ nagyobbik fele már eltelt. Egyre több szó esik a közelgő tanévről, annak gondjairól. Minden évben vannak azonban tanulók, akik még előző évi tartozásaikat törlesztik és készülnek a javító vizsgákra. Hogy egy-egy diák kénytelen a szép nyarat tanulással tölteni, annak több oka lehet, betegség, hanyagság vagy a gyermek képességeit meghaladó feladat. A szülők egy része nagyon helyesen megteremti annak lehetőségét, hogy a gyerek pótolja hiányosságait, tanárt fogad mellé, számonkéri gyermekétől az elvégzett anyagot és a javítóvizsgán sokszor kiderül, hogy sokkal többre képes a diák, mint amit az előző tanévben felmutatott.

Ellenkező eset is előfordul szép számmal. Augusztus van, és ilyenkor egyes szülők felkeresik csemetéikkel a tanárt, hogy az utolsó héten készítse fel a vizsgára, anyagi áldozatoktól sem riadnak vissza. És meg vannak lepődve, hogy a tanár nem vállalja. Ezek a szülők meg vannak győződve, hogy a gyerek csak azért bukott meg, mert egyik vagy másik leckéből nem készült, és a javítóvizsga csak olyan „mumus". Az ilyen szülőknek szeretném elmondani, hogy általában a tanárok és a tantestületek miért buktatnak javítóvizsgára egyes tanulókat. — *„Hiszen az a szegény gyerek nem mindig felelt egyesre. Az ellenőrzőjéből kiszámítottuk, hogy a statisztikai átlag éppen kettes lenne, vagy kis hija a kettesnek."* (És hány egyes marad ki az ellenőrzőből, „ki tudja", milyen oknál fogva!)

IGEN, a statisztikai átlag! A diákok fő, érvelése. Kedves szülő! Egy tanuló akkor szokott megbukni, amikor a nevelő vagy tantestület úgy látja, hogy az illető, hiányosságai pótlása nélkül nem képes a következő osztályban eredményesen tanulni, tehát semmiképpen sem egy vagy két lecke alapján, sőt nemcsak a leosztályzott feleletei alapján, hanem az órákon mutatott aktivitása vagy inkább passzivitásának figyelembevevésével, gyakori értetlenségét tekintve dönt úgy a nevelő vagy a tantestület.

Saját gyermeke ellen vét az a szülő, aki a bukást nem veszi komolyan, úgy gondolja, hogy egy- vagy kétheti tanulással be tudja az előző év vagy évek hiányosságait pótolni a tanuló. Még ha 8—10 órát is tanul a végén, az utolsó napokban a tanuló, az nem ér föl a huzamos ideig rendszeresen végzett tanulással. Lehet, hogy augusztus 30-án a javítóvizsgán fel tud mutatni némi eredményt, s talán át is csúszik a pótvizsgán, de a buktatás nem érte el tulajdonképpeni célját, mert a néhány nap alatt begyömöszölt ismeret gyorsan el is repül, *és a következő tanévben a tanuló ugyanazokkal a nehézségekkel fog küzdeni, mint korábban, ha nem még nagyobbakkal.* Végül a tanulóba beidegződik, hogy ő képtelen az illető tárgyat megérteni, megtanulni. Persze, hogy képtelen, amikor az alapokkal nincs tisztában, bármit próbál ráépíteni, összeomlik.

SOK későbbi bajnak, nehézségnek veszi elejét az a tanuló, aki a javítóvizsgára alaposan felkészül és célja nem csupán az, hogy átcsússzon a vizsgán.

Gazdapusztai Gyuláné

ett. A vegyész a vázlaton J
ükkel, és egytől-ötig való szá-
jelölte meg az egyes nyomo-
amennyien érdeklődéssel für-
a felemelkedő vegyész arcát.
: ennyit mondott: — Lábas!
vázlatot az asztalra lökte.
s nincs? — kérdezte a száza-

etlenül sincs!
: igen, — sóhajtott mélyet Pi-
tán meggyőződött az ujjlenyo-
zonosságáról. — Mindenesetre
báljuk még a kutyát is...
A hatalmas farkaskutyát az őrmester vezette be. A gyanúsítottak felsorakoztak.
Az őrmester egy ruhadarabbal megfogta a kés élét és a markolatot a kutya orra elé tartotta.
— Szimat, keresd! Válassz! mondta néhányszor erélyesen.
omozókutya Lábas előtt bi-
nul megállt, idegesen kapkodjét, majd a vegyészhez futott.
dühösen kiáltott az őrmester-

on ügyes! Vigye a kutyá-

Folt a becsületen

MÉG néhány hét és az utolsó szem gabona is magtárba kerül. Nehéz, küzdelmes aratás volt az idei, mezőgazdaságban jártas ember a megmondhatója, hogy mennyire. Sok verítéke folyt el, keveset aludtak az aratók. Harcoltak minden szemért, kárba ne vesszen. A kombájnosok munkájáról különösen sok szó esett. Az idei aratás hírei becsületes és áldozatkész munkavállalásukról számoltak be, a kombájnosok kitettek magukért. S mert jól dolgoztak, természetes, hogy az anyagi megbecsülés sem marad el. Egy-egy kombájnista 4—5000 forintot is keresett az aratás idején.

ÉPPEN ezért feltűnő az a három rendőrségi hír, miszerint több kombájnos ellen indult büntető eljárás a napokban a társadalmi tulajdon sérelmére elkövetett lopás miatt. *Pölneki* József (Szentes, Batthyány u. 2.), *Kiss* Sándor (Szentes, Felsőrét 2.) és *Földvári Nagy* Ferenc (Szentes, Bocskai u. 3.), a Szentesi Gépállomás kombájnosai a nagytőkei Kalinin Tsz-t, *Sipka* József (Kistelek, Nagy S. u. 5.) és *Horváth* Sándor (Kistelek, Tanya 205.) a Kisteleki Gépállomás dolgozói pedig a kunszentmártoni Búzakalász Tsz-t károsították meg. „Technikai módszerük" az volt, hogy a kombájn úgynevezett puttonyát nem ürítették ki, hanem elsajátították a benne levő búzát. Így összesen több mint 20 mázsa gabonával károsították meg a társadalmi tulajdont.

PEDIG ezeket az embereket is ugyanolyan tisztelet és megbecsülés övezte munkahelyükön, mint országszerte a többi kombájnost. Lelkiismeretlen nyereségvágyuk következménye éppen ezért súlyos és elítélendő; egy nagy kollektíva becsületén esett folt. Igaz, lehet, hogy csak megtévedtek. Ám éppen a lehetőség bizonyítja: *a tisztelet és megbecsülés sem járhat túlzott bizalommal, az ellenőrzés feladásával, még olyan nagy munkák idején sem, mint az aratás.*

ILLETÉKES VÁLASZOL

Hasznosítható-e a szentesi fürdő gyógyászati célokra?

Szentesen több észrevétel hangzott el, és levélben is érkezett javaslat a lakosság részéről, hogy helyes lenne a szentesi tisztasági fürdő termálvizét gyógyászati célokra is kihasználni.

A Csongrád megyei Víz- és Csatornamű Vállalat vezetősége szerkesztőségünknek küldött válaszában közli, hogy a javaslatokat megvizsgálták. A szentesi tisztasági fürdőnél az SZTK által beutalt betegek szakszerű ellátását nem tudják biztosítani, mivel nincs megfelelő szakember, aki ennek ellátására hivatott. Egyébként is a fürdőépület már építésénél fogva sem nyújt arra lehetőséget, hogy a beutalt betegeket gyógykezelni tudják. A szentesi fürdő kimondottan tisztasági fürdő és kizárólag csak erre a célra épült. Az SZTK-betegek ellátására hivatott fürdő közvetlenül az Egészségügyi Minisztériumhoz tartozik. A szentesi tisztasági fürdő gyógykezelési célokra való átépítésére nincsenek tervek, az illetékesek tudomása szerint a Csongrád megyei kórház fejlesztésének távlati tervében szerepel egészségügyi gyógyfürdő létrehozása.

ÉSEK

zetek közreműködésével.

zló,
izottság tagja,
e
tér 10 órakor!

MAKÓN
Siklós János,
a megyei párt-végrehajtóbizottság tagja, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának titkára
A városi tanácsháza parkjában 10 órakor!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

FEJÉR MEGYEI HIRLAP

1965 AUG 17

Jubileumi Park a Gellérthegyen

1021

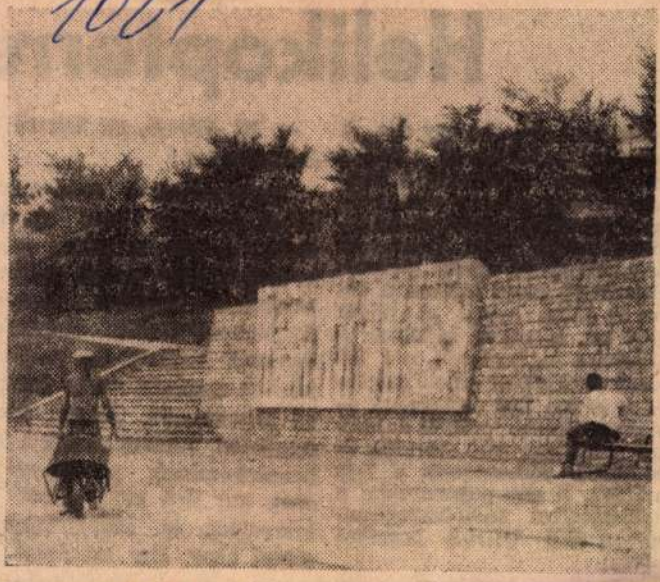

Az augusztus 20-i ünnepségek egyik jelentős eseménye lesz a fővárosi Jubileumi Park megnyitása. A Gellérthegy oldalán eddig elhanyagolt, kietlen részből gyönyörű és modern pihenő ligetet varázsoltak. A park szépségét emelik az ott elhelyezett szobrok és szökőkutak.

Fent: a természkő-falba szépen illik Kiss István szobrászművész domborműve.

Alul: felállították Somogyi József „Lány a csikóval" című szobrát.

(Wormser Antal felvételei)

18.54 órakor.
A Hold kél 21
9.43 órakor.

Helikopter...

Szombat délután egy óra. A budaörsi repülőtéren indulásra készen várakozik a helikopter, hogy néhány perc múlva megkezdje szokásos forgalomellenőrző útját a balatoni országút felett. Gyors műszerellenőrzés, majd csattanva zárul a fülke ajtaja. A pilóta gázt ad, surrogva indulnak a hatalmas légcsavarok, s a 750 lóerő pehelyként emeli magasba a gépet. Egy tiszteletkör — alattuk búcsút intenek a hangár előtt álldogáló szerelők — és máris ráfordulunk a 7-es műútra. A gép parancsnoka a helikopterrel rádióösszeköttetésben álló URH-s kocsikat hívja:

— Itt Vércse, itt Vércse... Jelentkezzen!

Az országúton autó autót követ, egyelőre nem látunk szabálysértést. A pilóta meg is jegyzi, hogy ebben nyilván nekünk is szerepünk van, mert a gépkocsivezetők nyomban óvatosak lesznek, ha meglátják az országút felett keringő gépmadarat. Persze, nem mindenki. Például annak a tehergépkocsinak a vezetője sem, aki Érd előtt „kilő" a konvojból és szabálytalanul előzni akar. Egy mozdulat a

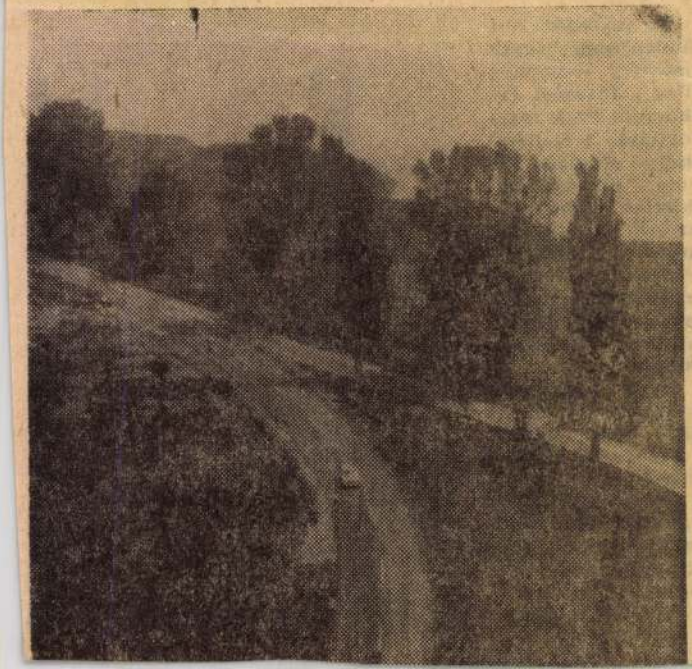

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HÉTFŐI HÍREK

1961 SZEP 11

Kiss Gyula

ZRÍNYI-ÉV. Vasárnap egész napos ünnepség keretében leplezték le Kiss István Munkácsy-díjas szobrászművész Tinódy-szobrát Szigetvárott, a Zrínyi jubileumi év eseményeként.

1021

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Magyar Ifjúság

1967 OKT 6.

Kiss István

Lenin szobrát

1021

állítják fel Szegeden, november 7-én. A mű Kiss István szobrászművész alkotása.

4 OLDAL

XI. ÉVF.

40.

SZÁM

1967. X. 6.

LAPJA ● ÁRA: 1,50 Ft

A "

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

1962 AUG 21

ESTI HIRLAP

1021

A művész-sétány szobrai – a Margitszigeten

A városligeti, volt művészsétány szobrait ideiglenesen a Kiscelli Múzeum csarnoka őrzi. Annak idején az ipari vásár építkezése szorította ki a tizennyolc szobrot. Közöttük van Kiss István Janus Pannoniusa, Pásztor János Rudnay Gyuláról mintázott alkotása, Makrisz Agamemnon Medgyessy Ferencről, Csorba Géza Adyról készített műve. Úgy határoztak, hogy a tizennyolc alkotást a Margitszigeten helyezik el. A tervek készítői ügyelnek arra, hogy a szobrok esztétikailag beleilleszkedjenek a környezetbe, egyik-másik alkotás új alapzatot kap.

a sajtótól, r
minden pári
ségesen megr
lyik érdeklőd
lálható meg
omph vagy a
bastopol. Ud
hát nincs hi

Minthogy
mégis elma
Flic-Copok
hogy ezentúl
lemzi majd

1 Egyetle
sem hagynak külsereimi
nyomokat.

2 Nem vallatnak olyan
személyt, akinek jó ösz-
szeköttetései vannak a sajtó-

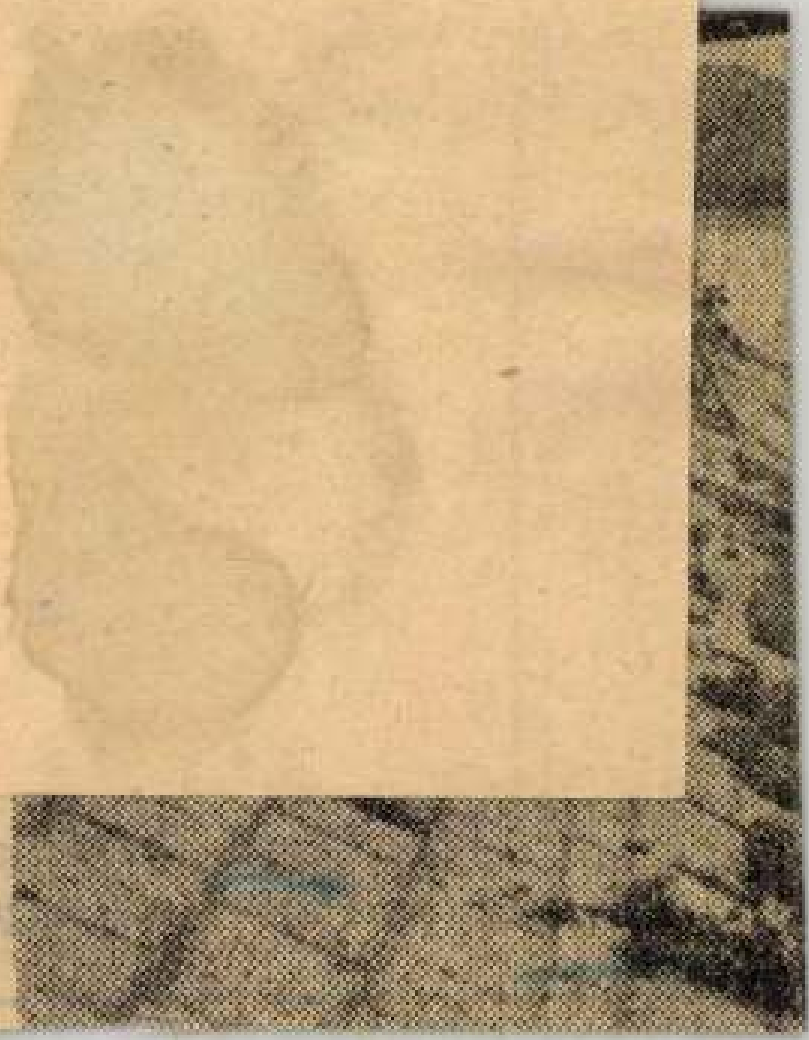

1963

SÉTA EGY SZOBOR KÖRÜL

A Szakszervezetek Megyei Tanácsának székháza előtt új szobrot állítottak fel. Sokat beszélnek róla az emberek. Ki haraggal, ki eltűnődve, ki békülékeny hangon. A »jövevény« pedig várta, tűrte, hogy szópárbajokat vívjanak ellene, mellette, érte. Aligha sejtették a mindig megújuló vitafórum járókelő szereplői, hogy a szobor talapzatának készítői között ott van *Kiss István* Munkácsy-díjas szobrászművész is, akinek az országban — noha a fiatal művészgeneráció hoz tartozik — tizenöt szobra áll, és aki annyira szereti ezt a legújabb alkotását, hogy a felállítás alkalmával járó korrekció elvégzését maga kívánta elvégezni.

— Mi ez?...

— Mit jelképez?...

— Miért olyan merevek ezek a figurák?...

Megannyi kérdés és ítélet hangzott el a szoborról. S tévedés lenne azt hinni, hogy az alkotó bosszankodva hallgatta a futtában alkotott ítéleteket. Sőt, az alkalom szülte tréfák miatt sem sértődött meg, jóllehet a városszerte emlegetett »kőembereket« ugyancsak viccalanyként kezelte az utca humora. Kiss István, mint távozása napján kiderült, elégedett a »*Tanácskozó munkások*« fogadtatásával. Nem alaptalanul. Szerinte — és szerintünk is — az a legfontosabb, hogy az emberek sokasága ne tudjon elmenni közömbösen egy-egy műalkotás előtt. Ítélhet képzőművészeti műveltségének, világszemléletének határai között pozitívan, negatívan vagy a langyoskás középutat választva. De az a tény, hogy nem tud valamilyen alkotásról nem beszélni, azt bizonyítja, hogy a művész elérte célját, nemhiába dolgozott. Még akkor sem hiába, ha nem mindjárt az első »szóra« csodálkozik rá a közönség a kőben megfogalmazott eszmére, ismeri föl, hogy amit korábban élettelen merevségnek nevezett, az nem más, mint a szervezettség szigorú fegyelme.

Visszapergetve a beszélgetést, Kiss István gyakran emlegette a szigorú rendet. Fiatal költőink nemrég megjelent antológiájára kellett gondolnom, amelynek címe — »*Tiszta szigorúság*« — ugyanilyen művészi hitvallással közelíti meg életünket, gondjainkat. Biztató és megnyugtató az a felelősségtudat, amely mind az előbbiből, mind az utóbbiból árad, mert ez a szocialista eszmeiség egész emberes vállalása!

— Rodin *Gondolkodója* a legegyszerűbb emberben is filozófiai gondolatokat ébreszt. Ezt akartam én is — gondolkodtatni — mondja a művész. — Itt forrong, feszül hétköznapi életünkben az egyén és a társadalom sok problémája. Naponta ütközik meg a materializmus az egzisztencializmussal. Ennek a szobornak agitatív rendeltetése van a szó filozófiai értelmében; azt hirdeti, amit *József Attila* úgy fogalmazott meg, hogy »*a dolgozó nép okos gyülekezete*«. A szobrász kőben, bronzban, mondhatni holt anyagban fogalmaz. Lehet vitatkozni azon, hogy ez a számomra nagyon izgalmas feladatot jelentő munka mennyire sikerült. Az bizonyos, hogy pályafutásom során ez jelentette a legnagyobb erőpróbát. Gondolkodtatni akarok, hatni a látszólag közömbösökre is. Bizonyítani, hogy az eleven társadalmi kérdésekről lehet és kell is beszélnie a képzőművészetnek.

A »*Tanácskozó munkások*« viharzást támasztott. Szenvedélyes vitákat. De ezen túljutva már, azt hiszem, végérvényesen »megérkezett« ez a szoborcsoport fehéren szikrázó fegyelmével, mert lassan teljes fényébe burkolja a megértés napja. Ha nem beszéltem volna alkotójával erről, akkor is szilárdan hinném, hogy talán nem is olyan sokára büszkék leszünk városunknak erre az új szobrára, amely olyan középület előtt beszél a szervezettség összegezett erejéről, amely a szervezett munkásoké...

L. I.

ge lett, s hogy a
tője »főnöki« stílusban beszélt
a vendégekkel.

Balázs József,
a Kaposfüredi Községi Tanács
vb-elnöke

meg akárhogy vig
összepiszkítják a
valót. Jó lenne, ha
kodna a legyek ir

é

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

égi kiárusítás
l 17-ig

ei Iparcikk-kiskereskedelmi Vállalat
i, nagyatádi és Balaton-parti ruházati szaküzleteiben

	régi ár	új ár
	22,30 Ft	15,60 Ft
	40,00 Ft	28,00 Ft
	35,00 Ft	24,50 Ft
	73,00 Ft	51,10 Ft
	157,00 Ft	109,90 Ft
	51,00 Ft	35,70 Ft
úl	43,00 Ft	30,10 Ft
	310,00 Ft	217,00 Ft
	340,00 Ft	238,00 Ft
	65,00 Ft	45,50 Ft
ujjal	93,00 Ft	65,10 Ft
túl	34,00 Ft	23,80 Ft
	11,30 Ft	7,90 Ft
	10,50 Ft	7,30 Ft
	16,40 Ft	11,50 Ft
	28,20 Ft	19,70 Ft
	32,00 Ft	22,40 Ft
	92,00 Ft	73,60 Ft
ú	140,00 Ft	112,00 Ft
	105,00 Ft	84,00 Ft
	45,00 Ft	36,00 Ft
	87,70 Ft	61,40 Ft
	110,00 Ft	77,00 Ft
	60,00 Ft	42,00 Ft

	régi ár	új ár
Műbőr bevásárlótáska	160,00 Ft	112,00 Ft
Női plasztiktáska	176,00 Ft	123,20 Ft
Sporttáska	160,00 Ft	112,00 Ft
Karton métere	28,00 Ft	19,60 Ft
Hullámkrepp		
Nyakkendőselyem		
Női szövet		
Női szövet		
Férfi vászonöltöny		
Férfi ballonvászon öltöny		
Férfi ballonvászon zakó		
Férfi santungzakó		
Férfi szövetzakó		
Női átmeneti kabát		
Női kosztüm		
Női kartonruha		
Női selyemruha		
Női blúz		
Női pongyola		
Férfi ingkabát, hosszú ujjú		
Női szandál		
Női szandál		
Női szandál		
Női pumszcipő		

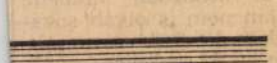

Somogy
Iparcikk-
Vállalat

Kiss István

1964 JUN 11

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Műteremlátogatást rendez a Hazafias Népfront XIV. kerületi bizottsága július 14-én, vasárnap délelőtt 11 órakor Kiss István szobrászművész XIV., Népstadion utca 1. szám alatt levő műtermében.

—572. A budapesti munkákon munkás-szállás biztositva,

tály. Krisztina
55.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

ESTI HIRLAP

1964 AUG 8.

A lágymányosi új lakótelepen épülő iskola előtt a Fővárosi Tanács felállíttatja Apáczai Csere János szobrát. A mű Kiss István szobrászművész alkotása.

1964 AUG 3.

1021

Befejezték a talajfelderítést az új Nemzeti Színház helyén

Augusztus végén döntik el: egy tömbben, vagy külön épül fel a színház, a kongresszusi terem és az ifjúsági székház

Összesen 1600 felszíni pontot mértek be, „feltérképezték" a talajrétegeket és a föld alatt húzódó csatornák nyomvonalát a Városliget szélén, a Dózsa György úton és környékén. Ennek alapján a szakemberek megállapították, hogy a Dózsa György út és a mellette elterülő liget-szakasz talaja elég szilárd, tehát alkalmas az oda tervezett kulturális központ felépítésére.

Mint ismeretes, ezen a területen kap helyet az új Nemzeti Színház, amelynek

1200 személyes nézőtere lesz, továbbá egy 3000 személy befogadására alkalmas kongresszusi és koncertterem, s itt épül fel az Ifjúság Székháza is,

amelyben 1500 személyes előadóterem, 2000 személyes táncterem, 200 férőhelyes ifjúsági szálloda és 1000 vendég kiszolgálására berendezett étterem áll majd a látogatók rendelkezésére. Ezenkívül — a felvonulási útvonal mentén — 6000 személyes állandó lelátó is épül.

A Művelődésügyi Minisztérium, az Építésügyi Minisztérium és a Magyar Építő-Művészek Szövetsége által *a Dózsa György út és környéke rendezésére és a három új létesítmény helyének megállapítására meghirdetett pályázat határideje augusztus 16-án lejár*, s a bíráló bizottság augusztus 17-én megkezdi a beérkezett pályamunkák értékelését.

A bíráló bizottság *elnöke* dr. *Perényi* Imre egyetemi tanár, építésügyi miniszterhelyettes. Tagjai: *Vellay* István, az Építésügyi Minisztérium tervezési főosztályának és dr. *Perczel* Károly, az É. M. településfejlesztési főosztályának képviselője, *Szára*y Loránd, a Művelődésügyi Minisztérium, *Szilágyi* Lajos, a Fővárosi Tanács, *Hegyi* Kálmán, a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium megbízottja, *Juhász* Miklós, az Építőipari Tudományos Egyesület képviselője, *Schall* József, egyetemi tanár, *Soltész* Béla, a MÉMOSZ küldötte, *Heim* Ernő, *Kathy* Imre és *Rácz* György, a Magyar Építőművészek Szövetségének megbízottai és *Csala* Gábor, a Művelődésügyi Minisztérium színházi főosztályának munkatársa.

Előreláthatólag a *pályázat eredményei alapján döntik majd el az illetékesek, hogy a tervezett három hatalmas kulturális intézmény összefüggően, egy tömbben, vagy pedig a rendelkezésre álló terület hosszában, egymástól távolabb helyezkedjék el.*

A pályázat eredményeit augusztus 28-án hozzák nyilvánosságra és a nyerteseknek augusztus 31-én nyújtják át a 10—40 000 forintig terjedő díjakat.

A hatalmas területet egyébként *két új szobor* is díszíti majd: a *Lenin*-szobor, amelyet négy szobrászművész alkotásai közül szeptemberben választanak ki és *Kiss* István Munkácsy-díjas szobrászművész Tanácsköztársasági Emlékműve, amely a „Fegyverbe!" című híres, 1919-es Berény-plakát vöröskatona-alakját ábrázolja — bronzba öntve.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MISS UNIVERSE. *Tizenöt izgalmas elődöntő után szombaton este Miamiban (Florida) megválasztották az idei világszépségverseny győztesét. A kitüntető címet Kiraki Copei kisasszony, Miss Görögország nyerte el. Az új „Miss világegyetem" egy görög katonatiszt húszéves próbakisasszony-leánya. Az ünnepélyes megkoronázást az ilyen alkalmakkor már szokásos „szomorú" események tarkították. A versenytársak közül többen sírva fakadtak, sőt Miss Törökország az eredményhirdetés alatt kivonult a teremből.*

Mintaétterem Münchenben. Ez év szeptemberében rendezik meg Münchenben a nemzetközi élelmiszeripari és gyümölcskiállítást, amelyen Magyarország is hom

Halálos nyúlvadászat — traktorral. A Nagyszentjánosi Állami Gazdaságban a héten nyúl szaladt át egy indulásra kész traktor előtt. Klupács Lajos segédmunkás, akinek egyébként nem volt jogosítványa, felugrott a kormánykerék mellé és üldözőbe vette a nyulat, de csakhamar elvesztette uralmát a jármű felett és felborult. Súlyos fejsérülést szenvedett és a helyszínen meghalt.

Hűvösön a piacok szarkája. Balogh Katalin, 36 éves foglalkozásnélküli, már többször ült zsebtolvajlásért. Főleg a piacokon és a színházak körül „dolgozott", ezért a piacok szarkájának nevezték. A bíróság most jogerősen két és fél évi szabadságvesztésre ítélte

Vasárnap déli meteorológiai körkép

Város	Hőmérséklet C°	Időjárás
Budapest	16	erősen felhős
Miskolc	21	felhős
Debrecen	20	szeles
Szeged	17	zápores
Kecskemét	16	szeles
Siófok	17	szeles
Pécs	16	esős
Győr	15	felhős
Szombathely	15	felhős
Nagykanizsa	15	borult
Kékestető	11	felhős
Moszkva	20	szeles
Prága	17	felhős
Bécs	16	szeles
Bukarest	30	felhős
Belgrád	18	esős
Frankfurt	20	szeles
Stockholm	12	borult
London	19	borult
Róma	31	derült

nők 10:1

ás száműzve a kijózanítóban

részeg ember ismerte meg belülről a kijózanító állomást. Az első napi mérleg: 10:1 a férfiak javára.

Vasárnap délben már mind a három kórterem ismét üres volt, s gyűretlen, patyolatfehér mind a húsz ágy.

Mivel „kezelték" az elanyátlanodott részegeket? ***Csak nyugtatókkal és ingergátlókkal józanítanak*** — a gyomormosást száműzték ebből az intézményből. A szesztestvéreknek tehát nincs okuk félelemre — hacsak attól nem, hogy távozásuk után, természetesen borsos számlát kell majd kifizetniök. S reméljük, hogy elbocsátásuk után nem „röviddel", hanem feketével öblítik majd le a nagy megrázkódtatást — a kijózanító állomás közvetlen szomszédságában, a Határ Étteremben, nem pedig a kapu másik oldalától alig 50 méterre levő kocsmában.

(fj)

Lopott pénzen lóversenyezett egy gimnazista

A főkapitányság fiatalkorú és gyermekvédelmi osztályán őrizetbe vették *K. Péter* 17 éves gimnazistát, aki december óta rendszeresen kijárt az ügetőre, s *néhány hónap alatt 4500 forintot vesztett.* A fiú édesanyja házfelügyelő egy budai bérházban, és a fiú, mint kitudódott, az összegyűlt *lakbérpénzekből csente el* a lóversenyzés „költségeit".

Amikor a szülők felfedezték a lopást, a diák titokban magához vette apja pisztolyát, s megmondta szomszédnőjüknek: még egyszer kimegy az ügetőversenyre, de *ha most sem nyer, agyonlövi magát.*

Az asszony a diák távozása után nyomban értesítette a szülőket, *akik a rendőrséghez fordultak segítségért.*

✦ *Rendelet tiltja, hogy gyermekek italboltokat és te 8 óra után vendé*

Kiss István

DEBRECENI SZOBROK ÉS EMLÉKTÁBLÁK

1021

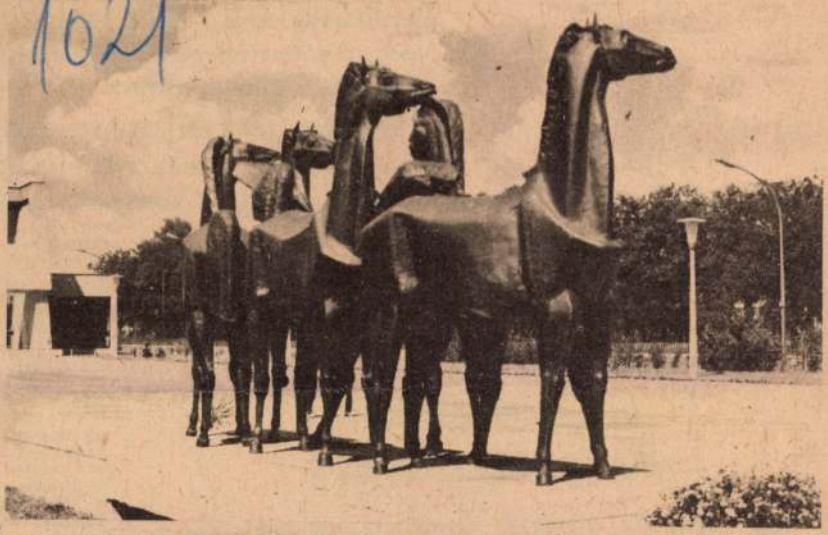

Kiss István: LOVAK

VÖRÖSRÉZ TÉRELVÁLASZTÓ RÁCS AZ ATE UDVARÁN

A Debreceni Agrártudomá i Főiskola egy 75 millió forintos beruházás során új hatemeletes kollégiumot kapott, amelynek tervezője a debreceni Vellay István. A kollégium 1964—66 között épült, 1966-ban helyezték el az előtte levő téren, a belső udvaron Kiss István szobrászművész Lovak című alkotását. Az építész és szobrász együttműködéseként, illetve az építész társművészetet előkészítő munkájaként egy nagyszerű, megtervezett együttes jött létre. Vellay István szabadon hagyatta a kollégium előtti hatalmas teret, ide virág nélküli, füves park, „mező" került. Ennek köszönhető, hogy messziről, a főépület felől közeledve „széljárta", tágas mezőn, „zöld réten" összehorkanó öt lovat látunk. A kompozíció természetes szépségét, formatisztaságát bármilyen színes, mesterséges park megbontotta volna. A Lovak díszítő jellegéből adódóan monumentális térelválasztó rácsnak is felfogható.

Az öt lóalakból álló kompozíció minden nézetben tökéletes. Kifejezett főnézete nincs. A felhorkanó fejek, a dobogó paták, a felcsapódó farkak, a fiatal csikó- és kancatestek játékos, harmonikusan összehangolt együttest alkotnak. A tavaszi rétnek örülő állatok megformálása ez, melynek egyik kisplasztikai variációja a Tavasz címet viseli. Míg az Agrártudományi Egyetem területén levő „Európa elrablása" című szobor (Megyeri Barna műve) bika alakja elementális erejével, Kiss István lovai könnyedségükkel kapnak meg. Annak ellentétes tömeg- és mozgásfelfogás az eszköze, ennek a harmonikusan összehangoltság.

A kompozíció — azon túl, hogy magas szinten utal az épület rendeltetésére — díszítő és téralkotó szerepet tölt be. Tagolja a hatalmas teret, hangsúlyozza, sőt megadja a park végtelen egyszerűségének értelmét, a természet egy eredeti darabját jelenti egy beépített, urbánus környezetben. Mindez olyan természetes és nagyvonalú, hogy semmiféle művi, illuzionista hatás nem érződik. Kiss István a tér monumentalitásához és szűkszavú, tiszta szépségéhez méltó művet alkotott. Lovak című kompozíciója azon ritka művei közé tartoznak, amelyek köztéren állva elsősorban díszítő, gyönyörködtető szerepet töltenek be. A művészt ugyanis elsősorban mint történelmi és politikai emlékművek készítőjét, mint tematikus érzékenységű alkotót ismerjük.

Sz. Kürti Katalin

1971 JAN 16

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI • RUHÁZATI KISKERESK
RK V

30—40 év körüli,
elsősorban ipari számviteli gyakorlattal rendelkező

számviteli és pénzügyi

főosztályvezetői munkakör betöltésére alkalmas közgazdászt keres az Alkaloida Vegyészeti Gyár.

Lakás megoldható. Jelentkezés: részletes önéletrajz beküldésével. Cím: Alkaloida, Tiszavasvári.

A 109. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet, Debrecen, Budai Ézsaiás u. 8/A., azonnali belépéssel gyakorlott gépírót és takarítónőt alkalmaz. Fizetés megegyezés szerint.

Villanyszerelő, hegesztő, lakatos szakmunkásokat alkalmaz a MÁV Járműjavító Üzem.

TÜZÉP Vállalat asztalos szakmunkást vesz fel. Jelentkezés: Vörös Hadsereg útja 54., az áruforgalmi osztályvezetőnél.

Nyugdíjas belsőellenőrt mérlegképes képesítéssel felveszünk. Ajánlatokat „Általános ismeretek" jeligére a kiadóba.

A Mg. Gépgyártó és Szolgáltató Vállalat (Debrecen) hajdúszoboszlói állomása felvételre keres gépjármű villanyszerelőket, elektromos műszerészt vagy tmk munkában jártas villanyszerelőt, valamint lakatos és hegesztő szak-, illetve betanított munkásokat. Bérezés órabér szerint, gyakorlati időtől függően. Jelentkezni lehet reggel 8-tól délután 13 óráig, a gyáregység termelési csoportvezetőjénél. Hajdúszoboszló, Szováti u. 47. alatt.

Lakatos-hegesztő szakmunkásokat, rakodómunkást, mezőgazdasági gépek, szállító és rakodó berendezések gyártásában jártas gépésztechnikust felvesz a Debreceni Mezőgazdasági Ktsz. Hatvan u. 58.

Gépi [illegible] kötött [illegible] ca 4.

Erd[illegible] vagy csy-2

Fel[illegible] tos é kat h re. J Váro közel

Gyo recen zés sz

Olajkályhák karbantartására szerelőt,

segédmunkásokat, kisnyomású kazánhoz fűtőt, betanított hegesztőket, autóelektromosokat, autószerelőket, Diesel emelővillás targoncavezetőt, mezőgazdasági gépszerelőket alkalmaz az AFIT XIII. sz. Autójavító Vállalat 3-as számú üzemegysége. Debrecen, Balmazújvárosi út 14.

Fájdalommal értesítjük mindazokat, akik ismerték és szerették, hogy

ÖZV. HERKÉLY GYULÁNÉ
Varga Stefánia

f. hó 12-én elhunyt. Temetése a Köztemető I. o. ravatalozójából a ref. egyház szertartása szerint f. hó 18-án, hétfőn délelőtt 10 órakor lesz.

Gyászoló rokonai
és eltartói

Minden külön értesítés helyett.

ábé
Ta
technikumi
kező műsza
Bérezés a 1
tás szerint.
nuár 31-ig,
A gáborjá
gyakorlattal
torszerelőt k
re. Fizetés n
lentkezés sze
a termelős
Utazási költs
rítünk.
Felveszünk
autószerelőkc
szegi út 1.
Keresünk
pénzügyi ad
dolgozót, fiz
rint. Ajánlat
igére a Magy
Éjjeliőrt, is
Agrártudomá
dasága kism
díjas is lehet
ményi út, Ha
Vízművek
péssel keres
festő szakm
tornatisztító
sokat. Fizeté
Jelentkezni
munkaügy.
Debreceni
munkára gy
nal felvesz.
Endre u. 2.,
nél.
A Debrece
gorakísérőt
lehet kedde

1971 MAJ 9
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Kiss István

PESTMEGYEI
HÍRLAP

Két szobor története

1971

A napokban kedves vendége volt a gödöllői Petőfi általános iskolának. *Kiss István*, Kossuth-díjas szobrászművész látogatott el ide és nem is üres kézzel: a *Tanácsköztársasági emlékmű* bronz mását hozta el és adta át az iskola vezetőinek. És nem ez az első Kiss István szobor, amely a Petőfi iskolába került. Esztendővel ezelőtt a Bulgária számára készült *Petőfi mellszobor* gipszmását ajándékozta az iskolának. Azóta azonban már a szobor bronzmása díszíti az iskola auláját. Az történt ugyanis, hogy Kiss István első látogatása alkalmával kijelentette: *ha az iskola diákjai elegendő bronzot gyűjtenek, kiönteti a szobrot eredetiben.* S mert a pajtások komolyan vették ígéretét, s a kelleténél kétszer annyi bronzot gyűjtöttek, a nyersanyagból elkészülhetett a *Tanácsköztársasági emlékmű* kicsinyített mása is. Most már csak egy kérdés megválaszolatlan: miért ilyen jó a kapcsolata a Kossuth-díjas szobrászművésznek a gödöllői általános iskolával? Ebben sincs semmi rendkívüli: *itt tanít* ugyanis *Heltai Miklós tanár úr*, akinek *Kiss István Nagyszalontán a diákja volt.* Az egykori diák így rója le háláját szeretett tanára iránt.

itt is felmutat
hogy e hivatá
lom, szakisme
tos női erő
elsősorban. T
véreket becsü
hogy a nőt is
gyan ők me
suknak, tehát
becsülik, a nő
ról is sok mi

Ha egy mondatban kellene kifejeznünk hivatásukat, így fogalmaznánk: ők teremtik meg a kórház lelkét.

Padányi Anna

dit. A kiállításon mozgalmas kutyabemutatók szórakoztatják a közönséget. Ma rendőrkutya-bemutatókat és különböző ügyességi versenyeket rendeznek.

ák – régi gondok

1021 1971. SZEPTEMBER 5., VASÁRNAP

KÉPZŐMŰVÉSZETI NAPLÓ

A Kilencek Dabason

Kiss István Lovak című kisplasztikája
(Foto: Gárdos)

A *Kilencek dabasi* kiállításának képei és szobrai, tudomásunk szerint egy állami vásárlás anyaga, s mint ilyen, meghatározza a kiállítás egészének *némileg esetleg* képet. A művészek egyike-másika túlhaladta a néhány évvel ezelőtti színvonalát, másoktól nem a rájuk legjobban jellemző munkát látjuk. Ez pedig, *bemutatkozó kiállításon* nem túl szerencsés.

A dabasi járási hivatal modern, tágas, reprezentatív nagytermében — falán a nemrég elhunyt *Fónyi Géza* sgrafittojával — méltó keretet ad a kiállításnak, amely ha érzékelteti is a *Kilencek* törekvéseit, — közösen kitűzött céljukat alig. Ezt nagy mértékben ellensúlyozhatná egy illusztrált katalógus, a művészek rövid életútjával, a kiállított művek technikájának megnevezésével — esetleg néhány reprodukció kiállítása is segíthette volna a közönséget a művészek és a művészcsoport közelebbi megismerésében.

Mint a vendégkönyv bejegyzései bizonyítják, hálásan és érdeklődve fogadják errefelé az ilyen eseményt. — Hernádról, Ráckevéről, Nagykőrösről, Ceglédről, Ócsáról, vagyis nemcsak helyből, hanem *távolabbról is, szívesen látogatnak el* a kiállítás megtekintésére. Kiskatonától iskolásig, tsz-tagtól tanácsvezetőig: szinte *egyöntetű elismeréssel* adóztak a látogatók a kiállításnak.

Olyan művészek alkotásaiból ad ez a kis kiállítás kóstolót, akik — megalakulásukkor még nemcsak név szerint, hanem *szám szerint is kilencen* — az egykori, az illegalitás idején alakult Szocialista Művészcsoport eszméit tették magukévá. A Kilencek *célja* azonos — azaz a szemléletük, elveik egységesek, azonban ezt nem a formajegyek azonosságával, hanem éppen egyéni látásmódjuk kifejtésével fejezik ki. Így volt ez az egykori Szocialista Művészcsoport esetében is, s hogy mennyire egyéni kifejezésmóddal keresték a közös és egyedüli utat — azt szemlélteti, ha néhány nevet felsorolok tagjaik közül: *Goldman György* szobrászművész, *Dési-Huber István* festőművész, a közelmúltban elhunyt *Szamuely Tiborné Szilágyi Jolán* politikai karikaturista és a többiek eltérő kifejezésmódja azonos elvben fogant.

A Kilencek is egyetlen elv jegyében alkotnak. S ha ezt a csekély számú, s olykor nem a legjellemzőbb mű kiállításával itt nem is érzékeltethették olyan erővel, mint egy több művet felsorakoztató kiállításon —, még akkor is sokat elárul *Kiss István Lovak* című hegesztett bronz kisplasztikája, *Család* című bronza, *Kiss Sándor Lenke* című átélt és kifejező portréja, *Illés Gyula* kitűnően megoldott statikájú *Orfeusza*, *Tar István 1945.* című bronza e szobrászok kvalitásairól, jellemző stílusjegyeiről az őket nem ismerők számára is. Kár viszont, hogy *Ridovics László* erőteljes tehetségéről csupán *Csendélet* című képe adhat hírt a látogatóknak.

Konfár (és nem *Komfár*, mint a meghívón!) *Gyula* izgalmas dinamizmusát *Fiatalok* és *Portré* című képei reprezentálják; a letisztuló színharmóniák művelője; *Sarkantyú Simon* két képpel szerepel. *Szabó Zoltán* biztonságos technikájú *Női feje* és az ugyancsak általa alkotott, nagyméretű, anyát gyermekével ábrázoló, névtelenül kiállított lakkozott szénrajz: alkotójáról is pontos képet nyújt. *Stettner Béla Tér*, és *Gobelinező nő* című monotypiái e technika avatott művészével ismertetik meg a nézőt. Szerencsés válogatás *Zala Tibor* három munkája: a *Memento*, a *Vietnam* és az *1919. május 1.*, a művész témaválasztását dicsérik. Kár, hogy *Plesznivy Károly* csak egy — *Ülő nő* című — grafikával szerepel, hiszen a róla alkotott kép hiányos, ha egyedülálló technikájú és felfogású szőnyegeit nem láthatja a közönség.

Péreli Gabriella

PEST MEGYEI HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTÁR
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

„A m... ban is a... vagyunk... kedésév... re több... a terme... ők már nem óhajtanak úgy dolgozni, miként az öregek." *Dr. Biró Ferenc*, a megyei pártbizottság titkára fogalmazott ily módon a megyei tanács végrehajtó bizottságának e heti gyűlésén, amelyen az élelmiszer- és fagazdaság megannyi témája került terítékre.

Valóban: jóllehet a mezei munka korántsem asszociálja már a falvak képét-fogalmát, a nemzedékváltás, a vele összefüggő technikai forradalom, az urbanizációs törekvések számtalan meditációra adnak alkalmat. Ezenfölül Pest megyéről az is elmondható, hogy *a falvak szerepejelentősége változatlanul nagy:* amíg 1970. elején a megyék lakosságának átlagosan 23 százaléka városokban élt, addig Pest megyében csupán a népesség 14 százaléka lakott városban. Speciális helyzet, agglomerációs övezet, amely vándorlásra bír távoli tájakon élő embereket —, íme csupán ízelítőül néhá... adalék a szinte bejárhatatla... tématömkelegből.

Dinamikusabban az átlagnál

Próbáljunk azonban némi egyszerűsítésre törekedni, kiragadván pusztán *a falukép változásait.* Igen, igen, csakhogy e fogalomkörbe is mi minden belefér! Mindenekelőtt: ugyan mi határozza meg e kép módosulásait? Közhelyszámba megy, nyilvánvaló: *az életnívó alakulása,* ezen belül — mert a kettő korántsem ugyanaz! — a *jövedelemnek növekedése.* Szó esett a már említett tanácskozáson arról, hogy megyénk élelmiszergazdasága dinamikusabban fejlődik az országos átlagnál, s ennek természetszerű velejárója, hogy a személyi pénzbevételek is gyarapodnak.

Említettük, hogy *a falu és a mezőgazdaság köré nem lehet immár egyenlőségjelet tenni,* hiszen manapság a falusi lakosság többsége is az iparból, illetve a harmadik népgazdasági szektorból, a szolgáltatásból él. Miként országosan, úgy megyénkben is változóban van a foglalkoztatottság képe, kisebbségbe kerültek a termelőszövetkezetekben, állami gazdaságokban dolgozók. (Az aktív mezőgazdasági keresők aránya országosan 26, Pest megyében 24 százalék.)

Mindez egyszersmind azzal jár, hogy egy-egy család meglehetősen *bonyolult képletet* nyújt, hiszen egymás mellett él, benne a háztáji állatot netán megszokásból is tartó öregebbje, s a gyárba járó, programvezérlésű esztergapadon dolgozó fiú, vagy éppen a helybeli gimnáziumban oktató leány... (Megannyi lehetőség nyílik persze a foglalkozások tetszés szerinti variálására fantáziánkban.)

„Boltban veszünk tejet"

S eközben vagyunk tanúi annak, hogy a jobbára régi paraszti törvények szerint nevelkedett szövetkezeti tagok helyére mindinkább olyanok lépnek, akik már *a nagyüzemi gazdaságokban nőttek, vagy nőnek föl.* Rábólinthatunk erre: így van rendjén, joggal várhatjuk a pszichológiai, pedagógiai különbségek eltűnésétől, illetve lassú egybesímulásától is, hogy méginkább meggyorsulnak ama falusi összképre is kiható, gondolkodásbeli változások. Csakhogy igen-igen elhamar-

...hun-... hát, ...s az ...után ...zágos *gondokat gy...* ...összezörrenés, hiszen társadalmunk — mint ismeretes — még jó ideig nem lehet meg ama háztáji állatok léte-haszna nélkül.

Lehet-e emeletes?

Aztán a építkezések! Jóllehet, hallani már elenyésző próbálkozásként termelőszövetkezeti lakótelepekről, vagyis emeletes házakról is, a „villa", a családi ház — kerti törpével, vagy anélkül — még mindig szíve-vágya a fiatalabbaknak is. Hogy korszerűbb, komfortosabb, s nem utolsósorban kevesebb helyet, így termőföldet foglal el az emeletes épület? Ki törődnék azzal? (Másrészt ellenkező előjelű konfliktus ismét csak: ehhez végképp nem húzható istálló háztáji állatok számára!) További perpatvart szülhet: lakjunk-e a hagyományos „tisztaszobában" avagy ne? Dísz legyen csupán a fürdőszoba, vagy használjuk is rendeltetésének megfelelően?

Városlakó ember előtt ilyesfajta kérdések aligha merülhetnek föl, ám a falusi közegészségügy őrei-ápolói e témakörbe vágó, csinos történeteket mesélhetnének. Igaz, megyénkben — amely a megyék fejlettségi sorrendjében ipar, mezőgazdaság, életnívó dolgában középütt helyezkedik el — gyorsabban árad szét mindaz, ami a civilizálódást, korszerűsödést jelképezi. (Külön, s nagy témakör ebből a szempontból is az egymillió kétszázezer lakost felölelő *tanyavilág,* amelynek elég tekintélyes része talál-

ARATÁS 24 NAP AL...

Győzö...

Kiosztottál...

Idén Pest megyében az országosnál is jobban fizetett a gabona. A megyei átlagtermés búzából 17 mázsa volt holdanként, ami az utóbbi évek legjobb hozamánál közel két mázsával több. A rozs 8,5 mázsát adott, míg 1968-ban csak 7,2 mázsát. Az őszi árpa hozama 15,4, a tavaszi árpáé 12,3 mázsa volt.

Ezek a kitűnő ...

Család

„Családi körben" a szobrász. Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész Család című kompozícióján dolgozik a Képzőművészeti Kivitelező Vállalat kőfaragó műtermében. Alkotása az encsi tanácsháza előtt kerül felállításra.

nikai műszerészeket
gályosokat
okat
ámkészítőket
rűsöket
- és géplakatosokat

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 JUL 14

LOBOGÓ

Kiss Istvan

het az EGYT

Kiss István

Népmese

delkezésre álló bérfejlesztésből joggal várnak el bizonyos emeléseket, hiszen az árszínvonallal feltétlenül lépést kell tartani, s ez csak minimális törekvés a bérfejlesztésben.

CSÁSZÁR LAJOS:

— Az olajbányászatban például elsősorban a mostoha munkakörülmények között dolgozók javára kellett különbséget tenni. Ez jó visszhangot váltott ki, mert mindenki igazságosnak tartotta. A belső munkáknál alkalmazott differenciálással szemben már nem volt ilyen egyértelműen pozitív a munkásközvélemény. Azonos képesítésű emberek esetében meglehetősen kényes téma és feladat ez. És van bizonyos „szamárlétra" is — a beosztások sorolása. Kiáltó az ellentét, ha a ma felvett munkás és a törzsgárdista bérét egymás mellé tesszük.

pott béremelést, mert kevés volt a pénz — ahelyett, hogy: munkájának színvonalával nem vagyunk megelégedve.

MAROSI JÁNOS:

— Egyelőre a vezetők között sincs meg a differenciálás. Mi a különbség a sikeres, eredményesen dolgozó gazdasági vezető és az éppen csak megfelelő vezető jövedelme között? Csekély.

VERESS FERENC:

— A bérpolitika nem emelkedett még megfelelő rangra a vállalati munkában. Például a differenciálásra vonatkozó elképzelést egyetlen vállalat ötéves tervében sem lehet föltalálni, de a bérfejlesztésre vonatkozó elképzelések is elnagyoltak, csupán az átlagbérekre vonatkozó fejlesztési elképzelések homályos nyomai fordulnak elő.

SUMMÁZAT:

Ünnepi események országszerte

Új létesítményeket avattak — Aranygyűrűs törzsgárdatagok

Csütörtökön *országszerte* megkezdődtek az alkotmány napja tiszteletére rendezett ünnepségek, amelyek során számos *új létesítményt* adtak át.

Gyáravatás Selypen

Selypen csütörtökön felavatták az ország legnagyobb *azbesztcement-nyomócsőgyárát.* Az új üzemet *Bondor József* építésügyi és városfejlesztési miniszter adta át rendeltetésének. A miniszter avatóbeszédében kiemelte annak jelentőségét, hogy az új üzem a kitűzött határidőre, az eredetileg előírt beruházási összeg túllépése nélkül épült fel. Az új üzem kétszázmillió forintos költséggel épült, elsősorban öntözőberendezések létesítéséhez szükséges nyomócsöveket gyárt, évenkint 1280 kilométert. Munkás-paraszt találkozó és ünnepi nagygyűlés keretében rakták le *Berettyóújfaluban* az *Elzett Fémlemezipari Művek* új üzemének alapkövét. A csaknem ötezer ember részvételével megrendezett ünnepségen megjelent és beszédet mondott *Nagy Richárd,* a budapesti pártbizottság titkára. *Molnár Ernő,* az Elzett gyár vezérigazgatója bejelentette, hogy a negyedik ötéves tervben Berettyóújfaluba települ az Elzett gyár három üzeme. Négyezer négyzetméter alapterületű új üzemcsarnok avatásával ünnepelte az alkotmány 22. évfordulóját a *Budapesti Bútoripari Vállalat V. számú gyáregysége.* Az eseményen részt vett *Lantos Zoltán,* az MSZMP XV. kerületi bizottságának első titkára is. Az új létesítményt *Pesti Ernő* könnyűipari miniszterhelyettes adta át rendeltetésének. Az új beruházás része az 1967-ben kidolgozott fejlesztési koncepciónak, ennek lényege az, hogy egy központi kezelésű és magas termelékenységű üzemben készíthessék elő a méretre szabott furnírozott lapalkatrészeket, kielégítve a vállalat három budapesti és két vidéki gyáregységének szükségleteit. *Illisz László,* a KISZ KB titkára csütörtökön ünnepélyesen felavatta a *zalaegerszegi ifjúsági házat.*

Nagyivánban felavatták a közös összefogással létrehozott *új vízművet.* Erre a célra a helyi termelőszövetkezet több mint másfél millió forintot, a lakosság negyedmillió forint értékű társadalmi munkát, ezenkívül a családok mindegyike kétezer forintot adott. *Kisújszálláson* átadták rendeltetésének a *műszerész ktsz új üzemházát.* Ebből az alkalomból munkás-paraszt találkozót rendeztek, amelyen részt vettek a város új üzemeinek, valamint a termelőszövetkezeteknek a képviselői. *Tiszatenyőn,* a November 7. Termelőszövetkezet központjában ünnepélyesen felavatták az *új klubkönyvtárat. Szombathely* új városrészében, a tízezer lakosú Derkovits városrészben csütörtökön *200 személyes óvoda* alapkövét rakták le. A jövőre elkészülő gyermekintézmény a lakótelep harmadik óvodája lesz. Ugyanezen a lakótelepen átadták rendeltetésének a 60 személyes *módszertani bölcsődét.*

A három évvel ezelőtt várossá nyilvánított *Sárvárott* ezen a napon adták át a Mezőgazdasági Gépgyártó és Szolgáltató Vállalat 250 személyes *üzemi konyháját* és *éttermét. Új autóbusz-pályaudvarral* is gazdagodott a fiatal város. A 17-es Volán és a városi tanács közös beruházásaként épült pályaudvar naponta 120 autóbuszjáratot indít, illetve fogad.

Bányász díszpolgár

Az alkotmány ünnepén rendezett gyűléseken *kitüntették a törzsgárdatagokat.*

A *diósgyőri Lenin Kohászati Művek* a gyár fennállásának kétszázadik évfordulója alkalmából, első ízben, tavaly adta át a gyár emblémájával díszített aranygyűrűt azoknak a kohászati dolgozóknak, akik harmincöt éven át hűségesen álltak az üzem szolgálatában. Alkotmányunk ünnepének előestéjén, csütörtökön, újabb százhatvannégy diósgyőri kohászati dolgozónak, olvasztárnak, martinásznak, hengerésznek, valamint a gyár más üzemrészében dolgozóknak nyújtották át a gyáregységek vezetői és a gyár igazgatóságának képviselői a több mint három évtizeden át végzett hűséges és becsületes munkáért az *aranygyűrűt.*

A *dunaújvárosi tanácson* csütörtökön adták át a törzsgárdajelvényeket és jutalmakat. Arany törzsgárda-kitüntetést kapott *Csavajda György,* a régi dunapentelei községi tanács elnökhelyettese, aki azóta is a tanács dolgozója, s hosszabb ideje a Dunaújváros óvárosi tanácskirendeltség vezetője.

Pécsett csütörtökön szintén ünnepi tanácsülésen emlékeztek meg az alkotmány születésének évfordulójáról. *Szentistványi Gyulánénak,* a megyei város tanácselnökének ünnepi beszéde után kedves esemény következett. A fizikai munka dicsérete, elismerése jelképeként a tanácsülés *Dér Mihály bányászt,* a Mecseki Szénbányák vasasi üzemének vájárát a város községe érdekében végzett kiemelkedő munkájáért *díszpolgárrá választotta* és részére a Sopianae arany emlékérmet adományozta. Szakmai munkája mellett kifejtett aktív közéleti-társadalmi tevékenységével érdemelte ki a megtisztelő kitüntetést. Számos magas kormánykitüntetésben is részesült. Őt megelőzően — a korábbi években — dr. Hajdú Gyula egyetemi tanár és M. Sz. Sarohin szovjet vezérezredes, a Szovjetunió hőse, a Pécset felszabadító gárdahadosztály parancsnoka kapott hasonló kitüntetést.

A csütörtöki előünnepi nap *kulturális eseményekben* is gazdag volt.

Duna menti folklórnapok

Emléket állítottak *Zugló munkásmozgalmi harcosainak,* mártírjainak, a névtelen hősöknek, akik életüket áldozták a fasizmus ellen vívott harcban. *Kiss István* szobrászművész alkotása hűen fejezi ki a munkásság hatalmas erejét, amely minden akadály leküzdésére képes. Az emlékművet a Thököly út és a Szitakötő utca sarkán helyezték el.

Salgótarjánban, a Nógrád megyei Tanács székházában csütörtökön ünnepélyes keretek között *népművelőket tüntette ki.* Megkezdődtek a *harmadik Duna menti folklórfesztivál* rendezvényei. A háromnapos programot csütörtökön a kalocsai Beloiannisz kertben *dr. Romány Pál,* az MSZMP Bács-Kiskun megyei bizottságának első titkára nyitotta meg, majd *Gönyei Antal,* a Művelődésügyi Minisztérium múzeumi főosztályvezetője mondott ünnepi beszédet. Méltatta a népművészet, a népi hagyományok újraélesztésének fontosságát, nemzetközi jelentőségét. A háromnapos program 25 rendezvényéből tizenhárom megnyitására, illetve lebonyolítására csütörtökön került sor.

Szlovák néprajzi és helytörténeti állandó kiállítás nyílt csütörtökön a Nógrád megyei *Bánkon.* A bánki nemzetiségi múzeumot a Nógrád megyei Tanács támogatásával hozták létre, s a megyei múzeumok igazgatóságának gyűjteményéből rendezték be. Az állandó kiállítás a környék szlovák és magyar lakosságának gazdasági, kulturális kapcsolatainak, nemzetiségi és közös hagyományainak emlékeit mutatja be.

Ötvenéves a többszörösen kitüntetett *békéscsabai általános munkásdalkör.* A jubileumát ünneplő kórus a felszabadulás előtt a viharsarki munkásmozgalom egyik centruma volt. A 44 tagú munkásdalkörben ma is több alapítótag, munkásmozgalmi veterán énekel. Csütörtök délután Békéscsabán, a dalkör díszünnepségén *Litauszki Tibor,* a művelődési központ igazgatója köszöntötte az ünnepelteket, majd *dr. Haraszti János,* a Békéscsabai Városi Tanács elnöke kitüntetéseket, jutalmakat adott át.

Fennállásuknak huszadik évfordulóját ünneplik a *szécsényi mezőgazdasági és ipari szövetkezetek.* Az évforduló, és az alkotmányünnep tiszteletére *kiállítást* rendeztek.

Az *egri várban* csütörtökön ünnepélyesen felavatták a középkori várszékesegyház feltárt és helyreállított romterületét. *Merényi Ferenc,* az Országos Műemléki Felügyelőség igazgatója mondott avató beszédet, majd *Kozák Károly,* az ásatások irányítója, valamint *Bakó Ferenc,* az Egri Vármúzeum igazgatója tartott szakmai tájékoztatót. Elmondották, hogy a várszékesegyház a XII. században épült fel. Az 1552. évi törökdúlás idején a templom nagy része elpusztult és a megmaradt részek is súlyosan megsérültek. A csaknem feledésbe ment várszékesegyház építészeti szempontból felbecsülhetetlen értékű romjainak feltárását az elmúlt tíz év alatt végezték el az Országos Műemléki Felügyelőség szakértői. A romterületet konzerválták és megnyitották a látogatók előtt. Az ünnepségen hangsúlyozták, hogy a romterület átadása nem véletlenül esik augusztus 20. előestéjére. I. István király Egerben alapította meg első püspökségének egyikét, s ezzel megalapozta a város fejlesztését. A most feltárt romterületen az államalapító király annak idején személyesen is megtekintette az első várszékesegyház építkezéseit.

szocialista szövetkezés nyújtotta előnyökkel, a modern ipar, a korszerű agrártudomány vívmányaival és kiváló kenyeret tettek az ország asztalára.

Messzire vezetne, ha ezen az ünnepen végig kísérnénk azt a sok gödrű utat, amelyet mezőgazdaságunk a felszabadulás óta megtett; legyen elég most annyi, hogy az idei búzaterméssel szocialista mezőgazdaságunk újra ragyogóan bizonyította szilárdságát és magas fokú termelőképességét.

Az új kenyér, az idei rekord búzatermés ismét feljegyezni méltóan bizonyítja a munkások, a parasztok és az alkotó értelmiség összefogását, éppen úgy, mint ahogyan minden más, gazdasági, politikai és társadalmi eredményünk is a naponta munkával épülő szocialista nemzeti egységet tükrözi.

Ennek az alkotó, teremtő, eredményeire büszke nemzeti egységnek jegyében ünnepli ma az ország népe az alkotmány napját.

Új életünk e fontos történelmi dokumentumáról évről évre megemlékezünk. Szocialista életünk, szocialista államunk e fontos alaptörvénye hosszú távra megszabta a felszabadulás után új útra tért, a szocializmus felé induló népünk jogait és kötelességeit. Ma joggal visszhangozhatjuk azokat a beszédeket, amelyek az új alkotmány beiktatásakor azt mondották, hogy e dokumentum új korszak nyitánya népünk életében. Az azóta eltelt több mint két évtized eredményei azt bizonyítják, hogy eme alapokmány életerősnek és tartósnak bizonyult, mert szilárd és tartós az az alap, amelyre fektették. Ez pedig dolgozó népünk szocializmust építő nemzetünk egysége volt és ma is az.

Az új kenyér ünnepéhez és az alkotmány napjához méltóan társul egy harmadik dátum; ezeregy évvel ezelőtt született államalapító királyunk, I. István. Életművének fényén nem fog az idő. Népünk egész viharos történelmében vezércsillagnak tekintette az első királyt, aki népét úgy emelte társadalmilag egy új korszakba, hogy ezzel megvalósította a Duna–Tisza közén az akkori idők legmodernebb gazdasági-politikai viszonyait.

Nyelvünkben a búza, a kenyér neve sokszor hangzik így: élet. A mai hármas ünnepen, amikor az idei első kenyérről emlékezünk meg, egyben egész életünkről is számot vetünk. Felmérjük szocialista eredményeinket, amelyeket az elmúlt két évtizedben az alkotmány keretei között teljesítettünk és emlékezünk haladó hagyományainkra.

A múlt és a jelen olvad össze ezen a mai hármas ünnepen; a múlt értékei és a jelen eredményei építik tovább útjainkat a holnapok felé.

— átadta a Pro urbe emlékérmeket és a díszpolgárra választásról szóló okleveleket. Pro urbe-emlékéremmel tüntették ki többek között dr. Csanádi György közlekedés- és postaügyi minisztert, a Győrött létrehozásához nyújtott segítségéért, megteremtéséért, valamint a belvár és kialakításával kapcsolatban nyúj titkár, az OVH-elnöke, a győri á rendezéséért, különösképpen pedig nyújtott segítségéért részesült ugya

Délután két órakor az új Szab ezrek vették körül, amikor *Jankov* első titkárának megnyitó szavai ut SZOT főtitkára lépett a mikrofonh

1971 AUG 20

MAGYAR HÍRLAP

MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51 Telefon: 188-068, 337-748, 340-726

Gáspár Sándor:

Javítsuk a ter

Gáspár Sándor átadta Győr- megye dolgozó népének és a fen 700. évfordulóját ünneplő Győr város lakosságának az MSZMP K Bizottsága és a Magyar Népközt Elnöki Tanácsa üdvözletét, majd kotmányban biztosított jogok, ille telességek szoros összefüggését lyozva, gazdasági kérdésekkel f zott.

Gazdaságpolitikánk legfontosab már hosszú ideje az, hogy adottságaink figyelembevételével állandóan javítsuk *a termelés hatékonyságát, a népgazdasági arányokat, az ipari szerkezetet, a műszaki fejlődést.* A kormány ezzel összefüggő erőfeszítései ismertek: iparfejlesztési politikája biztosítja az ország nagyobb energiabázisát, szorgalmazza az építőipar, az alumíniumipar, a gyógyszergyártás fejlesztését, a mezőgazdaságban az erők olyan koncentrálását, amely zavartalanná teszi a lakosság ellátását, közlekedéspolitikája lényegesen kényelmesebbé, kulturáltabbá és gyorsabbá teszi az utazást.

Népünk — hangsúlyozta a szónok — nem elszigetelten, hanem *a szocialista országok közösségében végzi a munkáját.* Közösek társadalmi céljaink és a KGST keretében — az együttműködést állandóan fokozva — együttesen dolgozunk közös céljaink megvalósításáért, a dolgozó ember anyagi és kulturális szükségleteinek mind teljesebb kielégítéséért.

olyan életszínvonalat, amilyet szeretnénk és jogosnak tartunk. Mindenesetre arra törekszünk, hogy *a tervidőszakban azoknak is könnyebbé váljon az élete, akik ma még mindennapos gondokkal küzdenek.* Helyzetük javítására emeljük majd a családi pótlékot, az alacsony nyugdíjakat, az alacsony kereseteket. Gondoskodunk arról is, hogy az árnövekedések ne haladjanak túl egy bizonyos mértéken és semmiképpen ne csökkentsék egyetlen réteg életszínvonalát sem — különösen ne az alacsony jövedelemből élőkét. Kormányzatunk a szakszervezetekkel együtt tudja, hogy — társadalmi méretekben — a nagyobb áremelkedéseket bérekkel kell ellensúlyozni. *De nem akarjuk az árak és a bérek versenyét.* Éppen ezért az eddiginél is jobban figyelemmel kísérjük az árak alakulását, annak hatását az egyes rétegek és az egész társadalom életszínvonalára. Az árak mozgásán belül akadnak spekulációk, káros egyedi és vállalati törek-

Bertalan Tivadar rajza

Kiss István

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLI HÍRLAP

1970 DEC. 2

1021

Tárlat délről délre

* Kiss István Lovak című vörösréz kompozíciója az ember egyik legősibb élményének, a ritmusélménynek plasztikus kifejezése.

RLAP
NAPILAP
1970. december 2., szerda
FILLER

sának évfordulójára

ítették

Óri

Leninváros

A szakemberek véleménye szerint 1985-re mintegy 10—12 millió tonna kőolajfeldolgozó kapacitásra lesz szüksége az országnak. Hogy ezt biztosítani tudják — a már meglevő olajfinomító kombinátok bővítése, intenzifikálása mellett — a Gazdasági Bizottság döntése értelmében új kőolajfinomító üzemet kell létesíteni.

Az új üzem telephelyéül Leninvárost jelölték ki. A telepítésnél számba jöhető városok közül főleg azért esett a választás Leninvárosra, mivel a Barátság II. olajvezeték az országhatártól Polgáron keresztül (a Tiszán át) Szászhalombattáig vezet majd, így el tudják látni szovjet importolajjal a felépítendő leninvárosi üzemet

városban. Ez év őszén azonban módosult az eredeti program. A Moszkvában megkötött szovjet—magyar olefin-kémiai együttműködési szerződés értelmében új, korszerű, világszínvonalon álló petrolkémiai üzemet is létesítenek a negyedik ötéves terv időszakában Leninvárosban.

A tíz évre szóló olefin-kémiai megállapodás értelmében hazánk alacsony oktánszámú benzinből évente több mint 200 ezer tonna olefinterméket (etilént, propilént) állít elő. A Szovjetunióban már nagyarányú előkészületek kezdődtek, hogy a Leninvárosban létesítendő nagy olefinüzem termékeit, melye-

DÓZSA . . Részlet a szoborcsoportból. Kiss István alkotása (Novotta Ferenc felv.)

1021

MAGYAR hírek

XVIII. évfolyam
9. szám
1965. május 1.
Ára 2 forint.

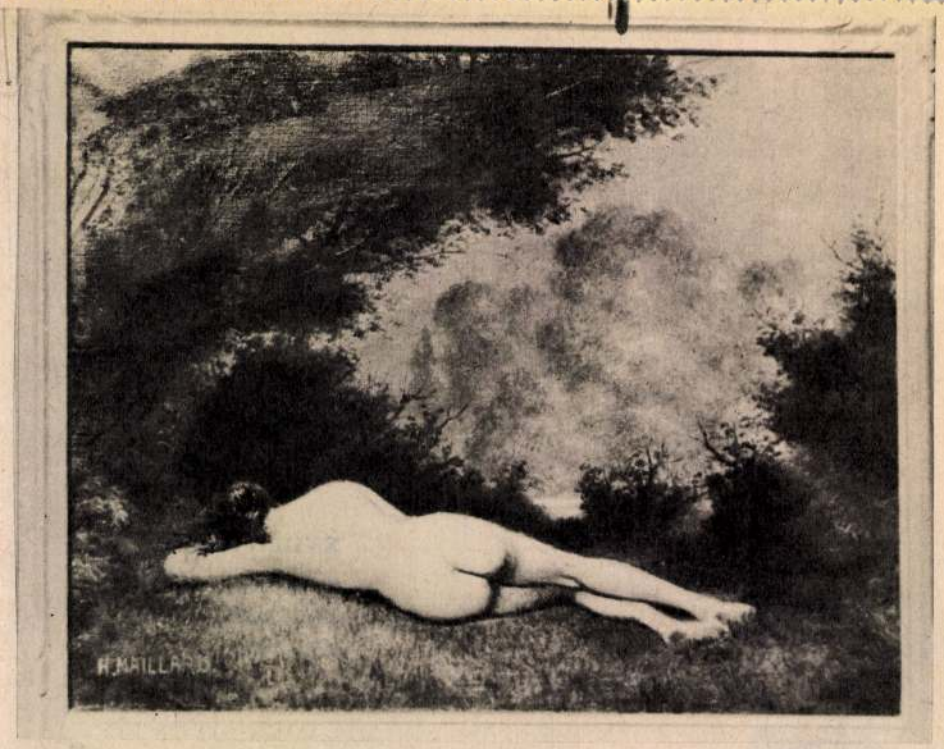

*

*

A párizsi Kölcsönösen Segélyező Magyar Egylet ROUBAIX—TOURCOING-i Csoportja sikeres farsangi mulatságáról készült felvétel

Csoportkép a clevelandi Bucheye Social and Educational Club tagságáról

Olvasóink írják

A nyíregyházi múzeum új műkinccsel gazdagodott, Horace Maillard francia festőművész »Soirs d'été« című alkotásával. A festményt Andrási Gyula, Párizsban élő 71 éves honfitársunk ajándékozta a múzeumnak, aki fiatal éveit Nyíregyházán szabóiparos tanulóként töltötte. Negyvennégy esztendő után látogatott haza először Nyíregyházára, ahol régi városa nagyértékű múzeumát is megtekintette. Ez a látogatás érlelte meg benne azt a gondolatot, hogy értékes gyűjteménye egyik féltve őrzött darabját, melyet barátja, az azóta elhunyt festőművész alkotott, a múzeumnak ajándékozza

*

Paál Máté Miamiban élő 76 éves nyugdíjas honfitárs (középen) több mint négy évtized után látogatóban Budapesten, Zuglóban élő bátyjai társaságában

(Novotni Ferenc felvétele)

*

Bemutatjuk

KÓNYA SÁNDOR Dél-Afrikában élő festőművészt, akinek — hazánk felszabadulásának 20. évfordulója tiszteletére — a Magyarok Világszövetsége elnöksége a Szövetség DÍSZJELVÉNYÉT ítélte oda, önzetlen kulturális tevékenysége elismeréséül

„Nyelvében él a nemzet"

NYELVMŰVELŐ LEVELEK. A Gondolat Könyvkiadó gondozásában megjelent kötetet — Lőrincze Lajos irányításával — Ferenczy Éva és Ruzsiczky Éva szerkesztette. A könyv a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetéhez érkezett nyelvi problémák iránt érdeklődő levelek százaira ad választ.

*

KARINTHY FERENC: NYELVELÉS. A tréfás-ironikus »nyelvelés« címben szójáték is bujkál: utal a tónus közvetlenségére, a vitázó, csipkelődő hangra, mely a szerzőtől nem idegen. A kötetet, amely a Gondolat Könyvkiadó kiadásában jelent meg, Szántó Piroska illusztrálta.

Megrendelhető: a KULTÚRA Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalattól P. O. B. 149., Budapest 62. vagy külföldi megbízottaitól.

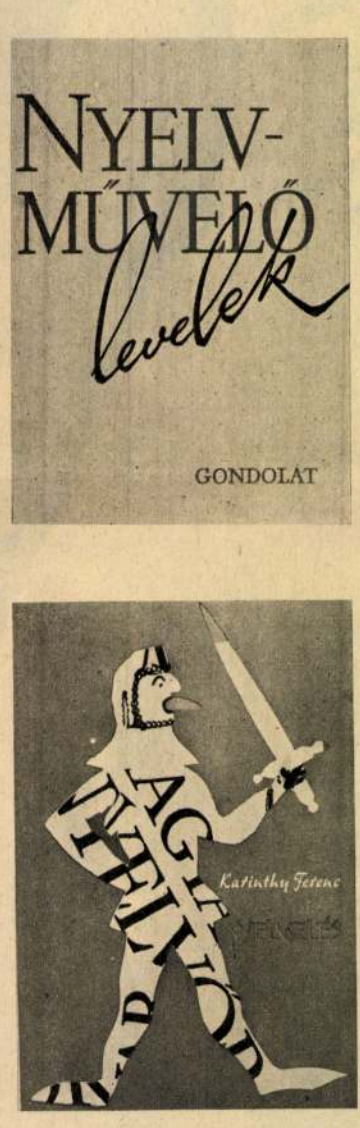

*

HOZZÁTARTOZÓK

Radosits Lóránt

Fülöp Géza

Fazekas József

Mós Péter

Korényi Imre

RADOSITS LÓRÁNTOT (született 1924. november 24-én Zalaegerszegen, anyja neve Schmidt Paula) keresi édesanyja Budapestről. Radosits Lóránt orvos 1949. februárjában Nagybecskerekről távozott külföldre és azóta nem adott magáról életjelt.

FÜLÖP GÉZÁT (született Gután 1923. május 7-én, anyja neve Szabó Paulina) keresi testvére, Gizella Budapestről. Fülöp Géza 1943-ban Ausztráliába vándorolt és 1951. júniusában írt utoljára családjának.

FAZEKAS JÓZSEFET (született Budapesten 1929. április 25-én, anyja neve Sóóky Margit) keresik testvérei, György és Gyula Budapestről. Fazekas József 1949. januárjában Jugoszláviából külföldre került és 1949. októbere óta nem tudnak róla.

MÓS PÉTERT (született 1933. május 20-án, kivándorolt 1956-ban Kaliforniába (USA) keresi édesapja Orosházáról. Fia 1964. augusztusáig levelezett szüleivel, de azóta a régi címére küldött levelek visszajönnek.

KORÉNYI IMRÉT (született Budapesten, 1934. május 9-én) keresi Korényi Ferenc Párizsból. Korényi Imre 1957-ben Kanadában telepedett le és 1960 óta nem tud felőle semmit a családja.

MÁRKUS REZSŐ GYÖRGYÖT (született Kiszomborban 1929. szeptember 8-án, anyja neve Grancz Anna) keresi édesanyja Kiszomborból. Márkus Rezső György gimnáziumi tanuló korában 1949. májusában külföldre távozott és 1949. szeptemberben írt utoljára szüleinek.

FARKAS JÁNOST (született Tápiógyörgyén, 1935. november 5-én, anyja neve Gál Borbála) keresi édesapja Tápiógyörgyéről. Farkas János 1956-ban az Egyesült Államokba vándorolt és 1961. decemberéig levelezett szüleivel. Azóta nem ad hírt magáról.

ANGYAL GÁBORNÉT, született RICSIN MÁRIÁT, aki az Egyesült Államok Ohio államában lakik, keresi unokahúga, Ricsin Borbála Budapestről.

KRÉNUSZ FERENCET (született Görgetegen 1939. szeptember 29-én, anyja neve Horváth Erzsébet) keresi édesanyja Kunteleprő1. Krénusz Ferenc 1957-ben Ausztráliába érkezett és 1962. májusáig onnan írt édesanyjának. Azóta nem ad hírt magáról. Ottani barátja Tusori Gyula, aki ha tud róla, közölje a hírt az alanti címen.

NAGY IMRÉNÉT (született 1937. július 26-án, Jászberényben, anyja neve Harnas Ilona) kéri édesanyja, hogy adjon életjelt magukról. Nagy Imréné férjével 1957-ben Ausztráliába vándorolt és Melbourne-ből 1964. december 5-én írt utoljára édesanyjának.

SURÁNYI JÓZSEFET (születési ideje: 1939. április 12, anyja neve Surányi Etelka) keresi édesanyja Csongrádról. Surányi József 1956-ban külföldre távozott és 1964. augusztusáig Svájcból, Bernből írt édesanyjának. Azóta nem ad magáról életjelt.

DOMÁNY GELLÉRTET (született Bácstopolyán, 1913. szeptember 24-én, géplakatos, két gyermek apja) keresi felesége Budapestről. Domány Gellért 1964. májusban külföldre távozott és eddig nem adott hírt magáról.

BULICSEK JÁNOST (született 1904. december 8-án, Fehértemplomon, anyja neve Edelmann Teréz) keresi unokatestvére Hegyeshalomról.

Kérjük kedves olvasóinkat, akik ismerik keresett honfitársainkat, közöljék velük kérésünket, hogy vegyék fel a kapcsolatot kerestető hozzátartozóikkal. A MAGYAROK VILÁGSZÖVETSÉGE készséggel továbbítja leveleiket a kerestetőkhöz. Címe: MAGYAROK VILÁGSZÖVETSÉGE, Postafiók 292, Budapest 62.

Olvasóink figyelmébe

A Magyar Hírek külföldön előfizethető közvetlenül a KULTÚRA Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalatnál, P. O. B. 149, BUDAPEST 62, vagy a következő cégek útján: ANGLIA: Collet's Holdings Ltd., 44—45. Museum Street, London, W. C. 1. AUSZTRIA: Vertrieb Ausländischer Zeitungen, Höchstädt-Platz 3. Wien 20. BRAZÍLIA: Livraria Brody Ltda. Caixa Postal 6366. Sao Paulo. — Livraria D. Landy, Caixa Postal 7943. Sao Paulo. FRANCIAORSZÁG: Nouvelles Messageries de la Presse Parisienne, 111. Rue Réaumur, Paris 2e. — Société Balaton, 12. Rue de la Grange Batelière. Paris 9. KANADA: Pannonia Books, 2. Spadina Road, Toronto 4., Canada. NÉMET SZÖVETSÉGI KÖZTÁRSASÁG: Kunst und Wissen, Erich Bieber, Wilhelmstrasse 4., Stuttgart N. — Griff Verlag., Sedan-Strasse 14., München 8. — Kubon und Sagner, Schliessfach 68. München 34. USA: Stechert and Hafner Inc. 31. East 10th Street, New York 3. N. Y. — Culture Center, Mr. Brownfield. 207. East 84th Street, New York 38. N. Y.

A Szülőföldünk hullámhosszai

EURÓPÁBAN, AFRIKÁBAN és KÖZEL-KELETEN élő honfitársaink részére adásainkkal mindennap — közép-európai időszámítás szerint — este 20 órától 20 óra 30 percig és 21 óra 30 perctől 22 óra 30 percig jelentkezünk a 41,6, a 48,1 és az 50,8 méteres rövidhullámon, valamint a 240 méteres középhullámon.

DÉL-AMERIKAI honfitársaink részére sugárzunk műsort mindennap argentínai helyi idő szerint este 20 órától 20 óra 30 percig (közép-európai idő szerint éjjel 0 órától 0 óra 30 percig) a 30,9 a 30,5 és a 41,6 méteres rövidhullámon.

ÉSZAK-AMERIKAI honfitársaink részére naponta kétszer adunk félórás műsort. Keleti standard (New York-i) időszámítás szerint este 19 és 23 órakor, csendes-óceáni standard (San-Francisco-i és Los-Angeles-i) idő szerint délután 16 órakor és este 20 órakor. Egyórás műsorunkkal, keleti standard, New York-i időszámítás szerint este 21 órakor, csendes-óceáni standard idő szerint este 18 órakor jelentkezünk a 30,5, a 41,6 és a 48,0 méteres rövidhullámon.

Zenés műsort sugárzunk a keleti standard idő szerint 22 óra 30 perckor, csendes-óceáni standard idő szerint 19 óra 30 perckor a 30,5, a 41,6 és a 48,1 méteres rövidhullámon.

VIDÁM VASÁRNAP DÉLUTÁN címmel Európában, Afrikában és a Közel-Keleten élő hallgatóinknak sugárzunk műsort 15 órától 17 óráig a 240 méteres közép-, valamint a 30,5, a 41,6 és a 48,1 méteres rövidhullámon.

Havonta kétszer (tehát évente huszonnégy izben) megjelenő lapunk, a Magyar Hírek évi előfizetési ára Magyarországon 48,— forint.

Ha lapunk olvasói külföldről fizetik elő, a Magyar Hírek évi előfizetési díja az egyes országokból a következő: Egyesült Államok 2,40 USA $, Kanada: 2,60 can. $, Brazília: 1500,00 cruzeiro, Ausztrália: 21/— shilling, Ausztria: 58,— Schilling, Franciaország: 12,— NFr, Nagy-Britannia: 17/6 shilling, Német Szövetségi Köztársaság: 10,20 DM.

Az előfizetési díj bank útján is átutalható a Magyar Nemzeti Banknál vezetett 171 223—70. sz. folyószámlánk javára, vagy kiegyenlíthető nemzetközi bank-money-order-cheque beküldésével. Ha bármelyik olvasónk számára kényelmesebb lenne, szívesen elfogadunk egyévi előfizetési díj fejében 24 nemzetközi postai válasz-coupont is, amelyek mindenütt, minden postahivatalban kaphatók. A megvásárlás alkalmával le kell azokat bélyegeztetni.

Felkérjük kedves előfizetőinket, hogy nevüket és címüket NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL szíveskedjenek leírni, hogy pontosan címezhessünk. Ugyanígy kérjük a címváltozások és címhelyesbítések közlését is.

Postacímünk: Magyar Hírek, P. O. B. 292., Budapest, 62.

BélyegSarok

»FELSZABADULÁSUNK 20. ÉVFORDULÓJÁNAK EMLÉKÉRE 1965« elnevezésű bélyegsorozatot bocsátott forgalomba a Magyar Posta. A 20 filléres bélyegen az őszirózsa-csokor sárga, vörös, lila és zöld színű, a 30 filléres bélyeg pünkösdi rózsacsokra sárga, vörös, világosbarna és zöld színű. Az 50 filléres bélyeg szegfűcsokrát sárga, vöröses-naracs, vöröseslila és zöld színekkel nyomták, a 60 filléres bélyeg rózsacsokrát pedig sárga, vörös, bíbor és zöld színekkel. Az 1.40 Ft-s bélyeg liliomcsokra sárga, narancs, vörös, lila, kék és zöld színű, az 1.70-es bélyeg tündérkert (godetia) csokrot sárga, vörös, lila, kék és zöld színekkel nyomták. A 2 forintos bélyeg kardvirág-csokra sárga, naranes, bíbor, lila és zöld színű, a 2.50 forintos bélyeg papagáj, tulipáncsokra sárga, narancs, lila, vörös és zöld színű, a 3 forintos bélyeg mezei virágcsokrot ábrázol sárga, vörös, lila, kék és zöld színekkel nyomva, a csokrot nemzeti színű és vörös szalag tartja össze.

Rokonainak, ismerőseinek ajándékot az

IKKA

útján

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kiss István

SZOLNOK MEGYEI HÍRLAP

1971 AUG 20.

Munkásmozgalmi emlékmű

7021

Emléket állítottak Zuglő munkásmozgalmi harcosainak, mártírjainak, a névtelen hősöknek, akik életüket áldozták a fasizmus ellen vívott harcban. Kiss István szobrászművész alkotása hűen fejezi ki a munkásság hatalmas erejét, amely minden akadály leküzdésére képes. Az emlékművet a Thököly út és a Szitakötő utca sarkán helyezték el.

dollármilliárdokat ...
háború folytatására és a
dél-vietnami hadsereg tá-
mogatására.

k a zászlókat

Kiss István szobrászművész

102

1971. IX. 8. 19,30. /6/ V.

Tv-híradó

- Hódmezővásárhelyen a Medgyesi teremben a hét végén nyilik meg a Kossuth-díjas, Kiss István szobrászművész kiállitása. Munkatársaink ebből az alkalomból látogattak el a művész műtermébe.

- A kiállitás, nem hiszem, hogy teljes képet ad a vásárhelyieknek, hiszen az én müdolgaim nagyrésze köztereken, az emberek környezetében van felállitva. De ugy gondolom, hogy ennek ellenére mégis tudok egy általános képet adni a próbálkozásaimról, a tevékenységemről, és itt-ott azr eredményekről is. Szerepel ezen a kiállitáson portré, ~~képmásnagyság~~ az édesanyám portréja, a kisfiam portréja, szerepel a Tanácsköztársasági emlékmünek ~~a képváltozata~~ két változata, ezek közül az egyik ~~tanulmány~~ egy műhelytanulmány brómacélból, eredetileg igy képzeltem el a Tanácsköztársasági Emlékművet megvalósitani. Szerepelnek szimbólumok, lovak, galambok, szúnyogok,

1971. XI. 8. 13.30. /6/ v.

Tv-hiradó

- Hódmezővásárhelyen a Medgyesi teremben a hét végén nyilik meg a Kossuth-díjas, Kiss István szobrászművész kiállítása. Munkatársaink ebből az alkalomból látogattak el a művész műtermébe.

- A kiállítás, nem hiszem, hogy teljes képet ad a vásárhelyieknek, hiszen az én műfolgaim nagyrésze köztereken, az emberek környezetében van felállítva. De ugy gondolom, hogy ennek ellenére mégis tudok egy általános képet adni a próbálkozásaimról, a terékenységemről, és itt-ott az eredményekről is. Szerepel ezen a kiállításon portré, az édesanyám portréja, a kisfiam portréja, szerepel a Tanácsköztársasági emlékmünek a két változata, ezek közül az egyik egy műhelytanulmány bronzcéiből, eredetileg igy képzeltem el a Tanácsköztársasági Emlékművet megvalósítani. Szerepelnek szimbólumok, lovak, galambok, szúnyogok,

amik a kor próblémáiról beszélnek, környezet módon. Történelmi jellegü figurák, nagy személyiségek, Petőfim, általánosabb történelmi figurák, kurucok, végvári katonák, én ugy gondolom, hogy valami módon, mindenképpen jelöli, hogy mi mindennel, milyen jellegü dolgokkal foglalkozom, annak ellenére, hogy az adott esetben nem tudok reális képet adni, hiszen zömében a kiállitáson vázlatok és kisméretü szobrok, kisplasztikák szerepelnek.

1971 APR 24

1021

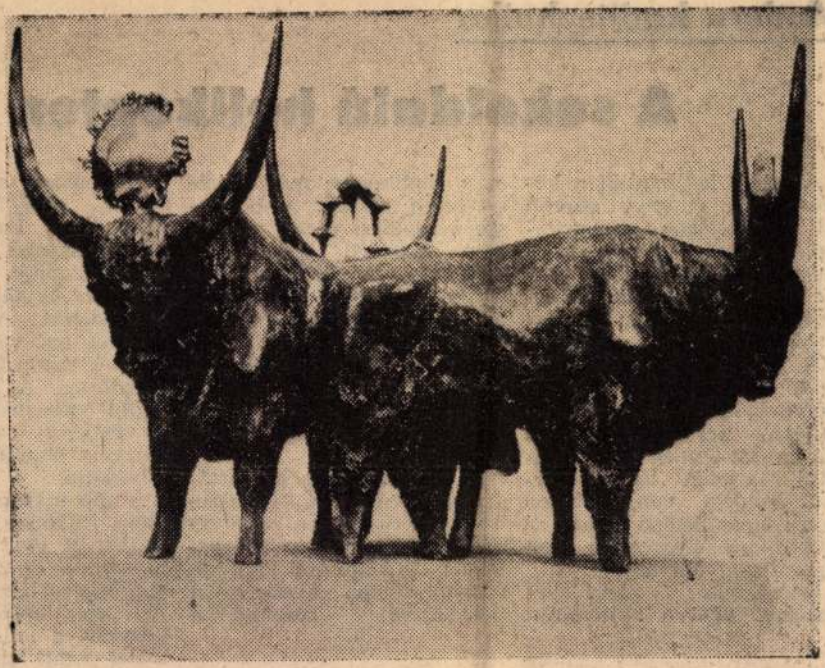

Kiss István Népmese című szobor-kompozíciója a Műcsarnok Új művek kiállításán

NAPLÓ
Veszprém

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPÍRÓ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Modern haditechnika

A sokold

A Mi—2 helikoptert a közelmúltban elhunyt szovjet Mil repülőgép-főkonstruktőr tervezőcsoportja szerkesztette. A helikopter törzse korszerű ragasztott-hegesztett szerkezet, anyaga dur-alumínium.

A 14,5 méter átmérőjű rotor a felhajtóerő és az előrehaladáshoz szükséges vonóerő létrehozására szolgál. A Mi—2-nek háromlapátú, teljesen fémből készült rotorja van. Minden egyes lapát belépő élén az elektromos jégtelenítő fűtőelem foglal helyet.

Önműködő tűzvédelmi rendszer védi a hajtóművet és a

lyezte

ságos repülés

tékú fedélzeti műszerpark biztosítja. A helikopternek két, egyenként 400 lóerős gázturbina-hajtóműve van. Az egyik hajtómű leállása esetén a még működő hajtómű teljesítménye automatikusan növekszik és a gép így elérheti a legközelebbi repülőteret.

A helikopter karbantartása egyszerű, mivel felszerelését áttekinthetően és könnyen hozzáférhetően helyezték el. A fontosabb áramkörökben fellépő hibák gyors felismerését automatikus

tó-
éli
C

alatt szá

A helikopter normális időben éjjel és nappal egyaránt használható. A gép 50×50 méteres területen, 10—12°-os hajlású lejtőn képes fel- és leszállásra. A felszállás 15 m/mp szélsebességig hajtható végbe, a leszállást a szélsebesség nagysága nem befolyásolja.

A gép utasszállító változatán a fülkében hét utas foglal helyet, egy pedig a vezető mellett ül. Az ülések kiszerelésével az utastérben 700 kg-ig helyezhető el rakomány, a külső felfüggesztéssel pedig mintegy 800 kg terhet lehet szállítani. A se-

1971 MÁR 13.
1021

Megalakult a Dózsa György emlékbizottság

Az 1970-es évek első felében — hiteles adatokkal pontosan meg nem határozható időpontban — esedékes Dózsa György születésének 500. évfordulója. Ebből az alkalomból pénteken a Parlament delegációs termében politikai, társadalmi, tudományos és kulturális életünk kiemelkedő képviselői értekezletet tartottak, amelyen megvitatták az évfordulóval kapcsolatos tennivalókat.

Kállai Gyula, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke bevezető szavaiban hangoztatta, hogy Dózsa György alakja, történelmi tettei, s az 1514-es magyarországi parasztháború a későbbi évszázadokban elválaszthatatlanul egybeforrt a haladásért vívott társadalmi és osztályküzdelmekkel, a Duna völgyi népek összefogásának nemes ügyével. Dózsa nevét és szellemét egyaránt idézték történelmünk nemzeti, polgári-demokratikus és szocialista mozgalmai. Neve zászló volt a fasizmus és a háború ellen vívott harcban is. A szocialista Magyarország a társadalmi haladás egyik nagyszerű hősét tiszteli benne.

Az értekezleten széleskörű társadalmi bizottság alakult a következő években esedékes ünnepségek előkészítésére. A megemlékezés-sorozat fő rendezvényeire 1972-ben kerül sor. A bizottság elnöke: *Kállai Gyula*, az MSZMP PB tagja, a Hazafias Népfront elnöke. Alelnöke: *Erdei Ferenc* akadémikus, az MTA főtitkára, titkára: *Berend T. Iván* egyetemi tanár, a Magyar Történeti Társulat főtitkára. Tagjai: *Bencsik István*, a Hazafias Népfront főtitkára, *Bessenyei Ferenc* színművész, *Dobozy Imre* író, az Írószövetség főtitkára, *Ember Győző*, a Történelmi Társulat elnöke, *Elekes Lajos*, tanszékvezető egyetemi tanár, *Gombár József*, a KISZ KB titkára, *Horváth Richárd* templomigazgató, *Hunya István*, a MEDOSZ elnöke, *Illyés Gyula* író, *Kiss István* szobrászművész, *Klaniczay Tibor*, az MTA irodalomtudományi intézetének igazgatóhelyettese, *Klaukó Mátyás*, a Békés megyei Tanács vb-elnöke, *Kürti András*, a Ceglédi városi Tanács vb-elnöke, *Liptai Ervin* ezredes, a Hadtörténeti Intézet igazgatója, *Nagy Dániel* országgyűlési képviselő, *Nánási László*, a SZÖVOSZ felügyelő bizottságának elnöke, *Ognyenovics Milán*, a Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetségének főtitkára, *Pach Zsigmond Pál*, az MTA Történettudományi Intézetének igazgatója, *Rácz Gyula* veterán, *Simó Jenő* művelődésügyi miniszterhelyettes, *Simon Antal*, a Bányaipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára, *Such János*, a Magyarországi Szlovákok Demokratikus Szövetségének főtitkára, *Szabó Imre*, az MTA alelnöke, *Szabó István*, a TOT elnöke, *Szebényi Ferenc* esperesplébános, *Székely György*, tanszékvezető egyetemi tanár, *Szilágyi Péter*, a Magyarországi Románok Demokratikus Szövetségének főtitkára, *Takó Tibor*, a Dózsa György gimnázium igazgatója, *Tolna Gábor* akadémikus, *Tóth Dezső*, az MSZMP KB osztályvezetőhelyettese, *Wild Frigyes*, a Magyarországi Német Dolgozók Demokratikus Szövetségének főtitkára.

Kiss István

Ha ... az

ES

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Csendes az erdő, s csendes a rét. A puskák: a szegen elmúlt a vadász-szilveszter, jóérzésű ember ilyenkor már duvadra sem lő. A vaddisznók elcsendesedtek a dagonyásban — néhány hét, s itt vannak a kismalacok. Az őzek, szarvasok olyanok, mint a túlérzékeny kamaszfiúk: levetett agancs-koronájuk helyett most nő az új, de hol van még ez az új — agancsnak alig nevezhető valami — a régitől? Esetlen, bolyhos, mindenre érzékeny — legjobb az ilyennel a vadon mélyén bújdokolni. Majd májusban! Akkor majd ki lehet állni a fényben úszó er-

vadász-zubbonyt ölt, nekigyűrkőzik, s aztán kezdődik a szétszedés. Minden mozdulat egy szertartás, minden alkatrész egy barát. Az előagy az asztal bal sarkára kerül, a cső középre, a tus jobb felől. Az asszony már csapkodja az ajtót: ez bezzeg fontos... A gyerek mögéd settenkedik, egy szót se szól, s ha nem is érti, mi zajlik most a lelkedben, érzi: valami csodálatosan nagy dolog ez. Most már nem vagy kishivatalnok, ezeregynéhány forintos kis pont a nagyvilágban; férfi vagy, nagy, fegyveres kalandokra kész... A világ

1971

1971. MÁJUS 15., SZOMBAT

Kiss István

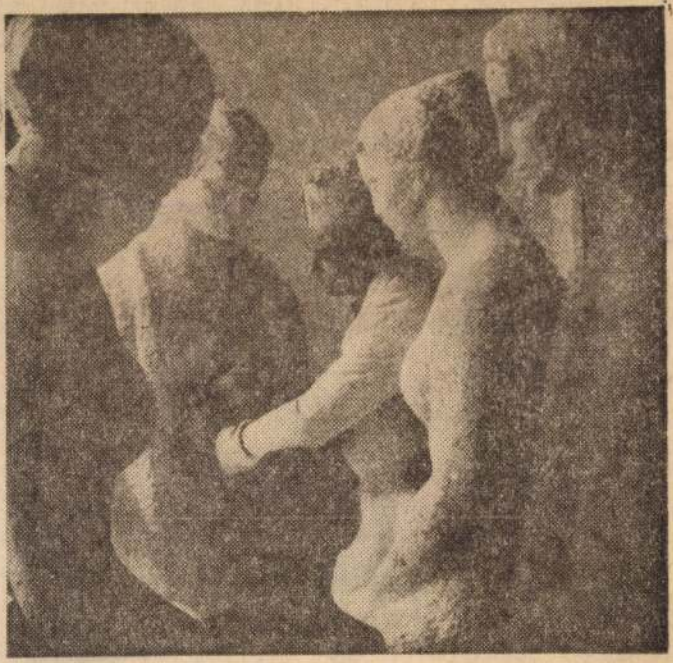

Új szobrok

A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat városligeti műtermében több új alkotáson dolgoznak a kőfaragók. A szobrok többsége vidéki épületek környezetét díszíti majd.

A képen: Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész „Család" című kompozíciója.

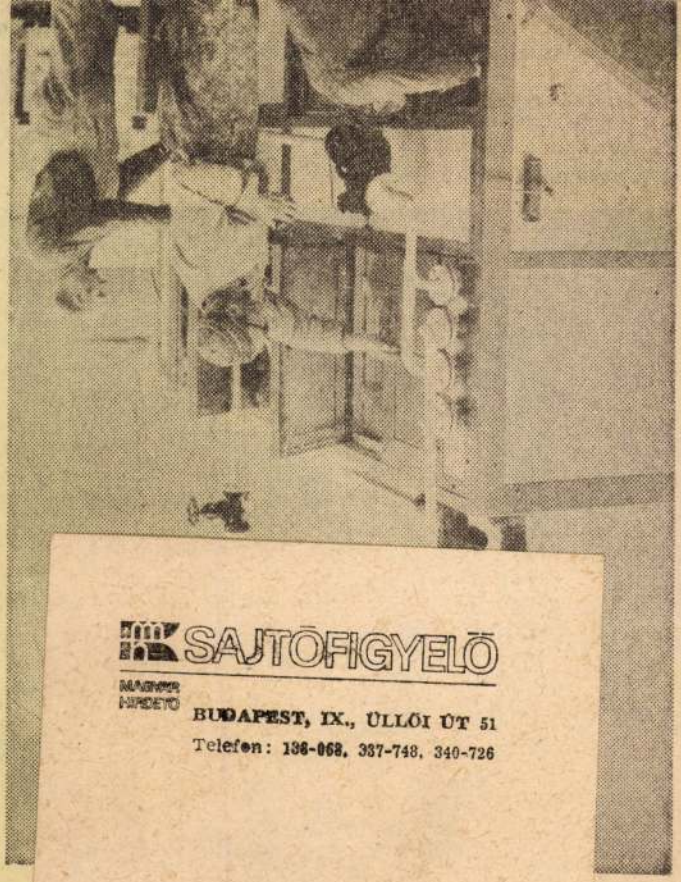

MAGYAR HÍRLAP

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1971.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Jubileumi ünnepségek Szigetváron

A szigeti várvédelem 401. éves jubileumáról szeptember 10-én, vasárnap egésznapos ünnepséggel emlékezik meg Szigetvár és környékének lakossága. Az események középpontjában a Tinódi Lantos Sebestyénre emlékező rendezvények állnak: a többi között felavatják a szobrát, Kiss István Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. A Tinódi emlékét idéző szimpoziont, a Magyar Újságírók Szövetsége és a Magyar Zeneművészek Szövetsége rendezi.

Bér kollektív szerint. Útiköltséget felvétel esetén megtérítjük.

Jelentkezés: minden nap 6 órától 12 óráig a vállalat munkaügyi osztályán.

Állami intézmény felvételre keres megbíz-

kérjük a kiadóba adni.

Szövetkezeti tagké felveszünk villanysz relő szakmunkásokat villanyszerelők me betanított segédmunk sokat, Budai Villany Rádiószerelők Ktsz. II., Frankel Leó 21—23.

Állatgondozókat alk maz munkásszáll biztosítása mellett

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 SZEP 9

Népszava

Kiss István

— Lenin-szobrot állítanak fel Szegeden a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója tiszteletére. A szobor Kiss István szobrászművész alkotása.

1967

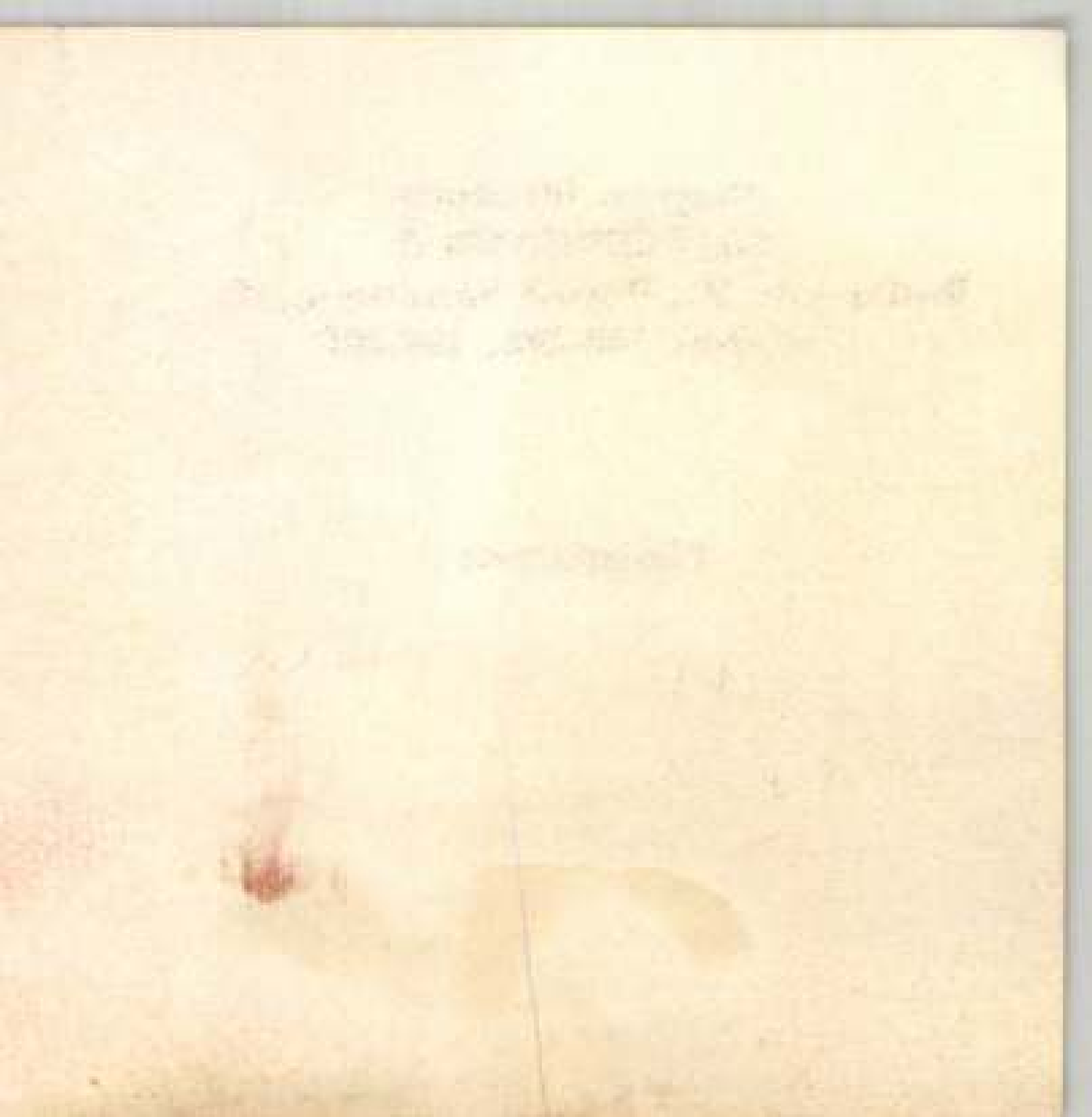

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR NEMZET
1967 SZEP 9.

Lenin-szobrot avatnak Szegeden

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója tiszteletére Lenin-szobrot állítanak fel Szegeden. Kiss István szobrászművész monumentális művét a város egyik legszebb helyén, a megyei pártbizottság és a megyei tanács közös székháza előtt, a Rákóczi téren helyezik el. Most kezdődtek meg az alapozási, tereprendezési és egyéb előkészületi munkák. Az avató ünnepséget november 7-én tartják.

SZÍNHÁZAK MAI MŰSORA

ne, h
adato
is he
öltség
szere
zetben
a fel
vegyél
számításba a gyorsan megté-
rülő, az ország külkereskedel-
mi mérlegét javító, a választé-
kot bővítő beruházások vár-
ható igényeit. Hozzátette
pénzügyi eszközökkel is arra
kell ösztönözni az üzemeket,
hogy minden indokolt eset-
ben *vállalják a kockázatot.* Dr.
Gonda György szóvá tette: so-
kat levonhat a tanácsok önál-
lóságának növelésére tett in-
tézkedések értékéből, ha —

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1967 SZEP 9.

1021

1967. szeptember 9, szombat

Emlékezés Tinódi Lantos Sebestyénre

A *szigeti várvédelem* 401. éves jubileumáról vasárnap emlékezik meg Szigetvár és környékének lakossága.

Az események középpontjában a *Tinódi Lantos Sebestyénre* emlékező rendezvények állnak: felavatják a XVI. század jobbágy származású „költő-riporterének", a tudósítóének első és legnagyobb hazai művelőjének szobrát, *Kiss István* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. Érdekes színfolt lesz a Tinódi emlékét idéző tanácskozás, amelyet a Magyar Újságírók Szövetsége és a Magyar Zeneművészek Szövetsége rendez: a nép daloskölt őjét ugyanis egyfelől a magyar újságírás, másfelől a honi zeneszerzés úttörőjének is tekintik, mivel „tudósításait" maga szedte rímbe és azok zenéjét is ő szerezte. A Várszínpadon a hajdani krónikás életét és életművét ismertető *emlékműsorra*, a vár dzsámijában pedig a Tinódinak és kortársainak műveit megszólaltató *kamarahangversenyre* kerül sor.

Ezt mondja a jogszabály

Válaszok munkaügyi kérdésekre

A TÁPPÉNZ FOLYÓSÍTÁSÁNAK NÉHÁNY KÉRDÉSÉRŐL

Többen érdeklődnek a táppénz folyósítását szabályozó rendelkezésekről. Kiss Jolán (Budapest, II., Mártírok u. 32.) az idén érettségizett, s július 15-én kezdett dolgozni. Néhány hétre ezelőtt baleset érte. Érdeklődik: mennyi ideig fog táppénzt kapni? Szondi György (Kiskunmajsa) családjától különváltan él. Két kisfia részére azonban tartásdíjat fizet. Most kórházi kezelés alatt áll, s táppénzének csak ötven százalékát kapja. Kérdezi: szabályosan járnak-e el ügyében?

Táppénz általában annyi ideig [illegible] abba, de

SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG
1991 MAR 17.

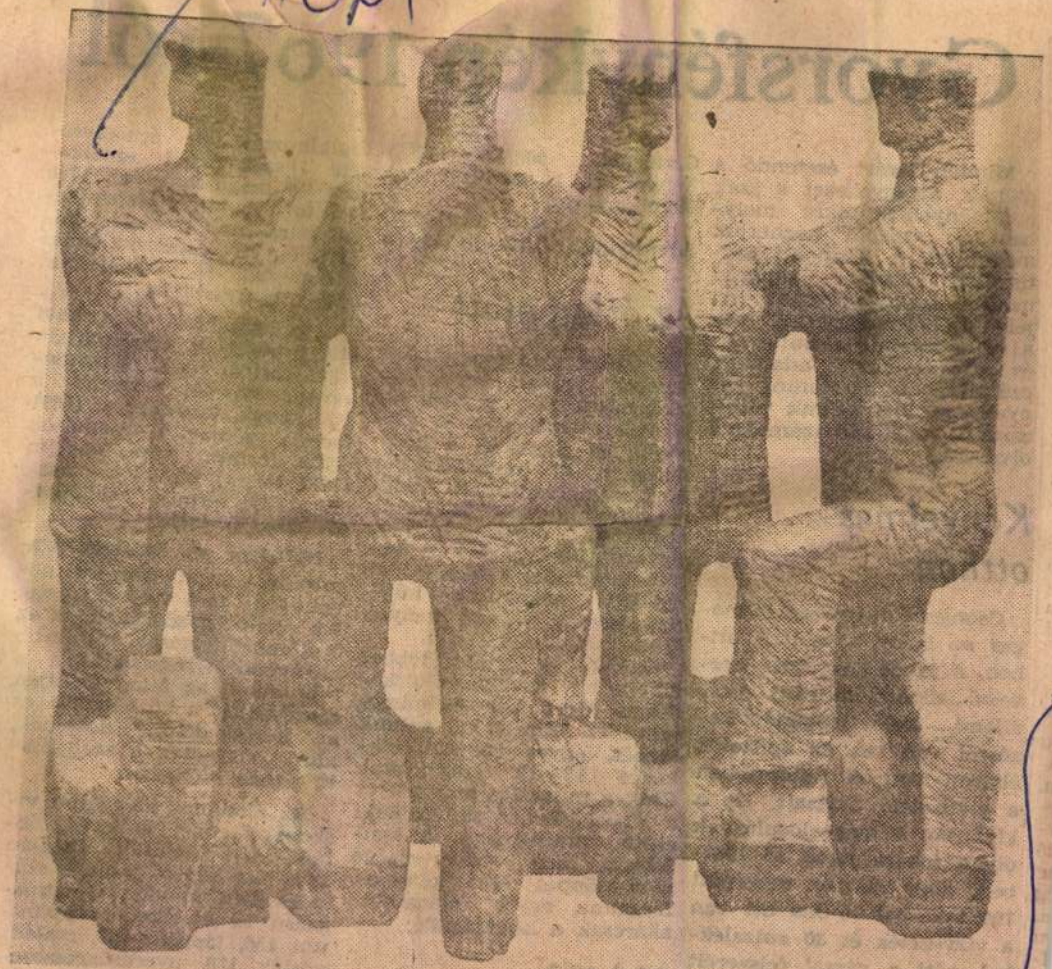

Kiss István

Vita Zselinskaite:

Dér Endre!

témára

sztességtelen eljárásnak mi-
ősítette. Egyébként a má-
lk építkezésnél is létrejött
ülönszerződés. A garázs-
pítés ésszerűsítési javasla-
áért Makláry „bökezűen"
200 forintot fizetett ki
gyanennek az építésvezető-
ek. Az ellenőrök vélemé-
ye: ez a költség nem ter-
elhette az építőközösséget,
sak a garázstulajdonosokat.
Persze a szervező itt is —
ől a másik háznál is — ga-
ázstulajdonos. Nem mintha
utója volna, de a garáz-
sok bérbeadásából, meg a
gyermeke nevére íratott
Osztrovszky utca 26/a szám
alatti lakás albérleti díjából
s csak csurrant-cseppent
így évi 17 ezer forint

Özv. P.

Gyorsfénykép 1967-ről

Minden lezárt esztendő a munka, az igyekezet s ezek eredményeinek tükre, melyben sok „szögből" nézhetjük magunkat. A Központi Statisztikai Hivatal Csongrád megyei Igazgatóságának évi jelentéséből ismertettük már a népmozgalmi, a kulturális és egészségügyi adatokat, ezúttal pedig az életünk kényelmére, életmódunk változásaira vonatkozó számokból olvasunk.

Kényelmes otthon

Csongrád megyében is magas az igény a családi otthon, a lakás kényelme, korszerű felszerelése iránt. Akár állami, akár magánépítkezésről van szó, az építtetők élvezni akarják otthonukban a civilizáció áldásait. Ez a kívánság a megvalósulásnak olyan fokára jutott el 1967-ben, hogy minden megépült 100 lakásból 70-ben ott van a vízvezeték és 30 százalékkal nőtt a gázzal felszerelt háztartások aránya is. Az igény természetesen ennél is nagyobb, mondhatni 100 százalékos, csak hogy olyan területeken is építkeznek magánemberek, ahol még nincsen vízhálózat.

Gáztűzhely: 9685 db (117%)
Kerékpár: 13 520 db (100%)
Motorkerékpár: 3314 db (105%)
Személyautó: 1016 db (120%)

Az átlag alatt

A többet sem mondhatjuk azonban soknak, mert száz háztartásra vetítve, még így is csak 54 mosógép, 38 varrógép, 15 porszívó, 4 hűtőszekrény, 17 motorkerékpár és 2 személyautó jut, majdnem mindenből kevesebb, mint az országos átlag. Egyedül kerékpárból és motorkerékpárból előzzük az országos arányokat, hűtőszekrényből viszont mélyen alatta maradunk.

Szebben is jártunk, többet költöttünk tavaly öltözködésre. Mert bár élelmiszerekre 11 százalékkal adtunk többet, egyes ruházati cikkekre 13—15 százalékkal. Csak a műszálas anyagok és a bőrlábbelik statisztikája esett, minimálisan. A konfekcóis áru népszerűsége már csöppet sem kétséges, forgalma egyre magasabb, akárcsak a kötöttáruké.

Miből?

Többet vásároltunk és miből? Erre a lakosság jövedelmének alakulását mutató megyei számok válaszolnak. A nem mezőgazdaságban foglalkoztatottak átlagkeresete 4 százalékkal emelkedett és meghaladta az 1700 forintot. A termelőszövetkezeti parasztság termelési teljesítményeire eszközölt banki kifizetések 14 százalékkal voltak magasabbak.

Legmagasabb volt a havi átlagkereset az építőiparban (1921 forint), majd ágazatonként a további sorrend a következő: közlekedés (1851 forint), gépjavító állomások (1789 forint), kereskedelem (1767 forint), állami gazdaságok (1736 forint), szolgáltatás (1641 forint).

1967-ben az említett ágazatokban az átlagkereset növekedése nem volt egységes. Az állami gazdaságok és az építőipar dolgozói magasabb arányban részesedtek a többletből, az átlag szintjén részesedtek a közlekedési és a kereskedelmi dolgozók, alatt maradtak a szolgáltató ágazat dolgozói.

Az általános jövedelmi viszonyok ennél is kedvezőbbek. A kifizetések listáján 1966-hoz képest, annak százalékában mindenütt ugrásszerű az emelkedés: prémium 156, táppénz 123, családi pótlék 110, nyereségrészesedés 125, jutalmazás 134 százalék volt. Ezzel együtt érthető, hogy a kiadós vásárlások, családi befektetések mellett 31 százalékkal növekedett a lakosság betétállománya.

KISS István festő

Megkérdeztük olvasóinkat

Fontosnak tartják a természetvédelmet?

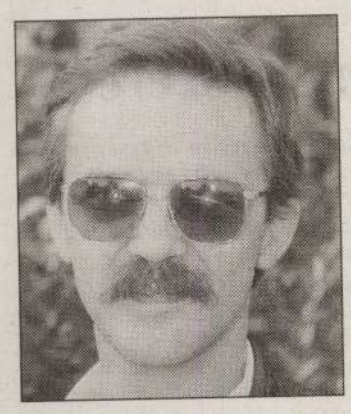

Varga Zoltán, 38 éves, békéscsabai számítógép-programozó:

— Kedvelem a természetet és nagyon fontosnak tartom védelmét. Városunkban kevés a zöldövezet és hiánya nagymértékben érződik. Kirándulni sajnos nem nagyon érek rá, de amikor csak tehetem, szeretek a szabadban tartózkodni. A városgazdálkodásnak nagyobb figyelmet kellene fordítania a parkok, parkerdők karbantartására, hisz ez városunkban eléggé elhanyagolt a nyugati országokéhoz képest. A zöld területek elhanyagolásával veszélyeztetettek védett állataink, növényeink léte is.

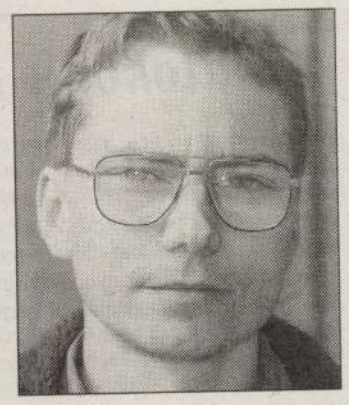

Holló István, 32 éves, gyulai programozó:

— Kedvelem a természetet, de alig van időm a szabadban lenni. Számomra a hegyek, a fák testesítik meg a természetet, imádom az erdőket. A természetvédelemmel kapcsolatban elsősorban az emberek mentalitása kéne, hogy megváltozzon, tudatára kellene ébredjünk, természeti adottságaink értékének. Az egyszerű természeti népektől volna mit tanulnunk, ők ugyanis nem a természetet alakítják az elképzeléseiknek megfelelően, hanem ők próbálnak meg beilleszkedni az adott környezetbe.

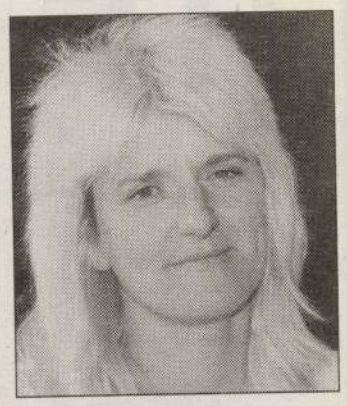

Varga Edit, 32 éves, békéscsabai tanár:

— Szerintem fontos, akárhol is él az ember, hogy vigyázzon a természetre. Akár városban, akár a szabadban egyaránt kötelességünk óvni a környezeeét, hisz enélkül a Föld már óriási szemétároló volna. A gyerekekkel már iskoláskorban meg kell szerettetni a környezetvédelmet, ugyanis környezetünk elhanyagolása később beláthatatlan következményekkel járhat. A város területén a parkok, játszóterek állapotán javítani kellene. Jó, hogy a közvélemény és egyre gyakrabban foglalkozik a természetvédelemmel.

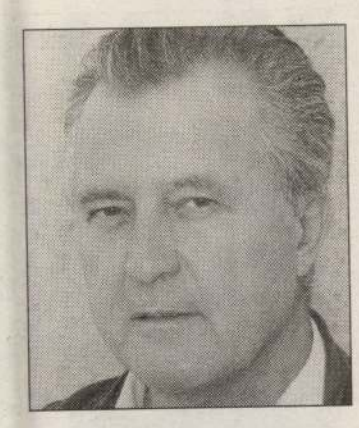

Kraszkó Pál, 57 éves, békéscsabai tervező építész:

— Nagyon szeretem a természetet, ha időm van, kirándulni járok a Holt Körös partjára vagy Szanazugba. A város területén több zöldövezetre volna szükség, a meglévők pedig több figyelmet érdemelnének. Az erdők növény- és állatvilága is több gondozást igényelne, ugyanis ritka és védett állatfajok eshetnek nemtörődömségünk áldozatául. Fontosnak tartom, hogy a fiatalság már iskoláskorában tudatában legyen a természeti értékeknek.

B. I.

FOTÓ: LEHOCZKY PÉTER

Az oklevelet az osztrák külügyminiszter írta alá

Mária Terézia sikerre vezette

A szeghalmi Péter András Gimnázium Magyarországról egyedülállóan már idén tavasszal bekapcsolódott az idei osztrák millenium megünneplésébe. Akkor a szeghalmi diákok az osztrák testvérgimnázium tanulóival közösen előbb Szeghalmon, majd Ausztriában ünnepeltek.

Most szintén az osztrák milleniumhoz kapcsolódó szép sikerekről adhatunk hírt. Ausztria fennállásának 1000. évfordulója alkalmából az osztrák külügyminisztérium nemzetközi közép-európai versenyt hirdetett. A felhívásra a Péter András Gimnázium két negyedikes diákja, *Hrivnák Hajnalka* és *Hamza Katalin* még márciusban elküldte pályázatát. Az eredményhirdetés során kiderült: az említett nemzetközi pályázaton Hrivnák Hajnalka a második díjat szerezte meg. Ezért érmet, egy szép könyvet (ami Ausztria történelmét foglalja össze) és egy oklevelet kapott, melyet az osztrák külügyminiszter írt alá. Hamza Katalin pedig pályázatáért egy kitűzővel és egy könyvvel „gyarapodott".

— *Mária Terézia* uralkodásáról és mindennapi életéről írt német nyelvű dolgozatommal pályáztam — kezdte a beszélgetést Hrivnák Hajnalka. — Nagyon szeretem a történelmet, Mária Terézia pedig — márcsak női mivolta miatt is — a kedvenc uralkodóm, ezért esett rá a választásom. A pályázaton egy hónapig dolgoztam, ám megérte. Jelenleg magyar-történelem szakos tanárnak készülök, de a német nyelvtől sem szeretnék teljesen elszakadni. Talán majd egyszer egy német nyelvű országban, ennek a nyelvnek ismét használ veszem.

— Én az *Erzsébet királynéról* (ismertebb nevén *Sziszi*) szóló írással pályáztam — folytatta Hamza Katalin. Ő ismert személyiség, s számomra azért is rokonszenves, mert személyesen segítette az 1867-es osztrák-magyar kiegyezést. A német nyelv gyakorlását kitűnően segítette a pályázat elkészítése. Ez számomra azért is fontos, mert idegenforgalmi pályán képzelem el a jövőmet.

Végezetül a két lány elmondta: lapunk hasábjain keresztül szeretnének köszönetet mondani két felkészítő tanárunknak, *Knapekné Balogh Júliának* és *Berényi Attilának*.

Magyari Barna

A szeghalmiak ragaszkodnak a jóhírű kórházukhoz

Az új egészségügyi törvény alapján ott maradhat kórház, ahol legalább 130 ágyon és négy szakmában gyógyítanak. Szeghalmon az egészségügyi fekvőbeteg-intézmény és a szakrendelő igazgatója, dr. Horváth Ferenc nem túl optimistán nyilatkozott a helyzetükről.

— Megdöbbenve vettük tudomásul ezeket a feltételeket, amelyeknek mi nem felelünk meg — mondja Horváth Ferenc. — Legalább belgyógyászat, sebészet, gyermekgyógyászat és szülészet kell hogy maradjon a kórházi léthez. Nálunk a szülőotthon húsz ággyal marad, nagy körzetben nincs ilyen profilú intézmény. A környékbe, például Bucsára is kijárunk labor, ultrahang és egyéb vizsgálatokat végzünk a kismamák körében és szinte teljes biztonsággal kiszűrjük, kinek kell a gyulai szülészetre mennie vagy maradhat itthon. Idetartozik a még 100 ágyas utókezelő, a jelenleg 28 ágyas szülőotthon és a 11 szakfeladatot ellátó rendelőintézet. A járóbeteg rendelés esetében tavaly 64 ezer beteg megjelenésénél 294 ezer vizsgálatot végeztünk. Ha ezeket a betegeket Gyulára kellene küldeni mindegyikőjüknek 800 forint lenne az utiköltsége a vizsgálat díjon kívül. Ez sokkal több pénz, mint amennyivel fenntartjuk a rendelést, most 39 millióból működtetjük.

—Ez a vidék köztudottan nem gazdag, igen sok a munkanélküli, az elhasználódott, beteg ember...

— Szegény a város és a környéke Szeghalom, mi az egészségügyi fejlesztésekből is rendszeresen kimaradtunk. A gyulai rekonstrukció idején sem kaptunk semmit, a békéscsabai kórház fejlesztése idején ugyancsak nem. Errefelé 50 kilométeren belül nincs más fekvőbetegintézmény, sokkal kisebb az életesélye a sürgősségi betegnek is. A helyi fejlesztések helyett inkább csak a leépítésekre számíthatunk. A finanszírozási rend szigora a periférián lévő kis egészségügyi intézményeket lesöpri a palettáról. A jelenlegi elképzelések szerint kórház helyett ápolási otthon leszünk, amelynek sokkal kisebb a támogatottsága. Igazgató ebben a kategóriában nincs, orvos sincs, ügyelet sem, mi lesz a jelenlegi betegekkel, ha január 1-jétől átalakítanak bennünket? Nem hiszem el, hogy az utókezelő betegeit a családorvosok a tömblakásokban, az otthoni betegápolás keretében el tudják látni. A polgármester és a képviselőtestület nagyobb része a kórház fenntartása mellett szavazna, az önkormányzatnak így 20 millió forintot kellene adnia. Félünk a további folyamatos ágyszámcsökkentéstől, a lassú elsorvasztástól.

—A szeghalmi utókezelő kórház fogalom a megyében, működésére mindenképpen szükség mutatkozik. Amennyiben a helyi önkormányzat az itt élők nevében támogatja a kórházat, a más településekről érkező betegekért az ottani önkormányzatok vagy a betegek, a hozzátartozók fizethetnének.

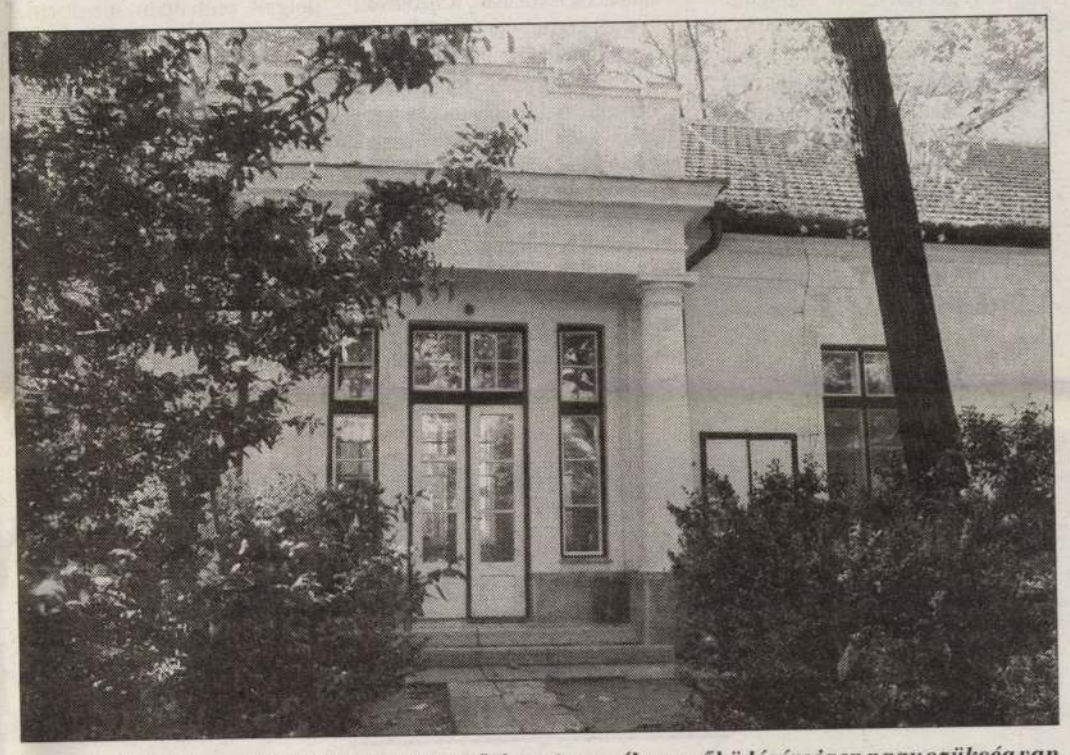

A szeghalmi utókezelő kórház jó hírét megőrízte a megyében, működésére igen nagy szükség van

ARCHÍV FOTÓ

— A krónikus osztályt a tb finanszírozza, a betegtől nem lehet pénzt kérni. Amennyiben ápolási otthon leszünk, akkor a minimálnyugdíj felét kérhetjük a betegektől havonta. Kiszámoltam, hogy 800 ezer—1 millió forintot jelentene ez hónapról hónapra 85 beteg esetében, éves szinten 10 milliót, így kisebb teher hárulna az önkormányzatra. Szeghalom egészségügyi intézménye önkormányzati tulajdonban szeretne maradni, csak végső esetben csatlakoznánk a megyéhez ápolási otthonként.

Megpróbálok az intézményem továbbéléséért mindent megtenni. Talán változik a finanszírozás rendje is. Beszélnek ápolási intézet fogalmáról, amelynek a feltételezések szerint több támogatást adnak majd. Bízom abban, hogy a kórházunk megmarad. Várunk, hátha jóra fordulnak a dolgok.

Bede Zsóka

40 éve történt

a világban
az országban
Békés megyében

10

Cselszövés, árulás, orvtámadás

November 1., csütörtök. Délelőtt Nagy Imre magához kéreti Andropov szovjet nagykövetet, és követeli a Magyarországra újabban bevonultatott szovjet katonai alakulatok azonnali visszarendelését. Közli a nagykövettel: a magyar kormány felmondja a varsói szerződést, kinyilvánítja az ország semlegességét és annak védelmére a négy nagyhatalom segítségét kéri. A miniszterelnök e szóbeli jegyzékről tájékoztatta a Budapesten működő diplomáciai képviseletek vezetőit és az ENSZ főtitkárát, akitől kérte, hogy az ENSZ most megnyíló ülése e kérdés tárgyalását soron kívül tűzze napirendjére.

Este 8 óra előtt pár perccel Nagy Imre személyesen szól rádión keresztül az ország lakóihoz: „Magyarország népe! A magyar nemzeti kormány a magyar nép és a történelem előtti mély felelősségérzettől áthatva, a magyar nép millióinak osztatlan akaratát kifejezve *kinyilvánítja a Magyar Népköztársaság semlegességét*".

A munkástanácsok és a kormány képviselői délelőtt az Országházban, este az Építők székházában tárgyalnak a sztrájkok befejezéséről. Megegyezésük alapján felhívást bocsátanak ki a munka felvételére.

A Kreml döntésének megfelelően, Andropov a szovjet nagykövetségre invitálja Münnich Ferencet, és valószínűleg ő általa Kádár Jánost. Ők elmennek a nagykövetségre, majd *eleget tesznek a szovjet vezetők moszkvai meghívásának*, és hajlandók tárgyalást folytatni a magyar forradalom leverését célzó szovjet katonai akció „legitimálásáról" egy vezetésükkel alakítandó új kormány által. Mialatt Kádár — Münnich társaságában — úton volt Moszkva felé, a Szabad Kossuth Rádió műsorában leadta az elsőtitkár e nap délelőttjére lemezre vett beszédét. Ebben Kádár „népünk dicsőséges felkeléséről" szólt méltatva a kommunista írók, újságírók, egyetemisták, valamint a Petőfi Kör érdemeit a Rákosi-féle önkényuralom elleni harcban. Majd bejelentette a Magyar Szocialista Munkáspárt megalakulását az MDP helyett. Ismertette a pártkongresszust előkészítő bizottság névsorát és közölte, hogy az új pártlap neve „Népszabadság" lesz.

Hruscsov, Malenkov és Molotov Breszt mellett a lengyel párt vezetőivel tárgyal, hogy elfogadtassa velük a szovjet hadsereg készülő magyarországi beavatkozását.

November 2., péntek. A magyar kormány ismételten jegyzékben tiltakozik a szovjet katonai egységek határainkon át történő beözönlése ellen. Egyben sürgeti: kezdjék meg a tárgyalásokat — a szovjet kormány október 30-i ígéretének megfelelően — a csapatok kivonulásáról.

Nagy Imre az ENSZ főtitkárának küldött táviratában is tiltakozik a szovjet bevonulás ellen.

Az ENSZ közgyűlése november 4-ére napirendre tűzte a magyar kérdést.

Hruscsov és Malenkov Bukarestben tájékoztatja a román, a bolgár és a csehszlovák vezetőket a készülő magyarországi katonai akcióról. Ezt követően éjjel Brioni-szigetén Titóval tárgyalnak, aki hozzájárul a magyar forradalom katonai leveréséhez, sőt ahhoz is segítséget ígér, hogy Nagy Imrét és munkatársait inaktívvá tegyék a magyarországi politikai harcokban.

November 3., szombat. Új koalíciós kormány alakul.

Délelőtt a Parlamentben megkezdődnek a szovjet csapatkivonásról szóló katonai szakértői megbeszélések. Este 10 órakor folytatják a tárgyalásokat a tököli szovjet parancsnokságon.

A Csepeli Munkástanács és az Újpesti Forradalmi Bizottság is a munka november 5-i felvétele mellett dönt.

Este 8 órakor Mindszenty József mond rádióbeszédet, melyben kétségbe vonja a kormány legitimitását.

Éjfél körül a Maléter Pál honvédelmi miniszter vezette küldöttséget Tökölön a szovjetek és ÁVH-s tisztek letartóztatják.

November 4., vasárnap. Hajnali 4 órakor *a szovjet csapatok általános támadást indítanak* Budapest és más városok ellen.

5 óra 20 perckor *Nagy Imre bejelenti a támadás tényét*. Ellenállásra parancsot nem ad, de a budapesti felkelő egységek felveszik a harcot. 5 óra 5 perckor a szolnoki rádióban bejelentik a Forradalmi Munkás-paraszt Kormány megalakulását.

A reggeli órákban Nagy Imre és közvetlen munkatársai a jugoszláv követségen kapnak menedékjogot; nem sokkal később szovjet és ÁVH-s alakulat foglalja el a Parlamentet. *Bibó István államminiszter, mint a törvényes magyar kormány egyetlen helyén maradt képviselője nyilatkozatban tiltakozik* a szovjet bevonulás ellen és az ellenkormány megalakulása miatt.

(A következő rész lapunk szerdai számában jelenik meg)

MAGYARORSZÁG BÉKÉS MEGYE

Hírmondó. (l) Mi legyen a gyerekből? A válasz: semmiképpen se pénzkereső robot — tanácsolja a Magyarbánhegyesi Hírmondó szerkesztője, a lap vezércikkének írója. Ezt követően két szép verset és Az átok című regény folytatását olvashatjuk, majd az „Ezt írja meg!" rovatban néhány keresetlen vélemény kap hangot a falu életéről. Végül gyümölcsös receptekkel és a „Mi van eladó?" kínálatával zárul a közéleti havilap legutóbbi száma.

Oktatás. (b) Az eleki oktatási intézmények racionált koncepciótervezetet tartalmazó előterjesztést tettek le a testület „asztalára". A cél mindezzel az, hogy minőségileg javuljon a városban tanulók alapképzése. A finanszírozást is ennek függvényében módosítják. Az elképzeléseket majd a „pudingpróba" fogja végérvényesen kialakítani.

Különdíj, dicséret. (t) Csontos Katalin, a Békéscsabai Kós Károly Szakképző és Általános Iskola tanulója különdíjat nyert az Édes Anyanyelvünk elnevezésű verseny országos döntőjén. Csontos Katalin felkészítő tanára Petri Miklós. Az iskola most nyugalomba vonult szakoktatója, Lipták Mihály pedig Munkaügyi Miniszteri Dicséretben részesült.

Csak megálltam a képek előtt

Egy-egy művészi alkotás láttán, hallatán, felmerült már bennem a gondolat, hogy nem volna rossz Bach fülével hallani a zenei műveket, Van Gogh szemével látni a festményeket, és Hemingway érzékenységével fogadni az irodalmi alkotásokat. De lehet, hogy ez sem volna jó, lehet, hogy a sok tudomány között elveszne a lényeg.

Töredelmesen be kell vallanom, nem értek a festészethez, csak annyi közöm van az egészhez, hogy Irving Stone Vincent Van Gogh életét bemutató könyvét szinte betéve tudom. De engem a holland mester pályafutása, a festészethez fűződő alázata, és egyáltalán a kitartása fogott meg. A közelmúltban azonban a képek látványa „megálljt" parancsolt. Mint később a festőnek is elmondtam, nem tudom, hogy a képek jók-e, de van bennük valami elgondolkodtató. A festővel, Kiss Istvánnal Lökösházán beszélgettünk.

— Kérem, meséljen magáról, művészi pályafutásáról.

— Matematika-rajz szakos tanárként dolgozom a lökösházi általános iskolában. Rajzolással 6 éves korom óta foglalkozom. Az elmondások alapján a papíron elég ügyesen forgattam a ceruzát. A középiskola befejezése után a szegedi tanárképzőbe kerültem. Ott is foglalkoztam rajzolással, festészettel. Szegeden minden évben meghirdették a képzőművészeti versenyt, melyet három egymást követő évben megnyertem. Aztán miután elhelyezkedtem, idehaza a szabadidőmben rajzolok, festek.

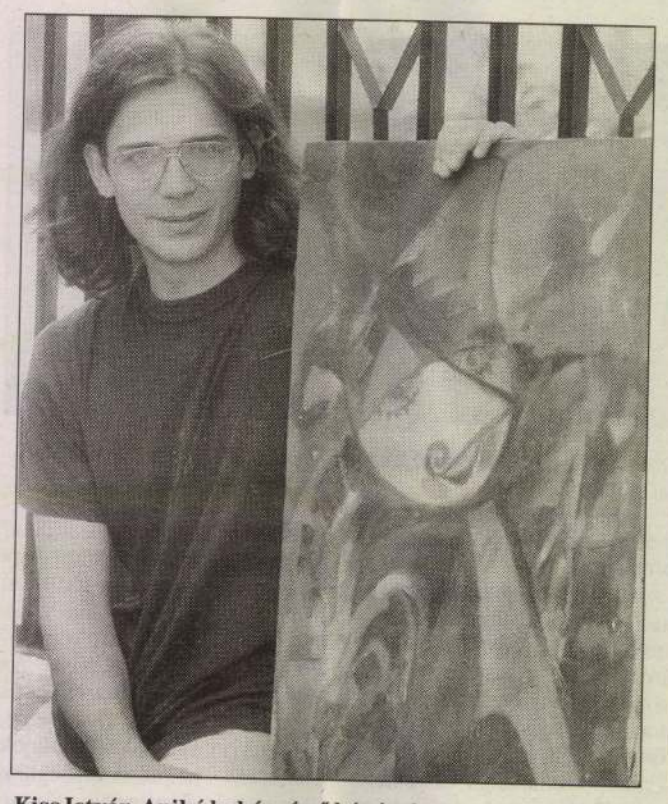

Kiss István Anikó bohóc című képével FOTÓ: SUCH TAMÁS

— Képein milyen témákkal foglalkozik?

— A hagyományos tér ábrázolásról teljesen lemondtam. Kezdetben az élet egyszerű dolgait próbáltam megfogni, természetesen sajátos módon. Később a körülöttünk zajló eseményekre adandó válasz került előtérbe. Képeim avandgard stílust képviselnek. Lényeges dolognak tartom, hogy nem szeretnék magamnak semmiféle határokat szabni, és ettől jól érzem magam.

— Milyen kiállításokon vett részt?

— Szegeden a Szépmíves Céh művészeti csoporttal, valamint a Szög-Árt művészeti társulattal vettem részt közös kiállításokon. Egyéni kiállításom most először Eleken volt. Egyelőre nincsenek nagyobb terveim.

— Kik azok a művészek, akiket példaképeinek tart?

— Kandinszkíj, Paul Klee, Mondrian művészete számomra pélamutató értékűek. De az iskolában a gyerekektől is nagyon sok érdekes dolgot merítek, sőt nem egy esetben tanulok tőlük.

— Milyen technikával dolgozik?

— Temperával, azon belül is tojástemperával dolgozom a legszívesebben.

Bernát Nándor

Olvasóink írják

Az itt közölt vélemények nem okvetlenül azonosak a szerkesztőségével. Az olvasói leveleket a szerzők előzetes hozzájárulása nélkül, mondanivalójuk tiszteletben tartásával, rövidítve jelentetjük meg.

Falatokban mért szeretet

Nem is olyan régen, egy szép októberi reggelen a gyulai piacon jártam, s rám tört az éhség. Vettem száz forintért egy szendvicset, amely egy karéj kenyérből, zöldpaprika s uborka darabkákkal díszített rántott szeletből állt, majd asztalhoz ültem az egyik halárusító pavilon előtt, mikor váratlanul elém termett — fajtáját tekintve — egy hatalmas szibériai farkaskutya, aki rögvest a szokott kutyapózba helyezkedett úgy, mikor az ennivalót várja. Gyönyörű búzavirágkék szemét rám vetette, amiből hamar kiolvastam, valóban enni kér.

Bár testi felépítését, kitűnő kondícióját tekintve, bizonyára nem koldulásból tartja fenn magát, csak emberségből vizsgáztat — gondoltam. Nem néztünk egymással farkasszemet, így hamar barátok lettünk az utolsó falat rántott szeletemig. Közben hiába magyaráztam neki, hogy én is nagyon éhes vagyok, no meg drága a hús, de az eb csak kitartóan ült előttem, s várta az újabb rántott hús falatokat. Kenyérfalatkákat is bátorkodtam neki adni, de őfigyelemre se méltatta, s ha beszélni tudott volna, biztosan így szól: „Nem csípem a kenyeret, pajtás, mert sok benne a liszt". Hol a gazdi? Kérdeztem tőle. Ettől mintha szúrósabb lett volna a tekintete, melyből szintén kiolvastam: nem szereti, ha könnyen lerázzák. Aztán jött is a vélt gazdi, egy fiatalember, foga közt préselve szólította nevén a derék állatot — amit persze nem értettem —, aki egy pillanatra rám mordult, majd csendben követte, de még visszanézett rám, s tekintetéből megint csak olvastam: „Kösz, haver, példásra vizsgáztál előttem emberségből".

Oláh Ferenc, Okány

Mátrai kirándulás

Október 5—6-án a csanádapácai mozgáskorlátozottak kirándultak a Mátrába és a Bükkbe. Első nap ellátogattak Gyöngyösre, innen Parádsasvárra, majd a Szépasszony-völgyébe. Itt a tavalyi bor utolsó cseppjeit kóstolgatva, cigányzene kíséretében nótázgattak. Innen fájó szívvel indultak Szilvásváradra. Másnap e szép üdülőhely nevezetességeit tekintették meg. A ménesudvar látványa felejthetetlen élményt nyújtott a kirándulóknak. Visszautazásuk előtt a Szalajka-völgy csodálatos útjain érkeztek meg a Fátyol-vízeséshez. Minden fáradtságot elfelejtve gyönyörködtek az őszi táj szépségében. Kevés pihenő után Eger város nevezetességeit idegenvezetőjük, Marika segítségével ismerhették meg. Köszönettel tartozunk Bajnóczi Pál buszsofőrnek. Az ő figyelmessége, udvariassága, segítőkészsége, újabb kirándulás megszervezésére ösztönözte a csanádapácai mozgáskorlátozottak vezetőjét, Erzsike nénit.

Mórocz Lászlóné, Csanádapáca

INTER-EURÓPA BANK
közleménye

Az Inter-Európa Bank Rt.
Békéscsabai Területi Fiókja új helyre költözött.

Cím: Békéscsaba, Bartók Béla út 19.
Telefon: 453 555, 453 264
Telefax: 453 316

A megújult környezetben a
már megszokott szolgáltatásokkal
várjuk Önöket
az alábbi nyitvatartással:

HIVATALI ÓRÁK:
Hétfőtől – Csütörtökig 7.30 – 16.00 óráig
Pénteken: 7.30 – 15.10 óráig

PÉNZTÁRI ÓRÁK:
Hétfőtől – Csütörtökig 8.00 – 13.00 óráig
13.30 – 15.00 óráig
Pénteken: 8.00 – 13.30 óráig

Inter-Európa Bank Rt.
A HAGYOMÁNY KÖTELEZ

Eddig...

aki a magas kamat mellett fontosnak tartotta a biztonságot, állampapírokba fektette a pénzét.

Most végre...

a másodpiaci forgalmazás mindenki számára lehetőséget biztosít a korábban kibocsátott magyar állampapírok vásárlására, eladására. A sokféle futamidejű befektetések közül így mindenki biztosan megtalálja az igényeinek megfelelőt, s azt ráadásul bármikor értékesíteni is tudja.
A Kereskedelmi és Hitelbank, a Magyar Hitel Bank és az OTP Bank kijelölt fiókjain keresztül, valamint a Magyar Államkincstár megyei értékpapírpénztárai által juthatnak hozzá a Magyar Államkötvényhez, a Kamatozó Kincstárjegyhez és a Diszkont Kincstárjegyhez.

Kötöttségek nélkül

HÁLÓZATOS FORGALMAZÓK: OTP Bank Rt. 5601 Békéscsaba, Szent István tér 3., Gyula, Mezőkovácsháza, Orosháza, Szarvas, Szeghalom, Békés, Gyomaendrőd, Mezőberény
VALAMINT: Magyar Államkincstár Békés Megyei Értékpapírpénztára 5600 Békéscsaba, Dózsa György u. 1.
***A másodlagos forgalomban kapható állampapírok vételi és eladási árfolyamairól szerdánként rendszeresen tájékozódhat ebben az újságban. Az értékesítés feltételeiről a forgalmazók adnak részletes információt.**

MAGYAR ÁLLAMPAPÍR
A TÖBBSZÖRÖS BIZTONSÁG

1967 OKT 14

1021

1

2

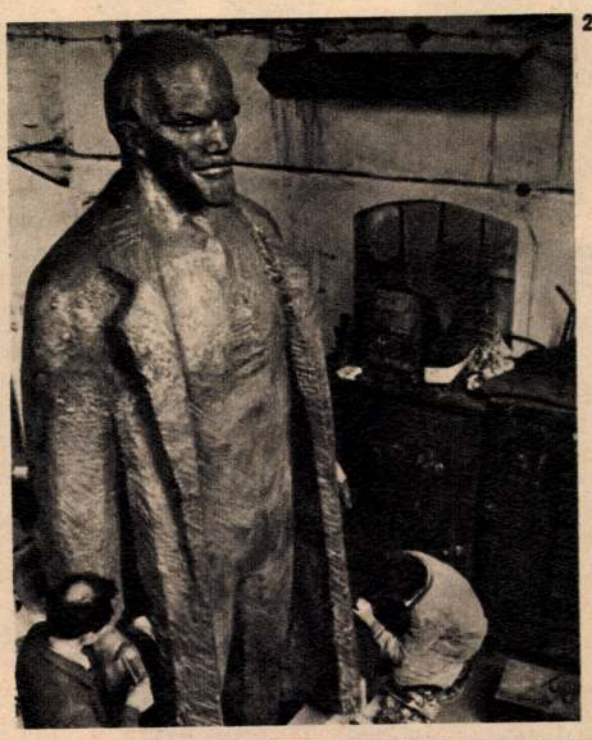

MTI FOTÓ FELVÉTELEI

3

HETI KRÓNIKA

1. A Magyar Népköztársaság és a Vietnami Demokratikus Köztársaság kormányainak képviselői tárgyalásokat folytattak az amerikai agresszió ellen hősiesen küzdő vietnami népnek nyújtandó magyar gazdasági és katonai segítségről. A megállapodást Tordai Jenő külkereskedelmi miniszterhelyettes és Ba Duc vietnami külkereskedelmi miniszterhelyettes írta alá

2. Szegeden a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulóján állítják fel Kiss István szobrászművész nemrég elkészült új Lenin szobrát

3. A Budapesti Művészeti Hetek alkalmából zenetörténeti kiállítás nyílt az Iparművészeti Múzeumban. A »Hangszerek a történelemben« című kiállítás egyik értékes darabja II. József csembalója

4. A Komszomol Központi Bizottságának meghívására, az októberi forradalom 50. évfordulója alkalmából kéthetes vendégszereplésre a Szovjetunióba utazott a KISZ Központi Művészegyüttese

5—6. A Kiskunhalasi Állami Gazdaságban az elmúlt vasárnap 1200 magyar és vietnami fiatal dolgozott: a különböző környékbeli iskolák diákjai keresetüket felajánlották a vietnami nép megsegítésére

4

5

6

NŐK LAPJA

A MAGYAR NŐK ORSZÁGOS TANÁCSÁNAK HETILAPJA

Főszerkesztő: NÉMETI IRÉN

Szerkesztő: BERTALAN IMRE

Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: CSOLLÁNY FERENC. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Blaha Lujza tér 3. Tel.: 343—100. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőnél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (Budapest, V., József nádor tér 1. sz.). Előfizetési díj negyed évre 36,— forint, fél évre 72,— forint, egész évre 144,— forint. 67.3112 Az Athenaeum Nyomda rotációs mélynyomása. Felelős vezető: Soproni Béla igazgató

INDEX: 25653

Címképünk: Venczel Vera színművésznő

Inkey Tibor felvétele

NŐK LAPJA

1947. OKT. 14. ÁRA 3 FT

XIX. ÉVFOLYAM, 41. SZ.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
apest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NŐK LAPJA
Kiss Gyula

KISS ISTVÁN

1970 OKT. 31.

MA DÉLELŐTT

megkezdődött a budapesti pártértekezlet

1021

Ma délelőtt a csepeli Sportcsarnokban megkezdte munkáját a budapesti pártértekezlet. A tanácskozáson megjelent Fock Jenő, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke.

A tanácskozást Németh Károly, a Budapesti Pártbizottság első titkára nyitotta meg. A pártértekezlet az elnökség tagjául választotta: *Fock Jenőt*, a Politikai Bizottság tagját, a forradalmi munkás-paraszt kormány elnökét, *Gáspár Sándort*, a Politikai Bizottság tagját, a SZOT főtitkárát, *Németh Károlyt*, a Politikai Bizottság póttagját, a Budapesti Pártbizottság első titkárát, *Benke Valériát*, a Központi Bizottság tagját, a Társadalmi Szemle főszerkesztőjét, *Bodonyi Pálnét*, a Hazafias Népfront Budapesti Bizottságának titkárát, *Borbély Sándort*, a Csepel Vas- és Fémművek pártbizottságának első titkárát, *Csergő Jánost*, a Központi Bizottság tagját, a Ganz-MÁVAG vezérigazgatóját, *Csillik Andrást*, a KISZ Budapesti Bizottságának első titkárát, *Futó Erzsébet* nyugdíjast, *György Gyula* miniszterhelyettest, *Horváth Ferencnét*, az Országos Söripari Vállalat munkását, *Horváth Lászlót*, a Mechanikai Mérőműszerek Gyára munkását, *Katona Imrét*, a Központi Bizottság tagját, a Budapesti Pártbizottság titkárát, *Kelen Bélát*, az Esti Hírlap főszerkesztőjét, *Kelen Jolán* nyugdíjast, *Kónyi Gyulát*, a Budapesti PVB tagját, *Kiss Istvánt*, a Lőrinci Hengermű munkását, szocialista brigádvezetőt, *Kiss István* szobrászművészt, *özvegy Mező Imréné* nyugdíjast, *Molnár Gézát*, az írószövetség külügyi titkárát, *Pandurovics Józsefet*, a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának vezető titkárát, *dr. Pál Lénárdot*, a Központi Fizikai Kutató Intézet igazgatóját, *Pongrácz Kálmán* nyugdíjast, *Sarlós Istvánt*, a Központi Bizottság tagját, a Fővárosi Tanács VB-elnökét, *Sándor Józsefet*, a Központi Bizottság tagját, a Központi Bizottság osztályvezetőjét, *Somogyi Imrét*, a IV. kerületi Pártbizottság első titkárát, *Somogyi Miklóst*, a Központi Bizottság tagját, *Suszt Vilmosnét*, a Budapesti Harisnyagyár Állami-díjas szocialista brigádvezetőjét, *Szépvölgyi Zoltánt*, a Budapesti Pártbizottság titkárát, *Venéczi Jánost*, a Központi Ellenőrző Bizottság tagját, a Budapesti Pártbizottság titkárát és dr. *Zoltán Imrét*, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem rektorát.

Ezután megválasztották a jegyzőket és a munkabizottságokat.

A pártértekezlet napirendjét *Venéczi János*, a Budapesti Pártbizottság titkára terjesztette a küldöttek elé. A pártértekezlet megvitatja a Budapesti Pártbizottság beszámolóját az 1966 óta végzett munkáról és a X. kongresszusi irányelvek és a szervezeti szabályzat tervezete vitájának tapasztalatait, majd megválasztja a Budapesti Pártbizottság tagjait és a kongresszusi küldötteket.

Az elfogadott napirendnek megfelelően elsőnek a pártbizottság írásos beszámolójához *Németh Károly*, a Budapesti Pártbizottság első titkára tartott szóbeli kiegészítést.

(Folytatás a 3. oldalon)

Tanácskozik a budapesti pártértekezlet

(Wormser felv.)

ESTI HÍRLAP

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

h… un…

…umb…

…kat, önmagunk meg nem …becsülését.

A centenárium alkalom a …Mosonyi-örökség értékeinek …újrabecslésére és a vele va… …ó jobb sáfárkodás elhatá… …rozására. A méltatlan né… …maság feloldására.

Fodor Lajos

…országos antikvaroszta… …lyán, a Múzeum körút 21-ben rendezett bemutatón — és majd a könyvaukción — 640 könyv és folyóirat szerepel. A gazdag anyag különös érdekessége egyebek mellett az, hogy az antikvitások sorában néhány *munkásmozgalmi dokumentum* is helyet ka-

…k bemutatója

pott. A 110 munkásmozgalmi kiadvány között van például tizennégy folyóirat. Az egyik legérdekesebb: a „365" című röplapfolyóirat *egyetlen évfolyama 1925-ből.*

Ízelítőül néhány cím a legizgalmasabb kínálatból: a „Sarló és Kalapács" Könyvtárában 1932-ben Moszkvában megjelent *Lengyel József Visegrádi utca* című regényének első kiadása, mellette a jelzés: „Rendkívül ritka!" Ritka! Védett! megjegyzés áll a „Sarló és Kalapács" Könyvtárának másik példánya mellett: *Komját Aladár* 1931-ben Moszkvában kiadott versei ezek, *Mindent akarunk* címmel. Ritka és védett a Sarló kiskönyvtár 1932-ben Prágában kiadott példánya is: *Balázs Béla Intellektüel aggályoskodása.* A *Kassák* szerkesztette *Horizont*-sorozat első két kiadványa: az 1. számú *Archipenko*, a 2. számú *Moholy-Nagy* címmel jelent meg. És itt van a szintén védett 3. számú kiadvány is: Déry Tibor, Glauber Henrik, Kassák Lajos, Nádass József, Reiter Róbert, Tamás Aladár antológiája. A védett kiadványok között van *Kassák* két írása: az 1919-ben napvilágot látott *Levél Kun Bélához a művészet nevében*, és az 1926-ban kiadott *Az új művészet él.* És még egy rendkívül ritkaság: *Palasovszky Ödön —Hevesy Iván* munkája: *Új művészetet* címmel, Kiáltvány a tömegek új kultúrájáért, Manifesztum 1922 alcímmel.

A könyvbemutatón nemcsak nézelődni lehet, hanem a művek már itt előjegyeztethetők a novemberi könyvárverésre.

…tének vezetője, *dr. Fred Sinowatz* méltatta a kis város nagy fiát, akiről *Bónis Ferenc* tartott ünnepi előadást. A Tátrai vonósnégyes — *Mauthner Anna és Szilvássy László* közreműködésével — Mosonyi *Sextettjét* adta elő. A minap mi is rendeztünk emlékkoncertet műveiből — Bécsben. Itthon nem! Az eisenstadti hangversenyt a bécsi rádió közvetítette — a pesti nem. Nem iktattuk az őszi hangversenyek közé, sem az ünnepi sorozatba, sem az utána következőkhöz egyetlen művét. A ma nyílt kiállítás és a *Zeneműkiadó* — ismét időben és hivatásszerűen jelentkező — két kiadványa csak némiképpen enyhíti egész eddigi, s most különösen feltűnő mulasztásain-

…6–836

…levízió 1190 Ft
…ió 1890 Ft
…ó 800 Ft
…dunk.
…iadjuk.
ÁRUHÁZ VÁLLALAT

…TOVÁBB KALANDOZIK

Hahó, Öcsi!

FŐSZEREPBEN ISMÉT A BALOGH CSALÁD ÉS KOVÁCS KRISZTIÁN

Egy ötéves kisfiú a világra csodálkozik.

Mindenki siet — senkinek sincs ideje, még egy mosolyra, egy rövid játékra, egy simogatásra, egy sétára se.

Ezért a kisfiú felkerekedik, hogy megkeresse az időt.

Izgalmas kalandok közepette barangol a valóság és a képzelet mesealakjainak birodalmában, megvív az időt őrző hétfejű sárkánnyal és — győz.

Megszerzi az időt és hazaviszi, hogy mindenkinek jusson ideje egy mosolyra, egy játékra egy simogatásra, egy sétára.

És a világ a kisfiúra csodálkozik…

— Talán ebben foglalhatnám össze most készülő, új, színes, mesefilmem mondanivalóját — halljuk *Pálásthy György* rendezőtől. — A cél: igazi, kicsinyeknek-nagyoknak egyformán szóló mesét rögzíteni a filmszalagra. Erre szövetkeztem a népszerű „Csilicsala csodái" legfőbb szerzőjével, a neves íróval, *Török Sándorral* és állandó munkatársammal *Forgács Ottó* operatőrrel. Előző filmünket, a „Varázslót" is közösen készítettük. Új filmünkben, amely a „Hahó, Öcsi!" címet kapta, ismét a Balogh család a főszereplő, de a vitathatatlan sztár Balogh Öcsi, akit a „Varázsló"-ban felfedezett ötéves *Kovács Krisztián* alakít. Balogh Gyuszit ismét *Laluja Ferenc* kelti életre, s a gyermekszereplők között van *Kassai Tünde* is.

A nagymama *Kiss Manyi*, apa *Koncz Gábor*, anya *Szakács Eszter*. Rajtuk kívül — többek között — *Balázsovits Lajos, Básti Lajos, Sinkovits Imre, Zenthe Ferenc, Garas Dezső, Avar István, Alfonzó, Pécsi Sándor, Bárdy György, Madaras József* és sokan mások kapnak kisebb-nagyobb szerepet.

— A sok trükkfelvétellel és rajzokkal is kombinált film felvételeit az év végére, utómunkálatait március végére szándékozunk befejezni. Közben, a november elején megrendezésre kerülő teheráni nemzetközi gyermekfilmfesztiválra utazom, amelynek hivatalos versenyfilmje a „Varázsló" is, bár ez már korábban, a spanyolországi Gijonban, ugyancsak egy nemzetközi gyermekfilmfesztiválon elnyerte a Grand Prix-t. Közben a Balogh Öcsi-kalandok harmadik folytatásán is dolgozni kezdek…

Kovács Krisztián napernyővel az időt keresi

A rendező visszatér a „minisztárhoz", Kovács Krisztiánhoz, aki a reflektorok fényében folytatja kalandos útját az Idő barlangja felé…

(fenyves)

Amatőrfilm-eredményhirdetés

A Lenin-centenárium alkalmából nemzetközi amatőrfilm-pályázatot hirdettek. A Magyar UNESCO Bizottság és a Magyar Amatőrfilm Szövetség vasárnap délelőtt a TIT Bocskay úti Természettudományi Stúdiójában tartja a díjkiosztó ünnepséget, amelynek megnyitó beszédét *dr. Lengyel Sándor*, a Magyar UNESCO Bizottság elnöke tartja. Az eredményhirdetés után bemutatják a díjnyertes filmeket.

600 SZEMÉLYES MOZI

Új művelődési házak épülnek

A Fővárosi Tanács a korábbiaknál nagyobb összeget, mintegy *240 millió forintot fordít* a következő öt évben Budapest közművelődési hálózatának fejlesztésére, új művelődési házak építésére. A főváros negyedik ötéves tervében *kiemelt helyen* szerepelnek a kulturális célú előirányzatok. Jelenleg 220 ilyen intézményt tartanak számon, de közülük — a Művelődési Minisztérium legutóbbi besorolása szerint — mindössze 15 felel meg a művelődési központ, 30 a művelődési ház, és 19 az úgynevezett klubkönyvtár funkciójának.

A nagyarányú fejlesztést sürgeti az is, hogy tavaly a művelődési házak 9 millió látogatót fogadtak, s ez a szám évente több tízezerrel *emelkedik*. Az 1971—75-ös időszakban a zuglói Örs vezér téri, a kelenföldi, valamint az újpalotai lakótelepeken kerülnek tető alá a népművelés korszerű otthonai. A mintegy 5700 négyzetméter alapterületű művelődési házakban, többek között helyet kap egy-egy *600 személyes mozi*, kiállítóterem, színházterem, s korszerű gyermek- és felnőttkönyvtár. A különféle ifjúsági és felnőttklubok, valamint a szakkörök önálló helyiségeket kapnak, az egymásba nyíló kis munkaszobák érdekessége lesz, hogy egyik faluk mozgatható, s így nagyobb összejövetelek alkalmával, a csoportok, az ajtók széthúzásával kölcsön vehetik egyik-másik társklub termeit.

1021 Vak Bottyán

KISS ISTVÁN

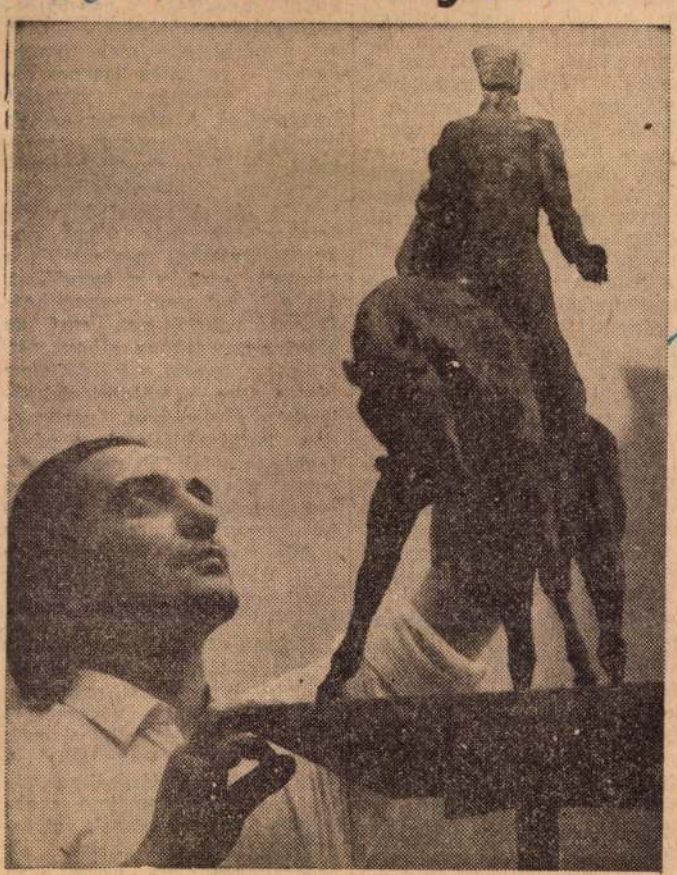

A váci Vak Bottyán Múzeum idén ünnepli a 75 éves jubileumát. Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész Vak Botytyán szobrát mintázza. A szobrot jövőre állítják fel a váci múzeum előtt.

Foto: Gábor

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
PEST MEGYEI HÍRLAP
1970 OKT 28

zefogásával tökéletesebbé
mindennapjainkat.

Keresni, kutatni kel
an a jobb, célra
negoldásokat, hiszen
ítani ' való. Az ipa
nunka termelékeny
assan emelkedő színv
nűszaki fejlesztés elm
ága, a mezőgazdaság
lap- és a kiegészi
enység közötti eg
rányok megteremtése
attenyésztés fejlesztés
osság életkörülm
avításában a lal
neggyorsításának lel
– csupán kiragadott
rra, hogy mi minden
alkoztak a pártért
en a felszólalók, s t
esen az írásbeli s sz
zámolók. A kiragado
lák ugyanakkor arra
yelmeztetnek, hogy
választott pártbizottságokra
endkívül sokrétű, bonyolult
összefüggések rendszerében
elhelyezkedő feladat hárul, s
feladatnak csakis munka-
módszereik, munkastílusuk
további fejlesztésével lesznek
képesek megfelelni.

Szükség van ennek meg-
különböztetett hangsúlyozá-
sára, mert a teendők évről év-
re bonyolultabbá válnak, a
gazdasági életben épp úgy,
mint a más területeken vég-
zett tevékenységben. *Életünk
korszerűsödése ugyanis min-
den tekintetben magasabb fo-
kú szervezettséget követel, s e
magasabb fokú szervezettség
megteremtője csakis az irá-
nyítás, a vezetés jobb szín-*

dőkről feledkeznek meg.

eszmecseréje nem korlátozód-
hat egy-egy ritka alkalomra, s
e folyamatosság megteremtése
az újonnan megválasztott
pártbizottságok fontos teendő-
je.

Holnap összeül Pest megye
kommunistáinak küldöttérte-
kezlete, hogy most már me-
gyei összességben végezze el
azt, amit a járások, városok
kommunistái megtettek. A
megye tizenhét járásában, vá-
rosában, nagyüzemében meg-
tartott pártértekezletek azt ta-
núsították, hogy nehéz, de
eredményes négy esztendőről
készült a mérleg. A megyei
küldöttértekezletnek tehát
még inkább van mit az ered-
mények és gondok serpenyő-
jében elhelyeznie.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG

Szekszárd

1975 OKT 30

bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személyek felkutatására, illetve a bűncselekmények felderítésére.

Ezután a rendőrség a gyanúsítottak közül kiválasztotta azokat, akiknek a bűncselekmény elkövetésével összefüggésben a legkisebb volt az alibijük, és ezeket a személyeket hívta be kihallgatásra. Ezek közül a személyek közül kerültek ki azok, akiket a rendőrség a

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1979 SEP 13

1021

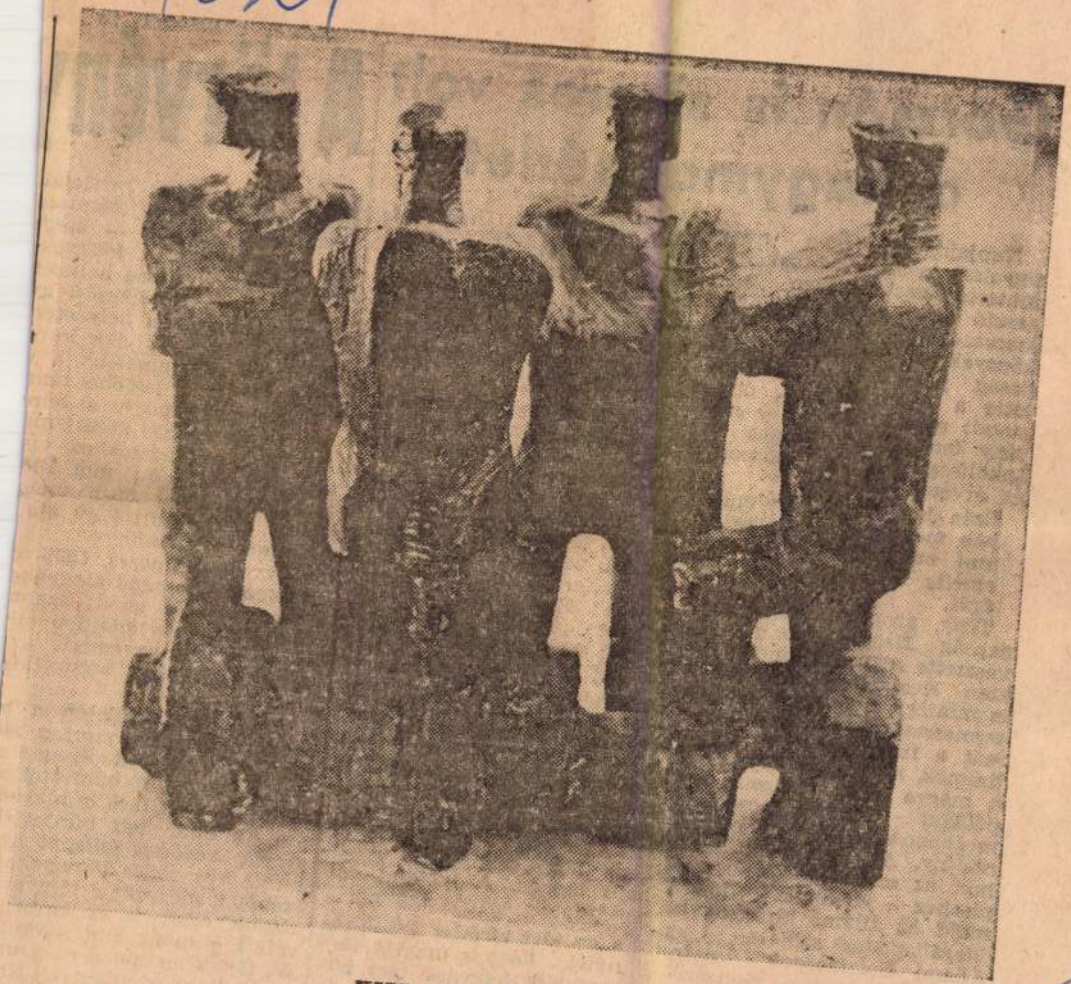

KISS ISTVÁN: MUNKA

Gorzsán is sike[illegible] a hagymakísérlet

Napjainkban igen nagy figyelem kíséri a vöröshagymatermesztést, hiszen aggasztó hírek érkeztek Hagymaországból, Makóról és környékéről. Néhány gazdaság jelentősen csökkentette a területet is, úgymond: nem kifizetődő e növény termesztése. Magas az önköltség, s elég alacsony az átvételi ár.

Ezen javított a közelmúltban megjelent rendelkezés, ami meghatározta és felemelte a hagyma átvételi árát.

Tény, azonban, hogy manapság Hagymaország elvesztette egyeduralmát, hiszen Kecskemét környékén is mintegy 2 ezernyi holdon termesztenek vöröshagymát a mezőgazdasági nagyüzemek, a szegedi tájban és a megye más részein, így például Nagymágocson is meghonosodott ez a pénzes növény. Az ország ellátásához, az exportpiacok javításához járulnak hozzá majd az állami birtokok is. Megállapodás született az Állami Gazdaságok Vezérigazgatósága és a Konzervipari Tröszt közreműködésével, amelynek alapján egy-egy állami birtokot ki-

kon. Már tudják, hogy mikor kell kiszórni a vegyszert, de meghatározásra vár még, hogy milyen adagokban használják fel. Az idei év rendkívül kedvezőtlen és elég gyomosak a táblák, de az is igaz, hogy

nem gyomosabbak azoknál a tábláknál, ahol kézi erővel védekeztek az elgyomosodás ellen.

A százholdas kísérletet tíz fajtával, Hollandiából kapott magokkal, s vetőgépekkel vetették be. Sajnos nem sikerült szerezni az Alsógödi Kertészeti Kutató Intézet ígéretes fajtájából. A cél: végső soron nagyüzemi módon, kézi munkaerő felhasználása nélkül, vagy minimális felhasználásával, nagyfokú kemizálással kikísérletezzék az étkezési hagyma biztonságos termelését a konzervipar számára. Az öntözhetőség is szerepet játszik, de csak olyan mértékben, hogy a növény tárolható legyen. A holland tapasztalatok sokat segítenek,

s az idei kísérlet azt bizonyítja, hogy a magról termesztett hagyma tért hódít majd hazánkban és megyénkben.

[illegible]iszont, hogy má-

A törvény

Mint ismeretes, a legut[illegible] *bizottsá*[illegible] terjesztése alapján — *megy*[illegible] *tét megyénkben.* A főügyész[illegible] talános törvényesség helyzet[illegible] gári és büntető ítélkezési gy[illegible] a megye bűnözési helyzetér[illegible] adatokról szólt. E cikk kere[illegible] ség, hogy megmutassuk a [illegible] folytatott harc legfőbb tenn[illegible]

Csongrád megye a bűn[illegible] ság többi megyéi között má[illegible] Az 1965. évi adatokhoz vis[illegible] ban 11%-kal nőtt, míg 196[illegible] 11,4%-kal csökkent a meg[illegible] száma. Az elmúlt 4 év alat[illegible] országos átlag fölé.

Az összbűnözés 1966-tó[illegible] csökkent. Csongrád megyébe[illegible] kenés döntően az új szabá[illegible] vissza, amely a tulajdon ell[illegible] Ft-ról 500 Ft-ra emelte az [illegible] számú, korábban bűntettké[illegible] sértéssé vált.

Megyénk területén *a v*[illegible] *arány magasabb, mint a já*[illegible] ben 70 város volt. Szeged a[illegible] lembe véve 2078 bűntettel a[illegible] zött pedig az 1006 bűntettel

Az elkövetett bűntettek *megye városias jellegét* kel[illegible] Ezenkívül széles tömegeket [illegible] széből a megyébe a nagyarán[illegible] részük ezeknek az emberek[illegible] vállal munkát, ami számukr[illegible] sít. Gyakran éppen ez a mel[illegible] mények elkövetésének. Nag[illegible] követésre a családi élet re[illegible] ezer lakosra jutó válások s[illegible]

Kiss István
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1970 AUG 16

Dunaújváros új városcentruma

1021

Dunaújváros új városcentruma, a Lenin tér. Előtérben a tízemeletes irodaház, hozzá csatlakozik — L alakban — a városi tanács és a városi pártbizottság székháza. Középütt Kiss István szobrászművész Lenin-szobra. (MTI KS)

alárendelten … nem vagyok köteles alá… Sándor telepvezető érdekei… még ez is kevés volt… E… követelt tőlem törvénybe… kat és amikor ezt megtag… nyegetett. A munkaidő be… ízben a lakásán kellett v… munkát. Ezeket ő úgy in… „úgy is jár az órája, kif… lat".

És Babella György fel… még további — enyhén sz… részleteket tartalmaz. Me… nek meg ezek a… képpen ez lenne… *azonban nem ad… tartó tárgyalás.* D…

(Fotó…

Kiss István

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

1970 SEP 20

1021

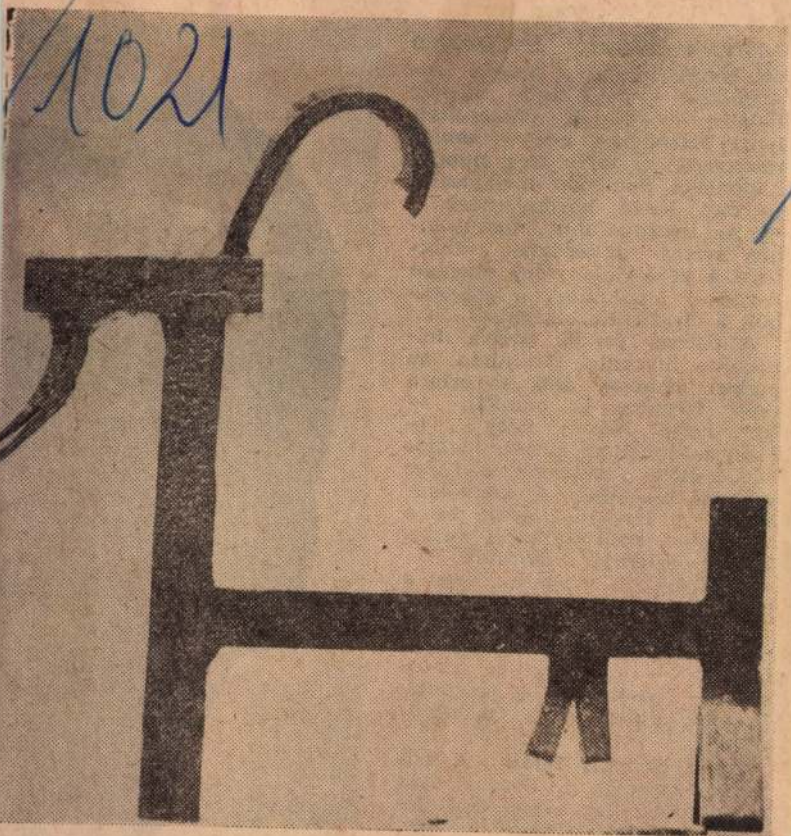

Kiss István

Kecske

AMBU-készüléket;
áthatottnak vette a
gatartását — így k
helyben hagyja a
lant! Tisztelettel né
rátenyerelt a férfi
imponálón domború
— Egy, kettő, háro
— Az irgalmatlanul
nos percek dübörö
ben. A kétségtelen te
kérdések ágaskodtak a szemekből: a docensnek sikerül-e?

A docens percek múlva felnézett: hívogató tekintete az ingben mellette álló szigorlóra esett, folytassa a munkát. — Egy, kettő, három, négy... — Most már hamar fáradt, homlokán kiütött a verejték; a fürge cseppek elakadtak a szemöldökében. A lány odakapott és a tenyerével szétmázolta a verejtéket; a szigorló rámordult.

— Hagyj! — Röstellte, hogy a lány, ilyen helyzetben...

A docens felfigyelt a jelenetre. — Na látja — mondta a lánynak — ez maradjon tanulság! — Mosolyával is éreztette: ilyenkor nincs helye gyöngédségnek.

Ismét elröpült félóra. A szigorlók halották a docens halk tanácskozását az orvosokkal: lemondtak a férfi életéről. — Egy, kettő, három, négy. — Várták felmentésüket a munka alól.

A docens szólt: — Hagyjátok abba! Sajnos, ezen nem lehet segíteni. — Szeme az EKG-n:

Kiss István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FALUSI VASÁRNAP
1960 MÁJ. 1

117

SZOBRÁSZ A MARTINBAN

EGYRE TÖBB MŰVÉSZ — ÍRÓ, SZOBRÁSZ, FESTŐ — KERESI FEL A GYÁRAKAT, TERMELŐSZÖVETKEZETEKET, HOGY KÖZVETLEN KÖZELRŐL FIGYELJE AZ ÉLETET ÉS AZ EMBEREKET. KÉPÜNKÖN KISS ISTVÁN SZOBRÁSZMŰVÉSZ A CSEPELI MARTINBAN KÉSZÍT VÁZLATOT „ACÉLOLVASZTÁR" C. KOMPOZÍCIÓJÁHOZ.

ia kedvencével

lt évi jövede-
elentős része a
sertésállomány-
származott
czó István felv.)

ni.

S a szövetkezet
mondják, hogy Kovács
már ez alatt a rövid i
jól beletanult a szakmáb
den három kiló darából
hús meg zsír lesz a szö
hizlaldájában.

Az új tehénistállóban a tehe-
nek feje fölött tábla mutatja,
hogy a napi tejhozam tizenöt
liter, húsz liter, huszonhat liter.
S azt is, hogy a tejelésnek meg-
felelően négy kiló vagy hat
kiló abraktakarmányt kap-e a
tehén. Ahogy megérdemelte.
Mert *Nagy* Gyula, *Kelemen*
Imre, *Kovács* József s mind-
egyik jószággondozó gazda kérte
magát erre a munkára. *szereti*
és érti a dolgát.

— Nemrégen voltam szakbe-
mutatón — mondja az elnök —,
a fejőgépet mutatták be. Sokat
könnyít az a munkán és ne-
künk már jóelőre avval is tö-
rődnünk kell, hogy a tejelő te-
heneknél a tőgy egyenletes le-
gyen. Úgy tud majd a fejőgép
hibátlanul működni.

Új gépek, építkezések, új víz-
vezeték tervei s egyénileg is
sok családnál új ház, új bútor...
De még ennél több is szerepel
a szövetkezeti gazdák tervei kö-
zött.

Öreg fejkendős asszony ül az
egyik udvaron a menyével:
Bíró Imre brigádvezető édes-
anyja és felesége. A garázsnak
előléptetett színből kigurul

is.

Nos, fiatal barátaim, ugye,
hogy van fantázia az ilyen falu-
si életben?

SIPOS GYULA

**Kovács Máté állattenyész-
tési brigádvezető**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

NÉPSZABADSÁG

1962 DEC 11

— **Az ország egyik legnagyobb szobra** lesz Kiss István tanácsköztársasági emlékműve. A 60 mázsás, 30 részből álló bronzszobor öntése befejeződött a Képzőművészeti Kivitelező és Iparvállalatnál, s jelenleg már a cizellőrök dolgoznak rajta.

— Kál

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

MAGYAR IFJÚSÁG

1958 NOV 22

610

KÉSZÜL KISS ISTVÁN DOZSA SZOBRA

II.

s ref-
zor a
szó, s
afrikai országok élén?
mos országában még
alakulóban a munkás
zeti burzsoázia is gyer
vezetik a függetlenségi mozgalmat, kik
állnak az imperializmus alól felszabadult

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

NÉPSZABADSÁG
1963 JUL 23.

1021

Új műalkotásokkal gazdagodnak városaink

A *Képzőművészeti Kivitelező és Iparvállalat* műhelyeinek dolgozói új kő és bronz műalkotásokkal készülnek augusztus 20-ra. A bronzművesek üzemében négy nagy szobrot öntöttek. A bélapátfalvi Tanácsköztársaság Emlékművön állítják fel a legnagyobbat, egy vöröskatonát ábrázoló, három méter magas bronzszobrot, *Kamotsay István* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. Szép szobrot kap Kőszeg is. *Mikus Sándor* Kossuth-díjas művész megmintázta a vár híres védőjének, Jurisics Miklósnak a szobrát. Ennek a gipszmodellnek alapján az üzem dolgozói már elkészítették a hős bronzalakját, és augusztusban helyezik el a fennállásának 700. évfordulójára készülő várban. A Kunfehértói Állami Gazdaság részére elkészítik *Pátzay Pál* Kossuth-díjas szobrász új művét, a *Faültető leányka* életnagyságú bronzszobrát. Ezt a munkát a Képzőművészeti Alap ajándékozza a művészeteket szerető gazdaság dolgozóinak, akik több értékes alkotás megszületésében nyújtottak segítséget a művészeknek.

A vállalat kőszobrász-műtermében szállításra készen várakozik már *Kiss István* Munkácsy-díjas művész monumentális alkotása. Két nagy kőtömbből faragták ki a művész modern szoborkompozíciójának négy alakját. A kőtömbök anyagának több mint a felét kellett eltávolítani, de még most is 120 mázsát nyom ez a szép műalkotás, amelyet majd a kaposvári szakszervezeti székház előtt helyeznek el. Budapesten a Kertészeti és Szőlészeti Főiskolát és a Fővárosi Autóbusz Üzem Hamzsabégi úti garázsát díszítik még új műalkotásokkal a vállalat dolgozói, akik augusztus második felében összesen hat kő- és bronzszobrot állítanak fel az országban.

bálokat is. Vagyis az é
kán lesz üres dísze a vá
tervet az Ybl-díjas Kár
készítette. (Rögtön h
„szombathelyi" szület
lokálpatriotizmusért it
nek a szomszédba. És
olyan rossz dolog,
csak szavakban é
csak olyan apróságokban jelent-
kezik, mint az utcák, parkok pél-
dás rendben tartása, hanem pél-
dául a tavalyi 3 600 000 forint ér-
tékű társadalmi munkában. Ez az
összeg több mint 50 százalékkal
emeli meg Szombathely városfej-
lesztési alapját!) Nézem és irigy-
lem a kitűnő minőségű parkettát,
meg a szép munkát. Bár adnának

pozíciós
„természetes" akadály
nyesül itt Szombathelyen, hiszen
évezredeket kell összebékíteni az
Izis-szentélytől az új gyárépülete-
kig, s meg kell óvni mindazt a
nem kevés értéket, amit a XVII
—XVIII. század, főként a copf,
és amit a múlt század, főként a
nemzeti romantika itthagyott. Az
utókorra szabott, nagy igényű ter-
veket hozzá kell illeszteni a je-
len még szűkös körülményeihez:
új tereket, új sugárutat kell nyit-
ni, de a lehető legkisebb rombo-
lás árán, a lehető legolcsóbban, s
mégis végül röstellni való komp-
romisszumok nélkül. Szombathely
sok városunknak mutathat e té-
ren példát ízlésben is, gazdálko-
dásban is.

Szépen gondozott parkjaival,
az utcákon nyüzsgő forgalommal,
műemlékeivel és új építkezéseivel
színes, élénk, igazán az ember
kedvére való város kezd lenni.
Megérti az ember a lokálpatriotá-
kat. A megye vezetői, a városi
vezetők, pártbeliek, tanácsbeliek,
értelmiségiek, úgyszólván mind,

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
BUDAPEST, VII., LENIN-KÖRÚT 9—11
TELEFON: 227-651, 221-285

Magyar Nemzet

1952 MÁJ. 24.

Kiss István
Gránátvető fiú

TAVASZI TÁRLAT

KIÁLLÍTÁS A MŰCSARNOKBAN

II.

SZOBRÁSZAINK sok tekintetben előnyösebb helyzetben vannak festőinkkel szemben, nemcsak azért, mert felszabadulásunk után rögtön a sürgős megoldásra váró feladatok egész sora hívta őket a realisztikus művek megalkotására, hanem azért is, mert a plasztikai munkák formálásának elengedhetetlen követelménye: a mesterségbeli alapos tudás, az emberi test anatómiájának és az anyag természetének ismerete inkább és általában birtokukban volt, mint festőinknek. A szobrásznak ügyes fogásokkal kevésbbé lehet megkerülni, látszatokkal megtéveszteni az emberábrázolás realisztikus feladatát. A nagy görög mesterek óta a szobrászat mindig a realizmus kötött törvényei szerint alkotott maradandót s a festészetnél lényegesen ritkábban tévelyedett idealizált vagy elvont ábrázolásokba. Hű maradt az anatómiához, a matéria törvényeihez. A szobrász számára tehát nincs annyi csábító, könnyű megoldási lehetőség, hogy eltakarja mesterségbeli fogyatékosságát, leplezhesse vonal- vagy formaalkotási bizonytalanságát.

Ebből a szempontból a Műcsarnokban kiállított szoboranyag kevés kifogásolnivalót mutat. Többé-kevésbbé valamennyi kiállított szobor gondosan, a realizmus követelményei szerint mintázott anyagszerű és kellő mesterségbeli tudással faragott figura vagy kompozíció. Meglepő, hogy már a legnagyobb szobrászi feladatok közé tartozó lovasszobor mintázására is sokan erőt éreznek magukban s közöttük örvendetes a fiatalok nagyszámú jelentkezése. Beszédes bizonyság erre a *Hunyadi-pályázat*, amely országszerte megmozgatta szobrászaink alkotó kedvét, sok pályaművet eredményezett. Az alkotó kedv valóban nyilvánvaló, de az alkotó képzelet még nem tudta magát felszabadítani a konvenciók alól és legtöbb pályamunka az elvont eszmék talajáról közelíti meg a nemzetiemléktartó erők szervezőjének és összefogójának, a tömegeket mozgató nagy hadvezér alakjának megjelenítését. Korunknak Hunyadi nem elvont, a történelemkönyvek síkjába párolt eszménye. Eszmény, de élő eszmény, példa, velünk együtt élő útmutatás. Szobrászainknak nemcsak a heroikus pózt kellett volna többféleképpen variálni, hanem melyvreható realizmussal annak a Hunyadinak eszményképét megformálni, aki a dolgozó nép képzeletvilágában oly mélyen gyökerezik. Az átélés hiányát ilyformán látványszerű külsőségekkel próbálják a pályaművek egyensúlyba hozni. A zene ütemére kecsesen lépő cirkuszló hátára ülteti Hunyadit *Antal* Károly, karcsú arszlánnak ábrázolja *Buzi* Barna s *Medgyesi* Ferenc archaizáló megoldásával szemben ott áll *Cser* Károly barokkos, az erőket külsőségekben érzékeltető szobra, *Ősz-Nemes*, viszont inkább egy, az egektől segítséget váró keresztes vitéznek láttatja Hunyadit. Ezeket a szobrokat látva, arra a kérdésre, hogyan tudnák ezek a Hunyadi-emlékek a dolgozó nép eszmei nevelését szolgálni, csak negatív választ adhatunk. Sajnálatos, hogy a díjnyertes *Pátzay*-modell hiányzik a kiállításról. Fiatal szobrászaink emlékmű-kísérletein érezhető a jó iskola, a jó mesterek nevelése.

A másik nagy emlékmű-pályázat modelljeit nézegetve, egyrészt szerencsésnek találjuk a hármas megbízás megoldását, csupán annyi a megjegyzésünk, hogy a három művész jobban felszabadíthatta volna magát a hagyományos szónoki pózba helyezkedő Kossuth kettős csoporttal körülvett ismert megoldása alól. *Kisfaludi-Stróbl* Zsigmond díjnyertes Kossuth-alakját sem láthattuk ezúttal, de a közölt fényképek feltételezik, hogy művészi tudásához méltó, korszerű Kossuth-tal fogja megajándékozni hazáját.

A »SPORT A KÉPZŐMŰVÉSZETBEN« című pályázatra beküldött munkák is a Tavaszi Tárlaton kerülnek először a dolgozók elé. A kisméretű és jólmintázott sportfigurák közül nem egy alkalmas arra, hogy sportdíjul bronzba öntsék, bár nem ritkák a pillanatfelvételek plasztikai áttételei. Ezeknél többet és jellegzetesebbet akar nyujtani *Kiss* István gondos és mégsem aprólékos kidolgozású élettel teli, Gránátvető fiú-ja, *Ungvári* Lajos típusábrázolásában meggyőző Futballistá-ja. A tárlat egyik legvonzóbb meglepetése *Somogyi* József két sportfigurája. Annál is inkább meglepetés, mert a kiállításon három időrendben egymásután keletkezett műve világosan megmutatja a foglalkoztatottság, a sok munkaalkalom nevelő hatását, amely lassan lefaragja modorosságait, anélkül, hogy szubjektív meglátásai elhalványodnának. Anyagkezelése is biztosabbá, tudatosabbá vált, ami minden bizonnyal azzal magyarázható, hogy Somogyiban megértek az új művészet igazi céljai. Két sportfigurájában: a Gerelyvető-ben és a Gyorskorcsolyázó-ban már egész határozottan a szocialista-realista ábrázolás felé fordul, s íme kitűnik, hogy képzeletgazdagsága, szobrászi látásának eredetisége gyarapodott a formalizmusból való kibontakozás útján. A sportermek között *Borsos* József monumentális felfogású, realisztikus érzékletességgel megmunkált kompozíciói egyszerre szuggerálják a mát és az antik világot, alkotnak a sport kultuszát örökölik.

AZ ÚJ MŰVÉSZNEMZEDÉK néhány igen kifejező szoborral áll a tárlat látogatói elé. A munka és főleg a mezőgazdasági munka különböző területein kerestek témát és e figurák között figyelemreméltó a sarlóját csípőjére támasztó, öntudatos fiatal nőalak — *Herczeg* Klára műve —, melynek szinte ajkain lebeg a szó: miénk a föld. Csak az a kár, hogy beállításában kissé teátrális, s mintha egy régi népszínmű primadonnájának pózában tetszelegne. Mi, őszintén szólva, nem így képzeljük el mezőgazdaságunk új szocialista nőtípusát. Ezzel ellentétben a Kertészlány mintázója — *Kucs* Béla — aki bányászfigurájával feltűnő érettséget és közvetlenséget árul el — egy kisplasztikában helyesen elképzelt, franciás könnyedséggel mintázott hasonló méretű szobrot állított ki, amely derűs mosolyával igen jó hatású lenne, ha foglalkozásának jelképeként a rózsát nem keresett mozdulattal tűzné a keblére. E mozdulat inkább illenék egy porcelánfigurához. Ezzel kapcsolatban úgy véljük, nem felesleges figyelmeztetni ambiciózus fiataljainkat, hogy a kisplasztikai megoldásban talán tökéletes szobrot felesleges túlzottan felméretezni. Eszmei és művészi érték nem a méreteken múlik. Ki kell emelnünk egy méreteiben indokolt, líraian összekomponált kétfigurás szobrot, amely az Éneklő ifjúság címet viseli. *Vigh* Tamás műve. Ez a bensőséges lélekrajzú leány- és fiúalak, mai ifjúságunk komolyságát, lendületét, sokoldalúságra való törekvését sugározza. Minden nézetből megoldott eleven körrajza és a formai szépségek harmóniája fokozzák a költői mondanivalók érzelmi melegségét.

Ezekkel az életszerű és az ábrázolásban eszméket tolmácsoló igénnyel fellépő szobrokkal együtt láthatjuk egy sorozat dekorativ rendeltetésű, a moszkvai mezőgazdasági pavilon díszítésére készült, különféle munkaterületeket jelképező figura gipszbe öntött példányait. Így együttesen a gipszöntvény természetének élessége, a távlat és az épület-háttér hiánya miatt nem teszik a legszerencsésebb benyomást. Attól eltekintve, hogy nem érzékeltetik a jelen hőseit, előfordul olyan hiba is, mint a bárányt vivő pásztor alakján (*Boldogfai Farkas* Sándor munkája), ahol a robusztus földbegyökerező lábak ellentmondásban vannak a bővérű kulákot képzettársító felsőtesttel. A formaalkotó fölény és a végiggondolt elképzelés következetes keresztülvitelén túlmenőleg *Kisfaludi-Stróbl* Zsigmond Agronómus-ában sok törekvést látunk az új élet új tudóstípusának megfogalmazására.

A közelmúlt történelmének maradandó szoborba formált alakja a fiatal Rákosi Mátyás az 1919-es Vörös Hadsereg egyenruhájában. Az ifjú Tanácsköztársaság magabízó öntudatának, derűs mosolyú, rendíthetetlen hitének jövőbemutató jelképe. Ez az ökölbeszorított kezű, bátran a jövőbe lépő katona magában hordja egy élet annyi szenvedésén győzedelmeskedő s eszméit diadalra juttató forradalmárt. A szobor *Oltsai Kiss* Zoltán sok gyakorlaton edzett kezének kiváló alkotása.

MŰVÉSZETI ÉLETÜNK legpozitívabb eredményei a Tavaszi Tárlat távlataiban a grafikai részben bontakoznak ki. Nemcsak azért, mert a munkaábrázolástól kezdve az illusztrációig felöleli a grafikailag minden lehetséges témát, hanem abból a szempontból is, mert megmutatja, hogy rajzművészeink mennyire friss szemmel, elmélyedő tekintettel keresik életünk minden területén megmutatkozó szépet, jellegzeteset, az új jelenségeket, az új hangulatokat. Természetesen itt sem hibátlan minden, de a két véglet között — amelynek határai *Barcsay* Jenő és *Dudás* Jenő munkásságában csúcsosodtak ki előttünk — bőven vannak jó eredmények. Dudás Jenő száraz tájrajzait a technika élettelen aprólékossága kellemetlenül sápadttá, szinte kísértetiessé teszi. Ez a táj nem magyar táj, s megdermedt formáival nincs köze életünkhöz. Legjobb esetben rajzfilmhez készült kulisszsa, s ez annál is érthetetlenebb, mert Dudás kiállított állatrajzában a valósággal több, melegebb közösséget vállal. Mennyire rokonunknak és ismerősünknek érezzük Barcsay Jenő asszonyait két rajzában. Vonalkultúrájának minden szépségét, érzéseinek mélységét vette eszközül, hogy az előadás emelkedettségével az ezerféléből nagyszerű típust alkosson. *Diósi* Antal, *Farkasházy* Miklós, *Dobroszláv* Lajos, *Istokovics* Kálmán, *Kontraszty* László, *Lukovszki* László, *Szlovák* György grafikái, *Zilahi* Edit Käthe Kollwitz művészetét továbbfejlesztő rajzai, *Reich* Károly, *Győri* Miklós, *Szántó* Piroska, illusztrációi grafikánk fejlődését másmás oldaláról szemléltetően világítják meg.

A felszabadulásunk óta először megrendezett Tavaszi Tárlatra — fogyatékosságaival együtt — úgy tekinthetünk, mint oyan eseményre, mely állomása lehet a fejlődés további útjának, éppen azért, mert őszintén feltárta a helyzetet. A sokfelé foglalkoztatott nagy mesterek, a kiérett művek, sajnos hiányoznak, de hiányoznak — nem tudni miért — még sokan, akiknek munkásságát dolgozó népünk szereti figyelemmel kísérni. A kiállítás látogatói ilyenformán művészetünk helyzetét kisebb, keskenyebb, műtermi síkon láthatják, ahol a fiatalság nagy buzgalommal tanul, nézegeti a haladó muit nemzeti örökségeit, próbálkozik nagy mondanivalók megfogalmazásával. Mind a művészi minőség, mind az átélés mélységét tekintve, ők sem mentesek a tévedésektől akárcsak sok idősebb művésztársuk, akik vagy a könnyebb részt választják, vagy a zökkenőket is vállalva, jószándékkal közelítik meg a feladatokat. A Tavaszi Tárlaton megmutatkozó tévedések igen sokszor az őszintén keresett haladás természetes velejárói. A követelmények és a fogalmak további tisztázása, a minél szélesebb elvi viták vezethetik majd ki művészeinket az alkotás minél tágabb és eredményesebb távlatai felé.

Dutka Mária

— **A szófiai magyar követség** rendezésében a szófiai szovjet klubban szerdán este bemutatták a »Tűzkeresztség« és »A selejt bosszúja« című magyar filmeket. Mindkét film nagy sikert aratott. Elhatározták, hogy a »Tűzkeresztség«-et bolgár nyelvre is szinkronizálják.

Magyar Nemzet

Főszerkesztő: Boldizsár Iván
Felelős szerkesztő: Parragi György
A kiadásért felel a Lapkiadó Vállalat igazgatója

erkesztőség: VII. Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285. Kiadóhivatali és
detési osztály: VII. Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285, 221—293. Hirdetési
tály csekkszámla száma: 61.080. — Terjeszti: Posta Központi Hirlap
da, Budapest, V., József nádor-tér 1. Tel.: 130—850. — Budapesti egyéni
fizetőket a kerületi kézbesítő hivatalok kezelik, vidéken a helyi posta-
atal. — Központi előfizető szolgálat: 183—022. — Előfizetési díj egy
ra 12 Ft., negyedévre 36 Ft. — Előfizetések csekkszámlaszáma: 61.030.
Athenaeum Nyomda. Fv.: Soproni Béla.

nezek eladók. rcsényi 14. — : 456—237.

jó áron rádiót és le- zött. Panno- 30. I. 3. Tel.:

vő rádiót jól etnék. — Dr. h, Királyi Pál II. 4/a. Tel.:

privättól rádiót és gramofont. — ovszkij (Ki- 92. Telefon:

szuperrádiót nzért. Bártfai, krt. 92. Tel.:

hangú világ- univerzális rá- lcsón eladó. lk Miksa-utca 3.

evő márkás veszek. Garal- Tel.: 420—464.

privättól nzért veszek. y-út 5. Tel.:

avítás gyorsan rűen: Csala, Zsilinszky út

gramofont, lonmotort ve- Csala, Bajcsy zky-út tizen- el.: 111—042.

844 nyujtott- rádió rendki- csón eladó. — -utca 98/B.

nemű vil- relés, vasaló, s rádiójavítás llár szerelés: omos Kisipari ő Szövetkezet est, VI. Szta- 13. sz. Tel.: 2.

avítás szak- n. gyorsan, ával: Pogány ovszkij (Ki- tca 1/b. — 56.)

TÓ, OPTIKA

Contax. Te- épet vennék. XII. Gre- 7. T.: 154-931. ént.

orkij (Leica) 2. távmérős va (Zeiss) 4½x6 és 6x9, stalan. Csáky

s II. tükör- es Tessar 3.5 VII. Garay- Tel.: 224—716.

Eumig C. 3. 5, Kodascop 3.4 8 mm Luther /B. (338—457.)

eica Elmár 3.5 val, állvány, léti táskával

100-as Mátra, kifogástalan, üzemképes eladó. Rózsa, Budakeszi, Üttörő-tér 5.

Puch 250-es ötezerért eladó. Szemere-utca 21. Házfelügyelőnél.

Generálozott 250-es Ogar, új gumikkal eladó. Újpest, Vécsey-utca 40.

250-es sport Puch tip-top, eladó. Bp., XIV. Komocsi-utca 12. Schmidt.

600 Zündapp oldalkocsival eladó, vagy 250—350 elcserélhető. Angyalfi Károly, Mezőfalva.

350 kcm-es Méray oldalkocsival eladó. III. Vörösvári-út 50.

350-es sivatagi DKW jókarban eladó. X., Alkér-utca 5. Vasárnap estig.

Alkatrésznek Csepel 86-os motor, új önműködő ajtózár eladó. Bartók Béla-út 44, házfelügyelőnél.

500-as angol motorkerékpár kifogástalan állapotban igényesnek, betegség miatt, eladó. (Hátsó rugózás, blokkmotor, patentkerekekkel.) XV. Honvéd-u. 23. ajtó 5. 67-es villamos végállomás.

Generálozott kettőszázas Puch eladó. Cegléd, Déli-út 19.

Royal Enfield 350-es jó állapotban olcsón eladó, vagy kétüteműre cserélek. XI. Tétényi-u. 15. Sósfürdőnél.

Eladó 600 Zündapp oldalkocsis motorkerékpár. XIV. Bácskai-út 51/B.

500 kcm OHV Motószakos olcsón eladó. Újpest, Tavasz-u. 40.

600-as Norton motorkerékpár, lábváltós eladó. VII. Csányi-utca 10. I. 21.

125-ös DKW eladó. XV. Dessewffy A.-u. 10. (Rpalota.) — Megtekinthető: hétköznap 5-től, vasárnap egész nap.

AJS oldalkocsis eladó. Váci-út 64. — Pucsik. Szombaton 2—6-ig.

BMW 400-as oldalkocsis jókarban eladó. XIX. Előd-u. 4/4. Vasárnap 6-ig.

Vennék 100—125 motorkerékpárt. Horváth Dezső, Dohány utca 67.

750 kcm Zündapp blokk, BMW főtengellyel, sebességváltó, differenciál, váz, villa eladó. — Kudlik szerelő, VI., Ó-utca 15.

VARRÓGÉP

Használt háztartási és szabóipari varrógépet vásárol a 3. számú Keravill bolt, VII. Rákóczi-út 14. Telefon: 221—695.

Singer varrógép új állapotban eladó. — Lenin-körút 27. III. 16. sz.

GÉP, SZERSZÁM

CSIGAMARÓT
keresünk
M 7-ig, 15°-at, valamint DP rendszerű kerekek gyártásához.
Tel.: 203—193.

ÉPÍTÉSI ANYAG

Elsőosztályú ajtók, ablakok méretre asztalosnál készülnek. Miskolczy-utca 112. Tel.: 296—628.

Bontásból, deszka, rövid gerenda eladó. Kassai-utca és Miskolczy-utca sarok.

Háromszárnyas ablak, 6 darab ablakszárny külön eladó. Víg-utca 20. fszt. 4. este.

Építkezésből maradt különféle ajtók és ablakok eladók. VII., Almássy-u. 3. Molnár.

Használt faanyagokat, ajtókat, ablakokat vásárol: Detre asztalos, IX. Soroksári-út 65. T.: 142-632

Használt anyagból ajtók, ablakok, olcsón kaphatók. Detre asztalos, IX. Soroksári-út 65.

Ajtók, ablakok különböző méretekben eladók. XIII. Dráva utca 6.

Járda, járdaszegély, sziklakert, falazó és betonalapba alkalmas kő. XII. Orbánhegyi-út hétben eladó. 338—699.

Fagerendák 4x12 sürgősen eladók. — VIII. Ev-u. 2. III. 23

Asztalosok, magánosok! Vennék, vagy csináltatnék modern egyszárnyú bejárati ajtót, tokkal (95x246 ajtólapval) tölgyfa lemezeléssel és 70x200-as, fehér, használt teakonyha ajtót tokkal. **Szerelők!** Vennék budai ½ collos használt nyomócsövet és 2 collos lefolyót, fürdőszoba csaptelepet. II. ker. Moszkva-tér 5. Tel. hétfőtől, délután: 251—505.

EGYÉB ADÁS, VÉTEL

Üzemképes állapotban lévő újabb típu-

Asztalok, szabóvasaló, baklábas, ruhaállványok, hokedlik eladók. Sztálin-út 79. fszt. 6.

Gázüst, rácsos bejárati és egyéb ajtók, parketta, vastag csövek eladók. Baross-utca 10. Tel.: 338—699.

Nagyméretű keményfa kerti asztalok és használt deszkák és ajtók, valamint réz fürdőkályha öntöttvas tűzhellyel és zománcozott vasfürdőkád hozzávaló csapokkal sürgősen eladó. XII. Hegyhát-út 33. sz. Sziva.

Pehelypaplan, két nyári piképaplan, minden új. Hétköznap 8—1 között: Rákóczi-út 7. III. 11. jobb lépcső.

45 literes Elektrolux jól működő villany hűtőszekrény eladó. Érdek ödés vasárnap 10—2-ig: — Ozorai. Mandula-u. 25. Tel.: 358—659.

Használt faanyagot, deszkát, gerendát, galériát vennék. — Asztalos mester: — Paulay Ede-utca 33. Telefonom: 426—873.

Eladó: vitrin, könyvszekrény, üzemi pecsenyesütő, üzemi kávéfőző, bóléstál, asztalka, hangszóró, paplan. VIII. Szilágyi-u. 1/B. II. 1.

Zománcozott fürdőkád, nagyméretű eladó. XI. Bogyó-utca 3. házfelügyelő, 5—7-ig.

Férfi bőr sportmellény, női bunda, 45-ös barna cipő, télikabát, kályha, szőnyeg eladó. Sági, Dob-u. 49.

1 drb. AEG 110 voltos, 205 lit. villanyjéghűtő szekrény eladó. Péterfy Sándor-u. 40. II. em. — Krumholz. Megtekinthető 25-én 10—12-ig és 26-án d. u. 3—6-ig.

Torontáli szőnyeg, 6 kvadrátos, dísztárgyak, zsírosbödön, aluminium evőeszközök, gyermekjátékok, hinta, rajzállvány, magasítható, fából, teniszütő, kerekes kézimángorló, sodronyvágy, összecsukható eladó. — Népszínház-utca 22. I. 10. sarokban. — Tel.: 143—592.

Stílcsillárokat, fallkarokat, állólámpákat, üveg- és bronzcsillárokat, csak hibásakat veszünk. — Elektromos Kisipari Termelő Szövetkezet, Budapest, VI., Sztálin-út 13. sz. — Telefon: 426—992.

Ping-pongasztal el-

ALBÉRLET

Fiatal házaspár különbejáratú albérleti szobát keres elsejére. — Ágynemű van! — Ujj Árpád, Sztálin-út 47. II. 8/a.

Egy albérleti szobát, bútorozva, vagy üresen keresek, két személy részére. — Cím: Attila-krt. 13—21. Losonczi.

Dolgozó nő különbejáratú szobát keres, lehetőleg Nyugatihoz közel. Ágynemű van! Főzést, mosást nem végzek. Igénylés kizárva! — Almássy-tér 17. II. 6. Hercsel.

Éttermi dolgozó házaspár üres kis szobát keres, esetleg lakótársnak menne. Tóthné, Váci-út 14. I. 4.

Elfoglalt házaspár keres albérleti szobát, bárhol. Lehet külterületen is. Tel.: 311—973. Zrinyi-u. 18. Balogh dohánybolt.

NYARALÁS, ÜDÜLÉS

Csendes szép kertben, napközben nyaralhat. Autóbusz mellett. Telefon: 189—197.

ÁLLÁS, VÁLLALK.

FÉRFI ÁLLÁS

Szerszámlakatost, üzemlakatost, segédmunkásokat felvesznek. — Fővárosi Autóbusz Főműhely, Budapest, X. Gyömrői-út 156/158.

Építőiparban elhelyezkedne fás szakember szakmai vonalon: Blahusz, III., Bojtár-utca 30.

Keramikus szakmunkást, korongost és gipszöntőt keresünk. Jelentkezés: II. Kunfi Zsigmond-utca 14. Szövetkezet.

Megbízható nyugdíjas állást keres. — Gazda. Galántai-u. 12. szám.

SZEMÉLYGÉPKOCSIVEZETŐT
azonnal
felvesz:
Csepeli Papírgyár,
XXI., Duna-utca 42.
Titkárság.

Alakuló textilgépkészítő és javító szövetkezet keres műszerész és lakatos kisiparos tagokat. Murányi-u. 32. Tel.: 220—955.

Fővárosi Fűtésszerelési Vállalat
keres
kizárólag budapesti munkára
KÖZPONTI FŰTÉSSZERELŐKET, BETANÍTOTT MUNKÁSOKAT
valamint
LAKATOSOKAT
Jelentkezés:

B
B
u.
ipari szakmunkásokat.

A Mélyfúrási Anyagbeszerző és Elosztó Vállalat, munkakönyvvel rendelkező segédmunkásokat felvesz. Jelentkezés helye. Bpest, V. ker. Guszev (Sas) u. 19. II. em. Munkaügyi előadó.

Autójavító vállalat autószerelőket, esztergályosokat, lemezlakatosokat, autógén- és villanyhegesztőket, segédmunkásokat és karosszéria bognárt felvesznek. Batthyány-tér 6.

A Ganz Hajógyárba férfi munkaerőt, villanyhegesztő - átképzős, hajókovács-átképzős és segédmunkára felvesznek. Jelentkezés: Váci-út 202.

Raktári adminisztrátor, üzemi adminisztrátor, géplakatos, esztergályos, kőműves, víz-gázszerelő, villanyszerelő, segédmunkások felvételetnek. Üzemélelmezési Karbantartó Vállalat, Bp., VII. Vörösmarty-u. 12/b. II. em.

LAKATOSOK, SZERSZÁMLAKATOSOK, ESZTERGÁLYOSOK
felvételetnek
Jelentkezés:
I. sz. Mélyépítő V.
Központi telep:
Budapest, XIV. ker. Dongó-utca 9—11. sz.

NŐI ÁLLÁS

Háztartás vezetésére megbízható, jólfőző, középkorú nő ajánlkozik. Hegedüsné, Szeged, Hunyadi-tér 17.

Perfekt magyar-német gépírónő hosszú gyakorlattal, félnapos, vagy másodnapos állást keres. — Beckné, Kartács-u. kettő.

HÁZTARTÁSI ÁLLÁS

Önálló főzőmindenest, aki két kis csecsemő holmijának mosását is vállalja, jó fizetés mellett, elsejére felvesznek. Cím: Garami Ernő-tér 21. — Máriássy. T.: 456-424

Fiatal mindenest keresek kis családhoz azonnalra. — Bank-u. 4. II. 6.

Keresek 2 szobás, központi fűtéses lakásba, 3 személyhez, gyermekszerető főzőmindenest. Fürst Sándor-u. 25. II. 2.

Gyermekszerető főzőmindenes háztartási alkalmazottat keresek. Jelentkezés: VI. Sztálin-út 24. III. 10. Szombat délután 5—7-ig.

utca 20/a. II. ... lentkezés reggel 9-ig, d. u. 2—4 között.

Megbízható, komoly, **gyermekszerető** háztartási alkalmazottat keresek. Jelentkezés vasárnap. T.: 361-721 II. Fillér-u. 50/a. — Déri.

Bejáró takarítónőt azonnalra keresek hetenként négyszer, délelőttre. Petőfi Sándor-utca 6. II. 1. Müller lakás.

Takarítónőt

FELVETETNEK.
Jelentkezés:
I. sz. Mélyépítő V.
Budapest,
VII. Lenin-körút 13.

Intelligens idősebb asszony magánoshoz, vagy dolgozó házaspárhoz ajánlkozik. Tel.: 139—153.

Ünnepre napi takarítást vállalok. Levelek: Ferenciektere 4. I. 4/a.

Mindenes főzőnőt csakis éves bizonyítványokkal keres gyermektelen házaspár. Központi fűtés. Jelentkezés: 3—7-ig, Pozsonyi-út 40. III. 1. Lift.

Háztartási alkalmazottat vagy bejárónőt keresek. Üllői-út 117. Cukrászda.

Hatvanas nyugdíjas asszony bentlakással háztartási munkát vállal. Molnárné, Üllői-út 62/B. fszt. 1

Csecsemőgondozónő bizonyítványokkal ajánlkozik, háztartásban segít, vidékre is. Üllői-út 23. — Házfelügyelőhöz.

Fiatal nő takarítást vállal. Rákóczi-út 61. II. 2.

OKTATÁS

Jövedelmező házipart tanulnék. Kimerítő választ kérek. „Megélhetés" jeligére főkiadóba.

GYERMEKGONDOZÁS

Rózsadombi villában gyermekeket üdültetek félévestől, iskolaidényre is. Tel.: 360-237.

Rózsadombon gyermekeket üdültetek bőséges ellátással, iskolásokat is. Tel.: 351—838.

Gyermekek felügyeletét vállalom. Rózsadomb alján villában. Tel.: 361—732.

Gyermekgondozást, sétáltatást vállal gyermekszerető fiatalasszony. Farkasné, Bezerédi-u. 10. II. 19.

EGYÉB VÁLLALKOZÁS

Hölgyeim! Szőrszálak, szemölcsök, arctisztátalanságok végleges eltávolítása 100 %-os felelősséggel Kovács kozmetikában: Lenin-körút ötvenkilenc.

Fáj a tyúkszeme? Anticors tyúkszemirtót használjon, biztosan elmulasztja 1 adag 5.80 forint. — Nagy drogéria, Bp., VIII. József-krt. 19.

Viszakadt átlátszó és ballon kabátját nyomtalanul **megjavítja:** Zsadányi esőköpenykészítő, Révay-u. 10. II. 16. Tel.: 127—013.

Poloskairtás, patkányirtás jótállással: Horváth, Király-u. 75. Tel.: 223—821.

Ablakredőny javítás! Kulcskészítés, zárjavítás! Kiss, Telefonhívás öt óráig: 423—330.

Szobafestést elsőrendű kivitelben vállalok. T.: 341-893

VEGYES HIRDETÉS

Villanyhűtőszekrényt 400 liter és ezen felüli hasznos űrtartalommal csemege bolt és hússzék részére veszünk. — Részletes ajánlatokat Nógrádmegyei Népbolt, Salgótarján, Régi posta-u. 13. címre kérünk.

Strandköntöst, frottírköpenyt, pizsamát, házikabátot hozott anyagból méret után: Kálmán, Guszev (Sas)-utca 6.

Egyéves hím gyönyörű farkaskutya eladó. XIV. Pöstyén 1. — Öv-u. 122-nél.

Budapestiek, vidékiek hivatalos ügyeit olcsón elintézem. Hegedüsné, Kálvária-tér 13.

1903 UDK
1021

A BOLYAIAK – BRONZBÓL

A műterem a nyugalom óráit éli. Hallgat a kis névtelen parasztlány, zsebredugott kézzel, nyakán körülcsavart sállal fázósan mereng Ady; s mintha Dózsa parasztjaiban is csillapodott volna egy pillanatig a harag. Alkotójukat, Kiss István kétszeres Munkácsy-díjas szobrászt nem kell már bemutatni az olvasónak. Művei, különösen a Budán felállított Dózsa szoborcsoport és az öntés alatt álló, a Tanácsköztársaságnak emléket állító szobra tette nevét különösen ismertté.

De mindez már a múlté Kiss István számára. Idejének zömét újabb munkáinak szenteli. Különösen a Szegedre készülő Bolyaiak szobrának megmintázása foglalkoztatja.

– Mi adta az ötletet, hogy szobrot készítsen a Bolyaiakról?

– Rendelést kaptam rá – feleli azonnal, de hozzáteszi – általában szobor kétféleképpen születik, vagy megrendelésre, vagy a művész tart fontosnak valakit arra, hogy azon keresztül egy figyelemreméltó emberi tartást kifejezzen.

– Az utóbbiból lesznek a jobb alkotások?

– Nem minden esetben. A szobrásztól függ. Itt van, nézze meg a Bolyaiakat, ezek is megrendelésre készültek.

Odavezet a két gipszfigurához. Az apa alakja szinte tökéletes. Hű mása egy roppant akaratú tudós embernek, aki zárt világának minden törvényét és minden jelenségét ismeri, és nagyon emberi.

– A fiú...

– Igen, – szól közbe a szobrász – elégedetlen vagyok vele én is. Érzem, hogy nem ez az ifjú Bolyai. Úgy jártam vele, mint Németh László: az apát pontosan megfogalmazta, de a fiú már-már sematikus, nagy kontrasztokkal érzékeltetett. Én se tudtam igazán közel férkőzni hozzá.

Azt hiszem, még dolgozni fogok rajta.

FENN:
A TANÁCSKÖZTÁRSASÁGI EMLÉKMŰ

LENN:
A KÉT BOLYAI SZOBRA

SÜTKÉREZŐK

(BOHANEK MIKLÓS FELV.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

IFJÚ KOMMUNISTA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

DÉLMAGYARORSZÁG
1021 SZEP 24.

1021

Új szobrok

A Bolyai Intézet előcsarnokában a napokban állították fel a két világhírű magyar matematikus, Bolyai János és Bolyai Farkas szobrát. A mintegy hárommétéres alkotást Kiss István szobrászművész készítette. A két szobrot a közeljövőben leplezik le.

A TELEFON

pénzeit, alátéteket (az igényesebbek rézalátétet használnak), cipővasakat, fémlemezeket, gombokat. Persze egyikkel sem lehet telefonálni, de próba, szerencse.

A „tantuszcsinálók" miatt azután olyanok sem tudnak telefonálni, akiknek fontos ügyük lenne.

Ezek az emberek csak spórolni akarnak, de vannak, akik keresni is szeretnének. Ügyes kézzel kicsavarják a mikrofon- vagy a hallgatóbetéteket, mondván: jó, ha van otthon.

A harmadik típusnak rossz a nagyságérzéke. Összetéveszti ugyanis a telefonfülkét más zöldre festett épületekkel.

De félre a felsorolást, hiszen nem sokan vannak a telefonrongálók, viszont tenni kell ellenük, saját érdekünkben. Ne menjünk el szó nélkül olyan fülke mellett, melyet éppen püföl egy „jólelkű" ember, avagy nagy ügybuzgalommal szereli le a hallgatót. Szóljunk rá! Lehet, hogy fél óra múlva mi is abból a fülkéből szeretnénk telefonálni. S ugyebár hallgató nélkül még a technika mai állása mellett sem lehet.

K. A.

an levő
itor el-
krt. 39.
96735

használt
hordoz-
réphálylyha
adó. Fel-
96735

ó gép,
elő, ma-
i vas per-
saroglyás
diavetí-
lona utca
96733

hordoz-
réphálylyha,
új tran-
zsebrádió,
pár, gyer-
ét női té-
zép alak-

33 éves, 165 cm magas elvált barna technikus házasság céljából megismerkedne szolid, művelt dolgozó nővel, 28 évig. Kalandkeresők mellőzzenek. „Carmen" jeligére makói hirdetőbe. M. 78997

35 éves férfi, 170 magas, (5 éves kisfia van) házasságot kötne komoly, szerény hölggyel (lakás nincs). „Szeged 96821" jeligére a hirdetőbe. 96821

EGYEB

Irógépeket, szorzó-

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Szerda, 1964. november 11.

Kiss István

Készül a szobor

1021

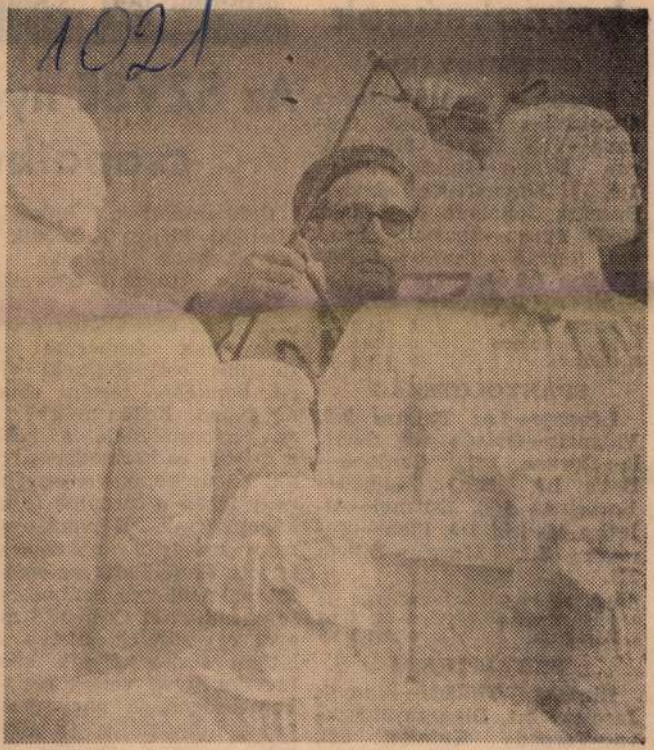

(MTI Foto — Bara István felv.)

A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat szoborfaragó műhelyében már készülnek azok a szobrok, amelyeket a jövő évben állítanak fel. Faragják Kiss István szobrászművész Vácott felállításra kerülő kőrácsát, fehér márványból készül Kalló Viktor leányfigurája. Itt faragják a Búza Barna által rekonstruált Szentháromság-szobor alakjait. A szobor a Mátyás-templom előtti teret díszíti majd. Danó Károly csoportvezető méretet vesz Kiss István többalakos kőrácsának gipszmintájáról

Magyar Hirdető
SAJTÓTIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Labdarúgó-bajnokságok

CSEHSZLOVÁKIA

Spartak Tranava—Jiskra Otrokovics 1:0, Banik Ostrava—VSS Kosice 0:0, Tatran Presov—Dukla Prága 1:0, Slovnaft-Bratislava—Spartak Sokolovo Prága 0:0, ČKD Prága—Spartak Brno 0:0, Slovan Teplice—SONP Kladno 1:0, Jednota Trencin—Slovan Bratislava 4:1.

1. Dukla Pr.	8	17: 3	13
2. Sp. Sokolovo	8	20:11	13
3. Ostrava	9	17: 9	11

SPANYOLORSZÁG

Levante—Las Palmas 2:2, Valencia—Oviedo 1:0, Sevilla—Coruna 2:1, Cordoba—Betis 1:0, Real Madrid—Barcelona 4:1!, Espanol—Atletico Madrid 1:0, Elche—Zaragoza 3:1, Murcia—Bilbao 2:1.

1. Atl. Madrid	9	21:10	14
2. Real Madrid	9	24: 8	13
3. Zaragoza	9	20: 8	13

SZOVJETUNIÓ

Dinamo Tbiliszi—Sinnyik Jaroslav 3:1, Dinamo Moszkva—Torpedo Kutaiszi 0:2, Moldova Kisinyov—CSZKA Moszkva 0:0, Kajrat Alma-Ata—Dinamo Kijev 1:0.

1. Torpedo Mo.	32	52:19	46
2. Tbiliszi	32	48:30	46
3. CSZKA Mo.	32	49:23	43

A bajnoki cím sorsa november 18-án Taskentben dől el, ugyanis a kiírás értelmében újabb mérkőzést kell játszani egyenlő pontszám esetén a bajnokság

SPO

Az SZVSE nye csapatba

Befejeződött a hivatalos atlétikai idény. Kezdődik a kiértékelések időszaka. A Magyar Atlétikai Szövetség versenykiírásának pontjai szerint az egyesületek erőviszonyainak felmérése hatfordulós csapatbajnoki viadal keretében történt ebben az évben. Külön mérkőztek az elsőosztályúak, s külön a másod- és harmadosztályúak. Ez utóbbiak versenyéhez négy ízben a serdülők is bekapcsolódtak. E versenysorozat májustól novemberig tartott és felölelte az atlétika csaknem valamennyi versenyszámát. A Csongrád megyei egyesületek, illetve atlétikai szakosztályaik közül huszonnégyen vettek részt a bajnokságon. A nagyegyesületek, kihasználva az alkalmat, csaknem minden fordulóban elindultak, a kisebbek azonban csak alkalomszerűen kapcsolódtak be a versenysorozatba. Az élen hatalmas fölénnyel áll az SZVSE gárdája, akinek pontszáma országos viszonylatban is figyelemre méltó és a legjobbak közé sorolja őket az egyesületek versenyében. Dícséret illeti rajtuk kívül a Szentesi Vízmű, a

1965 MÁR 2 8

1021

Kiss István: DÓZSA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1965. má

Tévedés

Alaposan megijesztette a gyulakeszi takarmánykeverő üzem a zalaerdődi termelőszövetkezet állattenyésztőit. A tsz ebből a keverő üzemből szerzi be takarmánytáp szükségletét. Eddig nem is volt probléma, a minap azonban majdnem megtörtént a jóvátehetetlen baj. Huszonhét mázsa tápot szállított Gyulakesziből a termelőszövetkezet teherautója. A negyvenegy kilométeres út után lerakták a raktárba, majd néhány óra múlva megkezdték volna a felhasználását, ha.. ha időközben fel nem fedezik, hogy elvétették a dolgot. Táp helyett olyan koncentrátumot adtak ki, ami ha idejében észre nem veszik, az egész sertésállomány pusztulását jelentette volna. A táp helyett kapott küldemény ugyanis pusztító fehérjemérgezést okoz.

Vigyázat! Nem szabad eltelni. A keverőüzem vállalja a plusz költséget, csak szállítsák vissza az árut — telefonálták riadtan Gyulakesziből. Illetékes vette fel az üzenetet, így elkerülhették a bajt. Egy kis ijedség a keverőüzemben, a tsz-ben, néhány 100 forintos felesleges kiadás, ennyi történt most...

A tanulság kézenfekvő: inkább ötször vagy tízszer ellenőrizzék a szállítmányt, mintsem tévedések történjenek. Mert lehetett volna ez másképp is!

(t.)

Április 4 előtt Füreden

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kuglstein

NÉPSZABADSÁG

1964 AUG 18

1021

*

Kőrösi Csoma Sándornak, a világhírű magyar Ázsia-kutatónak szobrát — Kiss István szobrászművész alkotását — a budapesti Gorkij fasorban, a Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum kertjében tervezik felállítani.

*

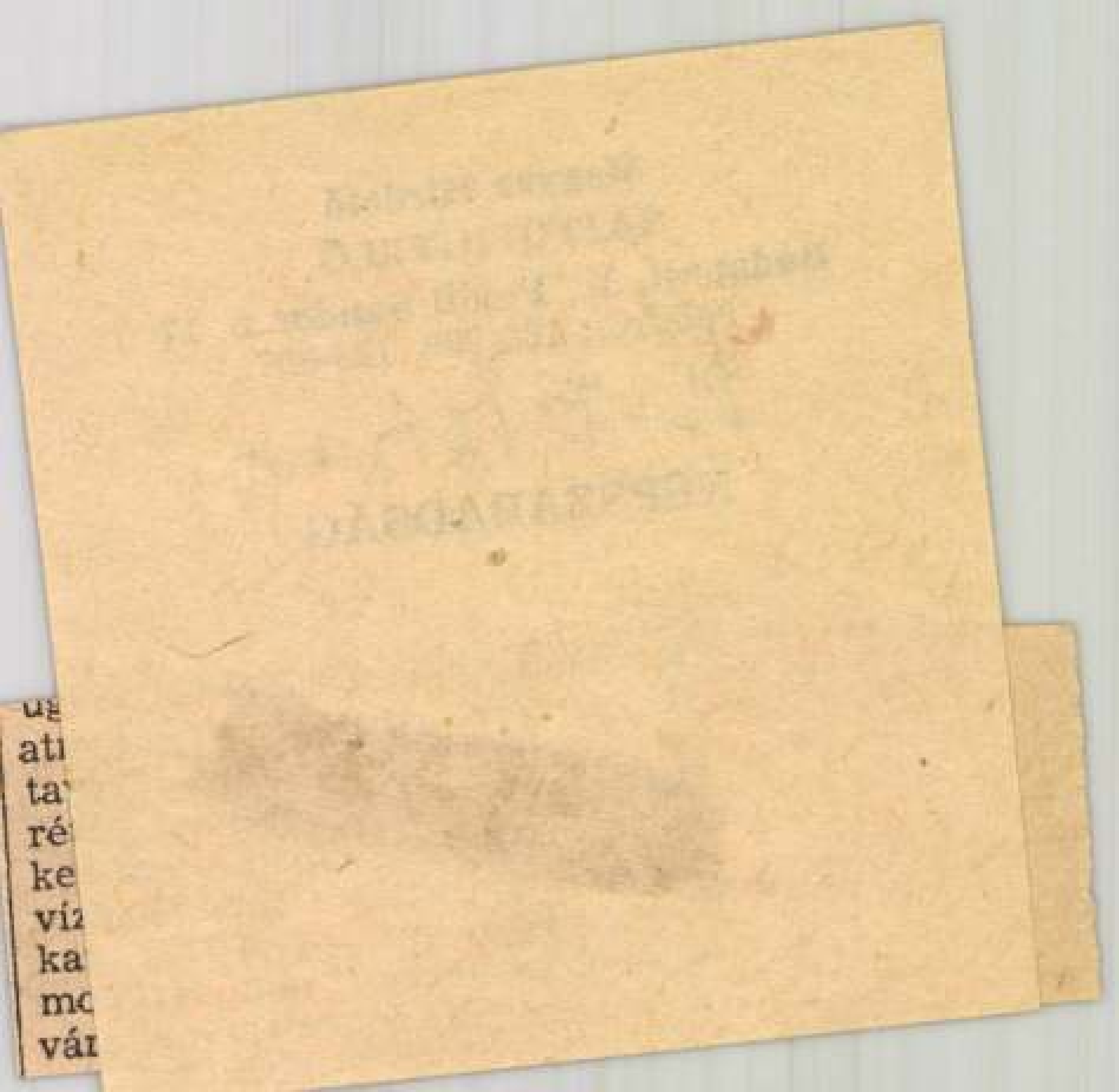

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

MAGYAR H

1004 MÁJ 15.
1021

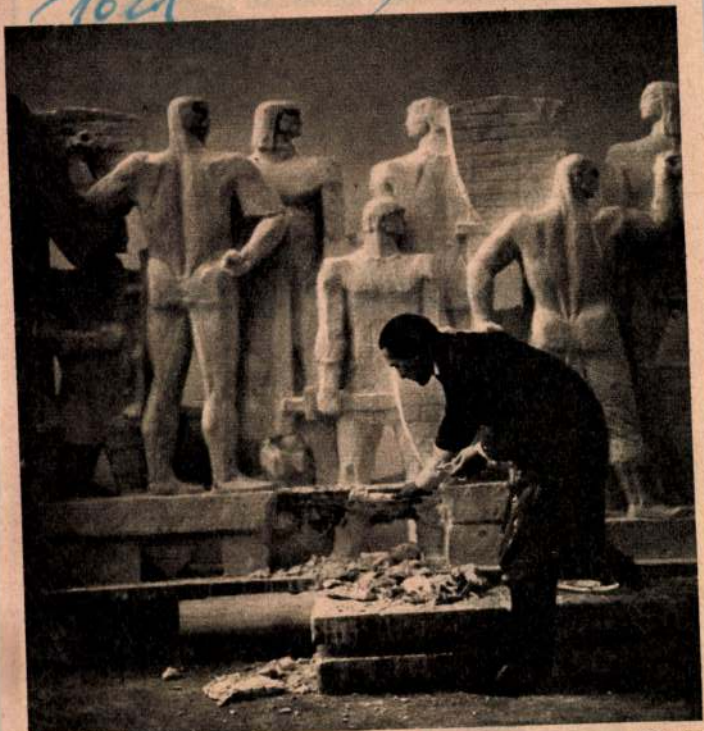

Kiss István szobrászművész »Végvári vitézek« című nagyméretű szoborcsoportján dolgozik, amelyet Vácott állítanak majd fel

AUSZT
Práter-stadion,
Göllövő

A párizsi mérk
állításban szerepelt
három kísérőmérkő
(B. csapatoknál 5:0
2:0), a nagy találko
gatott.

Ott lesznek Tokióban

Boros Ottó a magyar vízilabdasport »Api« néven közismert kiváló kapusa változatlanul a válogatott erőssége. Legutóbb a magyar győzelemmel végződött nápolyi vízilabda-tornán például ritka bravúrral, az utolsó pillanatokban hárította a moszkvai Szemjonov négyméteresét. A szolnoki vízilabdázó immár harmincöt éves, de kivételes reflexeivel ma is a világ legjobb kapusai közé tartozik

●

Dömölky Lidia férjével, az ugyancsak világbajnok Sákovics Józseffel, a magyar vívósport jelenlegi kapitányával, a melbourne-i olimpia után csak kisebb kerülővel, az Egyesült Államokon át tért haza. Sikeres pályafutá

M.D.K.

Kiss István.

Szobrászmüvész Dozsa Györgyről mintázott szobrát a Palota téren állitják fel.

Dózsa szobra előtt.
Magyar Nemzet.1961. aug.20. 8.old.

M.D.K.

Kiss István.

Szobrászmüvész.

Tiz fiatal szobrászmüvész kiállitása.
Magyar Nemzet 1961. juli 23. 8.old.

Kiss István
szobrász

M.D.K.

A veszprém Vegyipari Egyetem
aulájában tartott tárlatot. A
művész több köztéren szereplő
szobrunk alkotója. „Tavasz"
(repro)

Kovács Gyula: Csirmadia Zoltán, R. Kiss Lenke és Kiss István
kiállítása.

Művészet, 1965. szept. – 43 kap.

Kiss István

M.D.K.

szobrász

„Kiáltó", „Tavasz", „Perir és épités",
„Új Prometheusok", „Kiskakas"
ennek művei szerepelnek a veszprémi
tárlaton.

Korács Gyula: Csizmadia Zoltán, R. Kiss Lenke és Kiss István kiállítása.
Művészet, 1965. szept. – 45 lap.

Kiss István

szobrász

M.D.K

A vesztemi kiállitáson nagyméretű szobrainak várlatával, főleg portrékkal és kisméretű „műhely-munkákkal" lépett a közönség elé.

Kovács Gyula: Csizmadia Zoltán, Kiss Lenke és Kiss István kiállitása

Művészet, 1965. szeptember - 43 lap.

Kiss István

szobrász

MDK

Méltatás

D. Fehér Zsuzsa: Húsz év után

Művészet, 1965. április - 3 lap

Kiss István, szobrász MDK

Budapest felszabadításának állít emléket a gellérthegyi Jubileumi Parkban felállításra kerülő domborműve.

— : Kis hiradó 2

ESTI HIRLAP

Bp. 1964. jan. 24.

Kiss István szobrász M.D.K.

A gellérthegyi J ubileumi parkba kerül több alakos mü, amely a főváros életének két évtizedét örökiti meg

Uj emlékmüvek Budapesten

Magyar Nemzet 1964. december 3. 4.1.

MDK

Kiss István, szobrász

A gellérthegyi Jubileumi Parkban elhelyezésre kerülő nyolc méter széles, tíz méter magas domborművet alkotta.

— : Új emlékművek a fővárosban a felszabadulás 20. évfordulójára 4.
Bp. 1964. dec. 3.

NÉPSZABADSÁG

Kiss István, szobrász

MDG

A sírnál búcsúbeszédet mondott.

-: Nagy részvéttel temették el Bokros-Birman Dezső szobrászművészt.

7

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1965. febr. 2.

Kiss István szolván

Béke és Szabadság (VI.) 24. n.
1955 jun. 15. Repr.

Kis István főiskolai szobrászpörendék

Szabad Művészet. 1950/IV. 10.369-375

Pogány Ö. Gábor: A-I. Magyar Képzőművészeti Kiállítás szobrászati anyaga

Kiss István szobrászművész

Müvelt Nép, 1955. T. 23. 5. o.

Péter Imre: Monumentális szobrászatunk

Kiss István szobrász.

Szab.Nép.1955.122.sz.május 25. 8.l.

Kiss István szobrászmüvész

Müvelt Nép, 1951 II.éf. 1 sz.13

"A honvédség házában"

Kiss István szobrász

Szabad Művészet 1950 IV. 9. 330-335

Németh Lajos: Fiatalok a Ricillitadon

Kiss István szobrász.

Béke és Szabadság.1954.34.sz.aug.25.2.1

Kiss István nobrán

kiszorult a fiatal nobránok
münsarnoki kiállításán

Vigília, 1961, 9 sz., 568 rd.

MDK.

Kiss István

Megemlékezés a multat és jelent ábrázoló dombormüvéről

Magyar Nemzet 1965. márc.24. lap -

Kiss István, szobrász

MDk

Nyilatkozata az épületek és a
társművészetek együttműködéséről.

f.f.: Ahogy a szobrász hálja

2.

ESTI HIRLAP

Ma. 1962. máj. 9.

Kiss István, szobrász

M Ok

A Közeljövőben fogják felavatni Dózsa emlékmű vét.

Tanácsköztársasági emlékmű terve

Berény R.: Fegyverbe c. plakátjának gondolatát fogalmazza meg plasztikában. Repr.

Debreceni emlékmű ve tömören mintázott tanácsköztársasági emlékmű. – Aluminiumba öntötték s aranyfoliával fedték Emberpár-ját. Ezt fonyódon állítják fel a Balaton partján.

Péter Imre: Tíz fiatal szobrány kiállítása 9. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 961. Júl. 23.

MDK

Kiss István szobrász müvész

elkészitette a Dózsa emlékmü agyagalakjait, melyek piszkey márványból készülnek el.

Esti Hirlap 1957 febr 28 49 sz. 2 old.

M.D.K.

Kiss István.

Szobrászmüvész kiállitott a Mücsarnokbaa a VI.képzőmüvészeti kiállitáson.

Noszlopy Gy: A VI.képzőmüvészeti kiállitás szobrairól. Népszava 1956. I.7. 6.szám. 6.old.

Kiss István
szobrász

M.D.K.

A váci iskolához tervez szobrcsoportot.
A végváre vitézekből komponált bástya
a mű.

Szemes Piroska: Műterem látogatás.

Nők Lapja, 1964. márc 28 - 6 lap

Kiss István

Szobrai val szerepel a szegedi Országos Képzőműv. Kiállításon.

említve.

Tiszatáj, 1964 9. sz. 4.1.

Kiss István szobrász M.d.K.

Középületek előcsarnokaiban, kertjeiben állnak elhelyezési

Kampis Antal: A képzőművészetek története

A Kultúra Világa Bp. 1963. 768.l.

Kiss István szobrász M.D.K.

A két Bolyai c. kompozicióját a szegedi Tudományegyetem Bolyai Intézetének előcsarnokában állitják fel

Uj szobrok a fővárosban és vidéken

Magyar Nemzt 1964. március 7. 4.l.

Fényképész

Magyar Foto: KT 41213/7 Hegedűsné

Kiss István: Dózsa emlékmű

Gipsz

1954.XII.13.

Még van

Felvétel

Magyar Foto: FL 1101/17

Hegedüsné

Kiss István: Békét

Gipsz

1957. XI.

Neg. van

Fénykép

Béke és Sz. J.A. 4806/1 Hegedüsné

Kiss István Dózsa György emlékszobrával.

Kiss István szobrász

Gránátvető
A Sportpályázat anyagából

Tavaszi tárlat a Műcsarnokban (Pogány Ö. Gábor)
Nők lapja Budapest 1952 máj. 24

Kiss István szobrász M.D.F.

Műteremlátogatás a a hazafias Népfront rendezésében műtermében

Napló

Magyar Nemzet 1964. június 11. 7.l.

Kiss István, szobrász MDk

A szegedi egyetem előcsarnokában állítják fel Bolyai Farkasról és Bolyai Jánosról készült két bronz mellszobrát.

— : Röviden 6.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. máj. 29.

Kiss István, nobrász MDk

Négy ülő figurát ábrázoló műve a Kaposvári új lakótelep parkjába kerül.

t.f.: harvasok, apostolok, muzsikusok 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. febr. 13.

Kiss István

Munkásmozgalmi emlékmű (szobor, dombor)

A képzőművészeti Debrecen 1961

162 kép

Kiss István, szobrász MDA

Két és félméteres Ady-szobron dolgozik.

—: Ma hallottuk 2. l

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. május 5.

Kiss István, szobrász MDk

Petőfi szobrát Győr egyik terén állították fel.

– : Hír 8. l.

NÉPSZABADSÁG, 1962. szept. 5.

Kiss István, szobrász MDK

Petőfiről készül 3 méteres bronzszobrát szept. 15-én avatták Győrött az Eötvös-parkban.

-: Petőfi-szobrot avattak Győrött 10.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. szept. 16.

Kiss István, szobrász

MDK

Dósza-szobrát már elkészítette.

– : Készül a Dósza György emlékmű

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. febr. 4

Kiss István, szobrász MDK

A fonyódi molón felállításra kerülő két alakos kompozíciójáról nyilatkozik

—: Ma hallottuk 2.1

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. febr. 11.

MDK

Kiss István

6ooo.-ft. jutalmat kapott a Felszabadulás-térre szánt Marx-Engels szobrok pályázatán.

A Marx-Engels szoborpályázat folytatására ujabb feltételeket dolgoznak ki. Népszava 196o.márc.2o.

KISS István szobrász M.[illegible].K.

Budapest.

Győrött a Kazinczy Leánygimnázium előtt felállított 3 méteres Petőfi-szobor

Napló

Magyar Nemzet 1962. szeptember 16. 7.l.

MDK

Kiss István

Parasztfej I.	terrakotta	37 cm
Parasztfej II.	"	28 "

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás. Műcsarnok. 1955. Kat. 43.1.

Kiss István szobrász M.D.K.

Ülő férfiálak a kaposvári SZOT székház elé

k.a.Névtelen művészek

Magyar Nemzet 1953. május 22. 4.l.

Kiss István

MDK

Szerepelt a kiállitáson.

Dózsa emlékmüve

Lehóczi Mária: A IX. Magyar Képzőművészeti Kiállitásról.
JELENKOR /. 1962. 4. 541-543.l.

Kiss István, szobrász 7Dk

Petőfi-szobrát Győrött, a Kazinczy Gimnázium előtt állítják fel.

– : Hír

12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. nov. 6.

01

Kiss István, szobrai

MDh

szerepel a Kiállításon.

—: Ma nyílt meg fiatal képzőművészeink munkái Kiállítása 7.l

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. nov. 9.

mak

Kiss István

Tanácsköztársasági emlékmű
kisminta

Bertalan Vilmos: A Kiscelli Muzeum.
Bp. 1962.

56.

mdk

Kiss István Munkácsy díjas szobrász

Modern szobor Kompozícióját
a kaposvári szakszervezti székház előtt
helyezik el.

Mozaik: új szobrok augusztus 20-ra

Népszava 1963 jul 23 4.l

Kiss István

Ady i orobsa (eml.)

Szerepel az alábbi táslatok

Szabó Endre: Megnyílt a XI. szegedi Nyári Táslat

Csongrád megyei Hírlap 1970 VIII. 4

Kiss István

Leninről készített műveit ismerteti és méltatja

Kontha Sándor: Lenin alakja a magyar képzőművészetben. Művtört.Ért. 1970. 2.sz. 109-117. l.

Kisstvén

4, Galambod, 1968.

Magyar Műveszet 1945-1969
Műcsarnok sept-okt.

Kiss István

Dr. Kiss Sándor és Grád Gusztávné rövid cikkben ismertetik az Építésügyi Miszaki és Gazdasági Tájékoztató iskola-célszámát /1968.évi 4.szám/, és felhivják a figyelmet Szrogh György, Jeney Lajos és Kiss István cikkeire.

Magyar Építőművészet, 1968.5.sz. 60. l.

Kiss István

P. Mueller Éva: Termálfürdő és fedett uszoda, Kaposvár. - Épitész: Kiss István,/Közti/, munkatársak: Tahi Tóth Nándor és Osztie György. /Ismertetés, képekkel, fotók: Heltay László./

Magyar Épitőművészet, 1968. 5.sz. 53-57. l.

Kiss István kobrász

a felszabadulás révén érvényesíthette
művészi képességeit

Losonci Miklós: Kobrok között (Kovács
Ferenc műtermében) „Művészet" folyóirat,
Budapest, 1968. március 3 sz. 27 l.

Kiss István

Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását Könyves Kálmán mellszobrát Hardán leplezték le az újpesti Könyves Kálmán gimnáziumban. Emlékplakettelet is készített arászola névadójáról.

– Napló –

Magyar Nemzet
1969 márc. 20

Kisslstván szobrász – Felete Dániel építész

felhívást kaptak a Március 15.
tér rendezésére kiírt pályázatra.

Magyar Nemzet
1969 márc 15

Kiss István szobrász és Felete Dániel építész

harmadik díjat nyertek

a Máscára 15. tér pályázaton.

Magyar Nemzet

1969 ápr. 2

Kiss István

1, Lenkl, 1945.
2, Munka, 1967.
3, Tanácskörtánsaségi emlékmű, 1965.

Magyar Művészet 1945-1969
Műcsarnok sept-okt.

Kiss István szobrász

Szerepel az alábbi távlatban

Ridep gábor: hegyjét a szot
képzőművészeti kiállítása

Nagyszava 1970 VIII. 19

Kiss István, szobrász

MDK

Hozzánólása.

Véget ért az.....

– : A korszerűség keresése a művészetben állandó világnézeti harcot is jelent 4.

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 28.

MDK

Kiss István, szobrász

felszólalt a kongresszuson.

– „Végre ért az első két napirend vitája a Magyar Szocialista Munkás Párt X. Kongresszusán

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 28. 1. o.

MDK

Kiss István, szobrász

Küldött.

— fénykép.

—: Hárman a művészvilág küldöttei körül
(— szöveg — fénykép) 1.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. nov. 26.

Kis István

Szézesfehérvár

Anya gyermekével	olaj	100 x 80 cm (repr.)
Havas tér	"	45 x 90 "
Neonfények Fehérváron	"	120 x 100 "

V. Énekdunántúli Képzőművészek Kiállítása. Bp. Műcsarnok 1970. Kiáll. kat. Bev.: Kovalovszky Márta.

Kiss István –
– szobrán

Réntvett a $\bar{X}$. miskolci országos képzőművészeti kiáll.-on.

Somos Miklós: A $\bar{X}$. miskolci ...
Északmagyarország 1968 dec. 15. 4.

Kiss István

„A könnyűipar legszebb termékei" díjat kapta (pamuttípusú - selyem és len-kender szövet-termékek).

Ipari Művészet, 1967. 3.sz., 8.l.

15) Kiss István
szobrán

A bolgár államalapító emlékművével.

Apja vöröskatona volt.

1961-ben készült el 8 m. magas tanácsköztársasági emlékműve.

Ovarec János: Interjú Kiss Istvánnal
Északmagyarország 1969 III. 16.-7

1) Kiss István

Szobrán

1948-ban került a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Kisfaludy Stróbl Zsigmondnál, Mikus Sándornál, Pátzay Pálnál végezte tanulmányait.

Főiskolás korában több pályadíjat

Oravec János: Interjú Kiss Istvánnal

Énekmagyarország 1969 III. 16-7

KISS ISTVÁN

„Felszabadulás téri kút-terv"-e szerepel a „SZOT pályázatára elkészült alkotások" c. kiállításon, a Nemzeti Galériában.

„Kontha Sándor: Két pályázat, két kiállítás.

Társadalmi Szemle, 1970. okt. 90. lap.

4) Kiss István-
szobrán

Pannonius, Apáczai bere János/Bp.;
Pápa/; Fiatalok/Fonyód/, Lovak/Deb-
recen/, Beszélgetők/Kaposvár/, Ta-
nánköztársasági emlékmű/Bp./
Pályázik a Bolgár képrőműv. szöv.-nél
Oravec János: Interjú Kiss Istvánnal
Északmagyarország 1969 III. 16.7.

3) Kiss István

szobrán

szobrai / Diósgyőr, Szeged /, Munkás-
mozgalmi emlékmű / Debrecen /, Gene-
rációk / Tiszapalkonya /, Emberpár / Fo-
nyód /, Petőfi / Győr /, Tinódi / Szi-
getvár /, Bólyaiak / Szeged /, Janus
Oravec János Ibrerjü Kiss Istvánnal
Északmagyarország 1969 III. 16. 7.

2) Kiss István
szobrai

Főiskolás korában szerzett kiállítá-
sokon. Önálló kiállítása egy volt, 1953-
-ban. 1961-ben 9-ed magával jelent-
kezett szobrászati kiállításon.
Emlékművei: Dózsa-emlékmű /Bp/; Lenin
Oravec János: Interjú Kiss Istvánnal
Északmagyarország 1969 III. 16-án.

Kiss István

Munka regy.

Magyar Művészet 1945-1969
Műcsarnok, 1969. sep-okt

Kiss István

Tervének fotója.

Ipari Művészet, 1967. 3. sz., 9.l.

Kiss István szobrász, Kossuth díjas
Felszólalt az MSMP X. kongresszu-
sán

N.N: Befejeződött a kongresszusi vita.

Magyar Nemzet 1970 XI. 28.

2 old.

Kiss István

szül.: 1925 Nagyvalontán. 1941-től él Bp-en. 1953-ban végezte a Képzőm. Főiskolát. 1951-től minden jelentősebb hazai kiállításon szerepel. Sok nobrát felállítottak. 1953: VIT-díj; 1955 és 1961: Munkácsy-díj; 1965. Pro Arte aranyérem; 1963: SzOT-díjat kap. 1968 óta kiállít a „Kilencek"-kel.

Kiállított művei:

Kilátás	krómacél	1964	55 cm (repr.)
Galambok	bronz	1968	80 cm
Hajnal	—"—	1967	35 cm

„9"-Szombathely 69. Kiáll. kat. Bev.: Tasnádi Attila (Savaria Múz.-ban) Bp. 1969.

MDK

Kiss István

Kiállitási kritika

Népszava 1967 szept.3.

Kiss István szobrász

a Kossuth díj III. fokozatát

Lepta.

Érzékmagyarország 1970 április 2

2. old.

Kiss István, szobrai

A készülő új Kossuth-szobor
terve.

Szabó Gábor: Kiss István
Magyar Ifjúság, 1970. III. 6. 13. l.

Kiss István, szobrász

– 26 éves főiskolásként pályadíjat nyert Dózsa c. szobrcsoportjával 1953-ban. Tiszapalkonyán áll a Generációk c. szobra, Fonyódon az Emberpár, Debrecenben egy munkásmozgalmi emlékműve. Dózsája a budai Vár alatt.

Szántó Gábor: Kiss Istvánnál
Magyar Ifjúság, 1970. III.6. 13. l.

Kiss Istvánról

- Tanácsköztársasági emlékműve a Városligetben, Lenin-szobra Diósgyőrben van. Kiállítása egyben volt, 20 évvel ezelőtt. Munkások c. kompozíciója megemlítve. Most díj Lenin-szobron dolgozik Dunaújváros számára.

Sárdi Gábor: Kiss István
Magyar Ifjúság, 1970. III. 6. 13. l.

Kiss István

„Népmese" c. műve

emlitve, szerepel az „Uj. művek"

Kiállitáson a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1971 március 9

4. old.

Kiss István

2

debreceni Munkásmozgalmi

Emlékműve - említve

Északmagyarország 1970 április 22

8. old.

Kiss István vzobrázt

1

Budapesti Dózsa emlékmive
emlitve

Esztelmagyarország 1970 április 22
8. old.

Kiss István

Kossuth díjas szobrász

Kiállításon szerepel a lőbányai
Patai István Művelődési Központban

Magyar Nemzet 1971 február 23
4. old.

Kiss István

3

„Generációk" c. szobra

(Tiszapalkonya) – emlékre

Északmagyarország 1970 április 22

8. old.

Kiss István 5

„Petőfi" szobra Gyűrött

– emlékve

Észak magyar ország 1970 április 22

8. old.

Kiss István

4

„Emberpár" c. szobra /Fónyód/

emlitve

Északmagyarország 1970 április 22

8. old.

Kiss István

Tervei alapján épült fel a Bp.-i Bokor utcai nőgyógyászati klinika épülete 1895-ben.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970. 463 l

66 l

Kiss István

8

Janus Pannonius szobra

emlitve

Észalmagyarország 1970 április 22

8. old.

Kiss István

7

„Bólyaiak" a vzobra Szegeden

– emlékoe

Évzáknagyarország 1970 április 22

f. old.

Kiss István 6

„Tinódi" szoba

Szigetvárott – emlétve

Ezakmegyarország 1970 április 22

8. old.

Kiss István

12

diósgyőri Lenin szobra

– emlékre

Északmagyarország 1970 április 22

8. old

Kiss István

11

Tanácsköztársasági emlékmére

— emlékre

Észak magyarország 1970 április 22

8. old.

Kiss István 10

Szegedi Lenin szobra
emlitve

Északmagyarország 1970 április 22
8. old.

Kiss István 9

Apáczai Csere János szobra

említve

Északmagyarország 1970 április 22

f. old.

Kiss István

Az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium 1968-ban iskolaépitési kutatási munkát kezdeményezett. Ezt az ÉVM részéről Kiss István épitész irányitotta, a kutatócsoport vezetője Jeney Lajos, tagjai Kis-~~xxxkky~~ marty Lechner Kamill, Reischl Péter, Szrogh György és a Müvelődésügyi Min. négy szakértője voltak.

Jeney Lajos: A jövő iskolaépitése. - Magyar Epitőmüvészet, 1969.3.sz. 61. l.

Kiss István

Szobra van a Debreceni Agrár-tudományi Egyetemen

Fr. Kürti Katalin: Debreceni szobrok és emléktáblák

Hajdú Bihari Napló 1971 I. 14

Kiss István szobrász

„Lovak" c. kompozíciójával

szerepel a Miskolci Téli Tárlaton

Magyar Nemzet 1970 december 16

Gcold,

Kiss István szobrászművész

SZOT díjat lapott

Nápszava 1968 május 1
7. old.

Kiss István

Kétszeres Munkácsy-dijas szobrászművészt
a Kossuth-dij III. fokozatával tüntették ki.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o. ápr. 4.
XIV. évf. 14. sz. 2. lap

Kiss István

Bedécs Sándor: Amigo kávébár, Budapest, V. Párizsi utca. Tervező: Mikó Sándor. munkatárs: Nádasdy János. Gépész-tervezők: Kiss István, Ujhelyi Béla, Szabó Miklós, Lovag Viktor. /Ismertetés képekkel, foto: Balassa Ferenc./

Magyar Építőművészet, 1970.6.sz. 38-39. l.

Kiss István

Műveinek gyűjtemárolata a szentendrei szobospatikban van

N.N.: Új szobsok

Pestmegyei Hírlap 1971 V. 18

Kiss István

hüvelmű) gipszmásolatai vannak a szentendrei szobarparkban

N.N.: Ujabb alkotások a szentendrei szobarparkban

Nagyszabadság 1974 V. 23

~~[illegible] Hirsch~~

Kisstatrán

Említve

Tasnádi Attila: A Kilencel'ésa Studió
Kortárs 1969/4. 667-668.

Kiss István

Emlitve

Tasnádi Athlai A Kilencek Sombat-helyen

Kortárs, 1970/5. 837. l.

Kiss István

Sobro, foto

Kortárs, 1970/5. 836.l.

Kiss István szobrász

Tapja az alábbi táslat
zsűrijének

N. N: ha nyílik az első
kisplasztikai biennálé

hagyak Hislap 1971 X. 16

Kiss István

Család c. szobra Encsre (Borsod)

Kerül (szepró)

Kiss István: Szobrszemle a Városligetben

Szovalista hűvészetést 1971 VIII.

Kiss István

alkotta a Kaposváron felállított „Munkások" című soborművet.

Kaposvár, „Tikalanz", Kaposvár (é. n.)

481

461

Kiss István

Lenin fej 1970
fémdomborítás 30 cm

Lenin alakja a magyar
ábrázolásban

Kiss István
szobrász

/1927/

Magyar művtört. 10. 38.
Képőmův. kiad. 1971.

Kis István

székesfehérvári kiállításait (1968) említi

K. Kovalovszky Márta: A székesfehérvári múzeum kiállításai. - Műemlékvédelem, 1970. 3. sz. 172-173. l.

MDK

Kiss István, szobrász

Szerepel a Műcsarnokban.

(„érdekes Népmese c. kisplasztikája.)

Harangozó Márta: A Szövetség tárlata 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. márc. 6.

Kiss István szobrász

Vak Bottyán szobrát mintázza

Vác számára. Foto a 4. oldalon

Pestmegyei Hírlap 1970 október 28

Kiss István rotáry

fényképe szerepel

a 9. oldalon

Pestmegyei Hírlap 1970 május 1

Kiss István
szobrász

Két végzős művét állította ki.

Borbély László: Az I. miskolci téli tárlat.
Művészet, 1971. április - 36. oldal.

Kiss István vzobrázt

a Kossuth-díj III. fokozatával

tüntettek ki

Pestmegyei Hírlap 1970 április 2
4. old.

Kiss István festőnek

Lenin portréfestőnek a
Pestmegyei Pártbizottság épületében
helyezték el.

Pestmegyei Hírlap 1970. május 1
9. old.

Kiss István szobrász

neve emlitve

Pestmegyei Hirlap 1971 május 9
6. old.

Kiss István

P.M.É.: Tizenkét tanulócsoportos gimnázium, Vác. Építész: P.Mueller Éva. Konstruktőr: Jakab Zoltán, statikus Kurucz József, kerttervező Gehrenk Ágnes, szobrász: Kiss István /"Végvári vitézek"/. - Képes ismertetés.

Magyar Építőmű vészet, 1969. 3.sz. 40-43. l.

KIS ISTVÁN, festő

1967-ben a Székesfehérvári István Király Múzeumban kiállítása Március 12-től április 4-ig. 154-old

KOVÁCS PÉTER: Időszaki kiállítások 154.old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár, 1969

Kiss István

alkotása a Dózsa György úton felállított „Magyar Tanácsköztársaság" emlékmű.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3081

Kiss István

neve említve

„Folytatható-e Derkovits útja?"

Magyar Nemzet 1970 április 4
M. old.

Kiss István 14.06.2024

a Kossuth díj III. fokozatával

tüntették ki.

Magyar Nemzet 1970 április 2.
2. old.

Kis István

1961-es debreceni munkásmozgalmi emlékműnek statikus jellege emeli ki azt környezetéből.

Afradi Nóra: A socialista képzőmű-vészet története, Budapest, 1970.

2471

Kiss István, szobrász

Dr. Losonci Miklós, a ráckevei Ady Gimnázium igazgatója javasolja, hogy Kiss István Ady-szobrát a gimnáziumunk előtt állítsák fel. A kérést a Pest megyei Tanács VB művelődésügyi osztályának továbbította a cikkíró.

S. Gy. F.: Egy iskola Ady-szobrot kér
Magyar Ifjúság, 1967. II. 25.

Kiss István, szobrász

- elkészítette azt a Ady-szobrát, amelyet közterületre szántak. A mai napig nem találtak neki helyet.

S. Gy. F.: Egy iskola Ady-szobrot kér
Magyar Ifjúság, 1967. 11. 25.

Kiss István, szobrász

– Munka c. kompozíciójával az Ernst Múzeumban a Dolgozó emberek kö-zött c. kiállításon.

Ujvári Béla: Sándék és tett
Magyar Ifjúság, 1968. II. 9. 9. l.

Kiss István, szobrász

munka c. krómacél kompozíció
repr.

Ujvári Béla: Szándék és tett
Magyar Ifjúság, 1968. 11. 9. g. e.

Kiss István, nobrán

– negedi Lenin-nobra
repr.

Magyar Ifjúság, 1967. X. 6. 2. l.

Kiss István, szobrai

– Lenin szobrát állítják fel Szegeden november 7-én.

A hét
Magyar Hírlap, 1967. IX. 6. 2. l.

Kiss István, szobrász

- Kovak és Kiáltás c. szobrai a Kilencek veszprémi kiállításán

(ujvári): A „Kilencek" - Veszprémben
Magyar Ifjúság, 1968. XII. 13. 9.l.

Kiss István, szobrász

- vég elkészített, de fel nem állított Ady-szobrát a váchevei Ady Gimnázium tanárai és tanulói a gimnázium előtt szeretnék felállítani. A levél a Magyar Ifjúságban jelent meg a Pest megyei Tanács VB művelődésügyi osztályának címezve.

S. Gy. F.: A hét kérdése
Magyar Ifjúság, 1967. IV. 15.

Kiss István, szobrász

A Pest megyei Tanács VB levelet kapott dr. Berecky Józseftől, aki az Ady-szobrot akarja elhelyezni. Levél mellékelve. A művelődésügyi osztály a ráckevei gimnázium kérését támogatja.

S. Gy. F.: A két kérdése
Magyar Ifjúság, 1967. IV. 15.

Kiss István, szobrász

– Ady-szobrának kapcsán a Harafias Népfront
II. kerületi bizottsága tervezte, hogy Ady-
ligeten parkot létesítenek, s abban felál-
lítják a szobrot. A Művelődésügyi Minisz-
térium a kérelmet elfogadta, de az
eljárás abbamaradt.

S. Gy. F.: A hét kérdése
Magyar Ifjúság, 1967. IV. 15.

Kiss István

Horváth Gyula műgyűjtő Velcucci-tó menti nyári lakjának bertjében formálódó szobor-kiálltás számára felajánlotta egyik darabját.

Vázlatok, régiségek; Műgyűjtő, 1970. 4. 12. 22. l.

Kiss István

utolsó simításolat végzi

Enekle figurák c. szobrán, mely a

Pestmegyei Pártbizottság előtérét díszíti

majd.

Pestmegyei Hírlap 1969 április 25.

1. oldal.

Kiss István

Született Biharillyén 1927-ben. Tanulmányai a bp-i Képzőművészeti Főiskolán. Kiállításai: Budapest 1953, 1968. Munkácsy díj: 1955, 1961.

Sculptura Hungarica a mai magyar szobrászat, Budapest (é. n.)

1171

Kiss István

Négmese a műve (eml.)
Szerepel a XII. Szegedi
Nyári Táslatan

Szabó Endre: Igéret és
Számonkérés

Csanyrád megyei Hírlap
1971 VII. 25

Kiss István

Szobra Körült a Nemzeti galériában
1970-ben

N.N.: Mvókust Rumok tányában

Esti Hiszlap 1971 II. 26

Kiss István

Folk Tale i szabra prepró

Szerepel az alábbi Tárlatón

– bozóky – : Looking back at the Exhibition of New Works

Daily News 1971 III. 27

Kiss István

Szobra: kerültek a Nemzeti Galériába.

Kádár Márta: Kincsek, szobrok képek

Dunán Lili: Napló 1.971 VII. 4

MEK

Kiss István, szobrász

A bulgáriai Rázgradban május 20-án leleplezték Petőfi Sándor mellszobrát, Kiss István művét.

— : Petőfi-szobor Bulgáriában 7.

Népszabadság; Bp. 1971. március 23.

MDK

Kiss Istvánné, szobrász

Tagja a bizottságnak.

– : Megalakult a Dózsa György Emlék-bizottság 3,

Népszabadság, Bp. 1971. márc. 13.

MDK

Kiss István, szobrász

A N. Galérin Kiss István – művel gyarapodott.

– : Irókürt, homokbányában

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. febr. 26.

Kiss István, szobrász

MDK

Kiállítása nyílik meg a X. ker.-i
Patalay István Művelődési Központban.

—: Hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. febr. 20.

Kiss István

Népmese c. szobra (emlj.)

Szerepel a XII. Nyári Táslatok

Szegeden

Táslatról Táslatra

TJ 1971 JIII. 24

Kiss István

Szerepel az alábbi tárlaton

Kontha Sándor: Miskolci Téli Tárlat

Társadalmi Szemle 1971 I. 79 old.

Kiss István rajzai

Kiállítása nyílik a Pataky István Művelődési Központban

Esti Hírlap 1971 II. 20

Kiss István, szobrász M Dk

Győrött felállítják művét:
Új Petőfi szobrot.

— : Ma hallottuk L:

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. ápr. 9.

Kiss István, Kobrán

MDh

A Munkácsy Mihály-díj I. fokozatát kapta.

—: Ma adják át a művészeti díjakat 2. o.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. ápr. 3.

Kiss István, szobrász MDK

Búzakalásznedő fiú c. szobrát a budapesti Bőrgyógyászati klinikán helyezték el.

—: Hír 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. dec. 7.

Kiss István

Résztvesz a moszkvai képzőművészeti Biennálén.

Nagyvilág. 1959. 4. szám. 615. oldal.

Kiss István, szobrász

17 Dk

A Fiatal Művészek Klubjában
Kiss István Munkácsy-díjas szobrász-
művész „védnökséje" alatt
bohémestet rendeztek.

—: Bohémélet — 1962 6.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. febr. 20.

Kiss István, szobrász

MDK

Az egri vár helyreállítás alatt álló gótikus palotájában díszterem nyílik meg. A teremben helyezik el a hősöket ábrázoló 6 szobrot is, Kiss István alkotását.

—: Hír

10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. nov. 14.

MDK.

Kiss István

Kiállitási hir

Neue Zeitung 1967 szept. 1.

Kiss István szobrász M.D.K.

Ülő lány / az Orvostudományi Egyetem Tulájába/

Csap Erzsébet: A felszabadulást ünneplő kiállitásaink

Magyar Nemzeti Galéri Közlemény ei IV. sz. Bp. 1963.

154.1.

MDK

Kiss István, szobrász

Nyáron a Kaposvárott felállítandó négy alakos kőmobra megalkotásán fog dolgozni.

— : Ma hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, 1962. júl. 5.

Kiss István szobrász M.N.G.

VIT c. érmék

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1960-1961-es évben 159.1.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei IV. sz. Bp. 1963

Kiss István, szobrász MDh.

Meghívták a Marx-Engels szobor-pályázatra.

–: felállítják Mira Béla, Szammelly Tibor és Handler Jenő közös emlékművét 5.

NÉPSZABADSÁG, Sp. 1966. febr. 2.

M.D.K

Kiss István
szobrász

A Pro Orte díjaranyérmet és a vele
járó pénzjutalmat Kiss István szobrász
a Budapest c. domborműve nyerte
a Jubileumi Parkban.

— : —

Művészet, 1966. március – 48 kep

Kiss István, szobrász

MDK

A Gellérthegyi jubileumi parkban felállított „Budapest" dombormüvéért megkapta a Pro Arte díjat.

–: Kiosztották a Pro Arte művészeti díjakat 8.

NÉPSZABADSÁG kp. 1966. febr. 13.

MDK.

Kiss István

Bolyai szobrának fényképe

Esti Hirlap 1965 szept.3.lap -

MOA.

Kiss István

Polyan szobrának fényképe

Beli Hirlap 1965 szept.3.lap -

MDK.

Kiss István

Szentendrei kiállitásáról

Esti Hirlap 1965 szept.3.lap -

MDK.

Kiss István

Domborművét felállították a gellérthegyi
Jubileumi Parkban.

Napló 1965. aug. 15.

MDK.

Kiss István

Kiállitási kritika

Népszabadság 1967 szept.6

Kiss István

Egy művét ajándékozta a lidicei emlékmúzeumnak

Nemzeti 1967 IV. 26 5 old.

Kiss István építész

Ybl Miklós díjat (II. fok)

Nógrád 1967 IV. 2. 2 old.

Kiss István, fafaragó MDK

A gyulai vár fennállásának 400. évfordulójára a vár történetét bemutató domborművet farag ki fából. (fénykép)

–: A gyulai vár története domborműben 7.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1966. márc. 3.

Kiss István, szobrász MDh

Öt vágtató lovat ábrázoló, bronzból
Készült rácskompozícisját a Debreceni
Agrártud. Főiskola Kollégiumának
díszparkjában helyezik el.

— : Új Képzőművészeti alkotások
Debrecenben 6

NÉPSZABADSÁG 1966. márc. 8.

Kiss István

Csoportkiállításon szerepelt Veszprémben.

Hétfő Hírek 1967. aug. 14.

Kiss István

Csoportkiállításon szerepelt Veszprémben.

Esti Hírlap 1967. aug. 12.

Kiss István MDK

Lovak, vas

Végvári katonák, vörösmárvány

Műcsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Kiss István, szobrász

Szigetvárott állítják fel művét:

Tinódi Lantos Sebestyén szobrát.

–: Emlékezés Tinódi Lantos Sebestyénre

13.

Népszabadság, bp. 1967. szept. 9.

Kiss István építész

MÉ D. K.

KÖZTI

200 fős egészségügyi szakiskola, Debrecen

repr.

Kerttervező: Németh Györgyné

Főépitésvezető: Mile Lajos

Magyar Építőművészet 1963/6. 18-19.1.

1963/6

MDK.

Kiss István

Népmüvészek-emlékszobrárol

Dunántuli Napló 1967 aug.2o.

MDK.

Kiss István

Kiállitási meghivó

Veszprémi Vegyipari Egyetem, 1967 aug.11.

Kiss István, szobrász

MDK

Kiállít.

— : Veszprémi táclat 2

ESTI HIRLAP, Bp, 1967. szep. 6.

M.D.K.

Kiss István, szobrász

Jubileumi parkban fel-
állított domborművét körli
a lap

BUDAPEST, Bp. 1967. V.évf. 10. sz. 31. old.

MDK

Kiss István, népművész
fafaragó

Műveiből kiállítás nyílt
Gyulán.

— : Hír

8

Népszabadság bp. 1967. okt. 26.

Kiss István

Bolyai Farkas, br.

Bolyai János, br.

Szegedi O. Képzőm. Kiáll. Szeged 1964

Kiss István fazogó művén

Gyulán él.

Intakfába fazogta a gyulai vár elestének történetét. A dombormű 500 figurából áll.

Nagyvarsa 1966 aug. 24 2 old.

MDK

Kiss István, szobrász

Kiállít.

Tamás István: Tizennégy festő, szobrász és grafikus kiállítása Veszprémben 7

Népszabadság, Bp, 1967, szep. 6.

M.D.Y

Kiss István
szobrász

Szegeden a Nagy Ohlóbeni Szociatiska Forradalom 50. évfordulóján állítják fel a művész uj Lenin-szobrát. —
„Lenin" (repro)

Nőr Lapja, 1967. okt. 14. – 2 lap.

MDK

Kiss István, szobrász

A szigetvári Tinódi-szobor kéni-lője.

– : Szigetvári ünnep 2

ESTI HIRLAP. bp. 1967. szept. 11.

MDK

Kiss István, szobrász

A Tinódi-szobor alkotója.

— : Tinódi-szobrot avattak Szigetvárott

8

Népszabadság, Bp. 1967. szept. 12. [Vidéki]

Kiss István, szobrász MDK

Kiállít Veszprémben a két helyi művész:
Erkis Lenke szobrász és Szizmadia Zoltán
bemutatkozó tárlatán. (25 művel.)
Apáczai Csere Jánosról mintázott szobrát
— a lágymányosi lakótelepen állítják fel —
befejezte.

— : Kis Lirado 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1965. márc. 3.

MDK.

Kiss István

Budapest-relief

Kisiparos ujság 1965 szept.3o.1.5.

MDK

Kiss István, kobrás

Kiállít.

–: Tizennégy művén Kiállításon 12
Veszprémben

Népszabadság, Bp., 1967. aug. 12. [Vidéki]

Kiss István

Bólyai János, szobor, 220 cm.
bronz,

Csongrád megye, Szeged, József
Attila Tudománegyetem, ~~Központi Épület~~ - Bólyai Intézet.

Tájékoztató 64/65, képző és Ipar-
művészeti Lektorátus 10 l.

Kiss István

Bólyai Farkas, szobor, 200 cm., bronz,

Csongrád megye, Szeged, József Attila Tudományegyetem, Bólyai Intézet.

Tájékoztató 64/65, képző és Iparművészeti Lektorátus 10 l.

Kiss István

Csoportkiállításon szerepelt Nemzetiben

Napló 1967. aug. 12.

Kiss István

Szabrat ajánlat fel Lidice emlékmúzeumá-
nak.

Népszabadság 1967. ápr. 26

Kiss István

Lidice emlékmúzeumának ajándékozta egy művét.

Nepszava 1967. ápr. 26.

Kiss István

Csoportkiállításon szerepelt Veszprémben.

Napló 1967. aug. 8.

M.D.K.

Kiss István, nobrás

Dózsa kompozíciójához előtanulmányokként készült parasztejeret állított ki a Vásárhelyi Őszi Tárlaton.

Nirolin Klára

Vásárhelyi Szó, Hódmezővásárhely, 1955. nov. hó 30-old
31. "

Kiss István

Gyula eleste c. fa-faragása (emb.)

szerepel a pedagógusok
kiállításán Debrecenben

Dr. Tóth Ervin: A V. orsz. kiállítás

Pedagógusok Lapja 1969 VI. 16

Kiss István

„Felnabadulás" fig. doucbornu, 18 m², harantiménző,

Bp. XI. Ker. Gellért hegy Jubileumi Park.

Tájékoztató 64/65, képző és Ipar-művészeti Lektorátus

30 l.

Kiss István

Ady szobra (eml.)

szerepel az alábbi tárlaton

Kovács Gyula: Studió 1958-68

Művészet 1969 IV n. 3 old.

Kiss István

Lenin-szobra Dunaújvárosban

Lenin szobor tabló városban
Népszava Bp. 1969. sep. 16.

Kiss István, szobrász

MDK

A Vigszínházban tartott ünnepi nagygyűlés díszelnökségében foglalt helyet.

– : Budapest negyedszázados fejlődése az egész ország ügyüttes bünkésége 1.

Népszabadság, Bp. 1970. febr. 13.

MDK

Kiss István, szobrász

Rézlemezekből készíti hatalmas, három méteres Lenin-szobrát.
Művét Du nagyváros ban állítjás
fel.

— : Hír

8

Népszabadság, Bp. 1970. jan. 21. [Vidéki]

Kiss István építész

A nyíregyházi kórház bejáratához kutat tervez (eml.)

(hsj): Képzőművészeti alkotások új létesítményeinken

Kelet magyarország 1970 I. 14

Kiss István

Hajnal c. szobra (repró)

díjat kapott az alábbi tárlaton

B. Varga József: A X. szegedi nyári
tárlat tanulságai

Négyszögvelés 1969 10 sz. 41 old.

Kiss István

Alkotása Miskolcra kerül

A.-J. Újszabrak és műalkotások a megyében
Észak-magyarország, Miskolc 1969. sep. 12.

Kiss István

Vak Bottyán ≤ szabra Vácra kerül

– Hanics-Hegyen születnek a szabrok?
Pestmegyei Hírlap, Bp. 1970. feb. 13.

Kiss István

Lenin szolgár Rémitésével bírtál
meg

Modern mecénás

Pestmegyei Hirlap, Bp. 1969. szept. 14.

Kiss István

Lenin nabor építésével bízta meg

Napló sept. 13.
Magyar Nemzet, Tgs. 1969. sept. 13.

Kiss István

Lenin nabor elemzésével bírtál meg.

Népszabadság, Bp. 1964. szept. 13.

Kiss István

Tanácskörtársasági emlékmű
(Zilahi István felvétele)

Budapest VII. évf. 3. sz. 1969. ~~febr.~~ márc.
borító II.

Kiss István

Dórsa szobra (eml.)

Mihályfi Ernő: Folytatható a Deskovits útja?

Magyar Nemzet 1970 IV. 4.

Kiss István
szobrán

„Jubileumi dombormű" Regsz.
Műve nevezett a kiállításon a Gellértheggyi Jubileumi Parkban.

T. Réka Margit: Szabadtéri tárlat ...
Élet és Tud. XXIII. 1968. V. 24. 21. n. 983.

Kiss István

Hallama Erzsébet: „A művészet mindig életre szóló kockázat." – Beszélgetés Kiss Istvánnal a Tinódi-szobor alkotójával. – Dunántúli Napló, 1967. szept. 10.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ert. 1970. 1.sz. 68-107. 1./

78. 1.

Kiss István szobrászmüvész

A Kossuth-dij III. fokozatával tüntették ki.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. ápr. 4.
XIV. évf. 14. sz. 2. lap

Kiss István

O.J.: Látogatás Kiss István műtermében.
-Tiszatáj, 1967. 21. évf. 11.sz. 1103-1105.l.

Oravecz János: Bemutatjuk Kiss István nobrászművészt.-Csongrád Megyei Hírlap, 1967. okt. 26.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

79. l.

Kiss István

S.Gy.F. Két kérdés elé áll a döntéshez? (Kiss István: Ady portréról.) – Magyar Ifjúság, 1967. ápr. 15.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

79. l.

Kiss István

1. Fáró 1958 bronz 30 cm
2. Kiáltás 1966 repr. bronzmadár 52 cm
3. Hajnal 1967 bronz 30 cm

II. Országos kisplasztikai Biennálé
Pécs, 1969

Kiss István, szobrán MDK

Az elnökség tagja volt.

–: Megkezdődött a budapesti pártértekezlet 4.

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 1.

Kiss István

Kitüntetést kapott

Lenin-elméletem magyar irodalmi
és művészeti Élet és Irodalom
Budapest 1970. jún. 13.

MDK

Kiss István, szobrász

Az elnökség tagja lett.

— : megkezdődött a budapesti pártértekezlet 1.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. okt. 31.

Kiss István, szobrász MDK

Janus Pannoniusról készült szobrát a Margitszigeten helyezik el.

— : A művész-sétány szobrai — a Margitszigeten 2

ESTI HIRLAP Bp. 1963. aug. 2.

Kiss István, szobrász

MDh

Társadalmi munkában hat nagyméretű figurát készít az Egri Vármúzeum Dobó István terme részére. (A műnek: kardját próbáló vitézt, várvédő nőt, pajzsos jobbágyot stb ábrázolnak.)

~: Röviden

6.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. aug. 3.

Kiss István.

A Tavarzi Tárlaton „Gránátvető fiú" c. kisplasztikája szerepelt, valamint „Úrzónő." c. szobra. (említve.)

Nepřova, 1952. Máj. 24.

Kiss István, szobrász

MDh

Kőből faragott négy alakos szoborkompozícióját a Kaposvári szakszervezeti székház előtt helyezik el.

– : Új műalkotásokkal gazdagodnak
Városaink 8.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. júl. 23.

Kiss István, szobrán MDh

A Tvorcsesztvo c. folyóirat Tyimirov műtörténén cikkének illusztrációjaként szobrait közli.

—: Ma hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. ápr. 24.

Kiss Gyula.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon szerepelt „Békét" c. szobra.
(emlékül.)

Magyar Nemzet, 1951. Dec. 1.

Kiss István, szobrász

MDK

Kiállított.

Rózsa Gyula: A XII. Vásárhelyi Őni Tárlat

8-9

NÉPSZABADSÁG Bp. 1965. nov. 13.

Népszava
1959 ápr 11
(új képzőm.-i kisfilm)

AZ ÉPÍTŐIPAR KISGÉPESÍTÉSE

Enyhíti a munkaerőhiányt
Csökkenti a költségeket

Az elmúlt tíz év alatt csaknem megháromszorozódott az építőipar gépesítése, ennek ellenére a munkások egyharmada olyan területen dolgozik, amely alig van gépesítve. A múltban szinte kizárólag csak *a nehéz fizikai erőkifejtést* igénylő földmunkák, anyagmozgatás és betonkeverés gépesítését igyekeztek megoldani. *A szakipari munkafolyamatok háttérbe szorultak.* Jellemző a helyzetre: az alig néhány ezer forintba kerülő parkettgyaluló gépből mindössze 12 található az országban.

Falazóblokk-gyártó és takarítógép

— Az építkezések jellegének megváltozása, a kétszeresére emelkedő lakásépítési program napirendre tűzette a probléma sürgős megoldását — mondják az Építésügyi Minisztérium műszaki fejlesztési főosztályán.

Néhány építőipari kisgép — így a *mész-szóró, falazóblokk-gyártó, kőcsiszoló, kőmaró* és *takarítógép* mintapéldányát már tavaly elkészítették. Az *univerzális hajtómű*, a *hidraulikus csőhajlító*, a *hidegpadlócsiszoló* és sok más kisgép prototípusát a közelmúltban mutatták be a felhasználóknak.

A mintadarabok mellett ez évben sor kerül egyes gépek sorozatgyártására is. A kisebb építkezéseken használható 100 literes *betonkeverőből* 50 darabot készítenek el. *Mészelőgép* 30 darab szerepel a tervben. *Parkettcsiszolóból* 30, *gyalubóla* újabb 60 darabra lehet számítani.

— *Nem becsüljük le a várható fejlődést, az ütemet azonban lassúnak tartjuk* — jegyzik meg az *Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetében.*

A szakszervezet munkatársainak véleményét többen osztják. Az olyan szak- és építőipari vállalatoknál, ahol a külföldről hozott és az itthon készült néhány mintadarabot használat közben már kipróbálhatták, türelmetlen várakozással figyelik a gépgyártók munkáját.

— Az elmúlt évben 3 darab Rofor 12. típusú alapgépet bocsátottak rendelkezésünkre, melyeket hajtóműként alkalmazva, kőfaragásra, csiszolásra és szélezésre használunk — újságolják az É. M. Kőfaragó Vállalat munkásai. — *A kisgépek ragyogóan beváltak. megkímélnek bennünket a nehéz fizikai munkától, ugyanakkor a termelékenység is tízszeresére növekedett.* Akár 30 gépet is szívesen fogadnánk.

Meggyorsul az építkezés

A kisgépek és a kézimunka termelékenysége között más területen is lényeges a különbség. A *mész-szóró* például hatszor és félszer gyorsabban dolgozik, mint a legjobban képzett szakmunkás. A kisgépek alkalmazásával — nagy átlagban számolva — mintegy *megkétszereződik* a jelenleg kézzel végzett szakipari munka termelékenysége. Ez egyben azt is jelenti, hogy a kisgépekkel dolgozó szakmunkás gárdaazonos idő alatt kétszer annyi *lakásban* tudja elvégezni feladatát.

A lakásépítések elhúzódásának, a már sokszor szóvá tett — százezres többletköltségekkel járó — évvégi »rohammunkáknak« nem kis részben az az oka, hogy a szakipar, a burkolók, mázolók és mások kézi erővel nem győzik az összetorlódott feladatot.

— Nagy segítséget jelent számunkra a szocialista országokkal kötött elvi megállapodás — mondják az Építésügyi Minisztériumban. — Eszerint a jövőben Magyarország látja el a Szovjetuniót és a népi demokratikus országokat a gyorsan mozgatható, könnyű, kevés anyagigényű építőipari gépek egy részével.

Konkrétabb megegyezésre előreláthatólag az év derekán — a Lengyelországban tartandó májusi kiállítás után — kerül sor. A kiállításon mindegyik KGST ország felvonultatja a maga gépparkját.

Az építőipari kisgépeket gyártó hazai ipar fejlesztése tehát bizonyos mértékig attól is függ, hogy a baráti országok megegyezése milyen eredménnyel zárul. Az arra illetékesek csak akkor dönthetnek megfontoltan, ha világosan látják az iparággal szemben támasztott bel- és külföldi igényeket.

— Ennek ellenére *érdemes lenne megfontolni, hogy milyen úton-módon tudnánk a népgazdaság erőforrásaiból gyorsabban és többet áldozni saját építőiparunk kisgépesítésére* — összegezte véleményét jónéhány szakember. — A gyártással foglalkozó Vibrátor- és Gépgyár ugyanis jelenlegi kapacitásával jelentősen többre nem képes.

Gyorsan visszatérülő befektetés

A becslések szerint *néhány millió forintból* meg lehetne oldani a problémát. Népgazdasági méretekben gondolkozva tehát *nem* túlzottan nagy összeget igényelne.

Különösen akkor nem, ha számításba vesszük, hogy a kisgépek nagyobb tömegű alkalmazásával szinte *egyik napról a másikra csökkenthető az építkezési költség és enyhíthető a napról napra égetőbben jelentkező építőipari munkaerőhiány.*

Macsári Károly

ÚJ KÉPZŐMŰVÉSZETI KISFILM forgatását kezdte meg a Budapest Filmstúdió. A film végigkíséri ugyanazt a modellt Baracsay Jenő, Hincz Gyula festőművészek, Kiss István, Somogyi József szobrászművészek műtermében, majd a Képzőművészeti Főiskolán. A film célja, hogy bemutassa a különböző művészegyéniségek meglátásait. A film rendezője Kollányi Ágoston, operatőr Vancsa Lajos. — A képen: Kiss István szobrászművész műtermében forgatják a filmet

(MTI Foto)

Széleskörű lehetőségek a műanyagok felhasználására

az iparban, a kereskedelemben és a mezőgazdaságban

Nyilvános vita a műanyagipar fejlesztéséről és a szakemberképzés fokozásáról

A műanyagtermelés és feldolgozás fejlesztési irányvonaláról rendez ma, szombaton ankét keretében *nyilvános vitát* a Magyar Kémikusok Egyesülete a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében.

Dr. Ontó László, az Országos Tervhivatal vegyipari osztályának vezetője, aki tevékeny részt vett az ankét előkészítésében, alábbi tájékoztatást adta a *Népszava* munkatársának a megvitatásra kerülő kérdésekről:

— Magyarországon jelenleg lényegesen kevesebb műanyagot gyártunk és dolgozunk fel, *mint amennyit népgazdaságunk általános fejlettsége és a szükségletek állandó növekedése indokol.* A második ötéves terv utolsó évében, *1965-ben előreláthatólag a jelenleginél nyolcszorta több műanyagot állít majd elő a magyar ipar*, azaz jelentős fejlődést valósítunk meg.

— Már 1958-ban megkezdődött a feldolgozási módszerek korszerűsítése, az idén és a következő években pedig *műanyagfeldolgozó gépparkunk további fejlesztésével* kell biztosítani a feldolgozó kapacitás gyors növelését.

— Jelenleg *az építőipar* a legnagyobb műanyagfelhasználók egyike. A PVC-ből készülő lefolyócsövek mellett azonban *nagy lehetőség nyílik színes fém és fa megtakarítására műanyagból készülő nyomócsövek, esőcsatornák, szerelvények, padlók, szigetelőhabanyagok alkalmazásával.* A kohó- és gépipar területén textilbakelitből és újabban poliamidból gyártott *csapágyak, fogaskerekek* biztosíthatnak színes fém megtakarítást. A *villamosgépek és készülékek szigetelésénél* nagy lehetőség van poliamid alkalmazására és sok polietilént is felhasználhatnak. A szárazföldi és vízijárműveknél az eddiginél fokozottabban vehetők számításba a műanyagok, *könnyűszerkezeti anyagokként és díszítőelemekként.* Sok háztartási gép és készülék *fémháza lenne pótolható* aminoplaszt sajtolóporból, ütésálló poliészterből, kisnyomású polietilénből. *A gyógyszeriparban, a szerves vegyiparban, az élelmiszeripar területén széles körben alkalmazhatók műanyagok csomagolásra.*

— A *textil-, bőr-, cipő- és bútoripar* elsősorban a segédanyagok területén fejlesztheti a műanyagok alkalmazását, az *Országos Erdészeti Főigazgatóság* farostlemez, forgácslap és pozdorjalemez üzemei jelentős mennyiségű karbamidot, formaldehidet használnának fel. A *mezőgazdaságban* melegágyak, melegházak készítésénél pótolhatják műanyagfóliával az üveget, a növénytermesztésben műanyag öntözőcsövek, talajfűtőcsövek használhatók. *A közszükségleti műanyagcikkek mennyiségét a múlt évivel szemben a Belkereskedelmi Minisztérium 1965-re mintegy háromszorosára kívánja növelni.*

— Az ankéttól azt várjuk — mondotta végül a Tervhivatal osztályvezetője —, hogy megvitassa: *megfelel-e az 1965-re előirányzott műanyagmennyiség az ipar szinvonalának, hogyan használják majd fel a műanyagtermékeket, milyen elgondolásokat tartanak helyesnek a feldolgozó ipar fejlesztése és a szakember-gárda növelése területén.* (vg)

Egyensúlyozó bűvészek

Szakszervezeti nagygyűlést rendeztek a héten Washingtonban. A munkanélküliség kérdését tárgyaló értekezleten Meany, a szakszervezeti szövetség elnöke bírálta a kormányt, sürgette a munkanélküli segélyek egységes szabályozását. Felszólalt Reuther is, az autóipari munkások szakszervezetének elnöke. A washingtoni rádió jelentése szerint kijelentette, hogy az Egyesült Államok képes a termelés és a fogyasztás között olyan egyensúlyt fenntartani, amelyben — ellentétben a kommunista rendszerekkel — nem tűnik el a szabadság.

Hogy milyen szabadság? Természetesen a »vállalkozás szabadsága«, ahogy odaát tetszetősen mondani szokás. Mi ezt szárazon és kevésbé tetszetősen a kizsákmányolás szabadságának szoktuk nevezni. Arról pedig, hogy milyen egyensúlyról beszélt Reuther, fogalmat alkothatunk Mitchel munkaügyi miniszter szavaiból. Ugyanis a miniszter úr is felszólalt a nagygyűlésen és közölte, hogy az Egyesült Államokban az összes keresők száma jelenleg 64 millió, a munkanélküliek száma pedig 4 400 000.

Ilyen tehát »a termelés és a fogyasztás egyensúlya« az Egyesült Államokban. Gondoljuk csak végig: 4,4 millió munkanélküli annyi, mintha Magyarország csaknem egész munkaképes lakossága hónapszám tengődne segélyekből, zarándokolna üzemről üzemre, városról városra, hogy munkát találjon. Csaknem 4,4 millió munkanélküli annyit jelent, mintha egész Magyarország lakossága biztos megélhetés nélkül, teljes létbizonytalanságban lesne valami isteni csodát.

Az egyensúlyozás nehéz művészet. Mindig csodáltam az egy szál kötélen, hosszú rúddal balanszírozó artistákat. Úgy mondják, minél nehezebb a rúd, annál könnyebb egyensúlyozni vele. Az amerikai kötélen 4,4 millió munkanélkülivel egyensúlyoznak. Ez már elég nehéz lehet. Nem azoknak, akik a kezükben tartják, hanem akiknek a balansz szerepe jutott osztályrészül.

(mallát)

Észrevétel egy rendelethez

Nemrégiben felberregett a telefon a XIII. kerületi tanács kereskedelmi osztályán és egy háziasszony felháborodott hangon közölte, hogy a Róbert Károly körúti piacon özv. *Müller Jánosné* zöldségkiskereskedő 4 forintért árusítja a 2.40-es hagymát.

A bejelentést a tanács azonnal ellenőrizte és megállapította, hogy *Müller Jánosné* többszörösen büntetett előéletű volt kulákasszony *az árdrágítást valóban elkövette, s még a pénztárkönyvét is meghamisította.* A környék lakosságának érdeke nyilvánvalóan az árdrágító kiskereskedő iparengedélyének a *megvonását* követelte volna.

De az *1957. évi 17. sz. törvényerejű rendelet* — amelynek alapján az ilyen esetekben döntést lehet hozni — erre nem nyújt megfelelő alapot. Ugyanis az említett rendelet *4. szakasz (2) bekezdés c) pontja* csak akkor teszi lehetővé a tanács számára az iparengedély megvonását, ha: *»A bíróság a kereskedőt három éven belül két ízben jogerősen vagyon elleni bűncselekmény, vagy olyan cselekmény miatt ítélte el, amely szakmai megbízhatóságát kétségessé teszi.*

Márpedig *Müller Jánosné* egyszer három hónapig, másik alkalommal pedig nyolc hónapig terjedő jogerős börtönbüntetése között három esztendő telt el. Jelenlegi tettenért bűncselekményét pedig ugyancsak több mint két esztendő választja el a legutóbbitól. Ilyenformán a tanács a volt kulákasszony ismételt bűntettével szemben tehetetlen maradt, s a *Róbert Károly körúti* piacra járó háziasszonyok továbbra is ki vannak téve *Müllerné* árdrágításainak.

Helyesnek tartanók, ha a fenti törvényerejű rendelet *módosításával* kiszélesítenék a tanácsok hatáskörét és lehetőséget adnának arra, hogy a közérdek védelmében bírói ítélet nélkül bevonhassák a spekulánsok és árdrágítók iparengedélyét.

(fodor)

Házleltározás

»Nem zörög a haraszt, ha nem fúj a szél« — így kezdi levelét H. Margit, Bethlen Gábor utcai olvasónk és e régi közmondással mindjárt bizonyítani is akar valamit. »Ma délután — írja — megjelent a házfelügyelő és szigorú pontossággal felmérte a bérlemény összes helyiségeinek szélességét, hosszát és magasságát. *Vajon mi célból,* ha nem azért, hogy a méretek alapján *új lakbérrendeletet* bocsássanak ki?« És ehhez hozzáfűzi: *tehát hiába jelentette ki az elmúlt év végén a kormány szóvivője, hogy nem lesz lakbéremelés.*

Némely örök kétkedőknek csakugyan hiába — mert ez a rémhír időnként felbukkan, benyargalja a város egy-két részét, azután szétpukkan. Ugyanis mindig akadnak, akik újra zörgetik ezt a harasztot — még ha nem is fúj a szél.

A házakban folyó felmérések ügyében beszéltünk *Lelkes Vilmossal*, a fővárosi tanács VB Házkezelési Igazgatóságának a vezetőjével, aki közölte: *szó sincs semmilyen lakbéremelésről.* Az a helyzet, hogy a múlt év végétől *leltározzák az állami házakat*, mint azt időnként az üzletekben és gyárakban is megteszik. És e munkát ez év szeptember 30-ig be kell fejezni.

Az első ilyen leltár 1949-ben készült a lakóházak államosítása idején s a gyorsaság miatt nem is pontosan. Az ellenforradalom alatt e leltárak jó része megsemmisült. Így hát szükségessé vált, hogy az állam *felmérje házainak, lakásainak nagyságát, állapotát, tartozékait.* E felmérés azért is szükséges, hogy illetékesek pontos képet kapjanak a meglevő lakásállományról. Hiszen az új lakások építési programjának pontos kidolgozásához is ismerni kell a helyzetet.

(szenes)

Vészi Endre:

Utközben

Fohász, sortatarozásért

Sortatarozás — ez is új szó. Nem éppen szép szó, de nyelvi értékét valóságtartalma emeli. A szó jelentését újságból ismeri már úgyszólván mindenki, s a gyakorlatból is. Ez azt jelenti, hogy házsorokat helyreállítanak, újrafestenek, vagyis megfiatalítanak. Szebb, kellemesebb lesz a város. Mikor azután arról olvastam, hogy az Attila utcában, tehát legújabb pátriámban, sortatarozás lesz, izgatott érdeklődés fogott el, ismervén a Várhegy alatt húzódó modern házak megszépíthetőségének sokfajta, egészen tág lehetőségét. Itt ugyanis, ebben a városrészben szerencsésen elegyedik a jó értelemben vett régi a modernnel, sőt, a modernnek is olyan hagyományai vannak, mint Babits, Kosztolányi, Tóth Árpád egykori itt-lakásaélése. A Krisztinának nemcsak kuglizó polgárai, de a magyar humanista műveltséget tágító alkotói is voltak.

A minap aztán annak lettem szemtanúja, hogy néhány fiatalember, a Vérmező szélső pásztáján haladva, szemügyre vesz egy-egy épületet. Célzó, méricskélő szemmel nézték a legutóbbi háborúban meghámlott házakat. Rögtön az agyamba ötlött: ezek a férfiak a sortatarozás miatt vannak itt. S a hunyorító szem már az elképzelt, újjáteremtett, újjáfestett házat képzeli el. S kéít bennem tüstént egy fohász:

Ó, tanácsok s házkezelőségek istene, add, hogy e latolgató emléket ne a dilettáns színhóbort irányítsa, de a szelíd szépség meg derű szeretete, az a családias valőr- és kolőrtisztelet, mely e sortatarozásból örömet és igazi szépséget hoz létre.

És száműzd, ó tanácsok s házkezelőségek istene, a házfestési színek közül a sweinfurti zöldet!

A lelkiismeret

Az elmúlt napok egyikén egy autóbuszon, igazságot szolgáltatva, mélységesen igaztalan voltam.

A dolog így történt:

Feltűnt nekem a kalauz hányaveti, sőt, sértően érdes modora. Gyűlt bennem az elenérzés, szép lassan, már-már folyamatosan. A végállomásnál, mikor valamennyien leszállni készültünk, a kalauz elejtette lyukasztóját. Egy nő emelte fel s nyújtotta át neki. A kalauz köszönet nélkül, rezdületlen arccal vette vissza a lyukasztót. Ezt — ismervén a szubjektív előtörténetet — nem bírván szó nélkül megállni, azt mondtam az udvarias nőnek, aki meglökkenten lépkedett tova: ez az ember ugyan nem érdemelte meg, hogy felemelje a lyukasztóját... Erre a kalauz nagyon udvariatlanul válaszolt. S én megtetéztem ezt egy gorombasággal.

Csakhamar rádöbbentem, ez ugyan olyan pedagógia, amit magam is elvetek. Gyűlölöm a durvaságot, kivált, ha az ügyhöz képest sokszorosat durran. Elszégyelltem magam, de ahhoz már nem volt lelkierőm, hogy visszamenjek a kalauzhoz és megmagyarázzam neki: az a kifejezés teljes mértékben jogtalan volt, de azért ön, kedves uram, rendkívül embertelenül, utálkozva, utas- és embertársait megvetve végzi munkáját. Mert azért az utóbbi mondatrésznek is helye lett volna a megkövetés mellett. Ilyen bonyolult az igazság.

Ma reggel aztán egy másik autóbuszon, felfedeztem kalauzomat. Odamentem hozzá, s mellőzve a teljességre való törekvést, bocsánatot kértem tőle.

— Nem vagyok szolgálatban — felelte hűvösen és kinézett az ablakon.

Ahogy a magam ámokfutó lelkiismeretét ismerem, most várhatom, amíg ismét szolgálatban lesz.

Pesti nyelvújítás

Szomszéd kisfiú kopogtatott be hozzánk s elújságolta, most ő meg barátai azzal foglalkoznak szabad idejükben, hogy nyelvújító szavakat jegyeznek fel, úgy, ahogy utcán, iskolában hallották. Átnyújtott egy papírlapot s én néhányat idejegyeztem: zöldségkertész = spenótbakter; iszákos műanyaggyártó = fröccsöntő; mészárossegéd = gumiember (csont nélkül!); bosszúálló író = felíró; vámőrség = kutatóintézet...

Ítélje meg a nyilvánosság.

Szoubati uozaik

■ **KÜLFÖLDI ÚJSÁGÍRÓK MEGTEKINTETTÉK**

A KÍSÉRLETI ATOMREAKTORT

A Magyarországon működő külföldi sajtó- és rádiótudósítók egy csoportja pénteken Várkonyi Péternek, a Külügyminisztérium sajtóosztálya vezetőjének kíséretében megtekintette a csillebérci kísérleti atomreaktort. Az újságírókat Jánossy Lajos akadémikus, a Központi Fizikai Kutató Intézet igazgatója, Pál Lénárd igazgatóhelyettes és Verle Győző, a reaktor főmérnöke tájékoztatta, részletesen megismerkedtek az első magyar kísérleti atomreaktor munkájával.

— *A NEMZETKÖZI PEN CLUB végrehajtó bizottsága egyhangúlag Alberto Moravia olasz írót választotta elnökévé. A végrehajtó bizottság ugyanakkor táviratot küldött a görög kormányhoz, követelve Manolisz Glezosz görög író szabadonbocsátását.*

— BERLINBEN pénteken délután a német Állami Könyvtár csarnokában magyar dokumentumokból kiállítás nyílt a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 40. évfordulója alkalmából.

— AZ ERZSÉBETI VASAS TESTEDZŐ KÖR fennállásának 50. évfordulója alkalmából felhívja mindazokat, akik valaha tagjai voltak az Erzsébeti Munkás Testedző Körnek, vagy a Pesterzsébeti Vasas Sportkörnek, közöljék címüket a jubileumi bizottsággal (Budapest, XX., Nagy Győri István utca 2–6. Vasas Kultúrház).

— *A PÁRIZSI TELEVÍZIÓS tudományos kutatólaboratóriumban különleges műszer segítségével televíziós ernyőre vetítették az ember hangszálainak tízszeresen nagyított képét.*

— *A SZÉKESFEHÉRVÁRI István király Múzeumban kiállítás nyílik április 12-én a régi orosz iparművészet magyarországi emlékeiből.*

× **Tízéves az állami ruhaipar.** A Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület ruházati szakosztálya, a Ruházatipari Dolgozók Szakszervezete és a Könnyűipari Minisztérium Ruhaipari Főigazgatósága kiállítást rendez 1959. április 11-től 25-ig a Technika Házában (Bpest, V., Szabadság tér 17). A kiállítás szemlélteti a tízéves állami ruhaipar fejlődését, eredményeit, újításait, valamint divatbemutató keretében bemutatásra kerülnek a második és harmadik negyedévben gyártandó nő-, férfi- és gyermekruhák. A divatbemutatók időpontjai: április 15-én, 20-án és 23-án 17.30 órakor. Vasárnap is nyitva.

— *HERMAN LIPÓT KIÁLLÍTÁSA pénteken nyílt meg a Csók István Galériában. A megnyitó közönsége szeretettel köszöntötte a közeli napokban 75. születésnapját ünneplő Munkácsy-díjas művészt, akinek pályafutását Fehér Zsuzsa művészettörténész méltatta. Az április 26-ig nyitva tartó kiállításon Herman Lipót hetven festményét ismerhetik meg a látogatók.*

— *PÁRIÁT, vagyis a »tisztátalanok kasztjá«-ból valót választottak polgármesternek Bombayban. Ez az első eset, hogy ilyen magas közéleti funkciót alacsony kasztbeli tölt be. Az új polgármester kijelentette, fő törekvése az lesz, hogy a kasztjabelieken segítsen.*

— AZ ÁLLAMI GAZDASÁGOK KITŰNŐ MÉRLEGE. Az Állami Gazdaságok Főigazgatóságának vezetője, Petőházi Gábor földművelésügyi miniszterhelyettes sajtófogadást tartott péntek délelőtt az Újságíró Szövetség székházában. Ismertette az állami gazdaságok 1958-as gazdálkodásának eredményeit: a legfőbb termékekből magasan túlszárnyalták az országos átlagokat, s a népgazdaság számára 201 millió forint nyereséget adtak.

— Nagyszabású trofeakiállítást rendeznek a keszthelyi Balatoni Múzeumban, az erdészek és vadászok vándorgyűlése alkalmából. Kiállítják a brüsszeli világkiállításról visszaérkezett aranyérmes agancsokat is.

— *A JAPÁN TRÓNÖRÖKÖS pénteken reggel feleségül vette egy japán nagyiparos leányát. Több mint kétezer éve most először került polgárlány a japán császári családba.*

— A TIT HÍREI. Április 12-én, vasárnap délelőtt fél 11-kor »A világ nagy városai« című sorozat keretében Bécsről tart előadást Végvári Lajos művészettörténész. (Vetített képek.) A József Attila Szabadegyetem titkársága közli, hogy a nyelvtanfolyamokat — a tavaszi szünet után — az április 13-ával kezdődő héten folytatják.

— *A BORDEAUX-I BOR GYÓGYÍTÓ HATÁSÁRÓL írt 200 oldalas értekezést Masquelier egyetemi tanár. Bacilusokat tett a borba és azok ott teljesen elpusztultak, tehát szerinte a »bordeaux-i vörös« a penicillinnel egyenlő értékű.*

■ **AUTÓS VERSENY A DUNAKANYARBAN**

ÉS A BALATON PARTJÁN

A Dunakanyar Intéző Bizottság, a Pest megyei Idegenforgalmi Hivatal s a Magyar Automobil Klub április 26-án érdekes autótúraversenyt rendez a Dunakanyarban. A versenyzők útjuk során megismerkednek a táj történelmi, irodalmi és kulturális nevezetességeivel, s a versenyt az nyeri, aki a leggyorsabban, s a közlekedési szabályok megsértése nélkül hajtja végre a feladatokat. A balatoni autós rejtvény-versenyre május 24-én kerül sor. A Balatoni Intéző Bizottság újszerű programot állít össze és az eddigi feladatok mellett újabb próbákra is teszik az autósokat.

— A Debreceni Hűtőipari Vállalatnál új hűsítőitallal kísérleteznek. Az ősszel 80 000 kétdecis papírpohárban, tokajhegyaljai mustot fagyasztottak, amelyet nyáron hoznak forgalomba.

— A POSTÁSOK SZAKSZERVEZETE központi táncegyüttese április 12-én, vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel a »Postás kultúrnapok« keretében ünnepi bemutatót tart a Postások Szakszervezete Cházár András utcai székházában. A bemutató keretében táncok, tánckompozíciók kerülnek bemutatásra.

SZOMBAT,
április 11

A Nap kél 5 óra 5 perckor, nyugszik 18 óra 27 perckor.

Szeretettel köszöntjük névnapjukon LEÓ nevű kedves olvasóinkat.

A nap kérdése:

— Ha a kocsin maradt tüzelő díjmentesen az utolsó címzetté, kisorsolják, hogy ki legyen az utolsó címzett?

Szombati konferansz

Jó reggelt kívánok! Olvasom a Népszavában, hogy a zürichi sakkegyesület májusban ünnepli fennállásának 150. évfordulóját. Imádom a sakkot, a legkülönb sportnak tartom. Az ökölvívásban lehet ütik az embert, a sakkban a lovat ütik le; az atlétikában néha lesántulnak a futók, de a sakkban még egyetlen futó sem sántult le soha; a labdarúgó-bajnokságban néha megrúgják az ellenfelet, de a sakkbajnokságban ez még nem fordult elő; a sakkban maximum királyok vannak, míg a labdarúgásban császárok. Sorolhatnám reggelig a sakk előnyeit a többi sportok felett s reggel még mindig utánaszaladhatnék a lapkihordónak, hogy álljon meg egy pillanatra, adja csak ide a lapot, egyet még elfelejtettem beírni, majd beírom ceruzával, minden példányba külön-külön, mert lelkiismeretes ember vagyok. Egyébként – dicsekvés nélkül mondhatom – Pesten is rengeteg százévesnél jóval régibb sakkegyesület lehet. A tulaidon fülemmel hallom, napjában többször is, amint mérges sakkozók az asztalon dobolva azt mondják a partnerükről: – Ez mindig száz évig gondolkozik, mielőtt lép.

— Ne felejtsd el Lajos, hogy ma szombat van,

ma olvastam, hogy változatos diétikus készítményeket árusít kilenc új üzlet! A diétás üzletek után nyithatnának egy eszpresszót is olyan időseb férfiak számára, mint te, akik már nem nagyon ugrálhatnak a szívükkel . . .

— Koffeinmentes eszpresszót gondolsz, tündérkém?

— Az eszed tokját, Lajoskám! Udvarlásmentes eszpresszót . . .

— *NYIKOLAJ KOZIREV, a fizikai és matematikai tudományok doktora csütörtökön az északi sarkvidékre repült. A Hold vulkáni jelenségeinek észlelésével híressé vált szovjet tudós a sarkvidéken akarja bebizonyítani, hogy a Föld felületén valóban hatnak az általa feltételezett asszimetrikus erők.*

■ **Kivirágzott**

az 50 000 éves

lótuszvirág

A washingtoni Nemzeti Parkban nemrég virágba szökkent egy 50 000 éves lótuszmag. A Mandzsúriából hozott mag korát rádióaktív szénizotóp segítségével határozták meg a lelőhelyen. A szakértők szerint remény van arra, hogy más őskori magvakat is ki tudnak csíráztatni.

— *A JÓZSEF ATTILA SZÍNHÁZ együttese pénteken kéthetes vendégszereplésre utazott a Szovjetunióba.*

— *FELIX MENDELSSOHN-BARTHOLDY egy elveszettnek hitt kantátapartitúráját megtalálták az NDK tudósai.*

— *AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI FŐIGAZGATÓSÁG vadászati fotopályázatára érkezett legszebb képeket kiállításon mutatják be.*

— Az indonéziai Indramayu városkában csak az a férfi kaphat házassági engedélyt, aki a polgármesteri hivatalban 25 frissen ölt patkány farkát tudja felmutatni. Az elöljáróság így akarja fellendíteni a patkányirtási kampányt.

■ **A SZELLEMI MUNKA NEM RÜVIDÍTI MEG**

AZ ÉLETET

Erik Ask-Upmark uppsalai professzor halálozási statisztikák elemzésével megállapította, hogy a fiatal korban kezdett szellemi munka és tanulás, amely azután a tudósokat egész életükön végigkíséri, nem hat károsan az életfesszorok, 741 villamoskalauz és 508 nyomdász halálozási körülményeit vizsgálták meg s ebből megállapították, hogy a svéd professzorok átlagos életkora 68 év, míg a villamoskalauzoké 61, a nyomdászoké pedig 58. Korábbi feltevésekkel ellentétben bebizonyosodott, hogy a szellemi erőfeszítés nem fokozza az agydaganat, agyvérzés és más hasonló betegségek fellépésének veszélyét.

■ **HÁROM NAPPAL ELŐBB BEFEJEZI A SZERELÉST**

A GÁZMŰVEK A RÓKUS KÓRHÁZ ELŐTT

A Nagykörút és a Rákóczi út építésének előkészületei nagy erővel haladnak: jelenleg elsősorban a közművek — a Gázművek, a Vízművek és az Elektromos Művek, a Fővárosi Csatornázási Művek és a Posta — szerelői, dolgozói munkálkodnak, s még az építkezés előtt átszerelik a különböző kábeleket, vezetékeket és hálózatokat. Hozzátartanak a munkához az útépítők és a vasútépítők is. Eddig 11 vállalat kapcsolódott be a Nagykörút és a Rákóczi út egyes szakaszainak átépítésébe. A Gázművek nagy erőket vonultatott fel, s a szerelők kitűnően dolgoznak: a Rókus kórház előtti bonyolult szerelést három nappal előbb elvégzik, az eredetileg április 16-ra tervezett átadás már 13-án megtörténik.

— *FEHÉR KLÁRA ÉS NEMES LÁSZLÓ a leningrádi Vigjáték Színház meghívására mintegy négyheti időtartamra április 13-án a Szovjetunióba utaznak. A leningrádi színház már negyedik hónapja játssza Fehér Klára »Nem vagyunk angyalok« című darabját, s most Moszkvában is bemutatják.*

— Szputnyikot mintáznak a Tatai Szőnyeggyár új készítményeire. A két méter hosszú, kézi csomózású perzsaszőnyegeket első ízben az Ipari Vásáron láthatja majd a vevőközönség.

— *RIO DE JANEIRÓTÓL ÉSZAKRA az egyik kikötőben felrobbant egy 632 tonnás brazil tankhajó. Tíz ember meghalt, sokan megsérültek.*

— A Pedagógus Szimfonikus Zenekar nagy sikerrel mutatta be csütörtökön a tehetséges zeneszerző, Mikis László »Gyermekjátékok« című művét. A zongoraszólót Wehner Tibor, a Zeneművészeti Főiskola tanára adta elő.

— *AZ ÁLLAMI DÉRYNÉ SZÍNHÁZ fotokiállításán a színház művészeinek moszkvai, palermói, athéni és hazai élményeiről készült felvételeit állították ki.*

— *HÁROMSZÁZ Móra- és Juhász-emlékkel gazdagodott a szegedi Irodalmi Múzeum. Az eddig nagyrészt még nyomtatásban meg nem jelent leveleket, verseket, kéziratokat dr. Domokos László újságíró bocsátotta a múzeum rendelkezésére.*

■ **Drótkötélpályán**

a tűzhányóba

Sziciliában 4200 méter hosszú drótkötélpályát építettek, amely a tenger színe fölött 3200 méterrel, az Etna kráterénél éri el legmagasabb pontját, s lehetővé teszi, hogy a turisták könnyebben tanulmányozhassák a tűzhányót.

— *A VILÁG LEGRÉGIBB KÁVÉHÁZÁBAN, az 1686-ban megnyitott párizsi Procope termeiben csütörtökön este Maurice Feuret, a francia zenei élet egyik közismert alakja tartott előadást Magyarország zenei életéről.*

— *TŰZ ÜTÖTT KI csütörtökön Anglia legnagyobb repülőgép-anyahajóján, az Ark Royalon. Egy ember meghalt és a tűz rendkívül nagy károkat okozott.*

— Ötven ultrarövidhullámú rádiót szerelnek fel az állami gazdaságokban.

× **Amikor táncot jár a nagyapó.** Énekes, táncos mesejáték, a fővárosi gyermek művészegyüttes vendégjátéka a Józsefvárosi Művelődési Házban április 12-én, vasárnap du. 3 órakor. Jegyek igényelhetők telefonon: 330–542 és a helyszínen, VIII. ker., Rákóczi tér 2.

× **Köszönetnyilvánítás.** Köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik drága férjem, szeretett fiunk és édesapánk, dr. Földes Jenő temetésén részvétükkel és koszorúikkal fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. A gyászoló család.

A 18-as év

A. Tolsztoj Golgota című regényéből készült film második része

A »*Nővérek*« után, mely Alekszej Tolsztoj híres »Golgotá«-jának első részét hozta filmen a magyar közönség elé, most itt a folytatás is: »*A 18-as év*«.

Akár a »Csendes Don« esetében — nehéz ítéletet mondani az egész mű megtekintése előtt. Lényegében azonos időszakot elevenít meg mind a két regény: az első világháború, a forradalom és a polgárháború éveit. A nagy téma, a szereplők és színhelyek sokasága, a szövevényes cselekmény »A 18-as év« forgatókönyv íróját és rendezőjét (*Csirszkovot* és *Rosaljt*) ugyanolyan — ha nem bonyolultabb — feladatok elé állította, mint Geraszimovot, a »Csendes Don« alkotóját. Csakhogy itt az orosz értelmiség állásfoglalásának talán még amannál is bonyolultabb ábrázolása a művészi feladat. S míg Geraszimov a sok-sok hős mellett is végeredményben egyetlen nagy főhősre koncentrálhatott, a Golgotának négy ilyen, csaknem egyenlő fontosságú főhőse van. Mindegyikük élete rendkívül mozgalmas, változatos. A »Nővérek«-ben éppen csak hogy bemutathatták őket a nagy történelmi változások áramában és megismertethették osztályhelyzetükkel, jellemük körvonalaival.

A folytatásban, a most bemutatott filmben már a véres polgárháború legkülönbözőbb színhelyein találjuk hőseinket: Teljegin a vörös hadseregben küzd és rendkívüli megbízatással kel át a fehérek vonalain, a felesége, Dása, elmenekül jellemtelen apjától és így érkezik nagy megpróbáltatásokon át férje bajtársai közé. Roscsin a fehérek oldalán harcol és kerül egyre inkább szembe a lelkiismeretével. Kátya, a felesége pedig hosszú hányattatás után a machnoisták fogságába jut.

Az izgalmas események valóságos láncolata köti le a nézőt és ad sokszínű képet az 1918-as év Oroszországáról. A hősökkel, valahányszor rájuk irányul a felvevőgép, mindig történik valami. De hogy bennük mi zajlik, hogy miképpen hatnak rájuk az események, arról nagyon keveset tudhatunk meg. Roscsin szinte az egyetlen közülük, aki a lelkével és a gondolataival is elibénk áll. A hűség, amellyel Csirszkov és Rosalj a Golgota hőseinek életútját a filmen követi, a szinte betűszerinti ragaszkodás a cselekmény menetéhez végeredményben hűtlenségre vezet: Tolsztoj gazdagon jellemzett alakjai elszegényednek. A történelem drámai megelevenítése helyett igen sokszor csak izgalmas, érdekes krónikát kapunk. A belefektetett művészi munkát tekintve, nagyszabású munkát mondható a vállalkozás. A főszerepeket alakító színészek ezúttal is kiválóan játszanak. A Roscsint alakító *Gricenko* egy-egy arcjátéka is magával ragad, és illuziót kelt figurája játékával a még oly rövid jeleneteiben is a Kátyát játszó *Nyifontova*. A film alkotói elismerésre méltóan élnek a szélesvászon lehetőségeivel. nemcsak a kitűnő csataképek megkomponálásánál, hanem az intim hangulatú részletek fényképezésekor is. *Leonyid Koszmatov* operatőr egészen kiemelkedő munkát végzett. Szinte minden gépbeállításának varázsa, hangulata van, a szín- és fényeffektusokat módjával és szépen alkalmazza.

Kürti László

Várkonyi Zoltán a „Tizenkét dühös ember"-ről

Tizenkét dühös ember a hőse annak a színdarabnak, amelyet a közeljövőben mutatnak be a Bartók-teremben.

— Miről szól ez a színdarab és ki a szerzője? Ezzel a kérdéssel fordultunk Várkonyi Zoltánhoz, a Nemzeti Színház művészéhez, a mű vendégrendezőjéhez.

— *A Tizenkét dühös ember amerikai televíziós film volt eredetileg* — mondja Várkonyi Zoltán. — *Rose-Obey megírta színpadra, Henry Fonda filmet készített belőle. A színdarabot Párizsban már tizedik hónapja játsszák.*

— *Bűnügyi darab lévén, nem szívesen mondom el a tartalmát. Annyit azonban elmondhatok, hogy egy amerikai esküdtszék tárgyalásán játszódik le a történet, amely szünetek nélkül, egész este az esküdtekkel együtt a közönséget is bezárva tartja. A demokratikusnak látszó, de alapjában elnagyolt és lelkiismeretlen tárgyalási módszer könyörtelen képe ez a színdarab. A tárgyalás két és fél órája alatt élethalál kérdése dől el.*

— Kik a szereplők?

— *A tizenkét nagyszerű szerep, a legkitűnőbb alakításra ad lehetőséget. Ascher Oszkár, Balázs Samu, Bárdi György, Básti Lajos, Györffy György, Horkai János, Horváth Jenő Inke László, Pécsi Sándor, Suka Sándor, Szabó Ernő és Ungvári László alakítják a szerepeket.*

— Mikor lesz a bemutató?

— *Április 25-én.* **(b—s. p.)**

SZÍNHÁZAK MŰSORA

Április 11, szombat.

Operaház: Bohémélet (N-bérlet, 8, előadás; 7). **Erkel Színház:** Álarcosbál (Rékai-bérlet, 8. előadás; 7). **Nemzeti Színház:** Kormos ég (7). **Katona József Színház:** Idegen nő a szigeten (Bajza-bérlet, 6. előadás; 7). **Madách Színház:** Az őrdög cimborája (7). **Madách Kamara Színház:** Nem az én fejem (7). **Magyar Néphadsereg Színháza:** Pesti emberek (7). **Petőfi Színház:** Tizenkét szék (7). **Jókai Színház:** A teremtés koronája (7). **Fővárosi Operett Színház:** Vők iskolája (7). **Blaha Lujza Színház:** Köztünk maradjon (7). **József Attila Színház:** Kötéltánc (7). **Ódry Színpad:** Sándor Kálmán: A harag napja (7). **Irodalmi Színpad:** Három orosz klasszikus (Csehov: A medve, Gogol: Hamiskártyások, Nyekraszov: Az uzsorás (bérletszünet; 8). **Vidám Színpad:** 120 éven aluliaknak (fél 8). **Kis Színpad:** Majd a papa... (7). **Állami Bábszínház:** Hófehérke (du. 5), Szarvaskirály (fél 8). **Zeneakadémia:** Zenei arcképek, I. sorozat, 7. előadás (fél 5). **Kamaraterem:** Werner Mária dalestje (8). **Bartók-terem:** Csinn-Bum cirkusz (fél 4), Ilyen vagyok (8). **Budapest Varieté:** Nem gyerekjáték (du. 4, este 7). **Kamara Varieté** (MEDOSZ színházterem): Különleges vidám nap (du. 4, este 8). **Jégszínház:** »Ujjé a Ligetben...« (du. 4, este fél 8). **Egyetemi Színpad:** Egyetemi művészest (az Elte művészegyütteseinek bemutatója; 7).

BETONÚTÉPÍTŐ VÁLLALAT

felesleges készleteiből

MEGVÉTELRE FELAJÁNLJA az alábbiakat:

Vb. szarugerendák	4,72-es 464 db
Vb. szarugerendák	5,91-es 986 db
Működ zuzalék	150 tonna

Érdeklődés Budapest, VI. Népköztársaság útja 9. sz. Anyagosztály. Telefon: 423—999/53 mellékállomás

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

24 oldal — Ára: 1,20 Ft

NÉPSZABADSÁG

1958. november 20, csütörtök — AZ MSZMP KÖZPONTI LAPJA — XVI. évfolyam, 275. szám

Negyven éve lobog a párt zászlaja, amelyre mártírjaink vére írta a szocializmus, a nemzeti függetlenség, a béke szent szavait

Kádár János elvtárs mondott beszédet a KMP megalakulásának 40. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen

A Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának 40. évfordulója alkalmából a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága szerdán este ünnepséget rendezett az Erkel Színházban.

Az ünnepség elnökségében helyet foglalt Dobi István, az Elnöki Tanács elnöke, Kádár János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára, dr. Münnich Ferenc, a Minisztertanács elnöke, Apró Antal, Biszku Béla, Fehér Lajos, Fock Jenő, Kállai Gyula, Kiss Károly, Marosán György, Rónai Sándor, az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai, Komócsin Zoltán és Nemes Dezső, a Politikai Bizottság póttagjai.

Tagja volt az elnökségnek Asztalos Jánosné, az ellenforradalmárok által meggyilkolt honvédezredes özvegye, Bakó Ágnes, a VIII. kerületi pártbizottság titkára, Baló Elemér színművész, Barcs Sándor, az MTI vezérigazgatója, Bárd András, az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezetője, Borka Attila, a Budapesti Pártbizottság titkára, Fogarasi Béla Kossuth-díjas akadémikus, Frank Ferenc, a munkásmozgalom régi harcosa, Gáspár Sándor, a SZOT főtitkára, Haász Árpád, a KMP alapító tagja, Hajdú János, a munkásmozgalom régi harcosa, Halas Lajos ezredes, a munkásőrség országos parancsnoka, dr. Harrer Ferenc, a Hazafias Népfront budapesti bizottságának elnöke, Hevesi Gyula Kossuth-díjas, a Magyar Tudományos Akadémia titkára, Holler Mihály dolgozó paraszt, Hunya István, a munkásmozgalom régi harcosa, Ilku Pál művelődésügyi miniszterhelyettes, Jakab Rudolf, a KMP alapító tagja, Jucker Györgyné, az Egyesült Izzó dolgozója, Kaszás Ferenc, az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezetője, Kelen Jolán, a munkásmozgalom régi harcosa, Kisházi Ödön munkaügyi miniszter, Kolonits Ferenc, a munkásmozgalom régi harcosa, Koncsek Ferenc, a munkásmozgalom régi harcosa, Kruzslák Béla, a munkásmozgalom régi harcosa, Orosz Nándor, a munkásmozgalom régi harcosa, dr. Ortutay Gyula, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára, Prantner József, a Tolna megyei pártbizottság első titkára, dr. Radó Sándor egyetemi tanár, Ragó Antal dolgozó paraszt, dr. Rákos Ferenc, a KMP alapító tagja, Révai József, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, Révész Géza vezérezredes, honvédelmi miniszter, Richter József, a szocialista munka hőse, a MÁVAG dolgozója, Sandor József, az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezetője, Sebes Sándor, a belkereskedelmi miniszter első helyettese, Seprényi Sándor, a Helyiipari és Városgazdálkodási Dolgozók Szakszervezetének elnöke, dr. Sik Endre külügyminiszter, Somogyi János pedagógus, dr. Steinmetz István orvos, Szakasits Árpád, a Magyar Ujságírók Országos Szövetségének elnöke, Szamuely Tiborné, a munkásmozgalom régi harcosa, Szántó Rezső, a munkásmozgalom régi harcosa, Szirmai István, az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezetője, Szrog Imre, a Goldberger Textilművek kelenföldi telepének dolgozója, Tatai Károly, a Gheorghiu-Dej Hajógyár pártbizottságának titkára, Török János, a munkásmozgalom régi harcosa, Varga Gyula, a munkásmozgalom régi harcosa, Vántus Károlyné, a munkásmozgalom régi harcosa, Várnai Zseni költő, Vedres Márk szobrászművész, Wisler József, a Láng Gépgyár dolgozója.

Részt vett az ünnepségen az MSZMP Központi Bizottságának, a kormánynak, és az Elnöki Tanácsnak számos tagja, a forradalmi munkásmozgalom sok régi harcosa. Jelen volt a budapesti diplomáciai képviseletek számos vezetője és tagja.

Az ünnepséget dr. Münnich Ferenc, a Minisztertanács elnöke, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja nyitotta meg.

Dr. Münnich Ferenc elvtárs megnyitó beszéde

Tisztelt ünneplő közönség! Kedves elvtársak!

Gyakran fordul elő a történelemben, hogy olyan eseményeknek vagyunk részesei, amelyekről csak később tudjuk meg, hogy a történelemnek fontos mozzanatai voltak. Amíg benne élünk a történésekben, cselekedjük azt, amit cselekednünk kell, s hónapok, esztendők után a világ változásain, formálódásán mérhetjük le az események súlyát. A mi századunk, a huszadik század, bővelkedik olyan eseményekben, amelyeknek jelentőségét csak később, utólag ismerhettük fel.

Az a nem egészen száz ember, aki negyven esztendővel ezelőtt, 1918 november 20-án a Visegrádi utca 15. számú ház volt kiállítási termében összegyűlt, abban különbözött a történelem e spontán részeseitől, hogy már akkor tudta, már a cselekvés pillanatában tisztában volt vele, hogy tettével a történelmet formálja, a társadalom, a magyar nép sorsának, jövőjének alakulásába szól bele. *Különösen tudták ezt a Kun Béla elvtárs vezetésével a Nagy Októberi Szocialista Forradalomban s az azt követő polgárháborúban részt vett magyar vörösgárdisták, vöröskatonák, vezetők és egyszerű harcosok.* Ezek gyakorlatban vettek részt azon lenini tanítások megvalósításában, hogy

a munkásosztálynak, élén a kommunista párttal, a polgári demokratikus forradalmat át kell lendítenie a szocialista forradalomba.

Természetes, hogy tudatosan ők törekedtek a szubjektív tényező, a forradalmi munkáspárt a kommunista párt megalakítására, ők voltak az ösztönzők és kezdeményezők. A történelem szükségszerűsége diktálta cselekedetüket, de az elkövetkező évtizedek — és nyugodtan mondhatjuk: évszázadok — történelme elválaszthatatlanná is lett ettől a cselekedettől: a Kommunisták Magyarországi Pártjának megalakulásától.

Akkor még nem egészen három hete volt, hogy Magyarországon győzött a polgári demokratikus forradalom, az úgynevezett őszirózsás forradalom. Nem egészen három hete — de már három hét alatt is nyilvánvalóvá vált, hogy az a polgári demokratikus forradalom, amelynek győzelmét elsősorban a proletariátus és a — zömében parasztokból állott katonaság harcolta ki, nem hoz alapvető gazdasági-társadalmi változást a dolgozó nép számára.

A kormányban részt vevő szociáldemokrata párt jobbszárnya és centruma nem folytatott osztályharcos politikát a tőkésekkel és a földesurakkal igyekezett megegyezni. Világossá vált, hogy olyan erőre, olyan szervezett erőre van szükség, amely a nép élére állva következetesen és megalkuvás nélkül viszi végig a forradalmat. *Ilyen erőt csak egyet ismer a történelem: a lenini típusú kommunista pártot.*

A párt megalakításának szükségességét felismerték azok a baloldali szociáldemokraták, akiknek egy része már korábban kivált a pártból, másik része pedig a szociáldemokrata párton belül igyekezett útját állni minden megalkuvásnak, az uralkodó osztályokkal és rétegekkel való megegyezésnek.

Felismerte a forradalmi szocialisták lelkes csoportja — s erről agitációs és propagandamunkája közben győződött meg —, hogy a szociáldemokrata párt nem tud, nem is akar az ösztönösen forradalmi megoldást kereső munkásosztály s a hozzá igazodó más dolgozó tömegek élére állani.

A polgári demokratikus forradalom első napjaiban e csoportok már szükségét érezték, hogy va-

(Folytatás a 2. oldalon.)

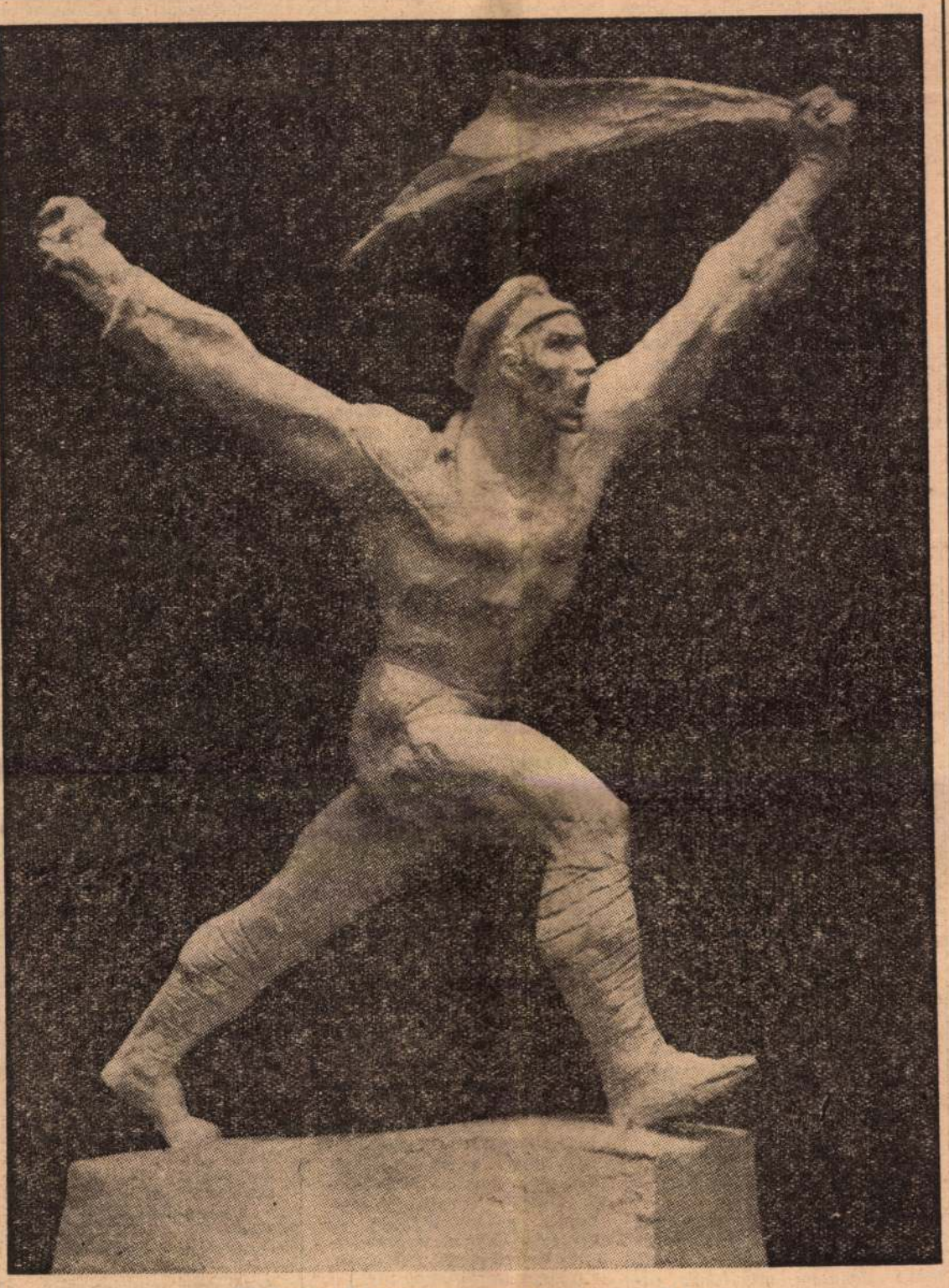

Kis István: A Tanácsköztársaság emlékművének terve.

ÜNNEPSÉG A KMP MEGALAKULÁSA 40. ÉVFORDULÓJÁNAK TISZTELETÉRE

(Folytatás az 1. oldalról.)

lamilyen szervezeti formába tömörítsék a következetes forradalmárokat. Igy érlelődött meg bennük előbb a Marx-kör és a Szabó Ervin-kör gondolata. November közepén hazaérkezett a hadifogoly kommunista vezetők egy része Oroszországból. Ők, az oroszországi nagy forradalom tapasztalataival, Lenin tanításaival felfegyverezve, jól tudták, hogy a forradalmárok harci szervezete csak a kommunisták pártja lehet.

Gyorsan megértettük egymást az itthoni elvtársakkal s november 20-án már össze is jöttünk a Visegrádi utcában, hogy megalakítsuk azt a pártot, amely azóta is vezetője minden olyan harcnak, amely az országban a népért folyt és folyik.

Jómagam még csak két napja tartózkodtam akkor Budapesten, de volt hadifogolytársaimmal együtt éreztük, hogy ha személyes ismerősei nem is, de harcostársai vagyunk már nagyon régen azoknak, akik az elmúlt esztendőkben itthon, az országban álltak az igazi forradalmi mozgalmak élére.

A hazatért hadifoglyok, Kun Béla, Karikás Frigyes, Janecsik Ferenc, Vántus Károly, Pór Ernő, Kellner Sándor, Rabinovits József és a többiek, a forradalmi szocialistákkal, Hevesi Gyulával, Korvin Ottóval, Sallai Imrével, Mosolygó Antallal, nagyüzemi bizalmiakkal, Chlepkó Ede és más forradalmi munkásokkal, értelmiségiekkel és a baloldali szociáldemokratákkal, Alpári Gyulával, Rudas Lászlóval, Szántó Bélával, Szaton Rezsővel, Vágó Bélával, a baloldalhoz tartozó más pártfunkcionáriusokkal és szakszervezeti vezetőkkel együtt hívták életre az új típusú forradalmi pártot.

Kedves elvtársak!

Nem akarok szólni most arról, hogy mit tett akkor és mit tett az azóta eltelt negyven esztendőben ez a párt. Szólni fog erről — részletesebben — Kádár elvtárs. De kell néhány szót szólnom arról, hogy hányszor próbálták ezt a pártot erkölcsileg és fizikailag megsemmisíteni, hányszor jósolták meg ennek a pártnak a pusztulását. Gondoljunk csak arra, hogy *már megalakulása után három hónappal börtönbe vetették a pártnak szinte teljes Központi Bizottságát, hogy ezzel szétzúllesszék a fiatal élcsapatot. A galád terv azonban kudarcot vallott, a párt a forradalom vezető ereje lett.* Horthyék ellenforradalma a Tanácsköztársaság elbukása után hajtóvadászatot rendezett a kommunisták, a párt ellen. A párt pedig élt, dolgozott és harcolt. Dolgozott és harcolt a munkásosztály felszabadításáért, a magyar nép szabadságáért. Szervezte az ellenállást Hitler rablóhadjárata ellen, harcra mozgósított a nyilas banditauralom ellen.

Elvtársak! Ha körülnézünk ebben a teremben, azt hiszem, elmondhatjuk, hogy az elmúlt 40 évnek ezek az ismétlődő jóslatai — enyhén szólva — tévedtek. És ha körülnézünk ebben az országban, elmondhatjuk, hogy a mi pártunk sohasem volt erősebb, egységesebb, mint ma. De tudjuk azt is, hogy holnap még erősebb lesz. *(Nagy taps.)*

Ahogyan negyven évvel ezelőtt a nagy bolsevik párt tapasztalatai és példaadása erősítették a mi pártunk első lépéseit, ma is megszázszorozza erőnket a világ minden országában harcoló kommunista pártok milliónyi tapasztalata, elsősorban a Szovjetunió dicső kommunista pártjának tapasztalatai. *(Nagy taps.)*

A Visegrádi utcai száz ember helyén ma már szerte az országban a kommunisták százezrei állnak — s a milliók, akik a kommunisták szavára hallgatnak, a pártban bíznak.

Ez a mérhetetlen, alkotó és alkotásra késztető bizalom a mi legszebb születésnapi ajándékunk ezen a negyvenedik évfordulón.

Ennek a bizalomnak felbecsülhetetlen újabb bizonyítékát szolgáltatták november 16-án hazánk dolgozó milliói, amikor a jelen értékelésével és a jövőbe vetett szilárd hittel szavaztak a pártunk vezette Hazafias Népfront jelöltjeire. *(Lelkes taps.)*

E gondolatok jegyében meleg szeretettel, elvtársi üdvözlettel köszöntöm az 1917—19-es forradalmi idők jogos büszkeséggel ünneplő harcosait pártunk legrégibb tagjait, a két világháború közötti idők illegális küzdelmeinek harcosait *(nagy taps)*, pártunk felszabadulás utáni, legújabb nemzedékének jelenlevő képviselőit és ünnepi ülésünket megnyitom.

Mielőtt átadnám a szót Kádár János elvtársnak *(élénk taps)*, be kell jelentenem, hogy ünnepi ülésünk kezdetéig a következő testvérpártoktól érkezett üdvözlő táviratot: a Szovjetunió Kommunista Pártjától *(lelkes, nagy taps)*, Kína Kommunista Pártjától *(nagy taps)*, a Lengyel Egyesült Munkáspárttól *(taps)*, Csehszlovákia Kommunista Pártjától *(taps)*, Németország Szocialista Egységpártjától *(taps)*, az Albán Munkapárttól *(taps)*, a Mongol Népi Forradalmi Párttól *(taps)*, Indonézia Kommunista Pártjától *(taps)*, Nagy-Britannia Kommunista Pártjától *(taps)*, India Kommunista Pártjától *(taps)*, Finnország Kommunista Pártjától *(taps)* és Norvégia Kommunista Pártjától *(taps)*.

Ezután *Komócsin Zoltán*, az MSZMP Politikai Bizottságának póttagja az egybegyűltek nagy tapsától kísérve felolvasta a Szovjetunió Kommunista Pártjának és Kína Kommunista Pártjának üdvözletét, majd viharos taps közepette Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára emelkedett szólásra.

Kádár János elvtárs ünnepi beszéde

Kedves elvtársak, elvtársnők! Tisztelt ünnepi gyülés, barátaim!

Ezekben az órákban széles néptömegek emlékeznek meg hazánkban a lenini típusú magyar forradalmi munkáspárt megalakításának 40. évfordulójáról. *Valóban nagy, az egész nép életére ható történelmi tettet vittek végbe Kun Béla vezetésével azok a kommunistává vált hadifoglyok, baloldali szociáldemokraták, forradalmi szocialisták, akik 1918 novemberében létrehozták a Kommunisták Magyarországi Pártját.*

Kádár János elvtárs ünnepi beszédét mondja.

A magyar nép szenvedéseit az elviselhetetlenségig fokozták akkor az első világháború gyötrelmei, az éhező asszonyok és gyermekek látványa, a nép véréből meggazdagodott hadimilliomosok tobzódása. A földesúri-tőkés uralkodó osztály politikailag csődben volt, a nép forradalmi változás után sóvárgott, a revizionizmus és osztályárulás mocsarába süllyedt szociáldemokrata jobboldal pedig a tőkés rendszer megmentésére vállalkozott.

A magyar munkásosztály legöntudatosabb emberei ebben a helyzetben, a szociáldemokrata jobboldal osztályárulásával határozottan szakítva, a megalkuvás erőivel folytatott elszánt harcban hozták létre a magyar marxista—leninista munkáspártot. Ezzel

olyan pártot szerveztek és indítottak el történelmi útjára, amely azóta is dacol minden viharral és halad előre a maga győzelmes útján.

A könyörtelen osztályellenség, a burzsoázia pártunkat megalapítása napjától rágalmazta, gyalázta, sokszor holt hírét költötte. S amikor hatalmában állott, minden elképzelhető eszközzel üldözte a magyar munkásosztály forradalmi pártját. A párt tagjait évtizedeken át a legkegyetlenebb barbársággal üldözte, kínozta és gyilkolta.

Hol van már a burzsoázia hatalma? *A magyar munkásosztály forradalmi pártja viszont négy évtized viharain keresztül vezette és a Magyar Szocialista Munkáspártban testet öltve ma is vezeti munkásosztályunk, népünk minden akadályon diadalmaskodó harcát az új, szocialista társadalom megteremtéséért. (Nagy taps.)*

Az út hosszú, a harc kemény volt ama negyven évvel ezelőtti naptól mostanáig és az úttörők közül sokan kidőltek a sorból a hosszú harc alatt. Sokat megöltek közülük a fasiszta gyilkosok 1919-ben, Horthy sötét negyedszázada alatt és 1956 fehérterrorjának napjaiban. Ritkította soraikat az ellenséges golyó a harctereken, ahol a nép szabadságáért küzdöttek. Az elesett harcosok emlékét örökké őrizni fogja szívében a nép.

A Szovjetunió Kommunista Pártjától tanultunk, tanulunk és fogunk tanulni a jövőben is

A párt alapítói, első harcosai közül az élők ma is egy sorban küzdenek velünk. Ma szeretet és megbecsülés, tisztelet övezi őket. Ennek a tiszteletnek mindenütt és mindenkor élnie kell a veterán harcosok iránt, nem is csak azért, mert erre ők a maguk személyében bőven rászolgáltak, hanem azért is, mert személyükön keresztül a párt is, a nép is a legszebb erényt, a zászló iránti hűséget és önmagát, saját múltját becsüli meg.

A magyar kommunista párt születéséről szólva fel kell idéznünk annak emlékét, akinek eszméi és tanításai vezették pártunk alapítóit.

A nagy Lenin emléke előtt hajlunk meg mi, magyar dolgozók ezen a napon, aki annyi más történelemformáló műve között a munkásosztály újtípusú, a hatalom megragadására, a néptömegek vezetésére alkalmas forradalmi pártjának kovácsa, megalkotója is volt.

Bensőséges szeretettel fordulunk Lenin pártja, a Szovjetunió dicső kommunista pártja felé. *(Nagy taps.) Sohasem csináltunk titkot abból, ellenkezően, büszkék vagyunk rá, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártjától tanultunk, tanulunk és tanulni fogunk a jövőben is.* Már a pártunkat megalakító első magyar kommunistákat is a Szovjetunió Kommunista Pártja példája ösztönözte. Negyven éven át vértezték fel a magyar kommunistákat az úttörő, az előttünk járó idősebb testvérpárt tapasztalatai. Negyven éven át is mindig így volt ez pártjaink között — ma is a legszorosabb észmei, elvtársi, baráti kapcsolatok kötik össze a Szovjetunió Kommunista Pártját és a Magyar Szocialista Munkáspártot. Mély meggyőződésünk, hogy a pártjaink kapcsolatait ma jellemző teljes eszmei közösség és jó elvtársi kapcsolat a jövőben is mindenkor fennmarad és az idő haladtával mind mélyebb és bensőségesebb lesz.

Ettől a meggyőződéstől áthatva, küldjük forró, elvtársi üdvözletünket pártunk megalakítása negyvenedik évfordulója ünnepéről az idősebb testvérnek, példaképünknek és harcostársunknak, a Szovjetunió Kommunista Pártjának.

(Hosszantartó, nagy taps.)

Szívünk mélyéből kívánunk teljes sikert az egész emberiség szívét reménnyel eltöltő békepolitikájuk, hatalmas, új népgazdasági terveik megvalósításához.

A Szovjetunió Kommunista Pártja létrejötte történelmi mérföldkő volt az egész nemzetközi munkásosztály és az emberiség életében. Mérföldkő volt a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakítása is a magyar munkásosztály és a magyar nép történetében. A párt megalakításával céltudatos vezetőt kapott a magyar munkásosztály, majd az egész nép és amikor a felszabadult nép végre nemzetté vált, maga a magyar nemzet.

Pártunk negyven évvel ezelőtt elindított harcának mindenkori célja az volt, hogy a tőkés-földesúri hatalmat a munkásosztály hatalma, a kapitalista kizsákmányolást a kizsákmányolástól mentes szocialista társadalom, az imperialista rabságot a nemzeti függetlenség, a háborút a béke váltsa fel és szorítsa ki örökre. *Negyven éve lobog a párt zászlaja, amelyre mártírjaink vére írta a szocializmus, a nemzeti függetlenség, a béke számunkra szent szavait.*

A Tanácsköztársaság munkásosztályunk nagy büszkesége

E zászlóval, e jelszavakkal indult harcba pártunk 1918 őszén, és rövid néhány hónap alatt meghódítva a munkásosztály, a dolgozó nép többségét, 1919 március 21-én diadalra vitte a Magyar Tanácsköztársaság megteremtésének ügyét A Magyar Tanácsköztársaság kikiáltása őrjöngő dühöt váltott ki a magyar tőkésekből és földbirtokosokból, az egész nemzetközi imperializmusból. Hogyan is ne őrjöngtek volna? Hiszen az első magyar munkás-paraszt állam elvette tőlük a hatalmat, a földet, a gyárat, elveszett az ország az imperialisták számára, mélyítette a kapitalizmus általános válságát, zavarta szovjetellenes terveiket, lekötötte erőiket.

Velük szemben örömmel üdvözölte a Magyar Tanácsköztársaság létrejöttét Lenin, a Szovjetunió, Európa és az egész világ munkássága.

Az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság megteremtése büszkesége munkásosztályunknak. Akkor először mutatta meg népünk, hogy tud élni és államot vezetni az urak hatalma nélkül.

Népünk nagy nemzeti büszkesége, hogy 1919 tavaszán, másodikként a világon munkáshatalmat állított létre, eljegyezte magát a szocializmus ügyével, s ezzel az elmaradt népek közül, a társadalmi haladás élén járók közé lépett.

Ezzel egyben Magyarország példáján a gyakorlatban bizonyosodott be, hogy a proletariátus diktatúrája nem sajátos orosz jelenség, hanem a nemzetközi munkásosztály, a népek felszabadulásának reális, megvalósítható eszköze és útja.

A Magyar Tanácsköztársaságot 1919. augusztusára az antantcsapatok fegyveres beavatkozása, a hazaáruló tőkés-földesúri osztály, s az ő szekerüket toló jobboldali szociáldemokraták egyesült ereje végül is leverte. Megkezdődött a fehérterror, a boszszúálló burzsoázia fasiszta negyedszázadának súlyos időszaka.

A fehérterror első hónapjaiban ezrével ölték meg és tízezrével űzték ki hazájukból az öntudatos magyar munkásokat, parasztokat, értelmiségieket.

A Magyar Tanácsköztársaságot ugyan leverték s utána rettenetes terror következett — és bár a proletárállam alig tudta elkezdeni a szocialista rendszer építését — a Tanácsköztársaság mégis kiirthatatlan reménységet hagyott a magyar nép szívében. A párt éltette ezt a reményt a nép szívében, hirdette, hogy el fog jönni ismét a felszabadulás napja.

A Magyar Kommunisták Pártja 25 éven át — súlyos áldozatok árán, föld alá kényszerítve, betiltott pártként — a fasizmus, később a Hitler-fasiszta megszállás és a háború súlyos viszonyai között is, szakadatlanul hirdette és szervezte a harcot a szocializmusért, a nemzeti függetlenségért, a békéért, a fasiszta-tőkés diktatúra megsemmisítéséért. Ott volt a párt az 1930 szeptember elseji tömegmegmozdulás, a bányásztüntetések, a nagy építőmunkássztrájkok, a munkásosztály minden jelentős megmozdulása élén, mint kezdeményező és vezető erő.

A második világháború idején, a súlyos üldöztetés és illegalitás ellenére a föld alá kényszerített kommunista párt volt az, amely építette a munkás-paraszt szövetséget és tömörítette a nemzet összes antifasiszta, demokratikus és háborúellenes erőit.

A mi pártunk volt az egyetlen erő, amely kivezető utat tudott mutatni a nemzet számára abból a szakadékból, amelybe a Horthy-fasizmus taszította,

s így a munkásosztályon kívül a parasztságot, az egész népet vezető párttá fejlődött. Pártunk áldozatos harca ellenére népünk nem tudott felülkerekedni a Hitler-fasiszták és a húsz éven át az egész nemzetközi imperializmus által támogatott Horthy-rendszeren. A szabadságot a magyar népnek is, mint Európa annyi más népének, a felszabadító szovjet hadsereg hozta el. *(Nagy taps.)*

A hatalom ismét a munkásosztály kezébe került

Élve a felszabadulás adta lehetőséggel, a Magyar Kommunista Párt, a nemzet haladó erőinek élén széles fronton vezette harcba a magyar népet a háborúban mérhetetlen károkat szenvedett ország újjáépítéséért, a demokratikus reformokért, a népi demokratikus állam kiépítéséért. E harc eredményeként népünk rövid három év alatt megvalósította a polgári demokratikus forradalom reformjait és békés úton győzelemre vitte a szocialista forradalmat is.

A hatalom ismét a munkásosztály, a gyár, a föld ismét a nép tulajdonába került.

Megszületett a szocialista ipar, megszülettek a szocializmus első állásai a falun, a kultúrában.

A magyar munkásosztály erői meghatványozódtak, hatalma tettessé és szilárddá vált, amikor 1948-ban a marxizmus—leninizmus elvei alapján, a kommunista és a szociáldemokrata párt egyesítésével hosszú évtizedek után ismét létrejött a magyar munkásmozgalom ideológiai, politikai és szervezeti egysége. Ezzel a fejlődés új szakasza nyílt meg hazánkban. Az ezt követő évek gyors és nagy fejlődést hoztak a szocialista építés minden területén.

A hibáknak nincs szigorúbb bírálója, mint a párt

Az általános és nagy fejlődést azonban az 1949-es évtől kezdve különböző, mind súlyosbodó hibák is kísérték. Az 1949—1953.

(Folytatás a 3. oldalon.)

érme Rudolf trónörökös arcképével. (Bronz.) 2 darab 2.50

900. FARKAS ZOLTÁN, Dr. Barcsay Amant Zoltán 25 éves gyüjtői jubileumára készült emlékplakett. 1936. Bronz. RITKA! . . . . . 10.—

901. FERNKORN, ANTON DOMINIKUS (1813—78), Károly főherceg, az asperni hős szobra leleplezésére vert emlékérem. Ón 1.50

902. FRANCIA MŰVÉSZ, Sports motoriques. Bronzplakett . . . . . 2.—

903. —, Patrie. Bronzplakett . . . . . 2.—

904. —, Honos et virtus. Bronz . . . . . 2.—

905. FRANGES, ROBERT (1872—?), Európa. Bronzplakett . . . . . 2.—

906. GATTEAUX, E., Haydn József emlékérme 1818. Bronz. RITKA. . . . . 4.—

907. GATTEAUX, JACQUES EDOUARD (1788—1881), X. Károly francia királlyá kenése. (1825.) Bronz 2.50

908. GAYNARD. Guttenberg János emlékérme, 1818-ból. Bronz. — EMMERICH C., Guttenberg János emlékérme. Bronz. 2 drb 4.50

909. GELLE, I. Napoleon császár emlékérme. Bronz 4.—

910. GERL KÁROLY, Belházy N. János min. tanácsos, a pénzverés és bányászat- és sóügyek fővezetője emlékére. 1893. Bronz . . . . . 2.—

911. GOETZ, Mit neutralen Flaggen... 1915-ből. Háborús gúnyérem. Bronz . . . . . 4.—

912. GOETZ, K., Liszt Ferenc emlékplakettje születésének centenáriuma alkalmából. 1911. Bronz . 4.—

913. GRATH, A., I. Ferenc József 70. születésnapjára vert bronzérem. 1910. . . . . 4.—

914. GREFF LAJOS, Róna József. Bronzplakett . 3.—

915. HARTIG, ARNOLD, Beethoven. Egyoldalú bronzplakett . . . . . 10.—

916. HARTIG, A., I. Ferenc József háborús emlékérem. 1914—15. Bronz . . . . . 4.—

917. HEIDA, Vöröskeresztes segélyhivatal háborús emlékérme. 1914—15. Vasöntvény . . . . 1.—

918. HERTER, E., Theodor Körner. Egyoldalú bronzplakett. . . . . 6.—

919. —, Heinrich Heine. 1912. Bronzplakett . . . 6.—

920. HOFNER, Schiller. Egyoldalú bronzplakett . . 4.—

921. HÖFNER, Kainz József. — HÖFNER, Liszt Ferenc. — ROTHBERGER ALFRÉD, Mahler Gusztáv. — TELCS EDE, Szoldatits Ferenc. Emlékérem és plakett. Bronz. 4 darab . . . 5.—

Arv. Közl. 1937. okt. füz. 7.

		Kikiáltási ár pengőben
922.	HUGUENIN, A Morgarten melletti ütközet (1315) 600 éves fordulójára vert érem. Bronz . .	2.—
923.	HUJER, L., Peter Rosegger emlékérme. 1918. Bronz	6.—
924.	JENCESSE, Richard Wagner. Bronzplakett .	4.—
925.	ISMERETLEN MŰVÉSZ, I. Ferenc József. Egyoldalú nagy öntött vasplakett	5.—
926.	ISMERETLEN MŰVÉSZ, I. Ferenc József emlékplakettje. Galvano	1.—
927.	—, I. Ferenc József 60. uralkodási jubileumára vert érem. Próbaveret. 1908. Bronz	3.—
928.	KAUNITZKY, F., Ibsen. Öntött bronzplakett .	6.—
929.	KAUTSCH, H., Automobil. Bronzplakett . .	5.—
930.	—, Schiller Frigyes emlékérme. Bronz . . .	3.—
931.	—, Károly főhg. hadi emlékplakettje 1916-ból. Bronz	2.—
932.	—, IV. Károly király emlékérme a Mária Terézia-rend jelvényével. 1916. Bronz	3.50
933.	—, Jan Kubelik. Egyoldalú bronzplakett . .	4.—
934.	KISS ISTVÁN, Csernoch János emlékplakettje. Bronz, márványon	3.50
935.	—, Néhai vitéz jákfai Gömbös Gyula m. kir. miniszterelnök egyetlen, életében készült plakettje. Bronz	5.—
936.	KLUCHER, A. (?), I. Ferenc József és az 1867. magyar minisztérium emlékérme. Ón . . .	1.—
937.	KOUNITZKY, Jan Kubelik. 1913. Egyoldalú bronzplakett	6.—
938.	KRAFFT JOSEPH, II. József 1764-i frankfurti német-római császárrá való koronázására vert emlékérem. Ón	2.50
939.	KRAUMANN, Architectura. Bronz	4.—
940.	L. A., Tisza Kálmán tízéves miniszterelnöksége emlékére vert bronzérem. (1875—85.) . .	5.—
941.	LAFLEUR, ABEL, Beethoven. Bronzplakett .	5.—
942.	LANCELOT, G., La musique. Bronz	3.—
944.	LANGE, K., V. Ferdinánd és József főherceg nádor emlékérme az 50. nádorsága emlékére. 1846. Bronz	4.—
945.	LANGE, KONRAD (1806—56), V. Ferdinánd, Ausztria császára és az 50. születésnapját megülő József nádor emlékérme. Bronz	2.50
947.	LEGASTELOIS, J. F., Navigation en riviere. Bronz	1.—
948.	LEGASTELOIS, J. P., Navigation en mer. Bronz	1.—
949.	L. G., Verwundet. Bronzöntvény	6.—
950.	L. N., Bonaparte Napoleon emlékérme 1796-ból. Bronz	3.—

Kikiáltási ár pengőben

736. HUNYADY MÁTYÁS (1457—1490) MAGYAR ARANY FORINTJA hollós címerrel . . . . 36.—
737. HUNYADY MÁTYÁS MAGYAR KIRÁLY (1457—1490) SZÜZ MÁRIÁS MAGYAR ARANY FORINTJA . . . . . 35.—
738. I. LIPÓT MAGYAR KIRÁLY (1657—1705) KÖRMÖCI ARANYA 1680-ból . . . . . 35.—
739. II. LIPÓT MAGYAR KIRÁLY (1790—1792) ARANY FORINTJA 1791-ből . . . . . 33.—
740. V. FERDINÁND MAGYAR KIRÁLY (1835—1848) ARANYA 1848-ból magyar körirattal . 29.—
741. ALBERT MAGYAR KIRÁLY (1437—39) ARANY FORINTJA . . . . . 35.—
742. MÁRIA TERÉZIA, I. FERENC FELESÉGÉNEK MEGKORONÁZÁSÁRA VERT ARANYPÉNZ. 1792. . . . . 34.—
743. I. ULÁSZLÓ MAGYAR KIRÁLY (1440—44) ARANY FORINTJA. RITKA! . . . . . 36.—
744. I. FERENC JÓZSEF MAGYAR KIRÁLY (1848—1916) GYULAFEHÉRVÁRI ARANYA 1869-ből . . . . . 28.—
745. ONGARO (Magyar minta után vert külföldi arany) XVII. sz. 3.5 gr. RITKA! . . . . . 25.—

c) Ezüst plakettek és érmek

746. BERÁN LAJOS, Vörösmarty Mihály. Ezüstérem. (Az „Éremkedvelők" sorozatból.) . . . 18.—
747. BETLEN GY., A Ludovika Akadémia emlékplakettje 1910-ből. Ezüst. (Hátul vésett.) . . . 10.—
748. DOMARD, Commerce — Industrie. Egyoldalú, 8 szögletű ezüst érme, 18 és ½ gr . . . . . 4.—
749. GAYRARD, Toujours fidele. 8 szögletű ezüstérem. 13 és ½ gr . . . . . 3.—
750. HENRY VI PAGE, Beethoven. Ezüstérem. Füllel . . . . . 6.—
752. LAGRANGE, J., Művészet. Ezüst, 22 gr . . . 5.—
753. LANG, Stifft András József báró emlékérme. Ezüst, 30 gr . . . . . 5.—
754. LOOS, Keresztelő érem. Ezüst, 1800 körül . . 6.—
755. MARSCHALL, D., I. Ferenc József emlékplakettje. 1908. Ezüst, 102 gr . . . . . 12.—
756. M. R., Goethe. Ezüstérem füllel . . . . . 3.—
757. PLACHT, R., Meichl György 60. születésnapjára és 40 éves üzleti tevékenysége emlékére vert érem. Ezüst, 55 gr . . . . . 8.—
759. RADNITZKY, CARL, Báró Scheuchenstuel Károly emlékérme. Ezüst, 138 gr . . . . . 20.—

Árverési közlöny 1937. okt. rk. 7

		Kikiáltási ár pengőben
760.	ROTY, O., Patria non immemor. Ezüst, 22 gr .	6.—
761.	—, Falusi udvar. Ezüst, 37 gr	6.—
763.	SCHARFF, ANTON, Lovag Sickel Tivadar bécsi egyetemi tanár emlékérme. Ezüst, 100 gr .	10.—
764.	—, Prinz Gschmass (1886) és Gschmassball (1893). Ezüst csegely, 2 darab 52 gr	10.—
765.	VERNON, Gallia. Ezüst, 3.7 gr	3.—
766.	WAROU, D., II. Rákóczi Ferenc emlékérme. Egykorú! Ezüst	18.—
767.	ZUTT RICHARD, A „Kéve" háborús emlékérme. Ezüst, 335 gr. Eredeti piros bőrtokban .	36.—
768.	GR. SZÉCHENYI ISTVÁN EMLÉKÉRE A M. T. AKADÉMIA. 1880. Ezüst	12.—
769.	SAMASSA JÓZSEF EGRI ÉRSEK EMLÉKÉRME 1907-ből. Ezüst, 60 gr	15.—
770.	A MAGYAR NUMIZMATIKAI TÁRSULAT ALAPÍTÁSI EMLÉKÉRME. 1901. Dobay Ferenc példánya. Ezüst, 50 gr	10.—
771.	IZABELLA FŐHERCEGNŐ emlékérme, mint a miskolci háziipari kiállítás védnöknője. 1912. Ezüst	4.—
772.	TELEKI LÁSZLÓ GRÓF HALÁLÁRA VERT EMLÉKÉREM. 1861. Ezüst. Füllel	2.—
773.	EZÜSTÉREM. Krisztus születése. 1549. Joachimsthal. Füllel	25.—
774.	BÁTHORI KRISTÓF erdélyi fejedelem tábori tallérja 1580-ból. Ezüst. RITKA	30.—
775.	BOCSKAY ISTVÁN ERDÉLYI FEJEDELEM (1605—08) nagybányai ezüst tallérja 1605-ből. RITKA.	30.—
776.	MIKSA JÓZSEF BAJOR HERCEG ezüst máriás tallérja 1764-ből „Patrona Bavariae" felirattal	3.—
777.	NAGY LAJOS (1342—82) magyar király ezüst denárjai. C. N. H. II. 89/a és b. 9 drb . . .	2.50
778.	MÁRIA (1382—95) MAGYAR KIRÁLYNŐ, ZSIGMOND (1387—1437) és I. ULÁSZLÓ MAGYAR KIRÁLY (1440—44) EZÜST DÉNÁRJAI. 3 drb. C. N. H. II. 114., 125/a., 149/a. . .	1.50
779.	HUNYADI MÁTYÁS MAGYAR KIRÁLY (1458—90) ezüst dénárjai. 31. drb. C. N. H. II. 232., 234., 235., 239 (?), 239/a.	3.—
780.	II. ULÁSZLÓ (1490—1516) magyar király ezüst dénarjai. 39 drb. C. N. H. II. 272/b., 276., 278/a.	4.—
781.	II. LAJOS MAGYAR KIRÁLY (1516—26) ezüst dénárjai. 17 drb. C. N. H. II. 306/a és 308/a . .	1.50
782.	HABSBURG MAGYAR DÉNÁROK a XVI. századból. Ezüst, 11 drb	1.—

		Kikiáltási ár pengőben
783.	VELIA (Kr. e. III. sz.) ezüst dénárja. (Lyukas.)	3.—
784.	MILETOS (IONIA) (Kr. e. V. sz.) kis ezüstpénze	1.—
785.	PARIUM (KIS ÁZSIA) (Kr. e. IV. sz.) kis ezüstpénze	—.50
786.	DYRRACHIUM (DURAZZO) (Kr. e. III. sz.) görög gyarmati pénze. Ezüst, 2 darab . . .	1.—
787.	DOMITIANUS (Kr. u. 72—96) római császár ezüst dénárja	1.—
788.	VALERIANUS (Kr. u. 254—260) római császár ezüst billonjai. 3 darab	—.50
789.	HADRIANUS (Kr. u. 117—138) római császár kappadociai veretű ezüst dénárja	2.—
790.	ANTONIUS PIUS (Kr. u. 138—161) római császár alexandriai veretű ezüst dénárja . . .	2.—
791.	KÜLÖNBÖZŐ RÓMAI ÉS GÖRÖG PÉNZEK UTÁNZATAI (Kr. e. I—Kr. u. II. század) Ezüst, 30 darab	50.—
792.	KÜLÖNFÉLE EZÜSTPÉNZEK a XVI—XVIII. századból, 48 darab	10.—
793.	FRIESACHI DÉNÁROK a XII—XIII. századból. Ezüst, 38 darab	10.—
794.	BÉCSI FILLÉREK a XIII—XIV. századból. Ezüst, 32 darab	5.—
795.	BOCSKAY ISTVÁN ERDÉLYI FEJEDELEM (1604—1606) EZÜST HÁROMGARASOSA . .	1.—
796.	V. FERDINAND KORONÁZÁSI JETONJA. Pozsony, 1830. szept. 27. Ezüst, 2 darab . . .	—.50
797.	LAUDON BÁRÓ TÁBORNOK EMLÉKÉRME. Ezüst. (Nem egykorú veret.)	1.—
798.	II. LIPÓT KORONÁZÁSI JETONJA. Pozsony, 1790 november 15. Ezüst	—.50
799.	TÖRÖK EZÜSTPÉNZEK. (I. Selim, II. Sulejman, Murad, III. Ahmed, III. Mustafa, II. Mahmud, Abdul Medsid, Abdul Azis) 22 darab	6.—
800.	OLASZ EZÜSTPÉNZEK XI—XIV. SZÁZAD. (Velence, Ancona, Rimini, Raguza, Pavia.) 14 darab	3.—
801.	NÉMETORSZÁGI EZÜSTPÉNZEK, XI—XVII. sz. (Szászország, Salms-Lichtenstein, Salzburg, Hildesheim, stb.) 12 darab	4.—
802.	KÜLÖNBÖZŐ OSZTRÁK ÉRMÉK. XVIII—XIX. sz. Ezüst és ezüstözött bronz. 6 darab . .	1.—
803.	RÓMAI KÖZTÁRSASÁGI DÉNÁROK (Mamilia, Licima, Pletoria és Vibia család). Ezüst, 5 darab	5.—
804.	RÓMAI CSÁSZÁRSÁGI EZÜST DÉNÁROK a Kr. u. I—II.. századból. 8 darab	3.—

Árverési Közlöny 1937. okt. 12.

	Kikiáltási ár pengőben
805. RÓMAI CSÁSZÁRSÁGI EZÜST DÉNÁROK a Kr. u. III—IV. sz. 10 drb	2.—
806. VEGYES ÚJKORI EZÜSTPÉNZEK XVI—XVII. sz. 6 drb	—.50
807. 1767-IK ÉVI TALLÉRALAKÚRA VERT EZÜST ÖRÖKNAPTÁR	6.—
808. MÁRIA TERÉZIA ÉS II. JÓZSEF. A nagyszombati egyetem Budára való áthelyezésére vert érem. Ezüst, 44 gr	13.—
809. I. LIPÓT. Budavárának az 1686. évben történt visszafoglalására vert érem. Ezüst, 28 gr . .	13.—
812. BATTHYÁNY KÁROLY HERCEG, TALLÉRJA 1768-ból. Ezüst, 28 gr	5.—
813. A CHICAGO-I VILÁGKIÁLLÍTÁS EMLÉKÉRME. 1893. Ezüst	1.50
817. FRANCIA EZÜST 5 FRANKOS 1873-ból . .	1.50
835. MÁRIA TERÉZIA (1740—80), VJ. B. 1779. Mesterjegy S. K.—P. D. (Hibás.)	2.50
837. I. JÓZSEF KORONÁZÁSÁRA, a török feletti győzelmekre és a Habsburgház fiúörökösödésének elfogadására vert emlékérem. Ezüst, 191 gr. RITKA!	28.—
838. A KALOCSAI JÉZUS TÁRSASÁGI STEPHANEUM NEVELŐINTÉZET EZÜST JUTALOM ÉRME	2.—
839. VEGYES EZÜSTPÉNZEK, XVII—XVIII. sz. 28 darab, 80 gr	5.—

d) Plakettek és érmek, bronz és fém

840. ANDRIAU, Bonaparte Napoleon emlékérme a Szent Bernát hágón való átkelés emlékére 1801. Vas	2.—
841. ANDRIEU, Bonaparte Napoleon I. konzul emlékérme. Ón	2.—
842. ANDRIEU — GALL, XVIII. Lajos emlékérme XVI. Lajos leányának Ausztriába való menekülése emlékére. 1795. Bronz	3.—
843. ARDT, Guttenberg János emlékérme. Bronz .	1.—
844. AUGUERIN, St. Georgius. Bronz	3.—
845. —, Huszárok. Bronzplakett	2.—
846. AUGUSTE, H., Bonaparte Napoleon I. konzul emlékérme a „Marengo"-i csata emlékére. Bronz	3.—
847. BACHMANN, R., Mackensen emlékérme. Ón. — B. S., G. O. H., Kövess altábornagy emlékérme. Ón. — Hindenburg marsall emlékérme. Bronz. — MURÁNYI, A kraszniki csata emlékérme. Bronz. Összesen 4 darab	7.—

Kikiáltási ár pengőben

848. BÁNSZKY, Napoleon. Plakett. Ón. Falapra szerelve . . . . . 5.—
849. BASHMANN, Boroevics Svetozár vezérezredes háborús emlékplakettje. Hadifém . 1.50
850. BECK Ö. FÜLÖP, Ezer éve küzd a magyar. Két bronzplakett, márványlapra szerelve . . 8.—
851. —, Koessler János. Egyoldalú bronzplakett . . 4.—
852. —, Háborús emlékérme. 1915. Bronz 1.50
853. —, Háborús emlékérem. 1915. (Az Éremkedvelők sorozatából.) Bronz . . . . . 2.—
854. —, Matlekovits Sándor, az Iparegyesület elnöke emlékplakettje 40 éves tagsága emlékére. Vas . 3.—
855. —, Stein Aurél 1929-iki budapesti tartozkodásának emlékére vert érem. Bronz . . . . 4.—
856. —, Gr. Teleki Sándor. 1861—1919. Bronzérem. (Az „Éremkedvelők" sorozatból.) . . . . 4.—
857. —, Magyar reménység. Fémérem. (Az „Éremkedvelők" sorozatból.) . . . . . 4.—
858. BERÁN LAJOS, Alpár Ignác 70. születésnapjára. Bronz . . . . . 8.—
859. —, Kőrösi Csoma Sándor (1784—1842) emlékérme. Bronz . . . . . 3.—
860. —, Kléh István. Bronzöntvény . . . . . 5.—
861. —, Zsuzsanna és a vének. Egyoldalú bronzplakett . . . . . 3.—
862. —, Gróf Tisza István és a hadbavonult marosvásárhelyi honvédek emlékplakettje. 1915. Hadifém . . . . . 3.—
863. —, Háborús emlékplakettje 1915-ből. Bronz . . 4.—
864. —, Ámor. Bronzérem. (Az „Éremkedvelők" sorozatból.) . . . . . 5.—
865. —, Jókai Mór emlékérme, születésének 100. évfordulója alkalmából. Bronz 1.50
866. BERÁN LAJOS—TELCS EDE, Kossuth Ferenc és Szterényi József emlékplakettje. Bronz. 1906 . . . . . 4.—
867. BOEHM, JOSEPH DANIEL (1794—1864), József nádor 50. születése napjára vert emlékérem. Bronz . . . . . 2.—
868. —, V. Ferdinánd erdélyi homagiális eskütételi emlékérme. 1837-ből. Bronz 2.50
869. —, Stifft András br. félszázados orvosi jubileumára vert emlékérem. Bronz . . . . . 1.—
870. —, József nádor országos főkapitányi félévszázados emlékérme. 1846. Bronz . . . . . 4.—
871. —, A magyar orvosok és természetvizsgálók 1846-i rimaszombati és eperjesi vándorgyűlésére vert emlékérem. Bronz . . . . . 2.—

		Kikiáltási ár pengőben
872.	—, Esterházy Pál hg. emlékérme a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók VIII. nagygyűlése emlékére. 1847. Bronz	1.—
873.	—, A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók pécsi nagygyűlése emlékére vert érem. 1845. Bronz	1.—
874.	—, Bene Ferenc orvostudor halálára vert emlékérem. 1863. Bronz	1.50
875.	BORREL, A., Colombophile. 1894. Bronz . .	1.—
876.	BORREL, Guisott Ferenc emlékérme 1844. Bronz	5.—
877.	BOSSELT, RUDOLF, Wagner Richard. Születése centenáriuma alkalmából. Bronz . . .	12.—
878.	CAQUE, F., I. Napoleon császár emlékérme 1838-ból. Bronz, füllel	3.—
879.	CARIAT, L., Hypomené et Atalante. Bronz . .	2.—
880.	CARIAT, Automobiles. Bronzplakett . . .	2.—
881.	—, Canot automobiles en mer. Bronzplakett .	2.—
882.	CHAPLAIN, Victor Hugo. Bronz	3.—
883.	CHRISTLBAUER, J., Rudolf trónörökös emlékérme az 1883-i bécsi kiállítás alkalmából. Bronz	1.—
884.	COUDRAY, L., Automobiles. Bronzplakett . .	2.—
885.	—, Escrime. Bronzplakett	2.—
886.	COUDRAY, Les sports. Bronz	3.—
887.	CSILLAG, Lóczy Lajos egyetemi tanár. 1909. Egyoldalú bronzplakett	6.—
888.	DAVY, Bonaparte Napoleon I. konzul emlékérme a 12 megerősített vár megadása alkalmából. 1801. Bronz	3.—
889.	DELPECHE, Victoire. Bronzplakett	3.—
890.	DESAIDE, A., Les volailles. Bronz	3.—
891.	DESAID, Ballons. Bronz	1.—
892.	DETTLER (XVIII. SZÁZAD), Allegorikus jelenet. Bronzplakett	18.—
893.	DRENTWETT, Kossuth Lajos és Bem József emlékérme. 1849. Ón	1.—
894.	DROZ, I. Napoleon császár és király emlékérme 1805-ből. Bronz	2.—
895.	DUMAREST, Bonaparte Napoleon I. konzul emlékérme az 1802-iki „Amijensi" béke emlékére. Ón	2.—
896.	DUPUIS DANIEL, Jules Grevy, francia köztársasági elnök emlékérme. 1879. Bronz . . .	4.—
897.	DUPUIS, DAVILL, A kíváncsiság. Rézplakett	1.50
898.	DUVIV, A párizsi XVI. Lajos hídja felavatásának emlékére vert érem. Bronz	3.—
899.	DÜRER ALBERT egyoldalú portrait-érme ónból. — AZ 1885-ÖS BUDAPESTI KIÁLLITÁS	

		Kikiáltási ár pengőben
	érme Rudolf trónörökös arcképével. (Bronz.) 2 darab	2.50
900.	FARKAS ZOLTÁN, Dr. Barcsay Amant Zoltán 25 éves gyüjtői jubileumára készült emlékplakett. 1936. Bronz. RITKA!	10.—
901.	FERNKORN, ANTON DOMINIKUS (1813—78), Károly főherceg, az asperni hős szobra leleplezésére vert emlékérem. Ón	1.50
902.	FRANCIA MÜVÉSZ, Sports motoriques. Bronzplakett	2.—
903.	—, Patrie. Bronzplakett	2.—
904.	—, Honos et virtus. Bronz	2.—
905.	FRANGES, ROBERT (1872—?), Európa. Bronzplakett	2.—
906.	GATTEAUX, E., Haydn József emlékérme 1818. Bronz. RITKA.	4.—
907.	GATTEAUX, JACQUES EDOUARD (1788—1881), X. Károly francia királlyá kenése. (1825.) Bronz	2.50
908.	GAYNARD. Guttenberg János emlékérme, 1818-ból. Bronz. — EMMERICH C., Guttenberg János emlékérme. Bronz. 2 drb	4.50
909.	GELLE, I. Napoleon császár emlékérme. Bronz	4.—
910.	GERL KÁROLY, Belházy N. János min. tanácsos, a pénzverés és bányászat- és sóügyek fővezetője emlékére. 1893. Bronz	2.—
911.	GOETZ, Mit neutralen Flaggen... 1915-ből. Háborús gúnyérem. Bronz	4.—
912.	GOETZ, K., Liszt Ferenc emlékplakettje születésének centenáriuma alkalmából. 1911. Bronz .	4.—
913.	GRATH, A., I. Ferenc József 70. születésnapjára vert bronzérem. 1910.	4.—
914.	GREFF LAJOS, Róna József. Bronzplakett .	3.—
915.	HARTIG, ARNOLD, Beethoven. Egyoldalú bronzplakett	10.—
916.	HARTIG, A., I. Ferenc József háborús emlékérem. 1914—15. Bronz	4.—
917.	HEIDA, Vöröskeresztes segélyhivatal háborús emlékérme. 1914—15. Vasöntvény	1.—
918.	HERTER, E., Theodor Körner. Egyoldalú bronzplakett.	6.—
919.	—, Heinrich Heine. 1912. Bronzplakett . . .	6.—
920.	HOFNER, Schiller. Egyoldalú bronzplakett . .	4.—
921.	HÖFNER, Kainz József. — HÖFNER, Liszt Ferenc. — ROTHBERGER ALFRÉD, Mahler Gusztáv. — TELCS EDE, Szoldatits Ferenc. Emlékérem és plakett. Bronz. 4 darab . . .	5.—

Árverési Körlevél 1937. okt. hó.

		Kikiáltási ár pengőben
922.	HUGUENIN, A Morgarten melletti ütközet (1315) 600 éves fordulójára vert érem. Bronz . .	2.—
923.	HUJER, L., Peter Rosegger emlékérme. 1918. Bronz	6.—
924.	JENCESSE, Richard Wagner. Bronzplakett .	4.—
925.	ISMERETLEN MŰVÉSZ, I. Ferenc József. Egyoldalú nagy öntött vasplakett	5.—
926.	ISMERETLEN MŰVÉSZ, I. Ferenc József emlékplakettje. Galvano	1.—
927.	—, I. Ferenc József 60. uralkodási jubileumára vert érem. Próbaveret. 1908. Bronz	3.—
928.	KAUNITZKY, F., Ibsen. Öntött bronzplakett .	6.—
929.	KAUTSCH, H., Automobil. Bronzplakett . .	5.—
930.	—, Schiller Frigyes emlékérme. Bronz . . .	3.—
931.	—, Károly főhg. hadi emlékplakettje 1916-ból. Bronz	2.—
932.	—, IV. Károly király emlékérme a Mária Terézia-rend jelvényével. 1916. Bronz	3.50
933.	—, Jan Kubelik. Egyoldalú bronzplakett . .	4.—
934.	KISS ISTVÁN, Csernoch János emlékplakettje. Bronz, márványon	3.50
935.	—, Néhai vitéz jákfai Gömbös Gyula m. kir. miniszterelnök egyetlen, életében készült plakettje. Bronz	5.—
936.	KLUCHER, A. (?), I. Ferenc József és az 1867. magyar minisztérium emlékérme. Ón . . .	1.—
937.	KOUNITZKY, Jan Kubelik. 1913. Egyoldalú bronzplakett	6.—
938.	KRAFFT JOSFPH, II. József 1764-i frankfurti német-római császárrá való koronázására vert emlékérem. Ón	2.50
939.	KRAUMANN, Architectura. Bronz	4.—
940.	L. A., Tisza Kálmán tízéves miniszterelnöksége emlékére vert bronzérem. (1875—85.) . .	5.—
941.	LAFLEUR, ABEL, Beethoven. Bronzplakett .	5.—
942.	LANCELOT, G., La musique. Bronz	3.—
944.	LANGE, K., V. Ferdinánd és József főherceg nádor emlékérme az 50. nádorsága emlékére. 1846. Bronz	4.—
945.	LANGE, KONRAD (1806—56), V. Ferdinánd, Ausztria császára és az 50. születésnapját megülő József nádor emlékérme. Bronz	2.50
947.	LEGASTELOIS, J. F., Navigation en riviere. Bronz	1.—
948.	LEGASTELOIS, J. P., Navigation en mer. Bronz	1.—
949.	L. G., Verwundet. Bronzöntvény	6.—
950.	L. N., Bonaparte Napoleon emlékérme 1796-ból. Bronz	3.—

		Kikiáltási ár pengőben
951.	LOISEAU, Les sports. Bronzplakett . . .	1.—
952.	LOOS, GOTTFRIED (1774—1843), I. Ferenc ausztriai császár halálára vert emlékérem. Aranyozott bronz	2.50
953.	LOUANYN, J., Napoleon I. konzul emlékérme 1898-ból Egyiptom meghódítása alkalmából. Ón	1.—
954.	LÖWENTHAL, A., Fürdés után. Nagy bronzplakett	8.—
955.	MANFREDINI, LUIGI D. AE. (1771—1840), I. Ferdinánd ausztriai császár emlékérme longobárd királlyá való megkoronázására. 1838. Bronz	3.—
956.	MAREY, CH., Pensé. Bronz	2.—
957.	MARSCHALL, Mária Terézia és I. Ferenc József emlékérme a bécsi egyetem átszervezése alkalmából. 1904. Bronz	1.50
958.	—, Paul Heyse 70. életévében. Bronzplakett .	6.—
959.	MARTEAU, Stosch Fülöp báró emlékérme. Bronz. (1727.)	4.—
960.	MASQUILLE, A., La beuté. Bronz	3.—
961.	MASSOULE, A., A béke. Bronzplakett . .	2.—
962.	MERCZIE, I. Napoleon és Mária Lujza házasságára vert emlékérem 1810-ből. Bronz . . .	3.—
963.	M. W. ST., Lujza királynő (1776—1810) bronz emlékplakettja	2.—
964.	MAYER, P., Mozart. Ezüstözött bronzplakett .	3.—
965.	—, Joh. Strauss. (1825—1899). Egyoldalú bronzplakett	4.—
966.	—, Johann Strauss. Bronz	3.—
967.	MAYER & HOFER, Schiller. Bronz . . .	3.—
968.	MAYER & WILHELM, Sudermann. Egyoldalú bronzplakett	2.—
969.	—, Goethe. Bronz	3.—
970.	—, Franz Grillparzer. Egyoldalú bronzplakett .	2.—
971.	—, Gerh. Hauptmann. Egyoldalú bronzplakett	2.—
972.	—, Schopenhauer. Egyoldalú bronzplakett . .	2.—
973.	—, Max Gorki. Egyoldalú bronzplakett . .	2.—
974.	—, Tolstoi. Egyoldalú bronzplakett	2.—
975.	—, Shakespeare. Egyoldalú bronzplakett . .	2.—
976.	—, Dante. Egyoldalú bronzplakett	2.—
977.	MERIGNAC, La leçon d'arms. Bronzplakett .	2.—
978.	MONTAGNY, F., Aviation. Bronz	1.—
979.	MORTON, „Aux arms". Bronz	2.—
980.	MURÁNYI, Sebesült harcos. Hadifémplakett. (Az „Éremkedvelők" sorozatból.)	3.50
981.	—, Budapesti II. kirakatverseny. 1911. Bronzplakett	2.—

		Kikiáltási ár pengőben
983.	NEUBERGER, R., Liszt Ferenc emlékplakettje. 1911-ből. Bronz	2.50
984.	—, I. Ferenc József emlékérme. 1914. Bronz .	1.—
985.	NEUDECK, A bécsi Ringtheater leégése emlékére vert érem. Ón. — MERIGNAC RÓBERT, Vendeende. Bronz. — BORELL, A., Horgászversenydíj. Bronz. 3 darab	3.—
986.	NÉMET MŰVÉSZ. Jos. Haydn. Bronz . . .	5.—
987.	NÉMET MŰVÉSZ, Richard Wagner. Egyoldalú bronzplakett	2.—
988.	N. L. (MAGYAR MŰVÉSZ), Női tanulmányfej. Bronzöntvény	8.—
989.	OSZTRÁK MŰVÉSZ, I. Ferenc József uralkodási jubileumi érme, az oberhollabruni kerület emléke. Bronz	1.—
990.	PALLETT, CH., Le tireur. Bronzplakett . .	2.—
991.	PATEY, A., A párizsi „Conservatoire National des Arts & metiers" 100 éves jubileumára vert emlékplakett. 1898. Bronz	4.—
992.	PAWLIK, X., Wildalpen — Glück auf! Göstlingstollen. 1906. Bronzplakett	3.—
993.	—, Libapásztor leány. Nagy egyoldalú bronzplakett	4.—
994.	PENDL, E., Táncoló puttók. 1906. Bronzplakett	4.—
995.	PERL, KARL, Heldentod. Egyoldalú bronzplakett	3.—
996.	PETER, V., Vadászkutya. Egyoldalú bronzplakett	2.—
997.	—, Vizsla. Egyoldalú bronzplakett	2.—
998.	PICHL, Umeni Vitézi emlékérme. 1892. Bronz .	1.—
999.	PILLET, CH., Méhészet. Bronz	2.—
1000.	PRINZ, JOS., St. Hubertus. Bronzplakett . .	3.—
1001.	RADNITZKY, CARL, I. Ferenc József és Erzsébet királyné emlékérme az 1857. évi országos körútjuk jász-kún emlékérme. Bronz . .	3.—
1002.	—, A Magyar Tudományos Akadémia 1865-iki megnyitásának alkalmára vert emlékérem. Bronz	2.—
1003.	—, Czuczor Gergely és Fogarassi János emlékérme a magyar nyelv szótárának elkészítése alkalmából, 1874-ből. Bronz	3.50
1004.	—, A déli részek Magyarországhoz való visszacsatolása centenáriuma alkalmából. 1879. Bronz	3.—
1005.	—, I. Ferenc József és Erzsébet koronázására vert emlékérem. 1867. Ón	2.—
1006.	REMÉNYI, Budapesti Torna Egylet. BBTE. 1923. Ezüstözött egyoldalú bronzplakett . . .	2.—

		Kikiáltási ár pengőben
1007.	RIVET, A., Az 1894-i lyoni kiállítás emlékérme. Bronz	1.50
1008.	—, Velocipede. Bronzérem	1.—
1009.	—, Japonnaise. Bronz	4.—
1010.	ROTH J., Osztrák 1864-es háborús emlékérem. Bronz	2.—
1011.	ROTY, O., Devoire courage. Bronz	4.—
1012.	—, Francia iparművészeti érdemérem. Bronz	5.—
1013.	S. A., OSZTRÁK MŰVÉSZ, I. Ferenc József emlékplakettje, a badeni Ferenc József emlékmúzeum képével. Bronz	3.—
1014.	SCHAEFER, HANS, Lehár Ferenc emlékplakettje. Bronz	2.—
1015.	—, Lehár Ferenc. Egyoldalú bronzplakett	4.—
1017.	SCHARFF, A., Pulszky Ferenc emlékérme. Bronz	4.—
1018.	—, Carl Goldmark. Bronz	10.—
1019.	—, Ferenc Salvátor főherceg és Mária Valéria főhercegnő 1890.-i házasságkötése alkalmára vert emlékérem. Bronz	1.—
1020.	—, A mosóleány. Bronzérem	4.—
1021.	—, H. Cubasch (1890). Bronzplakett	8.—
1022.	—, Az aradi vértanúszobor emlékérme annak leleplezése alkalmából. Bronz. — Bem-Petőfi érem. 1899-ből. Bronz. 2 darab	3.50
1023.	SCHNEIDER, T., L. Ferenc József emlékérme az 1873.-i bécsi világkiállítás alkalmából. Ón	1.50
1024.	SCHOLZ, HELENE, Jenő főherceg háborús emlékérme 1915-ből. Bronz	4.—
1025.	SCHWARTZ, STEFAN (1851—?), A százéves osztrák Nemzeti Bank emlékérme. (1816—1916.) Bronz	2.—
1026.	—, I. Ferenc József 40 éves uralkodói jubileuma alkalmából létesült bécsi kiállítás emlékérme. 1888. Bronz	3.—
1027.	—, Donner Rafael emlékérme születésének 200. jubileuma alkalmára. 1893. Bronz	5.—
1028.	—, Ausztria részvételének emlékplakettje az 1900-as párisi világkiállítás alkalmából. Bronz. Tokban	2.50
1029.	—, Ausztria részvételének emlékplakettje az 1900-as párisi világkiállítás alkalmából. Bronz	2.—
1030.	—, Ábrándozás. Bronzplakett	6.—
1031.	—, Ábrándozás. Bronzérem	5.—
1032.	SEIDAN, WENZEL (1817—70.), Pozsony és Győr városok emlékérmei a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók 1865-i és 1874-i látogatásaira. Bronz. 2 darab	2.50

		Kikiáltási ár pengőben
1033.	—, Az egri érseki liceum emlékérme. 1868-ból Bronz. — Es még 2 bronzérem	1.50
1034.	SEIDAN, CESAR, A budai Hentzi-szobor felállítására vert emlékérem. Bronz	4.—
1035.	—, Győri orvoskongresszus emlékérme 1874-ből. Bronz	1.—
1036.	SEIDAN, WENZEL (1817—70), Rimaszombat a magyar orvosok és természetvizsgálóknak. (1866.) Bronz	1.50
1037.	SOLDI, Invention de la Photographie. 1839—89. Bronz	3.—
1038.	STIASNY, F., Beethoven. Bronzplakett . .	5.—
1039.	—, Beethoven. Egyoldalú bronzplakett . . .	5.—
1040.	—, Giuseppe Verdi. Egyoldalú bronzplakett .	5.—
1041.	—, Johannes Brahms. Egyoldalú bronzplakett .	5.—
1042.	—, Mozart. Egyoldalú bronzplakett	5.—
1043.	—, Rich. Wagner. Egyoldalú bronzplakett .	5.—
1044.	—, Josef Haydn. Egyoldalú bronzplakett . .	5.—
1045.	—, I. Ferenc József emlékplakettje 1915-ből. Bronz	2.—
1046.	—, Napoleon emlékplakettje. Bronz . . .	2.50
1047.	—, I. Ferenc József. 1914. Egyoldalú bronzplakett	5.—
1048.	—, I. Ferenc József. 1915. Egyoldalú bronzplakett	5.—
1049.	—, Liszt Ferenc. Egyoldalú bronzplakett . .	10.—
1051.	SZÉKELY, 1917.-i repülőgépkiállítás emlékérme. Bronz	2.—
1052.	—, Hadirepülő-kiállítás érme 1917. Bronz . .	2.—
1054.	TAUTENHAYN, J., Rudolf és Stefánia házasságára vert emlékérem. 1881. Bronz	2.—
1055.	—, Az 1873.-i bécsi kiállítás 5 különböző bronzérme. Eredeti bőrtokban	20.—
1056.	—, Beethoven halálának centenariumára vert érem. 1927. Bronz	5.—
1058.	—, A bécsi 1873.-iki világkiállítás emlékérme. Bronz	1.—
1059.	—, Franciscus de Miklosich. — DIETRICH, HANS, Schiller emlékérem (1910). — KAUTSCH, Heinrich Heine. Bronz. 3 darab .	4.—
1060.	—, Alfred Grünfeld. Egyoldalú bronzplakett .	3.—
1061.	TAUTENHAYN ÉS K. SCHWENZER, a bécsi 1873-as világkiállítás érme. Bronz	2.50
1062.	TELCS EDE, A Magyar Numizmatikai Társulat 35 éves fennállásának emlékére vert egyoldalú érem. Bronz	4.—
1063.	TÓTH S., Thaly Kálmán emlékplakettje. 1906. Ón	1.—

		Kikiáltási ár pengőben
1064.	IFJ. VASTAGH GYÖRGY, Erzsébet királyné emlékérme. A drezdai 1911.-i egészségügyi kiállítás alkalmából. Bronz	5.—
1065.	VINCZE, „Resurget". Bronzplakett	3.—
1066.	VIVIER, Bonaparte Napoleon I. konzul, Cambaceresz II. konzul, Lebrun III. konzul emlékérme a francia köztársaság 1800.-ki új megalakítása alkalmából. Bronz	3.—
1067.	W. A., I. Ferenc József. Bronzöntvény . . .	2.—
1068.	WEINBERGER, A., A győztes. Bronzplakett .	6.—
1069.	—, Franz Liszt. Bronzplakett. 1911	4.—
1070.	—, Gerhart Hauptmann. Bronzplakett . . .	6.—
1071.	—, K. Blasel egyoldalú emlékérme. Bronz .	2.—
1072.	—, Tüzérség. Egyoldalú bronzplakett . . .	3.—
1073.	W. G., VI. Károly magyar koronázási emlékérme. Ón	4.—
1075.	W. W. VON B. A., Az 1851.-i londoni kiállítás emlékérme. Bronz	2.50
1076.	WURSCHBAUER, C., A Fürstenbund emlékérme. 1814. Ón. (RITKA!)	2.—
1077.	WÜRTH, F., Mária Terézia és II. József. Az erdélyi határvidék emlékérme 1765-ből. Bronz .	4.50
1078.	ZUTT RICHÁRD, A „Kéve" emlékplakettje. Bronz	4.—
1079.	EMLÉKÉREM. Ón, 4 különböző darab. Keretben	5.—
1080.	SICILIA (Syracusae) (Kr. e. III. sz.) gyarmati pénze. Bronz	—.10
1081.	VALERIANUS (Kr. u. 254—260.) római császár alexandriai veretű billonja	1.—
1082.	TASSAROLO. Livia Spinola 1666. centurioni. Francia mintára vert luigino	2.—
1083.	MILLENIUMI BRONZ EMLÉKÉREM . .	—.10
1084.	MÁRIA TERÉZIA ELLENI GÚNYÉREM. 1742. Bronz	1.50
1085.	MÁRIA TERÉZIA (1740—1780) Csehország királynőjévé való megkoronázására vert érem. Bronz	1.50
1086.	AZ 1897.-I NIZZAI VILÁGKIÁLLÍTÁS EMLÉKÉRME. Bronz	2.50
1089.	SZOMBATHELY RENDEZETT TANÁCSÚ VÁROS EMLÉKÉRME a magyar orvosok és természetvizsgálók XXI. nagygyűlése alkalmából 1880. Bronz	—.50
1091.	SFORTIA FRANCESCO ÉS MARIA EMLÉKÉRME. 1456—9. Bronz. Utánveret	2.50

		Kikiáltási ár pengőben
1092.	EMLÉKÉREM az 5. bányászati és kohászati kongresszus emlékére, 1898. Öntöttvas . . .	1.—
1093.	A BUDAPESTI ÁG. EV. FŐGIMNÁZIUM SZÁZÉVES FENNÁLLÁSÁNAK EMLÉKÉRE VERT EGYOLDALÚ ÉREM. Bronz .	2.—
1094.	BEETHOVEN, LUDWIG VAN emlékplakettje születésének 250. éves fordulójára. Bronz . .	1.50
1095.	BRONZ- ÉS ÓNPLAKETTEK. 21 darab . .	40.—
1096.	NAGY MILLENIUMI EMLÉKÉREM. Bronzirozott ón. — IV. KÁROLY KORONÁZÁSI EMLÉKÉRME 1916-ból. Bronzirozott ón. 2 drb	3.—
1097.	TISZA KÁLMÁN EMLÉKÉRME 1885-ből, 10 évi miniszterelnöksége emlékéül. Bronz . .	3.—
1098.	TREFORT ÁGOSTON EMLÉKÉRME a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók buziás—temesvári vándorgyűlés alkalmából 1884-ből. Bronz	1.50
1099.	GRÓF TELEKI LÁSZLÓ halálára vert emlékérem. 1861-ből. Bronz	1.50
1100.	MATLEKOVITS SÁNDOR 40. JUBILEUMA ALKALMÁRA VERT PLAKETT. 1908-ból. Fém	1.—
1101.	ODESCALCHI LIVIUS szerémi herceg emlékérme. 1699. Bronz. Ritka!	10.—
1102.	I. FERENC JÓZSEF király emlékérme az Egyetem Pestre való áttételének centenáriuma alkalmából. Bronz	3.—
1103.	PÁZMÁNDY HORVÁTH ENDRE, az „Árpád“ c. verses mű szerzőjének emlékérme. Ón, 1878	1.—
1104.	II. VILMOS ÉS I. FERENC JÓZSEF magyar egyenruhás emlékérme, a világháborúból. 1915. Bronz	2.—
1105.	ÁGAI ADOLF 80. születésnapjára készült emlékplakett. Fém. 1916-ból	2.—
1106.	KATONAI ROKKANTAK HÁZÁNAK FELÉPÍTÉSÉRE VERT EMLÉKÉREM. 1750. Bronz. (Ritka!)	3.—
1107.	A HADSEGÉLYZŐ HIVATAL HÁBORÚS EMLÉKÉRME. 1915. Bronz	2.—
1108.	IV. KÁROLY KIRÁLY KORONÁZÁSI EMLÉKÉRME. 1916. Bronz	1.—
1109.	BARTAKOVICS ALBERT egri érsek emlékérme. 1865. Bronz	1.—
1110.	SCHWEIDEL JÓZSEF tábornok, aradi vértanu szobrának leleplezésére vert emlékérem. 1905. Bronz	1.50

		Kikiáltási ár pengőben
1111.	PYRKER LÁSZLÓ egri érsek, velencei patriarcha emlékérme. 1827. Bronz	5.—
1112.	III. FERDINÁND TRÓNRALÉPÉSI EMLÉKÉRME. 1637. Ón	2.—
1113.	MAGYAR ÓN EMLÉKÉRMEK. XIX. sz. közepéről. 4 darab	2.—
1114.	VEGYES BRONZÉRMEK. 5 darab . . .	1.—
1115.	A HADI- ÉS NÉPEGÉSZSÉGÜGYI KIÁLLÍTÁS EMLÉKÉRME. 1915. ÓN. — KATONAI SPORTPLAKETT. Bronz	1.50
1116.	TELEKI LÁSZLÓ GRÓF (1811—61) halálára vert ónérem	2.—
1117.	II. VIKTOR EMMÁNUEL OLASZ KIRÁLY EMLÉKÉRME a firenzei 1861-i kiállítás alkalmára. Ón	1.—
1118.	TELEKI LÁSZLÓ GRÓF HALÁLÁRA VERT EMLÉKÉREM. 1861. Bronz	1.—
1119.	HART, ABDUL MEDJID KHAN, TÖRÖK CSÁSZÁR EMLÉKÉRME A SZILISZTRIAI GYŐZELEM EMLÉKÉRE. 1854. Bronz . .	3.—
1120.	RIED-I (FELSŐ-AUSTRIA) NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁS JUTALOMÉRME. Bronz . .	1.—
1121.	DUNANT, JOHANNES HENRICUS, A VÖRÖS KERESZT GENFI KONVENTJE MEGALAPÍTÓJÁNAK EMLÉKÉRME. Bronz . .	3.—
1122.	V. PÁL RÓMAI PÁPA EMLÉKÉRME URALKODÁSA TIZENHATODIK ÉVÉBŐL A VATIKÁN HELYREHOZATALÁRA. Bronz . .	8.—
1123.	FALKENHAYN ÉS ARZ TÁBORNOKOK EMLÉKPLAKETTJE Marosvásárhelynek 1916. évben az oláhoktól történt felszabadítása emlékére. Fémöntvény	4.—
1124.	ANTONIUS PIUS RÓMAI CSÁSZÁR HAMIS MEDAILLONJA. Késői utánzat. (XVII. sz.) Bronz	1.—
1125.	SPORTÉRMEK. 5 darab. Bronz	5.—
1126.	N. S. C. SPORTÉREM. Egyoldalú, nyolcszögletű bronzplakett	3.—
1127.	SZENT BORBÁLA, A TÜZÉREK VÉDSZENTJE. Egyoldalú bronzérem	3.—
1128.	I. FERENC JÓZSEF 50 ÉVES URALKODÁSI JUBILEUMA ALKALMÁBÓL LÉTESÜLT BÉCSI KIÁLLÍTÁS EMLÉKÉRME. 1898. Bronz	3.—

Beck Ö. Fülöp

továbbítani.

1959 ápr. 3

NÉPSZAVA

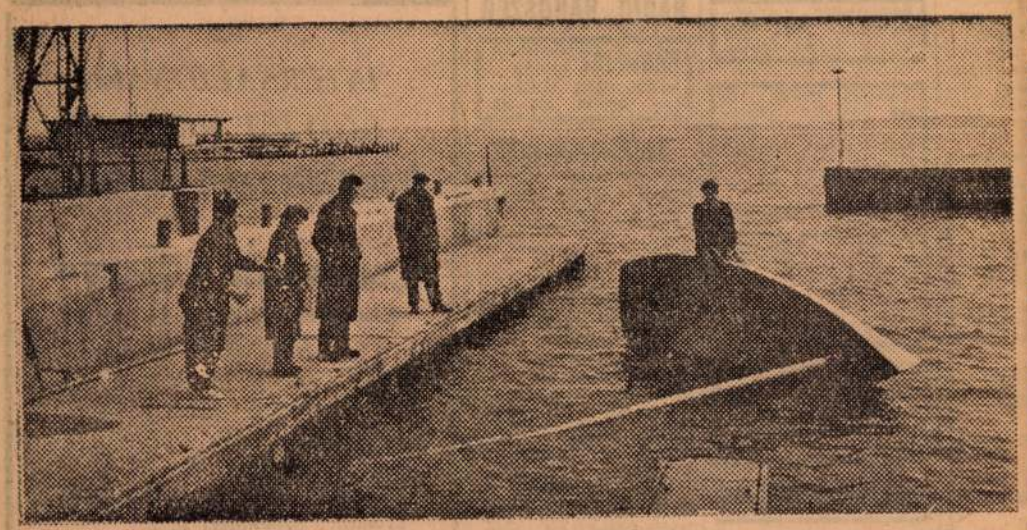

A BALATONFÜREDI HAJÓGYÁRBAN megépítették az első műanyag vitorlást. A vitorláshajót Leyrer Richárd, a Villamosipari Kutató Intézet munkatársa tervezte. Az üvegvázas, poliészter anyagból készült vitorláshajó az időjárás viszontagságainak kitűnően ellenáll. A hajótest duplafalú, négy légkamrája van, felépítése 7—8 óra alatt történik. (A fahajó testének építésére 500 órát kell fordítani.) A képen látható, hogy a négy légkamrára osztott hajótest még felborulás után sem süllyed el

(MTI Foto — Bajkor József felvétele)

Rendbehozzák Budapest kétmillió gyümölcsfáját

A hegyközségi előírások mindenkire kötelezők
Tovább fejlesztik a szervezett növényvédelmet és gyümölcstermesztést

Kétmillió gyümölcsfa van Budapest 400 négyszögölnél kiseb háztáji kertjeiben, amelyek évente jelentős mennyiségű gyümölcsöt adnak *a főváros asztalaira és exportra.* A fák szakszerű ápolása sok szeretetet, fáradságot és hozzáértést igényel, gazdáik pedig nem mindig törődnek velük eléggé. *Egy részük, sajnos, gondozatlan,* nincs szervezett növényvédelem — pedig nem lehet közömbös, *mi lesz a sorsa Budapest gyümölcsfáinak,* tovább pusztulnak-e, vagy visszaszerzik régi hírüket.

— *A nagytétényi hegyközség évente 20 vagon őszibarackot szállít exportra* — mondták a *Budapesti Fogyasztási és Földművesszövetkezetek Szövetségében* — itt már megvalósult a gyümölcsöskertek szervezett védelme, ilyen célból alakult meg nemrégen a *budai hegyközség* is. A közeljövőben pedig társadalmi kezdeményezésből *újabb hegyközségek alakulnak a budai és a pesti oldalon.* Igaz, nem minden kertulajdonos tagja a hegyközségnek, de *a közbeékelt kertek gazdái is kötelesek előírásszerűen ápolni gyümölcsösüket.* Ha ezt elmulasztják, a szükséges munkát *az ő költségükre elvégzi a Kertgondozó Vállalat.* Az ilyen erőszakos szükségápolások elkerülése érdekében a földművesszövetkezet küldöttei a Kertgondozó Vállalat megbízásából minden gazdához ellátogatnak, hogy előzetes *kertápolási szerződést* kössenek.

A *Kertgondozó Vállalatnál* örömmel újságolták, hogy az utóbbi időben mind kevésbé kell ilyen kényszerű feladatot betölteniük.

A *fővárosi tanács* szakemberei is ellátogatnak minden kerttulajdonoshoz, hogy meggyőzzék őket, *érdemes gyümölcstermesztéssel foglalkozni.* Ősz óta örvendetesen megjavult a telepítési kedv, a kishaszonbérleti földeken néhány év múlva termő gyümölcsösök lesznek. Ezenkívül *idős szakemberek telepítenek a kiszesek segítségével hatalmas területen gyümölcsösöket,* amelyeket, ha termőre fordulnak, a tsz-ek vesznek majd át. *Ebben az évben 400 hold új telepítés fordul termőre* és a budapesti tsz-ek is egyre inkább szívügyüknek tekintik a gyümölcstermesztést. *(diósdi)*

A hőmérséklet nem változik

Várható időjárás: Változó felhőzet, néhány helyen eső, mérsékelt szél, a hőmérséklet nem változik. Legmagasabb nappali hőmérséklet pénteken: 15—18 fok között. — A Duna vízállása Budapestnél: 237 centiméter.

Korszerűsítik a vágányokat és az úttestet a Rákóczi úton és a Nagykörút egy szakaszán

Beton-aszfalt útburkolat — Kiegyenesítik a Rákóczi utat
Közöljük a forgalmi előírásokat

A fővárosi villamosvágányhálózat állandó karbantartása, illetve cserélése jelentős, komoly probléma. A fő forgalmi vonalakon naponta áthaladó kocsik száma több mint 1200. Ezt a nagy terhelést a régi módszerrel épített vágányok nem bírják el: *a sűrű javítások nagymértékben zavarják a forgalmat.*

Most úgy döntöttek, hogy a közlekedés további javítása céljából *a Rákóczi úton, a Kiskörút és Luther utca közötti szakaszon, valamint a Nagykörúton a Bérkocsis utca és Dohány utca közötti szakaszon elvégzik a villamosvágányok teljes korszerűsítését.* Ezután, legalább hat évig, nem kell javítani a vágányokat. *Korszerűsítik az utakat is.* Az említett szakaszokon felszedik a bazalt kockaburkolatot, helyette 25 centiméter betonalapon 9 *cm vastag öntött aszfaltburkolatot készítenek.* A belső főútvonalakról kiemelt bazaltkockákat *a peremkerületek úthálózatának javítására* használják fel. Ugyancsak korszerűsítik az érintett útszakaszokon a *járdákat* is: elvégzik a közművek felújítását. A komplex átépítés idején *a Rákóczi út vonalvezetésének hibáját szintén kiküszöbölik:* a Nagydiófa utca és Rókus-kórház melletti útvonaltörést »kiegyenesítik«.

Az átépítés idejére *tejlesen elzárják az autóbusz és mindenfajta gépjárműforgalom elől a Nagykörutat a József utca és Wesselényi utca között, a Rákóczi utat pedig a Múzeum körút és Alsóerdősor utca között.* A Nagykörúton *május 4-től június 10-ig* zárják el az utat, a Rákóczi úton pedig az útelzárás *május 11-től július 16-ig* tart. A *villamosforgalom mindkét útvonalon megmarad,* valamint a *gyalogos átkelőforgalom* is. A Nagykörúton *a Nyugati pályaudvar felé menet* a közúti forgalmat — beleértve az autóbuszjáratokat — a Bérkocsis utca, Kiss József utca, Hársfa utca, Barcsay utca bonyolítja le. A *Boráros tér felé menet* Wesselényi utca, Akácfa utca, Blaha Lujza tér, Rökk Szilárd utca, Békési utca az útirány. *A Rákóczi úton a Baross tér felől* a járművek az Alsóerdősor utcán és a Dohány utcán haladnak a Tanács körútig; úgyszintén a 7-es és 19-es autóbusz is. A 44 és 46-os jelzésű buszok a Rottenbiller utcán át a Wesselényi utcán közlekednek a Tanács körútig. *A Kossuth Lajos utcától a Baross tér felé* a Tanács körút, Dohány utca, Alsóerdősor utcán térnek vissza a járművek a Rákóczi útra, valamint az említett autóbuszok is. *A forgalomelterelléssel kapcsolatos jelzőtáblákról időben gondoskodnak.*

Az építkezés időszaka alatt az üzletek áruellátását *a betorkolló keresztutcákból bonyolítják le:* a kora hajnali és a késő esti órákban végzik majd az áruszállítást.

(j. j.)

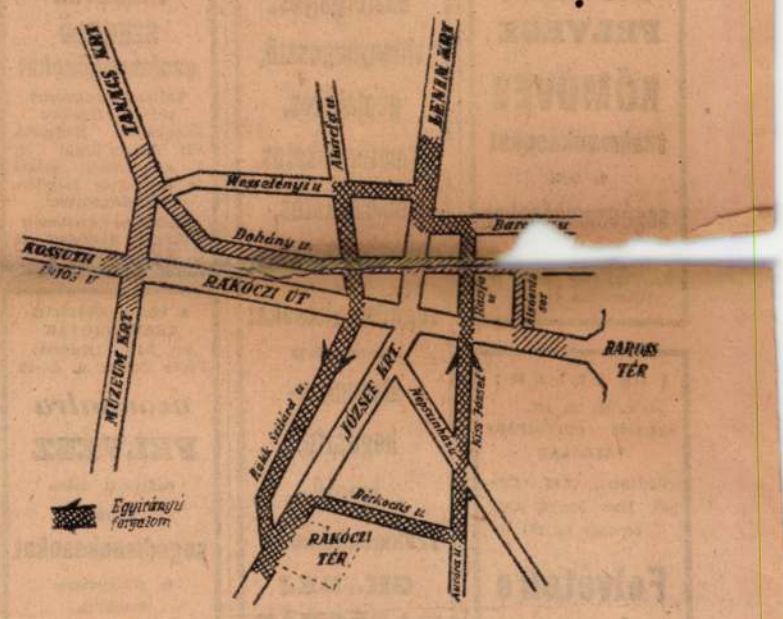

A rajzon a Nagykörút és a Rákóczi út forgalmának ideiglenes átterelése látható. A ritkán vonalkázott Dohány utca a Rákóczi út közlekedését, míg a sűrűn vonalkázott és nyilakkal jelzett egyirányú útvonalak a Nagykörút közlekedését bonyolítják le

Film négy új műalkotás születéséről

Alig akad felemelőbb, izgalmasabb látvány, mint meglesni a mű születését, az alkotás ihletett perceit. Erre vállalkozott *Kollányi Ágoston,* a Budapest Filmstúdió kiváló rendezője, amikor elhatározta, hogy dokumentumfilmet készít egy modell négy napjáról, filmszalagra rögzíti *Barcsay Jenő* és *Hincz Gyula* festőművész, valamint *Kiss István* és *Somogyi József* szobrászművész új alkotásának világrajöttét, az első kézvonástól — műveik befejezéséig.

Somogyi József műtermében kerestük fel Kollányi Ágostont, aki itt forgatja új filmje legérdekesebb jeleneteit. A műtermet tucatnyi reflektor világítja be. Középen, kis dobogón ott áll a modell: hibátlan alakú, fiatal leány. Szoborrmásának körvonalai most bontakoznak ki.

— *A művész számára az emberi test csupán anyag, melyből az ihletet meríti* — mondja Kollányi Ágoston. — *Mind a négy művésznek ugyanaz a modellje, mégsem négy hasonló mű kerül ki kezeik közül. És éppen ez a legmegkapóbb valamennyiünk számára: miképpen fejezik ki a művészek az azonos témában sajátos, egyéni mondanivalójukat.*

Odakint sötétedik, a modell első napja véget ért. **(garai)**

Gyermekkötények, 25 féle női fürdőruha, lyukacsos férfiingek

Raktáron vannak már a nyári divatcikkek

A kiránduló idényre, a strandnyitásra felkészült már a Divatáru Nagykereskedelmi Vállalat. Minden áruból van elegendő raktáron és már a héten megkezdjük a kiszállítást — tájékoztat *Markovics Jenő,* a vállalat igazgatója. — Elegendő mennyiségű és megfelelő minőségű *kisköténytt* juttatunk a *gyermekeknek,* húsz féle sima és mintás fazonban. Nagy mennyiségű nylon kisköténytt is rendeltünk. A strandszezonra bőséges szín- és mintaválasztékban gyermekméretű frotír fürdőköpeny kapható.

— A nők előreláthatólag a fehér és színes üvegnylonsálnak s a rövid- és hosszúszárú nylonkesztyűnek örülnek majd a legjobban. Öt új fazonú halásznadrágot is gyártatunk, túlnyomórészt rátétes díszítéssel és hímzéssel. A fürdőruhák többsége, a divatnak megfelelően, egybeszabott. A különböző minőségű fürdőruhák huszonöt féle fazonban készültek. Divatcikk a háromszögletű, kézzel festett és filmnyomatú *strandkendő.* Az igen kedvelt tájképes strandkendőkből több százezer készült. A Rákóczi út 38. sz. alatti bőrdíszmű-üzletben már árulják a legújabb formájú divattáskákat. A strandidényben előreláthatólag a pettyes és a csíkos táska lesz divatos. Tavaly kevésnek bizonyult *a lyukacsos, rövidujjú férfiing. »Kánikula«* és *»Tropikál«* elnevezéssel az idén elegendő mennyiségű kerül a boltokba s az eddiginél több *kötött úszónadrág* készül. *(m. j.)*

Tavaszi jó hír horgászoknak

Ragadozó halakat fogó „vízisárkány", fénymentes üvegbot, műanyag haltartó készül

Még néhány röpke hét és félszázezer horgász »vízreszáll«. Vége a télszabta kényszerű tétlenségnek, készítik már a »szerszámokat«.

A Horgász Szövetkezet már az első negyedévben *magyar találmány alapján speciális villantókat* gyárt, amelyek »fürgébbek«, mint az eddigiek, gyorsabb »táncot« lejtenek a vízen. Csalihalak számára 4—5 literes összecsukható és *zsebrevágható haltartót készítenek műanyagból.* Az új tartós csalétek, a málépor, kevés vízzel keverve használható. A régi áron hozzák forgalomba az eddiginél tartósabb, tetszetős, sárga, új fénymentes üvegbotokat. Új cikk a *nehézkivitelű üvegbot.* Tovább gyártják javított kivitelben a most már *szagtalan »Sicc« szúnyogriasztót.* Először érkezett *valódi bambusznád* szállítmány a háború óta hazánkba, ebből a kitűnő minőségű vietnami nádból 24 forintos árú botokat készítenek.

A Sport- és Horgászcikkgyártó és Javító Ksz újra gyártja a *»vízisárkányt«,* amelylyel nagy ragadozó halakat is foghatnak, mert cellulóz vitorlája segítségével beúszik a folyó közepébe. Próbaképpen *ötven darabot* gyártanak belőle, ára 32 forint lesz. *Bővítik az »úszók« választékát* és tetszetős kivitelű, olcsó, sima villantókat készítenek. Májusban mutatják be az *újfajta kisorsót,* amely 4 forinttal olcsóbb lesz az eddigieknél. *(d. l.)*

A lyoni selyemszövők

Kozma József oratóriumának ősbemutatója a Zeneakadémián

Ritka és örvendetes hangverseny zajlott le április 2-án este a Zeneművészeti Főiskola nagytermében. A *Magyar Állami Hangversenyzenekar* és a *Budapesti Kórus Forrai Miklós* vezényletével, *Lőrincz Zsuzsa, Radnai György és Udvardy Tibor* énekművészek, valamint *Árva János, Balázs István, Kamarás Gyula* és *Várkonyi Zoltán* színművészek, s a jó hallású *Somorjai Paula* gyermekénekes közreműködésével a magyar származású francia zeneszerző, *Kozma József* oratóriumát, *»A lyoni selyemszövők«*-et mutatta be — első ízben a világon. A *Jacques Gaucheron*-nak, Petőfi és József Attila francia fordítójának nemesveretű költeményére komponált zenemű az 1831-es sztrájknak, a történelem első nagy jelentőségű munkásfelkelésének állít emléket.

Kozma nagy felkészültséggel, tudással és lelkesedéssel kivételesen nehéz feladatra vállalkozott: modern korunk leglényegéről kívánt szólni, méghozzá minden közvetítés és szimbolika nélkül, az oratórium századoktól öröklött nyelvén. Sajnos, azonban nemcsak a nagy német elődök fenségéhez, hanem kicsiny utódaik dagályosságához, álpátoszához és proletkultos formalizmusához is visszanyúlt.

»A lyoni selyemszövők«-et éppen a szerzők előtt is nagybecsű cél, a munkásmozgalom nagyszerű témájának zenei megfogalmazása érdekében csak tiszteletet érdemlő, s csak egyes pontjain helyes utat mutató kísérletnek tekinthetjük.

Gereblyés László versfordítása szép, *Reményi-Gyenes Istvánnak* az énekelhetőséghez szabott módosításai hasonlóképpen.

A közreműködők a betanulás, s az előadás nagy munkájáért és magas színvonaláért, valamint *Szabó Ferenc »Feltámadott a tenger«*-ének ugyancsak szép előadásáért a legnagyobb elismerést érdemlik.

(rajk)

Kozma József a Zeneakadémia ablakában, Szabó Ferenc Kossuth-díjas zeneszerzővel

SZÍNHÁZAK MŰSORA

Április 3, péntek

Operaház: Díszelőadás a felszabadulás 14. évfordulója alkalmából. **Erkel Színház:** Parasztbecsület (10. bérlet, 7. előadás, 7). **Nemzeti Színház:** Ljubov Jarovája (7). **Katona József Színház:** Lyuk az életrajzon (7). **Madách Színház:** Puntila (7). **Madách Kamara Színház:** Nem az én fejem (7). **Magyar Néphadsereg Színháza:** Szivárvány (7). **Petőfi Színház:** Tizenkét szék (7). **Jókai Színház:** A teremtés koronája (7). **Fővárosi Operett Színház:** Három tavasz (7). **Blaha Lujza Színház:** Narancshéj (7). **József Attila Színház:** Honvágy (7). **Ódry Színpad:** Heltai: Lumpácius Vagabundusz (7). **Irodalmi Színpad:** Komlós Juci—Ráday Imre előadóestje. Szólj költemény. »A« I. sorozat (8). **Vidám Színpad:** 120 éven aluliaknak (fél 8). **Kis Színpad:** Majd a papa . . . (7). **Állami Bábszínház:** Csalavári Csalavér (de. 10). Ezüstfurulya (du. 5). Szőke ciklon (fél 8). **Zeneakadémia:** MÁV Szimfonikusok XIII. bérleti estje (8). **Budapest Varieté:** Nem gyerekjáték (7). **Kamara Varieté:** Nincs előadás. **Jégszínház:** »Ujjé, a Ligetben . . .« (fél 8). **Egyetemi Színpad:** Üdülés pénz nélkül (film, 5 és fél 8).

NÉPSZAVA
A magyar szakszervezetek központi lapja
Szerkeszti a szerkesztő bizottság
VII. ker., Rákóczi út 54
Telefon: 224—819
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizetés egy hónapra 14 forint
Athenaeum Nyomda
Felelős v.: Soproni Béla

A Fővárosi Mértékutáni Szabóság tegnap az V., Váci utca 20. sz. alatt modern női és férfi divatszalont nyitott. A szalonban vásárolt ruhákat — szükség esetén — méretre igazítják. Képünk: Bananszínű börberi kiskosztüm a sok szép divatos ruha között (x)

APRÓHIRDETÉSEK

APRÓHIRDETÉS ÁRA: Hétköznap szavanként 2 forint
Vasárnap szavanként 3 forint
Az első szó két szónak számít
HIRDETÉSEKET FELVESZ: Népszava kiadóhivatal
Budapest VII., Rákóczi út 54 és a Magyar Hirdető Vállalat irodái
Az apróhirdetés ára feladható postautalványon, vagy a postán kapható bianco csekken. Csekkszámla számunk: 75 915 001—8.

ÁLLÁS

Kőműveseket és segédmunkásokat azonnali belépéssel, állandó budapesti munkára felveszünk. VIII. ker., Auróra u. 33. Munkaügy, — Munkásszállás nincs.

A PANEL KTSZ
azonnali belépéssel
FELVESZ
KŐMŰVES
szakmunkásokat
és férfi
segédmunkásokat
(Karolina [illegible]-12.

FIGYELEM!
É. M. 25. SZ.
ÁLLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT
(Budapest, XXI. Csepel, Kiss József altábornagy u. 19)
Felvételre keres
ács,
állványozó,
vasbeton szerelő,
épületasztalos
és
segédmunkás
dolgozókat
Vidéki dolgozók részére munkásszállást biztosítunk

Azonnali belépésre
felveszünk
hajókovács,
betanított
hajókovács,
lemezlakatos,
asztalos,
mázoló,
villanyhegesztő,
mintaasztalos
szakmunkásokat és férfi
segédmunkásokat
Jelentkezés:
ÓBUDAI HAJÓGYÁR
Bp.
III., Hajógyár-sziget
(Megközelíthető Margithíd budai hídfőtől HÉV-vel, vagy 11-es villamossal és a 6-os autóbusszal)

Azonnali belépéssel
FELVESZÜNK
esztergályos,
villanyhegesztő,
géplakatos,
armatúralakatos,
lemezlakatos,
szerkezetlakatos
és
segédmunkásokat
azonnal tudó
alumínium-hegesztő,
fogazó
szakmunkásokat
GH.-DEJ HAJÓGYÁR
Budapest,
XIII. Váci út 202
Telefon: 200—800
Munkaerőgazdálkodás

Az ÉDÁSZ esztergomi üzletigazgatósága felvesz — azonnali belépésre esztergomi telephellyel építési osztályához hálózatszerelési gyakorlattal rendelkező villanyszerelőt állandó kiküldetéses munkára. Fizetés: a gyakorlattól függően, kollektív szerint. Kiküldetés, szálláspénz biztosítva.

É. M. 41. SZ. ÉPÍTŐIPARI V.
Budapest, V.
József Attila u. 18.
azonnali belépéssel
FELVESZ
homlokzati—vakoló
— falazó
kőműveseket
Munkásszállást biztosítunk

Azonnal felveszünk kőműves szakmunkásokat, térítés ellenében napi egyszeri étkezés. Szállás biztosítva. Cím: IV. ker. Tatarozó, Bp., IV., Attila utca 126.

Azonnalra felveszünk
vidéki munkahelyeinkre
KŐMŰVES, ÁCS és VASBETON-SZERELŐ szakmunkásokat
Változó munkahelyi pótlékot fizetünk
Jelentkezés: Budapest, VII. Tanács körút 1. v. a nyíregyházi, makói és szekszárdi főépítésvezetőségeinken
Földművesszövetkezeti Országos Kivitelező és Tervező Vállalat

A VÖRÖS CSILLAG TRAKTORGYÁR
Bp. XIX., (Kispest)
Vörös Csillag u. 3—15.
azonnalra
FELVESZ
budapesti lakos
FÉRFI
segédmunkásokat
és vékonylemez munkára
villany-hegesztőket

A GANZ—MÁVAG MOZDONY-, VAGON- ÉS GÉPGYÁR
alkalmaz gyakorlattal rendelkező:
csúcs-esztergályos,
horizontál-esztergályos,
karusszel-esztergályos,
vasszerkezeti lakatos,
lemezlakatos,
csőlakatos (csőszerelő),
marós, vésős,
fúrós, köszörűs,
villanyhegesztő,
vasöntő
szakmunkásokat
Jelentkezés: Budapest VIII., Kőbányai út 21. és Vajda Péter u. 10. sz. alatti felvételi irodákban. Vidékről naponta bejáró dolgozók ingyen MÁV utazásban részesülnek. Munkásszállás nincs.

Nyelvtanulás, fordítás tanár nélkül, fordítókulcscsal. Levelezőoktatás, jóeredményű tanítványainknak állásközvetítés szívességből. Nyelviskola, Budapest, Böszörményi út 3/b.

AZ ÉM. VÍZVEZETÉK ÉS FŰTÉSSZERELÉSI VÁLLALAT
az 1959—60. évre
központi-fűtés
és
vízvezeték-szerelő
ipari tanulókat
FELVESZ
Feltételek: VIII. általános iskolai végzettség, budapesti vagy Budapest környéki lakás.
Jelentkezés:
BUDAPEST,
II., Fazekas utca 10.
személyzeti osztály.

FIGYELEM!
É. M. 26-os sz. ÁLLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT
azonnali belépésre felvesz
legalább négyéves szakmai gyakorlattal rendelkező
ÉPÜLETBURKOLÓKAT
(hideg) csempe mettlachi és mozaiklap burkoláshoz. Csak komoly, képzett munkások jelentkezzenek.
Ugyancsak azonnali belépésre alkalmaz
50 fő szállító-rakodó férfimunkást
Bérezés teljesítménybérben,
napi háromszori étkezés 6,40-ért, ingyenes legénységi szállás, bérfizetés után szabad szombat, továbbá a rendeletekben előírt szociális juttatásokat biztosítja. Útiköltségét felvétel esetén megtéríti.
Jelentkezés: SZTÁLINVÁROS, Május 1. u. 7.
É. M. 26-os sz. Vállalat.

Anté- és Traktoralkatrészgyár, Budapest, XX. Dózsa György u. 91. keres felvételre esztergályos, maró, köszörűs, horizontál esztergályos szakmunkásokat. Jelentkezni lehet reggel 7 órától du. 15 óráig, a vállalat munkaerőgazdálkodásán.

2 vegyész-technikust (NŐT)
KERESÜNK LABORATÓRIUMI MUNKÁRA
Jelentkezés de. 8—10-ig
CSERZŐANYAGGYÁR
Budapest, XXI. ker., Zsák Hugó u. 22

Férfi gépmunkásokat és fémcsiszolókat azonnalra felveszünk. Budapest, IX. ker., Lámpagyár, Soroksári út 158.

Az É. M. CSATORNA ÉS VÍZVEZETÉKÉPÍTŐ VÁLLALAT
Budapest,
VII. Wesselényi utca 4
sürgős
felvételre KERES
Budapest, — Bokod, — Oroszlány területére
teljesítmény-elszámolókat,
valamint soproni munkahelyre
vasbeton-szerelőket,
győri munkahelyre vízzáró munkára
kőműveseket,
Kazincbarcikára és Dunántúlra vizsgázott nehéz és könnyű
gépkezelőket,
továbbá Kazincbarcikára Diesel
motor-szerelőket
Jelentkezés a fenti címen a vállalat központjában

Univerzális asztalosrészleg állást változtatna. »Kitűnő munkaerők« jeligére, a kiadóba.

Budapesti vegyipari középvállalat
KERES
gyakorlattal rendelkező
gépész-mérnök energetikust
Írásbeli ajánlkozást részletes önéletrajzzal
„KALORIKUS"
jeligére, a Népszava kiadóba kérünk

Vegytisztítói vasalónő, megbízható, tiszta, erkölcsös, nagytakarítást, nagymosást, nagyvasalást minden héten egy egész napra vagy két egész napra házakhoz ajánlkozik. Budára is. Renner Borbála, XIII. Visegrádi u. 105. I. 19. Özv. Lukács Gyuláné címén.

LAKÁS

Szoba-konyhás lakást keresek térítéssel, vagy üres szobát bérbe vennék. »Sürgős 7250« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Nyíregyházi szoba, konyha, éléskamrás lakásom elcseréléném budapestire. Érdeklődni: VIII. Mező Imre út 3, házfelügyelőnél.

Elcseréléném belvárosi, telefonos, gázos, félkomfortos, I. számú lázfelügyelésemet megfelelő főbérleti lakásra, II. emeletig. — Érdeklődni lehet: 113—351 telefonon.

Thököly úti, napfényes, gázos, telefonos, II. emeleti, egybenyíló, komfortos, utcai lakásomat cseréléném egy szoba hasonlóra és szoba konyhára (esetleg társbérlet) vagy hasonló szoba-hallos, leányszobásra. Telefon: 425—837.

Közületi célra alkalmas
LAKÁSÁT KÉSZPÉNZ
kártalanítás ellenében
ÁTVESZI
FIK
kerületi kirendeltsége. Telefon!

Tisztviselőtelepnél 2 utcai, személyzetis, komfortos lakásom elcseréléném egyszobás komfortosra, hall vagy hálófülkésre. — Telefonon 9—12-ig: 334—266.

Műszaki férfi bútorozott albérletet keres. »Sürgős 230207« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Elcseréléném 1000 forinton felüli jövedelmű liftes házfelügyelőségem, II-es van. »Megfelelő lakásra 99891« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Elcserélem szoba, konyha, kamrás, ipari áramos, jövedelmező házfelügyelőségem. XIII. Csanád 3/B.

Nagyméretű szoba, konyha, kamrás házfelügyelőségem elcseréléném hasonló főbérletre, V. Vigyázó Ferenc utca 6.

Elcserélem házfelügyelőségem Budapest belterületén, VII., VIII. ker. előnyben, V. Vadász utca 27.

Kettőt — egyért, Debrecenben kétszobás utcai összkomfortos főbérletit, Budapesten egy szoba összkomfortos társbérletet adok. »Nagy-budapestiért 155807« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Jól jövedelmező házfelügyelőségemet elcseréléném főbérleti lakásra. XIII. Dózsa György út 132.

Lakáseladás miatt albérletet változtatnék. Esetleg lehet személyzeti is. Műszaki 251891« jeligére, a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Jövedelmező házfelügyelőségem elcserélem 1 szoba félkomfortra vagy 1 szoba összkomfortra, ráfizetek. V. Balassi Bálint utca 19.

Fiatal szolid házaspár bútorozott albérleti szobát keres »Jól fizető 230378« jeligére, a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Dunakeszi 2 szoba, konyha kertes lakásomat elcseréléném budapestiért. Cím: Levélértesítés Murátl L., Dunakeszi, Bajtárs u. 6.

Egyedülálló vidéki fiatal szakmunkás, albérleti szobát keres. »Zöldövezet 251842« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Elcseréléném békéscsabai 2 szoba, konyha spájzos lakásomat Pest vagy Pest környékire. Érdeklődni lehet: 469—930, 5-ös mellék, főkönyvelő.

Kalocsai központi kétszobás, komfortos lakásomat elcseréléném budapesti hasonlóra vagy összkomfortosra, esetleg megegyezéssel. Érdeklődni szóban és írásban: X. ker., Bánya u. 2, Nagl József.

Egyedülálló egészségügyi dolgozó nő albérleti szobát keres. »Lehetőleg Pesten« jeligére, választ a kiadóba.

Esztergomi 2 szoba, konyha, mellékhelyiségekből álló lakásomat város közepén, elcseréléném budapestiért. Tel.: 137—869. Mészáros mérnök.

Elcseréléném belvárosi szoba, konyhás társbérletemet főbérletire, ráfizetéssel. — Telefon: 342—355, este 5—8-ig.

BÚTOR

Sötét háromajtós szekrény eladó. Rákospalota, Szondy u. 11. sz.

HÁLÓT kombinálnát, párosszekrényt veszek. 139—782.

Háromajtós szekrény eladó, új, hétköznap 8—6-ig. Újpest, 43-as buszvégállomás. Kossuth 53.

Veszek hálót, kombinálnát, párosszekrényt, pároságyat, hagyatékot. Felosztlatott háztartást. 336—027.

Rekamiék, székek, fotelok készen és megrendelésre Roszman kárpitosnál, József utca 11. (Rigó utcánál.)

Különleges, vitrines rekamié, fotel, szék, fizetési kedvezménnyel kárpitosnál, Horváth Mihály tér 3. (Baross utcánál.)

Rekamiék, fotelok, székek részletfizetésre. — Kárpitosnál, Baross utca 77.

Konyhabútor részletfizetésre is. VIII. Futó utca 8. Baross utcánál.

Rekamiék, fotelok, székek készítését, javítását jótállással. Porvédő szabását, varrását vállalom. Kárpitos kisiparos. Rákóczi tér 11. Tel.: 142—143.

Rekamié, fotelokkal, székekkel is eladó. Fizetési könnyítés. Molnár, Aradi utca 11. Lenin körút sarok. (Címre ügyelni.)

Figyelem! Veszek hálót, kombinálnát, párosszekrényt, pároságyat, hagyatékot. Vidékre is. 143—849.

ADÁS, VÉTEL

Bontott épületfaanyag és cserép olcsón eladó! Telefon: 351—480.

Állami vállalatnak eladó kb. 1.5 köbméter rönkfa (dió, cseresznye). Telefon: Szódliget 2.

RUHÁZAT

Készpénzért veszek használt férfiruhákat, női szőrmebundákat, hívásra felkeresem. 411—632.

Közületek, vállalatok, intézmények, figyelem!

A Fővárosi Szőrmefeldolgozó és Javító Vállalat Budapest IX., Thaly Kálmán u. 39. sz. alatti végleges helyiségében — **korszerű tisztítási, javítási és megóvási üzemet állított fel.** Ez évben is vállaljuk közületi bundák, vattaruhák, szőrmés és vattás mellények szakszerű tisztítását, javítását és nyári megőrzését. — Telefon: 143—025.

OKTATÁS

A II. Jurányi u. 3. sz. alatti **Gépíró- és Gyorsíró Iskolában** április hóban új kezdő és haladó csoportok indulnak. Beiratkozás: hétfő, szerda, péntek, de. 10—12 és du. 5—7-ig. Telefon: 158—479.

ÜDÜLÉS

Mátrafüredi nagykertes villámba orvosi igazolvánnyal rendelkező gyermekek üdülését vállalom — elsőrendő ellátás, orvosi ellenőrzés. »Anyai gondoskodás 99854« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

GÉP, MŰSZER

Sonkavágógép, Nacionálkassza, két rakott tőke, eladó. Édes József, Kerepes.

Jó állapotban levő ipari Singer varrógép eladó. — Kistemplom u. 13, ajtó 17. Megtekinthető este hattól.

MOTOR, JÁRMŰ

350-es új IZS eladó. VI. Nagymező 25. Házfelügyelőnél.

RÁDIÓ, HANGSZER

RÁDIÓJÁT televízióját lakásán javítja Dósa rádiószervice. Telefon: 131—166.

INGATLAN

Szoba, konyhás ház cserelakással, 225 n.-öles telekkel eladó, XVIII. kerületben, VI. Csengery utca 78. Szolnoki.

Eladó komfortos családi ház termőgyümölcsösében lakáscserével, azonnal beköltözhető. Érdliget, Talabor u. 25. (Fügelerasz.)

250 n.-öl telek eladó. — Érdeklődni: Zebegény, Árpád u. 2.

Zamárdi-felsőn ikervilla és parti villa, **Zugló**ban telek eladó. Érdeklődni: Rubovszky, V. Október 6 u. 19. Telefon: 312—073.

Mátyásföldön 450 négyszögöles gyümölcsös, közműves telek eladó. Autóbusz közel. Telefon: 490—965.

Megélhetést nyújtó, javatermő egyholdas sodronykerített gyümölcsös, háromszobás, beköltözhető házzal és melléképületekkel, egészben v. részben, vasútállomásnál, jutányosan eladó. Dettay, Pilisliget, Béla király út 60.

Villaszerű magánházamat 2x2 szobás (egyik komfortos), 400 négyszögöles örökföld gyümölcsössel, beköltözéssel, eladnám. — Pest környékivel cserélhető. Újszeged, Népkert sor 8/a szám.

Beköltözhető házamat eladom vagy Pest környékivel elcserélem. Pesterzsébet, Angyal utca 41/b.

Ház eladó, XVIII. (Lőrinc), 2x szoba, konyha, 1 üzlet, Vöröshadsereg út 83. Lakáscserével beköltözhető vagy Balaton menti telekkel elcserélhető.

Kisvelencei vasútállomásnál 110 négyszögöl villatelek eladó. Esti órákban: 268—369.

Kétszobás családi ház mellékhelyiségekkel, gyümölcsössel, azonnal beköltözhetően, eladó. Mátyásföld, X. u. 45. 46-os buszvégállomás. Urbán.

Pesterzsébeten, Klapka utcában kettőszobás ház eladó. XX. Molnár László u. 124.

Beköltözhető családi ház eladó, szoba, konyha, előszoba. XX. Naszód u. 26.

Vennék Nagy-Budapest területén romos vagy félig kész házat. Buday Imre, Ercsi.

10 khold homokos föld, dinnyének kiadó felesbe — Pest megye területén. »Ladánybene« jeligére, a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Érdligeten kétszobás ház, teljes komforttal, 300 n.-öl termő gyümölcsös, esetleg beköltözéssel, eladó. Telefon: 258—360.

Gyarmat utca 83 alatti 180 n.-öles sarok villatelek eladó. Bővebbet: XIV. Lengyel u. 30, este 6 után, vagy szombaton, vasárnap.

Zuglói telek eladó. Bővebbet: XIV. Egressy út 107, Este 6 után vagy szombaton, vasárnap.

Pilisesaba-alsón (Kiotildliget), Kossuth Lajos u. 44, igényesnek eladó 720 négyszögöl bekerített szép termő gyümölcsös, új modern házzal, mely szoba, konyha, veranda, vécé, éléskamrából áll. Megtekinthető minden vasár- és ünnepnapon. Megbízottam: Balkai fodrász, Bp., XIII. Váci út 146.

Csillebére üdülőtelepen — komplett víkendház téglából, eladó. Telefon: 223—354.

HÁZASSÁG

Fiatal, szép leánnyal megismerkednék, házasság céljából, levelet lehetőleg fényképpel. »Boldog otthon 1839« jeligére, a kiadóba.

Az
INTERNACIONÁLÉ
SZOVJET HIMNUSZ
hanglemezen kapható
a
„MAGYAR KÖNYV"
KERESKEDELMI VÁLLALAT
ÜZLETEIBEN:
Bp. V., Váci u. 10.
Bp. V., Kossuth Lajos u. 20.
Bp. Lenin krt. 20.
Szeged, Kárász u. 16.
Debrecen, Vöröshadsereg útja 45.
Miskolc, Széchenyi u. 2.
Pécs, Kossuth Lajos u. 5.
Győr, Lenin út 35.

Megvennénk
andezit vagy bazalt
ÚTBURKOLÓ KÖVET
Lehet új vagy használt állapotban.
Magánostól bizományi vállalaton keresztül szintén **átvesszük.**
•
Eladunk
felesleges készletünkből kb. 40 köbméter **VEGYES PARKETTA LÉCET, AJTÓLAPOKAT** és kisméretű **BETON KÉMÉNYTISZTÍTÓ AJTÓKAT.** Telefon: 135—312. Ügyintéző: **Dánosi,** reggel 7-től 10 óráig.

Szellő, csinos nő férjhez menne. »Értelmiségi 40-től« jeligére, kiadóba.

Két 19 éves barátnő megismerkedne házasság céljából kimondottan művelt, jómegjelenésű flatalemberrel, 24—30-ig. »Szőke, fekete« jeligére, a kiadóba.

29 éves, 170 magas kertészmérnök házasság céljából megismerkedne korban hozzáillő, szerény, jellemes pedagógus vagy más értelmiségi leánnyal. »Crédó« jeligére, a kiadóba.

34 éves tisztviselőnő férjet keres. Leveleket »Orgonavirágzás« jeligére a kiadóba kérem.

Női fodrász megismerkedne házasság céljából 38—40-ig. kissé molett asszonnyal, kinek lakása van. »Jómegjelenésű« jeligére, a kiadóba.

VEGYES

Külföldi és magyar bélyeg, bündlygyűjtemény eladó. Sághegyi Gellért, Szombathely, Lenin út 45.

RAKODÓMUNKÁT, RAKTÁRRENDEZÉST, PADLÁS, PINCE LOMTALANÍTÁST, KÖLTÖZTETÉST, TRICIKLIS ÁRUSZÁLLÍTÁST
minden alkalmi munkát
VÁLLAL
TEMPO KSZ
TELEPEK:
Október 6. u. 20. 125—447
Wesselényi u. 24. 221—859
Rákóczi tér 7 330—757

FIGYELEM!
A Budapesti Kénsavgyár Országbíró utcai telepe az elfekvő készletéből több ezer horganyzott, festett
50—100 literes vasdohot értékesít
Megtekinthető: Budapesti Kénsavgyár Országbíró utcai telepe. Bp., XIII. Országbíró utca 24—26. Telefon: 260—384

DUNYHÁT, párnát, ágytollat veszek. Háshos fivérek. — Tel.: 113—549.

Menyasszonyi, áldozási fátyol, koszorú, csokor, művirágok. VII., Nagydiófa u. 18.

ANYAGBESZERZŐK!
Felesleges készletünkből
ÉRTÉKESÍTJÜK az alábbiakat:
Színes fémek — ipari és épületszerelvények — csőösszekötők (fittingek) — készülékszerszámok — műszaki áruk — gumiáruk — különböző villanyszerelési anyagok — csavaráruk — sodronykötelek — csövek vaskohászati termékek. Az érdeklődőknek részletes felvilágosítást ad:
BUDAPESTI KÉNSAVGYÁR
anyagosztálya
Budapest,
IX., Kén utca 5.
Telefon: 144—838

EGYESÜLT IZZÓLÁMPA ÉS VILLAMOSSÁGI RT
elfekvő készletek raktárából
Budapest,
(IV. (Újpest),
Rózsa utca 51
VÁSÁROLHATÓ
FÚRÓSABLON
LEFEJTŐ ÉS SZÚGMARÓ
DÜRZSÁR
ZSUGORÍTOTT LAPKA
TRANSZFORMÁTOR
ELEKTROMOS MÉRŐMŰSZER
KVARC ÉS HŐÁLLÓ CSÖVEK
KERÁMIA
LÁMPABURÁK
HASZNÁLT SATU
VEGYSZEREK ÉS FESTÉKEK stb.
Értékesítés: hétfőn és csütörtökön fél 8-tól 13 óráig. Ügyintéző: Gelasler, 463—674

SPORTKÖRÖK! MOTOROSOK!
Speciális exportkivitelű
125 cm³-es terepjáró
SPORTMOTOROK
KAPHATÓK
NÓGRÁDMEGYEI VAS- ÉS MŰSZAKI NAGYKERESKEDELMI VÁLLALAT
Balassagyarmat,
Rákóczi út 28 sz.

Dózsa György nyomában a fesztiválvárosban

A fesztiválváros idegenforgalma a szabadtéri játékok ünnepi napjaiban már szinte világvárosi képre emlékeztet. A városban rengeteg a külföldi rendszámú autó, az utcákon, tereken a nagy emberforgatagban lépten-nyomon idegen szót hallunk. A Tisza-parti város néhány napig egy kissé valóban »világváros« most, abban az értelemben, ahogy a metropolisokat nevezzük annak, s nem úgy, ahogy Mikszáth Kálmán fiatal újságíró korában nevezte enyhe iróniával világvárosnak az újjáépítése miatt a világ minden tája felé eladósodott Szegedet. Ez még abban az időben volt, amikor az 1879. évi nagy szegedi árvízkatasztrófa után Tisza Lajos királyi kormánybiztos irányításával megkezdődött a rekonstrukciós munka és teljesen új város épült fel az elpusztult házak helyén.

Ebben a szép új városban, és fejlődésében ma is továbbépülő modern új városban a múltról a házaknál is sokkal többet mondanak nekünk a *szobrok*, amelyekkel a város közterein találkozunk. Így például *Fadrusz* János egyik alkotása: a *Tisza Lajos-szobor*, amely a város nagy árvízi katasztrófáját követő évek építő korszakáról beszél, az igaz művészet erejével. Vagy milyen sokat mond nekünk Szeged múltjáról a Tisza szabályozását végrehajtó nagy vízimérnököt, *Vásárhelyi* Pált ábrázoló bronzszobor, vagy a fehér márványból faragott *Széchenyi* István-szobor, vagy a valóban fejedelmi *II. Rákóczi* Ferenc lovas bronzszobor. De a többi, kisebb művészi értékű szobrok is mennyi mindent mondanak el nekünk Szeged múltjáról, művelődéstörténetéről: a *Tömörkény* István, *Móra* Ferenc, *Mikszáth* Kálmán emlékét idéző szobor.

»*Szegednek népe, nemzetem büszkesége*« — olvashatjuk a Klauzál téren levő ***Kossuth-szobor*** talapzatán az egykori beszédből idézett mondatot. A bronzba öntött Kossuth egyik kezével népére mutat, másik kezében pedig levett kalapját tartja. A kőbe faragott mellékalakok között egy öreg paraszt ül a földön, kezében kiegyenesített kaszával, hálásan tekint fel a jobbágyfelszabadító férfiúra.

E szobor láttán önkéntelenül is arra kellett gondolni e napokban: egy külföldi vendég vajon mit tud meg népünk történetéből, ha ezen a szobron akad meg a tekintete. S a kiegyenesített kasza eszünkbe juttatta: Kossuth is *Ceglédről* érkezett akkor toborzó útján Szegedre, akárcsak több száz évvel előtte *Dózsa* György seregei indultak onnan Temesvár felé, és seregeinek egy része Szegedet is érintette.

Ki gondol ma arra Szegeden, hogy *ebben a városban akarták felállítani az első Dózsa György-szobrot?* A szegedi közművelődési palotában, a *Móra Ferenc Múzeum* kitűnő kutatói sem tudnak sokat erről. Csak annyit mondtak Dózsa György szegedi vonatkozásáról, hogy Juhász Gyula *Dózsa feje* címen írt egy megrázóan szép költeményt. Dózsa emlékét ma Szegeden a róla elnevezett út, és az ő nevét viselő egyik általános iskola őrzi, falán *Tápai* Antal szegedi szobrászművész *Dózsa-reliefjével.*

Íróink, művészeink legjobbjait, akiket népünk jövője nyugtalanított, mindenkor foglalkoztatta Dózsa György emléke. *Petőfi* »*A nép nevében*« című versében idézte emlékét. *Arany* János eposzt akart írni Dózsáról és Petőfivel csaknem egyidőben érkezett a forradalmi erőkben újjászülető Magyarország történelmi szimbólumához *Eötvös* József is, a *Magyarország 1514-ben* című nagy történelmi regényében. *Jókai* Mór történelmi drámát írt Dózsáról, művét *Erkel* Ferenc operára dolgozta fel. *Ady* Endre megírta Dózsa György unokája című vallomását. Végigkíséri irodalmunkat a legújabb évekig is Dózsa György emléke. *Sárközi* György Dózsa-drámájával akarta figyelmeztetni a Horthy-korszak sok esztelenül dölyfös zápolyajánosát. Eötvös József nagy regénye után is *Szabó* Pál és *Gergely* Sándor megírta a Dózsa-felkelés új regényeit, s megszületett *Illyés* Gyula nagy Dózsa-drámája és *Juhász* Ferenc Dózsa-eposza is. De épp így jó néhány képzőművészünket is nyugtalanította mindenkor Dózsa György emléke, hogy csak *Madarász* Viktorról szóljunk, vagy a legnagyobb magyar proletár festőművész, *Derkovits* Gyula forradalmi erejű fametszeteit említsük meg a Dózsa-felkelésről.

Először Budapesten hangzott el a javaslat, hogy Dózsa Györgynek szobrot állítsanak, mégpedig a Szociáldemokrata Párt kétnapos nagygyűlésén, amelyet 1901. május 26-án és 27-én az egyik városligeti kerthelyiségben tartottak. Az indítványt dr. *Parchetich* László óbecsei küldött tette, aki néhány év előtt az egyetemi ifjúság vezére és a »mensa academia« megalapítója volt. Elmondta, hogy polgári családból származik, de szocialistává lett és arra intette a földmíveseket és az ipari munkásokat, hogy karöltve szervezkedjenek. Javasolta: mondja ki a kongresszus, indítsanak mozgalmat, hogy Marxnak, Lasalle-nak, ezenkívül »a proletárság magyar előharcosának«, Dózsa Györgynek szobrot emeljenek. Indítványát percekig tartó zajos éljenzéssel fogodta a nagygyűlésen részt vett mintegy háromszáz fővárosi és vidéki küldött.

Ez az indítvány azonban úgy látszik sokáig csak pusztába kiáltó szó maradt. *Az újabb kezdeményezés Békéscsabán hangzott el* 1908 pünkösdjén, azon a parasztkongresszuson, amelyet a Magyarországi Parasztpárt szervezett. Határozott formában 1910. október 30-án hangzott el a javaslat, hogy *hol állítsák fel Dózsa György szobrát.* A *Magyarország* című lap 1910. november 1-i számában következő sorok olvashatók: »Vasárnap megalakult Szegeden ötszáz küldöttel az alföldi kerületi Szociáldemokrata Párt. — Délelőtt nagygyűlés volt, az általános választójog érdekében. Délután megalakult a kerületi párt, amely elhatározta, hogy fogyasztási és termelőszövetkezeteket alakít. Rajki Sándor orosházi földműves indítványára kimondotta a gyűlés, hogy 1914-ben, Dózsa György halálának négyszázados évfordulóján Dózsának szobrot állítanak, és erre a célra *országos gyűjtést* indítanak.«

A javaslat Szegeden *nagy visszhangra* talált, erről számolt be a *Szeged és Vidéke* című lap tudósítója (1910. november 2.). *Szobrot a parasztkirálynak — Dózsa György Szegeden* című cikkében: »A tüzes trónra ültetett, az ínséges magyar jobbágyok talpraállítása miatt kivégzett parasztkirálynak, Dózsa Györgynek *négy év múlva szobra lesz az Alföld szívében.* Magyar parasztok, kérges tenyerű munkások adakoznak az emlékre. Érdekes volt megtudni, mi a véleménye erről a nem közönséges szobortervről a város hatóságának. Elvégre is tőle függ, ad-e helyet a híres parasztvezér szobrának. Dr. *Lázár* György polgármester pedig azt mondotta a *Szeged és Vidéke* tudósítójának, hogy *Szeged városa a legnagyobb örömmel ad helyet Dózsa György szobrának.* Dózsa szobrát a parasztforradalomnak *négyszázadik* évfordulóján, *1914-ben fogják leleplezni.* A gyűjtést már megkezdték.«

A gyűjtéshez dr. *Somogyi* Szilveszter, akkori főkapitány adta meg az engedélyt. Dr. Somogyi Szilveszter később Szeged polgármestere volt, akinek Móra Ferenc a *Véreim* című könyvét ajánlotta, »*hálás szívvel emlékezvén arra, hogy ez a város huszonöt évvel ezelőtt fiává fogadott engem.*«

1914-ben, Dózsa György halálának négyszázados évfordulóján, az első világháború kitörésének esztendejében, dehogyis kerülhetett sor Szegeden »a tüzes trónra ültetett parasztkirály« szobrának felállítására. De a költő, »Dózsa György unokája«, 1914-ben mégis neki szentelte egyik legszebb, tettnek is bátor *Egyszer volt csak* című költeményét, amelyben a forradalom felé rohanó nemzetnek megjósolta Dózsa György emlékének teljes győzelmét. »*Jaj, félek, meg nem érem én, S ti se drága, csüggedt bajtársak*« — írta ebben a versében Ady Endre. De nemcsak ő, Juhász Gyula, József Attila és Radnóti Miklós, akiknek útja Szegedről indult el a halhatatlanságba, sem érhették meg Dózsa emlékének végleges győzelmét.

Nem Szegeden állították fel az első méltó Dózsa György-szobrot az országban. *Kiss* István szobrászművész monumentális alkotása néhány esztendeje Budán, a Vár tövében hirdeti az elnyomott népért életét önzetlenül feláldozott hős tűzzel sem elpusztítható emlékét.

Környei Elek

Nemzet

S P O

Világbajnoki női tőr mezőny az Universiadén

Az Universiade sportversenyei között bizonyára előkelő helyet foglal majd el a vívók találkozója. A nyolcnapos versenysorozatra — amely augusztus 21-én kezdődik és 28-án fejeződik be — csaknem minden ország elküldte név szerinti nevezését. Eddig 17 küldöttség névsora ismeretes, de számítanak még mintegy 4—5 csapat jelentkezésére.

Mint a nevekből kitűnik, az Universiade vívóversenyein különösen a *női tőrözők* viadala lesz érdekes, s szinte világbajnoki mezőnyű. A szovjet színeket a sokszoros válogatott *Prudszkova* képviseli, a románok *Szabó-Orbán, Jencsics, Drimba, Ene* és *Tasi*, a franciák *Gapais, Rousselet, Revenu* és *Level* (ők már megjöttek Budapestre), a lengyelek *Cymerman*, a svédek *Palm*, a nyugatnémetek a volt olimpiai és világbajnok Heidi *Schmied*, az olaszok pedig a csaknem teljes válogatottjuk nevezését adták le. A mezőnyt kiegészíti még a magyar vívónők csoportja, valamint más országokból sok tehetséges fiatal.

A férfi tőrvívásban a *szovjet* és *francia* válogatott látszik rendkívül erősnek. Az indulók között szerepel többek között *Putyatyin, Sarov* és *Oszipov*, illetve *Revenu* és a *Rodocanachi* fivérek. Pályára lép az osztrák vívósport legnagyobb reprezentánsa, a felnőtt és ifjúsági világbajnok *Losert*, aki mind a két szúró fegyvernemben szerepel. A lengyelek listavezetője a jókedvű *Liszewszki*.

A neveket tekintve magas színvonalúnak ígérkezik a kardvívók összecsapása is. *Bakonyi*, a két *Kovács, Meszéna* és *Kalmár* ellenfele lesz többek között a szovjet *Mavlihanov, Rakita* és *Melnyikov*, az olasz válogatott, a és a lengyel *Kaweczki* is.

Párbajtőrben Nemere Zoltán és a szovjet *Habarov* személyében a jelenlegi és egy volt világbajnok is versenyez. Ennek a fegyvernemnek a kiemelkedő tudású versenyzői közé tartozik még a hórihorgas lengyel *Gonsior*, a rendkívül szívós svéd *Sörensen*, a nyugatnémet *Würz*, az olaszok és természetesen az osztrák *Losert* is.

Az egyéni küzdelmek mellett az Universiadén csapatversenyeket is lebonyolítanak. Ennek a mezőnye most van kialakulóban és biztos, hogy a legjobb főiskolás együttesek találkozóján ugyancsak izgalmasak lesznek a küzdelmek.

*

Külföldön nagy az érdeklődés az Universiade versenyei iránt. A rádió- és a tévé-igények mellett 31 ország naponta kér film-híranyagot a Budapest Filmstúdiótól. A filmeket naponta légi úton juttatják el a világ minden tájára.

*

Elégedettek szálláshelyükkel a már Budapestre érkezett versenyzők. Az Orvostudományi Egyetem tavaly felavatott Rezső téri kollégiumáról például ezt mondta az ott lakó francia csapat vezetője, E. *Laboreau:* »Ilyen nagyszerű előkészítésre és szervezésre nem számítottam. Kitűnő az elszállásolás, az étkezés, a szállástól egy ugrásnyira kiváló edzőpálya áll rendelkezésünkre, az autóbuszok percnyi pontossággal szállítják a versenyzőinket.« Hamarosan megérkeznek a kollégiumba az olaszok és a portugálok is. A többi küldöttség szintén kellemes otthont kap a különböző kollégiumokban és szállókban.

A női számok legtöbbjében a holland úszók az esélyesek

A magyar férficsapattól és a vízilabdázóktól sikert várnak a szakvezetők

Negyvennyolc órával a magyar úszók idei utolsó válogatott viadalának, a hollandok elleni találkozónak a rajtja előtt, csütörtökön is a szokott ütemben zajlottak le az edzések a margitszigeti Sportuszodában. Reggel, délután és este is az előírt távokat tették meg a versenyzők és ezúttal már külföldi nézőik is voltak. Megjelentek az Universiadéra érkezett francia úszók, akik edzésük után még sokáig figyelték a magyarokat.

Függetlenül attól, hogy egy hét múlva már az Universiade úszóversenyei jelentik a sportág nagy eseményét, most szinte kizárólag a hollandok elleni találkozóról beszélgettek az edzők és versenyzők is.

eredményt ígér. Színvonalasak lesznek a *váltók* is.

A magyar együttesben sok a fiatal, sőt, egyikük még kimondottan gyereknek számít: a magyar bajnokságon szép sikert aratott *Cseh* László, az Építők sportolója; *tavasszal volt 13 éves* és korához viszonyítva eredményei »tengerentúli« méretűek. Vele kapcsolatban az edzők megjegyezték, hogy nemcsak *háton*, hanem a *többi úszásnemben* is kitűnőek a képességei.

A szombat—vasárnapi válogatott-találkozón ismét több versenyző képviseli *Eger* színeit. Közülük a legfiatalabb a 16 éves *Csikász* Géza, aki az ugyancsak egri *Katona* József mellett 1500 méteren szerepel.

A magyar és holland úszóversennyel párhuzamosan a két ország legjobb férfi és női *műugrói*, valamint a *vízilabda*-válogatottak is találkoznak. Ezekre a további eseményekre is folynak az előkészületek. A vízilabdacsapat már kialakult, tehát *ugyanazok* jutnak szóhoz, mint a legutóbbi bukaresti nemzetközi tornán.

— Igaz, hogy a hollandok a legutóbbi években nem értek el olyan jó eredményeket, mint korábban, mégsem szabad lebecsülnünk őket — mondta *Rusorán* Péter, a magyar válogatott középcsatára. Kemény, jól küzdő a holland csapat és náluk is több fiatal jut szóhoz. Mind a két napon *jó mérkőzésre van kilátás* és természetesen szeretnénk megőrizni csaknem ötéves veretlenségünket.

Komló vezet a szurkolók versenyében

A labdarúgó szurkolók versenyében a legutóbbi fordulóban a Győr, a Bp. Honvéd, a Salgótarján és a Vasas tábora kapott ötös osztályzatot. A Komló megmaradt az első helyen, előre lépett a Salgótarján és a Vasas.

Az őszi 2. forduló után a következő a sorrend a szurkolók versenyében az átlag osztályzatok alapján: 1. **Komló** 4,82 pont. 2. **Vasas** 4,67 pont. 3. **Tatabánya** 4,64 pont. 1. **Dorog** 4,57 pont. 5. **Győr** 4,51 pont. 6. **Bp. Honvéd** 4,50 pont. 7. **MTK** 4,47 pont. 8. **Ferencváros** 4,33 pont. 9. **Salgótarján** 4,24 pont. 10—11. **Pécs** 4,20 pont és **Ú. Dózsa** 4,20 pont. 12. **Szeged** 4,17 pont. 13. **Ozd** 3,85 pont. 14. **Csepel** 3,78 pont.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR NEMZET

a Bp. Honvéd óvást adott be. A Honvéd szerint *Balczó* lova az egyik akadálynál bukott és *Balczó elhagyta a nyerget.* Az óvás ügyében valószínűleg a televízió felvétele lesz perdöntő.

Hegedüs Frigyes dr. szövetségi kapitány szintén látta az esetet és az a véleménye, hogy nem volt tekinthető bukásnak. A szabály csak azt az esetet minősíti bukásnak, ha a ló oldalával vagy farával érinti a talajt. Balczó lova *térdre esett;* a versenyző egyik lábát ugyan letette a földre, de a ló a következő pillanatban már lábon volt és folytatta a versenyt.

A televízió csütörtök esti sportadása mindenben igazolta a szövetségi kapitányt. A tévé-operatőrök által készített film megörökítette a kritikus pillanatokat és a kinagyított fényképeken is világosan látható volt, hogy *szó sem lehetett külső segítségről* (egyes »szemtanúk« ugyanis ezt állították) és *olyan bukás sem történt, amilyenért a szabályok szerint pontlevonás járna.* Balczó tehát jogosan nyerte el a magyar bajnoki címet.

A Polonia nyerte a New York-i tornát

Magyar idő szerint csütörtökre virradóra New Yorkban, a labdarúgótorna döntőjében, 14 400 néző előtt került sor a *Polonia Bytom* és a *Dukla Praha* visszavágó mérkőzésére. A találkozó 1:1 arányú döntetlen eredménnyel végződött és miután a lengyelek vasárnap 2:0-ra nyertek, *megtörték a Dukla 4 éves egyeduralmát* és elnyerték a kupát. Mindkét gól az első félidőben esett: a 6. percben a Dukla *Vacenovski* lövésével szerezte meg a vezetést, majd a 23. percben *Jozwiak* egyenlített.

SPORTNAPLÓ

Bakó (Bp. Honvéd) nyerte az ifjúsági öttusabajnokságot. A csapatversenyben az Ú. Dózsa győzött.

Ünnepélyesen megnyitották a romániai Snagovban a kajak-kenu Európa-bajnokságot. Tizenkilenc ország csaknem 400 versenyzője jelent meg az EB-n. Ma az ifjúsági kritérium versenyeire és kajak előfutamokra kerül sor.

A gyulai Asztalos Lajos sakkemlékverseny 4. fordulójának befejezett játszmái: Günsberger—Flórián 1:0, Sliwa—Lengyel 1:0

Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉRMEGYEI HÍRLAP

1966 OKT 3 0
1021

Új képzőművészeti alkotások

Kiss István szobrászművész a Debreceni Agrártudományi Egyetem részére ötalakos kompozíciót készít. A „Lovak" című kompozició feszített vörösréz lemezből, hegesztett eljárással készül.

(MTI Foto — Petrovits László felv.)

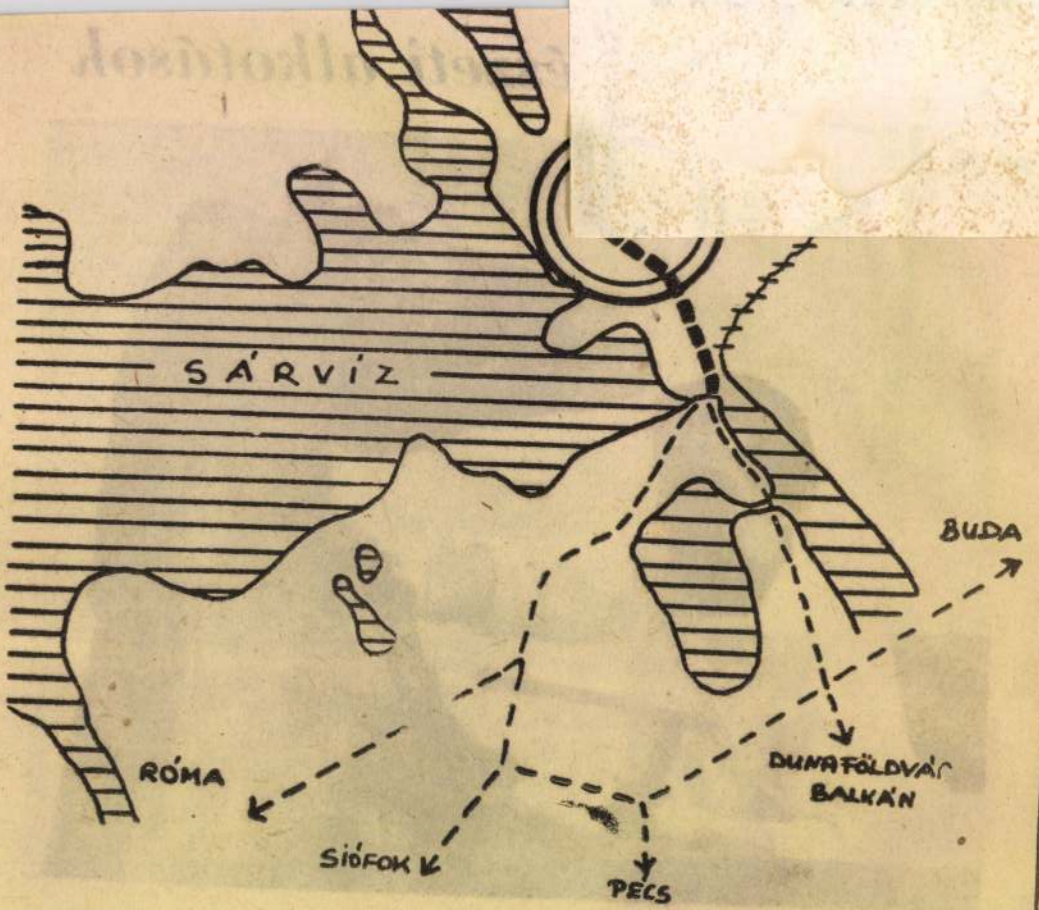

Árpádkori főútvonalak csomópontja a Belváros területén.

...ető
...GYELŐ
..., Petőfi Sándor u. 17.
...efon: 188-296, 188-307
PESTMEGYEI HÍRLAP
1966 NOV 6.
1021

Kiss István szobrászművész a Debreceni Agrártudományi Egyetem részére ötalakos kompozíciót készít. A „Lovak" című kompozíció feszített vörösréz-lemezből, hegesztett eljárással készül. (Kotroczó István felvétele)

csolatos rendelkezések kimondják, hogy a munkaviszony folyamatossága nem szakad meg, ha a katonai szolgálatból leszerelve a dolgozó előző munkáltatójához visszatér és ott munkába áll, még akkor sem, ha a katonai szolgálatra történt bevonuláskor a munkáltató megszüntette a dolgozó munkaviszonyát. Ha a dolgozó leszerelés után nem tér vissza munkahelyére, amint olvasónk leveléből is ez állapítható meg, akkor úgy kell tekinteni, hogy munkaviszonya megszakadt. Levele alapján a szabadság szempontjából csak 1953. december 28-tól számítható a szolgálati ideje, ha 1957 augusztusában hozzájárulással szűnt meg a munkaviszonya és feltéve, hogy 30 napon belül elhelyezkedett. Tehát ha leszereléskor régi munkahelyére tért vissza, akkor hét nap, ellenkező esetben pedig hat nap pót-

szolgálati ideje. Azonban a módosított Munka Törvénykönyve hatálybalépése napján (1965. I. 1.) leveléből megállapíthatóan (1953-tól számítva) a 33/1964. Korm. sz. rendelet (3) bekezdésének figyelembevételével csupán tíz megszakítás nélküli éve van, ezért legkorábban 1969. évben jogosult a jubileumi jutalomra.

Vállalati érdekből helyezték át, mégsem kapott különélési díjat.

Jogos-e ez? Kérdezi E. K. váci olvasónk.

Jól tudja olvasónk, hogy a vállalati érdekből más helységbe áthelyezett dolgozónak különélési díjat kell fizetni. Azt azonban elfelejtette, hogy csak akkor, ha emiatt családjától kénytelen külön élni. Olvasónk esetében az a helyzet, hogy mielőtt vidékre helyezték előtte egy hónappal

velődési otthonait, addig
togatók száma az elmúlt
tendőben már meghalad
kétmillió-négyszázezret.

Az elmúlt öt esztendő
dése vitathatatlanul s
tevő, mégsem adhat ok
elégedettségre. Hiába dicsekvésre méltó az évi kétmillió-négyszázezer látogató, a felmérések szerint *a művelődési házak hatóköre a megye lakosságának mindössze húsz százalékára terjed ki!* Továbbá: *a marxista világnézet terjesztésére irányuló törekvés nem hatja még át kellőképpen a népművelési tevékenység egészét.* A világnézeti-politikai nevelőmunka gyakran túlzottan elvont. Nagyon jelentős rétegek — elsősorban falun — még mindig kimaradnak a népművelés befolyása alól. Mindez szükségszerűen megköveteli, hogy a hagyományos, bevált népművelési formák

fontosságát. Vagyis.
határozza meg egy-egy rendezvény jogosságát, hogy az anyagi haszonnal jár avagy ráfizetéses. A népművelés, a tudatformálás, ami az anyagi részét illeti — ne féljünk kimondani! — ráfizetéses.

3

Az új gazdasági mechanizmusnak a kultúra területén *nem a rentabilitást kell meghoznia,* hanem csak *az anyagi eszközök körültekintőbb differenciáltságát.* Ki

17.
...HARMEGYEI
...NÉPUJSÁG
1966 NOV 5.

Új képzőművészeti alkotás az agrárfőiskolának

Kiss István szobrászművész a Debreceni Agrártudományi Főiskola részére ötalakos kompozíciót készít. A lovak című kompozíció feszített vörös réz-lemezből, hegesztett eljárással készül.

(MTI Foto — Petrovics László felv.)

...szekrény és ...bátok. Vár

...oba, kismé... ...náltszekrény, ...égy párná... ...lüss dívány, ...eladó. Két ... hálószoba... ...asztallal és ...nnyel eladó. ...). Csáthy u.

...n jugoszláv ...ny. Homok

...új rekamié, ...olcsón eladó. ...26.

...konyhabútor ...dó. Megte... ...at délután ...Rácz, Ószi... ...III. 3.

...ón eladók: ...és nagy asz... ...könyvszek... ...festmények, ...tozott szé... ...krény, kis... ...ely, fogas, ...ládák, ...i tér, Nem ...5. lakás.

...rabból álló ...s szobabe... ...heverő és ...kisméretű ...ny, kihúz... ...asztal. Ér... ...tól, vasár... ... Szegfű u.

...a garnitúra, ...ztal, szék, ...sodronnyal, ... Zephir ...u. 30., 4.

...furnérozott, ...orgó könyv... ...llvány, fe... ...lőszobafogas, ...Bethlen u.

...hálószobabú... ...fi tér 7. I/8.

...használ... Ideal motorkeré... ...nyesnek eladó. ...rettyóújfalu, Kos... 30.

Opel Rekord ...kocsi igényesnek ...Klinika, főporta.

AJÁNLA... KERESL...

2 és féléves kislányom mellé gondozónőt keresek félnapra. Érdeklődni Rákóczi u. 38. Nagyék.

Ógörög nyelvkönyvet veszek, Shadek, Kétmalom u. 4.

Modern kozmetika, arcápolás, végleges szőrtelenítés elektromos úton, kvarc. Péterfia u. 31.

Központi Egyetemnél nagy terület bérbeadó. Ságvári Endre u. 8., félemelet 2.

Női és gyermek ruha varrását szakszerűen háznál vállalom. Sárosi u. 8.

Keresek gimnazista gyermekem mellé olyan tanárt, aki minden tantárgyból vállalná korrepetálását. Címeket „Korrepetálás" jeligére a hirdetőbe kérem leadni.

Házasság céljából megismerkednék 40—45 év közötti férfival. Házam van. Leveleket Hűség jeligére a kiadóba kérem.

Két vagy háromszoba-összkomfortos lakást OTP-átvállalással veszek. Telefon: 50-37 munkanapokon.

Megismerkednék házasság céljából 30—40 éves férfivel, gyermek nem akadály. Lakással rendelkezők előnyben. Leveleket „Őszinteség" jeligére kérem a kiadóba.

Egyetemista fiúk részére külön bejáratú bútorozott szoba albérletbe kiadó Markotányos u. 18. sz. Ladányi, Árpád térnél.

Egyetemi hallgatónő mellé lakótársnőt keresek. Mester u. 17. sz. udvar felől.

Bútorozott szoba orvostanhallgató vagy diáklánynak kiadó. Komlóssy u. 14.

Fiatal házaspárnak üres szoba kiadó. Dorogi u. 37. 6-os autóbusz végállomás.

Külön bejáratú bútorozott szoba férfi részére kiadó Kossuth u. 40., keresztépület. Érdeklődni 15 órától.

Külön bejáratú szobába tanuló vagy dolgozó férfit felveszek. Sebes u. 19., bőrgyár mögött.

Külön bejáratú bútorozott szobába női lakótársat keresek. Rákóczi u. 43.

Egyetemi hallgatónőt külön bejáratú szobába felveszünk. Tanácsköztársaság útja 40., fszt. 1.

Különálló kis bútorozott szoba azonnal kiadó. Landler Jenő u. 10.

Bútorozott szoba két személy részére albérletbe kiadó. Nyulas, Doberdó u. 6.

Külön bejáratú szoba üresen vagy bútorozva albérletbe kiadó. Kosztolányi Dezső u. 48.

...zott vagy üre... ...házaspárnak ... ...adó Kosztolán... 21. (Böszörm... ...nyílik).

Üres albérlet... ...resek Vígkedvű... 67.

Üres szoba ... albérletbe kia... ...kert, Névtelen ...

Külön bejára... ...zott szoba kiad... u. 24. Bartók ...nyílik.

LAKÁSC...

Elcserélem l... ...bérleti egysz... ...fortos lakásom... ...térítéssel, kétsz... ...fortosra vagy ... ...zetire a körny... ...lődni minden... ...után, ünnepen... Őszirózsaköz 2.

Budapesti 2 ... ...ha, speizos lak... ...cserélem debre... ...vagy kétszoba... ...tos főbérletiért... Fürst Sándor u...

Figyelem! 2 ... ...komfortos lak... ...tőznénk 2-szer ... ...fortosba. ... ...előnyben. Érde... Ferenc u. 6., ...

1021

A X. MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS

művei között

Kiss István: Kerítés

Kurucz D. István: Szántás

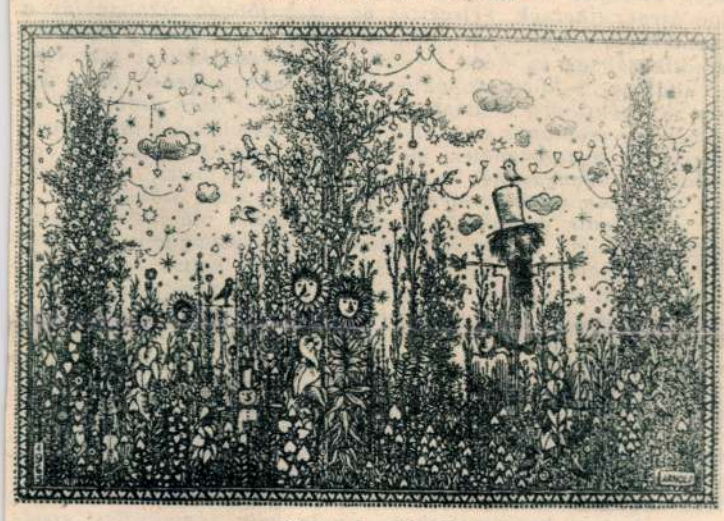

Gross Arnold: Nyár

Tamás Ervin: Kendővásár

Berényi Ferenc: Szerszámos udvar
(Kónya Kálmán felv.)

1965 DEC -3

A Fővárosi Nagycirku

A FILM SZEREPE A NÉPMŰVELÉSBEN

Egy évvel ezelőtt tűzte célul a Művelődésügyi Minisztérium, hogy a filmet állítsuk a népművelési munka szolgálatába. Békés megyében jó néhány helyen eredményeket értünk el a célkitűzés megvalósításában. Példaképpen említem, hogy 15 filmklub működik rendszeresen, tematikusan a filmszínházak, művelődési házak és otthonok, vagy a tömegszervezetek kezelésében; vagy azt hogy 50—60 iskolával kötöttünk sorozatos filmelőadásokra szerződést a téli időszakban (főleg irodalmiakra), melyek nagyobb része után filmvita is szokott következni. A megyei TIT-tel, a népművelési tanácsadóval közösen száz számra közvetítjük a játék-, oktató-szemléltető filmeket iskoláknak, társadalmi szervezeteknek, KISZ alapszervezeteknek, kluboknak, művelődési intézményeknek. A népművelési évadban 50 filmvitát terveztünk stb., stb.

Nem is e kezdeti eredményekről óhajtok most teljes részletességgel számot adni, hanem arra irányítani a népművelők, ismeretterjesztők, a filmszakma dolgozóinak együttes figyelmét, hogy miképpen léphetnénk tovább e fontos területen. Az alábbiakban két alapvető gondolatot részletezek.

Az iskolai oktató-nevelőmunka szerves részévé kellene váljék a kisfilmek oktatófilmek vetítése, mert ezek a történelmi, földrajzi, biológiai, kémiai stb. szemléltetést a legmodernebb módon kiegészíthetnék. Félreértés ne essék: többen alkalmazzák a szemléltetés e lehetőségét, de véleményem szerint még többször, tematikusabban és utána elemző elmélyítéssel kellene szervezni az általános s középiskolákban a kisfilm-vetítéseket. Megjegyzem: a játékfilmek vetítésével az iskolákban sincs probléma, de jó néhány szaktanár nem él a modern szemléltetés eszközével! Kérésünk: a tanmenetek felépítésében vegyék figyelembe az osztályok tananyagának megfelelő filmszükségletet, és tervezzék azok bemutatását, megvitatását, órán, vagy szakkörben.

A második gondolat az ismeretterjesztés aláfestését, szemléltetését érinti. Azt hiszem, szükségtelen bizonyítani: a falusi, tanyasi ismeretterjesztésben milyen előkelő helyet kell kapnia a film-szemléltetésnek. A népművelési évadot úgy készítettük elő, hogy a TIT helyi felelőse, a népművelési vezető, filmes, könyvtáros és az iskola egyeztessék népművelési — oktatási terveiket, témáikat, és állapítsák meg, hogy szemléltetésül milyen oktató kisfilmeket igényelnek. Minden rendező szerv képes vállalni 20—80 forintos kisfilmkölcsönzési díjat akkor, amikor tudományos színvonalú és értékű szemléltetést kap hallgatósága! Most következik annak az ideje, hogy a népművelők és ismeretterjesztők őrködjenek a gyakorlati megvalósításon: kerüljenek is bemutatásra és vitára a szemléltető oktató-kisfilmek.

A megyei koordináláshoz, a még jobb népművelési évadelőkészítéshez azonban szükséges, hogy a Művelődésügyi Minisztérium irányításával mindkét fenti témakörhöz a teljes oktató kisfilm jegyzéket sürgősen megjelentessék. Legyen kezükben az iskoláknak a tananyagokra és osztályokra javasolt játék- és oktató-szemléltető filmjegyzék. Az ismeretterjesztéshez pedig a minden főhatóság által kiadott kisfilmeket együttesen felsoroló, teljes kisfilmjegyzéket kell — lehetőleg szakcsoportosításban! — biztosítani. E segédanyagok nélkül nem lehet teljes az ajánló és gyakorlati megvalósító munkánk.
(Békéscsaba)

Borka József

IN MEMORIAM

ASCHER OSZKÁR

Kossuth-díjas színművész, a Magyar Népköztársaság kiváló művésze, az Állami Déryné Színház művészeti igazgatója 68 éves korában, október 25-én elhunyt. Ascher Oszkár fiatalon kapcsolódott a munkásmozgalomba, s lelkes apostola volt a munkáskultúrának. A költészet terjesztésének, a szavalásnak kiemelkedő művésze, apostola volt. Az Állami Faluszínháznak, a Déryné Színháznak alapításától fogva tagja, majd 1957 óta művészeti igazgatója volt. A Művelődésügyi Minisztérium, a Magyar Színházművészeti Szövetség és a Déryné Színház halottjaként nagy részvétel kísérték utolsó útjára.

CSERMÁK TIBOR

Balázs Béla-díjas rendező, a magyar rajzfilm nemzetközi hírű művésze 38 éves korában, november 13-án elhunyt. A „Pirospöttyös labda" című filmjével 1961-ben Velencében megnyerte az Arany Oroszlán díjat.

Emléküket kegyelettel megőrizzük!

Mi ezt tettük

— Napjainkban minden vállalatnál és intézménynél a múlt évekhez viszonyítva felette áll a munkatempó minden előzőnek. Amint nőnek a vállalatok és intézmények vezetői előtt álló feladatok, úgy szaporodtak a szakszervezeti bizottságoké is. Az szb csak úgy tud megfelelően részt venni a vállalat irányításában, ha hivatva vagy hivatatlanul részt vesz minden munkában. Előfordulhat, hogy egyes vállalatok vagy intézmények vezetői nem veszik jó néven, ha a szakszervezet mindenre kíváncsi, vagy mindent tudni akar. Ahol aztán ilyen nézeteltérések fennállnak, ott valamelyik fél megissza a levét. Nem árt, ha a szakszervezeti bizottság tettekkel bebizonyítja, hogy igenis segíteni akarja a vállalat, az intézmény előtt álló feladatok végrehajtását.

Szb-nk ebből indult ki, amikor elvállalta, hogy egy községi keskeny mozit normál és széles vetítésre átalakít, s ezt társadalmi munkában végzi. A vállalást két nappal a jelzett határidő előtt teljesítettük. Az szb ez alkalommal is köszönetet mond azoknak a szaktársaknak, akik e munkában részt vettek. Ez a munka elősegítette a vállalatvezetés és a szakszervezeti bizottság közti harmónia megerősödését. Mi ezt tettük. Ilyen és ehhez hasonló módon tehetünk kezdeményező lépést — a közös cél érdekében.

BAKK LAJOS,
szb-titkár, Tolna megyei Mozlüzemi V.

A hét kérdése

1021

KÉT KÉRÉS ELÉG A DÖNTÉSHEZ?

A fel nem állított Ady-szobor ügyében, amelyet szóvá tettünk, kaptunk egyszerre két levelet is.

A Pest megyei Tanács végrehajtó bizottságának művelődésügyi osztálya a következőket hozza szerkesztőségünk tudomására:

„Figyelemmel olvastuk a Magyar Ifjúság február 25-i számában megjelent, Egy iskola Ady-szobrot kér című cikket, Kiss István szobrászművész régi elkészített, de máig fel nem állított művével kapcsolatban. A Magyar Ifjúság a ráckevei Ady Endre Gimnázium tanárainak és tanulóinak azt a kérését tolmácsolta, hogy ezt az Ady-szobrot a gimnázium előtt állítsák fel. Mivel ezt a kérést a lap nekünk címezte, a cikk megjelenése után érdekes levelet kaptunk a Hazafias Népfront II. kerületi bizottságának tagjától, dr. Bereczky Józseftől. Levelét mellékeljük. Most már ketten is szeretnék a szobrot végleg elhelyezni. Osztályunk nyilvánvalóan a ráckeveieket támogatja, ám elismerjük a budapestiek igényének bizonyos jogosságát is. Ugy érezzük, a döntés már nem a mi feladatunk."

A mellékelt — másik — levélben dr. Bereczky József így ír:

„Éppen ennek az Ady-szobornak kapcsán, évekkel ezelőtt érlelődött meg a Hazafias Népfront II. kerületi bizottságában az a terv, hogy Ady-ligeten a városrész névadójának emlékére, nevéhez méltó parkot létesítsünk, s abban felállítsuk Kiss István szép Ady-szobrát. Ez a városrész a költő életében még gróf föld volt, a Tisza-család birtoka. Azé a családé, akivel Ady az Ujj törvényt, Werbőczy című költeményében Werbőczi gyülöletes utódait szimbolizálta. Ady Endre megvalósult igazát fejezné ki, ha szobrát éppen itt, az egykori Tisza István Kertvárosban, a mai Ady-ligeten állítanák fel. Erre vonatkozó kérelmünket annak idején a Művelődésügyi Minisztérium elvben elfogadta (72322—1962. IX. sz.). A tervből máig sem lett valóság. Az eljárás abbamaradt. Kérésünket, éppen a Magyar Ifjúság cikke kapcsán, megújítjuk, még akkor is, ha szépnek találjuk a ráckevei Ady Endre Gimnázium tervét."

Ráckeve és Ady-liget is kéri az Ady-szobrot. Felállításának lehetőségei tehát szélesedtek. Várják — és várjuk — a választ az illetékestől: a Művelődésügyi Minisztériumtól.

S. Gy. F.

... hó 8. ünnep fá-kor is, Tündér

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Magyar Ifjúság

...három testőr. Az együttműködés egészen 1851-ig tartott, amikor is a társszerző egyik legismertebb egy kitűnő profess dore Sorensen, aki jén Kennedy elnöl formába öntötte. D a beszédírók sz a jelentősebb vésbé jelentős táborát. Manapság a divatja a me dalomnak, ám nem fordulatos életű híre író is egyúttal. Igy es a színésznőnek kiváló Michele Morgan könyvét — egy férfi, Claude Dufresne írta meg, aki ezt a furcsa hasonulást, hogy egy asszony helyébe kellett képzelnie magát, még szórakoztatónak is találta.

DENIS DIDEROT

A Magazin Littéraire tényként idézi, hogy Churchill híres emlékiratait sem egyedül

PACIFI

– a Kon-Tiki vetélyt

Guajaquil kikötőváros több ezer lakosa búcsúztatta 1966. október 23-án a veszélyes útra induló Pacifica-tutajt. A

Callaóból indult, mert innen a legkedvezőbb a szél és a tengeráramlás. A Callao kikötőből induló tutaj a perui áramlat sodrában haladhat észak felé, míg el nem éri a Polinéziába tartó déli passzát áramlást. Innen a tengerésznek már az a legfontosabb dolga, hogy meg ne unja mindig nyugatra forgatni a kor-

nk a Földön?

F. k.: Dr. Fitz Jenő — 67.1407., F. m. Nyomdaipari V.

Kiss Gabriella

MEGHÍVÓ

A FEJÉR MEGYEI MÚZEUMOK
MEGHÍVJÁK ÖNT

KIS ISTVÁN
FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1967. MÁRCIUS 12 — ÁPRILIS 4-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL
NAPONTA 10-13 ÉS 15-18 ÓRÁIG

A KIÁLLÍTÁST

ÁRON NAGY LAJOS
FESTŐMŰVÉSZ

NYITJA MEG

1967. MÁRCIUS 12-ÉN, VASÁRNAP DÉLELŐTT ½ 12 ÓRAKOR
AZ ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUMBAN

1967 MÁR 10

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNAUJVÁROS

Kis István

Kis István festőművész kiállítását vasárnap délelőtt fél 12-kor nyitja meg Áron Nagy Lajos festőművész a székesfehérvári István király Múzeumban. A kiállítás április 4-ig tekinthető meg, hétfő kivételével minden nap 10—13 és 15—18 óra között.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

FEJÉRMEGYEI HÍRLAP

1957 JAN 10

— Egyéni kiállításának anyagait rendezi Kiss István fehérvári képzőművész. Márciusban múzeumi tárlat mutatja be a művész alkotásait.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR NEMZET

1967 JAN 14
1021

Magyar Nemzet

Milyen új szobrokat kap három év alatt Budapest?

A Fővárosi Emlékmű Felügyelőség most elkészült munkaprogramjában sok érdekes szobor felállítása és felújítása szerepel. Első helyen áll a *Marx—Engels emlékmű*, amelynek pályázata rövidesen eldől és úgy tervezik, hogy 1968-ban állítják fel, a helye nincs még véglegesen kijelölve.

A *Tanácsköztársaság emlékművet*, Kiss István szobrászművész díjnyertes bronzalkotását, 1969. március 21-én, a Tanácsköztársaság ötvenéves évfordulója alkalmából avatják fel a Dózsa György úton, a tervezett új Nemzeti Színház közelében. A *Budai Önkéntes Ezred emlékművét* Szabó István szobrászművész és *Jurcsik* Károly szobrászművész készítette. A hatalmas, repeszdarabot szimbolizáló emlékművön egy elesett hős és egy szimbolikus nőalak domborműve látható. Az emlékművet a Vérmezőn ez év április 4-én állítják fel. Készül *Madách Imre* egész alakos ülő bronzszobra, *Vilt* Tibor alkotása, amelyet a jövő év nyarán avatnak fel a Margitszigeten, a lebontott Ybl-fürdő helyén. A Margitszigetre még más emlékművek és díszszobrok is készülnek. *Kerényi* Jenő *Furulyázó lány* című bronz díszszobrát még a nyáron a középkori Ferences-templom romjai mellett állítják fel. A Palatinus-fürdő bejárata előtt volt egykor *Csorba Géza Napozó nő* című kőszobra, amely tönkrement. A megmaradt gipszminta alapján a szobrot újra faragták és a nyár folyamán ismét felállítják régi helyén. A margitszigeti Művészliget szoborgalériája *Szőnyi István* portréjával fog gazdagodni. *Sóvári* János alkotása a 21. szobor lesz ebben a galériában.

Táncsics Mihály emlékművének terveire újabb pályázatot rendeznek a közeljövőben, miután az előbbi eredménytelen volt. A Bécsi-kapu mellett, a Babits Mihály sétány alatt állítják majd fel az egész alakos portrét, előreláthatóan 1968 tavaszán. *Virág Benedek* bronz emlékszobrát *Pátzay* Pál készítette. A szimbolikus nőalak plakettet tart a kezében, Virág Benedek arcképének domborművével. A költő Apród utcai lakóházának helyén állítják fel a szobormű-vet.

A további emlékműtervek között találjuk a spanyolországi szabadságharcban részt vett *nemzetközi brigád magyar csoportjának és Szir partizán szobrának* elkészítését, amelyre 1970 körül kerül majd sor. Az emlékművek helye egyelőre nincs kijelölve. Az *újpesti partizánok* emlékművét viszont a felszabadulás 25. évfordulója alkalmából Újpesten, az Árpád út és a Rezi Károly utca találkozásánál állítják fel. A Rácz-fürdő előtti tabáni területen, az úgynevezett Eszperantó Parkban levő szökőkutat áttervezik. A mozaikmunkát *Kornits* Dezső, az architektúrát *Pfannl* Egon tervezi. A Szilágyi Erzsébet fasorban állítják fel a jövő év nyarán a *Szilágyi Erzsébet emlékkutat*, *Lessenyei* Márta szobrászművész alkotását. Ezenkívül a különböző parkokban, az új lakótelepeken kerül majd sor díszszobrok, díszvázák, ivókutak, állatfigurák elhelyezésére. A fővárosi tanács több neves művészhalottnak állít síremléket. *Mednyánszky László, Benkhard Ágoston, Virág Benedek, Burghardt Rezső, Heltai Jenő, Ascher Oszkár* nevei szerepelnek a listán.

Tervezik több meglevő szobor felújítását. Így a Népligetben levő *Halászlány*, az *Oroszlános-kút*, a Mária téri *Mária-oszlop*, a Roosevelt téri *Széchenyi István-szobor*, a *Vörösmarty-szobor* restaurálását készítik elő.

G. J.

adat
temének
ása

ta
si tervét

Központi Népi Ellenőrzési Bizottság fővárosi önálló osztályának 1967 első negyedévi munkatervét is. A KNEB budapesti osztálya a többi között a következő hetekben megvizsgálja a fővárosi ipari üzemek munkaegészségügyi helyzetét, és az üzemegészségügyi szolgálat működését; ellenőrzi továbbá a fővárosi helyiipari vállalatoknál a bedolgozói rendszer helyzetét.

Végezetül a tanácsülés határozati javaslatot fogadott el a fővárosi kerületi tanácsi választókerületek számának megállapításával kapcsolatban.

Sarlós István zárszavában közölte, hogy a március 19-i választásokig újabb tanácsülést már nem tartanak, a négy évvel ezelőtt megválasztott tanácsi testület tehát lényegében befejezte tevékenységét.

Iparosítják Hajdúböszörményt

A hajdúböszörményi városi tanács végrehajtó bizottsága pénteken a nagy hajdúsági város harmadik ötéves tervéről tárgyalt. A város jelenleg iparilag fejletlen, s ez az oka annak, hogy lakosainak száma az elmúlt öt esztendőben 32 199-ről 30 401-re csökkent. Jelenleg több mint háromezren járnak más városokba dolgozni. A lakosság 65,1 százaléka mezőgazdasági munkából él, ami országos viszonylatban magas arány.

Az ipari elmaradottság megszüntetésén segít a harmadik ötéves terv. Az idén kezdte meg működését a Finommechanikai Vállalat, épül a Szalag- és Zsinórgyár üzemcsarnoka. Ide települ az Április 4. Gépgyár egyik részlege is, ezenkívül még más gépipari üzemet is kap Hajdúböszörmény. Az ipartelepítésre, valamint a meglevő iparvállalatok fejlesztésére mintegy 200 millió forintot költenek. Ezzel elérik, hogy 1970-ig mintegy 2800 fővel emelkedik az iparban foglalkoztatottak száma. A várost is tovább fejlesztik, korszerűsítik az úthálózatot, fásítanak, parkosítanak. Emeletes, modern lakóházakban ötszázötvennégy lakás, továbbá hét bölcsőde, általános iskola, óvoda, valamint általános iskolai diákotthon épül.

Befagyott a Balaton

15 mellékfolyón áll a jég

Hazai folyóink jégpáncélja pénteken tovább növekedett. Egy nap alatt csaknem megkétszereződött a befagyott tiszai mellékfolyók száma. Jelenleg 12 mellékfolyón áll a jég, s most már csak kettőről, a Fehér- és a Fekete-Körösről jelentettek jégzajlást. Tovább nyújtózkodott a Tisza jégtakarója. A folyó jégmezőinek együttes hossza csütörtökön még csak 350 kilométer volt, de pénteken már meghaladta az 500 kilométert. Egyedül a Sajó torkolata és Tiszabura közötti, 90 kilométeres folyó-

sutt 7—15 centiméter. *A Velencei-tavat 10—12 centiméter vastag, összefüggő jégtakaró fedi.* A Dunán nincs említésre méltó változás. Mellékfolyói zajlanak, illetve *a Marcalon, a Rábán és az Ipolyon áll a jég.* Az országban tehát *összesen 15 mellékfolyót borított be álló jégpáncél.*

Az ország valamennyi útja járható

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NÓGRÁD

arckifejezéssel állt a három sötét bőrű rendőr.

— A házban, a kabátom zsebében.

Kiss István szobrászművész új készülő kompozíciójával, munka közben

Nem, csak maállampolgárt lejelölni.

Akkor a Szöré-Leventét. Tudod, ek fáj, fáj, fáj...

gitség! Mint egy ák az újságból álok puskázni. le attól sem leokosabb.

Fiacskám — ulok felé. — Hát nnak a Szörényi ishivjáknak úgy fáj, fáj, akkor san beteg, tehát ötlenség lenne őt javasolni.

cskám azonban nyugszik.

De azt mondd

Ez aztán a szcse: csöngetne megy ki ajtót óriási zaj, egy kőlyök, a fiam tai tódulnak szobába. Szen Ezek is mind tópolgárok?

Ahogy végr fekszem a ágyba, hallom, hogy mellettem piheg egy másik derék választópolgár, a feleségem.

— Mondd csak — kérdezi, hogy is lesz azzal az új...

Te is lányom Brutus! No mindegy. Elmagyarázom.

— Tudom, ezt tudom — mondja hitvesem — de...

Ő a fodrászát akarja jelölni. A Jencit.

zadó homlokom, ahogy felébredtem. Nyomban belefogtam a következő levél megírásába: „Kedves elvtársak! Én nem tudok se gitározni, se tupírozni. Mielőtt jelölnének gondolják meg, népszerű lehet-e manapság egy ilyen tanulatlan ember?"

Benedek B. István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HÍRLAP

1967 FEB 7

Kiss István

Kolumbus Kristóf hajója — fából

102A

Kiss István, gyulai fafaragó népművész — aki alig néhány hónapja fejezte be a gyulai vár történetét megelevenítő 500 figurás dombormű faragását, elkészíti Kolumbus Kristóf hajójának modelljét is. A munkát hosszú tanulmányok előzték meg. Svájcból hozatott eredeti rajzok járulnak hozzá a modell teljes hitelességéhez.

N
dot
kal
biz
D
veni
szön
nehéz tudományos, egyetemi vezetői munkája mellett is hozzájárult.

Szót kapott dr. Farkas Elemér is, akinek jelölését Varjas József nyugdíjas javasolta. Beszédében, amelyben köszönetet mondott nevének felvetéséért, többek között kitért arra is, hogy amennyiben őt állítanák képviselőjelöltnek, „őt nem kötné a pártfegyelem". Szavai a te-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

NÉPSZAVA

1965 JÚL. 7.

1021

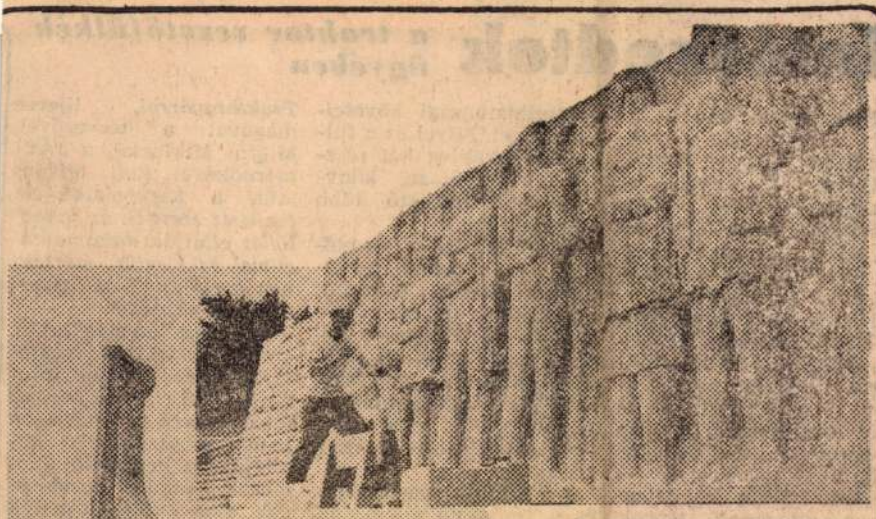

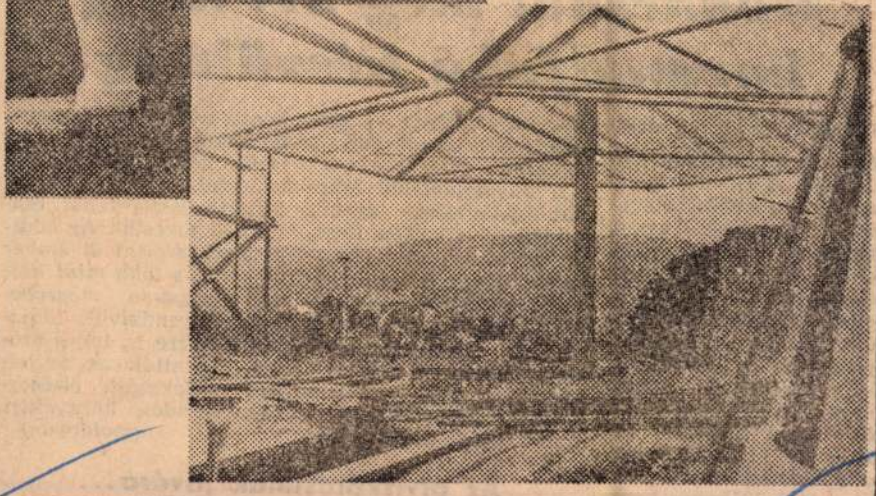

BEFEJEZÉS ELŐTT ÁLL A JUBILEUMI PARK ÉPÍTÉSE. Kiss István szobrászművész ~~műtat~~ és jelent szimbolizáló dombormüve a park feljárójával szemben. — Kőamforák a park pázsitján. — Épülnek a kis bisztrók, büfék

(Gonda György felvételei)

Intézkedtek *a traktor vezetőfülke* ügyében

Nemrégiben írtunk arról: megszületett a megállapodás, hogy a vezetőfülkével nem rendelkező traktorokra milyen vezetőfülkéket lehet felszerelni, szóvá téve azt is, hogy ne kelljen ismét évekig várni az intézkedéssel.

Hiányoltuk, hogy a K—25-ös UE—28-as, U—28-as, MTZ és UTOS traktorra nemcsak vezetőfülkét nem lehetett sehol sem megrendelni, hanem a gépjavító állomások és állami gazdaságok részére sem álltak rendelkezésre *elfogadott tervek*, amelyek alapján ezeket elkészítették volna.

A JÁFI mérnöke, *Migrai Miklós* által tervezett fülke rendelkezik a szokványos tehergépkocsifülke balesetbiztonsági követelményeivel. Mivel ez a fülke szerkezetileg két részből tevődik össze, könnyen alkalmazható több traktorfajtához.

A Migrai-féle vezetőfülke a szakértők megállapítása szerint egyaránt alkalmas az UE—28, UE—40, ZK—25, Z. Super, U—28, UB—28, D4K—B típusú traktorokhoz. Az MTZ és UTOS traktorokhoz is alkalmazható, ha azok üzemanyagtartályait áthelyezik.

Az állami gazdaságok és a gépjavító állomások, ha az őszi munkák idejére már fel akarják szerelni vezetőfülkékkel a traktoraikat, akkor az FM gépesítési főigazgatóságán keresztül a *Vörös Csillag Traktorgyárral*, illetve magával a tervezővel, Migrai Miklóssal, a JÁFI mérnökével kell felvenniük a kapcsolatot. *Az említett szervek az igénylőket ellátják dokumentációval és kisebb mértékben a traktorfülkék gyártását is elintézik.*

A megállapodás után, amely a traktor vezetőfülke ügyében több mint három évig húzódott, az intézkedések örvendetesen hamar megszülettek. Reméljük, a gépjavító állomások, állami gazdaságok, akik eddig sürgették a dokumentációkat, mielőbb igénybe veszik azokat, hiszen munkásaik egészségéről, testi épségéről van szó.

Lepies György

Mohácsnál még két hétig harmadfokú készültség

(Folytatás az 1. oldalról)

hősies helytállásának köszönhető. Ebben a harcban a közlekedési dolgozók, gépkocsivezetők, vasutasok ezrei is részt vettek, s a postásoknak köszönhető, hogy az irányítás szempontjából nélkülözhetetlen hírközlés gyors volt, az összeköttetést késedelem nélkül mindig biztosították. *A közlekedést jelentős károk érték.* Figyelembe véve a tanácsi utakat, hidakat is, az előzetes becs-

11-es kivételével — már mindenütt zavartalan a forgalom.

A *Jugoszláviából* érkezett jelentések szerint vasárnap és hétfőn Bosznia egyes területein, *Leszkovac, Kragujevac, Krusevac és Újvidék környékén ítéletidő pusztított.* A szlovén tengerparton, s más területeken tyúktojás nagyságú, *300 grammos jégdarabok* hullottak, s a 100 kilométeres órán-

kénti sebességgel száguldó orkán középületek tetejét, kéményeit sodorta magával, lakóházakat döntött össze, fákat csavart ki tövestül. Az eddigi hírek szerint *öt ember meghalt, s több mint hatvan súlyosan megsebesült.* A rendkívüli időjárás ellenére is, teljes erővel folytatták az ár elleni védekezést, elsősorban Újvidék környékén.

(moldován)

Az árvízkárosultak javára...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

A Rákóczi téren helyezik el a szegedi Lenin-szobrot

Mint már korábban hírt adtunk róla, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulóján Lenin szobrot avat Szeged. A szobor elkészítésére kiírt pályázatot Kiss István szobrászművész és Dávid Károly építőművész — a Népstadion Kossuth-díjas alkotója — nyerte.

A megyei és városi párt- és tanácsi vezetőszervek az érdekelt központi tervekkel egyetértésben úgy döntöttek, hogy az új Lenin szobor a Rákóczi térre, a megyei párt- és tanácsház székháza elé kerül, e terület megfelelő építészeti átalakításával. A jelenleg ezen a helyen levő szökőkutat és szobrot Újszegedre, az Odessza lakónegyedbe helyezik át.

orvostudományban [illegible]
távlatokat nyitott.

KULTÚRPARK

Nyitva 13 órától 21 óráig.

MOZIK

Vörös Csillag: Tegnap, ma, holnap. Színes, szélesvásznú olasz—francia filmvígjáték. Csak 16 éven felülieknek. — **Fáklya** délután 2 és 4 órakor: Betörők cinkosa. Magyarul beszélő csehszlovák film. Este 6 és 8 órakor: Mefisztó doktor találmánya. Fantasztikus történet szélesvásznú román filmen.

Postás Mozi: Szárnyak. Fél 6 és fél 8 órakor.

A DÉL-MAGYARORSZÁG FÉNYÚJSÁGJA

este fél 8 órától 10 óráig híreket sugároz a Klauzál téren.

INSPEKCIÓS ÁLLATORVOSI SZOLGÁLAT

Szeged város területére

Július 15-től 22-ig, este 6 órától reggel 6 óráig (vasár- és ünnepnap nappal is) elsősegély és nehézellés esetére ügyeletes dr. Komáromi János állami állatorvos. Lakása: Újszeged, Tolontál tér 3. Telefon: 14-064.

Kis István
Nobrán

Szabad Művészet

1950. 10. 373. 1.

HIVATALOS BIZ

Alulirott, a Müemlé
ti elnöke, hivatalosan igazol
aki 1870.évi május hó 8-án szü
től kezdve 1921.évi október hó
fizetési osztályba történt kin
tőipari tanfolyami végzettsége

Kiss István

grafikus

Szabad Művészet

1957. 11. 492. c

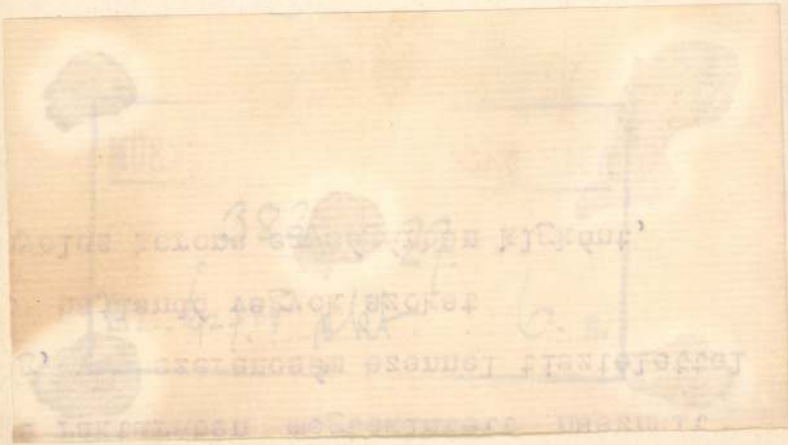

mok vizsgálatával kapcsolatb

Ötvenhat /:56:/ pengő 40 fil

la terhére utaljon ki. Budap

niszter rendeletéből: Dr. Ró

A hivata

DÓZSA GYÖRGY SZOBRA

Kiss István

»Én Dózsát a magyar történet legdicsőbb emberének tartom és szentül hiszem, hogy lesz idő (ha fentmarad a magyar nemzet), amidőn Dózsának nagyszerű emlékszobrot fognak emelni.« (Petőfi)

Ez a Petőfi-idézet szinte kimondatlanul is arról beszél, hogy a magyarság csak úgy létezhet a jövőben, ha eszményképe az emberi jogok eltiprói ellen felkelő, s a minden harcot vállaló Dózsa lesz. Dózsa szelleme évszázadok óta eleven tűz a nép lelkében és Petőfi óta az irodalomban is. Ady Endrétől Illyés Gyuláig sokan táplálták ezt a tüzet.

És íme, a Dózsa-szobor végre megvalósul. Részévé és egyben eredményévé válik annak a harcnak, amelyet szabadságunkért, az új világ felépítéséért folytatunk. A Dózsa-szoborpályázatot fiatal művész nyerte, Kiss István. Két éve végezte el a Képzőművészeti Főiskolát. »Békét akarunk« című diplomamunkája, egy gyermekét tartó fiatal anya, a bukaresti VIT-en nemzetközi díjat nyert.

Kiss István, mióta megkapta a Dózsa-megbízást, minden erejét a nagy feladatnak szentelte. A szobor gondolatával kelt és feküdt, szívósan kísérletezett ki minden mozdulatot, hajlást vagy fényhatást. Erőfeszítéseit siker koronázta. A négyméteres főalak hűen kifejezi Dózsa keserűségét, jogos, nagy haragját. A főalak mellé jobbról öt-, balról négyalakos háromméteres magasságú, típusaiban az egész forradalmi népet jellemző paraszti csoportot helyezett. Jobbra az első áldozat Mészáros Lőrinc, kezében kard, földetlen mellével ügye tisztaságát tárja fel isten, ember előtt, balkezével nyakából a keresztet tépi le. Mészáros Lőrinc alakjának mostani megoldásához Illyés Dózsa-drámája segítette a művészt. A mellékalakok talapzatai a szokástól eltérően kétoldalt a főalak talapzatától harminc foknyira behajolnak és ezzel az egész kompozíció szinte megkívánja, hogy körüljárjuk. Kiss István műve nemcsak egyszerű szobor, de a nép magáratalálásának szimbóluma is. A művész műtermében vezető íróink, kritikusaink egymás kezébe adták a kilincset, munkáscsoportok látogattak el hozzá és mindenki elmondta a műről észrevételeit. Fiatalok is jöttek, diákok, képzőművészeti főiskolai hallgatók. Kiss István szívesen fogadta az észrevételeket, felhasználásukkal tovább érlelte a művet. A szobor így vált új képzőművészetünk nagyszerű eredményévé, amelyet az ötödik képzőművészeti kiállításon az eredeti méret egyharmadának megfelelő nagyságában láthat majd a közönség. A közönség véleménye és a szakmai kritika elemzése nyilván hozzásegíti a művészt, hogy a kiváló alkotást részleteiben továbbfejlessze.

K. Gy.

TAMÁSI ÁRON:

Egy

Úgy tanultuk, de másrészt tapasztaljuk is, hogy az ember értelmes és társas lény. Mivel ebben a felfogásban, tekintet nélkül a bőr színére és az elme csiszoltságára, mindnyájan egyek vagyunk, be is kellene tartanunk egy üdvös kívánalmat. Nevezetesen azt a kívánalmat, hogy senki felebarátunk gondját-baját kellő ok nélkül ne szaporítsuk. Ez a nemes viselkedés, legelőször is, azzal a megtartóztatással jár, hogy rossz hírbe nem keverünk senkit; sőt a kíméletlen bolygatást s még az ártalmat is elhallgatjuk, ha nem a közüdvösséget, hanem csak minket érint a bolygatás, avagy az ártalom.

Tiszta lelkemre mondhatom, hogy én ennek a kívánalomnak, egyébként bármennyire rsendő vagyok is, mindig eleget tettem. Sőt azt a kört, amelyen belül ezt a viselkedést valamikor kívánatosnak tartottam, idők folyamán még tágítottam is. Ennek oka az a felismerés volt, hogy nemcsak az emberekkel élünk egymásra szorultságban, hanem a különböző állatokkal is. Ha pedig ez így van, akkor természetes és igazságos, hogy a nemes viselkedés necsak az emberi lények körében legyen honos, hanem legyenek annak élvezői maguk az állatok is.

Azt hiszem, ez helyes.

Bennem legalább semmi kétség nincs afelől hogy az eszmét tekintve, kívánatos és helyes úton járok. Ez a hitem nagyobb törést nem is szenvedett soha, bár meg kell mondanom, hogy valahányszor megharapott egy kutya, vagy irgalom nélkül megcsipdestek a szúnyogok, magam előtt is védenem kellett az eszmét és nagy türelemmel ápolgatnom tovább.

De nagyobb baj, egészen az elmúlt ősz farkáig, sohasem történt.

De akkor, november első hetében, egy légy megrendítette bennem a hitet. Idestova már hatodik hete ennek, de az izgalom és a megrendülés, ami az említett léggyel kapcsolatos, ma is oly kínzó és eleven bennem, hogy példa nélkül áll. Sőt talán kínzóbb és elevenebb, mint az esemény idejében volt; s mivel attól kell tartanom, hogy időteltével lelki válságba sodorhat, sőt az egészségemet is megbomlaszthatja, valamit sürgősen tennem kell.

De mit?

Mondjam el talán egy tudósnak, ha van olyan tudós, aki az emberi lelket és az állatok világát egyformán jól ismeri? Hosszú utazásban keressek enyhülést, a mai körülmények között? Tárjam ki lelkemet egy papnak, arra gondolván, hogy a pap mindenre tud valami szentenciát?

Nem!

Legjobb lesz, ha férfiasan szembenézek a dologgal, ahogy máskor is tettem, valahányszor kivezető utat kerestem a bonyodalmak közül, vagy világosságra vágyakoztam a gomolygó ködökből. Hát igen, legjobb lesz, ha szembenézek ezzel a léggyel; vagyis ha megírom azt a felbolygató eseményt, amelynek egy légy a hőse. Nem könnyű dolog ez, mert egy efféle rejtélyes eseményt jól megírni is bajos dolog; de másrészt, mivel a jégyről

rült őszi idő volt azon a napon, s újholdja az éjszakának. Nagyjából békességben múlt el a napom s este az ágyban, szokásom szerint, olvasásba merültem. Vártam is ezt az elcsendesült időt, mert a könyv, melynek az olvasását már a megelőző napon elkezdettem, nagy izgalomban tartott. Mohón bújtam hát a csillagos ég titkaiba, mert arról szólt a könyv; s éppen a Napról, a mi egünk tűzkirályáról olvastam. Még a mondatra is emlékszem, melynek néma hangzata alatt kezdetét vette a történet. Mert a mondat ez volt: »Amint belhatoltunk a Nap belsejébe és forró tüze teljesen körülvett, hőmérőnk rohamosan szaladt felfelé; nemsokára elérte a millió fokot s most, a Nap középpontjában, negyven millió fokot mutat«.

S abban a pillantásban, a mondat utáni ponttal együtt, a két szemem közé röppent egy légy. Nem tudom, hogy honnan jöhetett oly egyszerre s minden előzetes zümmentés nélkül; s ha már jött, miért annyira vakon és hevesen. Dehát jött s úgy nekiütődött a homlokom csontjának, hogy csak szédelegve tudott tovább evezni valahogy. Okos volt azonban, mert okulván a hevesség veszélyén, néhány mondat után óvatos zümmögéssel ereszkedett irányomba vissza. A csendes fényben körüldongta szépen a fejemet és a vállam környékét, majd rászállott a könyv nagy fehér lapjára, ahol kereső bolyongással sétálni kezdett.

Nem bántottam.

Dehát hamarosan fordítanom kellett volna a könyvben s légy uram még ott sétált javában. Mit csináljak? Nem volt ez könnyű kérdés, mert hiszen ősz volt, az ő idejének végső napjai. Maga az élet szelleme, melynek mindnyájan gyermekei vagyunk, az a nagy szellem esdeklett érte.

— Kérlek, menj el innen! — mondtam neki.

Türelmesen vártam, a könyvet sem mozdítottam, magam sem mozdultam. A nemes viselkedés szabálya szerint. Figyeltem, hogy miképpen és merre sétál, de sohasem okszerűen választott utat, hanem csatangolt inkább. Néha nekiiramodott, majd a két első lábát előre rezgette, a másik néggyel pedig biztonságosan terpeszkedett. Mohón szimatolt és meg-megkefélte a betűket, miközben lüktettek az ízei és fénylett a két hatalmas szeme, amelyek ellepték a fejét és összeértek a homlokán. Igen, egészen összeért a két szeme, amiből megbizonyosodtam, hogy nem vénasszony a legyek között, hanem büszke férfiú.

— Menj el! — szóltam megint.

Biztattam azzal is, hogy ártalmas talán a festék; majd némítettem a Nap rettenetes hőfokával, de légy uram ügyet sem vetett reám, sőt hízelgő mutatványokat végzett és

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 OKT 11.

TÜKÖR

Kiss István

1021

KÉPZŐMŰVÉSZET

HEGESZTŐPISZTOLY ÉS VÖRÖSRÉZ. Kiss István szobrászművész a Debreceni Agrártudományi Egyetemnek ötalakos szoborcsoportot készit. A "Lovak" cimü kompozició vörösréz lemezből, hegesztett eljárással készül. /Fotó: Petrovits/

A találmányok és licencek nemzet
országok tudományos erőfeszítésein
befektetéseknek. A legfrissebb adat
külkereskedelme így fest: USA imp
exp: 6:4, NSZK imp/exp: 7:3, Jap
vábbra is vonatkozik, hogy a világ l
kaja Gazeta)

A vesztfáliai Seigerland községtan
az urnák kiürítésekor a kö
volt húzva, az egyetle
nem volt rest és f
mik vagytok

Tudósítónk jelenti Moszkvából:

Ma este díjkiosztás a filmfesztiválon

A fesztivál végéhez értünk. Szombaton láttuk az utolsó filmeket, este részt vettünk a Gorkij-parkban rendezett *moszkvai filmnapon.* Vasárnap délelőtt a zsüri ülésezik. Az esti záróünnepélyen átadják a nagydíjat, a három aranyérmet, a legjobb rendezés, fényképezés, női és férfialakítás díját és több felajánlott díjat, oklevelet.

Ritkulnak az események is. Hírt adtunk már a magyar küldöttség pénteki sajtótájékoztatójáról, amelyen *Révész* Miklós filmfőigazgató ismertette filméletünk statisztikai adatait, majd *Szemes* Mihály, *Ruttkai* Éva, *Váradi* Hédi és *Gábor* Miklós felelt az újságírók kérdéseire.

Érdekesebbek lettek a Rosszija-mozi hivatalos vetítései. Az első tíz nap mezőnye olyan volt, mint egy dimbes-dombos vidék, amelyből csak nagyritkán magasodott ki egy-egy csúcs: a japán, a szovjet film, és a rövid- és dokumentumfilmek kategóriájában bemutatott olasz olimpiai riport. Az utolsó három napon azonban emelkedett a színvonal. A síkságból legalábbis fennsík lett és gyakoribbak a magas ormok. Őszinte sikert aratott például Vietnam alig egyórás játékfilmje:

Tűz a második frontvonalban

Története rendkívül egyszerű. A kiváló ütegparancsnokot a hátországba vezénylik. Azt tapasztalja, hogy ott is frontküzdelem folyik, igaz, másképp, mint az arcvonalban. Alig néhány jelenet a film, de ezek szépen komponáltak, jó ritmusúak. Hatásos és magabiztos a fényképezés is. A közönség gyakori tapssal jutalmazta az alig tizennyolc éves *Ngok Lan* játékát, aki bájos mosolyával, üde fiatalságával a fesztivál egyik sztárja lett.

Már korábban is feltűnt, hogy a rendezők — különösen a fiatal filmgyártó országokban — gazdaságos, *szűkszavú szerkesztésre* törekszenek. Korszerűsítik a film formanyelvét, a képek »beszédét« sokra becsülik és hatásosan alkalmazzák. Az indonéz, a kubai, a vietnami film után ugyanezt tapasztaltuk a *bolgár* film vetítésekor is. A közönség élénken figyelte és sokszor megtapsolta ezt az érdekes filmet. Címe: *Amikor mi fiatalok voltunk...* Egy antifasiszta ifjúsági ellenálló csoportról szól. Binka *Jeliaskova* rendező bőven alkalmaz szimbólumokat. Szerkesztése, kifejezésmódja modern és hatásos. A film fiatal hőséről emelkedett hangú film-eposzt készített. Csak az a kár, hogy jelképi ötleteiben nem eléggé mértéktartó.

Az utolsó két nap két nagy és érdekes élményt tartogatott. Az első

a francia film.

A *L'enclos* — magyarra talán így lehetne fordítani: »Karantén« vagy »Bezártan« — vetítése előtt szokás szerint felvonult a dobogóra a francia delegáció. Közöttük Jean *Delannoy*, Louis *Daquin*, *Sadoul*, valamint a jugoszláv koprodukcióban készült film rendezője és főszereplői. Jelen volt Gerard *Philipe* özvegye is. A delegáció nevében megrázó szavakkal üdvözölte a közönséget Armand *Gatti* rendező. »A koncentrációs táborban mellettem, szinte a karjaim között halt meg barátom, Nyikolaj — mondta. — Vidéki fiú volt, sosem járt Moszkvában, de remélte, hogy a háború után eljut és velem is találkozhat majd. Most én idézem meg őt ide, Moszkvába, a Rosszija nézőterére...« A náci lágerben játszódó film megrázó élményt jelent. Lélekzetállítón nagy jelenetek követik benne egymást.

Bár témájában rokon, módszerében egészen más az olasz film:

Mindenki haza!

1943-ban játszódik. Az olasz fegyverszünetet követő napokban. Luigi *Comencini* rendező — aki *Lollobrigida* és Marisa *Merlini* társaságában állt a vetítés előtt a dobogón — elmondta, hogy a »zűrzavaros napok bohózatában« a tragédiát akarta megmutatni. Ez a paradox szándéka sikerült is. Az ellentétes hatások gyors váltakozása felzaklatja a nézőt. Megutáltatja vele a gyilkos fasizmust és egyre erősödő rokonszenvet kelt az eleinte csak a maga bőrét mentő kisember iránt, aki a komikus és tragikus epizódok láncolatán át eljut odáig, hogy fegyvert fog a partizánok mellett. A két műfaj váltakozása egyké kivételtől eltekintve, ízléses és kétségkívül hatásos. Ahogyan a történet halad, egyre többször fagy ajkunkra a kacagás és egyre gyakrabban szökik szemünkbe könny. Amikor kivilágosodott a nézőtér, lelkes taps köszöntötte a díszpáholyban ülő olaszokat.

Az utolsó napon mutattuk be

Kollányi Ágoston

és *Váncsa* Lajos filmjét, *Ezüstszálak*-at, amelyet a közönség nagyon melegen fogadott. Egyébként szombaton jelent meg egy *újabb kritika az Alba Regiáról.* A Lityeraturnaja Gazetában E. *Szemenova* felsorol ugyan néhány kifogást a film egyes jeleneteivel kapcsolatban, de egészében pozitíven értékeli az Alba Regiát, hosszan dicséri a film líráját, visszafogott rendezői stílusát és a színészek kifejező játékát.

Szombaton mutatták be az *Oriáskerék* című filmet, *Radványi* Géza rendezésében, amelynek egyedüli érdekessége, hogy nyugatberlini »illetőséggel« indult a versenyben, és egy perui legendát, *Kukuli* címmel. Ezen az estén elcsendesedett a mozi. Hétfőtől a nézőteret elfoglalják a moszkvaiak és egyszerű moszkvai mozi lesz a Rosszija, amely két héten át a világ filmművészetének minden eddiginél nagyobb és jelentősebb találkozójának színhelye volt.

Este nagyszabású ünnepség zárta le a második moszkvai filmfesztivál eseményeit. A parkokban, szabadtéri színpadokon filmvetítéseket rendeztek, népszerű szovjet művészek szerepeltek, filmkritikusok, forgatókönyvírók, esztéták előadásokat tartottak. Néhány új szovjet film *bemutatóját* is az ünnepségek keretében rendezték meg.

A filmünnep csúcspontja a Gorkij Parkban rendezett hatalmas *szabadtéri hangverseny* volt, amelyen ismert szovjet művészeken kívül a fesztivál sok neves külföldi vendégművésze is a moszkvai közönség elé lépett művészek között volt *Ruttkai* Éva és *Gábor* Miklós is.

Zay László

A párizsi Louvre egyik szárnyában kiállításon mutatják be a film »gyermekkorát«, csaknem ezer eredeti dokumentummal. Az érdekes kiállítás nagy teret szentel Georges Melies-nek, a film egyik kevéssé méltányolt úttörőjének, aki az idén lenne száz éves. Melies már 1896—98-ban több mint száz filmet forgatott.

A HUNYADI LÁSZLÓ *bemutatásával megkezdődtek*

A SZEGEDI SZABADTÉRI JÁTÉKOK

Szeged, július 22.

Két napja mintha vasárnap lenne Szegeden. Pénteken tartották meg a *Bánk bán* főpróbáját, ez volt a »félhivatalos« megnyitó.

Ünneplőt öltött a város és ünnepélyes a hangulat; barátságos, vendégváró. A Dóm téri nagy színpad készen áll az előadásokra.

Szombat délután befutottak az első vonatok, autóbuszok, amelyek a megnyitóra érkező közönséget hozták. Érkeztek Miskolcról, Diósgyőrből, Sztálinvárosból, az Alföld és a Dunántúl más városaiból. Az érdeklődés, az Idegenforgalmi Hivatal adatai szerint, megsokszorozódott: 150 ezer jegyet adtak el eddig, elővételben több jegy talált gazdára, mint amennyi a játékok első évében, 1959-ben összesen. A játékok idei előadásait, a számítások szerint, a tavalyinál körülbelül harmincezerrel több néző látja majd.

Megérkezett Szegedre a Moszkvai Akadémiai Nagyszínház több tagja és vezetője, élükön Jurij *Fajer* karmesterrel, a Szovjetunió népművészével és *Ringyin* díszlettervezővel. Eljött a színház igazgatóhelyettese, F. *Lahman.*

Beszélgetés Jurij Fajerral

Sikerült néhány szót váltanom Fajer karmesterrel.

— Örülök — mondotta —, hogy más szovjet művészek után én is közreműködhetek a Szegedi Szabadtéri Játékokon. A színház egész együttese megtiszteltetésnek tartja a meghívást. Igen boldogok leszünk, ha előadásaink sikert aratnak, hiszen ez az első szabadtéri szereplésünk. Meg kell mondanom, hogy éppen ezért nagy művészi feladatot jelent számomra ez a bemutató. Hetek óta izgalommal készül rá az egész együttes. Már a moszkvai próbákon megkíséreltük, hogy a nagyszínpad követelményeihez igazodjunk, a szakemberek bizonyos módosításokat hajtottak végre a koreográfián. Sok segítséget nyújtottak azok a kollégák, akik már felléptek Szegeden, elsősorban *Lusin* díszlettervező, aki a tavalyi és a tavalyelőtti előadásokon kitűnően megismerte a színpadot. Nekem nagyon tetszik a monumentális tér s az artisztikus megjelenésű környezet. Reméljük, hogy Prokofjev balettje, a Kővirág éppen olyan művészi élményt nyújt majd a magyar közönségnek, mint a Jeanne d'Arc és az Esmeralda.

Fajer egyébként szombaton megtartotta az első zenekari próbát a Szegedi Nemzeti Színházban; elégedetten nyilatkozott a képzett, fegyelmezett zenekarról. A Nagyszínház teljes balett-együttesének megérkezése után, július 26-án kezdődnek meg a Kővirág szabadtéri próbái.

Dél-alföldi tárlat, eszperantó kiállítás

Sok külföldi is van már Szegeden. A főpróbán hallottam német, angol beszédet — egy londoni utazási iroda szervezésében húsztagú angol turistacsoport látogatott el a városba. Eszperantóul beszélő népes társaságot láttam a Hungária Szállóban. Érdekes esemény vonzotta ide az eszperantistákat: szombaton délben nyílt meg a Somogyi Könyvtárban az első országos eszperantó kiállítás. A világ minden részéből küldtek dokumentumokat, könyveket, fotókat, sok anyag érkezett a Szovjetunióból, a népi demokráciákból és néhány nyugati országból. A kiállítást *Farkas* Ernő szegedi tanár szervezte; elmondotta, hogy sok olyan új, eddig nem ismert dokumentumot sikerült felkutatni, amelyek a magyar eszperantistáknak a Horthy korszakban végzett munkásmozgalmi tevékenységéről számolnak be.

Az ünnepélyes események közül kiemelkedik a *dél-alföldi festőművészeknek a Móra Ferenc Múzeumban megnyílt nagyszabású tárlata,* s Kukovicz Nana 1919-ben meggyilkolt szegedi festőművész emléktáblájának leleplezése.

A »járulékos« szórakozási lehetőségeket még felsorolni is nehéz: rengeteg kirándulást szerveztek, tiszai csónakázást, sétahajózást, és vadászatot a környék erdeiben. A Móra Ferenc Múzeumnak értékes új régészeti leletekkel bővült tárlata vasárnap nyílik meg; több termet foglal el a Fehér tó élővilágát bemutató természettudományos kiállítás is. Esténként térzene szórakoztatja a sétálókat a Széchenyi téren, érdekesnek ígérkezik a primás-vetélkedés is. (Talán nem veszik rossznéven a kitűnő szegedi cigányzenekarok, ha megírom, hogy a paszomántos-sújtásos kék lajbit le kéne már vetni, mert ha a verbunkosokhoz, palotásokhoz, kesergőkhöz illik is, a hangszereiken egyre gyakrabban megszólaló Marinától, és a Ciao, ciao Bambinától elüt ez a kosztüm.)

Szervezettebb vendéglátás

A tavalyinál még jobban felkészült a vendéglátás és a kereskedelem. Az éttermekben zökkenésmentes, jól olajozott és udvarias a kiszolgálás, színesek, vonzók a kirakatok. A fizetővendég-szolgálat ugyancsak szervezettebb, jobb a tavalyinál. Az idegenforgalom előreláthatólag nagyobb méreteket ölt az idén, mint az elmúlt esztendőkben, a július közepén és augusztus elején Magyarországon tartózkodó külföldi túristacsoportok csaknem mind bejelentették, hogy szívesen megnéznék a Szegedi Szabadtéri Játékok egy-egy előadását. Több külföldivel beszélgettem ma a városban, közöttük néhány csehszlovák és lengyel látogatóval, volt közöttük olyan, aki már másodízben jár Szegeden. E beszélgetésekből, s azokból a hírekből, amelyek a szomszédos és néhány távolabbi ország egyre intenzívebbé váló érdeklődéséről szólnak, arra a következtetésre juthatunk, hogy a vendégeket ma már nem csupán a szegedi kuriozitások csábítják ide, hanem — elsősorban — a játékok művészi eseményei. A város színes, soknyelvű forgatagában ma úgy éreztem, hogy nem látomás és nem puszta remény a szegedi irodalmi lap, a *Tiszatáj* ünnepi cikkének az a gondolata, hogy nincs messze az az idő, amikor a Dóm téri színpad Európa haladó művészeinek hatalmas dobogójává válik.

Vasárnapra várják a *János vitéz* főszereplőit. Az új szereposztásban és rendezésben színre kerülő mesejáték szabadtéri próbáit a jövő héten megkezdik. Hozzáláttak *Az ember tragédiája* díszleteinek felújításához is.

*

Szombaton estére zsúfolásig megtelt a Beloiannisz tér mintegy 7500 személyes nézőtere. Megjelent a megnyitón *Nagy* Dániel, az Elnöki Tanács elnökhelyettese, *Friss* István és *Hollai* Imre, az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezetői, valamint politikai, társadalmi és művészeti életünk számos képviselője. Húsz órakor megszólaltak a fanfárok, s ünnepélyesen jelezték a Szegedi Szabadtéri Játékok kezdetét. Felcsendült a Himnusz, majd *Biczó* György, a megyei jogú városi tanács v. b.-elnöke üdvözölte a megnyitó közönségét és méltatta a Szegedi Szabadtéri Játékok jelentőségét.

Az ünnepélyes megnyitó után *Erkel Hunyadi László* című operáját adták elő. A főbb szerepeket *Szabó* Miklós érdemes művész, *Horváth* József, *Ilosfalvi* Róbert, *Iványka* Irén, *Fodor* János Kossuth-díjas érdemes művész, *Ágai* Karola, *Takács* Paula Kossuth-díjas érdemes művész, *Sebestyén* Sándor és B. *Réti* József énekelte. A darabot *Mikó* András Liszt-díjas rendezte. A zenekart *Vaszy* Viktor érdemes művész vezényelte. A díszletek *Varga* Mátyás Kossuth-díjas érdemes művész, a jelmezek *Márk* Tivadar Kossuth-díjas tervei alapján készültek.

Tamás István

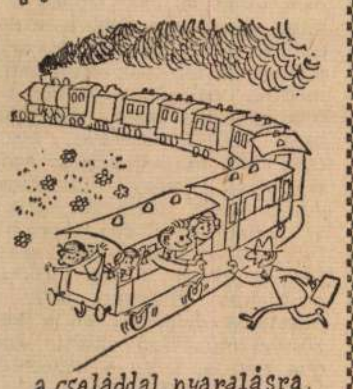

Az alábbiakban részletet közlünk a nagy szovjet filmrendező Moszkvában tavaly sajtó alá rendezett memoárjaiból.

Szergej Ejzenstejn:

Látogatóban Yvette Guilbert-nél

Vannak az embernek kedves kísértetei, amelyek gyermekkorától fogva mellé szegődtek. Afféle derengő látomások.

...Egy gunyoros tündér látomása én előttem is ott lebeg kora ifjúságom óta.

A tündér könyéken felül érő fekete kesztyűt visel és pontos címe van Párizsban. S kézzelfogható szerződései Franciaország zenés kávéházaiban. Kontúrja, vonalai felejthetetlen élességgel élnek a plakátokon, a metszeteken, úgy, amilyennek Franciaország egyik legcsodálatosabb festője éles szemével látta és megörökítette.

Hogyan kerített a hatalmába?

Talán fekete kesztyűvel, talán édesapám elbeszélései révén, ő hallotta és látta a halhatatlan diseuse-t párizsi utazásai idején, vagy talán dalocskáinak szövegével, hiszen hogyan-hogyan nem, elég korán a kezembe kerültek, de az is lehet, hogy Toulouse-Lautrec róla festett portréi bűvöltek el, vagy a memoárja (»A dal az életem«), vagy később »Az éneklés művészete«, vagy talán a sejtelmessége?

Huszonhatban Berlinben hangversenyez, s ugyanakkor Martha Schwertlein szerepét is eljátssza Murnau »Faust«-jában. És éppen néhány nappal előbb utazik vissza Franciaországba, mint én Berlinbe érkezem. Huszonkilencben viszont Párizsban késem le három nappal a koncertjét.

A sors! A feketekesztyűs Ábránd Hercegnő mindig kisiklik a kezeim közül.

És mégis találkoztunk.

Átkozottul untam magamat.

Pedig Párizsban voltam.

Csakhogy engem száműztek ebből a csodavárosból.

Ugyanis kommunista propagandával gyanúsítottak.

Később Berthelot megmutatta nekem a rendőrség rólam írt titkos jelentését. Aknamunkám legmeggyőzőbb pontja (persze azonkívül, hogy valamennyi szovjet filmet én csináltam!), az volt, hogy »*M. Eisenstein par son charme personnel*« (személyes varázsával) barátokat toboroz a Szovjetuniónak.

Nyomasztó unalom gyötört a szállodában.

Ezalatt egy ismerősöm lótfut a tartózkodási engedélyem meghosszabbítása ügyében.

Telefonüzeneteit kell várnom.

A Montparnasse még nem fénylik az alkonyat lila tüzeiben. Átelenben a »Jockey« még nem gyújtotta ki fényeit. A »Coupole« és a »Rotonde« még nem varázsolódtak az éjszaka mágikus tündérvilágává.

Unatkozom.

Unatkozom Párizsban, Daumier, Mallarmé és a »Három testőr« városában — és Yvette Guilbert-ében...

Tiens! (De megálljunk!) Hát miért ne telefonálnék neki? Őneki, az én feketekesztyűs tündéremnek?

Csak így, minden formaság nélkül. Ismeretlenül. Anélkül, hogy közös ismerőst keresnék.

A telefonszáma nem titkos. Nem rejtőzik holmi »F. S.« mögé, mint Fjodor Saljapin.

Maga a Madame veszi fel a kagylót.

— Ugyan már?! Hogy gondolhat ilyet! Persze, hogy ismerem magát. Nem vagyok én holmi amerikai liba!

És másnap már ott ülök nála.

A Madame kétségbe van esve. Náthás. Különben elénekelhetné nekem egész repertoárját.

Én ezt készséggel is hiszem.

Így hát látogatásomból nem kerekedik zenei matiné, drámai viszont annál inkább.

Vörös paróka. Az orrával szüntelenül trombitál. Túlzott gesztusok. Túl széles léptek. S mindehhez a beszélgetésből szinte kicsapó deklamálása, harsány hangja.

Délelőtt van, de valósággal színházban érzem magamat.

Búcsúzáskor szégyenlősen a kezembe nyom egy kis kötetet... Sacher-Masoch munkája.

— Olvassa el az úfon.

Nagy Katalinról szól.

— Ha meg akarná filmesíteni... Katalin akadna hozzá.

Most már értem az egész színjátékot.

A Madame az áruját mutatja be nekem. Ezért láttam hát a Katalint minden szemszögből az emlékezetes délelőtt során.

A Madame-nak tetszik Shaw hasonló témájú egyfelvonásosa is.

— *Elle est vieille!* (Már öreg) — rikoltja a Madame.

És hatalmasan szelve a levegőt karjával, mutatja, mint választja ki a cárnő a szálas gárdisták sorfalából görcsös kézmozdulatal a legtermészetesebbet, a legdaliásabbat. Valósággal beszél a túlzó gesztus.

Szinte látom a sorfalat.

A cárnő súlyos léptekkel halad előtte el.

Látom a kiszemelt kegyencet. Látom, amint a nehéz kéz megragadja a szerencsés ifjút. Vagy a kárhozatra ítéltet...

— *Mais pas trop vieille* (Azért nem is olyan öreg) — tiltakozik a karosszékéből doktor Schiller, a férje.

A férj apró, törékeny emberke. Amint belesüllyed a székbe, olyan mint holmi mezei egér, vagy ürge. Még a miniatűr szürke kárpitú, aranyozott XV. Lajos stílusú garnitúrában is eltűnik egészen.

A sóhajtásában egész drámа: egyfelől a doktor a maga pislákoló romanticizmusával, másfelől a realista Yvette józan asszonyi ítélőképessége.

— Sarcey azt mondta nekem...

(Jóságos Isten, Sarcey! Párizs ostroma, hetvenes évek! Talán a következő mondatban ismerőseként fogja emlegetni... Rabelais-t vagy Saint Simont!)

— Elment az eszed, Yvette! Kifütyülnének!

Aztán Guilbert arról mesél, hogy valami guillotineról szóló jelenetben játszott (bizonyára Xanroféban), munkássapkában lépett ki a színre. (Steinlen halhatatlanul megörökítette ezeket a casquette-eket) és vörös sállal a nyakán.

A sapkában kis darab ólom volt rejtve, és amint a dalban lehullott egy-egy fej a guillotine csapására, Yvette tompa koppanással ejtette le a casquette-et.

— Tudja, mi volt ott? Majd összetörték a székeket gyönyörűségükben!

Aztán Madame Yvette félmaszkokkal rejti arcának felső részét.

A maszkok változatosak. Mulatságosak és karakteresek. Sorra elvonulnak előttem a nagy színésznő ötletei.

Ilyen álarcos számokra készül.

A mozgás és a játék életre kelti a félmaszkokat. Szinte úgy érzem, nem is Yvette, hanem a maszkok fintorognak rám. Majd félelmetesek. Majd mulatságosak.

(Elbert János fordítása)

Az irodalmi faljáró

Magam is azok közé tartozom, akik remekül mulattak Marcel *Aymé* szellemes novelláskötetén, *A faljáró*n, melyet Bajomi Lázár Endre bravúros fordítása nemcsak tolmácsolt, de egyenesen meghonosított a magyar irodalomban. Mindnyájan, akik olvastuk ezt a nyolc elbeszélést — mely Franciaországban is rendkívül sikeres pályát futott be, eddig több százezer példányban kelvén el — nem felejthetjük az első kettőt: magát a kötetnek címet adó *A faljárót*, a kistisztviselőt, aki falakon át képes közlekedni, valami belső elváltozás következtében; eleinte csak főnöke boszszantására használja, aztán világhírű betörő lesz belőle, majd egy szerelmi kalandra tesz szert ritka képességével s eközben leli szomorú végét: elnézésből a faljárás elleni gyógyszert veszi be aszpirin helyett, s barátnőjétől jöve bennszorul a falban, immár örökre. S a másik, *A szabin nők:* egy kispolgári feleség, aki tetszés szerint tudja testileg megsokszorozni önmagát — így a legfantasztikusabb kalandokat éli át, míg egyszer csak egyik alteregóját féltékenységből meg nem ölik — s ekkor az összesek, sok ezer Sabina, akik szerte a világon éltek, mind meghalnak.

Mondom, nem felejthetjük e kettőt, mert ezeknek az ötlete a legeredetibb talán mind között:

»Ezeknek az ötlete a legeredetibb mind között« írtam az előző mondatban, s itt meg kell torpannom. Már amikor olvastam a kötetet, volt valami rossz érzésem; s az utóbbi időben, módom nyílva rá, hogy ennek a rossz érzésnek utána menjek, megbizonyosodtam alaposságáról. Ugyanis kétségtelen, hogy ezeknek az elbeszéléseknek az ötlete *látszik* a legeredetibbnek; de az igazi eredetiségtől nagyon távolesnek. *A faljáró* első francia kiadása 1943-ban jelent meg; e két elbeszélés *eredetije* azonban harmincharom esztendővel ezelőtt íródott.

Méghozzá nem kisebb ember írta, mint Guillaume *Apollinaire*, a modern francia költészet egyik legnagyobb alakja. *Hérésiarque & Cie* (Eretnekek és Társaik) c. elbeszéléskötetében szerepel e két írás eredetije. A faljáró ősének az a címe, hogy *Honoré Subrac eltűnése* s arról szól, hogy egy férfi szerelmi légyottján jön rá arra a tulajdonságára, hogy nagy veszélybe kerülve, mimikri-szerűen bele tud olvadni a falba, ha meztelen. Akkori barátnője férje azóta is üldözi féltékenységében, ezért állandóan papucsban s gyorsan lerántható csuhában jár, hogy ha a férj megjelenik, rögtön a falba olvadhasson; egyszer az íróval együtt sétálva feltűnik a férj, Subrac a falba olvad, de a dühöngő férj rásüti revolverét a falra, s Subrac többé nem lép ki belőle.

S a másik, *A szabin nők* őse ugyanebben a kötetben, a *d'Ormesan báró kalandjai és históriái* c. sorozat hatodik darabjaként foglal helyet *Le toucher a distance* (Távolba tapintás) címen: a kifogyhatatlan találékonyságú d'Ormesan báró feltalálta azt a masinát, amellyel számtalanszor megsokszorozhatja magát; mint ilyen jelenik meg előbb néhány, majd mind több európai zsidó zsinagóga előtt egyszerre, mint új messiás, extázisba hozva a zsidó tömegeket. Hatalmas méretekben megindul a Palesztinába vándorlás, zavargások világszerte; s ekkor megjelenik d'Ormesan báró az írónak, régi barátjának, s elmagyarázza: ez a legújabb találmánya, testét számtalan példányban tudja egy új szerkezet révén sokszorosítani, illetve mindenütt meg tud jelenni egyszerre, ahol új adó-vevőgépének vevőgépét elhelyezte; így jelent meg most is, itt, barátja lakásában. S feltárja szándékát: e gépek előidézte csodák segítségével a zsidók királyává akarja megválasztatni magát. Az író felháborodik, kijelenti, hogy d'Ormesan nem alkalmas királynak, mert nem tudna jól uralkodni, jó törvényeket hozni —, s a szóváltás hevében rásüti revolverét; ebben a pillanatban világszerte golyóktól átfúrva meghal az álmessiás nyolcszáznegyven inkarnációja.

Azt hiszem, ennyi is elég a hasonlóságnál több: a közvetlen rokonság bizonyítására. Mindkét esetben az ötlet s a végkifejlet azonos; a fő eltérés inkább abban van, hogy míg Apollinaire mindig megpróbálja a maga kora szintjén racionalizálni a csodát — hol a természetben gyakori mimikri-törvény kiterjesztésével, hol egy új találmánnyal, mely az akkor még vadonatúj telefon és rádió mintájára működnék — Aymé ilyesmivel nem törődik: ő inkább lélektani alapra helyezkedik s egy írói fordulattal, egy irodalmi alakra konkretizálva megpróbálja megvalósítani képzeletben azt, amit éber-álmodozásaikban gyakran és sokan kívánnak.

Ez az eltérés azonban nem eltérés — legalábbis nem olyan, mely a novelláknak az eredetiségét biztosítaná. Igaz, irodalomban a kölcsönzés és eredetiség kérdése már régen nehezen eldönthető fogalmak; míg Shakespeare, Molière és sokan mások, elődeik és kortársaik szabadon és gátlás nélkül használták fel alkotásaikhoz mindazt a mesét és mese-elemet, amelyet elődeik kitaláltak s összehordtak, a tizenkilencedik század eleje óta legalábbis általános szokás, írói erkölcsi törvény, hogy a más meséjét, más alakját engedély vagy valamelyes hivatkozás nélkül nem lehet felhasználni.

Aymé ezen az alaptörvényen, mint egy irodalmi faljáró, könnyeden túltette magát, s az eredetiség falán könnyeden keresztülhatolva, saját elbeszéléseibe emelt másoktól kitalált és feltalált mozzanatokat.

Lehet, hogy csak az emlékezete tréfálta meg Marcel Aymét? Akkor emlékezőtehetsége pontosságát kell csodálnunk. Lehet, hogy kötete számos más játékos, tréfás ötlete közé bújtatta azt az irodalmi tréfát, hogy két alap-elbeszélését plágiumként alkotta meg s a tréfa túl jól sikerült ahhoz, hogy később ő maga leleplezze? Nem tudhatjuk. De arról tudomást kell vennünk, hogy sem *A faljáró*, sem *A szabin nők* nem eredeti alkotás a szó általánosan bevett értelmében, hanem más alkotásának, ötletének másolatavaltozata; Aymé-é inkább csak a stílus csiszoltsága, a tréfás-gunyoros hangnem, mely szintén nem csekélység, de nem elég az üdvösséghez. S a megrendült bizalom most már tovább kérdez: ha e két elbeszélésről ez derült ki, mi minden fog még kiderülni Marcel Aymé többi sikeres művéről?

Nagy Péter

NAPLÓ

Július 23

Babits Mihály esztergomi villáját, ahol a költő több nyarat töltött el, a Hazafias Népfront javaslatára műemlékké nyilvánították és Babits-múzeumnak rendezik be. A ház tornácán levő falon a szakemberek 300 autogramot, a kor szinte valamennyi szellemi nagyságának kézjegyét találták meg, s ezeket az autogramokat különleges eljárással maradandóvá teszik az utókor számára. A Babits-múzeumot a költő halálának 20. évfordulóján nyitják meg.

✉

Hosszas viták után elkészül az angol nemzeti színház. Az új színházat, amelyet a Themse déli partján akarnak felépíteni, a tervek szerint 1964-ben, Shakespeare születésének 400. évfordulóján avatják fel.

*

Walt Disney Angliában akar filmet forgatni, Verne Gyula egyik novellája alapján. A film főszerepét Maurice Chevalier alakítja majd.

*

Elisabeth Bergner, aki jelenleg Zürichben él, 13 évi szünet után ismét fellép az egyik brodway-i színházban, ahol egy új vígjáték főszerepét játssza el.

Színház Angliában

Matiné

Itt Londonban sok a matiné. Hetente háromszor jó néhány színház délutáni előadást is tart; s hogy ezeket a fél ötkor kezdődő előadásokat miért hívják matinénak? Az etimológia azt sugallná, hogy a matiné délelőttöt jelent; a magyar beidegzés is valahogy erre tanít. De hát az angoloknál a szokások igen különböznek a kontinensétől. Még déltájban is »*good morning*«-gal köszönnek jobbára; tapasztalatom szerint a »*good afternoon*«, a »jó délutánt« is csak a nyelvtankönyvek szüleménye s különben Angliában már régen nem beszélnek angolul...

Legalábbis a színpadon — ritkán. Láttam egy darabot matinén. A címe »*Fings Ain't Wot They Used t'Be*«. Ez nagysikerű produkciója Londonnak; mi húszan, akik a nézőtéren ültünk, jobbára külföldiek, az ötszáznyolcvanegyedik előadást tekinthettük meg. Amúgy nagyon érdekes volt. Egy bárhelyiséget mutatott a szín, pontosabban egy sohói *Spielert*, afféle játékbarlangot. Rendkívül izgalmas cselekménysor kezdődött tüstént. Egy magas, borotválatlan férfi odasúgott valamit egy kitűnően éneklő hölgynek; mire balról bejött két gyönyörű (de valóban gyönyörű) hölgy, izgalmas, pikáns öltözékben, feszült rajtuk a ruha. Ekkor rendőrök kezdtek el dalolni, meglehetős elkeseredetten. Egy fekete ruhába öltözött hölgy is volt ott; de ő csak némán fel és alá járkált a lépcsőn.

Mindenki rendkívül izgatott volt végig. Valamit meg kell nyitni — ennyit megfejtettem tíz esztendei szorgos angoltanulás felhalmozott kincseivel. A borotválatlan férfi átöltözött; szép, kockás kabátba. A felesége kivágott estélyi ruhába. Az erotikus hölgyek nadrágot öltöttek. S folyton azt hallom: »*bird, bird*« — s várom, hogy beröpüljön valami madár; de csak egy »*pali*« jött, a nőjével; a »palimadár«, ahogy nálunk mondanák, nem magyarul, hanem valami átkozott, esztendőnként változó városi »tájszólásban«, mely úgylátszik az irodalomban is tért hódít, egyre nagyobb tért, nemcsak Pesten, hanem a konzervatívnak rémlő Londonban is.

Egyetlen szót sem értettem tehát a darabból, ami azért is különös, előtte való nap még Shakespeare-t is élveztem, felfogtam első hallásra egy másik színházban. De most nem az én angol tudásomról van szó, hanem az angolokéról. Erről az a benyomásom, hogy amíg a kontinens kellő alázattal, drága pénzen milliónyi nyelvtanfolyamon megtanul angolul, addig a »bennszülöttek« már egy egészen más nyelven fognak beszélni; legalábbis Londonban, legalábbis a színpadokon. Az angol drámaírás új iskolája — lényegében helyesen — az életet akarja színpadra állítani. Ez a figyelemre méltó, a drámaírást valóban megújító törekvés a nagyvárosok s az egyes vidékek nyelvjárásait hűen visszavetíti. De túlzásokra is ragadtatja magát. A naturalizmus elvei s gyakorlata beszivárog a mai fiatal drámaírásba; s talán ezzel gátolja érvényesülését.

Kényelmes színház

Angliában kényelmes a színház. Otthon érzi magát a néző. Botot, esernyőt, kalapot, kabátot nyugodtan bevihetsz a nézőtérre; leteszed magad mellé a földre (a szőnyegre). A legtöbb nézőtéren dohányozni is szabad; ott a hamutartó az előző sor székeinek hátára rögzítve. Látcsövet nem a jegyszedők adnak; gépezet zárja ezeket is a széksorok támláján; egy rézpénzért nyit az automata; kiveszed, két és fél órán át használod, aztán magad zárod vissza ügyes kis börtönébe.

A jegyszedők és a büfé között azonban véd- és dacszövetség van. A jegyszedő hozza az uzsonnát, vagy a frissítőt; tálcán hozza a teát, hozzá a kekszet, olykor fagylaltot. S a néző ül benn a sorban; ölében a tálca, s ha minden ennivaló innivalót elfogyasztott róla, akkor a lábához teszi, kannástól, csészéstől. Majd jönnek, elviszik.

Amikor a karmester bejön, a nézők felé fordul; mindenki feláll, s a zenekar a »*God save the Queen*«-t játssza. Himnusz nélkül nincs színielőadás. Vagy előtte, vagy utána, a zenekarból, magnetofonról megszólal a nemzeti himnusz. Mozikban hozzávetítik a királynőt is; egy híradórészletből. Jobb mozikban a királynőt skót egyenruhában pergetik. Még jobb mozikban skót egyenruhában, színes filmről. A felállást megszokták. Csak a kabát, bot, esernyő, táska, látcső és a teástálca akadályoz a honpolgári kötelességek teljesítésében.

Fegyelem

Angliában nemcsak a néző fegyelmezett, hanem csodák csodájára, a színész is. Előbb rohad el díszlet, minthogy az előadás szétessék. A századik előadás is olyan, mint a premier. *Szinetár* Miklós másfél óráig magyarázta kétségbeesetten Oxfordban, hogy mit értünk mi az előadás lezüllésén, meglazulásán, hogy tartanak-e frissítő próbát, s vajon korbáccsal idomítják-e a színészeket, s mit tesznek azok ellen, akik a megírt szöveg helyett a maguk *notabenéit* szúrják a mondatok közé. Ezt a szokást már csak azért sem értik, mert az ingyen mondatokért nem jár tantiem. S különben is — hogy esnék szét az előadás a századik estén? Agatha *Christie* Egérfogója háromezerötszáznyolcvankettedszer került színre folyó év júniusáig.

Miből lesz a színész?

Nagy országban nehezebb hírnevet kiküzdeni, színházhoz bekerülni. Anglia egyik leghíresebb színésze, Peter *Sellers*. Az ő feltűnéséről szól a következő, alighanem hiteles anekdota.

A B. B. C. egyik igazgatóját heteken át mindenféle híres emberek zaklatták telefonon, hogy hallgasson meg végre egy rendkívüli tehetségű fiatalembert. Ez a fiatalember, bizonyos Peter Sellers mindent tud: táncol, énekel, utánoz, játszik; akrobata és komikus. A tekintélyek nyomása eredménnyel járt: Peter meghallgatásra talált. S a direktor, amikor a színészjelölt képességeiről meggyőződött, végezetül megkérdezte:

— Honnan ismerték magát a telefonáló urak?

— Nem ismertek engem, felelte a színész. Én ismertem őket. S mint az ő nevükben bátor voltam említeni — pártfogoltjuk utánozni is tud.

Ungvári Tamás

10 fiatal szobrász kiállítása

Ez a tíz fiatal minden formai rokonság nélkül, de bizonyos szemléleti és célkitűzésbeli azonosság alapján került össze egy nagy kiállítás keretében. Munkáik — nagy és kis szobrok, plakettek és nem utolsósorban jó rajzok — jelentős mesterségbeli felkészültséget bizonyítanak és ez nem lebecsülhető éppen a szobornál, a manuális formálás, az érzékeny ujjak termékénél. De néha, itt-ott talán sok is az a biztonság, amelyyel egy-egy mű elénk áll. Igazán tiszteletre méltó a törekvés, amellyel a témához alkalmazkodó, a témát legteljesebben kifejező formát keresik a művészek, de ha egyik-másik művész minden szobra teljesen eltérő stílust mutat, ez már nem a kutatószenvedély javára írható, hanem egyfajta kapkodásnak ítélhető. Sajnos, a keletkezés évszáma nem támogat az eligazodásban, hogy vajon egy fejlődési sor tanúi vagyunk-e, vagy egyidejű kísérletekkel találkozunk, avagy még inkább tétovázást, visszaesést kell konstatálnunk.

Kiss István,

a legtöbb nagy szobormegbízás kivételes kivitelezője vajon a neobarok Kuruc-tól hogyan jutott el — nagyon is magányos állomásokon át — a gyönyörű, fából faragott *Ülő lány*-ig s ami közben volt, a szintén szép *Debreceni emlékműtől* hogyan jutott el a *Mathauseni emlékmű* terv teljesen önállótlan, többszörösen utánérzett kompozícióiáig? Ha azzal magyarázzuk sokféle próbálkozását, hogy fiatal s közel még a mester, aki vezette, akkor sem világos, ki a példaképe? Zala Györgytől Fritz Cremerig hosszú skála mutatkozik, de hát hol van Kiss István, a tehetséges, lendületes művész, aki Dózsát és népét a maga képére, teljes hitelességgel évekkel ezelőtt megformálta?

Talán helyesebb volna csak annak örülni, ami szép, jó, tartalmas és nem szólni arról, ami vitás-hibás. Nem hiszem, hiszen mindenkor örömmel látjuk és dicsérjük a jót, annál is inkább, mert a legtöbb szobor köztéri felállításra készült, vagy már felállított művek terve, tehát a közösségé, amely nap mint nap eljár mellette vidéki városok terén, bányák, iparművek előtt, így hát feladatunk minden jó vonást kiemelni, elfogadtatni. De kötelességünk kétirányú: megértetni és megszerettetni a jót a publikummal és felhívni a művész figyelmét tévedéseire. Nem könnyű e kettős feladat, hiszen sok alkotásban meglátjuk és ünnepeljük az újszerűt és korszerűt, mint például

Segesdi György

Szegedi emlékművében, melyet — tudomásunk szerint — nem fogadott illő szeretettel a város közönsége. Nem volt igazuk, mert a szimbolikus ábrázolás — az ellenforradalmat jelképező ragadozómadarat eltipró nagy lendületű, győzelmet kiáltó asszony — éppen a nagy szenvedélyt és szenvedést kifejező művekben nemcsak megengedett, de kívánatos is. S ez nem mond ellent a realizmus követelményeinek, ugyanakkor a rendkívül érdekes formai megoldásnak. Az elterült szárnyak keskeny szöge tovalendül az asszony szoknyájának ráncain és elvezet a felemelt, zártökű karokig. Ugyancsak érdekes *Prometheus*-a s bár a villámok Zeus attributumai, ez a szép, erőteljes ívű az elektromos energiát ragadta meg a Tiszapalkonyai Erőmű számára. Legjobb s az új, lemezből forrasztott eljárást leginkább igazoló munkája, Fidel *Castro* energikus feje. Varratos illesztéssel, hajladozó síkokból állt össze a roppant érdekes mű. Nem lehet azonban egyetérteni sok év előtti és azóta sem változott Lenin koncepciójával. Szellemében elhibázott, teljesen hiányzik belőle az igazi nagyság. Távol áll nem csupán Lenin szerénységétől és bölcsességétől, de minimális hasonlóságot sem mutat és nem kevésbé üres, deklamálás ez a szobor, mint bármelyik rossz és jogosan elvetett naturalista elődje. Ezt kiállítani is kár volt.

Kucs Béla

talán a leginvenciózusabb a fiatalok között, s mind anyagában, mind témájában igen változatos. Kisplasztikáiban nemes férfi érzelmesség mutatkozik, nagy szobraiban tömörség és rend uralkodik. A *Virágot tartó lány* gyermekbája, a *Csemeteültető* formáinak termékeny bősége, a *Búcsúzás* című, kétalakos kőkompozíció kis terve és még sok, szobrászi gondolkodást, látást elárulló, csaknem kiforrott munka. A nagy figurák közül a *Bányász* alakja különös karakterével és tartásában még a bánya járataiban megszokott kis előredőléssel: hiteles alkotás. De már vitára késztet a hódmezővásárhelyi *Tanácsköztársasági Emlékmű*. Nem tudok szabadulni az emléktől, amikor kis gipsztervét először láttam; az a kérdés tolult fel: ki kit győz le? A szobor tartalmát illetően ezt a kérdést a végső megoldás sem döntötte el számomra és félek, a művészben is inkább az izgalmas formaproblémák — karok, kezek, lábak ritmusa — döntöttek el a szobrászi megoldást, semmint az igazság győzelmébe vetett hit.

Ehhez a témához kapcsolódik

Kalló Viktor

Köztársaság téri emlékműve. Ez a szobor még elhihetőbb volt kis formájában, mint a felállított eredeti mű. Bízhat-e a talpraállásban, az újrakezdésben a művész, ha csak a magányos hullást, a társtalan pusztulást látta és idézi. Még ha Mező Ferenc személyére szűkült is feladata, akkor sem igaz, jelképesen sem igaz, hogy egyetlen lerogyó alkkal elmondotta a leglényegesebbet. Amikor a megbízást kapta, attól a párttól kapta, mely újra él és éppen azért él, mert az elvtársi segítség felsorakozott mellé és mögé. Tehát élt a párt és emlékművet rendelt egy olyan történelmi pillanat emlékére, amely minden tragikus vonása ellenére, vagy éppen azáltal, ébresztője lett a megcsúfolt város minden jó elemének. S azoknak akik dermedten, passzívan nézték az eseményeket, vagy ingadozva, meg kellett érteniük, hogy csak két út lehetséges: szocializmus, vagy fasizmus. Akik pedig felfogták, hogy a szabadság forog kockán, fegyvert fogtak védelmére. Lehet, hogy Kalló Viktor szubjektív élménye csak a pusztulás drámája, de a közösségi művészet conditio sine qua non-ja, hogy a közösségi élményt is tükrözze, tehát benne foglaltassék — mondjuk — az óbudai munkások szervezkedése, a proletárhatalomhoz hű rendőrök, katonák és értelmiségiek talpraszökkenése. Mert volt ilyen — ennek már irodalma is született — s ezt, ha nem

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kiss Gyula
PESTMEGYEI HÍRLAP
1900 AUG 25

Fából faragott történelem

Kiss István gyulai fafaragó népművész fába faragta a gyulai vár elestének történetét. A juharfából készült hatalmas dombormű történelmi hűséggel ábrázolja a várat és környékét, „bemutatja a vár elestét, a magyar túszok kivégzését". A népművész összesen ötszáz figurális alakot faragott, hogy minél élethűbb legyen a művészi alkotás. Látható többek között a várat átadó Kerecsényi László várkapitány és helyettese, Jász Lukács, ott dölyfösködik a győzelemittas Pertaff pasa és Réz Aga. A nagyértékű domborművet másfél évi munkával, a vár elestének 400. évfordulójára készítette Kiss István. A jubileum szeptember 2-án lesz.

NAGYKŐRÖS A

Aug.	25—28.	
	29—31.	
Szept.	1— 4.	
	5— 7	

SZENTENDRE K

Aug.	25—28.	
	29—31.	
Szept.	1— 2.	
	3— 4.	
	5— 7.	A gyilkos halála (cseh.)

SZENTENDRE TEREMMOZI

Aug.	25—28.	Hófehérke és a hét vagány (nynémet)
	29—31.	Rangon alul (magyar)
Szept.	1— 4.	Hajókkal a bástyák ellen (szovjet)
	5— 7.	A hős aki fél (cseh)

Kiss István

Felszabadulási emlékmü, br.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. pótlás. Mics. 1962.

1021

„A művészet mindig életre szóló kockázat"

Beszélgetés Kiss Istvánnal, a Tinódi-szobor alkotójával

Ma avatják fel Szigetváron Tinódi Lantos Sebestyén szobrát, Kiss István Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását.

Egy héttel ezelőtt látogattuk meg a művészt, budapesti műtermében, amely a Népstadion tőszomszédságában, egy kertes lakóház hatalmas félemeleti helyiségében van. A műteremben mennyezetig érő polcon sűrűn egymás mellett sorakoznak a szobrok és vázlatok, érdekes lemezformák, több változatban elkészített portrék — letakart nagyobb méretű szobrok, megkezdett lemezmunkák a műteremben szerteszét.

Egy néger fiatalember portréja, kétféleképp megoldva. Valami diadalmas, titokzatos és legyőzhetetlen árad a nemes szépségű arcból.

Kiss István elmosolyodik.

— *Majdnem megvert. Egy egyetemista fiú volt a modell, azt találtam neki mondani, hogy olyan feje van, mint egy valódi bálványnak.*

Pedig tényleg olyan.

Aztán itt van a híres Lenin-szobor, kicsiben. A művész tűnődve nézi.

— *Számomra Lenin alakja a lángnyelv szimbólumát idézi. Így tudtam csak megfogni, a forma ezt a szimbólumot közelíti.*

Itt van Tinódi Lantos Sebestyén is. Kétféle alakban.

— *Ez a végleges: fiatalember, erőteljes, majdnem hetyke tartásban áll, kezében lant, és énekel. De először ez készült: Tinódi könynyedén ül a földön, úgy játszik. Az utóbbi kicsit közelebb állt hozzám. Beláttam azonban, hogy túl „családias", túl „lezser" lenne ez a megoldás, hiszen végeredményben emlékmű-jellegű szoborról van szó.*

De az első Tinódi-figura nem hagyja nyugodni, elkészíti lemezből.

Kiss Istvánnak Magyarországon szinte minden nagyobb városban van munkája. Ötven felállított szobra van, még a diplomamunkája is áll: a XIII. kerületben Budapesten, egy Anyakompozíció. Hogy még csak néhányat említsünk: a Dózsa, a Budapest című dombormű, Apáczai Csere János, Janus Pannonius, Tanácsköztársasági emlékmű, a Lovak (Debrecen, Agráregyetem), Munkásmozgalmi emlékmű, a két Bolyai, a Generációk stb.

Az idén Berlinben, Ankarában, Moszkvában szerepelt kiállításokon, de külföldi kiállításait már nem is tudja számontartani. A Magyar Képzőművészek Szövetségének ő a képzőművészeti titkára, s örömmel beszél arról, hogy egyre javulnak, szélesednek a külföldi kapcsolatok. Nem maga miatt, hiszen — ahogy köztudomású: — egyike az ország legfoglalkoztatottabb szobrászainak, s művei nem hiányoznak a közös kiállítások anyagából, hanem a fiatalok miatt. Véleménye szerint sok akadály áll a fiatal művészek előtt.

— *Szinte közhely: nagyon drága a szobrok bronzbaöntése, s manapság már nem nagyon lehet kiállításra gipszet vinni. Ez persze örvendetes, mert az igényesség, a szinvonal emelkedését mutatja. De az, hogy a bronzbaöntés sokba kerül, kétségkívül béklyó a művész kezén. Igaz, hogy bizonyos korlátok mindig voltak a művészetben, enélkül talán nem is létezhetne a művészet. Az akadályok, a megkötöttségek edzik igazán a művészt. Hogy a bronz-példánál maradjunk: nem a többszöri próbálkozást, az alaposabb munkát, a valódi igényességet szolgálja valahol az is?*

Az is megkötöttség, hogy a művész ma már nem készítheti el minden művét maga.

— *Ott van a Dózsa* — mosolyog Kiss István — *még ma is farigcsálnám, ha nem lennének a kőfaragók. Igaz viszont, hogy az ember szívesen végzi el az utolsó simításokat a saját munkáján. Én szeretek dolgozni rajta, egészen a leleplezésig. Az ember egészen odáig csinálja, aztán... szeretné elölről kezdeni, hiszen többnyire nem elégíti ki maradéktalanul egyetlen munkája sem.*

A szobrászat mai problémáiról beszél. Arról, hogy új feltételeket teremt a szobrász számára az építészet fejlődése. Új feltételeket — de új feladatokat is.

— *A modern építészet olyan követelményeket állít velünk szembe, amelyeket nem lehetne a hagyományos módszerekkel teljesíteni. Nagyon sok a kísérlet, a próbálkozás napjainkban — éppen ezért. Minden lehetséges, mondja az egyik tábor. Félelmetes játék ez, dehát a művészet mindig életre szóló kockázat. Az értékek és mértékek megléte mindig vigyázni kell, s mindenekelőtt arra az alapelvre, hogy a művészet mindig építő alkotás.*

Kiss István egyike volt azoknak, akik a hegesztést bevezették a szobrászatban. Sokféle anyaggal dolgozik — egyik szobra, az Emberpár (Fonyódon) például alumíniumból készült. Rázza a fejét.

— *Nem szoboranyag. Fazekaknak meg repülőgépeknek való.*

A hegesztést „elevenebbnek" tartja sok más megoldásnál. S mindig megtartja az aranyszabályt: a szobrász munkája illeszkedjék abba az építészeti környezetbe, ahová kerül. Vácra például egy olyan kompozíciót készített, amelynek kerítés-funkciója van.

De itt a műteremben gyűlik már az anyag, ami a csillapíthatatlan alkotási vágyból, a megbízásokon kívüli szobrokból és kísérletekből született.

— *Most már én is igénylem, hogy kiállítás-méretű anyagom gyűljön össze* — mondja. — *Évekig dolgoztam a megbízásokon, s olykor-olykor egy-egy problémán, ami azonkívül is izgatott. Ne értsen félre: amit megbízásra készítek, az is az én művem, semmivel sem más, mint amit magamnak készítek. Mégis, egy nagyobb kiállítás terve foglalkoztat.*

Pécsett nincs Kiss Istvánnak szobra, mától Baranyában már igen.

Hallama Erzsébet

Magyar Hírd
SAJTÓFIGYEL
Budapest V. Petőfi Sánd
Telefon: 188-296, 188-3
DUNÁNTÚLI
NAPLÓ
1967 SZEP 16

Az első magyar–szovjet k

Forgatás a Volga mellett és Budapesten — Beszélgetés Jancs

Még néhány nap és befejeződnek, az év egyik legjelentősebb magyar filmje, a „Csillagosok, katonák..." munkálatai. Már az előzményekből is következtetni lehetett, hogy nem mindennapi feladatra vállalkozott Jancsó Miklós, a rendező. A téma ugyanis a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának ünnepi programjaként készül.

Nincs klasszikus értelemben vett „sztorija"... — Így határoznám meg a műfaját: eseménysorozat 1918-ból, tehát abból az esztendőből, amikor az intervenció megerősödött. A film azokról a magyar hadifoglyokról szól, akik önként a forradalom mellé álltak. Harcolnak az igaz ügyért és egy kivétellel valamennyien meghalnak... Más és más módon. A forradalomért adják életüket s ennél többet senki nem adhat. E nagy események hősei éppen olyan hétköznapi, húsból-vérből való emberek voltak, mint akiket majd a mostani filmben láthat a közönség... A bátorság, az önfeláldozás nem póz kérdése. Igyekszünk érzékeltetni milyen körülmények játszanak közre, amikor ezek az emberek vállalják sorsukat.

— Hol játszódik a film?

— Sok ezer kilométer utaztunk a Szovjetunióban amíg megtaláltuk az elképzelésünknek megfelelő helyet. A Jaroszlavltól 80 kilométerre lévő Kosztrome városára esett a választásunk. Ennel a Volga par településnél minden együ volt: kanyargó folyó, fenyves-erdő, néhány olyan há amely az ötven esztendő elő ti hangulatot kelti és eg építészetileg különösen érté kes kolostor.

— Meddig forgattak Koszt romában?

— Két hónapig. Aránylag kis magyar forgatócsoportta mert odakint sokan működ tek közre. A külső felvételek helyszínére velünk jött Som ló Tamás operatőr és négy magyar színész. Molnár Tibor, Kozák András, Madara József és Juhász Jácint játszik jelentős szerepet a film ben.

— Kik a szovjet szereplők?

— Mihail Kazakov, Bolot Bejsendliev, Szergej Nyikonyjenko, Lena Kozelkova és Tatjana Konyjukova. Lengyel színésznő is szerepel: Krystyna Mikolajewska ne-

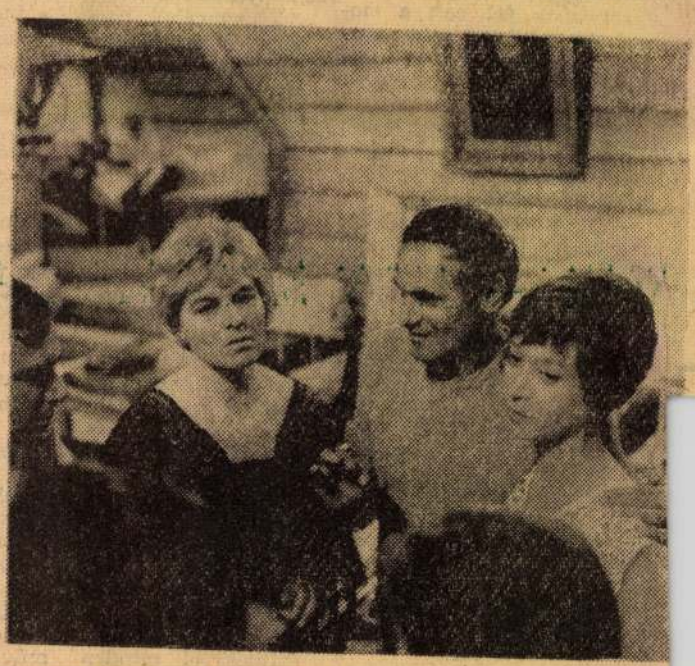

Lena Kozelkova, Jancsó Miklós és Krystyna Mikolajewska a budapesti műteremben

Ez a film az első magyar—szovjet koprodukció. Elkészítésére a két ország művészei, szakemberei közösen vállalkoztak. A világszerte kialakult gyakorlat szerint a két partner egyenlő arányban veszi ki részét a gyártásból. Ebben az esetben azonban a szovjet filmesek a kivitelezésnek több mint a felét vállalták. Közös munka az irodalmi alapanyag is. Hárman vettek részt a forgatókönyv elkészítésében: Jancsó Miklós, Hernádi Gyula és G. M. Divani együtt írták.

— Mi a „Csillagosok, és katonák" témája? — érdeklődtünk a rendezőtől.

— *Nincs összefüggő története* — mondta Jancsó Mik-

Már a múlt század első felében megjelent írások Baranya három fő bortermő vidéke között említik a Mecseket, melynek „megszámlálhatatlan hegyoldalain és halmain, mind déli, mind pedig északi részről termérdek szőlőt és bort hoznak." *Kitajbel Pál*, aki a XVIII. század utolsó éveiben járt Pécsett, megjegyzi, hogy Daindol, Csurgó és Makár hegyen teremnek a legjobb borok, ezek mellett még az Aranyhegyen is. A pécsvidéki borokról ilyen értékelést kaptunk 1822-ben: „Pétsről kezdve napnyugot felé két óra járásnyira a Metseknek délesti lejtőjén, Ürög, Patats, Tserkut, és Kővágószöllős nevű faluknak határaiban termő és Szentmiklósi, de többnyire Pétsi név alatt ösméretes fehér borok a legjobb Frantzia és Renusi borokkal vetekednek: édes, kellemetes, ízűek és kivált tüzesek." *Haas Mihály:* Baranya c. alapvető munkája szerint Pécs városa hegyein megterem évenkint 80, sőt 100 ezer akó bor is. A baranyai borok jellegzetes sajátossága a kellemes zamat, több helyen keserű mandula íz, édesség és dús szesztartalom.

A szőlőtermeléshez hasonló nagy múltja van Pécsett a gyümölcstermelésnek is. A Mecsek napsütötte lankáin a hazánkban ismeretes minden gyümölcs, sőt a mediterrán éghajlati füge is megterem. Különösen a barack nő meg nagyra és ízével legfeljebb a Budai hegyek híres barackjának íze vetekedik. Már régtől mintegy kétszáz féle barackot termelnek a pécsiek.

A mediterráneumnak egyik jelentős megjelenési formája, tájtényezője, a polgárosodás legjelentősebb kerete

JELENKOR

1021

S zeptember 10-én, a szigeti várvédelem 401. éves jubileuma alkalmából avatták fel Szigetvárott *Tinódi Lantos Sebestyén* szobrát, *Kiss István* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. Érdekes színfoltja volt az ünnepségeknek a XVI. század jobbágyszármazású „költő-riporterének" emlékét idézö tanácskozás is, amelyet a Magyar Újságírók Szövetsége és a Magyar Zeneművészek Szövetsége rendezett. Kiállítást nyitottak meg ez alkalommal *Hősi múltunk a históriás énekekben* címmel, a Baranya megyei Könyvtár rendezésében. Az elmúlt évben avatott, új járási könyvtárban a hajdani krónikás életét és életművét ismertető emlékműsorra, a vár dzsámijában pedig Tinódinak és kortársainak műveit megszólaltató kamarahangversenyre került sor.

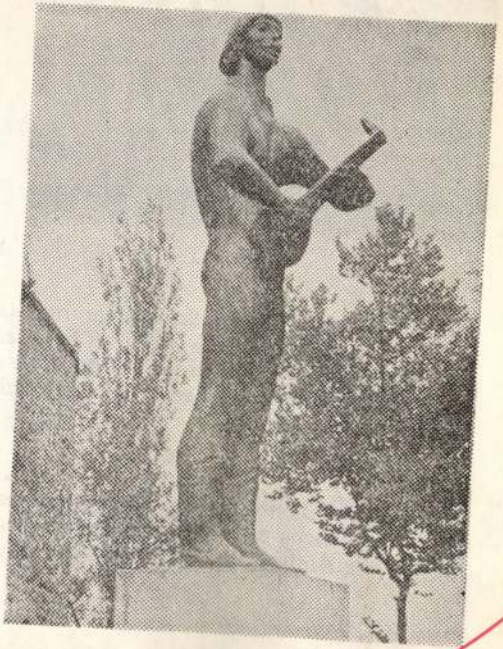

*

IVÁNYI GRÜNWALD

megnyitó
szettörté
A hor
múlt év
közönség
punk decembe
számolót.) Ez év
zőművészek Eszéken
viszonozták a látogatást. A kapcsolatot bizonyító újabb szlavóniai anyag legmagasabb színvonalú alkotásai ezúttal grafikai munkák.

*

*November*berben Franciaországban rendezik meg az V. Nemzetközi Balettfesztivált, amelyre meghívták a Pécsi Balettet. Az együttes előreláthatóan az Etüdök No. 2, az Iszonyat balladája, Változatok egy találkozásra és a Mit takar a kalapod? című, itthon is nagy sikerrel játszott műveket mutatja majd be a fesztiválon.

*

A Német Demokratikus Köztársaságban megjelenő *Sonntag* című irodalmi hetilap augusztus 6-i számában *Bertha Bulcsut* és *Sipkay Barnát* mutatja be Erki Edit, illetve Bor Ambrus. Az írók egy-egy novelláját és *Borsos Miklós* rajzait közli a lap.

*

MAKEDON KÖLTŐI ANTOLÓGIÁT válogat és szerkeszt az Európa Kiadónak

Kiss István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1960 APR 10

117 11

Kiosztották a Marx és Engels szoborpályázat díjait

Szombaton a fővárosi tanács népművelési osztályon ünnepélyesen kiosztották a Marx és Engels szoborpályázat díjnyerteseinek a pályadíjakat.

A pályázatban 21 művész 33 alkotással vett részt. A bíráló bizottság az első és második díjat nem adta ki. Harmadik díjjal — hatezer forinttal — jutalmazták *Farkas Aladár, Kiss István, Kőfalvi Gyula, Kirchmayer Károly, Tar István* és *Varga Imre* művészeket.

A díjnyertesek közül a fővárosi tanács Kiss Istvánt, Tar Istvánt, Kőfalvi Gyulát és Farkas Aladárt szűkebbkörű pályázatra hívta meg, e négy művész által készítendő Marx és Engels szobrok közül a legjobbat kívánja felállíttatni a tanács az V. kerületben, a Felszabadulás téren.

olvashatjuk. Aztán ezt: „...és *srác.*" Névtelenek. Mint a többiek is, akik a filmben látható borzalmakat végigszenvedték vagy elkövették, akiknek lelkét, életét beszennyezte a háború. Akik csavargó, fosztogató bandákba gyűlve „harcoltak" a világ ellen, mely a háborúban szüleiket, otthonukat, álmaikat vette el.

Nehéz feladatra vállalkoztunk: megkeresni az akkori kis névtelenéket. Nem is sikerült teljesen. *Tollasról* megtudtuk, hogy meghalt, *Kuksi* disszidált, *Ali* külföldön halt meg. Többségüket ma is rejti a névtelenség. Hárman azonban megszólalnak ebben az írásban. Hárman a huszonötből. Hárman, akik a film forgatása óta eltelt 13 esztendő alatt megleltek helyüket, dolgukat és jövőjüket e hazában, valahol a Duna mentén.

I.

1021

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

Ára 80 fillér

Somogyi Néplap

AZ MSZMP SOMOGY MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

XXVI. évfolyam, 279. szám

1970 november 28., szombat

Befejeződött a vita az első két napirend fölött a pártkongresszuson

Pénteken reggel 9 órakor az Építők Rózsa Ferenc Művelődési Házában folytatta munkáját a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa. A vita megkezdése előtt a délelőtti ülés elnöke, *Gáspár Sándor*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a SZOT főtitkára rövid beszédben megemlékezett Engels Frigyes születésének 150. évfordulójáról.

A megemlékezés után Gáspár Sándor bejelentette, hogy a kongresszushoz újabb üdvözletek érkeztek a testvérpártoktól. Táviratban köszöntötte a kongreszsust a Bolíviai Kommunista Párt, a Martinique-i Kommunista Párt, a Réunioni Kommunista Párt és a Szíriai Kommunista Párt.

Gáspár Sándor a kongreszszus küldötteinek nagy tapsa közben mondott köszönetet a testvérpártok üdvözleteiért, majd megadta a szót a pénteki vita első hozzászólójának, **DR. BOGNÁR GEZÁNAK**, a Távközlési Kutató Intézet tudományos igazgatójának, a Magyar Tudományos Akadémia elnöksége tagjának.

Beszéde elején a XX. század második felének egy nagyon lényeges jelenségéről, a tudományos-technikai forradalomról szólott.

— A tudományos-technikai haladás előtérbe kerülése világméretű folyamat: mind a szocialista, mind a tőkés társadalmakban jelentkezik. A tőkés társadalom védelmezői, s közöttük az úgynevezett konvergenciaelméletek képviselői ebből azt a következtetést vonják le, hogy a kapitalizmus és a szocializmus egy irányban, valamiféle magas technikai szintű „hibrid-társadalom" felé halad, semmi értelme tehát az osztályharcnak. E nézetek hirdetői éppen a kétféle társadalom gyökeres különbözőségétől, s ennek alapján a fejlődés döntően eltérő lehetőségeitől és perspektíváitól kívánják elvonni a figyelmet.

Ezután vázolta: milyen eredményeket értünk el a tudománypolitikai irányelvek határozattá emelése óta az elmúlt másfél év alatt.

— Az irányelveknek talán a legjelentősebb eredménye, hogy a kutatás, a tudományos munka egésze tudatosabban fordult a konkrét társadalmi, népgazdasági célok felé, mint bármikor a megelőző években. Kedvező irányban formálódik a Magyar Tudományos Akadémia intézeteinek, kutatóinak szemlélete is.

A tudománypolitikai irányelvek megkülönböztetett figyelmet szentelnek a műszaki fejlesztés kérdésének. A műszaki fejlesztő munka ma már éppúgy a tudományos kutatás fogalomkörébe tartozik, mint a legelvontabb alaptudományi kutatás.

A továbbiakban megjegyezte, hogy a jövőt megalapozó hosszabb távú kutatási feladatokat a vállalatok még ma sem eléggé érdekeltek, mert az értékesítési lehetőségek és részben az ösztönzők a pillanatnyi nyereség elérésére serkentenek.

Ezután kifejtette, hogy nemzetközi tudományos kapcsolatainkat, elsősorban a Szovjetunióval és a szocialista országokkal kívánjuk fejleszteni.

NAGY RICHÁRD, a VIII. kerületi pártbizottság első titkára, budapesti küldött felszólalásában a Józsefváros nagyszabású rekonstrukciójáról szólt, majd az agitáció fogyatékosságairól beszélt. Elmondta, hogy ami az átlagos árszint éves emelkedésének tudományos tényét illeti, az teljesen megfelel a hivatalosan közölteknek, mégis, kibeszélhettük a lelkünket, sokan mégsem fogadták el ezt az igazságot. Aztán lassan rájöttünk: az emberek egy része azért nem hiszi el, hogy az átlagos árszínvonal nem emelkedett másfél százalékkal nagyobb mértékben, mert a tömegpolitika munkánk színvonala ugyancsak nem emelkedett másfél százaléknál többet.

Hogy miért hihetik az emberek, hogy nehezebben élnek, mikor ez nem igaz? Azért, mert konkrét helyzetüket megvizsgálva kiderül — százezer tény bizonyítja —, hogy nagyon sokszor fizetőképességüket meghaladó igények alapján szeretnének élni. Elfelejtik hogy az igények kielégítésénél határt szab a nemzeti jövedelem elfogyasztható része — mondotta.

Nagy Richárd felszólalása után *Erdei Lászlóné*, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke emelkedett szólásra.

ERDEI LÁSZLÓNÉ:

A nők többsége jól betölti kettős hivatását

Bevezetőben hangsúlyozta, hogy az utóbbi négy esztendőben a párt Központi Bizottsága nagy horderejű gazdasági, társadalom- és tudománypolitikai kérdések megoldását tűzte napirendre. E kérdések egyike a nők helyzete, amely közvetlenül társadalmunk felét, közvetve pedig egészét érinti. A Központi Bizottság erről átfogó, az intézkedések egész rendszerét magába foglaló határozatot hozott.

— Ma a munkásoknak csaknem 40 százaléka nő — folytatta. — Nemcsak a hagyományos női munkaterületeken hanem a legdinamikusabban fejlődő iparágakban, a híradástechnikában, a műszeriparban, a gépgyártásban és a vegyiparban is jelentős számban dolgoznak. A termelőszövetkezetekben a tagság 35,6 százaléka, a segítő családtagok 75—80 százaléka nő. A szolgáltatások különböző ágai is egyre több nőt foglalkoztatnak. Az államigazgatás dolgozóinak 42 százaléka nő.

— »Az egyenlő munkáért egyenlő bért« elve a női egyenjogúság egyik alaptörvénye. Több helyen azonban megsértik a munka szerinti javadalmazás szocialista elvét. A Központi Bizottság határozata óta már eddig is több üzem és vállalat felülvizsgálta a nők bérezését.

A nők gyors ütemű munkába állásával nem tartott lépést szakmai felkészültségük növelése. Nagyrészük betanított vagy segédmunkás, mindössze 15 százalékuk szakmunkás. A dolgozó nők többsége kész volna a szakképzettség megszerzésére.

Mostanában azt a kérdést is nekünk szegezik: vajon helyes-e a nők ilyen nagy arányú foglalkoztatása, hiszen a kettős terhelést nehezen viselik: vagy nem teljes értékű munkások, vagy családi kötelezettségeiket hanyagolják el. Hogy helyes-e? Úgy gondolom, erre a kérdésre eddigi eredményeink birtokában határozott igennel felelhetünk. Ez a pozitív folyamat azonban gyorsabb ütemben ment végbe, mint a hozzá szükséges társadalmi feltételek kialakítása: a szociális ellátás, a szolgáltatások fejlődése, a közfelfogás megváltozása. Ez az ellentmondás átmenetileg valóban fáradságosabbá teszi a nők életét, és kettős hivatásuk betöltése áldozatvállalást követel. A nők többsége azonban egyik hivatását sem hanyagolja el a másik kedvéért.

Jelenleg a legnagyobb feszültséget a gyermekek intézményes elhelyezése okozza. A kereső nők háromnegyed része 18—45 év közötti korban van. Érthető tehát, hogy egyre nagyobb az igény a gyermekintézmények, elsősorban az óvodák iránt. Sok jelentkezőt azonban a javulás ellenére sem tudunk óvodában elhelyezni.

A továbbiakban a gyermekgondozási segélyről, mint egyedülálló szociálpolitikai vívmányról beszélt, amely megkönnyítette a nők kettős hivatásának betöltését, majd a nők közéleti szerepléséről szólt.

— Sok helyen nem ismerik el, hogy a nők alkalmasak a közéleti tevékenységre és vezetésre. Ebben nemcsak a férfiak hibáztathatók, hanem a nők is. Gyakran húzódoznak a nagyobb felelősségtől, és ezzel konzerválják a régi nézeteket. A nők helyzetével foglalkozó központi bizottsági ülésen elhangzott, hogy a párt »nem tud megbékélni ezzel a helyzettel és e nézetekkel, s ezen változtatni kell«.

A párttól, a kommunistáktól várható elsősorban a példamutatás. A X. kongresszust megelőző vezetőségválasztáskor a Központi Bizottság határozata már szép eredményeket hozott. A pártvezetőségek tagjai között a nők aránya 20 százalékról 23,5 százalékra, a pártvégrehajtóbizottságok tagjai között pedig 8,8 százalékról 14,7 százalékra növekedett. Kívánatos, hogy ugyanez a szellem érvényesüljön az országgyűlési, a tanácsi és a szakszervezeti választásokon és a társadalmi élet más területein is. A kommunisták bátorítsák, neveljék a vezetésre alkalmas nőket, és a választás vagy kinevezés alkalmából támogassák őket. Nem statisztikai szempontok, nem kirakatpolitika kedvéért, hanem a társadalmi fejlődés érdekében — mondotta befejezésül Erdei Lászlóné.

BURGERT RÓBERT, a Bábolnai Állami Gazdaság igazgatója, kifejtette: világjelenség, hogy a húsfogyasztási igények mögött messze elmarad a termelés. Tapasztalataink bizonyítják, hogy a hústermelés gyors ütemű és korszerű fejlesztése csak iparszerű termelési rendszer útján valósítható meg. Gazdaságunk a baromfitenyésztésben mintegy 300 termelőszövetkezettel és állami gazdasággal, a sertéshústerme-

(Folytatás a 2. oldalon.)

Elutazott hazánkból az SZKP KB főtitkára

Pénteken délelőtt elutazott Budapestről *Leonyid Brezsnyev*, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára, aki az MSZMP X. kongresszusán részt vevő szovjet pártküldöttséget vezette. Az SZKP főtitkárával együtt utazott el *Viktor Grisin*, az SZKP Politikai Bizottságának póttagja, a moszkvai városi pártbizottság első titkára, *Grigorij Romanov*, a Központi Bizottság tagja, a leningrádi területi pártbizottság első titkára.

A vendégeket a Ferihegyi repülőtéren *Kádár János*, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára, *Fock Jenő* és *Komócsin Zoltán*, a Politikai Bizottság tagjai, *Csanádi György* közlekedés- és postaügyi miniszter, *Puja Frigyes*, a Központi Bizottság tagja, *Garai Róbert* és *dr. Perjési László*, a Központi Bizottság osztályvezető-helyettesei és *Rapai Gyula*, hazánk moszkvai nagykövete búcsúztatták.

* * *

Leonyid Brezsnyev pénteken Budapestről Jerevánba érkezett, hogy részt vegyet Szovjet-Örményország és az Örmény Kommunista Párt fennállásának 50 évfordulóján rendezendő ünnepségeken.

Folytatódik a két német állam párbeszéde

Képünkön jobboldalt Egon Bahr, baloldalt Jürgen Weichert a tárgyalások után távoznak a tanácskozás színhelyéről.

(Telefotó: AP—MTI—KS)

Pénteken délelőtt megkezdődött a két német állam tárgyalásainak harmadik szakasza. Közép-európai idő szerint tíz órakor Berlinben, az NDK Minisztertanácsának épületében összeült a Német Demokratikus Köztársaság és a Német Szövetségi Köztársaság küldöttsége.

A pénteken kezdődött tárgyalásokat — mint ismeretes — *Willi Stophnak*, az NDK Minisztertanácsa elnökének és *Willy Brandt* nyugatnémet kancellárnak a március 19-i erfurti és a május 21-i kasseli csúcstalálkozója előzte meg.

Péntek délután — több mint négyórás tanácskozás után — visszatért Nyugat-Berlinbe az a küldöttség, amely *Egon Bahr* államtitkár vezetésével az NDK fővárosában tanácskozott. Bahr megérkezésekor a következő rövid nyilatkozatot olvasta fel:

»Az első berlini eszmecsere után — amely 10 órától 14.20 óráig tartott — a következő közleményt hozzuk nyilvánosságra. Egon Bahr, a Német Szövetségi Köztársaság kancellári hivatalának államtitkára és *dr. Michael Kohl*, az NDK miniszterelnökségi államtitkára, november 27-én, pénteken hivatalos eszmecserét folytatott. A megbeszélés színhelye az NDK Minisztertanácsának épülete volt. Megegyezés született az eszmecsere folytatásáról.«

A rövid közleményen kívül, amelyet Berlinben is nyilvánosságra hoztak, részleteket nem közöltek.

A 8. SALT-ülés

Helsinkiben pénteken délelőtt megkezdődött a hadászati fegyverek korlátozásáról folyó szovjet—amerikai tárgyalások harmadik szakaszának 8. munkaülése. A szovjet küldöttséget *Szemjonov* külügyminiszter-helyettes, az amerikai delegációt *Smith* nagykövet, a fegyverzetellenőrzési és leszerelési hivatal igazgatója vezeti. A tárgyalás színhelye ez alkalommal az Egyesült Államok helsinki nagykövetségének épülete volt.

A szovjet—amerikai SALT-tárgyalások harmadik szakaszának 8. ülésén a hivatalos tárgyalás egy óra hosszat tartott. A két küldöttség ezt követően 45 perces nem hivatalos beszélgetést folytatott.

A SALT-tárgyalások legközelebbi ülését jövő kedden, a Szovjetunió helsinki nagykövetségén tartják. (MTI)

Gomulka és Spychalski fogadta a francia küldöttséget

Wladyslaw Gomulka, a LEMP KB első titkára, pénteken délelőtt fogadta *Chaban-Delmas* miniszterelnököt és *Schumann* külügyminisztert. A szívélyes légkörben lefolyt, mintegy másfél órás eszmecserén részt vett *Józef Czyrankiewicz* miniszterelnök is.

Ezt követően *Marian Spychalski*, az államtanács elnöke, ebédet adott a francia vendégek tiszteletére.

(Folytatás az 1. oldalról)

lésben 48 gazdasággal van szerződéses viszonyban. A továbbiakban a felszólaló ennek a kooperációnak főbb tanulságait ismertette. Hangsúlyozta, hogy ezen a módon a gyenge szövetkezeti gazdaságok is bekapcsolódhatnak a legkorszerűbb termelési kooperációba anélkül, hogy önállóságukat feladnák.

DR. HORVÁTH ISTVÁN:

Ifjúságunk őszintén vonzódik a szocializmus eszméihez

Dr. Horváth István, a KISZ központi bizottságának első titkára az ifjú nemzedék, az úttörők és a Kommunista Ifjúsági Szövetség tagjai nevében köszöntötte a kongresszust.

— Szívből jövő üdvözletünk mindenekelőtt a párt marxista—leninista politikájának szól. Annak a reális politikának, amely immár 14 éve elveiben megingathatatlan, módszereiben rugalmas, kialakításában és megvalósításában demokratikus. Nemcsak egyetértünk a párt politikájával, nemcsak osztozunk a gondokban, hanem tevékenyen részt is vállalunk munkásosztályunk, népünk és nemzetünk nagy céljának megvalósításában: a szocialista Magyarország felépítésében. Az ifjúság, életkoránál és társadalmi hivatásánál fogva, különösen érdekelt abban, hogy ez a politika újabb győzelmeket arasson, hogy a szocializmus teljes felépítése valósággá váljék, mert az ifjú nemzedék élvezi majd legtovább ennek minden gyümölcsét.

— A mi ifjúságunk már szocializmust építő társadalmunkban született, ezért számára a szocializmus természetes életközeg. Eszméihez őszintén vonzódik, gyakorlatunkkal szemben azonban időnként és helyenként talán túlzottan is kritikus. Ebben a kritikusságban természetesen sokféle hatás keveredik: a tapasztalatlanság, a javító jó szándék, a burzsoá demagógia, a nemzetközi munkásmozgalomban fellelhető különféle nézetek és nem kevésbé társadalmi gyakorlatunk újratermelődő ellentmondásai, fogyatékosságai is. Ezért örülünk annak, hogy pártunk nem a felszíni jelenségekből ítéli meg az ifjúságot, hanem a lényegből vonja le következtetéseit. A magyar ifjúság fejlődését alapvetően egészségesnek tartjuk.

A továbbiakban az ifjúkor könnyű és nehéz oldalairól szólt. Ecsetelte a pályaválasztás nehézségeit, azt az időszakot, amikor a fiatalok szép ideáljait gyakran árnyékolja igazságtalanság, bürokrácia, protekcionizmus, lekicsinylés, véleménynyilvánításuk és aktivitásuk kibontakoztatásának sokféle korlátja.

Szövetségünk teljesítette a párt által kitűzött feladatokat

— Büszkék vagyunk közoktatásunk forradalmi változásaira, vívmányaira, de eredményeink itt sem homályosíthatják el a gondokat, a növekvő igényeket. Vajon elég figyelmet kap-e az a tény, hogy nincs megfelelően kidolgozva az általános iskoláktól az egyetemig az egységes közoktatási és szakoktatási koncepció?

Az ifjúságnak és a felnőtt társadalom intézményeinek közös gondja és kötelessége, hogy a ma fiataljaiból olyan felnőtteket neveljen, akiknek életfelfogását és magatartását a marxizmus—leninizmus igazsága határozza meg, akik hazafiak és internacionalisták; közéleti, közösségi emberek; akik életük értelmét nem az önző szerzésben látják, hanem a közösségért vállalt áldozatkész munkában és harcban.

Ezután a párt Központi Bizottságának ifjúságpolitikai határozatáról szólt Horváth István, és hangsúlyozta:

— Megtisztelő bizalom számunkra, hogy a párt a jövőben még nagyobb szerepet szán ifjúsági szövetségének, a magyar ifjúság egységes politikai tömegszervezetének a közéletben, a KISZ-tagok és az egész ifjúság nevelésében, a párt utánpótlásának biztosításában. Tevékenységünk tizenhárom esztendeje azt mutatja, hogy szövetségünk lényegében betöltötte hivatását, teljesítette a párt által kitűzött feladatokat.

— Örömmel üdvözöljük azt a javaslatot, amely leszállítja a tagfelvételi korhatárt 18 évre a pártban. Bízunk abban, hogy ezzel tovább gyarapszik az ifjúság körében is a kommunisták tábora, és a KISZ-ben aktívan tevékenykedő fiatal párttagok száma. A magyar ifjúság jó munkával, jó tanulással, a felszabadulási jubileum és a Lenin-centenárium méltó megünneplésével, munkaversennyel készült társadalmi életünk nagy eseményére: pártunk X. kongresszusára. Ifjúságunk ott volt a tavaszi pusztító árvíz megfékezésénél, az új szabolcsi házak felépítésénél. Nem hiányoznak a fiatalok onnan sem, ahol kevésbé látványos, hétköznapi feladatok megoldására van szükség. Jól érezzük magunkat, és optimisták vagyunk — mondotta befejezésül a KISZ központi bizottságának első titkára.

POCSIK LAJOS, a Maglódi Gépgyár művezetője a párt gazdasági politikájáról szólva megállapította, hogy ez a gazdaságpolitika harc útján valósul meg. Elítélte azokat a vállalatokat, amelyek különféle spekulációkkal, árképzési manőverekkel, vagy monopolhelyzetükkel való visszaéléssel jogtalanul magas nyereséget szereznek.

BENCS TIBORNÉ, a barabási Béke Termelőszövetkezet főállattenyésztője, Szabolcs-Szatmár megyei küldött elmondta:

— Megyénknek — helyzetéből eredően — sok gonddal kell szembenéznie. A megye termelőszövetkezeteinek fele kedvezőtlen körülmények között gazdálkodik: állóeszközeinknek jelentős része elavult, a szövetkezet gépparkjának 60 százaléka elhasználódott. Egyetértünk azzal, hogy a népgazdaság anyagi eszközeit, a beruházásokat, a hiteleket a mezőgazdaságban is oda kell összpontosítani, ahol azok a leghamarabb megtérülnek. A hitel egy részét azonban a gyenge adottságú termelőszövetkezetek részére el kell különíteni, mert különben teljesen esélytelenek a hitelekért folyó versenyben.

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész, a képző- és iparművészetről elmondotta, hogy hazánkban az alkotók számára olyan szervezett és állandó anyagi lehetőséget, olyan feltételeket teremtettünk, amelyekre a világ bármelyik országa — a legfejlettebbek is — méltán lehetnének büszkék. Rohamosan nő és fejlődik társadalmunk igénye a művészetek — s így a képzőművészet — iránt. Ugrásszerűen nő a kiállítások száma és azok látogatottsága. A vidéki tanácsok a megnövekedett önállóság birtokában egyre határozottabban kialakítják a kultúrát, művészetet támogató sajátos helyi tevékenységüket.

PÉTERVÁRI JÁNOSNÉ, a Kiskőrösi Vegyesipari Ktsz üzemegység-vezetője, Bács-Kiskun megye küldötte, felszólalásában a megye mezőgazdaságának eredményeiről, valamint munkahelyének néhány gondjáról szólt.

GARAI GÁBOR Kossuth-díjas költő, fővárosi küldött többek között elmondta:

— Nem állítom, hogy a magyar írók többsége következetesen marxista. Talán nem is örülnének egyesek, ha ilyet állítanék róluk. De állítom, hogy írótársaim nagy többsége — s a nem kommunistáké is — mély elkötelezettséget érez a magyar nép iránt, s ha nem is egyöntetű világnézeti alapról, de azért igényli politikánkat, mert tudja, meggyőződött róla — még ha korábban erősen kételkedett is benne —, hogy ez a politika a magyar népnek jó. S egyebek mellett azért is jó és népért való, felelős nemzeti politika, mert következetesen internacionalista.

BENKEI ANDRÁS:

Csökken a bűncselekmények száma

— Jelentem a kongresszusnak, hogy a Belügyminisztérium kommunistái és egész személyi állománya a törvényeket betartva, a Központi Bizottság és a forradalmi munkás-paraszt kormány iránymutatásait követve, eredményesen munkálkodtak a IX. kongresszus határozatainak végrehajtásán — mondotta, majd így folytatta:

— Munkánk irányításában és ellenőrzésében folyamatosan éreztük és tapasztaltuk a Központi Bizottság gondoskodását a megyei, a területi pártszervek segítőkészségét. Az elmúlt években tovább erősödött, céltudatosabbá és hatékonyabbá vált együttműködésünk a többi bűnüldöző szervvel és a társ fegyveres erőkkel, testületekkel.

Elmondta: a belső ellenséges elemek tevékenysége és befolyása az elmúlt évtizedben folyamatosan csökkent. A kizsákmányoló osztályok maradványainak bomlása és polarizálódása, gyorsuló beilleszkedésük szocialista rendszerünkbe állandó tendenciát mutat. A szocialista társadalom építésében elért eredményeink, a párt tömegbázisának kiszélesedése és megszilárdulása, valamint szövetségünk a Szovjetunióval, a Varsói Szerződésben tömörült országokkal egyértelművé tette, hogy a kapitalizmus restaurálása Magyarországon nem lehetséges.

Ezután arról szólt, hogy a Belügyminisztérium munkájának homlokterében a bűnözés megelőzése, az elkövetett bűncselekmények felderítése és bizonyítása áll.

Pártunk politikai iránymutatását követve betartottuk és a jövőben is betartjuk azt az alapvető elvet, hogy az ideológiai kérdésekben tévelygők vagy ellenséges világnézetű — de egyébként ellenséges tevékenységet nem folytató személyekkel a marxista világnézetet és nem a rendőrséget kell szembeállítani. Ami a politikai ellenzékiség kérdését illeti: amíg az nem ellenséges tevékenység, hanem a nézetek nyílt összeütközése, addig nincs helye a belügyi szervek adminisztratív beavatkozásának.

A Belügyminisztérium egyik fő feladata a fiatalkorú bűnözés visszaszorítása, az ifjúságvédelem. A fiataloknak mindössze 1,1 százaléka okoz gondot az igazságügyi, belügyi szerveknek. De ez a csekély arány sem feledtetheti a belügyi szervek kötelezettségeit, hogy a fiatal bűnelkövetők száma csökkenjen.

A közbiztonság fokozottabb védelméről szólva hangsúlyozta: a bűnüldöző munka egyre erőteljesebben a visszaeső, veszélyes bűnözők tevékenységének korlátozására, visszaszorítására irányul. A bűnözés alakulását általában csökkenő tendencia jellemzi, még akkor is, ha egyes bűncselekményfajták száma időnként növekszik, és előfordulnak súlyos, a lakosságot, a társadalmat joggal nyugtalanító bűncselekmények is.

Az imperializmus fellazító politikájával még sokszor megzavarja a politikailag kialakulatlan, világnézetileg ingatag embereket. Ezért feltétlenül indokolt az ilyenfajta imperialista aknamunkával szemben az erőteljesebb politikai-ideológiai fellépés, amelyet a Központi Bizottság beszámolója sürget.

A továbbiakban a Belügyminisztérium ügyintéző munkájának további egyszerűsítéséről szólt a miniszter, majd ezúton is köszönetet mondott a lakosságnak, a munkásőröknek és önkéntes rendőrök tízezreinek, mindazoknak, akik egyre inkább segítik a Belügyminisztérium szerveit, a közbiztonság, a rend fenntartását.

KOVÁCS ÉVA, a budapesti Kossuth Zsuzsa Gimnázium igazgatója, fővárosi küldött egyebek között hangsúlyozta: oktatási-nevelési rendszerünk korszerűsítése, magasabb szintre emelése egyik alapkérdése a szocialista társadalom fejlődésének.

— Iskoláinkban nem teljesedhet ki a párt céljainak megfelelő nevelés, mert a pedagógus a legrosszabbul fizetett értelmiségi réteghez tartozik — mondotta, hangsúlyozva, hogy e ténynek beláthatatlan következményei lehetnek.

A nevelőmunkát gátló okok között elsőként említette még a pedagógusok túlterhelését, amely szerint ugyancsak visszahat az iskolai munkára. A fáradt, túlterhelt pedagógustól egyenes út vezet a túlterhelt diákhoz is. Az eredményes nevelőmunkát megnehezíti az is, hogy az iskolák egy része külsejében és berendezésében sem biztosít megfelelő környezetet.

— A jövőben jobban kellene érzékeltetni a nevelésügy, a pedagógusok anyagi-erkölcsi megbecsülésének perspektíváját. Ez talán megnyugtatná a hivatástudattal áldozatkészen dolgozó pedagógusokat, és enyhíthetné az idegenkedést a pedagóguspályától. Az iskola éppen olyan izgalmas küzdőterepe a szocialista építésnek, mint egy üzem vagy termelőszövetkezet. Az iskolák szocialista közösségekké válása viszont felelősségünk ellenére sem csak rajtunk, pedagógusokon múlik. Ez csak a különböző társadalmi tényezőktől kapott, az iskola céljaival összhangban levő támogatás segítségével valósulhat meg.

A következő felszólaló *Erdei Ferenc*, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára volt.

ERDEI FERENC:

Távlati [illegible] a re[illegible]

— A távlati tudomány[illegible] tatási terv tudományos [illegible] fejlesztésének egyik legfőbb szervezője, ily módon tudjuk legfőbb erőinket a társadalmilag legfőbb célokra koncentrálni. Ez a munka meginduit. Távlati kutatási terveink összhangban a távlati népgazdasági tervvel a jövő év végére készülnek el. Okultunk a régi távlati kutatási terv tapasztalataiból és csak reálisan kézben tartható, kevés számú kutatási programot emelünk országos, illetőleg kormányszintre. Emellett minden minisztérium, minden főhatóság is kiemeli azt a 8—10 témakört, amely az ő felelősségi területén a legfontosabb.

A mi távlati kutatási tervezésünk során is előrelátható, hogy néhány társadalomtudományi témakört országos szintű kutatási programként, illetőleg fő irányként kell kiemelni. Ilyenek például: a tudományos-technikai forradalom társadalmi-gazdasági hatásai, a szocialista gazdaságpolitika tudományos megalapozása, a szocialista vállalat komplex kutatása, a korszerű igazgatás, közigazgatás, a társadalmi rétegeződés és az életmód, a tudat alakulása.

A történeti valóság megismerése sokszor illúzióikat rombol. Egyéni és partikuláris csoport- és apparátusi szubjektivitásokba ütközik, és a valóság olykor általános elvi tételeinkkel vagy éppen eszményeinkkel is — legalábbis egy időre — szembekerül. Mindezt el kell viselni ahhoz, hogy igazi ismerethez és önismerethez jussunk és szocialista politikánkat a történeti realitások ösvényein vezethessük.

Politikánkhoz, annak minden lépéséhez felelős adalékokat kell szolgáltatniuk a társadalomtudományoknak, mégpedig úgy, hogy se a kutatók ne váljanak megtévesztés áldozatává, se ők ne vezessenek félre senkit. Éppen ezért maximális önfegyelemmel és igazságkereső szigorral, a szaktudományok módszertani fegyelmével és a történeti valóság megismerésének szenvedélyével kell dolgoznunk.

POSCH GYULA, a Magyar Optikai Művek vezérigazgatója, budapesti küldött elmondotta, hogy a Magyar Optikai Művek dolgozói a harmadik ötéves terv során 45 százalékkal növelik a termelést. Az üzem műszaki fejlődésének egyik biztos bázisa a Szovjetunió különböző intézményeivel kiépített és állandóan fejlődő szoros kapcsolat; ez az együttműködés tette lehetővé, hogy a gyár termelésének 30 százalékát a Szovjetunióba exportálják.

Ezután az elnöklő Biszku Béla bejelentette, hogy 124 küldött jelentkezett hozzászólásra. Eddig 54-en kaptak szót, s az elnökség javasolja, hogy az idő rövidsége miatt a kongresszus már csupán két felszólalót hallgasson meg, majd zárják le a vitát. Az indítványt a kongresszus egyhangúlag elfogadta.

Ezután **DR. V. NAGY LUKÁCS,** a Keszthelyi Agrártudományi egyetem mosonmagyaróvári kara párt-csúcsszervezetének titkára szólalt fel. A felsőoktatási intézményekben folyó oktató-, kutató- és nevelő munka összefüggéseiről beszélt, amelyekhez a Központi Bizottság jelentékeny segítséget adott, többek között a tudománypolitikai irányelvek és a párt ifjúságpolitikájának kidolgozásával.

A Központi Bizottság beszámolója feletti vita utolsó felszólalója **MORAVECZ FERENC,** az Egyesült Villamosgépgyár munkása, budapesti küldött volt. Többek között kijelentette:

— Természetesen mi is azt akarjuk, hogy növekedjék az életszínvonal, de tudjuk, hogy ezt elsősorban jobb munkával kell elérni. Színvonalasabb munkaszervezést, az új technika gyorsabb bevezetését és nagyobb felelősséget várunk önmagunktól és vezetőinktől.

Dolgozó társaimat foglalkoztatja és aggasztja, hogy bizonyos emberek és csoportok jövedelmei homályosak, és emögött korrupciót sejtenek. Bízunk benne, hogy e téren az illetékesek rövidesen megfelelő intézkedéseket tesznek.

Befejezésül a lakásépítés meggyorsítását kérte.

A testvérpártok küldöttei közül a nap folyamán felszólalt *Jakob Lechleiter*, a Svájci Munkapárt titkára, *Gunvor Rydling*, Svédország Baloldali Pártja — kommunisták — Politikai Bizottságának tagja és *Yakub Demir*, a Török Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára.

Ezután **NEMES DEZSŐ,** a szerkesztő bizottság elnöke tett jelentést a kongresszusnak. Bejelentette, hogy a kongresszus határozattervezetéhez csaknem másfél száz észrevétel, javaslat érkezett — a stiláris jellegű észrevételeken kívül. Ezek között egy sincs, amely ne egyezne a Központi Bizottság beszámolójával, a párt általános irányvonalával. — Ez a tény — mondotta —, önmagáért beszél, azt tanúsítja, ami megnyilvánult kongresszusunk egész tanácskozása folyamán, hogy elvi, politikai egység uralkodik közöttünk.

A kongresszus a szerkesztő bizottság jelentését tudomásul vette.

Az elnöklő Biszku Béla ezzel a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolója fölötti vitát lezárta. Kérte, hogy akik nem kaptak szót a vitában, hozzászólásukat juttassák el a kongresszus titkárságához, amely természetesen továbbít minden észrevételt a Központi Bizottsághoz. Bejelentette továbbá, hogy *Brutyó János*, a Központi Ellenőrző Bizottság elnöke, a második napirendi pont előadója a zárszótól elállt.

Ezután szünet következett.

Szünet után nagy taps közben *Kádár János*, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára lépett a szónoki emelvényre, hogy megtartsa vitazáró beszédét.

(Kádár János vitazáró beszédét holnapi számunkban közöljük.)

Határozathozatal

Kádár János hosszan tartó, nagy tapssal fogadott vitazárója után az elnöklő Biszku Béla bejelentette, hogy a határozathozatal következik. Először a Központi Bizottság beszámolója felett szavazott a kongresszus. Az elnök megállapította, hogy pártunk X. kongresszusa egyhangúlag elfogadta a Központi Bizottság beszámolóját.

Ezután a határozati javaslatról szavazott a kongresszus. Az elnöklő Biszku Béla kérte a kongresszust, hogy a beterjesztett határozati javaslatról a szerkesztő bizottság elnöke által előterjesztett módosításokkal együtt szavazzanak. A kongresszus egyhangúlag elfogadta az MSZMP X. kongresszusának határozatát.

Ezt követően a Szervezeti Szabályzatot módosító javaslatról szavaztak a küldöttek: a kongresszus egyhangúlag elfogadta a Magyar Szocialista Munkáspárt Szervezeti Szabályzatának módosítását.

A Központi Ellenőrző Bizottság jelentését a kongresszus szintén egyhangúlag elfogadta.

A kongresszus pénteki ülését ezzel befejezte, szombaton reggel 9 órakor zárt üléssel folytatja munkáját.

SOMOGYI NÉPLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ

Kiss István

Világ proletárjai, egyesüljetek!

Ára: 80 fillér

Dunántúli Napló

XXVII. évfolyam, 279. szám — Az MSZMP Baranya megyei Bizottsága és a Megyei Tanács lapja — 1970. nov. 28., szombat

1021

A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusának pénteki tanácskozása

Befejeződött a két beszámoló feletti vita

A kongresszus ma folytatja munkáját

Pénteken reggel 9 órakor az Építők Rózsa Ferenc Művelődési Házában folytatta munkáját a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa. A vita megkezdése előtt a délelőtti ülés elnöke, Gáspár Sándor, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a SZOT főtitkára rövid beszédben megemlékezett Engels Frigyes születése 150. évfordulójáról.

— Pártunk kongresszusa méltó alkalom arra, hogy megemlékezzünk Engels Frigyesről, a tudósról, a nemzetközi munkásosztály forradalmi elmélete, a tudományos szocializmus megalapítójáról, aki 150 évvel ezelőtt — 1820. november 28-án — született. Engels Frigyes neve örök időkre összeforrott a forradalmi munkásmozgalommal. Marx és Engels elévülhetetlen érdeme, hogy a nemzetközi munkásosztály — megteremtve saját ideológiáját — a szervezett osztályharc, a világ forradalmi megváltoztatásának útjára lépett. Engels alkotó elméleti és gyakorlati szervező munkával kimagasló részt vállalt a munkásosztály forradalmi elméletének és osztályharcos internacionalista mozgalmának megteremtéséből és védelmezéséből az opportunista és anarchista áramlatokkal szemben. Marx halála után a nagy mű folytatója volt. Tanításai, eszméi élnek és hatnak a nemzetközi munkásmozgalom mai harcában. Pártunk X. kongresszusa a további tennivalók marxista meghatározásával, kommunista módon tiszteleg Engels Frigyes emléke előtt.

A megemlékezés után Gáspár Sándor bejelentette, hogy a kongresszushoz újabb üdvözletek érkeztek a testvérpártoktól. Táviratban köszöntötte a kongresszust a *Bolíviai Kommunista Párt*, a *Martiniquei Kommunista Párt*, a *Réunioni Kommunista Párt* és a *Szíriai Kommunista Párt*.

Gáspár Sándor a kongresszus küldötteinek nagy tapsa közben mondott köszönetet a testvérpártok üdvözleteiért, majd megadta a szót a pénteki vita első hozzászólójának, *dr. Bognár Gézának*, a Távközlési Kutató Intézet tudományos igazgatójának, a Magyar Tudományos Akadémia elnöksége tagjának.

Beszéde elején a 20. század második felének egy nagyon lényeges jelenségéről, a tudományos-technikai forradalomról szólott, majd vázolta milyen eredményeket értünk el a tudománypolitikai irányelvek határozattá emelése óta elmúlt másfél év alatt.

Kifejtette, hogy nemzetközi tudományos kapcsolatainkat elsősorban a Szovjetunióval és a szocialista országokkal kívánjuk fejleszteni. Hangsúlyozta, hogy ezrek, tízezrek munkálkodnak kedvvel, lelkesedéssel az irányelvekben kitűzött célok elérésén.

Nagy Richárd, a VIII. kerületi Pártbizottság első titkára, budapesti küldött felszólalásában a Józsefváros nagyszabású rekonstrukciójáról szólt, majd a továbbiakban az agitáció fogyatékosságairól beszélt.

Nagy Richárd felszólalása után *Erdei Lászlóné*, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke emelkedett szólásra.

nyem szerint e tekintetben a negyedik ötéves tervet túl kell teljesíteni, egyrészt központi erőforrásokból, másrészt a tanácsok és az ipari, mezőgazdasági vállalatok összefogásából.

— Sok helyen nem ismerik el, hogy a nők alkalmasak a közéleti tevékenységre és vezetésre. Ebben nemcsak a férfiak hibáztathatók, hanem a nők is. Gyakran húzódoznak a nagyobb felelősségtől és ezzel konzerválják a régi nézeteket.

A párttól, a kommunistáktól várható elsősorban a példamutatás. A X. kongresszust megelőző vezetőségválasztáskor a Központi Bizottság határozata már szép eredményeket hozott. A pártvezetőségek tagjai között a nők aránya 20 százalékról 23,5 százalékra, a párt-végrehajtóbizottságok tagjai között pedig 8,8 százalékról 14,7 százalékra növekedett. Kívánatos, hogy ugyanez a szellem érvényesüljön az országgyűlési, a tanácsi és a szakszervezeti választásokon és a társadalmi élet más területein is. A kommunisták bátorítsák, neveljék a vezetésre alkalmas nőket és a választás vagy kinevezés alkalmából támogassák őket. Nem statisztikai szempontok, nem kirakatpolitika kedvéért, hanem a társadalmi fejlődés érdekében — mondotta befejezésül Erdei Lászlóné.

Burgert Róbert, a Bábolnai Állami Gazdaság igazgatója kifejtette: világjelenség, hogy a húsfogyasztási igények mögött messze elmarad a termelés. Tapasztalataink bizonyítják, hogy a hústermelés gyorsütemű és korszerű fejlesztése csak iparszerű termelési rendszer útján valósítható meg. Ez vonatkozik nemcsak a baromfi, hanem a sertéshús, sőt a birkahús termelésre is.

Jakob Lechleiter, a Svájci Munkapárt titkára után *Gunvor Ryding*, Svédország Baloldali Pártja — Kommunisták Politikai Bizottságának tagja tolmácsolta pártja üdvözletét a kongresszusnak.

Ezután szünet következett, majd Balogh Mihálynak, a Fűzfői Nitrokémia Ipartelepek pártbizottsága titkárának elnökletével folytatódott a tanácskozás.

Dr. Horváth István, a KISZ KB első titkára szólalt fel.

Dr. Horváth István:

Az ifjúság tevékenyen részt vállal a szocialista Magyarország felépítésében

Dr. Horváth István, a KISZ Központi Bizottságának első titkára az ifjú nemzedék, az úttörők és a Kommunista Ifjúsági Szövetség tagjai nevében köszöntötte a kongresszust.

— Szívből jövő üdvözletünk mindenekelőtt a párt marxista—leninista politikájának szól. Annak a reális politikának, amely immár 14 éve elveiben megingathatatlan, módszereiben rugalmas, kialakításában és megvalósításában demokratikus. Nemcsak egyetértünk a párt politikájával, nemcsak osztozunk a gondokban, hanem tevékenyen részt vállalunk munkásosztályunk, népünk és nemzetünk nagy céljának megvalósításában: a szocialista Magyarország felépítésében.

— A mi ifjúságunk már szocializmust építő társadalmunkban született, ezért számára a szocializmus természetes életközeg. Eszméinkhez őszintén vonzódik, gyakorlatunkkal szemben azonban időnként és helyenként talán túlzottan is kritikus. Ebben a kritikusságban természetesen sokféle hatás keveredik; a tapasztalatlanság, a javító jószándék, a burzsoá demagógia, a nemzetközi munkásmozgalomban fellelhető különféle nézetek és nem kevésbé társadalmi gyakorlatunk újratermelődő ellentmondásai, fogyatékosságai is. Ezért örülünk annak, hogy pártunk nem a felszíni jelenségekből ítéli meg az ifjúságot, hanem a lényegből vonja le következtetéseit. A magyar ifjúság fejlődését alapvetően egészségesnek tartjuk.

A továbbiakban hangsúlyozta, hogy az ifjúságnak és a felnőtt társadalom intézményeinek közös gondja és kötelessége, hogy a ma fiataljaiból olyan felnőtteket neveljen, akiknek életfelfogását és magatartását a marxizmus—leninizmus igazsága határozza meg, akik hazafiak és internacionalisták, közéleti, közösségi emberek, akik életük értelmét nem az önző szerzésben látják, hanem a közösségért vállalt áldozatkész munkában és harcban; akiknek egyéni boldogsága elválaszthatatlan a szülő, a testvér, a barát, a haza, a szocialista közösség, az emberiség boldogulásától! Mindenre nekünk kell megtanítani a felnövekvő nemzedéket, mert környezete nem formálja automatikusan teljessé az új ember tulajdonságait.

KS/D. NAPLÓ, TELEFOTO

A párt X. kongresszusának ötödik munkanapján befejeződött a Központi Bizottság beszámolója és a Központi Ellenőrző Bizottság jelentése feletti vita. A vitát Kádár János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára foglalta össze. Kádár elvtárs vitaösszefoglaló beszédét holnapi számunkban közöljük

Ezután a párt Központi Bizottságának ifjúságpolitikai határozatáról szólt és hangsúlyozta: — Megtisztelő bizalom számunkra, hogy a párt a jövőben még nagyobb szerepet szán ifjúsági szövetségének, a magyar ifjúság egységes politikai tömegszervezetének a közéletben, a KISZ-tagok és az egész ifjúság nevelésében, a párt utánpótlásának biztosításában.

— Örömmel üdvözöljük azt a javaslatot, amely leszállítja a tagfelvételi korhatárt 18 évre a pártban. Bízunk abban, hogy ezzel tovább gyarapszik az ifjúság körében is a kommunisták tábora és a KISZ-ben aktívan tevékenykedő fiatal párttagok száma. A magyar ifjúság jó munkával, jó tanulással, a felszabadulási jubileum és a Lenin-centenárium méltó megünneplésével, munkaversennyel készült társadalmi életünk nagy eseményére: pártunk X. kongresszusára. Ifjúságunk ott volt a tavaszi pusztító árvíz megfékezésénél, az új szabolcsi házak felépítésénél. Nem hiányoznak a fiatalok onnan sem, ahol kevésbé látványos, hétköznapi feladatok megoldására van szükség. Jól érezzük magunkat és optimisták vagyunk — mondotta befejezésül a KISZ Központi Bizottságának első titkára.

Pócsik Lajos, a Maglódi Gépgyár művezetője a párt gazdasági politikájáról szólva megállapította, hogy ez a gazdaságpolitika harc útján valósul meg. Elítélte azokat a vállalatokat, amelyek különféle spekulációkkal, árképzési manőverekkel vagy monopolhelyzetükkel való visszaéléssel jogtalanul magas nyereséget szereznek.

Bencs Tiborné, a Barabási Béke Termelőszövetkezet főállattenyésztője, Szabolcs-Szatmár megyei küldött a megye termelőszövetkezeteinek helyzetéről adott számot.

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész, a képző- és iparművészetről elmondotta, hogy hazánkban az alkotók számára olyan szervezett és állandó anyagi lehetőséget, olyan feltételeket teremtettünk, amelyekre a világ bármelyik országa — a legfejlettebbek is — méltán lehetnének büszkék. Rohamosan nő és fejlődik társadalmunk igénye a művészetek — s így a képzőművészet — iránt.

— Művészetünk nemzetközi tekintélye, jelentősége növekszik — mondotta ezután. Szinte kivétel nélkül minden szereplésünknél azt keresik műveinkben, ami jellegzetesen szocialista és magyar. A kapitalista országokban is sokan vannak és egyre többen lesznek, akik keresik a jövő életformáját. A művészetek, a művek a személyes élmény erejével segíthetik ezt az eligazodást. Ezért fontosak az őszinte művek, amelyek szocialista életünkről vallanak.

Péterváry Jánosné, a Kiskőrösi Vegyesipari Ktsz üzemegység-vezetője, Bács-Kiskun megye küldötte felszólalásában a megye mezőgazdaságának eredményeiről, valamint munkahelyének, néhány gondjáról szólt. Rámutatott: Bács-Kiskun megye az ország „gyümölcsöskosara", de az elmúlt tíz esztendőben jelentősen fejlődött ipara is.

Garai Gábor, Kossuth-díjas költő, fővárosi küldött többek között elmondta:

— Nem állítom, hogy a magyar írók többsége következetesen marxista. Talán nem is örülnének egyesek, ha ilyet állítanék róluk. De állítom, hogy írótársaim nagy többsége — s a nem kommunistáké is — mély elkötelezettséget érez a magyar nép iránt, s ha nem is egyöntetű világnézeti alapról, de azért igényli politikánkat, mert tudja, meggyőződött róla — még ha korábban erősen kételkedett is benne —, hogy ez a politika a magyar népnek jó. S egyebek mellett azért is jó és népért való, felelős nemzeti politika, mert következetesen internacionalista.

Ebédszünet után *Biszku Bélának*, az MSZMP Politikai Bizottsága tagjának, a Központi Bizottság titkárának elnökletével folytatódott a tanácskozás. Biszku Béla bejelentette, hogy a kongresszushoz üdvözlő távirat érkezett a *Dominikai Kommunista Párttól* és az *Ecuadori Kommunista Párttól*.

Ezután *Benkei András* belügyminiszter, Szabolcs-Szatmár megye küldötte emelkedett szólásra.

(Folytatás a 2. oldalon)

Erdei Lászlóné:

A kommunisták bátorítsák, neveljék a vezetésre alkalmas nőket

Bevezetőben hangsúlyozta, hogy az utóbbi négy esztendőben a párt Központi Bizottsága nagy horderejű gazdasági, társadalom- és tudománypolitikai kérdések megoldását tűzte napirendre. E kérdések egyike a nők helyzete, amely közvetlenül társadalmunk felét, közvetve pedig egészét érinti. A Központi Bizottság erről átfogó, az intézkedések egész rendszerét magában foglaló határozatot hozott.

— Az egyenlő munkáért egyenlő bért elve a női egyenjogúság egyik alaptörvénye. Több helyen azonban, megsértik a munka szerinti javadalmazás szocialista elvét. A Központi Bizottság határozata óta már eddig is több üzem és vállalat vizsgálta felül a nők bérezését.

A nők gyorsütemű munkábaállásával nem tartott lépést szakmai felkészültségük növelése. Nagyrészük betanított vagy segédmunkás, mindössze 15 százalékuk szakmunkás. A dolgozó nők többsége kész volna a szakképzettség megszerzésére.

Jelenleg a legnagyobb feszültséget a gyermekek intézményes elhelyezése okozza. A kereső nők háromnegyed része 18—45 év közötti korban van. Érthető tehát, hogy egyre nagyobb az igény a gyermekintézmények, elsősorban az óvodák iránt. Sok jelentkezőt azonban a javulás ellenére sem tudunk óvodában elhelyezni. Véleménye szerint a tanácsoknak, a vállalatoknak, a szövetkezeteknek, a pártszervezeteknek és a tömegszervezeteknek közösen kell keresniük a megoldást.

KS/D. NAPLÓ, TELEFOTO

Erdei Lászlóné, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke beszél a pártkongresszuson

KS/D. NAPLÓ, TELEFOTO

Dr. Horváth István, a KISZ Központi Bizottságának első titkára felszólal a pártkongresszuson

A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusának pénteki

Benkei András:

Tovább erősödött a belügyi szervek egysége — szilárdult a közbiztonság

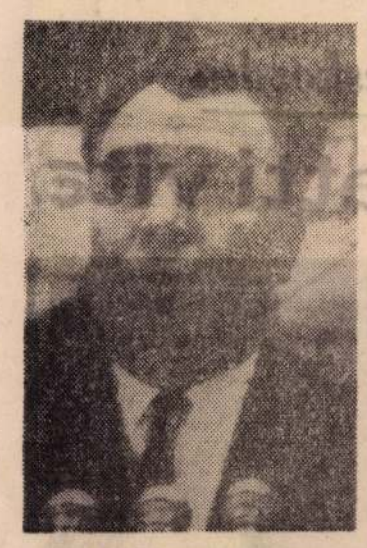

KS/D. NAPLÓ TELEFOTO

Benkei András, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, belügyminiszter pénteken felszólalt a párt X. kongresszusán

(Folytatás az 1. oldalról)

— Jelentem a kongresszusnak, hogy a Belügyminisztérium kommunistái és egész személyi állománya a törvényeket betartva, a Központi Bizottság és a forradalmi munkás-paraszt kormány iránymutatásait követve, eredményesen munkálkodtak a IX. kongresszus határozatainak végrehajtásán —, mondotta, majd így folytatta: — Munkánk irányításában és ellenőrzésében folyamatosan éreztük és tapasztaltuk a Központi Bizottság gondoskodását, a megyei, a területi pártszervek segítőkészségét. Az elmúlt években tovább erősödött, céltudatosabbá és hatékonyabbá vált együttműködésünk a többi bűnüldöző szervvel és a társ-fegyveres erőkkel, testületekkel. Tovább erősödött a belügyi szervek egysége, együttműködése.

Elmondta: a belső ellenséges elemek tevékenysége és befolyása az elmúlt évtizedben folyamatosan csökkent.

Ezután arról szólt, hogy a Belügyminisztérium munkájának homlokterében a bűnözés megelőzése, az elkövetett bűncselekmények felderítése és bizonyítása áll. Fokozott erőfeszítéseket teszünk a társadalmi tulajdon és a népgazdaság védelme érdekében.

Ezután arról szólt, hogy a Belügyminisztérium dolgozói tevékenységük során a törvényességnek, a jogpolitikai elveknek megfelelően, differenciáltan járnak el a különböző bűncselekmények elkövetőivel szemben. A Belügyminisztérium egyik fő feladata a fiatalkorú bűnözés visszaszorítása, az ifjúságvédelem.

A közbiztonság fokozottabb védelméről szólva hangsúlyozta: a bűnüldöző munka egyre erőteljesebben a visszaeső, veszélyes bűnözők tevékenységének korlátozására, visszaszorítására irányul. A bűnözés alakulását általában csökkenő tendencia jellemzi, még akkor is, ha egyes bűncselekmény-fajták száma időnként növekszik, és előfordulnak súlyos, a lakosságot, a társadalmat joggal nyugtalanító bűncselekmények is.

A továbbiakban a Belügyminisztérium ügyintéző munkájának további egyszerűsítéséről szólt a miniszter, majd ezúton is köszönetet mondott a lakosságnak, a munkásőröknek és önkéntes rendőrök tízezreinek, mindazoknak, akik egyre inkább segítik a Belügyminisztérium szerveit, a közbiztonság, a rend fenntartását.

Kovács Éva, a Budapesti Kossuth Zsuzsa Gimnázium igazgatója, fővárosi küldött egyebek között hangsúlyozta: oktatási-nevelési rendszerünk korszerűsítése, magasabb szintre emelése egyik alapkérdése a szocialista társadalom fejlődésének.

A következő felszólaló *Erdei Ferenc*, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára volt.

Politikánkhoz, annak minden lépéséhez felelős adalékokat kell szolgáltatniok a társadalomtudományoknak, mégpedig úgy, hogy se a kutatók ne váljanak megtévesztés áldozatává, se ők ne vezessenek félre senkit. Éppen ezért maximális önfegyelemmel és igazságkereső szigorral, a szaktudományok módszertani fegyelmével és a történeti valóság megismerésének szenvedélyével kell dolgoznunk.

Posch Gyula, a Magyar Optikai Művek vezérigazgatója, budapesti küldött elmondotta, hogy a Magyar Optikai Művek dolgozói a harmadik ötéves terv során 45 százalékkal növelik a termelést. Az üzem műszaki fejlődésének egyik biztos bázisa a Szovjetunió különböző intézményeivel kiépített és állandóan fejlődő szoros kapcsolat; ez az együttműködés tette lehetővé, hogy a gyár termelésének 30 százalékát a Szovjetunióba exportálják.

Yakub Demir, a Török Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára rámutatott: a szocialista Magyarország sikerei jelentősek minden nép számára, amely harcol az imperializmus ellen, nemzeti és társadalmi felszabadulásért, a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért.

Ezután az elnöklő **Biszku Béla** bejelentette, hogy 124 küldött jelentkezett hozzászólásra. Eddig 54-en kaptak szót, s az elnökség javasolja, hogy az idő rövidsége miatt a kongresszus már csupán két felszólalót hallgasson meg, majd zárják le a vitát. Az indítványt a kongresszus egyhangúlag elfogadta.

Ezután *dr. V. Nagy Lukács*, a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem Mosonmagyaróvári Kara párt-csúcsszervezetének titkára szólalt fel.

A felsőoktatási intézményekben folyó oktató-, kutató- és nevelőmunka összefüggéseiről beszélt, amelyekhez a Központi Bizottság jelentékeny segítséget adott többek között a tudománypolitikai irányelvek és a párt ifjúságpolitikájának kidolgozásával.

A Központi Bizottság beszámolója feletti vita utolsó felszólalója *Moravecz Ferenc*, az Egyesült Villamosgépgyár munkása, budapesti küldött volt. Többek között kijelentette:

— Természetesen mi is azt akarjuk, hogy növekedjék az életszínvonal, de tudjuk, hogy ezt elsősorban jobb munkával kell elérni. Színvonalasabb munkaszervezést, az új technika gyorsabb bevezetését és nagyobb felelősséget várunk önmagunktól és vezetőinktől.

Ezután *Nemes Dezső*, a szerkesztő bizottság elnöke tett jelentést a kongresszusnak. Bejelentette, hogy a kongresszus határozattervezetéhez csaknem másfélszáz észrevétel, javaslat érkezett — a stiláris jellegű észrevételeken kívül. Ezek között egy sincs, amely ne egyezne a Központi Bizottság beszámolójával, a párt általános irányvonalával. — Ez a tény — mondotta — önmagáért beszél, azt tanúsítja, ami megnyilvánult kongresszusunk egész tanácskozása folyamán, hogy elvi, politikai egység uralkodik közöttünk. A kongresszus a szerkesztő bizottság jelentését tudomásul vette.

Az elnöklő Biszku Béla ezzel a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolója fölötti vitát lezárta. Kérte, hogy akik nem kaptak szót a vitában, hozzászólásukat juttassák el a kongresszus titkárságához, amely természetesen továbbít minden észrevételt a Központi Bizottsághoz. Bejelentette továbbá, hogy Brutyó János, a Központi Ellenőrző Bizottság elnöke, a második napirendi pont előadója a zárszótól elállt.

Ezután szünet következett.

Szünet után nagy taps közben Kádár János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára lépett a szónoki emelvényre, hogy megtartsa vitazáró beszédét.

Kádár János hosszantartó, nagy tapssal fogadott vitazárója után az elnöklő Biszku Béla bejelentette, hogy a határozathozatal következik. Először a Központi Bizottság beszámolója felett szavazott a kongresszus. Az elnök megállapította, hogy pártunk X. kongresszusa egyhangúlag fogadta a Központi Bizottság beszámolóját.

Ezután a határozati javaslatról szavazott a kongresszus. Az elnöklő Biszku Béla kérte a kongresszust, hogy a beterjesztett határozati javaslatról a szerkesztő bizottság elnöke által előterjesztett módosításokkal együtt szavazzanak. A kongresszus egyhangúlag elfogadta az MSZMP X. kongresszusának határozatát.

elfogadta a Magyar Szocialista Munkáspárt Szervezeti Szabályzatának módosítását.

A Központi Ellenőrző Bizottság jelentését a kongresszus szintén egyhangúlag elfogadta.

A kongresszus pénteki ülését ezzel befejezte, szombaton reggel 9 órakor zárt üléssel folytatja munkáját.

A testvérpártok küldöttségeinek látogatásai üzemekben

Az MSZMP kongresszusán résztvevő néhány külföldi delegáció pénteken üzemeket látogatott meg.

Az Ikarus gyár vendégei voltak a Német Szocialista Egység Párt küldöttségének tagjai, Friedrich Ebertnek, a Politikai Bizottság tagjának vezetésével... A gyárlátogatásra a delegációt elkísérte Szurdi István, az MSZMP Központi Bizottságának tagja. A vendégek baráti eszmecserét folytattak a gyár párt- és tömegszervezeti, valamint gazdasági vezetőivel, majd megtekintették a szereldét.

Friedrich Ebert kijelentette az Ikarus-autóbuszok az NDK-ban is jól ismertek.

*

A Román Kommunista Párt küldöttsége Paul Niculescu Mizilnek, a KB végrehajtó bizottságának és állandó elnökségének tagjaival, a KB titkárával az élen meglátogatta a Magyar Hajó és Darúgyár angyalföldi gyáregységét, elkísérte a delegációt dr. Dimény Imre, az MSZMP KB tagja, a vendégek megtekintették a gépműhelyt, a hajóépítő részleget, ezt követően pedig baráti beszélgetésen vettek részt, ahol megismerkedtek a gyár munkájával, terveivel.

*

Az Olasz Kommunista Párt küldöttsége élén Agostino Novellával, a Politikai Bizottság tagjával, Veszprém megyébe látogatott. Útjuk Veszprémből, ahol a megyei és járási pártbizottság vezetői fogadták őket, a Herendi Porcelángyárba vezetett. Megismerkedtek a nagymúltú gyár munkájával és megtekintették a porcelán múzeumot. Az olasz testvérpárt delegációját vidéki látogatására elkísérte Óvári Miklós, a KB tagja, a Központi Bizottság osztályvezetője is.

*

Németország Kommunista Pártjának küldöttsége Max Reimann-nal, a Központi Bizottság első titkárával az élen, meglátogatta az Egyesült Izzót. A delegációt az újpesti gyárlátogatásra elkísérte Benke Valéria, az MSZMP Központi Bizottságának tagja.

*

Nagy-Britannia Kommunista Pártjának delegációja, Bert Pearce, a Politikai Bizottság tagja, a párt walesi szekciójának titkára vezetésével felkereste a Csepel Vas- és Fémművek Szerszámgépgyárát. A vendégeket a párt- és társadalmi szervek képviselői, valamint a Csepel Művek gazdasági vezetői fogadták és tájékoztatták a gyár múltjáról, jelenlegi működéséről, további terveiről.

*

Nyugat-Berlin Szocialista Egységpárt küldöttsége Hans Mahle, a pártelnökség irodájának tagja, a Die Wahrheit főszerkesztője vezetésével Bács-Kiskun megyébe látogatott. Kecskeméten a Megyei Pártbizottság vezetői fogadták a delegációt és tájékoztatták a megye mezőgazdaságának, iparának fejlődéséről, és a IV. ötéves tervben végrehajtandó célkitűzésekről. Ezt követően a Városi Pártbizottság vezetőinek társaságában felkeresték a helyi Magyar—Szovjet Barátság Termelőszövetkezetet.

*

A Görög Kommunista Párt küldöttsége Kosztasz Kolijannisz-nak a KB első titkárának vezetésével — Papp Lajosnak, a KEB tagjának kíséretében — a Beloiannisz Híradástechnikai Gyárba látogatott, megismerkedtek a gyár munkájával és baráti eszmecserét folytattak a gyár párt- és tömegszervezeteinek képviselőjével, a gazdasági vezetőkkel, a pártmunkások, a szocialista brigádvezetők egy csoportjával.

*

A Luxemburgi Kommunista Párt küldöttsége Dominique Urbany elnök vezetésével, az Orion Rádió és Villamossági Vállalatot kereste fel Kimmel Emilnek, az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottsága tagjának kíséretében. A gyár vezetői tájékoztatták a vendégeket munkájukról, legközelebbi terveikről, majd megtekintették a kongresszusi munkaversenyben kitűnt gyáregységeket.

Erdei Ferenc:

Erőinket a társadalmilag legfőbb célokra koncentráljuk

A távlati tudományos kutatási terv tudományos életünk fejlesztésének egyik legfőbb szervezője — mondotta —; ily módon tudjuk legfőbb erőinket a társadalmilag legfőbb célokra koncentrálni. Ez a munka megindult. Távlati kutatási terveink összhangban a távlati népgazdasági tervvel a jövő év végére készülnek el. Okultunk a régi távlati kutatási terv tapasztalataiból és csak reálisan kézben tartható, kevés számú kutatási programot emelünk országos, illetőleg kormányszintre, s emellett minden minisztérium, minden főhatóság is kiemeli azt a 8—10 témakört, amely az ő felelősségi területén a legfontosabb.

A mi távlati kutatási tervezésünk során is előrelátható, hogy néhány társadalom-tudományi témakört országos szintű kutatási programként, illetőleg fő irányként kell kiemelni. Ilyenek például: a tudományos-technikai forradalom társadalmi-gazdasági hatásai, a szocialista gazdaságpolitika tudományos megalapozása, a szocialista vállalat komplex kutatása, a korszerű igazgatás, közigazgatás, a társadalmi rétegződés és az életmód, a tudat alakulása.

Gondoljuk végig, csak ezen a kongresszuson mi minden van napirenden. Nem kisebb problémák, mint gazdaságirányításunk rendszerünk továbbfejlesztése, a munkásosztály helyzete és ennek további alakulása, az anyagi és erkölcsi ösztönzők hatékonyabb rendszere; a szocialista demokrácia, az állami élet fejlesztésének a kérdései, a kultúrforradalom történelmének időszerű kérdései és nem utolsó sorban szocialista frontunk erősítése az elidegenedés és a manipulációk ellen, a szocialista humanizálásért, az ember egyetemleges méltóságáért és reális szabadságáért.

KS/D. NAPLÓ TELEFOTO

Erdei Ferenc, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára felszólal a pártkongresszuson

Szolidárisak vagyunk a vietnami nép hősi harcával

Gyűlés a székesfehérvári Videotonban

Pénteken a X. pártkongresszuson részt vevő vietnami pártküldöttség *Hoang Van Hoannak*, a Vietnami Dolgozók Pártja Politikai Bizottsága tagjának vezetésével a székesfehérvári Videoton Rádió- és Televíziógyárba látogatott. Elkísérte a delegációt *Kállai Gyula*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, az országgyűlés elnöke, Csémi Károly altábornagy, a honvédelmi miniszter első helyettese és Jakus Jenő, hazánk hanoi nagykövete.

A gyár tanácstermében *Lévai András*, a nagyüzemi pártbizottság titkára tartott tájékoztatót a 12 000 dolgozót foglalkoztató híradástechnikai gyár munkájáról. Többek között elmondotta, hogy sok vietnami fiatal tanulja meg, vagy gyakorolja a híradástechnikai szakmát a Videotonban.

A tájékoztató után a vendégek megtekintették a televízió és a rádió gyáregység üzemeit és a gyár bemutató termét. Az üzemek dolgozói mindenütt szeretettel köszöntötték őket.

Délután a gyár dolgozói szolidaritási gyűlésen találkoztak a vietnami nép képviselőivel. Lévai András köszöntője után Kállai Gyula emelkedett szólásra. Beszédének bevezetőjében utalt arra, hogy a párt X. kongresszusának munkáját barát és ellenség egyaránt figyelemmel kíséri. Barátaink őszinte örömmel üdvözlik sikereinket, ellenségeink pedig keserű szájízzel kénytelenek tudomásul venni, hogy Magyarországon nem az ő vágyálmaik szerint alakulnak a dolgok, ellenkezőleg lendületesen haladunk előre a szocializmus útján.

A kongresszus — hangoztatta a továbbiakban — a párt internacionalista politikáját, s a népünk szívében élő testvéri szolidaritás érzését fejezte ki, amikor őszinte szívvel s nagy lelkesedéssel üdvözölte az imperializmus elleni harc frontvonalában küzdő hős vietnami nép képviselőit. Népünk mindvégig szolidáris a vietnami nép harcával.

A székesfehérvári Videoton gyár dolgozói megértették a szolidaritás és az együttműködés lényegét. Élenjártak a Vietnami Demokratikus Köztársaságot segítő mozgalomban, amiért a kormány őszinte elismerését tolmácsolta.

— Nagy örömömre szolgál — hangoztatta végül a szónok, — hogy itt erősíthetem meg Népköztársaságunk álláspontját, politikánk lényegét e kérdésben: szolidárisak voltunk, vagyunk és leszünk vietnami testvéreink küzdelmével, s erőnkhöz mérten továbbra is minden segítséget megadunk a végső győzelem kivívásához.

Kállai Gyula nagy tapssal fogadott beszéde után Hoang Van Hoan szólalt fel.

A vietnami nép — hangsúlyozta bevezetőben, őszinten örül a testvéri magyar nép sikereinek, majd rámutatott: a Vietnami Demokratikus Köztársaság bátran szembeszáll az amerikai agresszorokkal és biztosan halad a végső győzelem felé. Eredményesen építi a szocializmust, fokozza katonai és gazdasági erejét.

Az amerikai imperialisták minden erejükkel a háború további folytatásán, „vietnamizálásán" fáradoznak. Beavatkoznak Kambodzsában és kiterjesztik a háborút egész Indokínára. Az agresszorok szándékait ismét leleplezték a november 21-i lakott területeket érintő gyilkos bombázások. Ez az újabb agresszió, amely a világ békeszerető népeinek nagy felháborodását váltotta ki, nemcsak az imperialisták militarista arculatát, hanem Nixon amerikai elnök július 7-i öt pontos békekezdeményezésének demagóg jellegét is leleplezte. Vietnam hős népe azonban bátran szembeszáll támadóival, Hó Si Minh elnök végrendeletét követve fokozza harcát a végső győzelemig.

Hoang Van Hoan ezután a szocialista tábor és ezen belül a magyar nép szolidaritásáról beszélt.

Nagy tapssal fogadott beszédét a magyar és vietnami nép megbonthatatlan barátságának éltetésével fejezte be.

DUNANTÚLI NAPLÓ
SZOTÍGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kiss Zoltán,

Zombori

1.-

Zombori Kiss

Zoltán alatt

is.

E U R O P A

könyv és lapterjesztő r.t.

B U D A P E S T

V. Visegrádi u 36

Kiss István, zombori

festő és czeremiszt

Mil. Zombor 1902 szept. 11.

Autodidakta.

Szamos ~~[illegible]~~ kopul emlitésre

mellett Gombos Imre

(1930), Groj Calice

Ilgene, Hubay Jenő

Szekelyhidy ~~[illegible]~~

és Procopius Béla (1932)

plakettje

Ilu Primagyarem.

Roman czüstgyűrű VI. 278.

Kiss István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1960 JUL 23

ESTI HIRLAP

Derkovits Gyula mellszobra a városligeti Művész sétányon

Neves szobrászművészek alkotásai a peremkerületekben

117

Fővárosunk úgyszólván hónapról hónapra új és új színfoltokkal, műkincsekkel gazdagodik. Kiss István szobrászművész befejezte a tanácsköztársasági emlékmű szobrát, amelyet a Dózsa György úti felvonulási tér rövidesen megkezdődő rendezésének befejeztével még az idén felállítanak. A Köztársaság téren az ellenforradalom mártírjainak emlékművét építik; ide Kalló Viktor szobrászművész alkotása kerül, amelyet ugyancsak még ebben az évben avatnak.

Befejezték nemzeti kultúránk öt nagy alakjának: Janus Pannoniusnak, Derkovits Gyulának, Ferenczy Károlynak, Medgyessy Ferencnek és Rudnai Gyulának mellszobrát. Ezek a Városligetben a Művész sétányon kapnak helyet, azon a részen, amelyet napjainkban az ipari vásár foglal el ugyan, de a lágymányosi kiállításváros építésével újra a pihenők vesznek birtokukba. Kocsis András szobrászművész Mikszáth Kálmán alakját mintázta meg, műve ugyancsak a főváros dísze lesz. Ezekben a napokban zajlik a Marx- és Engels-szobrok készítésére kiírt pályázat, s az alkotműhelyben formálódik az új Haydn-szobor.

A peremkerületek közül Budafokon Mikus Sándor Számoló kislány szobrát helyezik el, a XIII. kerületben a Thälmann utcában felállítják Vedres Márk munkáját, az ifjúság kútját. Ezenkívül neves művészek készítik a szovjet hősök új emlékműveit, amelyeket Soroksáron, illetve Kispesten állítanak fel. Méltó síremléket kap Nagy Balogh János, a sokáig elfeledett magyar proletárfestő.

es elszállítás
ben befejező
patok tényle
megkezdéséről
egyetlen jele
— A szerk.)

Hammarskj
szavában ha
tonsági Taná
különös nyom
hogy azt a tanács tagjai *egyhangúlag* fogadták el.

rogramnyilatkozata

kát folytat és erőfeszítéseit a béke megszilárdítására összpontosítja.

A semlegességi politika megsértése nélkül a kormány *hajlandó más országoktól azdasági segélyt elfogadni.*

Megérkezett az
a Dunai Va

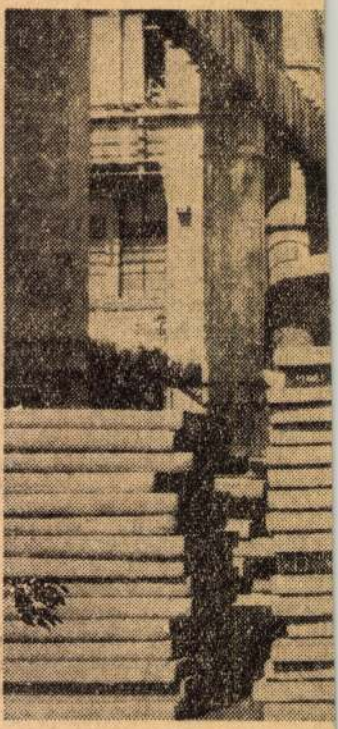

Mint jelentettük, a Dunai Vasmű a napokban felavatott új meleghengerdéjében *megkezdődött a rendszeres, két műszakos termelés.* Az első száz tonna buga *megérke-*

Kiss

K. II. *István*, festő és éremművész, Zombor 1902 szept. 11. Autodiktata. Számos műve közül említésreméltó gróf Calice Ferenc, Hubay Jenő, Sipőcz Jenő, Székelyhidy Ferenc, Gömbös Gyula (1930) és Procopius Béla (1932) bronzplakettje.

K.Gy.I.1661

[illegible] (Eine Skizze.) — 1855: IV. 19. *A. van Dyck:* Ecce Homo. — 1844: VI. 27. *A. van Dyck:* Ecce Homo. (Skizze.) — 1865, 1866, 1867, 1869: XII. 44. *A. van Dyck:* Ecce Homo-vázlat.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: XII. 44. *A. van Dyck:* Ecce Homo-vázlat. — 1873: XII. 44. *A. van Dyck:* Ecce Homo. (Skizze.) — 1876, 1878, 1879: XVI. 658. *A. van Dyck:* Ecce Homo. (Vázlat.) — 1881: 435. *Antwerp,* XVII. század: Krisztus és Barabás a nép előtt. — 1888: XVII. 585. *Antwerpeni festő* a XVII. századból: Ecce Homo. — 1896, 1897: XVII. 585. *Antwerpeni festő* a XVII. századból: Ecce Homo. — 1897: XVII. 585. *Antwerpener Maler* aus dem XVII. Jahrh.: Christus vor Pilatus. — 1898: XVII. 585. *École d'Anvers,* XVII. siècle: Ecce Homo. — 1901, 1904: XVII. 585. *Antwerpeni festő* a XVII. századból: Ecce Homo.

Kiss István

Magyarság 1937 febr. 14.

Kiss István:
„A gyöngyöspatak Kőszegen

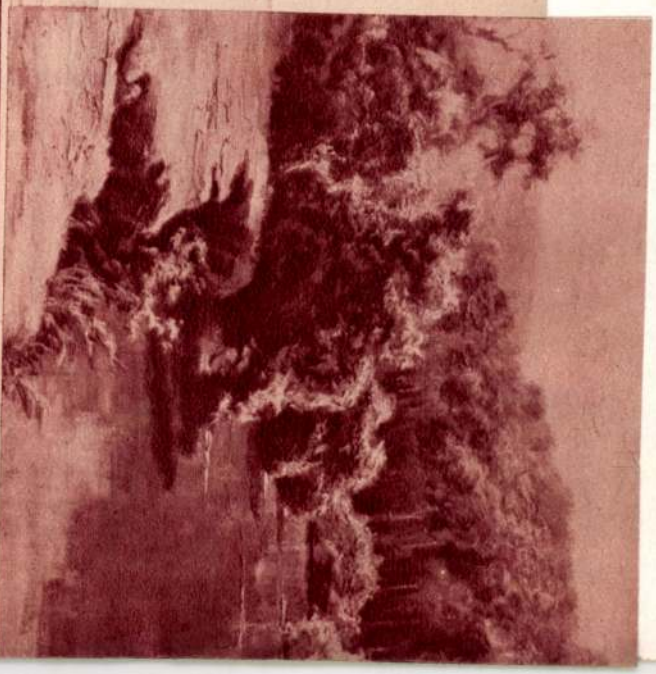

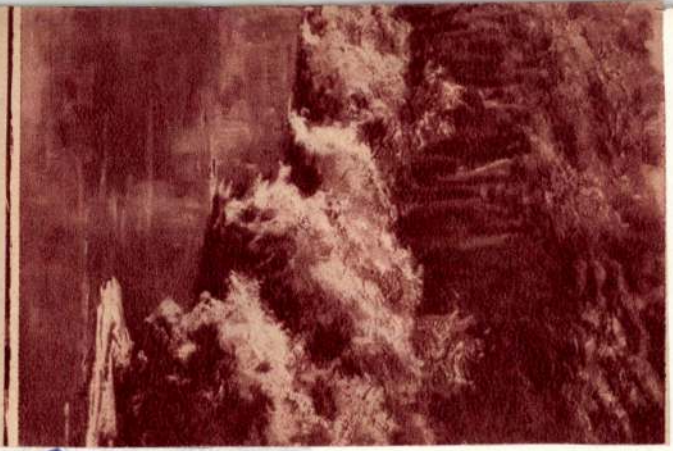

1906

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Kiss István
BUDAPEST
1966 ÁPR

1021

Kiss István szobrász

A Gellérthegyen, a Citadellát széles karéjban övező Jubileumi Parkban áll Kiss István „Budapest" című hatalmas domborműve, amelyért alkotóját a főváros „Pro Arte" aranyérmével és a velejáró díjjal tüntették ki.

A felszabadulásunk huszadik évfordulója alkalmából készült, ennek a gondolatnak jegyében fogant alkotás, a múlt és jelen egybefonódásának, a pusztulásból újjászülető város életének izgalmasan érdekes plasztikai megfogalmazását adja húsz pozitív és negatív alak együttesével. Ezen belül mindegyik figura, csoport is egy-egy önálló gondolatot, történést fejez ki. Az előtérben levő — az egyiptomi és sumer formarend mai átírásában megjelenő — alakok az eleven életet jelképezik, a munkát, az építést, a szerelmet és a családot. Mögöttük, mint a múlt árnyai állnak a negatív alakok és ez a két, formailag is összekapcsolt réteg — mint ok és okozat, kérdés és felelet, fájdalom és öröm — szervesen kiegészíti egymást, a mában benne él a múlt s mindkettő magában hordozza a jövőt.

Kiss István kifejező művészi erővel érzékelteti a város élő, eleven organizmusát, múltját, jelenét és jövőjét, amely akként alakul, ahogyan mi magunk is hozzájárulunk kisebb-nagyobb téglánkkal a város építéséhez, szépítéséhez és gazdagításához.

A szobrászt a tartalmi mondanivaló késztette újszerű, szokatlan formai megoldásokra, s a szemlélődő éppen ezért könnyen megbarátkozik velük. A dombormű kristályos rétegeződése, a pozitív és negatív plasztikájú alakok a város szeretetének, a szép és haladó hagyományok ápolásának és a jövőért való áldozatos munkának gondolatát fejezik ki.

Péter Imre

FEKETE GYULA:

Csincsilla

Várnom kell az ebédre, pontosan tizenkét órakor nyitják a szálloda éttermét. A többszázezres költséggel, fényűzően berendezett hallban a pálmák alatt néhány olvashatatlan lap az asztalon — a belbecsre keveset adunk. Szállingózik a hó, a tér szinte üres már; szemlátomást a közügyek rangsorába tartozik, hogy el ne hűljön a vasárnapi ebéd. A szálloda főbejárata előtt egy csincsilla-bundás kislány ácsorog.

Itt andalgott már az előbb is, most nézem meg jobban. Elegáns, mintha egy gyermekruha-szalon kirakatából lépett volna le az utcára: rózsaszínű prém kucsma, rózsaszínű bunda, rövid szárú piros csizmácska, valódi bőrből — a csizmácska orrocskája éppen szeszélyes ábrákat rajzol a lépcsőt befátyolozó vékony hórétegre; unatkozik a kislány.

Karórája is van, félpercenként megnézi, amióta figyelem. Minden alkalommal összehasonlítja a szállodai villanyórával, amelyre a nagy üvegajtón át éppen odalát. Aztán a hóesésbe felejtkezik megint, vagy turkálja a csizmácska orrával a havat.

Tízéves lehet. Vagy nem sok híján tíz.

„Randevú a mamával" — gondolom, s elmerülök a légitársaság prospektusában.

képp még több benne a felnőttes vonás. Lehet, csak komolyabb így a rózsaszínű bunda nélkül, bár, ha emlékezetem nem csal, az előbb sem láttam mosolyogni.

Most önti ki a tányérjába a pincér a levest. Épp olyan gyakorlott udvariassággal szolgálja ki, mintha felnőtt vendég volna, szótlanul viszi el az üres csészét a tálcán. Nyilván nem most találkoztak először.

Ilyen sokat késne a mama? A lengőajtó tükrében súlytalan neonfények cikáznak, egy pillanatra sem nyugszik meg a tükör, benépesül lassan az étterem. Mellém egy család telepszik, négyen három székre, mert a kisebbik gyerek — talán kisfiú, ha annyiból jól ítélek, amennyi a paplanvarrásos zöld mackóból kilátszik — még csak az anyukája öléből éri fel az asztalt. Leülteti később az anyukája az üres székre, rá is parancsol, de a kisöreg nem bírja elviselni a széken a magányt, lemászik és visszaküszködi magát a mama ölébe. Három adagot esznek négyen, a napi menüt; mostanában épült a szálloda, luxus kivitelben, némi rongyrázással, viszont a konyhája kitűnő és olcsó; a köznapi előfizetésesek vasárnap is sokan ebédelnek itt.

A kislány errefelé tekintget. Várja a következő fogást, harangozik a Késsel-villával kezdi, azután csak villával folytatja, étvágy nélkül turkál a tányéron. Megint errefelé nézeget. Megáll a kezében a villa, s észrevehetően elmosolyodik — a mackós kisfiú marékkal nyúlt bele az apja tányérjába.

A pincér letakarítja az asztalomat.

— Az a kislány? . . . — kérdem. — Törzsvendég?

— Igen, hogyne. Mindennap itt ebédel, vasárnap is.

— Késik a mama?

— Áhh . . . egyedül. Előre egy

Komolyan, csinosan, divatos formája piros csizmácskáiban. A lengő üvegajtó túloldalán megáll egy hosszú pillanatra, míg a tekintete az izgőmozgó zöld mackóra az új szemszögből is rátalál.

Kiváltja a ruhatárban a rózsaszínű csincsilla bundát. Ráérősen öltözik.

Andalogva megy át az utcán, szemben a sarkon megáll — háttal a játéküzlet tarka, karácsonyi kirakatának —,

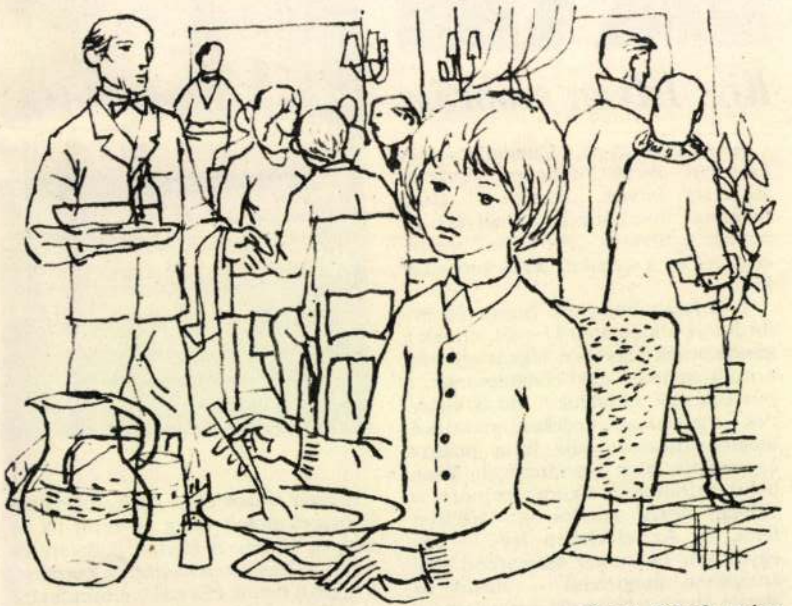

Reich Károly rajza

Kiss István

festőművész

Szabad Művészet

1952. 6sz. 271. l.

Csatkai Endre dr

A soproni exlibris története.

Scarbantia. Helytörténeti adatok Sopron és Sopron vármegye multjából. 5. szám.

Sopron, 1938. 8-r, 32 l, szöveghépekkel és 32 műmelléklettel, füzve.

I. 3. p. h.

5.– P

1814. HIMZETT SZEGÉLY, fekete l
és aranyszállal himezve. Dalr
M. 0,58—0,13 cm.

1815. HIMZETT-SZEGÉLY, fekete
virágtövek. Dalmát, XVIII. s
M. 0,53—0,15 cm.

1816. HIMZÉS, vászon alapon, aran
M. 0,24—0,22 cm.

1817. KÖTÉNY, csipke alapon, ba
M. 1,41—0,84 cm.

1818. LEPEDŐSZÉL-RÉSZE, vász
XVIII. sz.
M. 0,77—0,46 cm.

1819. LEPEDŐSZÉL-RÉSZE, durv
és alul mértani szegélydisz. M
M. 0,69—0,30 cm.

1820. LEPEDŐSZÉL-RÉSZE, vász
gyar, XVIII. sz.
M. 73—35 cm.

1821. HIMZÉS, vászon alapon, vörö
század.
M. 100—44 cm.

zöld, szalmasárga selyem és aranyszál diszités: gránátalmás
d.

goskék selyem és ezüsthimzés: virágcsokrok. Felsőmagyar-

kék pamuthimzéssel: csillagok és virágokból alkotott mustra.

, kék pamuthimzéssel: csillagok. Magyar, XVIII. sz.

es selyemhimzés: virágok és mértani disz. Bolgár, XIX. sz.

gyapjufonállal himezve: mértani diszités. Bolgár, XIX. sz.

s selyem és aranydiszitéssel: virágcsokrok. Török, XIX. sz.

es selyemmel himezve. Török, XIX. sz.

Magyar sikerek a VIT művészeti versenyein

Bukarest, augusztus 6. (TASZSZ)

Augusztus 4-én adták át a nyerteseknek a IV. VIT-tel kapcsolatos művészeti versenyek díjait.

A festőművészeti versenyben a következő díjakat ítélték oda:

I. díj: Saraga Mimi Maksi román festő «Az antifasiszta küzdelem epizódja» című festményéért; Demjén Attila magyar festő «Gábor Áron» című festményéért.

II. díj: G. Saru román festő «A III. VIT Berlinben» című festményéért; Emile francia festő «A fellahok» című festményéért.

III. díj: D. Dambinoszuren mongol festő «Lovak» című festményéért; A. Zsekov bolgár festő «Az acélgyárban» című festményéért, Kohlberg német festő «Sztrájkőr Nyugat-Németországban» című festményéért.

Ezenkívül díjakat és okleveleket adtak a legjobb rajzok, szobrok és rézkarcok alkotóinak.

Augusztus 4-én adták át a díjakat a legjobb könyvek szerzőinek is.

Első díjat nyertek Tran Hu Tung (Vietnam) «Körutazás a rizsmezőkön» című művét, Nawtedge (India) «Evezőscsónak evezők nélkül» című művét és Charles Mars (Franciaország) «A szülőhaza szeretete» című művét.

Öt szerző második díjat, további öt szerző pedig harmadik díjat kapott.

★

Mint az «MTI» Bukarestbe kiküldött tudósítója jelenti, a szobrászművészek versenyében a második magyar Kis István harmadik díjat kapott «Békét akarunk» című kompozíciójáért. A plakátversenyben Ceglédi István a magyar VIT-plakátért harmadik díjat kapott, a grafikai versenyben Csanádi András «Táncoló kurucok» című linóleummetszetét második díjjal jutalmazták. A zenei versenyben Sárközi István szerzeményét harmadik díjjal tüntették ki.

A fényképekre kiírt verseny első díját Rév Miklós magyar fényképész, a «Szabad Nép» munkatársa nyerte el «Sztahanovista munka» című fényképével. A filmművészeti versenyben számos magyar művet jutalmaztak, közöttük az «Ecseri lakodalmas»-t és a «Nekik béke kell» című filmalkotásokat.

EGYETEMI NYOMDA

30 nap **SZEPTEMBER** 37. hét

5 Vasárnap		J. Lőrinc *Viktor*
6 Hétfő		Ida *Zakariás*
7 Kedd		Kassai vt. *Regina*
8 Szerda		Kisbold. A. *Mária*
9 Csütörtök		K. Péter *Ádám*
10 Péntek		T. Miklós *Erik*
11 Szombat		Prot. és Jác. *Teodora*

Kiss István

Nobrász, Stil. 1927.

Életr.

Újmagyképz. 95.f.

(1950)

2669

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Felsőrépás, Szepes vm.	Róm. kat. templom, Szaisten és a halott Krisztus,

Kiss István

Mobrais

Szabad Művészet

1952. 6-7. 274. l.

276. l.

(Képek)

Dornyay Béla dr

Régi tatai várképek. Ikonográfiai tanulmány.

Tata, 1936, 8-r, 78 l, képekkel, füzet.

I. 3. p. h.

2.—8

Kiss István
Köfalvi Kerle

1953

K

A Dózsa György-szoborpályázat eredménye

A Dózsa György-emlékmű elkészítésére 72 pályaművet nyujtottak be. A beérkezett pályaművekkel a napokban foglalkozott a bírálóbizottság. Úgy döntött, hogy az első és második díjat nem adja ki. A bizottság egyenként 3000 forintos III. díjjal jutalmazta a két legjobb modell készítőjét: *Kiss* István és *Wagner* Nándor szobrászművészeket, akik egyben megbízást kaptak a pályamű egyméteres magyságban való elkészítésére. Később időpontban döntenek arról, melyikük kap megbízatást a Dózsa-emlékmű kivitelezésére.

2000—2000 forintos munkajutalmat hat pályamű készítői kaptak: *Szabó* Iván, *Pándi-Kiss* János, ~~*Grandiner* Jenő~~, *Palotai* Gyula és ~~*Dabóczi* Mihály~~, ~~*Gregersen* Hugo~~ és *Lux* Alice, *Köfalvi* Gyula és *Molnár* Jenő pályaműve. *(MTI)*

Magyar Nemzet.
1953. jul. 10.

11/P

Öt első díjat szereztek a magyar művészek a VIT művészeti versenyén

A bukaresti Világifjúsági Találkozó művészeti versenyén részvevő magyar művészek jól megállták helyüket és *öt első, 14 második, s több mint 20 harmadik helyet* szerezve értékes sikerekkel gazdagították a magyar művészet jóhírnevét. A részletes eredmények a következők:

Az énekversenyben első díjat nyert *Ilosfalvy* Róbert (tenor), második díjat *Cserhát* Zsuzsa (szoprán), *Remsey* Győző (tenor), *Melis* György (bariton), harmadik díjat *Tamásy* Éva (alt). *Varga* András (bariton) és *Varhelyi* Endre (basszus).

A *hegedűversenyben* második díjat nyert *Banyák* Kálmán és *Pauk* György, harmadik díjat *Bókai* Csaba. Zongoraversenyben harmadik lett *Frankl* Péter.

A *fúvóshangszeren* játszók közül második lett *Kovács* Imre (fuvola), valamint *Fehér* István (fagott). A fagottosoknál az első díjat nem adták ki. Harmadik díjat kapott *Meizl* Ferenc (klarinét) és *Latorczai* István (trombita).

A *népi hangszerszólók versenyében Balogh* László második díjat nyert.

Balettszólóban három művészünk: *Kun* Zsuzsanna, *Fülöp* Viktor és *Csinádi* Dóra második, négy művészünk: *Szarvas* Janina, *Eck* Imre, *Müller* Margit és *Lakatos* Gabriella harmadik lett.

A *népi zenekarok versenyében* az *Ifjúsági Népi Zenekar* a második díjat szerezte meg, a szimfonikus zenekarok versenyében pedig harmadik lett az *Ifjúsági Zenekar.*

A népi táncegyüttesek versenyében első lett a *Szakszervezetek Központi Művészegyüttesének tánckara*, harmadik az *Ipari Tanulók Központi Együttesének* tánckara.

A népi tánc egyéni versenyben Fazekas József, *Mányai* Erzsébet és *Horváth* Tibor révén három harmadik helyet szereztek művészeink. *Fazekas* József és *Horváth* Tibor a Szakszervezeti Együttes tagjai.

A kórusok versenyében harmadik díjat kapott a *Szakszervezeti Együttes* énekkara és a *Debreceni Népi Együttes* énekkara.

A *képzőművészeti pályázaton* részt vevő művészek közül *Demján* Attila »Gábor Áron« című festményével első díjat, *Csanádi* András »Táncoló kurucok« című linóleum-metszetével második díjat, *Kis* István »Békét akarunk« című szobrával harmadik díjat és *Ceglédi* István VIT-plakátjával harmadik díjat nyert.

Első díjat nyert a *fényképpályázaton Rév* Miklós és harmadik díjat a *zeneszerzők* közül *Sárközi* István.

A VIT-en bemutatott *filmjeink* közül az *»Ecseri lakodalmas«* első díjat, a *»Hős ifjúság«* második díjat és a *»Nekik béke kell«* harmadik díjat nyert.

Versenyen kívül szerepelt a Világifjúsági Találkozó rendezvényén az Állami Operaház balettkara, amelyet kitűnő számaiért diplomával tüntettek ki.

Az énekversenyben Aarika Anelli (Finnország), az Állami Operaház tagja harmadik díjat nyert.

Magyar Nemzet
1953. aug. 22.

ORSZÁGOS MAGYAR
RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSU

BUDAPEST 940. APR. 11 18 MAGYAR POSTA

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula *úrnak*

úrnőnek

Bpest.

Himnusz hangjai mellett *Csermák* József olimpiai bajnok felvonta a Népstadion zászlaját, majd a sportolók sportbemutatói következtek.

Kína felszabadult népe? Rajta fiúk, most mutassuk meg, menynyit ér ez a két kemence és hármincznégy pár erős olvasztárkéz!

Liszkovecz Tamás olvasztárt

Kiss István
szobrai

Bencze László Kossuth-díjas festőművész és Kiss István szobrászművész kiállítása

Szombaton este a Műcsarnok rendezésében, a Fényes Adolf-teremben (VIII., Rákóczi-út 30.) megnyílt *Bencze László* Kossuth-díjas festőművész és *Kiss István* szobrászművész kiállítása.

Bencze László nyári sztálinvárosi útjának termését mutatja be negyven rajzban, amelyeket a vasmű dolgozóiról és építőiről készített. A gépműhely, az öntöde, a kovácsműhely munkásairól, a nagykohó építőiről készült rajzok eleven élettel telítettek és szemléletesen mutatják a művész szenvedélyes érdeklődését a munkások és építőmunkájuk iránt.

Kiss István kiállította pályázatnyertes Dózsa-emlékmű-tervét is, amely eredeti felépítésével és forradalmi tűztől áthatott alakjainak erejével ragadja meg a szemlélőt. Lovasszobrai, szép sportfigurái és a IV. Világifjúsági Találkozóról készített éremsorozata a művész sokirányú érdeklődéséről, fejlett formaérzékéről tanuskodnak.

A kiállítást *Végvári Lajos* művészettörténész nyitotta meg, meleg szavakkal méltatva a két művész munkásságát. A megnyitáson megjelent *J. M. Nyeprincev* Sztálin-díjas festőművész, a magyar-szovjet barátság hónapja alkalmával hazánkban tartózkodó szovjet kulturális küldöttség tagja is. A megnyitó beszéd után a megjelent közönség megtekintette a kiállítást.

A kiállítás március 14-ig marad nyitva.

Szabad Nép
1954. febr. 22.

na rendezni[illegible]

parasztok számára a felül-
a járási és a községi taná-
égen figyelmeztetnie kellett
y mindent kövessenek el a
ikeréért.

agronómus azért is bizony-
ban, agronómusaink egy része
nőrzi kellő ereállyel a szán-
ségét, mert *nem kap elég se-*
ervezeteinktől. A mult ősz-
a paksi járás főagronómusa
l tűrte, hogy a szántás sok-
nt sekély, s a vetés is rossz
yen, nem tárta fel a járási
árási pártbizottság előtt a tu-
kat. Ezért azonban a járási
is felelős, mert eddig a leg-
en kérdezte meg a főagronó-
nyét a mezőgazdasági kérde-
foglalkozott is munkájával a
, a főagronómus csak igen ke-
et kapott. Falusi pártszerve-
már most a tavaszi munka ide-

~~Deusjén Attila~~

~~I. díj a bukaresti VIT-en.~~

Kis István szobrász

III. díj

SzM. 1953. 4. sz.

193. l. (a bukaresti VIT.)

miniszteri tanácsos,

az elnöki osztály főnöke.

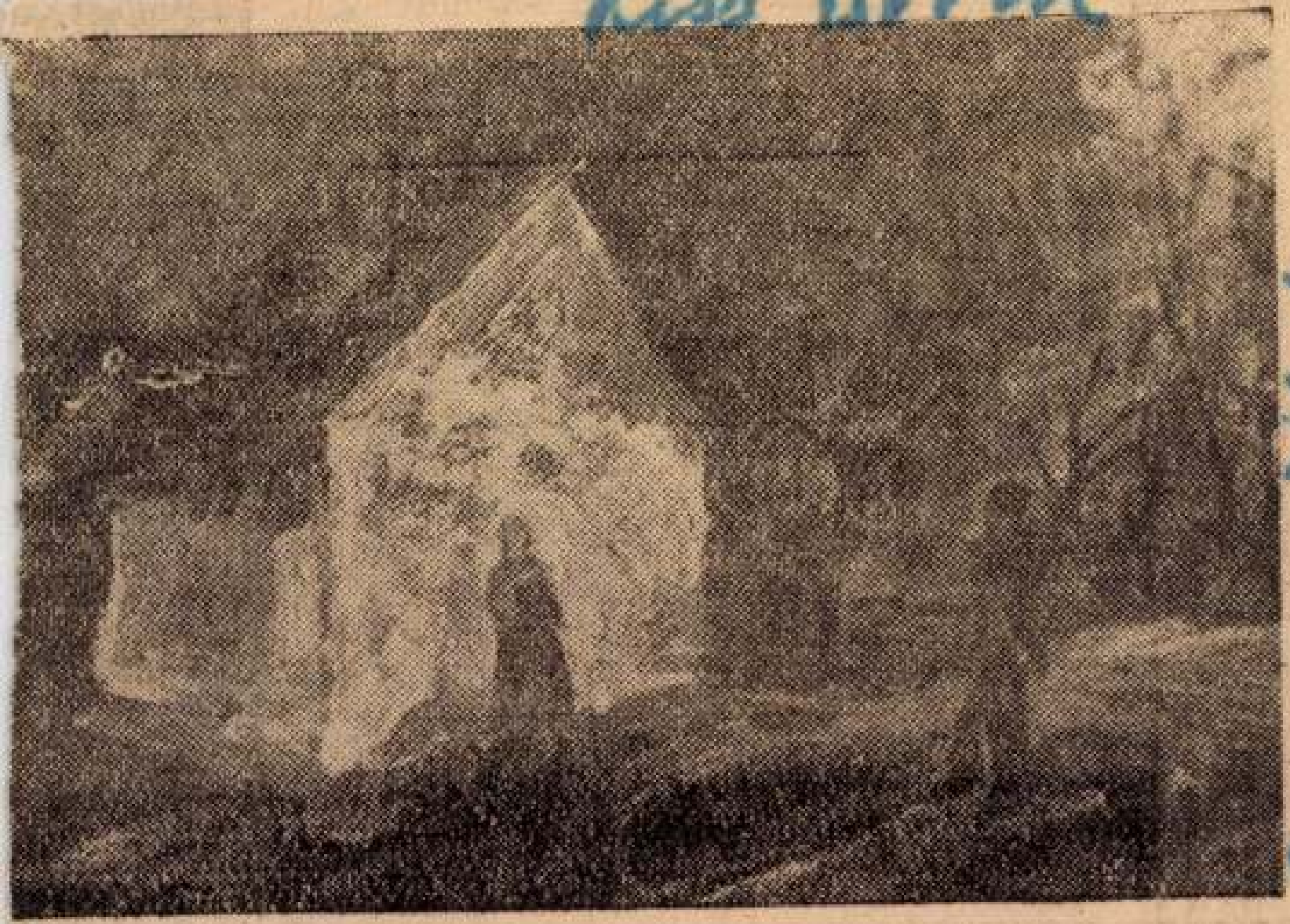

Kiss István: „HÁZ ELŐTT"

diadalmaskodott. Megszünt tehát az ellentét a daságért, a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 OKT 24.

PESTMEGYEI HÍRLAP

Kiss István

Fából faragott történelem

Kiss István, gyulai népművész élete legnagyobb alkotására készül: 500 alakos fafaragásos képen örökíti meg a gyulai vár történetét. A két méter széles és egy méter magas műalkotás három részre oszlik: az első kép bemutatja a vár megalapításának történetét az alapító Róbert Károly portréjával, a második kép a gyulai vár ostromát ábrázolja a híres Kerecsényi kapitány védelmével, a harmadik pedig a helyreállított vár mai képe lesz. A gyulai népművész gondosan tanulmányozta a vár történetét, hogy a legfontosabb eseményeket történelmi hűséggel ábrázolhassa.

róbaüzeme. I
hogy

a fotópapírgy
kal, a filmg
kal em

majd. És talán
híres Forte
hogy se Budap
ben ne a „pult alól" kaphas-
son a vevő.

Kép, szöveg: **Regős István**

Fürge kezek expediálják a f
lőre még kézzel végzik, de r
mata

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

Kisalföld

1965 DEC 3.

*

— Textiltervezők munkáiból rendez kiállítást december közepén Budapesten az Iparművészeti Tanács. A kiállításon részt vesz a Győri Textilipari Vállalat iparművésze, Kiss István is.

1021

ati számos fontos feladat. Ilyen az egyesületek vezetőségével való kapcsolat kiépítése, a tervezett

Kis István, Zombori

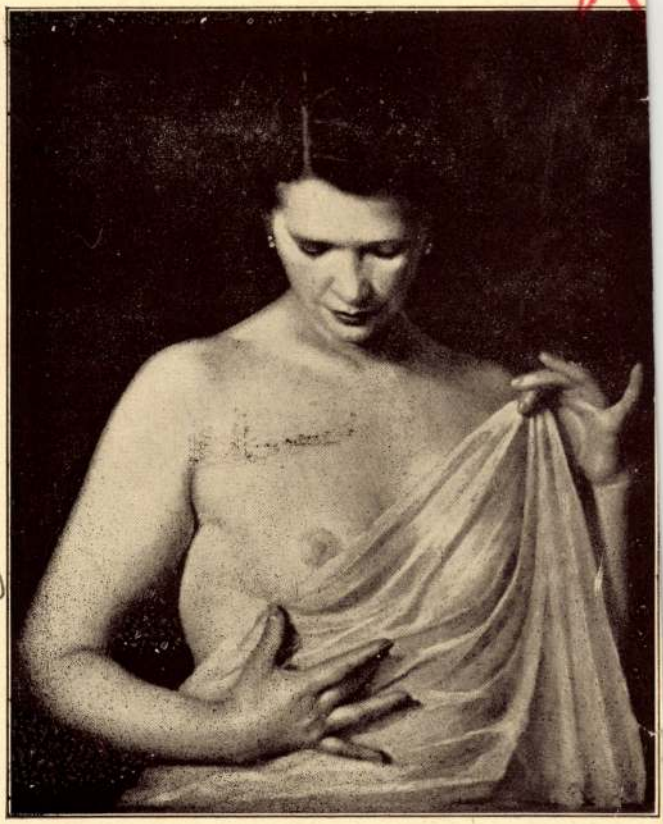

Fél akt. Zombori Kis István olajfestménye.
Műcsarnok, Téli Tárlat.

Magyar Nemzeti Múzeum
1939. I. 12.

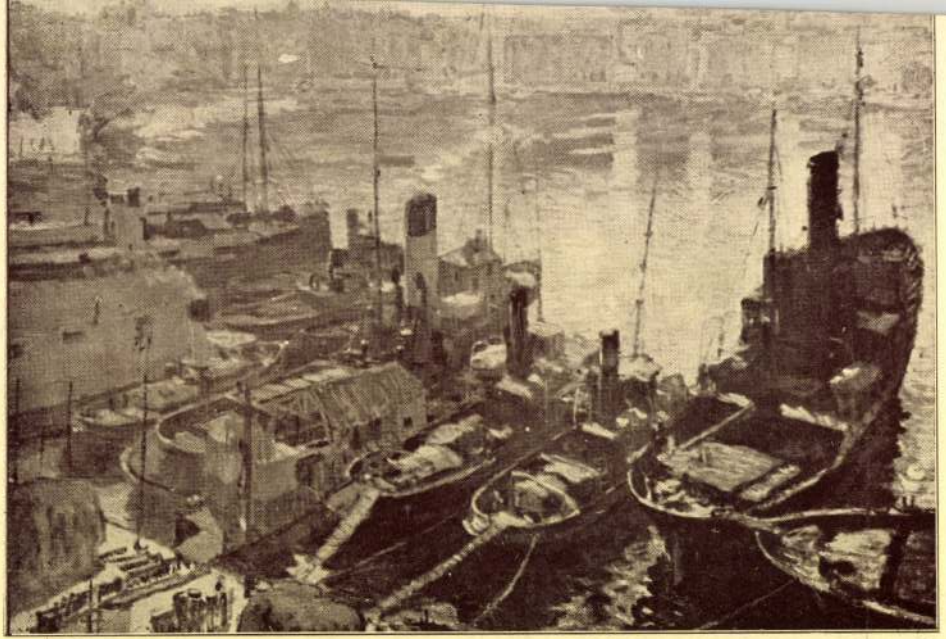

Hangulat a marseillesi kikötőben. Kubass Árpád olajfestménye.
Műcsarnok, Téli Tárlat.

Kiss István

nobrán

Szabad Művészet

1957. 11. 508. l.

COELLO Claudio.

Születési éve ismeretlen. Született Madridban, megh. ugyanott 1693-ban.

127. *Izabella infansnő, II. Fülöp leánya.*
128. *Don Carlos, II. Fülöp fia.*

THEOTOCOPULI Domokos (Dom. Theotocopuli el Griego).

Szül. 1548-ban (?), megh. Toledoban 1625-ben.

129. *Egy férfi arczképe.*

GOYA Ferencz (Francesco Goya y Lucientes).

Szül. 1746-ban Fuendetodos nevezetű helységben, megh. Bordeauxban 1828-ban.

130. *Egy festő arczképe.*

MURILLO Bartolomé Estében.

Szül. Sevillában 1618-ban, megh. ugyanott 1682-ben.

131. *Krisztus a keresztfán.*
132. *A keresztelő szent János mint gyermek.*
133. *Immaculata.*
134. *Az isteni pásztor.*
135. *A szeplőtelen fogadtatás* (La Purissima).
136. *Krisztus a keresztfán.*
137. *A szeplőtelen fogantatás.*
138. *A madonna* a rózsafűzérrel.
139. *Szent Anna* oktatja szűz Máriát.

Kiss István, népművész, fafaragó

MDK

500 alakos fafaragáson körképen örökíti meg a gyulai vár történetét.

9

— : Kulturális hírek

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. okt. 22.

Kiss István festő M.D.K.

Székesfehérvárott az északdunántuli képző-
művészek kiállitásának megnyitóján Csók István
díjjal kitüntetve

Nppő

Magyar Nemzet 1965. augusztus 3. 4. l.

Kiss István.

A varsói Nemzeti Múzeumban megnyílt magyar képzőművészeti kiállításon „Ipari szakoktatás" c. festménye szerepelt. (említve.)

Kis Ujság, Budapest, 1951, Júl. 18.

Kiss István

Kiss István Bajai és P.Bak János szolnoki festőművészek kiállitása.
Dunántuli Napló 1954. márc. 16.

M.Heil Olga-Kiss Bezső-Türk Lajos: 1945 utáni művészeti életre vonatkozó adatok.
Művészettörténeti tanulmányok. Bp./1960./ 1960.
221-250.l.

243.l.

M.D.K.

Kiss István

Festőművész Rudnay Gy.tanitványa a bajai művésztelepen dolgozik

Rudnay művésztelep létesül Baján.
Városok Lapja. 1947. 2.szám. 29.old.

Kiss István
festő

M.D.K.

„Fa alatt" című képe.

Művészeti életünk — ~~34 kép~~
Művészet, — 1960. december, — 34 l.

MDK

Kiss István,
Ózd.

226. Kapások.

Magy. Ifj.Képzőm. Kiáll.
Föv.Képt. 1949.aug.16.-szept.1o. Kat.

MKD

Kiss István

szerepelt a megyei festők őszi tárlatán.

"Parkrészlet"
"Krumpliszedők"
"Férfiportré"

Kovács Péter: Gondolatok az őszi tárlat képeiről.
Fejér megyei Hirlap. 1963. dec. 1.

Kiss István
festő-

M.D.K

Reizt vett a kiállításon ez „Anya gyermekkel" című képét is bemutatta.

Kovács Péter: Észak-dunántúli képzőművészek kiállítása
művészet, 1965. június - 41 lap

MDK

Kis István, zombori

Fél akt, c. olajfestménye. Repr. (Műcsarnok, téli tarlat.)

Magyar Nemzeti Művészet, 1939. 1.sz.

Kis István festö.

Szab.Nép.1951.167.sz.jul.19. 6.l.

Kiss István, szobr.

Gogolák L.: Bencze L. és K. Y. kiállítása. Sz.M. 1954. 86-88. l. (képekkel)

Kiss István

Felállítottak domborművet a gellérthegyi Jubileumi Parkban. (Kép.)

Tolna megyei Népújság 1965. aug. 14.

Kiss István szobrász

Hajnal c. szobra díjat kapott (emb.)

a X-nyári tárlaton Szegeden

Rideg Gábor: Képzőművészeti
jubileum Szegeden

Nagyszava 1969 VIII. 6.

Kiss István

Lovak c. bronzkompozíciója (emlj)

szerepel az alábbi táslaton

Bojás Iván: X. Szegedi Nyári Táslat

Magyar Hirlap 1969 VIII. 6

Kiss István

Kobrokkal szerepel az alábbi
kötetben

Akkor László: A X. Szegedi Nyári
Tábor

Délmagyarország 1969 VIII. 5

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Kiss István

Kiss István Bejvári vitézek csoportkompozíció-vörös szinű kő első és hátsónézete van, oldalnézete nincs, alkalmazott plasztika Bácott Géza király téren Bácz remete szobrával szemben

Pestmegyei Hírlap 1968. dec. 4. 4. o. „Bácsi Szobrok"

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Kiss István

III. díjat kapot
az alábbi pályázaton

h. gy.: Kihirdették a háromszor 15 tér
pályázatának eredményét

Magyar Nemzet 1969 IV. 2

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Kiss J. Zoltán

Önazdépe (ebl.) szerepel az alábbi távlatok

Szabó János: Bács megyei téli távlat

Petőfi Népe 1970 I. 11

Kiss Iván

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1969 DEC 27

HELYREIGAZÍTÁS

Elmúlt heti számunk 6. oldalán grafikát közöltünk, Kompozíció címmel, Kiss István aláírással. A Kompozíció alkotója azonban — helyesen — Kiss Iván.

Kiss Iván

M.Dy

Miss István
nobrán

A negedi nyári tárlat egyik
díjat nyerte el.

—: A X negedi nyári tárlat.
Tisztatáji 1969. szept. 9

Kiss István

Kisplasztikája díjat kapott az alábbi táslatou

Ridep Gábor: A X. Szegedi Nyári Táslat

Szolnok Megyei Néplap 1969 VIII. 23

Kiss István szobrász

Díjat kapott az alábbi tárlatok

N.N.: hegyvidi a megedi nyári tárlat

Csongrád Megyei Hírlap 1969 VIII. 5

MDK

Kiss István, szobrász

Dunaújváros részére Lenin-szobrot készít.

–: Kulturális hírek 7.

Népszabadság, Bp. 1969. szept. 13.

MDK

Kiss István, szobrász

Dunaújváros részére készít
Lenin-szobrot.

– : Új Lenin-szobrok 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969 szept. 12.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Kiss István

Gyula eleste a fafaragása (eml.)

kerejel az alábbi táblaton

Dr. Tóth Esvin: A pedagógus képzőművészek V. o.sz. kiállításáról

Hajdu-Bihar megyei Nagyló 1969 VI. 6

KISS ISTVÁN /

alkotásával részvett a városi felszabadulási emlékmű megpályázott pályázaton

---

Pest Megyei Hírlap, 1968. sept. 21.
(Építési Hírlap)

/4

Kiss István

szobrászművész SZOT díjat kapott.

Átadták a SZOT Művészeti díjait.
Magyar Nemzet 1968. máj. 1. 3.o.

Liebe Eltern,

Wahrscheinlich sind Tarif dieses
Jahres

Abschluß + 8/01 Tarifabschluß dieses
Jahres Werner 1968 - mehr 1.30

1968 NOV 2

Kiss
Istvan

A Vas Népe *galériája*

1021

Kiss István: Munka (bronz) A „Kilencek" kiállításáról

kapaszkodott a far
Amint a gép Amszter
ban leszállt, el akarta
ni a bandát, de mit a
ten, a banda nem volt a
gépen! Ugyanis a gengszterek lekéstek a gépet s Londonban maradtak. Nosza Dickson, usgyi vissza Angliába. Mint látják, eddig minden rendben, hihető.

Londonba visszatérve, Dickson beront a banda szállására. De az ajtó mögött leskelődő Douglas Jim fültövön csapja a detektívet. Dickson még ájultában is észleli a gúnykacajt, amit a banda hallat és felfogja, hogy a banda ezúttal Párizsba repül. Dickson kisvártatva feléled, kivágtázik a repülőtérre és felugrik a párizsi gépre.

Ennél a jelenetnél fogott el engem a szörnyű gyanú. Hát ez egy abszurd krimi! Pimaszul át akarnak engem ejteni? Na nem, rendező úr, én nem a falvédőről jöttem!

Mert tegyük fel, hogy Dickson évekig nem járt külföldön, ezért az amszterdami utazáshoz simán megkapta a Brit Nemzeti Bank deviza-igérvényét, majd az útlevelet és a 70 dollárt. Igaz, gyanúsan gyorsan ment

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
VAS NÉPE

December

560 MAGYA

A lap első évkönyve sok
mind tartalmát tekintve

- A naptár-részl
évfordulója
- Képekkel, térk
eseményeiről
- Diplomáciai k
- A munkatársa
Washingtontó
- Megadják a l
- Felvázolják a
a természet

MDK

Kiss Ztván, [ ]

Díjat nyert a X. Szegedi Találkozón.

–: Kulturális hírek 7.

Népszabadság, Bp. 1969. aug. 5.

M:Dk

Kiss István
nobrán

Munkásmozgalmi emlékmüve
a Március 21-ben nyer
elhelyezést

Dr. Szücs Ernő: A felszabadulás utáni.
Hajdú - Bihar Napló, 1969. szept. 28.

Kiss István

A Szovjet-Magyar Emlékmű Terezője.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l. 158 l.

Kiss István
szobrász

M.D.K.

Az ATF udvarán helyezik el
„Lovak" című kompozícióját

Dr. Szűcs Ernő: A felszabadulás utáni
Hajdú-Bihar Napló, 1969 szept. 28.

MK

Kiss István

Kritika

Művészet 1968 máj.p.17.

MDK

Kiss István

A munka c. szoborkompozíciója

Művészet 1968 máj.p.39.

Kiss István

id. és ifj. XVIII–XIX. sz.
óbudai kőnyomtatók

Laid

Magy. Könyvszle

1927. 107,
109. l.
111. l.
112. l.
113. l.
114, 115. l.

~~Alföldi Bizottság~~ VIII. 73

Kiss (Istvan?)

ólendai könyvkötő

l.

Novák IV

98. l.

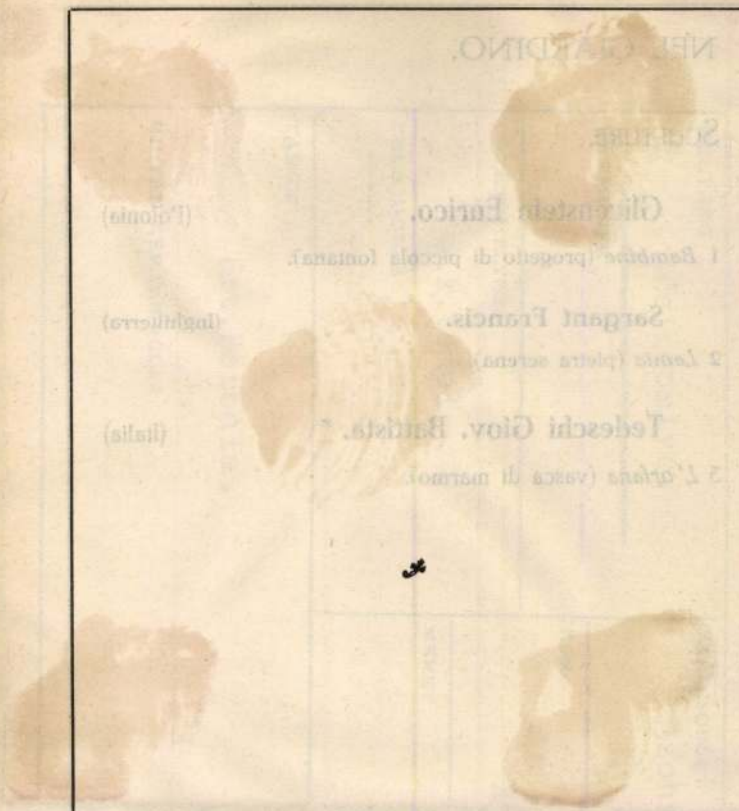

Kiss István

óbudai könyvtár

XVIII. sz.

l.

Steinhofer

I. 88. l. -

114. l.

Kiss István

könyvkereskedő
és könyvkötő

l.

Kosa 231. l

Kis István

könyvkötő

Obuda, 1798.

alighanem azonos

Kis Janóssal

irod

Tróiskönyvk

76. l.

Kiss István, pápai

könyvkereskedő és
könyvkötő

lásd
z

Csüsse

234. l 235 l.

ymással csókolózó galambot

cm. — Lelt. sz. 1457. — Véte-
ától 16 lirán, vagyis 14·72 K-án
898 május 22-én (191–898).
az 1901 augusztus 26-iki 373

-42

Kiss István, Zombory

Gömbös Gyula miniszterelnök plakettje

repr.

Magyarország (Hongrie, Hungary) II–III. sz.

31. l.

Karikatura, nincs nem annak van szánva

tisztelettel kérjük,
elismerést szerezni k
váltásával támogatni
egy ily kőrajz soroza
haladja a jelen, álta

Kiss István

Művészet 1903. 149.

e -

Kiss István, Zombori
festő

ivad
z
Művészet
1942. 43-ra 17. l.
(Délvidéki Képzőmű-
vészek kiállítása
Zomborban.)

Kiss Istvan

vod

Bpreusz. 201. l. 205. l.

Kiss István, zombori

festő

Valeth Bea arczépe

a délvidéki szépmű-

ves Céh zombori

kiállitásáról

Repr.

Művészet

1942. 43. 7. 5. l.

Zombori Kiss István

Geboren am 11. September 1902 in Zombor, genoss K. keine künstlerische Anleitung, und ist sowohl als Maler, als auch Medailleur vollkommener Autodikat.

Igen sok müve fels.

Ilu Prmagyérem 274. f. (-276.

T. 1958.

izlésü selyemruhát tunikával, másiivágott derékkal és uszályos szoknyával
déli növények láthatók. Felirata:

P
yar Bazár IIIik számához
ERLY ÉS KUZMIK ruha készitési terméből
s Grund, Pest 1868.

: 18.2 cm.

Kis István

ács

1839. Sövényháza

Bal Hel 109. l

Kis István

ács

1839. Sövényfalva

Bal Hel 132. l

Tek

Európa

Szerkesztőség

R. T.

Budapest

V. Rothermere u 12 III. 2

Kis Istvan

ácsm.

Somfalva 1839

l. Balogfatornyon

76 l.

LXXV.

Miss Istocin
szobrak

M.D.K.

Berény Róbert „Fegyverbe" című plakát-
ját használta fel kiindulópontnak
a Tanácsköztársasági emlékművön.

A. Ny. Tyi horvátor: Magyarország fiatal művészei
Művészet, 1962. március – 38 l

Hiss István
szobrász

M.D.K.

A IX. Nemzeti Kiállítás
szürijének tagja

— : —

Művészet, 1962, március — 41 l.

Kiss István

Szobrán kiállított

Szíj Rezső: Képzőművészet Veszprémben

Jelenkor 1965. 7. sz. 641. l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányut

. . . . . .

Kiss István, szobrász MDK

A két bolyai bronzszobrát — Kiss István művét — hegeden az egyetem előcsarnokában állítják fel.

— : Hír

8

ESTI HIRLAP Sp. 1964. okt. 3.

Kiss István, szobrász (1) Dk

Rendkívül termékeny művész. Ismert művei: a nemrég leleplezett Dózsa szoborcsoport, a tiszapalkonyai erőmű előtt álló gyermeket vivő férfialak, a mauthauseni emlékmű terve, a Diósgyőrben álló Lenin-szobor, a debreceni munkásmozgalmi emlékmű, a budapesti Tanácsköztársaság emlékmű. Most készíti szombathelyre kerülő Szabadság-emlékművét, Győrbe kerülő Petőfi-szobrát. Egy Ady-szobrot csak úgy, saját magának készített.

Hárs György: Egy fiatal szobrászművész műtermében 8. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. február 11.

M.D.K.

Kiss Ilona szobrász

Szobor Győr városa részére

Napló

Magyar Nemzet 1961. november 12. 8. l.

MDK

Kiss István

szobrászmüvész Dózsa emlékmüvön dolgozik, a Képzőművészeti Alap Százados uti mütermében.

Esti Hirlap 190 sz. 1958. aug. 14 1 old.

MDK

Kiss István
szobrász

interjn. Dozsa György szobrról.

(bozoky) Dozsa György szobra a Palota téren

Nepszava 89 évf 19 sz. 1961 évf. jan 22. el

MDK

Kiss István
szobrász

művét, a gyöztes munkásosztályt
jelképező szobrot Debrecenben állít-
ják fel a Március 21 téren

Mozaik.
Népszava 89 évf. 121 sz. 1961 máj 24 én

MDR

Kiss István
zobrász

Tanácsköztársaság zobra s a Dózsa
szobor részletei a Műcsarnok kiállitásán

Havas Lujza: Tíz fiatal szobrász kiállitása

Népszava 89 évf 163 sz 1961, jul 12, 8l

MDK

Kiss István

nyerte meg a Tanácsköztársaság emlékére készittetett emlékműpályázatot.

Esti Hirlap 156 sz. 1958. juh. 28. 2 old.

M.D.K.

Kiss István
szobrász

„Emlékmű" terve

Láncz Sándor: Fiatal művészek nemzetközi szemléje

Élet és Irodalom, 1961. aug. 19 – 10 l.

Miss István
nobrán

M.D.K.

Ülő nő (repro)

Élet és Irodalom, 1961. aug. 19. – 10 l.

Kiss István
Mohán

M.D.K.

Dózsa csoportjának három
hatalmas fejével szerepel.

Láncz Sándor: Őrmi tárlat Vásárhelyen
Élet és Irodalom, 1961. okt 21 - 10 l.

M.D.K.

Das Zitat
Oberhain

Diese empfehlende Bäume
Natalucas feierl. Merkel.

Lieber Freunde: Ihr teilet Vaterlieben
Zeit es Trockenes, 1961. Oct 21 - 10 h

Kiss István, szobrát

MDk

A Palota téren állítják fel művét:
a Dózsa-szobrot.

—: A Palota téren állítják fel a Dózsa György - emlékművet 2.1.

Esti Hírlap, Bp. 1960. jún. 29.

MŰEMLÉKvédelem

Kiss István, szobrász MDK

Befejezte tanácsköztársasági emlékmű szobrát.

– : Derkovits Gyula mellszobra a városligeti Művészsétányon 2. l

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. júl. 23.

Kiss István, szobrász MDK

A művész fiatal: 33 éves. Mégis: jónevű művész. Diósgyőrött Lenin szobra, az Angyalföldön díszkútja áll. Tarsly Berény Róbert plakátja alapján készült tanácsköztársasági emlékműve keltett feltűnést. Most a 9 alakos Dózsa-szobrot készítette el. A mű a Palota téren fog állani.

Tabák András: Elkészült Dózsa György százkilencven mázsás monumentális szobra 2. l

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. júl. 30.

Kiss István, szobrász MDK

Nyolc méter magas tanácsköztársasági emlékmüve lesz Budapest egyik legnagyobb szobra. 40 g bronzot használnak fel öntéséhez.

–: Hír 8.l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. márc. 9.

Kiss Istvánné
Sobrán

M.D.K.

A Munkácsy Mihály díj első fokozatát nyerte el 1962-ben

—: Az 1962. évi irodalmi és művészeti díjak
Élet és Irodalom, 1962. április 7 – 21.

Kiss István
szobrán

M.D.K.

Szobor és Élet (repr.)

Élet és Irodalom, 1962. április 14 — 1 l.

M.D.K.

Kiss István szobrász

három portré a Dózsa szoborról

Tamás István: Őszi tárlat Vásárhelyen

19. 7.1.

Kiss István

Közölt reprodukció:

30 sz. „Lovak" (rézlemez, 40 cm) Budapest, Műcsarnok.

Sculptura Hungarica a mai magyar szobrászat, Budapest 1191. Év és lapszám nélkül.

Kiss István

33. sz. „Végvári vitézek" (ko, 400 cm)
Vác; reprodukció.

Sculptura Hungarica a mai magyar szobrászat, Budapest 1191.

És és lapszám nélkül.

Kiss István

Lenin szobrát Dunaújvárosban

állítják fel

Magyar Nemzet

1969 szeptember 13.

4. old.

– Napló –

Kiss István

(Közti)

Termálfürdő és fedett uszoda, k. gosvár terveője.

(Munkatársak: Tahi Tóth Nándor, Osztic György (Közti))

Magyar Építőművészet 1968. 5. a. - 53. l.

Kiss István
szobrász

A Lenin emlékérmet nyerte el a magyar-szovjet barátság ápolása-baré kifejlett tevékenységéért.

—:—

Művészet, 1970 november - 11 lap.

MDK.

Kiss István

Kiállitási kritkka

Vas Népe 1966 aug.28.

Klaa Ietvāh

Klāiitāsi Kriikka

Vas Hēpo 1966 aug.25.

MDK

Kiss István

Janus Pannonius /portré/, gipsz

Ülő lány, fa

Ady, gipsz

10 fiatal szobrász kiállitása. Mücs. 1961.

MDK

Kiss István

Debreceni emlékmü terve, gipsz

"Emberpár" /Fonyódi üdülőhöz/, gipsz

lo fiatal **szobrász** kiállitása. Mücs. 1961.

MDK.

Kiss István

Kiáltó c. szobra

Napló/Veszprém / 1966 juli.17.lap 5.

MDK.

Kiss Istvan

Kiraly c. szobra

Nagyvarad / 1966 juli. 17. lap 5.

MDK

Kiss István

Portré, terr.

Dózsa szobor terve

Lőrinc pap, repr.

lo fiatal szobrász kiállitása. Mcs. 1961.

M.D.K.

Kiss István
szobrász

Tanácsköztársasági emlékműtervét
mutatta be Moszkvában kiállításon

A. Ny. Tyihonusov: Magyarország fiatal művészei
Művészet, 1962. március — 37 l.

MDK

Kiss István

3. dij

A Dózsa György szob.pályázat eredménye.
Magyar Nemzet, 1953. jul. 1o.

MDK

A Dózsa György szob. pályázat eredménye.
Magyar Nemzet, 1955. jul. 10.

MDK

Kiss István

Békét, szob.

Ma délben nyilik a Képzőm. 1o éve. kiáll. Magy. Nem:
1955. ápr. 2. 5.1.

Kiss István MDK

Munkácsy-dijas szobrász

Munkástehetségeket várnak a müvész-iskolák
Népszava 1959. márc. 26.

Kiss István MDK

Áprilisban avatják a diósgyőri Lenin-szobrót.
Népszava, 1959. márc. 11.

Kiss István MDK

Lenin szobrával I. dijat nyert.

Népszava 1959. márc. 1.

Kiss István szobrászm.

Uj képzőművészeti kiáfilm... Népszava, 1959.
ápr. 11. 3. l.

MDK

Kiss István szobrászm.

garai: Film 4 uj müalkotás születéséről.
Népszava, 1959. ápr. 3. 8. 1.

Kiss István, szobrász (2) MDk

Jelenleg egy négyalakos szoborcsoportot is készít — Kaposvár részére — a művész. Művei „szabadtéri gondolkodás" kifejezései és monumentálisak, kezdve az Angyalföldön elhelyezett Béke c. szobrától. (Ez főiskolai diplomamunkának készült.) Egyetlen belsőtéri elhelyezésre készült szobra az Ülő lány: Kórházi előcsarnokba készült figura.

Hárs György: Egy fiatal szobrászművész műtermében 8. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. febr. 11.

Fényhép Pallai

Képzőművészek Szövetsége

Kiss István: Béhél akarunk /IV. Magyar Képz. Kiáll./

Szobor

Felö: Petrás S.

Neg. van

MDK

Kiss István

Gránátdobó, br.

Kuruc, br.

Tanácsközt.emlékmü terve, br.

~~Kiss~~

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 196o. 36 l.

M.D.K

Kiss István
nobrán

Vaslovacskával szerepel a
tárlaton.

Tibely Gábor: A X. kiállítás nobrai.
Művészet, 1966. február – 18 kep.

Kiss István.

A Tarazi Tárlaton sportszobrai szerepeltek.

Szabad Nép, 1952. Máj. 25.

MDK

Kiss István

Köztárs. téri emlékmü terve, br,

Békét, gipsz

Dózsa emlékmü terv, pat.gipsz

~~Felszab~~

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 1960. 36 l.

Kiss István.

A moszkvai magyar képzőművészeti kiállításon „Ipari szakoktatás" c. szobra szerepelt. (említve.)

Szabad Nép, 1951. Máj. 9.

Kiss István szobrász

MDK

A Gellértheggen készülő jubileumi parkba komponált meg egy hatalmas domborművet.

— : Új emlékművek a fővárosban.... 1

ESTI HIRLAP, Bp. 1964. dec. 2.

N.D.K.

Kiss István szobrász

Dózsa György szobra

Bencze Géza: A Dózsa-szobor körül

Magyar Nemzet 1961. december 2. 5. o.

MDK

Kiss István

A Műcsarnokban a VII. magyar képzőművészeti kiállítás nyilik meg. A Tanácsköztársaság évfordulója tiszteletére.
Fenti szobrász is részvesz.

Esti Hírlap 75 sz. 1959. márc. 29. 2 old.

MDK

Kiss István

Megnyilt a VII. Magyar Képzőművészeti kiállitás a Mücsarnokban. Fenti művész is részt vesz.

/Tanácsköztársaság emlékmü modellje/

Esti Hirlap 74 sz. 1959. márc. 28. 2 old.

MDK

Kiss Isstván

A Tanácsköztársaság emlékére készülő munkán dolgozik. Lenin szobrot készit a Lenin Kohászati Müvek részére.

Esti Hirlap 53 sz. 1959. márc. 4. 2 old.

MDK

Kiss István: Csernoch János emlékplakettje.bronz
Néhai vitéz jákfai Gömbös Gyula
egyetlen életében készült plakettje
bronz

Árverési Közlöny 1937. okt. rk.sz.

Kiss István, szobrász

MDk

Dózsa szoborcsoportozatiát még ebben az évben felavatják.

–: Harminc új szobor, emlékművek, freskók

2.1.

ESTI HIRLAP

Bu. 1960. aug. 4.

MDK

Kiss István, szobrász

8 m. magas lesz a budapesti Tanácsköztársasági Emlékmű, Kiss István alkotása. A szobor bronzba öntését nov. végén kezdik el.

—: Röviden

6. l

NÉPSZABADSÁG 1959. nov. 16.

Kiss István, szobrán 7 04

Alkotását: a hatalmas Dózsa emlékművet a Palota téren állították fel.

–: Csaknem 200 új szoborral gazdagodtak az idén városaink és falvaink 10 l

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1961. dec. 14. [Vidéki]

MDK

Kiss István

szobrászmüvész

"Acélolvasztár" c. kompoziciójához vázlatot készit a csepeli martinban, amint azt a képen látjuk.

Esti Hirlap 90 sz. 1960 ápr. 10 2 old.

MDK

Kiss István

szobrász monumentális Dózsa szobrot készitett a Százados uti müvésztelep félszázados jubileumára.

Esti Hirlap 36 sz. 1960 febr.12. 6 old.

MDK

Kiss István

Tanácsközt.emlékmü, repr.

Felszabadult Bp. művészete. I.Szal. 1965.

M.D.K.

Kiss István, szobrász

Jubileumi Parkban felállított domborművét említi:

Szilágyi Lajos: Hogyan alakul Budapest városképe?

BUDAPEST, Bp.1966. IV.évf. 5. sz. 5. old.

Kiss Irisz

Az idegenforgalmi plakátpályázaton a főváros megvásárolta "Fény 10" c.művét.

P.H.934.XII.13.

MDK

Kis István

Fehérvári utca, of.

VIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Tornyai J. Muzeum
Hódmezővásárhely, 1961. okt.

Kiss István szobrász MDk

Dombormüve a terasz
Jalán:

fényhép — Repr.

— : Átadás előtt a Jubileumi Park

1

ESTI HIRLAP, bp. 1965. aug. 11.

M.D.K.

Kiss István, szobrász

nevét emliti keserü rezignációval Szij Rezső a XXI. debreceni őszi tárlat beszámolójában, azzal kapcsolatban, hogy miért nem tudott egy debreceni képzőmüvészeti központ kialakulni, holott Medgyessy Ferenc mellett - többek között - Hrabéczy Ernőre, Holló Lászlóra hivatkozhat, viszont a Bihar-illyén született Kiss István elszármazott az alföldi tájról.

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII.évf. 1.sz. 74 old.

Kiss István, szobrász

1 Margitszigeten elhelyezett művén - szobrok egyik készítője.

–: Szobormúzeum lombsátorral 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. aug. 19

MDK

Kiss István - Pfannl Egon - Schall József

Dózsa György emlékmü, makett

Felszabadult Bp művészete M.Szal. 1960

MDK

Kiss István

Janus Pannonius, márv.

Tanácsközt. emlékmü terve, br.

Felszabadult Bp művészete K.Szal. 1960

MDK.

Kis István

Kiállitási kritika

Fejérmegyei Hir lap 1966 szept.25.

Kiss István, szobrász MDK

Janus Pannoniusról és Dózsáról
készült szobor portréja Szentendrét
díszíti.

–: Az első magyar kertgaléria 1

ESTI HIRLAP, Bp. 1965. szept. 3.

Kiss István szobrász MDK

Bolyai szobra Szegedet díszíti.

— : Tárlat a parkban 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1965. szept. 3.

Kiss István, szobrász MDK

Beszélgetés a művésszel a Jubileumi Parkban felállított domborműve előadási problémáiról,

Rajz a domborműről:

Rózsa Gyula: Találkozások a művészetben Repr. 9.

Bp. 1966. szept. 18.

NÉPSZABADSÁG

MDK

Kiss István

Öreg paraszt, gipsz

Lőrincz pap, gipsz

Dózsa, gipsz

VIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Tornyai J. Muzeum Hódmezővásárhely, 1961. okt.

M.D.K.

Kiss István, festőművész

1958-ban a Müv.Miniszterium által a Múz.-nak vásárolt 2 "Halász utca" c. képe. Ltsz:58.5.1. 120.o.

F.Petres Éva: Uj szerzemények.

Az István Király Múz.Évkönyve.Alba Regia II-III.
1961-62.Székesfehérvár,1963

M.D.K.

Kiss István, festőművész

1958-ban a Müv. Miniszterium által a Múz.-nak vásárolt "Szoba" c. képe. Ltsz: 58.6.1. 120.o.

F. Petres Éva: Uj szerzemények.

Az István Király Múz. Évkö yve. Alba Regia II-III. 1961-62. Székesfehérvár, 1963

M.D.K.

Kiss István, festőművész
---

februárban
1954-ben a bajai festő kiállítása. Pécsett. 308.o.

Sarkadiné Hárs Éva: A pécsi képzőművészeti élet 20 éve/1944-1963/.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1963. Pécs, 1964

Kiss István épitész

M.D.K.

KÖZTI

Az UNESCO iskolatervezési ösztöndiját kapta

Tanulmányut Mexikoban

Zsigovits Edit: Világjáró szakemberek
Épitész Mexikoban

Magyar Nemzet 1966. május 15. 7.1.

Kiss István épitész

M.D.K.

KOZTI

Az UNESCO iskolatervezési öztöndiját kapta

Tanulmányut mexikoban

Zsigovits Edit: Világjáró szakemberek
Epitész mexikoban

Magyar Nemzet 1966. május 15. 7.1.

MDK

Schall József - Pfannl Egon - Kiss István

Dózsa György emlékmü, makett

Felszabadult Bp müvészete N.Szal. 196o

Kiss István

nobrán

l.

Szabad Művészet
1957.382.l

is inkább, mivel a torony
rakatott fel – annyira ela
tek megóvása érdekéb

Ezetleg, ha a mű
volna eszközölhető – a to
ban feltétlenül szükség
kérjük e dologban a B
kedését.

A dési ref. egyhárt
léséből.

Ihnen szerint
kir. tan. főgondnok.

Szab
egy

Kiss István

festőművész

l.

Szabad Művészet

1950. 9. sz. 366. l.

Bihóy Ince mint az elhunyt fia, **özv. Kö**
nagynénjei ugy a maguk, valamint az egész rokon
a szeretett és felejthetetlen jó édesapa, unokaöccs

Dr. BIHÓ

szkfőv. ker

Kis István

Nobrán

l. Szabad Művészet

1950. 9. sz. 332. l.

uton kapott felszólitásra a Müemlékek
us-december hónapokra terjedő munkater-

reállitására. 20.000.-Ft
képzési munkáinak

Kiss István

Szabad Művészet

1957. 215. l.

Kép

216 l.

A m. kir. vallás-és közokt
számu és az állampénztárho

Utasitom az áll
ferencrendi zárdatemplom h
tulkiadások fedezésére Ket
28 fillért, Mokács József
megállapitott pótmunkák te
ság fejében Kettőszázhatva
vegfestő végjárandósága fe
korona 20 fillért a Műemlé

Kiss István

Nobrair

(1902—)

Szabad Művészet

1957. 198. l.

Tárgy: Fővámpalota helyreállitásának
kérdése.

izottsága,

=B=u=d=a=p=e=s=t= =IX.= =
Hőgyes Endre u.10.sz.

borus események következtében megrongá-
olgáló Fővámpalota mielőbbi helyreálli-
tási munkálatok vállalatba adása előtt,
ettel, szükségesnek és célszerünek mu-
t bizottság véleményének előzetes is-
a.közp.vámigazgatóság t.Cimet, hogy 1945.
t IX.ker.Mátyás u.16.III.em.1.ajtó alá
észvétel és helyszini bejárás céljából

olna a helyszini bejárás után, tapaszta-
aslatot tenni a helyreállitási munkála-
tekintettel az állag megóvására.-
felmerülő kivánságok a helyszini be-

Kiss István

nobrán

Élet

Ujmagy képzőm II.

50. t. 63. l.

Tekintetes
ttságának

Budapest.

jelentem, hogy mult év no-
- 1908 szám alatt leadott és fa-
szóló hivatalos levél folytán,
kori az udvaron felhalmozott
hivásom daczára sem takarít-

Kiss István

Mohács

szül. 1927

I. Ujmagyar

95. l.

Kiss István MDK

Lőrinc pap, repr.

Műcsarnok 1961 lo fiatal szobrász kiáll.

Kiss István MDK

Fiu gyerekkel, gipsz

Paraszt-fej, terrakotta

Portré I-II terrakotta

Dózsa szobor terve, terrakotta

Mücsarnok 1961 lo fiatal szobrász kiáll.

MDK.

Kiss István

Szoborterveiről

Hajdubiharmegyei Népujság 1967 jan.22.

MDK

Kiss István, szobrász

A szegedi Lenin-szobor-pályázat nyertese.

— : Hír

12

NÉPSZABADSÁG Bp. 1967. júl. 29.

MDK

Kiss István, szobrász

hegeden állítják fel Lenin-szobrát.

–: Új képzőművészeti alkotások.
Körtereken 8

NÉPSZABADSÁG Bp. 1967 jul. 8.

Kiss István MDK

1956. október, gipsz

Leány, gipsz

Janus Pannonius, márvány

Proletár /debreceni Munkásmozgalmi emlékmü terve, gipsz

Mücsarnok 1960. VIII.Magy. Képzőm. Kiáll.

Kiss István MDK

Debreceni emlékmü terve, gipsz

Emberpár, gipsz

Janus Pannonius, gipsz

Ülő lány, fa

Műcsarnok 1961 10 fiatal szobrász kiáll.

Kiss István MDK

Ady, gipsz

Tanácsköztársasági emlékmü-terv, bronz

Mauthauseni emlékmü-terv, ólom

Kuruc, bronz

Mücsarnok 1961 lo fiatal szobrász kiáll.

Kiss István

Szobrászművészet. Múltat és jelent ábrázoló domborműve a Jubileumi Park feljárójával szemben.

Reprodukció.

Népszava, 1965. júl. 7. 1. l.

Kiss István

„Budapest" c. domborművét
aug. 19-én avatják fel a Jubileumi
Parkban

Nógrád 1965 aug. 20

Kiss István szobrász.

Budapest c. domborművéért

„Pro Arte" aranyérmet kapott

(+ 15.000 ft)

Nagyvaca 1966 feb. 13

MDK.

Kiss István

Emlékműterveiről

Csongrádmegyei Hirlap 1967 jan.19.

MDK

Kiss István

Nyárfasor, o.

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Muz.

MDK

Kiss István szobrász

a zsüribizottság tagja "

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.
1964. máj.

Kiss István nobrán

Debrecen emlékmű (emlitve)

Kritika, 1965, 4 n., 14 o.

Kiss István

Résztvan a Marx-Engels nobor pályázatán

Nyíregyháza 1966 feb. 2.

M.D.K.

Kiss István, nobrás (1927 —)

nevét a jelenleg is az ex. pressrivnista irányzat képviselői között emliti a szerző. (Debreceni Tanácskörtársaság-emlékmű; budapesti Dózsa-emlékmű.)

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

370. old.

Kiss István
szobrász

MDK

A miskolci V. Országos Képzőművészeti kiállitáson alkotása szerepel.

/ 1956. okt./

Esti Hirlap 259. 1958. nov. 4 2 old.

VASÁRNAPI UJSÁG

28. SZÁM. 1893. BUDAPEST, JULIUS 9. 40. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt { egész évre 12 frt, félévre — 6 ‹ | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 8 frt, félévre — 4 ‹ | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 5.—, félévre — 2.50 | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó

A SZÉKELYFÖLDI IPARMÚZEUM.

A TÖRTÉNELEM ugyan máig sem tudta még határozottan megállapítani, de a hagyomány annál állhatatosabban hiszi és hirdeti, hogy a székelység Attila hunjainak maradványa s immár másfél ezer év óta él és virágzik első megtelepedése helyén, Magyarország délkeleti sarkában.

A székelység, mióta csak hiteles adatok vannak róla, számban mindig kicsiny volt, de önfentartó erőben, faji sajátságainak megőrzésében, hazája és nyelve szeretetében csodálatosan nagynak bizonyította magát mindenha.

Az erdélyi határhegyek hatalmas bérczövét Magyarország egyik természetes végvárának szoktuk nevezni; de ezt a hegyerősséget csak őrsége, a székelység teszi igazán várrá, az a székelység, melynek sem vitézségén, sem erős nemzeti öntudatán soha nem tudott állandó rést törni sem az idők viharos járása, sem semmiféle ellenség. Helyt állt és helyt áll e maroknyi nép minden körülmények között.

Azonban társadalmi, közgazdasági s részben politikai okok régóta bontogatják e szorgalmas derék nép sorait. A természet mostohaságától is szorongatva, sok székely vándorbotot vett kezébe s átköltözött a szomszédos Oláhország különböző vidékeire, egyelőre ugyan csak kereset végett, de aztán bele merülve, sőt részben bele is olvadva az oláh néptengerbe, ott rekedt, ott veszett.

E káros kivándorlással régebben nem törődött senki. Majd az újabb alkotmányos korszak kormányai erre is kiterjesztették figyelmöket, de a baj megszüntetésére ma sincsenek eléggé hathatós állami eszközeink. Végre fölébredt s megmozdult a társadalom is. Köztudalommá lett, hogy társadalmi bajokat csak társadalmi úton-módon lehet legsikeresebben gyógyítani. Ebből a meggyőződésből támadt egyebek közt a «Székely Művelődési és Közgazdasági Egyesület» 1874-ben, mely eddig nem ismert, vagy ki nem aknázott források nyitásával ré-

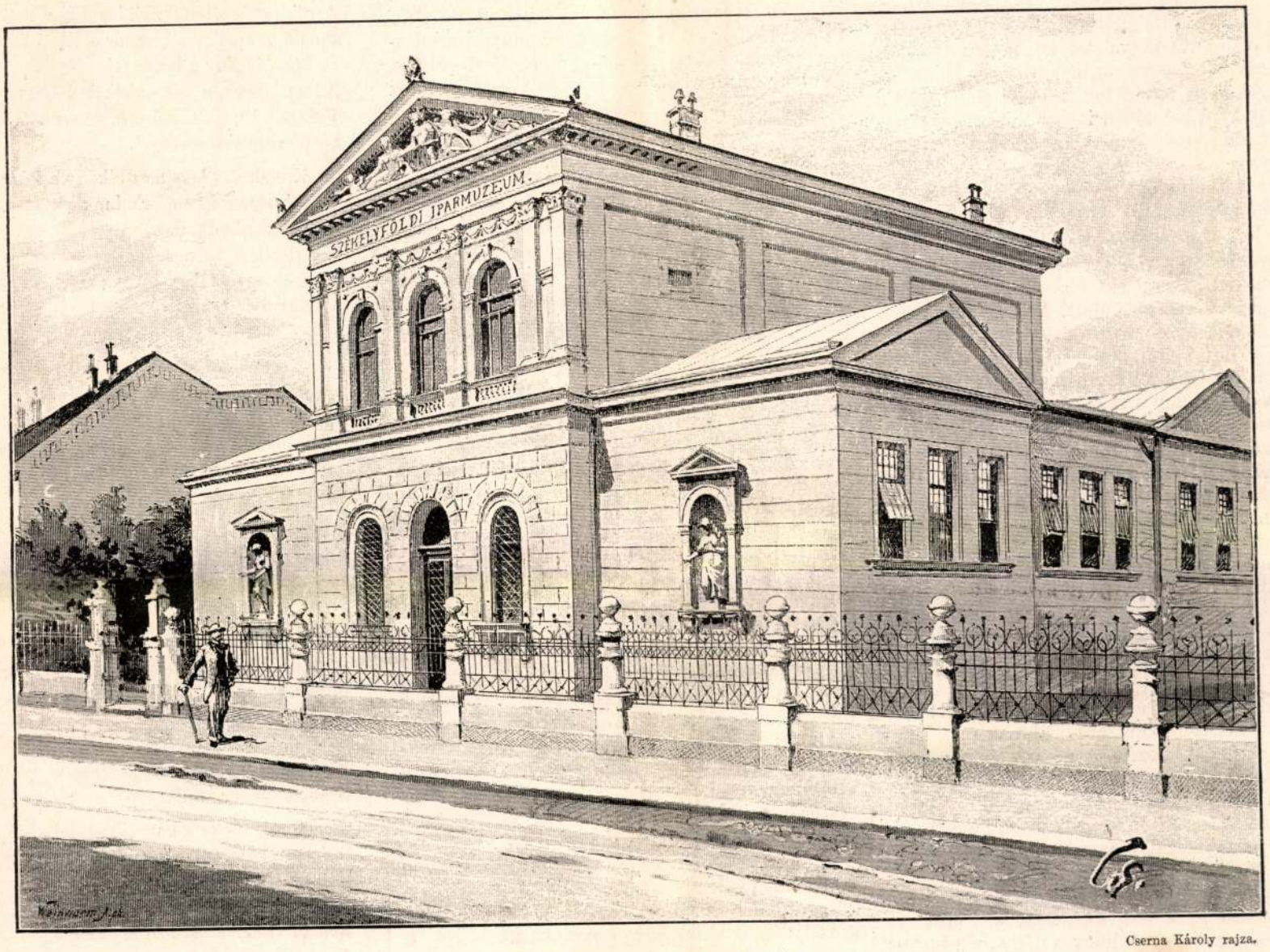

Cserna Károly rajza.

A SZÉKELYFÖLDI IPARMÚZEUM.

szint azon buzgólkodik, hogy a székelységnek állandó munkát és keresetet biztosíthasson, részint azon fáradozik, hogy a kivándorlást mennél inkább mérsékelje, vagy egészen meg is akaszsza.

Ezt az emberbaráti és hazafias egyesületet néhány erdélyrészi lelkes férfiú buzgólkodása hozta létre, *Hajós* János (most már nyug. miniszteri tanácsos) és *Turóczy* Adolf fővámigazgató vezetése alatt.

A szép pártolásnak örvendő egyesület munkásságát két, egymással szorosan kapcsolatos választmány igazgatja: egy középponti, melynek székhelye Budapest, meg egy vidéki választmány a székelyföld fővárosában, Maros-Vásárhelytt.

A nagy gyakorlatiassággal szervezett egyesület jól átgondolt, célos gyakorlatiságra törekszik működésében, alkotásaiban is. Alig kezdte meg életét, s a középponti választmány már 1885-ben tervbe vette egy «Székelyföldi iparmúzeum» létesítését, tudván, hogy egy jól szervezett múzeum olyan iskola, a hol legkönnyebben és leggyorsabban szerezhetni rögtön értékesíthető ismereteket.

Az eszme életrevalósága oly nyilvánvaló volt, hogy noha az egyesületnek alig volt még számba vehető vagyona, azonnal iparmúzeumi bizottságot alakítottak, azt tevén föladatává, hogy kezdje meg a tárgyak gyüjtését s egyszersmind készítse elő egy múzeumcsarnok építését. Ez a bizottság *Turóczy* Adolf elnöklete alatt *Ráth* Károly társelnök, *Borszéky* Soma, *Gál* Jenő, *Illyés* Lajos és *Nagy* Gábor központi választmányi tagokból állott.

A mindjárt kezdetben tetemes gyűjtemény tárgyait az 1885. évi országos kiállításon szerepelt derék kiállítók ajándékozták, nagyobb részben azonban készpénzen (mintegy 8000 frton) szerezte össze a központi választmány.

Ezt a szép gyűjteményt ideiglenesen a Nagy Ferencz-féle nyári szinkörben helyezték el Maros-Vásárhelytt. Úgy a rendszeres berendezés, mint a tárgyak szakszerű jegyzéke Ráth Károly központi választmányi tag személyes vezetése alatt készült el s oly sürgős szorgalommal, hogy az ideiglenes múzeumot 1886 junius 27-én már megnyithatták. Maros-Vásárhely városa előbb az ideiglenes elhelyezés költségeit, később pedig a felügyeletet is magára vállalta. A megnyitás fényes ünnepélyén a különféle hatóságokon és testületeken kivül jelen volt a kormány képviseletében is egy miniszteri tanácsos, ki által az egyesület azt a kérést juttatta a kormány elé, hogy a székely nép és Maros-Vásárhely iparossága érdekében egészítse ki a múzeumot egy állami ipariskola fölállításával.

Igen lelkesen és sikeresen fáradozott a múzeum érdekében a vidéki választmány is, fáradhatatlan buzgalmú elnöke, *Kovács* Ferencz apát-plebános vezetése alatt. A múzeum javára tartott előadásokon kivül adakozásra hivták föl a székelyföldi törvényhatóságokat és városokat s ez úton mintegy 2400 forinttal gyarapította a vidéki választmány a múzeum alapját. Ez összeghez igen tetemes országos segély járult 1889-ben, mikor is julius 26-án Baross Gábor és Wekerle Sándor miniszterek Lukács Béla akkori államtitkár kiséretében váratlanul megjelenvén Maros-Vásárhelyen, az iparmúzeum életre valóságáról és nagy fontosságáról ott a helyszinén meggyőződtek s a két miniszter külön-külön 6—6 ezer frtot nyomban fölajánlott az állandó iparmúzeum csarnokának építésére, mely összegekhez aztán a központi választmány is 5000 frtot szavazott meg saját pénztárából.

Ez adományok és gyűjtések mintegy 19,000 forintra emelvén a múzeumi alapot, meg lehetett tenni az építkezéshez a kellő előkészületeket. Maros-Vásárhely sz. kir. város alkalmas telkeket adott mind a múzeum, mind az állami ipariskola számára, *Kiss* István budapesti építész és műegyetemi magántanár pedig elkészítette a végleges terveket és a részletes költségvetést, magára vállalván egyúttal az építkezésnél a művezetést és a felülvizsgálást is, s mindezt oly lelkes hazafisággal, hogy a négy évig tartott építkezés és berendezés körül őt megillető díjak és költségek megtérítéséről, vagyis 3500 frtról lemondván, az épület létesítésén kivül egyik legnagyobb alapítója lett az intézetnek.

Az építés költségei 31,920 frt 54 krra rúgtak volna; azonban minthogy Maros-Vásárhely városa százezer téglát, továbbá Kiss István műépítő közbenjárására több jeles budapesti iparos, név szerint *Szabó* Antal szobrász, *Sturm* Gyula bádogosmester, *Thék* Endre butorgyáros, *Bartolfy* János asztalosmester, *Sirch* Antal lakatosmester, *Forgó és társai* üveggyáros, *Götz* Adolf szobafestő és ezek mellett *Sattler testvérek* budweisi kályhagyáros tetemes értékű ingyen munkával járúltak a múzeum berendezéséhez, a költségek végösszege csak 27,500 frtra ment, holott az épület tényleges értéke közel 40,000 frtra tehető.

S immár készen áll a derék és czélszerű épület, mely Maros-Vásárhely városának is egyik újabb dísze. Az épület részben földszintes, részben egyemeletes. A földszint részei: 6 kiállítóterem fülke-rendszerben oly elrendezéssel, hogy a középen nyiló tágas előcsarnoknak mindkét oldalán 3—3 terem van. Az előcsarnok hátterében nyilik az emeletre vezető díszes kőlépcső, melynek egyik oldalán ruhatárul, meg a múzeum hivatalos helyiségeül szolgáló szoba van elhelyezve. A lépcsőház mögött van a múzeumőrnek két szobából, előszobából és konyhából álló lakása. Emelet egyelőre csak az előcsarnok és a lépcsőház fölött van, s az egy szűkebb előcsarnokon kivül a dísztermet, a könyvtárszobát és a lomtárt foglalja magában. De különben a földszinti részek úgy vannak építve, hogy esetleg szintén emelet rakható rájuk.

Az épület szigorú olasz-renaissance stylben (görög részletekkel) van szerkesztve. Az oromzatot egy szép alakcsoport ékesíti, *Róna* József szobormüve, mely az Attila alakjában megszemélyesített népvándorlást, a székelyek honfoglalását, az idővel kifejlődött államalakulást, Magyarország és Erdély egyesülését s végül az ipar fejlődését ábrázolja, amazokat egy-egy allegorikus nőalakban, emezt, vagyis az ipar fejlődését egy-egy kecses gyermekalakban.

Bent a díszes lépcsőházban egy föliratos márványtábla hirdeti az építés korát és fő részeseit. A márványtáblán ez a fölirás van: «A székelyföldi ipar felvirágoztatására emelte a Székely Művelődési és Közgazdasági Egylet MDCCCXCIII I. Ferencz József cs. és ap. király uralkodása idejében. Hozzáfogtak az építéshez MDCCCXC Baross Gábor m. kir. kereskedelemügyi miniszter támogatásával Hajós János tiszt. elnök, Turóczy Adolf elnök és Kovács Ferencz vidéki választmányi elnök vezetése alatt. Befejezték MDCCCXCIII Wekerle Sándor m. kir. miniszterelnök és Lukács Béla m. kir. kereskedelemügyi miniszter támogatásával. Tervezte és az építést vezette Kiss István műépítész és műegyetemi magántanár. Építette Soós Pál kőművesmester.»

Fölépült tehát és készen áll a «Székelyföldi Iparmúzeum». Csarnokában márványba van vésve az építtető egyesület hazafias jó szándéka, hogy e hajlékot a székelyföldi ipar fölvirágoztatására emelte. De egyszersmind teljesen be is van tetőzve a nevezetes alkotás, a mennyiben f. hó 2-ikán megtörtént az új intézet ünnepies fölavatása is s fényes megnyitó szertartással végleg átadatott rendeltetésének.

A székelyföld e nevezetes ünnepén, mely az egész ország meleg érdeklődése mellett folyt le, a kormány részéről személyesen megjelent Lukács Béla miniszter is, kit az egybegyült nagy közönség nagy kitüntetésekkel fogadott, úgy is, mint a kormány tagját, úgy is, mint Maros-Vásárhely országos képviselőjét. A megnyitó beszédet Turóczy Adolf elnök tartotta, nagy hatással ecsetelvén az intézet történetén kívül a székelység helyzetét s kérvén a minisztert a múzeum és az azzal kapcsolatos törekvések további támogatására. A miniszter nagy elismeréssel nyilatkozott úgy az egyesület törekvéseiről, mint az épen megnyitott múzeumról általában s biztosította az egyesületet, hogy részéről minden jóindulatra és támogatásra bizton számíthat.

A megnyitást fényes lakoma követte, melyen 200 vendég vett részt, lelkesnél lelkesebb pohárköszöntőkkel éltetvén a királyt, a kormányt s a székelység ügyének buzgó bajnokait.

A HALASI KERTBEN.

A mi kicsi kertünk nem erdős bércz alján,
Homoksíkon fekszik, nádas tónak partján,
S nékünk mégis kedves.
Nincs ott leteritve pompás virágszőnyeg,
Benne égre törő szál fenyők nem nőnek, —
De azért szép, rendes.

Fűzek koszorúzzák zölddel a kert alját,
Bánatos fejüket a földig lehajtják,
Mint megannyi árva.
Igy borulnak le a gyászoló gyerekek,
— A mig szemeikből könnyük némán pereg
Anyjuknak sirjára.

Pár lépéssel odább kicsi fehér ház áll;
Ha egy fáradt gólya néha-néha rászáll,
Senki sem zavarja.
Békessége van itt minden jövevénynek,
Lám a kis fecskék is mily boldogan élnek
Ott az ereszaljba.'

Vadszőllő kúszik föl a háznak falára,
Úgy látszik, hogy magát az is jól találja:
Gyarapodik szépen;
S szívós venyigéje, az ő erős karja,
Már az egész házat átölelve tartja.
Egykép nyáron, télen.

A kertnek közepén, — épen a szivében, —
Egyszerü virágágy húzódik szerényen,
Illatot lehelve.
A fehér viola a virágos ágyba,'
Olyan, mint egy kedves, nyiltszivű leánka
Ártatlan szerelme.

Ott egy kis juharfa bólingat fejével,
Mintha beszélne a magas jegenyével,
— Koldús a királylyal; —
De bizony ez amazt nem méltatja szóra,
Büszke, kevély fejét nagyon fennen hordja,
S lehajolni átall.

Két nagy, mohos szilfa tünik amott szembe,
Sokat átéltek már, meg vannak vénhedve,
Águk itt-ott korhadt.
Nem messze tőlük egy nagyra nőtt sofóra, —
Lombrejteke mélyén édes pásztoróra
Zavartalan folyhat.

Arrább gyümölcsfáknak kis csapatja látszik,
Piruló gyümölcscsel hamis szellő játszik,
— Mint legény a lánynyal; —
Addig játszik, a mig ez elkábul szegény,
Földre hull, — s szél urfi, ez a csalfa legény,
Szépen tovább szárnyal.

... Ereszkedik lassan az alkony a földre,
— Feleségem és én járkálunk karöltve,
Szótlanúl mindketten.
Hallatszik a nádas csöndes zizegése,
S közbe egy vadkacsa sebes szárnyverése,
A mint tova rebben.

Fölbúg az estharang: messzire elhangzó
Lágyan csengő szava egy szelid parancsszó:
«Csend, rend, — itt az alkony!»
Mint korán feküdni küldött gyermek képe,
Épen olyan most a nap: haragban égve
Megy le az égajlon.

Hallszik a távolból kurjongató ének,
Jönnek hazafelé munkából a népek,
Leány, asszony, férfi.
Egy-egy sivalkodás vegyül a zsivajba,
Évődik egymással a csintalanabbja, —
Legény, lány azt érti.

... Járkálunk szótlanul, egymáshoz hajolva;
Megcsillan előttünk az útnak homokja,
A mint a hold feljő.
Sötétlő, hatalmas boltjára az égnek,
Kitűzve zászlaja a közelgő éjnek:
Szürke, komor felhő.

Megállunk, — és a nagy sötétségbe nézve,
Szorosan egymáshoz simulva, kéz kézbe,'
Némán elmerengünk.
Mint játékit ágyán őrző alvó gyerek,
Keblén virágival édesen szendereg
A mi kicsi kertünk....

Legifj. Szász Károly

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

EGYETEMI ÉLET
1967 DEC 14.

1021

Ismét itt a Lovak!

(Madari Magdolna fotója)

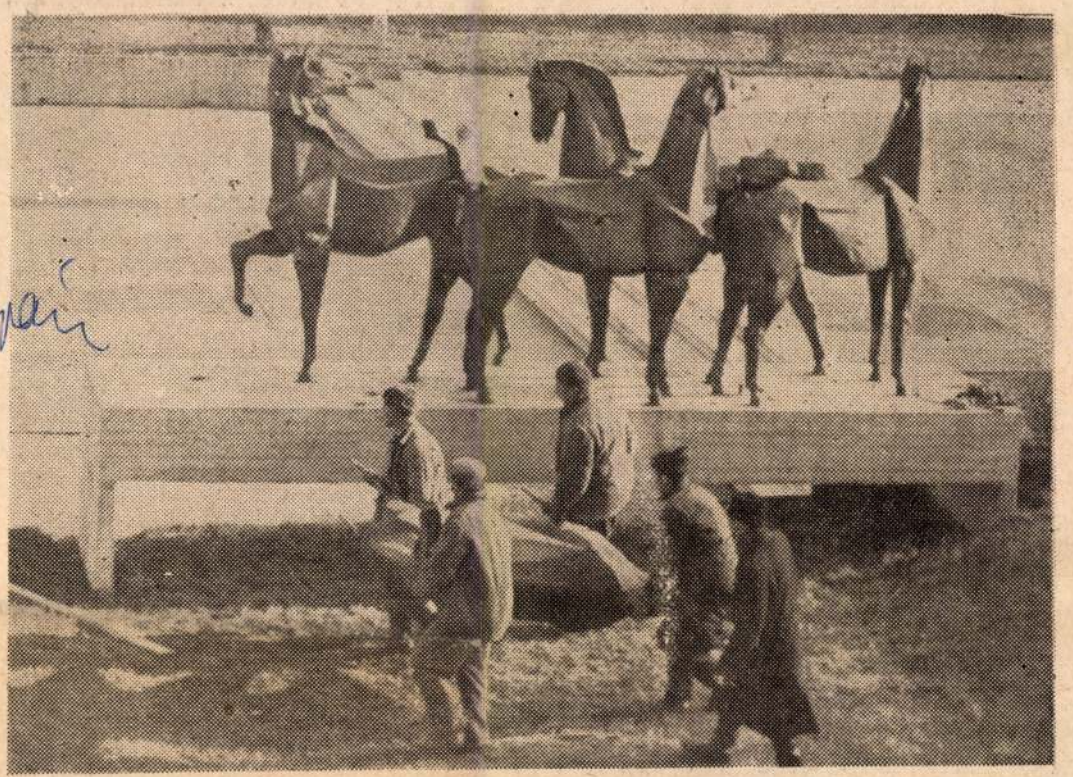

Lelki szememmel szinte látom az útiszámlát: Debrecen—Berlin—Treptow park—Berlin—Treptow park—Debrecen. A kiküldetés célja: részvétel a berlini szabadtéri szoborértekezleten.

Az útiszámlát a Magyar Képzőművészek Szövetsége fizette, így hát tiszta szívvel örülhetünk a világot járt, s most megtért lovaknak. A képen (e néhány sor felett) csak négynek, hiszen az ötödik éppen most készülődik a talpazatra. Öt ember izzad, ameli, küzd vele. Nem a ló embert, ember visz lovat, világotjárt-bronz-telivért.

De tréfán kívül: a visszatért lovaknak úgy örülünk, ahogyan annak idején elindulásuknak. Hiszen a szobor, Kiss István alkotása, a miénk, s a sikerből mi is jóleső örömmel jussolunk.

— a

a szemináriumi, az tájtunk mu-
lik. Könnyű lenne azt mondani, hogy a szeminárium eredményesebb, tehát növeljük számukat az előadások rovására, de a döntésnek más kihatásai is vannak. Akár nyolcvan-száz hallgatónak is megtarthat egy előadást egyetlen oktató, de ugyanennek az anyagrésznek a szemináriumi földolgozása szükséges, azaz a heti három óra heti 12 órává növekednék. Oktatóink létszáma adott és kötött, terhelésük korlátlanul nem növelhető, ezért csak ott lesz arányváltozás az előadások és szemináriumok rendjében, ahol ez a változás hatékony és ahol az oktatói kar létszáma, ideje ezt megengedi.

Összefoglalva e kérdést: a tanszékeknek módjuk lesz tehát elképzeléseiket megvalósítani, de az oktatás nem lehet kísérleti jellegű, és ez egyben jelzi a tanszékek, a kari vezetés megnövekedett felelősségét is. Ezt átérzik oktatóink, és ennek is tulajdonítható, hogy néhány tanszéken merészebben, másokon óvatosabban próbálják megközelíteni a célt.

Speciális tanulmányok

Az új tanterv osztályozza a szakokat. Az „A" szakok programját részletes kidolgozásban adja, a „B" és a „C" szakok programjának kidolgozása ránk vár a második félévben. E három rendbe sorolt szakokon kívül lehetőséget nyújt az új tanterv speciális tanulmányok folytatására is. Ezeket a speciális tanulmányokat a docensek és a professzorok közvetlen irányításával végezhetik hallgatóink, mégpedik négy féléven át heti két órában, ugyanazt a tárgyat veszik föl? Hogyan határolható el egymástól a speciálkollégium és a speciális tanulmány? Fölmenthető-e a speciális tanulmányokat folytató vagy a háromszakos hallgató a speciálkollégium alól? Mindezek a kérdések még tisztázásra várnak.

A vizsgákról

Az új tanterv szerint a szaktárgyakból is államvizsgázni kell. Ez nem vonatkozik természetesen idei végzőseinkre, hiszen a vizsgaszabályzat még nem igazodik az új tantervhez, másrészt a változás fölkészülési időt is szükségessé tesz. A másik változás, úgy vélem, már kedvezőbb hatást kelt a hallgatóságban: a tanterv csökkenteni kívánja a félévi vizsgák számát, és inkább egy-egy anyagegység lezárásával alkalmas átfogó vizsgákat javasol. Ez a vizsgarend csökkentené a félévvégi nagy hajszákat, az elsőéves és az idegennyelv-szakos hallgatók időközi ellenőrzését azonban valami módon mégis meg kell oldanunk. Az összoktatói értekezlet részvevői tettek is javaslatokat, például hogy alkalmazzuk a modernebb számonkérési eljárásokat (tesztezés).

A szigorlatoknál szintén lesznek különböző változások, például megszűnik az összevont szigorlati jegy. Fölmerült a vitában az is, hogy helyes-e egyetlen napra sűríteni a szigorlatokat. Ha a várt vizsgaszabályzat ezt a kérdést nyitva

szülnek, ennek elmaradnak, az anyaggal; rándulások, „öntevékeny ugyancsak za gatást. A tanu tehát meg ke Ez vonatkozik az oktatókra egyaránt.

A vizsgafegyelemről is néhány szót: különösen a kezdők osztják be rosszul idejüket és energiájukat. Nem tudják, hogy melyik tárgy mennyi „befektetést" igényel, nem tudják ellenőrizni önmagukon, mennyire sajátították el az anyagot, nem ismerik a megítélés szempontjait — tehát az ő vizsgájuk: ugrás a sötétbe. Ezért lenne célravezető, ha a KISZ és a patronáló tanárok segítenének az elsőéveseket vizsgarendjük összeállításában, mint ahogyan ezt néhány felsőéves alapszervezetünk el is kezdte.

A felsőbb éveseknél sok a vizsgahalasztás. Karunkon lehetséges volt, hogy a hallgató az előre kitűzött időpont helyett más, későbbi terminust kapjon a tanártól. Sokan ezzel a lehetőséggel túl könnyelműen élnek, a heveny vizsgadrukk miatt halasztanak, a halasztások aztán felhalmozódnak, az utolsó vizsgákra már alig jut idő, s a következmény: bukás. Indokolt tehát, hogy az oktatók alaposan fontolják meg, adnak-e halasztást, hiszen az engedékenység csak a hallgatónak árt.

A legnagyobb gond: nagyonsokan az utóvizsgaidőszakra halasztják vizsgáikat. Igaz, ehhez írásbeli engedély kell, de nekünk úgy tűnik, hogy ehhez

najtásra, a kimaradt vagy adatok valóraváltására.

Ilyen elhanyagolt terüle garendszer. A hallgatók gunk tapasztalatai egyará hogy bizonyos követelmér derült az is, hogy az a nyújtásához kevesebb ó mint amennyi a jelenleg ménye az, hogy bár a r ellen indult, mégsem h tozást. A feladat: nem a hanem a reform szell teni a hallgatóság terhei dődött és folytatódni fog javaslatainak figyelembe

Azt hiszem, részletesel a vizsgarendszerről, min okáról. Jelenlegi vizsg erőfeszítéseket követel

az engedélyhez az alapot körzeti orvosi bizonyítvá nagyon könnyű megszere

A 19. SZTK körzetből sz százszámra kapjuk az il igazolásokat.

Ezek a tények indokolják egyetemi tanács határoza amely szerint február után vizsgázni nem lehet. egy jó tanács: használják hallgatóink az ünnepek el időt, és a vizsgaidőszak elején tegyenek már le néh kollokviumot. Ehhez viszon kell, hogy oktatóink se leg

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

1968 MÁJ 1

Átadták a SZOT 1968. évi művészeti díjait

Kedden a Szakszervezetek Országos Tanácsának székházában — a május 1-i ünnepségek hagyományos eseményeként — átnyújtották a SZOT díjait azoknak a művészeknek, akik kiváló alkotásaikkal, a munkások körében végzett kulturális felvilágosító tevékenységükkel a legeredményesebben segítették a szocialista nevelési célok megvalósítását.

A SZOT 1968. évi művészeti díjait megkapták: *Urbán Ernő* Kossuth-díjas író, az „Írott malaszt" című regényéért, *Czine Mihály* kritikus, irodalomtörténész, *Horváth Teri* színművésznő, *Némethy Ferenc* színművész, a Miskolci Nemzeti Színház tagja, *Kovács András* filmrendező, *Kiss István* szobrászművész, *Xantus Gyula* festőművész és *Pauló Lajos*, a Magyar Rádió- és Televízió rendezője.

A kitüntetettek nevében *Czine Mihály* mondott köszönetet.

LATEX-ben egyszerre több
variációt dolgoztak ki, s szé-
leskörű vita után, sokoldalú
gazdasági és gazdaságossági
megfontolással a legjobbnak
ígérkező tervet szentesítették.
A Cipőgyárban két lépcsőben
készült a terv. Először szerte-
ágazó tájékozódás után irány-
elveket dolgoztak ki a gyár
politikai és gazdasági veze-
tői. Ezt követte az anyag-,
az áruforgalmi a termelési
főosztályok körültekintő fel-
mérése, a várható igények és
a rendelkezésre álló kapacitás
egybevetése.

Közben egymás után szü-

sági vezetők nagy része a
melő és értékesítő vállal
pénzügyi kapcsolatában.
kan méltánytalanul ha
nyosnak találták a hitelr
szer új formáit és feltét
Azóta a feszültség feloldó
a szállítás és a fizetés fo
matos. Az igénybe vett
lek megtérülése észrevehe
gyorsul, nőt a gazdasági haté-
konyságuk. A bizonytalanko-
dást a mind nagyobb pénzügyi
önállóság váltja fel.

Gyérültek, de nem szűntek
meg az anyagellátásra vonat-
kozó panaszok. A Cipőgyár
általában csak drágább anyag-

ésszerűsítésével sikerült elér-
ni, hogy a kiesett idő nem
megy a munka rovására. To-
vábbi biztatást, bátorítást ad
ez azoknak az üzemeknek,
vállalatoknak, amelyek az év
második felében térnek át a
rövidebb munkaidőre. Ez
mintegy húszezer embert —

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

1973 APR 30

1021

Átadták a SZOT-díjakat

Ma délelőtt a Szakszervezetek Országos Tanácsa székházában kiosztották az 1968. évi SZOT-díjakat. Díjat kapott *Urbán Ernő* író, *Czine Mihály* irodalomtörténész, *Horváth Teri* színművésznő, *Némethy Ferenc* színész, *Kovács András* filmrendező, *Kiss István* szobrász, *Paulo Lajos*, a Televízió rendezője és *Xantus Gyula* festőművész.

arlok

NHÁZBAN

mecsek Ernõn át Nyilas Misiig! És azért is jó ez az előadás, mert Ruttkai ragyogása mellett sem homályosul el, sőt, még szikrázóbb fényt kap sok más szereplő kitűnő alakítása.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kiss István
FEJÉR MEGYEI
HÍRLAP
1968 MÁJ 1

1021

Átadták a SZOT 1968. évi művészeti díjait

Kedden a Szakszervezetek Országos Tanácsának székházában — a május 1-i ünnepségek hagyományos eseményeként — átnyújtották a SZOT 1968. évben adományozott díjait azoknak a művészeknek, akik kiváló alkotásaikkal, a munkások körében végzett kulturális felvilágosító tevékenységükkel a legeredményesebben segítették a szocialista nevelési célok megvalósítását.

Részt vett az ünnepségen Kisházi Ödön, az Elnöki Tanács helyettes elnöke, Orbán László, a művelődésügyi miniszter első helyettese, Óvári Miklós, az MSZMP KB tudományos, közoktatási és kulturális osztályának vezetője, Földvári Aladár, Kiss Károly és Vas-Witteg Miklós, a SZOT alelnökei, Beck Sándor, Gál László, Somoskői Gábor, a SZOT titkárai, Darvas József, az írószövetség elnöke. A díjakat Somoskői Gábor adta át.

A SZOT 1968. évi művészeti díjait megkapták:

Urbán Ernő Kossuth-díjas író, az „Írott malaszt" című regényéért, valamint közéleti, publicisztikai munkásságáért, az író-olvasó találkozókon kifejtett népművelési tevékenységéért;

Czine Mihály kritikus, irodalomtörténész, a mai magyar irodalom népszerűsítése érdekében üzemekben, szakszervezeti könyvtárakban és tanfolyamokon évek óta folytatott odaadó és eredményes munkásságáért;

Horváth Teri színművésznő, elsősorban a munkás- és parasztfigurák magas, művészi színvonalú megformálásáért;

Némethy Ferenc színművész, a Miskolci Nemzeti Színház tagja, magas színvonalú alakításaiért, elsősorban Trenyov: „Ljubov Jarovája" című darabjában nyújtott alakításáért, valamint a diósgyőri Lenin Kohászat Művekben folytatott népművelő tevékenységéért;

Kovács András filmrendező, időszerű társadalmi kérdéseket feldolgozó, magas, művészi színvonalú filmjeiért, társadalmi és népművelési tevékenységéért;

Kiss István szobrászművész, köztéri szobraiért, elsősorban a Debreceni Agrártudományi Főiskolán felállított szoborkompozíciójáért, a szegedi Lenin-szobráért, a Munka című alkotásáért, valamint közéleti tevékenységéért;

Xantus Gyula festőművész, a képzőművészeti közízlés alakítása, az üzemi képzőművész-körök fejlesztése érdekében végzett népművelő tevékenységéért és művészi munkásságáért;

Pauló Lajos, a Magyar Rádió és Televízió rendezője, nagy nevelő hatású vetélkedősorozatok rendezéséért, valamint a Hajóépítők című dokumentumfilm-sorozatáért.

A kitüntetettek nevében Czine Mihály mondott köszönetet. (MTI)

rondra lép, méghozzá végül is
a jelenlegi demokrata alel-
hajd a döntő csatát. Láthatólag
z késztette „kalapjának bedobá-
legbefolyásosabb keleti tőkés
rsaságpárti Nixonnal szemben
hogatásának kérdését kezdték
i. Így Rockefeller, akiről fel-
a jelölőgyűlésen fog csak újra
nost megváltoztatta taktikáját

A
US 1-RŐL

lett, kifejezésre juttatja szoli-
daritását Vietnam népének
hősi harcával.

A vezércikk befejezésül hangsúlyozza:

— A május 1-i ünnep nap-
jaiban népünk ismét kifeje-
zésre juttatja határtalan oda-
adását a dolgozók proletár-
szolidaritásának ügye iránt,
hűségét a népek békéjére és
barátságára irányuló politiká-
jához, az imperializmus ellen
küzdő erők összefogásának esz-
méjéhez. (MTI)

Meghalt Clovis Roblain

Párizs

Tegnap délelőtt meghalt

hogy az imperi-
liktusok és provokációk szer-
vezésével gáncsolni próbál-
ják a világ törvényszerű fej-
lődését. Ezt mutatja az ame-
rikai imperializmus egész po-
litikája s főként vietnami ag-
ressziója, erre példa a közel-
keleti agresszió, a görögországi jobboldali fordulat, a nyugatnémet revanspolitika és sok más jelenség.

Ebben a helyzetben a nemzetközi kommunista mozgalom vitathatatlan forradalmi küldetése, hogy harcoljon a világ békés fejlődéséért s ennek érdekében szorgalmazza korunk antiimperialista erőinek és forradalmi áramlatainak nemzetközi összefogását, szolidáris fellépését. Ez ma ugyanolyan időszerű feladat, mint 50 esztendővel ezelőtt, mikor közös erővel kellett megvédeni a győzelemre jutott első szocialista forradalmat.

Ha a kommunista pártok mai feladataik magaslatán kívánnak állni, akkor elsősorban nagy közösségük, a kommunista mozgalom összefogását kell megteremteniök és megszilárdítaniok. A kommunista mozgalom erejét nem lehet egyszerűen az egyes pártok mechanikus összegeként felfogni. Ez az erő az egyes országokon belül és a nagy, nemzetközi méretekben kibontakozó akciók egységén és közösségén alapszik. Az egyes kommunista pártok függetlensége, önállósága és szuverénitása nem fogható fel

bösség
felé f
adhat
egyet
rákér
többi
káspá
mond
feltét
nemz
golja a nemzetközi munkás-
osztály, az egyetemes hala-
dás érdekeivel.

E gondolatsor végén adódik a következtetés: egy kommunista párt akkor él jól önállóságával és függetlenségével, ha ezen elvek megvalósításával nem gyengíti, hanem erősíti a kommunista mozgalomhoz fűződő szálait. Ellenkező esetben az önállóság és függetlenség — elveinkkel ellentétben — nemzeti különállást, nacionalizmust szül, amely egyaránt káros a helytelen gyakorlatot folytató pártra és a nemzetközi mozgalomra.

A kommunista pártokat összekötő legerősebb kapocs a munkásosztály érdekeinek nemzetközi azonossága: a proletárinternacionalizmus. Ennek tartalma korunkban kiszélesedett és gazdagodott. Nemcsak a marxista-leninista pártok, hanem az egész nemzetközi munkásosztály harci, politikai egységét jelenti. Túl ezen, a mai viszonyok között kifejezésre juttatja az összes dolgozók érdekeit, mindazokét, akik harcolnak az im-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KELET-MAGYARORSZÁG

SZOT-díjasok

Kedden SZOT-díjat kapott:

Urbán Ernő Kossuth-díjas író,

Czine Mihály kritikus, irodalomtörténész,

Horváth Teri színművésznő,

Némethy Ferenc színművész,

Kovács András filmrendező,

Kiss István szobrászművész,

Xantus Gyula festőművész,

Pauló Lajos, a Magyar Rádió- és Televízió rendezője.

Moszkvában, az EB negyeddöntő visszavágó mérkőzésen is.

Reméljük, hogy ha nagy csatában is, válogatottunk a jelenlegi nehéz feladatot is sikerrel teljesíti.

Az EB pillanatnyi helyzete

Negyeddöntő:

Olaszország Bulgária	}	**Olaszország** Szófia 2:3 Nápoly 2:0
Jugoszlávia Franciaország	}	**Jugoszlávia** Marseille 1:1 Belgrád 5:1
	}	Londonban

Csomagmegőrzőket létesítenek a főváros forgalmas gócpontjain

Érdekes és újszerű javaslatot nyujtottak be a városházán. Élelmes emberek, csomagmegőrzőket kívánnak létesíteni.

Szabóky Ernőnek hívják a javaslat egyik benyujtóját, akit felkerestünk, hogy beszéljünk vele terveiről.

— Nem tagadom — mondotta *Szabóky*, aki «leépített» magántisztviselő volt —, az ötletet az OTI-palota előtt létesített kerékpármegőrzők adták tervünkhöz. Ha a dolguk után járó emberek biciklijét «őrizetbe veszi» valaki bizonyos csekély díj ellenében, ugyanígy *szó lehet arról is, hogy a bevásárlásaikat végző emberek csomagjait is felelősség terhe mellett elvállaljuk megőrzésre.* A fővárosban főleg vidékiek nagy csomagokkal, böröndökkel és más holmikkal járnak s a nagy terhekkel csak kényelmetlenül tudnak mozogni és bevásárolni.

— Azt kérjük a fővárostól: adjon engedélyt ahhoz, hogy

a város különböző forgalmi gócpontjain csomagmegőrző helyeket állítsunk fel. Ezek pontosan olyanok lennének, mint a pályaudvarok kézipoggyász-megőrző helyei. Mi is csekély díjért, amelyet a hatóság állapitana meg, telszés szerinti időre megőrzésre elfogadnók bárki csomagjait, böröndjeit és egyéb holmijait, amelyek akadályozzák a szabad mozgásban és az üzletekben való járás-kelésben.

Mi a közönség csomagjait feljes anyagi felelősség terhe mellett megőrizzük és ezzel főleg a vidéki közönség kényelmét kívánjuk szolgálni. Ezeket a csomagmegőrzőket a város legforgalmasabb gócpontjain, a kereslethez és szükséghez képest állítjuk fel. *A tervek szerint egy lesz a Nemzeti Színháznál, egy az Apponyi-téren, egy a Kálvin-téren, egy a Mussolini-téren és még egynéhány más, hasonlóan forgalmas helyen, természetesen minél messzebb a pályaudvaroktól,* hiszen ott vannak a kézipoggyászraktárak.

A csomagmegőrzőket valószinüen újonnan épitendő, csinos pavillonokban rendezzük be, de ahol erre nincs megfelelő tér, ott valami uteára nyiló helyiséget bérelünk erre a célra.

Reméljük, hogy a közönség megértéssel fogadja elgondolásunkat, a főváros pedig módot ad ennek a nagyvárosi színvonalú új intézménynek a létesítésére.

Rövidesen elválik, hogy ez a mai időkre annyira *jellemző ötlet a gyakorlatban miként válik be.*

Párisba szállit fafaragásokat egy vésztői őstehetség

Vésztő, január 25.

(Az Esti Kurir tudósitójától.) Fehérre meszelt házak között járunk, amelyekben egyszerű, legtöbbnyire földműveléssel foglalkozó emberek éldegélnek. Ezek a vésztőiek azonban mégis mások, különböznek a környéki emberektől, mert

nagyon sok közöttük az ősművész.

Furnak, faragnak ráérő idejükben. Hirük már messze elterjedt s ma már nemcsak itt bent az országban, hanem *külföldön is ismerik egynémelyiket.*

Nem egyszer fordul elő — mondja kisérőnk —, hogy külföldről érkezik vendég a békésmegyei községbe, hogy megnézze, *tanulmányozza a vésztői őstehetségeket és munkájukat.*

Van is mit csodálni ezeken a falusi művész kezekből kikerülő munkákon. Először *Kis* István házába kopogtatunk be. Fiatalember még, de már külföldön is ismerik.

Évek óta szállitja remek munkáit Párisba.

A tiszta fehér falusi kis szobában beszélgetünk. Az asztalon egymás mellett sorakoznak a szebbnél-szebb szobrocskák, irószerek, nippek, s ki tudná felsorolni azokat a formába faragott remek fadarabkákat, amiket itt látunk.

— Mikor szokott dolgozni?

— *Sajnos csak télen érek rá faragni. Nyáron kint dolgozom a szántóföldön. Aratok, csépelek.* Ősszel és tavasszal is sokat vagyok a mezőn, így csak néhány hónap az, amit faragással tölthetek. Amit a faragásaimban elmondok, mind-mind a lelkemből kivánkozik ki.

— Hol értékesiti munkáit?

— Dolgozom magánosoknak, kereskedőknek és amióta néhány faragásom Franciaországba került, rendeléseket kapok Párisból is.

Megmutatja még néhány érdekesebb munkáját: Éva-szobrot, ékszeres ládikát hoz elő. Faragásaiban természetesség, élethűség és valami leirhatatlan kedvesség van. Azonkivül mozgás és elsőrendű formaérzék jellemzi szobrait.

A község másik részén lakik *Mogyorósi* György — egy másik tehetséges ember. Öreg már,

valamikor régen juhász volt.

A végtelennek látszó pusztákról hozta magával tehetségét. Szobraiban *a falusi népszokásokat* örökíti meg a legszivesebben.

Önmagáról ezeket mondja az idős *Mogyorósi:*

— Amit tudok, azt mind vasszorgalmamnak köszönhetem. Az apám és anyám úgy haltak meg, hogy *nem ismerték a betűt.* Engem sem járattak soha iskolába — magam tanultam meg irni és olvasni. Rengeteg történelmi könyvet olvastam, de sok néprajzi művet is. Eddig több kiállításon szerepeltem és kisebb-nagyobb kellemetlenségeim is voltak már szakkörökkel — fejezi be a 67 éves Mogyorósi a beszélgetést.

Meglátogattuk még a legöregebb vésztői őstehetséget, *Bereczky* András, aki nem fával, hanem agyaggal dolgozik. Ő

különösen múzeumoknak dolgozik, de szivesen vásárolják a magánosok is néprajzi szempontból értékes müveit.

Mint mondja, neki a munka egyben a legkellemesebb szórakozás. Szívesen üldögél munkaasztalánál és *formálja az agyagból a falusi leányok, legények szobrocskáit.*

Munkája között igen érdekes a több darabból álló falusi lakodalom.

(F. F.)

— **A Barankovics István és Dessewffy Gyula gróf** által szerkesztett *Az Ország Útja* gazdag tartalommal jelent meg. *Esztergár* Lajos, *Jancsó* Elemér, *Bóka* László, *Szende* Zoltán, *Veres* Péter irt az új számba tanulmányokat. Előfizetési díj egy évre 8 pengő, egy szám ára 80 fillér. Kapható az IBUSZ-boltokban és könyvkereskedésekben. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Aradi-u. 8. IV. Telefon: 120—726.

Kemény télben fütőanyag, és élelem nélkül
sokezer ember munkát keres
Szakmunkást, alkalmi munkást, bármilyen munkaerőt ajánl a
MAGYAR IZRAELITÁK PÁRTFOGÓ IRODÁJA
Budapest VII., Bethlen Gábor-tér 2. Telefon: 14-00-66

Gyermekek

önként kerik a hashajtót, ha egyszer Darmolt kaptak. A Darmol ize kitünő és fájdalom nélkül hat. Ezért szereti a gyermek. DARMOL

SPORT

Az FTC-nek már két pontja van a boxcsapatbajnokság döntőjében

Az ökölvívócsapatbajnokság döntőjében vasárnap a BTK a B. Vasutassal, az FTC pedig a BSZKRT-tal mérkőzik. A szakértők szerint mind a négy résztvevő egyforma erőt képvisel és így csak óriási küzdelem után dőlhet el a két döntő összecsapás. Mégis — miután az előmérkőzések során elért eredmények számitanak — az FTC előnyben van a többiek felett, mert

a döntő egyik résztvevője, a BTK ellen elért 10:6-os győzelme után már két pontja van. A BSZKRT legyőzése igen közel segitené az FTC-t a végső győzelemhez.

Az FTC versenyzői nagy izgalommal várják a vasárnapi összecsapást, amely a reváns lehetőségét nyujtja nekik, hiszen tavaly a BSzKRT volt az, amely az FTC-től elvette a már biztosnak hitt bajnokságot.

A BSZKRT gárdája erősen készül. *Varga, Horváth, Lovas, Frigyes, Vaczulek, Strincz, Jákits, Rideg, Mészáros, Szolnoki — ezekből kerülhet ki a csapat,* de rendelkezésre állanak *Kővári II.* és *Vépi is.* A BSZKRT tavaly a legjobban sikerült összeállításával rukkolt ki az FTC ellen és az idén is csak a legjobb összeállításban lehet a csapatnak esélye.

Az FTC

pontosan tiz évvel ezelőtt győzött utoljára a csapatbajnokságon.

Az FTC-ben egy-két versenyző visszaesett, és pedig éppen azok, akikre a válogatott csapatnak is nagy szüksége volna. Igy a BSZKRT ellen nincs biztos mérkőzés. *Az átlag azonban igen jó és egy-egy posztra két megfelelő jelölt is akad.*

A döntő mérkőzéseket vasárnap délelőtt féltizenegy órakor kezdik a Városi Színházban.

Amikor Schmieger magyar hadibajnoki mérkőzéseket vezetett

A sport a világháborúban (38)

Az 1915. évi hadimérkőzések végső eredménye: *1. MTK 20 pont, 2. Törekvés 17 pont, 3. FTC 17 pont, 4. Kispest 13 pont, 5. 33 FC 10 pont, 6. UTE 10 pont.*

1916-ban tavasszal nincs bajnokság. A csapatok azért szorgalmasak, már február 6-án megkezdik a barátságos mérkőzéseket. A játékosok most is rendelkezésre állanak, de a szövetségben dúl a harc és az MLSz nem tudja kifrni a bajnokságot. Az MTK ellen mozgalom indul meg. Az FTC és hét más egyesület bejelentette a szövetségnek, hogy nem vesz részt a szövetségi díjmérkőzéseken, hanem külön csoportosul. Az MTK-csoport *Pallavicini* György őrgrófhoz, az MLSz elnökjelöltjéhez és *Déri* Ferenc alpolgármesterhez, a BSE elnökéhez fordul, mert a BSE is visszavonta az MLSz-hez benyujtott nevezését. Hosszas tanácskozások után megállapodtak abban, hogy *a tavasz derekán hadikupamérkőzéseket játszanak.* Március 12-én meg is kezdődnek a selejtezők, március 19-én lejátsszák az első fordulót. *Nemzetközi mérkőzéseket is rendeznek.* Egy WAF—MTK meccsen 1800 néző akad. Az eredmény 2:2. Különösen élénk a futballérintkezés Bécs és Budapest között. A klub- és válogatott mérkőzések egymást követik.

Ausztria Magyarország ellen a hütteldorfi pályán 3:1 (0:0) arányban győzött. A mérkőzést Schmieger vezette.

Május 14-én kezdődnek a kupa elődöntői: MTK—BSE 6:2, FTC—MÁV 1:0, BAK—MAC 5:3, Temesvári Kinizsi—KAC 2:0, III. ker. TVE—BEAC 7:1. Május 21-én a középdöntőben: MTK—Temesvári Kinizsi 5:0, FTC—NSC 0:0, BAK—III. ker. TVE 0:0. A következő héten: FTC—NSC 2:1. A megismételt mérkőzést a Margitszigeten játszották le. Dr. Veres Imre bíráskodott. III. ker. TVE—BAK 1:0.

Június 4-én válogatott mérkőzés miatt szünetel a hadikupa. A Hungária-uton Magyarország—Ausztria 2:1. 16.000 nézője van a meccsnek. Bírája: *Oláh* Aladár. A magyar csapat: *Knapp — Payer, Csüdör — Biró, Nyúl, Ging — Bodnár, Kertész II., Schaffer, Schlosser, Szabó.* Az ellenfél: *Feigl — Popovich, Deutsch — Sedlacek, Brandstädter, Prochaska — Pepi, Stürmer, Neubauer, Studnicka, Bauer, Wieser.*

A következő héten nemzetközi mérkőzés: MTK—WAF 9:2.

Csak június 18-án kezdődnek meg a hadikupa döntőmérkőzései: MTK—FTC 4:2. Június 25-én MTK—III. ker. TVE 8:1. Július 2-án FTC—III. ker. TVE 0:0. Ugyanaznap a bécsi Práterben MTK—Rudolfshügel 9:2. A tavaszi hadimérkőzések során tehát az MTK győzött az FTC és a III. ker. TVE előtt.

Szeptember 3-án derbivel kezdődnek az 1916—17. évi hadimérkőzések, és pedig mindjárt — slágerrel. Az MTK 4:1-re győz az FTC ellen. Az FTC hadicsapata: *Szamosi — Köves, Wiener — Izsák, Hegyi, Farkas — Weisz Ferenc, Boros, Ferenczy, Tóth, Ivanovszky.* Az MTK: Knapp — Csüdör, Kovács — Biró, Kertész II., Vágó — Winkler, Schaffer, Konrád II., Schlosser, Szabó.

Az MLSz a vidéki csapatok számára is kiirja a kétfordulós hadibajnokságot. Az integer Magyarország legjobb tizenkét csapata jelentkezik:

Pozsonyi MTK, Pozsonyi TE, Pozsonyi Törekvés SE, Pozsonyi-Ujvárosi LE, Makkabea SE, Pozsonyi AC, Kolozsvári AC, Kolozsvári TC, Kolozsvári EAC, Nagyváradi AC, Aradi MTE és Temesvári Kinizsi SE. Az előbbi hat a nyugati, a másik hat a keleti kerületet alkotta.

Az FTC hadicsapatának szerepléséből ebben a szezonban nem kisérte szerencse. Szeptember 10-én a BTC 1:0-ra legyőzte az Üllői-uton. A csapat hétről hétre változik: *Szamosi — Payer, Wiener — Izsák, Móra, Hegyi — Weisz, Binder, Ferenczy, Tóth, Ruttkay.* A következő héten a Vasas ellen 0:0-ra játszik ez a csapat: *Szamosi — Payer, Wiener — Wilhelm, Kiss, Móra — Hegyi, Strasser, Binder, Tóth, dr. Borbás.* A BAK pedig 3:1-re veri az előmérkőzésen az előző héten az FTC-t legyőző BTC-t.

Október elsején válogatott mérkőzés: Ausztria győz 3:2-re az Üllői-uton. *A magyar csapat: Knapp — Payer, Csüdör — Ging, Kertész II., Vágó — Tóth, Bodnár, Schaffer, Schlosser, Borbás dr. Az osztrákok: Kraupar — Ditrich, Popovich — Sedlacek, Jordan, Konus — Köck, Grundl, Studnicka, Bauer, Wieser. Biró: dr. Veres Imre.*

Két hét mulva az MTK a Rapid ellen 5:0-ra győz. Október 22-én az MTK a BTC-t 11:1-re veri. A meccset Schmieger Vilmos vezeti, aki Budapesten katonáskodik és ha ideje engedi, akár egész vasárnap délután meccseket vezet. Megtörténik, hogy egymásután két-három meccsen bíráskodik. Miután nálunk bíróhiány van, az egyesületek szívesen fogadják Schmiegert, aki közben — osztrák szövetségi kapitány.

November 5-én a tizedik osztrák-magyar háborús mérkőzésen nagy botrány tör ki a második félidőben. A játékvezető *Schaffert* kiállította a negyedóra hosszat szünetelt a játék. A magyar csapat kapitánya nem akarta megengedni, hogy *Schaffer* kiálljon. A játékot negyedóra mulva teljes sötétségben folytatták *Schaffer* nélkül. *Csak a hütteldorfi pályaudvar reflektorainak fénye világított már... A tüntető tömeg miatt a magyar csapat hosszú ideig nem hagyhatta el öltözőjét.*

Ezt a botrányos esetet nemsokára feledtette a Schlosser-ügy. Az MTK öt játékosát és két vezetőjét professzionalizmussal vádolták. Az MLSz-ben a tárgyalást Baján Gyula, a fegyelmi bizottság elnöke vezette. Az MTK memorandummal fordult Pallavicini György őrgrófhoz, a szövetség elnökéhez.

A Schlosser-ügynek se vége, se hossza: a sportbotrányt úgy pertraktálják, mintha ennél nagyobb ügy nem volna a vérző Európában.

Az MLSz erre nyilatkozatot ad ki, amely többek között a következőket mondja:

«Az MLSz elnöksége megütközését fejezi ki afelett, hogy a mostani komoly háborus időkben, amikor olyan életbevágóan nagy kérdékes kötik le a közönség érdeklődését, egy ilyen még a kezdet stádiumában lévő és egyébként is belső sportüggyel akarják állandóan terhelni a nagyközönséget. Pallavicini György őrgróf sk. elnök, Tibor Lajos sk., titkár.»

A Hungária Törökországban

A Hungária törökországi vendégjátékát a török testnevelési tanács intézkedésére meghosszabbitották. A Hungária a *Galata-Szeráj* és a *Fener Bagcse* elleni mérkőzései után a *Besiktas* csapata ellen 5:2 (1:0)-ra győzött. *A törökök a sikeresen szereplő Hungáriát szombatra és vasárnapra is meghivták és így a Hungária tervbevett jugoszláviai mérkőzései vagy későbbre tolódnak vagy pedig teljesen elmaradnak.*

— **Halálozás.** *Hegedüs* Nándor nagyváradi lapszerkesztő és volt képviselő felesége 50 éves korában elhunyt. A megboldogult a nagyváradi Hegedüs-hirlapiroda vezetője volt. Halála széles körben kelt részvétet.

— **Dr. Kecskeméti György előadása a Cobden Szövetségben.** A *Magyar Cobden Szövetség* szemináriumában *f. hó 26-án,* pénteken este dr. *Kecskeméti György,* a Pester Lloyd felelős szerkesztője *«A peloponnesosi háború»* címmel előadást tart. A nagy érdeklődéssel várt előadást a *Magánmérnökök Országos Szövetsége* (VI., Andrássy-út 23.) előadótermében tartják és pontosan háromnegyed 7 órakor kezdik meg.

— **Háziasszonyok figyelmébe!** A Katholikus Háziasszonyok Országos Szövetsége az Elektromos Müvekkel karöltve főzőtanfolyamokat rendez a IV. ker., Eskü-út 5. sz. alatti újonnan berendezett villamos konyhában. A tanfolyamok 6—6 hétig tartanak külön a kezdők, külön a haladók számára. A résztvevők megtanulják a polgári konyhának megfelelő ételek elkészitését. Ezenkivül külön tanfolyam keretében a háziasszonyok és kenyérkereső nők elsajátithatják a gyorskonyha ételeinek készitési módját. A tanfolyamok február első felében kezdődnek. Jelentkezni lehet a Katholikus Háziasszonyok Szövetsége VIII., Mária-u. 7. alatti irodájában, valamint az Elektromos Müvek bemutató helyiségeiben.

ERIC v. STROHEIM + VIVIANE ROMANCE + ROGER DUCHESNE
remek filmje:
GIBRALTÁR
SAVOY + PÁTRIA + HOLLYWOOD + SIMPLON + LLOYD

MÉLTÁNYOS KÍVÁNSÁG

VALÓBAN el kell ismernie mindenkinek: méltányos a kívánság, hogy hivatalosan és félreérthetetlenül állapítsák meg arra illetékesek, mi tartozik a közszükségleti cikk fogalma alá, mennyi lehet a megengedett haszonkulcs és milyen számítás alapján kell az áraknak kialakulniok. Ma, amikor nincs nézeteltérés abban, hogy a mohó és indokolatlan haszonszerzés sokkal súlyosabb megítélés alá esik, mint rendes és csendes időkben, mikor a társadalom joggal kíván megtorlást a közösség rovására indokolatlanul gazdagodó nyerészkedéssel szemben, ma, amikor sorozatosan indulnak eljárások árdrágítás miatt a kereskedők ellen, akkor a természetes szigorúságot, a közérdek védelmét ki kell egészíteni azzal a biztos iránytűvel, amit a hatóságok adnak a kereskedők kezébe. A kereskedőnek tudnia kell, hogy arra a cikkre, amit árul, vonatkozik-e a drágításról szóló törvény, hogy tehát közszükségleti cikknek minősül-e vagy sem. A kereskedőnek tudnia kell, a bizonyos időpontban rögzített áraktól függetlenül is, vajjon milyen mértékben szabad rezsikiadásait felszámítania, milyen mértékben számolhat azzal, hogy egyik vagy másik divatáru kelendőségét veszíti, szabad-e ezt arányosan elosztania vagy sem, szem előtt tarthatja-e az esetleg megváltozott beszerzési árat, az utánpótlás lehetőségét, az egyes cikkek egyes alkatrészeinek drágulását, amikor ezekre az alkatrészekre nem vonatkozik az árrögzítés. Mindez nyilván igen sok gondot okoz ma száz és ezer becsületes kereskedőnek s a kormányzat csak az igazságnak és méltányosságnak megfelelően járna el, ha illetékes szervei útján mindezekben a kérdésekben részletes tájékoztatást és irányítást adna. Akkor mindenkinek módjában áll a legegyszerűbb számvetés révén is megállapítania cikkeinek árait, akkor mindenki tudja, hogy meddig mehet el és mely határon túl téved tilos területre. Akkor minden vita és félreértés eleve elkerülhető volna és meggyőződésünk szerint csökkenne is azoknak a sorozatos bűnpereknek száma, amelyeknek legutóbb tanui voltunk. Ennek a kívánságnak teljesítése nem jelent semmiféle kedvezést, nem jelent könnyítést sem, csak — a lelkiismeret számára. A kereskedő, aki bonyolult számítását végzi, nincsen magára és egyéni ítéletére hagyva, hanem biztos pontokra, szilárd talajra támaszkodhat. Ha szigorúan tartja magát a megadott irányelvekhez, ha minden tényezőt gondosan figyelembe vesz és annak segítségével állapítja meg cikkeinek árát, akkor biztos lehet afelől, hogy semmiféle hatósággal összeütközésbe nem kerülhet.

FANYALGÁS

ÖRÖMMEL és megnyugvással vette tudomásul az egész társadalom a Szakszervezeti Tanács legutóbbi határozatát, amely félreérthetetlenül leszögezi a szociáldemokrata munkásság nemzeti felfogását. Természetes és magától értetődő lépés volt ez. Ma, mikor minden komoly lelkiismeret érzi az igazi nemzeti egység megteremtésének szükségét, amikor az előttünk álló feladatok, a körülöttünk zajló események megkövetelik, hogy részletszempontjait, egyéni elgondolásait és érdekeit mindenki rendelje alá a közösségnek, akkor mi sem volt természetesebb, mint hogy az a munkásság, amely bűnbakja lehetett sokáig a szélsőséges demagógiának, de amely minden áldozatból kivette a részét, amely ott szorította puskacsövét a lövészárkokban a magyar parasztthal, a magyar középosztállyal, a magyar értelmiséggel és főúri renddel együtt: ilyen napokban határozottan és félreértést nem tűrően kifejezésre juttatja nacionalista érzését. Minden oldalról megértés fogadta a nyilatkozatot. Csupán egyetlenegy helyen fanyalognak felette és igyekeznek belékötni. Ez a hely: a szélsőséges mozgalom arcvonala. Ők az egyedüliek, akiknek nem tetszik, akik rögtön frontot csinálnak ellene. Hogy miért, az nagyon könnyen érthető. Agitációs jelszavaik nagy része rozsdásodik be ezzel és egyben megszűnik a lehetőség, hogy éket verjenek polgári társadalom és munkásság közé. Kitűnik ez abból a megjegyzésükből, hogy *„most már semmi akadálya sincs annak, hogy a rendszer polgári pártjai a szociáldemokráciával nyiltan is szövetkezve harcoljanak a magyar nemzeti szocialista mozgalom ellen“*, kitűnik abból a reménykedő nyilatkozatból, amely szerint a munkásságnak az a rétege, mely eddig velük együtt kívánta megvívni politikai harcát a szocializmusért, velük lesz ezután is. A pártérdek ütközik ki leplezetlenül abból a fogadtatásból, melyben a szélsőséges mozgalom a Szakszervezeti Tanács határozatát részesíti — olyankor, mikor az összeforradásra, az ellentétek elsimítására való törekvést mindenki más a legnagyobb megértésben részesíti.

PUFFANCSOK

TEGNAP hirdette ki ítéletét a legfelső magyar bíróság a dohányutcai bombamerénylet ügyében. Mint emlékezetes: ennek a felháborító és megdöbbentő merényletnek emberélet is áldozatul esett s a Kuria ítélete ennek megfelelően rendkívül súlyos büntetéssel sujtotta a tetteseket. Életfogytig tartó, sok esztendős szabadságvesztések komor és szürke napjai alatt lesz alkalmuk az elítélteknek elmélkedni afelett, hogy vajjon miféle közéleti irányzat lehet az, mely őket a gyűlöletnek és indulatnak erre az ijesztő meredélyére sodorta, vajjon milyen érzések és célok mozgathatták a háttérben azokat az urakat, akiknek csendes kézmozdulata a merényletet elindította, vagy akiknek vad és nyers hangulatkeltése a legalacsonyabb ösztönöket kirobbanásra késztette. Kezünkben az idei esztendőre készült nyilas évkönyv. Az elmult esztendőről szóló beszámoló magáról az eseményről néhány szóban emlékszik meg. Mindössze ennyi az egész: *„Február harmadikán puffancsok robbannak a dohányutcai zsinagóga előtt“*. Könnyed szóhasználattal egyszerűen „puffancsoknak“ minősíti a gyilkos eszközöket. A magyar Kuria életfogytig tartó fegyházat szab ki — nekik néhány „puffancs“ robbanása az egész. A stílus: maga az ember — tartja egy francia mondás. Az ő stílusuk: maga a mozgalom.

A jogbizonytalanság megszűntetését kérték a kormánytól a Kereskedelmi és Iparkamara mai közgyűlésén

Az árkormánybiztosság és a valutaügyészség eltérő álláspontja az árdrágításoknál

A *Kereskedelmi és Iparkamara* ma délben *Éber* Antal dr. elnöklésével tartotta közgyűlését. A közgyűlés iránt az ipar és kereskedelem körében *rendkívüli érdeklődés nyilvánult* meg, mert

a szabott ár tervezetének életbeléptetése és az ellenőrzési problémák szerepeltek napirenden.

Éber Antal elnök megnyitójában megemlékezett azokról a nehézségekről, amelyekkel az *árkérdés szabályozása minden országban találkozik*. A fogyasztás cikkek csökkenő *termelését és a fogyasztás növekedését* nem lehet semmiféle árszabályozással teljes összhangzásba hozni.

— A mi viszonyaink szempontjából leghelyesebbnek az *olasz rendszert* tartja. Szabványosítani kellene a legszükségesebb *férfi és női ruházati anyagok és cikkek, valamint a cipőfélék készítését.*

Ezek árusítását hatóságilag ellenőrzött minőségben és árakon kellene kötelezővé tenni.

Ezzel szemben a sokezer kisebb jelentőségű, inkább *fényűzési cikkek árusítása terén sokkal szabadabb rendszert lehetne bevezetni.*

— Ez lenne a lehető legjobb megoldás.

Ha nálunk az amúgy is olcsó népélelmezési cikkek mellett a legszükségesebb ruházati cikkek méltányos áron való beszerzése biztosítva lenne, az árkérdés lényegében meg lenne oldva.

Éber Antal elnöki megnyitója után *Varró* István dr. kamarai titkár ismertette a budapesti *Kereskedelmi és Iparkamarának a szabott árra vonatkozó javaslatát.*

A Kereskedelmi és Iparkamara javaslata

Ennek főbb pontjai többek között, hogy

az a kereskedő vagy iparos, aki a szabottár-szervezethez csatlakozik, köteles a szabott ár bevezetése napjától kezdve üzletében és kirakatában feltűnő helyen, „szabott ár“-táblát elhelyezni.

Az a kereskedő vagy iparos, aki *csatlakozott, köteles attól a naptól kezdve, amelyen a belépési tanusítványát kézhez vette üzletében, szabott áron eladni.* A szabott ár az az ár, amelyet *az eladó kér a vevőtől.* Jelenti *a készpénzfizetéses árat*, amelyből *árengedmény cassa sconto címen sem adható.*

A javaslat szerint *nem jelent árrögzítést*, és a csatlakozott kereskedő és iparos a mindenkori *eladási árat* az érvényben lévő árszabályozás keretein belül *tetszése szerint állapithatja meg.*

Több részletkérdés ismertetése után *Varró* István megemlítette, hogy

a miniszter kívánsága az, hogy a szabott árrendszert egyöntetűen szervezzék meg az országban, oly formában, hogy az ne korlátozza túlságosan a kereskedelem szabadságát.

Ezután került a sor az utóbbi időkben annyit vitatott *árellenőrzési kérdések tárgyalására.*

Jogbizonytalanság a kereskedelemben

Makay Miklós dr. kamarai titkár bejelentette, hogy a kamara elnöksége küldöttségben jelent meg az Árkormánybiztos előtt és

sikerült ebben a kérdésben olyan eredményeket elérnie, amelyeknek realizálása küszöbön áll és amelyek, remélhetőleg rövidesen a fennálló nyomasztó jogbizonytalanság megszüneséhez fognak vezetni.

— A kamara elnöksége, — mondotta Makay, — azon az álláspontón van, hogy azok ellen, akik az 1939. augusztus 26-iki árakat, illetőleg azokat az árakat, amelyeknek felemeléséhez a kormánybiztos hozzájárult, betartják, jogszerűen nem lehet eljárást indítani úgynevezett áruuzsora címén.

Elmondotta, hogy az árkormánybiztos a kamarai deputáció előtt azt a kijelentést tette, hogy

ezt a felfogást maga az árkormánybiztosság is osztja, a jogbizonytalanságot azonban mégsem lehetett kiküszöbölni, mert a valutaügyészség más álláspontón van,

éspedig éppen erre való tekintettel a kormánybiztos ezt a kérdést a legközelebbi gazdasági minisztertanács elé óhajtja vinni. Ha ez hozzájárul, akkor *külön jogszabályban volna legcélszerűbb gondoskodni arról, hogy ebben az oly sok izgalmat kiváltó kérdésben egységes törvénymagyarázat alakuljon ki és ennek nyomán a jogbizonytalanság is megszűnjék.*

— Ugyancsak jogszabálynak kellene kimondani — hangoztatta *Makay* dr. — az *1931-es évi 4950. M. E. számú rendelet 8. szakaszában foglalt precedens alapján, hogy a valutaügyészségnek a vádemelés előtt az árkormánybiztosság szakvéleményét épp úgy ki kelljen kérnie árdrágítási ügyek esetén, mint a Nemzeti Bank véleményét valutáris visszaélések esetén.*

Bejelentette ezután *Makay* dr., hogy

az árszabályozás reformja is küszöbön áll.

A gyáripar körében *a végleges rendezés valószínűleg az angol rendszer, helyesebben az úgynevezett Kacsóh-formula alapján fog megoldást nyerni.* Egyébként *a kiskereskedelem* és a *Kézműipar* körében az a megoldási terv áll előtérben, hogy a mindenkori *beszerzési- és nyers önköltségi árak alapján szalmánként*, azon belül: *árucikkenként* és *minőségenként* állapítják meg az engedélyezett *brutto haszonkulcsot.*

Árdrágítás és árrombolás egyszerre

A legkevésbbé tisztázott kérdés aránylag: *a nagykereskedelmi árak és a kicsinybeni kereskedelmi árak szabályozásának kérdése.* Nagy nehézséget okoz újabban az a kérdés is, hogy sokszor

ugyanazon cselekmény miatt egyszerre esik az iparűző: az árrombolás és az árdrágitás vétségébe.

A kamarai bizottság *elítéli az iparost árrombolásért* a fennálló jogszabályok értelmében, de az *árakat még sem emelheti fel*, mert azáltal viszont az *árdrágítás vétségébe esne*, a fennálló jogszabályok értelmében.

A kamara közgyűlése nagy tetszéssel fogadta *Makay* Miklós dr. és *Varró* István dr. bejelentéseit, amelyek felett a kora délutáni órákban *hosszú vita indult meg.*

Egyébként a tárgysorozat bő tartalmú. Jelentést fognak tenni *a Budapesti Nemzetközi Vásár rendezéséről*, továbbá bemutatják *az emlékiratot a gyümölcsértékesítésről.*

A szabottár kérdéséhez Kálmán Andor, Vértes Emil, Varga István és Székács Antal szólaltak fel.

A méltóságos asszony vászonüzletei az uzsorabíróság előtt

Harmadik napja tárgyalja már a büntetőtörvényszék *Vályi-Nagy* tanácsa azt a nagyszabású *vászonárdrágítási ügyet, amelynek tíz vádlottja van.*

A per központjában Kenessey István földbirtokos, cs. és kir. kamarás felesége áll.

Igen rossz anyagi körülmények közé került. Czitrom Márton adta — az ügyészség vádirata szerint — azt a tanácsot, hogy

szép keresethez juthat, ha vászonügyekkel foglalkozik, mert keresztény létére alkalmas arra, hogy zárolt vásznat igényeljen.

A mai folytatólagos tárgyaláson először *Wolfisch* Károly *szarvasi* kereskedőt hallgatták ki, aki *2100 pengőt keresett az üzleten.*

A minisztérium

1 pengő 70 filléres árfolyamon a Soproni Pamutipar Rt.-tól utalta ki a megfelelő vászonmennyiséget.

— Ön öt perc alatt 2097 pengőt keresett ezen az üzleten, — jegyezte meg az elnök.

— *Kérem, én magam is*

sokalltam ezt a nagy és gyors keresetet.

— *Tudja, mi a láncolás?*

— Nem tudom. *Nem gondolkoztam rajta.*

— Mennyit szokott maga keresni havonként, odahaza, Szarvason?

— *Kétszáz pengőt.*

— Most öt perc alatt jóformán az egész évre valót megkereste.

Megbánta, amit tett?

— *Most már igen.* Akkor sem akartam ezt az üzletet megcsinálni, de valahogyan mégis rá hagytam magam beszélni. Nekem *Áron* Jenő vádlottársam mondotta, hogy

egy méltóságos asszony tud vászonkiutalást szerezni...

— Erről nem volt szó.

Ezután *a többi vádlott* kihallgatására került sor.

A tárgyalást holnap folytatják.

Artin enyhe hashajtó

Frakk, kétsoros szmoking kölcsönzés GOLDNER VIII. Rákóczi-út 59

NE KINLÓDJUNK ha nem muszáj! Ideges fájdalmak, fejfájás, fogfájás, női gyengélkedés stb. idején kitűnő gyógyszer az 1, 3 és 8 ostyás dobozokban minden gyógyszertárban kapható

ALGOCRATINE

NAGYSZALONTÁN

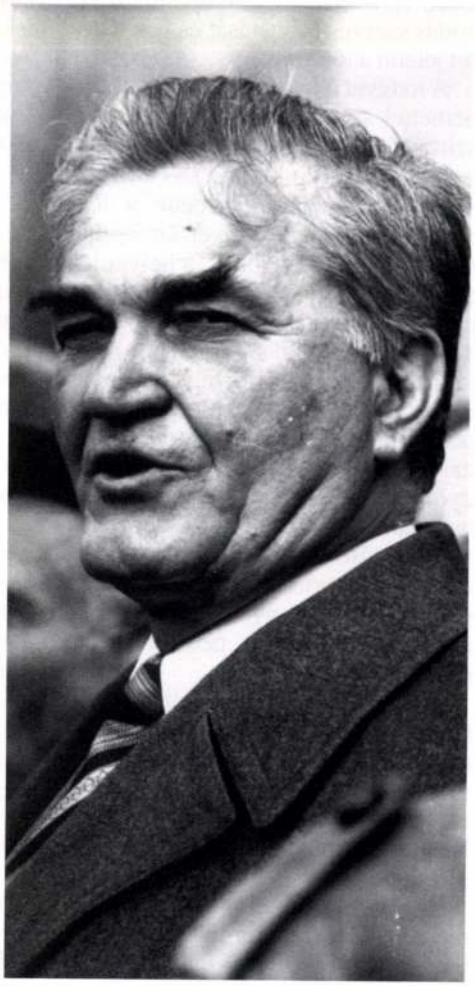

Cseres Tibor

A „LEX APPONYI" KÖRÜLJÁRÁSA

A legendásan híressé, sőt hírhedtté magasztosult 1907:XXVII. törvény, közkeletű nevén Lex Apponyi, *A nem állami elemi népiskolák jogviszonyairól és a községi és hitfelekezeti néptanítók járandóságairól* című népiskolai törvény körül támadt ítéletek és előítéletek halmazából érdemes a napjaink viszonyaira is érvényes vélekedések közül szemelgetni.

Emlékeznünk és emlékeztetnünk kell arra a Lex Apponyit megelőző négy törvénykészítő évre, az 1844-re, az 1868-ra, az 1879-re s végül a közvetlen alapozást rejtő 1904-re, amely nélkül minden védő és vádoló megjegyzésünk ködszurkálás maradna, minthogy egy fél évszázadosnál több időre visszatekintő iskolapolitikai vívódás szerves folytatását és betetőzését jelenti a törvény.

A magyar államnyelv a latinnal és a némettel szemben, iszonyatos erőfeszítések árán (a reformkor hősiessége!) diadalmaskodott. Az 1844. II. törvénycikk kereken kihirdette a törvényhozás magyar nyelvét, kimondta, hogy a megyék, városok, a helytartótanács, a törvényszékek hivatalos nyelve a magyar legyen, továbbá hogy „az ország határain belüli iskolákban a közoktatási nyelv a magyar legyen". A kimondott törvény igéjének valóra váltására, lehetőségeinek azonnal való megteremtésére – tehát a gyönyörűen elképzelt törvény végrehajtására – nem alkotott a diéta 1844-ben utasításokat, a bécsi hatalom pedig a maga gyakorlatias eszközeivel nem sietett a meglévő nyelvi szokások eltörlésére, különösen nem a német nyelv hátraszorításával.

És mégis, ez a hazafi felbuzdulásban fogant szabályozás, a maga biztos teljesületlenségében is rossz hírét, retrográd voltát terjesztette a magyar diétának, a mi közmegbecsülésünkben haladónak minősülő magyar parlamentnek.

A nemzetközi és hazánkbéli nem magyar véleményformálás számára huszonnégy esztendő múlva, 1868-ban, a kiegyezést követő évben alkotott népiskolai törvény volt hivatva, hogy megsemmisítse az oktatásban előbb deklarált nyelvhasználatot. Amely, mint említettük, egyébként is írott malaszt maradt mindvégig. Tehát amíg a törvény, az 1868. XXXVIII. törvénycikk le nem szállt a meglévő valóság szintjére. Mert az Eötvös József kultuszminiszter beterjesztette népiskolai törvényjavaslat csupa olyan újdonsággal tetézte az addig való gyakorlatot, amely az érdekelt felek (nemzetiségek, egyházak) gyanakvását csaknem egészen elbájolta, különösen miután a Képviselőház törölte a tervezetből azt a kevéske megtorláslehetőséget is, amely a készülő törvény előírásainak fittyet hányó felekezeti iskolák bezárását tette volna lehetővé. Az általános tankötelezettség kimondása ellen – s hogy a 6 és 12 éves korú gyermekek mindennap való kötelező oktatása miatt s a 15 éves korig hetente „ismétlő" iskolára beszólítandó serdülők írástudást fenntartó ráncba szedéséért – oktalanság lett volna bármely oldalról is szót emelni. Minden oktató „üzem" megőrizhette addigi tanítási nyelvét. A törvény egyedül a polgári iskolákban és a tanítóképzőkben tette kötelezővé a magyar nyelv tantárgyként való tanítását.

A törvény zárómondatában minden előző és ellenkező rendelkezést megsemmisít.

Trefort Ágoston kultuszminisztersége idejére a magyar belpolitika rádöbbent, hogy az ország nyelve visszaszorulóban van, ezért ő elhatározta, hogy a magyar nyelv oktatását kiterjeszti a felekezetek nemzetiségi iskoláira is.

„A magyar állam – írja Trefort – majdnem ezeréves történetének tanúsága szerint a többi nemzetiségek beolvasztása- és nyelveik eltörlésére sohasem törekedett.".

„Kényszeríteni az állam más nyelvű polgárait, hogy anyanyelvükön kívül az állam más nyelvét is elsajátítsák, céltalan törekvés volna. De módot nyújtani mindenkinek, hogy azt már gyermekkorában elsajátíthassa, oly jótétemény, melyért az állam iránt csak hálát érezhetne. S ennek egyetlen módja, az elemi iskolákban a tantárgyak közé felvenni a magyar nyelvet..."

„Az 1868-as népiskolai törvény – szól pártolóan Grünwald Béla a miniszter tervezetéhez – elrendelte, hogy a tanítóképző intézetekben a magyar nyelv is taníttassék. De kérdem, végre lett hajtva ez a törvény? Nem. Ez a törvény is olyan volt, amely magában hordta a végrehajthatatlanság csíráit, annyira nem gondoskodtunk a részletes garanciákról. Ha a törvény végrehajtható lett volna, nem lenne szükség a mostani törvény benyújtására.

Tapasztalataim szerint a népiskolának nincs valami nagy hivatása a magyarság terjesztése körül. Két ponton van hivatása: egyik a város, a másik az a pont, ahol a magyar ajkúak a nem magyar ajkúakkal érintkeznek, s ahol azt tapasztaljuk, hogy a magyarság esik áldozatul a szlovák vagy a román asszimilációnak."

Mocsáry Lajosnak egészen más a véleménye: „Én abban az állításban, hogy az ország nem magyar ajkú polgárainak alkalom adassék arra, hogy a magyar nyelvet mint az állam nyelvét sajátítsák el, és hogy ezért az államnak a nem magyar ajkú polgárai csakis hálával tartozhatnak, megvallom oly naivitást látok, mely senkit sem fog félrevezetni. Ez a törvényjavaslat egyenes ellentétben áll az 1868-iki nemzetiségi törvénnyel. [...] Én azt hiszem, hogy ezen törvénynek egyáltalán nem lesz meg az az eredménye, melyet a magyar nyelv érdekében tőle várunk. S ha nem lesz eredménye, vajon célszerű-e felbolygatni a nemzetiségi kérdést."

A görögkeleti román főpapok egyenesen a császár-királyhoz fordultak tiltakozásukkal: „Az ügy, mely bennünket ezen komoly, megfontolt lépésre kényszerít: egy, a közoktatás terén, a felekezeti iskoláinkra nézve is behozatni szándékolt oly törvényhozási intézkedés, melynek bármennyire

TARTALOM

Arany János szobrot
avattak Nagyszalontán... 2

ALAPÍTÁSOK KORA

Cseres Tibor:
A „Lex Apponyi" körüljárása 4

Bodor Ferenc:
Az Orczy kávéház 7

PANTEON

Kende Péter:
Bibó, a rendhagyó egyesítő 12

VÉLEKEDÉSEK

Jeszenszky Géza:
Olaszország
és a közép-európai integrációk 16
Rafał Wiśniewski:
Egy évvel a visegrádi csúcs után 21
Fejtő Ferenc:
Európa, Közép-Európa, Oroszország 24

NÉPEK ORSZÁGÚTJÁN

Bodor Pál:
Kivándorlunk a XXI. századba 26
Paul Weis:
Az „új bécsiek" 36
Kapronczay Károly:
Magyarország menedékhely 41

ELFELEJTETT TÁJAK, ELFELEJTETT NÉPEK

K. Gy. Cs.:
Scepusia, Spiš, Zips, Spisz 43
Kósa László:
A cipszerek 43

MEGŐRZÖTT MÚLT

Sárközy Péter:
„Studium Fuit Bononiae" 49
Nemeskürty István:
Ezeréves szomszédság 52

ALKOTÓK, MŰVEK, VÁROSOK

Bohumil Hrabal:
Valaha régen, Capri szigetén 54
Katerina Pošová:
A prágai Činoherní-Klub Színház 60
Szombathy Bálint:
Európa Rózsája 70
Dobai Péter:
Bécs: egy város, ahol megijed múlni az idő ... 72

HATÁROK NÉLKÜL

Dobos László:
Akikért nem szólt a harang 78
Cs. Gyímesi Éva:
Civil szeretnék lenni 81
Pomogáts Béla:
Kárpátalja és magyar irodalma 83
Kövesdy Zsuzsanna: „Köszönet Svájcnak"
(két svájci beszélgetés) 87
Albert Gábor: A várvidéki magyarok papja
(Szépfalusi István köszöntése) 89

TALÁLKOZÁSOK

Erhard Busek:
Az ezer apró terv tervezete 90
Zsugán István:
„Europa domani" 91

SZÁMUNK SZERZŐI – 94
SUMMARY 95

Európai utas

Az európai együttműködés folyóirata

Megjelenik negyedévenként

A szerkesztőbizottság elnöke:
Cseres Tibor és Vásárhelyi Miklós
Főszerkesztő:
Módos Péter
Számunk szerkesztésében részt vett:
Déri Miklós fotó
Farkas János László
Jovánovics György művészeti vezető
Kiss Gy. Csaba
Módos Márton
Pomogáts Béla
Újvári Imréné tervezőszerkesztő
Vujicsics Sztoján főmunkatárs

Szerkesztőség:
1051 Budapest, Vörösmarty tér 1.
IX. emelet 956.
Telefon: 118-5156, 118-9219

Az Európai Utas Alapítvány
megbízásából kiadja a Budapress Kft.
Felelős kiadó:
a Budapress Kft. igazgatója
1022 Budapest, Bimbó út 3.
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető
a hírlapkézbesítő postahivatalokban,
a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlap-előfizetési és Lapellátási irodában
(HELIR, Budapest, XIII. Lehel út 10/a, 1900)
közvetlenül vagy postautalványon,
valamint átutalással a HELIR 215-96162
pénzforgalmi jelzőszámára

Egy szám ára: 149 Ft
Előfizetési díj egy évre: 596 Ft
Külföldön terjeszti a Kultúra
Külkereskedelmi Vállalat
H–1398 Budapest, Pf.: 149
Nyomdai előkészítés:
HEPTA Grafikai Stúdió
Nyomás: Révai–Óbuda Nyomda Kft.
Felelős vezető:
Bánáti László ügyvezető igazgató
ISSN: 0866-272X

A címlap: oltárrészlet (Lőcse, Szent Jakab templom) Makky György felvétele

A hátsó borítón: Gustav Klimt: Danae

SZOBORAVATÁS

KISS ISTVÁN

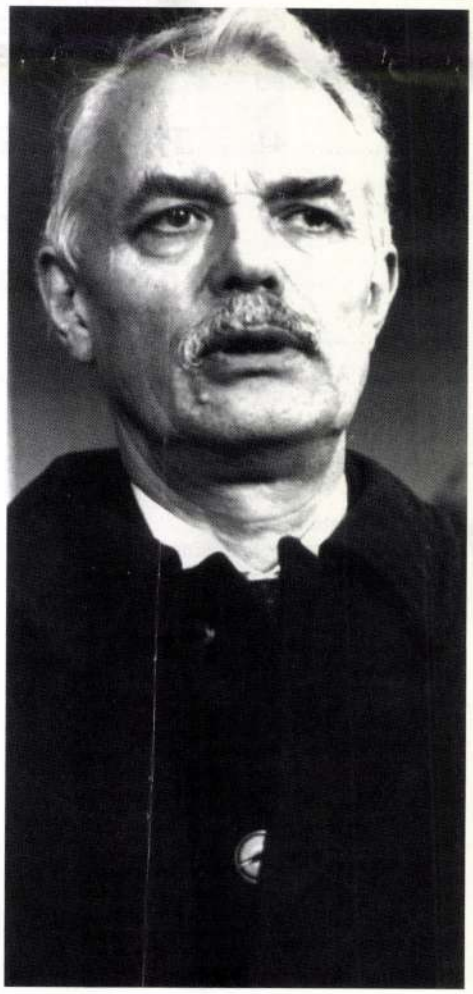

A szoborállítás mindig honfoglalás vagy éppen a szülőhaza megtartásának – a ragaszkodásnak és a hűségnek – a jelképe. Ezért olyan fontos, hogy a magyarság ősi településein: városaiban és falvaiban ott emelkednek a múlt nagyjainak szobormásai. Milyen otthonosan érezzük magunkat, ha egy-egy téren Kossuth, Széchenyi, Petőfi vagy éppen Arany János kő- vagy bronzalakja fogad! Erdélyben valamikor sorra emelkedtek ezek a szobrok, aztán sokat leromboltak közülük, s most ismét megjelenik történelmünk vagy irodalmunk egyik-másik nagy alakjának szobormása a közterekben. Nagyszalontán hosszú évtizedek óta áll a református templom előtt egy Kossuth-szobor: kétszer döntötték le, mindkétszer újra felállította a ragaszkodás, és máig őrzi a hűség. Most pedig a templom másik oldalára odakerült a bihari kisváros nagy fiának: a 175 esztendeje született Arany Jánosnak a szobra (Kiss István alkotása). Ezzel a szoborral eggyel növekedett a magyarok száma Szalontán és sokkal-sokkal erősebb lett a szülőföld iránti ragaszkodás. Arany János szobra a hűségnek is emlékműve, örömünk ezért kétszeres: nemcsak a költőt ünnepeljük, hanem a szülőföld helytálló hűségét is múltja, hagyományai iránt.

Pomogáts Béla

3. évf., 1992, 1. sz.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PEST MEGYEI HÍRLAP

Kiss István

1969 ÁPR 15

rlap

Értelmiségi találkozó Gödöllőn

1021

A Hazafias Népfront Gödöllő városi elnöksége és a városi tanács végrehajtó bizottságának közös rendezésében szombat este másodízben került sor Gödöllő értelmiségi dolgozóinak találkozójára. Színhely: megfelelő művelődési ház hiányában ezúttal is a Munkácsy úti iskola volt.

Az iskola ízlésesen és nagy gonddal berendezett tornaterme zsúfolásig megtelt a megnyitóra, amelyet *S. Hegedüs László*, a Hazafias Népfront Pest megyei Bizottságának titkára tartott. A második gödöllői értelmiségi találkozó jelentőségét méltatva elsősorban arról beszélt, hogy

a megye legfiatalabb városának fellendítése és kulturális centrummá alakítása érdekében az értelmiségre nagy feladat hárul.

Csak együtt, közös összefogással gyorsíthatják meg Gödöllő várossá alakulását.

Az ünnepi megnyitót követően *A szép szó s igaz gondolat követei* címmel nagy sikerű irodalmi műsorral folytatódott a program. *Fábián Gyula* író, a Kortárs rovatvezetője, mutatta be a közönségnek az est művészvendégeit, *Váczi Mihály* Kossuth-díjas költőt, az Új Írás helyettes szerkesztőjét, *Somogyi Tóth Sándor* József Attila-díjas írót, a Kortárs szerkesztőjét, *Kolozsvári Grandpierre Emil* József Attila-díjas írót és *Kiss István* Munkácsy-díjas szobrászművészt. A sokszínű irodalmi programban versek, regényrészletek, szatíra és egy soha meg nem íródott tanulmány kapott helyet. Ez utóbbit *Kolozsvári Grandpierre Emil* rögtönözte a tőle megszokott szellemes és közvetlen stílusban.

Az irodalmi program után különböző kiállítások — az iskolában elhelyezve — megtekintése következett.

A Magyar érem és grafika a XX. században című kiállítást a Magyar Nemzeti Galéria rendezte. *Kiss István szobrászművész* személyesen mutatta be *kamarakiállítását* az érdeklődőknek. *Kressz Albert fotoművész* szintén részt vett kiállítása bemutatóján. Az iskola szaktárgyi termeit pedig *Dékán Antal*, az iskola igazgatója mutatta be a vendégeknek.

Este tizenegy óra tájban került sor a gödöllői ének- és zeneművészek műsorára.

Közreműködött *Torma Gabriella*, a nemzetközi Liszt—Bartók-zongoraverseny második helyezettje, *Moldován Stefánia*, a Magyar Állami Operaház tagja, valamint *Bottyán Endre* operaénekes.

Már éjfél felé járt az idő, amikor fehér asztal mellé ülhetett a közel háromszáz részvevő. Aki a cigányzenét kedvelte, annak *Rácz Pál és népi együttese* muzsikált, aki viszont nem fáradt el a több órás gazdag program alatt, az kedvére táncolhatott a *Stúdió 11* táncmuzsikájára.

— p —

PEST MEGYEI

A JUBILÁLÓ PEMÜ-BEN

Amin a magyar nő

Külföldön is hírnevet sze

1959-ben a PEMÜ, Budapest szegélyén, Solymár határában afféle kis üzemnek számított. Hajcsattól a műanyag tölcsérig mindent gyártottak.

Ebben a hónapban tízéves jubileumát ünnepli a ma már középüzemnek számító gyár. Ahogy szaporodtak az évek, a gyár termékeinek köre mind szűkebb lett, de mennyiségben — rentabilitásban azonban mind nagyobb. *Hodászi József* főmérnök nem kis büszkeséggel mondhatja: a Pest megyei Könnyűipari Vállalat ma Európa legnagyobb cipősarokgyártó üzeme. A magyar nők 80 százaléka PEMÜ cipősarkon jár. Az elmúlt évben 8 millió párat készítettek, ez évre ennek a másfélszeresét tervezik.,

Ha az ember ilyen ötvenszázalékos felfutásról hall, két gondolata támadhat. Ha kajánkodni akar: szépen mentek eddig itt a dolgok, igazán nem szorított a norma. A másik: miféle rejtett tartalékokat vetnek be? PEMÜ-éknél sem ez, sem az nem történt. Csupán

túllátnak

a gyár kerítésén.

Megerősítették a távlati fejlesztést, létrehozták saját törekvő műszaki gárdájukat. A cég külföldi jó híre megköveteli, hogy megküzdjünk a nehéz, a kockázatos és a sok vesződséggel járó feladatokkal is. Ha azt akarják, hogy a devizát hozó források tovább szélesedjenek, lépést kell tartaniuk a nemzetközi piac mennyiségi-minőségi követelményeivel. Jelenleg Magyarország az elsők között áll a ragasztott női divatcipők termelésében. A PEMÜ-nek ezt az igényt is ki kell elégítenie.

KÉSZÜL A CIPŐSAROK

(Gárdos foto)

ner nélkül

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

Kiss István

1971 DEC 8

6

1021

Végvári vitézek az iskola mellett

Ma 12 órakor Vácott a Géza király téri új gimnázium és szakközépiskolában átadják Kiss István Végvári vitézek című alkotását. A pajzstartó katonákat ábrázoló szoborcsoport az épület mellett áll. Az ünnepségen a gimnázium tanulói, az új igazgató, Bíró Béla és a tanári kar vezetésével vesznek részt.

ó műsorszámai

zi-induló. 4.30: Hírek. Időjárásjelen-
Zenés műsor. 5.00: Hírek. Időjárás-
): Falurádió 6.00: Hírek. Időjárásje-
lentés. 7.00: Reggeli Krónika II. Kb.
ójárásjelentés 8.05: Műsorismertetés.
inházak műsora. 10.00: Hírek. Hazai
Déli harangszó. Hírek. Időjárásje-
ak műsora. 15.00: Hírek Időjárásje-
apszemle. 19.00: Esti Krónika. 22.00:
porthírek. 24.00: Hírek. Időjárásje-

nos a Kossuth rádió műsorával. Kös-
344 m-es hullámhosszon. 9.54: Idegen
Vízállásjelentés. 14.00: Hírek. Időjá-
jelentés. 18.00: Hírek. Időjárásjelen-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1967 OKT 6

Kiss István

1021

Lenin-szobor

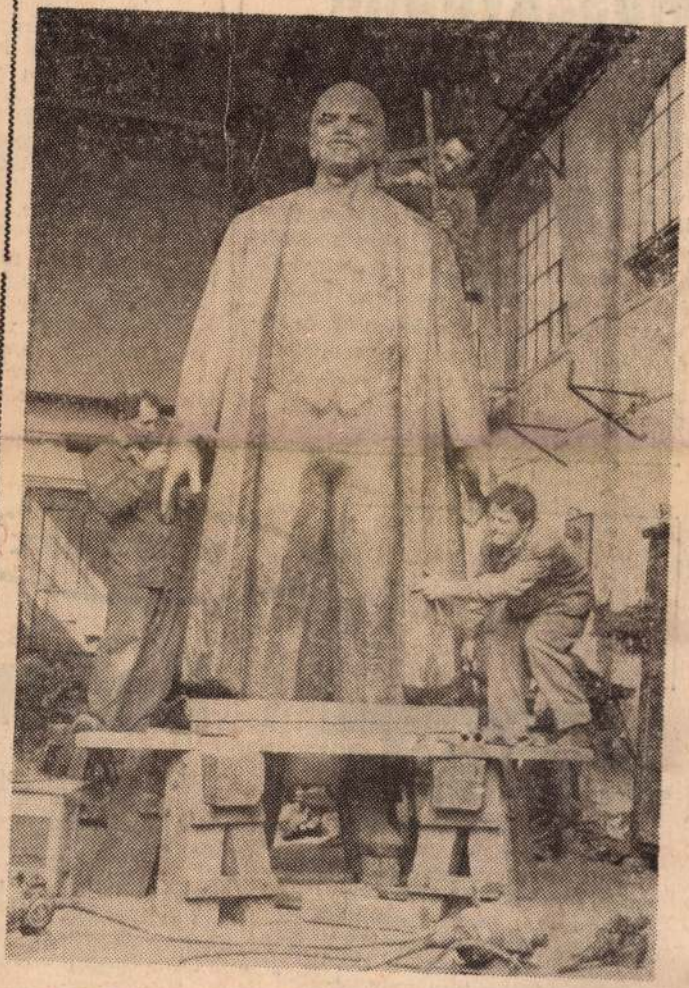

Kiss István szobrászművész Lenin-szobrát Szegeden november 7-én, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából állítják fel. A Képzőművészeti Alap Jász utcai bronzöntödéjében befejezték a szobor öntési munkáit és már csak kisebb korrekciókon dolgoznak

(MTI Foto — Pálfai Gábor felvétele)

Ünnep előtt Moszkvában

A Moszkva Városi Tanáccsal szemben levő téren már ott sorakoznak a feliratos táblák, amelyek visszaviszik a járókelőket abba az időbe, amikor az Aurora cirkáló ágyúi dörögtek. A Szovjetszkaja teret és a Gorkij utcát díszítő táblák feliratai a szocialista közösség országainak és népeinek egységét hirdetik.

Kidolgozták a moszkvai utcák és középületek ünnepi kivilágításának tervét.

A Vörös téren a forradalom 50. évfordulójának ünnepén 1200 négyzetméteres selyemzászlót vonnak fel. A vörös lobogóra Lenin arcképét hímezték. (MTI)

Ülésezik a végrehajtó

Mongólia fővárosáb előtt megnyílt a Köl Segítség Tanácsa vé gának 31. ülése. A ta vesz Bulgária, Csehs ország, Magyarorszá Német Demokratikus mánia, a Szovjetunió lávia küldöttsége. A niszterelnök-helyettes

A vendéglátó mor vében D. Gomboz nökhelyettes üdvözö vőit. A KGST vég megvitatja a tagors tudományos-műszaki nek fontosabb kérd

röviden

A szabad demokrata párt benyújtotta saját szükségállapot-törvény tervezetét a parlamentben. A törvénytervezetet a párt vezető politikusai kedden sajtóértekezleten ismertették. A kormánykoalíció törvénytervezetével szemben az FDP csupán háború esetén tartja megengedhetőnek a szükségállapot bevezetését, nem ismeri el a „belső szükséghelyzet" fogalmát. (ADN)

...agysikerű bécsi magyar

NEW YORK

Hollan

Az ENSZ-közgyűlés keddi ülésén folytatódott az általános politikai vita. Az első szónok *Belokolosz* ukrán külügyminiszter volt. Felszólalt *Luns* holland külügyminiszter, valamint *Hamani Diori*, a Niger Köztársaság elnöke is.

Joseph Luns beszédében sür-

Bizalmatlan Párizsban

A francia nemzetgyűlésben

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

Kiss István

1967 OKT 22

Kiss István népművész kiállítása Gyulán

A KISZ gyulai ifjúsági klubjában péntek este megnyitották *Kiss István* népművész, nyugdíjas igazgató-tanár kiállítását. A sepsiszentgyörgyi származású művész legkedvesebb alkotásai azok a fafaragások — székely kapuk kicsinyített másai — melyekkel a székely népi hagyományokat elevenítette fel. Különleges tehetségről vallanak az intarziában alkotott portrék, különböző tárgyú képek. A kiállításon látható Erkel portréja, és Fadrusz, Mátyás-szobrának képe. Ugyancsak megtekinthetik a látogatók hatalmas faragásos kompozícióját: Gyula vár ostromát. A csontfaragások közül kiemelkedő darab: Az élet kürtje. A művész által készített hegedűk is szerepelnek a kiállításon, melyet Volent Zoltán kultúrházigazgató nyitott meg. A gyulai ifjúsági klub, mely eddig hat tárlattal képzőművészeti kiállítás sorozatot bonyolított le a mostani bemutatóval a „hobby" kiállítások rendezését kezdte meg.

ver a gyeplőt rángatja, a másikkal ütemesen hadonászik. Mintha dalolna.

Menetirányban teherautó áll az úton. Már csak néhány méter. Mi lesz most? Elkerülhetetlennek látszik az összeütközés. Az utolsó pillanatban azonban a lovak hirtelen balra kanyarodnak. A homokfutó milliméterekre elsiklik a gépkocsi mellett.

A kocsin ülőnek úgy látszik tetszik a játék. Még jobban rángatja a gyeplőt. A lovak azonban veszélyt érezhetnek, mert valamennyire lelassítanak. És nem hagyják magukat eltéríteni az út jobboldaláról sem. Mintha csak tudnák, hogy most nekik kell gondolkozniuk az ember helyett, akinek az alkohol elvette az eszét.

Történik pedig az eset 1967. október 20-án délután 2 óra 20 perckor a Gyoma—Csárdaszállás közötti műúton. A fogat bizo-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1967 DEC 1

Szeged a hazai lapokban

1967/49

TÓTH Béla: Kiss István szobrászművész [illegible] Készített [illegible] három méter magas bronzszobrát Szegeden, a Csongrád megyei párt- és tanácsszékház előtt helyezték el. **Népmű-vészet**, december. [Fénykép.]

Szegeden Gerencsér Miklós „4 parancs" című drámájának ősbemutatóját tartotta a Szegedi Nemzeti Színház. **Szocialista Művészetért**, december. [Fénykép.]

PAMLÉNYI Ervin: Páter Zadravecz emlékiratai. **Magyar Nemzet**, dec. 3. [A Páter Zadravecz titkos naplója című könyv ismertetése.]

Az elveszett ember. **Népsport**, dec. 5. [Az augusztus 6-i szegedi motocross bajnokság pályabírája máig sem tette meg jelentését.]

SÜKÖSD Mihály: Zadravecz atya öröksége. **Népszabadság**, dec. 5. [A Páter Zadravecz titkos naplója című könyv ismertetése.]

[TÓTH Pál] T. P.: Szeged legszebb virága. **Népszabadság**, dec. 6. [Virágzik a filodentron a 2. Kórház kertészetében. Fénykép.]

Van Szegeden — boszorkánycsepp. **Esti Hírlap**, dec. 8. [A szegedi borászok Boszorkánycsepp névvel borlikőrt készítettek.]

Régi magyar iskolavárosok. — POLNER Zoltán: Szeged. **Közoktatás**, dec. 8. [Fényképekkel.]

KERTAI György: A kőolajlelőhelyek és az urbanizáció. Hozzászólás a Népszabadság cikkéhez. **Népszabadság** dec. 8. [Szegedi vonatkozásokkal.]

SZOMBATHELYI Ervin: Ki mit tud a Kenderfonóban? **Népszava**, dec. 8. [Kulturális élet a Szegedi Kenderfonó és Szövőipari Vállalatnál.]

KOROKNAI Zsuzsa: „Miért kellett a forradalomnak jönnie?" **Élet és Irodalom**, dec. 9. [A Tiszatáj Kiskönyvtár sorozatban megjelent Csongrádi szegényasszonyok című kötet ismertetése.]

LUKÁCSY András: Hősi idők, színpad, közönség. **Élet és Irodalom**, dec. 9. [Gerencsér Miklósnak, a Szegedi Nemzeti Színházban bemutatott „A parancs" című drámájáról is.]

SZEKERES Ilona: Elindul a „Kisködmön" . . . **Képes Ujság**, dec. 9. [Film készült Móra Ferenc gyermekregényéből. Fényképekkel.]

Latin-amerikai tanszék a szegedi egyetemen. **Népszabadság**, dec. 9.

Átadták a felújított szegedi sajtóházat. **Népszava**, dec. 9.

Negyvenket újság véleménye alapján Albert Flórián szerezte meg a kitüntető címet.

Az Olasz Labdarúgó Szövetség újabb egy évre meghosszabbította a külföldi játékosok importjának tilalmát.

...forduló néhány ... után is úgy lát... hogy a bajnoksá... a Spartacus vagy ...rény nyeri meg A ... azonban volt ...és lelkesedés. Egy... lendülettel küz... gig további mér... közeselket és már az ő... forduló közepén az élre ...rültek ...dulón ...zettel ...vidék ...pont,

---

...enekara játszik. 22.50 Meditá...iók. 23.00 Századunk zenéjéből. ...4.00 Hírek. 0.10—0.25 Yma Su...nac énekel.

Petőfi Rádió

4.30—7.57 Azonos a Kossuth ...ádió műsorával. 10.00 Csaj...ovszkij: Anyegin. Háromfelvo...ásos opera. 11.13 Töredék óda ...udapesthez. Devecseri Gábor ...ölteménye. 11.33 Szovjet népek ...alai. 11.57 Versenyművek. 13.01 ...azdaszemmel hazánk mezőgaz...aságáról. 13.16 Ismerkedjünk a ...zsesszmuzsikával. 13.47 Vízál...ásjelentés. 14.00 Kettőtől ha...ig... A Petőfi Rádió zenés dél...tánja. 18.00 Hírek. 18.10 László ...Margit énekel. 18.28 Amikor Jú...ást Cicerónak hívták. Rádió...áték. 19.00 Verbunkosok, kato...adalok. 19.30 Jó éjszakát, gye...ekek! 19.35 A Magyar Állami ...angversenyzenekar hangverse...ye. 21.45 Október után. Dr. ...alántai József docens írása. ...2.05 Könnyűzene. 22.25 A hét ...lőadóművésze: Hans Hotter. ...3.00—23.20 Hírek. Sport. Időjá...rás.

...ÓMŰSOR

...cia kisjátékfilm-sorozat. 9. Karácsony napja (ism.). 10.00 Ki lesz a győztes? Helyszín közvetítés. 11.00 Játsszunk bábszínházat! 15.33 A Flintstone-család ... 16.00 A Magyar Hirdető műsora. 16.10 Mezőgazdasági szakfilmsorozat.

Az ... kodá... kárá... teng... Érm... Film... világ... 18.20 19.25 20.00 Bűn... Spo... Fra... állít... old... 22.0...

9. ... mű... eg... de... tu... a ... Sz... Fo... vá... 20...

N... A... sz... g... 21... fu...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1967 OKT 26.

Kiss István

– KISS ISTVÁN fafaragó népművész alkotásaiból nyílt kiállítás Gyulán a KISZ ifjúsági klubjában.

– A MAHART közli, hogy a munka-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1967 DEC 8

Katona József-szobor kerül a margitszigeti művészsétányra

A fővárosi Tanács végrehajtó bizottsága legutóbbi ülésén napirenden szerepelt a budapesti közterületeken elhelyezésre kerülő újabb képzőművészeti alkotásokról szóló tervezet. Előkészítés alatt áll a Tanácsköztársaság-emlékmű, amelynek szoboralakját Kiss István szobrászművész már elkészítette. Ehhez még az építészeti tervdokumentációt kell kidolgozni. Az emlékművet a Tanácsköztársaság 50. évfordulója alkalmából, 1969. március 21-én avatják fel. Táncsics Mihály szobrát — Varga Imre szobrászművész alkotását — a Bécsi kapu mellett, a Vár támfala előtt helyezik majd el. Madách szobrát, amely a Margitszigetre kerül, Vilt Tibor szobrászművész készíti el. A spanyolországi szabadságharcban részt vett nemzetközi brigád magyar csoportja emlékművének, továbbá az antifasiszta ellenállási mozgalom Szir néven ismert egyik vezetője szobrának megalkotására pályázatot hirdettek; döntés az év végén várható. A margitszigeti művészsétány fejlesztésére távlati terv készült. Legközelebb Katona József és Szőnyi István mellszobrát állítják fel, s tervezik Kodály Zoltán és Bihari János szobrának elhelyezését is.

Vihar egy vízcsap körül

Figyelem!

A kecskeméti Vörös Csil
lag Mg. Tsz jó minőség

II. o. rozsot ajánl megvételre

Amely kiválóan alkalma
átteleltető abraknak. Ár
280,— Ft/q. Megtekintheto
a tsz központjában. Ügy-
intéző: Zsíros Mária.

9629

Férfi, női kabátvásár

a **Kecskeméti**

Disznóölésre

mindent egy helyen

A Kecskeméti Általános Szövetkezet piactéri

árucsarnokában

szerezze be

rizs, sózott bél, fűszerszükségletét.

Ízlelje meg a szövetkezet tartósító üzemének savanyított apró és hasábkáposzta készítményét.

9545

Magyar Hirdető
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Szocialista Művészetért

1967 DEC

1021

HÁROM PILLANAT az ÁNE idei vándorútjairól: Baloldali képünkön az együttes zenekarának tagjai Genfben a tó partján — balra alul a dunaújvárosi új általános iskolával ismerkednek a tagok. — A harmadik kép: Szigetváron Kiss István szeptember 10-én felavatott Tinódi Lantos Sebestyén szobrával ismerkednek az ÁNE művészei (Selmeczi Tóth felv.)

X. évfolyam, 12. szám
1967. december

Szocialista
MŰVÉSZETÉRT

A MŰVÉSZETI SZAKSZERVEZETEK LAPJA

Az elővizsga: sikerült

Gyors számvetés a taggyűlésekről

Kerek hónap múlva a magyar népgazdaság az új gazdaságirányítási rendszer szellemében fog dolgozni, napnál világosabb tehát, hogy nemigen akad olyan szakszervezeti taggyűlés ezekben a hetekben, amelyiken ne a reformmal

mérni, hogy hányan jelennek meg rajtuk, kik és mit mondanak. Nos, a negyedik negyedévi taggyűléseinket legalább akkora létszámmal kereste fel a szakszervezeti tagság, mint a vezetőségválasztáskor. És nemcsak a tagság érdeklődése

mozgalomban olyan szervezetet lát, amely a gazdaságirányítási rendszer megreformálása idején is egyrészt segíti, támogatja a szocialista építés nagy, nemzeti és nemzetközi célkitűzéseit, másrészt kifejezi és érvényre juttatja a szervezett dolgozók egyéni, csoportos és közösségi érdekeit. És ez a vita élénk volt mind a vállalatoknál, mind a művészeti intézményeknél. (Sajnáljuk, hogy éppen a rádiósok és televíziósok taggyűlései elhalasztódtak, mert e fontos szakszervezet kétségkívül jelentős tanulságokat nyújthatott volna menet közben is a másik öt szakmának.) Ez az elevenség nemcsak a gazdasági, termelési kérdések tárgyalásában nyilvánult meg (ami már nemegyszer valósággal termelési munkaértekezlet izzásúvá tette a taggyűléseket), hanem a filmeseknél, a színházaknál legalább ekkora hőfokon vitatták a mozgalmi tevékenység kérdéseit is, és hogy másra ne utaljunk: kérték, sürgették az elevenebb tájékoztatást, a nagyobb nyilvánosságot a kollektív szerződés előkészítése, segélyezés, üdültetés stb. vonatkozásában is. És nyilvánvaló lett a legtöbb szakmánál: nemcsak a

In Holz geschnitzte Geschichte

Die Holzschnitzerei ist eine der schönsten, abwechslungsreichsten Zweige der ungarischen Volkskunst. Die ältesten erhalten gebliebenen Holzschnitzereien sind eineinhalb Jahrhunderte alt, aber es ist unumstritten, daß im Volk bereits seit vielen Jahrhunderten Gebrauchsgegenstände geschnitzt werden, deren Schmuckelemente von einem großen Gedanken-Reichtum zeugen.

Wenn wir von der Kunst der Holzschnitzerei sprechen, so denken wir vor allem an die Kunst der Hirten. Obwohl diese ein schweres Leben hatten, waren sie doch unabhängiger von ihrer Herrschaft. Neben den Tieren hatten sie Zeit zur Betrachtung der Natur, und wenn sie über eine bestimmte Begabung verfügten, so

In Holz geschnitzte Geschichte ... Das große Werk „Gyulavár ist gefallen" des Holzschnitzers István Kiss aus Gyula (Länge: 2 m, Breite: 70 cm)

Der Meister der Volkskunst, Kossuth-Preisträger Antal Kapoli

schnitzten sie Gebrauchsgegenstände aus Holz, die sie reich verzierten: Stöcke, Peitschen, Äxte, Messergriffe, Salz- und Paprikabehälter, Trinkgefäße, Tabakdosen und Flöten. Das wichtigste Werkzeug für einen schnitzenden Hirten war ein gut geschärftes und spitzes Messer. Später dann waren es auch Rasiermesser, kleine Sägen und Bohrer. Die Schnitztechnik und die Schmuckelemente aber waren in den einzelnen Gegenden des Landes recht unterschiedlich.

Nach dem Ende des Zweiten Weltkrieges erwuchs die Holzschnitzerei durch vielseitige Unterstützung und Anordnungen des Staates zu neuem Leben. Fachbücher, Besuche von Museen, Ausstellungen im Ausland und Anketen machten der Isoliertheit dieses Kunstzweiges ein Ende. Die Kunst wurde vielseitiger, die künstlerischen Ansprüche wuchsen. Viele junge und auch ältere Holzschnitzer wurden mit dem Titel eines Volkskünstlers ausgezeichnet. Der im ganzen Land und über die Grenzen hinaus bekannte Antal Kapoli erhielt 1955 den Kossuth-Preis. Er war der Lehrer einer neuen Generation von Holzschnitzern. Kapoli wurde in Gyalán, Komitat Somogy, geboren. Sein Vater und seine Mutter stammten aus Schäferfamilien, und auch er selbst war mehr als fünfzig Jahre Schäfer. Im Alter von zwölf Jahren begann er zu schnitzen,

Kálmán Breglovics: Liegender Hirt

vornehmlich Blumen darstellende Schmuckelemente, Szenen aus dem Leben der Hirten und Betyáren und Köpfe der Großen aus der ungarischen Geschichte, Rákóczi, Kossuth, Petőfi zierten seine Dosen, Flöten, Stöcke, Hörner und Möbelstücke. Seit seinem Tode im Jahre 1957 wird alljährlich der Kapoli-Preis an die besten transdanubischen Holzschnitzer verliehen.

Die ersten volkskünstlerischen Schöpfungen waren Gebrauchsgegenstände: der Drang des Volkes nach dem Schönen, ästhetische Ansprüche verschönten diese alltäglichen Gegenstände, verschönten das Heim und die Umgebung. Im Verlaufe der Entwicklung erwies sich, daß die Schöpfungen der Volkskunst, unabhängig von ihrem Gebrauchswert auch die Wohnung schmückende Gegenstände sein können, ähnlich wie die kunstgewerblichen Arbeiten.

In unseren Tagen gibt es viele Vertreter der Schnitzkunst. Ihre Kunst stützt sich nicht nur auf örtliche Traditionen, sie stellen nicht nur diese oder jene Episode aus der Geschichte dar. Ihre Schöpfungen gelangen heute in die ganze Welt. Viele Touristen, die Ungarn besuchen, nehmen Holzschnitzereien zum Andenken mit in ihre Heimat. **(serfőző)**

Neueste
der Presseagentur MTI
DAILY NEWS

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
DAILY NEWS —
NEUESTE
NACHRICHTEN

Aggressor soll Vietnam verlassen

Gromyko antwortet Goldberg

UNO/New York, 22. September (TASS/ADN) — Die Vollversammlung der Vereinten Nationen hat am Freitag ihre Generaldebatte fortgesetzt. Mit besonderer Spannung wurde dabei die Rede des sowjetischen Außenministers Gromyko erwartet, der nach dem schwedischen Außenminister Torsten Nilsson und dem japanischen Außenminister Takeo Miki als dritter Sprecher an der Rednerliste stand.

Sweden fordert „De-Eskalation" in Vietnam

Schwedens Außenminister Torsten Nilsson erklärte u. a.: „Von nordvietnamesischer Seite ist erklärt worden, daß Gespräche aufgenommen werden könnten, wenn die Bombenangriffe auf nordvietnamesisches Gebiet bedingungslos eingestellt würden. Es erscheint mir von höchster Dringlichkeit, daß dieser Weg zum Konferenztisch versucht wird." Keine Möglichkeit, den Krieg zu beenden, dürfe ungenutzt bleiben. Solange der Krieg andauere, bestehe die Gefahr seiner Ausweitung mit unübersehbaren Konsequenzen für den Weltfrieden. Nilsson forderte die USA auf, „einen De-Eskalations-Prozeß einzuleiten, der dem vietnamesischen Volk den Frieden bringen kann".

Zum Konflikt im Nahen Osten sagte Nilsson, es seien allgemein anerkannte Grundsätze, daß Rechte, die auf militärische Eroberungen gestützt seien, „nicht anerkannt werden", und daß es Frieden für alle Nationen im Nahen Osten geben müsse.

Moskau warnt vor Ausweitung des Vietnam-Krieges

Als dritter Redner sprach der sowjetische Außenminister Gromyko, der eingangs auf den ungebrochenen Friedenswillen der Sowjetunion verwies und betonte, sein Land stehe auf den Prinzipien der friedlichen Koexistenz. Pflicht der UNO sei es, diese Prinzipien, ohne die es keinen dauerhaften Frieden und keine Sicherheit für die Völker gab und geben könne, erneut zu bekräftigen.

Die größte Gefahr für den Frieden stelle heute die USA-Aggression in Vietnam dar, die die ganze internationale Lage äußerst zugespitzt habe und die Regel

vietnamesische Volk kämpft für seine Freiheit und Unabhängigkeit, es kämpf heroisch und wir sind überzeugt, daß seine gerechte Sache siegen wird", — sagte Gromyko.

Israelis müssen sich zurückziehen

Zur Lage im Nahen Osten erklärte der Außenminister: die Sowjetunion stelle sich die Lösung dieser Frage so vor, daß vor allem der Rückzug der israelischen Truppen hinter die Stellungen vor dem 5. Juni erwirkt werden müsse. Es sei auch notwendig, daß den arabischen Staaten der materielle Schaden ersetzt werde. Israel müsse die UNO-Beschlüsse über Jerusalem erfüllen, widrigenfalls werde der Sicherheitsrat über Sanktionen gegen Israel entscheiden müssen. Die Sowjetunion sei bereit, an der Verwirklichung eines solchen Beschlusses mitzuwirken. „Die Sowjetunion ist nach wie vor dafür, daß allen Staaten dieses Raumes, die unmittelbar an den südlichen Grenzen unseres Landes liegen, Friede und Sicherheit gewährleistet werden. Es ist jedoch unmöglich, auf diesem Wege vorzuschreiten, ohne den ersten Schritt — die arabischen Territorien von den israelischen Aggressionstruppen zu räumen — getan zu haben", betonte Gromyko.

Im weiteren Verlauf seiner Rede verurteilte Gromyko die Haltung Bonns. Kaum wolle ein Staat die Tatsache der Existenz zweier deutscher Staaten — der DDR und der BRD — nüchtern einschätz

überstehende militärisch-politische Gruppierungen von Staaten in sich birgt. Die internationale Spannung würde merklich abflauen, wenn die Militärblocks aufgelöst würden. „Die Sowjetunion und andere sozialistische Länder schlagen vor, den Nordatlantikpakt und den Warschauer Verteidigungspakt gleichzeitig aufzulösen oder eine Übereinkuft über die Beseitigung der militärischen Organisationen beider Bündnisse als erster Schritt zu erzielen."

Der sowjetische Delegierte verwies dann auf die Wichtigkeit der Aufgabe, die Aggression zu definieren. Er appellierte an die UNO-Staaten diesen Vorschlag dringlich zu erörtern.

Konvention über Kernwaffenverbot vorgelegt

Gromyko legte der Vollversammlung den Entwurf einer Konvention über Verbot des Kernwaffeneinsatzes vor, wonach jeder Staat, der die Konvention unterzeichnet, die Verpflichtung eingeht, Kernwaffen nicht einzusetzen, nicht mit ihrem Einsatz zu drohen und andere Staaten nicht zur Anwendung solcher Waffen zu bewegen, die Produktion einzustellen und die Kernwaffenbestände zu vernichten.

Die Sowjetunion sei für die Festigung der UNO und dafür, sie zu einer wahrlich universalen Internationalen Organisation zu machen. Deshalb trete die Sowjetunion für baldigste Aufnahme der DDR in die Weltorganisation ein. Auch gegen die Aufnahme des anderen deutschen Staates — die Bundesrepublik Deutschland — bestünden keine Einwände. Es müsse auch die Frage der Wiederherstellung der Rechte der Volksrepublik China in der UNO geregelt werden.

Gromyko schloß seine Rede mit einem Appell der Sowjetregierung an die Regierungen der UNO-Staaten ihre Anstrengungen zu vereinen, damit auf dieser Tagung der Vollversammlung Beschlüsse im Interesse des Friedens gefaßt werden.

DDR-Motorschiff in der Biskaya gesunken

Berlin, 22. September — (ADN/UPI) — Das DDR-Motorschiff „Fiete Schulze" ist in der Nacht zum Donnerstag in Seenot geraten und gesunken. Das große Frachtschiff, das sich in der Biskaya auf dem Wege nach Ostasien befand, war nordwestlich vom Kap Finisterre vor der spanischen Küste vermutlich in einen Ausläufer, des tropischen Wirbelsturms „Chloe" geraten.

An der internationalen holländische und westdeutsche Schiffe. Auf Ersuchen der DDR unterstützte auch das französische Marineministerium die Suchaktion durch den Einsatz von Seenotflugzeugen. Eine niederländische Küstenfunkstation meldete, der amerikanische Tanker „Jasmina" habe sechs Seeleute geborgen. Die spanische Küstenfunkstelle Coruna Radio meldete die Rettung von weiteren zwölf Besatzungsmitgliedern. Ins-

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

PESTMEGYEI HÍRLAP

1968 MÁJ 1

1021

Hírlap

A SZOT 1968. évi művészeti díjasai

Kedden a Szakszervezetek Országos Tanácsának székházában — a május 1-i ünnepségek hagyományos eseményeként — átnyújtották a SZOT 1968. évben adományozott díjait azoknak a művészeknek, akik kiváló alkotásaikkal, a munkások körében végzett kulturális felvilágosító tevékenységükkel a legeredményesebben segítették a szocialista nevelési célok megvalósítását.

SZOT művészeti díjat kapott *Urbán Ernő* Kossuth-díjas író, *Czine Mihály* kritikus, irodalomtörténész, *Horváth Teri* színművésznő, *Némethy Ferenc* színművész, a miskolci Nemzeti Színház tagja, *Kovács András* filmrendező, *Kiss István* szobrászművész, *Xantus Gyula* festőművész és *Pauló Lajos*, a Magyar Rádió és Televízió rendezője.

m

ország...

Miért? A vállukat húzzák, nevetnek. Miért is? Mit feleljenek? Vietnam egy távoli ország, de hozzánk mégis közel áll? Túl szabályos, túl hivatalos lenne ez a felelet. Különben is. Az Ifjúsági Összetartás brigád *csak kezdte* a szolidaritási akciót, de a gyárban tizenhat ifjúsági brigád dolgozik. A nyomtatott áramkörű üzem KISZ-szervezete *csak megfogalmazott* valamit, ami mindenkiben benne él, de a gyárban hét KISZ-alapszervezet van... A fiatalok *csak kimondtak* valamit, de az idősebbek a fél mondatokból is azonnal megértették, mit akarnak, s odaálltak közéjük. A Híradástechnikai Anyagok Gyára *csak egy* a sok-sok üzem közül...

Vietnam csak a térképeken távoli ország.

Mészáros Ottó

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307

NÉPMŰVELÉS

1967 DEC

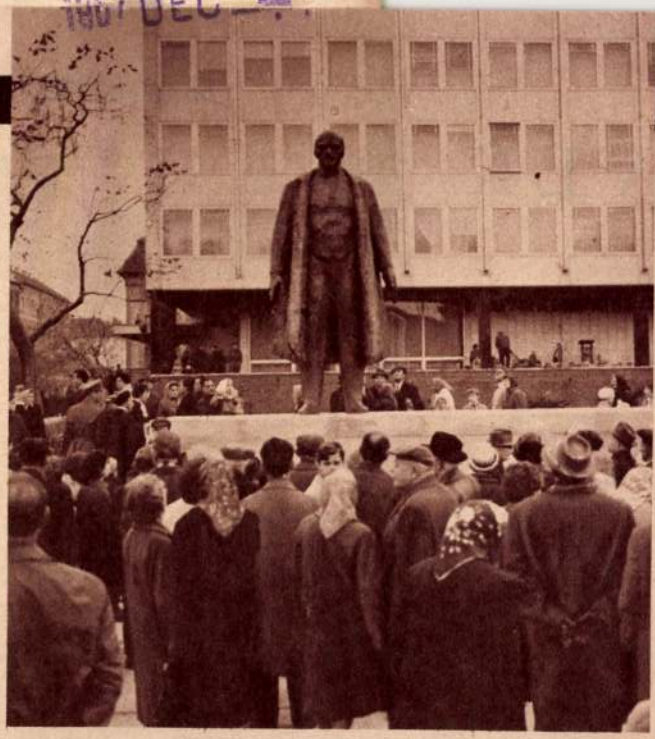

Kiss István szobrászművész Leninről készített három méter magas bronzszobrát Szegeden, a Csongrád megyei párt- és tanácsszékház épülete előtt helyezték el
(MTI Foto — Tóth Béla)

VEK

OMRÓL

t katonai diktatúra felé.
itáni események, a fokozás elemzése is. Ez a
cselekmények kibontakoa, mely a nem-fasiszta
nek (s a hazai polgári
népieseknek stb.) már
agyobb leckét adta fel.
an fellépnek a restaurá-
amelyek 1948, 1944, 1939,
lőttre akarják visszaforem kerekét. **Mindszenty**
án már semmi felől sem
Molnár elemzése nyomán
bebizonyosodott: a Kátte munkás-paraszt for-
y megalakulása történelség volt.

N Kik voltak, mit akar-
Kiadó) c. műve egyetlen
centrál, amely elvi je-
zat mondanak-e azok,
ellenforradalom ösztönös
gy a reakció nem játyező szerepet, igaz-e,
pcsolódott« a már megnba, igaz-e, hogy csak
alárendelt szerepet ját-

en a fogalmak zűrzavara
Vad nacionalisták hazaék magukat, ellenforra-

kii
zö
sá
mi
programmal bocsátotta
kább az eseményekben kifejtett tevékenységüket taglalja. A Bem-szobor felé tartó lelkes diákok nem tudták, hogy velük együtt megy **Stammberger** György SS százados és **Csehik** Ferenc volt nyilas; este már a rádiónál harcoltak. A Műszaki Egyetem METESZ-esei sem tudták, hogy a tüntetés egyik fő szervezője, **Széll** Sándor tanársegéd 1944-ben csapatcsendőr volt. S később, ahogy múltak a napok, s megalakultak a fegyveres csoportok, a nemzeti bizottságok, a munkástanácsok, — még mindig nagyon sokan nem tudták, kikkel menetelnek, kiknek az utasításaira cselekedtek. Semmit sem tudtak, s talán még ma sem tudnak az 1956 előtt illegálisan szervezkedő „vezérkarokról", pártokról és csoportokról, holott nélkülük lehetetlen megírni az 1956-os ellenforradalom történetét. Ebben a leírásban természetszerűleg nagy szerep jut Mindszentynek is.

Könyvének második felében tér át Hollós Ervin a reakciós, restaurációs törekvések szervezett erőinek bemutatására. Bevezetőül azokat a külső ösztönző szervezeteket idézi fel, amelyek gyakran pénzelői is voltak a belső reakciónak: az amerikai imperializmus vagy a nyugatnémet állam kémszervezeteit, speciális szerveit (pl. Szabad Európa bizottság), a zsoldjukban álló magyar emigráns csoportokat stb.

Az illegális pártképződmények közül feltűnően soknak az elnevezésében szerepelt a „keresztény" szó: Keresztény Néppárt, Keresztény Front, Magyar Keresztény Nemzeti Párt. E csoportok je-

1021

SZOT-díjasok 1968

Mint immár évek óta, a munka nemzetközi ünnepén, május elsején ebben az esztendőben is kiosztották a SZOT Művészeti Díjait. Második évtizedébe lépett a díjak odaítélésének nemes hagyománya, egyre hosszabb, tekintélyesebb azoknak a művészeknek a listája, akik magukénak vallhatják a munkásság elismerő kitüntetését, akik egész művészi és emberi magatartásukkal rászolgáltak erre a megbecsülésre.

Az alkotó és előadóművészetek legkülönbözőbb területének kiváló képviselőit találjuk a SZOT-díjasok között. A díj jellegéből adódóan azonban, a művészi produktumon túl, az odaítélés alapkövetelménye, hogy a kiválasztottak szoros és tartós közelségben, meghitt kapcsolatban álljanak a munkásság széles rétegeivel, jelentős szerepet vállaljanak és teljesítsenek a tömegek ízlésformálásában, a művészetek népszerűsítésében. Az ünnepélyes díjkiosztási megelőző üzemi és szakmai jelölések, társadalmi méretű művészeti eszmecserék éppen ezt szolgálták: a munkásközvélemény így adta le hiteles voksát, s kínált fel mércét a végső döntéshez.

Elmúlt évi alkotómunkájuk, művészi teljesítményük és munkáskapcsolataik alapján az idén nyolcan iratkozhattak a SZOT-díjasok rangos közösségébe.

Irodalom

URBÁN ERNŐ

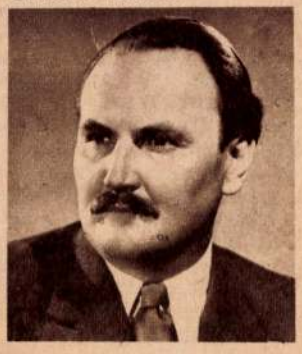

A mai magyar irodalom markáns képviselője. Azok közé az írók közé tartozik, akiket nemigen kell bemutatni, neve puszta hallatán is az olvasók tízezrei gondolnak egy-egy Urbán-regény jellegzetes alakjára, elevenedik meg előttük megannyi tőle olvasott história, irodalmi élmény. De idézhetnénk felejthetetlen színpadi figuráit, például a Tűzkeresztségből, az Uborkafából, vagy a Gál Anna diadalából. E hely művei címszerű felsorolására is kevés lenne. Művészeti díjának a tavaly közreadott Írott malaszt című sikeres regénye ad aktualitást, valamint az a közéleti ihletettség, amely pályája indulásától mind a mai napig kíséri őt. Urbán egész írói tevékenysége teljességgel elválaszthatatlan társadalmunk időszerű kérdéseitől, legyen az a paraszti átalakulás bonyolult folyamata, vagy éppen a kultúra forradalma. Az írói kifejezőformák gazdag skáláján játszik, a napi publicisztika éppoly fontos és nélkülözhetetlen a számára, mint a dráma formanyelve. Mindezen túl, szinte hetente oda áll egy-egy művelődési ház pódiumára, valamelyik könyvtár, klub előadói asztalához, hogy közvetlen kapcsolatot építsen ki olvasóival.

Az irodalom — ezen belül elsősorban a mai magyar irodalom — népszerűsítésének fáradhatatlan munkása. Irodalomtörténész, az irodalomtudományok kandidátusa. Hiszi és vallja, hogy bár az alkotás önmagáért beszél, rendkívül nagy jelentősége van az előrebocsátó, eligazító, tiszta szónak. Gondosan felépített, jó érzékkel és előadói stílusban megtartott irodalomtörténeti fejtegetései — többszáz művelődési ház, üzem, könyvtár hallgatóserege a tanú rá — valósággal élményszámba mennek. A közérthetőség, a gondolatébresztés, a téves fogalmak eloszlatása jelenti irodalmi ismeretterjesztő tevékenységének fő erősségét. Tanulmányaival sokoldalúan szolgálja az irodalom magasrendű igazságát, a tudományos igény és a

CZINE MIHÁLY

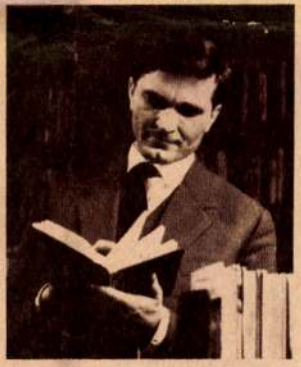

népszerű ismeretterjesztés szintézisét adva. A különböző megyék számos üzeme, több szakszervezet megérdemelten ajánlotta őt a munkások művészeti díjára.

Színművészet

Maga sem tudja hirtelenében, hogy hány munkás- és parasztasszony alakját állította már színpadra, vitte a felvevőgépek lencséi elé. De alig akad mozi- és színházlátogató, aki ne emlékezne valamelyikre, legyen

HORVÁTH TERI

az — mondjuk — a Rozsdatemető Pék Máriája, a Ludas Matyi, a Talpalatnyi föld, az Isten őszi csillaga parasztlánya, küzdő-vívó asszonya.

Azt mondják, különös, veleszületett tehetsége van életre kelteni az írók-álmodta figurákat. Kivételes színészi tehetsége nélkül bizonyára nem így lenne. De Horváth Teri felejthetetlen alakításai mögött több is van azért: magával hozott valamit, családja, faluja sorsán végigvezettetve abból a régenvolt világból, amelyben az élet osztott valós szerepeket olyan sors-gyötörte lányoknak, asszonyoknak, mint amilyeneket ma már csak a művek idéznek, s Horváth Teri nemcsak eljátssza őket —, éli is, színpadon, filmen, képernyőn egyaránt. Ez az a többlet, amivel hitelessé, igazzá tudja tenni játékát milliók előtt.

* * *

***Némethy Ferenc** színművészt, a Miskolci Nemzeti Színház tagját, magasszínvonalú alakításáért, elsősorban Trenyov: Ljubov Jarovaja című darabjában nyújtott kiváló teljesítményéért, valamint a diósgyőri Lenin Kohászati Művekben kifejtett népművelő tevékenységéért..." — így szól az indoklás, amely mö-*

Fiatal görög dolgozók és német fiatalok tüntetnek Nyugat-Berlinben a katonai junta ellen

politikai irányvonalban, melyet a reakciós manőverek és később a puccs 1967. április 21-én megszakított.

A MUNKÁSSÁG ÉS A SZAKSZERVEZETEK ÁLLÁSFOGLALÁSA ÉS HARCA

Az elmúlt 30 év harcaiban a Görög Kommunista Párt vezetésével a szakszervezeti mozgalomba tömörült munkások és más dolgozó rétegek vállalták magukra és viselték a harc legsúlyosabb terheit. Az ő soraikból került ki a II. világháború alatti ellenállási mozgalom görög hősi halottainak, s a görögországi koncentrációs táborokban meggyilkolt mártíroknak nagyrésze.

Kis számban bár, de akadtak a görög szakszervezetekben árulók is. Ilyen a német megszállás, majd a Karamanlisz-diktatúra idejéből hírhedt áruló szakszervezeti vezető, Makris, — akinek a hajaszála sem görbült meg az április 21-i puccs idején, s akit a katonai kormányzat ma is vezető funkcióban tart.

A Görög Általános Munkásszövetség tagszervezetei és tagsága kemény és hosszú harcban a hatvanas évek közepére visszaszorították és eltávolították a Makris-féle vezetést. Hogy ez az áruló most újból miért jelent meg és kapott hatalmat, nem igényel magyarázatot.

A szervezett munkásság akaratát világosan kifejezték a puccs előtt megtartott szakszervezeti választások: többségükben becsületes, osztályharcos, baloldali vezetőségeket hoztak létre. A haladó irányzatú Demokratikus Szakszervezeti Központ és a „115 szervezet", amelyek a G.Á.M.SZ. tagságának több, mint felét képviselték, demokratikus változásokat követeltek.

Mi a kiút és mi várható Görögországban?

A válasz e kérdésre az elmúlt néhány hónap tényeiben és a görög történelem tanulságaiban keresendő. Nagy véráldozattal és nehéz harccal eddig mindig sikerrel vette fel a harcot a görög nép a mostani puccsistáknál nagyobb erejű ellenséggel szemben is.

Ma, egy évvel a puccs után, a görög nép egyre inkább feleszmél. Az ellenállási mozgalom a diktatúra megdöntésére gyorsan erősödik, szélesedik. A görög népet nem vezette félre a vörös veszedelemről és a kommunista hatalomátvételről kitalált mese, amelytől a puccsisták és támogatóik azt várták, hogy a közhangulatot mellékük állítja. Ellenkezőleg, az embertelenség, a kegyetlenség, mérhetetlenül felháborította a tömegeket.

A szakszervezetek élére parancsolt árulókat és katonatiszteket a szervezett munkások nem fogadják el, harcba szállnak ellenük.

Görögországban illegálisan már megalakult a „Hazafias, Diktatúraellenes Munkás Népfront". Első röplapjai és újságjai megjelentek a nagyvárosokban. A szervezett ellenállás megkezdődött, tehát erősödik.

A külföldi emigrációban élő görög munkások is állást foglalnak és szervezkednek a katonai kormány ellen. Nyugat-Németországban mintegy 200 000 görög dolgozik. A Görög Munkaügyi Minisztérium nyugdíjas rendőröket küldött ki nyugat-németországi konzulátusaira, hogy megfigyeljék, ki mit tesz és hogyan foglal állást. Ilyen embereket Svédországba is küldtek, de a svéd szakszervezetek közbelépésére eltávolították őket az országból. A kiküldött ügynököket nem egy helyen leleplezték és elszigetelték. A külföldön élő görögök számos országban nagygyűléseket, tiltakozó felvonulásokat rendeznek, pénz-segélygyűjtést folytatnak nagy sikerrel. A puccs évfordulóján tiltakozó megmozdulások százai jelzik és követelik: a diktatúrát meg kell dönteni.

Pontosan nem lehet megmondani, hogy a katonai rezsim meddig maradhat fenn, de hogy nem lesz hosszú életű, abban aligha lehet kételkedni. A diktatúra bukását az teszi elkerülhetetlenné, hogy a görög nép soraiban nincs semmiféle bázisa. A nép a demokráciát és a szabadságot akarja s kész tenni is érte.

A szocialista országok és a világ más haladó erői, sőt a Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége, de még egyes burzsoá kormányok is, s a nemzetközi közvélemény a demokratikus erők oldalán állnak.

A 6. amerikai flotta és az imperialista támogatók valamelyest késleltethetik, de meggátolni nem tudják a puccsisták bukását.

SZOLIDARITÁS A LETARTÓZTATOTT SZAKSZERVEZETI VEZETŐKKEL

Alkalmunk volt találkozni Magyarországon a Demokratikus Szakszervezeti Központ néhány vezetőjével, akikben odaadó görög hazafiakat, igazi munkásvezetőket ismertünk meg.

A felháborodás és tiltakozás érzésével lehet csak megemlékezni arról, hogy Dimitris Stratist, a D. Sz. K. hazánkban ismert és tisztelt elnökét a puccsisták letartóztatták és 9 hónapon át Jarosz szigetén tartották fogva. Meg lehet-e egyáltalán magyarázni, miért sanyargatták e 70 éven felüli, a munkásmozgalomban több, mint 50 éve tevékenykedő, a német fasizmussal szembeni ellenállási mozgalomban részt vett pártonkívüli szakszervezeti vezetőt és parlamenti képviselőt? Tettük képtelenségét vajon ők maguk is elismerik-e? Vagy talán azért engedték ki nemrég és tartják „csak" rendőri felügyelet alatt, nehogy legyengült állapota és betegsége miatt a börtönben haljon meg?!

Vasilis Nefeludis, a Demokratikus Szakszervezeti Központ titkára, az EDA egyik vezetője és parlamenti képviselője, — aki szintén járt hazánkban — az Egina-szigeti börtönben raboskodik. Fiatal korában, a huszas években az athéni Villamosvasutak Szakszervezetének főtitkára, majd a Görög Kommunista Párt titkára lett. 1936—40-ig a Metaxas-diktatúra börtönének lakója volt. A németek bevonulásakor a görög hatóságok átadták a náciknak, s csak 1943-ban sikerült kiszabadulnia. Miután megszökött a korfui börtönből, Egyiptomba ment és az ott élő görögök ellenállási mozgalmát szervezte.

Nikos Ambatielos, a Demokratikus Szakszervezeti Központ vezetőségi tagja, tengerész. Feleségével együtt, két kisgyermekétől és 92 éves édesanyjától elszakítva, ma Jarosz szigetén raboskodik koncentrációs táborban.

A neveket sorolhatnánk még sokáig, hiszen többszáz szakszervezeti aktivista és hazafi van rajtuk kívül fogságban. Tiltakozásunkat és testvéri szolidaritásunkat az elmúlt év alatt sokezer távirat is kifejezésre juttatta.

B. F.

gött egy gazdag, szép ívelésű művészpálya áll. Némethy a vidéki színjátszás jellegzetes képviselője, a „vidéki" jelzőnek a legnemesebb, legbecsülendőbb értelmében, annak valamennyi nehézségével, a fővárosinál lényegesen több gondjával. De sokszor a családiasabb, meghittebb örömeivel, a siker közvetlenebb érzésével is. S Némethy Ferencnek ebben nagyon sok része volt már a színházszerető miskolciak, borsodiak körében. Akikhez nem csak mint a színpadi hősök végtelen sorának megelevenítője áll közel, hanem mint ember is.

NÉMETHY FERENC

Rádió- és televízió

PAULÓ LAJOS

A televízió gyorsan pergő műsorát, hirtelen képváltásait figyelve, a néző gyakran elsiklik a közbeiktatott, villanásnyi feliratok felett. A Ki mit tud?-ból, vagy a Ki miben tudós-ból is minden bizonnyal a kedvenc versenyző emléke maradt meg, vagy egy-egy jó megoldás, talpraesett felelet a Riporter kerestetik-ből. Hogy mindezt, a játékok, vetélkedők végtelen sorozatát rendezni is kellett — a nézőt érthetően, kevésbé érdekli. Pedig az említett műsorok, valamint a Hajóépítők című dokumentumfilm sorozat — s még számos sikeres adás — rendezése fűződik Pauló Lajos nevéhez, aki ezzel a tevékenységével milliók számára készített elő megannyi kellemes, szórakoztató órát. Szívesen foglalkozik a munkásfiatalokról, vagy a nekik szóló adások gondozásával, szereti a vitaműsorokat, a problémák sokoldalú megközelítését — de legfőképpen azt, hogy akár vetélkedő, akár kerekasztal beszélgetés, akár dokumentumfilm formájában is kerül a néző elé valami, az tanítson, ismereteket adjon, nemesítsen, ahogy azt a televíziótól ma már mindannyian elvárjuk.

Képzőművészet

KISS ISTVÁN

Gazdag ihletettségű művész, tele mondanivalóval, változatos kifejezőformákkal. Hozzávetőlegesen 40 szobra áll szerte az országban, övé például a fővárosban a Dózsa emlékmű, a debreceni munkásmozgalmi emlékmű, Szegeden Lenin alakját mintázta meg, Vácott a végvári vitézeknek, szigetvárott Tinódinak állított emléket. Legutóbb nagy sikere volt a Dolgozó emberek között című kiállításon a „Munka" című szobrának. Akár a történelemből veszi a témáját, akár a máról, művészi hitvallása szerint az a legfontosabb, hogy ezek ne illusztrációk, ne pusztán köztéri díszek legyenek, hanem minden szobor gondolkodásra késztessen, megfogjon, foglalkoztassa nézőjét. Maga mondja: hiszem, hogy akárhányszor elmegy egy alkotás mellett az ember — mindig más ember az, már többet érző, másképpen látó, tünődő, összefüggéseket kereső, egyre nemesebb ízlésű ember.

* * *

Az ecset és a képzőművészeti ismeretterjesztés mestere. A főiskola tanára, a tokaji művésztelep alapító tagja. Festőművész-pedagógus. Nagy érdemei vannak, például, a munkásképzőművészkörök alkotó-nevelő tevékenységének kialakításában, szüntelen módszerelemzéssel, gyakorlati és elméleti útmutatással segíti ezeknek az ízlésnemesítő, a képzőművészeti látáskultúrát finomító szabadiskoláknak — immár a festegető munkások ezreit magukba foglaló köröknek — a munkáját. Az ecset és a tanító szó mellett tollal is egyengeti a képzőművészet tömeghatásának útját, szerzője számos ismeretterjesztő könyvnek, az általános iskolai rajztanítás problémáival tudományos szinten foglalkozik. Festőként a Dolgozó emberek között című kiállításon az idén a Favágókkal jeleskedett.

XANTUSZ GYULA

Filmművészet

KOVÁCS ANDRÁS

Filmrendezői diplomájának megszerzése után kereken 10 esztendő telt el, amíg egy filmen megjelent: rendezte — Kovács András. De úgy látszik, az a „hallgatag" egy évtized nem volt hiábavaló, mert azóta — magateremtette, sajátos formanyelvén — bőségesen van mondanivalója a társadalomról — a társadalomnak.

Fontosabb filmjei: Zápor, Pesti háztetők, Isten őszi csillaga, Nehéz emberek, Hideg napok, Falak. Jelentős szerepe van a magyar filmművészet utóbbi esztendei sikereiben, itthon és külföldön egyaránt. Ami az itthoni elismeréseket illeti, annak kétségkívül az az oka, hogy filmjeinek minden kockáját, cselekményeinek minden mozzanatát a társadalmi problematikájú mondanivalónak rendeli alá, s ez a mondanivaló általában nem közömbös az emberek számára. Ellenkezőleg: Kovács szándéka a legtöbb esetben a tudatos rádöbbentés, a felrázás, a művészi megfogalmazású útkeresés vállalása.

Mit mondanak a propagandisták?

HOGYAN VÁLIK BE AZ ÚJRENDSZERŰ TÖMEGOKTATÁS

A szakszervezeti politikai oktatás új formájaként a HVDSZ területén is megindítottuk a Társadalmunk időszerű kérdései tanfolyamokat, 16 ezer szervezett dolgozó számára, 600 propagandista részvételével. *Ilyen nagy tömegeket most oktatunk első ízben*, emiatt a propagandistáknak rendszeres előkészítőket tartunk, és szakágak szerint (Közmű, IKV, ipar, szövetkezet stb.) időnként összehívjuk őket más csoportos megbeszélésekre is.

Az eddigi beszélgetések egyértelműen azt bizonyították, hogy *a tanfolyamok helyesek és szükségesek voltak.* Alkalmasak arra, hogy alapfokon megismertessék a marxizmus—leninizmust, önálló gondolkodásra neveljenek, véleménynyilvánításra, tudatos cselekvésre szoktassanak. *A hallgatók napjaink legidőszerűbb kérdéseiről tájékozódhatnak:* az új mechanizmusról és a vállalati demokrácia kérdéseiről stb. E témák iránt a dolgozók nagy érdeklődést tanúsítanak. A foglalkozáson érdeklődnek a nemzetközi helyzet felől a bér kás pro *nép* *is* helyen emelkedett év közben a hallgatók száma (Patyolat, Mértékszabóság, Fürdők, Fővárosi Cipőipari Vállalat, IX. kerületi IKV stb.) A Szociális Foglalkoztató dolgozóinak például 90 százaléka a tanfolyamok látogatója.

A propagandisták azt is elmondták, hogy *az szb-k csaknem mindenütt segítik, ellenőrzik a tanfolyamokat.* A tapasztalatokat sok helyen külön ülésen vitatták meg. Ezt követően összehívták a propagandistákat, hogy a további tennivalókat megbeszéljék velük, például minimálisra csökkentsék a hiányzást.

Ez a törődés meglátszik a propagandisták munkáján is. *Előadásaikat segédirodalommal, szemléltetéssel is igyekeznek érthetőbbé, érdekesebbé tenni.*

Jellemző a propagandisták munkájára, hogy többségük a következő anyag megvitatása előtt *konzultál a hallgatókkal*, felkészüléséhez érdeklődésüket, véleményüket is figyelembe veszi. Néhány propagandista a kommunista pártok budapesti kon-

Amit az MHSZ-ről tudni kell

A KORSZERŰ HONVÉDELMI NEVELÉS SZERVEZETE

Gyakran teszik fel a kérdést, hogy miért vált szükségessé a Magyar Honvédelmi Sportszövetség (MHS) átszervezése? Van-e különbség az MHS és az új szervezet, a Magyar Honvédelmi Szövetség (MHSZ) munkastílusában, s ha igen, miben nyilvánul meg?

A változások nem csupán névcserét és bizonyos szervezeti kiigazításokat jelentenek, hanem *a munka tartalma is lényegesen módosult.* Az elmúlt évek során a honvédelmi tömegmunka eredményesen fejlődött, átfogóbbá, az egész társadalomra kiterjedő tevékenységgé vált. Az állami és tömegszervezetek munkájában mindjobban érvényesül az az alapelv, hogy *„a honvédelmi nevelés a szocialista világnézeti és erkölcsi nevelés szerves része".* Az elért eredmények elválaszthatatlanok attól a munkától, amelyet a fegyveres erőkkel együtt MHS-szervezetek, aktivisták folytattak. Az MHS szervezeteiben több tízezren sajátították el a honvédelmi felkészülést segítő alapismereteket, több ezer tartalékos tiszt részesült katonapolitikai és szakmai oktatásban. Több százezren vettek részt a különböző tömegsport mozgalmakban. Az MHS sportolói becsülettel és sikeresen álltak helyt az európai- és világbajnokságok küzdelmeiben, valamint egyéb nemzetközi találkozókon.

Anélkül, hogy kisebbítenénk az eredményeket, meg kell állapítanunk, hogy *a honvédelmi nevelésben az MHS tevékenysége nem fejlődött kielégítően.* Különösen az ifjúság honvédelmi felkészítése, a tartalékos tisztek oktatása maradt el a megnövekedett követelményektől. Az utóbbi években kialakult kedvező feltételeket nem aknáztuk ki az MHS szélesebb körű munkájának kibontakoztatására: *az MHS továbbra is szűk szervezeti keretek között oldotta meg feladatait.* A szövetség honvédelmi munkájának szervezésében és végzésében olyan ellentmondások keletkeztek, amelyek akadályozták — sőt lehetetlenné tették — a honvédelmi nevelés és felkészítés szélesebb alapokon történő végzését.

A párt Politikai Bizottságának 1967. június 20-i ülése elemezte és értékelte az MHS tevékenységét, s figyelembe véve a honvédelem korszerű igényeit, állást foglalt a honvédelmi nevelés és az ifjúság honvédelmi felkészítése kiszélesítésének szükségességében, az MHS feladata és szervezete módosításának kérdéseiben. Az említett határozat *a honvédelmi nevelés és felkészítés olyan rendszerét rögzíti, amely átfogja egész társadalmunkat.* A honvédelmi nevelés fokozása érdekében megszabja azokat a főbb követelményeket, amelyek az állami és tömegszervezetekre hárulnak. Tisztázza az MHSZ társadalmi szerepét, s azokat a főbb feladatokat, amelyeket a szövetségnek a területi pártszervek irányításával, az állami és tömegszervezetekkel együttműködve kell megoldani.

A Magyar Honvédelmi Szövetség feladata a honvédelmi nevelés gyakorlati megvalósításában, hogy a felügyelete alatt működő különböző klubok, objektumok, bázisok és technikai eszközökre támaszkodva tevékenyen közreműködjék az állampolgároknak a haza védelmére történő felkészítésében.

A szövetségnek alapvető feladata *a honvédelmi eszme terjesztése*, a felkészülés fontosságának, a katonai szolgálat értelmének és szükségességének tudatosítása, a honvédelmi készségeket meghatározó szocialista erkölcsi tulajdonságok fejlesztése, az állampolgárok hazafias és honvédelmi nevelése. *Megoldásra váró feladata az MHSZ-nek az iskolánki-*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

IFJÚ KOMMUNISTA

1966 SZEP

1021

Kiss István: ILONA

17

vallástörténeti kérdéseket a *Kézikönyv a vallásról* (1961) és *Trencsényi—Waldapfel Imre: Mitológiá*-ja (1963) segítségével közelíthetjük meg. A közgazdaságtan tudnivalóit az 1960-ban megjelent *Közgazdasági kislexikon*-ból, a jogét a *Diplomáciai és nemzetközi jogi lexikon*-ból, a mai idegenforgalmi problémákat *Markos* Béla—*Kolacsek* András: *Idegenforgalom* c. kötetéből lehet rövid úton megismerni. Legfontosabb földrajzi segédkönyvünk, az atlasz több kiadásban és címen *Politikai és gazdasági világatlasz* (1961) és a *Kis világatlasz* (1965) kapható. A magyar történelem olcsó kézikönyve *Unger* Mátyás és *Szabó* Ottó: *Magyarország története* (1965), a *Világtörténelem* c. szovjet sorozat magyarul az 1917—23. évek eseményeinél tart.

A természettudományok iránt érdeklődő, „pénzesebb" könyvgyűjtők igényeit elégíti ki a *Természettudományi lexikon*, melynek második kötete jelent meg legutóbb. A *Természettudományok zsebkönyve* a kisebb anyagi forrásokkal rendelkezőket segíti. Az ide tartozó tudományok történetének áttekintésére szolgál többek között *Struik*, Dirk Jan: *A matematika rövid története* (1958), a csillagászatéra *Kulin—Róka: A nagy világmindenség* (1961), a fizikáéra *Gamov: A fizika története* (1965). Van kémiatörténetünk is *(Fülöp* Zsigmond: *A bölcsek köve)*; a magyar biológia történetét *Rapaics* Ray-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1966 szip 4

Kiss István

A Magyar Nemzet galériája

1021

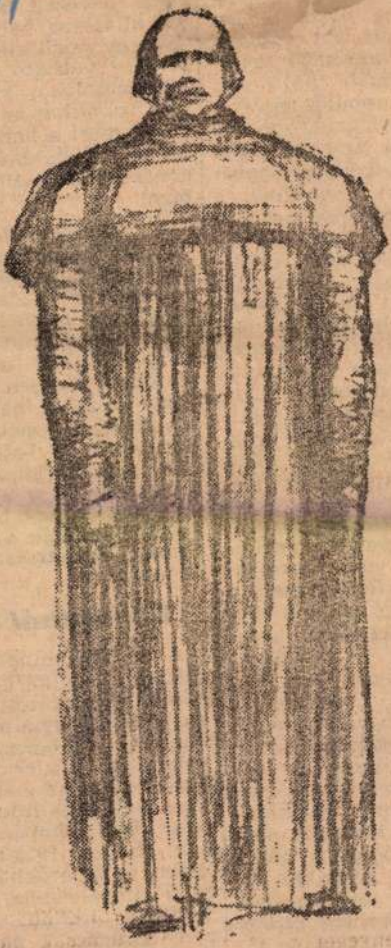

Kiss István rajza: Tanulmány Apáczai Csere János szobrához

morand
kormány
támogat
indult a
a *North*
és a *Loc*
valy a
21 százal
19 százalék, vagyis 50 százalékkal magasabb profitokat értek el a repülőgépgyártó cégek, mint a legnagyobb 500 korporáció. Az aranyeső kezdete csodálatosképpen *egybeesett a koreai háborúval*, a 60-as évek derekának rekordprofitja pedig a vietnami háborúhoz kapcsolódik. Arthur Schlesinger egy *Hofstadter* nevű történészt idéz, aki »paranoiás eltévelyedésnek« minősítette azt a véleményt, hogy a történelem visszataszító eseményeiben rosszindulatú emberek kis csoportjának intrikáit keresik. Szerinte rögeszme, hogy »vietnami politikánkat a kapitalisták irányítják, akik profitjukat akarják növelni«. Richard Barber mintha csak ezzel a megállapítással akart volna *szembeszállni*, amikor fejtegetéseit, a világosan beszélő számok egyértelmű tanúságtételét sommázva levonta a *végkövetkeztetést*, ekként: »az új együttműködés kialakulása során a kormányzat *a nagytőke javára lemondott* arról, hogy megvédelmezze a közösséget a koncentrálódó gazdasági hatalommal szemben. Gyakorlatilag a kormány nem társa, hanem *foglya* a nagytőkének. Így az amerikai üzleti gigászok a jövőben *gátlástalanul hódíthatnak otthon és külföldön*, s hatalmuk kiterjesztése a kormány részéről nem fog hatékony ellenállásba ütközni. A kormány

ogy
onni
gon-
ncs-
be-
kre,
y a
meg »nagy szórás« várható a hadügyminisztériumban, számos tábornok számíthat az elbocsátó levélre, mert a hadsereg vezetését új, fiatalabb és korszerűen gondolkodó tisztekre kívánja bízni.

A *Bundeswehr* jelenlegi válsága ugyanis nem annyira személyi, mint inkább katonapolitikai és gazdasági jellegű, vagyis a személycsere nem oldja meg a felmerült problémákat. Ebben a helyzetben majdnem teljesen egyre megy, hogy ki áll a hadsereg élén, tábornokok jöhetnek és mehetnek, de a bajok változatlanul fennmaradnak, s miként a múltban, úgy a jövőben is még nagyon sok bajt okoznak majd a katonák a Német Szövetségi Köztársaság politikai életében.

Göringnél tanult

A válság mindenesetre figyelemre méltó körülmények között nyilatkozott meg. Úgy kezdődött, hogy a már említett Panitzki altábornagy — aki valamikor *Hitler* hadseregében, *Göring* személyes irányítása alatt sajátította el a repülés és a bombázás tudományát, hiszen 1935-ben jelentkezett a légierőkhöz és a háború kitörése után sikeres bevetéseket hajtott végre Lengyelországban, Norvégiában, Franciaországban és Angliában, majd 1941-ben Szarajevo fölött lelőtték és a vezérkar-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG
1966 NOV 11

1021

Új képzőművészeti alkotások

Kiss István szobrászművész ötalakos kompozíciót készít a Debreceni Agrártudományi Egyetem részére. A Lovak című kompozició feszített vörösréz lemezből, hegesztett eljárással készül.

harang...

zók

ket szőnek. Erre kötelezi őket az idei eredményesség és a holnap iránti felelősség.

Felföldi György

Sakk-hírek

Miskolc abszolut bajnokságának 10. fordulója után Bokor István mester vezet Tóth I., Kovács I., Borbély Z. és Királyházi előtt.

•

Az NB II-be jutásért folyó küzdelemben a Miskolci Spartacus 9.5:2.5 arányban győzött Eger ellen, ezzel erősen növelte esélyeit. Az M. Spartacus és Nyíregyháza között dől el a továbbjutás kérdése.

•

Az Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalatnak a KPVDSZ Kulturális hetek keretében megrendezett sakkversenyét Tőzsér Lajos nyerte veretlenül. A kiesési rendszerben megrendezett versenynek 16 részvevője volt.

•

A havannai sakkolimpián a magyar csapat az ötödik forduló után a hetedik helyen áll a tizennégyes mezőnyben.

Kettős magyar győzelem az öttusa világbajnokságon

Melbourneben csütörtökön a kora délutáni órákban bonyolították le a 14. Öttusa Világbajnokság utolsó számát, a négyezer méteres terepfutást.

Balczó nagy fölénnyel biztosan nyerte a számot, s végeredményben több mint 250 pontos előnnyel végzett összetettben az első helyen.

Török Ferenc dr. nagyon jól rajtolt, a féltávnál 15 másodperccel jobb volt az ideje, mint a korábban indult Minyejevnek, s ez azt jelentette, hogy ha tartani tudja iramát, megelőzi nagy vetélytársát. Sajnos a táv második felében kissé visszaesett olimpiai bajnokunk, jobb időt futott ugyan, mint Minyejev, de végeredményben 4 (!) ponttal lemaradt a második helyről, s tavalyi bronzérmét duplázta meg.

Móna, a várakozásnak megfelelően versenyzett. Az amerikai Kerr-el szemben még növelte is előnyét, s biztosan utasította maga mögé a futásban igen jó teljesítményt nyújtó angol Fox-ot is. Magyar győzelem született a futás pontversenyében is, s így az öt rész-szám közül négyben bizonyultak a legjobbnak a magyar versenyzők.

Eredmények:

1966. évi világbajnok:

Balczó András (Magyarország) 5217 pont.

2. Minyejev (Szovjetunió) 4936 pont.

3. Török Ferenc dr. (Magyarország) 4932 pont.

4. Móna István (Magyarország) 4858 pont.

Csapatban világbajnok:

Magyarország (Balczó, Török dr., Móna) 15 052 pont.

2. Szovjetunió (Minyejev, Szaparnisz, Lednyev) 14 255 pont.

3. NDK (Grosse, Adler, Lüderitz) 13 715 pont.

4. Egyesült Államok 13 631 pont.

Nehéz terepen

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1966 OKT 26.

6

KÉPHÍRADÓ

ÚJ KÉPZŐMŰVÉSZETI ALKOTÁSOK

(MTI Foto — Petrovits László felv.)

Kiss István szobrászművész a Debreceni Agrártudományi Egyetem részére ötalakos kompozíciót készít. A „Lovak" című kompozíció feszített vörösrézlemezből, hegesztett eljárással készül

an megkezdődött SCO közgyűlése

a magyar delegáció is részt vesz

lt az UNESCO 14. közgyű-
ő magyar küldöttséget dr.
pcsolatok Intézete ügyvezető
tagjai: dr. Jóború Magda
ztársaság állandó UNESCO
akadémikus, a Magyar Tu-
helyettese, dr. Maller Sán-
ottság főtitkára és Zádor
csoportvezetője.
szerepel többek között a
gramjának és költségveté-

ontinensek lakossága sok-
al nagyobb mértékben nő,
int Európáé, vagy Észak-
merikáé, de elsősorban ter-
észetesen annak függvénye,
ogy Ázsiában, Afrikában és
atin-Amerikában elképesz-
ően nagy a szegénység.
hogyan U Thant, az egyik
múlt évi jelentésében megha-
rozta, a fejlett országok
ind gazdagabbak, a fejlet-
n országok pedig mind sze-
képpen meg kell állítani. Tanítók, tanárok képzése és tartós kiküldése a fejlődésben levő országokba, iskolák építése, a felvilágosító tevékenység erőteljes fokozása — *ezek a pillanatnyilag legszükségesebb lépések.* Ahhoz azonban hogy az írástudatlanság felszámolását célzó erőfeszítések következetesek és mind erőteljesebbek és eredményesebbek legyenek, nyilvánvalóan az érintett országok gazdasági helyzetének is javulnia kell. *Ezt a kétségbeejtő kört kell tehát megszakítani és az ENSZ-en belül minden eddiginél átfogóbb akciót indítani az írástudatlanság s következménye: a szegénység és a betegség ellen.*

U Thant szavaival élve *a fejlett és a fejletlen országok közötti mind nagyobb*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG
1966 OKT 2

1021

Új képzőművészeti alkotások

Kiss István szobrászművész a Debreceni Agrártudományi Egyetem részére ötalakos kompozíciót készít. A Lovak című kompozíció feszített vörösréz lemezből, hegesztett eljárással készül.

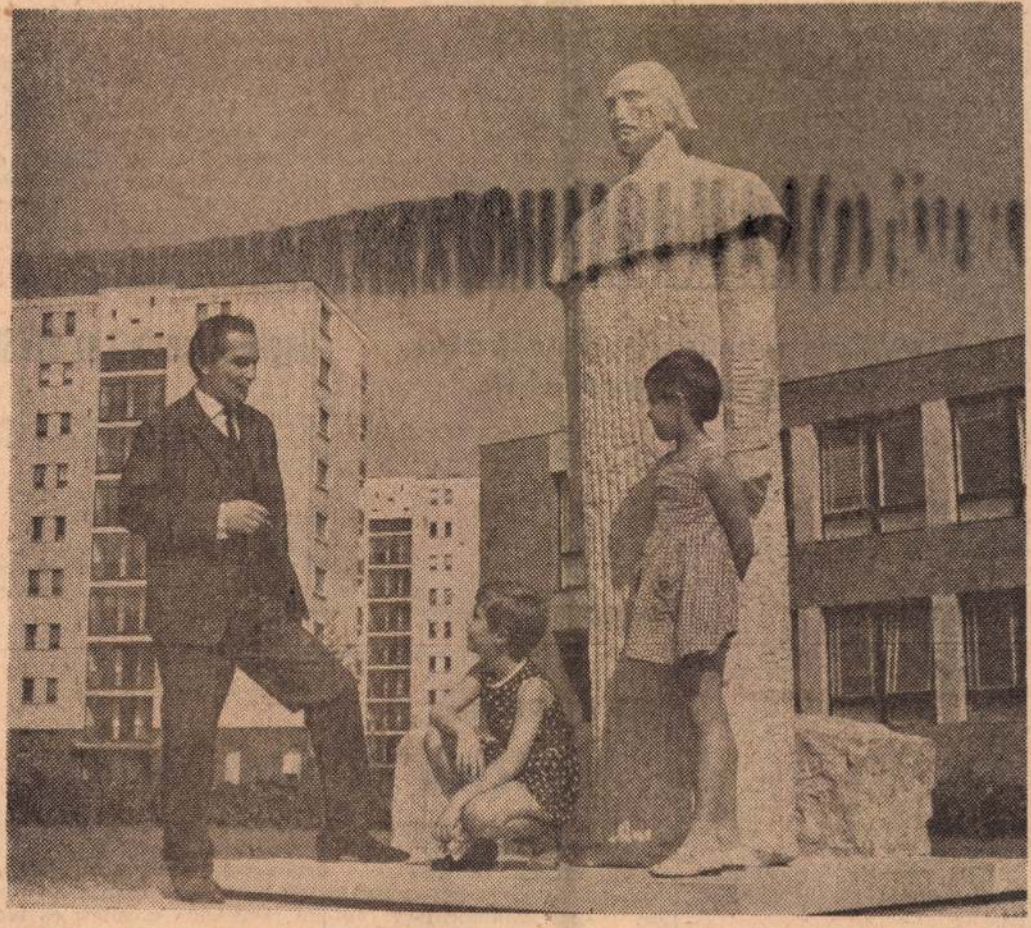

A lágymányosi új lakótelepen helyezték el Kiss István szobrászművész Apáczai Csere János című szobrát. A szobor előtt Kiss István.

larúgásunk zi gondjai

oktatómunka határozza meg.

Nekünk ráadásul pillanatnyilag nincs is szövetségi kapitányunk, mert Baróti Lajos, aki hét éven át töltötte be ezt a tisztet, a távozás gondolatával foglalkozik. Mindenesetre

jelenleg tanulmányi szabadságon van és az MLSz az idény befejeztével dönt ügyében.

Addig is, míg döntés születik, Illovszky Rudolf szövetségi edző minőségben végzi a válogatott csapat körüli teendőket. A tőle megszokott körültekintéssel és alapossággal dolgozik és a sajtón át a közvéleményt is rendszeresen tájékoztatja munkásságáról. Egyelőre ragaszkodik a bevált játékosokhoz, de mint több alkalommal hangsúlyozta: türelme nem tartós, úgy véli, hogy a magyar élvonalba sokkal többen tartoznak, mint 15 játékos és nem kíván bérelt helyet biztosítani senkinek sem a csapatban.

A sportközvélemény kíváncsian várja, miként sikerül a válogatott csapat felfrissítését megoldania. Bizonyos tekintetben könnyű, más szempontból nehéz helyzetben van. Megkönnyíti dolgát, hogy közeleg a mexikói olimpia, sürgősen hozzá kell látni az olimpiai csapat kialakításához, amely képes lesz megvédeni aranyérmét a tizenhatos döntőben. És ebben a csapatban a VB-n szerepelt játékosok nem játszhatnak. Nehezíti azonban helyzetét, hogy közben helyt kell állnia válogatottunknak az EB-selejtezőkön, jó lenne kiharcolnia a döntőbe jutást.

Egy bizonyos: éppen mert a klubok szereplése és a válogatott eredményessége szorosan összefügg, a szövetségi edzőnek jelenleg és majdan a szövetségi kapitánynak legalább annyira figyelembe kell vennie a klubok érdekeit, mint azoknak a válogatott szempontjait. A klubok pedig azt kívánják, hogy azokat a játékosokat foglalkoztassák a válogatottban, akik a bajnoki mérkőzéseken is helyt állnak. Mert a „bérelt hely" politika arra neveli a játékosokat, hogy a klubszínek méltó, vagy méltatlan képviselete független a válogatottságtól.

Sportműsor

Atlétika: Megyei minősítő verseny, Ózd, 10 óra.

Asztalitenisz, NB I. ffi: MÉMTE — Bp. Spart., Népkert, 10 óra. *NB II. ffi:* DVTK — Bp. Előre, Vasgyári leányiskola, 11 óra. Ózd — Debreceni Vörös Meteor, Ózd, 10 óra.

Kézilabda, NB I. ffi: Martfű — Ózdi Kohász, Bp. Spartacus — DVTK. *NB II. női:* MVSC — Bp. Vörös Meteor, Miskolc, 10 óra. Miskolci Bányász — Gyöngyösi Honvéd, Pereces, 10 óra.

Kosárlabda, NB II. ffi: MVSC — BVSC, Miskolc, 10 óra. *NB II. női:* MVSC — BVSC, Miskolc, 11.15 óra.

Labdarúgás, NB I.: Ózd — Dunaújváros, Ózd, 14.30 óra, Farkas. Dorog — Diósgyőr, Dorog, 14.30, Radó. *NB II.:* Borsodi Bányász — Szolnoki MÁV, Sajószentpéter 14.30, Bíróczky. Miskolci Bányász — Jászberény, Pereces, 14.30, Huszák. *NB III.:* MÉMTE — Egercsehi, Miskolc 10.30 óra.

Röplabda, NB I. ffi: Farkaslyuk — EVTK, Ózd, 10 óra. *NB II. női:* DVTK — KÜLKER, Diósgyőr, 9.30.

Vitorlázás: Szezonzáró vitorlaverseny, Mályi tó, 9 óra.

Hegyaljai hetek: Járási tízek asztalitenisz bajnoksága, Tarcal. Női kézilabda mérkőzések, Tállya. Birkózóverseny, Bodrogkeresztúr.

Torna: Területi ifjúsági és felnőtt csapatbajnokság. Férfiak: DVTK-stadion, 9 óra. Nők: Ságvári utcai általános iskola, 9 óra.

Kedden utaznak Mexikóba a magyar sportolók

Sajtótájékoztató keretében ismertették a Mexikóban október 12. és 23-a között lebonyolításra kerülő 2. nemzetközi sporthétre — közismertebb nevén 2. próbaolimpiára — kiküldendő magyar csapat összetételét:

Atlétika: Mecser, Nagy Zsuzsa, Kalocsay, Zsivótzky.

Kajak-kenu: Wichtmann, Hesz, Kemecsei.

Torna: J. Ducza A., Tressel M.

Uszás: Túróczi J., Lenkei F.

Vívás: Kamuti J. dr., Juhász Katalin, Pézsa, B. Nagy.

Birkózás: Hollósi G., Varga, Ölveti, Steer.

Mind a hat sportágban szakvezető is utazik Mexikóba.

Miután az aklimatizálódás lehetőségeinek tanulmányozása igen jelentős tényező, két sportorvos — Juhász József za — is kiutazik Mexikó Citybe. A küldöttség vezetői Terényi Imre elnökhelyettes és Kochonitz Józsefné, az MTS nemzetközi osztályának helyettes vezetője.

A magyar küldöttség október 4-én, délelőtt utazik el a Ferihegyi repülőtérről.

Öngóllal vesztett az MVSC

A labdarúgó NB I. és NB I. B. hétvégi fordulójából szombaton egy-egy mérkőzést lejátszottak.

Csepel — Salgótarján 1:0 (1:0). Góllövő: Rottenbiller.

Szállítók — Miskolc 1:0 (0:0). Luczó öngólt lőtt, és ezzel a két pont Budapesten maradt.

Női kézilabda

Győztek az ózdi lányok

Ózdi Kohász — Veszprémi Vasas 6:4 (5:0)

Ózd. Vezette: Bartha.

Szakadó esőben került sor a két csapat találkozójára. Jól kezdtek az ózdi lányok. Ötletes játékkal az első félidőben valósággal „lelépték" ellenfelüket. Az ózdi lányok jót csapatból. Szünet után kényelmeskedtek az ózdiak, a vendégek fokozatosan feljöttek és az ózdi csapat az utolsó percekben erősített és tudta megnyerni a mérkőzést.

Góldobók: Kovács I. 2, Ujhelyi 2, Banosné 1 és Jelinek 1. Jók: Kovács I., Kovács M.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

Hajdubiharmegyei Népujság

1965 OKT 24

1021

SZOBROK A X. MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSON

Kovács Ferenc: **LOVAK** (MTI Foto

Somogyi József: **SIRATÓ**
— Szikszai Mária felvétele

Kiss István

znie. (1825-ig tilos volt a dia-
negszegte kétheti kenyéradag-
t!) Rabul ejti a színészet va-
zik, s nyomban fel is veszik
Hamarosan fellép az Ördög
majd egy debreceni tárgyú
t egy városi tanácsost. S ott
kardalost is Weigel: Sweizi
rájában. Nem ő az egyetlen
koriban. Innen került ki
tván és E. Kovács Gyula is,
zágos nevű színészek lettek.)
látta Petőfi Sándort is
ról utazott Pestre, s útközben
ban. Amikor a közönség meg-
lépő költőt, felugrált helyéről,
akaró ovációban részesítette.
— kiáltották mindenfelől. Ép-
b ment, amiben Prielle Kor-
gy szerelmes lányt. Hogy mi-
erővel, azt sejthetjük abból
ongó lelkű költő az előadás
megkérte a szép színésznő
meg is akart vele esküdni.
rmátus parókiára, onnan a
niára, de mindenütt elutasí-
áció hiányában. Közben le-
nagy szerelmi hév is... Így
e Kornéliából Petőfi Sándor-

ázban ég. Pesten kitört a

színészek javarésze beáll
nit elődeik és maguk is eddig
tettek, most karddal is meg-
k a nemzeti önállóságért, a
ágért, a haladásért. 1848—49-
nak mégis néhány előadást
édek javára.
arc bukása után teljes alélt-
s. A színház üres. Az elnyo-
a cenzúra könyörtelen. A
halkan, suttogva hangozhat,
eti érzés már csak a hamu
űvészet örök vitalitása nem
i a színészeket, talpra szó-
zdenek mindent elölről. Jár-
, összeverődnek újra, s táp-

féltve visszari
tástól és halac

Móré Mihály: **Déryné**

díthatatlan konzervativizmusba zárkózik, velejéig reakcióssá válik. A debreceni cívisnek is megfelelnek a polgárosodás követelményei, de ami azon egy hajszállal is túlment ellenállásba ütközött, igyekezett — mint számára veszélyest — eltaposni.

Szét kell oszlatni a tévhitet: a debreceni cívisnek általában nem volt soha túl sok köze a kultúrához. Ha segítette is anyagilag, áldozott rá, legfeljebb a hasznáért tette és nem a szeretetéért. Tartja magát egy anekdota, amely szerint az állandó színház megszavazásánál sehogysem boldogult a

is, hogy e célra
tőkét — félre
színt. A pénz
annyira, hogy
volt együtt, a
summa volt.
ben megszava
ülésén a színl
azt a telket,
Felkérték Ybl
a tervezésre,
bilis összegre
vét nem is fo
dapesti építőr
vetésű tervét
csey Imre
101 500 forint
bízást. Csakh
hogy a mégo
gendő. Új fo
gondolhatná
nél mi sem
lik". De nem
lett adnia a
kellett adnia
befolyó össze
sák. Mire az
a költsége é
290 504 forin
leg tervezték
nak a díszlet
gyak, bútorol
szerelésére 2
elértük, hogy
idők legmod

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

1965 OKT 14.

A X. MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSRÓL

1021

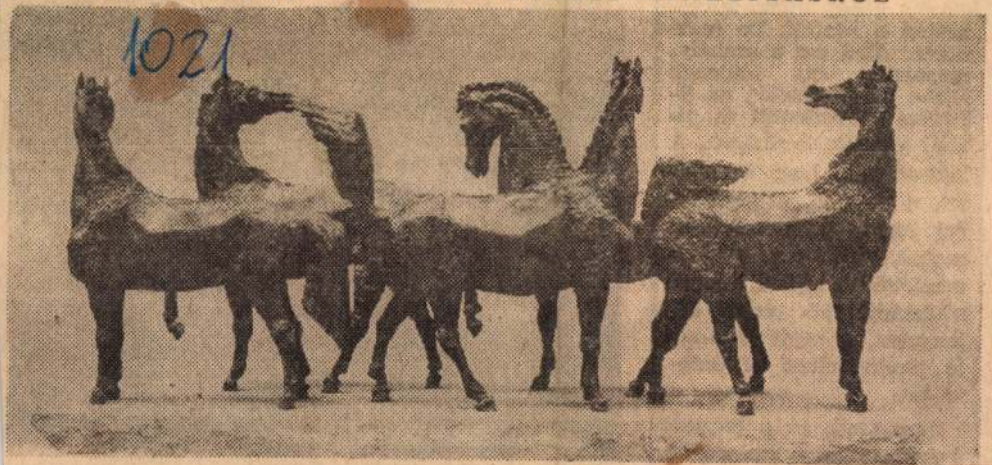

(MTI foto — Sziklás Mária felvétele)

1. Kovács Ferenc: Lovak című kompozíciója

Kiss István

mindenütt és mindenekelőtt a közös, utána következhet a háztáji. De csak utána. Ahol ezt a szabályt megsértik, ott lépjenek közbe az „orvosok", az illetékes szövetkezeti és állami szervek, hatóságok. A legfontosabb, hogy neveléssel, s ha kell, szigorúsággal bírjuk jobb belátásra azokat, akik szem elől tévesztették a közöst, és csak a háztájit látják benne, önmagukat, a saját harácsoló törekvéseiket és érdekeiket.

Szoktassuk rá a nappali evésre azokat a malacokat.

KACZÚR ISTVÁN

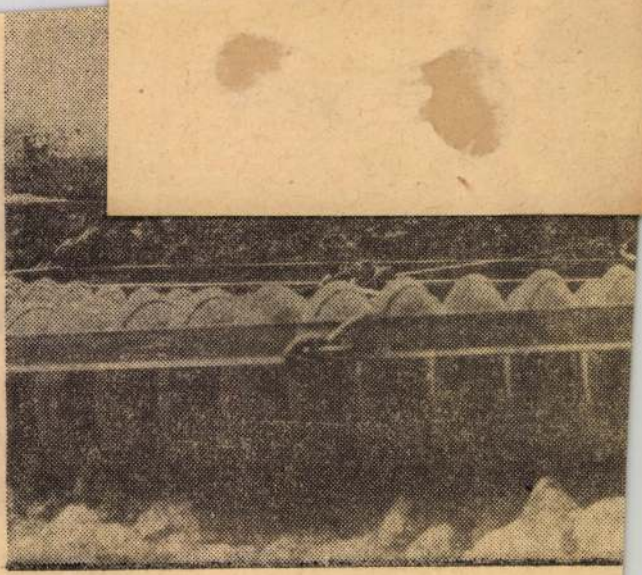

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KELET-MAGYAR-
ORSZÁG
O. Kiss Gyula
1966 SZEP 2

1021

A TV-ben láttuk

SPORTOLJ VELÜNK! Lezajlott a rangadó. Sok százezer néző volt tanúja vasárnap este a Telesport —Népsport vetélkedőjének. A két csapat az igen ötletesen összeállított szellemi és sportversengésben hatalmas küzdelmet vívott, melyet jobb szellemi alapozással a Telesport csapata nyert meg. A vasárnap esti vetélkedő betöltötte hivatását, jó szórakozást nyújtott a sportszerető közönségnek és hatalmas tömegek figyelmét hívta fel a nagy sporteseményre, a Népstadionban kedden kezdődött 8. Atlétikai Európa-bajnokságra. Ez pedig a legtöbb volt, amit várhattunk tőle.

NEM ÉLÜNK A KOLOSTORBAN. A szerző — a felvilágosult, megértő és szerelempárti felnőtt alapállásából vázol fel egy meglehetősen egyszerű történetet. Elpletykálni könnyebb lenne, mint röviden leírni a vígjátéki vegykonyhában összeömlött, helyenként derűs perceket okozó moralizálást. Az egyik szereplő — amolyan narrátorféle eseménykalauz — valahol a darab végén azt mondta: itt úgy néz ki, mindenkinek igaza van. De ahol mindenkinek igaza van, ott talán senkinek sincs igaza. Ilyenfajta tanulságokat szürhetünk le a darabból. Sok felfedezést tehát nem tettünk. Egészében véve, afféle Szabó családot láttunk, ezutal színpadi kiadásban. Az élet igaz közhelyeinek gyűjteményes vígjátéki jókívánságait.

BARABÁS TIBOR: ARANYFÁCÁN. A tv-játék a harmincas évek munkásmozgalmának oly ritka irodalmi ábrázolására vállalkozott. Az Aranyfácán egy budai vendéglő neve. „Nem akármilyen hely ez, ide urak járnak". Ezt mondja róla a darab főhőse, a főpincér. S hogy milyen urak, ezt nyomban megtudtuk, hiszen azért akar érettségizett fiából ügyvédet nevelni, hogy őt már ne rúgják, ne hülyézzék, mint az apját". Kincses, a főpincér a harmincas évek kisemberének prototípusa. Azoknak állít [illegible] alakjával a szerző, akiknek tulajdonképpen csak almaik lehettek. S ha a kisember végre megpróbált valamit? Úgy, mint Kincses, beleütközött a minden álmot romboló valóságba. A dráma az igaz társadalmi mondanivalót sok helyütt érdekes és mély jellem- és korábrázolással hozza közel a ma emberéhez. Mindjárt a kezdő képsor, az Aranyfácán-beli érettségi bankett, amely sikerült hangulati keretben exponálja a dráma lényegét: a társadalmi ellentéteket. A főszereplők alap-jellemvonásai is nagyrészt meggyőzően tárulnak elénk. Kiváltképp gazdag emberi jellemvonásokat kapott a főpincér alakja. A darab hátterében az 1930-as szeptemberi tüntetés vonul, nem egy helyen szerves részként is beleszól a cselekménybe.

AZ ARANYVONAT KISÉRŐI. Izgalmas történetet kelt életre a filmszalag segítségével ebben az emlékező és emlékeztető műsorban. A cselekmény magvát az 1920-ban lejátszódott különleges megbízatás alkotta, magyar internacionalisták kísé- Kazányba a híres aranyvonatot, melyben 13 vagonban 625 780 rubel értékű vert aranyérme utazott, a szovjet kormány tulajdona, lőszeres ládákba csomagolva. Az aranyvonat egykori kísérői közül ketten ma is Budapesten élnek és alkotnak. Pogonyi Antal író és Olcsai Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész.

Ők emlékeztek a szovjet tv részére készített riportfilmben az izgalmas napokra, megelevenítve a 46 évvel ezelőtti eseményeket. A műsorban felvillantak epizódok Zalka Mátéról, a vonat egyik parancsnokáról is, akit az Aranyvonaton vettek fel a párttagok sorába. Jól egészítették ki a riport előszavas jeleneteit az archívfilmekből, s más dokumentumokból montázsként feldolgozott anyagok.

SAVARIA KARNEVÁL. Szombathely történelmet árasztó utcáiról közvetítettek vasárnap délelőtt a televízió kamerái. A vasi „főváros" évről évre felújuló haladó hagyományai elevenedtek meg színes történelmi élőképekben e délelőtt egy órájában. A magyar história első pillanataitól az új élet kezdetéig, 1945-ig játszották el Szombathely nevezetes eseményeit. A karnevál — s egyben a tv-műsor — fő erénye abban rejlett, hogy bemutatta egyik megyénk lakosságának hazaszeretetét, mintegy szemléletes színes ismeretterjesztést nyújtva.

CASABLANCA. Régi amerikai filmet tűzött műsorára a tv. A Casablanca a háborúról szól, a háború embertelensége ellen emeli fel a szavát a játékfilm eszközeivel, módszereivel. Casablancába sodródott üldözöttek, ellenállók, a fasizmus leendő és volt, vagy attól menekülő áldozataina sorsáról, összeütközéseiről, emberiességükről rajzol képet a film.

A világhírű magyar származású rendező, Székely Mihály az egyszerű emberek oldaláról, egy különleges atmoszférájú afrikai város emberi árnyainak és fényeinek bemutatásával teszi emlékezetes filmélménnyé a Casablancát, olyan világhírű színészek alakításával, mint Ingrid Bergman, Humprey Bogart, Paul Henried, Claude Rains és Conrad Veidt.

HÉTKÖZNAPI FASIZMUS. Míg a Casablanca a tengeren túli szemével láttatta velünk a második világháború eseményeit, a csütörtök esti film, a kiváló szovjet rendező, Mihail Romm alkotása, a „Hétköznapi fasizmus", mint címéből is kiderül, nagyon is emberközelbe hozta a ma emberéhez a világtörténelem legkegyetlenebb éveit. Mindkét alkotást a második világháború kitörésének évfordulója alkalmából sugározta a tv. Romm filmje eseményeket, a fasizmus panoptikumának figuráit, riasztó emlékű dokumentumokat sorakoztatott fel a dokumentumfilm műfajának igen magas szinvonalán. A „Hétköznapi fasizmus" filmkockái emlékeztettek, vádoltak, újra meg újra elítéltek — két, három évtized távolából a ma emberének állásfoglalására alapozva.

Napló

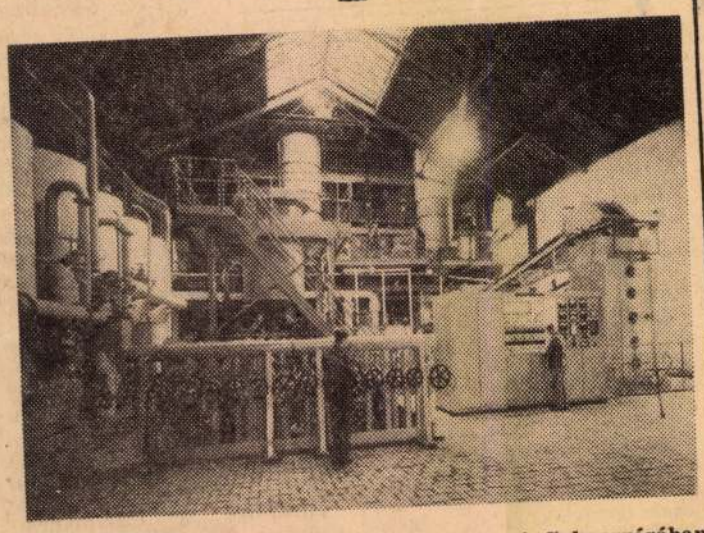

A Magyar Cukoripari Vállalat Hatvani Cukorgyárában az eddigi 240 vagon helyett, napi 300 vagon cukorrépát dolgoznak fel. A többlettermelésből 174 ezer dollár értékű cukrot tudnak exportálni.

Mintegy 10 millió forintos beruházással 34 kilométeres csőhálózattal megépült és csütörtökön üzembe helyezték a tiszavasvári ivóvíz művet. Ezzel 2600 családnak biztosították az egészséges ivóvizet. A községben 122 közkifolyó van, s 1200 családnak tették lehetővé a víz lakásba való bevezetését, — közölte szerkesztőségünkkel Róka László vb-titkár.

Export Porcsalmáról. Megkezdték a csemegeuborka szállítását a Nyíregyházi Konzervgyár porcsalmai telepéről: szeptemberben harminc vagon árut szállítanak a külföldi ínyenceknek.

Harminckettővel csökkent az első fél évben azoknak a községeknek a száma, ahol valamilyen szakmájú kisiparost keresnek. A csökkenés ellenére még 153 szabolcsi községben [illegible]

Alapfokú KISZ-vezetőképzést tartottak a megye valamennyi középiskolájában. A két-háromnapos tanfolyamok többsége szerdán fejeződött be.

Csökkent a bűncselekmények száma a vásárosnaményi járásban. A társadalmi tulajdon elleni bűntetteket 1965 augusztus óta 13, a személyi tulajdon ellenit 45, az élet és testi épség elleni bűntetteket pedig 42 százalékkal követtek el kevesebbet, mint a korábbi időszakban.

Járőr és akadályversenyeket rendeznek megyénk fiataljai a néphadsereg napjának tiszteletére. Az úttörőknél ünnepélyes csapatüléseken emlékeznek meg a pákozdi csata 118. évfordulójáról.

Befejeződött a Nyírbátori Vastömegcikkipari Válla[illegible] budapesti

Ka Mag

Akadozik a gy

Bizonytalan a

Rövidesen új helyére költözik az Iparcikk Kiskereskedelmi Vállalat 17-es számú ruházati boltja: a Zrínyi Ilona utcán kialakított helyiség berendezése is elkészült s most már közeleg a nyitás napja. Demeter János igazgató elmondta: az új boltban kényelmes, tükrös próbafülkék várják majd a vevőket. Az ott dolgozó eladók kulturált körülmények között végezhetik munkájukat: korszerű öltözők, mosdó, tágas raktár áll a rendelkezésükre.

Megkérdeztük: mikor költözik új helyére a Zrínyi Ilona utcai gyermekkonfekció bolt? Tudvalevő, hogy ez a helyiség egyáltalán nem

---

ABAG-tál, turmixpoh[illegible]

Népszerűek a

A műanyagok különösen az elmúlt évben lettek keresettek Nyíregyházán. Az év első felében például az üzletek egymillió 395 ezer forint értékű műanyagárut adtak el, 368 ezer forint értékkel többet, mint a tavalyi év első felében.

Nagyobb lett a választék, és egyre kevesebbszer hangzik el a boltokban, hogy ezt, vagy azt csak Pesten lehet kapni, itt még nem. Az idei „áruslágerek" közül például nagyon keresetté vált az NDK-importból származó fűszereskészlet, a főzelékek és

Campingtábor lét[illegible]

Kezdődik a nagy

Közel 45 tonna halat fogtak az idén az Alkotmány Halászati Szövetkezet dolgozói a megye folyóvizeiből, ami a kedvezőtlen időjárás ellenére is lényeges emelkedést jelent.

Megtörténtek az előkészületek a tavak lehalászására is. Szeptember huszadikán kezdődik a nagyhálós fogás. A legjobb eredményt a császárszállási halastó lehalászásától várják. A Keleti Főcsatornán jelenleg nehézségekbe ütközik a halkiemelés, a magas vízállás miatt.

A szövetkezet a megnövekedett igényeknek megfelelően bővíti halászcsárdáit. Megkezdik a nyíregyházi Halászcsárda átalakítását, több mint másfél millió beruházással.

OSOKAT

[illegible]akahelyeire felvesz

[illegible]ütőipari Vállalat

Budapest V., Petőfi Sándor
Telefon: 188-296, 188-307
Kiss István
VAS NÉPE
1965 AUG 15.
1021

Jubileumi park A GELLÉRTHEGYEN

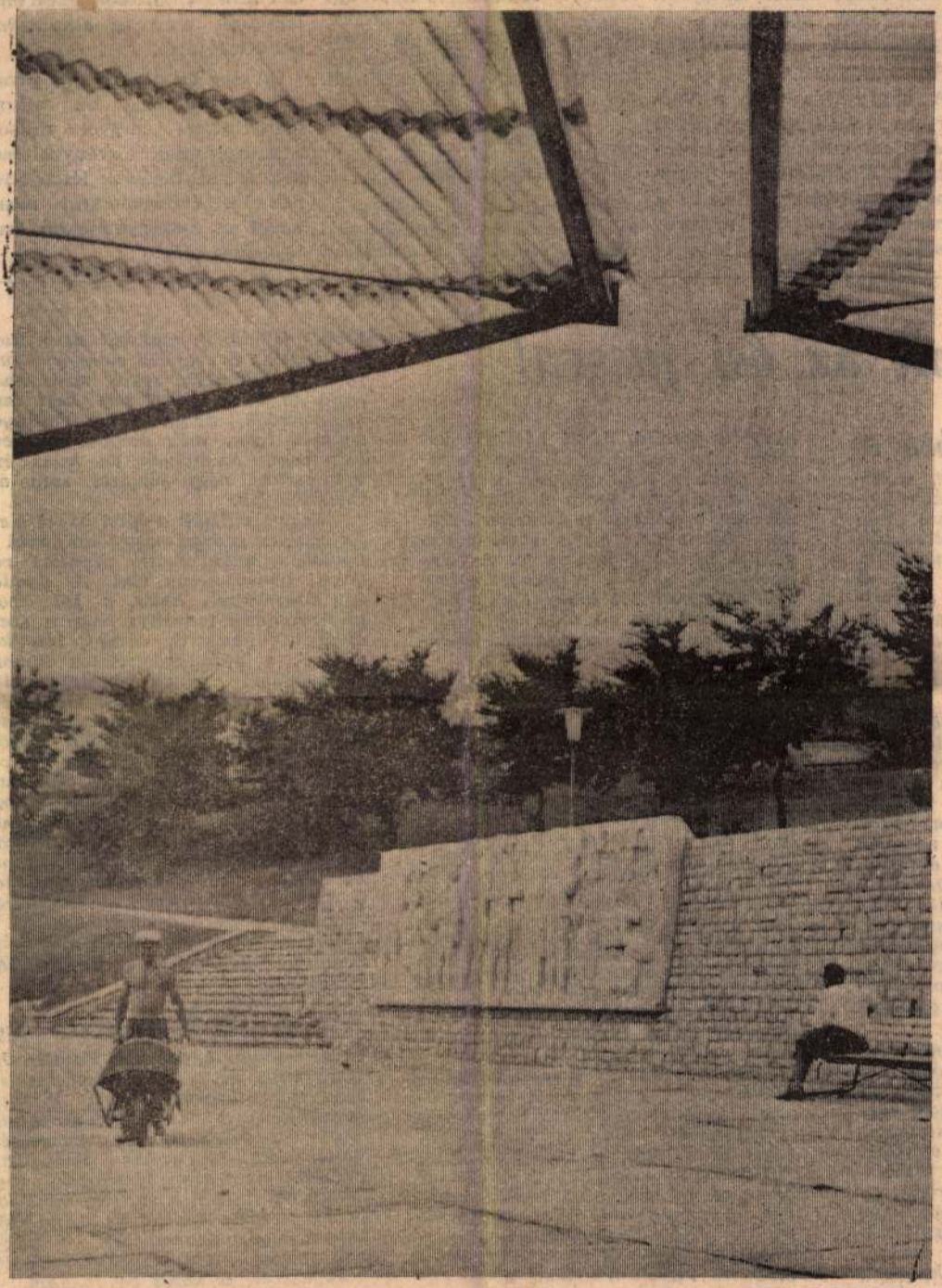

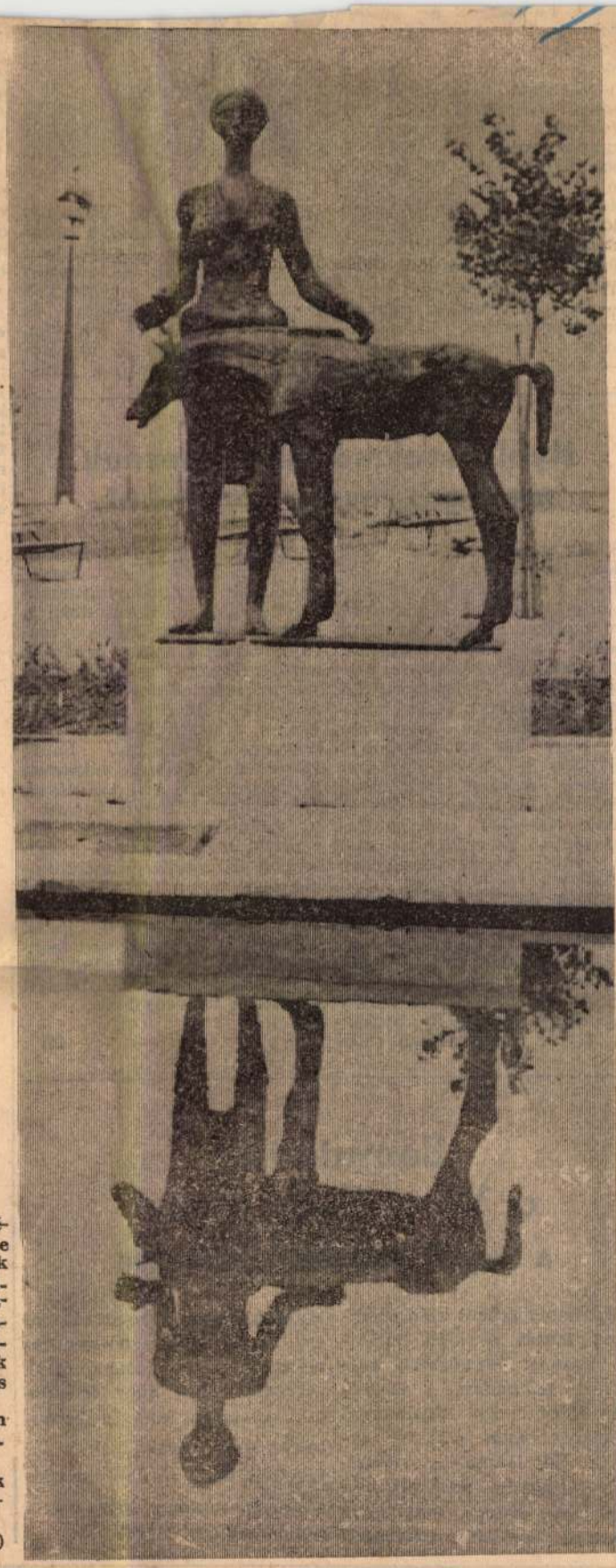

Az augusztus 20-i ünnepségek egyik jelentős eseménye lesz a fővárosi Jubileumi park megnyitása. A Gellérthegy oldalán eddig elhanyagolt, kietlen részből gyönyörű és modern pihenő ligetet varázsoltak. A park szépségét emelik az ott elhelyezett szobrok és szökőkutak.

Balra: A terméskő-falban szépen illik Kiss István szobrászművész domborműve.

Jobbra: Már felállították Somogyi József „Lány a csikóval" című szobrát.

(Wormser Antal felvételei)

utódait. Felmérjük a gazdaságok takarmánykészletét, takarmányozási tervet csinálunk, s kiszámítjuk, hogy a rendelkezésre álló eleségnek mennyi ideig kell kitartania. Igyekszünk megismertetni és alkalmaztatni is a legfejlettebb módszereket. Itt elsősorban az állattenyésztés gépesítésére, az itatásos borjúnevelés általánossátételére és a szakszerű takarmányozásra gondolok, hogy csak a főbb tennivalókat említsem.

— Mi jellemzi a szarvasmarhatenyésztést Rábagyarmaton?

— Ami a járását is jellem-

színvonalon van az állomány. A kondició kielégítő, a hozamokat azonban — elsősorban a tejre gondolok — jócskán lehet növelni a szakszerűbb takarmányozással. Szálas és szénaféle itt is elég sok van, csak nem mindig jó minőségű. S ez is jellemző a járás-

vezés nyilvántartása és a nyésztéses ellenőrzés ada láthatók. Egy másik helyen reggel végzett selejtezést ve nyilvántartásba, s az ugya csak ma végzett tetovál adatokat jegyezte be. Munk ját minden esetben megbesz az agronómussal, a főállatt nyésztővel, esetenként a kör zeti állatorvossal is, és közö egyetértés után mondja ki melyik állat megy tenyésztés be, melyiket fogják hizóba.

Így tervszerűen gondos előkészítőmunka után alakul s változik a tenyésztés minősége egy-egy tsz-ben, s a járásban is. Közben pedig sokat ír, tanácsot ad, fárad, motorozik és megázik a körzeti felügyelő. Mindez azonban nem zavarja. Szereti a szakmáját, s a nap nagy részét ennek érdekében tölti el.

— U —

Nyolc szakmában képeznek mezőgazdasági tanulókat

Sokan aggódnak: mi lesz akkor, ha 10 év múlva kidőlnek a munkából a jelenlegi idős tsz-tagok? A fiatalság nem nagyon akarja felváltani elődeit a gazdálkodásban. Erre kaptunk cáfolatot a megyei tanács mezőgazdasági osztályán Berkecz József szakoktatási előadótól. Megtudtuk, hogy bár az utánpótlás még jobb is lehetne, de a korábbihoz mérten számottevő a fejlődés. Felmérések szerint évente 250—300 mezőgazdasági tanuló szerződtetése esetén válik zavartalanná az utánpótlás megyénkben.

Állami gazdaságok, tsz-ek augusztus 1-ig kétszáznegyven mezőgazdasági tanulóval kötöttek szerződést. Egyes szakmákban — szarvasmarha- és sertéstenyésztő — kivételesen még elfogadnak jelentkezéseket. Nyolc szakmában képeznek mezőgazdasági tanulókat a megyében. A legfelkapottabb: a növénytermesztő gépész szakma. Sorrendben a kertész, majd az állattenyésztő következik. A tanácsok mezőgazdasági szakigazgatási szervei arra törekednek, hogy a sorrend jövőre megforduljon, s állattenyésztőnek jelentkezzék a legtöbb fiatal. Három évig képezik választott szakmájukban a tanulókat. Szakmunkásbizonyítvánnyal továbbtanulhatnak majd középfokú mezőgazdasági iskolákban és felsőfokú technikumokban. A mezőgazdasági szakmunkástanulók tanévnyitóját az idén minden járási székhelyen ünnepélyesen megrendezik. Először Celldömölkön, augusztus 26-án délelőtt tartják a tanévnyitót.

(k)

Bemutatták a West Side Storyt a Szegedi Szabadtéri Játékokon

Egy hetes szünet után szombaton ismét előadást tartottak hazánk legnagyobb szabadtéri színpadán, a szegedi Dóm téren. Ez alkalommal Magyarországon először mutatták be Bernstein világsikert aratott musicalját, a West Side Storyt, amelyet a Norman McCann művészeti igazgató által vezetett 40 tagú angol staggione-együttes adott elő. A vendégművészek fellépése iránti nagy érdeklődést mutatja, hogy a bemutatóra és a musicalnak a játékokon való további előadásaira is minden jegy elővételben elkelt. (MTI)

parasztok sereglenek össze a Várkertben. A munkás-paraszt találkozó délelőtt 10 órakor ünnepi nagygyűléssel kezdődik. A nagygyűlés szónoka dr. Gosztonyi János, megyénk országgyűlési képviselője, a Népszabadság főszerkesztője lesz.

A nagygyűlés után a Várkertben felállított szabadtéri színpadon kultúrműsort rendeznek. Mozgalmas és impozáns eseménynek ígérkezik a sportpályán délután megrendezendő Utcák-terek bajnok-

tató is lesz, amit nagyszabású bál követ.

Augusztus 20-án több fa si klubházat avatnak a rásban. Így Alsóújlakon, S fimizdón, Petőmihályfán, C hiben, Mikosszéplakon. avatóünnepségeken megjel nek a járás vezetői is. Tö helyen tanácsüléseken emlékeznek meg augusztus 20-ról.

Népünnepély Szentgotthárdon

Augusztus 20-án, a Kaszagyár szabadtéri színpadán délután 3 órától a Szakmaközi

Gazdag és eseménydús programot ígér tehát az alkotmányünnepi megyei műsor. Alkotmányunk törvényesítésének 16., a tanácsok létrejöttének 15. évfordulójáról munkával és nagygyűléseken emlékeznek meg.

Méltó volt az ősi jussra!

Ebéd utáni pihenőben *találjuk Fatalin József bácsit, a kőszegszerdahelyi tsz egyik állatgondozóját. Jólesik neki egy kis „lustálkodás", hiszen kora hajnalban kél, este későn kerül haza a majorból. Fél évtizede — amióta tsz van a községben —, alakult ki ez az életmódja, mert azóta egyfolytában állattenyésztő. Jól bírja még, vetekszik a munkában a fiatalokkal, pedig az idén lépett hatvanadik esztendejébe.*

Fiatalosnak látszik, ötvennél nem többnek, pedig az élet nem volt hozzá valami kíméletes. Mindig kijutott a munkából, a küzdelemből. Alig maradt ki a hatodik elemiből, máris napszámot vállalt a faluban. Így dolgozott negyven éves koráig, meg-megújúló erőfeszítéssel, mert közben egymás után jöttek a gyerekek, cseperedtek, szaporították a megélhetési gondokat, létükkel is mind többre, egy napig sem szünetelő munkára sarkallták apjukat. Szívesen tette, mert örömét lelte családjában, öt gyermekében.

Húsz évvel ezelőtt nemcsak megmozdult a világ, hanem Józsi bácsiék maguk is mozgatták Szerdahelyen is. Földigénylő Bizottságot alakítottak, elnöknek őt választották s megkezdték az ősi juss átadását igazi örököseinek. Nagyobb földbirtok ugyan nem volt a határban, de hasítottak a jegyző majd száz, meg az őrnagy úr több mint húsz holdjából. Azok úgysem maguk művelték sohasem. Igaz, nem könnyen nyugodtak bele, minden áron vissza akarták perelni. Józsi bácsinak két ízben még Pestre is el kellett utaznia, gyakran bejárogatni a megyére, meg a járásra, amíg a tizenkilenc újgazda megkapta a birtokívet. Akkor jöttek rá, hogy ezzel újabb gondot vettek a nyakukba. A földhöz igaerő is kell. A szovjet harcosoktól kaptak hét lovat, ezeket hajtották felváltva, no meg ketten, hárman összefogtak, s igáztak tehénkéiket.

Májusban *került sor a kommunista párt szervezésére a községben, ahova Józsi bácsi elsőnek belépett. Hamarosan titkárnak választották a pártszervezetben, amelynek élén hat évig állt. Közben tagja volt a községi elöljáróságnak. Apjától, aki az első magyar proletárdiktatúra bizalmi embere volt, sokat hallott, tanult. Azt is jól megértette, hogy akkor miben hibáztak, s ő igyekezett úgy dolgozni, hogy elkerülhessék a hibákat. Ezért nem akarták elhamarkodni a közös gazdaság szervezését sem. Igaz, jó páran már az ötvenes évek elején akarták, de a felsőbb szervek sem látták elérkezettnek az időt.*

Öt éve alakult meg a termelőszövetkezet s azóta évről évre erősödik, különösen amióta összefogtak a cákiakkal, meg a velemiekkel. Józsi bácsi, bár a családból egyedül dolgozik a közösben, tavaly is harminc mázsán felül kapott gabonát, meg még hét és félezer forintot is. Állítja, hogy ezt az idén is elérik, a kedvezőtlen időjárás ellenére is. Vallja azonban, hogy ennél még sokkal többre képesek, többre is viszik, csak azt nem tudja, hogy az ő erejéből mennyire futja még. Bizonyára sokra, mint ahogyan az eddigiekkel sem kell szégyenkezniök, nekik a kezdeményezőknek. Igaz, még drágán és nem elég sokat termelnek, de húsz évvel ezelőtt még ennyiről sem álmodozhattak.

Sokan vallják a Józsi bácsi életfelfogását: szorgalmasan dolgozni a közösben, példamutató munkát végezni, becsületesen élni. A gondosan megművelt határ, a jól ápolt állatállomány tanúsítja, hogy a szerdahelyiek becsülik, szívvel, lélekkel erősítik a magukválasztotta közöst. Elismeréssel szólnak eredményeikről, nem titkolják maguk előtt sem a két évtized nagyszerű változásait, amelyet Józsi bácsi többek között így jellemez: „Húsz éve, amikor vasárnap délután kinéztem a főutcára, két-három mezítlábasan cammogó gyereket láttam. Ma, amikor kinézek, azt hiszem, hogy jól öltözött színésztársaság érkezett községünkbe, pedig a mi gyerekeink mennek a klubba szórakozni". Az emberek többsége nagyra értékeli ezeket a változásokat, el sem tudná már képzelni a régi életet, a kilátástalan robotolást.

Az eredményekben, *azok értékelésében benne van Fatalin József bácsi és a többi kommunista soha nem lankadó harca, derekas munkája. A tsz pártszervezete, amelynek Józsi bácsi is vezetőségi tagja, az eddigiekhez hasonlóan, ezentúl is azon fáradozik, hogy könnyebb legyen a munka, nagyobb annak a látszatja, jól és mind jobban éljenek az emberek, magukénak érezzék a munkájuk formálta környezetet, a közös gazdaságot.*

Dézsi Mátyás

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
BUDAPEST, VII., LENIN-KÖRÚT 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

1956 ÁPR 24
Esti Budapest

Kiss István

610

Ahol a Dózsa-szoborcsoport és a martfűi anya-szobor készül

Három fiatal művész műtermében

A Vorosilov út és a Thököly út sarkán kis csoport gyülekezik, s rövid várakozás után útnak indul.

— *Vorosilov út 1. Megérkeztünk* — szól a vezető. — *Itt van Kiss István szobrászművész műterme.*

A fiatal művész sorra kezet szorít az érkezőkkel műterme ajtajában. Már várt rájuk, hiszen a TTIT, a látogatás szervezője jóelőre jelezte, hogy jönni fognak. Műterem — ablak helyett hatalmas üvegfal, bohémromantikának sehol semmi nyoma. A belépők tekintetét azonnal megfogja egy állványzattal körülácsolt, jókora gipszépítmény, amely alighanem emberalakot formáz.

— *Most bontjuk ki a Dózsa-szobor főalakjának gipszhéját* — siet magyarázattal a művész. — *Ez a szobor elkészítésének egy közbenső mozzanata. Kár, hogy nem néhány héttel később jöttek, amikor már többet lehetett volna látni a szoborból...*

Előkerül a Dózsa-emlékmű modelljének fényképe, s míg az kézről kézre jár, Kiss István elmondja, hogy *a Thököly út—Dózsa György útnak a Népstadion felé eső sarkán fog állni, száz négyzetméteres park közepében a vörös kőből faragott szoborcsoport.* Jegenyesor húz majd úgynevezett zöld függönyt a monumentális emlékmű mögé. Végre hozzánk kerül a fénykép: *Dózsa erőtől duzzadó, robusztus alakja mögül mintha megszámlálhatatlan főnyi tömeg zúdulna ki.* Azonnal felismerjük Lőrincz pap alakját; a többi mellékalak névtelenül is ismerősünk: kaszás magyar parasztok, románok, szlovákok és egy kovácslegény.

A látogatók egyike-másika önálló felfedező útra indul a műteremben. A többség azonban kérdésekkel ostromolja a művészt. Valamennyi között a legizgalmasabb kérdés: *hogyan tudta Dózsát úgy megformálni, hogy olyan legyen, mint amilyen a valóságban lehetett.* A fiatal művész szavai nyomán feltárul a művészi alkotás hosszadalmas anyaggyűjtő folyamata, s az a harc, amelyet önmagával és az anyaggal vív a szobrász, hogy a benne megfogant eszmének tökéletes kifejezője legyen a mű.

Ott szorgoskodik a műteremben Kiss István művészkollégája, *Segesdi György* is. Az ő készülő Juhász Gyula-szobrát is megnézik a látogatók, majd váratlan, de szívesen fogadott vendégekként *betoppannak a ház túlsó szárnyán lévő másik műterembe, Somogyi Árpádhoz.* A kezeslábasba bújt ifjú művész épp könyökig jár a hófehér, finom gipszpépben.

— *Ezt az anya-szobrot csinálom a martfűi munkásházak elé* — mutat a mintául használt kis gipszmakettre, amely biztosléptű, szép, fiatal, vidéki munkásasszonyt ábrázol, szoknyájához simuló kisfiával.

— *Ez itt Makláry portréja! Ez meg Horváth Terié!* — ismeri fel örvendezve valaki, s mindjárt komolyságot színlelve, meg is kérdezi a művésztől: *vajon a képzőművészet jelenlegi állása szerint hiba-e vagy erény, ha a portrét fel lehet ismerni.*

— *Hát azért portrénál sose árt, ha felismerhető* — érti el a tréfát azonnal *Somogyi Árpád.*

A falipolcokra és az ablakpárkányokra állítgatott kis szobrok, domborművek és plakettek között sok érdekes néznivaló akad. A Földművelésügyi Minisztérium előtt álló agronómuslány-szobor kicsiny mása előtt a művész elújságolja: valószínűleg hamarosan megbízzák a szobor párjának megkonstruálásával. *Az országjáróként ábrázolt Móricz Zsigmond álló szobra előtt sokáig időznek a látogatók.* A művész közben elbeszéli, le is rajzolja, milyen kedves, barátságos kicsiny ház a nagy író tiszacsécsei szülőháza. Jól ismeri, mert ő készítette az emléktáblát. Nagy sikere van az *„Andriska 1 éves"* feliratú bronzplakettnek is, amelyről a művész kisfiának arcképe néz vissza a szemlélőkre.

Búcsúzóban még a műterem történetét is elmondja a mesélő kedvű *Somogyi Árpád. Valamikor egy gazdag pesti vendéglős építtette szobrászművészi szerepben tetszelgő, tehetségtelen fiának a kétműtermes, sokszobás villát.* Jól tette... Három tehetséges fiatal művész talált benne, sok év múltán, nyugodt, kényelmes alkotóhelyre.

A műteremlátogatás részvevői elégedetten köszönnek el [illegible] mástól. Ismét beljebb ha[illegible] az alkotás „titkaiba" [illegible] jutottak a mű[illegible]hez.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
BUDAPEST, VII., LENIN-KORÚT 9—11
Telefon: 221-051, 221-285
Esti Budapest

VILÁ

BUDAPEST

AZ MDP BUDAPESTI PÁRTBIZOTTSÁGÁNAK ÉS BUDAPEST FŐVÁROS TANÁCSÁNAK LAPJA

V. ÉVFOLYAM, 97. SZÁM. | Ára 60 fillér | KEDD, 1956. ÁPRILIS 24.

A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének jelszavai 1956. május 1-re

1. Éljen május 1, a proletár nemzetköziség harcos ünnepe, a világ munkásainak seregszemléje!

2. Éljen a világ dolgozóinak szolidaritása a béke megőrzéséért, az elnyomott népek szabadságáért, a haladásért folyó nagy küzdelemben!

3. Éljen a kommunizmust építő nagy szovjet nép, a szabadság, a béke, az emberi haladás zászlóvivője!

4. Dicsőség a világbéke, a szabadság legfőbb védelmezőjének, hazánk felszabadítójának — a hatalmas Szovjetuniónak!

Éljen a Szovjetunió dicső kommunista pártja és annak lenini központi bizottsága!

5. Éljen a Szovjetunió népei és a magyar nép megbonthatatlan barátsága!

6. Forró üdvözlet a testvéri népi demokratikus országoknak, amelyek velünk vállvetve munkálkodnak a szocializmus építésén, a népjólét emelésén, a béke megvédésén!

7. Üdvözlet a nagy kínai népnek, amely sikeresen harcol a népgazdaság szocialista fellendítéséért, a népek közötti békéért!

Éljen a kínai nép vezetője, K
nista Pártja!

8. Éljen a szocializmust sikere
goszláv nép! Éljen Magyarország
via népeinek barátsága!

9. Éljenek India, Indonézia, B
tom és a többi függő helyzetből
ország népei, melyek szilárd támo
nek, s a népek baráti együttműkö

10. Éljen a világ népeinek ha
mozgalma!

Erősödjék a népek együttes harc
biztonságért, a tömegpusztító feg
tásáért, a lefegyverz
lyozásáért!

11. Éljenek a
a béke elszá
jövőjének
demokrá

12. Tes
dolgozóina

26. Közlekedés és posta dolgozói! A járművek jobb kihasználásával, a műszaki színvonal emelésével, a szállítási és hírközlési feladatok gyors és pontos teljesítésével segítsétek elő az 1956. évi népgazdasági terv megvalósítását!

27. Munkások és munkásnők! Mérnökök és technikusok! Az exportterv teljesítésével és túlteljesítésével erősítsétek hazánk gazdasági kapcsolatait, szerezzetek még nagyobb megbecsülést a magyar ipar hírnevének!

28. Műszaki értelmiségiek! A technika gyorsütemű fejlesztésével, a munka jobb megszervezésével, szaktudástok állandó növelésével a munkásosztállyal vállvetve harcoljatok az ipar további felemelkedéséért, a gazdaságosabb termelésért!

29. Tudósok, kutatók, tervezők! Uj vívmányokkal segítsétek a termelést, erősítsétek szocializmust építő hazánkat!

30. Munkások, munkásnők, értelmiségi dolgozók! A technikai színvonal emelésével, újításokkal, az élenjáró munkamódszerek elterjesztésével emeljétek magas fokra ipari termelésünket, a szocializmus építésének, népünk jólétének, hazánk függetlenségének alapját!

Kiss István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

1957 JUN 22.

MAGYAR IFJÚSÁG

610

MŰTEREMBEN

Kiss István fiatal szobrászművészünk a Dózsa-kompozíció mellékalakján dolgozik

Papp László

Amikor az est beteríti fekete bársonyleplével „arany Prá-át", a város felett megjelenik egy „Fehér Hattyú", ő uralja a örnyéket. Fenn a magasban forog körbe-körbe, büszkén, délce-en hirdeti a „bennszülötteknek" és idegeneknek: „Itt vagyok, lek-virulok, én, Csehszlovákia egyik legnagyobb áruháza, a Bilá Labuty". A járókelő önkénytelenül is arra sétál, ahol a attyút látja, s ekkor újabb meglepetés éri: valahonnan a ma-asból vérpezsdítő muzsikát hoz az esti szellő, megtelik vele az gész környék. A vendégszerető prágaiak szívesen segítenek, szá-uldó liften felviszik az embereket oda, ahonnan a zene útra kél, dillikus hely, csodálatos kilátással. Tíz emelet magasságban, az áruház tetején a terraszvendéglőben még egyedül is jól esik egy-egy üveg pilseni, hát még kettesben...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉRMEGYEI HIRLAP

Kiss István

1957 DEC 18

675
11

K

660

A megyei képzőművészek TÉLI KIÁLLITÁSA

Biztatóan emelkedik az évenként megismétlődő kiállítások nivója. Ez persze nem azt jelenti, mintha képzőművészeink csak most végeznének jó munkát. Nem. Nem erről van szó. Hanem, aki hosszabb idő óta figyeli az évenként átlag kétszer megrendezett kiállításokat, örömmel tapasztalja, hogy művészeink egyre inkább megtalálják a számukra legmegfelelőbb téma területet és kifejezési formát. Nagyobb nyugalom, több megfontoltság és mesterségbeli kiegyensúlyozottság jellemzi alkotásaikat.

Ebből aztán két dolog következik. Először: a kiállított anyag egységesebb, vagyis nincsenek hullámzások. Másodszor: egy-egy művészre jellemző keresztmetszetet kapunk. Ez volt egyébként a zsüri célkitűzése is.

De azért mindig akad meglepetés. És ez így van jól. A mostani kiállítást két fiatal művész szép és biztató szereplése teszi még értékesebbé. Ismert nevű művészeink nem vehetik rossznéven, ha először róluk írunk. Egyébként is a fiatalok szereplése más szempontból is örvendetes. De erre még visszatérünk.

Kiss István fiatal festőművész-rajztanár, a kezdeti bizonytalankodás és egyéni problémák után magára talált. Ennek igen örülünk. S nem véletlen, hogy „**Reggel**" című olajfestménye Áron Nagy Lajos Munkácsy-díjas festőművész képei között szerepel. Az erős reggeli fényt nagyszerűen visszaadó kis vászon, meleg, mély érzésű művész alkotása. A szükséges rutintól eltekintve, micsoda fejlődést mutat, ha legutolsó kiállításon szereplő műveivel összehasonlítjuk. Ugyanez vonatkozik a többi képeire, melyek közül kiemeljük a „**Halász utca**" és az „**Udvar**" című olajfestményeket. Mindkettő maga a magyar falu. Régi és új élmények szerencsés keveredése teszi reálissá, valóságszerűvé az egészet. Hogy Kiss István sokat ígérő tehetség, azt a felületesen sablonosnak nevezhető „**Szoba**" című enteriőrje is bizonyítja. Fantáziát működtet egy szoba, tehát egy család, egy ember belső életébe való bepillantás. Szépnek és színekben jól megoldottnak tartjuk a „**Beszélgetők**" című kompozicíót. Vajon nem lenne célravezető nagyobb rajztudásra törekedni?

A másik fiatal kiállító művész: Monos József. Feltétlen nyereség a megyei piktúra számára. „**Ivóban**" című képe lehet, hogy vitatható, de festőileg jól megoldott. Koránál fogva hatnak reá bizonyos művészeti irányok, ami viszont nem baj. Egyébként is mikor nevezhető lezártnak az igazi művész fejlődése?

Ha sikerül bizonyos érdességet legyőznie és a színek elhelyezése is tudatosabb lesz, sok esztétikai élményt nyújtanak majd alkotásai. Nem vitatkozunk a „**Nő esernyővel**" című képével, de nem helyeselhető a „**Barátnők**" egyik fekvő alakjának élettelensége.

Monos József tehetséges festő. Nagyon helyes, ha figurális kompoziciókra törekszik, mert ez valóban az élet teljességéhez tartozik. Nem felejthettük el a legutóbbi kiállításon szereplő lány portréját sem. S amennyiben sikerül neki a megye képzőművészeinek igen rokonszenves törekvéseihez idomulni, feltétlen haszonra lesz, a remélhetőleg kialakuló székesfehérvári iskolának.

Áron Nagy Lajos ismét néhány szép tanulmánnyal lepett meg. A „**Kertben**" című érdekes módon keveredik a régi és az új. A két női alak vonal és színharmóniája őszinte élményt tükröz. És még valami. a nyári vendéglő mélyén néhány színfoltal érzékeltetett férfi alak: nagyszerű. Részlet — mondhatná valaki. Nem, ez művészet,

Feltétlen kiemeljük a „**Kompozíció**" című kisméretű festmény finom érzékenységét. Tudjuk, hogy Áron Nagy Lajos a különleges színproblémák kutatója és lírikusa. Figyeljük meg a Tiszában mosó asszony haján, blúzán, köténén megcsillanó ragyogó foltokat. Az átszűrt napfény lazúros ábrázolása méltó Áron Nagy Lajos eddigi műveihez.

Többi képei közül tetszett az „**Utcarészlet**", a „**Rizsaratók**" és a valósággal borzongást kiváltó „**Tél**" pompásan érzékeltette hideg fagyos levegője. A művész érdeklődési skálája széles. Táj, utcarészlet, figurális kompozició váltakozik egymással, de mindegyiket átszövi a már említett líraiság.

M. Tóth István kiállított művei közül inkább a grafikai anyag a jobb. Friss, szellemes jegyzetek, amihez úgy látszik a művésznek különleges adottsága van. Véleményünket többen osztják. Az „**Utcarészlet**", a „**Nyári napsütés**" és a „**Parkban**" valóban életteljes, mozgalmas képek. Pedig igen egyszerű eszközökkel oldotta meg — ami még inkább előnyére válik. A „**Parkban**" című temperán öreg és fiatal nő ül egymás mellett. Persze helytelen a belemagyarázás, de apró mozzanatok ezek, melyek az emberi élethez, a valósághoz tartoznak. Ugyanígy felkeltette a figyelmet a „**Zsuzsi**" című fejtanulmány könnyedsége és kifejező ereje.

Olaiképei közül megfogott a „**Balatonpart**", ahol néhány nagyon szép vonal, illetve alakmegoldás a művész figurális érzékéről tanúskodik. Hangulatos a „**Régi utca**" című városi képe.

Pallay József olajfestményei közül legsikerültebb az „**Ősz**". A Velencei-tó szép, bensőséges ábrázolása a magyar Dunántúl különleges levegőjét tükrözi vissza. Művészi elmélyedés, a megfigyelések pontossága és lelkiismeretes munka, ezek Pallay József piktúrájának erősségei. Minden alkotás értékben gyarapszik, ha a művész önmagát is adja. S vajon ki kételkedhet ebben, ha Pallay képeit tanulmányozza. Még grafikákkal is szerepel. Ez alkalommal a diópácot szénnel cserélte fel.

A „**Hajnalodik**" című festmény Ballagó Imre tehetségét dícséri. Színeiben, formáiban egységes jól megkomponált kép. A művésznek sikerült a lakodalmas jelenet magyarosságát különlegesebb hatások nélkül megoldani. És ez helyes. Sikerültnek tartjuk az „**Olvasónő**" című akvarellt. A természetes pózban ülő nő egészen jó és színeiben megnyugtató. Ugyanez vonatkozik többi képeire. Hiába az idő érlel és pedig jó értelemben.

Szerepeltek még: Pölöskey Sándor, Bodor Aladár, Raáb Ervin, Francsics József és Tamásdy Henrik. Képeik a kiállítás egységét és komolyságát még jobban alátúzták.

Ha gondolatban még egyszer átfutunk a kiállított anyagon, két dolgot tartanánk szükségesnek kihangsúlyozni. A legtöbb képről sugárzó, jó magyaros, dunántúli ízt, ami a reális, valósághű ábrázolásnak egyik legfőbb kelléke. Nem öncélú festegetés jellemzi művészeinket, hanem az élmények átelmélkedett őszinte kivetítése. Művészit nyújtani, ez a megyei festő gárda célja, ami egyszersmind bázisa is lehet a már kihangsúlyozott székesfehérvári iskola kialakulásának.

Sz. L.

járási tanács
gai

de rajtuk kívül a többiek is olyan emberek, akik önzetlen harcosai az egészségügyi problémák megoldásának. Üléseiken rendszeresen meghallgatják a járási főorvos tájékoztatóját. Így legutóbb a személyi változásokról tájékozódtak, valamint a járványügyi intézkedések végrehajtásáról. A járás területén a nyáron összesen két gyermekbénulásos és négy tífuszos megbetegedés történt. A védőoltások elvégzésében a megye országosan, a székesfehérvári járás pedig a megyében végzett első helyen.

Az influenza járvány idején a járás orvosai is megfeszített munkát végeztek, amiért az állandó bizottság, valamint a végrehajtó bizottság is elismerését fejezte ki.

Általános jelenség, hogy a járás területén a tanácsok nem gondoskodnak a védőnőkről. Legutóbb három védőnő távozott el, mert a tanács nem gondoskodott lakásról. Az állandó bizottság javasolta, hogy a vb foglalkozzon a védőnők helyzetével és utasítsa a községi tanácsok végrehajtó bizottságait, azok is tűzzék napirendre a közegészségügyi és járványügyi helyzet megvitatását, ugyanakkor vizsgálják meg az egészségügyi állandó bizottságok összetételét.

A községi állandó bizottságok többségükben jól dolgoznak. Külön említésre méltó a polgárdi, pákozdi, seregélyesi és szabadbattyáni állandó bizottság.

Néhány gondolat a Népszabadság „Nyugtalanító nyugalom" című cikkéről

A Népszabadság december 1-i számában figyelemreméltó cikk jelent meg „Nyugtalanító nyugalom" címmel.

A cikk sok értékes gondolatot tartalmaz és alkalmas arra, hogy ráirányítsa pártszervezeteink, pártmunkásaink figyelmét a falu legfontosabb problémájára — a mezőgazdaság szocialista átszervezésére, de rávilágít egyes falusi pártszervezeteink gyengeségeire is.

Ennek alapján szeretnék egy-két tapasztalatot közölni, amit az elmúlt hetekben gyűjtöttem össze látogatásom során egynéhány alapszervezetben.

Nem mondok újat, ha hangsúlyozom: falusi pártszervezeteink politikai, társadalmi, kulturális munkájának irányát a mezőgazdaság szocialista átszervezése kell, hogy meghatározza. Ezt a tételt már annyiszor elmondtuk, leírtuk, hogy szinte fráziskent hat és mégis lépten-nyomon találkozunk helytelen gyakorlattal.

Falusi pártszervezeteink aktivitása — ahogyan távolodunk időben az ellenforradalomtól — az elmúlt hónapokban észrevehetően csökkent. Az első félévben pártszervezeteink harcoltak, politizáltak, nem a régi, hanem új módon, de ma — igaza van a Népszabadság cikkírójának — „nem politizálunk a régi módon, de nem politizálunk a leglöbb helyen új módon sem".

Magam is úgy látom, súlyos hiba, hogy falusi pártszervezeteinkben kevés a paraszt-tember, pedig paraszt párttagok nélkül helyes falusi politikát folytatni nem lehet.

Mit kell érteni új politika alatt? Új politika: szakítani a régi dogmatikus, szektás magatartással, adminisztratív módszerekkel és valóban közvéleményt formáló erővé kell, hogy váljon a falusi pártszervezet. Új politika: pártszervezeteink segítsék a Hazafias Népfront munkáját, hogy az ne csak formai és papírmunka legyen, hanem valóban élő, politizáló társadalmi mozgalom. Segítsék a falu parasztjait a gazdakörök megalakításában, segítsék a mezőgazdasági szakirányítási szerveket, hogy különböző tanfolyamokon, szakelőadásokon megismerjék a falu gazdái a legfalu gondolkodásának, „jellemének" kialakítására.

Most visszatérek az alkalmazottak pártja meghatározásához. Igaz, hogy sok karrierista és helyezkedő ember jutott be pártunkba, akiktől sürgősen meg kell szabadulni, de nagyon fontos, hogy újabbakat ne vegyünk fel magunk közé. Hogy vannak ilyen törekvések, erre csak egy példát említek meg. Sárszentmihályon a Sertéstenyésztő Vállalatnál dolgozik egy tisztviselő, aki most kéri felvételét a pártba. Amikor utána néztünk, ki ez az ember, kitudódott, hogy a minisztérium igazgatóságának a vezetője már szót emelt érdekében a vállalati pártszervezet illetékeseinél: „Vegyétek fel Bélát a pártba, mert be akarom hozni a minisztériumba". Úgy gondolom, ehhez nem kell kommentár. Felvetődik a kérdés, ezek az emberek vajon minek nézik a pártot? Van-e fogalmuk arról, hogy mi a párt? Vagy nagyon is van?...

Ki kell gyógyítani ezeket az embereket abból a tévhitből, hogy csak úgy egyszerűen be lehet csempészni a pártba olyanokat, akik egyéni céljaik elérése érdekében akarnak párttagok lenni.

Nem győzzük eleget hangsúlyozni: új pártot építünk és, hogy ez milyen lesz, rajtunk múlik. Eleve nem szabad felvenni soraink közé karrierista, önző, kétes erkölcsű embereket.

Falusi pártszervezeteink új módon politizálásának egyik alapvető gyengesége, hogy nem foglalkoznak az ellenforradalom következtében a tsz-ekből kilépett, kisodródott tagokkal. Járásunk egyik legjobb tsz-e, a zámolyi Petőfi. Az ellenforradalom előtt több mint 100 tagja volt, jelenleg 65 a tagok száma. A tsz tagsága mereven elzárkózik az elől, hogy a volt tagokkal beszélgetve a legjobbakat újra visszasegítsék a tsz-be. Sajnálatos, hogy az elzárkózás egyik vezetője a tsz elnöke, aki régi párttag. Ez a szektás magatartás több pártszervezetünkben és több elvtárs részéről is tapasztalható.

Polgárdiban, Lovasberényben és máshol is beszélgettem volt tsz-tagokkal, akik elmondták, hogy szívesen dolgoznának újra a tsz-ben, de a vezetőség féltékenységből, vagy „ha sokan vagyunk, sokfelé kell osztani" — ilyen és hasonló, ki nem mondott — jelszó mögé bújva elzárkózik a felvétel elől.

Egyik-másik tsz-vezető, tsz-tag ezt a magatartást kifelé azzal indokolja, hogy: ezek a kilépettek ágáltak legjobban az ellenforradalom során, s ezért nem akarják őket visszavenni.

Nehezen képzelhető azonban el, hogy a tsz-ből kilépett 40—50 tag mind bomlasztó elem volt. Természetesen semmi szükség arra, hogy a nagyszájú, ellentéteket szító régi tagokat vegyék vissza. De a becsületes, jószándékú embereket — igen.

Nem véletlen, hogy Nadap községben a tsz mozgalom többek között azért sem tud megerősödni, mivel a községi pártszervezet titkára nem „szimpatizál" a tsz-mozgalommal.

A fenti példákat annak igazolására hoztam fel, hogy valóban sok helyen nem tudnak „új politikát" folytatni pártszervezeteink, nem látják világosan falusi politikánk legfontosabb kérdéseit. A tsz-ekben most folyó zárszámadások azt bizonyítják, hogy az eddiginél jóval gazdagabb eredményeket értek el szövetkezeteink, ami vonzó hatással van, nemcsak a volt tsz-tagokra, hanem az egyénileg dolgozó parasztokra is.

Használjuk fel a tapasztalható érdeklődést egyrészt a meglévő tsz-ek megerősítésére, másrészt — ahol erre a feltételek adva vannak, — új tsz-ek alakítására.

Ez a mi falusi pártszervezeteink legfontosabb feladata.

Takács László,
a székesfehérvári járási tanács
mezőgazdasági osztály vezetője

1021

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

1980.X.22.Televizio 2.Müsor 20.55 DSné
TV Hiradó 2

- Ujpest Könyves Kálmán Gimnázium. A munkás kerület első középiskolája. 1905-ben nyitotta meg kapuit. Padjait 75 éve koptatják diákok. Tanitott itt Babits Mihály és Erkel Ferenc unokája. A tanitványok közül is sok hires ember került ki. Az első esztendőktől a mostani jeles évfordulóig több mint 10 ezer diák jött ide, s került ki innen több tudással, érettebb fővel. Ma 500-nál több tanulója van, s nem ritka az a gyerek, akinek már apja, nagyapja, de akad köztük, aki nek dédapja is a Könyves falai között szerezte tudásának egy ré-szét. A hajdani diákok mai utódai egész héten át tartó rendezvényekkel emlékeznek iskolájuk alapitására, és elmult 75 esztendejére. Az ünnepi események sorát Kiss István Kossuth-dijas szobrészmüvész kiállitása nyitotta meg. Az egykori Könyves diák kisplasztikái már az iskola aulájában köszöntik a belépőt. A névadó Könyves Kálmán szobrát is ő készitette el és ajándékozta évekkel ezelőtt az iskolának. A mai diákok meleg szavakkal üdvözölték a Kossuth-dijas szobrászt. A kiállitást verssel köszöntötte Major Tamás szinmüvész, aki szintén az alapitásának 75.évfordulóját ünneplő Könyves Kálmán Gimnázium tanulója volt.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-726
1981 JAN 24

Kiss G. István, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Kiss G. István: Illusztrációk

zem a legvitatottabbat, a lakótelepek építészetét. A műsorban megszólaltatott Kolozsvári Grandpierre Emil, Mádi Szabó Gábor és Hegedüs Csaba mint bennlakók és mint szemlélők dicsérték is, szidták is a lakótelepeket. A debreceni számonkérésben Nemes György, a kecskemétiben Ruszt József is szót kapott. Az építőművészek nem védték a lakótelepeket, nem is a bizonyít-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Kiss G. Tibor, grafikus

1981 JAN 24

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

rült előtérbe, egy távolabbi fej
zetben? Annyi biztos, hogy ez
gyönge jellemű, de valaha tal
többre méltó, a sajtócézárrá e
örökség s a véletlen körülmény
összejátszása folytán lett, de a sz
repére tulajdonképpen nem telj
sen alkalmas — mert: még ne

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

TÁRSADALMI SZEMLE

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

1982 FEB

1021

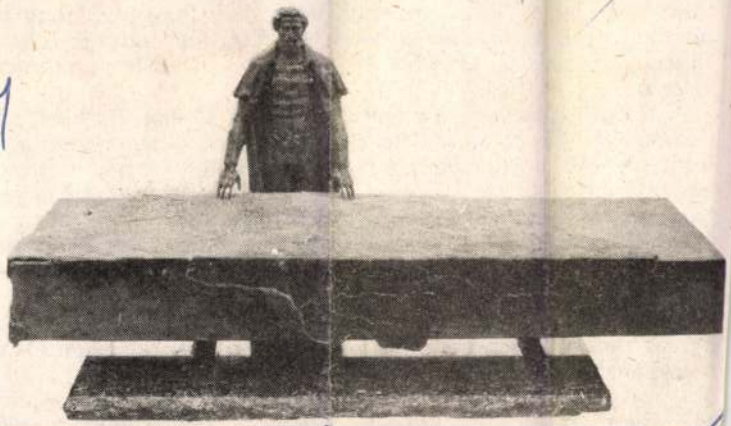

Kiss István: Széchenyi

nek fontos állomásáig: az 1949-es alk
törvényesség fejlődése szempontjából
korábbi rendtől örökölt államapparát
tikus, a szocialista fejlődés irányába
kítása.

A felszabadulást közvetlenül követően a népi demokratikus hatalomnak mindenekelőtt igazságot kellett szolgáltatnia: a nép akarata, de nemzetközi kötelezettségeink is szükségessé tették a háborús és népellenes bűnösök felelősségre vonását. Létrejöttek a népbíróságok. A fegyverszüneti egyezmény értelmében is haladéktalanul hatályon kívül helyeztük a kimondottan fasiszta jogszabályokat. A feudalizmus maradványainak felszámolását szolgálta a földreformról szóló törvény, de a rendi megkülönböztetés, az antidemokratikus kiváltságok, az állampolgári egyenlőtlenség népellenes jogszabályainak eltörlése is. Megszületett az első demokratikus választójogi törvény. Már a szocialista fejlődés irányába mutattak azok a jogszabályok, melyek az üzemek munkásellenőrzéséről rendelkeztek, s a munkások beleszólását biztosították az üzemek vezetésébe, majd azok, amelyek törvényesen lehetővé tették az alapvető termelési eszközök állami tulajdonba vételét. Átalakult az államigazgatási apparátus is. Jo

Kiss Gyula, Kossuth-díjas szobrászművész

„Proletár," bronz, 600 cm. 1959. Debrecen,

Művészet, 1982. Febr. 4. old.

1980.október 3. Televizió 18,05/ZJ.
Pannon Krónika
- - - - - - - - -

Kiss István
Kossuth-díjas szobrászművész

- Kapsosváron régi hagyományai vannak a képzőmüvészetnek. A város számtalan köztéri szobra is erre utal, no meg az a ritkaság számba menő kiadvány, amelyet 1978-ban jelentettek meg a város köztéri szobrairól. Nem véletlenül érehte ~~xx~~ magát jól a somogyi megyeszékhelyen Ripl Rónai József,villájában, és akkori vendégje, barátja, Medgyessy Ferenc, a modern magyar szobrászat nagy mestere, akinek néhány szoborvázlata a villa parkját disziti. De még ebben a müvészetkedvelő városban is akadt vitát kiváltó kompozició. Ezuttal azonban nem szokatlansága miatt furcsálták Kiss István Pihenő munkás-ait, hanem talán az alakok túl merev tartása van ellentétben a szobor témájával. Erről árulkodott néhány járókelő is.
- Megszokottá vált. Tulajdonképpen nem túlságosan tünik föl már,legalábbis nekem. Tulságosan nem szoktam ráfeledkezni, de úgy önmagában azt hiszem, hogy beleillik a városképbe.
- Nem szoktak ugy-e igy ülni az emberek, ugy-e ilyen megjegyzéseket tesznek, én tulajdonképpen jónak tartom a szobrot.Hát itt a szobrász inkább azt alkalmazta,inkább az emberi testet ábrázolta, munkaruha kevésbé látszik rajta,de hát ez tulajdonképpen megint a müvész szabadsága.
- Nagyon kedvelik a kaposváriak Bors István szobrait. Az egyik a Játszó fiúk-at bárázoló, egy szövetkezeti lakótelep mellett vizes medence szélén áll. A medencéből mi halásztuk ki a konzerves dobozokat, és a szemét egy részét, sajnos, az egész tér elhanyagolt, piszkos. Egyes lakók a tanácsra panaszkodtak,amiért nem tisztitja a tanács a teret. De attól tartok, hogy nem is a Tanács szemetel.
- A másik Bors szobor a városon kivül hatalmas parkban áll. A cime, Alakoskodó. Régi pogány hagyományra utal, amikor az emberek állatmaszkba öltözve alakoskodtak. A szobron látható tarsolylemez, a korong és a kacsa, bronz- és honfoglaláskori kulturák emlékei. Maga a szobor pedig egymásra ható és egymásra épülő kulturák szimbóluma.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

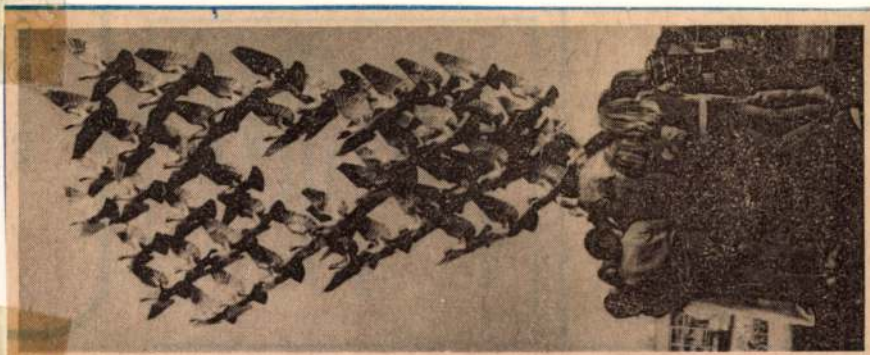

A szabadtéri szobortárlat egyik szép alkotása Kiss István Béke című szobra

Fotó: Gutyan Mihály

Békés Megyei Népújság, 1980. okt. 12

1981. március 24. Televizió 18,3o vgné

1021

Pannon Krónika

- Napjainkban ugy tünik, hogy országszerte fellendült a müvészeti nevelés, beszélünk, irunk róla, a szándék és a tettek azonban még oly kevés helyen találtak egymásra. E kevesek közé tartozik az a Tolna megyei kisközség, Kölesd, amely egy kisérlet helyszine, az un. látás és vizuális nevelési kisérleti, amelyről Jankovics Julia szerkesztő és Simon Márta riporter hozott beszámolót.

- Ön arra törekszik általában mondjuk, hogy megörökitse a multat, a jelennek, tehát ezen a házon a szinekkel, és minden apró részletekkel is, kiakarja fejezni.

- Egyszerübb motivumokkal ábrázolja, az ajtó is régi, falusi faajtóból készülhetett, és lehet látni, hogy pont ilyen borus időben festhette a bácsi, mert nem lehet látni meleg szineket, csak hidegekkel ábrázolja,

- És szerintem a kék szinekkel nem azt akarja, hogy alkony van, hanem azt, hogy már régi ez a ház, és már müemlék-jel legü.

- Gyakorlatilag egy kisérletnek, egy két évfolyó kisérletnek az egyik részét láttuk most néhány pillanatig, a nyolcadikos csoport mutatkozott be. A hét év alatt tematikusan összeállitott ütemterv szerint dolgozunk, óvodában, iskolában két csoporttal, egy ötödikes, kasirozó csoport, és egy nyolcadik osztály, amely képeket elemez, és szemléltető eszközöket csinál a többi napköziscsoportnak, általános iskolásnak. Mi ebben a községben 1975-ig nem volt kiállitás, a kisérletünk arra épült, hogy betudjuk bizonyitani, hogy egyetlen, egy kicsi község, ahol 2600 ember lakik, és ha még nem láttak szobrot, képet, grafikát,

ma 1981-ben, ezek az emberek tájékozottak ezen a részen, kiállitásokra jönnek, járnak, képeket vesznek, gyüjtenek, tehát valami eredménytelértünk. vannak benne kudarcok is, de eredmény is.

- Maga nemcsak a gyerekekkel foglalkozott, hogyan fogadták, amikor Dunaujvárosból idejött Kölesdre, és megpróbálta a felnőtteket is a szép felé irányitani?

- Csináltunk egy felmérést, több részből állt. Az egyik része az volt, hogy a képzőművészet Kölesden. Hát akkor döbbentünk meg, hogy ezen a téren teljesen fehér lapok vannak. Akkor a faluban összeszedtünk 52 darab festményt, kiállitottuk a nagyterembe. Döbbenetes sikere volt, most elmondhatjuk, hogy 41o darab van , festményvan a községben. Tudatosan vásárolták, kiállitásokon vásároltak. Neves, rangos művészeknek az alkotásai lógnak a kövesdi falakon. 5oo házból kb. 7o háznál van festmény. Ez megtalálható egy képtől egészen a 6o darabos gyüjteményig, az egyszerü munkástól az orvosig, pedagógusig.

- van-e a kölesdieknek pénze? Milyen tehetős emberek laknak itt? vagy általában olyanok , mint másutt?

- Tehetős emberek, de nem a képre tehetősek, hanem a képet, most már ezt bátran állitjuk, azért veszik, mert millió alkalmat megkaptak és megkapnak, megragadhattak ahhoz,hogy a lakásukat értelmesen diszitsék.

- Ebben a községben összekapcsolódott a művelődési ház ilyen jellegü munkája, az iskoláé és a könyvtáré. Sőt, kiállitásokat rendeznek, ahogy maga mondta, művészeket hivnak meg, most éppen Kiss István kiállitása van itta művelődési házban, sőt ebben a házban állandó kiállitás is van. Ugyan a folyósón, de végülis kölesdi képtárnak nevezik. Az irodájában láttam egy diafilm-tárat, nem nagy ugyan, de nagyon sok kép kicsinyitett mása van. Megtekinthető, sőt kölcsönözhető.

- Az Ön által emlitett kicsi diatár 8 ezer 4o darabos, diadobozok járnak a községben. Mint a könyvet , kölcsönözni lehet. Egy tasakban bennvan egy életmü, ez 4o-7o diából áll.

- változnak-e az emberek attól, hogy kép kerül a falra?

- Feltétlenül kell, hogy változzanak. A kulturájukban, a magaviseletükben, ez ki kell, hogy domborodjék, ki kell, hogy mutatkozzék. Én azt hiszem, hogy Kölesden ezt nagyjából elértük.

- Otthon hány képe van?

- Hát van jópár darab.

- számszerint, ha nem is pontosan, körülbelül?

- 85 darab körül van.

- Miket gyüjt? Kiktől vásárol? És hogyan? Mi a mottója a vásárlásának?

- Főleg a ma élő festőművészektől vásárolok, és én nem a nevet veszem meg, inkábba ma élőket támogassa az ember, egyaz, hogy maga a művészt is támogatjuk ezzel, tehát alkotói biztonságot adunk neki anyagilag, azért mióta itt Kölesden kiállitások vannak, 1975. óta, rendszeresen megismerkedik az ember a művésszel, személyes kapcsolat alakul ki, ésakkor igy vásárol tőle az ember.

- És önnek milyen biztonságot ad a kép? Azt mondta, hogy a művésznek biztonságot ad.

- Nézze, én soha nem az anyagiakat nézem a képben, én a szépet nézem. És esetleg majd, ha egy kölesdi nagyképtár kialakulnak, akkor esetleg felajánlom majd a gyüjteményemet.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

Kiss István: Kezek,
bronz, 40x40 cm, 1966 (fotó Somfai)

Művészet, Budapest, 1981. április 55. old.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

1021

1981.VI.16.
Esti Magazin.

- A művészeti alkotások csak akkor tölthetik be hivatásukat, ha készitőik a témaválasztásnál magasfokú világnézeti és szakmai felkészültségre támaszkodhatnak.
Kiss István Kossuth-díjas szobrászmüvész a Képző és Iparmüvészek Szövetségének közgyülésén hangsúlyozta, hogy az alkotóknak lehetőségük van a kritikai megfogalmazásra is, de sok esetben csak felszines, általánositást mutató megoldások születnek.
Különböző divatok importja tetszetős lehet ugyan, de valóságos értéket nem mindig képvisel. Az alkotások megitélésénél az a mérvadó, hogy mennyire segitik a közizlés fejlődését. Ügyelni kell arra, hogy a közönség ne tud mit kezdeni azokkal a kompo-

ziciókkal, amelyeket nem ért, és hogy a művészeknek az izlésformálást segiteniök és nem diktálniok kell.

A közgyülés munkájában több int ötszáz festő, szobrász, grafikus, iparmüvész, réstaurátor vesz részt.

1981.VI.17. 4,25 N.

1021

Kiss István, Kazinczy díjas szobrászművész

Jó reggelt!

- Mint már mondtam, tart a Képző és Iparművész Szövetség közgyülése. Munkatársunk, Kazinczy Károly azt kérdezte a Szövetség elnökétől Kiss István szobrászmüvésztől, hogy számára mi a közgyülésen tárgyalt legfontosabb kérdés.

- Az irányelv olyat is tartalmaz, hogy esetleg városi tanácsok döntik majd el, hogy hogyan értékelnek egy müvet, hogy megvásárolják-e?

- Igen, a jövőben ebben az irányban fog alakulni a támogatási döntési rendszer, természetesen ezt egyik napról a másikra óriási hiba lett volna igy alakitani, mert hiszen nincsenek ehhez felkészülve sem a tanácsok, de azt is merem mondani, hogy az értékelés sem és a müvészek maguk sem. A központi támogatási rendszer természetesen központi müvészetközvetitő intézményeket hozott létre. Ezek az intézmények tulajdonképpen rendkivül jelentős munkát végeztek el. Igen, de az élet zajlik. Bonyolultabbá, differenciáltabbá vált sok minden, másképpen alakul a gazdaságirányitás, az államirányitás, tehát ezknekaz intézményeknek egyre inkább orientáló, a döntést segitő, szervező és bizonyos mértékig esetleg igénymegfogalmzó szerepet kell betölteni.

- Éles vitát váltott ki a kritika és amüvészet értékelésének a kérdése, az elmult közgyülésen. Ez azóta hogyan változott?

- Ez azóta szerintem még tovább mélyült. Meg kell mondani, hogy sem a müvészet-propaganda, sem a kritika, sem a birálat nem tudott biztos alapokra állni. Itt is tulságosan sok olyan szubjektiv tényező szerepelt, ami nem alakitott ki egy megbizható értékrendet nálunk. Na most feltételezhető, hogy a jövőben, amikor, amikor jobban magára hagyva kell döntenie egy-egy helyi vezetőnek, ezek nélkül a segitségek nélkül reménytelen helyzetbe kerül.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

12

12 Kiss István: Lőrinc feje
a Dózsa-csoportból, 1953–60

Művészet, Budapest, 1981. márc. 6-ald.

SZABADSÁG-EMLÉKPARKOT avattak pénteken Salgótarjánban, központjában Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotásával.

Népszabadság, 1984. IX. 29

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész tízezer forintos alapítványt létesített az V. kerületi Deák téri általános iskola javára. Az alapítványt — amelyhez az adományozó és a tanintézmény mások csatlakozását is várja — a csaknem 200 éves épület korszerűsítésére, új oktatásfejlesztési módszerek kidolgozására, valamint kísérleti módszerek bevezetésére fordítják.

Népszabadság, 1984. V. 29.

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész alkotásaiból nyílt meg bemutató Kiskunfélegyházán. A tárlaton a Tanácsköztársasági és a Centenáriumi emlékmű alkotójának több műve, valamint a történelmi személyiségeknek, sorsfordulóknak emléket állító kompozíciók láthatók.

Népszabadság, 1984. III. 29

Szabadtéri szoborkiállítás Salgótarjánban

Szabadtéri szoborkiállítás nyílt meg a salgótarjáni Tanácsköztársaság téren. Huszonegy alkotó — köztük *Kiss István*, *Szabó Iván*, *idősebb* és *ifjabb Szabó István*, *Kucs Béla*, *Kalló Viktor*, *Buza Barna* és jelenkori szobrászatunk több más reprezentánsa — összesen hatvanhat szoborral és kisplasztikával szerepel a szoborbemutatón.

A kiállítás alkalmával kiosztott díjak közül a Nógrád megyei Tanács húszezer forintos nagydíját *Pál Mihály* nyerte el Pávás lány című szobráért. A második díjat Farkas Ádám, a harmadik díjat Kovács Ferenc szobrászművész kapta. (MTI)

A nagydíjat nyert szobor, a Pávás lány Pál Mihály alkotása.

KULCSÁR JÓZSEF FELVÉTELE — MTI FOTÓ

Népszabadság 1984. VII. 24

KULTURÁLIS HÍREK

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész kiállítása nyílt meg a salgótarjáni Kohász Galériában. A tárlaton a művész kisplasztikái, domborművei, plakettjei láthatók.

Népszabadság, 1984. 11. 3.

Kiss István, szobrán

KÖZTÉRI SZOBORRAL gazdagodott Mátészalka. A város születőben levő központjának új terén felavatták Kiss István Kossuth- és Munkácsy-díjas művész alkotását; a két méter magas bronzalak a szabadságot szimbolizálja, fölötte betonból öntött kapu ível át.

— : Hír

20

Népszabadság Bp. 1981 aug. 30.

Kiss István, szobrász

Magyar—mongol képzőművészeti egyezmény

A magyar és a mongol nép kulturális értékeinek megismertetését, az alkotói kapcsolatok szorosabbra fűzését segítő, öt évre szóló együttműködési egyezményt írtak alá pénteken a Fészek Művészklubban.

A dokumentumban — amelyet *Kiss István*, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke, valamint *Nyam Oszorin Kültem*, a mongol képzőművészek szövetségének elnöke látott el kézjegyével — rögzítették, hogy az 1984-ben Budapesten megrendezendő nemzetközi kisplasztikai biennálén első ízben részt vesznek mongol művészek is. Az elkövetkező években mongol rajzokból, képekből válogatott kiállítást rendeznek Magyarországon.

A jövőben a két szövetség kölcsönösen tájékoztatja egymást jelentősebb eseményeiről; képviselőik útján kicserélik tapasztalataikat a képzőművészeti élet időszerű kérdéseiről, s tanulmányútra hívnak meg egy-egy magyar, illetve mongol képzőművészt. (MTI)

7.

– : Magyar - mongol képzőművészeti egyezmény

Népszabadság Bp. 1981. dec 5.

Kiss István, szobrász

Szavazócédula helyett

Töprengés egy pályázat kudarcán

Zord és sivár építmények alatt kucorgó vagy elmorzsolt ember, máglyahalomba rakott testek, emberi fejeket karmába ragadó hatalmas, kitárt szárnyú madár, fölemelt karú, eleső, elbukó, szerencsétlenné tett, kifosztott, elpusztított, megsemmisített áldozatok különösen, meggyőzés és meggyőződés nélküli ábrázolása. Szobrászi ötlettelenség, erőszakolt, a mű szándékolt mondanivalójától független építészeti konstrukciók. *Tömören így lehetne jellemezni* A fasizmus áldozatai című emlékműpályázat anyagából rendezett kiállítást, amelyet a főváros legújabb bemutatótermében, a Budapest Galériában tekinthet meg a látogató.

Recept szerint

A tárlat rendezői közvetlen a bejáratnál kifüggesztették a pályázati felhívás szövegét, így a nagyközönség is értesülhet róla, milyen igényei, követelményei voltak a megrendelőnek az emlékművel kapcsolatban. Tény, hogy egy olyan indiffens, semmilyen építészeti teret nem kínáló helyszínre, mint amilyen a Népliget megjelölt pontja, igen nehéz bármilyen plasztikát elkészíteni, s különösen problematikus egy olyat, amely természetszerűleg sokféle asszociációt indíthat el a nézőben, s a kegyeletes emlékezésnek éppúgy színhelye lehet, mint demonstratív ünnepségnek. A pályázat kiírói olyan emlékmű vázlatát szerették volna látni, amely az értelmetlenül pusztító, az embert megalázó és megsemmisítő fasizmussal, sőt mindenféle erőszakos, kegyetlen és eltipró hatalommal szemben a lázadó, a győzedelmeskedő embert ábrázolja. Olyan emlékművet, amely végsősoron *az élet lehetőségét, értelmét, akarását hirdeti.*

A beérkezett munkákon végigtekintve, úgy tűnik, a pályázók figyelmen kívül hagyták a megrendelő igazán nagyvonalúan megfogalmazott igényét, s a fiatal vagy a neves, már beérett művészek csupán a plasztikai közhelyek bűvöletében éltek. *Kiss István* plasztikája a fájdalmat, a gyászt és a kegyeletet kívánja összefogni patetikus figurákkal, s több-kevesebb ötlettel megoldott építészeti térrel. *Búza Barna* szokványos, köztereinkről jól ismert kompozíció tervét nyújtotta be, talapzatra helyezett figuráival a fasizmussal kapcsolatos gondolatokat szinte receptszerűen szállítja. *Marton László* máglyahalomba rakott alakjaival az áldozattá váló embert mutatja be és *csak azt. Janzer Frigyes* ismert előkép nyomán szintén ez utóbbi gondolatkörre figyelt, s bár munkájában jól megoldott részletek is vannak, az építészeti konstrukció riasztóvá, üressé teszi e művet. A többiekről alig lehet érdemben bármit is mondani. Egyetlen kompozíció sincs, amely bármely részletében képes volna versenyre kelni például *Makrisz* Mauthauseni emlékművével, *Varga Imre* Erőltetett menetével. Úgy látszik, a zsűri végül is helyesen döntött, hogy nem adta ki az első díjat, s hogy így egyetlen munkát sem fogadott el megvalósításra. Magyarán szólva *a pályázat — kudarc.* A résztvevők képtelenek voltak e nagy, megrendítő és sajnos nagyon is aktuális témához felnőni.

Ne egyoldalúan

A téma, tudjuk, *rendkívül nehéz és bonyolult.* A magyarországi fasizmusról szólva ugyanis, legtöbben reflexszerűen az elhurcolt négyszázezer magyar zsidóra, a gettóban, a fronton, az ellenállási mozgalomban és a bombázások során elpusztultakra gondolunk, s természetesen azt is tudjuk, hogy érték semmisült meg az emberi fejekben és lelkekben. E bonyolult folyamatot talán egyetlen kompozícióban is ki lehet fejezni, mint arra cikkünkben hivatkoztunk is már. De egy ilyen — az emberi értékek megőrzését sugalló — témához nem lehet *felületesen, közhelyekből építkezve,* ha úgy tetszik, egyoldalúan közelíteni.

A kiállítóteremben szavazócédulát osztanak, a közönség is beleszólhat abba, hogy módosult formában melyik emlékművet kívánná megvalósulva látni. Jómagam nem töltöttem ki cédulát, véleményemet töprengéssel megtoldva ezúton mondom el. Vajon muszáj feltétlen e munkák közül választani? Úgy gondolom: semmiképp sem szabad belenyugodni abba, hogy a magyar szobrászat csak erre, s ennyire képes, amikor olyan témáról van szó, amely nem csupán egy emlékmű lenne a sok közül. A pályázattól távol maradt *Somogyi József; Melocco Miklós, Makrisz Agamemnon, Varga Imre, Borsos Miklós* és sorolhatnánk még a névsort (bár közülük ketten a zsűriben vállaltak munkát).

Inkább Óbudán

És természetesen a majdani helyszín sem közömbös. Vitatkoznék azzal az elképzeléssel, hogy ezt az emlékművet — mint már említettem — egy olyan parkban állítsák fel, ahová sétálva elvetődik — vagy nem vetődik el — az emberek többsége, s amelyik ez ügyben nem bír semmiféle történelmi múlttal. Egyetértek jeles szobrászművészünk elképzelésével, mely szerint ezt az emlékművet például az Óbudai téglagyárnál — ahonnan sok százezren indultak ártatlanul a halálba — kellene felállítani. Ez a helyszín valóban emlékeztetni tudna, itt el lehetne helyezni egy olyan szobrot, amely mementóként kifejezné, mit is jelentett Magyarországon a fasizmus. S tán érdemes lenne azon is elgondolkodni, hogy a továbbiakban e munkába a már említett — *s még említhető többi* — szobrászművészeket is be kellene vonni. Ha szükséges, *egy újabb pályázattal.*

Harangozó Márta

...ieron-
...ások,
...dióadók

a fejlesztésre

Az idei tennivalókat a szolgáltatások helyzete, minőségi színvonala határozza meg.

A közönség kulturáltabb, jobb kiszolgálására a Posta 1982-ben nyolcvan új postahivatalt épít.

Ezenkívül 91 postahivatalt korszerűsítenek, százhatvan jelentős épületkarbantartási munkát végeztetnek, felállítanak 48 új hírlappavilont és nyolc új hírlapüzletet. *A várakozási idő csökkentésére hétszáz küldeménykezelő kisgépet vásárolnak.* Szervezési intézkedésekkel gondoskodnak a feladás és a kézbesítés közötti idő csökkentéséről. A fejlesztések hatására előreláthatólag kétmillió levéllel többet kézbesíthetnek a feladás utáni napon. Törekszenek a táv-

MUNKÁSŐR-EGYSÉGGYŰLÉS

A munkásőrség negyedszázados évfordulója alkalmából folytatódnak az egységgyűlések. Ma délután a MÁV északi járműjavítóban a X. kerületi *Pataky István* munkásőregységnek *Maróthy László*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Budapesti Pártbizottság első titkára adja át a munkásőrség országos parancsnoka által adományozott *Haza Szolgálatáért Érdemérem* arany fokozatát.

IPARI MINISZTÉRIUM

Igazgatói értekezlet

Igazgatói értekezletet tartottak ma délelőtt az Építők Székházának kongresszusi termében. Az Ipari Minisztérium felügyelete alá tartozó több mint háromszázötven vállalat vezetője vett részt a tanácskozáson. A bevezető előadást *Méhes La-*

MSZMP Politikai Bizottság
ponti Bizottságának titkára
MSZMP Központi Bizottság
elveivel és állást foglaltak
tosságokat is bemutatva, ja
kat írásban eljuttatják a
nisztertanács illetékeseihez.

PRAVDA-CIKK

A LENGYELELL
AMERIKAI

Nem volt még példa rá a nemzetközi gyakorlatban, hogy *egy ország kormánya ilyen leplezetlen módon egy másik ország elleni durva propagandatámadás szervezőjeként lépett volna fel, mint most ezt az amerikai adminisztráció teszi.* Ezt állapítja meg a *Pravda* azzal kapcsolatban, hogy *január 30-án az Egyesült Államokban, elnöki kezdeményezésre megtartják a „lengyel nép iránti szolidaritás napját".*

A lap cikke felhívja rá a figyelmet, hogy e hisztérikus kampány szervezőinek legfőbb célja *Lengyelországot az európai katonai-politikai feszültség hosszú időn keresztül ható tényezőjévé változtatni.*

Az amerikai tervek szerint Lengyelországban kellett volna megkezdődnie a II. világháború után Európában és világszerte kialakult erőviszonyok megvál-

...LTÉRÍTÉS

...adultak

Kiss István szobrai

KISS ISTVÁN szobrászművész alkotásaiból nyílt meg kiállítás tegnap Szentendrén, a Pest megyei Művelődési Központban. A tárlaton a Kossuth-díjas kiváló művész nagyméretű szobrai, kisplasztikái és érmei láthatók.

Népszabadság, 1985. VI. 4

Kiss István szobrász

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész alkotásai láthatók a Pest megyei pártbizottság székházában. A magyar történelem és irodalomtörténet kiemelkedő alakjait ábrázoló érmek április 20-ig tekinthetők meg.

Népszabadság, 1985. III. 30

Kiss István

Kiss István szobrászművész alkotásaiból nyílt kiállítás szerdán Kiskunfélegyházán, a Móra Ferenc Művelődési Központban és a Darvas téri általános iskolában. A kiállítást április 23-ig lehet megtekinteni.

Magyar Nemzet 1984. III. 29.

Kiss István

— **Gábor Áron nevét vette fel** csütörtökön, a fegyveres erők napja alkalmával rendezett ünnepségen a várpalotai Tüzér Múzeum. A tüzérség történetét, technikai fejlődését bemutató kiállítást 1977 óta láthatják az érdeklődők. A névadó ünnepségen felavatták Gábor Áron szobrát, Kiss István Kossuth-díjas művész alkotását.

Magyar Nemzet 1984. IX. 28.

Kiss István

Kiss István szobrászművész tízezer forintos alapítványt létesített az V. kerületi, Deák téri általános iskola javára. Az alapítványt — amelyhez az adományozó és a tanintézmény mások csatlakozását is várja — a csaknem kétszáz éves épület korszerűsítésére, új oktatásfejlesztési módszerek kidolgozására, valamint kísérleti módszerek bevezetésére fordítják. Az alapítványt Seufried Antalról — az elemi oktatást a Deák téri, egykori evangélikus gimnáziumban 1787-ben megkezdő tudós tanárról — nevezték el.

Magyar Nemzet 1984. V. 29.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

a Műcsarnokban rendezett Országos képzőművészeti kiállításon szerepelnek a művész portréi, a realizmus finomításának új eszközeivel élnek, jól, hatásosan.

Losonczi Miklós: Országos képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban.

Hevesi Szemle, 1982. jún. 12. old.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1982 JUL

Néphadsereg
Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

9021

*

Kenesei tárlat

*

Egy esztendeje már, hogy az MN 1. sz. Üdülő Parancsnoksága a Magyar Képző- és Iparművészek szövetségével kötött szerződés alapján egy e célra berendezett helyiségben a kortárs magyar képzőművészet legkiválóbb alkotóinak munkásságából rendszeres kiállításokat rendez. A kiállítássorozat indítéka az a meggyőződés, hogy a szabadságukat töltő, pihenő katonacsaládok az átlagosnál nyitottabbak, fogékonyabbak az esztétikai értékek befogadására. A sorozatos közvéleménykutatások azt is bebizonyították, hogy a kortárs magyar művészet ismerete elengedhetetlen feltétele az érzelmileg is megélhető szocialista hazafiságérzet kialakításához.

A kiállítássorozat – mely eddig is rangos művészek munkásságát ismertette meg az üdülő vendégeivel – most ismét jelentős állomásához érkezett. A közelmúltban nyílt meg az üdülőben levő kiállítóterem előtti parkgalériában *Kiss István* Kossuth-díjas kiváló művésznek, a köztéri szobrászat egyik legjelentősebb alkotójának reprezentatív szoborkiállítása. Eddig közel hatvan művel gazdagította a köztéri szobrászatot, s vallja: minden műalkotás állásfoglalás, a szocializmus melletti elkötelezettség. Kiss István műveiben – portréiban kompozicióiban egyaránt – pontosan érzékelhető intenzív kapcsolata a társadalommal, állandó figyelme az emberiség sorskérdései iránt, s ez az emberi-művészi alapállás teremti meg művei sokrétűségét, tematikai gazdagságát.

Kiss István szobrászművész kiállítása a balatonkenesei üdülőben szeptember 15-ig látható.

mák megoldására. A hús
meghatározza: kelendő
zma Oszkár, termeltetési

és mé
laki é

ombinátja

minősítési rendszer alap-
élbehasított sertésen álla-
ilyen a fehér áru (például
dék) és a csontos hús ará-
ammos súlyt tekintve 30:70
setén kaphat a húsalap-
minősítést.) Az exportter-
a

követelmény

rt is jól kidolgozott izom-
húsértékű sertéseket vár
előzmények figyelemre ér-
vekben több gazdaság ho-
nagyüzemi sertéstelepet,
technológiának megfele-
mozog. A következmény:
zsír. Hosszas kísérletezé-
bb hibrid-sertésfajtát te-
elyek már jobban alkal-
n jellegű állattartáshoz, s
özelíti „edzettebb" társai-

dhatnánk, a világpiac ke-
sz ott az egyedüli mérce:
elelő minőség és a válasz-
acon zajló verseny bizony
résztvevőktől. Tavaly az
ul az Amerikai Egyesült
n a sertéshús-túltermelés
obozolt sonka ára lecsök-
eség exportjának helyzete

A húskombinát pápai, veszprémi és keszthelyi gyáregységében, és önálló sertéshizlaldájában mintegy 2800-an dolgoznak. A szakmunkás-utánpótlásról is maguk gondoskodnak: jelenleg 140 tanulójuk van, akik minden bizonnyal örömmel nyugtázták a tényt, nemsokára elkészül a gyár által építtetett új kollégium. Fontos ez, hisz a hentesmesterség nem divatos szakma manapság. Pedig kedvcsinálóul nem csupán a jó kereseti lehetőség kínálkozik. A helybeli KISZ-szervezet is kiveszi részét az ifjúsági szövetségnek a húsprogram felett vállalt védnökségéből. Így munkálkodtak a fiatalok az 1975-ben megkezdett sonkagyártás rekonstrukcióján, a géppark felújításán, a modern technológia fortélyainak elsajátításán.

A pápaiak pikáns, étvágygerjesztő fűszerekkel ízesített (a húsoknak gusztusos színt kölcsönző) pácban tartósított termékei kedvelt csemegéi a hazai fogyasztóknak. A „Pápai páros", a „Balaton felvágott", a különféle húskonzervek, dobozos sonkák — a Bakonytáji ember ízlés- és szokásvilágát közvetítő áruféleségek csupán saját szállításaik nyomán Magyarország 1060 boltjába jutnak el. A kellemes ízek kombinátja, a csaknem 70 éve alapított vágóhíd és húsüzem termékeinek jó minőségével szolgál rá a hazai vásárlóközönség bizalmára, s igyekszik nemzetközi elismerést szerezni a magyar élelmiszeripar készítményeinek.

M. TÓTH GYÖRGY

csontozás után

A soproni felvágott a katonák körében is kedvelt

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

DOLGOZÓK LAPJA

1982 JUL 23

1021

Szobrok a kertben

A tatabányai Puskin Művelődési Központban a nyár és az épülethez tartozó gondozott belső kert lehetőségeit kihasználva, szabadtéri szoborkiállítást rendeznek.

A ma 17 órakor nyíló kiállításon Kiss István Kossuth-díjas, kiváló művész alkotásait tekinthetik meg az érdeklődők. Képünkön: Kiss István: Béke című alkotása.

F—olt

OLVASÓSZOLGÁLAT

RÁDIÓ

Kossuth: 8.25: Az alligátorok paradicsoma. — Útijegyzet. 8.35: Vidám zene táncritmusban. 8.49: Victoria de Los Angeles énekel. 9.33: Óvodások műsora. 10.05: Robin Hood. 10.30: Szabó Lőrinc versei. 10.35: Régi magyar dalok. 11.00: Gondolat. A Rádió irodalmi lapja. 12.45: Zenekari muzsika. 13.45: Zord folyó. — Rádiójáték. 15.05: Népzene Moszkvából. 15.25: Gácsi Sándor műsora. 15.55: Műsorajánlat. 16.00: Mit üzen a Rádió? 16.35: Chopin-kedvencek. 17.05: Évszázadok mesterműveiből. 17.39: Szente László riportja. 18.04: Két Marenzio-madrigál. 19.30: Richard Tauber operáriákat énekel. 19.47: Irodalmunk a két világháború között. 20.35: Operettkedvelőknek. 21.30: Ezd 1982. nyara. 22.20: Tíz perc külpolitika. 22.30: Új Zenei Újság. 23.05: Pablo Casals vezényel. 0.10: Melódiakoktél.

Petőfi: 8.05: Ökrös Oszkár zenealmozik. 8.35: Slágermúzeum. 9.36: Balogh István műsora. 10.00—11.27: Zenedélelőtt. 11.35: Tánczenei koktél. 12.35: Édes anyanyelvünk. 12.40: Népi muzsika. 13.15: A zene titka. 13.30: A Gyermekrádió új felvételeiből. 14.00: Kettőtől ötig... 17.00: Térkép és útravaló. 17.30: Ötödik sebesség. 18.36: Pophullám. 19.40: Nótakedvelőknek. 20.35: Hogy tetszik lenni...? 21.05: Kamarazene. 21.40: Ki mit tud? 22.30: Tánczene.

POZSONYI TV

9.00: Csodagyerek. 9.25: D. Storey: A tanya. 10.35: Gazdaságpolitikai magazin. 17.10: Hírek. 17.15: Filio és Makenzen. 2. 17.45: Nyári betegségek. 17.55: Ember és föld. 3. 18.40: Dokumentummúsor. 19.10: Esti mese. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Forró szél. 2. 21.00: Szórakoztató vetélkedőműsor. 21.50: Ez történt 24 óra alatt. 22.05: Névtelen csillag. 1. 23.10: Operettmelódiák. 0.10: Hírek.

2. MŰSOR

18.25: Fejtörőjáték. 19.05: A kassai óváros. 19.30: Ismeretterjesztő műsor. 20.00: Ma este, nyolckor. 21.15: Időszerű események. 21.45: Samuel Bodicky: A téli zöld. 22.45: Dzsesszpódium.

BÉCSI TV

10.30: Bársonyos kezek. 15.00: Táncra kérjük! 16.25: Osztrák népi muzsika. 17.30: Matt és Jenny. 17.55: Jó éjszakát, gyerekek. 18.00: Panoptikum. 18.30: MI. 19.00: Osztrák képek. 19.30: Tv-híradó. 20.15: Zenés, szórakoztató műsor. 21.20: Részletek Fall Leo operettjeiből. 22.10: Sporthírek. 22.20: Éjszakai stúdió. 23.20: Hírek.

II. PROGRAM

15.00: Teniszversenyek közvetítése Kitzbühelből. 18.30: Szájkosár nélkül. 19.30: Tv-híradó. 20.15: Dokumentumfilm a Nílus folyóról. 21.00: Tudományos magazin. 21.20: Riportműsor. 22.20: Párbaj Mexikóban. 23.45: Hírek.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Kiss István, grafikus
ÉLET ÉS IRODALOM
1982 JUL 3 01

RÓZSA ENDRE:

Zenepalota

Épül a zenepalota:
üstdobütések, bőgőbrummogás
az alapzata.

Aztán kürtök szava:
jövendő ajtók zúgó huzata.

Hegedűhangzás huzalidegén
villámló ingerek sorozata;
fényárban a palota.

Holott nincs még fala.

Az összhangzat lesz maga,
és jaj nekünk, ha összeomlana:
ha ránk-roskadna
a tetőzetéül
felrakosgatott xilofon-pala!

Ablakok billentyűi:
fekete-fehér, roppant zongora.
Kivilágított éjek röhögő,
sokhíjas fogsora!

Hova innen, hova?

Ó, tiszta tartam tágas,
dúr oszlopcsarnoka
a kúszó violinkulcs-kacsokkal, hol a
hanglépcsőkön mollban nő a moha,
mollban nő a moha!

S mint diaboló-játék
zsinegje a pörgettyűt,
hajszol megint a klarinétsikoly
egy hangzásörvényt felgyorsulva bennünk,
menny és mennyezet eltűnt —

kacsalábon forog a zenepalota!

Beléptünk.
Nem menekszünk.

Kiss István: Harangláb

supa napsütés hullámzik most át ezen a betűtengeren könyvből kedves V. úr magának küldök már most m a fejem egy illő dedikáción csak arra kérem várjon lemmel addig is sok írást kíván a legendás példa-ra N. G.

scriptum)

nyomdában volt ez a „le-
Valaki úgy akarta, hogy
legyen, ne érjen oda a
hez, ne vidámítsa fölös-
Pedig nagyon szerettem
inni a csodában: a krisz-
t alig elhagyó fiatal férfi
yőz a betegségen, ahogy
tudott a hallgatáson. Hi-
vidre szabott élete utolsó
iben ismét a régi, az
atatlan Verbőczy volt.
— bizonyságul — itt sor-
z ÉS-ben.) Mint indulá-
t hatvanas évek végén.
cs húszéves, amikor az
k, majd később *A ma-
nyerén* című antológiák
tetlen hangú poétája-
llegetik. Látszólag köl-
k vélt dolgok, helyze-
lobbantott groteszk, de
lágító lángot. Azt a bi-
költői hangot (témát),
könnyű kaucsuklabdát
edvelte ezt a játékot is!
zerint fonákpörgetéssel
g. Tizenéves fejjel ész-
hogy Jacques Prévert
kezd őhozzá igazodni,
ntszándékkal más ut-
edt. De tudta mi az il-
ött egy verset a nagy
t. Búcsúzóul.
gy tetszett, hogy eltűnt;
szerkesztőségeket, ki-
hetvenes évek nagy-
szei rendre kifelejtet-
sorokból, és szerencsé-
tségesen lapos skatu-
gyömöszölték. Így ma-
végső erőpróbához új
tartalékai: valósággal

ontotta a jobbnál jobb meséket, verseket, képverseket. (Könyve is lett, és további könyvei készülnek a Móra Kiadónál.) Mintegy igazolásául annak, amit az elmúlt télen a Kossuth téri mozgólépcsőn a fülembe szótagolt hibátlanul: *„s egyre jobban kezdem szeretni a gyerekeket."* Ez volt talán az ő *Különbékéje* is.

A föntebb idézett egyik antológiában, ahol a bemutatkozó fiatal költők oldalakat töltöttek meg biográfiai és vonzalmi adataikkal, Ő csak amolyan három *verbőczys* mondatra szorítkozott: „A XX. században október 11-én születtem. A századtól a harmadik háború félelmét. Októbertől az Eszmét kaptam. 11-e az Osztályra emlékeztet, ezen a napon fizetik félhavi bérünket." A többit egy Kormos István nevű „szakértőre" bízta, aki bevezető jóslatokat írt a *„rekedt fiatalember"* versei elé.

Folytatom, ahonnan Ő már nem folytathatta az életrajzot: „Meghalt(am) június 22-én, a XX. században. Csütörtök volt."

Most az utolsó júliusi vasárnap van. Csöndes, őszies eső esik egész délután. Verbőczy Tóni valahol egy régi versébe kezd: *„A móló kőfalán ülünk / Távolabb riadt fák feleselnek / a készülő téllel..."*

Nagygyapai

szett, amit írt s meg
Ha lustaságát kifogásol
ves, kónés mosollyal fé
tette a fejét, s visszabú
szi bácsi is lehetne s
sabb.

Verbőczy Antal első
Élet és Irodalomban
meg. Az Első ének cí
lógiában már másfél
verssel szerepel az akkc
duló fiatal költők, Apá
Szenesi Attila, Veress Miklós és a többiek társaságában. Versei az előszó szerint „a tagadás és a megőrzés revelációjával hatnak. A szocializmussal rokon érzetű, de a frázisoktól, a karrieristáktól elidegenedett tömegek érzését, gondolatait fejezi ki."

Fiam lehetett volna, s fiamként szerettem. A szigorú ítéletű Kormos Pista is szívébe fogadta. Verseiből kis kötetet állított össze. Az ifjú költő még Kormosnál is szigorúbb volt önmagához: a nyomdába adás előtt az egész kéziratot visszavette. Utána sokáig nem írt semmit. A hallgatás éveiben sokféle mesterséggel próbálkozott, kevés sikerrel. Testét különféle betegségek tették próbára, mígnem végeztek vele.

Az utóbbi időben mintha pótolni akarta volna az elveszett éveket, sorra jelentek meg versei, prózai írásai az Élet és Irodalomban, a Népszabadságban, az Új Tükörben, a Móránál mesekönyve, melyben kislányának és kisfiának, Dórának és Fürtöskének a történeteit mondja el közvetlen bájjal, természetes egyszerűséggel bizonyítva, hogy a felnőttekhez és a gyerekekhez egyaránt tudott szólni.

Verbőczy Antal tehetsége elismeréséül, biztatásul ez év márciusában Móricz Zsigmond-ösztöndíjat kapott. Sajnos, már alig könnyíthette vele gondjait. Lesújtó végzet, hogy akkor hullott ki kezéből a toll, amikor nyugodtabb életet remélve végre magára talált, s termékeny kedvvel dolgozott.

László Gyula

angol nyelvűek jogaiért harcoló egyik szervezet az „etnikusok" többségét minden teketória nélkül az anglofónok közé sorolja. A hivatalos elnevezés különben a *kulturális közösség*. Ezzel látszólag nincsenek gondok, bár...

Pierre Trudeau 1971-ben hirdette meg a multikulturalizmus programját, amely a kulturális hagyományok ébren tartását, a kisebbségek *különböző* voltának megőrzését szorgalmazza (ellentétben az „olvasztótégely" koncepciójával). René Lévesque s a szeparatista Parti Québecois 1976-ban nyerte meg a quebeci választásokat. Így Kanada francia kisebbségéből itt politikailag is többség lett. (Viszont a quebeciek többsége nem akar leválni Kanadáról.) Mindez nem ígért sok jót az angolajkúaknak: a 401-es országúton elindultak az autók nyugat felé. (Ottlétemkor kisebbfajta botrány kerekedett abból, hogy a kétnyelvű stoptáblákat — azaz arrêt/stop táblákat — a hatóságok ki akarták cserélni egynyelvűekre. Ez az egy nyelv természetesen a francia lett volna. Mikor elutaztam, az utcánk végén fölállított tábla még kétnyelvű volt; nem tudom, azóta mi történt.) Chez nous — mínálunk —: az anglofónok fülében baljósan csengett a minduntalan előforduló, eredetileg — a szótárban — ártatlannak tetsző kifejezés. A bevándorlóknak — nevezzük most őket így — francia iskolába kell járatniuk gyermeküket, holott ez ellentmond az Emberi Jogok Chartájának, amely immár a vadonatúj kanadai alkotmány része.

Igaz, a Chartának van egy olyan passzusa is, amely gyakorlatilag lehetővé teszi Quebec önálló cselekvését az ügyben. A quebeci kormányzat egyébként nem szignálta az alkotmányról szóló tartományközi megállapodást. Mindamellett vagy másfél ezer gyermek jár illegálisan (de köztudottan) angol iskolába; és számuk nemigen csökken

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 347-748, 340-726

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

MAGYAR IFJÚSÁG
1982 AUG 6

1021

Kelenföldi nyár

Alkotóművésznek kell-e kedvesebb kép? *Kiss István* Kossuth-díjas szobrászművész *Népmese* című szobrát mászókának használják a környékbeli srácok a nagy melegben.

Pantomim Visegrádon

A főváros hátterében egyre inkább id
genforgalmi nevezetességgé válik
Duna-kanyar. Valószínű, ez is hozzáj
rult ahhoz, hogy az idén a visegrá
Fellegvárral szemben, a Silvanus-szá
loda teraszán minden nemzetiségű t
rista számára érthető, nemzetközi pr
dukciót mutat be *Köllő Miklós* együ
tese, a *Domino Pantomim Társasá*
S hogy az ötlet mennyire bevált, a
bizonyítja: a hegyoldalba felállító
színhely a hét végi estéken megtelik ha
zai és külföldi közönséggel. A hegyek
kel övezett panoráma kitágítja a di
menziókat, amikor elkezdődik a *Bo
londok éjszakája* című pantomim tra
gikomédia. A helyszín egy királyi ud
var, ahol az arisztokratikus „kékek"
bálja folyik. A merev menüett lépése
ket zavarja meg a hófehér ruhában
bevonuló leprások menete, akik között
van a skarlátvörös ember, aki maga a
végítélet. A holbeini haláltáncra —
Hyeronimus Bosch képeire — emléke
tető mozgásoknak a király kedvenc bo
jól egészíti ki *Rossa László* kitűnő,
hangulatteremtő zenéje.

Az együttesről és következetes munkálkodásukról másfél évtized alatt sok dicsérő jelzőt leírtak már. Most, amikor az 1982-es cannes-i Kávéházi Színházak Nemzetközi Fesztiválján is elismerő kitüntetésben részesültek — úgy tűnik fel van erejük a további útkeresésre, és a siker önmagában nem nyugtatja meg őket. A Bolondok éjszakája mindenesetre ezt bizonyítja.

D. A.

Kiss István

Magyar Nemzet
1985. III. 21.

A jubileumi kiállítás előkészületei

A Műcsarnokban a jubileumi képzőművészeti kiállítás március 22-én nyílik meg, *Negyven alkotó év* címmel.

Kiss István szobrászművész a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke a sajtótájékoztatón többek között elmondta: a pályázati felhívásra ezerháromszáz művész 1834 alkotása érkezett be. A zsüri végül négyszázhuszonhét alkotó 693 munkáját fogadta el. A bemutató — műveken keresztül — áttekinti a magyar társadalom négy évtizedét. A tárlaton csak élő művészek munkái kaptak helyet és a művek többsége a legutóbbi évek termése.

A beküldött képeket néhány, a Magyar Nemzeti Galériától kapott alkotás egészíti ki. Három fődíjat, tíz különdíjat és öt nívódíjat adtak ki. A kiállítás katalógusa 427 képpel öt nyelven jelenik meg, a megnyitóra elkészül egy harminc reprodukciót tartalmazó mappa és egy húszdarabos levelezőlap-sorozat is.

A kiállítás időtartama alatt — március 22. és május 5. között — több kiegészítő program várja a Műcsarnok vendégeit. A kamarateremben művészettörténeti előadások lesznek. Ugyanitt válogatás látható az elmúlt negyven év legsikeresebb magyar játékfilmjeiből, s korabeli híradófelvételeket és dokumentumfilmeket is bemutatnak. Vasárnap délelőttönként képzőművészeti kisfilmeket mutatnak be és számos videoprogram is lesz.

Kiss István

— **Kiss István szobrászművész** alkotásaiból nyitottak meg kiállítást pénteken a Pest megyei pártbizottság székházában.

— Határőrvárossá avatták

Magyar Nemzet 1985. III. 30.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész:

Petőfi-szobrának kisplasztika-változata.

A Xantus János Múzeum kiszállítószete gyűjteménye.

Kisalföld 1983. szept. 21.

MOZI

Új filmek a m

ELVEBONCOLÁS

színes, svéd film. Bemutatja:
Rába Kamara szept. 22–28.

ELTŰNTNEK NYILVÁNÍTVA

színes szinkronizált amerikai film.

Főszerepben: Jack Lemmon.

Bemutatja: Győr Vörös Csillag
szept. 22–25. Sopron

Szabadság szept. 26–28.

ISMÉT MŰSORON

Jean-Paul Belmondo
nagysikerű filmje a

ZSARU VAGY CSIRKEFOGÓ

22–25-ig vetíti a Rába
Filmszínház

MINDE
KEDVE
VENDÉGÉNE
JÓ SZÓRAKOZÁST KÍVÁN

Kiss István szobrász

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész kiállítását Sós László érdemes művész ma fél háromkor nyitja meg a Tungsram Klub Galériájában. A kiállítás október 4-ig tekinthető meg.

Népszabadság, 1985. IX. 25.

Képcsarnok kiállítás 1985 III. 5-14
Székesfehérvári képzőművészet kollektív kiállítása
Székesfehérvár Vörösmarty G. terem

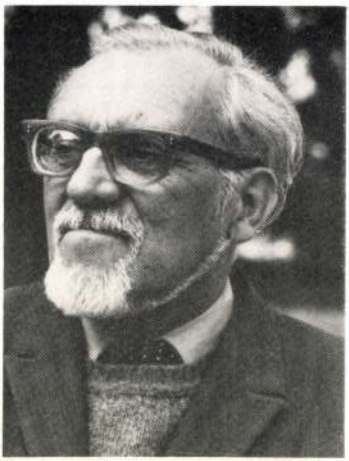

KISS ISTVÁN festőművész
Hódmezővásárhely, 1931

1954-ben fejezte be főiskolai tanulmányait Hincz Gyula vezetésével. Székesfehérvárott él, művész-pedagógus. Helyi és regionális rendezvények mellett 1967-ben az István Király Múzeumban, 1978-ben a Fejér megyei Művelődési Központban voltak gyűjteményes tárlatai. 1958-ban Alba Regia-díjat, 1964-ben Csók István emlékérmet kapott. Művészi felfogásában az alföldi festészet hagyományait követi, stílusán azonban nyomott hagyott szűkebb pátriájának urbánusabb, kulturáltabb légköre.

Kiss István

Magyar Nemzet
1985. X. 21.

Művészeti szövetségek együttműködési szerződése

Együttműködési szerződést írt alá szombaton Budapesten a *Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége*, valamint az *NSZK Szövetségi Képzőművészeti Szövetsége*. Első alkalommal született a két szövetség között ilyen együttműködési megállapodás. A szerződés elsősorban a munkakapcsolatokat szabályozza: vonatkozik művészdelegációk, kiállítások és információs anyagok cseréjére, valamint a nemzetközi alkotótelepeken, szimpóziumokon való részvételre is. Az 1985—86-os évekre szóló együttműködési szerződést a két szövetség elnöke, Kiss István szobrászművész és Ottó Dressler szobrászművész írta alá.

Kiss István

— **Hunyadi János szobrát,** Kiss István művét leplezik le november 16-án, 12 órakor Kecskeméten, az Április 4. téren. Avató beszédet Köpeczi Béla akadémikus, művelődési miniszter mond.

Magyar Nemzet 1985. XI. 15.

Kiss István

Hunyadi-szobor Kecskeméten

Szombaton Kecskemét Hunyadi városrészében felavatták Hunyadi János szobrát, *Kiss* István Kossuth-díjas szobrászművész alkotását. A mű a Hunyadi városi általános iskola előtt áll. A tér győztes csatamezőként veszi körül a nagy vezér négy és félméteres lovasszobrát. Körülötte elhagyott harci, hadi eszközök, bronzból formált pajzsok, lándzsák, jármok s ágyúlövegek hevernek. A kompozícióhoz tartozik egy harangtorony is, amit farönkökből ácsoltak; kupolájában a különböző hangú harangok függnek. Jeles napokon a nándorfehérvári csata emlékezetére meghúzzák a harangokat.

Az impozáns szobrot, amelynek talpazatát, erét *Rácz* Zoltán építész tervezte, déli tizenkét órakor harangzúgással avatták fel. Az ünnepségen *Köpeczi* Béla művelődési miniszter méltatta Hunyadi János életútját, történelmi jelentőségét.

Magyar Nemzet 1985. XI. 18.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

1021

1980. IV. 29.21.10.Tv.2.müsor. S.J.né.

Tv-híradó

- Ha nem is teljes képet, legalább jelzéseket adhat kézmüves iparmüvészetünk mai állapotáról, a pesti Vigadó új kiállitása, amely a lakás, az öltözködés, a viselet, egyáltalán akulturált környezet alakitásához ad egyben példát. Természetesen nagyon sokan vannak, akik csak olcsóbb tárgyakkal vehetik körül magukat a mindennapokban. Az ilyen kiállitásoknak azonban nem csak az a céljuk, hogy ezeknek az egyedi, vagy kis sorozatban készülő tárgyaknak a vásárlóit, a vásárlók izlését befolyásolják, de a nagy sorozatokat készitő ipari gyártókét és a kereskedelmi megrendelőkét is. A nem régiben átadott Vigadó Galériának az már a második kiállitása. Az első grafikai kiállitásnak óriási sikere volt. Több mint 10 ezren látták, épp ezért lehet az izlésnövelés kitünő fóruma, ez a duna-parti kiállitóhely, még akkor is, ha a termek sajátos jellege, néha elég fejtörést okoz a tárlatok rendezőinek. Hangsúlyozzuk itt most olyan iparmüvészeti alkotások láthatók, amelyek valóban kézmüves módszerrel készülnek. Az utóbbi időben, ezeknek egyre nagyobb az ázsiója a vásárlók körében. A kiállitást Kiss István Kossuth-díjas szobrászmüvész, a Képző és Iparmüvészeti Szövetség elnöke nyitotta meg.

Kiss István, szobrász

MA, HOLNAP

Képző- és iparművészek közgyűlése

Ma reggel az építők Dózsa György úti székházában megkezdődött a *Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének XI. közgyűlése.* Az elnöki megnyitó és a munkabizottságok megválasztása után az elnökség szóbeli beszámolóját *Kiss István* szobrászművész, a szövetség elnöke terjesztette be. A képzőművészek közgyűlése ezután vitával folytatódott. A szövetség új tisztségviselőit holnap választják meg.

– Képző- és iparművészek közgyűlése 8.

Esti Hírlap, Bp. 1981. június 15.

Kiss István, szobr.

• EMLÉKMŰAVATÁS.
Ma délelőtt Mátészalkán lelepleztek a felszabadulási emlékművet Kiss István szobrászművész alkotását.

12.

– o Emlékmű avatás

Esti Hírlap, Bp. 1981 aug. 29.

Kiss István, szobrász

A MAGYAR KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZEK Szövetségének választmánya megválasztotta a szövetség új tisztségviselőit. Elnök Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész lett. A társadalmi kapcsolatok alelnökévé Timár Árpád művészeti írót, képzőművész-alelnökévé Tamás Ervin Munkácsy-díjas festőművészt, iparművész-alelnökévé Schrammel Imre Munkácsy-díjas keramikusművészt választották.

8.

— : Hl

Népszabadság, Bp. 1981. jún. 23.

Kiss István, szobrász

szekre egyaránt vonatkozik.

A tanácskozás befejezéseként a szövetség leköszönő vezetőségének elnöke, *Kiss István*, összegezte a vitát. Utalt arra, hogy a hozzászólásokból, a problémák felvetéséből egyaránt kicsendült a szövetség tagjainak *társadalmi felelősségtudata, tenniakarása* és a közös gondok megoldását segítő készsége, igyekezete. Ezután határozathozatal következett. A közgyűlés elfogadta az írásos dokumentumokat, és a tanácskozáson előterjesztett *határozati javaslatokat*. Megválasztották a szövetség vezető testületét, a 64 tagú választmányt, amely — a hagyományoknak megfelelően későbbi időpontban — ugyancsak megválasztja a szövetség vezető tisztségviselőit.

-: Befejeződött a Magyar Képző... 7

Népszabadság, Bp. 1981. jún. 18

Kiss István, szobrán

Kedden az Építő-, Fa- és Építőanyag-ipari Dolgozók Szakszervezetének székházában megkezdődött a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének XI. közgyűlése. A kétnapos tanácskozáson képző- és iparművészetünk valamennyi szakágazatának képviselői — több mint 500 festő, szobrász, grafikus, iparművész és képzőművészeti író, restaurátor — vitatták meg a több mint 1200 tagot számláló szövetségnek a legutóbbi négy évben végzett munkája tapasztalatait, eredményeit, gondjait és feladatait.

A közgyűlést, amelyen megjelent *Kornidesz Mihály*, az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezetője, *Pozsgay Imre* művelődési miniszter, ott voltak kulturális intézmé-
nk — a Művészeti Dolgozók
szervezete, a Művészeti Alap, a
tási intézmények és a társmű-
ti szövetségek — vezető képvi-
is, *Soós László* grafikus, a ta-
zás soros elnöke nyitotta

szvevők megszavazták a köz-
munkabizottságai tagjainak
t, majd *Kiss István* Kossuth-
brászművész, a szövetség el-
ött szóbeli kiegészítést a
elé terjesztett írásos do-
nokhoz.

– Megkezdődött a

Népszabadság

7

17

szervek: a gyomor, a tüdő, hártya.

— *Vannak-e próbálkoz gomba mérgező anyagaina talanítására?*

— Világszerte új eljárás

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Kiss István

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

1980 MÁJ 1

1021

Ünnepi

KISS ISTVÁN rajza

melléklet

Recept

ALFÖLDI BURGONYALEVES

Hozzávalók 4 személynek: 1 kg burgonya, 25 dkg hagyma (póréhagyma), 25 dkg sárgarépa, 25 dkg zeller, 1 liter víz, ételízesítő (vegeta), 8 szem bors, 5 dkg szalonna, 2 fej vöröshagyma, húsleves kocka, só, bors (törött), mustár, főzőkolbász.

A burgonyát meghámozzuk és kockákra vágjuk. A zöldségeket szintén megtisztítjuk és apróra vágjuk. A burgonyát és a zöldségeket feltesszük főni forró vízben. Ételízesítővel és szemes borssal fűszerezzük, és kb. fél óráig főzzük.

Közben a szalonnát darabokra vágjuk és serpenyőbe tesszük, hozzáadjuk a hagymát és barnára pároljuk.

Napozókabátka

Vékony, magasnövésű lányok részére divatos a derékban megkötött ujjatlan kabátka. De a csinos, áthajtásos megoldást, minden kedves olvasónknak, kézimunkázni szerető asszonynak ajánljuk, mert ha a kabátszárnyat az oldalrészeken 1—1 gombbal rögzítjük, és a derékrészükön vékony övvel összefogjuk, kortalan és divatos nyári ingkabátot köthetünk. A fonalvásárlásnál a jól mosható Vénusz fonalat ajánljuk: 15 dkg piros (alsó rész), 5 dkg fehér (felső, vállrész), 2,5-es kötőtűvel kötve.

MUNKAMENET:

A szabásmintát azonosítjuk a szükséges méreteinkkel. A munkát derékrészen 6 sor lustakötéssel kezdjük, majd a munka színén sima, a bal oldalon fordított szemeket kötünk. A vállrészen, az ujjkivágás után, a szélrészeken fehér fonallal, soronként 1 szemmel a középrész felé haladva, vállrészt kezdünk. Az elkészült munkadarabokat a fehér részen piros, a piros részen fehér fonallal virágmotívumokkal kihímezzük.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1980 MÁJ 1

1021

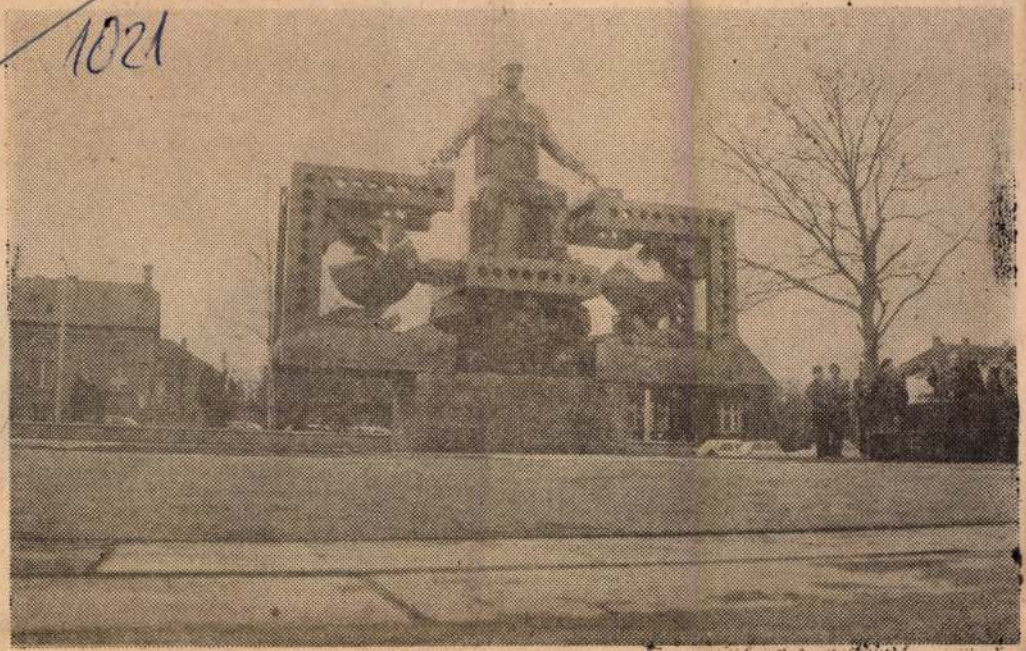

Kiss István: Munkástrón

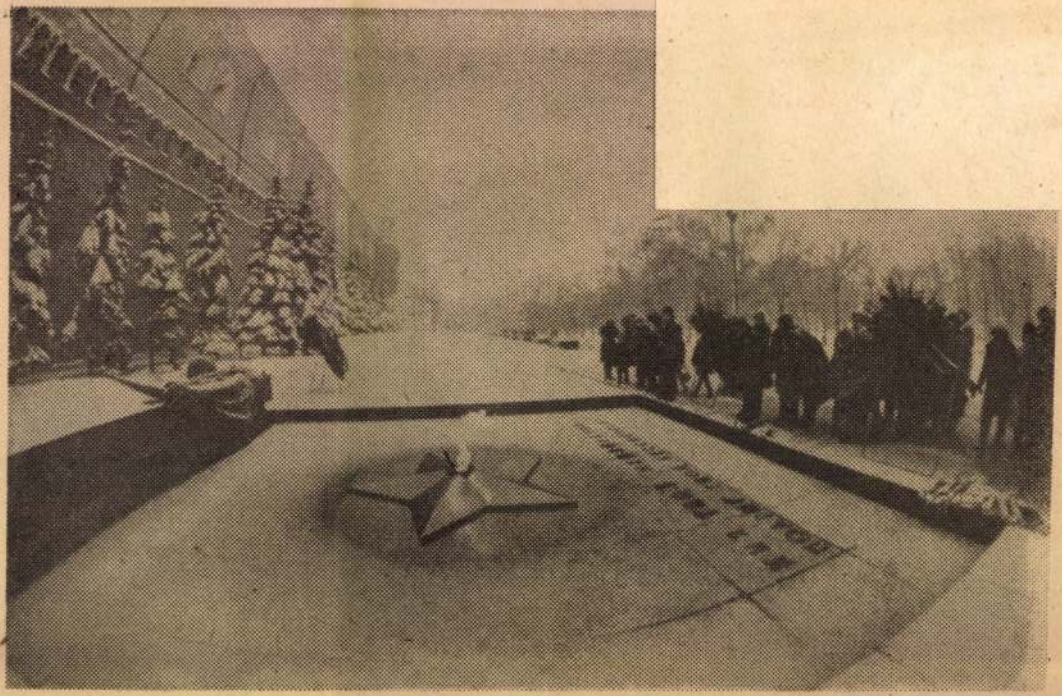

Moszkva arculatát századok

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész
SZOVJETSZKAJA KULTURA
1980 APR 11
1021

КАРТИНКИ С ВЫСТАВКИ

Мы хорошо знакомы с массовой продукцией венгерской легкой промышленности. Поэтому с таким интересом встречаем новые предложения художников, выступающих от имени двадцати трех предприятий на выставке «Венгерское декоративно-прикладное искусство и дизайн», открывшейся в Москве.

Посетители ходят по залам с блокнотами, с карандашами — записывают, зарисовывают. У стендов с одеждой из вельвета и шотландки толпятся студенты. Дискуссия разгорелась по поводу белья для гостиниц — полосатые наволочки и пододеяльники возражений не вызывали, но вот коричневые простыни?.. Председатель Союза художников Венгрии Иштван Киш предупреждал, открывая выставку, что новые идеи мастеров-прикладников достаточно смелы.

Вот на белоснежной тарелке — синий человечек, каких рисуют дети до пяти лет. На полоскательнице — человечки коричневые. На блюдце — смешная рожица, выполненная юным соавтором фарфористов. Сегодня это принято — обои, ткани, посуду для детей оформлять их же рисунками. Правда, психологи говорят, что дети предпочитают любоваться профессионально сделанными вещами, а не собственными каракулями. Но этот спорный для науки прием бесспорно хорош в предметах для взрослых. Именно мы, взрослые, можем достойно оценить искренность детского творчества, именно нам, а не детям нужны такие сервизы, обои и ткани, а также куклы, выдуманные керамистом Марианной Бан.

Пожалуй, самое смелое предложение выдвинула художница Ибоя Хегеди — она украсила скромное однотонное платье комплектом «мини-гобеленов» — есть такое новейшее направление в искусстве текстиля. Не пугайтесь — женщина не станет в таком наряде похожей на передвижной выставочный экспонат. Сумочка, пояс и кулон сотканы с филигранным мастерством, а вкус и такт модельера сделали эти крошечные гобелены органичной принадлежностью туалета.

Более четырехсот экспонатов на этой выставке. Участвуют в ней девяносто авторов. Естественно, мы могли сообщить вам лишь наиболее характерные ее приметы.

С. ПАВЛОВА.

Преемственность нравственной силы стойких борцов, современность и современник, творящий новые дела чести и разума,—ведущая тенденция большинства произведений, берут ли художники тему города или тему села. Главное для художника—увидеть творческое начало в личности, активность жизненной позиции человека наших дней. Именно этим привлекают «Металлурги КамАЗа» В. Скобеева и «Дорожники» В. Жемерикина, «Ритмы стройки» Р. Фе-

Особую мажорную н
дию вносит раздел дек
тивно-прикладного иск
ва. Это Хохлома и Горо
это вышивки чуваш
мордовских мастериц,
звонкое цветное сте

Надо сказать и о
красном здании, постр
ном в Казани специаль
зональной выставке в це
города. Это — щедрый
дарок и художникам, и
бителям изобразительного искусства, весомый вклад волжан в дело пропаганды художественного творчества.

Юр. НЕХОРОШЕВ.
КАЗАНЬ.

● *А. Сайхина. «Детская спортивная школа».*

ЗНЬ

та», «Гопак» Соловьева-Се-

— Пусть я никогда не буду танцевать дома,— в сердцах говорит он, — но гопак перед ними я плясать не мог. Я был готов к самому суровому решению по отношению ко мне.

ной службе появились сбои!

Л. ДИНЕР, директор магазина «Тик-так»: Промышленности, видимо, следует активнее наращивать темпы расширения производства, тогда и будильников будет в достатке. А пока спрос очень большой, причем главным образом на простые, привычные всем нам механические будильники. Вот электронные, что делает московское объединение «Слава», лежат — не очень охотно их берут. А объединение упорно увеличивает выпуск новинки и наверняка не без ущерба для традиционных часов.

В. МОЧЕНОВ, главный ин-

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss István

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Kossuth-díjas szobrász-művész

1980 JUN 1

1021

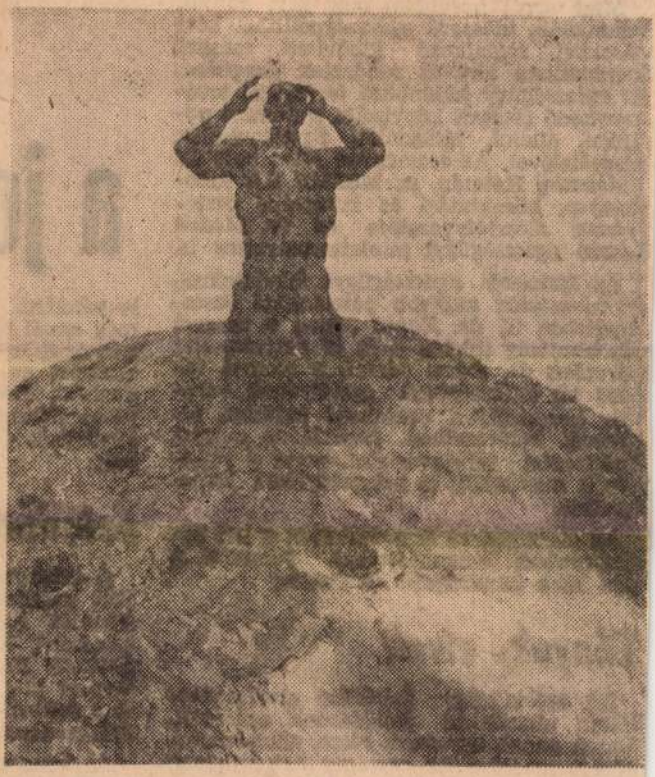

KISS ISTVÁN: KIÁLTÁS

Mint a
lapunkba
désekkel
kommuni
az egészségügy különböző területein tevékenykedő rétegek képviselői, valamint politikai, állami, társadalmi tisztségviselők részvételével. Az eseményen jelen volt *dr. Vidovszky* Kálmán, az MSZMP KB tudományos, közoktatási és kulturális osztályának alosztályvezetője és *dr. Medve* László egészségügyi miniszterhelyettes is.

Az időszerű egészségügyi feladatokról, természetesen szűkebb pátriánkkal összefüggésben is, *dr. Koncz* János, a megyei pártbizottság titkára szólt az aktíván. Ezt követően *dr. Rózsa* József, a megyei tanács vb egészségügyi osztályának vezetője ismertette a vonatkozó politikai bizottsági határozathoz kapcsolódó megyei intézkedési tervjavaslatot, majd a résztvevők mondották el véleményüket, javaslataikat.

Az alábbiakban összefoglaljuk a két referátumban elhangzottakat, valamint a vita főbb tanulságait. (A Szerk.)

Tények, elvek

Az egészségügy fejlődése elválaszthatatlan társadalmi fejlődésünk egészétől, hiszen annak egyszerre része, alkotóeleme, következménye. Az országos helyzetképen belül a Csongrád megyei speciális vonásokkal rendelkezik. A felszabadulás előtt

a je

is pótolhat h
még ennél töb
pénzértékkel
molitást, gond
darítást, törő
rászorulóknak
szocialista ép
nek.

Feladato

A feladatok
XII. pártkong
tekezlet hatá
kiindulni, fig
MSZMP Polit
tember 11-i -
és a fejlesztés
ülésén hozott

A kongress
között hangs
terv éveiben

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss István, Kossuth-

NAPLÓ (VESZPRÉM)

díjas szobrászművész

1021

Ünnepélyes keretek között nyitották meg Zánkán, a Balatoni Úttörővárosban a hazánk felszabadulásának 35. évfordulója tiszteletére rendezett szabadtéri szoborkiállítást. A két kiállító, Kiss István Kossuth-díjas, érdemes művész és Vasas Károly, Munkácsy-díjas érdemes művész 47 alkotása szeptember végéig tekinthető meg. A tárlaton Bereczky Lóránd művészettörténész mondott bevezetőt.

Fotó: A. Horváth

Párizs

A Francia Kommunista Párt Központi Bizottságának Párizsban összeült plénuma határozatot fogadott el, amelyben állást foglalt amellett, hogy a francia nemzetvédelmi politika az enyhülést és a békét szolgálja.

A határozat aláhúzza, hogy az FKP az ország békepolitikájának kibontakoztatására és a nemzetközi függetlenség következetes megőrzésére törekszik. A dokumentum hangsúlyozza: azok a kezdeményezések, amelyeket Franciaország tehet a leszerelés és a békés egymás mellett élés érdekében, nemcsak az ország nemzetközi tekintélyét növelhetik, hanem jobb feltételeket teremthetnek biztonságának és szuverenitásának garantálásához is.

A határozat leszögezi, hogy az FKP ellenzi mind a neutronfegyverek előállítását, mind pedig a rakétákkal felszerelhető új típusú atomtengeralattjárók építését.

Kabul

Szombaton Kabulban plenáris záróüléssel véget ért az Afganisztánnal való szolidaritás jegyében tartott nemzetközi konferencia, amelyet az afro-ázsiai népek szolidaritási szervezete kezdeményezett. A konferencia résztvevői elsősorban azt vitatták meg, hogy a világ haladó erői miképpen támogathatják az afgán népet az imperializmus, a reakció erői elleni küzdelmében. A kon-

Moszkva

Schi

Hétfőn
Schmidt
moszkvai látogatása. A nyugatnémet kormányfő több megbeszélést folytat Leonyid Brezsnyevvel, az SZKP főtitkárával, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnökével. A kétnapos látogatás munkajellegű, azon mindenekelőtt a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseit és a két ország kapcsolatainak alakulását tárgyalják meg, beleértve a gazdasági kapcsolatok továbbfejlesztésének egyes témáit is. Schmidt a tervek szerint már kedden délután visszautazik Bonnba. A nyugatnémet kancellár népes kísérettel érkezik a szovjet fővárosba, a tárgyalásokon részt vesz Genscher külügyminiszter is.

A szovjet fővárosban érban a párbeszéd fenntartás az álláspontok kölcsönö megismertetése szempontjá ból tartják jelentősnek, ne várnak azonban tőlük azon nali, közvetlen eredménye ket. A szovjet—nyugatném kapcsolatoknak kulcsszerepü volt és lehet az európai eny hülés folyamatában, a bonn kormány jelenlegi magatar tása azonban nem minde vonatkozásban azonos azza az állásponttal, amelyet ko rábban képviselt: sok tekin tetben Bonn csatlakozott Carter-kormányzat élese szovjetellenes, a hidegháb rús irányvonal feleleventésé re törekvő irányvonala mel lé, s ez természetesen kiha a kétoldalú kapcsolatokra, a európai enyhülésre is.

Befejeződtek a román—NDK tárgyalások

Gyümölcsözően és sokrétűen fejlődik Románia és a Német Demokratikus Köztársaság sokoldalú kapcsolata. A két ország a jövőben is arra törekszik, hogy szélesítse az együttműködést, fejlessze a kooperációkat és termelési kapcsolatokat. Mindkét ország a marxista—leninista elvekre épülve erősíti barátságát, növeli együttműködését a szocialista országokkal, a Varsói Szerződés tagállamaival és aktívan hozzájárul a KGST tevékenységének eredményességéhez. Ezt hangsúlyozza többek között az a közlemény és közös nyilatkozat, amelyet Erich Honecker bukaresti tárgyalásairól pénteken este adtak ki a román fővárosban.

Erich Honecker, az NDK államtanácsának elnöke, a NSZEP KB főtitkára a nap folyamán Nicolae Ceausescu társaságában Brassóban megegyezményt írtak alá a felek amelyek elsősorban a gazdasági kapcsolatok fejlesztésé a kulturális, tudományos műszaki együttműködést szé lesítik.

Erich Honecker viszontlá togatásra hívta meg Nicola Ceausescut. A román állam fő a meghívást köszönette elfogadta.

Francia neutronfegyver

Washing

„Az Egyesült Államoka nem lepte meg Giscar d'Estaing francia elnök be jelentése, hogy kipróbáltá a francia neutronfegyvert — mondta pénteken washingtoni külügyminisz

1091 [illegible]

Telc[illegible]

Kiss
Kossuth-díjas

CSONGRÁD MEGYEI H[illegible]

milv.

1980 JUN 15

1021

KISS ISTVÁN: MUNKÁSTRÓN

ztájinak

Tsz összefogással

ék kölcsönzésüket. Különösen a motoros kapáknak van nagy népszerűségük, néhány nap alatt 55 alkalommal vették bérbe az ügyes, gyors talajművelő gépeket. De viszik a kisraktort, a darálókat, a permetezőgépeket is.

A bérlet szólhat néhány órára, ám hosszabb időszakra is. A motoros kapának a napi használati díja 120 forint, a permetezőért 30, a szőlészeti berendezésekért általában 20—40 forintot kell fizeni, szintén egy napra. A bérletből fedezik az eszközök karbantartását, s az amortizációt, hiszen egy idő után meg kell teremtse a gépek árának. Akkorra legtöbbször le is szolgálják idejüket.

Tárgyalásokat folytat az AGROKER a szegedi ÁFÉSZ-szel és a szentesi Felszabadulás Tsz-el is, hasonló gépkihelyezési akció lebonyolítására. A szentesi tsz tagjai általában erőteljes háztáji kertészkedést folytatnak, így várhatóan az öntözőberendezések, a hajtatóházi kisgépek iránt lesz érdeklődés.

Noha nem vadonatúj szolgáltatás a mezőgazdasági gépkölcsönzés, ám a kereskedelem a saját kockázatvállalására nem nagyon jeleskedik vele. Így született meg az a dicsérendő AGROTRÖSZT-i döntés, hogy a vállalat saját gépi eszközeit a tényleges értékükön elkönyvelve helyezze ki a termelés színterére.

érzékeltetésére, hogy a Dunai Vasmű megtette az első lépést, és nem is kicsit, annak érdekében, hogy helyreállítsa a művezetők rangját, becsületét. S ha netán más vállalatok követni akarják a Vasmű példáját, a dunaújvárosiak, gondolom, nem zárkóznak el a részletesebb felvilágosítástól sem.

VÉRTES CSABA

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

Jubileumához érkezett a salgótarjáni tavaszi tárlat, 1980. ápr.-ban tizedszer került megrendezésre.- A hagyományos munkásábrázolás idealizáló erőt sugárzó műveinek sorába sorolhatók Gyurcsik Ferenc, Kiss István és Kirchmayer Károly munkái.

/említve/

Krumák Emese: A salgótarjáni tavaszi tárlatról.
Napjaink, 1980. 6. 38. old.

Kiss István

Könyves Kálmán yobra

Bp. IV. Április 4. tér 1.

Rajna György: Elyámolás a külső kerületek műemlékeiről

Budapest 1982/12

Kiss István, Szobrán

L. Kajári Gyula

T. J. A Balatov nyári kult. prog. 21.

Nep. szabadság, Bp. 1981 ápr. 12.

Kiss István, kossuth-díjas szobrászművész
„Arcok és sorsok" címmel összeállított országos gyűjteményi kiállítását Hatvanban rendezték meg. A művész Dózsa-fejét szerepel a tárlaton. [említve.]

Farkas András: Portrébiennálé Hatvanban.
Heves Megyei Hírlap, 1980. márc. 6. old.

Kiss István

Galambok

/Zánka, Uttörőváros/

-----:Köztéri munkák.
MŰVÉSZET, 1981. március - 59.lap.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

Mór Járási Művelődési Központjában, a Lamberg-kastélyban nyílt meg a „35 év magyar művészete" című kiállítás. A művek a Magyar Nemzeti Galéria anyagából vannak válogatva.

A művész műve „Népmesék" című kisplasztikája szellemes eredetiséggel kapcsolódik a folklór hitvegéihez. (említve). E mű szerepel a tárlaton.

Á. Szabó János: Móri Galéria. 35 év művészete. Fejér Megyei Hírlap, 1980. ápr. 20.

KISS ISTVÁN

Calin Dan:
Trei artisti din Ungaria.
/Csohány Kálmán, Kiss István és
Reich Károly kiállitása a bukaresti
"Orizont" -ban, 1978. novemberben./

in: Arta /Bukarest/ XXVI.évf. 1979. 4.sz.
30-31.old. Képekkel.

Kiss Sándor Lajos festőművész

kiállítása megnyitóra

Népszabadság, 1985. VII. 19.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

A kiskunhalasi tanácsháza elé terveznek Kiss István szobrászművész munkáiból szabadtéri kiállítást, május végén.

Kiállítási tervek.

Petőfi Népe, 1983. febr. 9. 5. old.

Kiss István, szobrász

l: Major Máté

—: Meg-alakult a Műv. Min. Művészeti Tanácsa 2

Élet és Irodalom Bp 1984. máj. 30 XXVIII/13.

Kiss János, szobrász

L: Deim Pál

Vadas József: Generál art

13.

Élet és Irodalom Bp. 1984 ápr. 20. XXVIII/16

Kiss István

Csohány Kálmán kiállítása

Pásztón

Magyar Nemzet 1985. I. 28.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

„Petőfi", /repr./

Előszó a Szegedi Nyári Tárlathoz.

Simon Gy. Ferenc: Kinek nyílik a Diállítás?

Képes Újság, 1982. júl. 24.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

A tizenhét év alatt 1965 óta éppen százan díjat osztottak ki 88 művésznek. Közülük 72-en küldték el alkotásaikat az idei kiállításra. A Horváth Mihály utcai kiptárban várja a látogatókat, ünnepélyes nyitás vasárnap délelőtt, megnyitót Kiss István szobrászművész mondja.

Tandi Lajos: a XXIII. Szegedi Nyári Tárlat anyagából.
Dél-Magyarország, 1982. júl. 24. 5. old.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

Ma nyitja meg ~~Simon Ferenc~~ Kiss István szobrászművész a szegedi nyári tárlatot. Az idei nyári tárlaton olyan a művészek mutatják be alkotásaikat, akik az eddigi kiállításokon díjat kaptak. – E tárlaton Simon Ferenc szobrászművésznek három szobra szerepel.

– Süveg –

Simon Ferenc szegedi nyári tárlatán.
Szolnok Megyei Néplap, 1982. júl. 25.

Kiss Istvan, Kossuth díjas szobrászművész

a Magyar Nemzeti Galériában Gy. Szabó Béla erdélyi grafikusművész műveiből nyílt a napokban kiállítás, melyet Kiss Istvan szobrászművész nyitotta meg.

Csongrád Megyei Hírlap, 1982. márc. 10.

Kiss István

Országos Képzőművészeti
Kiállítás 1984

Magyar Nemzet 1984. III. 25.

Kiss István
Miklitár a Bolyai Kult. Központban
Magyar Nemzet 1984. IX. 12.

Kiss István

Búcsú Stettner Bélától

Magyar Nemzet 1984. VI. 16.

Kiss István szobrász

Fasnádi Attila könyve Kiss Istvánról

Művészet, 1982. június

Kiss István szobrász

Zuzana Bartosova Pinterova: BIB '81
Illusztrációs Biennálé

Művészet, 1982. junius

Kiss István zobrász

Wehner Tibor: Helyszíni tudósítás, somogyi
József Bartók zobraról

Művészet, 1982. május

Kiss István rajzai

Wehner Tibor: Köz-tér

Művészet, 1982. február

Kiss István, nolván

L. Marosán László

–. (– Vényhely – szöveg –)

3.

Esti Hírlap Bp. 1982 jan. 6

Kiss István, szobrán

L: Minya Mária

–: Új alkotások, megnyílik a... 4.

Nepszabadság, B.n. 1982 jan. 7.

Kiss Ishán, Izolnán

L: Olesai Kiss Zoltán

— □ Olesai Kiss Zoltán 2

Esti Hirlap, Bp. 1981 okt. 2

Kiss János, nobrán

L: Barsay Jenő

5.

– : Képző és iparművészek háborúellenes állásfoglalása

Népszabadság, Bp. 1981. nov. 4.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

„Emlékmütero", bronz, 1976.
/repr./

Művészet, Budapest, 1980. okt. 4. old.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

1974-ben a Magyar Szocialista Munkáspárt közművelődésről szóló határozata után vetődött fel az a gondolat, hogy szocialista együttműködést, szerződést, kellene kötni a szabadfoglalkozású képzőművészek pártszervezetével és a Nagyarnok Váll. vezetőjével. Az egyesült Izzó vezetőségével. Az első kiállítást az Izzó dolgozójának, Mikus Sándor szobrait állították ki. Ezen a kiállításon Bortnyik Sándor műveit is láthattuk. – Kiss István műveit is kiállították már itt.

Stúdió '81

1981. I. 20. Televízió 21.00

Kiss István, a Képző- és Iparművész Szövetség elnöke a Parlamentben Pozsgay Imre művelődési miniszter nyújtotta át a Kiváló és érdemes művész címeket. A Minisztertanács a kivált címet adományozta többek között Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművésznek.

TV Híradó
1981.III.31. Televízió 19.30

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész

Kölesdnek jó híre van a képzőművészeti élet berkeiben, – három művész is jelezte, – Kiss István, Somogyi József és Reich Károly, – hogy jönnének szívesen, ha fogadják őket. És Kölesd várja a művészeket.

László-Ivolya: Kis falu – nagy példa.
Népújság (Tolna), 1970. okt. 19. 4. old-on.

Kmetty János, Kossuth-díjas festőművész

Luzsica Lajos festőművész kiállítása okt. 30-ig látható a győri képcsarnokban. – A művész a Főiskolán Aba Novák Vilmos és Kmetty János növendéke volt

TV.-Híradó 2.

1980. X. 17. Televízió 2. műsor 21.00

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

Gy. Szabó Béla, erdélyi grafikusművész mintegy száz fametszetéből nyílt kiállítás a napokban a Magyar Nemzeti Galériában. A tárlatot Kiss István szobrászművész nyitotta meg.

Békés Megyei Népújság, 1982. márc. 5.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

a Művészetek Vörösmarty téri házában tegnap Severino Ragazzini, az olaszországi Dante Központ igazgatója díjakat adott át velencei magyar szobrászoknak, akik sikerrel szerepeltek az V. Nemzetközi Kisbronz és Kisplasztikai kiállításon Ravennában.

Kiss István a Képzőművész Szövetség elnöki tisztében végzett munkájáért vette át a díjat, Severino Ragazzinitől.

TV Híradó 2.

[illegible] TV. 8. Televízió 2. műsor, 2.1.15

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

Hét évtizeddel ezelőtt a Szarados úton épült fel a „magyar" főváros első művésztelepe. 1909-ben közösen műterem lakások építését kérték a művészek és 1911 végén költözhettek a műteremlakásokba. - Buza Barna szobrászművész beszél a művésztelep múltjáról és jelenéről. A szobrászművészeink közül itt él és alkot Kiss István és Szabó Iván.

Wagner István: Művészek otthona.

Néphadsereg. 1981. aug. 1. 13. old.

Kiss István

Kép a gellérthegyi jubileumi parkban felállított reliefjéről.

Kisalföld 1965. aug. 20.

Kiss István

Kő-domborműve készül a gellérthegyi Jubileumi

Parkba.

Magyar Nemzet 1965. aug 10.

Kiss István

Lovak c. szobrompozíciójáról lép.

Magyar Hírek 1965. okt. 15.

Kiss István
Szobász

M.D.K

Plasztikai munkával vett
részt a tárlaton.

D. Fehér Zsuzsa: A X. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Művészet, 1965. november - 28 lap

KISS ISTVÁN, gombkötőinas

64.-Szép Károly gombkötőmester műhelyében tanulták ki a mesterséget9Karner Pál,/sárvári/,1843.jan.29.-1846 jan.25.-Markgruber Albert,1845.jan.26.-1848.ápr.26.-Kiss István,/újkéri/ 1847.jan.21.-1850.r...-Prosquil János,1849.ápr.9.-1852.jún,13.- 413.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszünéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

Kiss István Ferenc

"Kereszter Lajos portréja" cimmel a lap bemutatja a müvész alkotását.
Repr.

Délibáb, Bp. 1928. dec. 8. II. évf.
49. sz. 68. lap.

Kiss István Ferenc

Salamon Béla szinmüvészről készitett plakettjét bemutatja a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1929. febr. 23. III. évf. 8. sz. 31. lap.

Kiss István

Szobrai „Lovak" c. műve

Németh Lajos: Gondolatok a X. Magyar Képzőm-i Kiállításról

Kritika 1965/11sz. 49.l.

Kiss Istvan

Budapest „Terez" c. utca

Nemzeti Szinház : Szomorujáték a X. Mag-
Kiraly-i Kriminalkomédia

Kritika 1910 Okt. 24.

Kiss István MDK

szobrász két parasztfejjel

szerepelt a kiállításon.

Az egyik VIT -dijas/ Mindkettő tanulmány a Dózsa-kompozicióhoz.

(sze): Az Alföld - a VI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon.

VIHARSAROK, Hódmezővásárhely, 1956. jan. 12.

MDK

Kiss István

Fiu gyerekkel, gipsz

Paraszt-fej, terr.

Portré, terr.

Io fiatal szobrász kiállitása. Mücs. 1961.

mdk

Kiss István szobrászm.

alkotása

a Dózsa szobor, reprodukció a

9. sz 12. lapján

Fábián Zoltán: Szobrok-Emberek

Népművelés, 1954. 1 évf 9 sz. 12 l.

mdk

Kiss István sz. obrász m.

Békét akarunk" c. anya-gyermek "kompozíciója a IV. M. képzőművészeti kiállításon

Gogolák Lajos: Két képzőművészeti kiállítás Népművelés 1954. 1. évf. 1. sz. 16-18 l.

Kiss István
nobrán

M.D.K.

A Munkácsy Mihály díj I. fokozatát nyerte el felszabadulásunk 17. év-fordulóján.

—:—

Művészet, 1962. május — 29 l

Kiss István, szobrász MDh

Rént vesz a Marx-Engels szobor-pályázaton.

— : Emlék művek 2

ESTI HIRLAP, 1966. febr. 1

MDK

Kiss István szobrászm.

a zsűribizottság tagja

7. miskolci o.képzőm. kiáll. 1962. nov.
Herman O. Muz.

M.D.K.

Kiss István

Tanulmány Apáczai Csere János szobrához

rajz, repr.

Magyar Nemzet 1966. szeptember 4. 12.l.

M.D.M.

Kiss István, fafaragó MDK

Jelenleg a gyulai vár
történetét faragja. 500
figurát kénít hozzá!

— : Hír 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1966. febr. 23.

Kiss István, szobrász MDK

Budapest c. alkotásáért
nyert érmet.

–: Ma délelőtt kiosztották a
Pro Hote érmeket 1

ESTI HIRLAP, bp. 1966. febr. 12.

MDK.

Kiss István

Kiállitási kritika

Dunaujváros 1966 novöll.

Kis István

Szerepelt az észak-dunántúliak első tárlatán.

Tejér Megyei Hírlap 1964. dec. 22.

MDK

Kiss István

Tanácsköztársasági emlékmü-terv, br.

Mauthauseni emlékmü-terv, ólom

Kuruc, br.

Io fiatal szobrász kiállitása. Mücs. 1961.

MDK

Kiss István

Dózsa emlékmü terv, gipsz

Ülő nő, fa

Felszabadult Bp művészete N.Szal. 196o

Kiss István, grafikus

M.D.K.

nevét említi

Fehér, Zsuzsa: Malerei und Plastik

Kulturelles Leben in Ungarn. /Red. Zoltán Halász/.

Bp. 1966. 363 l. 26 t.

289. old.

M.D.K.

Kiss István szobrász

Lovak c.

Generációk c.
művét megvásárolta a Művlödési Minisztérium 1967.

Művelödési Minisztérium vásárlásai 1967. 10.1.

MDK

Kiss István, szobrász

A grafikai teremben láthatók művei. (M. képzőműv. kiállítás)

(fenczik): Kustörök az előcsarnokban 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. ápr. 11.

Kiss István

Fényképfelvétel művéről az alanti közeggel: „L'histoire sculptée dans le bois. Grand relief du sculpteur István Kiss de la ville de Gyula (serfőző"): L'art populaire de la sculpture sur bois en Hongrie "cimmel Daily News, Budapest, 1967. okt. Expo '70 issue Montreal, 22 l.

Kiss István, szobrász

MDK

Szerepel („Budapest.")

—: Szabadtéri szoborkiállítás 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1968 aug. 13.

Kiss István szobrász

Lovak (a célhemez szobor, emb.)

B. F. J: Kiss István a szobrász

Csepel Szodalmi Melléklete 1970 VI. 26.

KISS ISTVÁN

Tanulmanyfes I, II, serakoka

Leanyfes gepsz

Darosztfej illusztráció

Szatal képzőművészek és porművészek
kiáll 1955.

M.D.A.

Kiss István szobrász

Tanácsköztársasági emlékmü terve, 1958. repr.

MNG

Aradi Nóra: Képzőművészet és közönség, Bp. 1961.

14.kép
226.I

Kiss István M.D.K.

KERTI

Szófia étterem, Bp. repr.

Munkatársak: XXXXXXXXXX

Szörényi Béla tervező munkatársa.

Magyar Építőművészet 1968/1. 48-49.l.

Kiss István, [ ] .

MDK

Székesfehérvári művész. Három társával a Videoton gyár munkásáról készít műveket.

—: Hír

3

EST! HIRLAP, bp. 1968. ápr. 25.

Kiss István, szobrász

MDK

Díjat kapott.

– : Kiosztottále a SZOT 1968. évi művészeti díjait.

7

Népszabadság, Bp. 1968. máj. 1.

Kiss István

Ady (nobos, repró)

Magyar Hírlap 1966

IV. 2

Kiss István
nohrán

M.D.K.

Részt vett a tárlaton.

Pogány Ö. Gábor: Dolgozó emberek között
Művészet, 1968. május – 33 lap.

MDK

Kiss István, szobrász

Szerepel.

—: Tizennégy képzőművész tárlata.

Műcsarnokban 9

Népszabadság, Bp. 1963 szept./6.

MDK

Kiss István, hobrán

Kiegyensúlyozottságra törekszik.
(Lovak c. kompozíciója.)

Székely András: A „Kilencek" kiállítása „
Műcsarnokban 7

Népszabadság, Bp. 1968, 5 [illegible] 11.

Kiss István, szobrász

MDK

Munka c.

kompozíciója. Repr

Székely András: A „Kilencek" kiállítása 1-7
Műcsar nak ban

Népszabadság, Bp. 1968 [illegible] 11

Kiss István

Dombormű a Gellérthegyi
Jubileumi Parkban

Magyar Hírlap 1965 VIII. 20

M.D.K.

Kiss István, nobrás

debreceni cukrásnivét cuditi:

Aradi Nóra: Daumier, Derkovits és utódaik

Bp. 1968. Magvető, 335. old.

M.D.K.

Kiss István, szobrász (1927-

1955-ben Munkácsy díjat kapott. A képrőművészeti Szövetség elnökségi tagja. a szobrász szakosztály titkára. Jelentősebb alkotásai: Dózsa-emlékmű, Tanácskörtársasági emlékmű, a diósgyőri Lenin-szobor. a gellérthegyi Jubileumi parkban felállított „Budapest" c. domborműve, és a ./.

Monumentális müvészet Pest megyében.
Szerk.: Ladányi István. Bev. Végvári Lajos.

Bp. 1966. 80 l. illusztr. S. 58. old.

- 2 -

M.D.K.

Kiss István, szobrász

... váci „Végvári katonik" c. domborműve, mely utóbbinak képét a kiadvány körli (1965).

Monumentális müvészet Pest megyében.
Szerk.: Ladányi István. Bev. Végvári Lajos.

Bp. 1966. 80 l. illusztr. 5, 58. old.
+31. "

Kiss István

Fényképfelvétel művéről az alanti szöveggel: „Das große Werk „Gyulavári ist gefallen" des Holzschnitzers István Kiss aus Gyula (Länge: 2 m. Breite: 70 cm."

(szerfölött): „In Holz geschnitzte Geschichte" cikke

Neueste Nachrichten, Budapest, 1967 sept. 23. 3-ik oldal

Diss István

(Hongrie Orientale) intitulé „La prise du château de Gyala". Longue de deux mètres et large de 70 cm.; cette oeuvre a non moins de 621 figures."

(serfőző) „L'art populaire de la sculpture sur bois en Hongrie" - Kimmel Daily News, Budapest, 1967 okt.

Expo '70 issue Montreal 22 l.

MDK

Kiss István, nobrázi

Művet adott a Sárospataki

Galériának.

Fenyik Flóra: Minden mű: adomány 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. márc. 25.

MDK

Kiss Ilona, [ ]

A Videoton gyár munkásairól
Készült művét a gyár megvásárolta.

– : Műveinek a gyárban 7

Népszabadság, Bp. 1968. ápr.

M.D.K.

Kiss István, grafikus

„Futka" c. merőny vonallal megrajzolt krétarajzát közli:

Fejér megyei Szemle, 1965. 1.sz. 48 old.

Kiss István, szobrász M.D.K.

következő műveit említik:
Janus Pannonius - Budapest Művészsétány
Generáció - Tiszapalkonya,
Ülő leány - Budapest,
Bolyaiak - Szeged, Epitők - Budapest,
Dózsa - Budapest

A Szentendrei Parkmuzeumban lévő gipszmásolatok felsorolása közben említik:

Monumentális művészet Pest Megyében.

Szerk.: Ladányi István. Bev. Végvári Lajos.

Bp. 1966. 80 l. illusztr. 73. old.

M. D. K

KISS István építész

1870-1900 között működő építész

Gerő László: Magyar építészeta XIX. sz.
2. kiliben Bp. 1955. 30. e.

Kiss István, építész

MDK

A Kaposvári fürdő és fedett uszoda tervezője.

– : Épülő létesítményeink

7. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. jún. 20

021

Kiss István

Szobrai

Békét akarunk c.-
diplomamunkája

Szabad Művészet
1953. 113. l. (Képpel)

Soós Gy.: A Képzőművészeti Főiskola 1952-53. évi diploma munkái.

Stored Myvesel

Kiss István

nehrász

Az alábbi pályázaton
III. díjos meghívás
a szürebbkörű pályázatra

Sz. M. 1953. 191, 192. l.
(G. L.: A Dózsa-szo-
borpályázat.)

Kiss István

nobrán

vód

Képzőművészetünk
tíz éve. Műcsarnok.
Bp. 1955. (Képpal.)

Kiss István

Lenin szobrát állítják fel Szegeden a N. O. Sz. f. 50. évfordulója tiszteletére.

Magyar Hírek, 1967. IX. p. 4. o.

Kiss István

(1927) Janus Pannonius, 1958, márvány 100 cm

Tanácsköztársaság emlékmű terve, 1958, bronz, 75 cm

Dózsa emlékmű, terv, 1956, gipsz, 100 cm

Ülő nő, 1959, fa, 160 cm, Orvostudományi intézet Bőrgyógyászat

A felszabadult Budapest művészete.

Budapest, 1960 20 l.

Kiállítás-katalógus.

Kiss István szobrán

Janus Pannonius; Spáczai Csere János,
Domborművek (Gelésthegy, Pápa)
Lovak i dombormű (Debrecen).
Fiatalok (Fonyód) Bemélgetők
(Kaposvár) Lenin (Reped, 1967)
Végvári vitézek (Vác)

O. J.: Látogatók Kiss István műtermében

Tiszatáj 1967 XI. r. 11 o 3 old.

MDK

Kiss István, szobrász

A Kilencek kiállításán új műveiből mutat be szép alkotásokat.
(Pl. Kiáltás, Lovak) [Műcsarnok]

Harangozó Márta: Vezet a grafika 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. okt. 14.

Kis István

Csendélet olj
Parkrészlet "
Napsütéses utca olj
Fehérvári udvar "
Játszó lányok "
Délutáni napsütés "

Fejér megyei képzőmüv. kiáll.
István kis. mur. Közl. D. sv. 18.

Kiss István szobrán, munkásy díjos.

1948-52 között a Kép. Főiskolán tanult Kisfaludi Strobl, Mikus, Pátzay tanárok nál. Önálló kiállítása volt 1953-ban.

Köztéri műve: Dózsa (Bp.) Lenin (Diósgyőr) munkásmozg. emlék (Debrecen) Generációk (Tiszapalkonya) Embekpár (Forgód) Petőfi (Győr) Tinódi (Szigetvár) Két Bólyai (Szeged)

O.J.: Látogatás Kiss István műtermében

Tiszapáj 1967 XI. n. 1103 old.

MDK.

Kiss István

Kiállitási hir

Ludove noviny 1967 máj. 16.

MDK

Kiss István

Apácai Csere János szobra

Magyar Hirek 1968 ápr.6.

Kiss István

a kiállítás kiváló kivitelezőinek tagja volt.

Tavaszi Tárlat. A Műcsarnok kiállítása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957.19 l.

6.l.

Kiss István

az Apáczai Cseri János szobor alkotója.

Horváth György: Tizenhárom uj szobor Budapesten.

Magyar Nemzet, 1967. IV. 9. 9. o.

Kiss István

és Schall József, Pfannl Egon

Dózsa György emlékmű", 1960, maket.

A felszabadult Budapest művészete.

Kiállítási katalógus, Budapest, 1960

20 l.

MDK

Kiss István, szobrász

Szerepel majd a Kilencek
Körös tárlatán.

(f.f.): A Kilencek.... 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1968 szept. 25.

Kiss István
nobrán

M.D.K

A „Munka" nobrát mutatta
be a tárlaton.

Csap Erzsébet: Kisplasztikák a XI. Képzőművészeti Kiállításon
~~[illegible]~~ . . .
Művészet, 1968. ~~[illegible]~~ magyar – 16 lap.

Kiss István, szobrász

MDK

Díjat kapott.

– Átadták a SzOT-díjakat /

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. ápr. 30.

MDK

Kiss István

Kiállitási hir

Fejérmegyei Hirlap 1967 dec.12.

MAGYAR MADÁRTANI INTÉZET OTvH.
BUDAPEST, II., GARAS UTCA 14.
Telefon: 359—123